

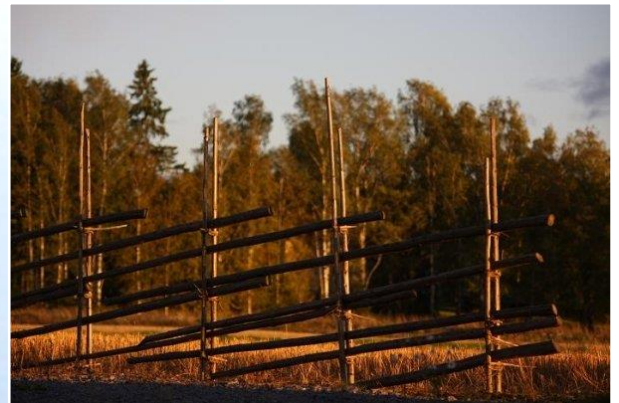

LAPIN LIITTO

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA

SELOSTUS

Kemi – Keminmaa –
Pello – Simo – Tervola –
Tornio – Ylitornio

ROVANIEMI 2016

ISBN 978-951-9244-79-2
Julkaisu

C8/2016

1 JOHDANTO	7
1.1 MAAKUNTAKAAVAN LAKIPERUSTA	7
1.2 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TARKOITUS JA KESKEISET ASIAT	9
1.3 LAATIMISORGANISAATIO	10
1.4 TYÖN KULKU, VUOROVAIKUTUS JA HALLINNOLLINEN KÄSITTELY.....	10
2 LÄNSI-LAPIN NYKYTILA	13
2.1 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUE	13
2.2 VÄESTÖ	13
2.2.1 Muuttoliike ja syntyvyys.....	15
2.2.2 Ikä- ja sukupuolirakenne	15
2.2.3 Koulutusrakenne	18
2.2.4 Huoltosuhde.....	19
2.2.5 Asuntokunnat	19
2.3 ELINKEINORAKENNE	21
2.3.1 Työpaikkarakenne ja muutokset.....	21
2.3.2 Teollisuus.....	22
2.3.3 Energiatuotanto ja energiavarat	22
2.3.4 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto	26
2.3.5 Geologiset luonnonvarat.....	26
2.3.6 Maa- ja metsätalous.....	28
2.3.7 Luontaistalous.....	30
2.3.8 Kaupan palvelut.....	31
2.3.9 Julkiset palvelut	31
2.4 MAISEMARAKENNE	34
2.4.1 Kulttuurimaisema.....	35
2.4.2 Rakennettu kulttuuriympäristö.....	35
2.4.3 Muinaisjännökset.....	36
2.5 LUONNONSUOJELU JA POHJAVESI	37
2.5.1 Luonnonsuojelualueet.....	37
2.5.2 Metso-ohjelma	38
2.5.3 Pohjavesialueet.....	38
2.6 ILMASTONMUUTOS	38
2.6.1 Tutkimus ilmastonmuutoksen huomioimisesta kaavoituksessa	38
2.6.2 Valtakunnalliset ilmastonmuutoksen ennusteet	39
2.6.3 Kansallinen vuoden 2008 ilmasto- ja energiastrategia	39
2.6.4 Lapin ilmastostrategia	39
2.7 ALUERAKENNE	40
2.7.1 Länsi-Lapin erityispiirteitä.....	41
2.7.2 Rakennettu ympäristö	41
2.7.3 Matkailupalvelut	46
2.7.4 Liikenne.....	46
2.7.5 Yhdyskuntatekniikka.....	48
2.7.6 Rajanylityspaikat	49
2.7.7 Suunnittelutilanne	49
2.8 RUOTSI	49
2.8.1 Väestö	49
2.8.2 Auerakenne	51
2.8.3 Elinkeinot.....	51
2.8.4 Luonto ja kulttuuri	53
2.9 LIITTYMINEN ALUEEN ULKOPUOLELLE.....	55
2.9.1 Suomessa.....	55
2.9.2 Ruotsiyhteistyö.....	55
3 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET	57
3.1 VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA.....	57
3.1.1 Alueiden kehittämisen tavoitteet	57
3.1.2 Alueidenkäyttötavoitteet.....	57
3.2 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA.....	60
3.2.1 Maakuntasuunnitelman 2030 ja maakuntaohjelman 2011–2014 tavoitteet	60

3.2.2	<i>Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät 2030</i>	65
3.3	SEUDULLISET TAVOITTEET	68
3.3.1	<i>Kemi-Tornion kehittämissuunnitelma ja kuntajakoselvitys</i>	68
3.3.2	<i>Alueellinen kehittämissuunnitelma Tornio-Haaparanta 2020 ja På Gränsen – Rajalla</i>	68
3.3.3	<i>Crossborder Tornionlaakso -työmarkkinat ja työvoiman liikkuvuus 2009</i>	69
3.3.4	<i>Pohjanlahden Rantatie -hanke</i>	69
3.4	KUNNALLISET TAVOITTEET	69
3.4.1	<i>Kunta- ja palvelurakennemuutos (Paras -hanke)</i>	69
3.4.2	<i>Kuntien kehittämistavoitteita</i>	69
3.5	MUUT TAVOITTEET	71
3.5.1	<i>Sidosryhmien tavoitteet</i>	71
3.5.2	<i>Strategiat</i>	75
3.5.3	<i>Vesienhoitosuunnitelmat</i>	77
3.5.4	<i>Kriisitilanteiden tavoitteet</i>	79
3.6	RUOTSIN TAVOITTEET	79
3.7	LÄNSI-LAPIN TULEVAISUUSKUVA JA KEHITTÄMISSTRATEGIA	80
3.7.1	<i>Länsi-Lapin maakuntakaavan SWOT- analyysi</i>	81
3.7.2	<i>Elinkeinot maakuntakaavassa</i>	82
3.7.3	<i>Väestökehitys</i>	84
3.7.4	<i>Aluerakenne</i>	85
3.7.5	<i>Ympäristön laatu</i>	88
4	MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELU	89
4.1	LAPIN ETELÄISTEN OSIEN TUULIVOIMATUOTANNOLLE SOVELTUVAT ALUEET – LÄNSI-LAPIN OSUDET	89
4.2	LÄNSI-LAPIN LIIKENNESELVITYS	89
4.3	LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN KAUPAN PALVELUVERKKO.....	89
4.4	GEOLOGISET LUONNONVARAT LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUEELLA....	90
4.5	LÄNSI-LAPIN MAISEMASELVITYS.....	91
4.6	LÄNSI-LAPIN KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET.....	91
5	MAAKUNTAKAAVA YLEISESTI	93
5.1	ALUERAKENNE	93
5.2	MAAKUNTAKAAVAN YLEISMÄÄRÄYKSET.....	94
6	MAAKUNTAKAAVA MAANKÄYTTÖLUOKITTAIN	101
6.1	KEHITTÄMISPERIAATEMERKINNÄT	101
6.1.1	<i>Perämerenkaari</i>	101
6.1.2	<i>Länsi-Lapin käytävä ja Revontulentie</i>	101
6.1.3	<i>Barentsin käytävä</i>	102
6.1.4	<i>Kaupunkikehittämisen kohdealue</i>	104
6.1.5	<i>Kuntakeskusten kehittämisen kohdealue</i>	104
6.1.6	<i>Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue</i>	106
6.1.7	<i>Maaseudun kehittämisen kohdealue</i>	109
6.1.8	<i>Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeet</i>	110
6.1.9	<i>Raideliikenteen kehittämiskäytävä</i>	110
6.1.10	<i>Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve</i>	110
6.1.11	<i>Viheryhteystarve</i>	111
6.2	ASUMISEN ALUEVARAUKSET	111
6.2.1	<i>Taajamatoimintojen alueet</i>	111
6.2.2	<i>Asuntovaltainen alue</i>	112
6.2.3	<i>Keskuskylät</i>	113
6.3	PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET	115
6.3.1	<i>Keskustatoimintojen alueet/kohteet</i>	116
6.3.2	<i>Vähittäiskaupan suuryksikkö</i>	117
6.3.3	<i>Työpaikka-alueet/kohteet</i>	119

6.4	ELINKEINOJEN ALUEVARAUKSET.....	121
6.4.1	<i>Teollisuus- ja varasto alueet/kohteet</i>	121
6.4.2	<i>Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet</i>	121
6.4.3	<i>Maatalousalueet</i>	122
6.4.4	<i>Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta</i>	122
6.4.5	<i>Poronhoito</i>	122
6.5	MATKAILU JA VIRKISTYS	125
6.5.1	<i>Matkailupalvelujen kohteet</i>	125
6.5.2	<i>Virkistys/matkailukohteet</i>	125
6.5.3	<i>Virkistysalueet</i>	125
6.6	LIIKENNEYHTEYDET	128
6.6.1	<i>Maantiet</i>	128
6.6.2	<i>Kevyen liikenteen väylät</i>	131
6.6.3	<i>Rautatieliikenne</i>	132
6.6.4	<i>Lentoliikenne</i>	133
6.6.5	<i>Satama-alueet ja laiva- /veneväylät</i>	133
6.6.6	<i>Rajanylityspaikat</i>	134
6.6.7	<i>Tietoliikenne</i>	134
6.7	REITISTÖT	136
6.7.1	<i>Moottorikelkkareitit</i>	136
6.7.2	<i>Ulkoilureitistöt</i>	136
6.8	ENERGIA	139
6.8.1	<i>Energiahuollon kohteet</i>	139
6.8.2	<i>Voimajohtolinjat</i>	139
6.8.3	<i>Tuulivoimaloiden alueet</i>	139
6.9	ERITYISALUEET/KOhteET	145
6.9.1	<i>Erityiskohteet</i>	145
6.9.2	<i>Yhdyskuntateknisen huollon kohde</i>	145
6.9.3	<i>Jätteenkäsittelykohteet</i>	145
6.10	MAA-AINESTEN OTTAMINEN JA TURPEET	145
6.10.1	<i>Maa-ainesten ottoalueet/kohteet</i>	145
6.10.2	<i>Turpeen ottoalueet/kohteet</i>	146
6.10.3	<i>Kaivosalueet/kohteet</i>	148
6.10.4	<i>Puolustusvoimien kohde</i>	149
6.11	SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ	151
6.11.1	<i>Luonnonsuojelualueet</i>	151
6.11.2	<i>Rakennussuojelualueet / -kohteet</i>	157
6.11.3	<i>Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet/kohteet</i>	158
6.11.4	<i>Unescon maailmanperintökohteet</i>	159
6.11.5	<i>Muinaisuistoalueet / -kohteet</i>	160
6.11.6	<i>Kulttuurihistorialliset reitit</i>	163
6.11.7	<i>Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma</i>	175
6.11.8	<i>Tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet</i>	175
6.11.9	<i>Rantojen suojeleohjelman mukainen alue</i>	175
6.12	MUUT MERKINNÄT	177
6.12.1	<i>Melualue</i>	177
6.12.2	<i>Suojavyöhyke</i>	177
6.12.3	<i>SEVESO-alueet</i>	177
6.12.4	<i>Vesialue</i>	178
6.13	KUMOTTAVAT ALUEET	178
7	MAAKUNTAKAAVAN SUHDE LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA TAVOITTEISIIN.....	180
7.1	KAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN	180
7.1.1	<i>Toimiva aluerakenne</i>	180
7.1.2	<i>Ehetyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu</i>	180
7.1.3	<i>Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat</i>	181
7.1.4	<i>Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto</i>	182

7.1.5	Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet	182
7.2	KAAVAN SUHDE MRL 28 §:N SISÄLTÖVAATIMUKSIIN	183
7.3	KAAVAN SUHDE MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON.	183
7.4	KAAVAN SUHDE MAAKUNTASUUNNITELMAAN JA MAAKUNTAOHJELMAAN ...	184
7.5	KAAVAN SUHDE ALUEEN KUNTIEN SUUNNITTELUUN	185
7.6	KAAVAN SUHDE STRATEGIOIHIN	185
7.7	KAAVAN SUHDE VESIENHOITOSUUNNITELMIIN.....	186
7.8	KAAVAN SUHDE NATURA 2000 -ALUEISIIN.....	186
7.9	ILMASTONMUUTOKSEN HUOMIOIMINEN.....	186
7.10	TURVALLISUUSTOIMENPITEIDEN HUOMIOIMINEN.....	187
7.11	KAAVAN SUHDE RUOTSIN TAVOITTEISIIN.....	187
8	MAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	188
8.1	VAIKUTUKSET PINTA- JA POHJAVESIIN	189
8.2	VAIKUTUKSET MAA- JA KALLIOPERÄÄN	194
8.3	VAIKUTUKSET LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONVAROIHIN	194
8.4	VAIKUTUKSET MAISEMAAN JA KULTTUURIPERINTÖÖN.....	196
8.5	VAIKUTUKSET MAA- JA KALLIOPERÄN AINESVAROJEN HYÖDYNTÄMISEEN.....	197
8.6	VAIKUTUKSET ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEeseen	198
8.7	VAIKUTUKSET LIIKENTEeseen SEKÄ YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUTEEN.....	199
8.7.1	<i>Yhdyskuntatekninen huolto- Energiahuolto- Liikenne .....</i>	<i>199</i>
8.8	VAIKUTUKSET IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN	202
8.8.1	<i>Vaikutukset viihtyisyyteen .....</i>	<i>202</i>
8.8.2	<i>Vaikutukset poronhoitoon .....</i>	<i>202</i>
8.8.3	<i>Vaikutukset matkailuun .....</i>	<i>202</i>
8.8.4	<i>Vaikutukset virkistysmahdollisuuksiin.....</i>	<i>202</i>
8.8.5	<i>Työllisyys- ja elinkeinovaikutukset.....</i>	<i>203</i>
8.9	VAIKUTUKSET NAAPURIALUEISIIN (SIS. VALTAKUNNAN RAJAT YLITTÄVÄT VAIKUTUKSET)	203
8.10	EKOTEHOKKUUS- JA ILMASTONMUUTOSNÄKÖKULMAT/VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN	204
9	OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSMENETTELYN TULOKSET	205
9.1	YHTEENVETO KAAVOITUKSEN ERI VAIHEISTA.....	205
9.1.1	<i>Perustieto- ja tavoitevaihe .....</i>	<i>205</i>
9.1.2	<i>Valmisteluvaihe .....</i>	<i>205</i>
9.1.3	<i>Ehdotusvaihe.....</i>	<i>206</i>
9.2	JÄLJELLE JÄÄNEET RISTIRIIDAT	207
10	MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN.....	208
11	YHTEENVETO.....	209
	Liite 1: Aluekuvaukset, joissa tarkempi kuvaus yksittäisistä aluevarauksista	
	Liite 2: Maakuntakaavan vaikutukset Natura 2000 -alueisiin	
	Liite 3: MRA 1 §:n mukainen vaikutusten arviointitaulukko	
	Liite 4: Kaavan toteuttamisen välineet ja toteuttajat	
	Liite 5: Valtioneuvoston päätös melurajoista	
	Liite 6: Malli muunnetun rantaviivan laskemiseen	
	Liite 7: Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksen mukaiset hakkuut ja maanmuokkausmenetelmät	
	Liite 8: Suomen ja Ruotsin yhteinen tulvakartoitus 2011	
	Liite 9: Poronhoidon alueidenkäyttö	
	Liite 11: Kemi-Tornion lentoaseman lentomeluennuste vuodelle 2025	
	Liite 12: Kemi-Tornion lentoaseman lentoesteiden korkeusrajoitukset	
	Liite 13: Huoltosuhde	
	Liite 14: Työpaikkarakenteen muutos TOL 2002	
	Liite 15: Työpaikkarakenteen muutos TOL 2008	
	Liite 16: Alueen kuntien yleiskaavallinen tilanne	
	Liite 17: Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta saatu palaute ja niiden vastineet	
	Liite 18: Länsi-Lapin maakuntakaavan 2.VON muistio	

1 JOHDANTO

1.1 MAAKUNTAKAAVAN LAKIPERUSTA

Maakuntakaavoitusta ohjaa **maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus** (MRL 5.2.1999/132, MRA 10.9.1999/895). Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevista asioista (MRL 1 §).

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusien ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä;
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. (MRL 5 § I mom.)

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston antamat **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**. Maakuntakaava konkretisoi valtakunnalliset tavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,

toimia kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä, edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä luoda alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle.

Valtioneuvosto päätti 13.11.2008 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta ja tarkistettujen alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.3.2009. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- 1) toimiva aluerakenne
- 2) eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- 3) kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- 4) toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- 5) Helsingin seudun erityiskysymykset
- 6) luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään seuraavaa (MRL 28 §): Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten sekä maisema-alueita koskevien perustamispäästösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
  - 2) alueiden käytön ekologiseen kestävytyteen;
  - 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
  - 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;
  - 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
  - 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriiperinnön vaalimiseen; sekä
  - 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.
- Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maan-

omistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Kaavoitusmenettelyssä sovelletaan suhteessa muihin valtioihin maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:n mukaista **kansainvälisen kuulemisen** menettelyä. Menettelyt voivat tulla kysymykseen EU:n jäsenvaltioissa ja ETA-sopimuksen perusteella Norjassa. Länsi-Lapin maakuntakaavan osalta kuuleminen koskee Ruotsin valtiota. Maakuntakaavoituksesta tiedotetaan sen aloitus-, valmistelu- ja ehdotusvaiheissa.

Lapin liitto toimitti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoituksen kaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman (tiivistelmä käännetty ruotsiksi) ja muut tarpeelliset tiedot. Lapin liitto lähetti käännettyt asiakirjat tiedoksi Ruotsin puolen kunnille (Haaparanta, Övertorneå ja Pajala) sekä aluehallintoviranomaisille (Länstyrelsen i Norrbottens län, Trafikverket Region Nord).

Valmisteluvaiheessa pidettiin neuvottelutilaisuudet edellä mainittujen viranomaisten kanssa. Valmistelu- ja ehdotusvaiheissa kaavamääräykset ja -selostuksen tiivistelmä sekä rajat ylittävien vaikutusten arviointi käännettiin ruotsiksi. Myös lausunnot sekä valmistelu- että ehdotusvaiheissa pyydettiin kunnilta ja viranomaisilta sekä toimitettiin materiaali nähtäville panoa varten.

Ruotsin kansalaisilla ja yhteisöillä oli mahdollisuus antaa kaavasta mielipiteitä ja muistutuksia, joihin Lapin liitto laati vastineet. Ruotsin puolen viranomaisilla ja kansalaisilla ei ole oikeutta valittaa maakuntakaavasta. Kansainvälisen vaikutusten arvioinnin tarve kohdistui lähinnä kehittämisvyöhykeisiin, liikenneyhteyksiin, palvelutarjontaan, reitteihin, energiahuoltoon, tuulivoimaan sekä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen vaalimiseen.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma eli maakuntaohjelma. Alueellisesta kehittämisohjelmasta säädetään erikseen aluekehityslaisissa. Maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (Lapin liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Maakuntasuunnitelma on yleis-

piirteinen pitkän aikavälin visio- ja strategiasuunnitelma, joka sisältää sekä toiminnallisen aluekehityksen että alueidenkäytön periaatteet. Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ”Lappi – Pohjoisen luova menestyjä” on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 25.11.2009.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin on tarpeen valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain teemakohtaisesti tai osa-alueittain. Laadittaessa maakuntakaava osa-alueittain tulee kaavan valmistelua ohjaamaan asettaa maakunnan liiton toimielin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä. Lapin maakuntakaava laaditaan osa-alueittain.

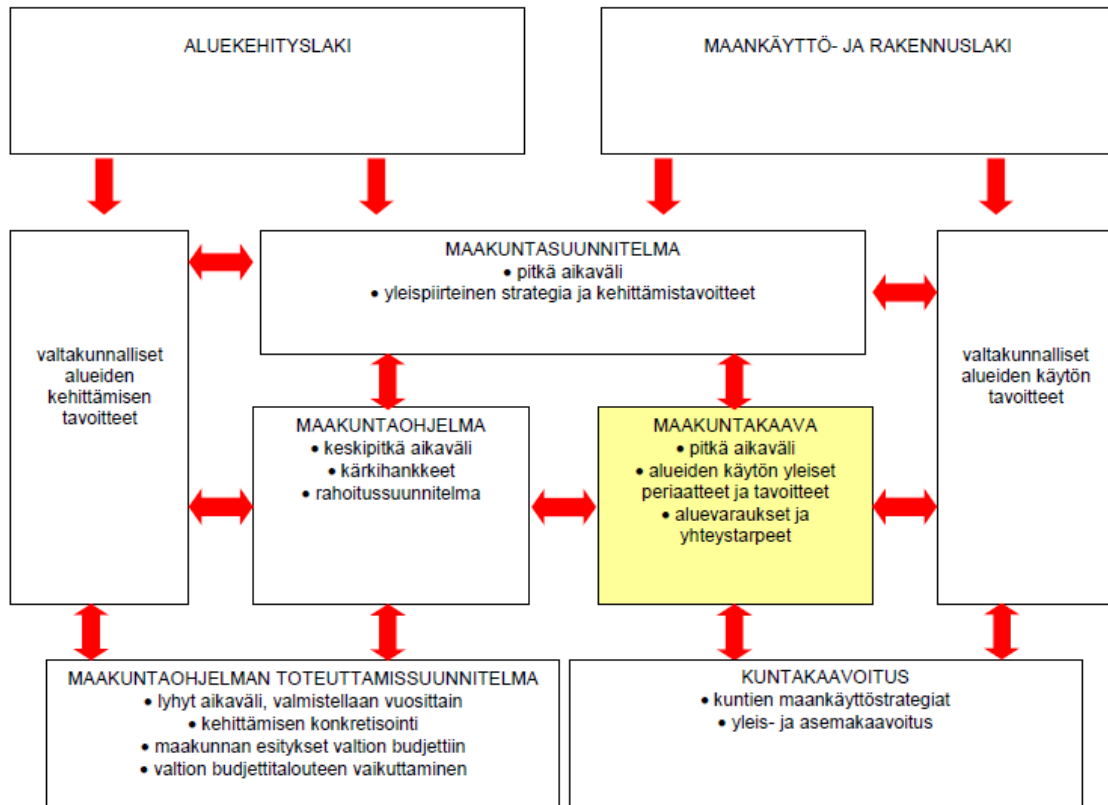
Kunnan alueiden käytön järjestämiseksi ja ohjaamiseksi laaditaan **yleiskaavoja** ja **asemakaavoja**. Kunnat voivat laatia myös yhteisen yleiskaavan.

Maakuntakaavalla on merkittävät **oikeusvaikutukset**. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia omaava kokonaisuus muodostuu kaavakartasta ja maakuntakaavamääräyksistä. Maakuntakaavaan liittyy oleellisenä osana myös tämä kaavaselostus (ei oikeusvaikutuksia), jossa on esitetty mm. tärkeimmät kaavan lähtökohdat ja tavoitteet, kaavaratkaisujen perustelut sekä kuvaus maakuntakaavan vaikutuksista.

Kuva 1: Maakunnan suunnittelu

1.2 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TARKOITUS JA KESKEISET ASIAT

Länsi-Lapin maakuntakaava vahvistuessaan tulee kumoamaan aiemmin voimassa olleen Länsi-Lapin seutukaavan (ympäristöministeriö vahv. 25.2.2003) sekä vaihekaavana laaditun Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan (ympäristöministeriö vahv. 16.6.2005). Alueella on myös voimassa Kemi – Tornio -alueen ydinvoimamaakuntakaava, jonka ympäristöministeriö vahvisti 30.3.2010.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa käsiteltäviä keskeisiä asioita ovat:

- 1) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisointi, täsmentäminen, yhteensovittaminen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa sekä välittäminen kuntakaavoitukseen
- 2) liikennejärjestelmä: liikenteen kehitysnäykät, vaikutukset elinkeinoelämään ja aluerakenteeseen; matkailuliikenne; rajaliikenne; yhteystarpeet

- 3) alue- ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen; taajama- ja keskuskyläverkosto, työssäkäyntialueet, kaupan suuryksiköt
- 4) teollisuus: metsäteollisuus, elintarviketuotanto, mekaaninen puunjalostus, terästeollisuus, malmimineraalien louhinta, rikastus ja jalostus; yhteystarpeet, raaka-aineen turvaaminen, satamat ja terminaalit
- 5) maa- ja kallioperän aineiden hyödyntäminen: kaivostoiminta, maa-ainesten ja merihiekan otto
- 6) energia: biopolttoainetuotanto, tuulivoima, turvetuotanto, vesivoima, ydinvoima
- 7) matkailu: monipuolinen kokonaisuus osaluojien erikoistumisella; matkailupalveluyritysten yhteistyö; ostosmatkailu, luontomatkailu, virkistyskalastus, veneily, vesiretkely, reitit
- 8) Ruotsin alueiden ja keskusten vaikutus, yhteydet, Rajalla -hanke
- 9) yhteydet ja yhteistyö Pohjois-Pohjanmaalle
- 10) maisema- ja kulttuuriympäristö-alueet, rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäännökset
- 11) metsien monikäyttö: metsätalous, energia-puu, poronhoito, matkailu, metsästys, keräily, virkistys, suojelualueiden vaaliminen

- 12) maatalous, kalastus
- 13) muita asioita: ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen, tulva, ranta-alueiden suunnitteluperiaatteet, jätteiden ja jätevesien käsittely, maankohoamisrannikko

1.3 LAATIMISORGANISAATIO

Ohjausryhmään kuuluivat kuntien edustajina varsinaisena jäsenenä ja varajäsenenä (sulkeissa) Kemistä Veikko Kumpumäki ja Pirkko Kalttonen (Matti Päckilä ja Pirjo Viitala), Keminmaalta Raimo Vulli ja Tapio Keskimäula varapuheenjohtajana, (Aapo Mäenpää ja Liisa Anttila), Pellosta Eila Havela ja Ari Risto (Maarit Kivilompolo ja Pekka Tuomas), Simosta Reijo Nurmela ja Helvi Hamari (Markku Tervonen ja Pirkko Ylikärppä), Tervolasta Heikki Hepoaho ja Virpi Mäki-Iso (Hanna Pesonen ja Veikko Kähkölä), Torniossa Matti Lankila puheenjohtajana ja Jarmo Lokio (Kaarina Aho ja Markus Kannala), Ylitorniolta Reeta Laitinen ja Eugen Parviainen (Markku Kangas ja Vuokko Vakkuri).

Viranomaisia ohjausryhmässä edustavat Suomen metsäkeskuksesta Ari Keskimölä 31.3.2012 asti Anssi Juujärvi 31.3.2012 alkaen, Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta Jorma Leskinen (Risto Uusipulkamo), työvoiman, osaamisen ja kulttuurin -vastuualueelta Pentti Tolvanen, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta Timo Jokelainen (Leena Ruokanen), Metsähallituksesta Lauri Karvonen (Antero Ahonen), Länsi-Pohjan yrittäjistä Paula Aikio-Tallgren (Pekka Heino), Paliskuntain yhdistyksestä Inga-Britta Magga 14.4.2011 saakka Marja Anttonen 14.4.2011 lähtien (Hannu Krupula) ja Liikenneviraston rautatieosastolta Tapio Peltohaka vuoden 2011 loppuun saakka (Timo Välke).

Lapin liiton virastossa suunnittelijoina ja yhteyshenkilöinä toimivat suunnittelujohtaja Riitta Lönnström, maakuntainsinööri Juha Piisilä, sekä va. maakunta-arkkitehti Terhi Halonen (30.3.2012 asti).

1.4 TYÖN KULKU, VUOROVAIKUTUS JA HALLINNOLLINEN KÄSITTELY

Lähtökohdan kaavan tarkistamistyölle muodostivat Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ”Lappi – Pohjoisen luova menestyjä”, voimassa oleva seutukaava, Länsi-Lapin alueelle laaditut kehittämissstrategiat ja -ohjelmat. Lisäksi maakuntakaavoituksessa hyödynnettiin laajasti myös eri asiantuntijatahojen tut-

kimuksia ja selvityksiä, jotka on lueteltu lähdeluettelossa. Selvityksiä tehtiin myös varta vasten tätä maakuntakaavaa varten.

Tärkeimmät maakuntakaavan pohjana käytyt suunnitelmat ja selvitykset:

- Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ”Lappi – Pohjoisen luova menestyjä”
- Lapin maakuntaohjelma 2011–2014
- Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma ja Länsi-Lapin liikenneselvitys, 2011
- Lapin matkailustrategia 2011–2014
- Lapin ilmastostrategia 2030
- Aluerakenneselvitys: fyysinen rakenne ja sosiaalinen rakenne
- Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys, Pöyry Finland Oy
- Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen inventoinnit ja arvotus, 2007
- Lapin Kulttuuriympäristö-ohjelmat -hanke, 2008-
- Länsi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset
- Maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristö, selvitykset Länsi-Lapin maakuntakaavaan, Sito Oy
- Maa-, kiviaines- ja turvevarat, selvitykset Länsi-Lapin maakuntakaavaan, Sito Oy
- Kaupan palveluverkko, Sito Oy/Tuomas Santasalo Ky
- Kemi-Tornion maankäytön kehityskuva, Kuntajako selvitysaineisto
- Kemi-Tornio alueen liikennejärjestelmä ja logistiikkaselvitys
- Kansallinen suo- ja turvemaidenstrategia

Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.

Kaavoitusmenettely tulee järjestää, ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja

lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta (MRL 62 §).

Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisprosessissa osallistuminen ja vuorovaikuttaminen tapahtuvat suurelta osin hankkeen tavoite- ja valmisteluvaiheissa, jolloin vaikuttamisen mahdollisuudet ovat suurimmat ja moniin asioihin oli esillä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Menetelminä ovat hallintoelinten, ohjausryhmän ja työryhmien kokoukset, viranomaisneuvottelut, seminaarit, yleisötilaisuudet, tiedottaminen lehdissä ja radiossa, nähtävänä pitäminen, Internet, lausunnot ja muistutukset.

Maakuntakaavan hyväksyy Lapin liiton valtuusto. Hyväksytty maakuntakaava saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Ympäristöministeriö hankkii maakuntakaavasta niiden ministeriöiden lausunnot, joita asia koskee. Ympäristöministeriön on jätettävä kaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille MRL:n 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia. Muussa tapauksessa päätös on vahvistettava. Jos ministeriöiden kannat oleellisilta osin ovat eriäviä, ympäristöministeriön on siirrettävä asia valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi. Jollei maakuntakaavaa ole saatettu vahvistettavaksi vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, kaavan hyväksymispäätös on katsottava rauenneeksi.

Maakuntakaavaan voidaan vahvistettaessa tehdä oikaisuluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Muutosten johdosta on kuultava niitä, joiden etua tai oikeutta muutos välittömästi koskee (MRL 31 §).

Länsi-Lapin maakuntakaavan eteneminen:

- Lapin liiton valtuusto päätti 28.11.2008 toimintasuunnitelman yhteydessä Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisesta
- Aloituskokous Länsi-Lapin kuntien edustajien kanssa maakuntakaavan ohjausryhmästä (MRL 27 §) sekä muista maakuntakaavoitukseen liittyvistä kysymyksistä 11.12.2009
- Lapin liiton hallitus päätti asettaa maakuntakaavan ohjausryhmän (MRL 27 §) 21.12.2009
- Lapin liiton hallitus päätti 22.3.2010 kuuluttaa vireille Länsi-Lapin maakuntakaavan ja asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville
- Maakuntakaavan tavoitteiden valmistelu
- viranomaisneuvottelu 29.4.2010
- ohjausryhmä 4.3.2010, 8.9.2010, 20.1.2011, 14.4.2011, 16.8.2011, 29.11.2011, 19.4.2012, 4.9.2012
- Ideointi- ja neuvottelutilaisuudet ryhmittäin:
  - kunnat (9.-11.6.2010)
  - metsätalous 4.10.2010
  - pelastus ja turvallisuus 11.10.2010
  - maaseutuelinkeinot (mm. maatalous, kalastus) 15.10.2010
  - liikenne 20.10.2010
  - matkailu 21.10.2010
  - kylät (Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola) 21.10.2010
  - kulttuuritoimijat 22.10.2010
  - energiatoimijat 25.10.2010
  - ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaiset 26.10.2010
  - luonnonsuojeluyhdistykset 26.10.2010
  - teollisuus- ja kaivostoimijat 28.10.2010
  - elinkeinotoimijat 28.10.2010
  - kylät (Pello, Tornio, Ylitornio) 28.10.2010
  - Kemi-Tornion kehittämiskeskus 29.10.2010
  - Paliskunnat 14.12.2010
  - Ruotsin kunnat ja viranomaiset infotilaisuus 14.-15.6.2011
- Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu 24.3.2011
- Seminaari 12.-13.5.2011
- Kaavaneuvottelu/epävirallinen viranomaisneuvottelu valmisteluvaiheessa 15.6.2011
- Kaavaneuvottelu, turve ja maa-ainestenotto 18.8.2011 (YM, ELY)
- Lapin liiton hallitus 29.8.2011, päätös valmisteluaineisto nähtäville
- Kaava valmisteluvaiheen nähtävillä 5.9-6.10.2011

- Lapin liiton hallitus 19.12.2011, päätös vastineista
- Vaikutusten arvioinnin työpaja 23.1.2012, 17.2.2012
- Neuvottelu museoviraston kanssa 21.2.2012
- Kaavaneuvottelu YM ja ELY 13.3.2012
- Poronhoitolain 53§:n mukainen neuvottelu 28.3.2012
- Lapin liiton hallitus 7.5.2012, päätös ehdotuksen nähtäville asettamisesta
- 2. viranomaisneuvottelu 29.8.2012
- Lapin liiton hallitus 1.10.2012, päätös vastineista
- Lapin liiton hallitus 7.11.2012, esitys valtuustolle kaavan hyväksymisestä
- Lapin liiton valtuusto 26.11.2012
- Ympäristöministeriö vahvisti maakuntakaavan 19.2.2014
- Korkein hallinto-oikeus hylkäsi maakuntakaavasta tehdyt valitukset 11.9.2015, kaava lainvoimainen

2 LÄNSI-LAPIN NYKYTILA

2.1 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUE

Länsi-Lapin maakuntakaava-alue muodostuu Kemi-Tornion ja Tornionlaakson seutukunnista. Pinta-ala yhteensä 8682 km², joka on 9,4 % Lapin pinta-alasta. Länsi-Lapissa oli vuoden 2009 lopussa asukkaita 69 420, joka on 37,8 % Lapin väestöstä.

Kemi-Tornion seutukuntaan kuuluvat Kemin, Tornion, Simon, Keminmaan ja Tervolan kunnat. Seutukunta on Lapin teollisuuden logistinen keskus hyvien maa-, ilma- ja merikulkuyhteyksiensä vuoksi. Tornionlaakson seutukunta käsittää Ylitornion ja Pellon kunnat ja se on Lapin seutukunnista pienin. Elinkeinorakenteeltaan Tornionlaakson seutukunta on Lapin alkutuotantovaltaisim. Virkistyskalastus, erityisesti lohenpyynti on vahvasti osana alueen matkailu- ja virkistystoimintaa.

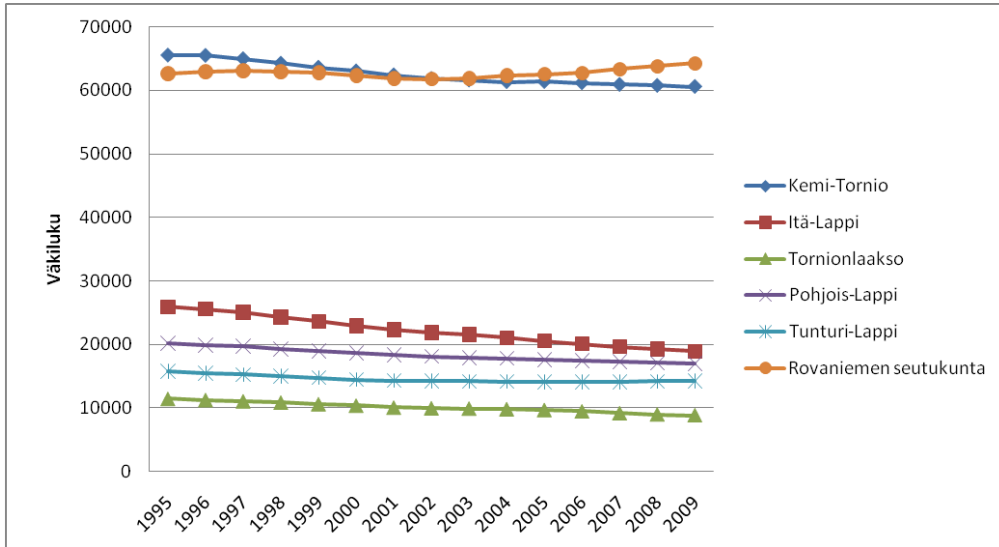
Maakuntakaavoitettava alue rajoittuu idässä Rovaniemen seutukuntaan, etelässä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, pohjoisessa Tunturi-Lapin seutukuntaan ja lännessä Ruotsiin (Norrbotten). (Kuva 2.)

Kuva 2: Länsi-Lapin Maakuntakaava-alue

Lapin väestömäärä oli korkeimmillaan 1960-luvulla, ennen niin sanotun suuren muuton alkua. Tämän jälkeen väkiluku vakiintui pitkäksi aikaa 200 000 asukkaan tuntumaan. Lapin väestö on vähentynyt 16 700 asukkaalla ajanjaksolla 1990–2008. Tavoitteessa muuttotaseen painamisesta nolnaan on edetty oikean suuntaan, vaikka tase onkin edelleen negatiivinen. Lapin seutukunnista ainoastaan Rovaniemen seutu on onnistunut lisäämään väestöään. Väestö on vähentynyt etenkin Itä-Lapissa. Muuttotappioalueilla supistunut väestö on merkinnyt pienempää paikallista ostovoimaa, mikä on heikentänyt paikalliskysynnästä riippuvaisten alojen, kuten kaupan ja muiden palvelujen toimintaedellytyksiä sekä keskittänyt aluerakennetta. Väestökato ja ikärakenteen vinoutuminen on huolestuttavaa etenkin Tornionlaaksossa ja Itä-Lapissa, mutta huoltosuhde heikkenee muuallakin maakunnassa. Viime vuosina väestö on lisääntynyt niissä kunnissa, joissa elinkeinot ovat kehittyneet myönteisimmin. Vielä 1990-luvulle saakka Lapin hyvä syntyvyys on paikannut negatiivisesta muuttotaseesta aiheutuvaa väestökatoa. Tulevaisuuden väestökehitykselle suuri merkitys onkin sillä, kuinka vetovoimaiseksi asuinpaikaksi nuoret perheet Lapin kokevat. (*Lapin maakuntasuunnitelma 2030*).

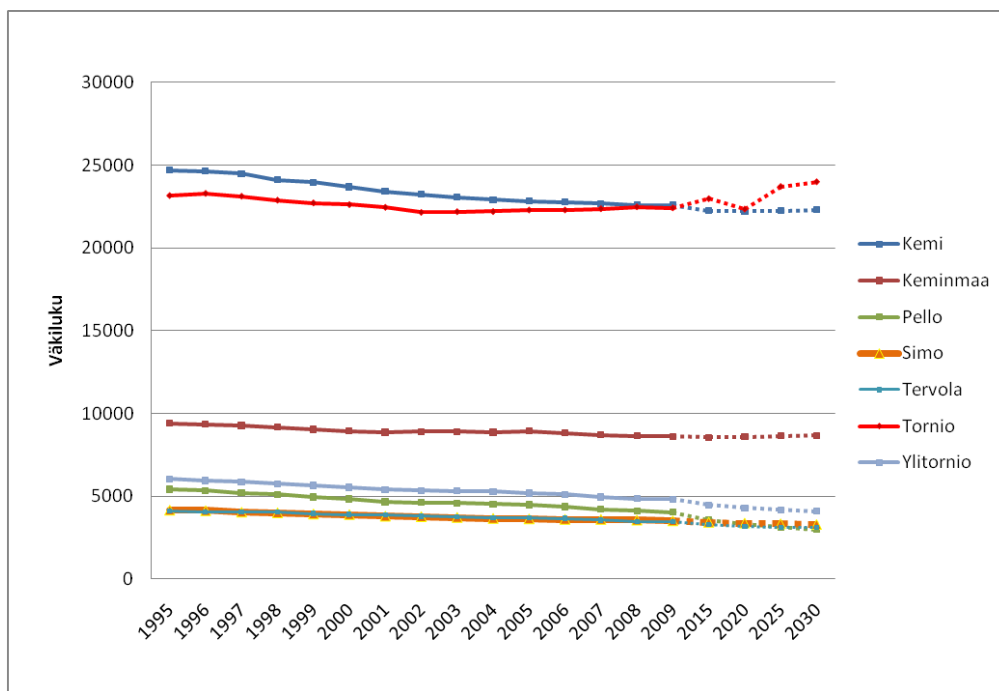
Lapissa väkimäärä on vähentynyt 1995–2009 tarkasteluajanjaksolla noin 17 700 asukkaalla eli noin 10 %. Tornionlaakson seutukunnassa väestönkehitys on ollut negatiivinen vuosien 1995–2009 välillä. Vähentymisen Tornionlaaksossa on ollut suurinta 1997–98, 500–700 asukasta/vuosi. Viimeisien vuosien (vuoden 2007 jälkeen) väestömäärän vähentyminen on hidastunut. Kemi-Tornion seutukunnassa väestökehitys on myös ollut negatiivista tarkasteluajankohtana 1995–2009. Suurinta muutos on ollut vuosina 2004–2007, jolloin vähenemä oli noin 100–300 asukasta vuosittain. Vuoden 2007 jälkeen vähentyminen on hidastunut merkittävästi. Seutukunnista ainoastaan Rovaniemellä asukasluku on kasvanut vuodesta 2000. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Väestökehitys seutukunnittain (Lähde: Tilastokeskus 2010)

Kunnittain tarkasteltuna (1995–2009) väestön väheneminen on ollut suurinta Pellossa -1399 (-26 %), seuraavaksi eniten Ylitorniolla -1222 (-20 %). Kemissä väestön väheneminen on tasaisesti hidastunut tarkasteluajankohtana 2000–2009. Pellossa ja Ylitorniolla väestön vähenemisen muutokset ovat vuoden 2000 jälkeen olleet tasaisesti kasvavia vuoteen 2006 saakka, jonka jälkeen väestön väheneminen on hidastunut.

Tervolassa ja Keminmaassa väestön väheneminen on ollut vaihtelevaa vuoteen 2006, jonka jälkeen väestön väheneminen on hidastunut. Simossa väestön väheneminen on vuoteen 2006 saakka ollut vaihtelevaa, jonka jälkeen väheneminen on lisääntynyt. Torniossa väestö väheni vuonna 2001 300 henkilöllä, jonka jälkeen väestön muutokset ovat olleet positiivisia eli väestömäärä on tasaisesti kasvanut. Vuoden 2008 jälkeen väestönmuutos on ollut lievästi negatiivinen, sillä Tornion väestö väheni kuudella asukkaalla vuoteen 2009.

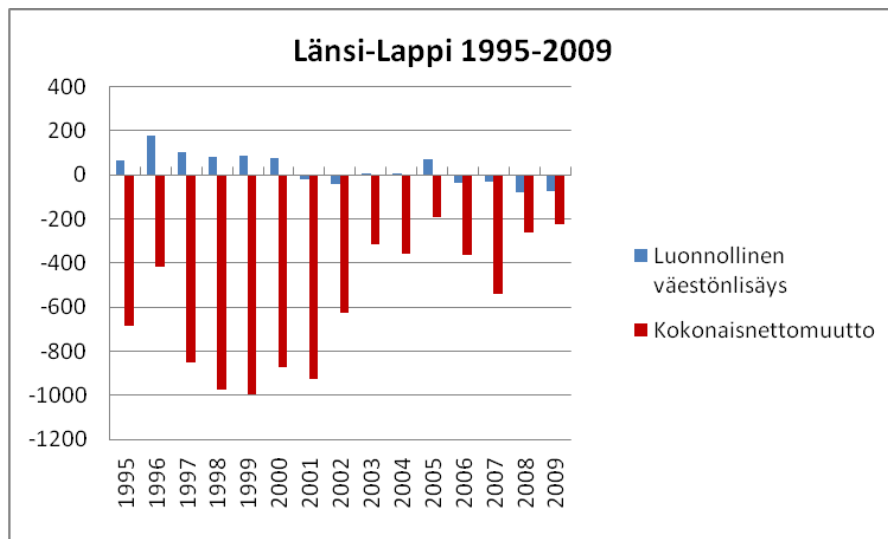
Kuvio 2. Väestön kehitys kunnittain vuosien 1995–2009 välillä sekä Tilastokeskuksen ennuste vuodelta 2010 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

2.2.1 Muuttoliike ja syntyvyys

Länsi-Lapissa tulomuutto on kasvanut vuodesta 1995 vuoteen 2009 213:stä 493:en tasaisesti. Alueen lähtömuutto samalla ajalla on vaihdellut 194–398 välillä. Kokonaisnettomuutto alueella on vähentynyt tarkasteluaikana (Kuvio 3).

Tornionlaakson seutukunnassa tulo- ja lähtömuutto ovat olleet tasaisesti toisiaan kompensoivia vuosina 1995–2009. Vuosittaiset vaihtelut ovat suuruudeltaan 1-20 asukasta. Vuonna 2002 seutukunnasta muutti pois 40 asukasta. Kokonaisnettomuutto seutukunnassa on ollut vaihtelevaa, joskin viime vuosina vähentymään päin.

Kemi-Tornion seutukunnassa on vuosina 1995–2009 keskimäärin syntynyt 675 lasta vuosittain ja keskimääräinen kuolleisuus on ollut 596 henkilöä/vuosi. Syntyvyyden tase on ollut positiivinen. Tornionlaakson seutukunnassa keskimäärin syntyneitä on ollut 73 ja kuolleita 125, joten tase on siten negatiivinen. Lapissa syntyvyys on pysynyt keskimäärin suurempana kuin kuolleisuus. Kemi-Tornion seutukunnassa syntyvyys on pysynyt tarkasteluajankohtana suhteellisen tasaisena, kun Tornionlaakson seutukunnassa syntyvyys on ollut 1990-luvulla selkeästi korkeampaa. Kunnittain tarkasteltuna muuttoliikettä on tapahtunut eniten Kemissä ja Torniossa, jotka ovat Länsi-Lapin väestömäärältään suurimmat kunnat.

Kuvio 3. Kokonaisnettomuutto (Lähde: Tilastokeskus 2010)

2.2.2 Ikä- ja sukupuolirakenne

Miesten osuus väestöstä on lisääntynyt vuodesta 2000 alkaen ja arvioidaan edelleen lisääntyvän. Vuonna 2009 Länsi-Lapin kunnista Kemissä oli naisia enemmän kuin miehiä (50,8 %) ja Torniossa tilanne oli tasan. Miesvaltaisuus vaihteli 50,1 % (Keminmaa) – 51,9 % (Simo) välillä.

Ennusteen mukaan miesvaltaisuus tulee lisääntymään edelleen Kemiä ja Simoa lukuun ottamatta. Vuosien 2000 ja 2009 välillä Länsi-Lapissa alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus koko väestöstä on vähentynyt 2,3 %, työikäisten eli 15–64 -vuotiaiden -1,0 % ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvanut 3,2 %.

Taulukko 1. Sukupuolijakauman muutos (Lähde: Tilastokeskus 2010)

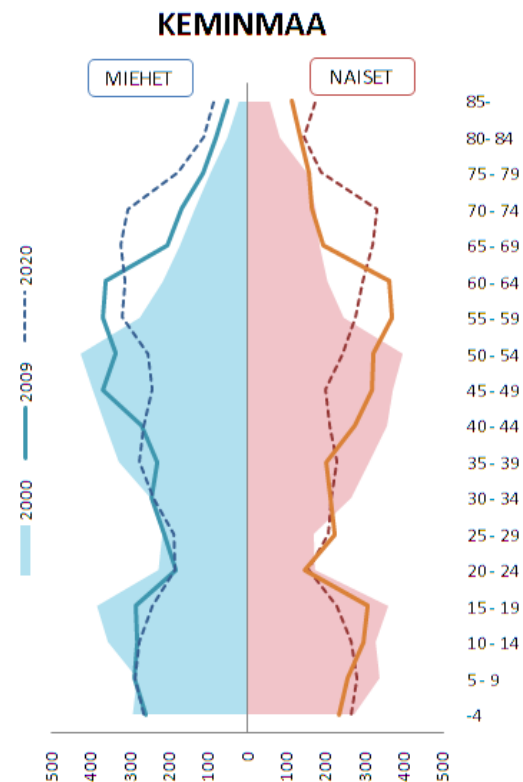
	2000		2009		2020	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Kemi	12128	12568	11105	11475	10881	11324
Keminmaa	4681	4730	4314	4292	4369	4226
Pello	2745	2675	2049	1972	1700	1612
Simo	2167	1991	1816	1680	1732	1629
Tervola	2088	1991	1765	1697	1643	1527
Tornio	11654	11502	11208	11218	11705	11646
Ylitornio	3009	3020	2422	2385	2200	2084
Länsi-Lappi	38472	38477	34679	34719	34230	34048

Ennusteen mukaan Länsi-Lapissa vuoteen 2020 mennessä 15-vuotiaiden suhteellinen osuus väestössä tulee kasvamaan 0,5 % (197 hlöä) ja yli 65-vuotiaiden osuus 7,6 % (4969 hlöä). Työikäisten suhteellinen osuus puolestaan vähentyy 8,1 % (6286 hlöä).

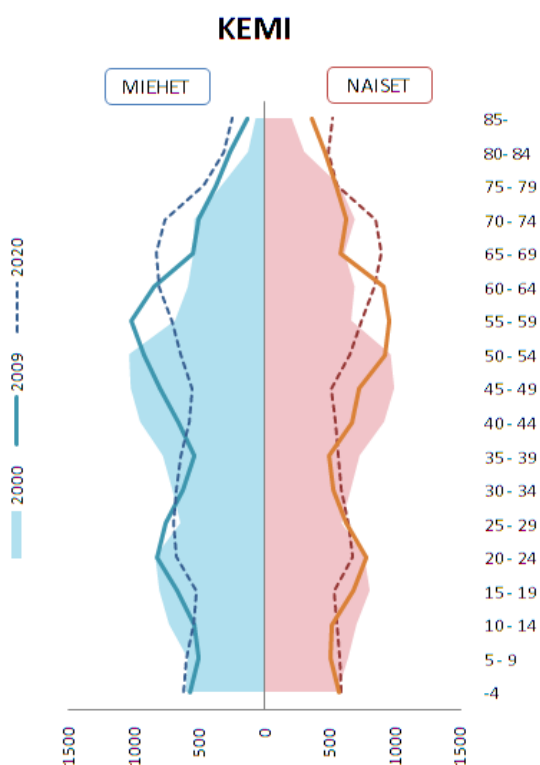
Vuonna 2009 eniten alle 15-vuotiaita suhteessa kunnan väestöön oli Kemissä (18,8 %) ja vähiten Pellossa (10,9 %). 15–64 -vuotiaiden osuus vuonna 2009 suhteessa kunnan väestölukuun oli suurimmillaan Torniossa (66,6 %) ja pienimmillään Ylitorniolla (60,2 %).

Länsi-Lapin maakunnassa vastaava suhdeluku oli 64,9 %. Yli 65-vuotiaita vuonna 2009 suhteellisesti eniten oli Pellossa (27,5 %) ja vähiten Torniossa (15,2 %). Länsi-Lapissa kokonaisuutena vastaava suhde oli 19,1 %. Kunnittaiset muutokset on esitetty edellisen sivun taulukossa 1.

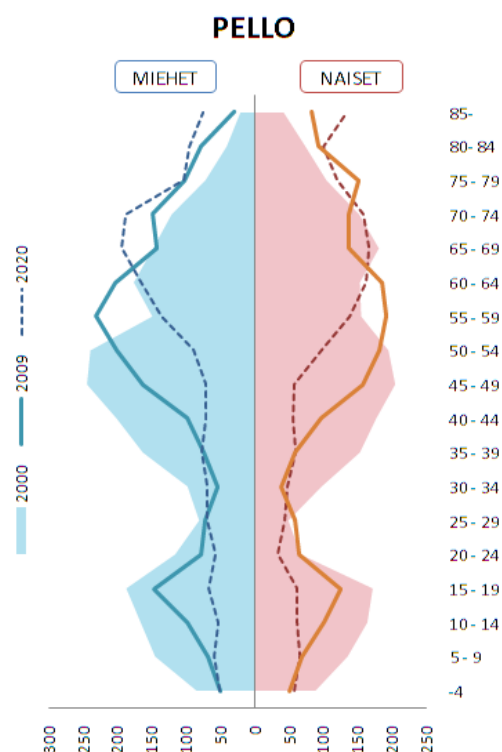
Kunnittaisen ikä- ja sukupuolirakenteen tarkasteluvoosiksi on valittu vuodet 2000, 2009 ja 2020. Rakennetta ja muutoksia on esitetty kuviosarjassa 4-10. Kuvioissa miehet on esitetty oikealla ja naiset vasemmalla puolella.

Kuvio 4.

Kuvio 5.

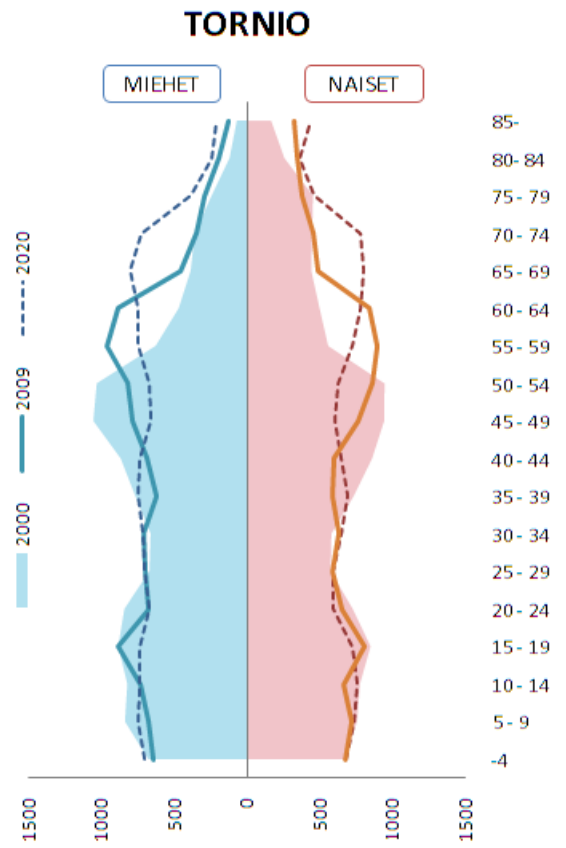

Kuvio 6.

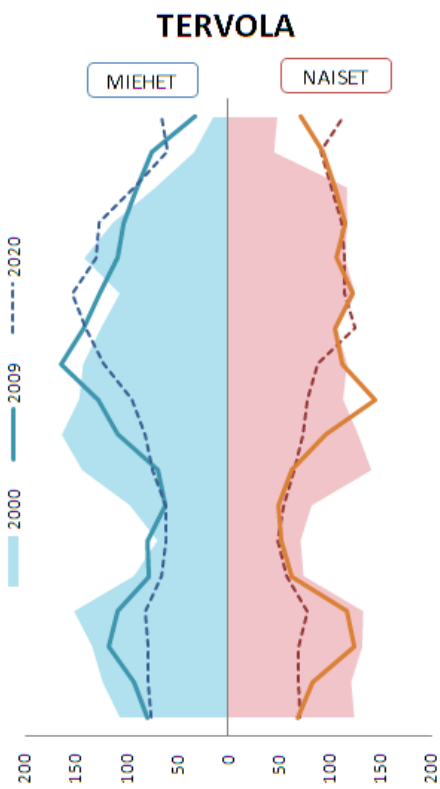

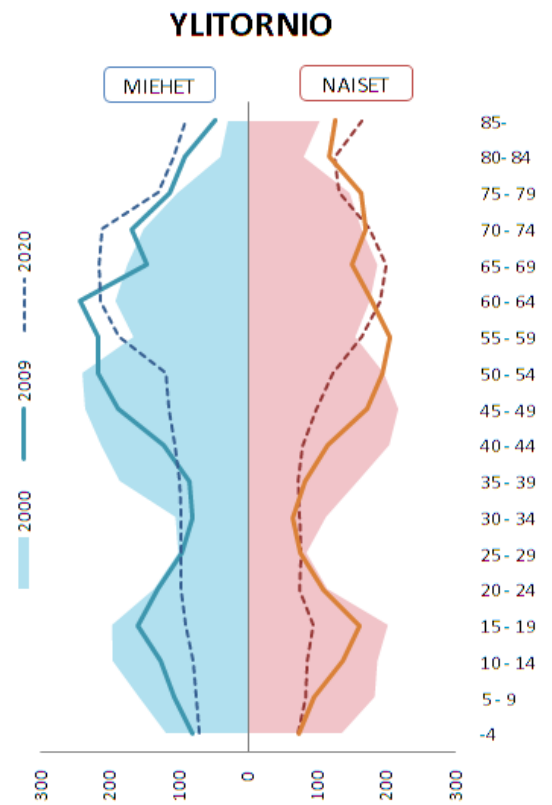
Kuvio 7

Kuvio 8

Kuvio 9.

Kuvio 10

2.2.3 Koulutusrakenne

Perusaste käsittää ne yli 15-vuotiaat henkilöt, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Tutkinnon suorittaneiden osuutta 15 vuotta täyttäneiden osalta on esitelty taulukossa 2. Vuoden 2008 tilanteessa Länsi-Lapissa tutkinnon suorittaneita oli 63,2 %.

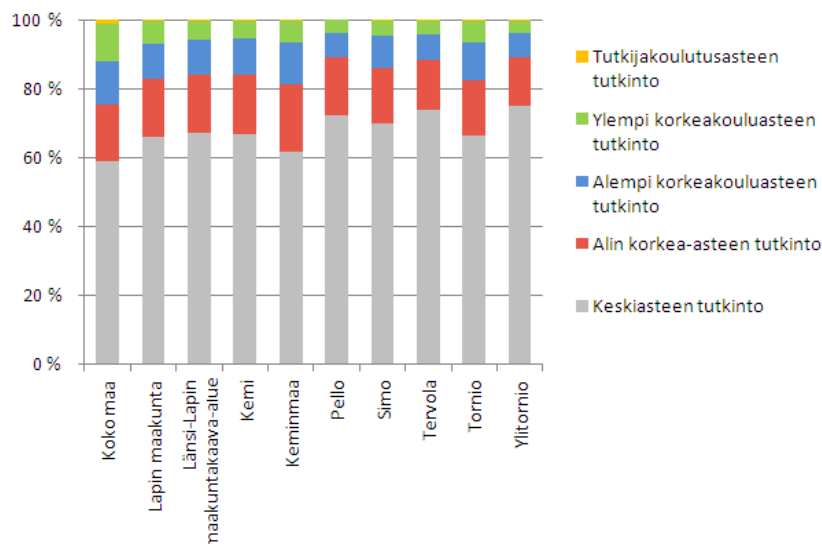
Lapin maakunnassa vastaava määrä oli hieman korkeampi eli 64,3 % ja koko Suomessa 65,5 %. Tutkinnon suorittaneet on luokiteltu koulutusasteittain korkeimman eli viimeksi suoritettun tutkinnon mukaan. Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Taulukko 2. Tutkinnon suorittaneet vuonna 2008 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

	15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	Suorittaneita %
Koko maa	4435152	2903158	65,5
Lapin maakunta	154923	99619	64,3
Länsi-Lappi	58399	36881	63,2
Kemi	19386	12429	64,1
Tornio	18335	11978	65,3
Keminmaa	7007	4725	67,4
Simo	2912	1707	58,6
Tervola	2904	1688	58,1
Pello	3637	2040	56,1
Ylitornio	4218	2314	54,9

Keskiasteeseen kuuluvat ne henkilöt, joiden koulutus on kestänyt noin 10–12 vuotta (esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten koulutukset). Korkeasteeseen kuuluvat ne henkilöt, joiden koulutus on kestänyt yli 13 vuotta (alimman korkea-asteen, alemman korkeakouluasteen, ylemmän korkeakouluasteen ja tutkijakoulutusasteen tutkinnot).

Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus Länsi-Lapin kunnissa vaihtelee 61,8 % (Keminmaa) – 75,0 % (Ylitornio) välillä. Lapissa vastaava luku on 65,8 %. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuus vaihtelee 25,0 % (Ylitornio) – H 38,2 % (Keminmaa). Lapissa vastaava luku on 34,2 %.

Kuvio 11. Vuoden 2008 tilanne tutkinnon suorittaneiden osalta (Lähde: Tilastokeskus 2010)

2.2.4 Huoltosuhte

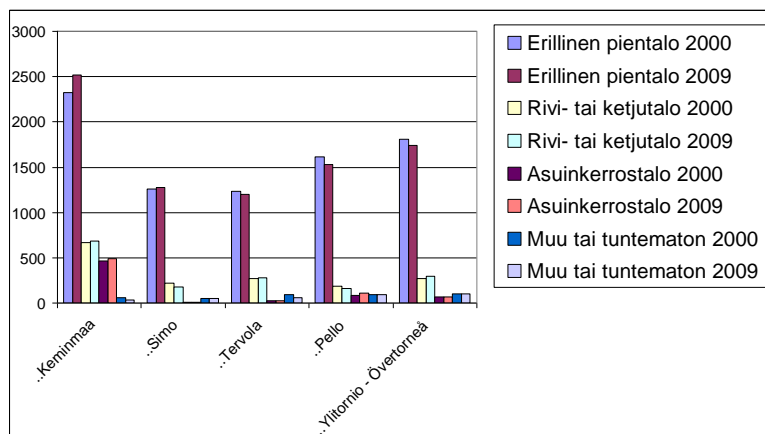
Huoltosuhte kuvaa ei työllisten (työttömät + työvoiman ulkopuolella olevat) suhdetta työllisiin. Mitä suurempi huoltosuhdeluku, sitä enemmän "huollettavia" on työllistä kohti. Huoltosuhte on pienentynyt kaikissa kunnissa vuodesta 1995. Länsi-Lapissa huoltosuhte on pienentynyt vuodesta 1995 vuoteen 2008 0,39 yksikköä. Vastaava pienentymä Lapin koko maakunnassa on 0,51. Huoltosuhte on esitetty liitteessä 13.

2.2.5 Asuntokunnat

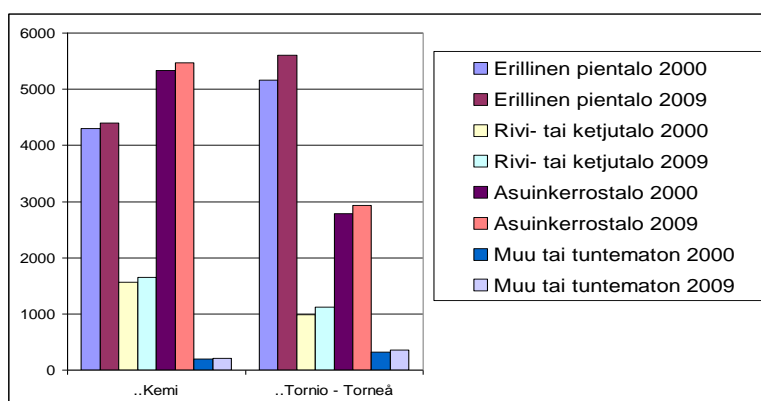
Asuntokuntia kaava-alueella oli vuonna 2009 reilu 32 600. Vuodesta 2000 lisäystä on ollut lähes 1 100 asuntokuntaa. Kunnittain tarkasteltuna kasvua on ollut Kemissä, Keminmaassa ja Torniossa.

Asuntokunnan keskikoko kaava-alueella on pienentynyt vuoden 2000 keskikoosta 2,33:sta 2,13:sta vuoteen 2009 mennessä. Keskikoko on sama kuin Lapin keskiarvo. Keskikoko on pienin Kemissä (1,93) ja suurin Keminmaassa ja Simossa (2,33). Suurin muutos keskikoossa on ollut Pellossa 2,44→2,13 ja pienin Kemissä 2,08→1,93.

Vuosien 2005 ja 2009 välillä 1 ja 2 hengen asuntokuntien määrä on kasvanut kaikissa kunnissa, ainoastaan Ylitorniolla hieman vähentynyt (-8). Suurempia asuntokuntien määrä on vähentynyt kaikissa kunnissa. Kemissä 5 hengen asuntokuntien määrä oli kasvanut 7 kpl ja Simossa 7 tai enemmän henkeä asuntokunnassa oli pysynyt samana.

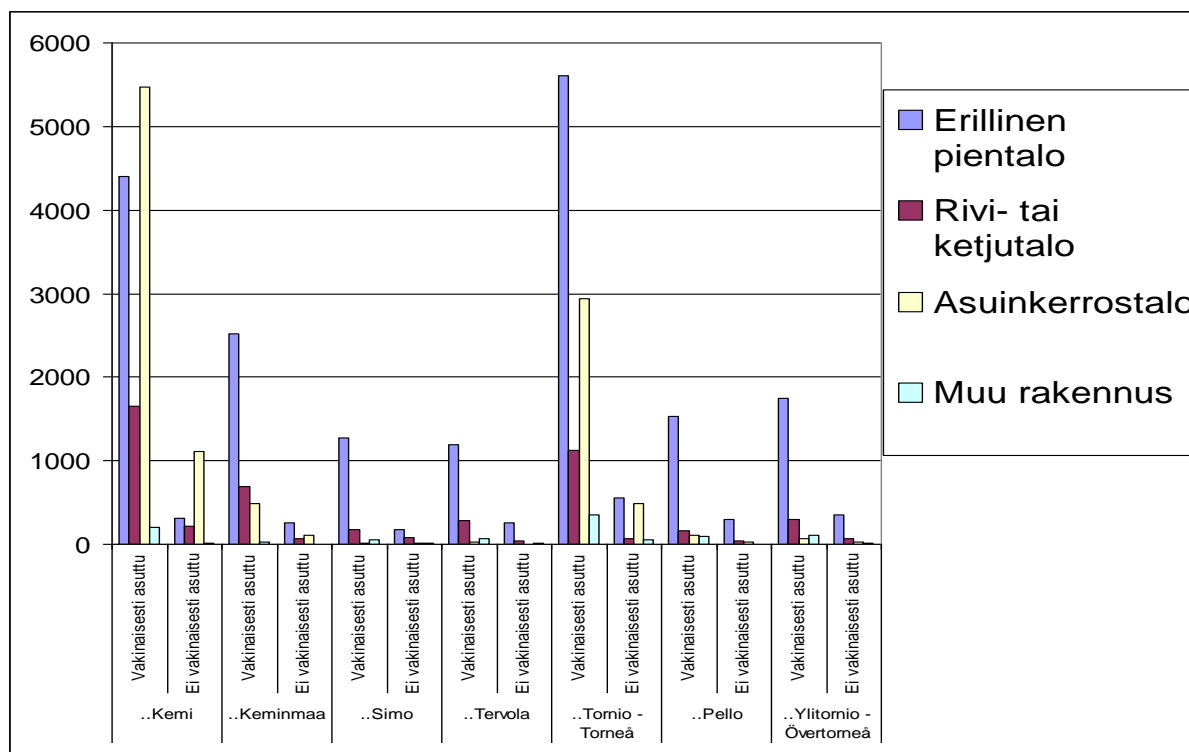
Kuvio 12. Asuntokuntien määrä vuonna 2009 Keminmaassa, Simossa, Tervolassa, Pellossa ja Ylitorniassa

Kuvio 13. Asuntokuntien määrä vuonna 2009 Kemissä ja Torniossa

Asuntoja vuonna 2009 oli vajaa 37 300, joista ei vakituisesti asuttuja reilu 4 600. Asunnoista noin 55 % on erillisissä pientaloissa ja noin 30 % kerrostaloissa. Tyhjästä asunnoista 47 % erillisissä pientaloissa ja kerrostaloissa 38 %.

Asuntoja eniten on rakennettu 1970-luvulla, Kemissä ja Torniossa keskimäärin lähes 350 asuntoa/vuosi. Muissa kunnissa vaihdellen 30–100 asuntoon/vuosi. 2000-luvulla rakentaminen on ollut selvästi vähäisempää, Torniossa on rakennettu reilu 100 asuntoa/vuosi, Kemissä noin 80 asuntoa /vuosi.

Kuvio 14. Asuntojen määrä vuonna 2009

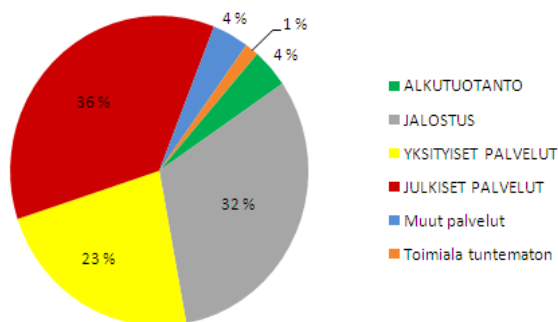
Taulukko 3. Asunnot rakennusvuosittain Länsi-Lapissa

	- 1920	1921 - 1939	1940 - 1959	1960 - 1969	1970 - 1979	1980 - 1989	1990 - 1999	2000 - 2009	Tuntematon
Kemi	126	330	2434	2585	3358	2403	1252	826	63
Keminmaa	82	49	428	519	1145	934	605	376	18
Simo	93	43	179	261	443	443	197	122	9
Tervola	47	57	402	364	342	344	198	87	20
Tornio	179	122	1241	1437	3339	2092	1537	1187	50
Pello	22	40	549	341	543	535	168	28	30
Ylitornio	85	82	578	369	557	561	321	71	31

2.3 ELINKEINORAKENNE

Länsi-Lapin elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Jalostuksen osuus on huomattava. Kuviossa 15 on esitetty Länsi-Lapin kuntien toimialojen jakaantuminen pääluokkiin vuonna 2008.

Alueen työpaikoista julkisissa palveluissa oli 36 % (9552), jalostuksessa 32 % (8385), yksityisissä palveluissa 23 % (6069) ja vain 4 % (1086) alkutuotannossa.

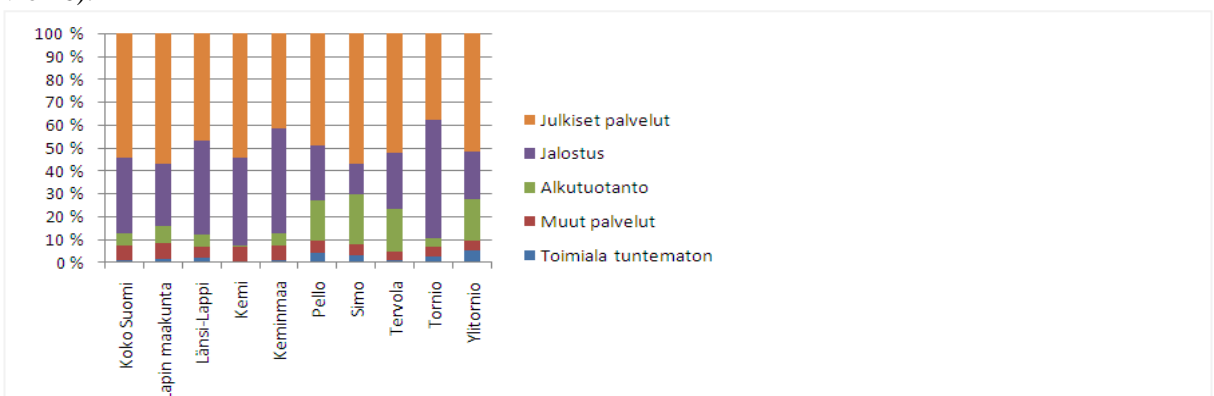

Kuvio 15. Länsi-Lapin elinkeinorakenne vuonna 2008 (Lähde Tilastokeskus 2010)

2.3.1 Työpaikkarakenne ja muutokset

Tarkasteluajankohdat on jaoteltu kahteen taulukon toimialaluokituksen rakenteellisten muutosten johdosta. Liitteessä 14. työpaikkarakenteen muutosta kuvaamaan valittiin tarkasteluajankohdat vuosilta 1995, 2000 ja 2005, jotka kuuluvat vuoden 2002 toimialaluokitukseen TOL2002. Liitteessä 15. tiedot vuosilta 2007 ja 2008 perustuvat TOL2008 luokitukseen.

Verrattaessa Länsi-Lapin työpaikkarakenteen suhdetta Lapin keskimääräiseen, on jalostuksen osuus suurempi ja julkisten palvelujen osuus on pienempi (kuvio 16).

Kuvio 16. Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain vuonna 2008 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

Lapissa työpaikat ovat lisääntyneet vuosien 1995–2005 välisenä aikana noin 3250 työpaikalla, joista Länsi-Lapissa 710. Vuosina 2007–2008 muutosta työpaikkamäärässä ei ole juurikaan ollut Lapissa kokonaisuutena, mutta Länsi-Lapissa lisääntymistä on tullut 143 työpaikalla.

Eniten kasvua vuosina 2007–2008 on tullut julkisen palvelun työpaikoissa Länsi-Lapin osalla.

Vuonna 2008 Kemi-Tornio alueelle sijoittui yhteensä 75 % Länsi-Lapin alueen työpaikoista. Vähiten työpaikkoja oli Simossa, 2 %.

Tarkasteluajanjaksolla 2005–2009 yritysten lukumäärä on kasvanut Länsi-Lapissa 19,7 %. Vuonna 2009 yritysten toimipaikkoja alueella oli 4010, joka on noin 35 % koko Lapin toimipaikoista. Kunta-kohtaiset muutokset on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4: Yritysten toimipaikat 2005–2009

	2005	2007	2009	Muutos 2005–2009	
				lkm	%
Kemi	959	1018	1026	67	7,0 %
Keminmaa	431	500	492	61	14,2 %
Pello	281	316	318	37	13,2 %
Simo	146	196	186	40	27,4 %
Tervola	156	241	262	106	67,9 %
Tornio	1104	1289	1373	269	24,4 %
Ylitornio	272	352	353	81	29,8 %
Länsi-Lappi	3349	3912	4010	661	19,7 %
Lappi	9236	10908	11373	2137	23,1 %

2.3.2 Teollisuus

Lapin maakuntaohjelman 2011–2014 mukaan Perämeren rannikolle Kemi-Tornion alueelle tulee kehittymään yhä vahvempi teollisten toimintojen vyöhyke, jossa Kemiin keskittynyt metsäteollisuus sekä Tornion terästeollisuus säilyvät jatkossakin alueen päätuotantoaloina.

Lapin teollisuudelle ovat ominaista suuret markkinatilanteiden mukaiset tuotannon volyyymi- ja hintavaihtelut. Metsäteollisuudessa on meneillään rakennemuutos. Merkitys Lapille on suuri, kun huomioidaan koko metsäsektorin arvoketju metsien hoidosta, kantorahatuloista, korjuusta ja kuljetuksista edelleen jalostukseen kemiallisessa ja mekaanisessa metsäteollisuudessa tai enenevässä määrin myös energiantuotannossa. Globalisaatiolla on ollut myös positiivisia vaikutuksia teollisuuteen. Aasian talousmahtien nousu on lisännyt esimerkiksi teräksen kysyntää. Tämä on näkynyt Tornion terästehtaan investointeina ja kaivosteollisuuden uudelleenkehittymisenä. Kemi-Tornio on riippuvainen teollisuudesta. Teollisuus on tarvinnut tuekseen palveluyrityksiä kunnossapitoon, huoltoon ja asennuksiin. Näistä yrityksistä on syntynyt vahva osaamiskeskittymä lähinnä Kemi-Tornion alueelle. Suurteollisuudella on keskeinen merkitys maakunnan pk-yritysten kasvulle.

Kemi-Tornio alue on Lapin teollinen keskus ja tuotannon keskus, joka tuottaa 90 % Lapin ja 7-8 % Suomen kokonaisviennistä. Alue tuottaa Suomen bruttokansantuotteesta ja viennistä väkilukuunsa verrattuna noin kolminkertaisen osuuden. (*Kemi-Tornio alueen kannanotto Kunta- ja palvelurakennuudistukseen - Kemi-Tornio seutumalli 2006*).

Suurimpia teollisuusyrityksiä alueella ovat Outokumpu Oy, Stora Enso Oy, Efora Oy, Botnia Mill Service, Metsä Botnia, Elijärven kaivos ja Paakkola Conveyors Oy.

Seveso-laitokset

Vuonna 1996 voimaan tullut Seveso II -direktiivi säätelee vaarallisia kemikaaleja käyttävien ja varastoitujen suuronnettomuusvaarallisten laitosten riskienhallintaa EU-maissa. Direktiivi on otettu osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä vuonna 1999 tehdyllä teollisuuskemikaaliasetuksen muutoksella. Suuronnettomuusvaarallisuus määritellään vaarallisten aineiden käyttömäärien perusteella ja laitoksia valvoo Turvatekniikan keskus. Maankäytön suunnittelun osalta Seveso-direktiivin vaatimukset on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslaissa,

joka on tullut voimaan vuonna 2000. Suojaetäisyyksien määrittämisestä suuronnettomuusvaarallisille laitoksille todetaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 57 §:ssä seuraavasti: Harkittaessa rakennushankkeen sijoittamista ja rakennuspaikan soveltuvuutta on huolehdittava vaarallisista aineista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi riittävästä suojaetäisyyksistä.

Seveso-direktiivi säätelee vaarallisista kemikaaleista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjuntaa. Direktiivin artiklassa 12 on säädetty maankäytön suunnittelusta suuronnettomuusvaarallisten laitosten ympäristössä. Tavoitteena on, että vaaraa aiheuttavien laitosten ja vaarassa olevien kohteiden (esim. asutus, koulut, yleisölle tarkoitettujen kokoon-tumistilat, hoitolaitokset, majoitustilat, luonnon kannalta erityisen tärkeitä alueet) välillä on pitkällä aikavälillä riittävät etäisyydet. Direktiivissä ei määritetä maankäytön suunnittelun kriteereitä tai menettelyitä, ne ovat jäsenmaiden itsensä päätettävissä.

Lähtökohtana on, että laitosten ympäristö tulisi suunnitella niin, ettei laitoksessa mahdollisesti tapahtuvasta onnettomuudesta voi aiheutua merkittävää vaaraa ympäristössä oleville ihmisille. Suojaetäisyyksien riittävyden arviointi perustuu mahdollisten onnettomuuksien seurauksiin: kuinka kauas ja kuinka voimakkaana haitalliset vaikutukset voivat ulottua ja kuinka nopeasti onnettomuus tapahtuu. Lisäksi on otettava huomioon onnettomuuksien todennäköisyys sekä alueella asuvien tai oleskelevien ihmisten määrä ja heidän suojautumistai poistumismahdollisuutensa onnettomuustilanteessa sekä pelastustoimen toimintaedellytykset. (*Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Seveso-laitokset ja maankäytön suunnittelu, s.12*)

2.3.3 Energiatuotanto ja energiavarat

Rannikon elinkeinorakenne tulee monipuolistumaan energian tuotantoon liittyvien investointien vaikutuksesta. Merialueilla on vireillä runsaasti tuulivoimaan liittyviä hankkeita, minkä lisäksi Kemiin on suunnitteilla biopolttonestelaitos. Simon Karsikkoniemessä on voimassa Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava.

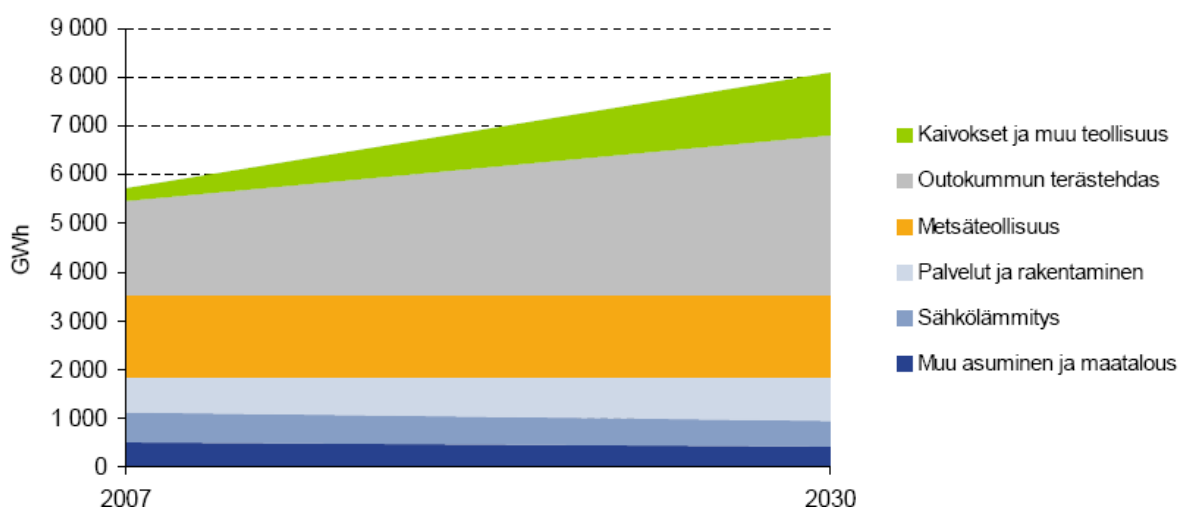
Lapin maakuntasuunnitelman 2030 mukaan Lapin luonnonvarat ovat luoneet hyvät edellytykset energiantuotannolle. Vuonna 2007 Lapin sähköomavaraisuus oli 107 prosenttia ja uusiutuvan energian osuus tuotannosta peräti 91 prosenttia. Sähköstä 75 prosenttia tuotetaan vesivoimalla. Toinen merkittävä tuotantotapa on sähkön ja lämmön yhteistuotanto.

to puuperäisiä polttoaineita ja turvetta käyttävissä laitoksissa. Fossiilisia polttoaineita käytetään vähän ja hiilidioksidipäästöt aiheutuvat lähinnä turpeen käytöstä. Lapin laajat energiavarat tekevät mahdolliseksi energiantuotannon lisäämisen kestäväällä tavalla. Pohjoiset olosuhteet luovat mahdollisuuksia kehittää uusia ratkaisuja ja paikallista osaamista sekä energiantuotantoon että kulutukseen.

Sähkön kulutus keskittyy Lapissa merkittävästi teollisuuteen, jonka osuus koko kulutuksesta oli vuonna 2007 lähes 70 prosenttia, kun teollisuus keskimäärin Suomessa käyttää hieman yli puolet

sähköstä. Kaivosten ja matkailun sähkönkulutus on kasvussa. Vireillä on useita tuulivoimahankkeita sekä merellä että sisämaassa.

Vesivoiman lisärakentamisen potentiaalia on edelleen runsaasti. Lapin metsävarat mahdollistavat monipuolisen energiahyödyntämisen sekä suuren mittakaavan tuotannossa että paikallisissa pienissä yksiköissä luoden edellytyksiä bioenergiayrittäjyydelle koko maakunnassa. Energian säästöä ja ekotehokkuutta parantavia ratkaisuja tulee toteuttaa kaikessa toiminnassa.

Kuvio 17: Lapin sähkönkulutuksen ennakoitu kehitys vuoteen 2030 saakka. (Maakuntaohjelma 2011–2014)

Turvevarat

Turvevarojen tiedot perustuvat taustaselvitykseen ”Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakunta-kaava-alueella”.

Keskeinen turvetuotannon edellytys on, että tuotannon valittavan suon turve täyttää mahdollisimman hyvin lopullisen tuotteen käyttötarkoituksen asettamat vaatimukset. Turpeen ominaisuudet määräytyvät kasvilajikoostumuksen ja maatumisasteen mukaan, ja näistä seikoista määräytyy myös turpeen soveltuminen kasvu- tai energiaturpeeksi. Käyttöön otettavalla suolla on oltava riittävän laajoja yhtenäisiä alueita, joilla turvekerroksen vahvuus on vähintään 1,5 metriä. Helmikuussa 2011 valmistuneen suostrategian mukaan (Maa- ja metsätalousministeriö 2011) tuotantoon aiotun suon tulisi olla jo valmiiksi ojitettu ja luonnontilaltaan selkeästi muuttunut.

Länsi-Lapin soista on tutkittu noin kolmasosa ja raportoitu alle 10 %. Selvityksen tarkasteluun on otettu vain sellaiset suot, joista ovat valmiit tiedot.

Soidensuojelualueet ja tuotantoluvan saaneet suot eivät sisälly näihin lukuihin. Eri kustannusvaikutuksia, kuten maanhankintaa, mahdollisia kuivatusvaikeuksia, syrjäistä sijaintia tai luonnontilaisuutta ei tässä myöskään ole huomioitu.

Länsi-Lapin maakuntakaavaan kuuluvissa kunnissa on yhteensä 1 499 geologista suota (pinta-ala vähintään 20 ha ja turvepaksuus yli 30 cm). Niiden kokonaispinta-ala on 287 990 ha. Kunnittain ja niiden sisälläkin soistuneisuus vaihtelee varsin paljon riippuen mm. alueen topografiasta, pohjan maala-jeista ja sijainnista nykyiseen merenpinnan tasoon.

Länsi-Lappi kuuluu maamme soisimpiin alueisiin, ja turvevarat alueella ovat huomattavat. Soita on pinta-alaltaan eniten Simossa, jossa soiden osuus kunnan pinta-alasta on maamme suurimpia. Simossa on 210 suota, joiden pinta-ala on yhteensä noin 76 500 hehtaaria. Niiden teoreettisesti laskettu turvemäärä on 700 milj. suo-m³. Seuraavaksi eniten soita on Ylitorniossa (64 000 ha) ja Tervolassa (57 000 ha). Muissa kunnissa soita on 15 000–40 000 ha, paitsi Kemissä, jossa on vain kaksi suota.

Pinta-alan ja turpeen paksuuden perusteella teknisesti käyttökelpoisia turvevaroja Länsi-Lapin tutkituilla soilla on noin 358 milj. m³ noin 17 000 hehtaarin alalla. Länsi-Lapin soista on tutkittu kunnittain 11–43 %, paitsi Kemissä, jonka kahta suota ei ole inventoitu.

Suhteellisesti eniten soita maa-alasta laskettuna on Simossa (54 %), Tervolassa (36 %), Torniossa (32 %) ja Ylitornioilla (31 %). Keminmaan alueesta on soiden peitossa 26 % ja Pellossa 21 %.

Turpeen teknistä käyttökelpoisuutta vähentävät eniten luonnontilaisuus, suojelualueet ja paikoittainen turvekerroksen ohuus. Länsi-Lapissa ei kuitenkaan tule olemaan puutetta teknisesti käyttökelpoisesta turpeesta. Turvetuotannossa vuonna 2009 oli yhteensä 2 220 hehtaaria. Ylivoimaisesti suurin osa menee polttoturpeeksi.

Pohjois-Suomen aapasoiden turve on mennyt lähes yksinomaan energiantuotantoon aluelämpölaitoksille ja teollisuudelle.

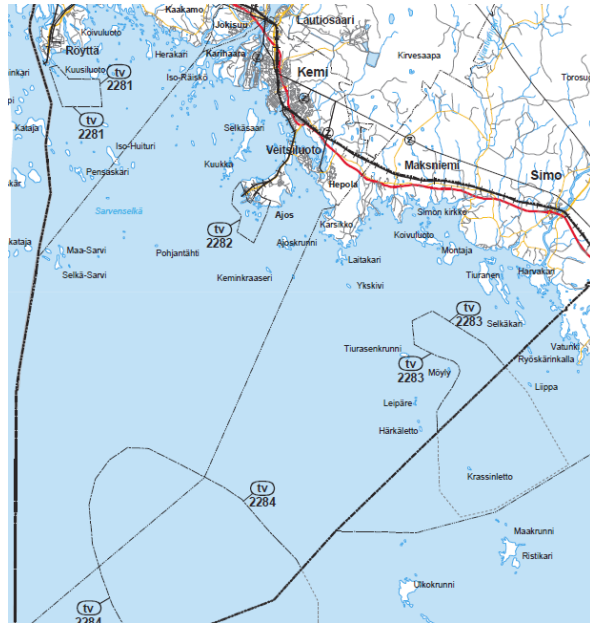
Tuulivoima

Vuonna 2009 voimaan tulleissa tarkistetuissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on edellytetty, että maakuntakaavituksessa osoitetaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet rannikko- ja merialueiden lisäksi myös sisämaa-alueilla. Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten laadittiin erillinen Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys, joka käsittää lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava-alueet.

Tuulivoimalan tehontuotantokykyä kuvataan yleensä megawatteina (MW). Maalle rakennettaessa tyypillinen laitoskoko vaihtelee välillä 1-2,5 MW ja meri- tai rannikkoalueilla on käytössä 3 MW:n yksiköitä. Myös 4,5 MW:n yksiköitä on suunnitella.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella on olemassa olevia tuulivoimaloita Ajoksessa (11 x 3 MW), Röyttässä (8 x 3,6 MW) ja Onkalo-Putaan Kangas (6 x 3 MW).

Lisäksi Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoima-aluevarauksia Tornion Röyttään, Kemin Ajokseen, Simon Maakrunnin matalikolle sekä Kemin ja Simon Pitkämatalan alueelle.

Kuva 3: Karttaote Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavasta.

Maakuntakaavan laadintatyön aikana vireillä ovat seuraavat tuulivoimatuotantohankkeet, joilla voidaan katsoa olevan seudullista merkitystä:

- Kemin Ajokseen on toteutettu ympäristövaikutusten arviointimenettely koskien 9-69 tuulivoimalan (3 MW) sijoittamiseksi maa- ja merialueille. Hankkeesta on annettu yhteysviranomaisen lausunto keväällä 2011.
- Tornion Röyttään on toteutettu ympäristövaikutusten arviointimenettely koskien 18 - 45 tuulivoimalan (3 MW) sijoittamiseksi. Hankkeesta on annettu yhteysviranomaisen lausunto keväällä 2011. Osayleiskaava vireillä.
- Tervolan Varevaaraan on suunnitteilla kymmenen tuulivoimalan (3 MW) puisto. Varevaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava on hyväksytty 10.11.2011 ja rakentaminen on aloitettu.
- Kitkiäisvaaran tuulivoimapuistolle (8 x 2,5-3 MW) ollaan laatimassa osayleiskaavaa.
- Putaankankaan laajennus (4 x 3 MW) vireillä.

Tuulivoimaselvityksessä tuulivoimatuotantoalueiden valintaan teknis- taloudellisessa tarkastelussa ovat ensisijaisesti vaikuttaneet alueen tuulisuusolot, maaston suhteellinen korkeusasema, soveltuva maankäyttö sekä energialiityntäyhteyksien ja tien läheisyys. Selvityksessä tuulivoimatuotannolle soveltuvia alueita kartoitettaessa suljettiin pois suojel-

lualueet, kansainvälisesti ja kansallisesti tärkeät lintualueet, uhanalaisten lintulajien pesäreviirit, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, muinaismuistot, asutus sekä muu soveltumaton maankäyttö.

Länsi-Lapin alueelle on teknisten ja taloudellisten tarkastelujen perusteella valikoitunut tarkempaan jatkotarkasteluun seuraavat tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet:

- Olosvaara (Pello)
- Palovaara – Ylinen Pahtarova (Pello-Ylitornio)
- Paovaara – Martinvaara – Huhtavaara (Ylitornio-Pello)
- Reväsvaara (Ylitornio)
- Holstinharju – Maksniemi – Syväojankangas, (Kemi-Simo)
- Ala-Raumo – Laivakangas – Rajakangas (Tornio)
- Putaankangas – Leipiö – Näätämaa (Simo)
- Onkalo-Posonpalo (Simo)
- Onkalo – Korkiamaa – Patokoski (Simo)

Bioenergia

EU-maat ovat sitovasti sopineet vuoden 2020 tavoitteeksi biopolttonesteiden osuudeksi liikenteen polttoaineista vähintään 10 prosenttia. Suomen oma vastaava tavoite on alustavasti 20 prosenttia.

Kemin bionestepolttolaitos: Metsäliiton ja Vapon hanke käsittää polttoaineteholtaan noin 500 MW biopolttonestelaitoksen rakentamisen Suomeen. Laitoksen kapasiteetti olisi noin 200 000 tonnia liikenteen biopolttonesteitä vuodessa. Raaka-aineiksi on suunniteltu ensisijaisesti metsäenergiajakeita (mm. hakkuutähteet). Taloudellinen raaka-aineen kuljetusetäisyys on keskimäärin alle 200 km. Hankinta-alueella hakkuutähde- ja kantopotentiaali sijaitsevat lähinnä Lapin kolmion alueella painottuen Keminmaahan, Tornioon, Ylitorniolle ja Tervolaan, joissa sijaitsevat kuusivaltaiset metsät. Nykytilanteessa mänty- ja koivuvaltaisista metsistä ei hakkuutähteiden ja kantojen hankinta ole vielä kannattavaa. Kokopuupotentiaali painottuu tasaisemmin Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle. Kuljetusmatkan kasvaessa Kemistä, hankinta tulee painottumaan liikenneyhteyksien ja niiden toimivuuden perusteella. (*Metsäliitto, Vapo: Biopolttonestelaitoksen YVA-selostus*)

Vesivoima

Isohaaran voimalaitos on Kemijoessa Kemin ja Keminmaan rajalla sijaitseva vesivoimalaitos, jonka omistaa Pohjolan Voima. Voimalaitos on Kemijoen voimalaitoksista rakennettu ensimmäisenä. Voimalaitoksen on suunnitellut arkkitehti Sigurd Frosterus ja se on valmistunut 1948. Isohaaran voimalaitoksen uusi puoli on rakennettu vuonna 1993. Turbiini on vaakakone. Veden putouskorkeus on noin 12 metriä. Voimalaitoksen teho on 106 megawattia, vuosienenergia 310 GWh/a. Isohaaran voimalaitos kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) kohteisiin.

Kuva 4: Isohaara (Lähde: Kemin kaupunki)

Taivalkosken voimalaitos on Kemijoki Oy:n omistama vesivoimalaitos Kemijoessa Keminmaan kunnan alueella. Voimala on valmistunut vuonna 1976. Voimalan alueella on maapatoa 591 metriä, suurin korkeus 29 metriä, ja betonipatoa 148 metriä. Voimalapadossa on viisi tulva-aukkoa. Voimalan putouskorkeus on 14,5 metriä. Kolmessa pysty-akselisessa koneessa on Kaplan-turbiinit, jotka tuottavat tehoa yhteensä 133 MW. Keskivesiolosuhteissa voimalan vuotuinen energiantuotto on 529 GWh. Voimalan suunnittelijana toimi arkkitehti Kai Blomsted.

Ossauskosken voimalaitos sijaitsee Tervolan kunnan alueella Kemijoessa. Sen omistaa Kemijoki Oy. Voimalaitosalueen läheisyyteen on syntynyt Ossauskosken kylä. Voimalaitos on valmistunut vuonna 1965 ja sen on suunnitellut arkkitehti Kai Blomsted. Ossauskosken voimalan alueella on maapatoa 1,875 kilometriä, korkeimmillaan 18,7 metriä, sekä betonipatoa 160,6 metriä. Voimalapadossa on viisi tulva-aukkoa. Voimalan putouskorkeus on 15 metriä ja siinä on kolme pysty-akselista koneistoa. Niissä on Kaplan-turbiinit, jotka tuottavat tehoa yhteensä 93 MW eli jokainen 31 MW. Keskivesiolosuhteissa voimalan vuotuinen energiantuotto on 454 GWh.

Jolmankosken voimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa Ylitornion kunnassa. Tengeliönjoen Jolmankosken vesivoimalaitoksen teho on 0,5 megawattia, josta Pohjolan Voiman osuus on 0,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 5 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1955. Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa Jolmankosken voimalaitoksen.

Portimokosken voimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa Ylitornion kunnan alueella. Tengeliönjoen Portimokosken vesivoimalaitoksen teho on 10,5 megawattia, josta Pohjolan Voiman osuus on 5,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 16,5 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1987. Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa voimalaitoksen.

Kaarranneskosken vesivoimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa ja sen teho on 2,5 megawattia, josta Pohjolan Voima osuus on 1,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 16 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1954. Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa Kaaranneskosken voimalaitoksen.

2.3.4 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto

Lapin maakuntaohjelmassa 2011–2014 mukaan Lapin teolliseen klusteriin kuuluu kiinteästi kaivostoiminta, jossa on myönteisiä näkymiä eri puolilla maakuntaa. Lapin tuotannossa olevia kaivoksia ovat Kemin kromikaivos sekä Kittilän Suurikuusikon ja Sodankylän Pahtavaaran kultakaivokset. Sodankylän Kevitsan monimetallikaivoksen rakentaminen on käynnistynyt ja tuotanto alkaa vuonna 2012. Soklin fosforikaivoshanke Savukoskella voi kaivosyhtiön arvion mukaan edetä tuotantoon aikaisintaan vuonna 2016. Kolari-Pajala alueen rautamalmiesiintymien hyödyntäminen etenee niin, että ensi vaiheessa tuotanto käynnistyy Ruotsin puolella, josta tuotantoa pyritään nopealla aikataululla laajentamaan Suomen puolelle Kolarin Hannukaiseen. Lisäksi tiedossa olevia potentiaalisia kaivostoimintaan johtavia malmi- ja mineraalivarantoja sijaitsee Posion Mustavaaran vanadiiniesiintymässä sekä Rovaniemen Narkauksen ja Ranuan Suhangon platinaryhmäesiintymissä. Tunnettujen esiintymien rinnalla malmien etsintätoiminta on vilkasta eri puolilla Lappia. Keski-Lapin läpi kulkeva niin sanottu vihreäkivivyöhyke on erittäin malmirikas ja sen merkitys tulevaisuuden kaivannaistoiminnalle kasvaa koko ajan. Välittömien työllisyysvaikutusten lisäksi kaivosten kerrannaisvaikutukset ovat huomattavat.

Kaivosten käynnistyminen tulee merkitsemään lisääntyviä rautatiekuljetuksia, mikä puoltaa olemassa olevien ratojen kunnostamista ja tason nostoa. Lapin strategisena tavoitteena on paitsi jalostaa kaivostuotteet mahdollisimman pitkälle omassa maakunnassa, niin vaihtoehtoisesti kuljettaa kaivosten tuotteet Kemin Ajoksen sataman kautta edelleen maailmanmarkkinoille. Kaivoskuljetukset edellyttävät mittavia liikennemuodot yhteen sovitavia logistisia investointeja. Yhdessä Lapin teollisuus- ja energiasektorit mahdollistavat maakunnan pk-yritysten palvelu- ja alihankintaverkoston myönteisen kehityksen jatkossakin.

2.3.5 Geologiset luonnonvarat

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten laaditun geologisia varoja koskevan selvityksen mukaan Länsi-Lapin maaperässä on useita hyödynnettäviä raaka-ainevaroja, joista tärkeimpiä ovat sora, hiekka ja turve. Hiekan ja soran puutealueilla korvaavina aineksina käytetään myös hiekkaista ja soraista kumporeeniainesta, joiden osuus ainesten käytöstä on kuitenkin vähäinen.

Länsi-Lapin alueella on yksi toimiva kaivos, Elijärven kromikaivos Keminmaassa. Sen tuotanto jatkunee pitkälle tulevaisuuteen. Tunnetuista malmi-alueista suurin potentiaali taloudellisen toiminnan aloittamiseen on Kemi – Tornio – Penikat -kerrosintruusiokompleksiin liittyvillä Kirakkajupuran, Sompujärven, Paasivaaran ja Ala-Penikoiden PGE-Cu-Ni-Au -esiintymillä.

Suurin malmipotentialiaali vielä löytämättömien esiintymien suhteen on nykykäsityksen mukaan Peräpohjan liuskejakson ja Kemi-Tornio-Penikat kerrosintruusiokompleksin alueella

Hiekka- ja soravarat

Selvityksen mukaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella sijaitsevien hiekka- ja sorakerrostumien pohjavedenpinnan yläpuolella oleva kokonaismassamäärä on noin 233,1 milj. m^3 (tämä ja alla olevat luvut ovat kiintokuutiometreinä). Alueen kokonaismassamäärästä on hiekkavaltaista 77,6 %, soravaltaista 21,7 % ja murskauskelpoista ainesta 0,7 %. Kunnittain kokonaismassamäärät jakautuvat seuraavasti: Kemi 7,1 milj. m^3 , Keminmaa 10,6 milj. m^3 , Pello 29,1 milj. m^3 , Simo 2,4 milj. m^3 , Tervola 61,9 milj. m^3 , Tornio 23,3 milj. m^3 ja Ylitornio 98,6 milj. m^3 .

Vaikka koko maakuntakaavan alueella on kohtalaisen runsaasti hiekkaa ja soraa, niin erityistä huomiota tulee kiinnittää Kemin, Keminmaan, Simon

ja Tornion maa-ainesten määrään. Vilkkaan rakennustoiminnan johdosta alueen suurimpien maa-ainesmuodostumien karkeimmista maa-aineksista on käytetty suurin osa. Jäljellä ovat käytännössä muodostumien reuna-alueet, joissa aines on pääasiassa hiekkavaltaista ja kerrospaksuudet ovat pieniä. Näiden kuntien alueilla ei voida osoittaa uusia riittävän suuria ottoalueita, joten maa-ainekset on otettava useista pienistä muodostumista.

Kalliokiviaines

Länsi-Lapin kaava-alueen eteläosassa, Perämeren rannikkovyöhykkeellä, kiviainesten tarve on suuri ja siellä on runsaasti kalliokiviaineksen ottotoimintaa. Alueen kallioperä ja sen soveltuvuus kalliokiviainekseksi tunnetaan varsin hyvin ja toimintaa harjoittavat useat yhtiöt. Niiden toiminta on pääosin keskittynyt tietyille selkeästi rajatuille alueille, joilta saatava kalliokiviaines on laadultaan kohtalaista tai hyvää. Kalliokiviaineksen merkitys on alueellisesti suuri ja merkitys tulee edelleen kasvamaan.

Alueen pohjoisosan graniittialueella sen sijaan on selkeästi pulaa hyvälaatuisesta tai jopa kelvollisesta kalliokiviaineksestä. Alueen kallioperä tunnetaan muuta aluetta heikommin, mutta kokemuksesta näiden kivien tiedetään soveltuvan heikosti kalliomurskeeksi. Pellon alueelle ja Ylitornion pohjoisosaan onkin tuotu jonkin verran kalliomursketta Ruotsista. Tällä alueella kulutus on kuitenkin yleensäkin vähäistä.

Luonnonkivet

Luonnonkivi tarkoittaa kivimateriaalia, jota voidaan käyttää moniin tarkoituksiin joko sellaisenaan

tai edelleen jalostettuna. Perinteisiä kivenkäyttökohteita ulkotiloissa ovat talojen julkisivut, katukiveykset, sillat, muurit, raput ja muistomerkit. Sisätiloissa kiveä käytetään mm. lattioissa ja seinissä, tulisijoissa, keittiötasoissa sekä koriste- ja käyttöesineissä. Luonnonkiven käyttö on lisääntynyt taasisesti, varsinkin ns. ympäristörakentamisessa ja sisustamisessa. Kiven käyttö yksityistalouksissa kasvaa koko ajan ja erityisesti piharakentamisessa, jossa voidaan hyödyntää myös luonnosta sellaisenaan löydettyjä, luonnon muovaamia irtokiviä ja -lohkareita.

Yleensä luonnonkiven louhintaa säätelee maa-aineslaki, mutta poikkeuksen tekevät marmori ja vuolukivi; niiden louhinta säätelee kaivoslaki, olipa kiven käyttötarkoitus mikä tahansa.

Vanhoja kivenottopaikkoja sijaitsee Kemissä, Keminmaassa, Simossa, Tervolassa ja Torniossa. Toimivia kivenottopaikkoja on Keminmaassa, Tervolassa ja Torniossa. Ylitorniolle on tutkittu Kierovaaran esiintymää GTK:n toimesta.

Teollisuusmineraalit

Teollisuusmineraali on kiviainesta, jota käytetään joko sellaisenaan tai edelleen jalostettuna lukuisiin käyttötarkoituksiin. Teollisuusmineraalien käyttösovelluksia on satoja ja jo yksistään kalkkikivillä on kymmeniä erilaisia käyttösovelluksia, alkaen jauhetusta kalkkikivestä eli maatalouskalkista ja päättyen pitkälle jalostettuihin tuotteisiin esimerkiksi paperiteollisuuden tarpeisiin. Keminmaassa, Tervolassa, Torniossa on olemassa olevia teollisuusmineraalilouhoksia.

Kuva 5: Keminmaan Rovavaaran kvartsiittilouhos (Kuva: K. Mäkinen, GTK)

2.3.6 Maa- ja metsätalous

Metsävarat

Valtakunnallinen metsien 11. inventointi, jossa lasketaan metsävarat, on parhaillaan meneillään (2009–2013). Länsi-Lapin maakuntakaavassa on käytetty vielä 9. inventoinnin tietoja, jonka tulokset perustuvat vuosina 1996–2003 tehtyihin maastotöihin.

Metsävaroja koskevat tiedot pääsääntöisesti perustuvat Lapin metsäohjelmaan 2012–2015.

Pääosa Lapista kuuluu pohjoisborealiseen ilmastovyöhykkeeseen. Ainoastaan Lounais-Lappi kuuluu lämpimämpään keskiborealiseen ilmastovyöhykkeeseen. Lähes koko Lappi on poronhoitoaluetta. Porot laiduntavat vapaasti metsissä ja tuntureilla. Puuntuotanto ja poronhoito vaikuttavat molemmat toisiinsa. Lapin metsien virkistys- ja monikäyttöön sekä kulttuuripiirteisiin tukeutuu myös matkailuelinkeino.

Vuosittainen hakkuukertymä eli suurin kestävä hakkuumäärä ja teollisuuden käyttämä puumäärä ilmaistaan metsätaseen avulla.

Maailmantalouden integraatio jatkuu edelleen, minkä myötä metsäteollisuuskin on hakeutumassa edullisempien tuotantotekijöiden ja toisaalta kasvavien markkinoiden ääreen Etelä-Amerikkaan ja Aasiaan. Samalla Venäjän puutullit ovat vähentäneet tuontipuun käyttöä olennaisesti. Suomessa metsäteollisuuden tuotantoa on leikattu ja samalla puunkäyttöä vähennetty 10 milj. m³/v verran vuosien 2005 ja 2009 välisenä aikana.

Metlan metsätalostatiedotteen 20/2011 mukaan vuonna 2010 Lapin metsien markkinahakkuut olivat 2,87 milj. m³ (ei polttopuu). Kun koko Suomessa puuston kasvu arvioidaan noin 100 miljoonaksi kuutiometriksi, poistuman osuus kasvusta oli 72 prosenttia vuonna 2010.

Lapin metsäohjelman 2012–2015 mukaan Lapissa metsätalouden käytössä olevalla metsämaalla puuston kasvu on 11,4 milj. m³ ja tilavuus 262 milj. m³. Suurin kestävä hakkuumäärä (korkokanta 4 %) on kuitenkin vain 6,0 milj. m³. Metsien kasvun ja suurimman kestävä hakkuumäärän välillä oleva ero johtuu metsien rakenteesta. Suuri osa kasvusta on sellaisissa puuston ikä- ja läpimittaluokissa, joissa ei vielä tällä hetkellä ole hakkuumahdollisuuksia.

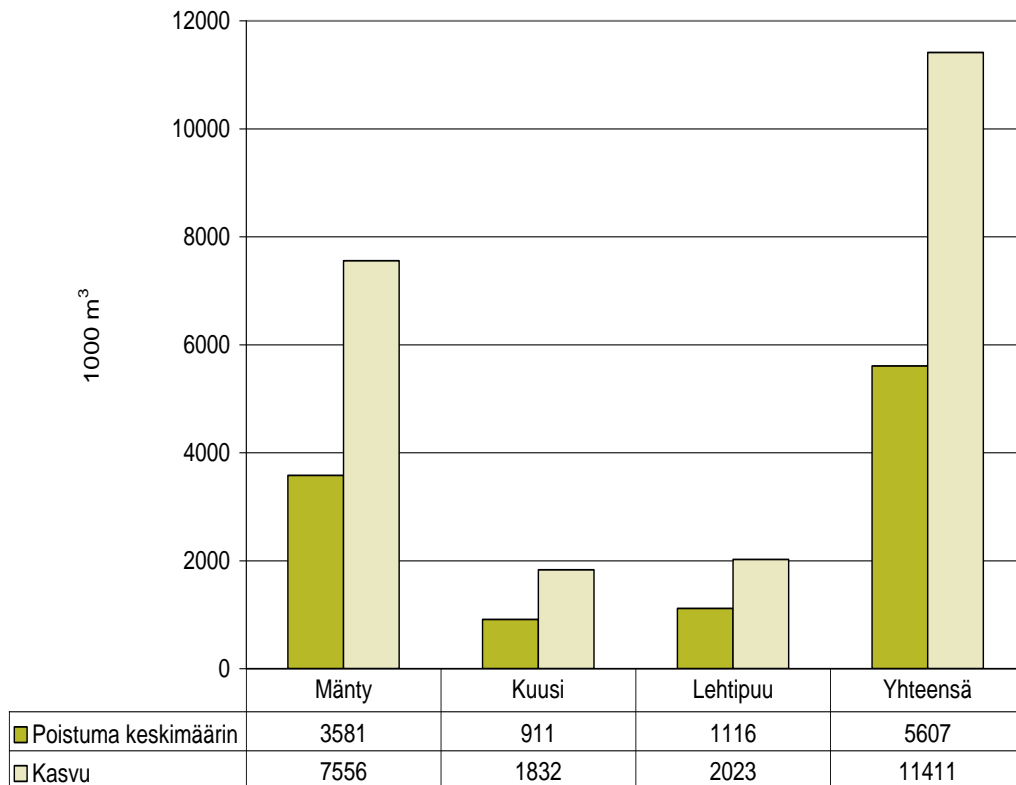
Hakkuukertymä oli viime ohjelmakaudella eli vuosina 2006–2010 keskimäärin 4,2 milj. m³ vuodessa (kuvio 18). Valtaosa (yli 90 %) oli teollisuuden käyttämää markkinapuuta. Metsien hakkuupinta-alat olivat viime ohjelmakaudella keskimäärin 89 000 ha vuodessa, Lapin metsäteollisuuden vuotuinen raakapuun kokonaiskäyttö lisääntyi 1990-luvun alun noin 5,0 milj. m³:stä vuoteen 2007 mennessä yli 7 milj. m³:iin. Tämän jälkeen puunkäyttö väheni matalasuhdanteen vuonna 2009. Kemijärven sellutehtaan lakkautus vuonna 2008 siirsi tuotantoa metsäteollisuuden Kemin ja Oulun yksiköihin. Vuoden 2010 puunkäyttö Lapissa jäi noin miljoona kuutiometriä vuoden 2007 tasosta.

Puupohjaisten polttoaineiden käyttö energiantuotannossa on lisääntynyt koko 2000-luvun. Pientalot käyttivät neljänneksen kaikista puupohjaisista polttoaineista. Viime ohjelmakauden loppuosassa valtion tuella korjattiin energiapuuta noin 130 000 m³. Metsäsektorin työpaikkojen määrä on vähentynyt viime vuosikymmenten aikana puunkorjuun koneellistumisen sekä työmenetelmien ja puunjalostuksen teknisen kehityksen takia.

Metsäsektorin suorat työpaikat ovat vähentyneet viime ohjelmakaudella noin 4000 työpaikasta noin 3200 työpaikkaan. Tilastokeskuksen mukaan metsätalouden työpaikat ovat vähentyneet vuoden 1995 runsaasta 1900 työpaikasta vuoteen 2009 mennessä noin 1300 työpaikkaan. Edellä esitetyissä luvuissa ovat mukana vain metsäsektorin suorat työpaikat tilastokeskuksen luokitteluperusteilla. Luvuista puutavaran maantiekuljetuksen työllisyysvaikutukset sekä metsäsektorin välillisesti tuottamat työpaikat.

Taulukko 5. Puuston tilavuus metsä- ja kitumaalla 1000 m³ (Lähde: VMI9)

Kunta	Mänty	Kuusi	Koivu	Muu lehtipuu yhteensä	Yhteensä
Kemi	103	187	148	18	456
Keminmaa	900	1 243	1 147	97	3 387
Pello	5 114	1 743	1 605	135	8 597
Simo	3 277	1 358	2 078	117	6 830
Tervola	3 148	2 647	1 974	157	7 926
Tornio	1 561	2 378	2 014	183	6 136
Ylitornio	5 230	1 893	2 240	125	9 488
Länsi-Lappi	19 333	11 449	11 206	832	42 820
Lappi	227 081	67 235	59 990	3 673	357 979

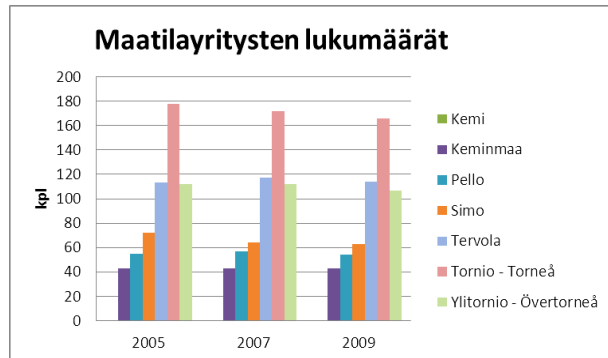

Kuvio 18. Puuston kasvu ja poistuma keskimäärin Lapissa vuosina 2006–2010 (Lähde: Metsäntutkimuslaitos, valtakunnan metsien inventointi ja metsätilastollinen tietopalvelu).

Maatalous

Maatalous toimii välittömänä ja välillisenä työllistäjänä alkutuotannossa yhdessä muun elintarviketietoketjun kanssa.

Maatalousyrityksiä vuonna 2009 Länsi-Lapin alueella oli noin 33 % (547 kpl) koko Lapin maatalousyritysten määrästä. Maatilayritysten lukumäärien jakautumista maakuntakaava-alueen kuntien kesken on kuvattu kuviossa 19. Tilastoaineisto ei erittele maatilatyyppejä toisistaan.

Kuvio 19: Maatilayritysten lukumäärät. (Lähde: Tilastokeskus 2011)

Länsi-Lapin alueella on noin 194 lypsykarjatilaa, joissa eläimiä on noin 12 200 kpl. Lihanautojen kasvatusta on 49 tilalla, joissa eläimiä noin 5400 kpl. Muilta osin tilojen lukumäärä erikoistumisen mukaan on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Tilamäärät Länsi-Lapissa erikoistumisen mukaan (Lähde: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, 2011)

	lkm
Lypsykarja	194
Lihanauta	49
Muu nautakarja	11
Lammastalous	35
Hevostalous	22
Viljanviljely	11
Erikoiskasvintuotanto <i>Mallas, ohra, herne, peruna</i>	18
Muu kasvintuotanto <i>Heinä, viherheinä</i>	200
Muu tuotanto tai toiminta <i>Maatilamatkailu</i>	5

Länsi-Lapin kunnista Tornio, Tervola, Kemi, Kemimaa ja Simo muodostavat yhteistoiminta-alueen, jonka tarkoituksena on muun muassa järjes-

tää maaseutuhallinto kehittämistehtävien hoitamiseksi.

Euroopan unionin maataloutta koskevilla tukitoimilla on maatilataloutta vahvistava ja mahdollistava vaikutus myös Länsi-Lapissa. Länsi-Lapin kunnat kuuluvat C3-tukialueeseen.

2.3.7 Luontaistalous

Kalatalous

Kalastus Tornion edustan merialueella keskittyy lohen ja vaellussiiian ammattimaiseen rysäpyyntiin. Alueella harjoitetaan myös kotitarvekalastusta sekä Suomen ja Ruotsin puolella. Viime vuosina lohen pyynti on vähentynyt jyrkästi.

Länsi-Lapissa yleisemminkin merialueella ammatikalastajien määrä on vähentymässä johtuen yhä pahenevista hyljevahingoista ja melko tiukoista lohenkalastuksen aikarajoituksista. Viime aikoina nuottakalastus on lisääntynyt ja kalastus kohdistunut lisääntyvässä määrin koko kalastoon.

Vapaa-ajalla kalastusta harrastetaan merkittävästi alueen jokivarsilla. Lapin kesämatkailun kehittämässä kalastusmatkailu on tärkeässä asemassa.

Muiden elinkeinojen tavoin kalatalous joutuu sopeutumaan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, joista yhä suurempi osa tulee Suomen rajojen ulkopuolelta. Kalalla on elintarvikkeena ja elämyksen tuottajana paljon mahdollisuuksia. Keskeisessä roolissa ovat alan yrittäjät, jotka toimintansa jatkuvalla kehittämisellä hyödyntävät näitä mahdollisuuksia ja samalla rakentavat tietä alan tulevaisuuteen. (RKTL 2005: Kalatalouden tulevaisuus)

Poroelinkeino

Länsi-Lapissa harjoitetaan poroelinkeinoa metsätalouden kanssa samoilla alueilla. Poronhoitoalue käsittää osia Pohjois-Pohjanmaan sekä Lapin maakunnan alueilta lukuun ottamatta Kemian ja Tornion kaupungeja sekä Kemian kuntaa.

Kullakin paliskunnalla on oma hallintojärjestelmä, jota johtaa poroisäntä. Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella toimivat Orajärven, Palojärven, Lohijärven, Narkausen ja Isosydänmaan paliskunnat. Porotalouden ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijaorganisaationa toimii Paliskuntain yhdistys.

Alkutuotannossa tehdään noin 1800 henkilötyövuotta. Poronhoitajat ovat alkaneet jalostaa ja

markkinoida poronlihaa pienyritystoimintana, tarjota ohjelmapalveluja ja hyödyntää laajalti nykysteknikkaa. Poroelinkeinolla on kulttuurinen ulottuvuus. Suurporonhoito on saanut alkunsa Keskiajan lopulla Ruotsin ja Norjan tunturialueilla. Saamelaiden porojen paimennuksesta suomalaiset uudisasukkaat omaksuivat poronhoidon jo varhain Kemin Lapin vähäporoisilta metsälappalaisilta ja kehittivät sitä omiin erityistarpeisiinsa. Poroelinkeino on lisäksi vahvasti vuodenaikojen kierto perustuvaa. (*Paliskuntain yhdistys: Poro*)

2.3.8 Kaupan palvelut

Kaupan palvelujen taustatiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen.

Kaupan nykytilanteen analyysissä tarkastellaan kaupan nykyistä verkkoa Länsi-Lapissa. Tarkasteluun otetaan mukaan tarvittavissa määrin myös Länsi-Lappia lähimpänä sijaitsevia Ruotsin puolen kuntia. Lähtöaineistona käytetään Tilastokeskuksen yritysrekisteriä, A.C. Nielsenin päivittäistavara-kaupan myymälärekisteriä sekä kenttäkartoitusta tehtyjä kaupan rakenneanalyysejä kaupan keskuksista. Ostovoimaa tarkastellaan Santasalo Ky:n ostovoimatutkimuksen pohjalta.

Päivittäistavarakauppa

Päivittäistavarakaupan tarjonta Länsi-Lapissa painottuu pääkeskuksen eli Kemi-Tornion alueelle. Ylitorniossa ja Pellossa on myös monipuolisesti päivittäistavarakaupan tarjontaa. Keskuksissa on suuria supermarketteja sekä pienempiä lähikauppoja. Muissa kuntakeskuksissa pt-tarjonta painottuu pieniin myymälöihin. Päivittäistavarakaupan tarjontaa löytyy myös jonkin verran alakeskuksista ja kylistä. Länsi-Lapissa päivittäistavarakaupan myynti painottuu hieman keskimääräistä enemmän hypermarketteihin ja tavarataloihin. Myös valinta- ja pienmyymälöiden (alle 400 m²) osuus on jonkin verran keskimääräistä suurempi.

Vähittäiskauppa ja suuryksiköt

Vuonna 2009 Länsi-Lapissa oli yhteensä 362 vähittäiskaupan toimipaikkaa ja näillä myynti noin 470 miljoonaa euroa. Valtaosa kaupasta sijoittuu Kemin ja Tornion kaupunkeihin. Keminmaassa, Pellossa ja Ylitorniossa on kaupan toimipaikkoja kussakin kunnassa noin 30. Myynti jakautuu epätasaisesti. Keminmaassa suuret kaupan yksiköt nostavat myyntiä. Simossa ja Tervolassa on vähittäiskaupan toiminta varsin suppeaa ja painottuu volyymitaan päivittäistavarakauppaan.

Vuonna 2010 Länsi-Lapissa oli vähittäiskaupan suuryksiköjä (tilaa vaativan kaupan yksiköt mukaan lukien) yhteensä 21 kappaletta (88 000 k-m²), joista 10 on tilaa vaativaa kauppaa tai autokauppaa. Eniten liiketilaa suuryksiköissä on Keminmaassa. Torniossa Rajalla-kauppakeskus on kokonaisuudessaan luokiteltu suuryksiköksi.

Vuonna 2010 Länsi-Lapissa oli vähittäiskauppaan kohdistuvaa ostovoimaa 400 miljoonaa euroa. Lisäksi alueella lasketaan olevan autokauppaa sekä ravintolatoimintaan kohdistuvaa ostovoimaa yhteensä lähes 200 miljoonaa euroa. Vuonna 2010 vähittäiskauppaan, autokauppaan ja ravintolatoimintaan kohdistuvaa ostovoimaa oli Länsi-Lapissa yhteensä lähes 600 miljoonaa euroa. Länsi-Lapin ostovoimasta noin 2/3 on Kemin ja Tornion kaupungeissa.

Ostovoima

Ostovoiman siirtymät Länsi-Lapissa ovat positiiviset. Tämä tarkoittaa sitä, että Länsi-Lappiin virtaa ostovoimaa alueen ulkopuolelta lähinnä Ruotsista sekä matkailijoilta. Siirtymät ovat kaikilla tarkasteluilla toimialoilla positiiviset, tilaa vaativassa kaupassa suhteellisesti suurimmat. Nettosiirtymä Länsi-Lapissa on vähittäiskaupassa noin 74 miljoonaa euroa. Matkailijoiden ja ruotsalaisten tänne tuoma todellinen ostovoima on tätä suurempi, sillä Länsi-Lapin asukkaiden ostovoimaa siirtyy myös jonkin verran Ruotsin puolelle. Ostovoiman kehitykseen vaikuttavat alueen väestönkehitys sekä muutokset kulutuksessa. Alueen väestön ennustetaan kasvavan, mikä vaikuttaa myös ostovoiman kasvuun. Kulutus asukasta kohden on myös kasvussa. Ostovoiman kehityksen arviointi pohjautuu kulutuksen kasvuun ja sen rakenteen muutokseen. Erikoiskauppaan kohdistuva ostovoima kasvaa nopeammin kuin päivittäistavarakaupan. Erityisesti tilaa vaativa kauppa on voimakkaasti kasvava erikoiskaupan toimiala.

2.3.9 Julkiset palvelut

Julkiset palvelut ovat palveluja, joita valtio ja kunnat rahoittavat pääasiassa verovaroista ja joilla tuotetaan asukkaille palveluja. Julkisilla palveluilla ei tavoitella taloudellista voittoa, vaan tavoitteena on ensisijaisesti taata ihmisille mahdollisuus hyviin peruspalveluihin.

Julkisiin palveluihin kuuluvat koulutus, terveydenhuolto, yhdyskuntateknisen infrastruktuurin (sähkö, vesi, viemärointi jne.) ylläpito, pelastus- ja turvallisuustoiminta sekä kulttuuripalvelut.

Länsi-Lapin alueella julkisten palvelujen tuottamista on toteutettu osin yhteistyössä yli valtakunnan rajan. Näin on menetelty mm. Torniossa, Ylitorniolla ja Pellossa. Vastaavasti Simossa on yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden kanssa.

Länsi-Lapissa maakunnallisesti merkittäviä julkisen palvelun laitoksia esitellään lyhyesti seuraavaksi:

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri on Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien muodostama sairaanhoitoa järjestävä kuntayhtymä. Kuntayhtymän tehtävänä on järjestää alueellaan jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito. Se voi ottaa hoidettavakseen myös muita lakiin perustuvia tehtäviä.

Erikoissairaanhoito on lähinnä keskittynyt Länsi-Pohjan keskussairaalaan sekä Keroputaan sairaalaan. Jokaisessa maakuntakaava-alueen kunnassa on lisäksi terveyskeskuspalvelut ja vanhuspalvelut.

Perusterveydenhoito on järjestetty jokaisessa kunnassa. Vanhus- ja vammaispalvelut on lähtökohtaisesti järjestetty kunnan omilla resursseilla.

- Kemin kaupungin sosiaali- ja terveystalokeskukseen kuuluvat sosiaalitoimen palvelut, terveystalot sekä vanhus- ja vammaispalvelut.
- Keminmaassa sijaitsee terveyskeskus, vanhustentalot Laurila, Lautiosaari ja Einola sekä palveluasunnot Kallinrannassa, Järvikoti sekä Mäntykoti.
- Pellossa on terveyskeskus, kehitysvammaisten hoitokoti Ailakki ja dementiakoti Iltarusko.
- Simon kunta kuuluu Oulunkaaren kuntayhtymään yhdessä Iin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan kanssa. Kuntayhtymän kautta on järjestetty alueen terveys- ja vanhuspalvelut.
- Tervolassa sosiaali- ja terveystalot on järjestetty kunnan toimesta. Vammais- ja vanhustenhuollon ja kotipalvelun toimipisteinä toimii vanhusten palvelukeskus Kotikullero.
- Tornion hyvinvointipalvelut tuottavat laadukkaita ja riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja kuntalaisten muuttuviin tarpeisiin taloudellisesti ja yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

- Ylitorniolla toimii terveyskeskus. Alueella on järjestetty vanhusten- ja vammaistenhoito kunnan toimesta.

Länsi-Lapin alueella on sekä ensimmäisen, toisen että kolmannen asteen koulutusta. Koulutustiedot on kerätty kuntien nettisivustoilta 03/2011.

Ensimmäisen asteen koulutus: Ala-asteiden lisäksi yläasteita sijaitsee Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella seuraavasti:

Kemissä Hepolan koulu, Karihaaran koulu ja Syväkankaan koulun valtakadun yksikkö. Keminmaassa keskuskoulu, Pellossa peruskoulu Koulutiellä, Simon koulu, Tervolassa Lapinniemen koulu, Torniossa Putaan koulu, Raumon koulu. Tornionseudun koulu ja Kielikoulu sekä Ylitorniolla Ainiovaaran koulu.

Toiseen asteen koulutus:

LUKIOT:

- Kemin lyseon lukio
- Keminmaan lukio
- Pellon lukio
- Simon lukio
- Tervolan lukio
- Tornion yhteislyseon lukio
- Ylitornion yhteiskoulun lukio

AMMATTIOPPILAITOKSET:

- Luovi (Kemi, Ylitornio, Tornio)
- Lappia (Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio)

MUUT:

- Ylitornion kristillinen opisto
- Peräpohjolan opisto (Tornio)
- Kivalojen seutuopisto (Tervola)
- Kemin työväen opisto
- Länsi-Pohjan musiikkiopisto

Kolmannen asteen koulutus:

- Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
- Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu on valtakunnallinen verkostoammattikorkeakoulu, jonka kymmenen kampusta sijaitsee eripuolella Suomea. Torniossa on järjestö- ja nuorisotyöalan ainoa ammattikorkeakoulutoimija Lapin alueella. Tornion kampus sijaitsee kahden kilometrin päässä Tornion keskustasta Peräpohjolan Opiston tiloissa.

Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä käsittelee ammattiopisto Lappian sekä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun. Koulutuskuntayhtymä Lap-

pian jäsenkunnat ovat: Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio. Kuntayhtymällä on kiinteät toimipaikat Ylitorniota lukuun ottamatta kaikissa jäsenkunnissa.

Aikuiskoulutusta voidaan järjestää tarpeen mukaan kiinteiden toimipaikkojen ulkopuolella koko Lapin alueella. Koulutuskuntayhtymän tehtävänä on ylläpitää Kemi-Tornion ammattikorkeakoulua ja ammattiopisto Lappia. Kokoaikaista henkilöstöä on noin 700 ja opiskelijoita yli 6 000. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu on lisäksi osa Lapin korkeakoulukonsernia yhdessä Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston kanssa.

Kulttuuritoimijat ja merkittävät seudulliset tapahtumat: Länsi-Lapin alueella toimivia museoita ovat Tornionlaakson maakuntamuseo, Aineen taidemuseo (Tornio), Tervolan kotiseutumuseo, Pahnilan museo (Simon kotiseutumuseo), Koulumuseo (Tornio) ja Turtolan kotiseutumuseo (Ylitornio).

Muita seudullisia kulttuuritoimijoita ovat Länsi-Pohjan musiikkiopisto (Kemi, Keminmaa, Ii, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) sekä Kemin kulttuurikeskus, jossa toimivat aluetaidemuseo ja ammattilaisteatteri.

Alueella järjestettäviä tapahtumia ovat muun muassa sarjakuvapäivät ja Lumilinnamarkkinat (Kemi), Kalottjazz & Blues-festivaali (Tornio) sekä Aawastock (Ylitornio).

Lapin pelastuslaitos: Alueen pelastustoimen hallinto on järjestetty Lapin liiton yhteyteen. Lapin pelastustoimen alue jakautuu kuuteen seutukuntaan. Aluepalopäällikkö vastaa seutukuntansa pelastustoimen järjestämisestä. Kemi-Tornion seutukuntaan kuuluvat Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio. Tornionlaakson seutukuntaan Pello, Ylitornio. Seutukuntien pelastustoimet palvelevat alueensa asukkaita antamalla turvallisuusneuvontaa, valistusta, koulutusta, suunnitteluapua, suorittamalla palotarkastuksia, valvontaa ja auttamalla erilaisissa onnettomuustilanteissa.

Peräpohjan poliisilaitos muodostuu yhdestätoista läntisen Lapin kunnasta: Enontekiö, Muonio, Kittilä, Kolari, Pello, Ylitornio, Tornio, Tervola, Keminmaa, Kemi sekä Simo. Pääpoliisiasema sijaitsee Torniossa. Muita poliisin toimipaikkoja maakuntakaava-alueella on Kemissä ja Ylitorniolla

Yhdyskuntateknisestä huollosta maakuntakaava-alueella on tarkemmin kerrottu kappaleessa 2.7.5. Kaikissa kunnissa on kaukolämpöverkostoon liittymismahdollisuus vaihtelevan suuruisella alueella

kunnasta riippuen. Suurimmassa osassa kuntia verkosto kattaa pääosin asemakaavoitetut alueet.

Maakuntakaava-alueella toimivat yhdyskuntateknisen huollon osalta mm. seuraavia toimijoita:

Vesilaitokset: Alueella toimivat Kemin Vesi Oy, Tornion Vesi Oy, Keminmaan Vesi Oy, Simon Vesihuolto Oy ja Tervolan Vesi Oy.

Keminmaan Vesi Oy on Keminmaan kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiö hankkii ja toimittaa vettä sopimus asiakkaille sekä huolehtii jätevesien keräämisestä ja käsittelystä ympäristölupaehtojen mukaisesti. Yhtiö suunnittelee, rakentaa ja huoltaa vesihuollossa tarvittavia verkostoja.

Pellon kunnan vesi- ja viemärlaitokset ovat osuuskuntapohjaisia kahta kunnan pientä laitosta lukuun ottamatta. Suurin laitos Pellon Vesihuolto Osuuskunta toimii kuntakeskuksessa ja siinä on jäseninä puolet kuntalaisista.

Simossa toimii lisäksi Simon vesihuolto Oy jai vesiosuuskuntia Maksniemessä, Alaniemessä ja Valajanaavalla.

Energialaitokset: Alueella toimivat Kemin Energia Oy, Tornion energia Oy, Alkkulan aluelämpö Oy (Ylitornio), Keminmaan energia Oy ja Rantakairan Sähkö Oy.

Alkkulan aluelämpö Oy tuottaa ja myy kaukolämpöä Ylitornion taajama-alueella. Lämpö tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Yhtiö on osakeyhtiö, jonka osakkeet omistaa Ylitornion kunta.

Pellosa kuntakeskuksen alueella toimii kunnan suorassa omistuksessa oleva kotimaista polttoainetta käyttävä kaukolämpölaite. Tornionlaakson Sähkö Oy vastaa sähkönjakelusta Torniossa Muonion kunnan rajalle saakka. Pellon Sähkö Oy:n toiminta sijoittuu kuntakeskuksen alueelle.

Rantakairan Sähkö Oy palvelee Simon ja Kuivaniemen alueen sähkönkuluttajia.

Jätehuolto: Alueella toimivat Perämerenjätehuolto Oy ja Malinin kaatopaikka (Simo). Maakuntakaava-alueen muita jätehuoltotoimijoita ovat Kemissä ja Keminmaassa Ekoasema Esa ja pojat, Torniossa Jätekeskus Jäkälä, Tervolassa Tapiolankankaan Ekoasema ja Ylitorniolla Kopanmäen Ekoasema. Pellon kunnan jätehuollosta vastaa 1.11.2007 alkaen Napapiirin Residuum Oy.

Riukkajängällä toimii maakunnallisestikin merkittävä jätehuoltolaitos Perämeren Jätehuolto Oy, joka on Kemin, Tornion, Keminmaan, Ylitornion ja Tervolan kuntien omistama yhtiö. Yhtiö vastaa yhdyskunta-, hyöty- ja ongelmajätehuollosta. Jätteiden kuljetusta yhtiö ei kuitenkaan harjoita. Perämeren Jätehuollon toimialueen asukasluku on lähes 63 000.

Simon kunnan ylläpitämä Malinin kaatopaikka on saanut jatkoluvan 31.12.2014 saakka. Valtuuston päätöksen mukaisesti koko kunta on jätehuollon toiminta-alueita.

2.4 MAISEMARAKENNE

Länsi-Lapin maisemarakenteen perusrungon muodostavat selvärajaiset jokilaaksot ja näiden väliset vedenjakajaselänteet. Jokilaaksot ovat kohtisuoraan rannikkoa vasten, maaperältään pääosin hiekkaa ja hietaa. Maan kohoamisen seurauksena on rannikkoalueella erityyppisiä muinais-, ranta- ja rantavallimuodostumia. Rannikko on avoin ja laakea, jossa sijaitsee saaria, mutta suoranainen saaristo puuttuu. Maankohoaminen muuttaa rantaviivaa jatkuvasti. Länsi-Lappia kuvastavat metsäiset mäki- ja kangasmaat, laakeat aapasuot sekä pohjoisessa ja idässä päin yleistyvät vaaramaisemat. Asutus on keskittynyt jokilaaksoihin ja järvien rannoille. Asutus on sijoittunut pääosin myös jokilaaksoihin kulkuväylien ja viljelykelpoisten alueiden lähistöön.

Perämeren rannikko ja merialue: Perämeren rannikko on avointa ja siinä näkyvät maankohoamisen myötä muodostuneet kasvillisuusvyöhykkeet. Laajat rantaniityt ovat tyypillisiä. Maasto on tasaista ja hyvin alavaa ja poikkeaa siten Länsi-Lapin muista alueista.

Keminmaan seudun rannikolla meri on tärkeä elementti. Tornion edustan merialue on osa Perämeren matalaa rannikkovyöhykettä, jolle leimaa antavaa ovat rantaviivan rikkonaisuus ja jokisuistot. Vesialueella on saaria, karikkoja ja matalikkoja. Rannikon lähelle sijoittuvat saaret muodostavat yhdessä meren kanssa avaran ja laakean maisemakuvan. Saaristo on loivapiirteistä ja saaret ovat moreenisia tai hiekkaisia. Kalliosaaria ei juuri ole.

Tornionlaakson maisema-alueen ytimen muodostaa Perämereen laskeva Tornionjoki. Laakso ulottuu myös Ruotsin puolelle ja sitä rajaa molemmilta puolilta nouseva maasto ja vaaramaisemat. Tornionlaakson eteläosassa jokilaakso ja sen ympäristö ovat loivasti kumpuilevia ja laakso on laakea ja avara. Näkymät ovat paikoin pitkiä ja joen uoma

on leveä. Maasto nousee pohjoista kohti, ja laakso-tila kapenee selvästi.

Keminmaan ja Tervolan metsämaisemat ja jokivarsi ovat metsävaltaista kumpuilevaa maastoa, jossa muutamat vaarat erottuvat korkeussuhteiltaan. Maaperä on pääosin moreenia tai turvekerrostumaa. Pieniä harju- ja reunamuodostumia esiintyy paikoin. Kemijoki muodostaa maiseman ydinalueen, mutta se ei luo selvää laaksomaista vaikutelmaa. Kemijokeen laskee joen pohjoispuolella useita pienempiä jokia ja yhtymäkohdat muodostavat vaihtelevia uomaverkostoja. Kasvillisuus on kallioperän ansiosta rehevää, mutta Tervolan itäpuolella kasvillisuus muuttuu karummaksi, jokiuoma kapenee ja maasto kohoaa.

Simon metsä- ja suomalaiselle ovat tyypillisiä laajat suoalueet ja metsäinen yleiskuva. Alue on suhteellisen tasaista maastoa, jossa korkeusvaihtelut ovat vähäisiä. Vapaana virtaavalla Simojoella ei ole selväpiirteistä laaksoa. Alajuoksulla on pari koskipaikkaa, ja muutamissa kohdin on jyrkkiä rantatörmäitä.

Kivalon vaaraseutu on topografialtaan ympäröivää maastoa korkeammalla, vaihtelevan kumpuilevaa maastoa. Kivalon vaaraseutu toimii päävedenjakajana jakaen vedet Kemijoen ja Simojoen vesistöalueisiin. Soita on runsaasti lakialueen molemmin puolin. Seudulle on tyypillistä erämaa vaikutelma, laajat metsä- ja suoalueet. Laaja osa seudusta on luonnonsuojelualueina.

Peräpohjolan vaara- ja jokiseutua kuvastavat suhteellisen jyrkkäpiirteiset maastonmuodot sekä vaarojen väliin jäävät joet ja pienet järvet. Maisemakuva on metsäinen. Alueella on muutama luoteesta kaakkoon suuntautuva harjujakso. Soita on kohtalaisen paljon. Maisema-alueen eteläosassa Torniossa ja Ylitorniolla sijaitsevat alueen laajimmat suot.

Peräpohjolan järivialangon maisema-alueen ytimen muodostavat Miekjärvi ja Iso-Vietonen. Järivialankoa reunustavat metsäiset vaaramaisemat. Myös järvien välissä maasto kohoaa suhteellisen paljon, mikä luo maisemakuvasta vaihtelevan ja monipuolisen. Järivialangon eteläosassa on laaja harju- ja reunamuodostuma. Näkymät järvien rannoilta ovat pitkiä ja laajoja ympäröiville vaaroille.

2.4.1 Kulttuurimaisema

Länsi-Pohja: Länsipohja (myös Meänmaa, Tornionlaakso tai Tornionjokilaakso), Tornion- ja Muonionjoen molemmin puolin oleva suomalaisten asuttama alue Suomessa ja Ruotsissa. Länsi-Pohja on Haminan rauhassa Suomen puolelle jäänyt osa Ruotsin valtakuntaan kuuluneesta Västerbottenin maakunnasta.

Kemijokivarsi: Kemijokivarren kyläasutus, eriaikaiset kirkkoympäristöt ja yksittäiset pihapiirit kuvastavat erään Lapin tärkeimmän kulkureitin, Kemijoen varteen 1600-luvulta 1900-luvun alkuun syntyneitä omavaraistalouteen perustuvaa peräpohjalaista uudisasutusta.

Peräpohjola: Peräpohjola (ruots. Nordbotten) on historiallisen Pohjanmaan pohjoisin osa, jota välillä on pidetty erillisenä maakuntanakin, mutta joka nykyisin luetaan Lappiin kuuluvaksi. Se kuului pitkään Pohjois-Pohjanmaahan, mutta vuodesta 1938 se on muodostanut tuolloin perustetun Lapin eteläosan.

Lappi sai ensimmäiset asukkaansa heti mannerjäätikön vetäytyttyä. Koko Fennoskandian alueelle levisi tuolloin noin 8000 vuotta sitten eri suunnilta saapuneita väestöryhmiä. Kiinteä talonpoikainen asutus asettui ensimmäisenä Perämeren rannikon ja jokilaaksojen hedelmällisille ranta-alueille noin 1000-luvulta lähtien.

Kemijokilaaksossa ja Tornionlaaksossa savikko- maaperä takasi hyvät edellytykset maanviljelylle, ja laiduntamiseen oli tarjolla tarpeeksi luonnonniittyjä. Myös hyvät lohenkalastusmahdollisuudet jokilaaksoissa houkuttelivat asutusta. Joet olivat lisäksi tärkeitä kulkuväyliä, esimerkiksi Tornionjoki latvahaaroinen oli paras kulkuväylä Pohjanlahdelta Norjaan Jäämeren rannalle.

Asutus on perinteisesti keskittynyt rannikolle ja jokisuistoihin. Jokilaaksoissa asutus on kapealla vyöhykkeellä. Kylät ovat nauhamaisia sijaiten jokilaakson korkean rannan tuntumassa. Järven rantojen pienet kylät ja yksittäisasumukset sekä viljelykset ovat syntyneet myöhemmin. Laajimmat viljelysmaisemat sijoittuvat jokilaaksoihin, etenkin Kemi- ja Tornionjokilaaksoihin sekä meren rannalle.

Saaria on käytetty tukikohtina kalastus- ja eräretkilä, eikä pysyvää asutusta niihin ole syntynyt. Nykyään suurimmat asutuskeskittymät ja teollisuus sijoittuvat Perämeren rannalle.

Uiton vaikutukset ovat vielä näkyvissä sekä Kemijoessa että Tornionjoessa, vaikka uittotoiminta on lopetettu Kemijoessa vuonna 1991 ja Tornionjoessa vuonna 1971.

Kuva 7: Perämeren rannikkoa

2.4.2 Rakennettu kulttuuriympäristö

Tornionjoen alajuoksulle, Suensaareen, muodostui kaupankäynnin keskuspaikka jo keskiajalla. Tornio perustettiin kaupungiksi vuonna 1621 ja se on Lapin vanhin kaupunki. 1640-luvun asemakaavassa alue noudatteli kaupunginlahden rantalinjaa. Vanhinta katuverkostoa on edelleen nähtävissä Keski-kadun ja Rantakadun kortteleissa, joissa on säilyntä rakennuskantaa 1700- ja 1800-luvuilta. Kuningatar Hedvig Eleonoralle omistettu Tornion kirkko vihittiin käyttöön vuonna 1686. Kirkon ohella rakennustaiteellisesti merkittäviä kohteita ovat raatihuone ja pormestarin talo sekä Keski-kadun suojellut korttelit ja ns. empirekaupunginosassa säilyneet kokonaisuudet. Kaupungin ydinkeskustan alueella sijaitsevista rakennuksista valtaosa on rakennettu 1960- ja 1970-luvuilla. Suensaaren ohella vanhaa, 1700–1800 -lukujen rakennuskantaa on Alatorniolla ja Kivirannassa.

Kemijoen suistossa oli merkittävä kauppapaikka viimeistään 1300-luvulla, mutta Kemin kaupunki perustettiin vasta vuonna 1869. Tällöin vahvistettiin myös kaupungin asemakaava, joka oli tyypillinen ruutukaava palokujineen ja puistokatuineen. Kemin asutus kasvoi kehittyvän sahatoiminnan, puunjalostuksen ja uiton myötä. Kemin ruutukaava-alueella on säilynyt 1800–1900 -luvun taitteen kaupunkirakentamiselle ominaista rakennuskantaa. Kemi on Tornion ohella Lapin läänin ns. vanhoja kaupunkeja, joissa on yhä jossain määrin jäljellä sodilta säästynyttä kaupunkirakennetta. Jälleenrakennuskaudella kaupungin keskustaan on rakennettu muutamia eheitä kerrostalokokonaisuuksia ja yksittäisiä rakennuksia, jotka edustavat jälkifunktionaalisen kaupunkirakentamisen ihanteita. Nykyisin kaupungin keskustaa hallitseva 1960–1980 -luvulla toteutettu rakentaminen poikkeaa vanhasta

kaupunkirakentamisesta mittasuhteiltaan, tehokkuudeltaan ja ulkoasultaan. Kemissä merkittävän ja omaleimaisen osan kulttuuriympäristöä muodostavat puunjalostusteollisuuden kehittymisen myötä rakennetut rakennukset ja kokonaisuudet.

Perämeren rannikolla hyvin säilynyttä rakennettua kulttuuriympäristöä on Simoniemessä ja Simonkylässä. Kylät edustavat hyvin rannikkoalueen perinteistä kyläasutusta. Rakennukset ja rakennusryhmät sijoittuvat kyläteiden varsille tietä myötäilevinä nauhoina tai tiiviinä ryppäinä. Vanha rakennuskanta on peräisin pääosin 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Rannikko on Länsi-Lapin asuuinta aluetta. Pohjanlahden ympäri Turusta Tukholmaan johtava vanha rantatie on myötäillyt rantaviivaa jo 1700-luvulla, ja tie on edelleen osittain käytössä.

Tornionjoen varsi on vanhinta kiinteästi asuttua seutua. Tornionlaaksoa yhdistää rajan molemmin puolin maiseman lisäksi yhteinen kulttuurihistoria. Joki on toiminut tärkeänä kulkuväylänä kautta aikojen. Asutus on keskittynyt joki- ja tienvarsikyliksi. Tornionlaaksossa on säilynyt arvokkaita vanhoja rakennuksia ja kokonaisia pihapiirejä. Lohikellarit ja ranta-aitat viestivät kalastuksen merkityksestä. Kulttuurimaisema on säilyttänyt hyvin sille ominaiset piirteensä huolimatta uudisasutuksesta. Kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kyläkokonaisuuksia Tornionjokivarressa ovat mm. Vojakkalan kylä Torniossa sekä Pekanpää, Poikkilahti, Kainuunkylä, Armassaari, Nuotioranta, Taroniemi, Purasenvaara, Kuivakangas ja Kaulinranta Ylitorniolla. Myös Kukkolassa ja Karungissa on komeita peräpohjalaisia pihapiirejä. Pellossa Tornionjokivarren vanhasta rakennuskannasta suurin osa tuhoutui sodan aikana.

Kemijokilaaksossa asutus muodostaa jokivarsikyliä ja muutamia tiiviimpiä keskittyviä. Asutustiloja perustettiin kauemmas jokivarresta. Näkyvillä paikoilla olevat kirkot Keminmaassa ja Tervolassa sekä vanhat maatilojen päärakennukset toimivat maamerkkeinä. Vanhat tielinjat seurailevat jokivartta sen molemmin puolin. Uutta rakennuskantaa on sijoittunut vanhemman sekaan. Kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kyläkokonaisuuksia ovat mm. Ala-Paakkolan, Maulan, Korois kylän, Ilmolan ja Hirmulan kylät Keminmaassa sekä Yli-Paakkolan, Louen, Liimatanperän ja Peuran kylät Tervolassa. Pääosa jokivarren perinteisestä rakennuskannasta on peräisin 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Tyyliältään ne edustavat niukkaa ja hillittyä talonpoikausklassismia, 1900-luvun alun rakennuksissa on nikkarityylille ja jugendille ominaisia piirteitä. Voimatalous on muokannut huomattavasti jokivarren maisemaa. Voimalaitokset, niihin liittyvät ra-

kenteet ja altaat muodostavat oman piirteensä kulttuurimaisemalle. Länsi-Lapin vesivoimalaitosten historiasta on kerrottu lyhyesti kappaleessa 2.3.3 *Energiatuotanto ja energiavarat*.

Perämeren saarissa on säilynyt kalastuksen kausitukikohtien rakennuksia ja rakenteita.

Länsi-Lapille tyypillisiä perinnebiotooppeja ovat laajat tulvaniityt, jotka sijoittuvat rannikolle ja jokilaaksoihin, erityisesti Tornionlaaksoon.

2.4.3 Muinaisjäännökset

Kulttuuriympäristön ja -maiseman paitsi vanhimman usein myös ehkä vaikeimmin hahmottuvan elementin muodostavat muinaisjäännökset. Muinaisia aikoina eläneiden ihmisten rakentamat ja käyttämät, yleensä asumuksiin, pyynti- viljely ja muihin työpaikkoihin sekä uskomuksiin liittyvät muinaisjäännökset voivat Länsi-Lapissa olla vanhimmillaan jo noin 8000–9000 tuhannen vuoden takaa ajalta, jolloin alueen ensimmäiset korkeimmalla sijaitsevat maastonkohdat paljastuivat merestä maankuoren aloittaessa nousunsa jääkauden päätyttyä. Nuorimmat kohteet ovat historialliselta ajalta, vain vajaan parinsadan vuoden takaisesta elämästä ja tapahtumista kertovia rakenteita.

Kivikautiset asuinpaikat noin (8000–3800 vuotta sitten) ovat sijainneet vesistöjen rannoilla. Maan nousun seurauksena monet alun perin merenrannalla olleet kohteet sijaitsevat nyt kaukana nykyisistä vesistöistä, yleensä soiden ympäröimillä metsäkan-kailla. Sisämaan järviolueilla asuinpaikat tavataan nykyisten vesien ääreltä. Osa asuinpaikoista on ilman maan pinnalle näkyviä merkkejä, mutta ne voidaan tunnistaa rikkoutuneista maanpinnan kohdista paljastuvien löytöjen sekä asumisen tuloksena syntyneen niin kutsutun kulttuurikerroksen perusteella. Etenkin Tervolan asuinpaikoilla esiintyy kivikauden lopulle ajoittuvista, osin maahan kaive- tuista asumuksista kertovia painanteita. Näistä tunnetuimpia ovat Tervolan Törmävaaran, Sirkonkan- kaan ja Kauvonkankaan laajat asuinpainannealueet.

Varhaisen metallikauden (noin 3800–1700 vuotta sitten) asuinpaikat ovat pitkälti kivikautistyyppisiä, mutta asumusten pohjia ei alueelta tunneta. Rautakauden asuinpaikoista voidaan mainita Tornion Rakanmäki. Hirsirakenteisten kiukaallisten tupien pohjat ovat vanhimmillaankin vasta keskiajalta (noin 800 vuotta sitten) ja uunilliset tai kiviperus- taiset talonpohjat ovat vielä näitä nuorempia. Kes- kiajan asutusta on tutkittu etenkin Ylitornion Kai- nuunkylässä. Nykyisillä merensaarilla on nuoreh-

koja kalastajien majojen pohjia. Oma kokonaisuutensa on Tornion vanha kaupunkialue Suensaarella.

Pyynnistä kertovat kankailla olevat maakuopat, jotka ovat joko peuraeläinten pyyntiä tai saaliin säilytystä ja käsittelyä varten. Erityisesti Kemin ja Tornion rannikkoalueen takamailla on lukuisia keittokuopiksi kutsuttuja kivettyjä kuoppaliesiä, jotka liittyvät hylkeentraanin käsittelyyn. Jo kivikautisten asuinpaikkojen läheisiltä kivikkokankailla Simosta Tornionlaaksoon tavataan erilaisia kivirakenteita, kuten luonnonkivikoihin eli rakkoihin kaivettuja säilytyskuoppia tai kivistä kasattuja latomuksia ja röykkiöitä. Kivirakennelmia on tehty aina, joskin niiden tarkoitus on vaihdellut. Pääosa kivirakenteista on joko saaliin säilytystä varten tai tilapäissuojiksi tehtyjä. Näistä vanhimmat ovat kivikaudelta ja nuorimmat ulkosaarilla sijaitsevat vain parinsadan vuoden päästä. Keskiajan ja historiallisen ajan maanviljelyyn liittyvät muutamat muinaispellot kiviraunioineen ja -aitoineen, joita on tavattu etenkin Ylitorniosta ja Pellosta. Teollisuuden varhaisvaiheista kertovat paitsi raudantuotantoon liittyvä Pellon Kaaraneksen masuuni 1800-luvulta ja muutamat malmiot myös kalkinpolttouunit.

Muinaisista hautapaikoista erityisen merkittäviä ovat Simon Tainiaron ja Tervolan Laajamaan kivikautiset kalmistot. Viimeistään varhaismetallikauden lopulla alueella tehtiin myös röykkiöhautauksia, joista muutamia on tutkittu Kemin Länkimaassa ja Rovakankaalla sekä Tornion Rakanmäessä. Historiallisen ajalta oleva Keminmaan Valmariniemen kirkonpaikka hautausmaineen on keskeisessä asemassa koko alueen keskiaikaisen historian kannalta. Myöhempiin historianvaiheisiin liittyy Tornion Virkamaan suomen sodan aikainen sotilashautausmaa vuodelta 1809.

2.5 LUONNONSUOJELU JA POHJAVESI

Luonnonsuojelun tärkein tavoite on luonnon monimuotoisuuden eli eliölajien runsauden turvaaminen. Luonnonsuojelu voidaan toteuttaa esimerkiksi lainsäädännön sekä luonnonsuojeluohjelmien ja -strategioiden avulla. Maanomistajalla on lisäksi yksityisesti mahdollisuus suojella alueitaan tietyin edellytyksin.

Lapin kolmiossa, Torniojoen, Kemijoen ja nappiirin rajaamalla alueella, on poikkeuksellisen edulliset kasvuolosuhteet: maa on ravinteista, ilmasto-olot ovat meren läheisyydestä johtuen muuta Lappia leudommat eikä korkeudesta johtuvia ongelmia esiinny. Lapin kolmion alueella on emäksisten ja

karbonaattisten kivilajien ansiosta useita ravinteita normaalia enemmän, minkä takia kasvillisuus on ympäröivää aluetta rehevempää ja useita vaateliaita kasvilajeja esiintyy runsaasti. Aluetta pidetään Pohjois-Kuusamon ohella maamme huomattavimpana letto- ja lehtokeskuksena. Lapin kolmion erityispiirre ovat koivuletot, jotka ovat muista letoista poiketen puustoisia ja harvakseltaan omenapuumaisia hieskoivuja kasvavia soita. Koivuletoille on luonteenomaista rauta- ja fosforipitoinen alusta sekä luhtaisuus ja lähteisyys. Koivuletojen lisäksi Lapin kolmion alueella ovat edustettuina lähes kaikki erilaiset lettotyypit. Myös rehevien nevakorpien sekä ruoho- ja heinäkorpien valikoima on maamme edustavimpia.

2.5.1 Luonnonsuojelualueet

Suojelualueiden verkostoon kuuluvat säädöksillä jo perustettujen alueiden lisäksi myös luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat, vielä perustamattomat alueet. Näitä valtioneuvoston periaatepäätöksellä suojeltavaksi varattuja alueita hankitaan valtiolle ostamalla ja vaihtamalla maata. Suojeluohjelma-alueista muodostetaan ympäristöministeriön valmistelemalla lailla tai asetuksella luonnonsuojelualueita. Natura 2000 -verkostoon voi sisältyä ohjelma-alueita.

Perämeren kansallispuisto sijaitsee Kemin ja Tornion ulkosaaristossa maankohoamisrannikolla. Puisto muodostuu noin 30 matalasta moreenisaaressa ja luodosta. Maisemaa muokkaa maankohoamisen ohella aallokko ja ahtojää. Perinteinen laidunnuskäyttö on synnyttänyt kansallispuiston saarille arvokkaita perinnemaisemia. Yhdessä maankohoamisen kanssa se on luonut puistolle leimaantavat laajat merenrantaniityt.

Pisavaaran luonnonpuisto on perustettu vuonna 1938 ja on kooltaan noin 5 000 hehtaaria. Puisto sijaitsee Rovaniemen ja Tervolan kuntien alueella.

Runkauksen luonnonpuisto on Simon ja Tervolan kunnissa sijaitseva vuonna 1956 perustettu, noin 71,5 neliökilometrin laajuinen kaksiosainen alue. Eteläosa Ahma-aapa on aapasuota ja pohjoinen Hattuselkä on koivulettoa. Keskellä sijaitsee Runkausvaara (160m).

Soidensuojelualueita sijaitsee pääosin Keminmaan ja Simon kuntien alueilla sekä Pellon kunnan itäosissa. Lehtojensuojelualueita sijaitsee Pellossa. Mölyssä sijaitsee hylkeiden suojelualue.

Lähes kaikki suojelualueet kuuluvat myös Natura 2000 -verkostoon. Alueita sijaitsee sirpaleisesti maakunta-kaava-alueella. Torniojoen ja Muonio-

joen vesistöt sekä Simojoen vesistö kuuluvat Natura 2000 -verkostoon.

2.5.2 Metso-ohjelma

METSO on metsien monimuotoisuutta turvaava ohjelma, jonka avulla yksityiset metsänomistajat voivat suojella metsänsä monimuotoisuutta. Tavoitteena on varmistaa, että Suomessa kasvaa jatkossakin sellaisia metsiä, joissa myös uhanalaiset ja taantuneet eliölajit voivat elää. METSO-ohjelmalla suojellaan metsiä, jotka ovat eliölajien elinympäristöinä arvokkaita. Tällaisia metsäisiä elinympäristöjä Suomessa on arvioitu olevan kymmenen. METSO-ohjelman toteutus perustuu vapaaehtoisuuteen. Metsänomistaja voi halutessaan tarjota metsänsä METSO-kohteeksi. Tarjotun alueen valintaan vaikuttaa mm. asiantuntijan tekemä luonnontieteellinen arvio kohteesta. Jos tarjottu metsä hyväksytään METSO-kohteeksi, valtio korvaa metsänomistajalle kustannukset, joita puuntuotannon tulonmenetyksistä ja luonnonhoidosta aiheutuu. Tätä kutsutaan luonnonarvojen kaupaksi. (www.mmm.fi)

2.5.3 Pohjavesialueet

Tiedot pohjavesialueista perustuvat Länsi-Lapin maakuntakaavan geologisten varojen ja pohjavesien taustaselvitykseen.

Suomessa pohjavesialueet jaotellaan vedenhankinnan kannalta tärkeisiin I-luokan, vedenhankintaan soveltuviin II-luokan ja muihin eli III-luokan pohjavesialueisiin. Edellytykset pohjaveden ottamiseen ovat parhaat I- ja II-luokan pohjavesialueilla, jotka ovat yleensä kooltaan, vedenantoisuudeltaan ja vedenlaadultaan parhaita.

Tarkasteltavana olevalla Länsi-Lapin alueella pohjavesialueita on lukumääräisesti hyvin paljon, yhteensä 302 kpl. Näistä I-luokan pohjavesialueita on 81 kpl, II-luokan pohjavesialueita 30 kpl ja III-luokan pohjavesialueita 191 kpl. Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on 316,29 km², josta I-luokan pohjavesialueita on 95,62 km², II-luokan pohjavesialueita on 40,8 km² ja III-luokan pohjavesialueita 179,87 km².

Länsi-Lapissa on huomattavan paljon III-luokan pohjavesialueita. Pohjavesialueista suurin osa sijaitsee sora- ja hiekkakerrostumissa (harjut, reuna- ja muodostumat, laajat rantakerrostumat), joissa sadeveden imeytyminen pohjavedeksi on tehokasta, vesi liikkuu ja vaihtuu hyvin ja vedensaantiedellytykset ovat siten hyvät. Isoista sora- ja hiekkaker-

rostumista saatavalla vesimäärällä on mahdollista tyydyttää isojenkin yhdyskuntien vedensaanti. Pohjavesialueita on rajattu myös hiekkaisille moreeni-alueille ja jopa kallioisille alueille, joissa edellytykset suurimittakaavaiseen vedenottoon ovat kuitenkin yleensä vähäiset; siksi ne soveltuvatkin parhaiten muutamien talouksien tai pienten yhdyskuntien vedenottoon.

Länsi-Lapin pohjavesialueille ei ole laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelmia. Vesilain mukaiset vedenottamon suojavyöhykkeet on perustettu vain yhdelle ottamolle, Simon Tikkasenkankaalle.

Pohjavesialueilla on yhteensä runsaat 80 vedenottamoa, joista osa toimii varavedenottamona. Kymmenellä I-luokan pohjavesialueista ei ole lainkaan vedenottamoa, mutta kahdeksalla pohjavesialueella niitä on kaksi tai kolme. Vedenottomäärä on kaikkiaan noin 15 200 m³/vrk, mikä on noin 230 litraa asukasta kohden vuorokaudessa (sisältää myös elinkeinotoiminnan vedenkäytön).

2.6 ILMASTONMUUTOS

2.6.1 Tutkimus ilmastomuutoksen huomioimisesta kaavoituksessa

Ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta yleispiirteisessä suunnittelussa tärkeäksi on osoittautunut tulva-alueiden kartoitus ja huomioiminen toimintoja sijoitettaessa. Tuulisuus ja sateiden lisääntyminen asettavat haasteita yksityiskohtaiselle suunnittelulle. Hyvän mikroilmaston muodostamiseen vaikutetaan korttelitason suunnittelulla. Rannikkoalueilla merenpinnan nousu sekä aallokon roiskeet meren ollessa avoin entistä suuremman osuudesta asettavat erityishaasteita.

Ilmastomuutoksen hillitsemisen kannalta rakentamiselle hyviä ovat alueet, jotka sijaitsevat liikenteellisesti edullisesti ja, joilla voidaan hyödyntää kaukolämpöä tai käytetään uusiutuvia energialähteitä talokohtaisessa lämmityksessä.

Ilmastomuutokseen varautuminen edellyttää paikallisten olosuhteiden huomioonottamista, tulva-vaara-alueiden selvittämistä, yhdyskuntarakenteen täydentämistä ja hajautumisen välttämistä, hyvän mikroilmaston muodostamista, sadevesien ohjausta, suhteellisen tiivistä rakennetta, kauko- tai aluelämmitystä ja uusiutuvia energialähteitä, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, toimintojen sekoittumista ja vaikutusten arviointia. (VTT - Ilmastomuutoksen huomioiminen kaavoituksessa 2008)

2.6.2 Valtakunnalliset ilmastomuutoksen ennusteet

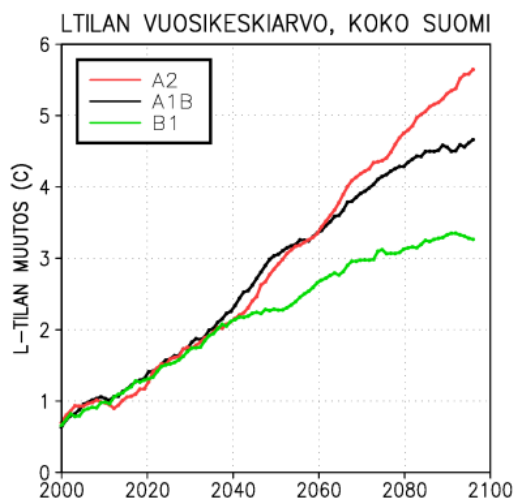
Ilmatieteenlaitos on sivustollaan julkaissut Suomen ilmaston tulevat muutokset mallitulosten perusteella.

Suomi sijaitsee alueella, jossa lämpenemisen arvioidaan olevan selvästi voimakkaampaa kuin koko maapallon keskimääräinen lämpeneminen. Lisäksi muutokset tulevat olemaan suurempia talvella kuin kesällä. Lämpenemisen ohella sademäärien arvioidaan kasvavan.

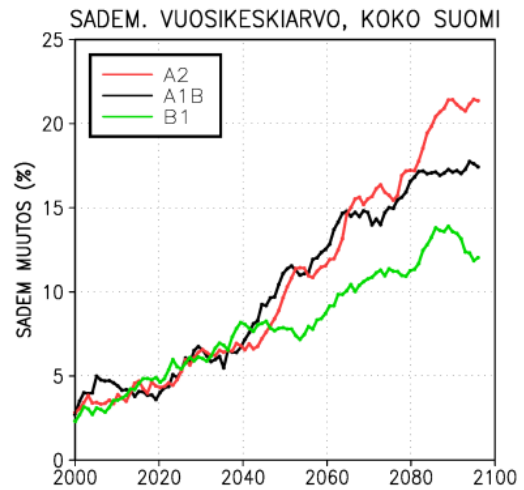
Vuoden keskilämpötilan ja sademäärän muuttuminen

Suomen vuotuisen keskilämpötilan ja sademäärän muuttuminen vv. 2000–2100 verrattuna ilmastollisen normaalijakson 1971–2000 keskiarvoon. Ennusteet ovat 19 mallin tulosten keskiarvoja, ja ne on esitetty erikseen kolmelle kasvihuonekaasuskenaariolle (B1, A1B ja A2).

Noin vuoteen 2040 saakka lämpötila nousee kaikissa skenaarioissa suunnilleen yhtä nopeasti. Vuosisadan loppupuolen lämpötiloihin kasvihuonekaasujen päästöjen suuruus sen sijaan vaikuttaa voimakkaasti. Optimistisemmän vaihtoehdon (B1-skenaario) mukaan Suomen vuotuinen keskilämpötila nousisi reilut kolme astetta. Pessimistinen kehitys (A2-skenaario) nostaisi lämpötilaa lähes kuusi astetta. Sademäärä nousisi tämän vuosisadan aikana kasvihuonekaasuskenaariosta riippuen 12 - 22 %. Käytännössä eri mallien antamat arviot poikkeavat toisistaan melko paljon. Mallitulosten välistä hajontaa havainnollistetaan myöhemmissä kuvissa. Pohjois-Suomessa lämpötila näyttäisi nousevan ja sademäärä lisääntyvän jonkin verran nopeammin kuin maan eteläosissa.

Kuva 8: Lämpötilan vuosikeskiarvon muutos

Kuva 9: Sademäärän vuosikeskiarvon muutos

2.6.3 Kansallinen vuoden 2008 ilmasto- ja energiastrategia

Valtioneuvosto hyväksyi 6.11.2008 maallemme uuden, kunnianhimoisen ilmasto- ja energiastrategian, joka käsittelee ilmasto- ja energiapolittisia toimenpiteitä varsin yksityiskohtaisesti vuoteen 2020 ja viitteenomaisesti aina vuoteen 2050 asti. Strategia osoittaa selkeästi, että Euroopan komission Suomelle ehdottamia päästöjen vähentämistavoitteita, uusiutuvan energian edistämistavoitteita tai energiankäytön tehostamistavoitteita ei saavuteta ilman merkittäviä uusia ilmasto- ja energiapolittisia toimenpiteitä.

EU:n tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 20 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä sekä nostaa uusiutuvan energian osuus keskimäärin 20 prosenttiin loppukulutuksesta. Suomelle vähentämistavoitteeksi ei-päästökauppasektorilla on asetettu 16 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta on Suomelle määritelty tavoitteeksi 38 prosenttia vuonna 2020.

2.6.4 Lapin ilmastostrategia

Lapin ilmastostrategian laatiminen -hankkeessa selvitettiin Lapin tulevaisuuden ilmastotilaa, ilmastomuutoksen vaikutuksia luontoon ja yhteiskuntaan sekä laaditaan maakunnan kasvihuonekaasutase. Lisäksi strategiassa määritetään konkreettisia keinoja ja toimenpiteitä, joiden avulla Lappi voi sekä sopeutua ilmastomuutokseen että antaa panoksensa sen hillintään.

Hankkeeseen liittyvät taustaselvitykset on laadittu syksyn 2010 aikana. Strategiaprosessi työpajoineen ja sidosryhmätilaisuuksineen toteutettiin pääosin kevään 2011 aikana. Strategia on hyväksytty maakunnan hallituksessa joulukuussa 2011.

Lapin ilmastostrategia kytkeytyy kansainvälisiin ja kansallisiin ilmastopimuksiin sekä maakuntasuunnitelmaan 2030. Lisäksi strategiaan vaikuttaa muu kansallinen lainsäädäntö ja alueelliset suunnitelmat ja määräykset. Lapin kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2009 olivat noin 2,8 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Päästöt ovat asukasmäärään suhteutettuna hieman suuremmat kuin Suomessa keskimäärin. Lapin päästöihin vaikuttavat asumistiheys, taloudellinen tilanne ja elinkeinorakenne.

Lapin ilmastostrategian 2030 tärkeimpiä tavoitteita ovat:

- Ilmastotietoisuus on konkretisoitunut lappilaisten arjessa käytännön teoksi.
- Luonnonvaroja käytetään kestävästi elinkeinotoiminnassa.
- Kaavoitus, rakentaminen ja liikenne on Lapissa ilmastotietoista.
- Energia tuotetaan hiilineutraalisti.
- Energian tuotanto, väylähankkeet ja elinkeinojen tarpeet on yhteensovitettu alueiden käytössä.
- Ilmastonmuutokseen liittyvää koulutusta, neuvontaa, ja TKI-toimintaa on lisätty.

Ilmastonmuutos vaikuttaa voimakkaasti äärialueiden ja erityisesti arktisen alueen ilmastoon.

Ilmastonmuutoksen tärkeimmät vaikutukset Lappiin ovat ennusteiden mukaan seuraavia: Ilmastonmuutos nostaa keskilämpötilaa Lapissa erityisesti talvisin, lyhentää lumikautta ja aiheuttaa lisää sateita. Ilmastonmuutoksella on vaikutuksia myös routaan, vesistöjen jäätymiseen ja Perämeren pintaan.

2.7 ALUERAKENNE

Maakuntakaavalla pyritään korostamaan ja konkretisoimaan kehittämisen vyöhykkeitä aluerakenteessa. Perämeren rannikolle Kemi-Tornion alueelle tulee kehittymään yhä vahvempi teollisten toimintojen vyöhyke, jossa Kemiin keskittynyt metsäteollisuus sekä Tornion terästeollisuus säilyvät jatkossakin alueen perustuotantoaloina. Rauta- ja maantieteyhteydet sekä jokivarret Kemi-Torniosta Kolarin ja Rovaniemen suuntiin tukevat kehittymistä Länsi-Lapin kehittämiskäytävällä sekä Jäämeren- ja Ba-

rentsin kehittämiskäytävillä. Maakuntakaavassa osoitetaan myös ylimatekunnallisia kehittämisyöhykkeitä Perämerenkaaren Pohjois- Pohjanmaalle ja Ruotsiin ulottuvana kehittämiskäytävänä.

Lapin alue- ja palvelurakenne tulee edelleen jonkin verran tiivistymään. Rovaniemen ja Kemi-Tornion kaupunkialueet ovat väestön, yritysten ja työpaikkojen määrän sekä saavutettavuuden, koulutuksen ja palveluvarustuksen suhteen maakuntakeskuksia, joilla kummallakin on oma profiilinsa. Kaupallisten palveluiden saatavuus korostuu molemmissa keskuksissa. Kemi-Tornion alueen toiminnot painottuvat teollisuuteen ja logistiikkaan sekä tulevaisuudessa yhä enemmän myös energiaan. Kemi-Torniossa matkailu, erityisesti kaupan palveluihin tukeutuva ostosmatkailu ja merelliset aktiviteetit, tulevat kehittymään jatkossa. Osaamisen rakenteiden suhteen kahden maakuntakeskusten työnjako Lapin korkeakoulukonsernin ja osaamiskeskittymien puitteissa on luonteva. Maakunnallisessa yhteistyössä maakuntakeskukset toimivat aktiivisina verkostojen rakentajina tukien koko Lapin myönteistä kehitystä. (*Maakuntaohjelma 2011–2014*)

Länsi-Lapin keskusverkon muodostavat maakuntakeskus, kuntakeskukset, alueen kylät sekä naapuriseutukuntien ja naapurimaa Ruotsin aluerakenteet. Työpaikat sijoittuvat pääasiassa kuntakeskuksiin tai niiden läheisiin teollisuus tai työpaikka-alueisiin.

Liikenteellisen rungon muodostavat vt 29 (Kemi – Tornio), vt 4 (Oulu-Rovaniemi), vt 21 (Tornio-Kilpisjärvi) ja kantatiet; kt 927 (Yli-Vojakkala-Yli-Paakkola), kt 926 (Keminmaa-Tervola), kt 9241 (Simo-Ranua), kt 923 (Huhtala-Tervola), kt 930 (Ylitornio-Rovaniemi), kt 83 (Pello- Sinettä). Lisäksi liikennerunkoon kuuluvat Kemi-Tornion lentokenttä sekä rautatieyhteydet Oulusta Kolarin ja Rovaniemelle. Suurimpia alueiden käyttäjiä ovat maa- ja metsätalous, luonnonsuojelu sekä taajama-toiminnot.

Maakuntakaava-alue on Perämeren ja jokisuistojen hallitsema alue lounaisessa Lapissa, jonka pituus on noin 160 km (Simon kunnan eteläraja - Pellon pohjoisraja) ja leveys on noin 100 km.

2.7.1 Länsi-Lapin erityispiirteitä

Maankohoamisrannikko: Maa kohoaa Perämeren pohjukassa noin 8-9 mm vuodessa. Tästä johtuen alueelle syntyy primäärisukkesiovaiheen metsiä sekä muuta lajistoa, joka muodostaa tyypillisen erityispiirteen maankohoamisrannikolla.

Kemijokivarren rannat ovat muokkautuneet vesivoimalaitosten rakentamisen myötä. Vesivoima- tuotannon kehitys sai Kemijokivarressa aikaan tiettyillä alueilla luonnontilaisen ranta-alueen katoamisen padotusaltaiden myötä. Voimalaitoksia on nykyään Kemijoen pääuomalla yhteensä kahdeksan kappaletta. Veden korkeuden säätelyllä ranta-alueille on muodostunut omanlaisensa erityispiirre, jossa maisemallisesti merkittäviksi alueiksi ovat jääneet mm. laajat avoimet vaara-alueet, maatalousmaisemat sekä jokiuomassa erottuvat saaret.

Tornionjokivarsi: Tornion-Muonionjoki on 510 kilometriä pitkä rajajoki Suomen ja Ruotsin välillä. Vuoden 1809 Haminan rauhassa rajalinja on määritelty kulkemaan joen syvintä uomaa myöten, joten se voi välillä kulkea lähempänä Suomea ja välillä Ruotsia. Poikkeuksena Tornion kaupungin keskustan alue, joka sijaitsee Suensaassa, jonka vesiväylä on vähentynyt maankohoamisen myötä. Tornionjokeen yhtyy sadoittain suurempia ja pienempiä jokia ja puroja. Suurimmat sivujoet ovat kokonaan Ruotsin puolella sijaitseva Lainionjoki ja Muonionjoki. Lohestaminen on Tornionjokivarren suosituin harrastusmuoto, mutta Tornionjoesta saa myös mm. harria ja siikaa. Kalastus näkyy erityispiirteenä myös jokivarren kulttuurissa ja rakennetussa ympäristössä.

2.7.2 Rakennettu ympäristö

Tarkasteltaessa rakennettua ympäristö YKR-aineiston perusteella Länsi-Lapin alueella oli vuonna 2009 asuttuja 250 * 250 metrin ruutuja yhteensä 5 087 (318 km², 3.5 % pinta-alasta) ja asukkaita 69 133. Vuonna 2000 ruutuja oli 100 kpl enemmän ja asukkaita yhteensä noin 73 000. Asemakaavoitetulla alueella ruutuja oli noin 1 000 kpl ja asukkaita noin 49 000.

SYKE:ssä vuonna 2005 tehdyn taajamien asuin- aluerajauksen perusteella Länsi-Lapissa oli noin 4.7 km² kerrostaloalueita, pientaloalueita 34, 8 km² ja harvaa pientaloaluetta 59,4 km².

Rakennukset

Länsi-Lapissa oli vuoden 2009 lopussa yhteensä 26 664 rakennusta, joiden kerrosala oli 6 148 632 m². 2000 -luvulla uusia rakennuksia on rakennettu

noin 2 500. Asuinrakennuksia oli noin 22 000, liike- ja toimistorakennuksia noin 1 000, teollisuusrakennuksia noin 700 ja muita rakennuksia vajaa 3 000, joista liikenteen rakennuksia yli puolet.

Kesämökkit

Vuoden 2009 lopussa Länsi-Lapissa oli kesämökejä 5 700 kpl Kuvio 19. Vuodesta 2000 määrä on kasvanut neljällä sadalla. Kesämökeistä suurin osa sijoittuu taajamien ja kylien ulkopuolelle.

Taajamat

Länsi-Lapin maakuntakaavassa YKR-taajamaksi (vuoden 2008 raja) luokiteltuja alueita ovat Kemmin, Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntakeskukset sekä seuraavat kuntakeskusten lievealueet ja kylät; Ajos, Hepola, Veitsiluoto, Lautiosaari, Jokisuu, Liedakkala, Hirmla-Ilmola, Törmä, Maula, Maksniemi, Simoniemi-Viantie, Arpela, Karunki, Vojakkala, Ylililakka, Kyläjoki-Laivaniemi, Kaakamo ja Aavasaksa. Maapinta-ala yhteensä noin 124 km².

Vuonna 2009 taajama-alueilla asui noin 56 500 asukasta, joka on noin 81 % kaava-alueen väestöstä. Vuonna 2000 ko. alueilla asui 58 700 (80 %) ja vuonna 1990 60 869 (79 %). Väestön vähentymistä on tapahtunut myös taajama-alueilla, mutta väheneminen ei ole ollut suhteessa samansuuruista kuin taajamien ulkopuolella. Taajamissa vähennys 1990–2009 on 7 % ja ulkopuolella 21 %.

Asemakaavoitettuja alueita ovat kuntakeskukset ja Karunki Torniossa sekä Maksniemi Simossa. Asemakaavoitetulla alueella asui vuonna 2009 asukkaita noin 49 100. Torniossa asukasmäärä on hieman kasvanut, muiden kuntien asemakaava-alueilla asukasmäärä on vähentynyt.

Kyläverkko

Länsi-Lapin maakuntakaavassa kyläverkko kartoitettiin ensisijaisesti YKR-aineistosta saatujen väestö-, elinkeino- ja palvelurakennetietojen avulla.

Taulukko 7. Kylien kokoluokat

Kokoluokka	Lkm	Asukkaita yht.
alle 50 asukasta	25	734
51-100 asukasta	14	1 080
101-200 asukasta	28	3 991
201-500 asukasta	22	6 533
yli 500 asukasta	9	9 865

Kyläverkko muodostuu seuraavista kylistä:

- **Kemi:** Hepola
- **Keminmaa:** Elijärvi, Hirmula-Ilmola, Hyypiö-Joukua, Itäkoski, Koskenkylä, Lautiossaari, Liedakkala, Länsikoski, Maula, Puukkukumpu, Törmä
- **Pello:** Jarhoinen, Juoksenki, Konttajärvi, Lampsijärvi, Lankojärvi, Lempeä, Orajärvi, Rattosjärvi, Ruuhijärvi, Saukkoriipi, Sirkkakoski, Turtola, Ylipää,
- **Simo:** Alajokikylä, Alaniemi, Maksniemi, Onkalonperä, Pömiö, Sankala, Simonkylä, Simoniemi, Viantie, Ylikärppä
- **Tervola:** Kaisajoki, Koivu, Kätkävaara, Lehmikumpu, Loue, Mattinen, Ossauskoski, Paakkola, Peura, Suolijoki-Vähäjoki, Suuskoski, Varejoki, Yli-Paakkola.
- **Tornio:** Aapajoki, Aapajärvi, Arpela, Kaakamo, Kantojärvi, Karunki, Korpikylä, Kourilehto, Kukkola, Kyläjoki-Laivaniemi, Könölä, Laivajärvi, Lautamaa, Liakka, Palovaaara, Ruottala, Sattajärvi, Vojakkala, Yli-Liakka.
- **Ylitornio:** Aavasaksa, Etelä-Portimo, Haapakoski, Hosio, Kainuunkylä-Armasaari, Kaitajärvi, Kallijoki, Kantomaanpää, Kapusta, Kaulinranta, Kauvosaarenpää, Kuivakangas, Liinanki, Lohijärvi, Mellakoski, Mellajärvi, Meltosjärvi, Nivanpää, Pakisjärvi, Pessalompolo, Portimojärvi, Raanujärvi, Ratasvuoma, Tengeliö, Törmäsjärvi

Kylissä asukkaita asui yhteensä noin 22 000 vuonna 2009. Suurimmat kylät sijaitsevat kuntakeskusten läheisyydessä ja ovat osittain kuntakeskusten

lievealueita, tällaisia alueita ovat mm. Kemissä Hepola, Keminmaassa Jokisuu ja Lautiosaari, Simossa Maksniemi, Torniossa Kaakamo, Kyläjoki-Laivaniemi ja Vojakkala. Kuntakeskuksesta etäämpänä olevia suurimpia kyliä ovat Karunki, Liedakkala, Arpela ja Simonniemi.

Tarkasteltaessa väestömuutosta 250 metrin ruuduissa, niin vuonna 2009 oli 5 087 asuttua ruutua ja vuonna 2000 niitä oli 5 179 eli vähennystä vajaa 100 ruutua. Vuosien 2000 ja 2009 välissä ruuduista 1 866:lla väestö oli kasvanut yhteensä 8 710 ja vähennystä oli tapahtunut 3 055 ruudulla yhteensä 12 675 asukasta. 1504 (30 %) ruuduista ei ole tapahtunut muutosta.

Väestömäärää kasvattaneista ruuduista 369 (4 506 asukasta) sijoittuu asemakaava-alueelle ja vähentyneistä ruuduista 615 sijoittuu asemakaava-alueelle (6 244 asukasta)

Tarkasteluajanjaksolla ruuduista 799 on tyhjentynt kokonaan (1 911 asukasta) vastaavasti uusia ruutuja tuli 707 (2 214 asukasta)

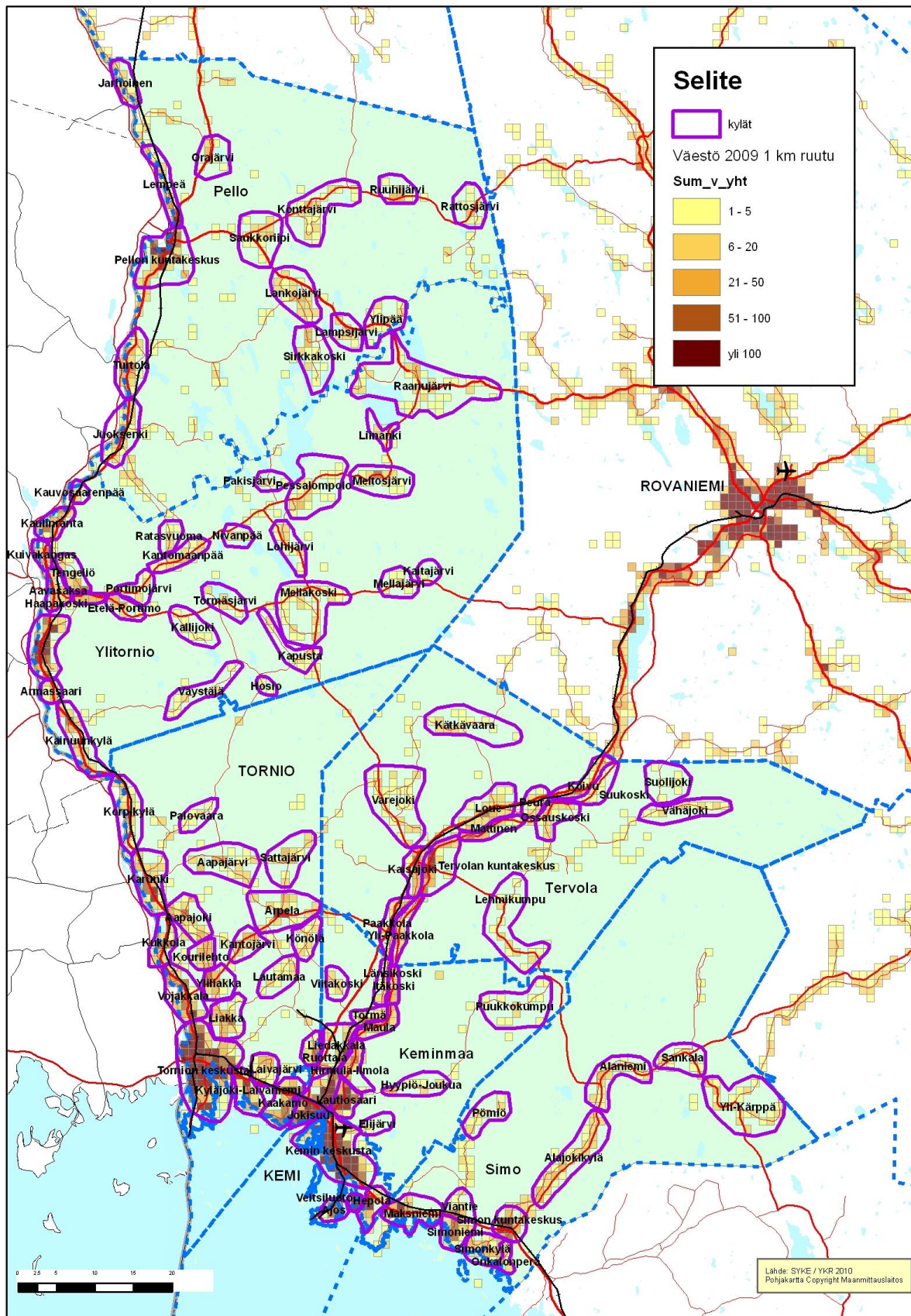
Työpaikat

Työpaikat sijoittuvat pääasiassa kuntakeskuksiin tai niiden läheisyyteen. Vuonna 2007 työpaikoista YKR -aineiston perusteella sijoittuu kuntakeskuksiin 16 088 (66 %), kyliin 4 874 ja ko. alueiden ulkopuolelle 3 467. Ulkopuolisista alueista suurimmat työpaikkakeskittymät ovat Outokumpu, Stora Enso Oy ja Ajoksen satama.

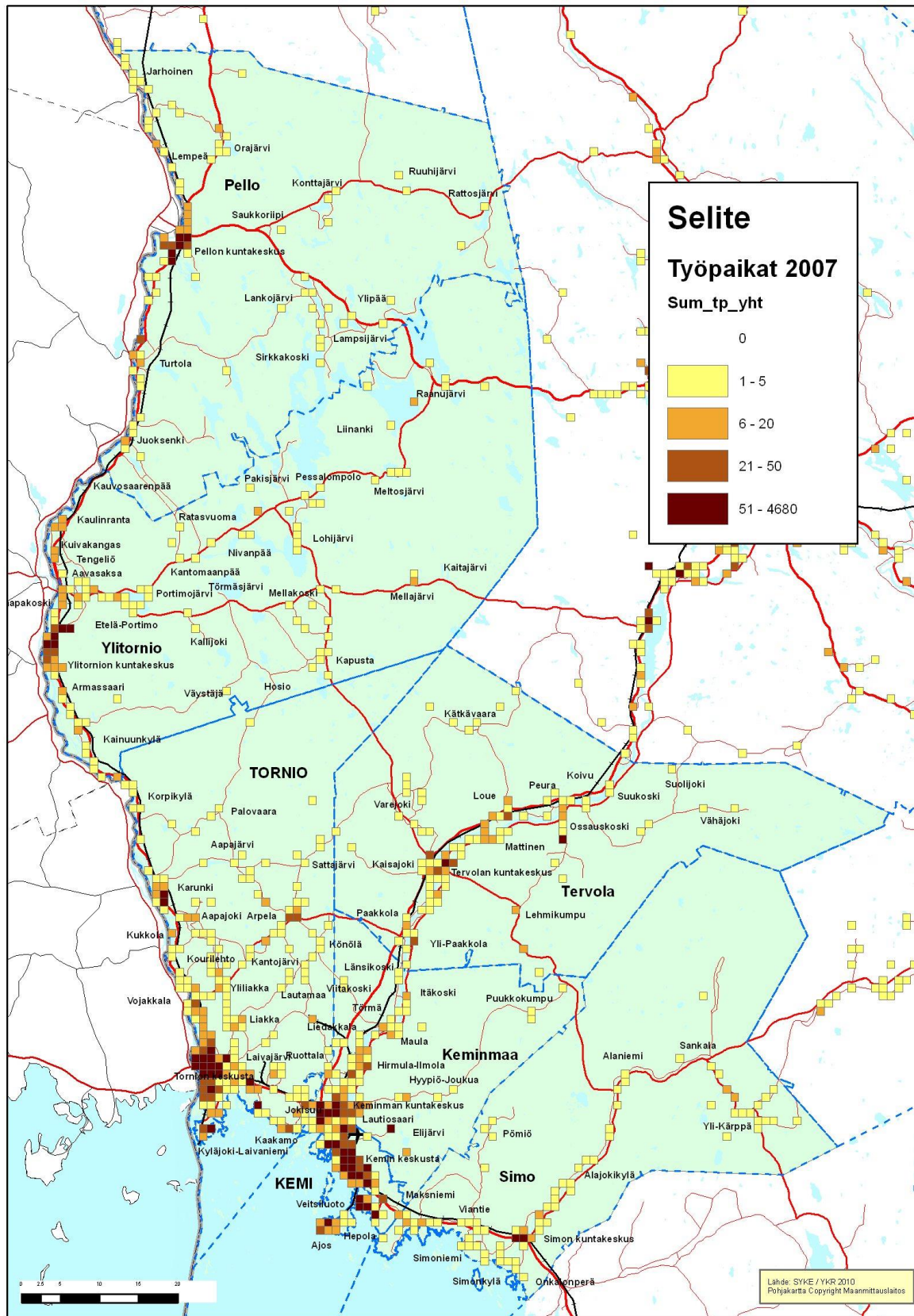
Eniten työpaikkoja kylissä on Veitsiluodon, Jokisuun, Kyläjoen, Karungin, Elijärven ja Lautiossaaren alueilla.

Taulukko 8. Väestö osa-alueittain

Nimi	Väestö 2000	Väestö 2009	Muutos 2000-2009	Asuntokunnat 2007	Henkilöt asuntokunnissa	Asuntokunnissa alle 18 vuotiaita	Autonomisuus	Autottomat asuntokunnat
Kemin keskusta	20851	20110	-741	10388	19917	2047	6723	3665
Kylät	2681	2325	-356	1250	2430	217	900	350
Muut alueet	43	40	-3	13	30	4	13	0
Keminman kuntakeskus	3012	2922	-90	1377	2906	330	1024	353
Kylät	5781	5613	-168	2282	5676	734	1999	283
Muut alueet	87	43	-44	18	40	6	18	0
Pellon kuntakeskus	2343	2058	-285	985	2107	208	739	246
Kylät	2097	1652	-445	796	1773	158	634	162
Muut alueet	357	287	-70	142	291	18	110	32
Simon kuntakeskus	1104	974	-130	479	986	94	341	138
Kylät	2606	2326	-280	964	2384	260	840	124
Muut alueet	177	182	5	81	190	23	73	8
Tervolan kuntakeskus	1404	1276	-128	598	1236	124	402	196
Kylät	2272	2031	-241	911	2116	207	750	161
Muut alueet	191	148	-43	71	158	11	64	7
Tornion keskus-ta	16080	16354	274	7459	15966	1961	5430	2029
Kylät	6242	5811	-431	2306	5908	706	1926	380
Muut alueet	233	176	-57	78	185	23	59	19
Ylitornion kuntakeskus	2419	2201	-218	992	2175	229	721	271
Kylät	2912	2445	-467	1157	2559	215	926	231
Muut alueet	183	142	-41	78	148	10	59	19

Kuva 10. Kylärakennekartta

Kuva 11. Työpaikkojen sijoittuminen vuonna 2007

2.7.3 Matkailupalvelut

Lapin vetovoima matkakohteena perustuu pohjoiseen luontoon ja eksotiikkaan, hyvään saavutettavuuteen ja infrastruktuuriin sekä monipuolisiin palveluihin. Ilmastonmuutoksen ennakoitaan vahvistavan Lapin asemaa talvimatkailun lumivarmana kohteena, mutta ennusteisiin liittyy myös epävarmuutta. Kemi-Torniossa matkailupalveluilla on vahva asema muiden keskustoimintojen ohella.

Lapin matkailustrategia 2011–2014 linjaa maakunnan matkailupalveluihin liittyvät kehittämissuunnat.

Matkailuun liittyvissä yhteyksissä Kemi-Tornion aluetta kutsutaan yleisesti Meri-Lapiksi. Torniossa matkailua on kehitetty rajat ylittävän yhteistyön puitteissa Haaparannan kaupungin kanssa. Logistisesti Kemi-Tornion lentokenttään tukeutuvat myös Tornionlaakson matkailupalvelut, minkä vuoksi väylänvarren voidaan laskea kuuluvan samaan matkailuvyöhykkeeseen ja liikenteelliseen kehittämiskäytävään.

Kemin matkailun vetovoimaisimmat kohteet ovat maailman suurin Lumilinna ja jäänmurtaja Sampo. Kemin satama on nimetty Joulupukin satamaksi, mikä avaa uusia mahdollisuuksia risteilymatkailun kehittämiseen.

Torniossa on viime vuosina investoitu voimakkaasti vähittäiskauppaan rakentamalla mm. Rajalla –kauppakeskus. Yhdessä Haaparannan kanssa kaupunki muodostaa vetovoimaisen ostosmatkailukohteen. Tornionlaaksossa virtaava Tornionjoki on Euroopan pisin vapaana virtaava joki ja arvostettu lohijoki. Alueella on tehty pitkäjänteistä työtä kalastusmatkailun kehittämiseksi. Kalastuksen lisäksi alueen matkailu tukeutuu vahvasti Tornionlaakson meänkieliseen kulttuuriin, tapahtumiin ja erilaisiin teemapohjaisiin tuotteisiin.

Tervolan, Keminmaan ja Simon matkailuvaltit löytyvät luonnosta ja siihen liittyvistä aktiviteeteista. Alueella on kolme merkittävää virkistyskäyttöön soveltuvaa jokea; Simo-, Kemi- ja Tornionjoki. Meri-Lapin matkailun luontoon, vesistöön ja saaristoon liittyvässä matkailussa on huomattavasti kasvupotentiaalia. Perämeren kansallispuisto on Lapin ainoa merellä sijaitseva kansallispuisto.

Suurimmat talvimatkailuun keskittyneet palvelupisteet ovat Pellossa ja Ylitorniolta. Pellon Ritavalkean hiihto- ja laskettelukeskuksessa mahdollistuu talviurheilu ja Valkeajärvellä kesäisin kalastus ja uiminen. Lisäksi Naamijoki-Väylänvarsi tarjoaa

mökkimajoitusta sekä ohjelmapalveluja matkailijoille. Ylitorniossa keskiyön auringon vaaraksi kutsuttu Aavasaksanvaara ja Ainiovaara tarjoaa harastusmahdollisuuksia hiihtäjille, laskettelijoille ja moottorikelkkailijoille. Vuonnonkoskella, Kattilakoskella ja Lohijärvellä kesämatkailijoille mahdollistuu kalastus ja melonta. Alueilla on yksittäisiä majoitusta ja ohjelmapalveluja tarjoavia yrityksiä.

Länsi-Lapin matkailullisia erityispiirteitä ovat Haaparannan alueellinen kytkeytyminen yhteen Tornion kanssa kaupallisten palvelujen kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa ostosmatkailun kehittymisen. Perämeren saaristossa puitteet merimatkailun kehittämiseksi ovat olemassa. Kemi-Tornio -alueen teollisuusvaltaisuutta voidaan osittain kytkeä myös matkailullisiin teemoihin.

Ruotsin puolella sijaitsevista matkailupalveluista on kerrottu kappaleessa 2.8.3 *Elinkeinot (Ruotsin puolella)*.

2.7.4 Liikenne

Maantiet

Maantiet ovat liikenteellisen merkityksen mukaan jaoteltu valtateiksi, kantateiksi, seututeiksi ja yhdysteiksi. Maantie on sellainen tie, joka on luovutettu yleiseen liikenteeseen ja jonka ylläpitämisestä valtio huolehtii. Kansainvälinen E-tieverkko koostuu perusteista, niiden välissä sijaitsevista väliteistä sekä haarautumista ja yhdysteistä

Liikenteellisesti Länsi-Lappi on koko Lapin alueen ja Ruotsin liikennejärjestelmän eri liikennemuotojen ja kuljetusten risteämis-/solmukohta, mikä asettaa erityisen merkityksen alueen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Alueella korostuvat suurteollisuus, satamat, rajan läheisyys, läpikulkuliikenne sekä matkailu eri muodoissaan niin Suomen kuin Ruotsinkin puolella.

Länsi-Lapin liikenneselvityksen perusteella maanteitä Länsi-Lapissa on yhteensä 1 853 km, josta valtateitä 269 km, kantateitä 57 km, seututeitä 460 km ja yhdysteitä 1 067 km. Teistä päällystettyjä on 1 366 km ja sorapintaisia 487 km. Lapin ainoa moottoritie sijaitsee Länsi-Lapin alueella Kemistä (Simon kunnan rajalta) Tornioon ja sen pituus on noin 35 km. Tieräkisterin tämän hetkisten tietojen mukaan Länsi-Lapissa (Simo, Kemi, Keminmaa, Tervola, Tornio, Ylitornio ja Pello) on tievalaistusta maantieverkolla noin 612 km, josta kevyen liikenteen väylillä noin 14 km. Alueen tieverkko on suhteellisen kattava eikä uusien tieyhteyksien tarvetta ole juuri näköpiirissä.

Maantieliikenteen runko Länsi-Lapin maakunta-kaava-alueella muodostuu valtateistä vt 29 [E 4, E 8] (Keminmaa-Tornio-Ruotsinraja), vt 4 [E 75] (Oulu-Kemi-Keminmaa-Rovaniemi), vt 21 [E 8] (Tornio-Pello) ja kantateistä kt 83 (Pello-Sinettä), kt 98 (Aavasaksa-Ruotsinraja). Lisäksi runkoa täydentävät seututiet st 920 (Kemi-Ajos), st 921 (Lautiosaari-Tornio), st 922 (Tornio-Röyttä), st 923 (Alaniemi-Sompajärvi-Tervola), st 924 (Simonnuupas), st 925 (Veitsiluoto), st 926 (Kemi-Tervola-Rovaniemi ”*Kemijoen itäpuolentie*”), st 927 (Vojakkala-Paakkola), st 928 (Hastinkangas – Tervola), st 929 (Tervola-Pikisvaara) ja st 930 (Aavasaksa -Muurola), st 932 (Aavasaksa-Raanujärvi), st 935 (Saukkoriipi-Meltaus) ja st 937 (Pello – Valtakunnan raja).

Länsi-Lapin liikennesuorite oli vuonna 2009 noin 616 milj. autokilometriä, mikä on noin 1/3 koko Lapin liikennesuoritteesta. Liikenne painottuu Kemin, Keminmaan ja Tornion alueille sekä valtateille 4 ja 21. Vilkkainta liikenne on Kemin kohdalla (yli 12 000 ajon/vrk), Kemistä Oulun suuntaan (6 800- 8 000 ajon/vrk) sekä välillä Kemi-Tornio (9 100 - 10 600 ajon/vrk).

Länsi-Lapin liikenneverkkojen kattavuutta voidaan pitää suurelta osin riittävänä. Uusien yhteyksien rakentamistarpeita/suurimpia nykyisten yhteyksien parantamistarpeita nousee esille lähinnä matkailun ja kaivostoiminnan kehittymisen sekä koko Barentsin alueen liikennejärjestelmän kehittämisen myötä. Henkilö- ja tavaraliikenneyhteydet puuttuvat Perämerenkaaren alueelta Venäjälle itään ja Norjaan pohjoiseen.

Maantieliikenteen ennakoitaan kasvavan Lapissa vuoteen 2040 mennessä noin 20 % vuoden 2006 tasoon verrattuna ja kasvun arvioidaan olevan voimakkainta päätieverkolla. Länsi-Lapin liikennemäärien kasvuun vaikuttavat lisääntyvästi alueen mahdolliset suurinvestoinnit (mm. biopoltonestelaitos) sekä Lappiin perustettavien kaivosten kuljetukset.

Jäätiet

Vuonna 2005 Tiehallinnon tekemän selvityksen ”*Maisemointiohjelma: Ruotsin, Suomen ja Norjan väliset rajanylityspaikat*” perusteella Länsi-Lapin maakunta-kaava-alueella ovat seuraavat jäätiet: Vojakkala, Karungi, Vitsaniemi, Luppio, Juoksenki, Kardis, Turtola ja Jarhoinen.

Jääteitä pidetään yllä paikallisin voimin eikä niitä ole varustettu minkäänlaisin opastein.

Rautatiet

Merkittävä osa Lapin rataverkosta sijoittuu Länsi-Lapin alueelle. Oulun suunnasta tuleva rata haarautuu Keminmaan Laurilassa kohti Rovaniemeä ja Torniota. Tornioista rautatie jatkaa länsirajaa pitkin, osin valtatie 21 läheisyydessä Kolariin saakka. Lisäksi ratayhteydet ulottuvat Kemin Ajoksen ja Tornion Röyhtän satamiin, Stora Enson, Metsä-Botnian ja Outokummun Tornion terästehtaan tehdasalueille sekä Outokummun Elijärven kaivosalueelle. Lapin rataverkosto on yksiraiteista ja ainoastaan väli Oulu-Kemi-Rovaniemi on sähköistetty. Tornion – Kolarin välillä junakohtaamisten järjestäminen on mahdollista ainoastaan Pellossa. Henkilöliikenteen asemia ovat Länsi-Lapin alueella Kemi, Tervola, Tornio itäinen, Ylitornio ja Pello. Tervolan asema sijaitsee Kemi - Rovaniemi/Kemijärvi rataosuudella. Tornion, Ylitornion ja Pellon asemat sijaitsevat Kemi - Kolari rataosuudella, jolla henkilöliikennettä on huomattavasti vähemmän. Molempien ratojen risteyksessä sijaitsee Kemin asema, josta lähtee arkisin 12 junaa (kuusi etelään ja kuusi pohjoiseen). Vuonna 2008 Lapissa tehtiin yli 600 000 junamatkaa. Kemi-Kolarin osuudella tehtiin 80 000 matkaa, Kemi- Rovaniemi osuudella 460 000 ja Rovaniemi-Kemijärvi osuudella 30 000 matkaa. Kemin ja Oulun välillä matkustajavirta oli yhteensä 670 000 matkustajaa. Lapin rautatieasemien matkustajamäärät (lähtevät & saapuvat) ovat viime vuosina olleet kasvussa. Länsi-Lapin alueella kulkee tavara-liikennettä vuodessa välillä Kemi-Oulu 1 461 000 t, Kemi – Tornio 474 000 t, Tornio – Pello 316 000 t ja Kemi – Rovaniemi 990 000 t. Suurin osa tavaraliikenteen kuljetuksista Tornion ja Kolarin välillä sekä Kemin - Rovaniemen - Kemijärven välillä ovat puutavarakuljetuksia. Hyväkuntoiset ratayhteydet ja raakapuun kuormauspaikat ovat metsäteollisuuden ja puunhankinnan kannalta tärkeitä.

Lentoliikenne

Kemin-Tornion lentoasemalla oli vuonna 2009 noin 96 000 matkustajaa (kansainvälisen liikenteen osuus noin 1 700 matkustajaa). Lentorahdin määrä oli 57 tonnia. Lentopaikkoja eli pienlentokenttiä ei ole Länsi-Lapin alueella.

Lähimmät kaava-alueen ulkopuoliset lentokentät sijaitsevat Oulussa (110 km), Rovaniemellä (120 km) ja Ruotsin puolella Luleässä (160 km).

Laivaliikenne

Perämeren pohjukassa sijaitsee kaksi satamaa. Ajoksen **sataman** kautta kuljetetaan kontteja, öljytuotteita, kemikaaleja, lipeää sekä bulk-tuotteita kuten raakapuuta, haketta, paperin täyteaineita. Lapissa suunnitteilla oleva kaivoshankkeet tulevat todennäköisesti lisäämään Ajoksen sataman liikenne-

nöintitarvetta ja syväsataman parantamista. Röyttässä sijaitseva Tornion satama mahdollistaa ensisijaisesti Outokumpu Oyj:n terästehtaan toimintaa. **Jäänmurtaja** pitää vesiväylän avoinna talviaikoina.

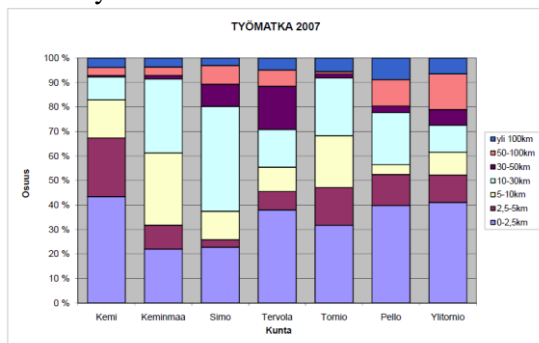
Kemin satamassa on syväsatama ja öljysatama. Satamien syväykset ovat 10 metriä. Kemin satamaan kuuluva Stora Enson Veitsiluoto on 7 m syvä. Satamien laituritila on 1800 metriä. Vuonna 2009 laivoja kävi satamassa 400 kpl. Tavaravaihto oli yhteensä 1 790 000 tonnia, josta viennin osuus oli 904 000 t ja tuonnin 886 000 t. Tornion Röyttän sataman syväys on 7 m. Vuonna 2008 laivoja kävi satamassa 364 kpl. Tavaravaihto oli yhteensä 1 591 000 tonnia, josta viennin osuus oli 603 000 t ja tuonnin 988 000 t.

Kevyt liikenne

Länsi-Lapissa erillisiä kevyen liikenteen väyliä on maanteiden varsilla noin 178 km matkalla. Kevyen liikenteen väyliä on lähinnä kaupunki- ja kuntakeskusten läheisyydessä. Tarpeita verkoston kehittämiseksi on erityisesti taajamien reuna-alueilla. Lisäksi taajamakeskusten kevyen liikenteen olosuhteissa on monin paikoin kehittämisen varaa. Hajasutusalueilla kevyen liikenteen väyliä on melko vähän, lähinnä joidenkin kylien kohdalla.

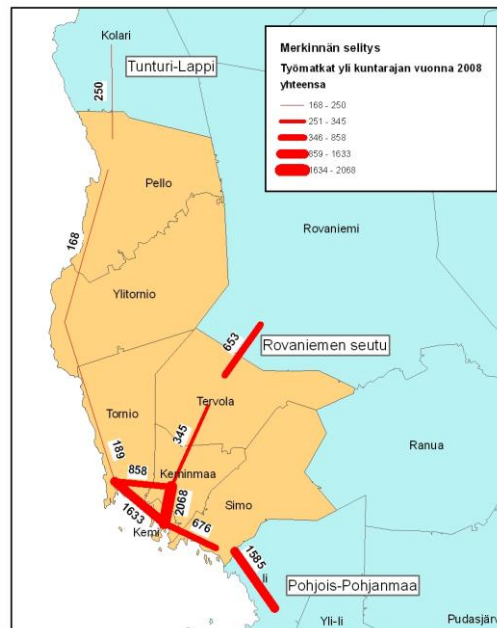
Työmatkaliikenne

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen kuntien suhteellista työmatkaliikennettä on kuvattu kuviossa 20. Yli 50 kilometrin etäisyydeltä eniten kuljetaan Pellosta ja Ylitorniolta (n. 20 % kunnan työväestöstä). Kaupunkialueiden alle viiden kilometrin etäisyydet ovat Kemissä lähes 70 % ja Torniossakin hieman yli 50 %.

Kuvio 20: Työmatkojen pituus vuonna 2007

Pendelöinti: Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella työmatkaliikennettä yli kuntarajojen tapahtuu eniten Kemi-Tornio-Keminmaa alueella. Työmatkat suuntautuvat kunnista merkittävästi myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan.

Kuva 12: Työmatkat yli kuntarajan vuonna 2008

Yli valtakunnan rajan tapahtuvaa pendelöintiä tapahtuu eniten Tornion ja Haaparannan välillä, mutta myös muilla rajanylityspaikoilla pendelöidään yli rajan.

2.7.5 Yhdyskuntatekniikka

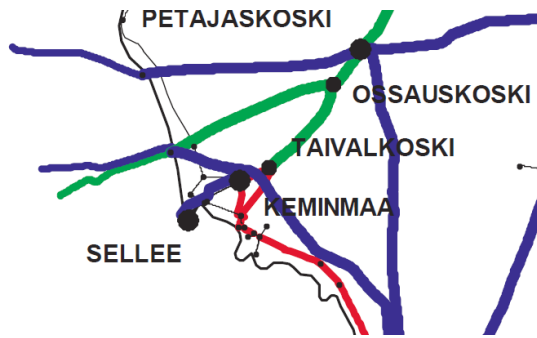
Voimajohdot

Suomen sähköverkko on osa pohjoismaista yhteiskäyttöverkkoa. Kantaverkko on yhdistetty Ruotsin verkkoon mm. Tuomela – Keminmaa - Svartbyn ja Petäjäskoski - Vuonnoskoski 400 kV:n voimajojoilla (*sininen*).

Vuonna 2008 muita voimajohtoja Länsi-Lapin alueella on seuraavasti:

- 220 kV voimajohtoja (*vihreä*): Taivalkoski - Petäjäskoski, Ossauskoski - Kukkolankoski
- 110 kV voimajohtoja (*punainen*): Kuivaniemi – Simo – Kemi – Taivalkoski – Keminmaa

Kuva 13: Olemassa oleva voimansiirtoverkko 2008 (Fingrid)

Vesi- ja jätevesihuolto

Kuntiin on laadittu kuntakohtaiset vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joissa on käsitelty nykytila ja lähiajan kehittämistarpeet. Torniossa ja Kemimaassa on suunnitteilla Torppi-Keminmaa vesihuollon alueellinen yleissuunnitelma. Jätevedenpuhdistamoita on päätaajamissa ja muutamissa kylissä.

Kaukolämpöverkko

Kemissä kaukolämpöverkko kattaa rivi- ja kerrostaloalueet. Hepolan alueella on oma verkko. Kaukolämpöverkko kattaa Kemimaassa ja Tervolassa asemakaava-alueet, Pellossa kuntakeskuksen ja Simossa yksityisten isot kiinteistöt asemakaava-alueella. Torniossa kaukolämpöverkko kattaa lähes asemakaavoitetut alueet ja toimii yhteistyössä Haparannan verkon kanssa.

2.7.6 Rajanylityspaikat

Schengenin säännöstöä soveltavien maiden sisärajoilla rajan voi ylittää mistä tahansa, ellei mukana ole tullattavaa tavaraa. Rajan Suomesta Ruotsiin tai Norjaan voi siis ylittää mistä tahansa.

Tullit sijaitsevat Pellossa, Ylitorniolla sekä Torniossa.

Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella on vesiliikenteen rajanylityspaikat Kemin ja Tornion satamissa sekä kansainvälisen lentoliikenteen rajanylityspaikka Kemi-Tornion lentoasemalla

2.7.7 Suunnittelutilanne

Teollisuuteen liittyvä rakentaminen on vilkasta Kemi-Tornio alueella. Matkailuun ja lomailuun liittyvä rakentaminen painottuu rannikolle ja jokivar-sille.

Yleiskaavat

Kuntien voimassa ja vireillä olevat yleiskaavat on esitetty liitteessä 16.

Asemakaavat

Maakuntakaava-alueen kuntien keskusta-alueet ovat asemakaavoitettuja. Kemin ja Tornion kaupunkien alueilla taajama-alueet ovat pääosin asemakaavoitettuja. Kunnilla on yksittäisiä ranta-asemakaavoja ranta-alueilla.

2.8 RUOTSI

Tässä kappaleessa esitetään lyhyt kuvaus niistä Ruotsin puolella olevista toiminnoista, joilla voi olla vaikutusta Länsi-Lapin maakuntakaavaan. Laadintatyön aikana vireillä olevat ja ajankohtaiset maakunnan kehittämisen kannalta merkittävät yhteistyöhankkeet on esitetty kappaleessa 2.8.2 Ruotsiyhteistyö.

Lähteenä tämän kappaleen koostamiseen on käytetty kuntien internet-sivustoja sekä *Fakta om Norrbottens Län* -julkaisua vuodelta 2010.

2.8.1 Väestö

Länsi-Lapin maakuntakaava-alue rajautuu lännessä Norrbottenin lääniin, joka on Ruotsin pohjoisin ja suurin lääni. Lääni jakaantuu 14 kuntaan, joista Pajala, Övertorneå ja Haparanda rajautuvat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueeseen.

Norrbottenin läänin pinta-ala on 98 249 km² ja siellä asuu 2,8 % Ruotsin väestöstä. Kaivosteollisuudella Kiirunassa ja Malmbergetissä on merkitystä myös globaalisti.

Kuva 14: Norrbottenin läänin kunnat

Norrbotenissa asui vuoden 2009 lopulla noin 249 000 asukasta. Väestötiheys oli 2,5 asukasta neliökilometrillä.

Övertorneåssa asui vuoden 2009 lopulla 4890 asukasta. (*Övertorneån kunnan kotisivut 01/2011*)

Haaparannan (Haparanda) kunnassa vuoden 2009 lopussa asui noin 10 100 henkilöä. (*Haaparannan kunnan kotisivut 01/2011*)

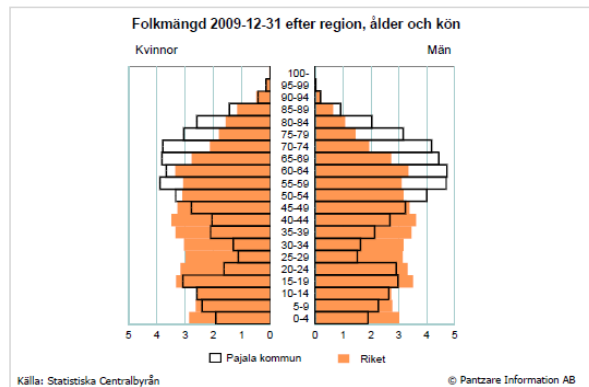
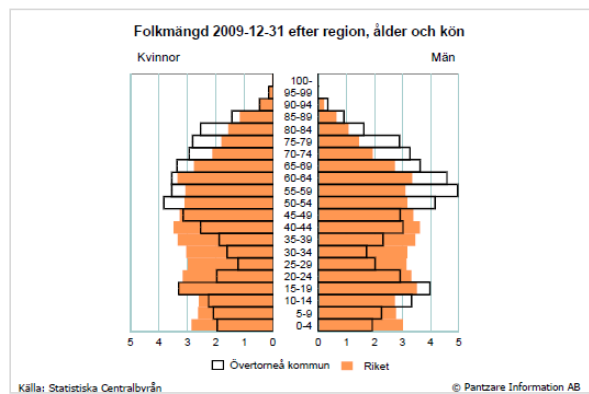
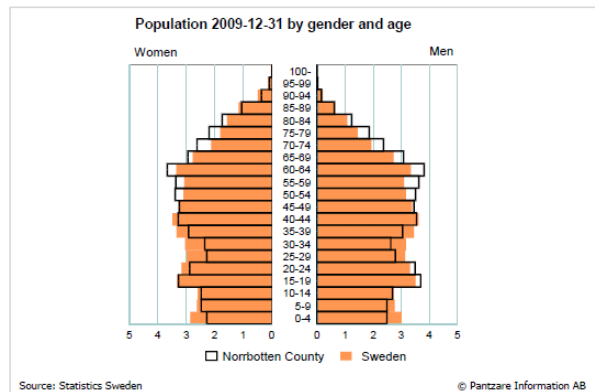
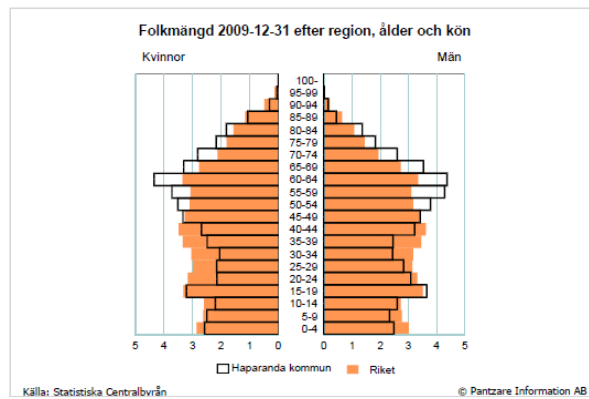
Pajalan kunnassa asuu noin 6300 asukasta. Kunnassa on noin 80 syrjäkylää, joiden nuorempi väestö muuttaa hitaasti Pajalan keskusta. Noin 55 % kunnan väestöstä asuu taajamissa (kylissä, joissa on yli 200 asukasta) ja noin 27 % asuu Pajalan keskustassa. (*Pajalan kunnan kotisivut 01/2011*)

Pajalan alueelle ollaan avaamassa kaivoksia Kaurisvaaraan. Kaivosten vaikutuksesta Pajalan väestömäärän on arvioitu olevan vuonna 2020 noin 10 000.

Vuonna 2009 sekä koko Norrbottenin alueella että Pajalan, Övertorneån ja Haaparannan kunnissa 15 – 19 ja 50 - 74 -vuotiaiden osuus väestöstä on suuri muuhun ikäluokkiin verrattuna. Keski-ikäistä väestöä (20–49) on kunnissa vähemmän kuin Ruotsissa keskimäärin.

Kuviosarjan 21–24 perusteella voidaan nähdä alueen luonne. Opiskelijat ja työkäiset muuttavat suurempiin paikkoihin, joissa mahdollisuudet käydä koulua ja tehdä töitä ovat paremmat. Haaparannan kaupunki pystyy tarjoamaan työkäisen väestön tarpeisiin sopivia toimintoja, mikä näkyy Haaparannan väestön ikäjakaumassa.

Alueella on potentiaalia nuorten osaajien saamiseen alueelle. Ikäryhmä 15–19 -vuotiaat ovat muutama vuoden päästä parhaassa työiässä. Suomen puolella vireillä olevat investointihankkeet voivat toteutuessaan saada siten työvoimaa myös Ruotsin puolelta.

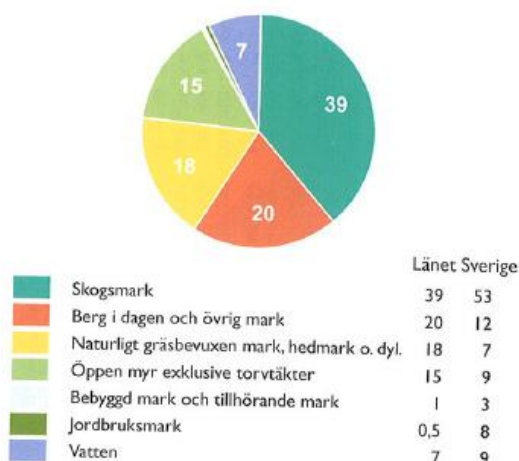

Kuviosarja 21-24: Ikä- ja sukupuolijakauma kunnittain ja Norrbottenin läänissä 2009

2.8.2 Aluerakenne

Alueen käyttötarkoitus

Lähes puolet Ruotsin tunturialueista sijaitsee Norrbottenissa. Kuviossa 25. on esitetty alueiden jakautuminen Norrbottenin läänissä. Metsämaata on noin 39 %, kun puolestaan maatalousmaata alueella on vain noin 0,5 %.

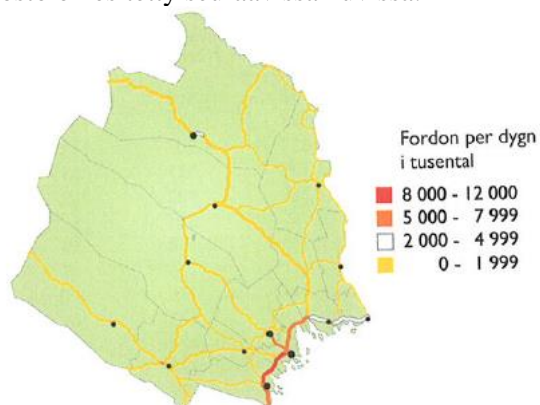

Kuvio 25. Käyttötarkoituksen jakautuminen

Liikenne

Norrbottenissa on viisi lentokenttää: Luleåssa, Arvidsjaurissa, Jällivaarassa, Kiirunassa ja Pajalassa. Vuonna 2010 Luleån kentältä liikkui noin 979 000 matkustajaa ja Pajalasta noin 2650 matkustajaa.

Päätieverkko on yhteydessä Suomen ja Ruotsin tiestöön. Satamia sijaitsee Luleåssa ja meren jäätömänä aikana myös Kalixsissa. Rautatieyhteydet henkilöliikenteelle kulkevat Haaparannasta Tukholmaan saakka. Tavaraliikennöintiä on Luleån ja Narvikin välillä. Päätieverkosto ja rautatieverkosto on esitetty seuraavissa kuvissa.

Kuva 15: Ruotsin puolen päätieverkosto

Kuva 16: Ruotsin rautatieyhteydet (trafikverket.se)

Rakentaminen

Pajalan ja Övertorneån rakennuksista 80 prosenttia on pientaloja.

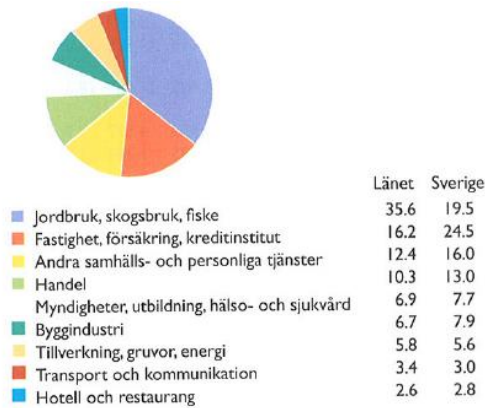
Noin 20 % alueen rakentamisesta on vapaa-ajan asumiseen tarkoitettua. Kunnittaiset tilastot vuodelta 2010 on esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9: Rakennukset kunnittain 2010 (Statistiska Centralbyrån www.scb.se)

Kunta	Vakituiset asunnot	Vapaa-ajan asunnot	Vapaa-ajan asuntojen osuus %
Haaparanta	2 295	639	21,8
Pajala	1 930	425	18,0
Övertorneå	1 418	261	15,5
Norrbottens län	56 188	11 759	17,3
Ruotsi	1 666 688	408 960	19,7

2.8.3 Elinkeinot

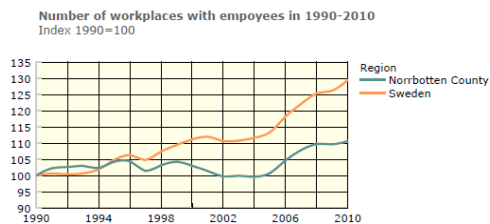
Hyödyketalous toimii moottorina Norrbottenin elinkeinoelämässä. Malmit, teräs, metsätalous ja vesivoima ovat tärkeitä niin Norrbottenin läänille kuin koko Ruotsille. Teollisuusyritysten vientituotteet, kasvava palvelusektori sekä pienet yritykset monilla aloilla ovat yhä tärkeämpiä. Malmikaivokset Aitikissa ja Jällivaarassa sekä Ikea Haaparannalla lisäävät alueen elinvoimaisuutta. Kuviossa 26 on esitetty Norrbottenin työpaikkojen jakautuminen vuonna 2009.

Kuvio 26: Työpaikkojen jakautuminen (%)

Työvoima

Työpaikkojen osuus on lisääntynyt 20 vuodessa, joskin Norrbottenissa työpaikkojen lisääntyminen suhteessa koko Ruotsiin ei ole ollut yhtä nopeaa. Viimeisen viiden vuoden aikana työpaikkojen määrä Norrbottenissa ei kuitenkaan ole merkittävästi lisääntynyt.

Source: Statistics Sweden

© Pantzare Information AB

Kuvio 27: Työpaikkojen määrän muutos (Lähde: ruotsin tilastokeskus: regionfakta.se)

Vuonna 2010 työpaikat kappalemäärinä Länsi-Lapin maakuntakaavan Ruotsin puoleisten lähialueen kunnissa on esitetty sektoreittain seuraavassa taulukossa.

Taulukko 10: Työpaikat 2010 (Lähde: regionfakta.se)

Kunta	Maa- ja metsätalous, kalastus	Tuotanto	Palvelut	YHT
Haaparanta	342	168	574	1 084
Pajala	688	140	403	1 231
Övertorneå	434	99	300	833

Metsätalous

Metsillä on suuri merkitys Norrbottenille. Lähes 40 prosenttia alueesta on metsää. Metsätalous työllistää lähes noin 4000 läänin asukasta. Norrbottenissa Kalixissa, Luleåssa ja Piteåssa on massa- ja paperiteollisuutta sekä sahatteollisuutta.

Kaivokset

Olemassa olevia kaivoksia Norrbottenissa ovat Jällivaaran Aitikissa sijaitseva kuparikaivos sekä Malmivaarassa ja Kiirunassa rautakaivokset.

Northland Resources kaivosyhtiö suunnittelee neljän rautamalmikaivoksen avaamista Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Suomen alueella. Kolme kaivoshankkeista Tapuli, Sahavaara ja Pellivuoma sijaitsevat Pajalan kunnassa Ruotsissa ja neljäs, Hannukainen Kolarin kunnassa Suomessa. Northland Resources tytäryhtiö vastaa Ruotsin kaivoshankkeiden kehittämisestä. Northlandin suunnitelman mukaan kaivostoiminta aloitetaan Tapulin kaivoshankkeesta, joka sisältää Tapulin avolouhoksen ja rikastamon Kaunisvaarassa. Rakennusvaiheen arvioidaan kestävän 1,5 - 2 vuotta. Suunniteltu rikasteen tuotantomäärä on 5 Mt/a.

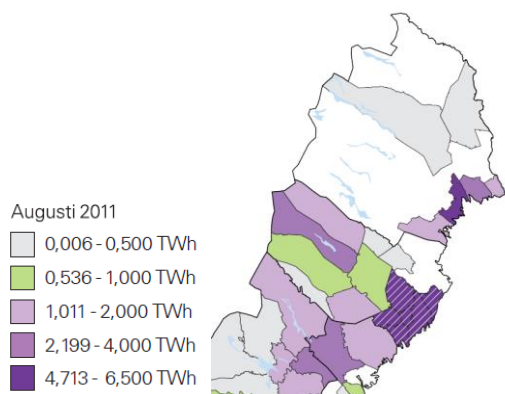
Kuva 17: Kaivokset Norrbottenissa

Energiantuotanto

Vesivoimalat: Norrbottenissa on 20 vesivoimalaitosta, jotka tuottavat noin 11 prosenttia (14 TWh) Ruotsin kokonaistuotannosta. Vesivoimalatuotanto on keskittynyt läänin keski- ja eteläosiin, eikä tuotantoa ole sijoitettu Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakuntiin.

Tuulivoimat: Elokuuhun 2011 mennessä noin 110 Ruotsin kuntaa ovat päättäneet edistää tuulivoimaa. Alueilla on todettu olevan sopivia tuulivoima-alueita ja mahdollista tuotantoa on arvioitu. Tuulivoimatuotannon tavoitteeksi on asetettu 30 TWh vuoteen 2020 mennessä.

Energiajärjestöjen tilastojen mukaan sähkön tuotanto tuulivoimalla kasvoi 3,5 TWh (78 %) vuosina 2008–2010. Vuoden 2012 odotettu tuulivoimatuotanto on noin 8 TWh. Ruotsin nettomääräinen sähköntuotanto vuonna 2010 oli noin 145 TWh. (www.boverket.se – *Planering för ny vindkraft i landet*)

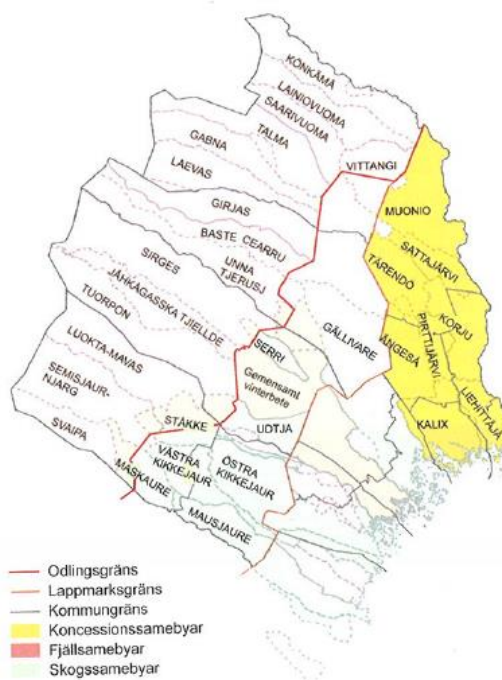
Kuva 18: Kartta suunnitellun tuulivoimatuotannon jakautumisesta alueittain 2011 (www.boverket.se – *Planering för ny vindkraft i landet*)

Matkailu

Matkailun parissa työskentelee noin 2400 henkilöä. Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakunnissa matkailu painottuu pohjoiseen luontoon ja alueen kulttuuriin. Haaparannalla sijaitseva Ikea ja Rajalla-kauppakeskus ovat potentiaalisia ostosmatkailukohteita. Haaparannalla sijaitsee myös kylpylähotelli Cape East ja Kiirunan tunnettu matkailukohde on jäähotelli Jukkasjärvellä.

Poronhoito

Norrbotenin alueella sijaitsee 32 paliskuntaa. Poronhoito elinkeinona on riippuvainen suurista laidunmaa-alueista ja siksi alueet ulottuvat Norjan rajalta Pohjanlahdelle saakka. Seuraavassa kuvassa on esitetty Norrbotenin alueen paliskunnat.

Kuva 19: Norrbotenin alueen paliskunnat

2.8.4 Luonto ja kulttuuri

Luonnonympäristö

Norrbotenilla on monipuolinen luonnonympäristö. Noin 25 % läänin alueesta on suojeltu luonnonpuistoina tai -alueina, joista suurin osa sijaitsee tunturien raja-alueiden metsissä.

Norrbotenissa on 246 luonnonsuojelualuetta, joissa jokamiehenoikeudet ovat sallittuja. Kansallispuistoja Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakunnista sijaitsee vain Haaparannassa. Haparanda skärgård on 6000 hehtaarin kokoinen ja se on perustettu vuonna 1995. Sen suojeluarvoja ovat valtavat hiekkadyynit, kalastustila Kumpula sekä kappeli 1700-luvulta.

Unescon maailmanperintökohteena tunnettu Struven-ketju kulkee myös Ruotsin puolella

Kuva 20: Norrbottenin suojelualueet.

Norrbottenin läänillä on eniten kalastusvesiä Ruotsin alueella. Kalanviljelyllä varmistetaan perinteisen kalatalouden kannattavuus sekä kotitaloustarpeisiin että myyntiin.

Hirvien ja kanalintujen metsästys alueella on yleisimpiä metsästysmuotoja. Suurimmat alueelta tavattavat petoeläimet ovat susi, ahma, ilves ja karhu.

Kulttuuri

Norrbottenin läänin historia näkyy kulttuurimaisemana rannikolla, saaristossa, jokilaaksoissa, sisämaan metsissä sekä tuntureilla. Paikkojen nimet ja rakennukset kertovat läänin monimuotoisuudesta, saamelaisuudesta sekä Suomen ja Ruotsin yhteisestä kulttuuriperinnöstä.

Arvokkaat kulttuurimaisemakokonaisuudet

Länsi-Lapin maakuntakaavan maisema- ja luonnonympäristöselvityksen perusteella Ruotsin puolella rajan tuntumassa sijaitsee arvokkaita kulttuurimaisema- ja luontokokonaisuuksia, jotka tulee ottaa huomioon myös Länsi-Lapin maankäytössä ja sen vaikutusten arvioinneissa.

Haparanda-Sandskär kokonaisuus on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Alue muodostuu laajasta saaristoalueesta, joka rajautuu Suomen rajaan.

Haaparannan saariston kansallispuisto (Haparanda skärgårds nationalpark) käsittää n. 6000 hehtaaria. Alueen suurin saari on Sandskär, joka muodostuu laajoista hiekkamuodostumista. Sandskärissä on säilynyt vanhoja kalastajatorppia ja 1700-luvulta peräisin oleva kappeli. Muita kansallispuis-

ton saaria ovat Seskar-Furö, Korkea, Mali ja useat muut pikkusaaret.

Hanhivittikon kulttuurireservaatti sijaitsee Övertorneån luoteispuolella. Hanhivittikko on yksi harvoista Tornionlaaksossa säilyneistä kesäkentistä ja alkuperäisiä rakennuksia on yhä tallella. Niityt ja laidunmaat on pidetty avoimina.

Tornionlaakso on lähes kokonaisuudessaan arvokasta kulttuuriympäristöä ja se muodostaa rajan molemmin puolin yhtenäisen kokonaisuuden. Ruotsalainen rakennuskulttuuri sekoittuu alueella suomalaiseseen ja alueella onkin nähtävissä rajaseudun historia. Lapin sodan aikana useita suomalaisia evakuoitiin näihin naapurikyliin joen toiselle puolelle.

Torne-Furön luontoreservaatti sijaitsee Röyttästä länteen. Saaren luonto on monimuotoinen ja alueella on rikas lintulajisto.

Haparanda-Sandskär luontoreservaatti käsittää kahden saaren kokonaisuuden, Leton ja Ylikarin. Letossa sijaitsee kalastukseen liittyviä jäänteitä ja jatulintarha. Alue kuuluu myös Natura 2000-alueeseen.

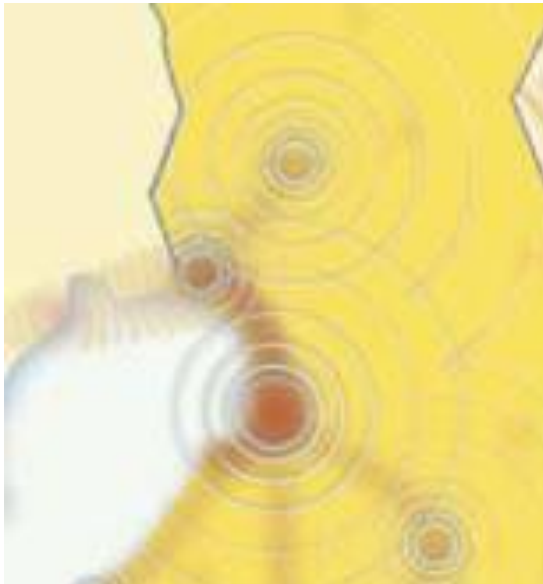
Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja rakennukset on esitetty Haaparannan kaupungin yleiskaava 2005-raportissa.

Nikkalan muinaismuistokohde, joka on 1770-luvulla rakennettu Keräsjoen ylittävä kiviholvisilta, on suojeltu muinaismuistolailla.

Rakennusperintökohteita ovat Haaparannan vanhassa kylässä sijaitsevat Sundholmen, Nikkalan Sohlbergs ja Molinders. Sundholmenin rakennusryhmät ovat peräisin 1880–1890-luvulta. Sohlbergsissa on säilynyt vuoden 1919 tienoilla perustetun sahan ruukinpatruunan asuinrakennus.

2.9 LIITTYMINEN ALUEEN ULKOPUOLELLE

2.9.1 Suomessa

Kuva 21: Karttaote, monikeskuksinen ja verkottuva aluerakenne (Ympäristöministeriö, 2006)

Pohjois-Pohjanmaan maakunta

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen eteläraja ulottuu Iin kuntaan, joka kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan. Pinta-alaltaan maakunta on Lapin jälkeen Suomen toiseksi suurin. Pohjois-Pohjanmaa on väkiluvultaan Suomen neljänneksi suurin maakunta, jonka asukasmäärä kasvaa edelleen nopeasti. Väkiluku oli vuoden 2010 toukokuussa noin 393 400 henkeä. Väestötiheys on 11,08 asukasta neliökilometrillä. Alueen keskuspaikkana ja samalla asukasluvultaan suurin kaupunki on Oulu.

Vireillä olevat hankkeet Lapin eteläisissä osissa tulevat lisäämään Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien välistä yhteistyön tarvetta. Tarkastelua on hyvä tehdä ylimaakunnallisesti etenkin suurimpien hankkeiden osalta.

Rovaniemen seutukunta

Maakuntasuunnitelmassa 2030 asetetussa tavoitteessa aluerakenne muodostuu kuntakeskuspainotteisesta rakenteesta, jossa verkko muodostuu Rovaniemen ja Kemi-Tornion maakuntakeskuksista sekä keskustaajamista, matkailukeskuksista sekä voimakkaimmista kylistä.

Liikenneyhteydet kahden maakuntakeskuksen välillä ovat kohtalaiset käsittäen maantie- ja raideliikenteen yhteydet.

Pellon ja Tervolan asukkaille Rovaniemi toimii osittain työssäkäyntialueena. Koulutustoiminnan kehittäminen laadukkaana alueellisena innovaatiojärjestelmänä, maakunnallisena korkeakoulukonsernina pyrkii vastaamaan tulevaisuuden työntekijätarpeisiin.

Tunturi-Lapin seutukunta

Tunturi-Lapin matkailukeskuksiin kuljetaan lähes poikkeuksetta Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen kuntien kautta. Matkailukeskusten kävijämäärien mahdollinen kasvu voi parantaa myös Länsi-Lapin kuntien saavutettavuutta.

Hannukaisen kaivoshankkeen käynnistyminen Tunturi-Lapin alueella osaltaan lisää mm. satamatoimintojen ja rautatieliikenteen kykyä varautua kasvavaan toimintaan.

2.9.2 Ruotsiyhteistyö

Tornionlaakson neuvosto

Alueella toimii Tornionlaakson neuvosto, joka toimii Tornionlaakson yhteistyö- ja edunvalvontaelimenä. Neuvoston tehtävä on edistää Tornionlaakson kuntien, elinkeinoelämän, yritysten, järjestöjen ja kansalaisten keskinäistä ja kansainvälistä yhteistyötä huolehtimalla edunvalvonnasta ja kehittämisestä sekä kulttuuriperinnön säilyttämisestä. (www.tornedalen.org)

Neuvostoon kuuluvat seuraavat kunnat.

- Suomesta; Enontekiö, Kolari, Muonio, Pello, Tornio ja Ylitornio
- Ruotsista; Haparanda, Kiruna (itäosa), Pajala ja Övertorneå
- Norjasta; Kautokeino, Kåfjord, Nordreisa ja Storfjord

Tornio – Haaparanta yhteistyö

Tornio ylläpitää tiivistä yhteistyötä Ruotsissa sijaitsevan kaksoiskaupunki Haaparannan kanssa. Kaupungeilla on yhteistyötä myös koulutuksessa. Opiskelijat voivat vapaasti valita kummalla puolella rajaa opiskelevat. Kaukolämpöverkko toimii kuntien yhteisenä verkkona.

Tornion ja Haaparannan suurin yhteinen hanke, Rajalla – På Gränsen, on aloitettu vuonna 2003. Rajalla-hanke sisältää yhdistetyn keskustan Tornion ja Haaparannan keskustojen välille. Vuonna 2006 rajan läheisyyteen rakennettiin Ikean tavaratalo. Vuonna 2008 rajalle rakennettiin muun muassa kauppakeskus.

Ylitornio - Pello – Övertorneå - Pajala yhteistyö
Samankokoiset Ylitorniot (ruots. Övertorneå) yhdistää Tornionjoen ylittävä Aavasaksan silta. Torniojoen ylittävä Pellon silta yhdistää Suomen ja Ruotsin puoleiset Pellon -kunnat.

Tornionlaakson kehitys Oy:n toiminnan painopistealueena ovat seutukunnalla toimivien yritysten kansainvälistymisen kehittäminen. Yhteistyökumppanit Övertorneåssa ja Pajalassa tarjoavat Ruotsiin liittyvää yritysneuvontapalvelua suomenkielellä.

Yhteistyötä alueella on pelastustoiminnassa, lääkäripäivystyksessä, matkailumarkkinoinnissa. Tulevaisuudessa alueellista yhteistyötä voidaan Ruotsin kanssa kehittää työmarkkinoiden, palveluverkoston ja viemäroinnin yhdistämisillä. Pajala-Kolari alueella käynnistyvä kaivostoiminta mahdollistaa entistä laajemman yhteistyön syntymistä, josta myös Tornionlaakson seutukunta ja elinkeino elämä hyötyvät.

Barentsin alue

Barentsin euro-arktisen alueen muodostavat Pohjoiskalotin (Norrbotenin lääni Ruotsista, Nordlandin, Tromsin ja Finnmarkin maakunnat Norjasta sekä Lapin alueelta Suomesta) lisäksi Suomesta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat, Ruotsista Västerbottenin lääni sekä Venäjältä Arkangelin alue, Karjalan tasavalta, Komin tasavalta, Murmanskin alue ja Nenetsian autonominen piirikunta. (Kuva 22). Yhteensä väestöä alueella asuu noin 5,4 miljoonaa.

Kuva 22: Barentsin alueen väestö 2010

3 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET

3.1 VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA

3.1.1 Alueiden kehittämisen tavoitteet

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet osoittavat koko maan tasolla noudatettavat alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet.

Valtioneuvosto päätti 15.12.2011 hallituskauden ajaksi valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista. Päätöksellä tarkennetaan alueiden kehittämislain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet.

Alueiden kehittämisessä tavoitteena on väestön hyvinvointia tukevan ja laadukkaan elinympäristön luominen ja siitä huolehtiminen. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja toimivuuden parantaminen erilaisten alueiden ominaisuudet ja tuleva kehittyminen huomioiden on tässä yksi tärkeimpiä painopisteitä. Yhdyskuntarakennetta kehitetään niin, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Vetovoimaisuustekijöiden vahvistaminen ja niiden tunnetuksi tekeminen on tärkeää sekä työvoiman houkuttelemiseksi, että olemassa olevan väestön, erityisesti nuorten viihtymiseksi alueilla. Työntekijöiden arvostukset ja mielikuvat asuinpaikan suhteen ovat merkittävä tekijä yritysten sijaintipaikan valinnassa.

Pohjois-Suomen kehittäminen: Alueiden elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa tiiviillä yhteistyöllä Norjan, Ruotsin ja Venäjän Barentsin alueiden sekä koko arktisen alueen kanssa.

Kaupunkiseuduilla ja keskuksissa asuntorakentamista suunnataan hyvien joukkoliikennedyksien varrelle ilmastopolitiikan päästövähennystavoitteiden ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuuden edellyttämällä tavalla.

Aluekehittämisellä pyritään turvaamaan eri alueilla asuvan väestön hyvän elämän edellytykset asuinpaikasta riippumatta ja ottamaan maamme voimavarat käyttöön nykyistä paremmin. Tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja sekä turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat

alueiden vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken.

Aluepolitiikalla pyritään vahvistamaan erityisesti heikoimpien alueiden elinkeino- ja palveluperustaa, verkottumista ja saavutettavuutta sekä kykyä vastata vaikeisiin rakennemuutoksista johtuviin ongelmiin. Tavoitteena on vahvoihin maakuntiin ja toimivaan kaupunkiverkkoon perustuva aluerakenne, joka vahvistaa kaupunki- ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja mahdollistaa nykyistä tasaisemman taloudellisen kasvun ja työllisyyden koko maassa. Nämä valtakunnalliset tavoitteet soveltuvat hyvin myös Lapissa toteutettavan maakunnallisen kehittämispolitiikan lähtökohdiksi. (*Lapin maakuntaohjelma 2011–2014*)

3.1.2 Alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Tavoitteista päättää valtioneuvosto ja niillä linjataan koko maan kannalta merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä. Tavoitteet voivat koskea asioita, joilla on aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikennetai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys; merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävytyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta niin, että edistetään niiden toteuttamista.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa on korostettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamista. Maakunnan suunnittelu, erityisesti maakuntakaava on ensisijainen suunnittelumuoto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisoinnissa ja välittämisessä kuntien suunnitteluun. Maakuntakaavoissa tavoitteita täsmennetään alueiden käytön periaatteiksi ja

aluevarauksiksi sekä sovitetaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Kun tavoitteet on asianmukaisesti otettu huomioon maakuntakaavassa, ne vaikuttavat maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta myös kuntien alueidenkäytön suunnitteluun.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on päätetty 30.11.2000 ja niitä on tarkistettu valtioneuvoston 13.11.2008 tekemän päätöksen mukaan vastaamaan paremmin alueiden käytön uusiin haasteisiin, erityisesti ilmastonmuutokseen. Lisäksi tavoitteiden vaikuttavuutta on lisätty täsmentämällä tavoitemuotoiluja sekä vahvistamalla niiden velvoittavuutta. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen, joista viisi koskee tätä maakuntakaavaa. Seuraavassa esitetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (*kursiviteksi*) Länsi-Lapin maakuntakaavoitukselle sekä joitakin tapoja vastata tavoitteisiin (normaali teksti):

Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

- *Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena:* maakuntakeskuksen, kuntakeskusten ja keskuskyläverkoston, pääteiden, rautateiden, lentoasemien, satamien ja reittien kehittäminen

Erityistavoitteet

- *Ylimaakunnalliset kehittämisvyöhykkeet:* Perämerenkaari, Länsi-Lapin käytävä, Barentsin käytävä, yhteistyö Norrbottenin alueen sekä Lapin muiden seutukuntien ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa mm. liikenteen, elinkeinoelämän ja ympäristönsuojelun suunnittelussa
- *Olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen mahdollisimman hyvin sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistaminen:* kehittämisvyöhykkeet sekä asutuksen ja matkailun sijoittaminen olemassa olevien palvelujen ja liikenneväylien yhteyteen
- *Alueidenkäytön järjestäminen raja-alueilla:* Palvelujen ja infrastruktuurin yhteiskäyttömahdollisuudet Ruotsin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa, kehittämisvyöhykkeet

- *Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutus, kyläverkoston kehittäminen:* kylien tukeminen pienyritystoiminnalla, poronhoidolla, maataloudella, matkailulla ja loma-asutuksella; keskuskyläverkoston ja maaseudun kehittämisen kohdealueiden osoittaminen
- *Maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet:* rajanylityspaikat, puolustusvoimien alueet

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

- *Yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys edistäminen:* selvityksiin, vuorovaikutukseen, osallisten kuulemiseen perustuva suunnittelutyö, kehittämisen kohdealueet mm. yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen
- *Ilmastomuutokseen sopeutuminen;* tulvien ja tulvariskialueiden huomioon ottaminen, lumettoman ajan toimintamahdollisuuksien lisääminen matkailussa

Erityistavoitteet

- *Perusteltu väestönkehitysarvio, vaihtoehtoja:* Tilastokeskuksen ennuste, omat ennusteet, matkailijoiden osuuden huomioon ottaminen sekä vireillä olevien suurien hankkeiden vaikutukset
- *Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen:* olemassa olevien kunta- ja matkailupalvelualueiden sekä kyläverkoston kehityksen tukeminen, olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntäminen
- *Toimiva liikennejärjestelmä:* tiestön, lentoasemien ja terminaalien luokitus ja sijoitus, itä-länsisuuntaiset yhteydet, toimivan joukkoliikenteen edellytykset, kansainvälinen liikenne
- *Asunto- ja työpaikkarakentamisen riittävästä tonttitarjonnasta huolehtiminen:* laajenemisalueet, riittävä mitoitus + vaihtoehtoja
- *Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittaminen:* maakuntakeskuksen, matkailun ja rajakaupan tarvitsemien suuryksiköiden sijoitus
- *Huomioitava tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit:* kaavamääräys ja toimintojen sijoittaminen
- *Maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön:* erillisselvitys

- *Meluhaitan huomioon ottaminen toimintojen sijoittamisessa:* liikenneväylät, lentokenttien ympäristöt, tuulivoimaloiden alueet, kaavamääräys ja toimintojen sijoittaminen
- *Yhteisen jätteenkäsittelylaitoksen sijoittaminen:* yliseutukunnallinen yhteistyö
- *Energian säästäminen sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön edistäminen:* joukkoliikenteen suosiminen, tuulivoimalatuotannolle soveltuvat alueet, maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (myös bioenergian raaka-aine), kunta- ja matkailupalvelualueiden tiivistäminen
- *Vedenhankinnan turvaaminen:* pohjavesialueiden suojele

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Erityistavoitteet

- *Valtakunnallisesti merkittävät maisemat ja kulttuuriympäristöt ja kohteet:* luetteloiden mukaiset kohteet osoitetaan kaavassa
- *Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet:* lakien ja ohjelmien mukaiset suojelualueet osoitetaan kaavassa, virkistysyhteydet ja ekologiset käytävät huomioidaan
- *Ylikunnallisesti merkittävät virkistyskäytön reitistöt ja verkostot:* runkoreitistöt ja virkistysalueet osoitetaan kaavassa
- *Matkailukeskusten verkottuminen, toimivat palvelukokonaisuudet ja riittävät kehittämisen alueet:* matkailupalveluyritysten yhteistyö keskenään sekä kuntakeskusten ja maaseudun kanssa, rajasijainnin hyödyntäminen palvelukokonaisuuksia suunniteltaessa, aluevarausten riittävä mitoitus myös tarkemmassa suunnittelussa tutkittavia vaihtoehtoja varten, erikoistumalla monipuolinen kokonaisuus
- *Ranta-alueiden säilyminen, lomaa-asumisen viihtyisyys, kyläverkoston tukeminen, nykyisen infrastruktuurin hyväksikäyttö:* yhteiset ohjeet ranta-alueiden suunnittelusta, kylien lähellä olevien alueiden suosiminen
- *Kiviainesvarojen käyttö:* maa-ainesten käytöstä erillisselvitys, jota täydennetään muilla tehdyillä selvityksillä
- *Turvetuotanto;* erillisselvitys, luvitetut turvetuotantoalueet osoitetaan kaavassa sekä selvityksen perusteella tutkitut potentiaaliset alueet

- *Hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden ja metsätalousalueiden säilyttäminen:* parhaiden maatalousalueiden (peltoalueiden) osoittaminen sekä säilyttämisestä kaavamääräyksiä tai suosituksia

Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

- *Henkilöautoliikenteen tarpeen vähentäminen ja ympäristöä vähän kuormittavan liikennemuotojen edistäminen:* alueen saavutettavuus joukkoliikenteellä, alueen sisäisen joukkoliikenteen edistäminen esim. työmatkaliikenteessä, asutuksen ja matkailutoimintojen sijoitus, raideliikenteen kehittäminen

Erityistavoitteet

- *Kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja:* valta- ja kantateiden, Ajos - Kolarin radan sekä Kemi-Tornion lentoaseman ja Kemian sataman kehittäminen
- *valtakunnallisesti merkittävät radat, maantiet, vesiväylät, lentoasemat ja rajanylityspaikat:* Perämerenkaari, Tornionlaakson, Länsi-Lapin ja Barentsin kehittämisvyöhykkeet, rajanylityspaikat, rautatien perusparantamiseen ja uusiin ratalinjauksiin varautuminen, mahdollisesti varautuminen Jäämeren rataan
- *Uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten aluetarpeet:* Kemin biopoltonestelaitoksen sijoittumista tuetaan. Raaka-aineen hankinta-alueiden riittävyys pyritään varmistamaan.
- *Tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet:* tuulivoimala-alueiden osoittaminen selvityksen ja vuorovaikutuksen pohjalta

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Yleistavoitteet

- *Rannikkoalueen säilyminen luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta:* Tunnistetaan erityispiirteet, alueidenkäyttö sovitetaan yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestokyvyn ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi
- *Maankohoamisrannikon huomioiminen:* Tunnistetaan erityispiirteet, Jokien suisto-alueilla kiinnitetään erityistä huomiota

maiseman ja luonnontalouden erityispiirteisiin, alueellinen edustettavuus turvataan

- *Poronhoidon kehittämisedellytysten turvaaminen poronhoitoalueella: yhteensovittaminen metsäalueiden muiden käyttötapojen kanssa*

3.2 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAASSA

3.2.1 Maakuntasuunnitelman 2030 ja maakuntaohjelman 2011–2014 tavoitteet

Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 ”Lappi - Pohjoisen luova menestyjä” on esitetty kehittämisen linjanvetoina kuusi strategiaa:

1. Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa
2. Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osaajia
3. Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat – tulonlähteitä kyliin
4. Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla
5. Laatu liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan
6. Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

Lapin maakuntaohjelmassa 2011–2014 kärkihankkeisiin kuuluvat teollisuusklustereiden (kai-voshankkeet, puuteollisuuden kehittäminen, metalliteollisuuden vahvistaminen), matkailun (matkailualueet, ympärivuotisuus) ja yritysten kilpailukyky (rajayhteistyö), liikennejärjestelmän kehittäminen.

3.2.1.1 Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa

Länsi-Lapista löytyy vahvaa teollista osaamista ja kauniita maisemia sekä Perämeren rannikolle ominaiset luonnonolosuhteet. Teollisuuden keskittymät alueidenkäytöllisesti keskittyvät hyvien kulkuyhteyksien varrelle, matkailuelämykset keskelle lappilaista eksotiikkaa ja energiatuotanto sulautuu osaksi muuta alueidenkäyttöä parhaiten tuotantoon soveltuvilla alueilla.

Teollisuuden tuotannon ylläpitäminen ja kehittäminen Kemi-Tornio -alueella on aluekehitystoimenpiteiden tavoitteena jatkossakin. Uusiutu-

vien energiatuotantomuotojen lisääminen Länsi-Lapin alueelle vastaa omalta osaltaan valtioneuvoston tahtotilaa. Pk-yrityksien sijoittumista alueelle pyritään edistämään, sillä niiden avulla luodaan monipuolisia toimintaympäristöjä ja tuetaan yrityksiä toimintansa kehittämisessä.

Teollisuus

Kemi-Tornion alue on maakunnan teollinen keskus. Siellä tuotetaan 90 % Lapin ja 8 % Suomen kokonaisvientituloista. Alueen teollisuus pohjautuu metalli- ja metsäteollisuuteen ja näiden ympärille muodostuneeseen palveluyritysten keskittymään. Kehitys seutukunnassa on ollut myönteistä, mutta taantuma on vaikuttanut rajusti alueen teollisuuteen. Paperi- ja puunjalostustointa jatkuu edelleen Kemissä. Keskeistä on turvata teollisuuden toimintaedellytyksiä liittyen raaka-aineiden saantiin, logistiikkaan, osaavan työvoiman riittävyyteen ja energiahuoltoon. Outo-kummun tehtaan investointipäätöksillä tulee olemaan merkitystä alueen kehitykselle.

Energiaratkaisut

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan uusiutuvia luonnonvaroja hyödyntäviä energiamuotoja tulee lisätä vuoteen 2020 mennessä. Tämä tarkoittaa muun muassa mahdollisten potentiaalisten tuulivoimatuotannolle soveltuvien alueiden saamista käyttöön. Tuulivoimarakentamisen painopisteen tulee olla merialueilla ja siirtoverkkojen lähetyvillä. Sisämaakohteiden osalta pyritään keksittyihin ratkaisuihin ja sovittamaan maankäyttö yhteen matkailun, luonnonsuojelun ja porotalouden kanssa.

Paikallisten bioenergiälähteiden hyödyntämis-mahdollisuudet varmistetaan edistämällä tuotantoa tukevien voimalaitosten sijoittumista ja raaka-ainealueiden osoittamisella.

Kemiin on suunnitteilla biopoltoneste -laitos. Toteutuessaan hanke tulee edellyttämään sijoitusalueen lisäksi liikenneyhteyksien suunnittelua sekä raaka-aineiden hankinta-alueita.

Simon Karsikkoniemessä on voimassa Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakunta-kaava.

Vesivoimassa edistetään Kemijoen pääuoman energiapotentiaalain käyttöönottoa.

Metsätalous ja -teollisuus

Metsätalous ja -teollisuus pysyvät Lapissa tulevaisuudessakin talouden peruspilareina. Alueidenkäyttö, logistiikka ja korjuumenetelmät toteutetaan niin, että pääosa raaka-aineesta saadaan

edelleen omasta maakunnasta. Kemiaallinen met-säteollisuus pidetään tekniikaltaan maailman huippuna ja se säilyttää asemansa markkinoilla, kansantaloudessa ja Lapin suurena työllistäjänä. Avainkysymyksiä ovat raaka-aineen ja työvoiman saatavuus, energian saatavuus ja hinta sekä kuljetusten sujuvuus ja kustannukset.

Metsien sertifiointi sekä metsäohjelmien ja met-sänhoitosuosituksen mukainen luonnon ja monikäytön huomioon ottaminen parantavat met-säsektorin kilpailukykyä ympäristötietoisuuden kasvaessa. Metsätalous ottaa entistä enemmän huomioon paitsi luonnon monimuotoisuuden ja monikäytön myös maiseman erityisesti taajamien ja matkailupalvelualueiden lähellä sekä pääteiden ja reittien varsilla.

Lapissa mekaanisen puunjalostuksen yritystoiminta ja osaaminen on keskittynyt puutalo-, saha- ja rakennuspuusepänteollisuuteen ja jossakin määrin myös huonekaluteollisuuteen. Tavoitteena on luoda Lappiin vahva, osaava ja kansainvälisille markkinoille suuntautunut puutaloteollisuuden klusteri. Sen kehittämisessä panostetaan kärkiyrityksiin, joiden ympärillä toimii puuta jalostavien verkostoja.

Kaivostoiminta

Kaivostoiminnan aktiviteetti maakunnassa on lisääntynyt huomattavasti. Uusien kaivosten käynnistyminen ja vilkas etsintätoiminta on edellyttänyt kaivostoiminnan, ympäristönsuojelun ja monien muiden intressien yhteensovittamista esimerkiksi maankäytön linjauksissa. Kaivostoiminta tarvitsee vakaat olosuhteet, jotka mahdollistavat pitkäaikaiset investoinnit, sekä hyvät tieyhteydet ja energiahuollon. Alueille, joilla kaivostoiminta käynnistyy, suunnataan kehittämisresursseja tarvittavan infrastruktuurin ja palveluiden rakentamiseen ja työvoiman kouluttamiseen. Kaivosteollisuuden potentiaalisuuden vuoksi malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on Lapissa turvattava. Luonnonvaroista saatavia hyötyjä kohdistetaan ensisijaisesti ja mahdollisimman laajasti niille kaivosten sijaintialueille, joista luonnonvaroja otetaan.

Tuotannossa olevia kaivoksia Lapissa ovat Kemin kromikaivos sekä Kittilän Suurikuusikon ja Sodankylän Pahtavaaran kultakaivokset. Sodankylän Kevitsan monimetallikaivoksen rakentaminen on käynnistynyt ja tuotanto alkaa vuonna 2012. Soklin fosforikaivosohjelma Savukoskella voi kaivosyhtiön arvion mukaan edetä tuotantoon aikaisintaan vuonna 2015. Kolari-Pajala alueen rautamalmiesiintymien hyödyntäminen

etenee niin, että ensi vaiheessa tuotanto käynnistyy Ruotsin puolella, josta tuotantoa pyritään nopealla aikataululla laajentamaan Suomen puolelle. Lisäksi tiedossa olevia potentiaalisia kaivostoimintaan johtavia malmi- ja mineraalivarantoja sijaitsee Posion Mustavaaran vanadiiniesiintymässä sekä Rovaniemen Narkauksen, Ranuan Suhangon ja Ylitornion platinaryhmäesiintymissä. Tunnettujen esiintymien rinnalla malmien etsintätoiminta on vilkasta eri puolilla Lappia. Keski-Lapin läpi kulkeva niin sanottu vihreäkiiviyöhyke on erittäin malmirikas ja sen merkitys tulevaisuuden kaivannaistoiminnalle kasvaa koko ajan.

Kaivosten käynnistyminen tulee merkitsemään lisääntyviä rautatiekuljetuksia, mikä on perusteena olemassa olevien ratojen kunnostamiselle ja tason nostoille. Lapin strategisena tavoitteena on paitsi jalostaa kaivostuotteet mahdollisimman pitkälle omassa maakunnassa, niin vaihtoehtoisesti kuljettaa kaivosten tuotteet Kemin Ajoksen sataman kautta edelleen maailmanmarkkinoille. Kaivoskuljetukset edellyttävät mittavia liikennemuodot yhteen sovittavia logistisia investointeja.

Matkailu

Kemi-Torniossa matkailupalveluilla on vahva asema muiden keskustuotoimintojen ohella. Matkailun saavutettavuus tukeutuu lentoasemien reitti- ja tilauslentoliikenteeseen, rautateiden henkilöliikenteeseen sekä henkilöautoliikenteen tarpeisiin laadukkaisiin tieyhteyksiin. Linja-autoilla ja taksein hoidettavalla syöttöliikenteellä lento- ja rautatieasemilta matkailupalveluyrityksiin on tärkeä merkitys matkaketjujen toimivuudelle.

Kalastusmatkailu on vahva osa Länsi-Lapin joki-laaksojen toimintaa. Matkailun haasteena on tarjota riittävät majoituspalvelut alueella ja turvata hyvä matkailualueiden saavutettavuus.

Kemi-Tornion seutukunnan alueella vapaa-ajan matkailun lisäksi myös kokous- ja työmatkailulla on merkittävä rooli. Suurin osa Kemi-Tornion alueelle saapuvista matkailijoista on kotimaisia. Matkailuyhteyksissä Kemi-Tornio profiloituu Meri-Lapiksi. Alueelle on perustettu Meri-Lapin matkailuyhdistys vuonna 2006 ja strategiatyö matkailun kehittämiseksi on käynnistynyt. Kemi tunnetaan lumilinnasta ja jäänmurtajasta, mutta muitakin matkailun mahdollisuuksia alueelta löytyy. Näitä ovat esim. raja-alueyhteistyö, merellisyyden ja meriluonnon hyödyntäminen matkailun vetovoimatekijöinä (Perämeren kansallispuisto), sekä kalastus- ja ostosmatkailun kehittä-

täminen. Kemissä kehitetään myös risteilymatkailua ja etenkin teemallisten (joulu-, yötön yö) risteilyjen kysynnän odotetaan kasvavan. Kemiin on suunnitteilla wellness -hotelli, jonka tavoitteena on vahvistaa matkailullista yksilöitymistä terveysturmatkailuun. Kemi- ja Torniojoen kalastusmatkailu, valtakunnan raja ja toisaalta alueen ”rajattomuus” sekä alueen rikas kulttuuriperintö tarjoavat hyviä aineksia teemapohjaisten matkailutuotteiden kehittämiseen. Simojoella on kehitetty maaseutumatkailua ja aluetta markkinoidaan mm. kalastus- ja kanoottiretkeilykohteena.

Tornionlaakson seutukunnassa luontomatkailulla on suurempi rooli kuin Kemi-Torniossa. Omaperäisyyttä lisää raja-alueen hyödyntäminen matkailussa. Seutukunnan alueelta löytyy lähes kattavasti koneellisesti hoidettua latuverkostoa, vaellusreittejä ja moottorikelkkauria ja -reitistöjä. Aavasaksan ja Ritavalkean talviurheilukeskukset tarjoavat laskettelumahdollisuuden ja kesäisin monipuoliset vaellusreititverkostot tukevat luontomatkailua Pellossa.

Pohjanlahden Rantatie (Pohjanmaan rantatie) kulkee Satakunnasta rannikkoa myötäillen Tornioon saakka. Pohjanlahden Rantatie -hankkeen myötä tie on saanut virallisen matkailutiestatuksen. Länsi-Lapin alueella matkailutie kulkee Simon ja Keminmaan kuntien sekä Kemin ja Tornion kaupunkien alueella. Pohjanlahden Rantatie sisältyy osaksi Perämerenkaaren kehittämiskäytävää.

Matkailun kehittämistavoitteena on kasvattaa matkailijavirtoja, kansainvälistyä, parantaa kannattavuutta, luoda ympärivuotista kysyntää, huolehtia saavutettavuudesta, nostaa käyttöasteita sekä lisätä matkailutuloa ja työpaikkoja. Luontoon liittyvät aktiviteetit ovat merkittävien tuoteryhmä ja niistä kehitetään monipuolisia Lapille leimallisia tuotteita. Matkailupalveluyrityksistä muodostuu keskeisiä toiminnan yksiköitä, ja keskuksia ympäröivä maaseutu kytketään kehitystyöhön mukaan. Pienet matkailupalveluyritykset voivat erikoistua ja tarjoavat omaperäisen vaihtoehdon matkailijalle. Lapissa noudatetaan kestävän matkailun periaatteita: ympäristön hyvinvoinnista huolehditaan ja palvelujen tuotannossa tukeudutaan maakunnan omaan osaamiseen ja ammattitaitoon. Lapin matkailun kasvu on kansainvälisissä matkailijavirroissa. Kansainvälisessä markkinoinnissa Lappi on yksi kokonaisuus.

Kaupat ja elämystuotanto

Lapin kaupan alan yritysten kilpailukykyä turvataan pyrkimällä yhteneväisiin lähtökohtiin naapurimaiden kanssa.

Torniossa valtakunnanrajalla kauppa on perinteisesti ollut vilkasta. Ostosmatkailu Tornion alueelle on lisääntynyt Rajalla -kauppakeskuksen sekä Haaparannalle avatun Ikean myötä.

Liiketoiminnan ja toimintaympäristön kehittämistyötä kohdistetaan kansallisten ja kansainvälisten verkostojen, osaamisen sekä yritysten ja yhteisöjen infrastruktuurin parantamiseen. Muotoilusta tehdään Lapin vahvuus.

Ylitornion ja Pellon vahvuuksia kaupallisella yrittäjäsektorilla ovat rakentaminen ja tuotannollinen toiminta. Elämystuotannossa metsät virkistysmahdollisuuksineen luovat mahdollisuuksia.

3.2.1.2 Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osaajia

Pohjoisella alueella suunnitteilla olevat investoinnit tulevat tarvitsemaan osaavaa työvoimaa. Tämä lisää osaltaan koulutuksen kehittämisen tarvetta. Kattava kouluverkko perusopetuksesta korkea-asteen koulutukseen on hyvä. Koulutustarjonnan määrä on riittävä, mutta alueittain, aloittain ja asteittain tarjonta ei vastaa täysin Lapin yritysten työvoimatarpeita. Tavoitteena on kehittää osaamista kansainvälisesti kilpailukykyiseksi eri koulujen ja koulutusasteiden yhteistoiminnan, työelämäyhteistyön sekä innovatiivisten oppimismallien ja käytäntöjen ansiosta.

ICT-toimialat

Lapissa on tehty voimakkaita panostuksia ICT-toimialojen vakiinnuttamiseksi maakuntaan. Ala on keskittynyt suurimpiin keskuksiin. Toimialan kehittämisen kannalta on tärkeää turvata ajantasaaiset tutkimus-, tuotekehitys- ja testausympäristöt, tasokkaat tietoliikenneyhteydet ja edistyksellinen koulutus.

3.2.1.3 Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat - tulonlähteitä kyliin

Kasvanut matkailu on lisännyt maaseudulla sijaitsevien lappilaiseen kulttuuriin nojaavien matkailuyritysten määrää. Laadukkaalla ja yhteen sovittavalla suunnittelulla varmistetaan, että metsäsektori, matkailuala, kaivokset ja porotalous voivat kaikki toimia tasa-vertaisina maaseudun

elinkeinoina. Kylien vetovoimaisuutta parannetaan laadukkaalla ympäristörakentamisella ja kaavoituspolitiikalla. Rantarakentamisen potentiaali on hyödynnettävä nykyistä tehokkaammin.

Maaseudun peruselinkeinot

Lapin maaseudulla harjoitetaan monenlaisia elinkeinoja yhdisteltynä ja erikseen. Alkutuotannon elinkeinot monipuolistuvat ja uutta mikroryittäjyyttä syntyy. Maaseudun elämä perustuu tulevaisuudessakin suurelta osin alkutuotannon elinkeinoin ja niitä hyödyntävään jalostukseen.

Maito- ja naudanlihatuotanto tulee säilymään nykytasollaan, mutta tilojen ja maatalousväestön määrä vähenevät. Maidonjalostuksen keskittyminen aiheuttaa myös maidon tuotannon keskittymistä. Myös muu tuotanto keskittyy alueellisesti ja erikoistunut maatalous kasvaa.

Parantamalla tuotantoon jäävien maatalojen tilusrakennetta niin metsämaan kuin viljelysmaankin osalta tilusjärjestelyn keinoilla voidaan maa- ja metsätalouden kannattavuutta Länsi-Lapissa merkittävästi parantaa

Poronhoito

Paliskuntain yhdistyksen pitkän aikavälin vision mukaan porotalous tuottaa tulevaisuudessa turvallista, korkealaatuista ja vastuullisesti tuotettua lihaa ja lihatuotteita. Poronomistajat ovat silloin laatutietoisia, ympäristöasiat huomioon ottavia ammattilaisia ja heidän määränsä laskee 4500–5000 henkilöön koko poronhoitoalueella. Tavoitteena on, että kolmasosa poronlihasta markkinoidaan suurten jalostajien huippujalosteina pääosin kotimarkkinoille. Yhden kolmanneksen tuottavat poronomistajien omistamat pienjalostamot ja yksi kolmasosa menee kuluttajille suoramyyntinä.

Porotaloutta kehitetään suunnitelmallisesti ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys. Jokaisen paliskunnan porotaloussuunnitelmaan kuuluvat talouden ja toiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen alueen omista lähtökohdista käsin käyttäen hyväksi teknologian tuomia mahdollisuuksia. Nykyaikaiseen poroelinkeinoon liittyvät poromatkailu ohjelmapalveluineen, pienimuotoinen lihanjalostaminen ja muu poroon liittyvien tuotteiden kehittäminen ja tuotanto.

Innovatiiviset tuotteet ja palvelut sekä hyvinvointiklusteri

Kehittämisen painoaloja ovat hyvinvointipalvelut ja yrityksille suunnatut palvelut. Hyvinvointipalveluista keskeisiä ovat telelääketiede ja teleterveydenhuolto, tieto- ja kommunikaatioteknologiaa hyödyntävien saumattomien palveluketjujen kehittäminen sekä vanhusten ja vajaakuntoisten itsenäistä asumista edistävät palvelut ja teknologia. Hyvinvointiklusteria täydentävät lappilaiset luomutuotteet, terveysvaikutteiset elintarvikkeet, tuotteistettu pohjoinen pohjavesi ja lappilaisista raaka-aineista valmistetut kauneudenhoitotuotteet.

3.2.1.4 Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla

Hyvinvointipalvelujen saatavuus koko maakunnan väestölle on varmistettu kattavalla ja kustannusrakenteeltaan kestävällä palvelurakenteella niin, ettei palvelujen turvaaminen aiheuta kansalaisia eriarvoiseen asemaan saattavaa, muuta maata korkeampaa verorasitusta.

Elinympäristöstä luodaan viihtyisä, terveellinen ja turvallinen korostaen läheistä suhdetta luontoon. Luonnonvaroja käytetään kestävällä tavalla maakunnan hyödyksi. Luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemin toimivuus turvataan. Lappi kantaa maakuntana oman vastuunsa globaalien ympäristöongelmien ehkäisemisessä ja ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Peruspalvelut

Palvelutarpeet tulevat muuttamaan perusteellisesti erityisesti väestön ikääntymisestä johtuen. Kun useiden kuntien väkiluku vähenee edelleen, on yhteistyötä syvennettävä ja laaja-alaisesti. Kuntarajojen lisäksi yhteistyössä on ylitettävä hallinnonalojen välisiä rajoja, piirirajoja, yksityisen ja julkisen sektorin rajoja ja tarvittaessa myös valtakuntien välisiä rajoja. On uskallettava tehdä rohkeita ja uudenlaisia ratkaisuja tarvittavien palvelujen ja saumattomien palveluketjujen turvaamiseksi. Erityisesti lähipalveluiden, kuten päivähoito, perusopetuksen ja terveyskeskusten palvelut, saatavuudesta on kaikkialla huolehdittava. Palveluiden saavutettavuuden varmistamisessa uusi teknologia antaa kaiken aikaa uusia mahdollisuuksia (esim. sähköiset palvelut, etä- ja monimuoto-opetus), joita tulee hyödyntää tehokkaasti.

Lapista tehdään liikuntamyönteinen maakunta, joka edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.

Kulttuuri ja luovat toimialat

Lapissa kulttuurin tukeminen tulee osaksi alueellista kehittämistoimintaa. Tavoitteena on kulttuuritoiminnan vilkastuminen, kulttuuripalvelutarjonnan parantaminen sekä alueellisia erityispiirteitä ja kulttuuriperinnettä hyödyntävien toteutustapojen löytäminen matkailun, muun tuotantotoiminnan, asuin ympäristöjen, koulutuksen ja palveluiden kehittämisessä.

Luovat toimialat, joihin lasketaan erilaiset kulttuuritoiminnot (taide, näyttämötoiminta, musiikki, jne.), käsi- ja taideteollisuus sekä viestintä ja media, vahvistavat asemiaan Lapissa ja myös kansainvälisesti.

Ympäristö

Hyvä ympäristö on tärkeä alueellisen kilpailukyvyyn tekijä, ja vastuu tulevasta sukupolvista velvoittaa pitämään huolta ympäristöstä ja luonnonvaroista. Luonnon hyvinvointi on paitsi matkailun myös väestön viihtyvyyden ja uusien asukkaiden saamisen edellytys. Tulevaisuudessakin Lappi on maailmankuulu puhtaasta ilmastaan, vedestään, luonnontuotteistaan ja metsistään. Tavoitteena on luonnonvarojen kestävä käyttö, viihtyisän ja terveellisen ympäristön luominen sekä luonnon biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden turvaaminen.

Rakennetuilla ympäristöillä on omat piirteensä maan eri osissa. Nämä piirteet tekevät paikasta asukkaalleen tutun, turvallisen ja yhteisöllisen ja vieraalle erikoisen, eksoottisenkin. Lapin omakeimaista kulttuuriympäristöä arvostetaan korkealle sekä asukkaiden viihtyisyyden ja kotiseututunteen kannalta että matkailun vetovoimatekijänä. Kulttuuriympäristöä muokataan ja uutta luodaan koko ajan uudisrakentamisella. Talojen ja ulkoympäristön rakentamisen laatutason tulee nousta kaikkialla, erityisesti kaupunkien, taajamien ydinkeskustoissa.

Lapin metsämaasta on yli kolmannes suojeltu tai rajoitetun metsätalouden piirissä. Lapin metsäohjelman tavoitteina ovat metsävarojen ja metsien tuotannon, metsien terveyden ja elinvoimaisuuden ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja lisääminen sekä ympäristönsuojelusta huolehtiminen metsien hoidossa. Elinkeinojen, maankäytön, liikenteen, yhdyskuntatekniikan ja muun toiminnan suunnittelussa tulee ympäristönäkökulman säilyä, ja ympäristön laadun vaalimiseen ja kehittämiseen tulee käyttää myös entistä enemmän voimavaroja. Natura-alueisiin vaikuttavien hankkeiden suunnittelussa tiivistä yhteistyötä tekemällä pyritään löytämään luonnonsuo-

jelullisia haittoja minimoivat ratkaisut ja mahdollistamaan hankkeiden toteuttamisen.

Ilmastonmuutosta on tutkittu jo vuosien ajan. Ilmaston muutoksen vaikutukset Lapin ympäristölle ja elinkeinoille selvitetään suunnittelukauden aikana ja niihin varaudutaan uusissa tulevisissa ohjelmissa.

Merkittävimmät vesistöt ovat Perämeri, Tornio-, Kemi- ja Simojoet valuma-alueineen. Vesistöt tarjoavat edellytyksiä elinkeinon harjoittamiselle ja virkistyskäytölle. Suunnittelussa tulevat huomioitavaksi muun muassa herkätkä ekologiset ympäristöt, luonnonkauneus jokivarsilla sekä muiden maankäyttömuotojen mahdollistuminen soveltuvien osin.

3.2.1.5 Laatu liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan

Tavoitteena on ollut turvata Lapin sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus sekä perusinfrastruktuuri. Erityisesti on haluttu panostaa tiestön ylläpitoon ja kehittämiseen sekä elinkeinojen kilpailukyvyyn kannalta tärkeiden infrastruktuurihankkeiden sekä liikennepalveluiden edistämiseen.

Kemi-Tornio alue on kehittynyt liikenneinfrastruktuurin ja -palvelujen logistisena keskuksena koko Barentsin alueella. Liikennejärjestelmää kehitetään aluerakenteen tavoitteita tukien. Tornio-Haaparantaan on suunniteltu henkilö- ja tavaraliikenteen keskus.

Maantiet

Lapille ja sen elinkeinoelämälle on ensiarvoisen tärkeää perusinfrastruktuurin, erityisesti tiestön kunnan ja toimivuuden takaaminen. Päätieverkon vilkkaimmalle osalle on tavoitteena valtateiden peruslähtökohtia yhtenäisempi tieliikenteen palvelutaso. Elinkeinoelämälle on tärkeää päätieverkon ohella alkutuotannon ja erityisesti metsätalouden tarvitsemien alemman tieverkon liikköittävyys ja kunnosta huolehtiminen.

Rautatiet

Rautatieyhteys on Oulusta Kolariin ja Rovaniemelle saakka. Yhteys palvelee ensisijaisesti teollisuuden liikennettä. Lapin teollisuuden ja kaivostoiminnan kasvaneet kuljetustarpeet, lisääntynyt matkailu sekä turvallisuus- ja ympäristösyöt perustelevat raideliikenteen kehittämistä. Kolarin ja Kemijärven radat on sähköistettävä ja Kolarin rataa jatkettava matkailuperusteisen edelleen Ylläkselle ja Leville.

Kaivosten tarvitsemisissa rautatieyhteyksissä valtio sitoutuu ratainvestointien toteuttamiseen ja rahoittamiseen kaivostoiminnalle myönteisin ratkaisuin. Uusien ratayhteyksien rakentamisessa otetaan huomioon ja toteutetaan myös metsätalouden puunkuljetusten tarvitsemat liitännäisalueet ja -palvelut.

Kuntakeskuksista tulee olla sujuvat yhteydet aluekeskuksiin sekä lento- ja rautatieasemille. Alueellisesti kattava ja tehokas joukkoliikenne mahdollistaa työ-, kokous-, asiointi- ja kulttuurimatkat keskusten välillä turvallisesti ja ympäristöystävällisesti sekä tukee osaltaan myös matkailuelinkeinoa. Kuljetuksia ja matkoja yhdistelemällä sekä ketjuttamalla turvataan haja-asutusalueiden palvelujen saanti, mikä tukee alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa maakunnassa.

Junaliikenteen osuuden tulisi kasvaa energia-, ympäristö- ja turvallisuussyistä. Ajos - Kolarin ratayhteys turvataan ja sähköistys ulotetaan sinne asti. Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon kaivostoiminnan ja matkailupalvelualueiden tarvitsemat rautatieyhteydet. Pitkällä tähtäyksellä varaudutaan myös Jäämeren rataan.

Lentoliikenne

Lentoliikenteen kehittämisedellytykset turvataan huolehtimalla lentoasemien infrastruktuurin ja palvelujen riittävydestä. Yhteyksien osalta tarvitaan lisää suoria reittejä naapurialueille ja keskeisiin matkailun vientimaihin kuten Keski-Eurooppaan. Kemi-Tornion lentokentän toiminta turvataan.

Satama ja laivaliikenne

Kemi-Tornio alueen satamia kehitetään palvelemaan teollisuuden kuljetustarpeita. Kemin satamaa Ajoksessa kehitetään hoitamaan kaivosteollisuuden kasvavia kuljetuksia. Tämä vaatii meriväylän syventämistä sekä merkittäviä laajennuksia ja logistiikkainvestointeja satama-alueella. Tornion Röyttän ja Kemin Ajoksen sataman toimintaedellytykset turvataan. Merikuljetusten turvaamiseksi ylläpidetään ja kehitetään väyläverkkoa sekä varmistetaan sujuva jäänmurto- ja luotauspalvelu.

Tietoliikenne

Vuoteen 2015 mennessä kaikilla lappilaisilla kotalouksilla ja yrityksillä tulee olla tasavertainen mahdollisuus liittyä 100 Mbit/s laajakaistaverkoon. Tehokkaat tietoliikenneyhteydet rakennetaan kaikkiin kuntakeskuksiin ja jokaisen yrityksen ulottuville. Pitkän aikavälin painopiste tulee

olemaan Lapin tietoliikenne kapasiteetin ja uusien teknologioiden turvaamisessa.

3.2.1.6 Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

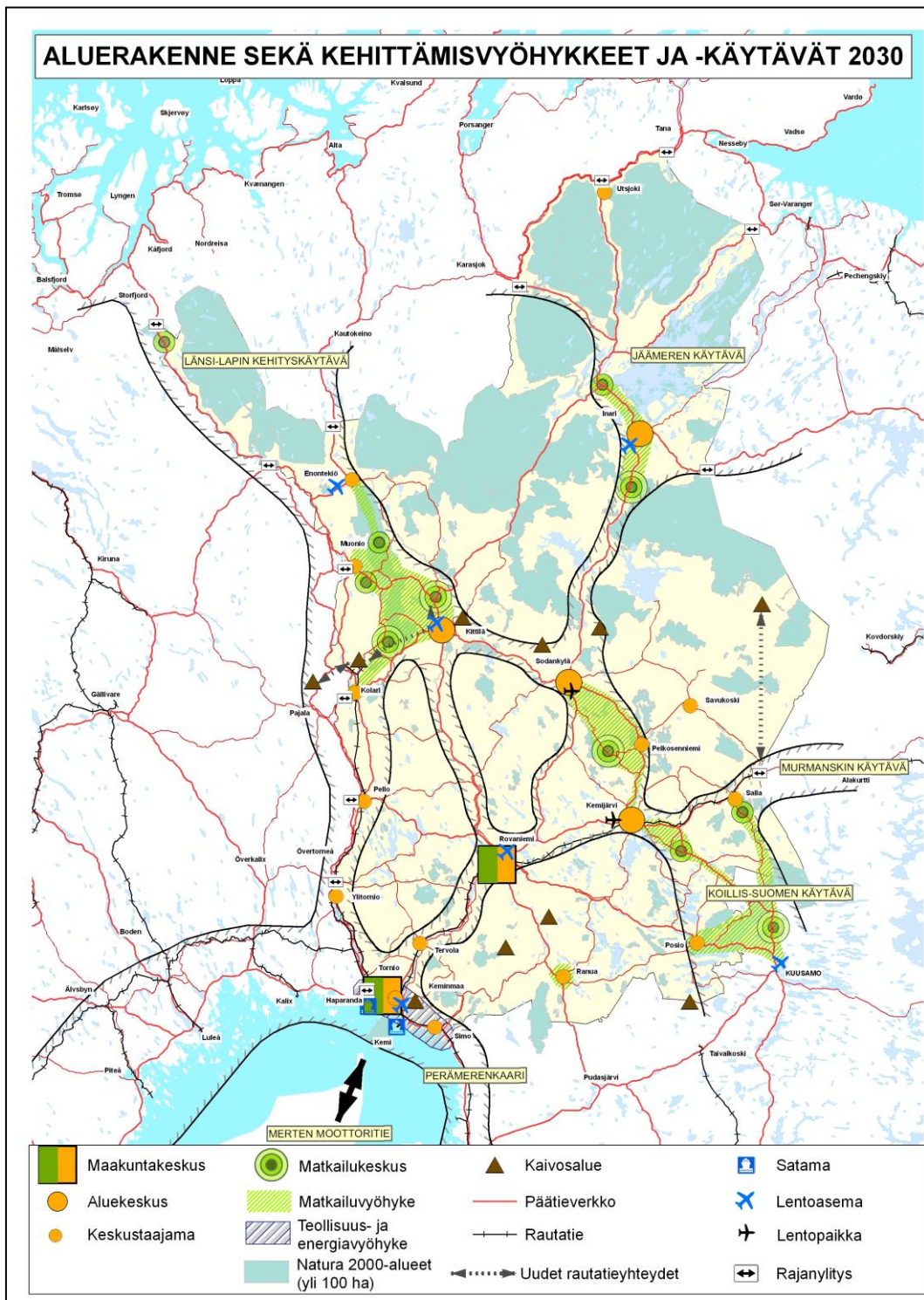
Lapin monimuotoinen ja vetovoimainen luonto, kärkenään kansallispuistot sekä monipuoliset ja ainutlaatuiset luontoharrastusmahdollisuudet säilytetään.

Lappi sijoittuu keskelle Barentsin aluetta ja sillä on yhteistä rajaa kolmen naapurimaan kanssa. EU:ssa Lapin rooli on Pohjoisen ulottuvuuden erikoisosaaminen. Tässä Lapin yliopiston, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten merkitys on suuri. Rajaseuduilla on useita luontevia, avoimia lähiyhteistyövyöhykkeitä. Perämerenkaari on ennen kaikkea suurteollisuuden, huippuosaamisen, logistiikan vyöhyke.

Tornionlaaksossa ja Tenojokilaaksossa käydään työssä rajan yli ja tehdään yhteistyötä mm. koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluissa sekä yhdyskuntatekniikassa. Nämä jokilaaksot ovat myös voimakkaita matkailualueita. Pohjoiskalotin yhteistyö lisääntyy ja alueesta muodostuu tulevaisuudessa yhteinen työssäkäyntialue. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos edellyttää avointa ja suoraa vaikuttamista Euroopan tasolla ja kauempanakin.

3.2.2 Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät 2030

Maakunnan sisällä eri alueiden kehitysnäkymät ovat yhä enemmän verkostomaisesti sidoksissa toisiinsa. Lisäksi naapurimaissa Venäjällä, Norjassa ja Ruotsissa tapahtuva kehitys vaikuttaa välittömästi myös Lapin kehitykseen. Barentsin talousalueen kehitys ja kasvavat liikennevirrat sekä ilmastonmuutoksen myötä mahdollisesti aukeava uusi pohjoinen merireitti Euroopasta Aasiaan vaikuttavat tulevaisuudessa suuresti Euroopan pohjoisosien liikennejärjestelmään ja globaaliin merirahtiin. Lapilla on hyvät edellytykset toimia sekä näihin hankkeisiin liittyvien toimintojen että kuljetusten välittäjäalueena. Tästä lähtökohdasta käsin Lapin kansainväliset ja maakuntarajat ylittävät kehittämiskäytävät muodostavat tarkoituksenmukaisen ja dynaamisen lähestymistavan tarkastella Lapin eri osien ja kuntien kehitysnäkymiä.

Kuva 23. Maakuntasuunnitelman ylimaakunnalliset kehittämisvyöhykkeet

Perämerenkaari (Simo, Kemi, Tornio, Keminmaa, Tervola)

Kansainväliset kehittämissäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Torniossa. Perämeren satamista aukeaa yhteys eurooppalaiseen merten moottoriteiden verkostoon. Lisäksi Tornion kautta on Suomen ainoa rautatieliikenteen maayhteys Ruotsiin. Ruotsin puolella Haparandaban radan linjaus, joka on tarkoitus avata liikenteelle jo vuonna 2012, sekä Norrbott-

niaban suunnteilla oleva rannikkorata Luleåsta etelään tulevat olemaan Tornio-Haaparannan logistisen aseman kehittymisen kannalta tärkeitä hankkeita. Perämerenkaari saattaa yhteen Kemi-Tornion kautta Oulun ja Luulajan kaupunkiseudut. Logistiikan lisäksi Perämerenkaari kehittyä teollisuuden sekä kaupan ja energiatuotannon vyöhykkeenä. Tornio ja Haaparannan kaupunkien yhteistyö tulee edelleen tiivistymään.

Kuntien maankäytön tarkastelu ilman kuntarajoja luo edellytyksiä asumisen, elinkeinopolitiikan ja julkisten palvelujen kehittämiseen. Yhteistyöllä kunnat voivat karsia päällekkäisyyksiä, saavuttaa kustannussäästöjä ja parantaa palveluja. Vahvan perusteellisuuden ja siihen liittyvän osaamisen, kaupan ja palvelujen vahvistumisen sekä koulutuksen ja rajayhteistyön avulla Perämerenkaaren kunnat tuovat hyvinvointia maakunnallisella ja kansallisella tasolla. Globaali talouslama on vaikuttanut alueen suhdanneherkkään perusteellisuuteen, mutta Perämerenkaaren tuotantolaitokset ovat kuitenkin osoittaneet kilpailukykyisyytensä ja säilyttäneet tulevaisuuden toiminta- ja kasvumahdollisuutensa. Teollisuuden kunnossapidon, asennusten ja logistiikan palvelu yrityksistä on syntynyt vahva osaamiskeskittymä alueelle.

Perämerenkaaren kehitysmahdollisuudet perustuvat ensisijaisesti luonnonvaroihin, logistiikkaan, osaamiseen ja vetovoimaiseen toimintaympäristöön, joita hyödyntämällä kyetään vastaamaan energian ja raaka-aineiden lisääntyvään kysyntään sekä kansainvälisten liikennekäytävien kehitystarpeisiin. Suurten vireillä olevien energia-, kaivos, teollisuus- ja logistiikkahankkeiden investoinnit tuovat toteutuessaan Perämerenkaarelle ja koko Lapille mittavat aluetalousvaikutukset.

Lapin kaivokset luovat kehittämismahdollisuuksia Kemi-Tornion alueelle. Erityisesti Kolari-Pajalan kaivoksen vaatimat rata-, satama- ja meriväyläinvestoinnit vahvistavat Kemi-Tornion aluetaloutta. Kaivoksen toiminnan käynnistyessä 2011 Kemin satamaan kuljetettavan määrän arvioidaan olevan 3 miljoonaa tonnia vuodessa ja täysi laajuus saavutettaisiin vuonna 2014 kuljetusten saavuttaessa jo 13 miljoonan tonnin volyymin. Suurten malmimäärien käsittely ja laivaus vaativat Kemin kaupungilta ja satamassa toimivilta yrityksiltä mittavia jopa 150 miljoonan euron investointeja satamatoiminnan laajentamiseen.

Suomalainen metsäteollisuus elää voimakasta rakennemuutosta ja puunjalostusteollisuudella on tarve löytää uusia tuotteita. Kemiin on suunnitella metsähaketta raaka-aineena käytävä biopolttonestelaitos. Alueen vahvuutena on olemassa oleva raaka-aineen hankintainfrastruktuuri, jota kehittämällä biopolttonestetehtaalte saadaan riittävästi raaka-ainetta. Lisäksi alueella on vahvaa prosessiteollisuutta sekä satama tuotetoimintuksia varten. Tehtaan investointiarvoksi on arvioitu 550 miljoonaa euroa. Vireillä on myös merkittäviä tuulivoimahankkeita sekä merellä et-

tä sisämaassa. Energiaklusteriin liittyen alueella on edellytyksiä toimia myös bioetanolin tuotannossa. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja Ammattiopisto Lappia tarjoavat koulutusta ja toteuttavat tutkimus- ja kehitystoimintaa. Soveltavan tutkimuksen lähtökohdat ovat alueen elinkeinoelämän tarpeissa. Toimintaa tehostaa Lapin korkeakoulukonsernin yhteistyö.

Perämerenkaari on osa Bothnian Corridor – kehityskäytävää, joka on Suomen tärkein liikennekäytävä. Se koostuu rautateistä, maanteistä, logistiikka-keskuksista ja satamista/satamayhteyksistä ja on osa eurooppalaista verkostoa.

Länsi-Lapin kehityskäytävä

Länsi-Lapin kehityskäytävä suuntautuu Kemi-Tornion valtakaunanrajaa mukailleen Enontekiölle, josta edelleen Norjaan ja Jäämerelle. Kehityskäytävä sitoo logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja raja-yhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen. Käytävään kytkeytyy toisena haarana yhteys Kemistä Rovaniemelle, josta edelleen Kittilään. Länsi-Lapin käytävä sisältää vision uudesta pohjoiseen Norjaan suuntautuvasta ratayhteydestä.

Kehityskäytävän sisällä Tornionlaakso muodostaa itsessään rajayhteistyö-, matkailu- ja liikennevyöhykkeen. Tornionjoki ja sijainti Ruotsin rajalla ovat luoneet tunnetun ja omaperäisen tornionlaaksolaisen kulttuurin, jossa kansainvälisyys ja yrittäminen ovat luonnollinen osa asukkaiden jokapäiväistä elämää. Pohjoiskalotin liikenneväylät kulkevat alueen kautta, mikä on mahdollistanut logistiikka-alan kehittymisen. Lisäksi alueella on huomattavaa rakentamisen alan yritystoimintaa. Alkutuotannon, matkailun ja muun pienyritystoiminnan osuus työpaikkojen kokonaismäärässä on merkittävä, eikä varsinaisia teollisia suuryrityksiä ole. Tornionlaakson kesämatkailun kehittämisen avainkysymys on luonnonlohen nousumahdollisuuden turvaaminen kotijokeen. Tämä edellyttää yhteistä tahtoa päätöksentekijöiltä, merikalastuksen painopisteen siirtämistä matkailukalastukseen sekä tiivistä yhteistyötä ruotsalaisten osapuolten kanssa. Kemi-Tornion sekä Tunturi-Lapin mittavien investointihankkeiden toteutuminen tuo kasvumahdollisuuksia myös Pellon ja Ylitornion yrityksille.

Matkailussa taloudellinen taantuma on heijastunut kysyntään, mutta matkailun uskotaan palautuvan nopeasti kasvu-uralle taloustilanteen jälleen normalisoituessa. Kansainvälisten asiakkaiden osuuden tavoitellaan olevan jo 50 prosentin

luokkaa vuonna 2020. Lisäksi tavoitteena on parempi matkailukysynnän ympärivuotisuus, jolloin keskuspalvelujen lisäksi yhä vahvemmin korostetaan luontomatkailun ja tunturiluonnon vetovoimaa. Matkailun haasteet kohdistuvat saavutettavuuteen ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaamiseen. Lisäksi ympäristö- ja ilmastoasioiden edellyttämät kehittämistoimet asettavat uusia haasteita myös investoinneille. Ammattitaitoisen työvoiman saaminen on myös kaivostoiminnan osalta yksi keskeisimpiä haasteita sen lisäksi, että kaivosten edellyttämät logistiset investoinnit saadaan toteutettua oikealla ajoituksella. Kaivannaisteollisuuden osalta alihankinta- ja palvelutoimintaa harjoittavan verkostoituneen yritystoiminnan saaminen alueelle on myös lähivuosien haaste. (Maakuntaohjelma 2011–2014)

Barentsin käytävä (Murmanskin käytävä)

Barentsin käytävä kulkee Kemi-Torniosta Rovaniemen ja Kemijärven kautta Sallaan, josta edelleen Venäjälle yhdistäen itä-länsisuunnassa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosat Luoteis-Venäjään ja Murmanskin alueelle. Käytävän kehitysnäkymät liittyvät läheisesti eri kuljetusmuodot yhdistävään logistiseen yhteistyöhön. Salla-Alakurtti välin puuttuvan ratayhteyden osalta hankkeen toteutettavuutta ja kannattavuutta on selvitetty yhteistyössä Suomen ja Venäjän kesken. Yhteistyön vahvistaminen sisäisesti on tärkeää ja samalla on haettava yhteistyömuotoja ja -kumppaneita avoimesti seutukunnan rajojen yli erityisesti Rovaniemen ja Koillismaan suuntaan. Itä-Lapin elinkeinojen tukijalkoja ovat matkailu, puun jatkojalostus, alkutuotanto sekä keramiikkateollisuus. Kaivossektorilla Savukosken Soklin ja Posion Mustavaaran hankkeisiin kohdistuu suuret odotukset.

Jäämeren käytävä

Jäämeren käytävä kulkee Kemi-Torniosta Rovaniemelle ja suuntautuu Sodankylän kautta Ivalo, josta edelleen Pohjois-Norjaan ja Luoteis-Venäjälle. Jäämeren ja Länsi-Lapin käytäviä yhdistää poikittaisväylä Sodankylästä Kittilään. Jäämeren käytävä yhdistää Suomen ja Itämeren alueen Jäämeren syväsatamiin, öljy- ja kaasuteollisuuden tuotantoalueisiin sekä ilmastonmuutoksen seurauksena mahdollisesti aukeavan Koillis-väylän länsipäähän.

Merten moottoritie

Ajoksen, Röyttän ja Veitsiluodon satamien kehittäminen kokonaisuutena Kemi-Tornion satamana. Kemin Ajoksen syväsatamaa kehitetään hoitamaan Kolarista, Kevitsasta ja Soklista tulevia

kaivosteollisuuden kuljetuksia. Kuljetusten tarvitsemat logistiikkainvestoinnit satama-alueella on tehty ja Kemin meriväylä syvennetty taloudelliset merikuljetukset mahdollistavaan syvyyteen. Tornion Röyttän sataman toimintaedellytykset sekä sujuva jäänmurto- ja luotsauspalvelujen saatavuus Perämerellä varmistetaan.

3.3 SEUDULLISET TAVOITTEET

3.3.1 Kemi-Tornion kehittämissuunnitelma ja kuntajakoselvitys

Kemi-Tornion alue muodostuu Kemin, Tornion ja Haaparannan kaupungeista, sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kunnista. Kaupunkikeskukset, Tornio-Haaparanta ja Kemi, sijaitsevat noin 25 kilometrin päässä toisistaan ja näiden väliin sijoittuu Keminmaan kunta. Tervolan ja Simon kuntakeskuksista on noin puolen tunnin ajomatka läheisiin keskuksiin.

Kemi-Tornio alueen kehittämiskeskus hallinnoi ja on partnerina useassa hankkeessa, joilla on omat tavoitteensa alueellisen kehityksen sekä elinvoimaisuuden kannalta. Länsi-Lapin maakuntakaavan laadinnan aikana ajankohtaisia hankkeita ovat mm.

Kemi-Tornion alueyrityspalveluhanke, joka tähtää kasvuyrityspalvelujen ja yrityshautomotoiminnan uudistamiseen, innovaatioympäristön kehittämiseen ja pilotointiin sekä Meri-Lapin matkailuhanke, jossa tavoitteena on saada aikaiseksi yhtenäinen ja itsenäisesti toimiva matkailun alueorganisaatio Meri-Lappiin.

Meri-Lapissa laadittiin viiden kunnan kuntajakoselvitys, joka on määrätty toimitettavaksi Kemin kaupungin, Keminmaan kunnan, Simon kunnan, Tervolan kunnan ja Tornion kaupungin välillä. Kuntajakoselvityksen esityksessä kaikki viisi kuntaa ehdotettiin yhdistettäväksi. Asia hyväksyttiin vain Kemin kaupunginvaltuustossa.

3.3.2 Alueellinen kehittämissuunnitelma Tornio-Haaparanta 2020 ja På Gränsen – Rajalla

Tornion ja Haaparannan sijainti rajan vastakkaisilla puolilla, Perämeren pohjukassa on yhteistyön kehittämisen kannalta keskeinen ja sitä pyritään hyödyntämään tulevaisuudessa entistä enemmän. Sijaintinsa kautta kaupungit ovat toimineet maiden, ihmisten, kulttuurien, kielten ja perinteiden välisinä sillanrakentajina. 1960-

luvulta lähtien kaupunkien välinen vuorovaikutus on kasvanut yhä laajemmaksi ja sen tuloksena on syntynyt ainutlaatuinen, alueen ulkopuolellakin huomioitu yhteistyö. Rajakaupungit Tornio ja Haaparanta muodostavat Tornionjoen suulle yhtenäisen kaupunkirakenteen, jossa asuu yhteensä noin 34 000 asukasta. 150 km:n säteellä tästä keskuksesta asuu noin puoli miljoonaa ihmistä. Kaupungeilla ja niiden asukkailla on jo pitkään ollut monipuolista ja tiivistä yhteistyötä, joka konkretisoidaan resurssien yhteiskäytön ja tulevaisuudenhankkeisiin panostavan yhteistyön muodossa Pää gränsen - Rajalla -projektissa. (*Tornion yleiskaava 2021, s.15*)

3.3.3 Crossborder Tornionlaakso - työmarkkinat ja työvoiman liikkuvuus 2009

Crossborder Tornionlaakso on yksi Euroopan raja-alueilla sijaitsevista Eures (Eurooppalaisen ammatillisen liikkuvuuden portaali) toimistoista, joka yhdistää olennaisesti toisiinsa yhteen liittyvien alueiden työmarkkinoiden toiminnat. Hanke käsittää Tornionlaakson toiminta-alueella Enontekiön, Muonion, Kolarin, Kittilän, Pellon, Ylitornion, Tornion, Keminmaan, Kemin, Tervolan, Simon, Iin, Haukiputaan, Oulun, Kiirunan, Pajalan, Övertorneån, Haaparannan, Kalixin ja Luulajan. Asukkaita tällä alueella on yhteensä noin 384 000, joista Suomen puolella noin 248 000.

Selvityksessä esitettiin tavoitteita seuraavasti:

- Eläköitymisestä johtuviin poistoihin varautuminen ja sitä kautta kilpailun kasvuun työmarkkinoilla
- Kaivoshankkeet
- Henkilö- ja tavaraliikenteen keskus Tornio-Haaparantaan
- Pk-yritysten kehittäminen
- Aavasaksan lomakylän ja hiihtokeskuksen kehittäminen
- Kalastusmatkailu
- Maiden välisen pendelöinnin kehittäminen
- Perinteikkään yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen ylijarajojen
- Koulutusyhteistyön kehittäminen
- Yrittäjyyden kehittäminen yli rajojen

3.3.4 Pohjanlahden Rantatie -hanke

Pohjanlahden rannikolla Turusta Tornioon kulkeva rantatie muodosti satoja vuosia sitten Turusta Viipuriin kulkeneen maantien kanssa ties-tömme toisen runkohaaran. Nykyisin rantatie toimii maantieteellisesti kokoavana historialliseksi

na tienä, jolta erkanevat Revontulentie, Tervantie, Sodan ja rauhan tie, Sininen tie ja Saariston Rengastie. Länsi-Lapissa Pohjanlahden Rantatie kulkee Simon, Kemin, Keminmaan ja Tornion alueilla.

Liikennevirasto on 27.9.2010 Kasitie ry:n esityksestä päättänyt hyväksyä Pohjanlahden Rantatien valtakunnalliseksi matkailutiekseksi. Pohjanlahden Rantatie -hankkeen tavoitteena on tukeutua kulttuurihistoriallisen tien olemassa ololle ja edesauttaa sen säilymistä tekemällä säilyneitä kohteita tunnetuksi.

Matkailutiellä tulee olla omaleimaisia kulttuurihistoriallisia, luonnon- tai kulttuurimaisemallisia arvoja. Sen tulee muodostaa looginen kokonaisuus, jolla on matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä ja alueen elinvoimaa tukeva merkitys. Matkailutien tulee olla liikennöitävissä matkailu- ja linja-autolla ympäri vuoden.

3.4 KUNNALLISET TAVOITTEET

3.4.1 Kunta- ja palvelurakennemuudistus (Paras -hanke)

Kunta- ja palvelurakennemuudistuksen tavoitteena on mm. varmistaa koko maassa laadukkaat ja asukkaiden saatavilla olevat palvelut. Palvelurakenteen on oltava kattava ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö. Lain mukaan palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa.

Edellä alueidenkäyttötavoitteisiin on kirjattu, että erityisesti lähipalveluiden (päivähoito, perusopetus, terveyskeskuspalvelut) saatavuudesta on kaikkialla huolehdittava. Lähipalveluiden saatavuus laajalla, harvaanasutulla alueella, on todellinen haaste ja se vaatii toteutuakseen kuntien saumatonta yhteistyötä sekä kunnossa olevaa ja riittävää tieverkostoa. Tulevaisuuden palvelurakenteet eivät noudattele kuntarajoja, vaan palvelut tuotetaan asukaslähtöisesti ja mahdollisimman tehokkaasti.

3.4.2 Kuntien kehittämistavoitteita

Sidosryhmäneuvotteluja käytiin 9.-11.6.2010 maakuntakaava-alueen kuntien (Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) kanssa.

Kemi

- Varautuminen biopolttonestetehtaan ja hotellin sijoittumiseen ja Outokummun laajennus hankkeisiin
- Tavoitteena Kemin kaivoksen kaksinkertaistuminen
- Kemin sataman kehittäminen ja väylän syvennys
- Kolarin radan vahvistaminen ja kehittäminen
- Ydinvoimalalaitoksen sijoittumiseen varautuminen (Kemin kaupunginhallitus on tehnyt esityksen Lapin liitolle ydinvoimamaakuntakaavan kumoamisesta alkuvuonna 2012)
- Isohaaran vesivoimalan kehittäminen
- Varaukset tuulivoimaloille
- Logistiikkakeskuksen sijainnin selkeyttäminen Kemi-Tornio alueella
- Lentokenttäalueen säilyminen ja sovittaminen yhteen muun maankäytön kanssa nykyaikaiset määräykset huomioiden
- Yhteiskunnallisten hankkeiden kiinnostavuuden lisääminen nuorissa

Keminmaa

- Keminmaan sijainnillisten vahvuuksien hyödyntäminen
- Liikennemäärien muuttuvien olosuhteiden huomioiminen
- Maantieyhteystarve 4-tieltä Taivalkosken voimalaitokselle
- Vesilentosataman tarve
- Kallinkankaan laskettelukeskuksen, Jokisuun virkistys- ja urheilualueen, moottori- ja ulkoilureitistöjen sekä kalastusmatkailun kehittäminen
- Maatalouden huomioiminen aluesuunnittelussa
- Olemassa olevan rautatien hyödyntäminen
- Potentiaalisten tuulivoimaloille soveltuvien alueiden selvittäminen (Helkkusenvaara)
- Mineraalituotannon mahdollisuuksien tutkiminen (Puukkokumppa)
- Laajakaistamahdollisuuksien kehittäminen
- Paikallisen joukkoliikenteen parantaminen
- Veneilyn ja virkistyskalastuksen merkitystä yritetään nostaa
- Mini Ideapark
- Rantarakentamisen selkeyttäminen

Pello

- Pohjoiskalotilla olevien hankkeiden hyödyntäminen
- Lähialueiden kaivostoimintojen hyödyntäminen
- Pellon elinkeinoelämän voimistaminen
- Teollisuusalueiden kehittäminen
- Tieliikenneyhteyksien kehittäminen ja kilpailukykyisenä pitäminen
- Tornionlaakson rautatieyhteyksien ja Pellon ratapiha-alueen kehittäminen
- Tornio-Muoniojoen hyödyntäminen
- Pello houkuttelevana asuin- ja vapaa-ajan asuinpaikkana
- Metsä- ja puutoimialan kehittäminen
- Tuotannollisen toiminnan kehittäminen
- Matkailun ja kaupan toimialojen volyymin nostaminen
- Pellon logistisen aseman hyödyntäminen
- Reitistöjen tason nostaminen

Simo

- Ydinvoimalan sijoittumismahdollisuuden tukeminen (Simon kunnanhallitus on tehnyt esityksen Lapin liitolle ydinvoimamaakuntakaavan kumoamisesta alkuvuonna 2012)
- Tuulivoimaloiden sijoittumismahdollisuuksien selvittäminen (Suurhiekkan alue, Kivalo)
- Matkailun kehittäminen (Martimonaavan kansallispuisto, Simojoki, saaristo)
- Kylien kehittäminen
- Tiestön parantamista (Oulu-Kemi moottoritie, Simo-Ranua -tien turvallisuus)
- Tarve uusille teollisuusalueille
- Maatalouden säilyttäminen
- Turvetuotantoalueiden ennallistaminen
- Pohjavesivarantojen hyödyntäminen
- Ylikunnallinen yhteistyö

Tervola

- Rakentaminen Kemijoen ranta-alueilla
- Julkisen liikenteen säilyminen
- Potentiaalisten tuulivoimala-alueiden selvittäminen
- Maatalouden turvaaminen (Maitotilat ja niiden vähentymisen ehkäisy)
- Kaivostoiminnan mahdollistaminen (Suhanko)
- Matkailun kehittäminen (Kemijoen käyttö, Törmä- ja Kätkävaara)
- Moottorikelkka- ja ulkoilureitistöjen kehittäminen (Sähkölinjakäytävien hyödyntämismahdollisuudet)

- Laajakaistayhteyksien kehittäminen
- Tärkeimpien pohjavesialueiden ja vesivoimalaitosten hyödyntämismahdollisuudet
- Kalaportaiden vaikutusten selvittäminen
- Ylikunnallisten hankkeiden vaikutus Tervolan matkailuun
- Palveluiden keskittäminen keskustaan, puutuotannon keskittäminen alueellisesti
- Biopolttoaineen raaka-ainevarantojen mahdollisuuksien selvittäminen
- Kouluverkoston säilyminen (16 oppilas/koulu vähimmäismäärä)

Tornio

- Kemi-Tornion välillä olevien kasvualueiden huomioiminen
- Ylivaltakunnalliset kysymykset elinkeinoelämässä, matkailussa, palveluiden tuottamisessa jne.
- Tornio -keskuksen kehittäminen yhteistyössä Haaparannan kanssa (mm. raideyhteys alueiden välille)
- Rata- ja tieyhteyksien parantaminen Tornion alueella
- Virkistysreitistöjen ja saariston roolin kehittäminen (merimatkailu, venereitit, Puotikarin ja Koivuluodon venesatamat)
- Voimajohtokäytävien uudelleen sijoittamisen mahdollisuudet
- Pukulmin matkailu- ja lomakeskusalueen, Kyläjoen logistiikka-alueen sekä Pirkkiön teollisuusalueen kehittäminen
- Varaukset tuulivoimaloille (mm. Röyttä)
- Jätehuollon keskittyminen Tornion alueelle
- Runkoviemärin kehittäminen edelleen yhdessä Keminmaan kanssa
- Luonnonvarojen hyödyntämisen potentiaalit selville (mm. kalkkiesiintymät)
- Merikalastuksen säilyttäminen

Ylitornio

- Muurolantien luokituksen nosto
- Riittävät rautatievaraukset (kelkkareittien alitukset, rautatien sähköistys, siltavaraukset Ruotsin puolelle)
- Matkailun kehityskäytävän sijoittaminen Aavasaksalle
- Mäkikeskuksen ja ampumaradan kehittäminen
- Lentokenttävarauksen tutkiminen
- Potentiaalisten mineraali- ja turvetuotantoalueiden selvittäminen

- Romakkavaaran tuulivoimapuistoalueeseen varautuminen
- Portimojärven vedenpinnan nostaminen
- Moottorikelkka- ja retkeilyreitistöjen kehittäminen
- Torniojoen matkailukalastus ja järvikylien muikunpyynti
- Yhteistyö Ruotsin kanssa (työmarkkinat, palveluverkosto, viemäroinnin yhdistäminen)
- Kouluverkoston ja vankilan säilyttäminen
- Tengeliöjoen kehittäminen matkailu- ja virkistyskäytössä

3.5 MUUT TAVOITTEET

3.5.1 Sidosryhmien tavoitteet

Toimijoiden kanssa neuvottelut ajoittuivat 4.10.–14.12.2010 väliselle ajanjaksolle. Eri toimijaryhmiä olivat metsätalous, pelastus ja turvallisuus, maaseutuelinkeinot (mm. maatalous, kalastus), liikenne, matkailu, kylät maakuntakaava-alueen kunnista, kulttuuritoimijat, energiatoimijat, ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaiset, luonnonsuojeluyhdistykset, teollisuus- ja kaivos-toimijat, elinkeinotoimijat, Kemi-Tornion kehittämisskeskus sekä paliskunnat.

Lähes kaikissa neuvotteluissa nousivat esille seuraavat maakuntakaavalle asetettavat tavoitteet:

- ***Ruotsi-yhteistyön kehittäminen entisestään***
- ***Yhteistyö Oulun kanssa***
- ***Maakuntakaavan merkintöjen ja määräysten joustavuus***
- ***Päällekkäismerkintöjen harkinnanvarainen käyttö***

Tavoitteet on ryhmitelty esille nousseiden teemojen mukaisesti.

Liikenne

Tiestö:

- Mutkaton yhteys Suomen ja Ruotsin välillä
- Kemi – Tornio -alueen liikenteellinen eheyttäminen
- Liikenneyhteydet lentokentälle
- Moottoritiet, teiden hyvä kunto ja hirviäidat turvallisuuden parantajana
- Joukkoliikenteen kehittäminen
- Kevyen liikenteen väylien kehittäminen

- Kriisitilanteiden liikenteelliset tilatarpeet sekä liikenteen kanavoitumahdollisuudet rajalla
- Vaarallisten aineiden kuljetusten tilatarpeet
- Hidastetöyssyjen ja kiertoliittymien välttäminen pääteillä
- Erikoiskuljetusten kiertoreittien, puuta-varakuljetusten, raskaan liikenteen tilatarpeen huomioiminen
- Ajoksen liikenneyhteydet
- Raskaan liikenteen tarpeiden huomioiminen
- Metsätieverkoston ylläpito
- Pienten ja vähäliikenteisten teiden huomioiminen
- Uudet yhteydet tai parantaminen:
  - > VT 21 (Kyläjoki – Nivanpää)
  - > ohituskaistoja (Muurola-Koivu-Laurila)
  - > sisääntuloreitti Keminmaalle
  - > liikenteellinen sujuvoittaminen lentokentälle
  - > Maksniemi-Oulu väli moottoritieksi
  - > lentokentälle suora yhteys moottoritieltä
  - > Elijärvelle vaihtoehtoinen tieyhteys
  - > Itäkoski – Länsikoski -tieyhteys
  - > Sompujärven oikaisutie
  - > Kukkolankosken kävelysilta
  - > Karsikon eritasoliittymän kehittämisen
  - > Siltatarpeita: Selkäsaareen, Kemijoen yli Uiton kohdalla

Lentoliikenne:

- Lentokentän kehittäminen nykyisellä paikallaan
- Lentoliikenteen varausten huomioiminen

Rautatieliikenne:

- Radan ylityspaikkojen vähentäminen ja sen vaikutukset muuhun maankäyttöön
- Radan alitukset kylien kohdalla
- Varautuminen kaivostoiminnasta johtuviin kuljetustarpeisiin
- Haparandabanan käynnistymisen vaikutukset henkilöliikenteeseen
- Uudet yhteydet tai parantaminen:
- raideliikenteen kehittämistarpeet suurista kaivoshankkeista johtuen
- raideliikenteen linjaustarpeet (Ylitornio, Tornio, Pello)

Meriliikenne:

- Ajoksen sataman kehittäminen
- Länsi-Suomen merivartioston alueella pelastustoiminta ja partiolennot
- Varautuminen kaivostoiminnasta johtuviin kuljetustarpeisiin
- Tornion keskustan veneväylän virallistaminen

Matkailu ja virkistys

- Alueellisten erityispiirteinen korostaminen: Meri, saaristo, Tornio-, Kemi- ja Simojoet, jokivarsien nauhamaisuus
- Matkailullinen profiloituminen: Teollisuusvaltaisuus, ostosmatkailu, merimatkailu, kalastusmatkailu, kulttuurimatkailu, Lumilinna, Jäänmurtaja, Sarius
- Huomioitavia kohteita: Kukkolankoski, Matkakoski, Perämeren kansallispuisto, Pisavaran luonnonpuisto, Runkauksen luonnonpuisto, Simonniemi-Simonkylä, Kivalot, Kallinkangas, Tervolan Varejoki, Taivalkoski, Valmarinniemen mylly, kirkot, kalatiet, entiset uittoalueet, kivikautiset alueet, Tornion kauppapaikka, Martimoaapa, Simonniemen pappila, Ahvenpankin uimapaikka, Satamien ja pienvesisatamien huomioiminen (mm. Koivuluoto, Letto, Puotikari, Nikkala), Hyypiön kylän ampumarata, Aavasaksan mäkikeskus
- Kehittämistarpeita: Kesämatkailu, tuotteiden omaleimaisuus
- Pro-Siika ja lippokalastuksen turvaaminen
- Siirtolapuutarhojen mahdollisuudet
- Matkailijoiden pysäyttäminen alueelle
- Reitistötarpeet:
- Ylikunnalliset reitit (Kivalojen reitti, Kolmen vaaran reitti)
- Kylien kytkeytyminen runkoreitistöön
- Kemi – Rovaniemi -reitti (moottorikelkka/hiihto/vaellus)
- Keminmaa-Tornio väliset ylikunnalliset reitit
- Jääkärireitit, Pirtureitit
- Hevosvaellusreitit, patikkareitit, lumikenkäreitit, luontopolut, maastohiihto

Kulttuuri

- Perinnemaisemien vaaliminen, jokilaakson maisemien umpeenkasvun estäminen
- Rakennetun kulttuuriympäristön huomioiminen
- Struven ketju, Pohjanlahden Rantatie, Keminmaan kirkkojen seutu
- Historialliset reitit, poliittinen historia
- Nimistön vaaliminen
- Muinaismuistoalueiden ja muinaisjäänösten huomioiminen (Piispan raja, Huiturinsaaren muistomerkit)
- Kulttuuristen alueiden huomioiminen ja esittäminen (Lappi, Meri-lappi, Länsi-Pohja, Kemijokivarsi, Peräpohjola) huomioiminen
- Alueen kulttuurilaitosten ja tapahtumien huomioiminen (Jokinainen)
- Perämeren rannikko ja saaristo, kalastajatalonpoikaiskulttuuri
- Lampaiden laiduntaminen

Metsätalous

- Biopolttonestelaitoksen mahdollisten hankinta-alueiden tarve
- Maankäyttörajoitusten välttäminen
- Hakkuumahdollisuuksien riittävä turvaaminen
- Soiden harkittu ennallistaminen
- Maa- ja metsätalousvaltaisen alueen merkinnän säilyttäminen

Maaseutuelinkeinot

- Maatalousalueiden turvaaminen, maatalouden tilakokojen kasvun huomioiminen
- Perinteisen maatalouden ylläpitäminen
- Peltoalueiden riittävän suuren koon säilyttäminen
- Maaseudun monielinkeinotoiminnan mahdollisuuksien huomioiminen
- Lähiruokaperiaate
- Kemijoen kalaportaiden vaikutusten huomioiminen

Poronhoito

- Porotalouden yhteensovittamistarpeet muun maankäytön kanssa
- Rakenteiden osoittaminen (esteaidat, työaidat, laidunkiertoaidat, poroerotuspaikat, muut kiinteät poronhoitoa varten käytettävät rakenteet, vasanmerkkauspaikat, kämpät ja poroteurastamot)

- Turvetuotantoalueet: laajeneminen uhkaa poronhoitoa, ojitukset aiheuttavat porokuolemia
- Suoja-alueista etua poronhoidolle
- Jälkikäytön ohjaamistarve
- Poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvottelun ulotettavuus myös valtion maiden luovutukseen
- Korvausmenettelyn yhtenäistäminen

Luonto ja suojele

- METSO-ohjelma-alueet
- Ekologiset käytävät, Perämerenpohjukan yhteyskäytävät (yhteystarve mereltä Laivaniemelle, Simon kohdilta sisämaahan)
- Luonnon monimuotoisuuden ja luontotyyppien turvaaminen
- Maankohoamisilmiö
- Lintujen pesimäalueet ja muuttoreitit (Soidensuojeluohjelman mukaisten soiden ja saariston merkitys linnuille)
- Lohien nousureitit
- Suojelualueiden sirpaleisuus
- Yksityisten suojelualueiden esittäminen, luontotyyppien rajauspäätökset
- Tornion kaupunginlahden suojelutarve
- Luonnonsuojelualueiden ensisijainen käyttö suojele, toissijainen virkistys
- Martimoaavan ydinalue tulisi pitää virkistyskäytöltä vapaana
- Hoito- ja käyttösuunnitelmien suosiminen
- Suojelualueiden virkistyskäytön kehittäminen yhteistyössä Ruotsin kanssa
- Tulva-alueiden huomioiminen

Elinkeinoelämä

- Tilaa vaativien kauppojen osoittaminen vähittäiskaupan suuryksiköiden lisäksi
- Kaupallisten palveluiden keskittäminen ensisijaisesti kuntakeskuksiin
- Ikean vaikutusalueen huomioiminen
- Pienmyymälöiden osuuden kasvun huomioiminen
- Suurien vireillä olevien hankkeiden kerrannaisvaikutusten huomioiminen palvelutarjonnassa
- Haaparanta – Tornio 2020 -visio (Rajalla-hankkeen vaikutukset Suomeen)
- Paikallisten palvelujen kehittäminen
- Hotellikapasiteetin riittävyyden varmistaminen
- Talotehtaat Laivaniemessä ja Karungissa
- Teollisuuden kerrannaisvaikutukset

- Sivukylien ja maaseutukylien huomioiminen
- Mineraalien kotimaisten jatkojalostusmahdollisuuksien tutkiminen

Työvoima

- Koulutuksen kehittämistarpeet
- Työvoimatarpeen kasvu, osaavan työvoiman saanti alueelle
- Lappilaisen työvoiman ensisijaisuustavoitteet

Energian tuotanto

- Turvetuotantoalueet (olemassa olevien alueiden säilyttäminen ja uudet mahdolliset)
- Parhaiten tuulivoimalle soveltuvat alueet (Röyttä, Ajos + uudet mahdolliset)
- Biopolttonestelaitos ja siihen liittyvä nesteytysputki
- Ydinvoimala ja sen vaikutukset muuhun alueiden käyttöön
- Päästökaupan merkitys energiapuun korjaukseen
- Vesivoimalaitokset
- Sähkölinjaukset

Kaivosala

- Martimoaavan potentiaalinen platina-alue
- Ylitornion mineraaliesiintymän huomioiminen
- Kemin kaivoksen kaivospiirialueen laajentuminen
- Malmialueiden tutkimusalueen laajuuden tiedostaminen ja toisaalta malmion tiukka sijaintisidonnaisuus
- Mineraalien jatkojalostusmahdollisuuksien tutkiminen
- Maakuntakaavan valkoiset alueet kaivostoiminnan kannalta edullisia

Maa-ainekset

- Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät maa-aineksen ottoaikkojen huomioiminen
- Turvealueet
- Vähäiset sora- ja hiekkavarannot (Tervolan soravarat)
- Kiviaineksen oton painopiste Kemin seudulla
- Kohtuulliset etäisyydet käyttäjiin

Teollisuus

- Outokummun laajenemisalueet, toiminta-aluevarausten riittävyys
- Mekaanisen puunjalostuksen huomioiminen
- Röyttän alueen säilyttäminen teollisuusalueena
- Varautuminen tuleviin pienteollisuusalueisiin

Pelastus ja turvallisuus

- Rovajärven harjoitusalue siirtymäreitteineen
- Tervolan varikko suoja-alueineen, räjähdetarasto
- Lennoston toiminnan huomioiminen
- Kriisitilanteiden tilatarpeiden tiedostaminen, varautuminen poikkeusoloihin
- Tullin toimintaedellytysten turvaaminen
- Patoturvallisuus

Yleisiä alueidenkäytöllisiä tavoitteita

- Alueellisten erityispiirteiden huomioiminen
- Suurien hankkeiden vaikutukset asuntotarpeeseen ja infraan
- Jokivarsien rakentaminen
- Työpaikka-alueiden sijoittaminen lähelle olemassa olevaa toimintaa
- Palvelujen keskittäminen hajauttamista kannattavampaa
- Kaupunkikeskustojen dynaamiset vuorovaikutussuhteet
- Kaavoituksen laadun merkitys viihtyisälle asuinympäristölle
- Loma-asuminen kylärakenteen tukena
- Haja-asutusalueen viemärointi
- Jätevesiasioiden rajoitukset rantarakentamisessa
- Elijärven kaivosalueen läheisyyteen työpaikka-alueita
- Tervola Perämerenkaareen
- Selkäsaaren hyödyntäminen asumiseen ja virkistykseen
- Suhteuttaminen koko Suomen näkökulmaan kaikessa toiminnossa

3.5.2 Strategiat

3.5.2.1 Suomen mineraalistrategia

Luonnonvarojen saatavuus ja tuotanto ovat muodostuneet keskeisiksi varallisuus- ja menestystekijöiksi muuttuvassa maailmassa. Mineraalivarat ovat kuitenkin jakautuneet maantieteellisesti epätasaisesti ja yli puolet maapallon mineraalituotannosta tulee poliittisesti epävakailta alueilta. Mineraalien kysyntä monipuolistuu, kaupan esteet uhkaavat kasvaa ja hintaheilahtelut raaka-ainemarkkinoilla ovat suuria.

Suomen mineraalistrategia on laadittu ilmasto- ja energiapoliittisen ministeriryhmän toimeksiantonosta. Strategiatyön tavoitteeksi asetettiin mineraalialan lähivuosisikymmenien kansainvälisten ja kotimaisten kehitystrendien ennakoiminen, sekä tämän pohjalta sellaisten toimenpide-ehdotusten tekeminen, jotka tukevat kestävästä mineraalipolitiikan muotoutumista ja alan kehittämistä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kannalta järkevällä tavalla.

Mineraalistrategiassa esitetyt strategiset tavoitteet ovat kotimaisen kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen, ratkaisujen etsiminen globaaleihin mineraaliketjun haasteisiin sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

3.5.2.2 Suomen arktinen strategia

Arktinen strategia on ulkosuhdepainotteinen, se määrittelee Suomen arktisen politiikan tavoitteita ja keinoja niiden edistämiseksi kansallisesti sekä erilaisilla kansainvälisillä ja alueellisilla foorumeilla, Euroopan unionissa, pohjoismaisessa yhteistyössä sekä kahdenvälisissä suhteissa. Strategiassa käsitellään alueen turvallisuutta, ympäristöä, taloutta, infrastruktuuria, alkuperäiskansoja, kansainvälisiä instituutioita ja Euroopan unionin arktista politiikkaa.

Arktisen alueen, mukaan lukien Suomen pohjoisten alueiden ympäristö on haavoittuvainen. Ympäristön kannalta keskeisiä ongelmia ovat ilmastomuutos seurannaisvaikutuksineen, lisääntyneen meriliikenteen ja luonnonvarojen hyödyntämisen aiheuttamat ympäristövaikutukset, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kaukokulkeutuvat ympäristömyrkyt sekä ydinturvallisuuteen liittyvät kysymykset.

Arktisella alueella on huomattava taloudellinen potentiaali, josta Suomi voi hyötyä. Pohjoisen Jäämeren meriliikenteen kasvu ja alueen luon-

nonvarojen hyödyntäminen ovat mahdollisuus suomalaiselle osaamiselle.

Suomen tavoitteena on:

- Vahvistaa Suomen asemaa kansainvälisenä arktisena huippuosajana panostamalla koulutukseen, tutkimukseen, testaamiseen, teknologiaan ja tuotekehittelyyn.
- Hyödyntää vahvemmin suomalaista talvimerenkulkuun ja arktiseen teknologiaan liittyvää osaamista arktisessa meriliikenteessä ja laivanrakennuksessa.
- Parantaa suomalaisyritysten mahdollisuuksia hyödyntää arktista osaamistaan Barentsin alueen suurhankkeissa tuemalla erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten verkostoitumiseen, vinnedistämiseen ja kansainvälistymiseen tähtääviä toimia.

3.5.2.3 Kansallinen suo- ja turvemaiden strategia

Turvemaiden nykyiset, moninaiset käyttötarpeet ja -arvot ovat kasvamassa. Muun muassa tästä syystä tarvitaan soiden ja turvemaiden kansallinen strategia, jonka tavoitteena on luoda yhteinen, ajantasainen näkemys soiden ja suoluonnon sekä turvemaiden kestävästä ja monipuolisesta käytöstä. Strategialla määritetään Suomen soihin ja turvemaihin liittyvät tavoitteet ja käyttötarpeet, sekä tarvittaessa keinot niiden yhteensovittamiseksi lähivuosisikymmeninä.

Soiden ja turvemaiden kansallisen strategian valmistelu käynnistettiin vuoden 2009 alussa maa- ja metsätalousministeriön koordinoimana. Strategia valmistui keväällä 2011.

Uusiksi maa-ainesten ottoalueiksi osoitettavien soiden luonnontilaisuusaste ja suon perustyyppi tulee selvittää alueiden käytön suunnittelussa.

3.5.2.4 Lapin ilmastostrategia

Lapin ilmastostrategiasta on kerrottu kappaleessa 2.6.3. *Lapin ilmastostrategia*.

3.5.2.5 Lapin energiastrategia

Lapin liiton hallitus on hyväksynyt energiastrategian kokouksessaan 9.11.2009.

Lapissa on vireillä useita eri tuotantomuotojen hankkeita, jotka toteutuessaan lisäävät Lapin energiantuotantoa merkittävästi. Samanaikaisesti Lapin teollisuuden, kaivostoiminnan ja matkailun kasvunäkymät ovat pitkällä aikavälillä hyvät, mikä lisää energiantarvetta huolimatta siitä, että samanaikaisesti energiatehokkuus paranee koko ajan.

Strategiassa on määritetty Lapille pitkän aikavälin energiavisio vuoteen 2030. Lisäksi on yksilöity lyhyemmän aikavälin tavoitteet ja kärkihankkeet.

Lapin energiastrategian kärkihankkeet:

- Bioenergian käytön kestävä lisääminen
- Turpeen käytön edistäminen
- Tuulivoiman hallittu rakentaminen ja tuulivoimaosaamisen kehittäminen
- Vesivoimatuotannon lisääminen
- Ydinvoimalaitoksen rakentamisen edistäminen Simoon
- Energiatehokkuuden edistäminen
- Infrastruktuurin toiminnan varmistaminen
- Energia-alan T&K- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen

3.5.2.6 Lapin teollisuusstrategia

Teollisuusstrategian tavoitteena on kehittää teollisuuden toimintaympäristöä sekä turvata Lapin teollisuuden kasvua ja kansainvälistymistä. Teollisuusstrategia käsittää metalliteollisuuden, kaivosteollisuuden, metsäteollisuuden, energiateollisuuden, puutuoteteollisuuden sekä luonnontuote- ja elintarviketeollisuuden valmistavana teollisuutena.

Metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistus, teollisuuspalvelut, kunnossapito ja huolto sekä logistiikka hyödyntävät luonnonvaroja ja -lostavaa teollisuutta kehitysympäristönä kasvessaan kansainvälisiä palveluntuottajia.

Strategian toteutuminen edellyttää kaikkien toimijoiden, yksityisten ja julkisten, yritysten ja muiden organisaatioiden toimenpiteitä ja yhteistyötä. Strategiassa painotetaan edistämään yritysten ja markkinoiden kohtaamista, toimin-

taympäristön kehittämiseen ja yritysten tukemiseen kasvussa ja kansainvälistymisessä.

Lapin teollisuusstrategia hyväksyttiin muutamin täsmennyksin hallituksessa 29.8.2011.

3.5.2.7 Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma

Lapin liitto käynnisti yhteistyössä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen kanssa koko maakunnan kattavan liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun. Edellinen vuonna 2000 valmistunut suunnitelma oli uudistettava vastaamaan nykyistä kansainvälistä ja kansallista toimintaympäristöä sekä Lapin maakunnan nykytilannetta ja kehitysnäkymiä. Osa Lapin liikenne 2020 suunnitelman sisällöstä on kestänyt hyvin aikaa ja useat kärkihankkeet ovat jo toteutuneet tai parhaillaan toteutumassa. Jotkin aikaisemmin tunnistetuista hankkeista ovat vanhentuneet tai niiden alkuperäinen toteutustarve on muuttunut vuosien varrella.

Tärkeimmät liikennejärjestelmän kehittämistarpeet Lapissa:

- Keskeisten elinkeinoelämän alojen (kaivos-, metalli- ja metsäteollisuuden sekä matkailun) kehittymismahdollisuuksien tukeminen
- Ihmisten arjen liikkumisen sujuvuuden ja turvallisuuden sekä palvelujen saavutettavuuden turvaaminen taajamissa ja haja-asutusalueilla
- Maakunnan saavutettavuuden parantaminen
- Lapin liikenteellisen ja logistisen aseman hyödyntäminen osana laajaa ja kehittyvää arktista aluetta.

3.5.2.8 Lapin matkailustrategia 2011–2014

Lapin matkailustrategian 2011 – 2014 on hyväksytty Lapin liiton hallituksessa 27.4.2011 muutamin täsmennyksin.

Lapilla on luonnonolosuhteidensa puolesta loistavat edellytykset vetovoimaiseksi matkailualueeksi ja Lappi on hyödyntänyt näitä vahvuuksiaan erinomaisesti kuluneina vuosikymmeninä. Matkailuelinkeino on kasvanut ja kehittynyt voimakkaasti. Matkailun aluetaloudellinen merkitys maakunnassa on huomattava.

Vetovoimaisimmat matkailukohteet ovat sijoittuneet tuntureille, keskelle harvaanasuttua maaseutua. Matkailun kehitys on auttanut kuntia ja kyliä säilyttämään ja jopa lisäämään palvelujen tarjontaa, mikä on hyödyttänyt myös paikallisväestöä. Matkailualalle syntynyt yritystoiminta on tuonut työtä ja toimeentuloa pienille paikkakunnille, sekä saanut aikaan positiivisia kerrannaisvaikutuksia myös muille toimialoille.

Laivaliikenteen kannalta Joulupukin merisatama Kemissä tarjoaa mahdollisuuksia uudenlaisten matkailutuotteiden kehittämiseksi. Lapin kansallispuistot ovat merkittävä matkailun resurssi ja vetovoimatekijä.

Matkailustrategia asettaa seuraavat tavoitteet maankäytölle:

- Lento- ja junaliikenteen kehittäminen
- Riittävä joukkoliikenne ja turvallinen tienpito
- Varmistetaan matkailun häiriötön toiminta
- Eri toimialojen tarpeiden yhteensovittaminen
- Korkealaatuinen suunnittelu ja rakentaminen

3.5.2.9 Askel Ounasjoelle I, II ja III

Askel Ounasjoelle III on jatkoa aiemmille lohien palauttamista Kemijoen vesistöön edistäneille projekteille. Askel Ounasjoelle I -projektissa laadittiin mm. Isohaaran II kalatien rakennesuunnitelma. Askel Ounasjoelle II -projekti on käynnissä. Sen aikana rakennetaan Isohaaran II kalatie ja siirretään kutukypsiä lohia Ounasjokeen.

Askel Ounasjoelle III on osa suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on lohien ja meritaimenen vaellusmahdollisuuksien avaaminen Ounasjoelle ja siten lohien ja meritaimenen palauttaminen Ounasjoen vesistöön sekä alueille Kemijoelle. Hankkeella edistetään Lapin kesämatkailun kehittymistä lisäämällä mm. Ounasjoen vesiluonnon matkailullista vetovoimaa. Lisäksi vaelluskalojen palauttaminen edistää vesiluonnon monimuotoisuuden säilymistä.

3.5.3 Vesienhoitosuunnitelmat

Euroopan unionin vesipolitiikan puitteiden direktiivi (2000) yhtenäistää EU:n vesiensuojelua. Joulukuussa 2004 hyväksytty laki vesienhoidon järjestämisestä sekä kolme muuta lakimuutosta toteutuvat vesipuitteiden direktiivin Suomessa. Vesipuitteiden direktiivin tavoitteena on ehkäistä pinta- ja pohjavesien tilan heikkenemistä koko Euroopan unionin alueella. Pintavesien hyvä tila ja pohjavesien hyvä määrällinen ja kemiallinen tila tulee saavuttaa 15 vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta.

Vesipuitteiden direktiivin tavoitteena on

- estää vesiekosysteemien huononemista sekä suojella ja parantaa niiden tilaa
- edistää kestävästä, vesivarojen pitkän ajan suojeluun perustuvaa vedenkäyttöä
- vähentää pohjavesien pilaantumista
- tehostaa vesiensuojelua pilaavien ja vaarallisten aineiden päästöjä vähentämällä (prioriteettiaineet)
- vähentää tulvien ja kuivuuden vaikutusta.

Vesienhoitoalueille laaditaan hoitosuunnitelmat, jotka valtioneuvosto hyväksyy. Vesienhoitosuunnitelma sisältää perustiedot alueen vesistöistä, niihin kohdistuvista paineista ja vesistöjen ekologisesta tilasta sekä vesien hoidon ja suojelun tavoitteista. Hoitosuunnitelmien osana laaditaan toimenpideohjelma, joka sisältää ne lainsäädännölliset keinot ja tekniset sekä taloudelliset menetelmät, joilla pyritään saavuttamaan ja turvaamaan vesistöjen hyvä ekologinen ja kemiallinen tila.

Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkenemistä sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Hoitosuunnitelmakausi kestää kuusi vuotta. Nyt on meneillään toinen suunnittelukierros, jolloin päivitetään vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2016-2021. Suunnittelu etenee vaiheittain vesien- ja merenhoitolaisissa esitettyjen määräaikojen puitteissa.

Lupaa edellyttävää yksittäistä hanketta koskevat velvoittavat toimet määritellään jatkossakin olemassa olevan lainsäädännön perusteella. Lupia käsitellään erityislainsäädäntöön, kuten vesilakiin, ympäristönsuojelulakiin, maankäyttö- ja ra-

kennuslakiin sekä luonnonsuojelulakiin perustuvissa lupamenettelyissä. Vesienhoitosuunnitelman hyväksymisen jälkeisissä lupapäätöksissä on kerrottava, miten vesienhoitosuunnitelma on päätöksessä otettu huomioon.

Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

- Tavoitteena on Tornionjoen vesien nykyisen tilan säilyttäminen, tilaltaan heikentyneissä joissa tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen, heikentyneissä rannikkovesissä hyvän tilan saavuttaminen, pohjavesien hyvän tilan ylläpitäminen
- Tiedossa olevia uusia suunnittelukaudella mahdollisesti toteutettavia suurehkoja hankkeita, joiden valmisteluvaiheessa mahdolliset vaikutukset vesien tilaan tulee erityisesti ottaa huomioon. (Kolari-Pajala kaivoshanke sekä Tornionjoen tulvasuojeluhanke.)
- Rehevöitymistä ja liettymistä aiheuttavan ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen
- Pienten virtavesien kunnostustarve (Alainenjoki, Liakanjoki, Martimajoki, Naamijoki, Palojoki, Aalisjärvi, Pasmajärvi)
- Pellon ja Karungin jätevedenpuhdistamon saneeraustarve
- Siirto- ja runkoviemärihankkeet Ylitorniossa (keskustan ja ympäristökylien siirtoviemärit) ja Torniossa (Alavojakkalan ja Kivirannan välinen runkoviemäri)
- Viemäröinnin laajentaminen vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla ja viemäröinnin ulottaminen vesihuoltolain mukaisesti vanhoille rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille sen mukaan kun kaavan mukainen maankäyttö alueella toteutuu
- Pellossa Turtola ja Juoksenki, Ylitorniolla Kauliranta–Kuivakangas, Tengeliö ja Nuotioranta–Armassaari–Kainuunkylä sekä Torniossa Keropudas–Karunki viemäröitäviä alueita vuoteen 2015 mennessä.
- Järvienkunnostushankkeet (Kurtakkojärvi, Iso- ja Vähämeltosjärvi)

Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

- Tavoitteena on Kemijoen vesien nykyisen tilan säilyttäminen, tilaltaan heikentyneissä joissa tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen, heikentyneissä rannikko-

vesissä hyvän tilan saavuttaminen, pohjavesien hyvän tilan ylläpitäminen

- Tiedossa olevia uusia suunnittelukaudella mahdollisesti toteutettavia suurehkoja hankkeita, joiden valmisteluvaiheessa mahdolliset vaikutukset vesien tilaan tulee erityisesti ottaa huomioon. (Sierilän voimalaitoshanke, Suhangon kaivoshanke, Kevitsan kaivoshanke, Narkauksen kaivoshanke)
- Rehevöitymistä ja liettymistä aiheuttavan ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen (Kemijoen alaosa, Simojoen vesistö sekä Ounasjoen vesistön alajuoksu)
- Pienten virtavesien kunnostustarve (Akkunusjoki, Ala-Kemijoki, Kaakamojoki, Kaisajoki, Ternujoki)
- Siirto- ja runkoviemärihankkeet (Simon – Kemin siirtoviemäri valmistuu 2010. Tällöin voidaan lakkauttaa nykyiset Asemanseudun ja Maksniemen jätevedenpuhdistamot ja jätevesien johtaminen Nikkilänjärveen, Simojokeen, Haukelanojaan ja Postilahteen loppuu)
- Viemäröinnin laajentaminen vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla ja viemäröinnin ulottaminen vesihuoltolain mukaisesti vanhoille rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille sen mukaan kun kaavan mukainen maankäyttö alueella toteutuu
- Järvienkunnostushankkeet (Kallijärvi Keminmaassa)
- Uudet liikenteenalueet (tiet, radat, rata- ja lentokentät ja -paikat) sijoitetaan maankäytön suunnittelun keinoja käyttäen pääsääntöisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle.
- Isohaaraan on suunniteltu uusi yhdistelmäkalatie turvaamaan lohienkalastus Kemijoessa

Simojoen vesistöalueen yleisen tason hoitosuunnitelma

- Tavoitteena vesistön hyvä ekologinen tila
- Lohikannan hoito, kalatalouden kehittäminen
- Turvetuotantokenttien suunnittelu pinta- ja pohjavesien haitallisia vaikutuksia minimoiden, jälkikäytön suunnittelu ja toteutus
- Vesienhoito- ja suojelullisten näkökulmien huomioiminen maa- ja metsätaloudessa, lannoitteiden käytön vähentäminen

- Liettymisen ja rehevöitymisen vähentäminen vesistöissä
- Vaikutusten seuranta Vouhonjoella
- Valuma-alueiden kunnostukset
- Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelmat

3.5.4 Kriisitilanteiden tavoitteet

Kriisitilanteiden tavoitteet, joilla voi olla vaikutusta alueidenkäytön suunnittelulle, on koottu valtioneuvoston periaatepäätöksestä 16.12.2010 ”*Yhteiskunnan turvallisuusstrategia*”.

Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeimmät tehtävät ovat Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueillaan mm. ympäristöön ja luonnonvaroihin, liikenteeseen ja infrastruktuuriin sekä elinkeinoihin liittyvistä toimeenpano- ja kehittämistehtävistä sekä näihin liittyvästä varautumisesta ja kriisijohtamisesta. Kuntien rooli yhteiskunnan varautumisessa ja häiriötilanteiden hallinnassa on paikallishallinnossa keskeinen, koska peruspalveluiden ja muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen järjestäminen on merkittäviltä osiltaan kuntien vastuulla. Kunnat voivat vaikuttaa yhteiskunnan kriisinkestävyyteen osittain myös maankäytön suunnittelun keinoin kriisinkestävää yhdyskuntarakennetta edistämällä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan seuraavilla alueiden käytön suunnitteluunkin vaikuttavilla asioilla on merkitystä kriisitilanteiden hallinnassa:

- Tulvariskien hallinnalla ja patoturvallisuuden valvonnalla varaudutaan sekä äkillisiin tilanteisiin ja onnettomuuksiin että hitaasti eteneviin prosesseihin kuten ilmaston muuttokseen
- Maa- ja vesialueilla tapahtuvat öljy- ja kemikaalionnettomuudet havaitaan ja rajoitetaan nopeasti. Torjunta on oikea-aikaista ja tehokasta.
- Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä turvataan rauhalliset olot ja hyvä rajajärjestys maamme kaikilla rajoilla sekä rajaliikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Tähän liittyen Länsi-Lapissa tulee voida tarvittaessa pystyä suorittamaan rajatarkastukset, varmistamaan rajaliikenteen sujuvuus ja turvallisuus sekä kyky palauttaa

raja-valvonta väliaikaisesti Schengensisärajoille

- Talouden ja infrastruktuurin toimivuuden varmistaminen mm. sähköisten tietojen ja viestintäjärjestelmien sekä kuljetusten turvaamisella, yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen ylläpitäminen, osaava työvoima, korkeatasoisen koulutus- ja tutkimusjärjestelmän ylläpitäminen sekä merkittävien ympäristömuutosten havaitseminen, rajoittaminen ja niihin sopeutuminen.
- Voimahuollon perustan muodostava monipuolinen, edullinen ja riittävä sähköenergian kotimainen tuotantokapasiteetti varmistetaan.
- Maan sisäisten kuljetusten varmistamiseksi ohjataan kuljetusväylien rakentamista ja kuljetuksista vastaavien organisaatioiden sekä satamien, lentokenttien ja muiden liikennejärjestelmän solmukohtien valmius- ja turvallisuustoimintaa.
- Kuljetusten infrastruktuuri ja keskeiset logistiset ketjut varmistetaan.
- Väestönsuojien rakentamista jatketaan ensisijaisesti sotilaallisiin uhkiin varautumiseksi.
- Tavanomaisten jätteiden ja ongelmajätteiden sijoittamiselle varataan kaavoituksessa riittävät alueet ja tarvittavat varat-alueet.
- Ympäristön tilan seuranta pidetään yllä. Suomen osallistumista kansainväliseen yhteistyöhön ilmastonmuutoksen hidastamiseksi jatketaan.

3.6 RUOTSIN TAVOITTEET

Länsi-Lapin maakuntakaavasta on neuvoteltu 15.6.2011 Haaparannan kaupungin ja Pajalan kunnan kanssa sekä 16.6.2011 Lääninhallituksen (Länstyrelsen) ja Liikenneviraston (Trafikverket). Neuvottelun avulla kerättiin Ruotsin kuntien ja Norrbottenin läänin tavoitteita.

Neuvotteluissa nousivat esille seuraavat tavoitteet:

- Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen esittäminen niin, että ympäristössä sijaitseva kartografinen tieto (rakennukset, tiestö, vesistö) tulee huomioitua suunnittelualueella laajemmin myös Ruotsin puolelta
- Alueidenkäytön suunnittelun kokonaisvaltainen yhteensovittaminen rajaseudulla

- Kemin lentoliikenne voisi hyödyttää myös Ruotsin puolen asukkaita ja matkailijoita. Markkinointia tämän edistämiseksi tulisi kehittää.
- Kemi-Tornio rautatien sähköistäminen - Ratakysymys muutoinkin ratkastava
- Yhteinen matkakeskus Haaparannalle ja Torniolle
- Suomen junat pohjoiseen tulisi liikenöidä Haaparanta-Tornio päärautatieasemalta
- Uusi ja suuri logistiikkakeskus tarvitaan Haaparanta-Tornioon
- Joukkoliikenteen kehittäminen ylivaltakunnallisesti
- Taksiliikenteen yhteistyön kehittäminen Haaparanta-Torniossa
- Rajanylityspaikat laadukkaina elinympäristön kohottajina
- Rajan ylittämisen kehittäminen jalankulun ja pyöräilijöiden osalta
- Moottorikelkkailijoiden ja kaupallisten huviveneiden rajanylitykset ilmoitusten piiriin
- Tärkeitä ovat rautatieliikenne, lentoliikenne, maantieliikenne, joukkoliikenne, matkailu, kaivostoiminta, yhdyskuntateknikka, palvelutarjonta
- Saariston kehityshankkeissa huomioitava myös Ruotsin saaristo
- Matkailupalvelut rajaseudulla tulee tunnistaa

Maa- ja metsätalouden, poronhoidon ja luontais-
talouden elinkeinollinen merkitys haja-
asutusalueella on edelleen varsin suuri. Maaseu-
dun kehittämisessä pienimuotoisen yritystoimin-
nan ja jalostuksen lisääminen nähdään osana
matkailun palveluketjuja. Elinkeinojen kehittä-
misessä ja palvelutoiminnassa vahvistetaan yh-
teistyöhankkeita Ruotsin kanssa.

3.7 LÄNSI-LAPIN TULEVAISUUSKUVA JA KEHITTÄMISSTRATEGIA

Länsi-Lapissa alueen päätavoite on vahvistaa Pe-
rämerenkaaren teollista ja logistista profiilia,
huomioida jokivarsien kehityskäytävät sekä luoda
asukkaille monipuolista työtä ja toimeentuloa.

Hyvät liikenneyhteydet ovat ensisijaiset tärkeitä
alueen elinkeinoelämän vahvistamisessa. Kai-
vostuotteiden kuljetus Kemin Ajoksen sataman
kautta maailmanmarkkinoille ja rautatieyhteyk-
sien parantaminen tukevat Perämeren alueelle si-
joittuvaa vahvaa teollisen vyöhykkeen kehittä-
misideaa.

Perämerenrannikko kehittyy teollisuuden sekä
kaupan ja energiantuotannon vyöhykkeenä. Met-
sätalous on edelleen merkittävä paikallistalou-
dessa ja maakunnan metsäteollisuuden raaka-
aineen tuottajana.

3.7.1 Länsi-Lapin maakuntakaavan SWOT- analyysi

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • kansainvälisyys ja rajat, rajayhteistyö • sijainti Perämeren rannalla: hyvä saavutettavuus, satama, lentokenttä sekä rauta- ja maantieyhteydet • kaupallisten palvelujen monipuolisuus • Tornion-, Kemi ja Simojoki, kalastus • Perämeren saariston ja jokilaaksojen luonnonmaisemat • monipuolinen ja puhdas luonto, puhdas ilma • ladut, reittiverkostot 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • pitkät etäisyydet Suomen väestökeskittymistä, kuljetuskustannukset • väkiluvun väheneminen • hajanaisuus, sisäisen joukkoliikenteen puutteet • kunnallistalouden ongelmat • pätevän työvoiman saatavuus kasvualoille, työvoiman koulutus rakenne • maankäyttöristiriidat • saavutettavuus (lennot, lentohinnat, Kemi-Tornion lentokentän kapasiteetti)
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön tiivistäminen Ruotsin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa (palveluverkostot, infrastruktuuri) • verkostoituminen ja yhteismarkkinointi • Matkailun kehittyminen (merimatkailu, jokimatkailun, luontomatkailu, ostosmatkailu, kulttuurimatkailu) • koulutuksen kehittäminen ja monipuolistaminen • viihtyisä elinympäristö ja etätyöteknologia • alihankkijoiden houkuttelemisen tai synnyttämisen veturiyritysten myötä • Potentiaalia monimuotoiselle energiatuotannolle • Teollisuustoimintojen keskittäminen ja kasvu • Pk-sektorin kehittyminen ja kauppalpalvelut 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • palvelu- ja yhdyskuntarakenteiden murtuminen väestömuutosten vuoksi, ikärakenteen muutokset • väestön keskittyminen etelään - vie kysyntää pohjoiselta osaamiselta • osaavan työvoiman saannin vaikeutuminen • yhteisen näkemyksen puuttuminen, yhteistyökyyvyn puute, eripura • päätöksenteon lyhytjänteisyys • lentoliikenteen kehittämättömyys, kalliit hinnat • junaliikenteen heikentyminen • energian hinta • rakennetun ympäristön tason lasku • Sataman kehittämispotentiaalin rajallisuus • Vireillä olevien hankkeiden toteutumattomuus

Kuva 24: Viistokuvaote Veitsiluodon tehtaista. (Ilmakuva Vallas)

3.7.2 Elinkeinot maakuntakaavassa

Teollisuus

Kemi-Tornion seutukunta on Lapin teollistunein alue, jossa sijaitsee suuria paperin, selluloosan, kartongin ja sahatavaran tuottamiseen erikoistuneita laitoksia. Outokumpu Oy Tornion tehdas on Euroopan suurin ruostumatonta terästä ja ferrokromia tuottava tehdas. Stora Enso Oy tuottaa paperia, selluloosaa ja sahatavaraa, Oy Metsäbotnia Ab:n Kemin tehtaot kartonkia ja selluloosaa sekä Oy Botniawood Ab sahatavaraa.

Alueella on Euroopan suurin kromikaivos ja pienekö kalkkikaivos sekä useita erikoistuneita pienteollisuusyrityksiä, joista osa on keskittynyt suurteollisuuden alihankintaan.

Maakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet.

Kaivosteollisuus ja maa-ainesten ottaminen

Malmi-, rakennuskivi-, teollisuusmineraali-, hiekka-, sora-, turve- ja soravarojen käyttömahdollisuudet pyritään turvaamaan niin, että haittoja muulle toiminnalle tai luonnolle syntyy mahdollisimman vähän. Vältetään sellaisen toiminnan sijoittamista malmipotentialisille alueille tai niiden viereen, joka estäisi kaivostoiminnan tai häiriintyisi siitä.

Maa-ainesten ottoalueet osoitetaan mahdollisuuksien mukaan paikoista, joissa otto ei aiheuta häiriötä tai turmele arvokasta maisemaa.

Turpeenottoalueiden sijoittamisessa otetaan huomioon vesistöjen suojelu ja mahdollisuudet oton jälkeiseen käyttöön ja maisemointiin. Tärkeiden pohjavesiesiintymien lähelle ei sijoiteta vesiä pilaavaa toimintaa.

Tuulivoimalatuotanto

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet.

Muu energiatuotanto

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu nykyiset vesivoimalat.

Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavassa on osoitettu Simon Karsikkoniemen alueelle

suunniteltu ydinvoimalaitos sekä siihen liittyvät toiminnot.

Kemiin on suunnitteilla biopoltonestelaitos. To-teutuessaan hanke tulee edellyttämään sijoitusalueen lisäksi liikenneyhteyksien suunnittelua sekä raaka-aineiden hankinta-alueita. Laitos pystyy hyödyntämään mm. sellutehtaan ja Karihaaran sahan sivutuotteita, jotka eivät sovellu sellutuotantoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan soveltuvat merkinnät muun energiatuotannon tarpeisiin.

Maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat kaivosalueet sekä kaivostoiminnan kehittämisen kohdealueita. Maakuntakaavassa osoitetaan turvetuotantoon ja maa-ainesten ottoon soveltuvia alueita.

Kaupalliset palvelut

Päivittäistavarakaupan tarjonta Länsi-Lapissa painottuu pääkeskuksen eli Kemi-Tornion alueelle. Suurimmat ja monipuolisimmat hypermarketit ja tavaratalot sijoittuvat tälle alueelle. Hypermarketeiksi luokitellaan tilastossa Prisma, Citymarket, Euromarket ja tavarataloiksi Länsi-Lapissa Tampereen Säästö-tex ja Halpahalli. Kaupungeissa on myös hypermarkettien ja tavaratalojen lisäksi monipuolisesti muutakin päivittäistavarakaupan tarjontaa.

Ylitorniossa ja Pellossa on myös monipuolisesti päivittäistavarakaupan tarjontaa. Keskuksissa on suuria supermarketteja sekä pienempiä lähikauppoja. Muissa kuntakeskuksissa pt-tarjonta painottuu pieniin myymälöihin. Päivittäistavarakaupan tarjontaa löytyy myös jonkin verran alakeskuksista ja kylistä.

Rajakauppa kehittyi Torniossa, Ylitorniolla ja Pellossa. Suurten hankkeiden myötä kaupalliset palvelut kehittyvät koko Perämerenkaaren alueella.

Maakuntakaavassa osoitetaan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitus.

Matkailupalvelut

Länsi-Lapin maakuntakaavaan tulee matkailun ja virkistuksen kehittämisen kohdealueita, joilla osoitetaan matkailullisesti vetovoimaisia alueita joita kehitetään matkailupalvelualueiden, maa-seutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäytötarkoitusten kanssa yhteensopivalla tavalla.

Tornionlaaksossa lohenkalastus on elävöittänyt alueen matkailutoimintaa. Erämatkailulle mahdollisuuksia tarjotaan moottorikelkka- ja ulkoilureitistöjä edelleen kehittämällä. Matkailuvaltteina ovat puhdas ilma, luonnonrauha, vuodenaikojen erilaisuus, kalastus, luonnonkauneus. Toimintaa kehitetään ympärivuotiseksi ja säätä kestäväksi, mikä edellyttää investointeja majoitus- ja ohjelmapalvelurakennelmiin.

Kemin lumilinnaa käy vuosittain katsomassa noin 100 000 vierailijaa. Jäänmurtaja Sampo houkuttelee matkailijoita Länsi-Lappiin sekä kesäisin että talvisin.

Tärkeät matkailukohteet Tornionlaakson seutukunnassa sijoittuvat Pellon Ritavalkeaan ja Ylitornion Aavasaksalle talvisen laskettelu- ja hiihtomahdollisuuksien pariin. Lisäksi Pellon Napapiiri ja Vihreä Pysäkki mahdollistavat matkailijoille paikallisia matkailupalveluja. Tornion-, Kemi- ja Simojokien varsilla kalastusmatkailun lisääminen edellyttää matkailupalvelujen kehittämistä.

Matkailurakentamisessa on huomioitava ympäristö, viihtyisyys ja laatu. Maankäytöstä tulisi sopia yhteisesti eri toimialojen kesken ja kaikkien näkökantoja kunnioittaen. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita ja ympäristöjä vaalitaan ja hyödynnetään matkailun vetovoimatekijöinä.

Tärkeitä ovat maantie-, rautatie- ja lentoliikenteen hyvä toimivuus sekä luonnon kestävyys ja säilyminen puhtaana. Tärkeää on myös turvata lentoliikenteen ympärivuotiset palvelut lähialueiden lentokentillä. Tulevaisuudessa tulee huomioida lisäksi rautatieyhteyksien kehittäminen matkailuliikenteen näkökulmasta.

Maakuntakaavassa osoitetaan matkailun kehittämisen kohdealueet, matkailupalvelualueet ja pienempiä matkailukohteita, matkailun tarvitsemat virkistys- ja suojelualueet, reitit ja liikenneyhteydet.

Maatalous

Kemi-Tornio alue on Lapin parasta maatalousaluetta. Elinkeinorakenne on muuttunut yhä palveluvaltaisemmaksi. Rakennemuutos hidastuu ja maatalous säilyy merkittävänä elinkeinona erityisesti Simossa, Keminmaassa sekä Tervolassa. Pääosa maataloudesta hoidetaan pääammattina tilakoon kasvaessa hieman edelleen. Maatila-matkailu, muu yrittäjyys tai palkkatyössä käynti ovat merkittäviä maatalouden rinnakkaiselinkei-

noja. Maatalouden merkitys on suuri maaseudun asuttuna pitämisessä ja kulttuurimaiseman ylläpitäjänä, mistä hyötyy myös matkailu.

Maatalous keskittyy entistä enemmän pääteiden varsille ja palveluiden läheisyyteen. Kaavassa maaseudun kehittämisen kohdealueilla voitaisiin järjestellä peltotiluksia uudelleen niin, että palttojen koko kasvaisi, etäisyys talouskeskuksista vähenisi ja tuotannon kannattavuus siten parantuisi.

Osoitetaan maaseudun kehittämisen kohdealueet sekä maatalousalueita.

Metsätalous

Maakuntakaavalla pyritään turvaamaan nykyisten luonnonsuojelualueiden ulkopuolella olevien metsäalueiden säilyminen pääosin talouskäytössä. Kaavamerkinnät, kaavamääräykset ja kaavaselostuksen ohjeet ja suositukset ovat ohjeena metsälain ja metsänhoito-ohjeiden soveltamisessa auttaen tunnistamaan alueet, joilla tarvitaan erityisiä muut käyttömuodot huomioon ottavia käsittelytapoja. Kaavallinen ohjaaminen kohdistuu lähinnä reittien, teiden ja matkailupalvelualueiden läheisyyteen. Rajoitukset eivät saa olla kohtuuttomia.

Maakuntakaavassa varataan pääosa suojelualueiden ulkopuolisista alueista maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Kaavassa voidaan lisäksi esittää maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja sekä päällekkäismerkintöjä ja määräyksiä, joilla vaalitaan maisemaa tai turvataan muiden maankäyttömuotojen kuten matkailupalveluiden ja porohoidon toimintaedellytyksiä.

Poronhoito

Poronhoitoalueeseen Länsi-Lapissa kuuluvat Pellon, Simon, Tervolan ja Ylitornion kunnat. Poronhoidolla on elinkeinollista merkitystä myös jalostamisessa, kaupassa ja matkailussa. Tavoitteena on käsitellä ja käyttää porotalouden tuotteista mahdollisimman suuri osa alueella, jolloin niistä jää sinne suurin hyöty. Muu alueidenkäyttö vaikuttaa huomattavasti poronhoitoon ja poronhoidolla on omat vaikutuksensa muuhun alueidenkäyttöön.

Poronhoidon tärkeät alueet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavassa porotalouden toimintaedellytyksiä turvataan osa-aluemerkinnöillä, kaavamääräyksillä ja suo-

situksilla. Maakuntakaavan selostusosaan voidaan ottaa teemakarttoja porotaloudesta, joihin esimerkiksi kaavamääräyksissä voidaan tarvittaessa viitata.

Kalatalous

Ammattikalastus voi kehittyä Perämerellä. Kalaa toimitetaan pääasiassa puolijalosteina alueen omiin taajamiin ja matkailupalveluyrityksiin. Kalastusmatkailua ja sitä tukevia elinkeinoja kehitetään sekä Tornion-, Kemin- ja Simojoen lohienkalastuksessa että muiden kalalajien hyödyntämisessä kestävästä käytön periaatteella. Tavoitteena on lohien saaminen Kemijokeen rakentamalla kalatie ja kalaportaat Kemijoen voimalaitosten ohi.

Maakuntakaavassa kalatalouden toimintaedellytyksiä voidaan turvata kaavamääräyksillä, suosituksilla ja toimintojen sijoituksilla.

Muut elinkeinot

Luontaiselinkeinojen toimintamahdollisuudet tulee säilyttää.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös muille elinkeinoille tarpeellisia alueita sekä kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Yhteiskunnalliset palvelut

Koulut säilyvät kuntakeskusten lisäksi muutamassa keskuskylässä. Teollisuuden ja muiden elinkeinoelämää tukevien hankkeiden kehittyminen on otettava huomioon pysyvän työvoiman saamiseksi. Muut kiinteät kunnalliset palvelut ovat kuntakeskuksissa. Liikkuvat palvelut tarjoavat mahdollisuuden asua myös muissa kylissä. Monet palvelut hoidetaan kuntien yhteistyönä, myös valtakunnan rajan yli.

Vanhuksia voidaan hoitaa keskustaajamien lisäksi myös kylissä, missä on valmiita tiloja. Palvelujen saatavuuteen ja väestön pysymiseen maaseudulla vaikuttavat keskeisesti liikenneyhteydet ja -palvelut. Autottomille tulee turvata joukkoliikenteen peruspalvelut.

Maakuntakaavassa otetaan huomioon tärkeitä julkisen hallinnon toimintoja, koulutusta, terveydenhuoltoa ja sosiaalipalveluja sekä antaa niihin liittyviä kaavamääräyksiä ja suosituksia.

3.7.3 Väestökehitys

Maakuntakaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestökehitysarvio. Länsi-Lapissa väestö on vähentynyt Kemi-Tornion aluetta lukuun ottamatta.

Väestökehitys Länsi-Lapin alueella on ollut negatiivinen. Vuoden 2010 lopussa alueella asui 69 265 asukasta. Vuoden 2010 aikana väestönlisäys on -133. Syntyneiden enemmisyys on hieman positiivinen ja nettomaahan muutto on lisääntynyt lähes 300 henkilöllä. Kuntien välisessä nettomuutossa kehitys on ollut negatiivinen. Vähentymää on ollut lähes 500 henkilöä. Kunnittain tarkasteltuna Torniossa väestökehitys on ollut positiivinen. Tilastokeskuksen trendiennusteen mukaan vuonna 2030 alueella olisi noin 68 500.

Työpaikkojen määrä on kasvanut vuodesta 1995 lähes 1 000 työpaikalla. Vuonna 2008 työpaikkoja oli 26 521. Vaikka työpaikkojen määrä on kasvanut, niin työvoiman määrä (15–64 -vuotiaat työlliset ja työttömät) on vähentynyt. Työttömien määrä on laskenut reilusta 9 000 (vuonna 1995) reiluun 4 000 (vuonna 2008).

Rajakauppa ja -liikenne, tuulivoimatuotanto, biopoltonestelaitos ja puunjalostus pitävät sisällään myös mahdollisuuden muutokseen alueen väestörakenteessa. Väestötavoitteet saavat olla optimistiset mutta eivät siten epärealistiset, että niiden pohjalta syntyvät tarpeettomia yhdyskuntakustannuksia.

Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavaselostuksessa Kemi-Tornion talousalueelle on arvioitu noin 700–900 uuden asukkaan kasvua ydinvoimalaitoksen sijoituksella alueelle. Työpaikkoja vastaavasti käyttövaiheessa 400 – 500.

Fennovoima ilmoitti syksyllä 2011 ydinvoimalaitoksen sijoittumisesta Pyhäjoelle. Länsi-Lapin maakuntakaavan aluevarauksiin sijoituspäätöksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia maakuntakaavan yleispiirteisyys ja kaavan aikajänne huomioon ottaen.

Ydinvoimalaitoksen vaikutus väestökehitykseen maakuntakaavan yleispiirteisyydellä ja pitkä aikajänteellä aluevarauksia ei ole tarvetta muuttaa. Tarkistetaan selostusta.

Biopoltonestelaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on arvioitu, että toiminnan aikana laitos lisää työllisyyttä ja laitoksen sijain-

tikunnan sekä raaka-ainehankinnan paikkakunnan verotuloja. Biopolttonestelaitos työllistää noin 100 henkilöä ja raaka-aineen hankinta luo noin 500 työpaikkaa lisää.

Lapin maakuntasuunnitelman 2030 mukainen arvio

Lapin väestökehityksen tavoiteuraa ja tavoiteltua väestömäärää vuodelle 2020 on hieman kiristetty edellisen maakuntasuunnitelman tavoitteista. Vuodelle 2020 tavoitellaan 188 000 asukasta, mikä on kaksi tuhatta enemmän aikaisempaan tavoitteeseen verrattuna. Perusteena suuremmalle väestömitoitukselle ovat erityisesti luonnonvarateollisuuden kohdistettavat aikaisempaa vahvemmat kasvuodotukset. Myös matkailun ennakoitaan jatkavan kasvuaan. Vuodelle 2030 tavoitellaan 195 000 asukkaan väestömäärää, mikä merkitsee sitä, että muuttotase vuosina 2021-2030 on keskimäärin +500 henkilöä vuodessa. Lisäksi myönteistä väestökehitystä tulee auttamaan selkeästi positiiviseksi muuttunut luonnollinen väestönmuutos, sillä Lappi on onnistunut houkuttelemaan 2020-luvulla muuttajiksi nuoria perheitä, mikä parantaa maakunnan syntyvyyttä. Lapin työvoima lisääntyy muuton vaikutuksesta merkittävästi, mikä on perusedellytys sille, että eläköitymisen myötä vapautuviin ja uusiin työpaikkoihin riittää tekijöitä. Lapin huoltosuhteen odotetaan paranevan maltillisesti ja palautuvan 1990-luvun alun lukuihin.

Aluetalouden kehityksessä Lapin asukasta kohden laskettu BKT on tavoitteena nostaa koko maan keskimääräiselle tasolle, sillä taustaoletuksella, että koko maan tasolla kehitys jatkuu toteutuneella pitkän aikavälin trendimaisella kasvurallalla. Tavoitteeseen pyritään panostamalla voimakkaasti sekä teollisuuden, kaivostoiminnan ja energiasektorin kehittämiseen että kolminkertaisamalla matkailutulo vuoteen 2030 mennessä. Työpaikkojen kokonaismäärän odotetaan kasvavan jopa 10 000 työpaikalla. Tällöin onnistutaan pienentämään Lapin työttömyysastetta merkittävästi ja samalla nostamaan työllisyysastetta.

Kemi-Tornion kuntajakoselvityksen tavoitteet

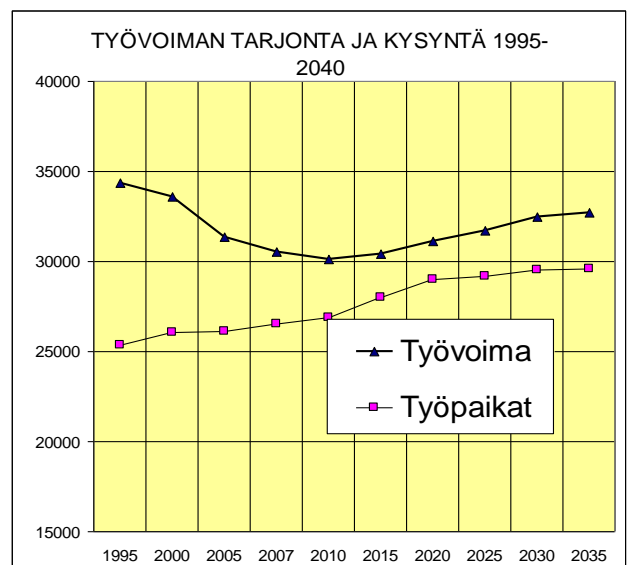
Alueen kehitykselle on olemassa positiivisia näkymiä ja mahdollisia uusia työpaikkoja syntyy alueelle huomattavia määriä. Kemi-Tornio alueen kuntajakoselvityksessä (2010) on selvitetty mahdollisia ”megahankkeita” ja niiden vaikutusta työpaikkoihin. Megahankkeiden kautta on laskettu, että alueelle tulisi uusia pysyviä työpaikkoja noin 3 000 (vuoteen 2020 mennessä). Suunniteltujen hankkeiden rakentamisajan työpaikoiksi on arvioitu noin 4 000. Tulevia mahdolli-

sia megahankkeita ovat mm. Simon Karsikon ydinvoimala, Outokummun laajennus, Kemin biodiesel-hanke, Kemin keskustan ja Rajalla alueen kehittäminen, uusiutuvan energian hankkeet.

Länsi-Lapin maakuntakaavan väestöennuste

Länsi-Lapin maakuntakaavan väestöennusteen tavoitevuosi on 2030 ja tavoitetta on lähdetty rakentamaan mahdollisten megahankkeiden toteutumisen pohjalta ja työpaikkatavoitteeksi on asetettu 29 500 (kasvu 3 000). Tämän perusteella alueelle asuisi vuonna 2030 reilu 75 000 asukasta (vuonna 1995 asukasluku oli lähes 77 000), kasvu olisi noin 5 500 asukasta. Alla on perusteluita laskelmalle.

Laskelmassa on hyödynnetty ennakoinnissa kehitettyä laskentamallia ”HEMAASU 2030”. Malliin on syötetty maakuntakaava-alueen lähtötiedot ja tavoiteltu työpaikkakehitys. Laskentaan on muokattu niin, että työvoiman tarjonta ja työpaikkojen määrä eivät mene ristiin.

Kuvio 28: Työvoiman tarjonta ja kysyntä

Valtakunnallisia aluerakennetavoitteita

Valtakunnan tasolla on hahmoteltu alueiden käyttöä ja aluerakennetta noin 20 vuoden tähtäimellä ympäristöministeriön julkaisussa Kilpailukykyä, hyvinvointia ja ekotehokkuutta, Suomen aluerakenteen ja alueidenkäytön kehityskuva (2006). Perämerenkaari on osoitettu Suomen tärkeimpiin aluerakenteen kansainvälisiin yhteistoiminta-alueisiin ja yhteistyövyöhykkeeseen. Arkangelin tieliikenneyhteys halkoo Länsi-Lappia ja yhteydet Barentsin alueeseen ovat kansainvälisesti tärkeitä. Ajoksen ja Röyttän satamat, Kemi-Tornion lentokenttä ovat valtakunnallisesti merkittäviä liikenneyhteyksiä. Lisäksi Kemin tavaraterminaali ja päämaantieyhteyksien

kehittäminen on turvattava korostaen hyvää saavutettavuutta ja turvallisuutta.

Länsi-Lapin osalta Perämerenkaaren merkitys yhteyksien ja kanssakäymisen volyymissä tulee lisääntymään. Oulun seudun strategiset valinnat heijastuvat voimakkaasti etenkin Kemi-Tornio seutukuntaan.

Maaseudun säilyminen elävänä on turvattava vahvistamalla ja kehittämällä peruselinkeinoja sekä monipuolistamalla elinkeinorakennetta Lapin erityispiirteiden pohjalta. Taajama-alueiden osalta asuinrakennetta on pyrittävä edelleen tiivistämään hyödyntämällä järkevällä tavalla maankäyttöpoliittisia keinoja. Jokivarsiasutus sijoittuu hyvien kulkuyhteyksien ja kehityskäytävien varrelle ja edustaa kulttuurihistorialtaan luontaista asutusrakennetta.

Maakuntakaavassa osoitetaan aluerakenteen kannalta keskeiset ylivaltakunnalliset ja ylimaakunnalliset kehittämiskäytävät ja -vyöhykkeet sekä niille kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Länsi-Lapin liittyminen ympäristöön ja kehittämisvyöhykkeet

Sovitetaan alueidenkäyttö yhteen Tunturi-Lapin, Rovaniemen, Pohjois-Pohjanmaan maakunnan ja Norrbottenin alueiden kanssa. Yhteistyön tarvetta on ainakin palvelujen, matkailun, kaivostuominnan, liikenteen ja sähkönsiirron osalta. Toiminnallisia yhteistyöaiheita ovat muun muassa palveluverkostojen kehittäminen, koulutus, matkailun kehittäminen. Länsi-Lapissa on erilaisia ylikunnallisia ja ylimaakunnallisia kehittämisvyöhykkeitä.

Maakuntakaavassa osoitetaan kehittämisvyöhykkeet, kehittämisen kohdealueet ja niille kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Keskusverkko

Kehitetään Pellon, Ylitornion, Simon, Keminmaan ja Tervolan kuntakeskuksia, joilla kullakin on oma erityisluonteensa. Lisäksi vahvistetaan Kemin ja Tornion kaupunkien profiloitumista logistisena ja teollisena keskuksena.

Kehitetään kuntakeskusten, matkailupalvelualueiden ja kylien muodostamaa verkostoa. Olemassa olevia rakenteita hyödynnetään mahdollisimman paljon. Elinkeinotoimintaa ja muuta toimintapohjaa monipuolistetaan. Keskusverkkoon kuuluvat kuntakeskusten ja matkailupalvelualueiden lisäksi maaseudun keskuskylät, muut kylät ja usean kylän muodostamat kylätoiminta-alueet.

Elinvoimaisimpia ovat kylät, jotka ovat pääteiden varressa, omaavat pitkän historian ja kulttuuriarvoja sekä ovat henkisesti vahvoja. Maaseudun asutusta, pientä jalostustoimintaa sekä matkailua ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnataan tukemaan kuntakeskuksia ja aluerakenteellisesti tärkeitä kyliä. Pienimpien kylien ja haja-asutuksen väki vähenee eniten. Monien kylien maatalousmerkitys vähenee ja joistakin se saattaa kadota kokonaan. Uusi asuntotuotanto keskitetään pääasiassa kuntakeskuksiin sekä lähelle pääteitä oleville alueille. Loma-asuntojen muuttamisessa vakituiseen asumiseen tukeudutaan oleviin kyliin ja päätieverkkoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan maakuntakeskus, keskustaajamat sekä keskuskylät ja suurimmat matkailupalvelualueet.

Virkistys

Taajamien ja matkailupalvelualueiden virkistysalueet, suojelualueet sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet muodostavat verkoston, jonka tiet ja reitit sitovat yhteen. Erityisiä virkistysalueita tarvitaan taajamien ja matkailupalveluiden yhteydessä. Luonnonsuojelualueilla on myös virkistystoimintaa, samoin suuri osa talousmetsistä sopii myös virkistykseen. Virkistysalueilla ja reiteillä on yhteydet naapuriseutukuntiin ja naapurimaihin.

Virkistysalueet ja runkoreitit sijoitetaan tulemaan kylä- ja matkailupalveluverkostoa. Runkoreitit liitetään paikallisiin reitteihin. Reittien ja alueiden suunnittelussa otetaan huomioon sekä luonnon vetovoimatekijöiden hyödyntäminen että luonnon kulumisen ja häiriintymisen ehkäiseminen. Reitit pyritään linjaamaan luonnonarvoja vaarantamatta merkittävien maisemakohtien ja palvelujen kautta. Poronhoidolle aiheutuva haittaa vältetään. Otetaan huomioon myös turvallisuus ja reittien huolto. Erityisesti kiinnitetään huomiota pitkämatkaisiin vaellus-, koiravaljakko-, moottorikelkka-, veneily- ja melontareitteihin.

Maakuntakaavassa korostetaan moottorikelkka-reittien sijoittamista pääsääntöisesti maa-alueille, vain pakottavissa tapauksissa vesistöalueille. Riittävät turvaetäisyydet huomioon ottamalla moottorikelkkareitti voidaan suunnitella kulkemaan myös olemassa olevaa voimajohtolinjakäytävää mukaillen. Toisilleen vaaraa, häiriötä tai muuta haittaa aiheuttaville toiminnoille tulee olla eri reitit. Toisaalta reittejä tulisi myös mahdollisuuksien mukaan yhdistellä luonnon säästämiseksi. Koiravaljakkoajelun tulisi olla luvanvaraista.

Maakuntakaavassa esitetään seudullisesti merkittävät virkistysalueet, -kohteet ja -reitit sekä niiden yhteystarpeet. Virkistykseen hyväksi voidaan antaa muuta käyttöä rajoittavia määräyksiä tai suosituksia.

Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritetty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Maastossa voi löytyä lisäksi useita **moottorikelkkauria**, jotka on perustettu maanomistajien suostumuksella. Kulkeminen urilla voi edellyttää uranpitäjän lupaa, joka toisinaan on maksullinen. Urilla liikkumiseen sovelletaan maastossa liikkumisen säädöksiä. Moottorikelkkaurien pysyvyyttä ei ole turvattu esimerkiksi maanomistajan vaihtuessa.

Hevosella liikkuminen ilman rattaita kuuluu jokamiehen oikeuksiin. Mikäli reitistöt eivät reitinpitäjän mielestä sovellu hevosella kuljettavaksi, tulee asiasta ilmoittaa erillisellä merkillä.

Liikenne ja liikenneväylät

Suomen liikennejärjestelmää on suunniteltu valtakunnan, Pohjois-Suomen ja maakunnan tasolla. Maakuntakaavan liikennesuunnittelu perustuu maakuntakaavan kanssa samaan aikaan tehtävään Lapin liikennejärjestelmä 2030 sekä Länsi-Lapin liikenneselvitykseen.

Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisussa ”Liikenne 2030, suuret haasteet, uudet linjat” on ehdotus Suomen uusiksi liikennepoliittisiksi linjauksiksi. Keskeisinä haasteina mainitaan mm. ilmastonmuutos, elinkeinoelämän kilpailukyky, muuttuva ja hiljenevä maaseutu sekä liikenteen turvallisuus. Ehdotuksen mukaiset liikennepoliittikan linjaukset ovat

- liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentäminen
- logistisen kilpailukyyn turvaaminen
- arjen matkat toimiviksi
- yhdessä, parempaa, tehokkaammin.

Kansainvälisiä yhteyksiä kehitetään Barentsin Euroarktiseen liikennealueeseen liittyen. Liikenteen tarvitsemien logistiikka- ja muiden palveluiden tasoa nostetaan. Alueen kehittämisen kannalta tärkeät ulkoiset ja sisäiset tieliikenneväylät pidetään liikenteen vaatimassa ja standardin mukaisessa kunnossa.

Itä-länsisuuntaisia liikenneyhteyksiä kehitetään Perämeren kaaren alueella, laajemmin myös Ruotsin ja Venäjän välillä. Otetaan huomioon Revontulentien (E8) ja Pohjanlahden rantatien kehittäminen matkailutienä.

Tornionjoen jäätiet Ruotsin kylien välillä tulee myös ottaa huomioon.

Rautatieyhteyden parantamiseen ja uudistamiseen varaudutaan.

Tehostetaan Kemi-Tornion lentoaseman yhteyksiä Länsi-Lapin kuntakeskuksiin ja matkailupalvelualueille.

Kehitetään joukkoliikennettä ja paikallislogistiikkaa. Yhtenä keinona on hyödyntää matkapalvelukeskusta, joka yhdistelee asiakkaiden tilaamia matkoja ja kuljetuksia. Valtakunnalliset pyöräilyreitit otetaan huomioon.

Laajakaistaverkon ulottaminen Länsi-Lapin kyliin merkitsee työllisyysmahdollisuuksien parantamista. Sillä on myös merkitystä osaamisen parantamiselle. Tietoliikenteen korkeatasoiset yhteydet ulotetaan koko seudulle edellytyksenä maaseudun työpaikoille ja tasapainoiselle aluerakenteelle.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän raportissa Lapin joukkoliikenteen kehittämiseksi on mm. seuraavat Länsi-Lappia koskevat ehdotukset:

- Kansainvälistä yhteistyötä joukkoliikenteen kehittämisessä lisätään
- Alueellisia ja seudullisia joukkoliikennepalveluja kehitetään kuntarajat ylittävällä yhteistyöllä
- Peruskorjataan Kolarin rata, Tornion henkilöliikenteen seisakkeen rakentaminen
- Käynnistetään Kemi-Kolari-rataosuuden sähköistämisen edellyttämät kannattavuusselvitykset ja suunnittelutyöt.
- Perustetaan matkailuliikenteen oston soveltuva menomomentti.
- Turvataan makuuvaunu- ja autonkuljetuskapasiteetti matkailusesonkeina.
- Turvataan reittilentoliikenteen saatavuus matkailulentoasemilla.
- Turvataan matkaketjut kehittämällä syöttöliikenneyhteyksiä.
- Lisätään kansainvälistä yhteistyötä joukkoliikenteen kehittämisessä.
- Turvataan julkisen liikenteen peruspalvelutaso.

Maakuntakaavassa esitetään lentoasemat, satamat, rautatiet ja vähintään seudullisesti merkittävät maantiet, laivaväylät, liikenteen yhteys- ja kehittämistarpeet sekä joukkoliikenteen kehittämisen yhteystarve.

Yhdyskuntatekniikka

Varataan alueet ja reitit voimaloille ja sähkönjakelun runkoverkostolle. Edistetään tuulivoiman käyttöä energiantuotannossa. Varataan alueet tuulivoimalapuistoille ja annetaan suositukset yksittäisten tuulivoimaloiden sijoitusperiaatteista energiataloudellisin ja maisemallisoin perustein. Tuulivoimalat sijoitetaan pääasiassa mahdollisimman lähelle olemassa olevia tie- ja sähköverkkoja.

Turvataan talousveden saanti pohjavettä käyttäen koko seudulla. Suuret ja hyvänlaatuiset pohjavesiintymät varataan seudullista käyttöä varten. Jätehuollon taloudellisuutta parannetaan ja ympäristön kuormitusta vähennetään. Määritellään kaatopaikat ja jätteidenkäsittelypaikat, jotka ovat taloudellisesti ja ympäristöllisesti parhaat ja alueellisesti kattavat.

Maakuntakaavassa esitetään sähkönjakelun runkoverkosto (110 kV ja suuremmat). Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevista laitoksista ja alueista voidaan esittää voimalat, suurmuuntamot, vesilaitokset ja jätevedenpuhdistamot sekä jäteenkäsittelyalueet.

3.7.5 Ympäristön laatu

Rakennettu ympäristö

Hyvä, viihtyisä ja turvallinen ympäristö, palveluiden saatavuus ja kulttuuritarjonta ovat tulevaisuudessa merkittäviä kilpailutekijöitä. Ympäristön laatu tulee vaikuttamaan yhä enemmän asuin- ja työpaikan valintaan ja myös yritysten sijoittumiseen. Ympäristön laatu vaikuttaa ratkaisevasti myös matkailukohteen valintaan. Turvallisuuden merkityksen kasvu voimistuu uudenlaisten riskien ja epävarmuuksien maailmassa.

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä otetaan huomioon rakennetun ympäristön laatu, meluhaittojen ehkäiseminen sekä tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet. Verkostosuunnittelussa kiinnitetään huomiota palo- ja pelastustoimen tarpeisiin.

Maisema ja kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö

Alueidenkäytössä otetaan huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainväliset sopimukset, valtioneuvoston päätökset sekä viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit. Lapin kulttuuriympäristöjen inventointihankkeen tuloksista arvotetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kohteet. Tärkeimpiä alueita ja kohteita ovat rakennusperinteensä hyvin säilyttäneet teollisuusrakenteet sekä kaupunkirakenne, perinnemaisemat, kirkolliset ympäristöt sekä poronhoito-, kalastus-, uitto- sekä jälleenrakennuskauteen, julkiseen rakentamiseen, matkailun vaiheisiin, liikenteeseen ja kulkuyhteyksiin liittyvät kohteet. Pienilläkin kohteilla on seudullista merkitystä, varsinkin silloin, kun ne ovat erityisen tärkeitä alueen kulttuuri-identiteetin kannalta. Edistetään seudun kulttuuriperintökohteiden tunnettavuutta, säilymistä ja uusiokäyttöä.

Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriperintökohteet ja kiinteät muinaisjäänne-

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä otetaan huomioon arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä rakennetun ympäristön laatu.

Rakennetun ympäristön ominaispiirteitä tuodaan esille aluekuvauksissa ja kehittämisperiaatteissa.

Luonnonympäristö

Luonnontilaisten alueiden säilyttäminen on tärkeää luonnon itseisarvon, koko ekosysteemin, asukkaiden virkistysmahdollisuuksien, matkailun ja porotalouden turvaamisen kannalta. Valtakunnallisesti merkittävät luonnonperinnön arvot säilytetään. Nykyiset luonnonsuojelulain ja -asetuksen sekä suojeleohjelmien mukaiset alueet merkitään maakuntakaavaan luonnonsuojelualueina tai päätösten mukaiset käyttörajoitukset sisältävinä päällekkäismerkintöinä. Maakuntakaavassa ei osoiteta uusia lain, asetuksen ja ohjelmien ulkopuolisia luonnonsuojelualueita. Paikallisia luonnonsuojelualueita alueella voidaan perustaa.

Tehdään yhteistyötä Norrbottenin alueen kanssa niin, että kahden puolen rajaa olevat luonnonympäristön arvot sekä maankohoamisrannikon erityispiirteet otetaan huomioon.

Maakuntakaavassa merkitään luonnonsuojelualueiksi nykyiset luonnonsuojelulain ja suojeleohjelmien mukaiset suojelualueet.

Osoitetaan tärkeimmät viher- ja ekologiset yhteystarpeet.

4 MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELU

Maakuntakaavan perustaksi tehtiin kahdeksan erillistä selvitystä, jotka ovat nähtävissä Lapin liiton kotisivuilla. Tässä esitetään niistä tiivistelmät.

4.1 LAPIN ETELÄISTEN OSIEN TUULIVOIMATUOTANNOLLE SOVELTUVAT ALUEET – LÄNSI-LAPIN OSUDET

Selvitys on osa Lapin eteläosien tuulivoimaselvitystä, jossa tavoitteena oli kartoittaa tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvia alueita Länsi-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava-alueilla.

Tuulivoimaselvitys koostuu kolmesta päävaiheesta: paikkatietoanalyysistä, teknis-taloudellisesta tarkastelusta sekä vaikutusten arvioinnista. Vaiheet kulkivat osin samanaikaisesti. Selvitys sisältää kolmen työvaiheen perusteella tunnistettujen tuulivoima-alueiden kohdekuvaukset, vertailut, havainnollistuksia luonteeltaan erityyppisistä kohteista sekä suosituksia jatkosuunnitteluun.

Selvitystä laati konsulttityönä Pöyry Finland Oy. Projektipäällikkönä on toiminut maisema-arkkitehti MARK Elina Kataja, teknisestä selvityksestä on vastannut energiatalouden ja voimalaitostekniikan DI Paula Kohvakka ja paikkatietoanalyysistä FM Pekka Hurskainen. Karttojen laadinnasta on vastannut maisema-arkkitehti yo Inka Kytö ja tuulimallinuksista FM Mira Hulkonen. Luontovaikutusten arvioinnista on vastannut FM Juha Parviainen. Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvista vaikutuksista ovat vastanneet Elina Kataja ja Inka Kytö. Alue-taloudellisten vaikutusten arvioinnista on vastannut DI Timo Laakso; vaikutuksista ihmisten elinoloihin, elinkeinoihin ja matkailuun sekä yhdyskuntarakenteen vaikutusten arvioinnista DI Saija Miettinen-Tuoma ja FM Arto Ruotsalainen.

Selvitystä ohjasi ympäristöministeriön asettama ohjausryhmä, ja käytännön työtä työryhmä, jossa oli edustajia Lapin liitosta sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta.

4.2 LÄNSI-LAPIN LIIKENNESELVITYS

Lapin liitto oli käynnistänyt koko maakunnan alueen kattavan Lapin liikennejärjestelmäsunnitelman laatimisen. Edellinen vuonna 2000 valmistunut suunnitelma uudistettiin vastaamaan nykyistä kansainvälistä ja kansallista toimintaympäristöä sekä maakunnan nykytilaa, kehitysnäkymiä ja kehittämisstrategioita. Lapin liikennejärjestelmäsunnitelmatyön yhteydessä laadittiin erillisselvityksenä Länsi-Lapin liikenneselvitys. Selvitys toimi sekä Länsi-Lapin maakuntakaavan että Lapin liikennejärjestelmäsunnitelman tausta-aineistona. Tavoitteena oli selvittää Länsi-Lapin liikennejärjestelmän nykytila, tavoitteet ja tulevaisuuden kehittämistarpeet. Liikenneselvityksessä on analysoitu Länsi-Lapin liikennejärjestelmän nykytilanne kulkumuodot-tain maakuntakaavan laatimista tukevalla tarkkuudella. Nykytilanteen selvitys pohjautuu koko Lapin aluetta koskevien liikennejärjestelmätarkastelujen tuloksiin, aikaisempiin aluetta koskeviin selvityksiin sekä työn aikana pidettyihin sidosryhmäneuvotteluihin.

Länsi-Lapin liikenneselvitys on laadittu Lapin liiton ja Lapin ELY -keskuksen toimeksiannosta. Selvitystyö on tehty Länsi-Lapin maakuntakaavaprosessin yhteydessä. Liikenneselvitystä on käsitelty maakuntakaavan ohjausryhmässä suunnittelun eri vaiheissa. Selvitystyötä on ohjannut liikenneselvitystyöryhmä, jossa oli edustajia Lapin liitosta sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta Työryhmän sihteerinä ja konsulttina toimi Sito Oy, jossa työstä on vastannut DI Eerik Jarkko.

4.3 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN KAUPAN PALVELUVERKKO

Kaupan taustaselvityksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Länsi-Lapin kaupan palveluverkon tulevasta rakenteesta ja painotuksesta. Erityisesti tarkasteltiin vähittäiskaupan suuryksiköiden ja tilaa vaativan erikoiskaupan sijoittumista seudulla.

Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvityksessä päivitettiin Kemi-Tornio alueen palveluverkkoselvitys (Entrecon Oy, 2008), jota täydennettiin laajentamalla tarkastelualue Pellon ja Ylitornion kuntiin. Selvityksessä kartoitettiin nykyinen

kaupan palveluverkko ja selvitettiin kaupan hankkeet sekä suunnitelmissa ja tavoitteena olleet uudet kaupan alueet. Ostovoimaennusteiden avulla selvitettiin kaupan mitoitustarpeet Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella. Mitoituksessa arvioitiin liiketilatarpeet vuoteen 2030 asti kunnittain ja keskuksittain kaupan eri toimialoilla. Lisäksi selvitettiin uusien kaupan hankkeiden ja potentiaalisten uusien kaupan alueiden vaikutuksia nykyiseen palveluverkkoon ja palveluiden alueelliseen saatavuuteen. Näiden pohjalta laadittiin Länsi-Lapin tavoitteellinen kaupan palveluverkko vuonna 2030.

Kaupan selvitys oli osa Sito Oy:n Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvityspakettia. Kaupan taustaselvityksestä on vastannut Santasalo Ky Sito Oy:n alikonsulttina. Kaupan selvityksen ovat Santasalo Ky:ssä laatineet KTM Tuomas Santasalo ja erikoistutkija, KTM Katja Koskela ja tutkimusavustajana on toiminut Auli Santasalo.

Taustaselvityksen lisäksi on tehty vähittäiskaupan suuryksikköalueiden vaikutuksen keskustaan selvitys vaikutusten arvioinnin tueksi. Selvityksessä arvioitiin maakuntakaavassa osoitettujen vähittäiskaupan suuryksiköiden vaikutuksia keskustoihin ja niiden kehittämiseen

Kaupallisten vaikutusten arvioinnin on laatinut Länsi-Lapin Liitolle Santasalo Ky. Selvityksestä vastaavat Katja Koskela ja Tuomas Santasalo.

4.4 GEOLOGISET LUONNONVARAT LÄNSI-LAPIN MAAKUNTA- ALUEELLA

Selvityksessä tarkasteltiin maa- ja kallioperän kiviainesvaroja, turvevaroja, metallisia malmeja, teollisuus- ja luonnonkiviä sekä pohjavesivaroja Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella. Selvitys perustui olemassa oleviin tietoihin alueen luonnonvaroista.

Selvityksen yhteydessä tehtiin joitakin maastokatselmuksia, mutta varsinaisia uusia tutkimuksia kohteilla ei tätä selvitystä varten ollut mahdollista tehdä. Paikoin tutkimustietoa löytyi runsaasti, mutta laajoilla alueilla tiedot geologisista luonnonvaroista ovat edelleen puutteellisia. Alueella on tälläkin hetkellä menossa useita erilaisia geologisia tutkimuksia, erityisesti metallisiin malmeihin, teollisuusmineraaleihin ja turpeisiin liittyen.

Pohjavesitarkastelun, luonnonvarojen kulutus- ja raportin kokoamisen on tehnyt Sito

Oy. Työhön ovat osallistuneet seuraavat henkilöt: maaperägeologiset yleispiirteet ja ainesvarat geologi FK Kalevi Mäkinen (GTK), turvevarat geologi FM Tapio Muurinen (GTK), kalliokiviainekset geologi FM Panu Lintinen (GTK), luonnonkivet ja teollisuusmineraalit geologi ja gemmologi Risto Vartiainen (GTK), metalliset malmit ja malmikriittiset alueet geologi Tero Niiranen (GTK), pohjavedet sekä geologisten luonnonvarojen käyttö ja ennusteet geologi Reijo Pitkäranta (Sito Oy).

Selvitystä täydennettiin syksyllä 2011 inventoimalla potentiaalisten turvetuotantosoiden luonnontilaisuudet sekä esittämällä maa-ainesten ottoalueista kohdekuvauksia Länsi-Lapin alueella.

Turvetuotantosoiden luonnontilaisuus selvitystyön tarkoituksena oli määrittää kunkin esitetyt kriteerit täyttävän potentiaalisen turvetuotantoalueen luonnontilaisuuden taso sekä rajata suoalueen turvetuotantoon soveltuvat osat (luonnontilaisuus selvästi muuttunut eikä palautumassa). Tässä työssä keskityttiin erityisesti luonnonympäristön kriteereihin, mutta kunkin tarkasteltavan kohteen osalta on tehty myös arvio kohteen suhteesta vesistöihin, asutukseen ja porotalouteen.

Tuloksissa on esitetty edellä mainittuihin tarkasteluihin perustuen kohteittain arvio soveltuvuudesta potentiaaliseksi turvetuotantoalueeksi perustuen ensisijaisesti luonnontilaisuusperusteisiin.

Maastoinventoinnit tehtiin 5.9.–21.10.2011 välisenä aikana. Inventointiajankohdasta johtuen maastossa ei inventoitu mahdollisten uhanalaisten lajien esiintymiä. Uhanalaisten lajien esiintymätiedot perustuvat Lapin ELY-keskukselta saatuun otteeseen Eliölajit -tietojärjestelmästä tammikuussa 2011. Maastoinventoinnit suorittivat FM biologi Lauri Erä-vuori (Sito Oy) ja FM biologi Jyrki Oja (Suomen luontotieto Oy). Raportin on laatinut Lauri Erävuori.

Maa-ainesten ottoalueiden kohdekuvaukset - raportissa esitetään kohdekuvaukset 39:stä Länsi-Lapin maa- ja kalliokiviainesten ottoalueesta, joilla on voimassa olevia maa-ainelupia ja/tai joista maa- ja kallioperän kiviainesvaroja voisi olla mahdollista ottaa myös tulevaisuudessa. Mukana on myös kohteita, joilla ei tällä hetkellä ole voimassa olevia maa-ainelupia, samoin kohteita, joissa voimassa olevasta luvasta huolimatta ottoa ei ole vielä aloitettu.

Tarkastelu keskittyi ensisijaisesti Perämeren pohjukan ja Torniojokilaakson suurimpien asutuskeskusten lähetyville. Raportissa esitetään runsaasti valokuvia, jotka havainnollistavat maa-ainesottoalueiden piirteitä havainnointiaikana syksyllä 2011.

On korostettava, että tämä on vain otanta sora-, hiekka- ja kallioalueista, joista osa voisi soveltua esitettäväksi maakuntakaavassa maa- ja kalliokiiviainesten ottoalueina. Länsi-Lapin alueella on runsaasti muitakin maa-ainesottoon mahdollisesti soveltuvia kallio- sekä sora- ja hiekka-alueita ja myös murskauskelpoisia moreenikerrostumia.

Maa-ainesottoalueiden kohdekuvaukset perustuvat enimmäkseen kohteissa syys-kuussa 2011 viikolla 37 tehtyihin maastotarkasteluihin. Kuvauksissa on hyödynnetty runsaasti Geologian tutkimuskeskuksen KITTI -kiviainestilinpidon tietojärjestelmää, Maanmittauslaitoksen ylläpitämää Paikkatietoikkunaa ja Karttapaikkaa, Suomen ympäristökeskuksen OIVA -palvelua, Länsi-Suomen ELY-keskuksen hallinnoimaa NOTTO -maa-ainesottotilastoa sekä Lapin liitolta saatua kartta-aineistoa.

Selvityksen ovat tehneet Sito Oy:stä geologi Reijo Pitkäranta ja FM biologi Lauri Erävuori.

4.5 LÄNSI-LAPIN MAISEMASELVITYS

Maisema- ja luonnonympäristöselvitys on yksi Länsi-Lapin maakuntakaavan valmistelua varten laadituista taustaselvityksistä. Työn tavoitteena oli tunnistaa Länsi-Lapin maiseman ominaispiirteet ja alueelliset eroavaisuudet sekä määrittää edustavimpia maiseman, kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön kohteita ja kokonaisuuksia. Selvityksen tuloksia käytetään maakuntakaavan aluevarausten, reittien, kaavamääräysten ja suositusten suunnittelussa. Työlle asetettujen tavoitteiden mukaisesti tässä selvityksessä on esitetty maisemarakenne ja asema suurmaisemassa, maiseman vyöhykkeisyys, kulttuurimaiseman historia, luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet, alueiden erityispiirteet, maiseman arvot ja ongelmat sekä rakennetun ympäristön, luontokohteiden, kasvillisuuden ja elämistön pääpiirteet. Lisäksi on määritetty suositukset maankäytölle ja rakentamiselle. Työssä on myös tarkasteltu luonnon monimuotoisuutta koko selvitysalueen laajuudessa tavoitteena määrittellä alueen luonnon erityispiirteiden ja monimuotoisuuden kannalta oleelliset kokonaisuudet sekä maakuntatason ekologiset yhteydet.

Tämän maisemaa ja luonnonympäristöä koskevan taustaselvityksen on laatinut Lapin liiton toimeksiannosta Sito Oy. Työhön ovat osallistuneet maisema-arkkitehti Anni Järviotalo vastuualueenaan maisema, FM biologi Lauri Erävuori vastuualueenaan luonnonympäristö, tekn.yo Siru Parviainen vastuualueenaan paikkatietoaineistojen käsittely.

4.6 LÄNSI-LAPIN KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Selvitykseen on koottu tiedot Länsi-Lapin kiinteistä muinaisjäännöksistä vuoden 2011 lopun tilanteen mukaan. Selvityksessä olevat kiinteät muinaisjäännökset ovat maaperässä säilyneitä muistoja ihmisen muinaisista toimista. Yleisimpiä ovat asumiseen liittyvien muinaisjäännösten ohella eri elinkeinoihin, kuten pyyntiin tai viljelyyn, liittyvät jäännökset. Lisäksi kiinteisiin muinaisjäännöksiin kuuluu joukko muita kohteita, muun muassa hauta- ja uhripaikat. Luetteloon on otettu vain muutamia irtainten esineiden löytöpaikkoja. Yleensä ne ovat joko historiallisesti merkittäviä tai esineet ovat löytyneet läheltä kiinteää muinaisjäännöstä. Selvityksessä olevien kiinteiden kohteiden lisäksi tiedossa on lukuisia irtolöytöpaikkoja sekä kohteita joiden tiedot ovat epämääräiset tai jotka ovat tuhoutuneet. Tällaiset kohteet on rajattu luettelon ulkopuolelle. Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi myös viimeksi mainittujen kohteiden tiedot ovat saatavissa Museovirastosta.

Nyt tehty selvitys on päivitys vuodelta 1992 olevasta julkaisusta *Länsi-Pohjan kiinteät muinaisjäännökset*. Tuon julkaisun tiedot on tarkistettu ja sitä on täydennetty kuluneiden 20 vuoden aikana kertyneillä tiedoilla. Uusia ennestään tuntemattomia kohteita löydetään vuosittain joko tietoisien etsinnän tai yleisön toimittamien esineiden löytöpaikkojen tai kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevien tarkastusten myötä. Niinpä on syytä korostaa, että selvitys osoittaa tekoaikanaan vallinnutta tilannetta. Tiedot uudemmissa kohteista, samoin kuin myös tässä selvityksessä mukana olevasta aineistosta, saa Museovirastosta, joka ylläpitää päivittyvää muinaisjäännösrekisteriä osoitteessa: <http://kulttuuriymparisto.nba> Muinaisjäännösrekisteristä löytyvät muinaisjäännöstunnuksen perusteella myös kohteiden tarkemmat tiedot, kohteiden koordinaatit ja mahdolliset aluerajaukset.

Luetteloon on koottu muinaisjäännösten paikantamiseen ja määrittelyyn tarvittavat tiedot. Kohteet ovat lähes poikkeuksetta laajempia kuin selvityksestä esiin käyvät pistemäiset kohdemerkinnät osoittavat. Laajemmista tai useammassa osassa olevista kohteista on pyritty antamaan sijaintipiste, joiden perusteella – yhdessä kohteesta annetun sanallisen kuvauksen kanssa – kohde voidaan paremmin hahmottaa maastossa. Pistetietona annettu sijaintimerkintä on nähtävä eräänlaisena huomiomerkinä; jos sellainen sijaitsee maankäyttöön liittyvän suunnitelman alueella tai läheisyydessä, on syytä ottaa yhteyttä Museovirastoon.

Selvityksen on laatinut Länsi-Lapin maakuntakaavan valmistelun yhteydessä Lapin liiton toimeksiannosta arkeologi Mika Sarkkinen.

5 MAAKUNTAKAAVA YLEISESTI

5.1 ALUERAKENNE

Länsi-Lapin maakuntakaavassa alueiden käytön periaatteita ja aluevarauksia ratkaistaessa ohjeena on ollut Lapin maakuntasuunnitelma 2030 sekä Lapin maakuntaohjelma 2011–2014. Länsi-Lapin maakuntakaava puolestaan on ohjeena kuntakaavoitusta ja muuta alueiden käytön suunnittelua tehtäessä. Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 on osoitettu aluerakenne sekä kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät, jotka lähtökohtaisesti ohjaavat maakuntakaavan kehittämisperiaattemerkintöjen osoittamista. Keskeisimmät kehittämisskäytävät ovat Perämerenkaari, Länsi-Lappi ja Barents.

Kemi-Tornio on valtakunnallisesti merkittävä puu-, paperi- ja terästeollisuuden sekä liikenteen ja logistiikan keskus. Alueella tuotetaan energiaa tällä hetkellä tehtaissa ja vesivoimalla sekä lisäksi alueelle on suunnitteilla biopolttonestelaitos ja tuulivoimatuotantoa. Maakuntasuunnitelmassa alue on osoitettu teollisuuden ja energian kehittämisvyöhykemerkinnällä.

Maakuntakaavan keskusverkosto muodostuu Kemi-Tornio -alueella sijaitsevasta maakuntakeskuksesta sekä Simossa, Keminmaassa, Tervolassa, Ylitorniolla ja Pellossa sijaitsevista Länsi-Lapin alueen kuntakeskuksista. Keskusverkosto tukeutuu Perämeren rannikon maantie-, raide- ja meriyhteyksiin, Kemi- ja Tornionjoki varsien liikenneväyliin sekä Kemi-Tornion lentoasemaan. Kemi-Tornion alue osoitetaan maakuntakaavassa kaupunkikehittämisen kohdealueena.

Matkailun- ja virkistyksen kehittämisen kohdealueiksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu alueita Perämeren saaristoon, Tornio – Haaparannan kauppakeskittymään ja Kukkolan kosken alueelle sekä Ylitornion Aavasaksalta järvikyltien kautta Pellon Ritavalkeaan. Tervolan Kemijokivarsi – Kätkävaara – Törmävaara sekä Simojokivarsi – Martimoaapa esitetään erillisinä tai vaihtoehtoisesti yhdistettynä ylikunnallisena kehittämisen kohdealueina.

Maaseudun kehittämisen kohdealueilla tuetaan maaseudun elinvoimaisuutta. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta: Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä, Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärvi, Pello – järvikylät – Ylitornio, Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola, Aapajärvi – Sattajärvi

– Arpela, Liakka – Kainuunkylä, Kemijokivarsi, Onkalo – Simonkylä – Viantie, Hamari – Ylikärppä.

Länsi-Lapin kehitykseen ja aluerakenteeseen vaikuttaa myös kehitys naapuriseutukunnissa ja naapurimaissa. Maakuntakaavassa näitä näkymiä otetaan huomioon liikenne- ja reittiyhteyksien sekä rajakauppakyläkehittämällä. Alueen kehityskäytävät ja kehittämisen kohdealueet avautuvat naapuriseutukuntiin ja Pohjois-Pohjanmaalle sekä Ruotsin puolelle tavoitteena jatkaa kehittämissyhteistyötä yli rajojen.

Aluerakenteeseen liittyvissä ratkaisuisissa painotuu maankäytön lisäksi myös aluepoliittinen merkitys sekä strategiseen suunnitteluun kuuluva joustavuus. Tavoitteena ovat olleet kehitystä eteenpäin vievät – eivät poissulkevat ratkaisut.

Aluerakenteen suurimpia muutoksia nykytilanteeseen verrattuna ovat Kemi-Tornion kehittyminen teollisena ja kaupallisena sekä liikenteen ja logistiikan keskuksena. Lisäksi uusiutuvia energiamuotoja tukevien alueidenkäyttöraatkaisujen syntymisen, kaivostoiminnan ja matkailun edistämisen sekä maaseudun keskuskyläverkon muodostamisen vaikutukset näkyvät koko kaava-alueella.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella merkittävimpiä alueiden käyttäjiä ovat maa- ja metsätalouden ja asutuksen lisäksi keskustatoiminnot kaupan palveluineen, teollisuus- ja energiatoiminnot, satamat ja kaivokset.

Taulukossa 11. näkyy maakuntakaavan maankäyttöluokkien jakautuminen. Kohdemerkintöjen pinta-aloja ei ole laskettu.

Taulukko 11. Maankäyttöluokkien jakautuminen maakuntakaavassa

Maankäyttöluokka	Kaava-merkintä	Pinta-ala km ²	Osuus
Taajamatoimintojen alueet	A	116,0	1,1 %
Asuntovaltaiset alueet	AA	45,9	0,4 %
Keskustatoimintojen alueet	C	2,9	0,03 %
Työpaikka-alueet	TP	17,6	0,2 %
Teollisuusalueet	T	20,8	0,2 %
Virkistysalueet	V	14,6	0,1 %
Lentoliikenne	LL	4,0	0,04 %
Satama-alueet	LS	5,3	0,05 %
Turvealueet	EOT	53,1	0,5 %
Kaivosalueet	EK	28,7	0,3 %
Luonnonsuojelualueet	SL	825,1	7,9 %
Muinaismuistoalue	SM	5,9	0,1 %
Vesialueet	W	1 232,1	11,7 %
Maatalousalueet	MT	226,8	2,2 %
Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, ulkoilun ohjaamistarve	MU	52,8	0,5 %
Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet	M	7 836,7	74,7 %
Ydinvoimamaakuntakaavan aluevaraus	EN-1	3,9	0,04 %
Yhteensä		10 492	

5.2 MAAKUNTAKAAVAN YLEISMÄÄRÄYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n mukaan maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-alueita suunniteltaessa tai rakennettaessa (*maakuntakaavamääräykset*). Jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (*suojelemääräykset*).

Maakuntakaavamääräykset ovat osa oikeusvaikutteista maakuntakaavaa. Niillä voidaan ilmaista alueen käytön periaatteita tai halutessa tarkentaa kaavamerkinnoilla ilmoitettua alueen käyttötarkoitusta ja antaa tällä tavoin kaavalle täsmällisempää sisältöä.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa annetaan koko kaava-alueita koskevia yleismääräyksiä, maankäyttöluokittaisia määräyksiä, yksittäisiä alueita koskevia määräyksiä sekä osa-aluemerkinnöin tai kehittämisen kohdealueen merkinnöin rajattua aluetta koskevia määräyksiä.

Seuraavassa esitetään Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräykset perusteluineen:

Suunnittelumääräykset:

Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.

Määräyksellä toteutetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Eheä yhdyskuntarakenne hillitsee ilmastonmuutosta, parantaa yhdyskunnan toimivuutta ja säästää kustannuksia. Kestävän kehityksen mukaista alueidenkäyttöä suunnitellaan tiivistämällä ja täydentämällä nykyisiä rakennettuja alueita ja hyödyntämällä nykyisiä yhdyskuntarakenteita. Palvelut ja työpaikat sijoitetaan mahdollisimman lähelle asuinalueita niin, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan siellä, missä se on tarkoituksenmukaista. Maaseudun asutusta ja matkailutoimintoja suunnataan tukemaan maaseudun taajamia ja kyliä sekä täydentämään ennestään vajaasti rakennettuja alueita olemassa olevan infrastruktuurin piirissä. Tiiviimpi rakentaminen mahdollistaa kehittämistoimet laadun parantamiseksi. Nykyisen rakennuskannan käyttöä ja uusiokäyttöä edistetään ja huolehditaan samalla hyvän, viihtyisän ja kerroksisen taajamakuvan edellytyksistä. Viheralueiden tulisi muodostaa yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Alueen tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös toiminnoista aiheutuvat terveyshaitat. Terveyshaittojen arvioinnin yhteydessä tulee kuulla asianomaisen kunnan terveydensuojeluviranomaista ja aluehallintovirastoa.

Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2 000 k-m².

Maankäyttö- ja rakennuslain 71 §:n mukaan maakuntakaavassa tulee osoittaa merkityksellään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja sekä enimmäismitoitus.

Tehdyn kaupanselvityksen perusteella Länsi-Lapin alueella pienemmissä kunnissa yli 2000 kerrosneliömetrin suuruisen myymälän tarjonta on sen verran monipuolista, että siellä asioidaan naapurikunnista, joissa tarjonta on suppeampaa. Näin ollen yli 2000 kerrosneliömetrin suuruisen vähittäiskaupan suuryk-

sikkö on Länsi-Lapissa muissa osissa (pl Kemi ja Tornio) jo seudullinen yksikkö.

Kemissä ja Torniossa parin tuhannen neliömetrin suuruinen päivittäistavarakauppa elää pääosin paikallisen ostovoiman varassa eikä houkuttele merkittävää määrää asiakkaita yli kuntarajojen. Hypermarketeissa ja muissa laajan tavaravalikoiman myymälöissä tarjonta on sen sijaan niin monipuolista, että niissä asioidaan myös naapurikunnista.

Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläen (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Määräys täydentää maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:n sisältöä yhtenäisen rakentamattoman ranta-alueen osalta. Ranta-alueita suunniteltaessa perinteisesti osoitetaan eri maanomistajille tasapuolisesti rakennuspaikkoja säilyttäen samalla vapaata rantaa luonnonarvojen ja virkistystarpeiden turvaamiseksi. Yhtenäisen rakentamattoman rantaviivan kokonaistarkastelu tehdään kaava-alueittain, mikäli asiaa ei ole ratkaistu koko vesistöalueen osalta oikeusvaikutteisessa kaavassa. Muunnettua rantaviivaa tarkastellaan huomioimatta maaperän rakentamiskelpoisuutta. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen kautta. Liitteessä 6 on tulkintaohje (kaavio) muunnetun rantaviivan laskemiseksi.

Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.

Määräyksellä pyritään turvaamaan yleinen kulkuoikeus ranta-alueilla, välttäen kuitenkin jokamiesoikeuden ulkopuolella olevien pihapiirien häirintää. Määräys toteutuu pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen ja lupamenettelyn kautta. Rannan suuntainen kulkuyhteys on perusteltua osoittaa usein rantaviivan läheisyydestä kauemmas taustamaastoon esimerkiksi omarantaisen rakennuspaikan taakse. Kulkuyhteys pitää sisällään myös rantautumisen.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten maankohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Rakennettu ympäristö, maisemat ja kulttuurihistorialliset ympäristöt ovat tärkeitä asukkaiden viihtymiselle ja matkailulle. Erityisen tärkeää näiden määräysten huomioon ottaminen on maakuntakaavan ma-alueilla (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue) ja mv-alueilla (matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue).

Rakennetun ympäristön laadulla ymmärretään arkkitehtuurin ja viihtyisyyden lisäksi turvallisuutta ja terveellisyttä. Yleis- ja asemakaavojen sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä on selvitettävä merkittävät kulttuuriympäristökohteet, kuten eri aikakausia edustavat asumiseen, elinkeinoihin ja palveluihin liittyvät kohteet, ja pyrittävä säilyttämään ne.

Hyvä maisema kulkee rinnakkain luonnon monimuotoisuuden kanssa. Maiseman kannalta arvokkaiden alueiden metsät kasvatetaan mahdollisuuksien mukaan sekametsinä. Maiseman ja virkistyskäytön kannalta arvokkailla alueilla metsät pyritään uudistaman luontaisesti, vaiheittain tai tekemällä vain pienaukkohakkuita ja rajaamalla luonnon omia, epäsäännöllisiä muotoja mukailen sekä käyttämällä mahdollisimman kevyttä, paikalle sopivaa maanmuokkausmenetelmää. Maisemavaikutuksia tulisi tarkastella laajasti ja pyrkiä löytämään maiseman kannalta kestävä ratkaisu.

Hyvällä suunnittelulla pyritään lieventämään ristiriitoja ja turvaamaan maiseman kehitys kaikkia hyödyttävällä tavalla. Metsänomistaja voi laadituttaa ennen hakkuita erityisen suunnitelman maisema-arvojen huomioonottamiseksi. Määräysten toteuttaminen ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa.

Määräykset eivät tuo uutta lupamenettelyä, esim. maisematyölupa voidaan määrätä vasta yleiskaavassa. Määräykset toteutuvat pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen sekä metsätaloussuunnittelun kautta.

Metsätaloussuunnittelun lähtökohtana ja ohjeena pidetään viimeisintä Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksen -julkaisua.

Maisemallisesti tärkeillä paikoilla voidaan soveltaa metsälain 6 §:n hakkuutapoja. Metsälain 6 §:n soveltaminen on maanomistajalle mahdollisuus ja aina vapaaehtoista. Hakkuun kohteelle tulee aina löytyä lain edellyttämää ”erityistä merkitystä”.

Metsänomistajien hakemuksesta ja suostumuksella voidaan erityiskohteilla toteuttaa esimerkiksi kestävän metsätalouden rahoituslain 20 §:n mukaisia alueellisia metsäluonnon hoitohankkeita. Hankkeissa työlajeina voivat olla elinympäristöjen hoito, kartoitus, maiseman kunnostus, vesiensuojelutyöt, soiden ennallistaminen tai muut vastaavat hankkeet taolousmetsissä.

Kuntatasolla tulisi laatia tarkemmat maisemaselvitykset, jotka ohjaisivat yleis- ja rantasemakaavojen laadintaa. Kehittämisyöhykeille tulisi laatia lisäksi tarkemmat rakennustapaohjeet, jotka huomioisivat alueiden ominaispiirteet, kulttuuriperinnön arvot sekä maisemakuvan. Tarkemman kaavoituksen yhteydessä määritellään uudisrakentamisen rajat, jotka perustuvat alueen maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön tarkasteluun. Uudisrakentaminen tulee sijoittaa maiseman ja luonnon kannalta kestäville paikoille.

Uudisrakentaminen tulee ohjata pääosin nykyisen kylärakenteen tai taajaman yhteyteen ja haja-asutusalueita tiivistäen. Tiivistämisen tulee tapahtua ympäristön rakennuskanta ja rakentamistapa huomioiden, jotta alueelliset identiteettitekijät ja erityispiirteet säilyvät. Rakennusperinnöltään arvokkaiden kokonaisuuksien säilyminen yhtenäisinä sekä kulttuurihistorian kannalta merkittävien rakennusten ja muiden kohteiden säilyminen maisemakuvassa tulisi turvata.

Pintavedet tulee johtaa vesistöihin mahdollisimman luonnonmukaisesti. Vesistöjen oikaisuja ja perkauksia tulisi välttää ja rantakasvillisuus säilyttää. Luonnolliset valumakohdat, kuten purot ja norot tulisi säilyttää rinnevyöhykkeillä rakentamattomina.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemenkärkiin

ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Arvokkaat maisema-alueet ja muut maisemalliset herkat alueet ovat erityisen tärkeitä mm. paikallisille asukkaille ja matkailijoille esimerkiksi näköalapaikkoina. Tulisi välttää paikkoja, joissa rakennus eniten muuttaa maisemaa tai jotka ovat tärkeitä yleisen virkistyksen kannalta. Määräyksessä ei ole lueteltu tyhjentävästi kaikkia alueita, joita se koskee. Vaarojen lakialueet ovat maisemallisesti herkkiä alueita, mutta sinne tulee kuitenkin voida sijoittaa harkitusti esimerkiksi tietoliikennemastoja, tuulivoimaloita ja luontaiselinkeinojen tukikohtarakenteita. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopiviksi osoitettu.

Hyvät yhtenäiset ja/tai maisemallisesti tärkeät pelot tulisi säilyttää tuotantokunnossa sekä välttää niille rakentamista myös maisemallisista syistä, erityisesti kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeillä alueilla. Alueet ovat tärkeitä mm. maa- ja porotalouselinkeinolle, paikallisille asukkaille ja matkailijoille. Kuntakaavoituksessa tulee olla kuitenkin mahdollisuus ottaa myös peltoalue rakennuskäyttöön. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia.

Huomioon ottaminen tarkoittaa myös lähtötietojen inventointia. Tarkemmassa suunnittelussa on tutkittava, kuinka haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset.

Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sekä maalla sijaitsevia että vedenalaisia kulttuuriperintökohteita.

Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.

Trafi Ilmailun mukaan käytännössä yli 45 m korkeat voimalat tulee merkitä vähintään lentoestevaloilla generaattorien päällä). Kaukana lentoasemasta (yli 10 km) sijaitsevilla voimaloissa merkintäraja on 70 m. Yli 100 metriä korkeat rakenteet ovat huomattavia lentoesteitä ja niiden merkintävaatimukset ovat tiukempia; estemaalaukset ja tehokkaammat estevalaisimet. Trafi tarkistaa esteen tiedot, arvioi esteen vaikutukset ilmaliikenteelle sekä ottaa kantaa rakentamiseen ja lentoesteen merkitsemiseen.

Ilmailulain mukaisessa lentoestelupamenetelyssä voidaan tuulivoimaloiden korkeutta rajoittaa, mikäli lentoliikenteen turvallisuus tai sujuvuus sitä edellyttää. Lupaa haetaan Liikenteen turvallisuusvirastosta.

Lentoliikenteen aiheuttamat korkeusrajoitukset tulee ottaa huomioon suunnittelussa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Paikkatietoaineiston korkeusrajoituksista voi ladata seuraavasta osoitteesta:

www.finavia.fi/esteton-ilmatila

Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmaluvontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydyttävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.

Määräyksellä pyritään turvaamaan maanpuolustuksen tarpeet, erityisesti puolustusvoimien lakisäateisen aluevalvontatehtävän. Tuulivoimaloiden tiedetään aiheuttavan haittaa sensorijärjestelmille, erityisesti tutkille ja radioyhteyksille. Vaikutusten selvittämiseen maakuntakaava on liian yleispiirteinen, sillä selvitysten perusteeksi tarvitaan tarkempia tietoja mm. voimaloiden maksimikorkeudesta, sijointuspaikoista ja lukumäärästä. Arvion tarkemman tutkaselvityksen tekemisen tarpeesta tekee Puolustusvoimat saatuaan tarvittavat tarkemmat tiedot suunnitelluista tuulivoimaloista.

Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet alueella on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.

Määräyksellä pyritään edistämään aluetalouden ja erityisesti alueen työllisyyden kannalta

tärkeän kaivostoiminnan kehittymistä sekä vaikuttamaan siihen harkintaan, jota viranomaiset tekevät etsintälupien suhteen. Malminetsintää säätelevät lähinnä kaivoslaki ja luonnonsuojelulaki. Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkeitusta vaarantamatta alueen hallinnosta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla: ... tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja. (LSL 15 §) Muulla luonnonsuojelualueella tätä on soveltuvin osin noudatettava. (LSL 17 §). Suojelualueilta mahdollisesti löydettyjen kaivoskivennäisten hyödyntämisen mahdollisuudet vaihtoehtoiseen tulee myös tutkia. Suojelualueen hyödyntäminen voisi olla mahdollista myös hankkimalla suojeluun vastaavien luontoarvojen alue toisaalta. Määräys toteutuu valtion eri sektoriviranomaisten, kuntien ja muiden yhteistyötahojen tutkimusten ja suunnitelmien kautta.

Kaivostoiminnan hallinnointi, valvonta sekä lainsäädännön kehittäminen kuuluvat työvoima- ja elinkeinoministeriön (TEM) toimialtaan

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöiset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa (Poronhoitolaki 53 §).

Määräyksellä toteutetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Lisäksi määräyksellä korostetaan myös Lapin maankäytön erityispiirteitä. Poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi metsien hakkuut, maanpinnan voimakas käsittely ja ojitukset, turvetuotannon uusien alueiden käyttöön otto, matkailun ohjelmalvelualueet ja moottorikelkkailureitit sekä uusi loma-asutus, kun nämä toimenpiteet ovat laajoja tai kohdistuvat poronhoidolle kriittisille alueille.

Poronhoidolle erityisen tärkeitä alueita ovat erotus- ja vasanmerkintäaidat, paliskunnan raja-, laidunkierto- ja työaidat, kuljetusreitit, vasonta-alueet ja poroteurastamot aitarakennelmineen sekä talviruokinnan kannalta kriittiset jäkälä- ja luppoalueet. Tärkeät alueet on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla (liite 9.). Muiden poronhoidon alueiden tai rakennelmien, kuten tärkeiden laidun- ja vasoma-

alueiden tai esteaitojen sijoittumista voi tiedustella paliskunnalta tai paliskuntaryhdykseltä, joka paliskunnan luvan saatuaan voi antaa paikkatietomateriaalia aiheesta. Metsätalouden hakkuut näillä alueilla voidaan tehdä metsälain 6 §:n mukaisesti kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla, esimerkiksi loppo- ja jäkälämetsien poimintahakkuulla eri-ikäisrakenteisiksi tai väljentämällä uudistusikäisiä metsiä ja toteuttamalla poroja suosivia pienaukkohakkuuta erityistapauksissa.

Paliskuntain yhdistys ja Lapin metsäkeskus ovat vuonna 2006 tehneet yhteistyössä julkaisun ”*Poro ja poronhoito talousmetsissä*”. Julkaisussa on käyty läpi tapoja, miten poronhoitoa voidaan huomioida metsätaloudessa. ”Porotalous voidaan ottaa huomioon uudistusalojen koolla ja sijoittelulla niin, että vältetään yhtenäisiä laajoja uudistusaloja. Tuuli kovettaa usein lumen suurilla uudistusaloilla ja vaikeuttaa poron ravinnon kaivamista. Maanpinnan käsittelyä ei tehdä kuivilla eikä karukkokankailla, eikä se ole edes tarpeen metsänhoidollisista syistä. Muilla kasvupaikoilla maanmuokkauksessa kierretään jäkäläiset kohdat mahdollisuuksien mukaan. Puunkorjuu kuivilla ja karukkokankailla suositellaan tehtävän lumisena aikana, mutta kesäkorjuussa on noudatettava erityistä varovaisuutta. Näin toimien jäkälän murskautuminen on mahdollisimman pientä. Hakkuutähteet voidaan kerätä energiapuuksi, jos se on taloudellisesti mielekästä. Loppoalueilla suositellaan hakattavan kevättalvella, jolloin porot voivat käyttää lupon hyväkseen. Loppopuita kannattaa säästää niin säästöpuuryhmissä kuin luontokohteillakin. Vasomisalueilla tulisi välttää metsätalouden toimenpiteitä vasomisen häiriöttömyyden takaamiseksi. Erotusaitojen lähellä taimikonhoito tehdään lumetomana aikana, jotta vältetään poroille ja poromiehille vaarallisten pitkien kantojen syntyminen.” (*Pohjois-Suomen metsänhoitosuositukset 2007*)

Määräys neuvottelemisesta asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa suunniteltaessa valtion maita koskevia porotalouden harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on muuten poronhoitolain 53 § mukainen, mutta laajentaa neuvotteluvollisuuden koskemaan myös muita kuin valtion viranomaisia. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavojen, hoito- ja käyttösuunnitelmien, metsätaloussuunnitelmien sekä muiden toteuttamissuunnitelmien kautta.

Poronhoitolain 2 §:n mukaan poronhoitoalue käsittää Lapin maakunnan alueen Keminsä ja Tornion kaupunkeja sekä Keminsä kuntaa lukuun ottamatta ja laajoja osia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta.

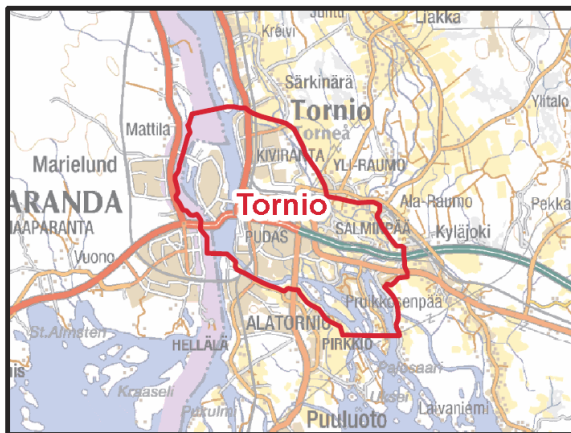
Poronhoitolain 3 §:n mukaan poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueilla tarkoitetaan tulvaveden peittämien alueiden lisäksi eroosion tai tulvan aiheuttamia sortuma- ja vyörymäalueita. Määräyksellä pyritään parantamaan rakentajan turvaa sekä ehkäisemään kalliita virheratkaisuja sekä luomaan edellytyksiä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Tulevaisuudessa voivat rankkasateiden aiheuttamat tulvat lisääntyä. Toisaalta kevät-tulvien huiput heikkenevät, ja sulamiskausi on varhaisempi. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Tulvadirektiivin mukaan tehtävässä tulvariskien alustavassa arvioinnissa nimetään alueet, joilla mahdollinen merkittävä tulvariski on olemassa tai sellaisen voidaan olettaa esiintyvän. Arvioinnissa tarkastellaan vahinkoja ihmisten terveydelle, ympäristölle, kulttuuriperinnölle ja taloudelliselle toiminnalle. Arvioinnin perusteella nimetyille merkittävälle tulvariskikohteille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat ja tulvariskien hallintasuunnitelmat. Merkittävän tulvariskin määrittelyperusteet voidaan päättää kansallisesti.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on arvioinut vesistöjen ja merenpinnan noususta aiheutuvat tulvariskit Lapin alueella. Maa- ja metsätalousministeriö on ELY-keskuksen ehdotuksen mukaisesti nimennyt merkittäväksi tulvariskialueeksi Tornion-Muonionjoella Tornion.

Kuva 26. Merkittävä tulvariskialue, Tornio (Lapin ELY:n ehdotus Lapin merkittäviksi tulvariskialueiksi 7.10.2011)

Näille mahdollisille merkittäville tulvariski-alueille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat (määräaika 22.12.2013) sekä tulvariskien hallintasuunnitelmat (määräaika 22.12.2015). Tulvavaarakartalla esitetään tulvan laajuus ja vesisyvyys karttapohjalla tietyllä todennäköisyydellä. Tulvariskikartalla kuvataan puolestaan tietyn suuruisen tulvan aiheuttamat mahdolliset vahingot, mm. seurauksista kärsivien asukkaiden määrä ja ympäristölle haitalliset kohteet. Tulvariskien hallintasuunnitelmissa esitetään toimenpiteet tulvariskien vähentämiseksi. Vesistötulvien osalta hallintasuunnitelmat laaditaan vesistöalueille, joilla on yksi tai useampi mahdollinen merkittävä tulvariskialue.

Tulvariskien hallintasuunnitelmissa on esitettävä tulvariskien hallintatavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Suunnitelmien on käsiteltävä kaikkia tulvariskien hallinnan näkökohtia. Tulvariskien hallintasuunnitelmien on sisällettävä toimenpiteitä, joilla tulvariskien hallintatavoitteet saavutetaan. Esimerkkeinä keinoista tulvadirektiivissä on mainittu kestävien maankäyttötapojen edistäminen, veden pidättämisen parantaminen ja tulvavesien ohjaaminen tietyille alueille tulvatilanteessa. Perinteisiä tulvasuojelukeinoja ovat säännöstelyt, perkaukset ja pengerrykset. Tulvavesiä voidaan pidättää metsissä, soilla ja pelloilla, ja säännöstelyjä voidaan tehostaa. Maankäytön ohjauksella voidaan varmistaa rakennusten ja toimintojen kestävyys myös ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioon ottaen. Tulvariskien hallintasuunnitelmat sovitetaan yhteen vesienhoitosuunnitelmien kanssa.

Liitteenä 8. esitetään Suomen ja Ruotsin yhteinen tulvakartoituskartta.

Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydetty lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.

Määräyksellä pyritään vahvistamaan ja virallistamaan hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisessa vuorovaikutteisuutta, avoimuutta ja julkisuutta. Muita viranomaisia ovat mm. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto, Geologinen tutkimuskeskus ja Metsäkeskus. Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisprosessissa tulisi noudattaa soveltuvin osin maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusprosessia.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisille melutasojen ohjearvoille saadaan maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaiset oikeusvaikutukset. Laajimmin määräystä tul-taneen soveltamaan vilkkailla liikenneväylillä sekä niiden lähialueiden maankäytössä. Määräys toteutuu pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta. Liitteessä 5 on valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.

Määräyksellä halutaan muistuttaa suojelluista kiinteistä muinaisjäännöksistä, vaikka niistä määrää muinaismuistolaki (17.6.1963/295). Muinaismuistolain 1 §:n mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta.

Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ovat sellaiset hylyt ja hyllyn osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneina yli sadan vuoden ajan, sekä muut Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta kertovat ihmisen tekemät vedenalaisrakenteet (esim. siltojen ja laitureiden

jäänteet, väyläesteet ja muut puolustusrakennelmat, kiinteiden kalastuslaitteiden jäänteet). Vedenalaisia muinaisjäännöksiä koskevat samat säädökset kuin maassa olevia muinaisjäännöksiä, ja ne on huomioitava vesirakennustöiden yhteydessä. Vesirakennushankkeen toteuttajan on oltava hyvissä ajoin etukäteen yhteydessä Museoviraston meriarkeologian yksikköön vesirakennustöitä suunniteltaessa.

Päivittyvät tiedot muinaisjäännöksistä on saatavilla Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä: (<http://kulttuuriymparisto.nba.fi>)

Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Natura 2000 alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa vaikutusten arviointi on tehtävä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.

Rakentamisrajoitus

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR SR1, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan, puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv), melualueita sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. Rajoitus ei koske tuulivoimaloiden (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia (tv1) alueita.

Määräyksellä ilmaistaan Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevien maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisten rakentamisrajoitusten laajuus. Määräys toteutuu yleis- ja asema-kaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää niin, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus).

Määräyksellä on poistettu MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus tuulivoimaloiden ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvilta alueilta.

6 MAAKUNTAKAAVA MAANKÄYTTÖLUOKITTAIN

Seuraavassa esitetään maakäyttöluokittain kaavamerkinnät selityksineen, sekä periaatteet ja perustelut kaavan sisällöstä.

6.1 KEHITTÄMISPERIAATE- MERKINNÄT

Länsi-Lapin maakuntakaavan kehittämisperiaate merkinnöillä on osoitettu Lapin maakuntasuunnitelman mukaiset kehittämisvyöhykkeet Perämerenkaari, Länsi-Lapin kehityskäytävä ja Barentsin käytävä. Lisäksi kehittämisperiaatemerkinällä on osoitettu kaupunkikehittämisen ja kuntakeskusten kehittämisen kohdealueet sekä matkailun kehittämisen ja maaseudun kehittämisen kohdealueet sekä lisäksi kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeet, raideliikenteen ja joukkoliikenteen kehittämiskäytävät sekä viheryhteystarpeet.

Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa ja aluekehittämisessä huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita.

6.1.1 Perämerenkaari

Perämerenkaari käsittää Lapissa rannikovyöhykkeen Simon, Kemin, Tornion ja Keminmaan kunnissa.

Perämerenkaaren merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke, jolle on annettu määräys:

”Kehittämisvyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttöratkaisuilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vaurauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.

Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon veneilyreittien ja -satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvata maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maankohoamisrannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä tulee edistää.”

Perämerenkaari kulminoituu Kemi-Tornion maakuntakeskuksen alueelle, jossa maakuntakaavassa osoitetut kehittämisikäytävät kohtaavat toisensa. Rannikkoa myötäilee moottoritienä valtatie 4, logistisesta keskuksista aukeavat yhteydet merelle ja rautateitä pitkin Ruotsiin ja Ouluun. Kehittämistä alueella toteutetaan teollisuuden, kaupan ja energiatuotannon toimialoilla. Alue toimii Lapin meri-, maa- ja ilmaliikenteen logistisena solmukohtana.

Perämerenkaarella on parhaimmat edellytykset toteuttaa Lapin teollisuusstrategiassa osoitettujen teollisuuden, metsäteollisuuden, puunjalostusteollisuuden, kaivannaisteollisuuden, metallien jalostuksen sekä elintarvike- ja luonnontuoteteollisuuden kehittämistä.

Perämerenkaari pitää sisällään Pohjalahden Rantatien, jota on tarkoitus kehittää virallisena matkailutienä. Perämeren saaristo sekä raideliikenteen ja joukkoliikenteen kehittämiskäytävät kytkeytyvät osaksi Perämerenkaaren kehittämistä.

Suunnittelussa tulee tunnistaa Perämeren maankohoamisrannikon erityispiirteet sekä mereltä maalle johtavien oleellisten yhteyksien säilyttäminen tai kehittäminen. Suunnittelussa tulisi säilyttää virkistys- ja viheryhteyksiä rannikolla meren ja mantereen välillä.

Rannikovyöhykkeellä on myös useita tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä ja arvokkaiksi luokiteltuja rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

6.1.2 Länsi-Lapin käytävä ja Revontultentie

Länsi-Lapin käytävä suuntautuu Kemi-Torniosta valtakunnan rajaa mukailien Enontekiön kautta Jäämerelle. Käytävä sitoo logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja rajayhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen.

Revontulentie sisältyy osaksi Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 osoitettua kehittämiskäytävää. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikenneyhteys, jonka muodostaa Tornioista Kilpisjärvelle valtatie 21 (E 8), josta se jatkuu Tromssaan. Revontulentie tukee alueen matkailun kehittymistä sekä palvelee liikenteen ja logistiikan yhteystarpeita.

Maakuntakaavassa on kehittämisperiaatemerkin-tää koskeva määräys:

”Revontulentietä kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristö-arvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien, rautatien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.”

Revontulentien liikennekäytävällä tulee turvata sujuvan ja turvallisen liikenteen vaatimukset sekä liikenteen palveluiden saatavuus. Maankäytön merkittävä lisääminen pääteiden varsille edellyttää yksityiskohtaisten maankäyttösuunnitelmien laatimista. Suunnitelmissa on esitettävä mm. kehitettävän alueen tiejärjestelyt ja liittymät maantielle sekä liikennemelualue ja sen huomioon ottaminen. Kasvavan liikenteen vuoksi tulisi varautua valtatie poikki rakennettaviin eritasossa kulkeviin yhteyksiin paikalliselle liikenteelle ja reiteille.

Matkailijoilla on Revontulentiestä Tornion- ja Muonionjokiin, rajaan, luontoon ja vuodenaikojen vaihteluihin liittyviä mielikuvia. Tiehen liittyvät odotukset kohdistuvat suurilta osin tien kuntoon. Matkailijoiden kokemukset tiestä ovat sopusoinnussa mielikuvien ja odotusten kanssa. Revontulentien identiteetti ei vielä näyttäydy tiellä kulkijalle kovin yhtenäisenä ja selkeänä. Tien varren symbolien kautta erityisesti lappilaisuus, joet ja raja nousevat esille alueen identiteetin keskeisinä elementteinä. Tietä kannattaisi kehittää yhtenä kokonaisuutena: kahden puolen jokea kulkevana yhtenä reittinä. (Revontulenttiellä Tornioista Kilpisjärvelle, Tiehallinnon selvityksiä 29/2007)

Tornionlaakso muodostaa yhtenäisen kulttuuri-alueen rajan molemmin puolin.

6.1.3 Barentsin käytävä

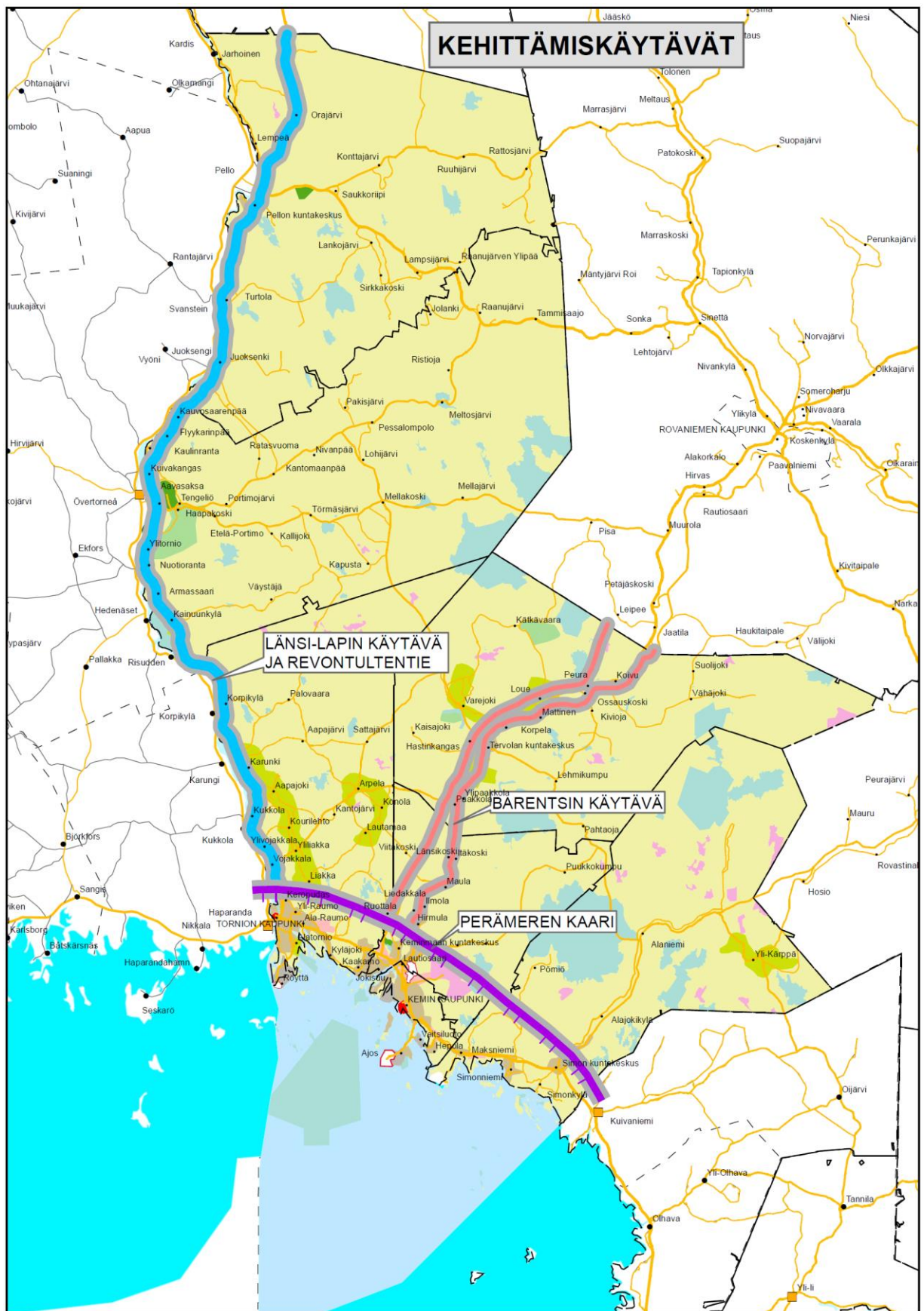

Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä yhteys **bk** -merkinnällä. Barentsin käytävä kulkee Kemi-Tornioista Rovaniemen ja Kemijärven kautta Sallaan, josta edelleen Venäjälle yhdistäen itä-länsisuunnassa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosat Luoteis-Venäjään ja Murmanskin alueelle. Jäämeren käytävä kytkeytyy Barentsin käytävään Kemi-Tornioista Rovaniemelle ja suuntautuu Sodankylän kautta Ivaloon, josta edelleen Pohjois-Norjaan ja Luoteis-Venäjälle.

Maakuntakaavassa kehittämisperiaatteelle on annettu määräys:

”Barentsin käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien ja rautatien, lentoliikenteen sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.”

Vyöhyke on osoitettu myös Itä-Lapin maakuntakaavassa (Ympäristöministeriö vahvistanut 25.11.2004).

Kuva 25. Kehittämiskäyttävät

6.1.4 Kaupunkikehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinällä **kk** osoitetaan kaupunkiseutu, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Merkinnälle on annettu seuraava suunnittelumääräys:

”Alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisilmeen muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla.

Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä varautua palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin. Suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.”

Kaupunkikehittämisen kohdealue on osoitettu Kemi – Tornio -alueelle (kk 8500).

Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi – Torniossa, jossa sijaitsee maa- ja meriliikenteen logistinen keskus. Alueella kehittyvät lisäksi teollisuus ja kaupalliset palvelut. Kehittymisen johdosta tarve alueen kaupunkimaisen suunnittelun ohjaamiseen korostuu.

Suunnittelulla pyritään tiiviin ja kaupunkikuvallisesti viihtyisän elinympäristön luomiseen. Liikenneyhteyksien ja kevyen liikenteen väylien suunnittelussa tulee ottaa huomioon liikenteen sujuvuus ja turvallisuus sekä liikenneympäristön laatu.

Alueella varaudutaan teollisuuden ja kaupallisten palveluiden kasvuun, logistiikan muutoksiin sekä väestönkasvun mahdollistamaan asuinalueiden eheyttämiseen ja työpaikka-alueisiin. Kaupunkikehittämisen kohdealueen kehittämisen keinoja ovat liikennejärjestelmän toimivuus, riittävät elinkeinoelämän, palveluiden ja asumiseen tarkoitettujen toimintojen sijoittumismahdollisuudet sekä toimivat yhteydet.

6.1.5 Kuntakeskusten kehittämisen kohdealue

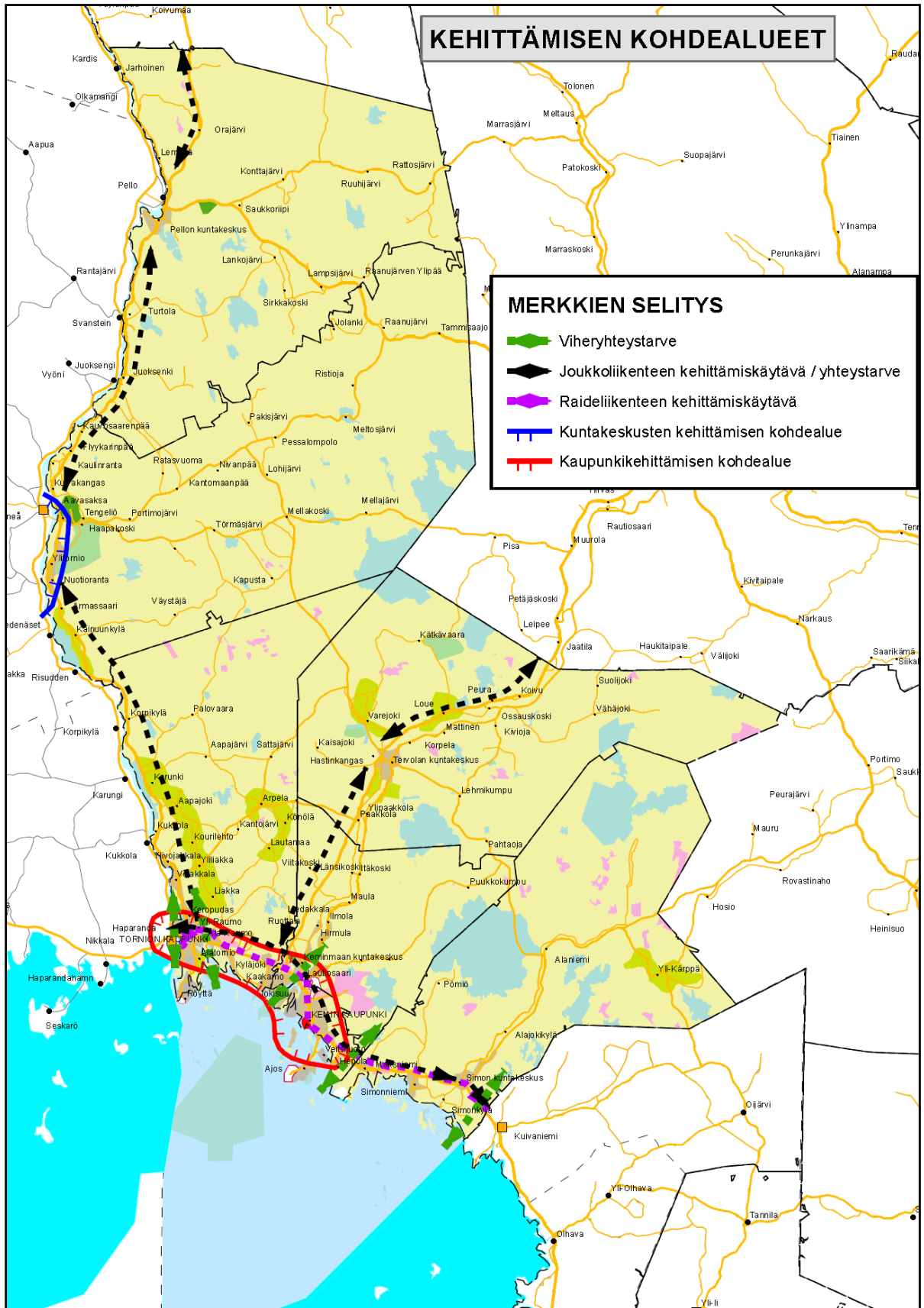

Merkinnällä osoitetaan rajakuntien keskusten muodostamaa kokonaisuutta, johon kohdistuu yhteisiä alueidenkäytöllisiä kehittämisen tarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Merkinnälle on annettu seuraava suunnittelumääräys: *”Aluetta tulee kehittää asumisen ja palveluiden yhteistoiminnallisena kokonaisuutena. Alueen suunnittelussa tulee turvata asuin- ja elinympäristön laatu sekä otettava huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.”*

Merkinnällä osoitetaan rajakuntien Ylitornion ja Övertorneån kuntakeskusten alueet. Tavoitteena on edistää yhteistyötä rajakuntien kesken mm. sosiaali- ja terveyspalveluissa ja yritysten verkostoitumisen sekä yhteisviemäröinnin osalta.

Kuva 26. Kehittämisen kohdealueet

6.1.6 Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinällä **mv** osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on annettu **mv**-alueelle maankäyttöluokkaa koskeva määräys: ”Aluetta tulee kehittää matkailupalvelukohteen, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueita seuraavasti:

- Perämeren saaristo (mv 8410)
- Tornio – Haaparannan kauppakeskittymä (mv 8412)
- Kukkolankoski – Matkakoski (mv 8414)
- Ylitornio – Pello järviolueet (mv 8415)
- Simojoki – Martimoaapa - Kemijokivarssi – Törmävaara – Kätkävaara – Vammavaara (mv 8416)

Matkailun kehittämisen kohdealueiksi on valittu sellaisia aluekokonaisuuksia, joilla on runsaasti arvokkaita ja vetovoimaisia luonto- ja kulttuuri-kohteita, hyvät liikenne yhteydet, paljon olemassa olevia matkailupalveluja ja -rakenteita sekä hyvät mahdollisuudet keskinäiseen yhteistyöhön ja verkottumiseen.

Alueita tulisi kehittää niin, että niiden matkailullinen vetovoima säilyy ja Lappiin liitetyt positiiviset mielikuvat vahvistuvat. Alueita tulee tarkastella laajasta näkökulmasta ja tärkeää on kiinnittää huomiota esimerkiksi jokivarsien kalastusmatkailuun ja ostosmatkailuun. Matkailijamäärien kasvaessa tarvitaan lisää majoituspaikkoja sekä reitistöjä, joiden kautta pääsee vetovoimaisiin matkailumaisemiin. Reitistöjen hyvästä kunnosta on huolehdittava.

Matkailun vetovoima-alueen kehittämisen keinoja ovat arvokkaiden luonto- ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen ja hoitaminen, pääteille ja reiteille näkyvien luonnonmaisemien huomioon ottaminen metsien käsittelyssä, tienvarsimaisemien hoitaminen, teiden ja reittien pitäminen hyvässä

kunnossa, hyvä opastus ja viitoitus kohteisiin, yhteinen kartta, kohteiden kartoitus, yhteyksien suunnittelu, kohteiden yhteismarkkinointi.

Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osaluomerkinnoilla. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojelullisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueiden tärkeimmille osille tulisi laatia toiminnallinen kehittämissuunnitelma ja oikeusvaikutteinen yleiskaava. Vyöhykkeiden tärkeimpiä osia ovat mm. matkailupalveluiden alueet lähiympäristöineen ja ulkoilu- ja virkistysalueet. Suojelualueiden osalta ensisijainen suunnitteluväline on hoito- ja käyttösuunnitelma.

Kehittämisen kohdealueen merkinnällä vastataan Lapin matkailustrategian 2011–2014 asettamiin tavoitteisiin meri- ja saaristomatkailun kehittämisestä ja kaupan palveluverkkoselvityksen perusteella ostosmatkailun kohdealueeksi on osoitettu kauppakeskittymä Tornion – Haaparannan alueella.

Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen perusteella on osoitettu matkailullisesti kiinnostavia ja kehittämiskelpoisia kohdealueita. Simojoki – Martimoaavalla reittejä tulisi kehittää keskitetysti ja välttää Martimojärven lähialueelle suuntautuvaa retkeilyä. Martimojärven alue on merkittävä linnustoalue, jonka luonnonmukaisuus ja rauhallisuus lintujen pesinnän varmistamiseksi tulee säilyttää.

Alueella on edellytyksiä kulttuuri- ja luontomat- kailun kehittämiseksi. Runsas kulttuuriperintö on voimavara, joka on toistaiseksi osin vielä käyttämättä. Vapaana virtaava Simojoki on alueen selkäranka, jonka ympärille on mahdollista kehittää matkailu- ja vapaa-ajan aktiviteettitoimintoja. Matkailualueita tulee kehittää maisemateki- jät huomioiden. Mm. matkailuautojen pysäköinti- alueiden ilmettä ja sijoitusta tulee tarkastella ot- taen huomioon ympäristö ja näkymät.

Perämeren saariston alueella on käynnissä seuraavat hankkeet:

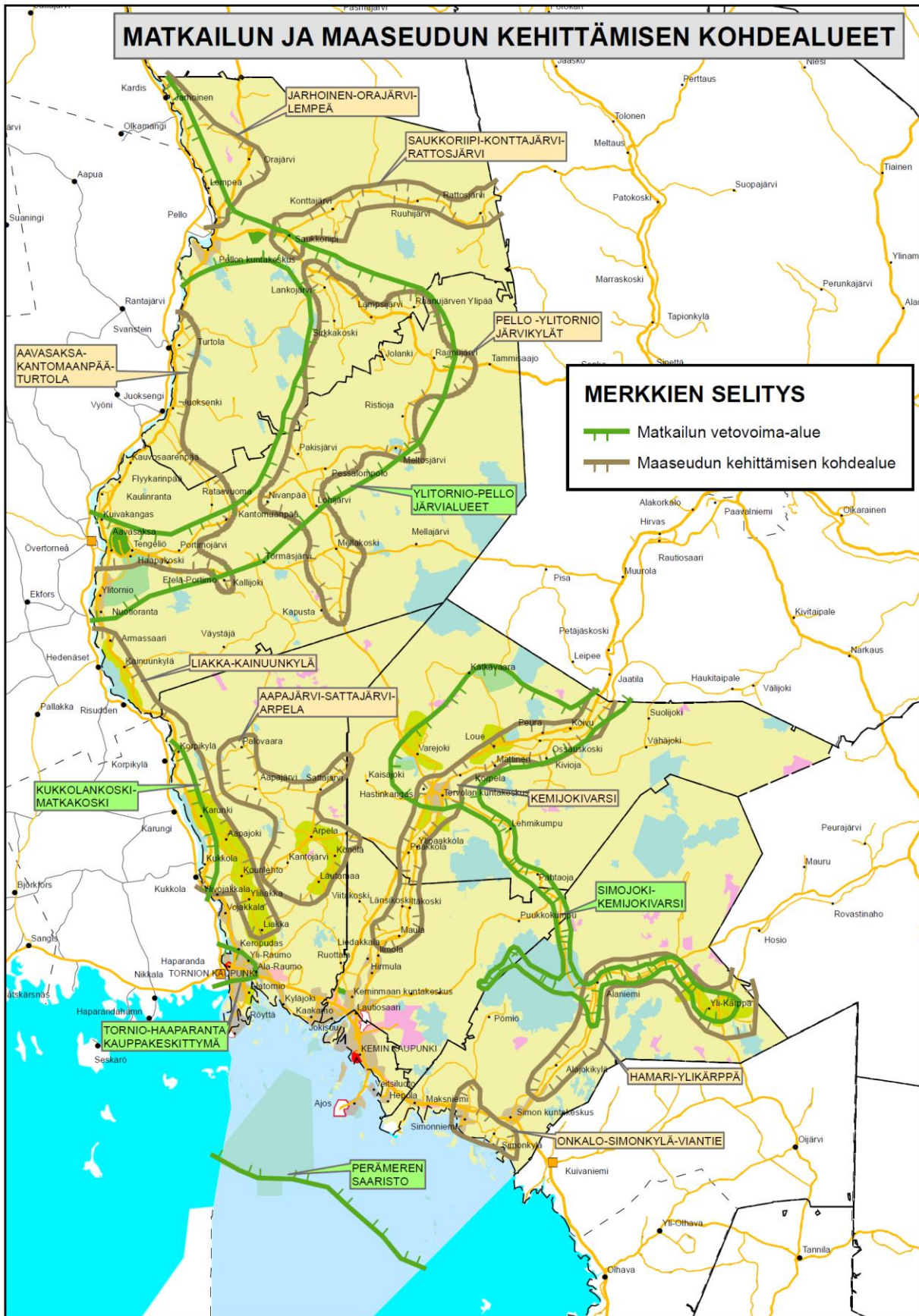
Pohjanlahden saariston kehittämisprojekti:

<http://www.bottenvikensskargard.se/>

Suomalais-ruotsalainen Boundless Bothnian Bay –projekti:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/BoundlessBothnianBay/Sivut/default.aspx>

Perämeren kansallispuiston kehittäminen virkistysmatkailukäytössä voi tapahtua esimerkiksi kehittämällä linjaliikennöintiä mantereen ja kansallispuiston välillä.

Kuva 27. Matkailun ja maaseudun kehittämisen kohdealueet

6.1.7 Maaseudun kehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinnällä **mk** osoitetaan maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on annettu maaseudun kehittämisen kohdealueille maankäyttöluokkaa koskeva suunnittelumääräys: ”*Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.*”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta:

- Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä (mk 8014)
- Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärvi (mk 8034)
- Pello – Järvikylät – Ylitornio (mk 8035)
- Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela (mk 8036)
- Liakka – Kainuunkylä (mk 8037)
- Kemijokivarsi (mk 8038)
- Onkalo – Simonkylä – Viantie (mk 8040)
- Hamari – Ylikärppä (mk 8041)
- Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola (mk 8042)

Länsi-Lapin maakuntakaavan maaseudun kehittämisen kohdealueiden yleisiä ominaisuuksia ovat: vahva maatalous, karjatalous, porotalous, ympäristön vetovoimaisuus, mahdollisuus säilyttää peruspalvelut, hyvä saavutettavuus, luontaiset yhteistyömahdollisuudet kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisten alueiden kanssa. Kehittäminen tulisi sopeuttaa alueiden vanhoihin rakenteisiin ja elinkeinoihin (matkailu, loma-asuminen). Positiivista on alueiden erilaisuus (maatilojen keskittymät, poroelinkeinojen keskittymät, matkailun vetovoimatekijät, vesistöt) ja monipuoliset elinkeinot.

Kehittämisen kohdealueiden tavoitteet ovat yleispiirteisiä ja niiden toteuttaminen on useiden eri toimijatahojen käsissä. Kyliä pyritään tukemaan pienyrittötoiminnalla, matkailulla ja loma-asutuksella. Parhaat maatalousalueet pyritään säilyttämään viljeltynä. Rakentamisen tulisi olla perinteiseen kyläympäristöön sopivaa.

Maaseudun kehittämisen kohdealueiden merkitseminen kaavaan ei merkitse sitä, että muilla alueilla ei voisi kehittää toimintaa, vaan osoittaa alueita joilla on erityisiä kehittämisedellytyksiä. Maakuntakaava ei keskitä ja vähennä palveluita maaseudulla, vaan edistää niiden säilymistä kehittämisen kohdealueilla ja keskuskylissä, joiden ulkopuolella niitä ei enää ole. Kyläkeskusten ja maaseudun kehittämisen kohdealueiden osoittamisella pyritään siihen, että näiden voimakkaimpien alueiden työpaikat ja palvelut hyödyttävät myös vielä harvempaan asuttua maaseutua. Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys on vaikuttanut maaseudun kehittämisen kohdealueiden valintaan ja rajauksiin.

Kemijokivarressa rakentaminen tulee ohjata pääosin tiivistäen kyliä ja taajamia. Nauhamaisia jokivarsikyliä ei pidä kuitenkaan kaavoittaa umpeen, vaan säilyttää jokivarsien vaihtelevuus sekä ekologiset yhteydet.

Tornionjokivarressa vahvuus on matkailupainotteisten kohteiden erilaisuudessa ja monipuolisuudessa. Lisäksi kahden kaupungin (Tornio, Haaparanta) läheisyys ja yhteistyö lisäävät seudun mielenkiintoisuutta. Maisemanhoitoa ja rakentamista voitaisiin ohjata matkailun ja maankäytön kehittämissuunnitelman kautta.

Pello-Ylitornio järvikylien kehittämisessä tulee ottaa huomioon, että maiseman arvot perustuvat pitkälti luonnonympäristöjen ja pienipiirteisten rakennettujen kulttuuriympäristöjen väliseen suhteeseen. Maankäytön suunnittelussa vyöhykettä tulee tarkastella kokonaisuutena. Uudisrakentaminen tulee sijoittaa rakentamisolosuhteitaan edullisten järvikylien yhteyteen, jotta jako luonnonalueisiin ja rakennettuihin alueisiin säilyisi ja turvattaisiin luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Lomarakentamisen tulee tukeutua olemassa olevaan rantarakentamiseen.

Rakentaminen ja muu maisemaa muuttava maankäyttö tulisi sijoittaa olemassa olevien taajamien ja kylien yhteyteen jokivarsille, jotta luonnonmaisemakokonaisuudet säilyisivät edelleen mahdollisimman yhtenäisinä. Kylien tiivistäminen saattaisi parantaa myös tiemaisemaa ja taajamakuvaa.

Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojellisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyliä ja taajamia tiivistäen.

6.1.8 Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeet

Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 tavoitteena on edistää Lapin kaivosklusterin kehittymistä. Länsi- Lapin maakuntakaava-alueella osoitetaan kehittämisperiaatemerkinällä **ek** kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeitä, joilla on todettu merkittäviä malmi- tai mineraalivarantoja.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeiksi on osoitettu:

- Elijärven kaivokselta Suhankoon johtava kerrosintruusion alue
- Ylitornion Rompaksen alue

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä sijaitsevat muut aluevaraukset ovat ensisijaisia maankäyttömuotoja. Vyöhykemerkinän tarkoituksena on informoida mineraalipotentialista alueella ja siten varautua tulevaisuuden alueidenkäytön suunnittelutarpeisiin.

Maakuntakaavan pohjaksi on tehty erillisselvitys ”Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, Sito Oy ja Geologian tutkimuskeskus, Pohjois-Suomen aluetoimisto, Rovaniemi 2011”, joka on ollut perusteena vyöhykkeiden esittämiseksi.

Länsi-Lapin alueella on joitakin lupaavia ns. hi-tech -metalliesiintymiä. Hi-tech -metalleja käytetään erityisesti uusissa teknologiaratkaisuissa, kuten sähkötekniikassa ja elektroniikassa. Merkittävimmät esiintymät sijaitsevat Tornio – Kemi – Penikat -kerrosintruusiokompleksin alueella, jossa tutkimuksia tehdään, mutta jossa kuitenkaan ei ole aloitettu esiintymien hyödyntämistä. Nämä esiintymät sisältävät lähinnä platinaryhmän metalleja ja kobolttia ja ovat kooltaan keskikokoisia tai suuria.

Kemin kromimalmin louhinta tulee mahdollisesti jatkumaan vielä jopa vuosikymmeniä. Muiden metallimalmikaivosten perustamisesta Länsi-Lapissa ei tässä vaiheessa voida olla varmoja. On kuitenkin hyvin mahdollista, että potentiaalisimmassa kohteissa alkaa kaivostoiminta vuoteen 2030 mennessä, mahdollisesti jo seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Ylitornion Rompaksessa sijaitsee potentiaalinen kulta- ja uraanesiintymä, joka on maailmanla-

ajuisesti merkittävä. Hanketta tutkii Mawson Resources Ltd.

6.1.9 Raideliikenteen kehittämiskäytävä

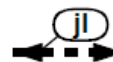
rl – kehittämisperiaatemerkinällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet Perämerenkaarella.

Merkintää koskee suunnittelumääräys; ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua raideliikenteen palvelutason parantamiseen sekä siihen liittyviin aluevaraustarpeisiin.”

Yhteys kuuluu Bothnian käytävään, jota Euroopan komissio esittää osaksi Euroopan laajuista TEN-T –ydinverkkoa. EU:n komissio on asettanut TEN-T verkolle merkittäviä laatuvaatimuksia, jotka liittyvät liikennejärjestelmän palvelutason, turvallisuuteen, ympäristövaikutuksiin sekä verkon eri osien liittyviin. Ydinverkkoon kuuluvan ratatieverkon tulee olla kokonaisuudessaan sähköistetty ja sen tulee käsittää raideliikenteen ohjausjärjestelmät (ERTMS). Rautateiden rahtiliikenteelle tulee mahdollistaa vähintään 22,5 tonnin akselipaino, 100 km/h -nopeus ja 750 m junapituus.

Länsi-Lapin alueella radan sähköistys puuttuu Laurila – Ruotsin raja. Ruotsin puolella radan sähköistys on valmistunut Haaparannalle asti.

6.1.10 Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve

jl - kehittämisperiaatemerkinällä osoitetaan joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet Perämerenkaarella sekä Länsi-Lapin ja Barentsin käytävillä.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä varata riittävät alueet vaihtoliikenteeseen ja pysäköintiin.”

Alueelle kehitetään joukkoliikenneyhteyksiä seudun työmatkaliikennettä palvelemaan. Alueidenkäyttö mitoitetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi.

Länsi-Lapin **joukkoliikennettä** tulisi kehittää myös kokonaisuutena ottaen huomioon kaikki joukkoliikenteen muodot. Eri liikennemuotojen

(lentoliikenne, junaliikenne, linja-autoliikenne) aikataulut tulisi sovittaa yhteen. Tärkeä joukkoliikenteen kehittämiskohde on liityntäyhteyksien järjestäminen Rovaniemen, Oulun ja Luleän lentokentiltä. Yhteyksien lisäksi tulisi kehittää joukkoliikenteen infrastruktuuria juna- ja lentoliikenteen terminaalien yhteydessä.

Kemi – Tornion alueelle syntyvien uusien työpaikkojen myötä lisääntyvä työssäkäynti myös lähikunnista tulisi ohjata käyttämään joukkoliikennettä henkilöautojen sijaan. Joukkoliikenteen toimivuutta tulisi parantaa yhteysvuoroja ja aikatauluja kehittämällä.

Maakuntakaavaan liittyen on tehty liikenneselvitys, jossa liikenneyhteyksien tarvetta ja ratkaisumahdollisuuksia käsitellään tarkemmin.

6.1.11 Viheryhteystarve

Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan virkistykseen tai ekologiseen verkostoon liittyviä yhteystarpeita.

Viheryhteystarvetta koskee suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on merkinnän osoittamalla vyöhykkeellä turvattava virkistykseen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät yhteydet.”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on viheryhteystarvemerkinnällä osoitettu yhteyksiä Perämereltä mantereelle seuraavasti:

- 2 yhteyttä Tornionjoen suuntaisesti
- Kemijoen suuntaisesti
- Ruonaojan suuntaisesti
- Simojoen suuntaisesti

Viheryhteystarve -merkinnällä pyritään säilyttämään alueita rakentamiselta vapaana.

Viheryhteystarve on nykyisin toimiva ja maankäytössä rakentamiselta vapaana pidettävä tai tiedossa oleva yhteys ekologisessa verkostossa. Kaavoituksessa toimintojen sijoittelulla ja kaavamääräyksillä voidaan varmistaa yhteystarpeen säilyminen. Tieverkon osalta toimenpiteinä voivat olla eritasoon rakennettavat kulkuyhteydet: levennetyt alikulkukäytävät, vihersillat, pieneläinputket.

Oleellisia viheryhteyksiä muodostavat mereltä sisämaahan suuntautuvat rakentamattomat tai ai-

noastaan haja-asutuksen laikuttamat alueet. Lisäksi keskeiset jokiympäristöt toimivat luontaisina ekologisina yhteyksinä.

Länsi-Lapin maakuntakaavan maisemaa ja luonnonympäristöä koskevassa taustaselvityksessä on tutkittu myös sisämaan osalta ekologisten yhteyksien tarve. Yhteystarvemerkintää sisämaahan ei osoiteta kaavassa, koska pääosa alueesta on rakentamaton ja maankäyttöpaine vähäistä.

6.2 ASUMISEN ALUEVARAUKSET

6.2.1 Taajamatoimintojen alueet

Merkinnällä A osoitetaan rakentamisalueita asumiselle ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita. Taajama-aluevarauksina laajenemisalueineen maakuntakaavassa on esitetty mm. Kemin ja Tornion kaupungit sekä Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntakeskukset. Yksityiskohtaisempi taajamatoimintojen alajako ratkaistaan kuntakaavoilla.

Taajama-aluevarauksilla on osaltaan pyritty turvaamaan ennusteiden mukaisen maksimiväestön aluetarve. Tavoitteena on ollut myös ennakoida taajamatoimintojen kehityslinjat pitkällä tähtäimellä niin, että eri tarkoitukseen varattujen alueiden toteuttamisessa voidaan päästä kustannuksiltaan edullisimpaan lopputulokseen. Rakentamista ohjataan ensisijaisesti nykyisiin taajamakeskustoihin asuin ympäristöjen viihtyisyydestä tinkimättä.

Maakuntakaavan taajama-alueista on pyrittävä toteuttamaan ensimmäisenä nykyiset yleis- ja asemakaava-alueet, ennen kuin siirrytään taajamavarauksen uusille alueille. Tällä tavalla voidaan säästää yhdyskuntatekniikan kustannuksia ja säilyttää alueet yhtenäisinä.

Tavoitteena on henkilöautotarpeen vähentäminen sekä pyöräilyn ja kävelyn osuuden kasvattaminen. Taajamia ja yhdyskuntarakenteita eheyttämässä tulee huolehtia siitä, että ratkaisut sopivat ympäristöön ja parantavat elinympäristöjä. Taajamien sisällä olevat rakentamattomat rakennuspaikat ja muut rakentamiseen soveltuvat vajaa-käyttöiset alueet hyödynnetään eheyttämisessä.

Alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee pyrkiä liikenneturvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Alueidenkäytöllä tulee edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varaamalla riittävästi yritystoiminnalle soveltuvia alueita. Niiden sijoittumisessa tulee kiinnittää huomiota olemassa olevien työpaikka-alueiden kehittämismahdollisuuksiin, hyvään saavutettavuuteen ja työpaikkojen sijoittumiseen lähelle asukkaita. Taajama-alueiden yhteys ympäröivään luontoon tulee säilyttää. Erittäin huomiota tulee kiinnittää elinympäristöjen terveellisyyden ja turvallisuuden edistämiseen sekä terveyshaittojen ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen.

Taajamatoimintojen alueita sijoittuu myös ranta-alueille. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske näitä alueita.

Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojellisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erittäin tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyllä ja taajamia tiivistäen

Selkäsaari osoitetaan osittain taajamatoimintojen ja osin maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, jolla sijaitsee matkailupalvelujen kohdemerkintä (rm).

Kemiin on 1980 -luvulla tehty kasvualuevertailu osana laajaa tutkimusprojektia "Yhdyskuntarakenteen taloudellinen eheyttäminen". Tutkimusta rahoittivat Suomen Akatemia, kunnat ja VTT. Kemin ohella tutkimus koski Helsingin ja Lahden kaupunkiseutuja sekä Sotkamo-Vuokatin taajamaa. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää yhdyskuntarakenteen hajoamisen aiheuttamiin ongelmiin sekä periaatteellisia, että paikallisiin olosuhteisiin soveltuvia ratkaisuja.

Kemissä vertailuun valittiin kuusi aluekokonaisuutta. Vertailukriteereinä olivat kustannukset kuten investointi, käyttö-, korjaus- ja kunnossapito, palvelujen toiminta, sekä liikenne. Mukana olivat yhdyskuntarakenteen osat kattavasti. Toiseksi arvioitiin vaihtoehtojen laadulliset erot kuten alueen toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen liittyminen muuhun yhdyskuntarakenteeseen. Kolmanneksi arvioitiin vaihtoehtoihin liittyvät riskit.

Yksityiskohtaiseen tarkasteluun valittiin kolme parasta "kasvualue" vaihtoehtoa, joista yksi oli Selkäsaari. Parhaana vaihtoehtona pidettiin Nauskan aluetta, joka on jo otettu käyttöön, kaavoitettu ja lähes rakennettu. Selkäsaarta pidettiin

kolmesta vaihtoehdosta toiseksi edullisena pitkällä aikavälillä arvioituna.

Tutkimuksessa on todettu Selkäsaaresta seuraavaa: alue sijoittuu keskustan edustalla sijaitsevalle saarelle. Alue tarjoaa erinomaiset edellytykset luonnonläheiseen asumiseen sijaintinsa pinnanmuotojen sekä kasvillisuuden ansiosta. Ainoastaan tuuliolot saattavat aiheuttaa ongelmia. Merkittäviä ympäristöhaittoja ei ole, joskin tieyhenteen joudutaan kiinnittämään erityistä huomiota.

Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää tapoja, joilla hajonnutta yhdyskuntarakennetta voidaan korjata ja eheyttää. Vaihtoehtona pidettiin myös joukkoa ns. täydennysrakennusalueita, jonka jälkeen on siirryttävä kasvualueille. Täydennysrakennusalueet ovat jo rakentuneet mm. Peurasaa-ri, Junko ja Siikakangas.

Selkäsaaren pohjoisosaan on nykyisellään kaavoitettu tiivis loma-asuntoalue. Saaren keskiosissa on kulttuurihistoriallisia arvoja. Selkäsaari soveltuu hyvin sekä asumisen että matkailu- ja virkistyspalvelujen kehittämiseen. Alueen taajamatoimintoja suunniteltaessa tulee ratkaistavaksi saaren ja kaupunkikeskustan välille osoitetun yhteystarpeen toteuttamistapa ja mahdollisesta vesistö- ja rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset maisemaan, kaupunkikuvaan sekä luonto- ja vesiympäristöön.

6.2.2 Asuntovaltainen alue

AA

Kohdemerkinnällä AA osoitetaan alueita, joiden kerrosalasta pääosa on tarkoitettu asumiseen.

Asuntovaltaisiksi alueiksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu:

- Simonniemi (AA 90)
- Kaakamo (AA 91)
- Laivaniemi (AA 92)
- Havelanpää (AA 93)
- Vojakkala (AA 94)
- Hirmula (AA 95)
- Liedakkala (AA 96)
- Hamari (AA 97)

Asuntovaltaisilla alueilla täydennetään ennusteiden mukaisen väestön aluetarvetta ja samalla tarjotaan vaihtoehtoja asumisen sijoitukselle.

Asuntovaltaiset alueet sijoittuvat taajamatoimintojen alueiden yhteyteen nykyisille rakennetuille asuinalueille. Tavoitteena on täydennys rakentaa

alueita ja siten tiivistää olemassa olevaa rakennetta. Alueet sijoittuvat hyvien liikenneyhteyksien ja pääosin rakennetun vesihuollon piiriin. Alueet ovat myös pääosin YKR-aineiston perusteella taajama-alueita.

Asuntovaltaisia alueita sijoittuu myös rakennetuille jokivarsille. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske näitä alueita.

Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojelullisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyliä ja taajamia tiivistäen.

6.2.3 Keskuskylät

Kohdemerkinä **at** osoitetaan keskuskyliä, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan tai joilla pyritään säilyttämään maaseudun peruspalveluita ja joita voidaan pitää sopivimpina rakentamisalueina.

Keskuskylään liittyy sama kaavamääräys kuin maaseudun kehittämisen kohdealueisiin: ”*Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä.*”

Maakuntakaavassa keskuskyliksi on osoitettu seuraavat kylät:

- **Keminmaa:** Maula (at 320), Törmä (at 321)
- **Pello:** Lankojärvi (at 286), Konttajärvi (at 288), Turtola (at 290), Jarhoinen (at 463)
- **Simo:** Alaniemi (at 316), Ylikärppä (at 317)
- **Tervola:** Ossauskoski (at 202), Mattinen-Liimatta (at 203), Yli-Paakkola (at 206), Paakkola (at 308), Loue (at 310), Koivu (at 312)
- **Tornio:** Arpela (at 326), Karunki (at 462), Kukkola (at 464)
- **Ylitornio:** Aavasaksa (at 294), Kaulinranta (at 295), Mellakoski (at 299), Raanujärvi (at 301), Kainuunkylä (at 302), Meltosjärvi (at 303),

Länsi-Lapin maakuntakaavassa keskuskylän merkinnällä osoitetaan sellaisia aluerakenteen, maaseudun peruspalveluiden kannalta tärkeitä

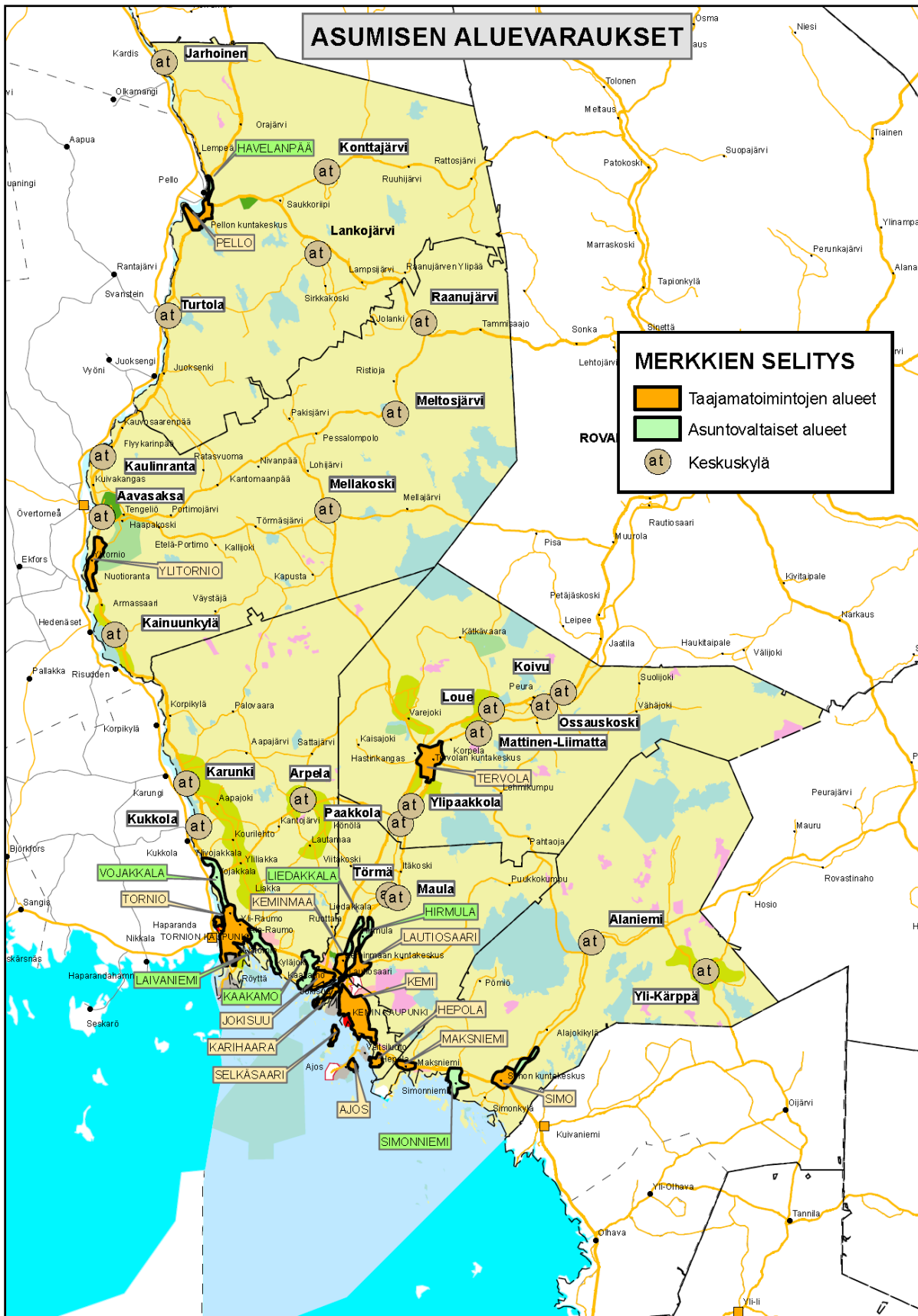
kyliä, joihin suuntautuu ja halutaan ohjata rakentamista ja palveluja. Keskuskylävalintoihin vaikuttavat väestö, olemassa olevat palvelut ja työpaikat, keskeinen sijainti ja hyvät liikenneyhteydet. Muut maaseutualueet täydentävät ja tukevat tätä keskuskylämuodostamaa maaseudun kehittämisen kokonaisuutta. Kyläkehittämistä tuetaan mm. pienyritystoiminnalla, matkailulla ja loma-asutuksella.

Kyläverkkoa suunniteltaessa selvitettiin maakuntakaava-alueen kuntien näkemykset alueen ominaispiirteiden huomioimiseksi.

Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaille kyläalueille on syytä laatia suunnitelma kulttuuri- ja maisema-arvojen säilyttämisestä, mikäli kyliin syntyy uutta rakennustoimintaa. Lisärakentaminen tulee sijoittaa olemassa olevan asutuksen yhteyteen.

Keskuskyläalueilla vajaasti rakennettujen alueiden täydentäminen ja tiivistäminen eheyttää kylärakennetta. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske keskuskyliä.

Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojelullisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyliä ja taajamia tiivistäen.

Kuva 28. Asumisen aluevaraukset

6.3 PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET

Eduskunta hyväksyi 15.3.2011 hallituksen esityksen (HE 309/2010) maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi vähittäiskauppaa koskevien säännösten osalta. Laki tulee voimaan 15.4.2011.

Keskeisimpien muutosten tarkoituksena on selkeyttää vähittäiskaupan ohjauksen periaatteita laissa ja saattaa ohjausjärjestelmä vastaamaan muuttuneita ja muuttuvia olosuhteita. Maakuntakaavoissa on esitettävä kaupan enimmäismitoitus ja merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksen alaraja. Vähittäiskaupan suuryksikön määritelmään sisältyy myös paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppa. Toinen vähittäiskaupan sijainnin ohjauksen keskeinen tavoite on keskusta-alueiden aseman tukeminen kaupan sijaintipaikkana. Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan laissa yli 2 000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavassa

Osoitettaessa maakunta- tai yleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköitä on sen lisäksi, mitä maakunta- ja yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen;
- 2) alueelle sijoittuvat palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä; sekä
- 3) suunniteltu maankäyttö edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvityksiin kuuluu Sito / Santasaloon laatima kaupan selvitys.

Ostovoiman kehitykseen vaikuttaa alueen väestönkehitys sekä muutokset kulutuksessa. Alueen väestön ennustetaan kasvavan, mikä vaikuttaa myös ostovoiman kasvuun. Kulutus asukasta kohden on myös kasvussa. Ostovoiman kehityksen arviointi pohjautuu kulutuksen kasvuun ja sen rakenteen muutokseen. Erikoiskauppaan kohdistuva ostovoima kasvaa nopeammin kuin päivittäistavarakaupan. Erityisesti tilaa vaativa kauppa on voimakkaasti kasvava erikoiskaupan toimiala.

Länsi-Lapin asukkaiden ostovoiman kasvun pohjalta laskettuna on liiketilatarve vuoteen 2020 mennessä yhteensä 42 000 k-m² ja vuoteen 2030 mennessä 100 000 k-m².

Kun ostovoiman siirtymät otetaan huomioon, koko Länsi-Lapissa tarvitaan vuoteen 2030 mennessä lisää liiketilaa noin 120 000 k-m² eli 20 % enemmän kuin oman alueen asukkaiden potentiaali. Kunnittaiset erot ovat tätä suuremmat. Simossa, Tervolassa ja Keminmaassa liiketilatarve vähenee, Pellossa pysyy nykyisen suuruisena ja Kemissä, Torniossa ja Ylitorniossa kasvaa.

Vähittäiskaupan lisätilantarve Länsi-Lapissa 2010 - 2030

k-m ²	Erikois- kauppa ja Tiva ja auto			Yhteensä
	Pt-kauppa*	palvelut	kauppa	
Kemi	4 400	20 600	17 100	42 100
Keminmaa	1 700	4 400	3 200	9 300
Simo	400	700	0	1 100
Tervola	500	700	300	1 500
Tornio	4 100	26 600	22 200	52 900
Pello	800	1 900	2 200	4 900
Ylitornio	800	2 300	5 100	8 200
Länsi-Lappi	12 700	57 200	50 100	120 000

* sis. alkoholi- ja juomakaupan

Lähde: Santasalo Ky

Maakuntakaavaa laaditaan pitkällä aikatahtäytksellä, eivätkä kaavavaraukset voi olla liian tiukoja. Maakuntakaavaan liittyy yleispiirteisyys ja joustavuus, joten myös vaihtoehtoisten sijaintipaikkojen toteutuminen tulisi olla mahdollista. On luontevinta, että tilaa vaativa kauppa ja auto-kauppa sijoittuvat keskusta-alueiden reunamille. Keskustahakuisen kaupan luontevin paikka taas on ydinkeskustoissa.

Maakuntakaavassa mitoitus on osoitettu 20–30% väljemmin kuin tarkasti laskettu tarve. Kokonaismitoitus Länsi-Lapissa on tällöin noin 130 000 – 150 000 k-m². Osa sijoituspaikoista voi myös toteutua vaihtoehtoisesti, jolloin kokonaismitoitus jää alhaisemmaksi.

Kauppaa koskee yleismääräys:

”Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2 000 k-m².”

Kemissä ja Torniossa kahden tuhannen neliömetrin suuruinen päivittäistavarakauppa elää pääosin paikallisen ostovoiman varassa eikä houkuttele merkittävää määrää asiakkaita yli kuntarajojen. Hypermarketeissa ja muissa laajan tavaravaliokoiden myymälöissä tarjonta on sen sijaan niin monipuolista, että niissä asioidaan myös naapurikunnista.

6.3.1 Keskustatoimintojen alueet/kohteet

C

Aluemerkinällä C osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita, sisältäen myös asumista sekä liikenne-, puisto- ja viheralueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

”Kaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoittamisessa on otettava huomioon kaupunkiseudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei palvelutarjonnassa aiheudu alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuden kannalta kielteisiä muutoksia.”

Kohdekohtaiset suunnittelumääräykset:

”C 118 (Kemi): Alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäiskerrosala on yhteensä enintään 33 000 k-m². Suurimittakaavaisten rakennusten sijoittamisessa ruutukaava-keskustaan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että rakennetun ympäristön arvoja vaalitaan ja ettei kaupunkikuvaan ja rakennusperintöön liittyviä arvoja heikennetä.”

”C 119 (Tornio): Alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäiskerrosala on yhteensä enintään 30 000 k-m². Suurimittakaavaisten rakennusten sijoittamisessa Suensaa- ren keskustaan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että rakennetun ympäristön arvoja vaalitaan ja ettei kaupunkikuvaan ja rakennusperintöön liittyviä arvoja heikennetä.”

Länsi-Lapin maakuntakaavalla mahdollistetaan yli 2000 k-m² vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista seuraavasti:

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Kemi	8 300	25 000	33 000
Tornio	5 800	25 000	30 000

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksikkötiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen. Tiedot sisältävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset yli 2000 k-m² suuruiset vähittäiskaupan suuryksiköt.

Keskustatoimintojen alueiksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu Kemin ja Tornion historialliset kaupunkikeskustat.

C

Kohdemerkinällä c osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita, sisältäen myös asumista sekä liikenne-, puisto- ja viheralueita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

”Kaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoittamisessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei palvelutarjonnassa aiheudu alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuden kannalta kielteisiä muutoksia.”

Kohdekohtaiset suunnittelumääräykset:

c 120 (Tervola), **c 121** (Keminmaa) ja **c 122** (Simo): *”Alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäiskerrosala on yhteensä enintään 5 000 k-m².”*

c 123 (Ylitornio): *”Alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäiskerrosala on yhteensä enintään 12 000 k-m².”*

c 124 (Pello): *”Alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäiskerrosala on yhteensä enintään 14 000 k-m².”*

Länsi-Lapin maakuntakaavalla mahdollistetaan yli 2000 k-m² vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista seuraavasti:

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Pello	4 300	10 000	14 000
Ylitornio	2 000	10 000	12 000
Keminmaa	-	5 000	5 000
Simo	-	5 000	5 000
Tervola	-	5 000	5 000

Vähittäiskaupan suuryksikköjä sallivat kaavamerkinnot pitävät sisällään jo olemassa olevat suuryksikköjen kerrosneliömetrimäärät. Tervolan, Keminmaan ja Simon kuntakeskuksissa ei ole yhtään yli 2000 k-m² vähittäiskaupan suuryksikköä.

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksikkötiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen. Tiedot sisältävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset yli 2000 k-m² suuruiset vähittäiskaupan suuryksiköt.

Keskustatoimintojen kohteena on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu Keminmaan, Simon,

Pellon, Tervolan ja Ylitornion kuntakeskukset. Jokivarsikylien perinteisen rakenteen mukaisesti Ylitornion keskustatoimintojen alueeseen sisältyy Alkkulanraitti kirkolta rautakaupalle, Pellosa keskusta-rakenne on luontaisesti tiiviimmin rakentunut. Pellon kaupan mitoituksessa varaudutaan Pajalan ja Kolarin kaivostoiminnan mukanaan tuomaan ostovoiman kasvuun. Tervolan, Keminmaan ja Simon nykyiset keskustatoimintojen alueet ovat selkeät ja niiden kehittäminen myös kaupan palveluiden osalta nykyisiä alueita täydentäen on suotavaa.

Keskustatoimintojen alueille/kohteille tulee pyrkiä sijoittamaan mahdollisimman suuri osa niistä palveluista, jotka palvelevat koko taajamaa ja myös ympäröiviä alueita. Sijoittamalla keskustapalvelut nykyisiin taajamien keskustoihin tai niiden välittömään yhteyteen, turvataan niiden mahdollisimman hyvä saavutettavuus kaikilla liikkumismuodoilla. Näin asiointi helpottuu ja aiheuttaa mahdollisimman vähän taajaman sisäistä liikennettä. Muita palveluja kuin vähittäiskaupan suuryksiköitä voi olla muuallakin taajamatoimintojen alueella.

Länsi-Lapin kaikkien kuntakeskusten osoittaminen keskustatoimintojen alueeksi turvaa kaupan toiminta- ja kehitysedellytykset ja mahdollistaa suuryksikköjen sijoittumisen kaikissa kunnissa tasapuolisesti. Ohjattaessa vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustaan tulee samalla huolehtia siitä, että suuryksikön sijoittuminen keskustaan on käytännössä mahdollista: myymälälle ja sen vaatimalle pysäköinnille tulee olla riittävästi tilaa, liikenteen tulee toimia sujuvasti ja suuryksikön tulee sopeutua keskustan kaupunkikuvaan. Kuntakeskuksissa kaupan palvelut tulisi sijoittaa mahdollisimman tiiviisti, jolloin ne tukevat nykyisen rakenteen kehitystä. Kaupan palvelujen keskittäminen vahvistaa kuntakeskusten asemaa keskusverkossa.

Rajakaupan merkitys Länsi-Lapissa on suurin Torniossa. Haaparanta – Tornio alue muodostaa nykyisellään kaupallisen keskittymän, jonka asiakaskunta muodostuu Suomen ja Ruotsin puolen lähikuntien asukkaista sekä laajemmin seutukunnan ulkopuolelta tulevista asiakkaista, esimerkiksi Haaparannan Ikeaan matkustetaan myös Venäjältä ja Norjasta sekä laajalti muualta Suomesta.

6.3.2 Vähittäiskaupan suuryksikkö

km

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustatoimintojen ulkopuolella. Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös myymäläkeskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa suuryksikköön.

Merkintöjä on osoitettu Karjalahteen, Keminmaan palvelukeskukseen ja Torppiin.

Tällä hetkellä alueilla on päivittäistavarakauppaa ja muuta erikoiskauppaa ja palveluita alueiden liikepinta-alasta lähes 40–50 %. Oheisessa taulussa tavaratalokaupan eli laajantavaravaliokimien myymälöiden pinta-ala on jaettu päivittäistavarakauppaan, erikoiskauppaan ja tilaa vaativaan kauppaan.

Taulukko12. Nykyiset liiketilat vähittäiskaupan suuryksikköalueilla

	Karjalahti	Keminmaa	Torppi
Pt-kauppa	9 100	4 500	11 700
Erikoiskauppa	8 200	6 600	9 900
Tilaa vaativa kauppa	21 700	19 300	29 100
Vähittäiskauppa	39 000	30 400	50 700
Palvelut	3 400	1 700	4 800
Muut liiketilat*	1 100	1 000	1 500
Liiketilat yhteensä	43 500	33 100	57 000
Erikoiskauppa ja palvelut	11 600	8 300	14 700
Pt-kaupan osuus	21 %	14 %	21 %
Erikoiskaupan ja palveluiden osuus	27 %	25 %	26 %
Pt-kauppa, erikoiskauppa ja palvelut	48 %	39 %	46 %
Tilaa vaativan kaupan osuus	50 %	58 %	51 %

Muut liiketilat*: tyhjä tai muussa käytössä mm. pientoimistoina

Merkintää koskee suunnitelmääräys:

”Kaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoittamisessa on otettava huomioon kaupunkiseudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei palvelutarjonnassa aiheudu alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuden kannalta kielteisiä muutoksia.”

Kohdekohtaiset suunnitelmääräykset:

”km 164 (Keminmaa): Alueelle saa sijoittaa kaupan myymälätiloja yhteensä enintään 48 000 k-m². Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vain sellaista merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskustaluueiden ulkopuolelle kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppaa.”

”km 165 (Karjalahti): Alueelle saa sijoittaa kaupan myymälätiloja yhteensä enintään 88 500 k-m². Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa

kaupan myymälätilasta enintään 35 % päivittäistavaran ja erikoistavaran (kuten muoti- ja urheilukauppa) kaupalle.”

”km 166 (Torppi): Alueelle saa sijoittaa kaupan myymälätiloja yhteensä enintään 102 000 k-m². Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa kaupan myymälätilasta enintään 35 % päivittäistavaran ja erikoistavaran (kuten muoti- ja urheilukauppa) kaupalle.”

Vähittäiskaupan suuryksikön salliva kaavamerkintä pitää sisällään kaikki nykyiset ja uudet kaupallisten palveluiden liiketilojen kerrosneliömetrimäärät. Olemassa olevat kaupan liiketilatiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen.

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Keminmaa	33 100	15 000	48 000
Karjalahdi	43 500	45 000	88 500
Torppi	57 100	45 000	102 000

Keminmaan suuryksikköön sallitaan sijoitettavan vain sellaista seudullista kauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustelluista syistä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle. Näin ollen Keminmaan suuryksikkömerkinnällä ei arvioida olevan vaikutuksia keskustaan.

Karjalahden ja Torpin alueelle voidaan sijoittaa uutta muuta kuin tilaa vaativaa kauppaa 35 % eli 13.500 k-m². Mikäli Torppiin tai Karjalahteen sijoittuu kaavan sallima enimmäismäärä erikoiskauppa eli 13.500 k-m², jää erikoiskaupan tarjonta keskustatarjontaa vähäisemmäksi. Näin ollen alueilla ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia keskustakauppaan, sillä keskustat jäävät yhä monipuolisemmiksi keskustakaupan kauppapaikoiksi. Molempia on kuitenkin tarvetta aktiivisesti kehittää ja liiketilatarpeesta jää riittävä määrä myös keskusta-alueiden kehittämiseen. Keskusta-alueiden osalta on huomattava, että sekä Tornion että Kemin kaupunkien historiallisissa keskustoissa on merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvoja. Erikoiskaupan maltillinen mahdollistaminen Torpin ja Karjalahden alueilla turvaa osaltaan tavoitetta keskustan kulttuurihistoriallisten arvojen vaalimisesta ja säilyttämisestä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee määrittellä tilaa vaativan erikoiskaupan tarkempi sijoittuminen ja mitoitus sekä selvittää ratkaisujen vaikutukset riittävässä laajuudessa myös päätöstön sekä koko kaupallisen vaikutusalueen nä-

kökulmasta. Tärkeää on että kauppa kehittyy tasaisesti sekä keskustoissa että market- ja tilaa vaativan kaupan alueilla. Erittäin tärkeää on keskustojen kehittäminen niin, ettei kehityksen painopiste suuntaudu täysin market- ja tilaa vaativan kaupan alueille, jolloin tasapainoinen palveluverkko voi horjua.

Kemin kaupungin tavoitteena on kehittää tulevaisuudessa kaupallisia palveluita myös Perämerentien ja Kiveliönkadun väliselle alueelle, jossa sijaitsee jo ennestään yksi vähittäiskaupan suuryksikkö. Kehitettäessä kaupallisia palveluita tälle alueelle on otettava huomioon, että mahdollisten suuryksiköiden osalta tulee tarve- ja vaikutuselvityksiin perustuen osoittaa, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista.

Kemin keskustassa erikoiskauppaa ja palveluita on noin 42.000 k-m². Uuden erikoiskaupan liiketilan enimmäismäärä jää selkeästi alhaisemmaksi kuin mitä keskustassa tällä hetkellä on erikoiskauppaa ja palveluita. Jos verrataan Karjalahden kokonaismitoitusta niin erikoiskauppaa alueella voi olla enimmillään 25.000 k-m² (nykyliiketila ja uusi liiketila). Tämäkin jää niin paljon alhaisemmaksi kuin keskustassa oleva tarjonta, ettei sillä arvioida olevan vaikutuksia keskustaan tai sen kehittämiseen. Lisäksi keskustakaupalle on maakuntakaavassa luotu riittävät edellytykset kehittyä, ja keskusta-alueella on myös aktiivisesti kehitetty. Näin ollen keskustan erikoiskaupan määrä tulevaisuudessa on nykyistä korkeampi ja suhde Karjalahden erikoiskauppaan vielä tätä vertailua parempi.

Tornion keskustassa erikoiskauppaa ja palveluita on noin 40.000 k-m². Uuden erikoiskaupan liiketilan enimmäismäärä jää selkeästi alhaisemmaksi kuin mitä keskustassa tällä hetkellä on erikoiskauppaa ja palveluita. Jos verrataan Torpin kokonaismitoitusta niin erikoiskauppaa alueella voi olla enimmillään alle 30.000 k-m² (nykyliiketila ja uusi liiketila). Tämäkin jää selvästi alhaisemmaksi kuin keskustassa oleva tarjonta, ettei sillä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia keskustaan tai sen kehittämiseen. Lisäksi keskustakaupalle on maakuntakaavassa luotu riittävät edellytykset kehittyä, ja keskusta-alueella on myös aktiivisesti kehitetty. Haaparannan puolelle suunniteltu kauppakeskuksen laajennus lisää alueen vetovoimaa. Alue kytkeytyy suoraan Tornion keskustaan ja vaikuttaa seudun kokonaisvetovoimaan. Näin ollen keskustan erikoiskaupan määrä tulevaisuudessa on nykyistä korkeampi ja suhde Torpin erikoiskauppaan vielä tätä vertailua parempi. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetut vähittäiskaupan suuryksiköiden alueet sijaitsevat

hyvin joukko- ja kevyen liikenteen saavutettavissa, sekä keskeisesti kunnan yhdyskuntarakenteen ja asutuksen ytimessä, jolloin asiointimatkojen pituus on optimaalinen. Vuoden 2030 väestönusteen perusteella suunnitellun yhdyskuntarakenteen keskeisenä tavoitteena on eheyttää nykyistä rakennetta täydennysrakentamisella.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköt tulee sijoittaa tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päämääränä on edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Vähittäiskaupan suuryksikköalueiden vaikutuksista keskustaan on Sito Oy / Santasalo ky tehnyt erillisen kaupallisten vaikutusten arvioinnin.

6.3.3 Työpaikka-alueet/kohteet

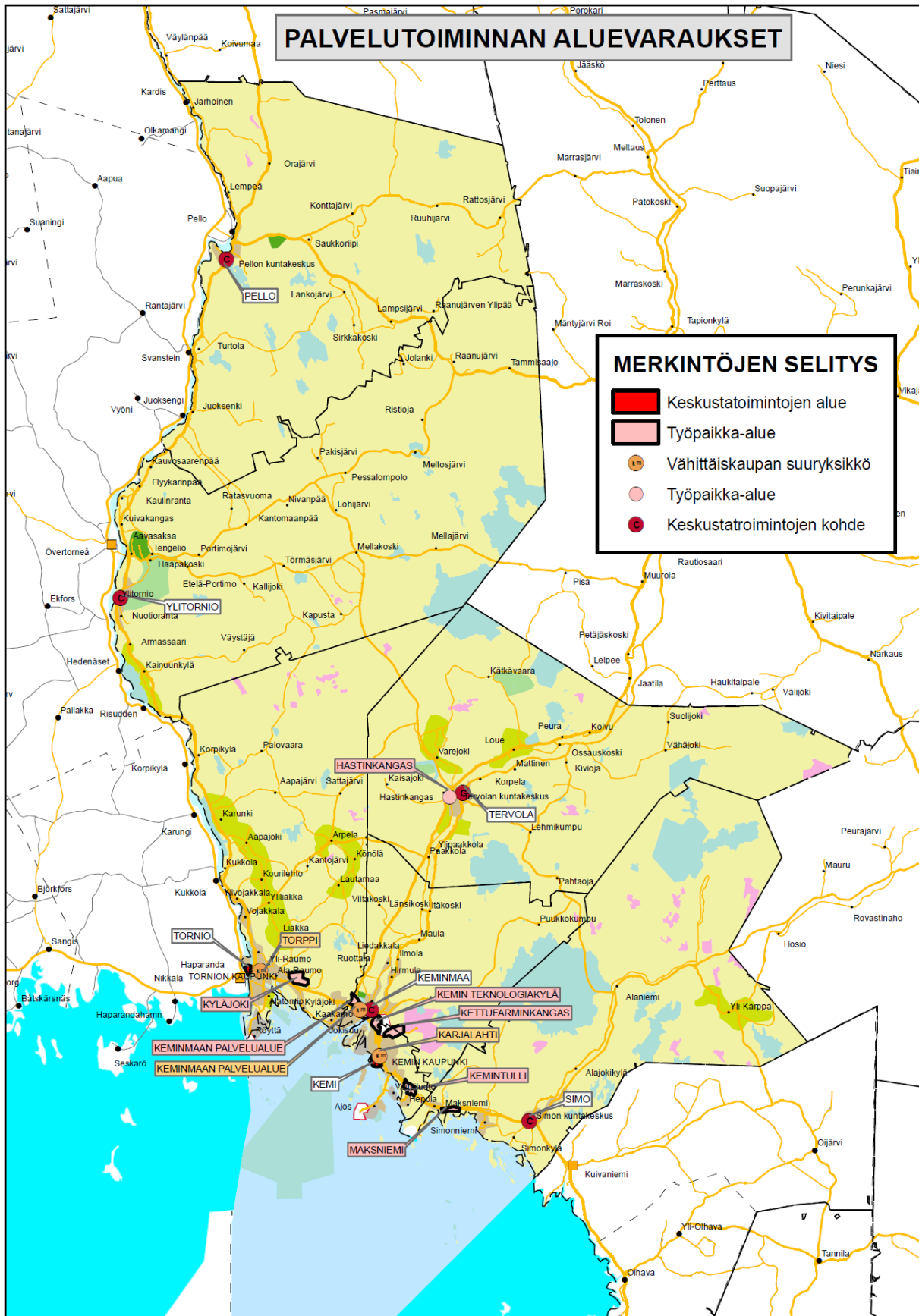
Merkinnällä **TP** osoitetaan monipuolisia työpaikka-alueita/kohteita, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastointitoimintaa.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa työpaikka-alueiksi on osoitettu:

- Kemintulli (TP 601)
- Kemi-Tornion lentokenttään tukeutuva työpaikka-alue (TP 602)
- Keminmaan palvelukeskusalue (TP 603)
- Tornio Kyläjoki (TP 604)
- Tervolan työpaikka-alueet vt 4 varressa (tp 605)
- Kettufarminkangas (TP 606)
- Maksniemi (TP 607)

Työpaikka-alueita/kohteita on osoitettu nykyisten alueiden yhteyteen ja/tai nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen. Alueet sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien varrella pyöräilyetäisyydellä keskustoista ja asuinalueista.

Työpaikka-alueelle Keminmaassa sijoittuu myös km-merkinnällä osoitettuja vähittäiskaupan suuryksikköjä.

Kuva 29. Palvelutoiminnan aluevaraukset

6.4 ELINKEINOJEN ALUEVARAUKSET

6.4.1 Teollisuus- ja varasto alueet/kohteet

Merkinnällä **T**, **t** osoitetaan seudullisesti merkittäviä teollisuus- tai varastotoimintojen alueita/kohteita.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu seuraavat teollisuusalueet/kohteet:

- Kemin Pajusaari (T 703)
- Tornion Röyttä (T 705)
- Kemin Veitsiluoto (T 704)
- Kemin Ajos (T 714)
- Pellon Ahjolan alue (t 715)
- Ylitornion teollisuusalue (t 716)
- Pellon Lempeän teollisuusalue (t 717)
- Ylitornion Jaukkurinperä (t 718)
- Tornion Pirkkiö/Kromilaakson alue (T 719)
- Tervolan puupuisto (t 720)

Länsi-Lapin kaava-alueella sijaitsee teollisuusalueita meren rannalla. Mikäli rakentaminen pitää sisällään maan- tai vedenalaiseen kulttuuriperintöön koskevia toimenpiteitä tulisi olla yhteydessä Museovirastoon, jotta vedenalaista kulttuuriperintöä koskevan inventoinnin tarve voidaan arvioida.

6.4.2 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet

Merkinnällä **M** osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloukskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin, joita ovat esimerkiksi maatalous, poronhoito, luontaiselinkeinot, asuminen, maa-ainesten ottaminen sekä jokamiehen oikeuksien mukainen ulkoilu.

Maa- ja metsätalousalueille kohdistuvaa muuta käyttöä on tuotu esiin kaavan yleismääräyksissä (esim. poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen).

Metsätaloutta ohjaa metsälaki, jonka mukaan alueellisten metsäkeskusten tehtävänä on laatia toiminta-alueelleen metsätalouden tavoiteohjelma. Metsälain tarkoituksena on edistää metsien

taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä niin, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään metsälaissa mainittujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisellä.

Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia tulee pitää metsätaloussuunnittelun lähtökohtana ja ohjeena myös Länsi-Lapissa. Pohjois-Suomen metsänhoitosuositukset ohjaavat hyvään ja kannattavaan metsänhoitoon Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa. Metsänhoidon tavoitteena on metsien tuotanto- ja uudistumiskyvyn sekä metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen niin, että Pohjois-Suomen metsät tarjoavat tulevaisuudessakin merkittäviä tuloja sekä työ- ja virkistytymismahdollisuuksia. Metsätaloutta harjoitetaan niin, että myös muiden maankäyttömuotojen toimintaedellytykset turvataan. Metsähallituksella on oma Metsätalouden ympäristöopas, jonka ohjeet ovat ympäristön huomioon ottamisen suhteen hieman Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia tiukemmat.

Maa-ainesten ottaminen perustuu maa-ainesten ottoluvan- tai ympäristöluvanvaraisuuteen. Maakuntakaavan maa- ja metsätalousvaltaiset alueet eivät sulje pois ottotoimintaa alueella. Luvan myöntämisvaiheessa maa- metsätalousmaan muut mahdolliset käyttömuodot tulevat täsmällisemmin tarkasteltaviksi.

Metsänhoidosta alkavalla ja metsäteollisuustuotteiden vientiin päättyvällä tuotantoketjulla on Länsi-Lapissa keskeinen asema. Lapin oma metsäteollisuus kykenee jalostamaan kaiken alueella tuotetun puun ja luo näin edellytykset metsien täysimääräiselle metsätaloudelliselle hyödyntämiselle. Metsien taloudellinen merkitys ei rajoitu pelkästään puunjalostukseen, vaan metsät ovat tärkeitä bioenergian raaka-ainetuotannolle, poronhoidolle, metsästykselle, luonnontuotteiden keräilylle, retkeilylle, virkistykselle ja matkailulle. Poronhoitolain kautta valtion mailla on erityinen neuvotteluvollisuus paliskuntien kanssa suunniteltaessa metsätalouden toimenpiteitä.

M -alueiden pääkäyttötarkoituksen ja muun käytön suhde

Merkinnällä **M** osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloukskäyttöön tarkoitettuja alueita. Alueille kohdistuu yhteensovittamisen paineita kaavan muiden merkintöjen kautta (esim. kehittämisspeariatmerkinnät).

Sanottavaa haittaa em. alueiden pääkäyttötarkoitukselle tai alueen luonteen muuttumista eivät yleensä aiheuta esimerkiksi

- haja-asutusluonteinen pysyvä asutus
- tavanomainen loma-asutus
- ohjelmapalvelutukikohdat
- virkistyskäyttö jokamiehenoikeudella
- reitit
- pienteollisuus ja muu pienialainen yritystoiminta

Haitatakseen sanottavasti pääkäyttötarkoitusta ja muuttaakseen alueen luonnetta täytyy muun käytön aiheuttaa niin suuria muutoksia, että se vähentäisi merkittävästi M -alueilla metsätalouden tuloa ja työpaikkoja. Esimerkiksi M -alueella laajan alueen muutos rakennettavaksi alueeksi, luonnonsuojelualueeksi tai muuten pois metsätaloudesta.

Maakuntakaavan pääkäyttötarkoitusta mahdollisesti haittaavaa toimintaa on usein syytä ohjata yleiskaavalla, jolloin se voidaan mitoitaa ja sijoittaa niin, että haitat voidaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon ja minimoida haitalliset vaikutukset. Maakuntakaavaa tulkittaessa on otettava huomioon voimassa olevan lainsäädännön vaatimukset. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista käsittelyä.

6.4.3 Maatalousalueet

MT

Merkinnällä **MT** osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu erityisesti maatalouden harjoittamiseen ja jonka peltoalueet halutaan suojata sellaisilta rakentamisen ja muun maankäytön aiheuttamilta pysyviltä muutoksilta, jotka vaikeuttavat maatalouden harjoittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa maataloudelle on osoitettu aluevarauksia seuraavasti:

Simo: Ylikärppä (MT 5095)

Tervola: Loue (MT 5096), Varejoki (MT 5097), Siivolanperä-Kantolanranta (MT 5101)

Tornio: Arpela (MT 5098), Liakkajoki (MT 5099) Niittyliete (MT 5102)

Ylitornio: Kainuunkylä (MT 5100)

Maatalousalueina on osoitettu alueet, joilla sijaitsee useita suuria maito- ja lihakarjatiloja peltoalueineen.

6.4.4 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta

MU

Merkinnällä **MU** osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, joille suuntautuu ulkoilupainetta ja joille on tarkoitus sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai reittejä levähdys- ja muine tukialueineen.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan **MU**-merkinnällä

- Kätkävaara (MU 6018)
- Törmävaara (MU 6019)
- Ainiovaara-Aavasaksa (MU 6020)

Ulkoilureittien varrella ja tukikohtien läheisyydessä tulisi turvata riittävä peitteisyys maaston korkeussuhteiden ja avoimuuden mukaan. Reittien varsilta voidaan tapauskohtaisesti avata näkymiä kaukomaisemaan tai kauniille luontokohteille. Tavoitteena on saada reittien ympärille hoidettu virkistysmetsä. Terveet, hyvin hoidetut, eri puulajeja kasvavat ja monenikäiset metsiköt tekevät maisemasta vaihtelevan, ja ne sopivat hyvin virkistäytymiseen.

6.4.5 Poronhoito

Länsi-Lapissa poroelinkeino on maankäyttäjän maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla sekä suojelualueilla. Poroelinkeinoon harjoittamista ohjaa poronhoitolaki. Länsi-Lapin maakuntakaavassa poronhoidon toimintaedellytyksiä turvataan ensisijaisesti kaavamääräyksillä ja suosituksilla, jotka tulee ottaa huomioon alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen on yksi keskeisimmistä kysymyksistä, kun metsien monikäyttöä eri tasoilla suunnitellaan.

Poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen käytännössä tulisi perustua luottamukselliseen ja vuorovaikutteiseen sopimiseen Paliskuntain yhdistyksen, paliskuntien ja metsähallituksen kesken valtion maiden osalta. Maakuntakaavaprosessin aikana on vireillä hanke poronhoidon alueidenkäytön edellytysten kehittämiseksi paikkatietotekniikkaa hyödyntämällä. Saatua porodataa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää alueiden käytön suunnittelun apuna.

Maakuntakaavaselostuksen liitteessä 9 on osoitettu paliskunnittain poronhoidon alueidenkäyttö.

Poronhoitoalueen raja:

Merkinnällä osoitetaan poronhoitoalueen rajan sijainti Lapissa.

Poronhoitoalue käsittää Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen kunnat lukuun ottamatta Torniota, Kemiä ja Keminmaata.

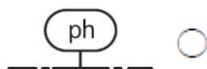
Paliskunnan raja:

Merkinnällä osoitetaan paliskuntien välinen raja tai esteita.

Länsi-Lapin alueella on viisi eri paliskuntaa (Orajärvi, Lohijärvi, Palojärvi, Narkaus ja Isosydänmaa). Maakuntakaavassa paliskuntien väliset rajat on merkitty paliskunnan raja merkinnällä.

Merkintään liittyy kaavamääräys: ”*Moottorikelkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa paliskuntien välisen esteaidan tai muun pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.*”

Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde:

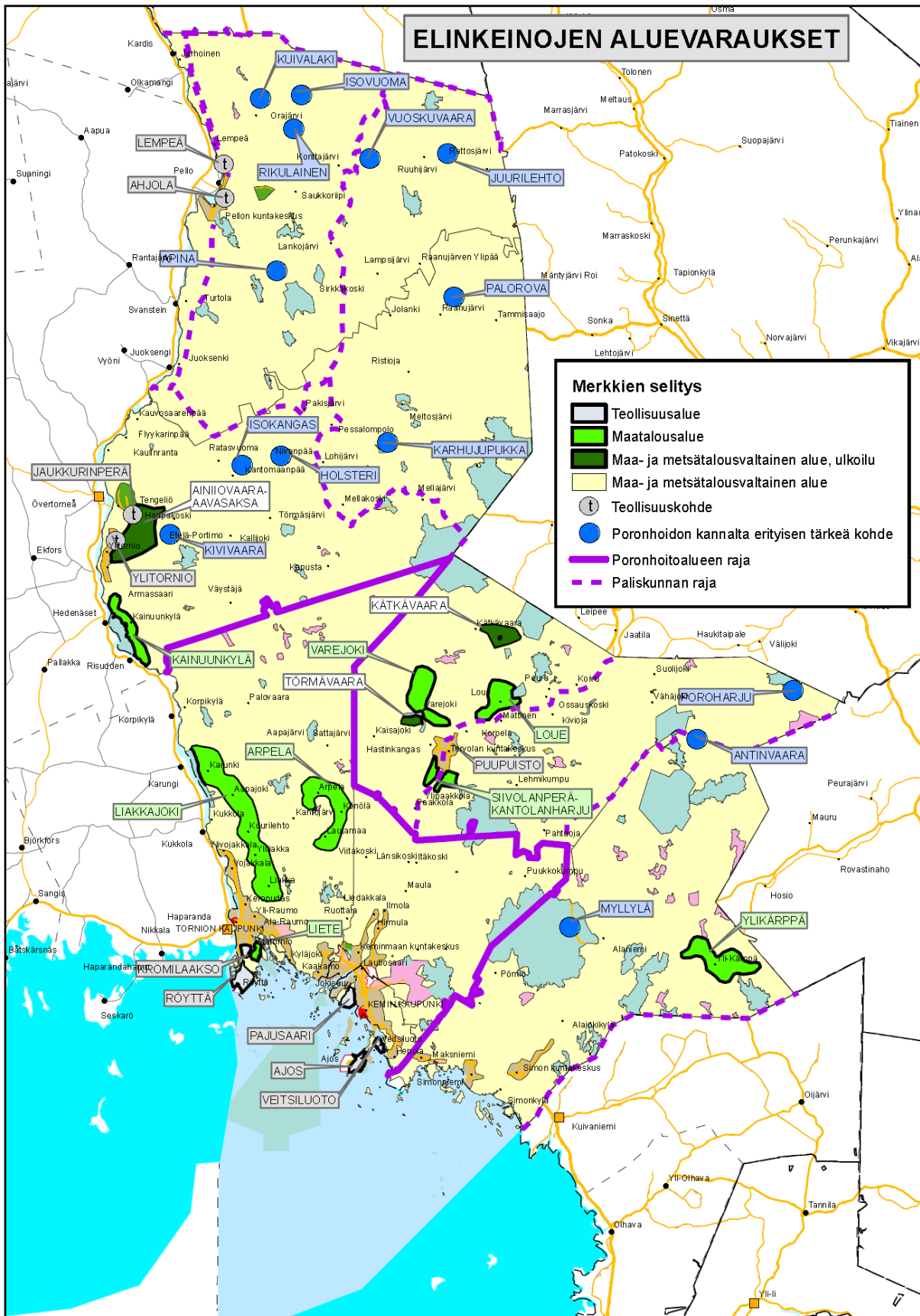
Merkinnällä **ph** osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita tai kohteita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: *Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen.*

Maakuntakaava-alueella merkinnällä osoitetaan:

- Esteita Kolarin kunnan rajalla
- Esteita rautatien varrella Kolarin rajalta Pelloon
- Kuivalaen erotuspaikka Pellossa (ph 5501)
- Rikulaisen erotuspaikka Pellossa (ph 5502)
- Apinan erotuspaikka Pellossa (ph 5503)
- Vuoskuvaaran porokämpä ja erotuspaikka Pellossa (ph 5504)
- Palorovan erotusaita Pellossa (ph 5506)
- Isovuoman erotuspaikka Pellossa (ph 5514)

- Karhujupukan porokämpä ja erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5507)
- Juurilehdon erotusaita Ylitorniolla (ph 5505)
- Kivivaaran erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5509)
- Isokankaan erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5510)
- Holsterin erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5511)
- Poroharjun erotuspaikka Tervolassa (ph 5508)
- Antinvaaran erotuspaikka Simossa (ph 5512)
- Myllylän erotuspaikka Simossa (ph 5513)

Kuva 30. Elinkeinojen aluevaraukset

6.5 MATKAILU JA VIRKISTYS

6.5.1 Matkailupalvelujen kohteet

Merkinnällä **RM** osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen kohteita, kuten matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa matkailupalvelujen kohteita on osoitettu Pellon Ritavalkeaan (RM 1412) ja Ylitornion Aavasaksalle (RM 1410).

Matkailukohteita kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota toiminnan ympärivuotisuuden, painottaen erityisesti kesätoiminnan kehittämistä, jolloin tärkeimpiä lähtökohtia ovat rakennettujen alueiden viihtyisät ja viimeistellyt ympäristöt eli kokonaisuutena viihtyisä kesäilme. Laadukkaalla ympäristörakentamisella varmistetaan ympäristön viihtyisyys kaikkina vuodenaikoina ja tuetaan matkailun ympärivuotisuuden kehittymistä. Ympäristörakentamisen avulla voidaan myös korostaa kohteen ominaispiirteitä.

6.5.2 Virkistys/matkailukohteet

Merkinnällä **rm** ja keltainen kolmio osoitetaan sellaiset virkistys- ja matkailun kannalta merkittävät kohteet, joilla sijaitsee maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä matkailupalveluja.

Maakuntakaavassa virkistys/matkailupalvelujen kohdemerkinnällä **rm** on osoitettu:

Kemi:

Ajoksen satama ja jäänmurtaja Sampo (rm 865)
Sisäsatama ja lumilinna (rm 866)
Laitakari (rm 873)
Selkäsaari (rm 877)

Kemi ja Keminmaa:

Kemijokisuu (rm 867)

Pello:

Vihreä pysäkki (rm 855)
Miekojärven virkistysalue (rm 860)
Tornionlaakson napapiiri (rm 874)

Simo:

Lohiranta (rm 861)
Sankakoski (rm 862)
Wanha pappila (rm 868)
Hopeaperä (rm 875)

Tervola:

Kemijoen loma (rm 863)
Louesaari (rm 864)

Tornio:

Kukkolankoski (rm 857)
Kaakamonniemi (rm 870)
Leton veneilykeskus (rm 871)
Tullinranta (rm 872)
Hellälä (rm 876)
Näränperä (rm 878)

Ylitornio:

Ainiovaara (rm 856)
Miekojärven eräpalvelukeskus (rm 859)
Loma-Vietonen (rm 869)

Merkinnällä osoitetut kohteet ovat merkittäviä yksittäisiä matkailukohteita, virkistyskalastuksen, veneilyn ja retkeilyn/ulkoilun palvelupisteitä tai kulttuuriperintöä hyödyntäviä matkailupalvelujen tukikohtia.

6.5.3 Virkistysalueet

Merkinnällä **V** osoitetaan pääasiassa ulkoilu- ja retkeily- sekä urheilu- ja virkistystoiminnan alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Aluevaraukseen liittyy kaavamääräys; ”*Alueen virkistys-, maisema- ja luontoarvot huomioon otava metsätalous on sallittua.*”

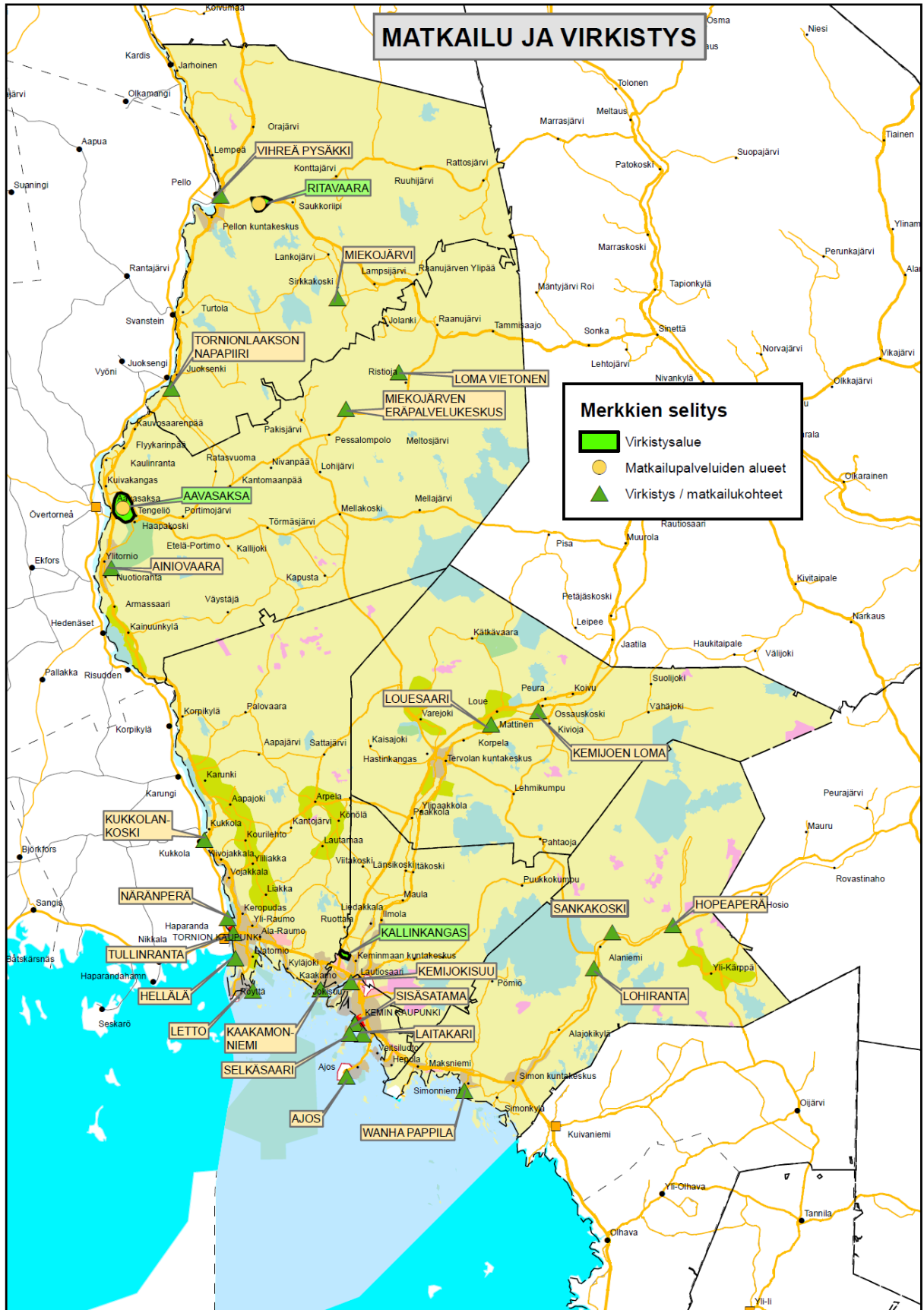
Länsi-Lapin maakuntakaavassa virkistysalueeksi on merkitty:

- Kallinkangas (V 827)
- Ritavaara (V 870)
- Aavasaksa (V 871)

Virkistysaluemerkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät taajama-, matkailupalvelu- ja kyläalueiden ulkopuoliset pääsääntöisesti yleiseen virkistykseen tarkoitettut alueet.

Virkistysalueille tulisi huolehtia laadukas ja monipuolinen palveluvarustus, joka vastaa kysynnän tarpeita. Virkistysalueella on tarjottava mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden kokemiseen, monipuoliseen luonnossa liikkumiseen, urheiluun, yms. matkailua sekä muuta virkistäytymistä palveleviin toimintoihin.

Metsätalous maakuntakaavan virkistysalueilla on sallittua, vaikka alueiden ympäristöarvoihin ja maisemanhoitoon onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota. Virkistysalueilla metsän hoitotoimenpiteiden vaikutus sekä lähi- että kaukomaisemaan on erityisen merkittävä. Metsämaiseman tulee näyttää mahdollisimman luonnonmukaiselta.

Kuva 31. Matkailun ja virkistysen aluevaraukset

6.6 LIIKENNEYHTEYDET

Tässä kappaleessa on esitetty Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettavat maantie-, kevyen liikenteen, rautatie-, lento- ja vesiliikenneyhteydet sekä rajanylityspaikat ja tietoliikenneyhteydet.

Maakuntakaavaa varten on laadittu Länsi-Lapin liikenneselvitys, osana koko Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Logistiikkakeskushankkeista Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella sijaitsevat Tornion Kyläjoelle perustettava kansainvälinen maaliikenteen logistiikkakeskus, Kemin Ajoksen maa- ja meriliikenteen logistiikkakeskus ja Kemintullin logistiikkakeskus.

6.6.1 Maantiet

Tiestön ja sen kunnossapidon merkitys Lapissa korostuu muiden liikennemuotojen vähäisyyden vuoksi. Lapin hyvä saavutettavuus ja elinkeinon toiminta ovat riippuvaisia erityisesti pääteiden kunnosta, mutta myös alempiasteinen tiestö on mm. puunjalostusteollisuudelle, palo- ja pelastustoimelle ja asukkaiden palvelujen saatavuudelle tärkeä. Tiestöön kohdistuvat kehittämistarpeet painottuvat entistä voimakkaammin toisaalta pääteiden liikenteen sujuvuutta parantaviin toimenpiteisiin, toisaalta taajamien ja niiden lähistöjen liikennöitävyyden ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

6.6.1.1 Nykytilan osoittaminen

Länsi-Lapin maakuntakaavassa esitetään seuraavat maantiet:

Moottoritie: vt 4 (Simo-Keminmaa), vt 29 (Keminmaa- Tornio)

Valtatiet: vt 29 [E 4, E 8] (Keminmaa-Tornio-Ruotsinraja), vt 4 [E 75] (Oulu-Kemi-Keminmaa-Rovaniemi), vt 21 [E 8] (Tornio-Ylitornio-Pello)

Kantatiet: kt 83 (Pello-Sinettä), kt 98 (Aavasaksa-Ruotsinraja).

Seututiet: st 920 (Kemi-Ajos), st 921 (Lautiosaari-Tornio), st 922 (Tornio-Röyttä), st 923 (Alaniemi-Sompajärvi-Tervola), st 924 (Simo-Nuupas), st 925 (Veitsiluoto), st 926 (Kemi-Tervola-Rovaniemi ”*Kemijoen itäpuolentie*”), st 927 (Vojakkala-Paakkola), st 928 (Hastinkangas

– Tervola), st 929 (Tervola-Pikisvaara) ja st 930 (Aavasaksa -Muurola), st 932 (Aavasaksa-Raanujärvi), st 935 (Saukkoriipi-Meltaus) ja st 937 (Pello – Valtakunnan raja).

Yhdystie: yt 9262 (Lautiosaari – Sompujärvi), yt 9202 (Kemin lentoasema).

Maakuntakaavassa osoitettu tieverkko noudattaa pääosin nykyistä tieluokitusta ja linjauksia. Valtatie 29 yhdistää Kemin ja Tornion välisen liikenteen ja on koko matkan moottoritietä. Alueen valtatie 21 ja 4 palvelevat liikennettä pohjoiseen ja etelään. Alueen tiestön erityispiirteenä on sen liittyminen Ruotsin tieverkkoon.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa esitetään vähintään seudullisesti merkittävät tiet. Luokittelu vastaa pääosin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminnallista tieverkkoluokitusta.

Kaavakarttaan on merkitty vain tärkeimmät yhdystiet, jotka yleensä yhdistävät korkealuokkaisempia teitä tai johtavat merkittävään yleisessä käytössä olevaan paikkaan.

Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaan ei ole merkitty vain paikallista merkitystä omaavia yhdysteitä. Kaavaan merkitsemättömiä yhdysteitä on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 13. Kaavaan merkitsemättömät yhdystiet

Numero	Nimi
9381	Väylänvarrentie, Lappeantie
9332	Mäntymaantie
9331	Rovatie
9271	Sihtuunantie
9262	Kivalontie
9267	Taivalkoskentie
9264	Ossauksentie
9231	Kivalontie
9211	Jäämerentie
9205	Elijärventie
9204	Sauvonväylä
9201	Päätie
9241	Pohjoispuolentie
9243	Ranuantie

Jäätteitä pidetään yllä paikallisin voimin eikä niitä ole merkitty minkäänlaisin opastein. Vuonna 2011 joen yli oli käytössä seuraavia jäätteitä Torniojoen yli:

- Juoksenki, Turtola, Jarhoinen
- Vojakkala, Karungi, Vitsaniemi, Luppio, Kardis

Jätteiden paikat vaihtelevat toisinaan, jotkut häviävät ja uusia tulee tilalle. Jätteitä ei merkitä maakuntakaavakarttaan.

6.6.1.2 Kehittämistarpeet

Länsi-Lapin alueella tieliikenteen kasvu kohdistuu ennen kaikkea pääteille, etenkin Kemi-Tornion alueen läheisyydessä. Liikennettä lisäävät satamatoiminta ja kansainvälinen tavaraliikenne. Kemi ja Tornio ovat Länsi-Lapissa sekä lähtevän että saapuvan työmatkapendelöinnin merkittävimmät alueet. Toisaalta väestön väheneminen ja vanheneminen vähentävät liikennettä etenkin alempiasteiselta tieverkolta.

Taajama- ja kyläalueiden uusiksi laajenemissuunniksi ei tulisi valita pääteiden pituussuuntia. Liikennöitävyyden, liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden kannalta on merkittävää,

kuinka pitkällä matkalla taajama tai kylä sisältää pääteitä. Taajamissa ja kylissä liikenneturvallisuutta on edistettävä rakentamalla mm. kevyenliikenteen väyliä.

Tiestöä kehitettäessä on otettava huomioon pääteiden asema osana valtakunnallista tieverkkoa. Siksi maankäytön merkittävä lisääminen päätien varrelle edellyttää yksityiskohtaista maankäyttösuunnitelmaa, jossa esitetään mm. kehitettävän alueen tiejärjestelyt ja liittymät maantielle sekä liikennemelun huomioon ottaminen.

Kaavoituksessa ja liikennejärjestelyjen suunnittelussa on matkailun ohjelmalvelutoiminta ja reittien tilantarve otettava huomioon pyrkien mahdollisimman harvoihin teiden risteyskohtiin

Liikennejärjestelmän kehittämisessä tulee ottaa erityisesti huomioon Suomen ja Ruotsin välinen rajaliikenne sekä läpikulkuliikenteen ennakoitava lisääntyminen. Tämä korostuu sekä henkilöettä tavaraliikenteen osalta. Länsi-Lapin kannalta tärkeimmät liikenneverkonkehittämistä kaipaavat väylästä ovat valtatie 4 Kemin ja Oulun välillä, Kolari - Ajos - rata, päärata Rovaniemen ja Oulun välillä sekä Kemin Ajoksen sataman meriväylä. Myös valtatie 21 liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta tulee parantaa.

Kemi-Tornion lentoaseman merkitys on Länsi-Lapille suuri, koska se turvaa hyvän kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden edellytykset henkilöliikenteessä. Turvalliset ja sujuvat liikenneyhteydet lentoasemalta moottoritien kautta Kemin tai Tornion suuntaan ja takaisin ovat tärkeitä. Lentoliikenteen infrastruktuuria tulee kehittää niin, että se mahdollistaa matkailuelinkeinon kasvun, huomioi myös laajemmin elinkeinon tarpeet sekä varmistaa hyvät joukkoliityntäyhteydet keskustajamasta ja matkailukohteista lentoasemille.

Liikenteen ennakoitaan kasvavan Lapissa vuoteen 2040 mennessä noin 20 % vuoden 2006 tasoon verrattuna. kasvun arvioidaan olevan voimakkainta päätieverkolla. Länsi-Lapin liikennemäärien kasvuun vaikuttavat lisääntyvästi alueen mahdolliset suurinvestoinnit (mm. biodiesel-hanke) sekä Lappiin perustettavien kaivosten kuljetukset. Perämerenkaaren ja Barentsin alueen kehittyminen vaikuttaa myös liikennemäärien kasvuun.

Liikennemäärien kasvuun vaikuttaa erityisesti sesonkiaikoina voimakkaasti myös matkailu. Pelkästään Kemissä ja Torniossa käy paljon matkailijoita. Lapin matkailukeskuksiin menevä

liikenne kohdistuu Länsi-Lappiin vahvana läpikulkuliikenteenä (valtatie 4 ja 21). Esimerkiksi vuoden 2011 huhtikuussa lauantain vuorokausiliikennemäärä kasvoi valtatiellä 4 noin 3 150 ajoneuvolla ja valtatiellä 21 noin 2 450 ajoneuvolla verrattaessa valtateiden keskimääräiseen vuorokausiliikenteeseen.

Kemi-Tornion alueella sijaitsee myös merkittäviä kumipyöräliikenteen ja rautatieliikenteen terminaaleja, Kemi-Tornion asema kansainvälisten liikennekäytävien solmukohdassa korostaa alueen mahdollisuuksia kehittyä Barentsin alueen logistisena keskuksena. Tornion- Haaparannan alue on kasvanut myös merkittäväksi kaupakeskittymäksi vaikuttaen kuljetusten suuntautumiseen.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan merkittävästi parannettavat ja uudet maanteiden yhteystarpeet. Parantamistarpeiden osoittaminen pohjautuu Länsi-Lapin liikenneselvitykseen.

Merkittävästi parannettavina teinä maakuntakaavassa osoitetaan:

- Vt 4 Kemi-Oulu yhteysvälin kehittäminen, jonka tavoitteena jatkuva ohituskaistatie välillä Simon Maksniemi – Ii
- Vt 4 Keminmaa – Rovaniemen raja
- Ajoksen satamatien (st 920) parantaminen välillä Kemi-Ajos
- Kemi-Tornio lentokentän (yt 9202) tieyhetyden kehittäminen lentoasemalta moottoritielelle. Varautuminen eritasoristeyksien rakentamiseen

Vaihtoehdoisen valtatie linjauksena on osoitettu

- Vt 4 Koivu – Rovaniemi

Merkittävästi parannettavan tien merkintää on käytetty kaavakartassa vain niiden teiden kohdalla, jotka tarvitsevat myös linjauksen parantamista.

Vt 4 Kemi-Oulun yhteysvälin kehittämiseksi ohituskaistatieksi on tehty toimenpidesuunnitelma vuonna 2005 ” Valtatie 4 Oulu – Kemi - yhteysvälin kehittäminen ohituskaistatieksi välillä Pohjois-Ii – Simon Maksniemi, Ohituskaistojen toimenpidesuunnitelma, Oulun ja Lapin tiepiirit 2005” Valtatie 4 välin Pohjois-Ii - Simon Maksniemi kehittämisen pitkän tähtäimen tavoitteilaksi on määritelty jatkuva ohituskaistatie (2+1 kaistaa).

Tavoitetilaan edetään vaiheittain ohituskaistapareja rakentamalla. Ohituskaistat voidaan sijoit-

tella vuorotellen (2+1 kaistaa) tai kohdakkain (2+2 kaistaa). Tavoitetilanteessa on ohituskaistojen lisäksi parannettu muut pääliittymät ja varustettu ne kääntymiskaistoin. Taajamien kohdilla on pääliittymät parannettu ja tehty tarvittavat kevyen liikenteen järjestelyt, joilla turvataan liikenteen toimivuus ja turvallisuus tavoitetilanteessa. Ohituskaistojen sijoitteluun vaikuttavat maankäyttö- ja liittymäjärjestelyt. Tulevaisuudessa jatkuva ohituskaistatie voidaan täydentää nelikaistaiseksi keskikaidetieksi, mikäli liikenteen tarpeet sitä vaativat. Tiejakson keskikaiteellisilla ohituskaistoilla ja niihin liittyvillä järjestelyillä parannetaan merkittävästi tiejakson liikenneturvallisuutta. Keski-kaiteella poistetaan linjaosuuksien vaaralliset kohtaamis- ja ohitusonnettomuudet. Riista-aidoilla vähennetään merkittävästi hirvionnettomuuksia. Liittymäjärjestelyt, kevyen liikenteen järjestelyt, yksityistiet ja tievalaistus parantavat osaltaan myös liikenneturvallisuutta. Ratkaisu täyttää erittäin hyvin valtatielle 4 asetetut liikenneturvallisuustavoitteet.

Valtatie 4:n linjauksesta välillä Koivu – Rovaniemi Tielaitoksen Lapin tiepiiri on laatinut tarveselvityksen vuonna 1998. Tarveselvityksen mukaan toteuttamisaikataulu olisi vuosien 2001-2020 välillä, tie toteutettaisiin neljänä eri hankkeena. Tarveselvityksessä on uudelle valtatielinjaukselle esitetty vaihtoehtoisia maastokäytäviä. Yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä tulee selvittää tarkemmin pohjavesialueiden rajat ja rajoitukset sekä tutkia eri linjausvaihtoehtojen toteuttamismahdollisuudet ja niiden vaikutukset.

Tien liikennöintiolosuhteet välillä Peura – Rovaniemi eivät täyttäneet tällä hetkellä valtatielle asetettavia vaatimuksia. Etenkin Muurolan ja Hirvaan kohdilla liikenteen palvelutaso on alentunut selkeästi alle valtateille asetetun palvelutasovaatimuksen. Liikenteen lisääntyessä liikennöintiolosuhteet ja liikenneturvallisuus heikkenivät edelleen ja myös liikenteestä aiheutuvat ympäristöhaitat asutukselle lisääntyvät (Valtatie 4 välillä Koivu – Rovaniemi Tarveselvitys, Tielaitos Lapin tiepiiri 1998).

Linjaus on esitetty uutena valtatieenä Länsi-Lapin seutukaavassa sekä Rovaniemen maakuntakaavassa.

Ajoksentiin liikennemäärät ovat viime vuosina kasvaneet huomattavasti, vuonna 2009 KVL oli 3190 (kasvua vuodesta 2000+24 %). Ajoksentieltä liikennöidään satamaan sekä Stora Enson Veitsiluodon tehtaalle ja satamaan. Tiellä on huomattava määrä raskasta liikennettä.

Kemin Satama on käynnistänyt Ajoksen sataman laajennuksen suunnittelun. Tavoitteena on turvata sataman kuljetus- ja lastauskapasiteetin riittävyys seuraavien vuosikymmenien aikana. Satama-alueen kautta suoritettavalle tavaraliikenteelle odotetaan lähivuosien ja vuosikymmenien aikana voimakasta kasvua mm. Pohjois-Skandinavian ja Lapin alueelle suunniteltujen kaivoshankkeiden malmin ja malmirikasteiden kuljetuksiin.

Hankeeseen kuuluu 1) bulk -terminaalien rakentaminen, 2) kaivosteollisuuden käyttöön tulevan uuden sataman osan rakentaminen nykyisen öljysataman alueelle sekä 3) malmien ja malmirikasteiden käsittelyyn ja ahtaukseen tarvittavien satamalaitteiden rakentaminen uudelle satama-alueelle. Lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkasteltuihin hankekokonaisuuteen kuuluvat 4) malmikuljetusten purkuun ja varastointiin käytettävän malmiterminaalien ja -varaston rakentaminen satama-alueen pohjoispuolelle sekä 5) uusien satama-alueiden ja malmiterminaalien edellyttämien raide- ja tieliikenneyhteyksien kehittäminen satamatoimintojen sujuvuuden ja turvallisuuden takaamiseksi Ajoksen alueella. (Ajoksen sataman laajentaminen, Ympäristövaikutusten arviointiselostus 30.9.2010)

Kemi-Tornion lentokentältä tieyhteyden kehittäminen välillä lentoasema – moottoritie vaatisi rautatien tasoristeyksen poistamisen sekä paremmat yhteydet moottoritiele.

Vt 4:n vaihtoehtoinen tielinjaus Koivussa on osoitettu seutukaavan mukaisesti turvaamaan tulevia yhteystarpeita muulta maankäytöltä. Valtatien 4 parantaminen välillä Koivu – Rovaniemi on tehty tarveselvitys vuonna 1998. Tarveselvityksen perusteella valtatieä ei voi kehittää yksinomaan nykyiselle paikalle. Perusteluina mm. nopeustason nostaminen tavoitteen mukaiseksi aiheuttaisi haittoja asutukselle ja tien geometrian ja leveyden parantamista ei voi tehdä ilman suuria maankäytön muutoksia.

Ohjeellisena valtatieenä on merkitty:

- Vt 21 Kyläjoki - Karunki

Valtatien 21 uuteen linjaukseen on varauduttu jo Länsi-Lapin seutukaavassa sekä Tornion yleiskaavassa. Linjauksesta on tehty alustava tiesuunnitelma vuonna 2004 ”Valtatie 21 välillä Kiviranta – Karunki, alustava tiesuunnitelma, Lapin tiepiiri 2004.” Suunnitelmassa on tutkittu eri vaihtoehtoja linjaukselle. Valtatien uusi linjaus välittää pääasiassa kauko- ja seudullista liikennettä ja vanha tieyhteys palvelee lyhytmatkaista ja kaupunginosien sisäistä liikennettä.

Uusina yhteystarpeina Länsi-Lapin maakunta-kaavassa osoitetaan:

- Tie 19652 Itäpuolentie – Suhangon kaivosalue

Tieyhteys 19652 Itäpuolentieltä Suhangon kaivosalueelle palvelee kaivosalueen työmatka- ja huoltoliikennettä ja toimii tarvittaessa kaivosalueen varatienä.

Tieluokan nosto:

- st 930 (Aavasaksa – Muurola) -tieluokan nosto kantatieksi

Seututie 930 (Aavasaksa-Muurola) tieluokan nosto kantatieksi. Käyttötarkoituksensa ja liikenteellisen merkityksensä perusteella tie yhdistää seudullisia, maakunnallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä. Nykyisellään Ruotsin tieluokituksen mukainen valtatiealueen yhteys on Ruotsissa välillä Överkalix - Övertornå (valtatie 98) ja Suomen puolella välillä Ruotsin raja – Aavasaksa (kantatie 98). Tien merkitykseen mahdollisesti vaikuttavat myös kaivostoimintaan liittyvät kuljetustarpeet, esim. Rompaksen kaivoksen toteuttaminen. Lisäksi nykyinen päätieverkko, katuverkko ja alempiasteinen tieverkko on pidettävä liikennetarpeiden edellyttämässä kunnossa.

6.6.2 Kevyen liikenteen väylät

Länsi-Lapin maakunta-kaavassa osoitetaan uuteen kevyen liikenteen yhteystarpeina:

- Kevyen liikenteen yhteys Tornion rautatiesillalle
- Kevyen liikenteen yhteys Aavasaksalta Ruotsiin
- Kukkolan kosken kävelysilta

Länsi-Lapissa on erillisiä kevyen liikenteen väyliä lähinnä kuntakeskusten läheisyydessä.

Tarpeita verkoston kehittämiseksi on erityisesti taajamien reuna-alueilla. Myös taajamakeskustojen kevyen liikenteen olosuhteissa on monin paikoin kehittämisen tarvetta. Rakenteilla oleva Taroniemi-Aavasaksa kevyen liikenteen väylän tukee Aavasaksa-Ruotsi yhteyden kehittämistä.

6.6.3 Rautatieliikenne

6.6.3.1 Nykytilan osoittaminen

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan ole-massa olevat rautatieyhteydet.

Merkittävä osa Lapin rataverkosta sijoittuu Län-si-Lapin alueelle. Oulun suunnasta tuleva rata haarautuu Keminmaan Laurilassa kohti Rova-niemeä ja Torniota. Lapin rataverkosto on yksi-raiteista ja ainoastaan väli Oulu-Kemi-Rovaniemi on sähköistetty.

Tornion rautatie kulkee länsirajaa pitkin, osin valtatie 21 läheisyydessä Kolariin saakka. Ra-tayhteydet ulottuvat Kemin Ajoksen ja Tornion Röyttän satamiin, Stora Enson, Metsä-Botnian ja Outokummun Tornion terästehtaan tehdasalueil-le sekä Outokummun Eläjärven kaivosalueelle.

Tornion – Kolarin välillä junankohtaamisten jär-jestäminen on mahdollista ainoastaan Pellossa. Henkilöliikenteen asemia ovat Länsi-Lapin alu-eella Kemi, Tervola, Tornio itäinen, Ylitornio ja Pello. Tervolan asema sijaitsee Kemi - Rova-niemi/Kemijärvi rataosuudella. Tornion, Ylitorn-ion ja Pellon asemat sijaitsevat Kemi - Kolari rataosuudella, jolla henkilöliikennettä on huo-mattavasti vähemmän. Molempien ratojen ris-teyksessä sijaitsee Kemin asema, josta lähtee ar-kisin 12 junaa (kuusi etelään ja kuusi pohjoi-seen).

Länsi-Lapin maakuntakaavan kehittämistavoit-teita ovat ratayhteydet, jotka kytkeytyvät osaksi Perämerenkaaren vyöhykettä, Bothnia Corridoria ja Haparandabanaa.

6.6.3.2 Kehittämistarpeet

Rautatiestön merkitys on Länsi-Lapin alueen keh-ittymiselle suuri, niin matkailuliikenteen, elin-keinoelämän mahdollisesti erittäin voimakkaassa kasvussa (kaivosteollisuus) olevien kuljetusten kuin kansainvälisten kehittämiskäytävien osalta. Lisäksi rataverkko on jo nykyisin tärkeä mm. puuraaka-ainekuljetuksille.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan keh-itämisperiaatemerkinällä raideliikenteen keh-itämiskäytävä. Merkintä tuo esille rataosuuden parantamistarpeet valtakunnan rajan ylitykseen liittyvien ongelmien ratkaisemisen sekä raideyh-teyden tason ja sähköistämisen suhteen.

Kaivosteollisuuden mahdolliset kuljetukset tule-vat jatkossa edellyttämään Kemi-Kolariradan

voimakasta parantamista. Jos kaivosteollisuuden kuljetukset eivät jää Kemin satamaan, vaan jat-kavat rataverkkoa pitkin Kemistä etelän suun-taan, tulee radalle kapasiteettiongelmia. Tällöin tarvitaan kaksoisraide etelästä ainakin Ouluun saakka. Myös tarve Kemiin saakka tulee arvioi-da.

Rataverkon tasoa tulee nostaa teollisuuden ja käynnistyvän kaivostoiminnan kuljetustarpeet huomioiden. Kansainvälisen raideliikenteen yh-teyksiä tulee parantaa.

Kemin ja Tornion alueen rataverkon kehittämi-ssä on huomioitava maankäytön tarpeet ja kas-vavan tavaraliikenteen ympäristövaikutukset. Lapin kaivostoiminnan laajentuminen pidemmäl-lä aikajänteellä Kemi-Kolari -ratayhteyden keh-itämisessä Tornion alueella on tarve ottaa huomi-oon radan linjaaminen Tornion taajamarakenteen ohi.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan mer-kittävästi parannettavana rautatienä:

- Rautatieosuus Kyläjoelta Ruotsin rajalle

Rataverkon osalta on huomioitavaa Ruotsin ja Suomen välillä oleva ero raideleveydessä. Suo-messa käytössä on leveäraiteinen 1524 mm:n raideleveys, kun taas Ruotsissa on käytössä stan-dardilevyinen 1435 mm:n raideleveys. Tornion-joen ylittävällä rautatiesillalla kulkee nelikisko-raide, jossa lomittain ovat kummatkin raidele-veydet. Kehittämällä akselileveyden vaihtoon soveltuvaa tekniikkaa ja kalustoa sekä rakenta-malla läntiselle liikenteelle uusi yhteinen tavara- ja henkilöliikenteen ratapiha tukevat alueen lo-gistiikan kehittämistä.

Ruotsissa valmistuu uusi sähköistetty rata Kali-xista Haaparantaa tämän vuoden aikana ja tavoit-teena on aloittaa henkilöliikenne Haaparantaan vuonna 2014. Tavoitteena on myös Kemi-Tornio-Haaparanta rataosan sähköistäminen. Sähköistämisen aikatauluun vaikuttavat mahdol-liset kaivoskuljetukset sekä mahdollinen henkilö-liikenteen aloittaminen Ruotsin puolelle.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan uusi ohjeellisen pääradan linjaus:

- Kolarinradan Kaulinrannan rataosuus
- Kemin ratapiha – Ajoksen tien risteys (moottoritien varsi)

Uusilla linjauksilla varaudutaan kaivoskuljetus-ten lisääntymiseen. Kolarin radan osalta on tehty selvitystyö vuonna 2009. Selvityksen on tehnyt

Oy VR-Rata Ab. Selvityksessä on tutkittu uusia linjauksia radalle.

Kemin ratapihalta Ajoksen satamaan on osoitettu uusi pääradan linjaus. Linjaus on huomioitu jo alempiasteisessa kaavoituksessa. Linjaus sijoittuu olemassa olevan moottoritien varteen.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan yhteystarpeena pääradan linjaus:

- Tornion ohitus

Kolarin radalle on osoitettu alustavana linjauksena taajaman itäpuolinen ohitus samaan käytävään päätien kanssa. Yhteys on ollut vaihtoehtona Kolarin suunnan rautatieyhteyksien esisuunnitelmissa, mutta se on nähtävä varauksena pitkälle tulevaisuuteen.

6.6.4 Lentoliikenne

Olemassa olevat lentoliikenteen alueet osoitetaan merkinnällä LL.

Lapissa on viisi TEN-verkkoon kuuluvaa lentoasemaa, joista Länsi-Lapissa Kemi-Tornion lentoasema (LL 1609).

Kemi-Tornion lentoaseman merkitys on Länsi-Lapille suuri, koska se turvaa hyvän kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden edellytykset henkilöliikenteessä. Seudun elinkeinoelämän kannalta tärkeää on vuorotarjonnan kehittyminen ja lentoaseman toimivuuden varmistaminen sekä riittävän kilpailun ylläpitäminen lentoliikenteessä.

Kemi-Tornio lentoasema on saanut uuden ympäristöluvan 12.5.2011. Lentoliikenteen lisääntyessä lentomelu muodostaa entistä suuremman ongelman lentoasemien läheisyydessä, mikä on huomioitava lähialueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Liitteessä 11. on esitetty Kemi-Tornion lentoaseman ympäristöluvassa esitetyt keskimääräiset meluennustevyöhykkeet vuodelle 2025.

Alueiden käytön suunnittelussa tulee huomioida myös lentoliikennettä koskevat lähestymismenetelmät

Kemi-Tornion lentoasemaa kehitetään Kemi-Tornio-Haaparanta-alueen lentoliikenteen kehittämisohjelmaa toteuttamalla. Erityisesti kiinnitetään huomiota elinkeinoelämän kuljetustarpei-

siin. Lentoaseman lähivuosisien kehittämistarpeista on keskeisin uuden lennonjohtotornin tarve.

Lentoliikennettä on kehitettävä kasvavien kotimaisten tarpeiden lisäksi myös kansainvälisesti, painottaen matkailua ja muita elinkeinoja tukevien lentoyhteyksien kehittämistä.

Ilmailulain mukaan mastoa, nosturia, valaistus-, radio- tai muuta laitetta, rakennusta, rakennelmaa tai merkkiä ei saa asettaa, järjestää tai kohdistaa niin, että sitä voidaan erehdyksessä pitää ilmailua palvelevana laitteena tai merkinä. Tässä tarkoitettu rakennelma tai laite ei myöskään saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

Edellä tarkoitettua sekaannusta, häiriötä tai vaaraa mahdollisesti aiheuttavan laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen tarvitaan lentoestelupa. Tällaisia esteitä ovat mm. rakennukset, rakennelmat tai laitteet, jotka ulottuvat yli 30 metriä maanpinnasta tai ulottuvat 10 metriä maanpinnasta ja sijoittuvat lähelle lentopaikkaa, kevytlentopaikkaa tai varalaskupaikkaa. Lupa näiden asettamiseen haetaan Trafi ilmailu -osastolta. Lentoliikenteen alueita kehitettäessä on otettava huomioon lentoturvallisuus kokonaisuutena. Toteuttamissuunnittelussa on erikoisesti kiinnitettävä huomiota lentoesteiden korkeusrajoi-utuksiin ja niiden vaikutukseen alueen maankäyttöön.

Alemmanasteisessa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ilmailulain ja -asetuksen nojalla annetun ilmailumääräyksen (Ilmailuhallinto: AGA M3-6) mukaiset lentoesterajoitukset. Esterajoituksista saa tietoa kaavaselostuksen liitekartalta, (liite 12. Kemi-Tornion lentoaseman esterajoitukset) kyseiseltä lentoasemalta tai Finavian lentoasemaliiketoiminnalta.

6.6.5 Satama-alueet ja laiva- /veneväylät

Merkinnällä osoitetaan satama- ja laiturialueita sekä satamatoimintaan välittömästi liittyvien varastojen ja terminaalien alueita.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa satama-alueita on osoitettu:

- Ajokseen (LS 1701)
- Röyttään (LS 1702)
- Veitsiluotoon (LS 1705)

Lisäksi maakuntakaava-alueella on pienvesisatamia, joista on merkitty virkistys /matkailukohteena Kemin sisäsatama (rm 866), Torniossa Kaakamoniemi (rm 870) ja Leton veneilykeskus (rm 871).

Tärkeimmät olemassa olevat laivaväylät ja ulkomerelle johtavat meriväylät on osoitettu maakuntakaavakartalla.

Kemissä sijaitsevasta Lapin syväsatamasta kehitetään pohjoisen alueen johtava malmisatama. Sataman varastokenttiä, laitureita sekä raiteistoja laajennetaan ja satama-allasta syvennetään. Satamaan hankitaan malmirikasteen tehokkaan käsittelyn mahdollistavat purku- ja lastauslaitteistot.

Kemin syväsataman meriväylää syvennetään nykyisestä kymmenestä metristä, mikä parantaa malmikuljetusten kuljettamisen kannattavuutta Kemin sataman kautta.

Tornion Röyttän satamaa kehitetään palvelemaan Outokummun terästehtaan kuljetusten lisäksi konttiliikennesatamana pohjoisen alueen kasvavia markkinoita. Sataman kehittämisessä huomioidaan yhteistyö Kyläjoen logistiikkakeskuksen (maaliikennekeskus) kanssa.

Veitsiluodon satama toimii Stora Enson Veitsiluodon tehtaiden tuontisatamana. Sen kautta tuodaan tehtaille raakapuuta ja paperin täyteaineita sekä kemikaaleja konteissa.

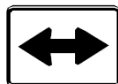
Talvimerenkulku turvataan Perämerelle kaikissa olosuhteissa. Varaudutaan lisäämään jäänmurto-kapasiteettia kaivoskuljetusten tarpeisiin.

Lapin kaivostoiminnan laajentuminen tuo osaltaan tarpeen varautua kehittämään rataverkkoa ja Ajoksen satamaa. Pitemmällä aikajänteellä Kemi-Kolari -ratayhteyden kehittämisessä Tornion alueella on tarve ottaa huomioon radan linjaaminen Tornion taajamarakenteen ohi. Kehitettäviä logistiikkakeskushankkeita ovat Tornion Kyläjoelle perustettava kansainvälinen maaliikenteen logistiikkakeskus, Kemin Ajoksen meriliikenteen logistiikkakeskus ja Kemintullin logistiikkakeskus.

Mikäli satamissa tapahtuva rakentaminen voi pitää sisällään merenpohjaa muuttavaa toimintaa, tulisi olla yhteydessä Museovirastoon.

Tuulivoimarakentamisessa tulee noudattaa Liikenneviraston ohjetta (8/2012) merenkulun ja tuulivoiman yhteensovittamisesta.

6.6.6 Rajanylityspaikat

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu rajanylityspaikat Pelloon, Ylitorniolle ja Tornioon.

Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella on vesiliikenteen rajanylityspaikat Kemin ja Tornion satamissa sekä kansainvälisen lentoliikenteen rajanylityspaikka Kemi-Tornion lentoasemalla. Näitä ei merkitä maakuntakaavakartalle.

Liikennemäärät olivat vuonna 2009 Torniossa 8 489 ajon/vrk, Aavasaksassa 2 098 ajon/vrk ja Pellossa 1 074 ajon/vrk. Tornion raja-asema on valtakunnallisesti Suomen vilkkain. Yli puolet Lapin ja noin 34 % koko Suomen maarajanylityksistä tapahtuu Tornio-Haaparannan kohdalla.

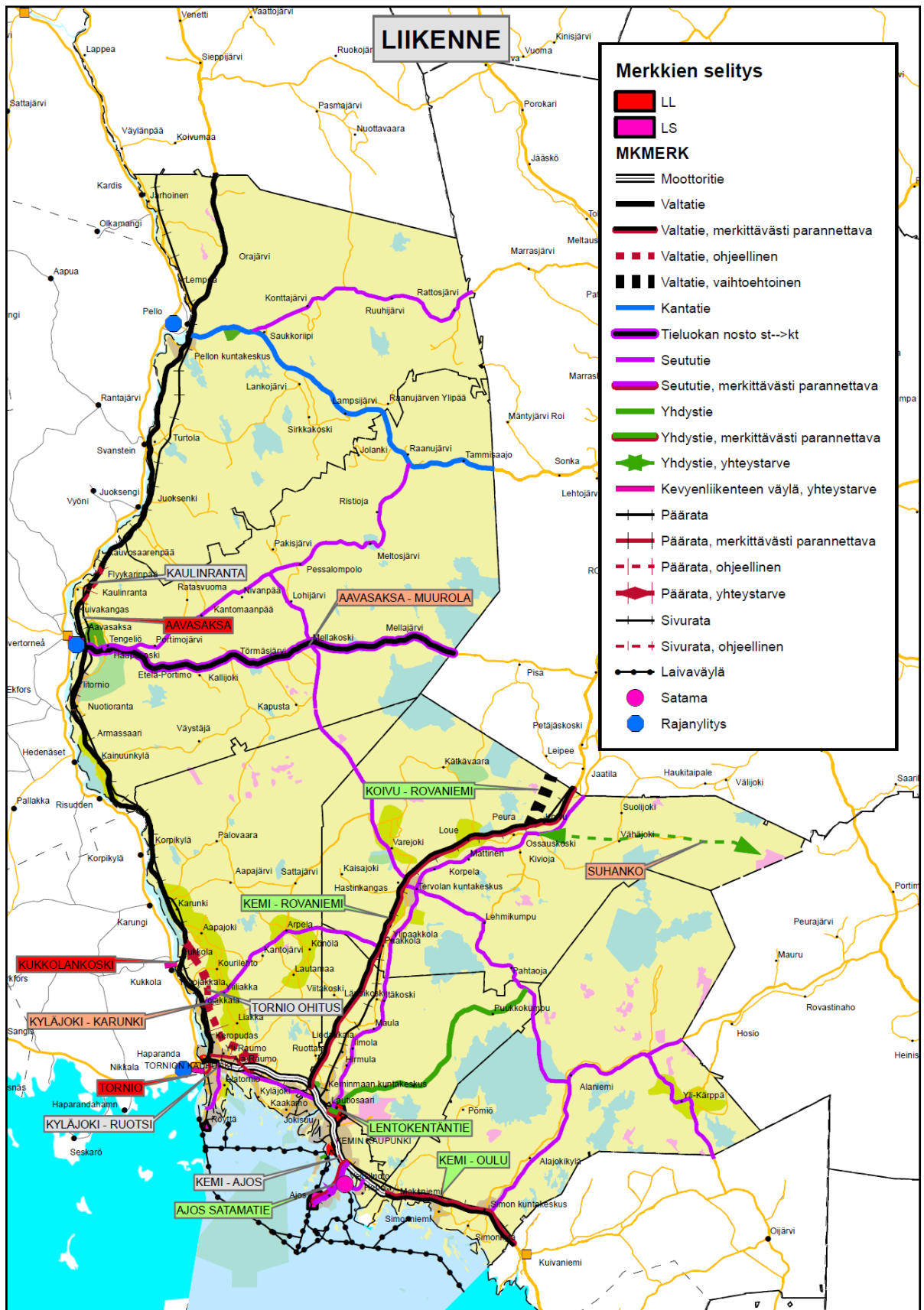
Schengenin säännöstöä soveltavien maiden sisärajoilla rajan voi ylittää mistä tahansa, ellei mukana ole tullattavaa tavaraa. Rajan Suomesta Ruotsiin tai Norjaan voi ylittää mistä tahansa. Schengenin rajasäännöstön 22 artiklan toisessa kohdassa on annettu vaatimus varautua sisärajovalvonnan väliaikaiseen palauttamiseen. Sisärajovalvonta voidaan palauttaa väliaikaisesti valtioneuvoston päätöksellä.

Rajanylityspaikkoihin liittyen tulee kuitenkin alempiasteisessa suunnittelussa ottaa huomioon tullivalvonnan toiminnan turvaaminen poikkeusoloissa. Tullipisteitä sijaitsee Pellossa, Ylitorniolle sekä Torniossa.

6.6.7 Tietoliikenne

Tietoliikenteen alueita tai linjoja ei ole merkitty maakuntakaavaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valokuitu- tai vastaavien kaapeleiden upotus maahan, kaapeleiden sijoittaminen sähkö- tai valopylväisiin, kaapeleiden liityntä- ja jakopisteiden vaatimien keskuslaitteiden ja niiden vaatimien kaappien tai rakennusten sijoittaminen sekä tukiasemarakennelmien kuten mastojen ja lähetinten sijoittaminen.

Kaapelit upotetaan yleensä maahan teiden varsille. Myös pylväisiin asennettuja sähkölinjoja voidaan hyödyntää tietoliikennekaapeleiden asennuksessa. Kaapeliasennuksiin tarvitaan maanomistajan lupa.

Kuva 34. Liikenneverkko

6.7 REITISTÖT

6.7.1 Moottorikelkkareitit

Maakuntakaavaan on merkitty moottorikelkkailun runkoreitistö, joka ohjaa maastoliikennelain mukaisten virallisten moottorikelkkailureittien suunnittelua. Maakuntakaavassa moottorikelkkailureitit osoitetaan olemassa olevien tietojen mukaan ja toteuttamisessa (reittisuunnitelmat) niiden sijainti tarkentuu ja voi vielä muuttua. Reittisuunnitelma vaiheessa reitin vaikutukset tutkitaan tarkemmin. Runkoreiteiltä on jatkoyhteydet alueen ulkopuolisiin päätaajamiin ja matkailukeskuksiin. Runkoreitistöä täydentävät paikalliset reitit, joita ei osoiteta maakuntakaavassa. Paikallisten reittien sijainti tulisi suunnitella yhteistyössä alueen muiden käyttäjien kanssa.

Maakuntakaavan laadintatyön aikana hallitus on tehnyt esityksen (HE 306/2010) maastoliikennelain muuttamiseksi. Keskeisin sisältö koskee moottorikelkkareittien virallistamista niin, että niin sanottujen epävirallisten, maanomistajan luvalla tapahtuva moottorikelkkailu urilla tulisi poistumaan. Lisäksi lakimuutoksen sisältöön on ehdotettu muutosta reittisuunnitelman hyväksyvän elimen toimivaltajaon siirtämisestä kunnan ympäristösuojeluviranomaiselta alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Reitit ovat pääasiassa olemassa olevia reittejä ja uria. Uusia reittejä suunniteltaessa tulisi olla yhteydessä paikallisiin paliskuntiin sekä pyrkiä löytämään reittisuunnittelussa poroelinkeinon kannalta kestävä ratkaisu. Suojelualueiden sisällä olevien reittien suunnittelu tapahtuu hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa moottorikelkkailureitit tulisi sijoittaa suojelualueiden ulkopuolelle.

Moottorikelkkailureitit tulisi sijoittaa maalueelle. Vaikeissa maasto-olosuhteissa harkinnan mukaan reitti voidaan sijoittaa vesialueelle, jos reitti on siten turvallisempi. Moottorikelkkareitit voidaan sijoittaa samaan maastokäytävään teiden kanssa teialueen ulkopuolelle. Tällöin kelkkareitti kulkee tien suuntaisesti, kuitenkin seuraten maastonmuotoja kiertämällä luonnon esteet. Reitti voi näin ollen olla paljon mutkittelevampi kuin vieressä kulkeva tie. Kelkkailureitin suositeltava vähimmäisetäisyys tiehen on peitteisessä maastossa noin 40 metriä ja avonai-

nessa maastossa noin 80 metriä, jotta kelkkojen valokeilat eivät häiritsisi muuta liikennettä.

Turvallisuus puoltaa kelkkareittien sijoittamista teiden suuntaisesti, jolloin onnettomuuden sattuessa pelastushenkilöstö pääsee nopeammin paikalle. Lisäksi kelkkareittien huolto esim. kesäaikana on helpompaa kelkkareitin sijaitessa tien läheisyydessä, jolloin kelkkareitille pääsee tarvittaessa työkoneella. Usein suositusetäisyyksistä tien ja reitin välillä joustetaan muiden saavutettavien hyötyjen takia. Myös voimajohtokäytäviä voidaan hyödyntää moottorikelkkailureittien linjauksissa uusien maastokäytävien puhkomisen välttämiseksi. Sijoitettaessa moottorikelkkailureittiä johtokäytävälle tulisi olla yhteydessä voimajohdon omistajaan. Kelkkailureitti on sijoitettava niin kauaksi pylväistä, että törmäysvaaraa pylväsalkoihin tai haruksiin ei ole.

Moottorikelkkailureitit tulisi suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman vähän maanteiden kanssa. Reittejä suunniteltaessa tai merkittäessä maastoon tulee maanteiden risteämisestä neuvotella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne- ja infrastruktuuri vastualueen kanssa.

Ratalain mukaan moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa eikä maastoajoneuvoa kuljettaa rautatiealueella tai tasoristeyksessä ilman radanpitäjän lupaa. Luvan voi saada, jos maastoajoneuvon käyttö ei vahingoita rataa tai rautatiealueen rakenteiden toimivuutta, haittaa radanpitoa eikä vaaranna liikenneturvallisuutta. Ylitykset tulisi saada kulkemaan eritasossa.

Ylitornion Kantomaanpään kyläyhdistys ry:n toiveena on saada moottorikelkkailureitti Ratasjärveltä Törmäsjärvelle yhdysreitiksi kaavassa osoitettuun runkoreittiin. Paikallisia yhdysreittejä voidaan toteuttaa ilman maakuntakaavamerkin-tääkin.

6.7.2 Ulkoilureitistöt

Maakuntakaavassa osoitetaan ulkoilun runkoreitit. Ulkoilureitistöjä ei ole tarkoitettu käytettäväksi moottoriajoneuvolla kulkemiseen. Käyttömuotoja ovat esimerkiksi hiihto, kävely ja pyöräily. Koiravaljakoille tulisi olla omat reittinsä, tai ne voivat käyttää vähäliikenteisiä moottorikelkkareittejä. Tarkempi käyttömuotojen yhteensovittaminen tehdään toteuttamisen yhteydessä. Reittien toteuttamisessa tulee pyrkiä virallisiin ulkoilureitteihin.

Länsi-Lapin maakuntakaavaan on merkitty seuraavat ulkoilureitit:

- Ketolanperältä Puukkokumpuun ja Martimoaavalle (Keminmaa, Simo),
- Keminmaa – Tornio – Karunki (Keminmaa, Tornio)

Maakuntakaavaan merkityt ulkoilureitit ohjaavat ulkoilulain mukaisen ulkoilureitin yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

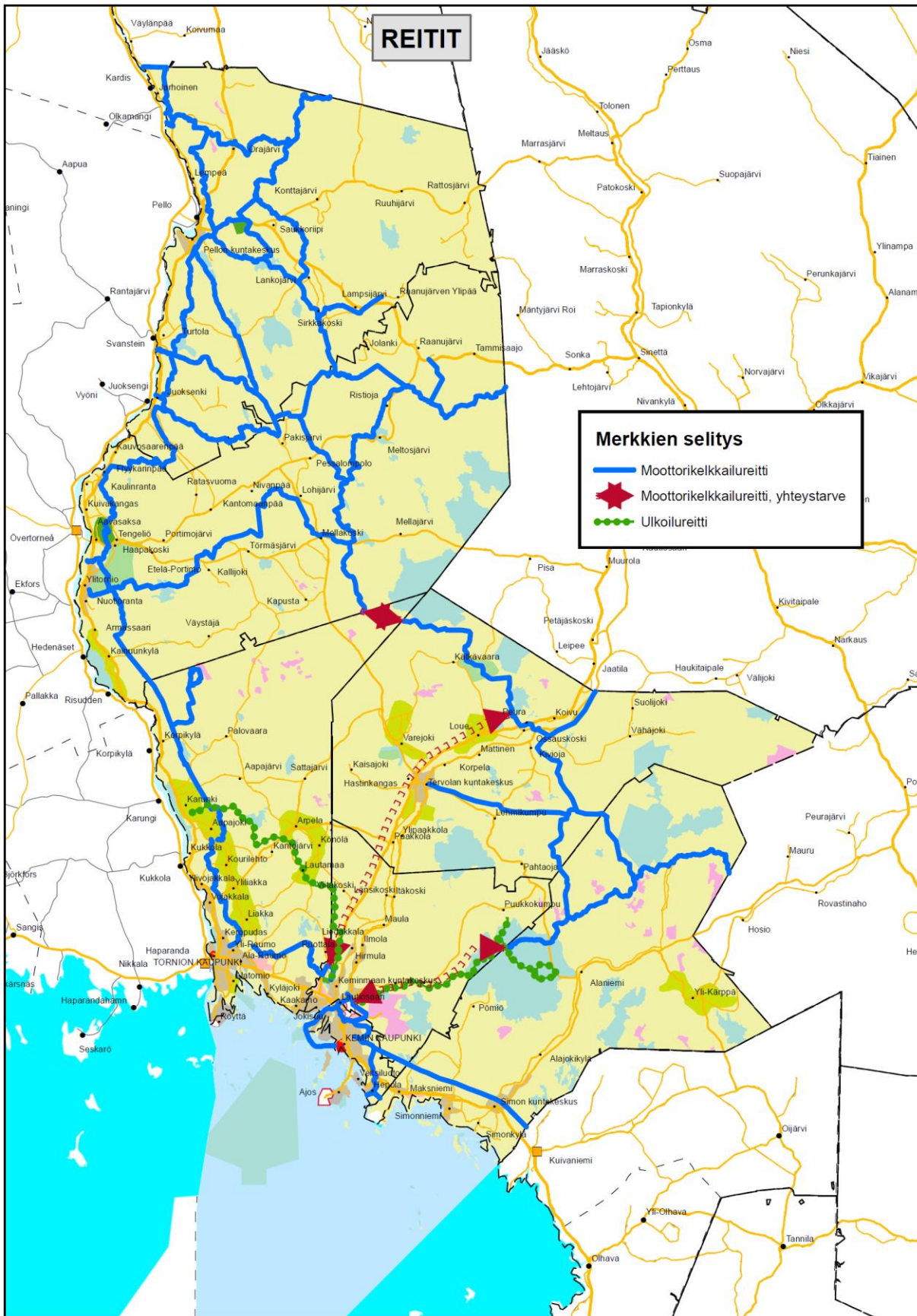
Tähänastisen kokemuksen mukaan käyttö keskittyy kuntakeskusten paikallisreiteille ja muutamille tärkeimmille pitkille reiteille. Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv) liittyvä kaavamääräys velvoittaa kehittämään vyöhykettä matkailukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisen kokonaisuutena. Nämä reitit suunnitellaan yleiskaavoituksessa tai muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Myös muualle M - alueille voidaan tarvittaessa selvitysten perusteella sijoittaa ylikunnallisia reittejä.

Lisääntyvä luonnossa liikkuminen ohjataan hyvin toimiville reiteille, jotka mahdollistavat haitattoman ja turvallisen liikkumisen. Reittien kehittämisen painopiste on laatutason parantamisessa ja ominaisuustietojen taltioinnissa siihen muotoon, että ne palvelevat ohjelmapalveluyritysten, matkailun markkinoinnin ja käyttäjien tarpeita. Reitit ovat tärkeitä matkailun vetovoimatekijöitä. Siksi reittien rakentamisessa viimeistelyineen ja lähimetsien käsittelyssä tulee pyrkiä mahdollisimman vetovoimaiseen lopputulokseen. Metsätaloussuunnittelun lähtökohtana ja ohjeena pidetään "Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia" ja valtion maiden osalta "Metsätalouden ympäristöopasta".

Kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa ohjelmapalvelutoiminnan ja reittien tilantarve on otettava huomioon. Erilaisia toimintoja ja reittejä suunniteltaessa tulee pyrkiä mahdollisimman vähiin risteyksiin teiden kanssa. Tien ja reittien risteyskohdat tulisi vilkkaampien teiden osalta rakentaa eri tasoon sekä eri toimintojen reitit turvallisesti eri kaistoille. Reittien tulisi ristetä paikalliskunnan esteaidan tai muun pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaidan kanssa mahdollisimman harvoissa kohdissa, ja porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta tulisi estää.

Vesistöreitit

Vesistöreittejä ei merkitä maakuntakaavaan. Alueella on kuitenkin seudullisesti merkittävä Simojoen vesiretkelyreitti, joka on noin 178 km pituinen ja se kulkee Simosta Ranuan Kortteenperälle saakka.

Kuva 33. Reitit

6.8 ENERGIA

6.8.1 Energiahuollon kohteet

Kaavamerkinnällä **EN** osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimaloita ja suurmuuntamoita. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin alueella on kuusi toimivaa vesivoimalaitosta, jotka on merkitty maakuntakaavassa energiahuollon kohteena:

- Kaarrannekosken voimalaitos (EN 2216)
- Portimokosken voimalaitos (EN 2223)
- Jolmankosken voimalaitos (EN 2224)
- Ossauskosken voimalaitos (EN 2258)
- Taivalkosken voimalaitos (EN 2261)
- Isohaaran voimalaitos (EN 2262)

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu myös:

- Keminmaan sähköasema (EN 2285)

Vesipuidedirektiivin ja meneillään olevien kalatietehankkeiden (EAKR-hankkeet Askel Ounasjoelle I-III) mukaisesti on voimalaitoksiin tavoitteena rakentaa kalateitä. Askel Ounasjoelle III on jatkoa aiemmille lohien palauttamista Kemijoen vesistöön edistäneille projekteille. Askel Ounasjoelle I -projektissa laadittiin mm. Isohaaran II kalatien rakennesuunnitelma. Askel Ounasjoelle II -projekti on käynnissä. Sen aikana rakennetaan Isohaaran II kalatie ja siirretään kutukypsiä lohia Ounasjokeen.

Askel Ounasjoelle III on osa suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on lohien ja meritaimenen vaellusmahdollisuuksien avaaminen Ounasjoelle ja siten lohien ja meritaimenen palauttaminen Ounasjoen vesistöön sekä aliselle Kemijoelle.

6.8.2 Voimajohtolinjat

Merkinällä **z** osoitetaan voimajohtojen runkolinjat, pääasiassa 110 kV:n ja sitä suuremmat voimajohtot. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisen ja seutukunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen uudet yhteystarpeet sekä vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Uudet yh-

teystarpeet osoitetaan olemassa olevien tietojen pohjalta ja niiden sijainti maastossa saattaa tarkemman suunnittelun yhteydessä muuttua.

Uusina voimajohtolinjoina on osoitettu:

- Keminmaa – Pyhänselkä 400 kV, YVA-menettely päättyi 2001
- Kolmas 400 kV yhteys Ruotsiin, YVA-menettely päättyi 2001

Voimajohtojen yhteystarpeena on osoitettu:

- Suhangon kaivosalueelle
- Isohaara-maakunnan raja (Iin suunta)

Voimajohtolinjojen kehittämistarpeita Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella:

- Perämeren ympäristön ja Pohjois-Ruotsin tuulivoiman sekä perusvoimantuotannon vaatiman 400 kV vahvistuksen reitti tarkentuu kaavaprosessin aikana
- Tuulivoimahankkeiden toteutuminen selvityksen laajuudessa edellyttää alueen sähkönsiirtoverkon merkittävää kehittämistä. Sähkönsiirtoverkon rakentamistarpeeseen vaikuttavat aina myös alueen muut hankkeet sekä alueella tehtävät sähkönsiirtoverkon kehittämistoimenpiteet ja niiden aikataulut.

6.8.3 Tuulivoimaloiden alueet

Tuulivoimala-alueita osoitetaan **tv** ja **tv1** -osa-aluemerkinnöillä. **tv**-merkinnällä osoitetaan olemassa olevat tuulivoimaloiden alueet sekä selvityksen mukaiset tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet. **tv1**-merkinnällä osoitetaan selvityksen perusteella seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet.

Luokittelu perustuu Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitykseen, jonka perusteella alueet jaettiin tuulivoimala-alueisiin (**tv**) ja tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuviin alueisiin (**tv1**). **tv1**-alueista ei ole laadittu tarkempaa teknistä ja taloudellista soveltuvuustarkastelua.

Tuulivoimala-alueet (tv):

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamia tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvia alueita.

Tuulivoimaloiden alueita koskee suunnittelumääräys:

”Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista.

Poronhoitoalueella alueen käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen poronhoidon edellytykset.”

Tuulivoiman laajamittainen hyödyntäminen edellyttää usean yksikön tuulivoimalapuiston rakentamista. Keskitetty rakentaminen on perusteltua niin taloudellisuuden kuin ympäristövaikutusten kannalta.

Lisäksi kaavassa on tv –alueita 2387, 2388, 2389 alueita koskeva suunnittelumääräys:

”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Tuulivoimaloiden potentiaaliset linnustovaikutukset riippuvat muun muassa valittavasta paikasta, alueen pesimä- ja muuttolinnustosta sekä tuulivoimaloiden sijoittelusta. Näistä syistä johtuen linnustovaikutusten tarkka arviointi edellyttää kohdekohtaista tarkastelua sekä alueella tehtäviä maastonselvityksiä, joissa kartoitetaan muun muassa alueen pesimälinnustoa, linnuston lentosuuntia, lentoreittejä lepäily-, kerääntymis- ja pesimäalueiden välillä suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin sekä tavanomaisia lentokorkeuksia. Tämä hankekohtainen vaikutusten arviointi tullaan toteuttamaan YVA- ja/tai lupavaiheessa, mikäli mahdolliset hankkeet etenevät alueilla.

Jokiuomat ovat muuttavien lajien keskeisiä kulkureittejä erityisesti suurien lajien osalta. Näitä alueita on suositeltavaa välttää, ja tietoja lajiston kulkureiteistä tulee tarkentaa mahdollisen hankesuunnittelun yhteydessä. Myös Kivalojen alue Rovaniemen lounaispuolella on muuttavien lin-

tujen käyttämä lentoreitti, ja alue saattaa olla merkittävä lintuja ohjaavana alueena.

Yhteisvaikutukset olisivat todennäköisesti merkittäviä, mikäli rakennettaisiin lukuisia alueita Länsi-Lapin alueella sekä maalla että laajoissa merituulipuistoissa. Yhteisvaikutusten tarkempi selvittäminen edellyttää tarkempia suunnitelmia ja tutkimuksia. Linnuston kannalta voidaan alustavasti arvioida, että pienien kohteiden toteuttaminen on helpompaa kuin alueellisesti laajojen kohteiden. Tuulipuiston pienehkö koko saattaisi myös mahdollistaa muuttohuipun huomioon ottamisen jopa voimaloiden pysäyttämällä kriittisinä muuttopäivinä.

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet (tv1):

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita.

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita koskee suunnittelumääräys:

”Tuulivoimalat tulee suunnitella keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista.

Poronhoitoalueella alueen käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen poronhoidon edellytykset.”

Lisäksi kaavassa on tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:

”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu tv ja tv1 merkinnällä taulukon 13 mukaiset alueet:

Taulukko 13. Tuulivoimaloille osoitetut alueet kunnissa

	Kemi	Kemimaa	Pello	Simo	Tervola	Tornio	Ylitornio
tv-alueet							
Varevaara (tv 2372)							
Puukkokumpu (tv 2387)							
Rajakangas (tv 2388)							
Ketunmäki (tv 2389)							
Palovaara (tv 2392)							
Olosvaara (tv 2393)							
tv1-alueet							
Mäntyvaara (tv1 2373)							
Viitakoski-Laajapalo (tv1 2374)							
Palokivalo-Sarvijärvenaapa (tv1 2375)							
Tornivaara-kivivaara-Puukkokumpu (tv1 2376)							
Palovaara-Kaakamavaara-Korttovaara (tv1 2378)							
Karsilonmaa-Honkamaanjänkkä (tv1 2379)							
Isovaara (tv1 2381)							
Valkeavaara (tv1 2384)							
Tainivaaranaapa (tv1 2394)							
Pömiö (tv1 2395)							
Jouttivaara (tv1 2396)							

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat tv1-alueet on todennettu selvityksessä potentiaalisiksi. Tarkempia selvityksiä alueiden toteutusmahdollisuuksista ei ole tehty.

Seudullisesti merkittäväksi tuulivoimala-alueeksi katsotaan Länsi-Lapin maakuntakaavassa ympäristöministeriön ohjeistuksen 4/2012 ”Tuulivoimarakentamisen suunnittelu” mukaisesti vähintään 8-10 tuulivoimalan kokonaisuudet.

Kynnysluvun asettamisen perusteena on pyrkimys ohjata tuulivoimaloiden sijoittuminen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti useamman voimalan yksiköihin.

Perämerenkaarella asutus on muita alueita tiiviimpää ja siihen kytkeytyviä alueidenkäytön toimintoja sijoittuu alueelle enemmän. Perämerenkaarella on useita maakunnallisesti merkittäviä maankäyttötarpeita (esim. lentokenttä, sata-ma, teollisuustoiminnan alueet), jotka vaikuttavat tuulivoimarakentamisen sijoittamiseen.

Maakuntakaavatyön yhteydessä on selvitetty Lapin eteläisten osien (Länsi-Lapin maakuntakaava-alue, Rovaniemen maakuntakaava-alue ja Itä-Lapin maakuntakaava-alue) parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet.

Työn tarkoituksena oli tunnistaa teknisesti toteutuskelpoisia, riittävän laajoja maa-alueita, joilla ympäristön asettamat reunaehdot eivät merkittävästi rajoita alueiden tuulivoimarakentamista ja -tuotantoa, ja joilla yhteensovittamisen tarve muun maankäytön suhteen on vähäinen. Työn lähtökohdaksi määriteltiin paikkatietopohjaista analyysiä varten alustavat kriteerit, joita tarkistettiin työn edetessä mm. vaihtoehtotarkastelujen sekä työryhmän päätösten perusteella. Kriteerit olivat luonteeltaan joko pisteyttäviä (tarkasteltava tekijä edesauttaa tuulivoimarakentamista alueella) tai poissulkevia (tarkasteltavan tekijän perusteella alue ei sovellu tuulivoimatuotantoon, suljetaan tarkastelun ulkopuolelle).

Pisteyttävinä kriteereinä käytettiin analyysissä seuraavia tekijöitä:

- tuulisuus
- maaston suhteellinen korkeusasema (ympäristöstään kohoavat kummut)
- soveltuva maankäyttö (maakuntakaavojen aluevaraukset)
- etäisyys verkkoon ja sähköasemiin
- etäisyys yleisiin ja yksityisiin teihin

Alustavassa paikkatietoanalyysissä sovittiin poissulkevista kriteereistä sekä poissuljetuille alueille osoitetuista suojaetäisyyksistä. Tarkastelusta suljettiin pois seuraavat alueet:

- suojelualueet (luonnonsuojelualueet, suojeluohjelma-alueet, Natura 2000 -verkoston alueet)
- kansainvälisesti ja kansallisesti tärkeitä lintualueet (IBA- ja FINIBA-alueet)
- tiedossa olevat uhanalaisten lintulajien pesäreviirit
- valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet
- valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
- muinaismuistot
- asutus (pysyvä asutus ja loma-asutus / taajamat ja yksittäiset rakennukset)
- soveltumaton maankäyttö (mm. taajama-alueet, lentoliikenteen alueet)

Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.

Riittäviin selvityksiin perustuen myös yleiskaavalla on mahdollista osoittaa tuulivoimala-alueita. Harkinta tehdään kuitenkin aina hankekohtaisesti vaikutusten laajuus ja merkittävyys huomioiden. Yksittäisten voimaloiden tai pienten tuulivoima-alueiden rakentaminen voidaan ratkaista yleiskaavalla tai asemakaavalla. Yleiskaava-

va on suositeltava, koska siinä tarkastellaan riittävän laajaa aluetta pitkällä aikatahtäyksellä.

Ajoksen ja Röyttän merituulivoima-alueiden osalta aluevarauksia tarkistettiin Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavaan nähden. Aluerajauksiin ovat vaikuttaneet hankekohtaisten ympäristövaikutusten arviointien tulokset, yhteysviranomaisen lausunto sekä Länsi-Lapin maakuntakaavoitukseen liittyvä vuorovaihtus. Röyttän tuulivoimala-alueen rajaus noudattelee Tornion yleiskaava 2021 rajausta.

Sisämaan tuulivoima-alueilla metsätalouden harjoittaminen pystyy pääosin jatkumaan ennallaan. Talviolosuhteissa lavoista irtoava jää- ja lumi voi aiheuttaa lähialueilla liikkuville vaaratilanteita. Metsänhoidolliset toimenpiteet tuulivoimaloiden läheisyydessä tulee ajoittaa vaaratilanteiden välttämisen kannalta sopivaan ajankohtaan.

1.4.2011 tuli voimaan maankäyttö- ja rakennuslain muutos, joka koskee tuulivoimalan rakennusluvan myöntämistä suoraan oikeusvaikutteisen yleiskaavan perusteella silloin, jos yleiskaavassa tai sen osassa näin on erityisesti määrätty. Lainmuutoksessa säädetään myös tuulivoimayleiskaavaa koskevista erityisistä sisältövaatimuksista.

Tuulivoimahankkeesta vastaavan on sovittava tuulivoimapuiston liitynnän teknisestä toteutustavasta hyvissä ajoin Fingridin tai alueverkkoyhtiön kanssa.

Tuulivoimalan sijoittumisessa tulee huomioida, ettei voimalasta talvella irtoava lumi tai jää pääse lentämään johtoihin tai niiden rakenteisiin. Tuulivoimalasta ilmaan mahdollisesti syntyvät pyörrevaikutukset voivat aiheuttaa johtimissa värähtelyä ja jopa johtimien laajempaa heilahtelua, millä on johdinlankoja ja johtimia sekä niiden ripustusrakenteita kuluttava vaikutus. Tuulivoimalan sijoittamisessa voimajohtojen läheisyyteen tulee huomioida myös, ettei voimala kaatuessaan tai missään tilanteessa aiheuta vaaraa voimajohdolle ja sen rakenteille. Voimajohdolle lunastetun johtoalueen helikopteriraivaukset sekä lento-tarkastukset pystytään toteuttamaan ilman, että tuulivoimalat ovat rajoittava tai vaarantavatekijä. Fingrid Oyj:n kanta on, että tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden (maksimikorkeus = napakorkeus + lavan pituus) määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Tuulivoimalan suunnittelua koskee koko maakuntakaava-alueelle annettu yleismääräys len-

toesteiden korkeusrajoitusten huomioon ottamiseksi. Lentoliikenteen aiheuttamat korkeusrajoitukset tulee ottaa huomioon suunnittelussa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Paikkatietoaineiston korkeusrajoituksista voi ladata seuraavasta osoitteesta: www.finavia.fi/esteeton-ilmatila.

Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää ilmailulain mukaista lentoestelupaa, joka haetaan ennen tuulivoimalan rakentamista. Suomessa yli 30 metriä korkeat lentoesteet on merkittävä liikenteen turvallisuusvirasto Traficin lentoesteluvassa määräämällä tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuulivoimalat tulee varustaa lentoestevaloin. Ilmailulain mukaisessa lentoestelupamenetelyssä voidaan tuulivoimaloiden korkeutta rajoittaa, mikäli lentoliikenteen turvallisuus tai sujuvuus sitä edellyttää.

Liikennevirasto on 24.5.2012 antanut ohjeen (8/2012) tuulivoimaloiden rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen. Liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tuulivoimalat tulee sijoittaa riittävän etäälle maantiestä. Pääteillä, joilla nopeusrajoitus on vähintään 100 km/h, tuulivoimalan suositeltava etäisyys maantiestä (keskiviivasta) on 300 m. Riskiarvion perusteella tuulivoimalan pienin sallittu etäisyys maantiestä voi olla vähemmän, kuitenkin vähintään tuulivoimalan kokonaiskorkeus (torni+ lapa) lisätynä maantien suoja-alueen leveydellä. Maantien kaarrekohdassa on tuulivoimala sijoitettava näkemäkentän ulkopuolelle. Tuulivoimala ei saa haitata tienkäyttäjän näkemää. Tuulivoimala ei saa aiheuttaa törmäysvaaraa.

Puolustusvoimat on määritellyt, että varalaskupaikkojen kohdalla tuulivoimalaa ei saa sijoittaa 12 km lähemmäksi maantietä. Etäisyys mitataan säteenä varalaskupaikan keskipisteestä. Puolustusvoimat ottavat kantaa tuulivoiman riittävään etäisyyteen varalaskupaikkojen osalta.

Rautatieliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi tuulivoimalat tulee sijoittaa riittävän etäälle rautatiestä. Rautateiden osalta tuulivoimalan etäisyys tulee olla kokonaiskorkeus (torni+lapa) +30 metriä lähimmän raiteen keskilinjasta, kuitenkin niin, että etäisyys on vähintään voimalan kokonaiskorkeus lisätynä suoja-alueen leveydellä.

Ottaen huomioon alusten rajoittunut kyky navigoida yleisten kulkuväylien väyläalueilla, niiden välittömällä jatkeella, reittijakojärjestelmän mukaisella väylällä tai erillisillä ankkurointialueilla, näille alueille ei ole mahdollista sijoittaa tuuli-

voimaloita. Tuulivoimalan riittävä etäisyys vesiväylästä on harkittava tapauskohtaisesti. Väyliä ja vesiliikennealueiden läheisyyteen rakennettavat tuulivoimalat tulee merkitä IALAn ohjeiden mukaisesti eivätkä valot ja merkinnät saa aiheuttaa sekaannusta alueen muihin turvalaitteisiin.

Tuulivoimaloiden suunnittelussa ja sijoittamisessa tulee myös ottaa huomioon ja selvittää niiden mahdolliset vaikutukset tutkien, radionavigointilaitteiden ym. merenkululle tärkeiden radiolaitteiden toimintaan.

Maanteiden osalta ELY-keskusten tienpitoviranomainen toimii yhteysviranomaisena tuulivoimahankkeissa. Rautateiden ja vesiväyliä osalta yhteysviranomaisena on Liikennevirasto.

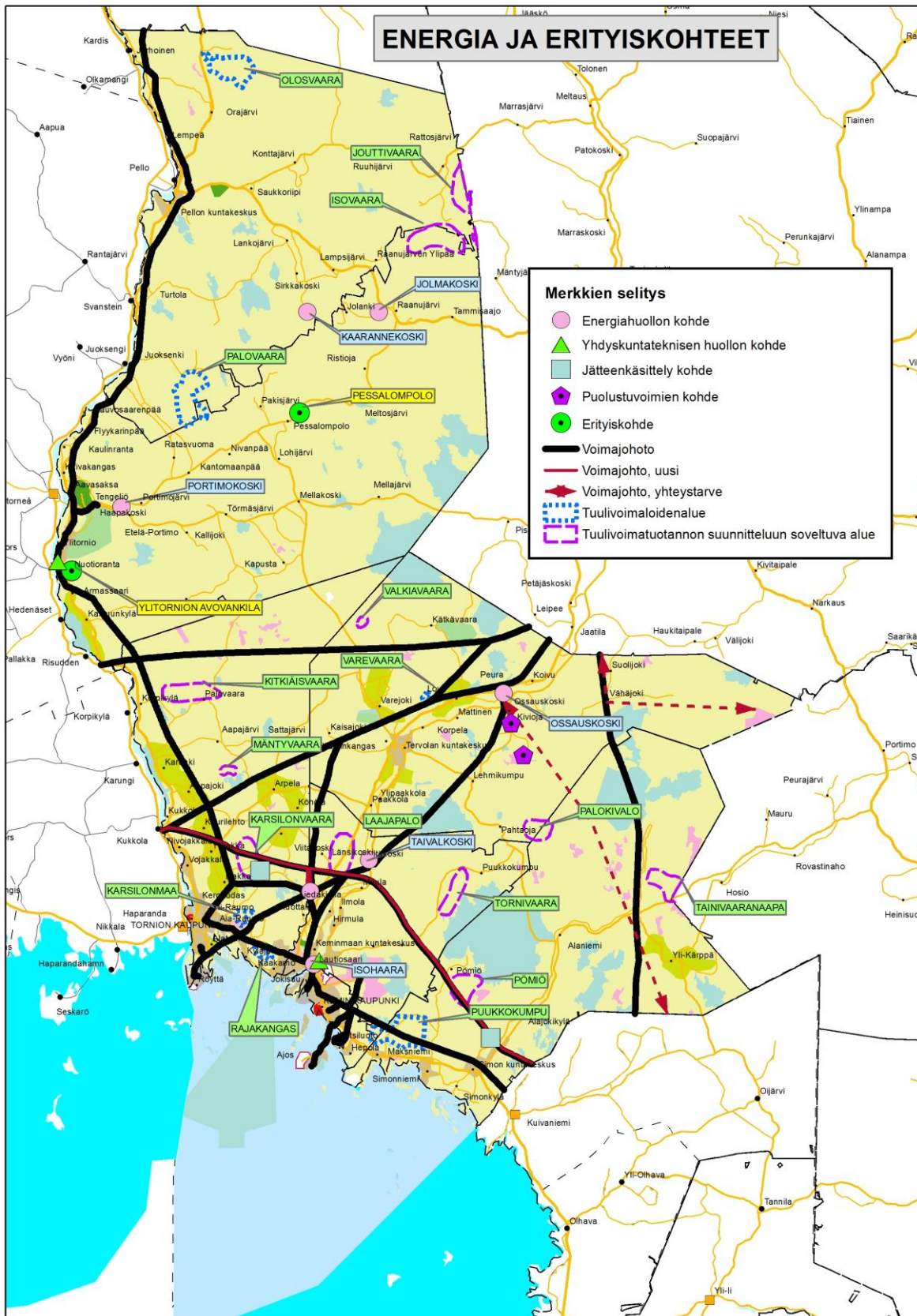
Merituulivoimalapuiston rakentaminen voi pitää sisällään merenpohjaa muuttavaa toimintaa ja siten sillä voi olla vaikutusta myös vedenalaiseen kulttuuriperintöön. Ennen alueella tehtäviä vesirakennustöitä on oltava yhteydessä Museovirastoon, jotta vedenalaista kulttuuriperintöä koskevan inventoinnin tarve voidaan arvioida.

Valtioneuvoston antaman asetuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) mukaan tuulivoimalahankkeissa sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä silloin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia.

Tuulivoimala-alueiden suunnittelua ja tuulivoimaloiden rakentamista ohjaavat lähtökohtaisesti samat säännökset kuin muiden rakennushankkeiden suunnittelua ja toteuttamista. Kehitteillä olevien hankkeiden määrä Suomessa on kasvanut merkittävästi mm. valtioneuvoston asettamien ilmastopoliittisten tavoitteiden ja tukitoimien myötä. Tuulivoimaloiden tekninen kehitys on ollut hyvin nopeaa, joten myös voimaloiden koko ja tehokkuus ovat kasvaneet nopeasti viime vuosina.

Pääsääntöisesti teollisen mittakaavan tuulivoimalan toteuttaminen edellyttää aina rakennuslupaa. Luvan myöntämisen perusteena voi olla joko tuulivoimayleiskaava, asemakaava tai myönteinen suunnittelutarveratkaisu. Tuulivoimaloiden toteuttaminen voi edellyttää myös ympäristölupaa, mikäli katsotaan mm. meluvaikutusten olevan haitallisia lähialueen asutukselle, ja vesilainmukaista lupaa rakennettaessa vesialueelle.

Länsi-Lapin rannikkoalueet sekä sisämaan tarkastelualueilla vaarat ja laet tarjoavat potentiaalisia paikkoja tuulivoimatuotannolle. Länsi-Lapin tuulimallinnuksissa selvitettyjen kohteiden kokonaiskapasiteetti on 400-550 MW, ja kohteiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 140 km². Muiden Länsi-Lapin potentiaalisten kohteiden, tuulivoiman suunnitteluun soveltuvien alueiden yhteenlaskettu kapasiteetti on mallinnuksista saadun kokemuksen ja pinta-alojen perusteella arviolta miltei samaa kokoluokkaa. Kun otetaan huomioon vielä meritulivoiman toteuttamiskelpoinen potentiaali Ajoksen ja Röyhtän alueilla, perustuen mm. yhteysviranomaisen lausuntoihin YVA-menettelyistä ja suositeltavista hankevaihtoehdoista, voidaan arvioida että Länsi-Lappiin on mahdollista sijoittaa noin 1000 MW tuulivoimaa. (Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys)

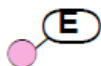

Kuva 34. Energia ja erityiskohteet

6.9 ERITYISALUEET/KOhteET

6.9.1 Erityiskohteet

Merkinnällä **E** osoitetaan kohteita, joilla on tietty erityistarkoitus. Länsi-Lapin maakuntakaavassa erityiskohteena on osoitettu seuraavat kohteet:

- Ylitornion avovankila (E 1917)
- Pessalompolon poroteurastamo (E 1920)

6.9.2 Yhdyskuntateknisen huollon kohde

Merkinnällä **ET** osoitetaan kohteina yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevia laitoksia, kuten jätevedenpuhdistamoita ja vesilaitoksia varten.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa merkinnällä on osoitettu seuraavat kohteet:

- Ylitornion jätevedenpuhdistamo (ET 2286)
- Lautiosaaren vedenkäsittelylaitos (ET 2287)

Ylitornion jätevesihuoltoa on tavoitteena toteuttaa yhteistyössä Övertorneån kanssa.

Meri-Lapin Vesi Oy on Meri-Lapin kuntien vuonna 1997 perustama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on hyvälaatuisen talousveden hankinta ja toimittaminen osakaskuntien tarpeisiin. Raakavedenottoilta otettava vesi käsitellään raudan ja mangaanin poistamiseksi Keminmaan Lautiosaassa sijaitsevassa vedenkäsittelylaitoksessa ennen jakeluun toimittamista.

6.9.3 Jätteenkäsittelykohteet

Merkinnällä **EJ** osoitetaan jätteiden vastaanottoon ja käsittelyyn varatut alueet kuten kaatopaikat ja jätteiden esikäsittelylaitokset. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan:

- Tornion jätteenkäsittelylaitos Riukkajängällä (EJ 1967)
- Simon Malisenperän kaatopaikka (EJ 1968)

6.10 MAA-AINESTEN OTTAMINEN JA TURPEET

6.10.1 Maa-ainesten ottoalueet/kohteet

EO-merkinnällä osoitetaan alueita soran tai muiden maa-ainesten ottoa varten.

Merkintää koskee kohdekohtaisia suunnittelumääräyksiä: ”EO 2415, EO 2516, EO 2420, EO 2561, EO 2562, EO 2584, EO 2587, EO 2590 Maa-aineisten ottamistoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon alueen sijainti pohjavesialueella. Toiminta on suunniteltava siten, että pohjaveden määrä ja laatu ei heikkene”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan EO-merkinnällä:

Sora- ja hiekka- ja kalliokiviainesalueet

Kemi: Kortejärvenkangas (EO 2414)

Kemi: Ajos (EO 2415)

Keminmaa: Haapamaa (EO 2587)

Keminmaa: Sivakkavaara (EO 2584)

Keminmaa: Hietakangas (EO 2585)

Keminmaa: Rovavaara (EO 2586)

Keminmaa: Tuhkamaa (EO 2412)

Keminmaa: Kalliomaa (EO 2413)

Pello: Orankiharju (EO 2561)

Pello: Orajärvenkangas (EO 2562)

Simo: Marostenmäki (EO 2416)

Simo: Vähä-Leipiön palo (EO 2417)

Simo: Kiimakallio (EO 2583)

Simo: Myllylänaho (EO 2502)

Tervola: Petäjämäa (EO 2496)

Tervola: Kaitaharju (EO 2497)

Tornio: Laivakangas (EO 2590)

Tornio: Viitakangas (EO 2405)

Tornio: Kyläjoenkangas (EO 2406)

Tornio: Rajakangas (EO 2407)

Tornio: Pohjukanmäki (EO 2408)

Tornio: Häkkisenmäki (EO 2409)

Ylitornio: Kiimavaara (EO 2410)

Ylitornio: Takainen Rovavaara (EO 2411)

Moreenialueet

Tornio: Tynnyrikumpu (EO 2592)

Maa-ainesten kulutus arvioidaan pysyvän suunnilleen samalla tasolla kuin nykyään. Vuosittais- tai vaihtelua kulutuksessa joka tapauksessa tapahtuu. Vuosittainen kokonaisotto Länsi-Lapissa arvioidaan olevan keskimäärin korkeintaan 2,2 milj. tonnia, josta kalliokiviainesten osuus on kaksi kolmasosaa eli noin 1,5 milj. tonnia (545 000 k-m³) ja maaperän maa-aineksia 0,7 milj. tn (370 000 k-m³). Vuoteen 2030 mennessä maa- ja kallioperän kiviaineksia tarvittaisiin siis kaikkiaan noin 40 miljoonaa tonnia.

Maa-ainesten kulutukseen vähentävästi voi jonkin verran vaikuttaa mahdollinen erilaisten kiertämateriaalien ja korvaavien materiaalien käytön lisääntyminen. Länsi-Lapin alueella näiden vaikutus lienee korkeintaan 10 % kaikesta maa-ainestarpeesta.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös alueita, joilla maa-ainesten otto ei ole mahdollista: suojelualueet, arvokkaat harjualueet. Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeillä alueilla (ma) ja vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla (pv) maa-ainesten ottoa tulee välttää tai se tulee toteuttaa huolellisesti maisemaan sovit- taen ja pohjavettä varjellen.

Maa-ainesten käyttöön ottoa ja jälkihoitoa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota toiminnan vaikutuksiin ympäristöön ja maisemakuvaan tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä porotalouden edellytysten turvaamiseen mukaan lukien mm. porovahinkojen minimointi (aitaukset, ym). Sora-alueiden käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäröivän harjualueen maisemalliset arvot ja harjumuodostuman luonteenomaiset piirteet.

Länsi-Lapin alueelle on käynnistymässä **POSKI-hanke**. Projektin tarkoituksena on turvata hyvän ja laadukkaan pohjaveden saanti vesilaitoksille yhdyskuntien vesihuoltoa varten, laadukkaiden kiviainesten saanti yhdyskuntarakentamiseen maakunnissa sekä osoittaa kiviainesten ottoon pitkällä aikavälillä soveltuvat alueet. Projektin tavoitteena on tuottaa yleissuunnitelma, jossa maa- ja kallioperämuodostumat luokitellaan POSKI-luokituksen mukaisesti maa-ainesten ottoon soveltuviksi, osittain soveltuviksi tai otto-toimintaan soveltumattomiksi alueiksi, sekä esitellä perusteet ko. luokittelulle. Aineisto arvotetaan ja luokitellaan luonnonsuojelulain, maa-aineslain, metsälain, maankäyttö- ja rakennuslain, vesilain, ympäristönsuojelulain ja muinaismuistolain perusteella. Luokittelu ei ole oikeudellisesti sitova, mutta sen tuloksia voidaan suoraan hyödyntää kaavoitus- ja lupamenettelyissä.

6.10.2 Turpeen ottoalueet/kohteet

EOT

EOT-merkinnällä osoitetaan alueita turpeen ottoa varten.

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

”Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee pyrkiä turvaamaan alueen poronhoidon edellytykset.”

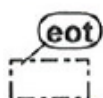
Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan **EOT**-merkinnällä:

Turvealueet

Keminmaa: Loljunaapa (EOT 2547)
Pello: Teikovuoma (EOT 2552)
Pello: Jaivuoma (EOT 2558)
Simo: Ruonasuo (EOT 2534)
Simo: Luola-Aapa (EOT 2535)
Simo: Käärmeaavanaho (EOT 2485)
Simo: Iso Tuohiaapa (EOT 2500)
Simo: Palosuo (EOT 2539)
Simo: Lumiaapa (EOT 2537)
Simo: Lyypakinaapa (EOT 2540)
Simo: Laiva-aapa (EOT 2541)
Simo: Siivilanniemenaapa (EOT 2542)
Simo: Torosuo (EOT 2669)
Simo: Latva-aapa (EOT 2670)
Simo: Saariaapa (EOT 2672)
Simo: Varesaapa (EOT 2673)
Tervola: Rakkaviidanaapa (EOT 2549)
Tervola: Poikkimaanaapa (EOT 2564)
Tervola: Hirviaapa (EOT 2550)
Tervola: Keskiaapa (EOT 2551)
Tervola: Lapinjänkä (EOT 2674)
Tornio: Mämmijänkä (EOT 2546)
Tornio: Oriapa (EOT 2589)
Tornio: Ristivuoma (EOT 2544)
Tornio: Levajänkä (EOT 2545)
Tornio: Laukkuvuoma (EOT 2543)
Tornio: Jokivuoma (EOT 2498)
Tornio; Juurakkojänkä (EOT 2760)
Ylitornio: Kapustavuoma (EOT 2536)

Turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala vuonna 2009 oli noin 2 220 hehtaaria. Turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala on pysynyt jokseenkin muuttumattomana vuodesta 2005. Länsi-Lapin alueella suurin osa turpeesta käytetään energiaturpeena. Energiaturpeen käyttötarpeen on arvioitu pysyvän suunnilleen nykyisellä tasolla vuoteen 2020 asti.

Turvetuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet:

Merkinnällä osoitetaan yli 50 hehtaarin suuruisia alueita, joilla on tutkittuja turvevaroja. Pienikokoisempia potentiaalisia alueita ei ole tarkoitus maakuntakaavassa esittää.

Merkintää koskee suunnitelmääräys:

”Turpeenottoalueiksi voidaan ottaa jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita tai käytöstä poistettuja suopeltoja. Soiden luonnontilaiset tai luonnontilaisten kaltaiset osat tulee jättää tuotannon ulkopuolella.

Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa ja ajoittamisessa on otettava huomioon tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja pohjavesiin.

Turvetuotantoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset alapuolisen vesistön tilaan ja pohjavesiin sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.”

Maakuntakaava ei estä turpeen ottoa muilta alueilta, ellei haitata sanottavasti alueen pääkäyttötarkoitusta eli ei vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisen suostrategian mukaan luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia soita ei tule ottaa turvetuotantoon. Soveltuvuus turvetuotantoon tutkitaan ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä.

Turvetuotantoalueiden toteuttamisessa on ympäristölliset ja vesistöön kohdistuvat haittavaikutukset pyrittävä minimoimaan. Tuotantoalojen jälkihoito on huomioitava jo tuotantoa suunniteltaessa.

Vesienhoidon suunnittelua ohjaavat vesienhoitolaki ja sen pohjalta annetut muut säädökset. Näillä säädöksillä on pantu täytäntöön EU:n vesipuidirektiivi. Vesienhoitosäädösten myötä on laadittu vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2010–2015 (Kappale 3.5.3.).

Erityistä huomiota on kiinnitettävä porotalouden edellytysten turvaamiseen mukaan lukien mm. porovahinkojen minimointi (ojien ja kanavien luiskaamiset) ja alueiden jälkikäyttö.

Turvetuotantoalan tarpeeksi koko Lapin alueella vuoteen 2020 mennessä on arvioitu olevan noin 5 900 – 6 000 hehtaaria. Lisäksi kasvu- ja ympäristöturpeen tuotantoalan tarpeeksi on arvioitu noin 190–240 hehtaaria. Kemiin suunnitellun biopolttolaitoksen polttoaineesta oli alun perin tarkoitus olla noin 30 % turvetta. Koska turvetta pidetään nykyään uusiutumattomana energialähteenä, jää turpeen osuus biopolttolaitoksen raaka-aineena mahdollisesti aiemmin suunniteltua alhaisemmaksi. Biopolttolaitos ei siten todennäköisesti merkittävästi lisää turpeen kysyntää Länsi-Lapissa.

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten laadittua geologiset luonnonvarat -selvitystä on täydennetty lisäselvityksellä (*Potentiaalisten turvetuotantosoiden luonnontilaisuusinventoinnit, Sito Oy 3/2012*), jossa inventoitiin potentiaalisten turvetuotantosoiden luonnontilaisuudet sekä esitettiin yksittäisistä turpeen ottoalueista kohdekuvaus.

Maakuntakaavassa potentiaaliset turvetuotantoalueet esitetään perustuen seuraaviin kriteereihin:

- Suoalue on tutkimuksin todettu turvetuotantoon teknisesti soveltuvaksi. Alueet perustuvat Geologisen tutkimuskeskuksen turvetutkimuksiin tai turvetuottajien tekemiin tutkimuksiin Länsi-Lapin alueella.
- Turvetuotantoon soveltuvan suoalueen pinta-ala on yli 50 hehtaaria.
- Suojelualueilla sijaitsevat potentiaaliset turvetuotantoalueet rajattiin pois.
- Potentiaalinen turvetuotantoalue ei sijoi- tu karttatarkastelun ja maastonselvityksin perusteella luonnontilaiselle suoalueelle tai suoalueen luonnontilaiselle osalle.

Luonnontilaisuusinventointi selvitys kattaa vain maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt, yli 50 hehtaarin potentiaaliset kohteet. Länsi-Lapin alueella on todennäköisesti useita tuotannollisesti soveltuvia muuttuneita suoalueita, joista ei ole turvetutkimustietoa.

Maastonselvitykset tehtiin jokaisella kohteella. Maastoinventoinnit tehtiin 5.9.-21.10.2011 välisenä aikana. Inventointiajankohdasta johtuen maastossa ei inventoitu mahdollisten uhanalaisien lajien esiintymiä. Osoitetuilla soilla ei luonnontilaisuus selvityksen perusteella todettu erityi-

siä, merkittäviä luonnonarvoja, ts. arvoja, jotka poikkeaisivat alueen vastaavien soiden arvoista. Selvitys perustui kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin, ympäristöhallinnon uhanalaisrekisterin tietoihin sekä maastaselvityksiin syksyllä 2011, joissa viranomaisneuvottelussa sovitun mukaisesti selvitettiin soiden tai suoalueiden luonnontilaisuusluokka.

Kaavassa potentiaalisina turvetuotantosoina osoitetut luonnontilaisuusluokkaan 2 kuuluvat suot ovat suurimmaksi osaksi ojitetuja. Luonnontilaisuusluokkaan 2 kuuluvat osat on rajattu lähtökohtaisesti pois kaavassa esitetyistä alueista. Tarkasteltaessa suoaluetta kokonaisuutena (suon rajausta perustuen Pohjois-Pohjanmaan liiton käyttämiin rajauserusteisiin), voidaan todeta kaikkien tässä käsiteltyjen suoalueiden olevan vähintään 70 % ojitetuja, suurin osa 80-90% ojitetuja. Luonnontilaisuusluokitusta on käytetty ”varovaisesti”, joten luokkaan 2 on luokiteltu kaikki ne suoalueet, joissa on luonnontilaisia osia. Tämä on tiukempi rajausta kuin varsinaisessa luonnontilaisuusluokituksessa on esitetty. Suot ovat tavanomaisia Länsi-Lapin alueella. Ne suot, joilla todettiin erityisiä arvoja tai jotka edustivat poikkeuksellisia suotyyppejä, rajattiin jo selvityksen yhteydessä pois kaavaehdotuksessa osoitettavista suoalueista.

Etelä-Suomessa soiden ojittaminen on ollut huomattavasti Pohjois-Suomea yleisempää. Oulun läänin eteläpuolella ojitusaste on noin 80 %, kun taas Oulun ja Lapin lääneissä noin 40 %. Ojitettujen soiden osuus Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella vaihtelee 45-75 prosenttiin. Vastaavasti ojittamattomien soiden prosentuaalinen osuus maapinta-alasta maakuntakaavan alueella on 15-20 %. Vertailun vuoksi ojittamattomien soiden osuus maapinta-alasta on koko Etelä- ja Keski-Suomen alueilla korkeintaan 6 prosenttia, Etelä-Suomessa parhaimmillaankin vain 3 prosenttia.

6.10.3 Kaivosalueet/kohteet

EK

Merkinnällä **EK** osoitetaan alueita, joilla jo on kaivostoimintaa tai joissa on todettu, arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminta on todennäköistä.

Alueet halutaan suojata sellaisilta maankäytön petyviltä muutoksilta, jotka vaarantavat kaivostoiminnan harjoittamisen. Alueet sisältävät myös

kaivostoiminnan rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet. Alueella on MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Aluekohtainen määräys (EK 1916): *Kaivostoiminta tulee suunnitella niin, että se ei Kirvesaavan Natura 2000- verkostoon kuuluvalla alueella aiheuta merkittäviä päästöjä tai hydrologisia vaikutuksia tai muutenkaan merkittävästi heikennä alueen niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi se on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa EK-merkinnällä osoitetaan seuraavat kohteet:

- Suhanko (EK 1913)
- Elijärven kaivos (Kemin kaivos) (EK 1916)
- Ristimaa (EK 1918)
- Kalkkimaa (EK 1919)

Länsi-Lapissa tällä hetkellä ainut toimiva metallimalmikaivos on Kemin Elijärvellä toimiva kromiittikaivos. Se on lisäksi ainut kromirikasteen tuottaja koko EU:ssa. Rikasteen tuotanto on ollut pääosin 500 000–600 000 tonnia vuodessa 1980-luvulta lähtien, mutta vuonna 2009 se oli noin 250 000 tonnia (Tuusjärvi ym. 2010). Esiintymä on maailmanlaajuisestikin merkittävä. Tunnetut varat riittävät nykyisillä tuotantomäärillä kymmeniksi vuosiksi.

Malmien hyödyntäminen on paljolti riippuvainen maailmanmarkkinatilanteesta ja metallien hinnoista. Kysynnän ja metallien hinnan lisäksi mineralisaation koko, sijainti, metallipitoisuus, metallin irrottamisen kustannukset sekä energian hinta ja saatavuus pitkälti määräävät sen, onko tutkittava mineralisaatio taloudellisesti hyödynnettävissä.

Suhannon kaivoshanke sijoittuu Ranuan ja Tervolan kuntiin, noin 45 km päähän Rovaniemeltä. Alueelle on tarkoitus perustaa Konttijärven ja Ahmavaaran avolouhokset, joiden arvometalleja ovat palladium, platina, kulta, kupari ja nikkeli. Taloudellisesti merkittävin metalli on palladium. Kaivostoiminta kestää arviolta 10 - 12 vuotta.

Ristimaalla louhii kvartssia SMA Mineral Oy. Ristimaan ja mahdollisesti avattavan Peurakallion louhoksen kvartssia käytetään Tornion terästehtaan prosessissa.

6.10.4 Puolustusvoimien kohde

EP

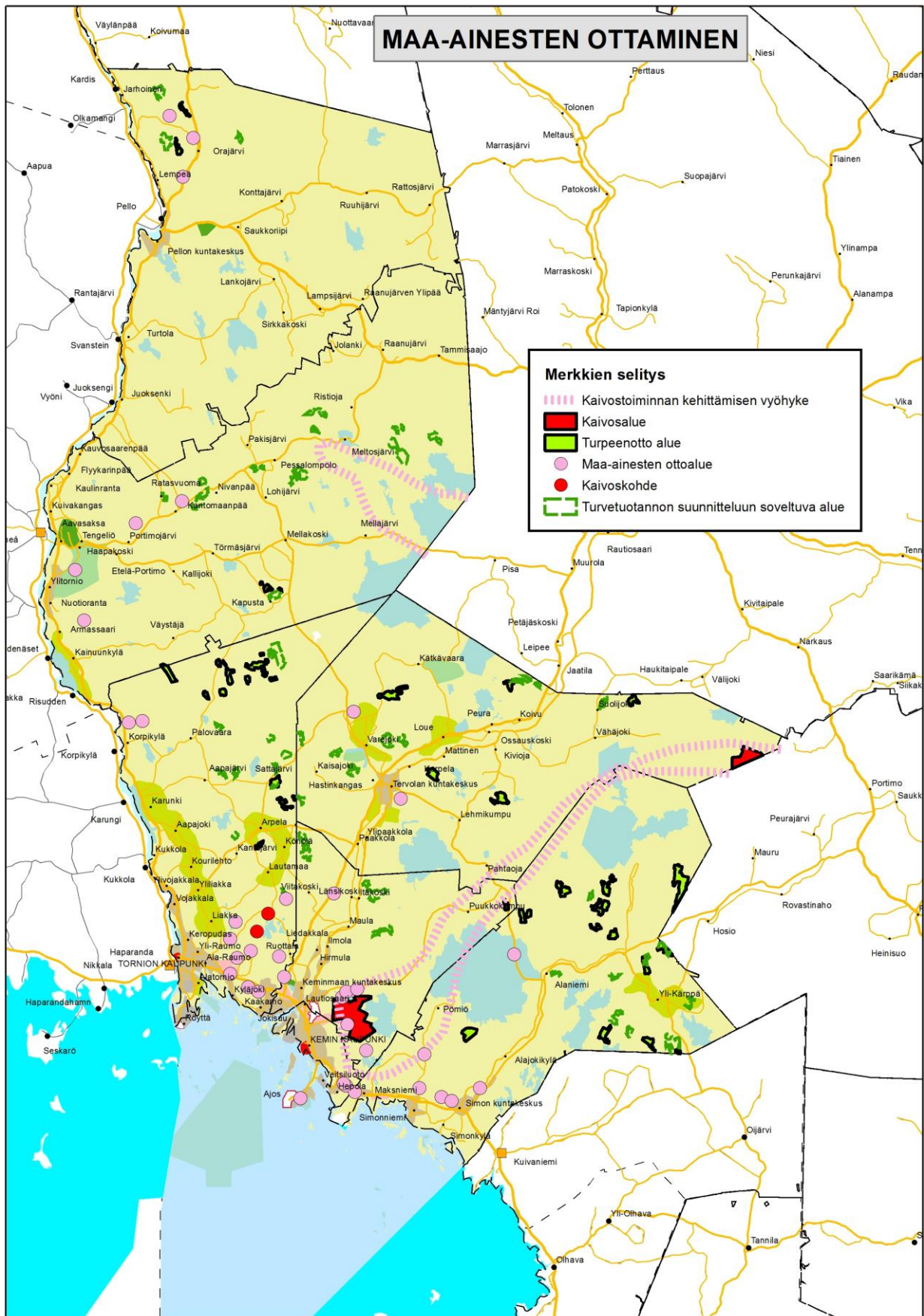

Kaavamerkinnällä **EP** osoitetaan alueet, jotka on varattu puolustusvoimien käyttöön. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa merkinnällä on osoitettu:

- Rakkaviita (EP 2894)
- Tervolan varikkoalue (EP 2895)

Kohteeseen EP 2894 liittyy myös suojavyöhykemerkintä sv.

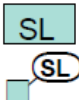

Kuva 35. Maa-ainesten ottaminen ja turve-alueet

6.11 SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ

Kaikkien tämän kaavan suojelualueiden (S, SL, SM, SR) osalta niiden suojeluarvot ja käytön rajoitukset määritellään niissä laeissa ja ohjelmissa, joihin aluevaraukset perustuvat sekä alueiden sisäisissä hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Maakuntakaava ei tuo niille uusia käyttörajoituksia.

6.11.1 Luonnonsuojelualueet

Merkinnällä **SL** osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualan merkinnällä lailla perustetut kansallis- ja luonnonpuistot, soidensuojelualueet, lehtojensuojelualueet, lintuvedet ja vanhat metsät sekä valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisen luonnonsuojeluohjelmien alueet Natura 2000 alueet mukaan lukien.

Kemi

Perämeren kansallispuisto (SL 4041)
Perämeren saaret (SL 4059)
Ajoksen letto (SL 4170)

Keminmaa

Musta-aapa (SL 4052)
Kirvesaapa (SL 4053)
Martimoaapa-Lumiaapa (SL 4054)
Suuripään alue (SL 4097)
Kallinkankaan letot (SL 4163)
Tanssikosken letto (SL 4164)
Kotapalon lehto (SL 4165)
Kaltiojängän lehto (SL 4167)
Tornivaaran lehto (SL 4168)
Elijärven Viia (SL 4249)

Pello

Torniojoki (SL 4051)
Vasemmanriivinjänkä (SL 4106)
Konttaköngäs (SL 4107)
Kursujen vanhat metsät (SL 4108)
Joukaisvuoman vanhat metsät (SL 4109)
Moinavaaran vanhat metsät (SL 4111)
Koutusjärven vanhat metsät (SL 4112)
Kotarovan vanhat metsät ja Kaltiojätkä (SL 4114)
Käärmejuvon vanhat metsät (SL 4115)
Yrttivuoma (SL 4116)
Pellojärvi-Säynäjärvi (SL 4142)
Paamajärvi (SL 4144)
Hyrsyvuoma (SL 4145)

Simo

Musta-Aapa (SL 4052)
Martimoaapa-Lumiaapa (SL 4054)
Iso-Saarisuo-Hoikkasuo (SL 4055)
Veittiaapa (SL 4056)
Runkauksen luonnonpuisto (SL 4057)
Saariaapa (SL 4058)
Perämeren saaret (SL 4059)

Kokonjärvi-Korpijänkä (SL 4060)
Rimpijärvi – Uusijärvi (SL 4062)
Kuivasjärvi (SL 4063)
Käärmeaavan vanhat metsät (SL 4073)
Hattuselän vanhat metsät (SL 4074)
Simojoki (SL 4146)
Viantienjoen letto (SL 4161)
Nikkilänaapa (SL 4239)

Tervola

Runkauksen luonnonpuisto (SL 4057)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Suuripäänalue (SL 4097)
Ollankaajan lähteet (SL 4100)
Joutsijärvi (SL 4101)
Heinäjätkä-Karhuaapa-Kokonräme (SL 4102)
Pisavaaran luonnonpuisto (SL 4103)
Auringonkorpi (SL 4104)
Lehmikumpu-Rätyaavanletto (SL 4150)
Vinsamaan letot (SL 4151)
Ketunpesänvaaran lehto (SL 4152)
Pukinselän lehdot (SL 4153)
Ruutanaharjun lehdot (SL 4154)
Kaitaharjun kärhöllehto (SL 4155)
Kivimaan lehdot (SL 4157)
Pyhäportin lehto (SL 4158)
Perämaan vanhat metsät (SL 4159)
Kätkävaaran lehto (SL 4246)
Ruuttulampi (SL 4327)

Tornio

Perämeren kansallispuisto (SL 4041)
Torniojoki (SL 4051)
Perämeren saaret (SL 4059)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Korttojärvi (SL 4085)
Hurujärvi ja Iso-Mustajärvi (SL 4086)
Sattavuoma (SL 4087)
Vaarajänkä-Rovajänkkä (SL 4088)
Rakanjätkä (SL 4091)
Kusiaiskorpi-Palojätkä-Alkumaa (SL 4093)
Karsilonmaa (SL 4094)
Pajunkari - Uksei -Alkunkarinlahti (SL 4096)
Vinsamaan letot (SL 4151)
Kalkkimaan lehto (SL 4176)
Runtelin lehto (SL 4177)
Karunginjärvi (SL 4275)
Kaupunginlahti (SL 4326)

Ylitornio

Torniojoki (SL 4051)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Jänkkäjärvi, Lylyjärvi (SL 4065)
Mellajoen alue (SL 4066)
Rompaitten vanhat metsät (SL 4067)
Karhujupukka (SL 4070)
Mustiaapa-Kaattasjärvi (SL 4071)
Meltosjärvet ja Pysäjätkä (SL 4076)
Ahvenjärvi ja Lehdonjärvi (SL 4077)
Hämeenvuoma-Salamalompolonvuoma (SL 4078)
Pitkäjätkä-Rytijänkä (SL 4080)
Heinivuoma-Pietinvuoma (SL 4081)
Susirova (SL 4082)
Perävaaranvuoma (SL 4083)
Kainuunkylän saaret (SL 4084)

Lisäksi on osoitettu maakunnallisesti merkittäviä seuraavat suojelualueet:

- Tornion Kaupunginlahti (SL 4326), joka on suojeltu Oulun lääninhallituksen päätöksellä 1931
- Tervolan Ruuttulampi (4327), joka on suojeltu luonnonsuojelulain (1096/96) kumotun 17 §:n mukaisesti

Luonnonsuojelualueilla maankäyttö ratkaistaan hoito- ja käyttösuunnitelmilla. Maakuntakaavan SL- aluevaraus muodostuu useissa tapauksissa useammasta suojelutyypistä (esim. soidensuojelualueesta ja vanhoista metsistä). Kaavassa osoitettujen luonnonsuojelualueiden suojelutaso määräytyy varausperusteen mukaan, joista tarkemmin selostuksen aluekuvauksissa. Merkinnällä osoitetuilla suojelualueilla suojelun taso voi vaihdella eri osissa, riippuen suojelutyypistä. Luonnonsuojelualueilla turvataan luonnon monimuotoisuuden ja maiseman säilyminen ja lisäämään mahdollisuuksia virkistytymiseen, toisaalta erikoisesti luonnonpuistoissa kulkemista luonnossa myös rajoitetaan.

Hoito- ja käyttösuunnitelmat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella:

- Kallinkankaan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (2009)
- Perämeren hoito- ja käyttösuunnitelma sekä Möylyn hylkeidensuojelualue (2009)
- Martimoaavan – Lumiaaavan – Penikoiden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (2008)

Luonnon monimuotoisuutta turvataan **luonnonsuojelulla**. Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käyttö tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen sekä luonnontutkimisen edistäminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdittävä suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilymiseen. Luontotyypin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyypin säilymisen ja sen ekosysteemin rakenteen toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä kun luontotyypille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa. Luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet.

Luonnonsuojelua edistetään myös valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisilla suojeluohjelmilla. **Valtakunnallisten suojeluohjelmien** tarkoitus on tehdä luonnonsuojelualueiden perustamisesta suunnitelmallista ja ekologisesti yhtenäistä maan eri osissa. Valtioneuvosto on sitoutunut näiden ohjelmien toteuttamiseen tekemillään päätöksillä, jotka ohjaavat kuitenkin lähinnä vain viranomaisten toimintaa. Ohjelmia toteutetaan perustamalla luonnonsuojelulain mukaisia luon-

nonsuojelualueita osto- tai korvausmenettelyllä tai maanvaihdon kautta.

Luonnonsuojeluohjelmien ja muiden suojelupäätöksistä koko Suomessa on toteuttamatta (1.1.2010):

- Kansallispuistot 0,2 %
- Luonnonpuistot 0 %
- Soidensuojelun perusohjelma 21,1 %
- Lintuvesien suojeluohjelma 21,8 %
- Rantojen suojeluohjelma 57,1 %
- Lehtojen suojeluohjelma 46,3 %
- Vanhojen metsien suojeluohjelma 95,6 %
- Natura 2000 uudet alueet 92,0 %
- Erämaa-alueet 0 %

Luonnonsuojelulain mukaisesti perustetut **luonnonpuistot** ovat tutkimukselle varattuja alueita, jotka säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Yleisön liikkuminen on sallittu vain merkityillä poluilla ja erityisellä luvalla. Länsi-Lapin alueella sijaitsee osittain **Pisan luonnonpuisto**.

Kansallispuistot ovat luonnonsuojelulain mukaisia erityisiä suojelualueita, joiden perustamisella pyritään suojelemaan tyypillisiä eliöyhteisöjä. Luonnonsuojelun lisäksi kansallispuistojen tarkoitus on palvella tieteellistä tutkimusta, opetusta, yleistä luonnontuntemusta ja virkistystä. Puistoissa liikkuminen on vapaata järjestysääntöjen puitteissa. Kansallispuiston hoidon ja käytön järjestämistä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet puiston perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. Hoito- ja käyttösuunnitelma voidaan laatia myös luonnonpuistolle ja muulle luonnonsuojelualueelle. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö. Länsi-Lapissa on **Perämeren kansallispuisto**. Perämeren kansallispuiston alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (2009), joka ohjaa alueen toimintaa ja käyttöä.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella on valtion omistamia alueita muodostettu luonnonsuojelulain mukaisiksi **soidensuojelualueiksi** laeilla vuosina 1981 ja 1988 sekä asetuksella vuonna 1985. Soidensuojelualueilla on kielletty pääasiassa toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa suoalueen luonnonmukaista vesitasapainoa. Maakuntakaavassa on osoitettu perustetut ja ohjelmien mukaiset soidensuojelualueet.

Koskiensuojelulla on suojeltu vesistöjä tai vesistön osia voimalaitoksen rakentamiselta. Maakuntakaavaan ei ole merkitty koskiensuojelulain mukaisia alueita.

Valtakunnallisesta **lehtojensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.4.1989. Ohjelman tavoitteena on säilyttää edustavat näytteet maamme karun luonnon rehevimmistä ja runsaslajisimmista metsistä. Alueilla on kielletty luonnonoloihin, maisemaan tai eläin- ja kasvilajien säilymiseen epädullisesti vaikuttavat toimet. Sallittua on esimerkiksi marjastus, porojen laiduntaminen, kalastus ja yleisön opastusta varten tarpeellisten rakennusten teko. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki lehtojensuojelualueet.

Valtakunnallisesta **lintuvesiensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.6.1982. Ohjelman tavoitteena on alueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonvaraisina. Metsästystä, kalastusta, rantojen laiduntamista ja rantametsien käyttöä rajoitetaan vain mikäli toimenpiteet vaarantavat alueen suojeluarvoja. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki lintuvesiensuojelualueet.

Valtakunnallisesta **harjijensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.5.1984. Ohjelmalla pyritään ensisijaisesti luonteenomaisten geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden säilyttämiseen. Merkittävin harjumuodostumien luonnontilaa ja maisemakuvaa muuttava toimenpide on yleensä maa-ainestenotto. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat.

Valtakunnallisesta **rantojensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 20.12.1990. Ohjelman tarkoituksena on säilyttää valtakunnallisesti arvokasta ranta-aluetta luonnonmukaisena ja rakentamattomana. Maakuntakaavassa on osoitettu rantojensuojelualueet Miekojärvellä ja Koutusjärvellä.

Vanhojen metsien suojeluohjelmasta valtioneuvosto teki päätöksen 27.6.1996. Alueet toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisina suojelualueina, jotka pyritään pitämään mahdollisimman luonnonmukaisina. Suojeluohjelman kohteet on valittu niin, että ne muodostavat ekologisesti perustellun pinta-alakokonaisuuden kokonaisuutensa alasta. Luonnonsuojelullisesti arvokkaan vanhan metsän ikä on korkeampi kuin talousmetsän ikä. Ohjelman mukaisilla alueilla virkistyskäyttöoikeudet säilytetään ennallaan eli ennen periaatepäätöstä ollutta käytäntöä jatketaan. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki vanhojen metsien suojelualueet.

Natura 2000 -verkostoehdotuksesta valtioneuvosto on tehnyt päätöksiä 20.8.1998, 8.5.2002, 22.1.2004 ja 22.6.2005. Euroopan yhteisöjen neuvosto päätti 1992 antamallaan luontodirektiivillä perustaa yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston, Natura 2000 -verkoston. Suomen liittyttyä 1995 Euroopan unionin jäseneksi luontodirektiivi tuli sellaisenaan Suomea velvoittavaksi. Suomen Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet, jotka Suomi ilmoittaa lintudirektiivin mukaisiksi linnustonsuojelualueiksi sekä alueet, jotka EU:n komissio hyväksyy luontodirektiivin perusteella yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi. Verkosto koostuu pääasiassa olemassa olevista luonnonsuojelualueista, valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisista suojeluohjelma-alueista sekä eräistä muista suojelukohteista. Maakuntakaavassa on osoitettu S- ja SL- -merkinnällä kaikki lainvoimaiset Natura 2000 -alueet.

Tornio-Muoniojoen Natura 2000 -alue käsittää pääuoman lisäksi myös sivuvesistöt muutamaa erikseen pois rajattua aluetta lukuun ottamatta.

Suojelun taso riippuu kohteen laadusta ja suojelutarpeesta. Koska kohteet ovat erilaisia, myös suojelu voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Viranomaisella ei saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi- ja lausuntomenettely osoittavat, että hanke tai suunnitelma, joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja (Luonnonsuojelulaki 66 §). Ennen mahdollista Natura-arviointia on arvioinnin tarveharkinta. Jos siinä todetaan, että suunniteltu toiminta todennäköisesti merkittävästi heikentää alueen niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue kuuluu Natura-verkostoon, on tehtävä Natura-arviointi.

Yksityismaiden luonnonsuojelualueet on perustettu maanomistajan hakemuksesta alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä. Alueiden luonne ja rauhoitusmääräykset voivat olla hyvinkin erilaiset. Yleensä alueet on perustettu tiettyä tarkoitusta varten, joten maanomistajalla voi olla myös käyttöoikeuksia alueeseen niissä rajoissa kuin suojelutarkoitus sen sallii. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty tässä kohdassa tarkoitettuja yksityismaiden luonnonsuojelualueita.

Metsähallitus on päätöksillään rauhoittanut **suojelumetsiä** (aikaisemmin aarnialue), jotka ovat koskematonta luontoa edustavia alueita sekä **arvokkaita suoalueita** (aikaisemmin ojitusrahoitusalueita), jotka ovat ojitukselta ja vaotukselta rauhoitettuja soita. Näiden osalta Metsähallitus on tarkistanut rajauksia luonnonvarasuunnitel-

mien laadinnan yhteydessä. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty tässä kohdassa tarkoitettuja metsähallituksen päätöksen mukaisia alueita.

Luonnonsuojelulain mukaan voidaan yksittäinen puu, puuryhmä tai muu luonnonmuodostuma rauhoittaa **luonnonmuistomerkkinä**. Luonnonmuistomerkki voidaan perustaa, jos sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella. Kunta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksella, yksityisen omistamalla maalla olevan luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta. Valtiolle kuuluvilla alueilla rauhoitus päätöksen tekee se viranomainen, jolle alueen hallinta on uskottu. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty luonnonmuistomerkkejä.

Luontotyyppiä voidaan suojella luonnonsuojelullailla suojellut luontotyytit), metsälailla erityisen tärkeät elinympäristöt ja vesiläilla. Suojeltuihin luontotyyppiin kuuluvia luonnonalaisia tai luonnonalaisia verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyytin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu luontotyyppiä.

METSO- alueita ei osoiteta maakuntakaavassa, koska suojelualueet ovat pääosin pinta-alaltaan pienikokoisia ja sijainniltaan hajanaisesti sijoituneita. Lisäksi suojelu on määrääkaista.

Ramsarin sopimus (1975) velvoittaa valtioita edistämään kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen ja vesilintujen suojelua perustamalla luonnonsuojelualueita vesiperäisille maille. Länsi-Lapin alueella on kaksi Ramsar -aluetta.

- Martimoaapa – Lumiaapa – Penikat (suo)
- Kainuunkylän saaret (lintujärvi)

Tärkeät lintualueet (FINIBA-alueet) osoittavat, missä päin Suomea sijaitsevat suojelun kannalta tärkeimpien lintulajiemme pesimä- ja kerääntymisalueet. FINIBA-alueet valittiin 92 Suomessa pesivän tai tänne kerääntyvän lintulajin perusteella. Suomen ympäristökeskus SYKE:n ja BirdLife Suomen kartoituksissa on valittu yli 2000 alueen joukosta Suomen tärkeät lintualueet eli FINIBA -alueet (Finnish Important Bird Areas).

Kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA) on BirdLife Internationalin hanke tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Alueista 97 sijaitsee Suomessa, joista 6 Länsi-Lapin alueella.

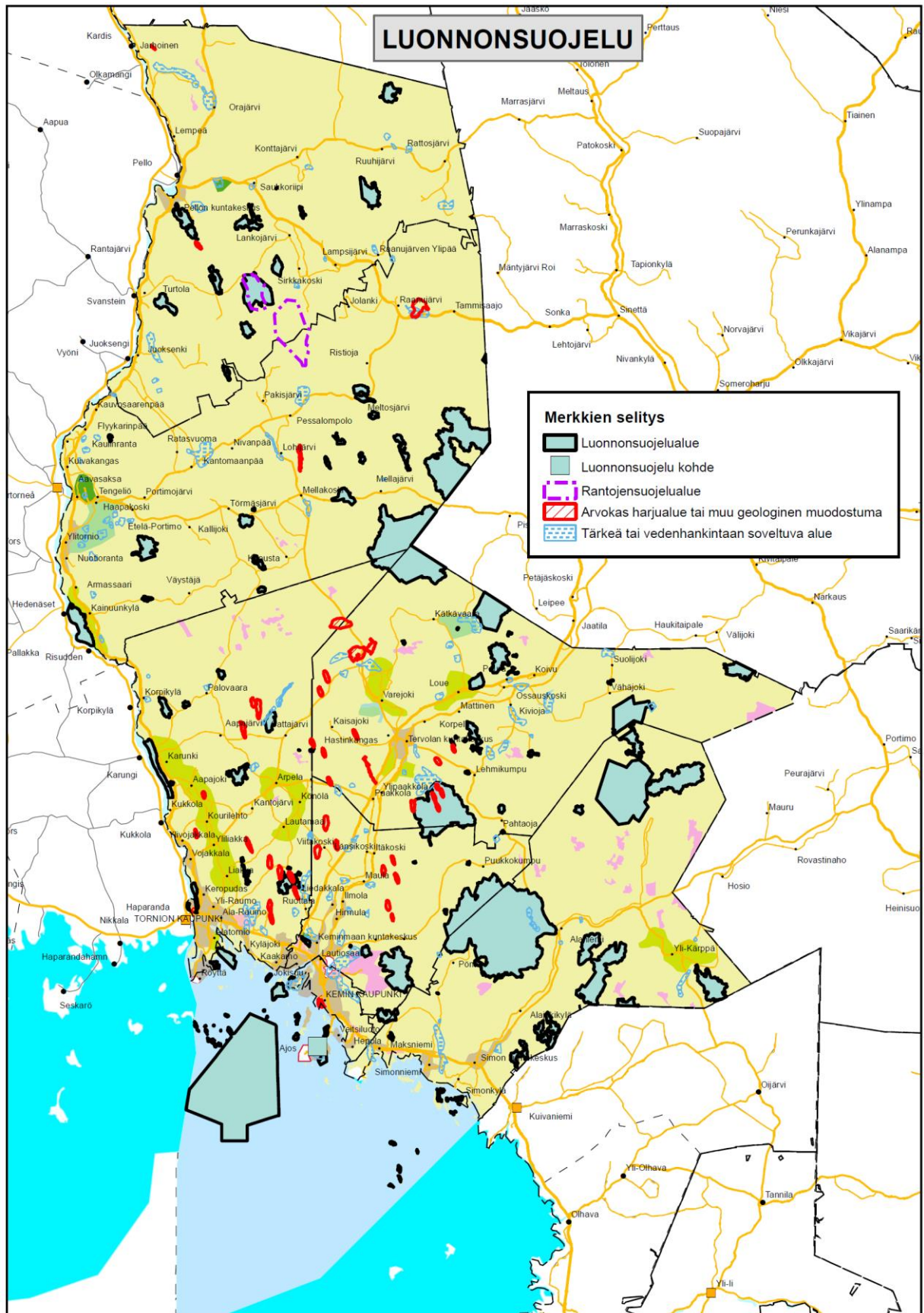
- Torniojoen suisto
- Martimoaapa – Lumiaapa – Penikat
- Karunginjärvi
- Runkaus – Saariaapa – Tainijärvet
- Veittiaapa – Ristiaapa
- Kilsiaapa – Ristivuoma

FINIBA-alueita on Suomessa 411 ja näistä 20 sijaitsee Länsi-Lapissa. Suurin osa alueista Länsi-Lapissa on lain nojalla suojeltuja luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja. Kuvassa 25 on osoitettu kaikki FINIBA-alueet Länsi-Lapin alueelta.

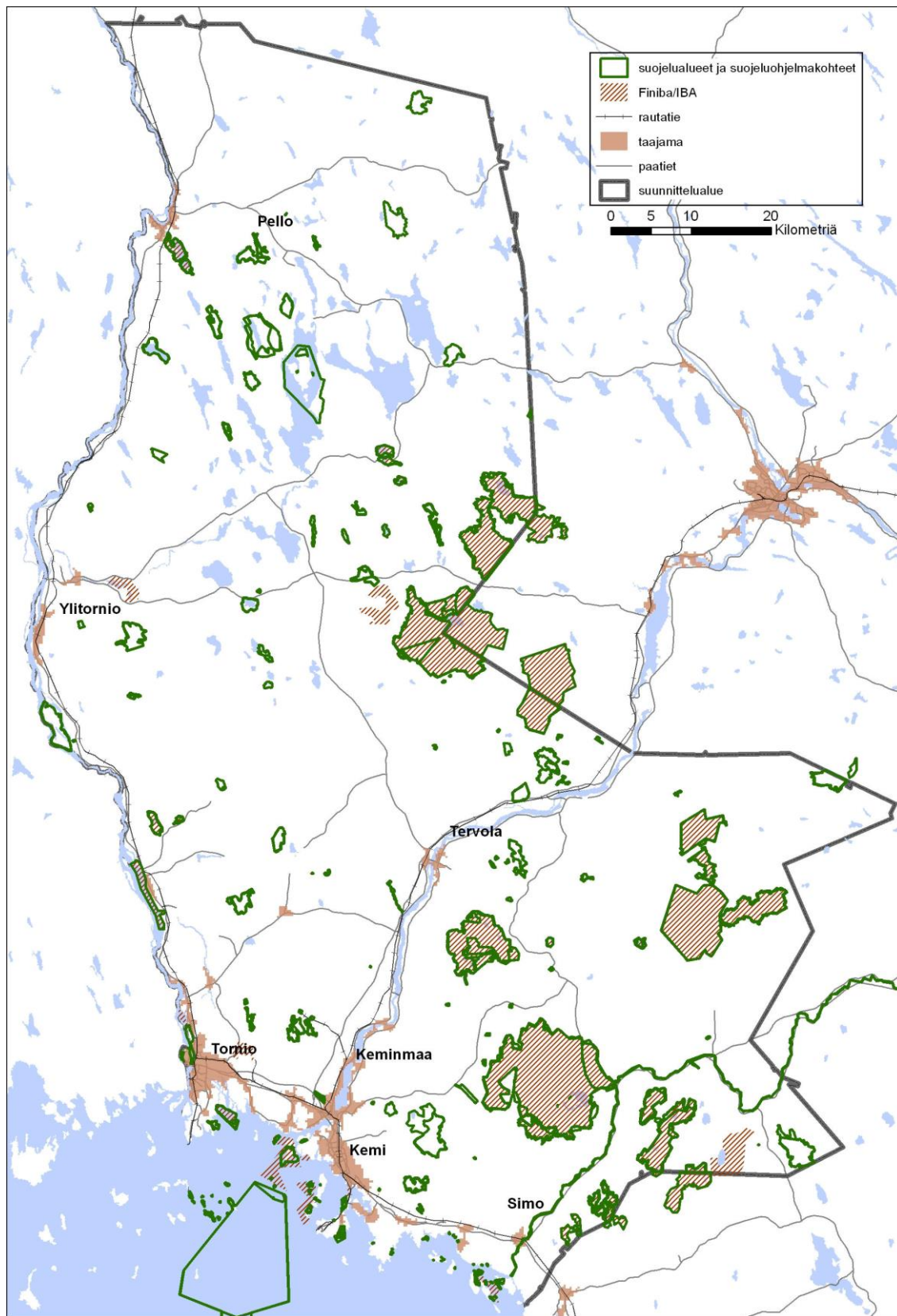
IBA ja FINIBA-alueita ei ole erikseen merkitty kaavakarttaan.

- Simon sisäsaaristo
- Kemin saaret
- Torniojoen suisto
- Martimoaapa – Lumiaapa – Penikat
- Karunginjärvi
- Runkaus – Saariaapa – Tainijärvet
- Pisavaara
- Hurujärvi – Korttojärvi – Iso Mustajärvi
- Suuripää – Joutsijärvi
- Oravaisensaari
- Simon – Kuivaniemen suokeskittymä
- Kuivasjärvi
- Kuivanuoro
- Raumonjärven pellot Lämsänkari
- Kaupunginlahti
- Meltosjärvet
- Pellojärvi
- Portimojärvi
- Mellakosken itäpuoliset suot

Lapin kolmion alueella uhanalaiseksi luokiteltuja lintulajeja ovat: Silkkiuikku, Härkälintu, Harmaasorsa, Mustalintu, Pilkkasiipi, Luhtahuitti, Nokikana, Tylli, Jänkäsirriäinen, Mustaviklo, Riskilä, Harmaapäätikka, Idänuunilintu, Tiltalti, Lapintiaainen, Kuukkeli ja Kottarainen. (*Bird Life 2011, Suomen alueellisesti uhanalaiset lintulajit*)

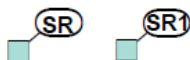

Kuva 36. Luonnonsuojelualueet

Kuva 37. Länsi-Lapissa sijaitsevat IBA- ja FINIBA –alueiden sijainti. Kartalla on esitetty myös suojelualueet

6.11.2 Rakennussuojelualueet / -kohteet

Merkinällä SR osoitetaan kirkkolailla, rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita. Alueilla/kohteilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

SR kohteita koskee seuraava suunnittelumääräys: ”*Suunnittelussa on turvattava kohteen / alueen kulttuurihistorialliset arvot. Uudis- ja lisärakentaminen tulee sopeuttaa sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön.*”

Merkinällä **SR-1** osoitetaan kirkkolailla tai rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita. Alueilla/kohteilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

SR-1 kohteita koskee suojelumääräys: ”*Suojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen heikentäminen on kielletty. Uudis- ja lisärakentaminen tulee sovittaa sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön.*”

Myös ma, SM- ja un- merkinöillä on osoitettu valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Pohjanmaan rantatie on osoitettu kulttuurihistoriallisesti merkittävänä reittinä/tienä.

SR- JA SR-1 -MERKINNÄLLÄ OSOITETUT VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

KEMI

- Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdykskunta (SR 3107)
- Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö (SR 3110)
- Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat: Kemin linja-autoasema (SR 3115)
- Karihaaran tehdasyhdykskunta ja Mäntylä (SR 3108)
- Lapin uitto- ja savottatukikohdat: Myllyniemen sortteerialue (SR 3106)

KEMINMAA

- Lapin uitto- ja savottatukikohdat: Taivalkoski (SR 3106)
- Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdykskunta (SR 3107)

SIMO

- Simon rautatieasema (SR 3109)

TERVOLA

- Lapin uitto- ja savottatukikohdat: Runkaus (SR 3106)
- Koivun rautatieasema (SR 3104)

TORNIO

- Kukkolankosken kalakenttä (SR 3112)
- Alatornion kirkko ympäristöineen (SR-1 3117)
- Tornion kirkko (SR-1 3118)
- Tornion raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja keskikadun puutalokorttelit (SR 3101)
- Tornion rautatieasema ympäristöineen (SR 3101)

YLITORNIO

- Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset (SR 3096)
- Kristineström ja Ainola (SR-1 3075)

KIRKKOLAILLA SUOJELLUT SR- KOHTEET:

- Kemin kirkko (SR 3110)
- Keminmaan kirkot (SR 3105)
- Simonniemen kirkko (SR 3096)
- Ylitornion kirkon tapuli (SR 3076)
- Karungin kirkko (SR 3086)
- Tornion kirkko ja tapuli (SR-1 3118)
- Alatornion kirkko (SR-1 3117)
- Tervolan iso ja vanha kirkko (SR-1 3103)

ASETUKSELLA VALTION OMISTAMIEN RAKENNUSTEN SUOJELUSTA 480/85 SUOJELLUT SR- KOHTEET:

- Kemi: Ailinpietin kalastajakämpä (SR 3116)
- Pello: Niemelä, metsäteknikon virkatalo (SR 3102)
- Tornio: Alakouluseminaari (SR 3101)
- Ylitornio: Aavasaksan keisarinmaja (SR-1 3096)

MUUT MAAKUNNALLISESTI TAI SEUDULLISESTI MERKITTÄVÄT SR-KOhteet

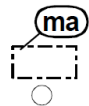
PELLO

- Kirkko (SR 3113)
- Turtolan kirkko (SR 3114)

YLITORNIO

- Ylitornion kirkko, pappila, kansanopisto ja Ahon talo (SR 3076)

6.11.3 Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet/kohteet

Osa-aluemerkinnällä **ma** pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston päätöksen (Vnp. 5.1.1995) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt (RKY 2009) osoitetaan ma -merkinnällä silloin, kun niitä ei ole osoitettu SR-/SR-1 kohteina.

ma -merkintään liittyy suunnittelumääräys: *Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan ma-merkinnällä Lapin kulttuuriympäristöohjelman mukaiset vähintään seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa inventoitujen ja arvioidujen kohteiden sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat -hankkeen perusteella on tehty tarkistuksia aikaisempaan ohjelmaan. Kohteissa on useita kyliä, joissa on jäljellä paljon vanhaa rakennuskantaa, uusi rakentaminen on sovitettu hyvin vanhaan ympäristöön ja kyläkuva on muutenkin ehyt ja kaunis.

Myös SR-, SR-1, SM- ja un- merkinnöillä on osoitettu valtakunnallisesti merkittäviä rakennettua kulttuuriympäristön kohteita. Pohjanmaan rantatie on osoitettu kulttuurihistoriallisesti merkittävänä reittinä/tienä.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

- Ratasjärven kulttuurimaisemat (ma 6094)
- Aavasaksa (ma 6097)
- Tornionjokilaakso (ma 6098)
- Simojoensuun kulttuurimaisemat (ma 8144)
- Lohijärvi – Leukumanpää (ma 8122)

ma -MERKINNÄLLÄ OSOITETUT VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

KEMI

- Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohtat: Kuivanuoronkranni, Valkiakari, Selkä-Sarvi (ma 8136)

KEMINMAA

- Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145)

PELLO

- Ratasjärven kylä (ma 6094)

SIMO

- Simonniemen ja Simonkylän kyläasutus (ma 8139)

TERVOLA

- Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145)

TORNIO

- Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohtat: Kaakamonniemen kalasatama (ma 8136)

YLITORNIO

- Tornionjoen jokivarsiasutus (ma 8146)

Laajemmin kulttuuriympäristöstä on Lapin kulttuuriympäristöohjelmassa (Lapin ympäristökeskus 1997) ja Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat -hankkeissa.

Lapin perinnemaisemia on esitetty Lapin ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen tekemässä selvityksestä ”Lapin perinnemaisemat, Rovaniemi 1999. Aluekuvauksissa on muiden suojelekohteiden osalta mainittu, jos alueella/kohteessa on myös inventoitu perinnebiotyyppejä.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitamien inventointien maisema- ja kulttuuriperintökohteet SR-, SR-1 ja ma-merkinnöillä. Varausperuste esitetään aluekuvauksissa.

Maakuntakaavoituksen yhteydessä on tehty maisemaselvitys, jossa käsitellään alueen kulttuuriperintöä. Maisemaselvitys löytyy Lapin liiton kotisivuilta www.lapinliitto.fi.

MUUT ma -MERKINNÄLLÄ OSOITETUT MAAKUNNALLISESTI TAI SEUDULLISESTI ARVOKKAAT KULTTUURIYMPÄRISTÖT/MAISEMA-ALUEET

KEMI

- Syväkangas (ma 8134)
- Selkäsaari (ma 8137)
- Laitakari (ma 8138)

KEMINMAA

- Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128)
- Saavanojan niityt ja niittytuvat (ma 8143)

PELLO

- Rattosjärven kylä (ma 6093)
- Kittisvaara (ma 6092)
- Konttajärvi (ma 6095)
- Ruuhijärvi (ma 6096)

SIMO

- Tiurasenkrunki (ma 8142)
- Simojokivarren kulttuurimaisema (ma 8140)

TERVOLA

- Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128)
- Vähäjoki ja lintupirtti (ma 8130)
- Varejoki (ma 8131)

TORNIO

- Tornion Empire kaupunginosa, Hannulan silta ja Peräpohjolan opisto ympäristöineen (ma 8125)
- Arpelan kyläkeskusta (ma 8126)
- 27Vojakkalan kylä ja Torniojoen kulttuurimaisema (ma 6098)

YLITORNIO

- Tornionjokivarren kulttuurimaisema (Kainuunkylä–Armassaari–Nuotionranta) (ma 8146)
- Hannukkalanniemi (ma 8123)
- Taroniemi, Purasenvaara (ma 6097)
- Meltosjärven kylä (ma 6099)
- Raanujärvi (ma 8124)

6.11.4 Unescon maailmanperintökohteet

Merkinnällä osoitetaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella Struven kolmiomittausketjuun kuuluvat mittauspisteet suojavyöhykkeineen.

un -merkintää koskee seuraava suunnittelumääräys: ”*Alueen suunnittelussa tulee edistää maailmanperintökohteeksi nimeämisen perusteena olevien arvojen säilymistä ja hoitoa.*”

un- MERKINNÄLLÄ OSOITETUT VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

Ylitornio

- Aavasaksa (un 3032)

Tornio

- Alatornion kirkko (un 3033)

Kansainvälisiä velvoitteita kulttuuriympäristön huomioon ottamiseksi on annettu kansainvälisissä sopimuksissa, kuten UNESCO:n maailmanperintösopimus.

Mittausketjun pisteet käsittävät maailmanperintökomitean päätöksen mukaisesti suoja-alueen. Aavasaksan mittauspisteiden suoja-alueen säde on 50 m (halkaisija 100 m) pisteen ympärillä. Alatornion mittauspisteiden suoja-alueeksi on määriteltä Alatornion kirkkoa ympäröivä vanha kirkkoma.

Struven kolmiomittausketjun pisteet "Tornea" Alatornion kirkontornin huipussa Torniossa ja "Aavasaksa" Aavasaksan vaaran laella sijaitsevan näkötornin lattian alla Ylitorniossa ovat kaksi kuudesta Pohjoiselta jäämereltä Mustallemerelle ulottuvan kolmiomittausketjun Suomessa suojelusta pisteestä. Ne on merkitty Unescon maailmanperintöluetteloon 2005. Mittausketjun varren kansoja yhdistävänä maailmanperintökohteella nähdään olevan teknistieteellisen arvon lisäksi myös yleismaailmallista arvoa. Kohteet on suojeltu Unescon yleissopimuksella, joka on maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista käsittävä sopimus.

Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Se muodostui 258 peruskolmiosta ja 265 peruspisteestä nykyis-

ten Norjan, Ruotsin, Suomen, Venäjän, Viron, Latvian, Liettuan, Valko-Venäjän, Moldovan ja Ukrainan alueella. Perustamisvaiheessa ketju kulki vain kahden maan eli Venäjän ja Ruotsin alueella. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon.

6.11.5 Muinaismuistoalueet / -kohteet

SM

SM

Merkinnällä SM osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltuja maakuntakaavaan merkittyjä alueita ja kohteita, jotka on arvioitu seudullisesti merkittäviksi. Kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/63) nojalla suojeltuja. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa kiinteät muinaisjäännökset on turvattu Museoviraston / Lapin maakuntamuseon ohjeiden mukaisesti yleisellä maakuntakaavamääräyksellä ” *Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä.*” Muinaisjäännösten sijainti ja tiedot on tarkastettava kaavan liitteenä olevasta selvityksestä ”Länsi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset” tai muinaisjäännösrekisteristä. Päivittyvä muinaisjäännösrekisteriaineisto on saatavilla osoitteesta: <http://kulttuuriymparisto.nba.fi>

Kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/63) nojalla suojeltuja. Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.”

Muinaismuistolain (17.6.1963) mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historias-

ta. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo Museovirasto.

Kiinteitä muinaisjäännöksiä muinaismuistolain mukaan ovat:

- 1) maa- ja kivikummut, rökkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatamukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
- 2) pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maanpinnalla ei ole merkkejä;
- 3) kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tai maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tai hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;
- 4) uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset kärjäpaikat;
- 5) muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
- 6) muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappalien, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
- 7) kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
- 8) muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä
- 9) kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Maakuntakaavaan merkityt kohteet edustavat vain osaa Länsi-Lapin koko muinaisjäännöskaannasta ja niiden lisäksi on olemassa moninkertainen määrä muinaisjäännöksiä, jotka joko laadultaan, yleisyydeltään tai säilymisasteeltaan ovat sellaisia, että niillä on lähinnä paikallista merkitystä. Näiden joukossa voi kuitenkin olla kohteita, jotka tutkittuina voivat osoittautua merkittäviksi. Lisäksi kokonaistilanne muuttuu paitsi löydettyä lisää uusia muinaismuistokohteita myös mahdollisesti joitain entisiä kohteita rekisteristä poistettaessa. Laadittaessa maankäyttöä koskevia suunnitelmia on hyvissä ajoin selvitettävä koskeeko hanke kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kaikki vuoden 2011 lopun tilanteessa tunne-

tut alueen kiinteät muinaisjäännökset käyvät ilmi kaavan liitteenä olevasta selvityksestä Länsi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset, jossa olevat tiedot ovat saatavina sähköisinä Lapin Liitosta. Museovirasto puolestaan pitää yllä koko ajan päivittyvää muinaisjäännösrekisteriä osoitteessa: <http://kulttuuriymparisto.nba.fi> Tornion kaupunkialuetta koskeva selvitys on ladattavissa osoitteessa www.nba.fi/fi/kaupunkiarkeologia

Muinaismuistolaki (13 §) määrää, että yleistä maankäyttöhanketta tai kaavoitusta suunniteltaessa on otettava selvää siitä, mitkä ovat suunnitelman vaikutukset kiinteisiin muinaisjäännöksiin eli saattaako hankkeen tai kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Jos niin on laita, on siitä viipymättä ilmoitettava Museovirastolle asiasta neuvottelemista varten. Neuvottelussa on kuultava myös maanomistajaa. Tällä on pyritty välttämään työhankkeiden viivästyminen ja jo käynnistyneiden työhankkeiden keskeyttäminen. Hankkeen kohdealueen muinaisjäännöskannan selvittäminen jo suunnitteluvaiheessa on siten tärkeää. Joissakin tilanteissa voidaan edellyttää kohdealueen muinaisjäännöskannan selvittämistä maastoinventoinnilla. Muinaismuistojen ja muinaismuistojen huomioon ottamisesta on kerrottu tarkemmin edellä mainitussa selvityksessä. Lisätietoja saa Museovirastosta.

Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ovat sellaiset hylät ja hylän osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneina yli sadan vuoden ajan, sekä muut Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta kertovat vedenalaiset rakennelmat. Länsi-Lapin alueelta tunnetaan tällä hetkellä viisi vedenalaista muinaisjäännöstä (Tornio, Kemi, Keminmaa) ja 12 muuta vedenalaislöytöä. Museoviraston tiedot eivät ole kattavia, koska vedenalaisinventointeja on tehty vain rajoitetusti. Tiedot tällä hetkellä tunnetuista vedenalaisista muinaisjäännöksistä löytyvät muinaisjäännösrekisteristä, kaavaan liitteenä olevaan selvitykseen ne eivät sisälly.

Maakuntakaavaan merkityt kohteet ovat olemassa olevien tietojen perusteella alueellisesti tai seudullisesti merkittäviksi arvioituja. Kohteiden valinnassa on kiinnitetty huomiota kohteisiin, jotka ovat merkittäviä ajatellen joko koko maan muinaisjäännöskantaa tai jotka edustavat joko maakunnalle omaleimaisia muinaisjäännöstyypppejä ja jotka ilmentävät maakunnan historiakehitykselle ominaisia piirteitä. Lisäksi kohteiden valinnassa on kiinnitetty huomiota niiden alueelliseen ja ajalliseen jakaumaan sekä siihen, että valitut kohteet muodostaisivat yhtä kohdetta laa-

jempia kokonaisuuksia. Kohteiden säilyvyys ja niiden ympäristön säilyvyys on huomioitu kohteista käytettävissä olevien tietojen puitteissa. Myös tutkimushistoria on vaikuttanut kohteiden valintaan.

Tärkeimmistä teemoista voi nostaa esiin etenkin kivistä asuinpaikkoja, jotka keskittyvät erityisesti Kemijokivarteen sekä harvinaiset kivistä kalmistot. Kivikauden lopulle ajoitetaan myös osa vaarakivikoiden kuopista ja kivirakenteista, jotka ainakin osin liittyvät pyyntiin. Pyyntiin ja elinkeinoin liittyvät myös yleensä sisämaan pyyntikuopat sekä lähempänä rannikkoa usein asuinpaikkojen yhteydessä sijaitsevat kivistä nuoremmat keittokuopat. Erityisen merkittäviä ovat myös muutamia rannikon rautakautiset rökkiökohteet, joista osa on osoittautunut hautauksiksi. Historiallisen ajan kohteista voidaan mainita alueen asutushistoriaan sekä merikalastukseen liittyvät kohteet. Monet kohteista ovat osaksi kaivauksin tutkittuja, joten niistä on enemmän olemassa olevaa tietoa kuin vain inventointien yhteydessä todetuista kohteista.

SM -MERKINNÄLLÄ OSOITETUT VALTAKUNNALLIESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit (SM 3616)

- Rajakari (Keminmaa 163)
- Iso-Huituri Piispankivi (Tornio 117)
- Kaisavaara (Tornio 140)
- Rajakirakka (Ylitornio 190)
- Iso Kerovaara (Pello 187)

Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteet (SM 3544)

- Kaaraneksen masuuni (Pello 147)

KAAVAKARTTAAN MERKITYT MUINAISMUISTOKOhteet:

PELLO

- 94. Talo-Jaivaara (SM 3538)
- 17. Kieksiäisniemi (SM 3539)
- 11. Pikku-Taivaankangas (SM 3540)
- 50. Liikamaa (SM 3541)
- 73. Tervajängän kivi (SM 3542)
- 158. Aittatieva (SM 3543)
- 24–26. Kaaranes – Lohilahti (SM 3545)

YLITORNIO

- 183. Kermajuppo (SM 3546)
- 181. Malminenät (SM 3547)
- 81. Lohijärvi- Kenttäkuru (SM 3548)
- 2. Krunni (SM 3549)
- 28. Kenttämaa (SM 3550)
- 186. Aavasaksa, 133. Aavasaksan näköalatori,
- 132. Aurinkokallio, 137. Itärinne (SM 3551)
- 142. Heikinvaara koillinen (SM 3552)
- 85. Reväsvaara lakiautto (SM 3553)
- 162. Huitaperi (SM 3554)
- 130. Kannala (SM 3555)
- 151. Kierivaara, pohjoisrinne (SM 3556)
- 55. Lassheikin pahta (SM 3557)
- 150. Rovakangas (SM 3558)

TORNIO

- 75–76. Nivavaara 1-3 (SM 3559)
- 61–62. Aapajärvi, Länsipää (SM 3560)
- 89. Tervaseinä, 67. Hiilikodanrakka, 68. Laitilanvaara 3, 93 ja 106. Kattilaharju 2 ja 3 (SM 3561)
- 27. Oravaisensaari (SM 3562)
- 129. Virkamaa (SM 3563)
- 130. Karhakkamaa (SM 3564)
- 46–47. Viitajärvenlehto (SM 3565)
- 3. Susihaudanmäki (SM 3566)
- 2. Rakanmäki (SM 3567)
- 1. Lapinkula (SM 3568)
- 118. Inakari (SM 3569)
- 119. Lehtikari (SM 3570)
- 120. Etukari (SM 3571)
- 121. Pensaskari (SM 3572)
- 132. Tornion kaupunkiarkeologinen alue (SM 3615)

KEMI

- 151. Iso-Huituri (SM 3573)
- 47. Selkä-Sarvi (SM 3574)
- 150. Maa-Sarvi (SM 3575)
- 149. Linnaklupu (SM 3576)
- 9. Ajoskrunni (SM 3577)
- 46, 58 ja 139. Länkimaa 1-3 (SM 3578)
- 140. Itärova (SM 3579)

KEMINMAA

- 23. Kiimamaa (SM 3580)
- 136. Tuhkamaa (SM 3581)
- 50, 115–118. Rovavaara 1-8, 61. Hietakaula (SM 3582)
- 37. Valmarinniemi (SM 3583)
- 69 ja 105. Tervasmaa 1-2 (SM 3584)
- 62. Hiirenkakkara (SM 3585)
- 100–101. Iso-Vise 2-3 (SM 3586)
- 96. Maahilankumpu (SM 3587)
- 87. Kotikumpu (SM 3588)
- 49. Haapamaa (SM 3589)
- 2. Keronmäki (SM 3590)

90. Rantapalo 1 (SM 3591)

- 55–57. Lassilankangas, pohjoinen, itä ja etelä (SM 3592)
- 1. Jatulinlehto (SM 3593)

TERVOLA

- 26, 30, 40–42, 47–50. Törmävaara (SM 3713)
- 112. Hattuvaara (SM 3594)
- 98. Kauvonkangas, Kankaanjänkä (SM 3595)
- 162. Kauvonkangas, Näljynmaa (SM 3596)
- 94. Kauvonkangas, Siirtola (SM 3597)
- 87. Arto (SM 3598)
- 85, 86 ja 135 Mikonaho 1-3, 129 Rakkaviita (SM 3599)
- 72–73. Laajamaa 1-2 (SM 3600)
- 102 ja 122. Sirkonkangas 1 ja 2 (SM 3601)
- 123. Korpela (SM 3602)
- 130. Hirsikangas (SM 3603)
- 66 ja 131. Louepalo, 70. Asutus, 67. Leinonen, 57. Aula, 69. Kokko, 68. Veikkola (SM 3604)

SIMO

- 40. Tainiaro (SM 3605)
- 84–88. Ala-Penikkavaaran laki (SM 3606)
- 6. Rovamaa (SM 3607)
- 9. Vallinpalo (SM 3608)
- 27. Iso Kivimaa (SM 3609)
- 16. Korkiamaa (SM 3610)
- 78. Kantolanharju 1 (SM 3611)
- 83. Tiurasenkrunni (SM 3613)

Merkittäviä arkeologisia kohteita sijaitsee myös kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella. Useat näistä kohteista ovat melko irrallisia nykyajan asuin- ja elinympäristöistä, joten niiden liittämistä osaksi kehittämisvyöhykkeitä ei ole koettu tässä työssä oleelliseksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei kyseessä olevia kohteita tulisi kehittää. Kulttuuriperintöä hyödyntäen voisi kehittää esimerkiksi (virtuaalisen/todellisen) arkeologisen matkan tai polun rannikolta ylemmäs sisämaahan seuraillen vanhoja rantavyöhykkeitä ja tunnettuja kulttuuriperintökohteita, jossa olisi nähtävissä maankohoamisen ja kulttuuriperinnön suhde toisiinsa. Tätä voisi hyödyntää mm. alueen matkailussa ja opetuksessa.

6.11.6 Kulttuurihistorialliset reitit

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti.

Merkintään liittyy seuraava suunnittelumääräys:
Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRIS- TÖT (RKY 2009):

- Pohjanlahden Rantatie (Pohjanmaan rantatie)

Simonkylässä on myös Tielaitoksen valitsema museotie, joka on osa Pohjanlahden Rantatietä. Pohjanlahden rantatien kehittäminen matkailutienä tukeutuu kulttuurihistoriallisen reitin olemassa ololle.

Taulukko 14. Kulttuuriympäristö

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN KULTTUURIPERINTÖ - SUOJELUPERUSTETAULUKKO						*) Muinaismuistolain mukaisia kohteita on esitetty pääasiassa erillisenä omaan selvitykseen perustuen										
Tunnus	RKY 2009	RKY 1993	Unesco maailmanperintökohde	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85	Rakennusluokitus	Laki rak. perint. suojelusta	Kirkkolaki	Muinaismuistolaki	Rautatieopimus	Maakunnallisesti arvokas maisemadetail	Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö	Lapin perinnetut	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö	MRL	
Kemi																
Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat																
- Kuivanuoronkrunni	ma 8143															
- Valkiakari	ma 8143															
- Selkä-Sarvi	ma 8143															
--- Ailinpietin kalastajakämppä	SR 3116				x											
Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdykskunta																
- Vallitunsaari	SR 3107	x													x	
Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö																
- Kemin kirkko		x		x												
- Sauvoaaren suojellut rakennukset																
--- Penttilä															x	
--- Pruntsi															x	
--- Jänkälä															x	
--- Leipätehdas															x	
- Sauvoaari																
--- Länsi-Pohjan keskussairaala															x	
--- Vanhainkoti Nestori (ent. KOP-konttori)															x	
--- Entinen pääkirjasto															x	
--- Entinen nuortenkirjasto															x	
--- Entinen musiikkikirjasto															x	
--- Piltzenin päärakennus															x	
--- Rauhanyhdistys															x	
--- Kemin osuuskaupan ravintalarakennus															x	
--- Tiihonen															x	
--- Kallioksen asuinrakennus															x	
--- Entinen kuumesairaala															x	
--- Kaivolinnan päiväkot															x	
--- Entinen pappila ja seurakuntatalo															x	
--- Entinen Ytterberg															x	
--- Pelastusarmeija															x	
--- Hedberg															x	
--- Tani															x	
--- Päärakennukset korttelissa 127															x	
--- Kaainen															x	
--- Kemin pirtti															x	
--- Uimahalli															x	
--- Urheilukatu 11 - 15															x	
--- Työväentalo /Ammattikorkeakoulu															x	
--- Pirtin muuntamo															x	
--- Raatihuone															x	
--- Museorakennukset korttelissa 162															x	
--- Ulenin asuinrakennus															x	
--- Mansikkakanavan sahan voimalarakennus															x	
--- Tullikamari ja tullimaksiini															x	
--- Junnelius															x	
--- Musiikkiopisto															x	
--- Lukio															x	
--- Vanha ammattikoulu															x	
--- Keskuskoulu															x	
--- Entinen tyttölyseo															x	
--- Satamatoimisto Seilari															x	
Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat																
- Kemin linja-autoasema	SR 3115	x														
Valtakadun kerrostaloalue ja rautatieaseman miljöö, työväentalo																
	vain liite											x				
Karihaaran tehdasyhdykskunta ja Mäntylä																
SR 3108	x	x														
- Asemakaavalla suojellut kohteet:																
- Mäntylän vanhat asuinrakennukset															x	
- Karila (toimistotalo)															x	
- Virkailijakerho															x	
- Toimitusjohtajan asunto															x	
- Ruokalarakennus															x	
- Kontulan asuinrakennus															x	

Taulukko 14. Kulttuuriympäristö

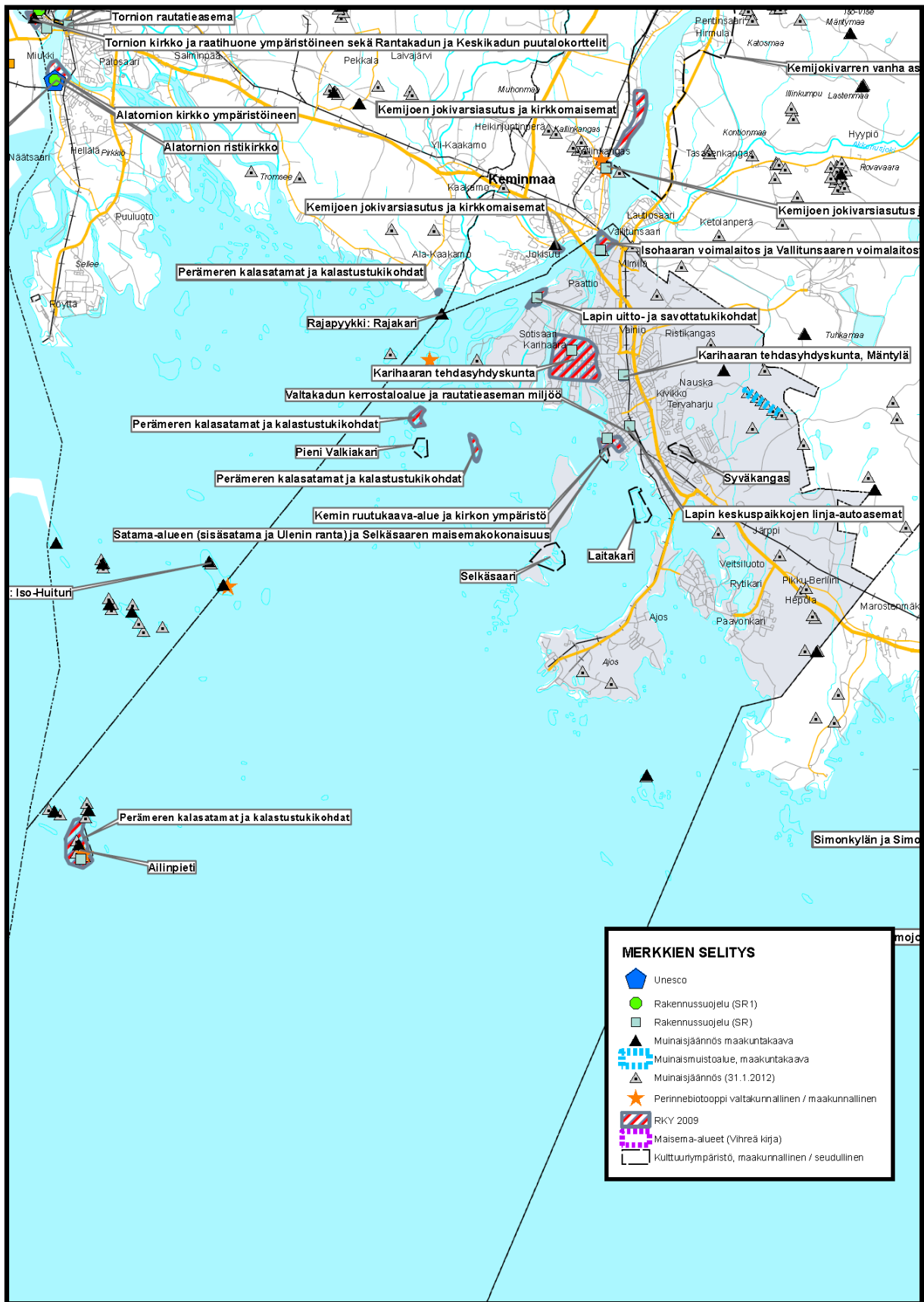
	Tunnus	RKY 2009	RKY 1993	Unesco maailm perin tököh e	Valtakun nallisesti arvokas maisema- alue	Asetus valtion omistam ien rakennu sten suojelust a 480/85	Rakenn ussuoj elulaki	Laki rak. perint. suojel emise sta	Kirkko laki	Muin aismu istola ki	Raut aties opim us	Maakunnal isesti arvokkaat maisemak okonaisuud et	Maakun nalliset i arvokas kulttuur ympäris tö	Lapin nema t	Maakunn allisesti merkittä vä rakennet tu kulttuuri ympärist ö	MRL
- Kerhola (Kukkola)																x
- Kemilä																x
- Paloasema																x
- Lääkärintasunto																x
- Pääkonttori ja autotalli																x
- Sahalaitos sahasaarella (saharakennus)																x
- Työnjohtajakerho																x
- Pajusaaren koulu																x
- Sahan piippu ja korjaamo																x
Pohjanmaan rantatie	viiva	x														
Lapin uitto- ja savottatukikohdat		x														
- Myllyniemen sortteerialue	SR 3106															
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkit		x														
- Rajakari	SM 3616									x						
Syväkangas	ma 8134												x			x
Laitakari	ma 8138												x			
Selkäsaari (vanhat aallonmurtajarakenteet)	ma 8137												x			
Pieni Valkiakari	ma 8136												x			
Keminmaa																
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat		x														
- Keminmaan kirkot ja Valmarinniemi	ma 8145															
--- Keminmaan kirkot	SR 3105								x							
--- Valmarinniemi	SM 3583									x						
- Korois kylä	ma 8145															
- Törmän kylä	ma 8145															
- Liedakkala	ma 8145															
- Länsi-koski	ma 8145															
- Alapaakkola	ma 8145															
Kemijokivarren vanha asutus	ma 8128		x													
Lapin uitto- ja savottatukikohdat		x														
- Taivalkoski (uittotukikohta)	SR 3106															
Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdyiskunta	SR 3107	x														
- Voimalaitos																
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkit		x														
- Rajakari	SM 3616									x						
Pohjanmaan rantatie	viiva	x														
Pello																
Ratasjärven kulttuurimaisema	ma 8147				x											
Ratasjärven kylä	ma 8147	x	x													
Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteet		x														
- Kaaraneskosken masuuni	SM 3544									x						
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkit		x														
- Iso Kerovaara	SM 3616									x						
Niemelä, metsäteknikon virkatalo	SR 3102					x										
Pellon kirkko	SR 3113															x
Turtolan kirkko	SR 3114															x
Kittisvaara	ma 6092		x													x
Konttajärvi	ma 6095												x			
Ruuhijärvi	ma 6096												x			
Rattosjärvi	ma 6093												x			

Taulukko 14. Kulttuuriympäristö

	Tunnus	RKY 2009	RKY 1993	Unesco maailmanperintökohde	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85	Rakennusuojelulaki	Laki rak. perint. suojelusta	Kirkkolaki	Muinaismonnintola	Rautatieopimus	Maakunnallisesti arvokas maisemakokonaisuudet	Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö	Lapin perintöalue	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö	MRL
Simo																
Simojoensuun kulttuurimaisema	ma 8139				x											
Simonniemen ja Simonkylän kyläasutus - Simonniemen kirkko	ma 8144 SR 3096	x	x						x							
Pohjanmaan rantatie	viiva	x														
Simon rautatieasema	SR 3109	x	x							x						x
Simojokivarren kulttuurimaisema - Alaniemi	ma 8140		x										x		x	
- Ylikärppä													x		x	
- Huhtalan alaniemen kulttuurimaisema											x					
Tiurasenrunni	ma 8142												x			
Tervola																
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat - Tervolan kirkkomaisema	ma 8145 ma 8145	x		x												
--- Tervolan iso ja vanha kirkko	SR-1 3103							x								
- Liimatanperä	ma 8145															
- Kurvilansaari	ma 8145															
- Ossauskoski	ma 8145															
- Peura	ma 8145		x													
Kemijokivarren vanha asutus	ma 8128		x												x	
Lapin uitto- ja savottatukikohdat - Runkaus (uittotukikohta)	SR 3106	x					x									
Koivun rautatieasema	SR 3104	x	x							x						
Vähäjoki ja lintupirtti	ma 8130												x		x	
Varejoki	ma 8131												x		x	
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit -- Kaisavaara	SM 3616	x								x						
Tornio																
Tornionjokilaakso	ma 6098				x											
Vojakkalan kylä ja Torniojoen kulttuurimaisema	vain liite		x												x	
Kukkolankosken kalakenttä	SR 3112	x	x													
Alatornion kirkko ympäristöineen	SR-1 3117	x	x					x								
Karungin kirkko ja pappila - Kirkko	SR 3086		x					x								
Struven astemittausketju - Tornea	un 3033	x			x											
Tornion kirkko ja raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja keskikadun puutalokorttelit - Tornion kirkko ja tapuli	SR 3101 SR-1 3118	x	x						x							
- Suensaaren asemakaavalla suojellut kohteet --- Pormestarin talo		x														x
--- Puistola																x
--- Säipän talo																x
--- Suensaaren koulu																x
--- Parthanin koulu																x
--- Raatihuone ja pormestarin talo ymp.			x													x
--- Äströmin umpikartano																x
--- Nymanin talo																x
--- Aspion talo																x
--- Viipolan talo																x

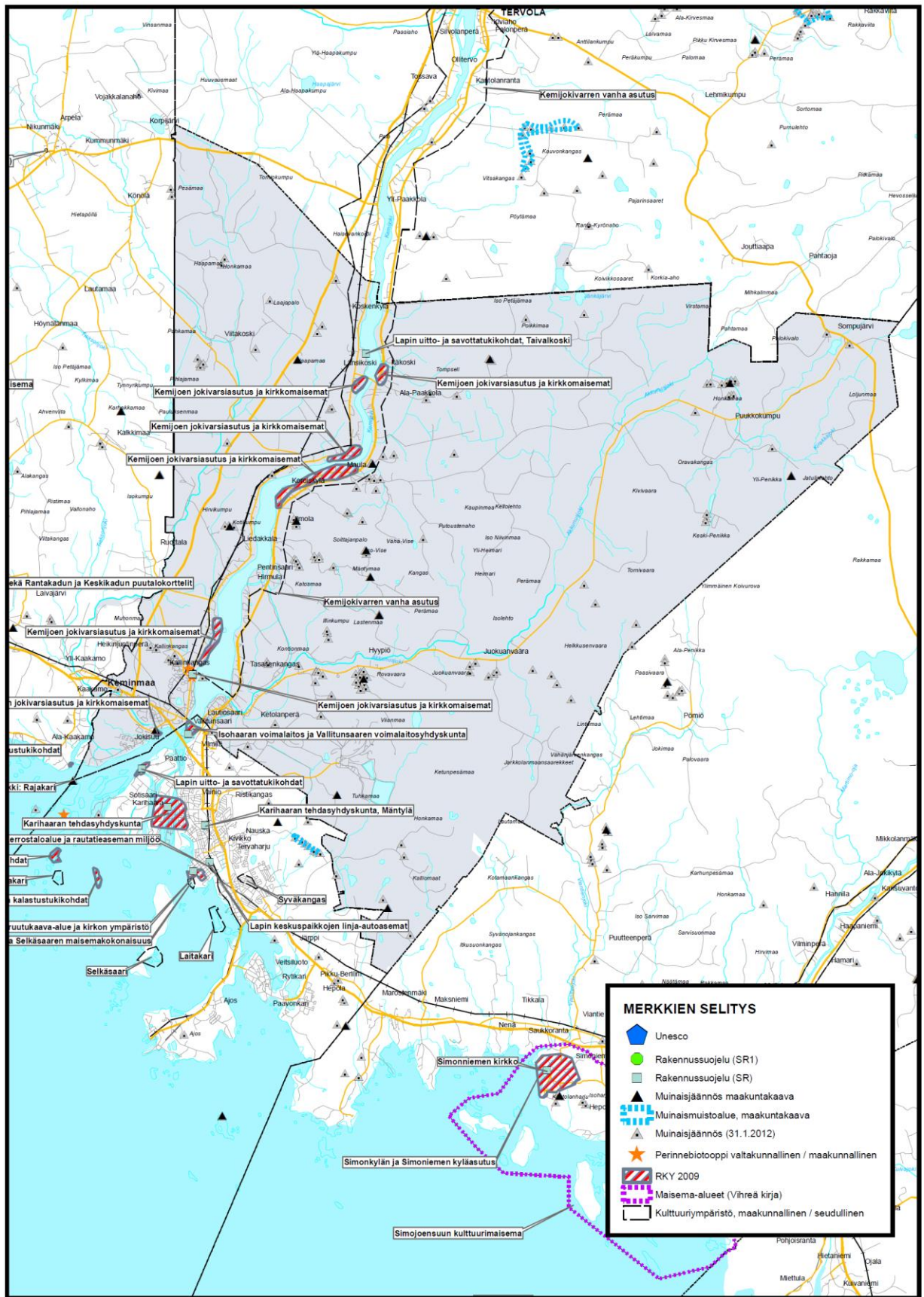
Taulukko 14. Kulttuuriympäristö

	Tunnus	RKY 2009	RKY 1993	Unesco maailm anperin tökohte	Valtakun nallisesti arvokas maisema- alue	Asetus valtion omistam ien rakennu sten suojelusta	Rakenn ussuoj elulaki	Laki rak. perint. suojel emise sta	Kirkko laki	Muin aismu istola ki	Raut aties opim us	Maakunnal isesti arvokkaat maisemat	Maakun nalliset i arvokas kulttuur ympäris tö	Lapin nema t	Maakunn allisesti merkittä vä rakennet tu kulttuuri ympärist ö	MRL
--- Kunnalliskoti																x
--- Granrothin talo																x
--- Yhdyspankin toimitalo																x
Alakouluseminaari						x										
Tornion rautatieasema ympäristöineen	SR 3119	x	x								x					
Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat - Kaakamonniemen kalasatama	ma 8136	x	x											x		
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkit -- Kaisavaara	SM 3616	x								x						
-- Iso-Huituri	SM 3616									x						
-- Rajakari	SM 3616									x						
Pohjanmaan rantatie	viiva	x														
Tornio empirekaupunginosa, Hannulan silta ja Peräpohjolanopisto ympäristöineen	ma 8125												x		x	
Arpelan kyläkeskusta -- Arpelan hakamaa	ma 8126												x		x	
Ylitornio																
Lohijärvi-Leukumanpää	ma 8122				x											
Tornionjokilaakso	ma 6098				x											
Tornionjoen jokivarjasutus	ma 8146	x														
Ylitornion kirkko, pappila, kansanopisto ja Ahon talo - Ylitornion kirkon kellotapuli	SR 3076								x				x			
Aavasaksa	ma 6097				x											
Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset -- Aavasaksan keisarinmaja	SR- 1 3096	x	x			x										
Tornionjokivarren kulttuurimaisema (Kuivakangas- Kaulinranta-Marjosaari)	vain liite												x			
Taronniemi, Purasenvaara	vain liite												x			
Struven astemittausketju - Aavasaksa	un 3032	x			x											
Kristineström ja Ainola - Portimokosken vanha voimalaitos	SR 3075	x												x		
Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykkit - Rajakirakka	SM 3616									x						
- Isokerovaara	SM 3616									x						
Hannukkalanniemi	ma 8123					x										
Meltosjärven kylä	ma 6099			x												x
Raanujärvi	ma 8124			x												x

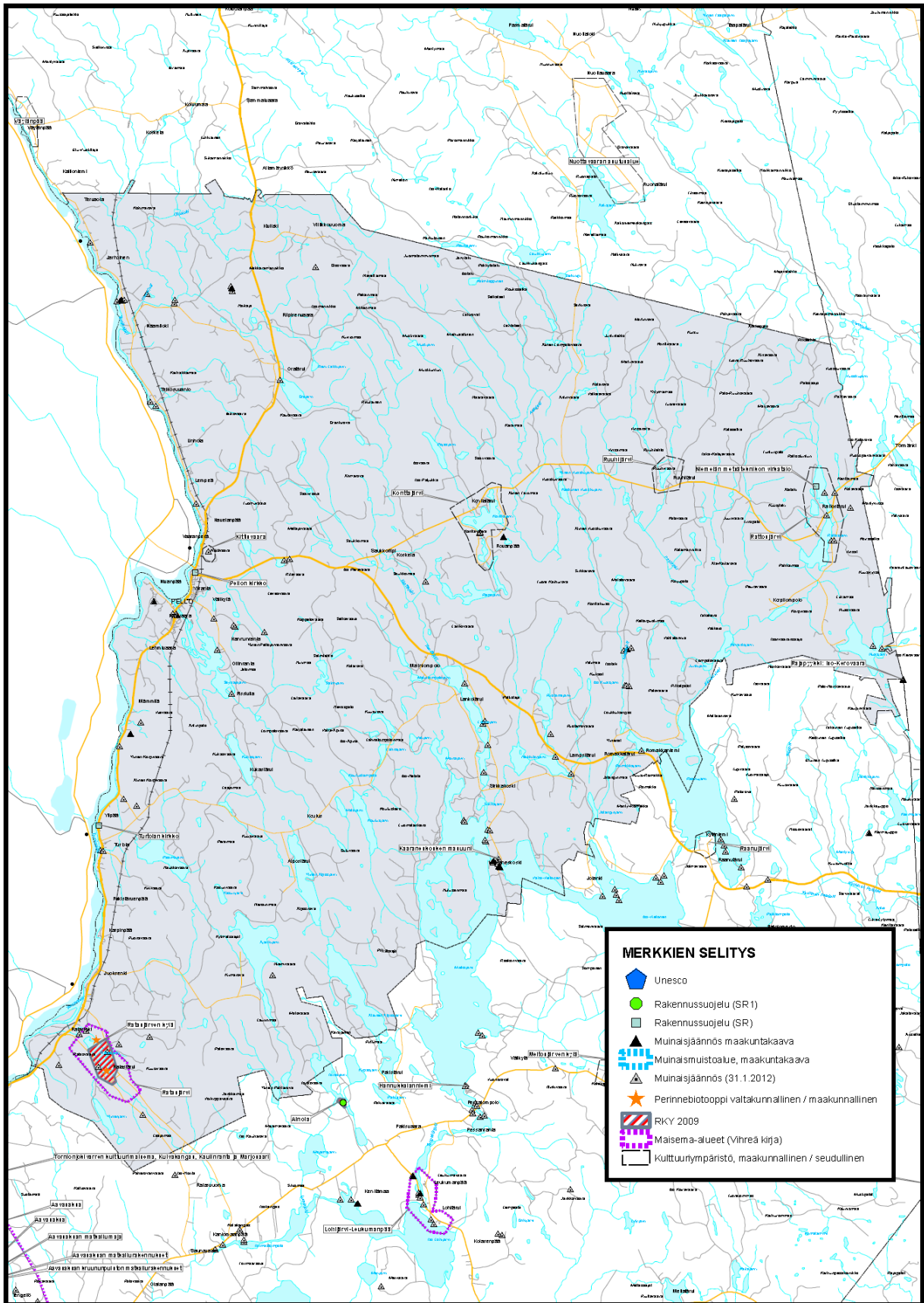

Kuva 38. Kemijoki kulttuuriympäristö

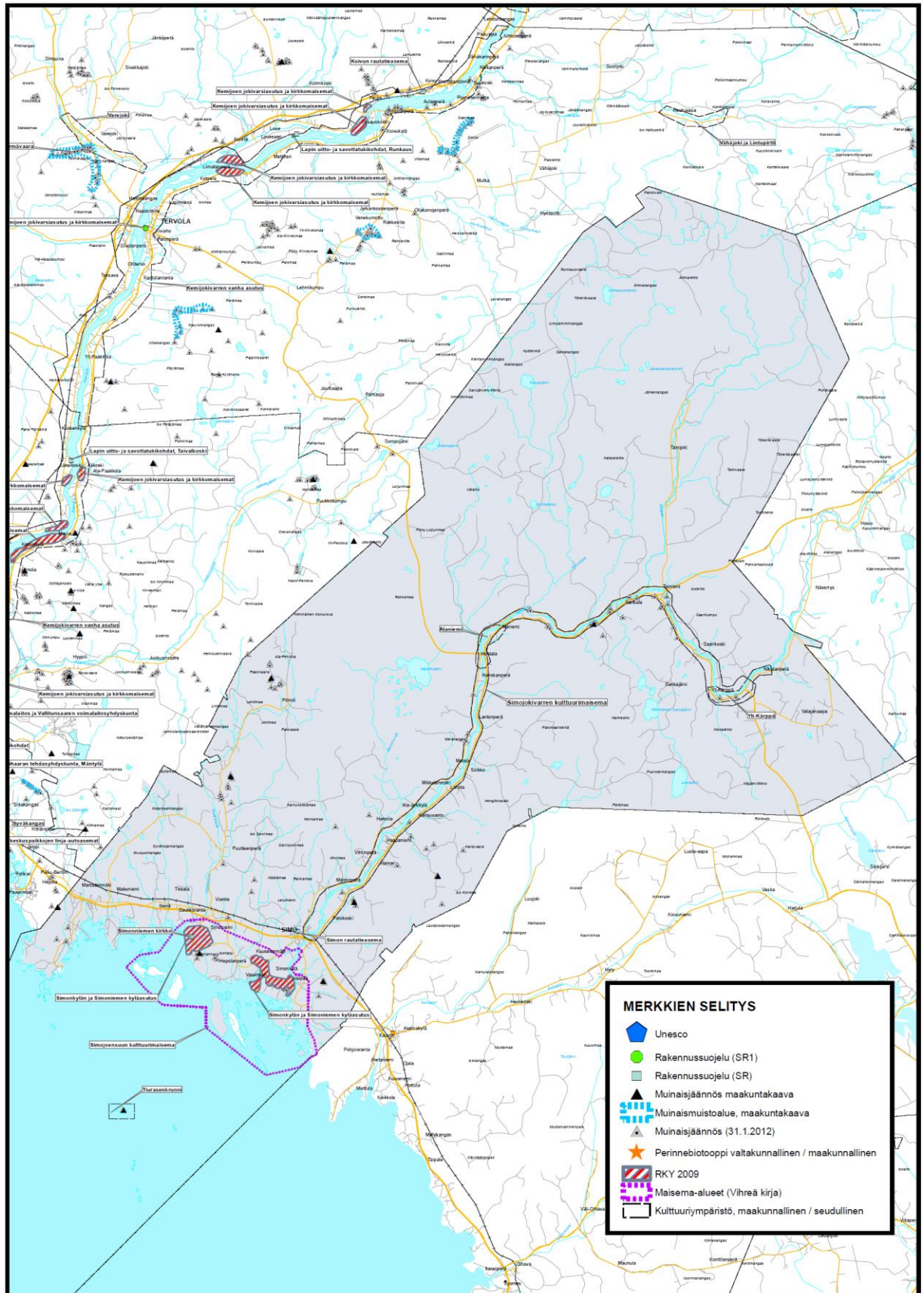

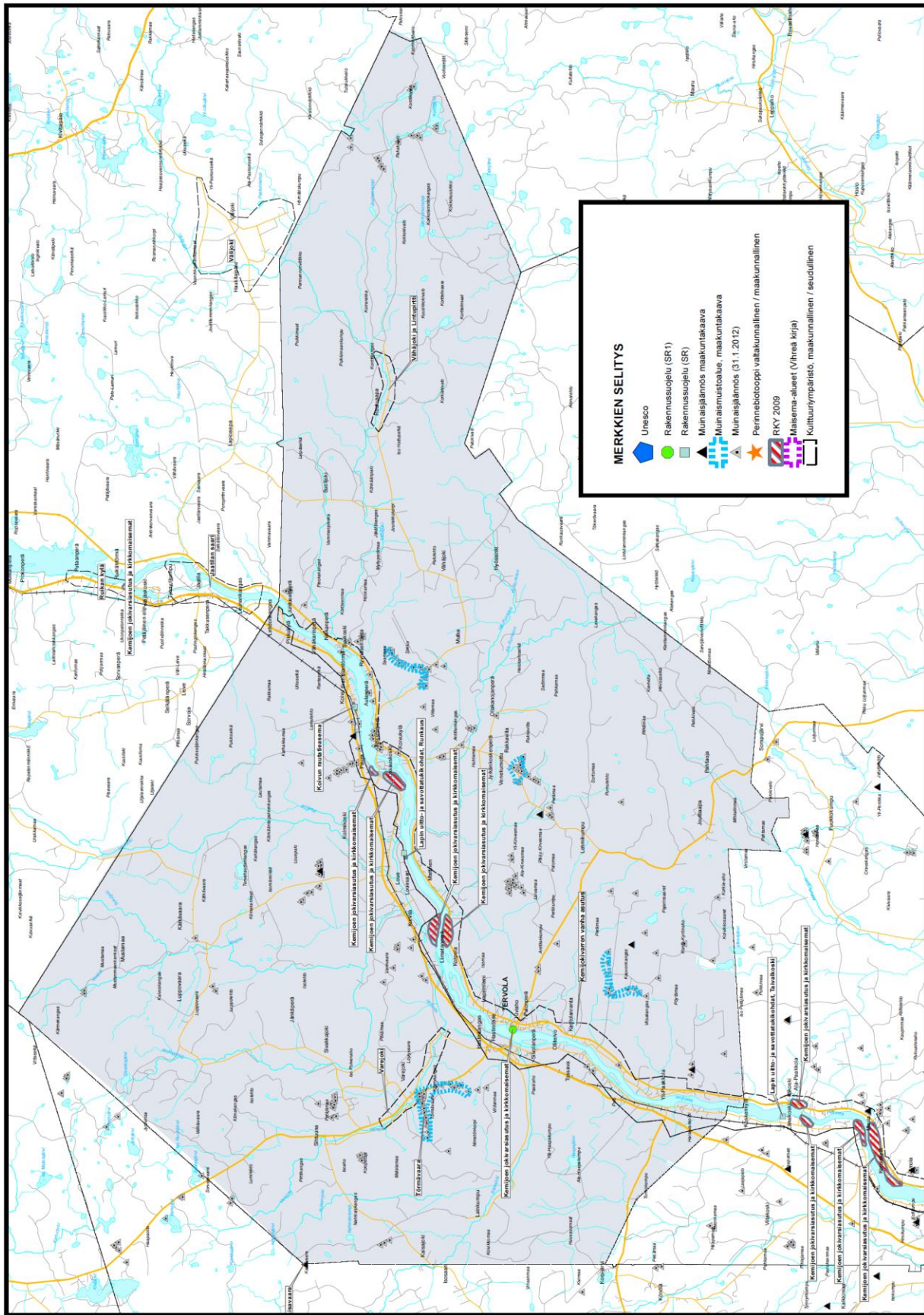
Kuva 39. Kemijoen kulttuuriympäristö

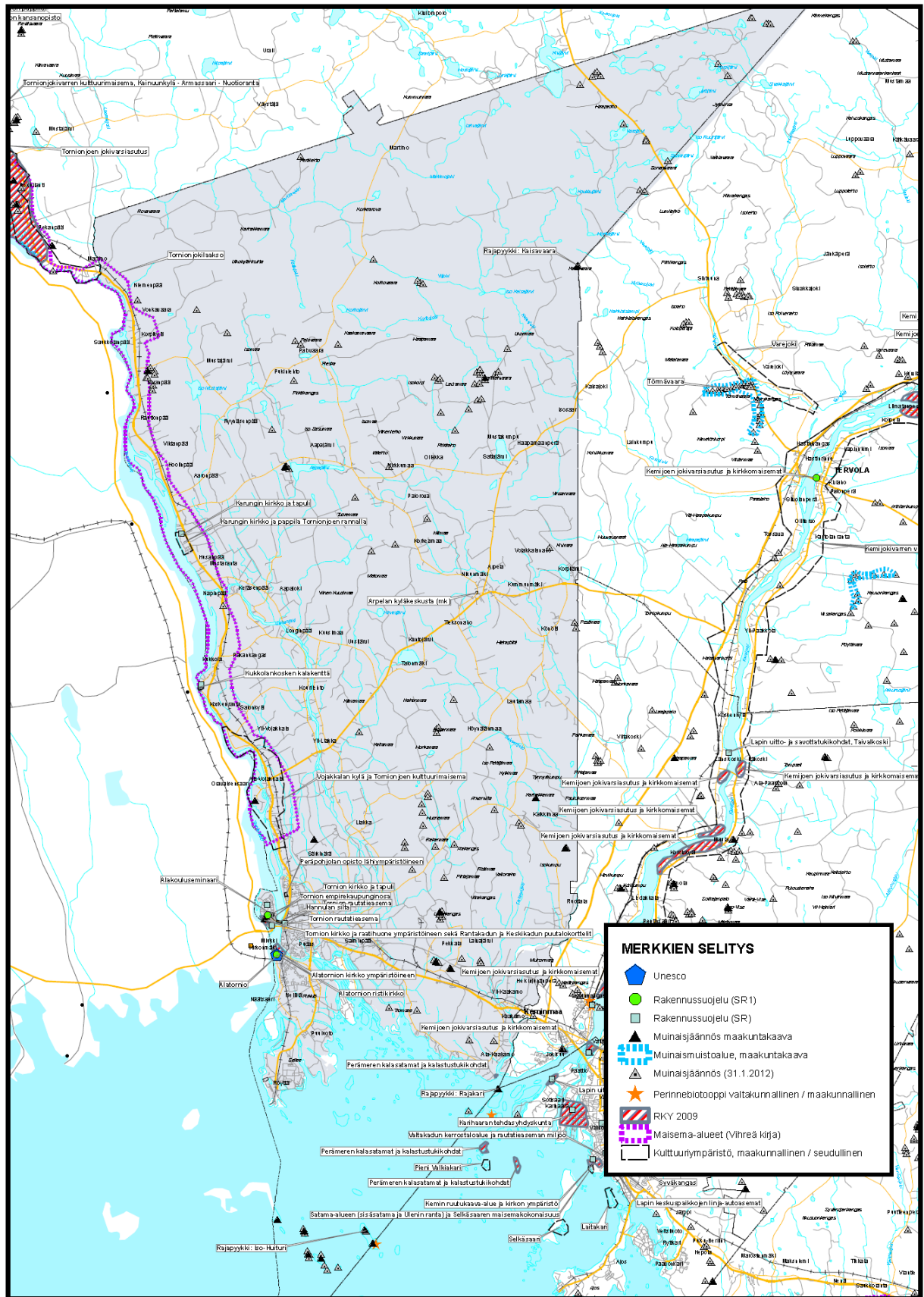
Kuva 40. Pellon kulttuuriympäristö

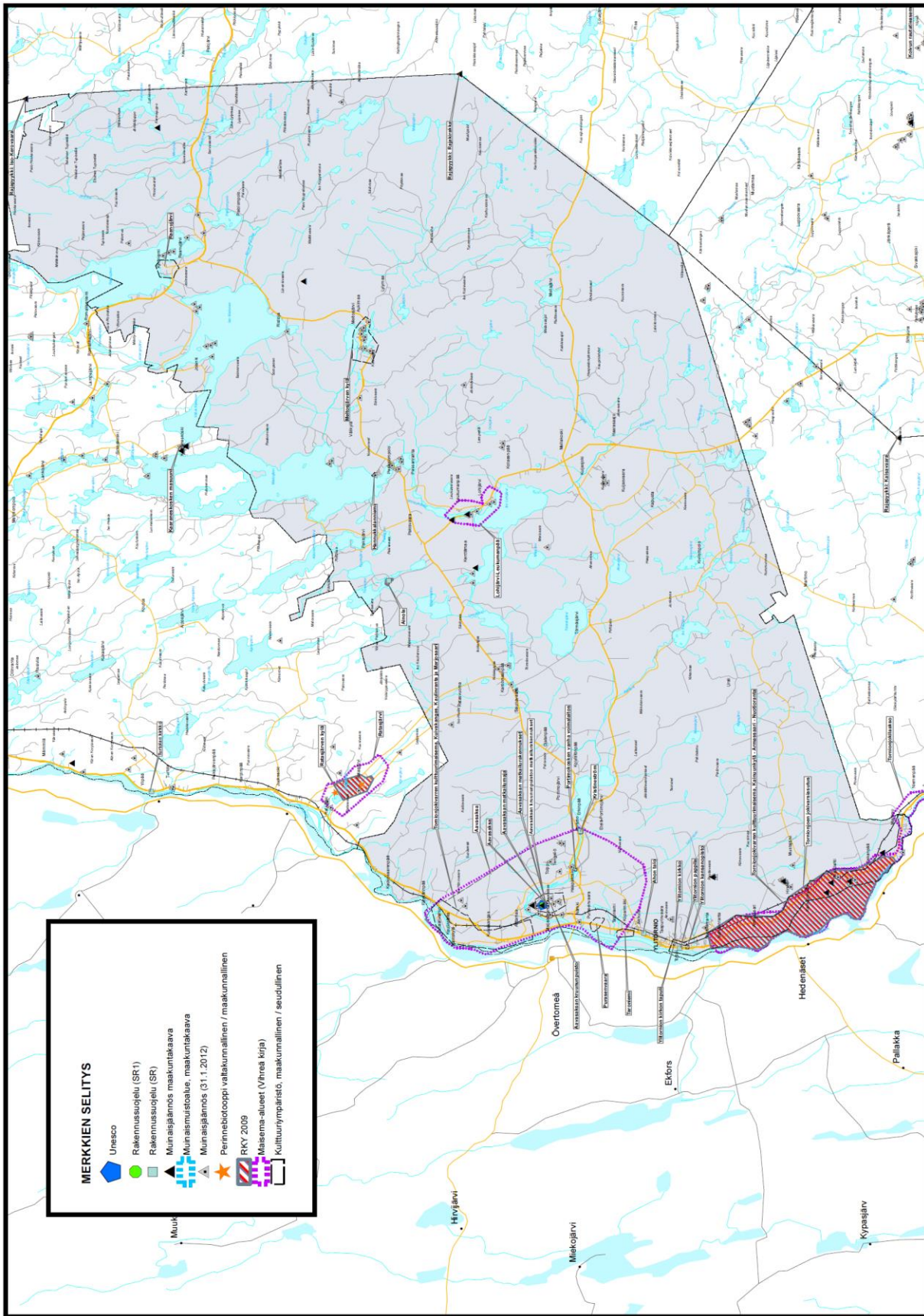
Kuva 41. Simonsen kulttuuriympäristö

Kuva 42. Tervolan kulttuuriympäristö

Kuva 43. Tornion kulttuuriympäristö

Kuva 44. Ylitornion kulttuuriympäristö

6.11.7 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma

Osa-aluemerkinnällä pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän harjijensuojeluohjelman (Vnp. 3.5.1984) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet sekä valtakunnallisesti merkittävät kallioalueet tai muut vastaavat geologiset muodostumat.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu:

- **harjijensuojeluohjelman mukaiset alueet:** Säikkäränrova, Kaitarova ja Kaitaharju
- **valtakunnallisesti arvokkaat moreeni-muodostumat:** Nahkiaiskangas, Kuusikko-Loanmaa, Virkkumaa, Tihosenahot, Lalmamaa, Iso Teerikumpu, Pöytämaa, Honkamaa, Himokumpu, Korkiamaa, Palojänkä, Rovamaa, Mellasalo, Pissiviia, Kiimasijanmaanpalo, Tuorekumpu, Sihtuuna, Ruuttulampi, Lautamaa-Karjalanmaa, Rajakumpu-Isokuoringinjänkkä, Metsäkyrönaho-Näljymaa, Alkumaa-Ahvanviita, Isokumpu-Tuohimaa, Käärmekangas - Viitakangas, Metsämäinen Uttamoisten maa ja Järvenpalo

Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat perustuvat ympäristöministeriön tekemään inventointiin ja arvotukseen (Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat, Suomen ympäristö 14/2007). Alueet eivät ole varsinaisia suojelualueita, vaan ne on otettava huomioon esimerkiksi maa-aineslain mukaisen lupamenettelyn kautta.

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten on laadittu erillisselvitys ”Länsi-Lapin taustaselvitykset - Geologiset varat ja pohjavedet”, jossa on esitetty myös alueen arvokkaat harjualueet ja geologiset muodostumat.

Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat on esitetty kuvassa 38. Selvityksen (SY 32/2011 *Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat*) keskeinen tavoite oli saada mahdollisimman kattava tietopohja Suomen tuuli- ja rantakerrostumista, niiden maise-mallisista ja suojelullisista arvoista sekä hoidon tarpeesta. Selvityksen tuli tuottaa maamme tuuli- ja rantakerrostumista ympäristöperusteinen luokitusaaineisto alueidenkäytön ja suojelusuunnitte-

lun sekä maa-aineslain mukaisen lupaharkinnan tausta-aineistoksi. Tämä selvitys ei ole suoje-luohjelma eikä tällä julkaisulla ole suoraan lakiin perustuvia oikeudellisia vaikutuksia.

6.11.8 Tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet

Osa-aluemerkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankin-nan kannalta tärkeitä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan pohjavesialueet (pääasiassa 1. luokan alueet) osa-alueerasterilla päämaankäyttöluokan päälle. Alueella voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Pohjavesialueita koskee suunnitelmääräys: *Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ja määrä eivät niiden vaikutuksesta heikkene.*

Pohjavesialueista tärkeimpiä ovat kuntien päätaajamia palvelevat tuotannossa olevat tai mahdollisesti myöhemmin tuotantoon otettavat alueet.

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten on laadittu erillisselvitys ”Länsi-Lapin taustaselvitykset - Geologiset varat ja pohjavedet”, jossa on esitetty alueen tärkeät, vedenhankintaan soveltuvat ja muut pohjavesialueet.

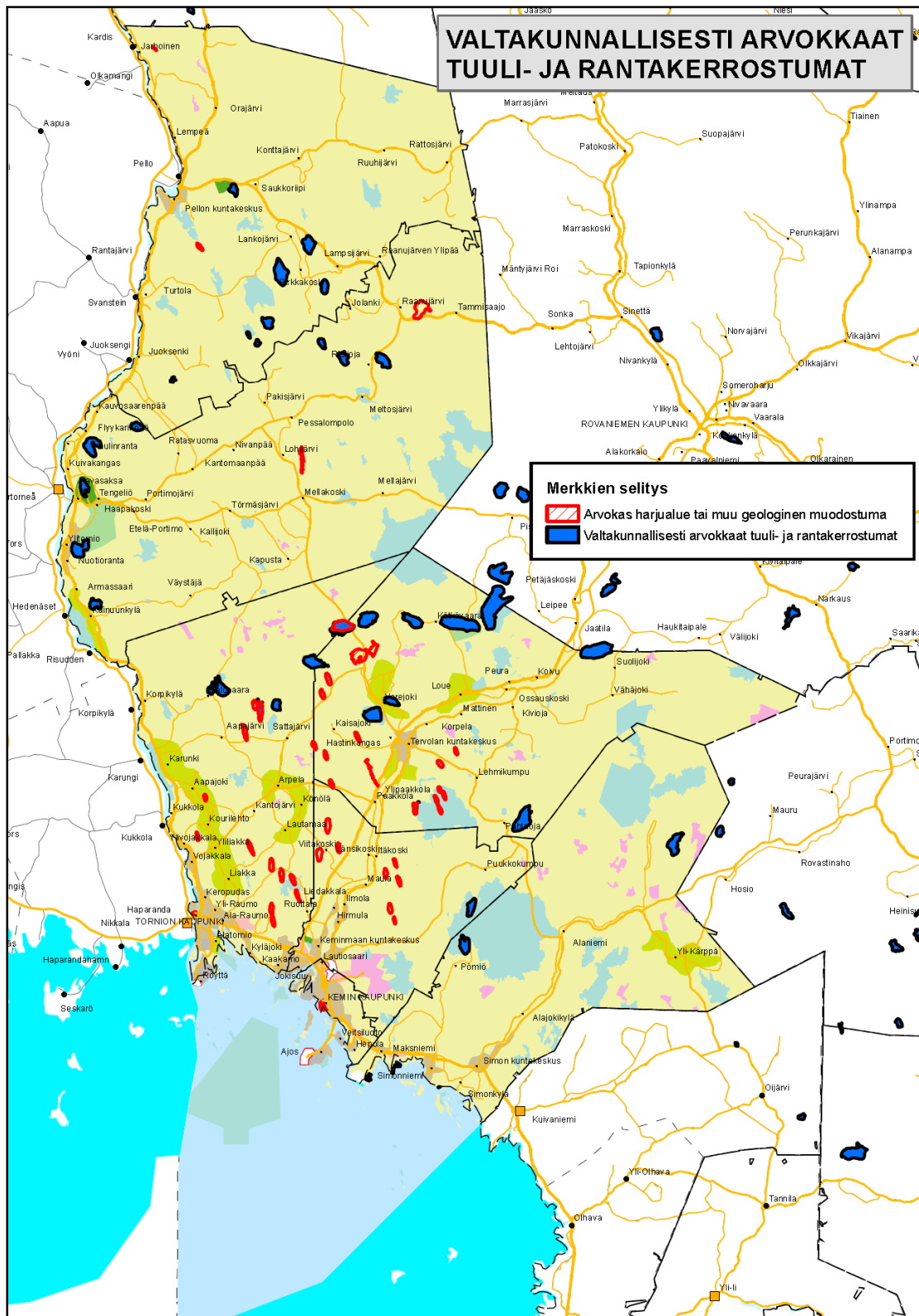
Elijärven kaivosalueelle ulottuvalla Ristikangas, Ketolanperä – Salmenkylänkangas - pohjavesialueella on vedenottamoita. Alueen pohjoisosassa (Ristikangas, Ketolanperä – Salmenkylänkangas B) on kaksi vedenottamoita ja eteläosassa (Ristikangas, Ketolanperä – Salmenkylänkangas A) on yksi vedenottamo. Vedenot-tamot eivät sijoitu EK 1919 alueeksi merkityn alueen sisäpuolelle.

6.11.9 Rantojen suojeluohjelman mukainen alue

Merkinnällä **rs** osoitetaan olemassa olevia ranto-jensuojeluohjelman mukaisia alueita. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavassa on osoitettu rantojensuojelu-alueet; Miekjärvelle ja Koutusjärvelle .

Kuva 45. Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat

6.12 MUUT MERKINNÄT

6.12.1 Melualue

Merkinnällä osoitetaan alueita, jolla melutaso ylittää valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisen päiväohjearvon $L_{den(07-22)}55$ dB. Alueella voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: *Alueelle ei tule suunnitella sijoitettavaksi asuinrakennuksia, sairaaloita yms. laitoksia tai muita sellaisia toimintoja, jotka ovat herkkiä meluhaitoille.*

Merkinnällä osoitetaan Kemi-Tornion lentokentän $L_{den(07-22)}55$ dB melualueen likimääräinen enustettu raja vuodelle 2025. Rajaus perustuu vuonna 2009 tehtyyn Finavian tekemään selvitykseen ”Kemi-Tornion lentoasema, Lentokonekuljetus, tilanne 2008 ja ennuste 2025, yleistason tarkastelu (A5/2009)”.

6.12.2 Suojavyöhyke

Suojavyöhyke merkinnällä (sv) osoitetaan aluetta, jolla on Puolustusvoimien ammusvaraston sijoituksesta johtuva räjähdysvaara. Merkintöihin liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintään liittyy suunnittelumääräys: ”*Suunniteltaessa alueen käyttöä tulee puolustusvoimille ja pelastusviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.*”

Osa-aluemerkinnällä sv osoitetaan suojavyöhyke Puolustusvoimien Rakkaviidan varaston ympärille.

6.12.3 SEVESO-alueet

Merkinnällä osoitetaan SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.

Taulukossa 14 luetellaan ne vaarallisia kemikaa- leja käsittelevät laitokset (tehdas tai varasto) Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, joihin sovelletaan ympäristöministeriön kirjeessä dnro

3/501/2001 kuvattuja lausuntomenettelyitä kaavoitukseen ja rakentamisen lupiin liittyen.

Taulukossa 14 mainittu etäisyys eli laitosta ympäröivän konsultointivyöhykkeen laajuus, mitataan tehdasalueen tai tontin rajalta. Kaivosalueille muodostuu lisäksi oma konsultointivyöhykkeensä.

Konsultointivyöhyke on yleispiirteinen tapa kuvata vaarallisten aineiden käsittelyyn ja varastointiin sisältyvää suuronnettomuuden riskiä ja sen aineellista ulottuvuutta. Konsultointivyöhyke ei ole suojavyöhyke, joten sitä ei voi suoraan käyttää suojaetäisyytenä tuotantolaitoksen ja muun toiminnan välillä.

Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvaan kaavoitukseen ja rakentamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Vyöhyke ilmaisee sen etäisyyden laitoksesta, jonka sisällä toimittaessa turvallisuuden varmistamiseen tähtäävä asiantuntijalausuntomenettely on tarpeen toteuttaa. Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että kaikki viranomaiset saavat riittävän tiedon ja vaikutusmahdollisuudet suunniteltuihin maankäytön muutoksiin ja myös suuronnettomuusvaaraa aiheuttava laitos tulee kuulluksi.

Jos tuotantolaitosta ympäröivän, nk. konsultointivyöhykkeen sisäpuolelle jäävälle alueelle laaditaan kaava tai sen muutos, jonka toteuttaminen saattaisi merkitä suuronnettomuusriskille altistuvien henkilöiden määrän vähäistä merkittävämpää kasvamista, kaavaa laadittaessa on tarpeen selvittää tuotantolaitoksen toimintaan liittyvät riskit onnettomuusvaaran kannalta (MRL 9 § ja MRA 1 §). Nämä vaikutukset on otettava huomioon laadittaessa kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (MRL 63 §).

Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista suuronnettomuusriskin piiriin kuuluvan vyöhykkeen sisälle on kaavaa laadittaessa syytä pyytää kunnan palo- ja pelastusviranomaisen (palopäällikön) ja tarvittaessa TUKES:n lausunto.

Suuronnettomuusriskille altistuvien henkilöiden määrän vähäistä merkittävämpää lisääntymistä merkitseviä suunnittelutarveratkaisuja, poikkeamispäätöksiä tai rakennuslupia asuinrakennuksille tai yleiseen käyttöön tarkoitetuille rakennuksille tai muille riskiherkille toiminnoille käsiteltäessä tulee suuronnettomuusvaarallisista laitoksista tai varastoista aiheutuvat vaarat selvittää ja turvallisuuden edellyttämät etäisyydet ottaa huomioon.

Onnettomuusriskin ja riittävien suojaetäisyyksien selvittämiseksi on sellaisista lupahakemuksista, joiden myöntämisestä voisi seurata suuronnettomuusriskille altistuvien henkilöiden määrän vähäistä merkittävämpi lisääntyminen, syytä pyytää lausunto kunnan palopäälliköltä, joka harkitsee onko myös TUKES:n lausunto tarpeen.

Taulukko 15: Konsultointivyöhykkeet

	Kunta	Konsultointivyöhykkeen laajuus km
Baltic Tank Oy	Kemi	1,5
Metsä-Botnia Oy Ab	Kemi	1,5
Neste Oil Oyj, Kemin terminaali	Kemi	1,5
Stora Enso Oyj, Veitsiluodon tehtaat	Kemi	1
Forcit Oy Ab	Keminmaa	1,5
Aga Oy Ab, Tornion ilmakeasutehdas	Tornio	1
Neste Oil Oyj, Tuotanto ja Logistiikka	Tornio	1,5
Outokumpu Chrome Oy	Tornio	1,5
Outokumpu Stainless Oy	Tornio	1,5
Foret BtL biodiesel -hanke (suunnitteilla)	Kemi	

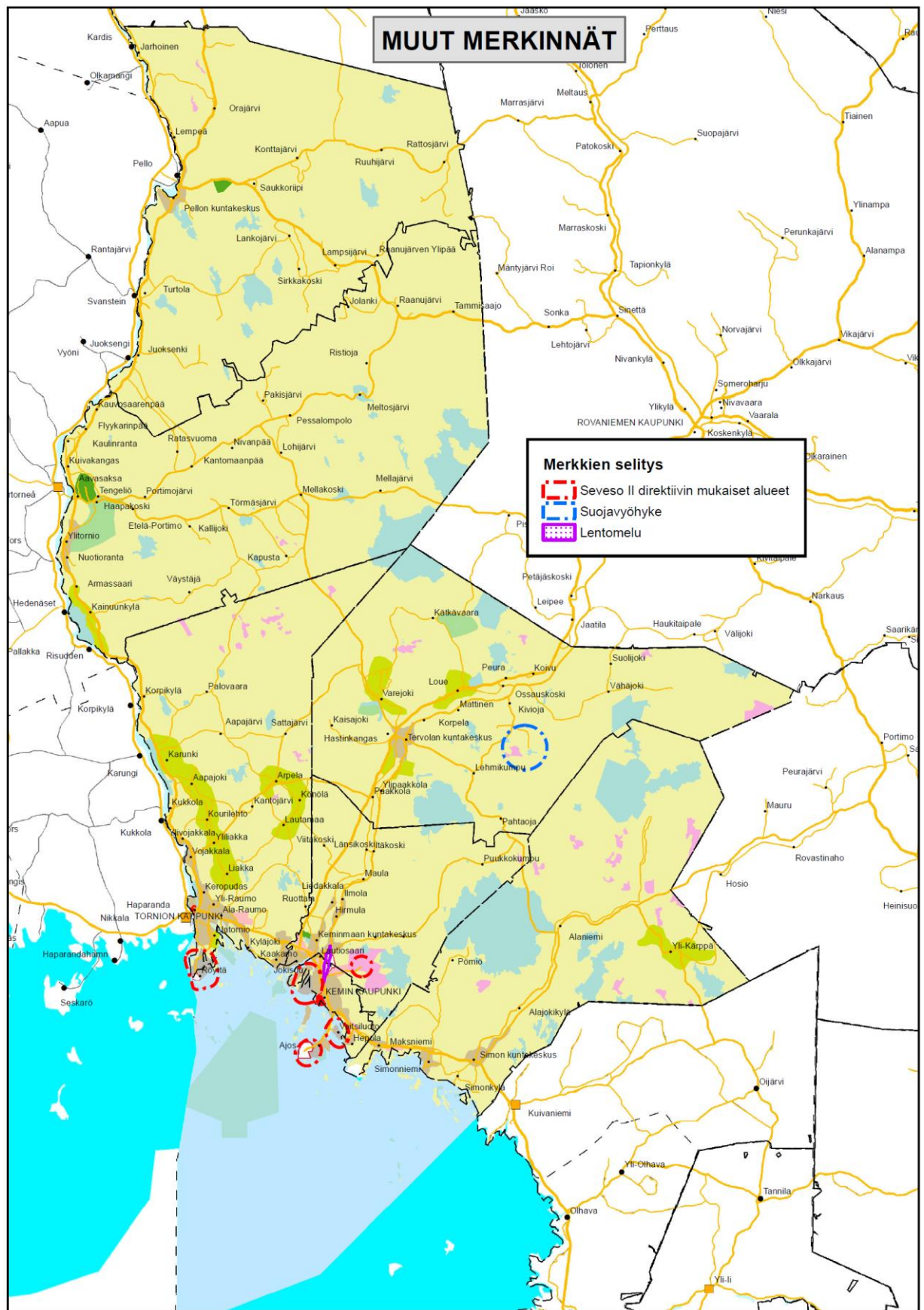
6.12.4 Vesialue

Maakuntakaavassa osoitetaan **W**-merkinnällä maakuntakaava-alueeseen liittyviä merialueita.

6.13 KUMOTTAVAT ALUEET

Länsi-Lapin maakuntakaavalla kumotaan alueelle (Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) 25.2.2003 ympäristöministeriössä vahvistettu Länsi-Lapin seutukaava.

Kuva 46. Muut alueet

7 MAAKUNTAKAAVAN SUHDE LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA TAVOITTEISIIN

7.1 KAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN

Maakuntakaava konkretisoi valtakunnalliset tavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa Länsi-Lapin maakuntakaavaa koskevat erityisesti toimivaa aluerakennetta, yhdyskuntarakenteen eheyttämistä sekä kulttuuriperintöä ja luonnonoloja koskevat tavoitteet.

Länsi-Lapin maakuntakaavalle osoitetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettu huomioon maakuntakaavoituksessa seuraavasti:

7.1.1 Toimiva aluerakenne

Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Maakuntakaavassa esitetty alueidenkäyttö perustuu alueiden vahvuuksiin ja alueiden välisten yhteyksien parantamiseen. Hyvät yhteydet alueiden välillä tukevat kokonaisuuden elinvoimaisuutta. Aluerakenteen keskusverkko tukeutuu Kemi-Tornion maakuntakeskukseen, kuntakeskuksiin sekä kyläverkkoon. Ratkaisu perustuu olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen ja painottaa monipuolista elinkeinotoimintaa luontaisten edellytysten pohjalta. Merkittävimmät maakunnan aluerakenteeseen vaikuttavat muutokset aiheutuvat odotettavissa olevista megahankkeista (biopolttonestelaitos, tuulivoimatuotanto), liikenteen ja logistiikan kehityksestä, matkailun kasvun jatkumisesta sekä kaivostoiminnasta. Myös yleisesti tapahtuva syrjäisempien seutujen väestön määrän väheneminen vaikuttaa aluerakenteeseen. Maaseudun pysyvän asutuksen sijoittumista edistetään olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Ylimaakunnalliset kehittämissyöhykkeet. Kaavassa on osoitettu Lapin maakuntasuunnitelman mukaiset kehittämissyöhykkeet ja -vyöhykkeet, jotka jatkuvat yli valtakunnan ja maakunnan rajojen. Vyöhykkeet yhtyvät seutukunnan pohjoispuolisiin maakuntakaava-alueisiin. Kaavamääräyksillä konkretisoidaan kehittämistä-

voitteiden siirtyminen alempi asteiseen suunnitteluun.

Olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen ja kyläverkoston kehittäminen, raja-alueet.

Kehittämisen kohdealueet sekä asutuksen ja matkailun rakenteet on suunnattu olemassa oleviin palveluihin ja liikenneväyliin tukeutuen. Useat kaavamerkinnot jatkuvat yli maakuntakaava-alueen rajojen. Erityisesti yhteisiä tavoitteita on osoitettu Ruotsin suuntaan.

Maaseudun kehittämisen kohdealueilla ja keskuskylissä edistetään pienyritystoimintaa, monipuolisia maaseutuelinkeinoja ja poronhoitoa. Matkailun ja loma-asutuksen sijoittumista ja reitien linjauksia ohjataan tukemaan nykyistä kylärakennetta.

Maanpuolustuksen ja raja-valvonnan tarpeet.

Maakuntakaavassa osoitetaan rajanylityspaikat sekä puolustusvoimien alueet.

7.1.2 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Maakuntakaava perustuu nykyiselle yhdyskuntarakenteelle, jossa erityisesti Kemi-Tornion kaupunkiseudun ja kuntakeskusten nykyisille rakentamisen alueille on osoitettu kaikki uusi rakentamisen täydennysrakentamisen ja eheyttämisen periaatteita edistäen. Elinympäristön laadun parantamiseen sekä kevyen ja joukkoliikenteen kehittämiseen ohjataan kaavamääräyksin. Uusia irrallisia palvelu- tai työpaikka-alueita ei osoiteta, vaan ne sijoittuvat nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen liittyen liikenneväylien ja joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Ilmastonmuutos on huomioitu kaavamääräyksin ja suunnitelman vaikutuksia arvioitaessa.

Perusteltu väestönkehitysarvio ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen.

Maakuntakaavassa perustellaan suunnittelun lähtökohdaksi laskettu väestönkehitys. Lisääntyvä rakentaminen voidaan tiivistämisen ja eheyttämi-

sen periaattein sijoittaa nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen.

Toimivan liikennejärjestelmän suunnittelussa on huomioitu maakunnan sisäinen sekä rajat ylittävä liikkumisen tarve. Suunnittelussa on huomioitu lentoasemat, rautatiet, tieliikenteen väylät yhdysteihin asti sekä vesiliikenteen satamat ja moottorikelkkailun runkoreitit. Logistiikan kehittämiseen on varauduttu sekä Torniossa että Kemissä.

Yhdyskuntarakennetta kehitetään osoittamalla palvelut ja työpaikat asuinalueiden läheisyyteen siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Suunnittelumääräyksellä ohjataan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.

Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata ja että suunnittelussa edistetään olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä. Uutta asutusta on maakuntakaavassa ohjattu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen taajamatoimintojen alueille (A), asuntovaltaisille alueille (AA), ja keskuskyläin (at). Tiivistämisen periaatteella varmistetaan näin alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan nykyisiin Kemin ja Tornion keskustoihin, kuntakeskuksiin sekä jo rakentuneisiin kaupan palvelukeskitymiin Kemin Karjalahdelle, Tornion Torppiin sekä Keminmaan palvelualueelle.

Alueidenkäytössä on otettava huomioon vieranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu toimintoja, jotka erityisesti lisäisivät tulvariskiä. Hulevesitulvat voivat lisääntyä tiivistyville alueille. Yleismääräyksellä huomioidaan tulvariskit.

Meluhaitat ja onnettomuusriskit huomioidaan osoittamalla maakuntakaavassa melualue-, suojavyöhyke- ja SEVESO-alue –merkinnät.

Yhteiselle jätteenkäsittelylaitokselle on osoitettu maakuntakaavassa aluevaraus Riukkajängän jätteenkäsittelylaitokselle.

Vedenhankinnan turvaamiseksi maakuntakaavaan on osoitettu I. luokan pohjavesialueet sekä merkittävimmät II-luokan alueet.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on otettu huomioon aluevarauksissa sekä kaavan tulvamääräyksessä.

Uusiutuvia energialähteitä edistetään osoittamalla tuulivoimaloiden alueita ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet turvaavat bioenergian saantia. Ajokseen on varattu teollisuusaluetta biodiesellaitoksen tarpeisiin.

7.1.3 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintökohteet sekä alueelle tärkeimmät muinaisjäännökset. Kaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueet, rantojensuojeluohjelman alueet sekä arvokkaat harjut, geologiset muodostumat ja pohjavesialueet. Ekologiset yhteydet osoitetaan tiiviisti rakennetulla rannikko- vyöhykkeellä. Matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdemerkinnöillä pyritään toteuttamaan moninaiskäyttöä ja osoittamaan yhteistoinnallisia kokonaisuuksia. Vyöhykkeet toteutuvat osaltaan ekologisista ja virkistyskäytön yhteistarpeista. Toimintojen ohjaamisella moottorikelkka- ja ulkoilureiteille rajoitetaan osaltaan alueiden virkistys- ja matkailukäytöstä hiljaisille alueille aiheutuvaa melua. Luonnonvarojen sijainnista informoidaan kaivosten kehittämisen vyöhykkeillä sekä kaivosalueiden, maa-ainesten- ja turpeenoton aluevarauksilla. Vesistövaikutuksia arvioitiin erilliselvityksellä.

Valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja kohteet on luetteloiden mukaisesti osoitettu maakuntakaavaan. Lisäksi kaavassa on huomioitu maakunnallisesti arvokkaat ja Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi – hankkeessa sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat -hankkeessa esiin nousseet seudullisesti merkittävät kohteet. Kehittämisyöhykkeiden rajoituksia on suunniteltu tukemaan kulttuuri- ja luonnonperinnön arvoalueita. Alueiden kehittämisperiaatteissa korostuvat vaalimisen tavoitteet. Rantaan tukeutuvaa loma-asutusta ohjataan suunnittelumääräyksillä vapaan rantaviivan osuudesta sekä rannan suuntaisen kulkuyhteyden turvaamisesta.

Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet on otettu huomioon maakuntakaavaa suunniteltaessa. Taustaselvitykset luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöominaisuuksista ovat pohjana aluevarausten suunnittelussa. Lakien ja ohjelmien mukaiset suojelualueet on merkitty maakuntakaavaan.

Ylikunnallisesti merkittävät virkistyskäytön reitit ja verkostot on otettu huomioon matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueita suunniteltaessa ja merkittävällä ulkoilun ja moottorikelkkailun runkoreitit kaavaan.

Matkailukeskusten ja – alueiden verkottuminen sekä toimivat palvelukokonaisuudet on huomioitu matkailun- ja virkistyskehittämisen kohdealueina sekä matkailupalveluiden ja virkistys-/matkailukohdemerkinnöin.

Kiviaineshuollon tarpeet on huomioitu maakuntakaavassa osoittamalla taustaselvityksiin perustuvat maa-ainestenottoalueet ja selvittämällä lisäoton ja laajentamisen mahdollisuudet. Suunnittelussa on arvioitu suhde maisema- ja luontoarvoihin sekä pohjavesialueisiin.

Turvetuotantoon soveltuvat suot on huomioitu osoittamalla varsinaisiksi turpeenottoalueiksi jo luvitettuja alueita sekä potentiaalisiksi turvetuotantoalueiksi taustaselvityksen perusteella inventoidut ja jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita suota. Vaikutusten arvioinnissa on painotettu vesistövaikutusten arviointia. Maastokäynteihin perustuen on selvitetty kohteiden luonnontilaisuus ja taustatietojen pohjalta myös erityiset luonnonarvot.

Yhtenäisiä hyviä peltoalueita turvataan kaavamääräyksellä sekä osoittamalla maatalousalueita, jotka on rajattu tuotantotilastojen ja tilakokonaisuuksien perusteella peltoalueineen.

7.1.4 Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmän suunnittelussa on huomioitu maakunnan sisäiset ja rajat ylittävät liikkumistarpeet. Ratkaisu tukeutuu pääosin nykyiseen liikenneverkkoon. Maakuntakaavassa osoitetaan merkittävästi parannettavat maantiet ja ratajaksot sekä raideliikenteen kehittämiskäytävä. Joukkoliikenteen osalta on osoitettu joukkoliikenteen kehittä-

miskäytävä –merkintä Perämerenkaarelle sekä Länsi-Lapin ja Barentsin kehittämissä. Kevyen liikenteen yhteystarpeita Tornionjoen yli Ruotsiin on osoitettu kolmeen paikkaan. Ratkaisut parantavat pitkällä aikavälillä mahdollisuuksia edistää ylivaltakunnallista ja ylimaakunnallista joukko- ja kevyen liikenteen kehittämistä. Kemi-Tornion lentoasema sekä Röyttän ja Ajoksen satamat osoitetaan aluevarauksina. Merkittävästi parannettavia tie- ja raideyhteyksiä osoitetaan Ajokseen ja lentoasemaan liittyen.

Maakuntakaavassa on selvitetty alueen energiaverkot ja osoitettu niiden mukaiset varaukset. Maakuntakaavalla tuetaan Ajoksen biopolttoainelaitoksen sijoittumista ja varmistetaan maa- ja metsätalousaluevarauksilla sekä liikennetarpeilla raaka-ainehuollon edellytyksiä. Sähkön- ja kaukolämmön tuotannon alueellinen huoltovarmuus on riippuvainen mm. polttoaineiden hankinnasta. Kaavaan on osoitettu turvetuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet.

Valtakunnallisesti merkittävät maantiet, vesiväylät, lentoasema, radat ja rajanylityspaikat on esitetty maakuntakaavassa. Selostuksessa tuodaan esille mm. lentoliikenteen turvallisuuden liittyvät tekijät. Meluhaittojen ehkäisemistä on annettu suunnittelumääräys.

Alueidenkäytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta. Kehittämissä käytävien yhteyteen pyritään kokonaan liikenne- viestintä ja energiaverkkojen rakentamistarpeet.

Merkittävät voimajohtojen linjaukset ja kehittämistarpeet sekä kaukokuljetukseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin varautuminen. Maakuntakaavaan on merkitty voimajohtolinjat ja niiden uudet yhteystarpeet sekä sähköasemat. Kehittämissä käytävät palvelevat myös mahdollisia putkilinjauksia.

Tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet on maakuntakaavaan soveltuvuus selvityksen perusteella osoitettu tv ja tv1 -merkinnöillä. Selvitys on tehty maakuntakaavataso tarpeisiin. Tuulivoimaloiden toteutuminen ja toteutuksen tapa ratkaistaan alempiasteisessa suunnittelussa. Tuulivoimaloiden haitallisia vaikutuksia lievennetään toteutus suunnittelua koskevin kaavamääräyksin.

7.1.5 Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Rannikkoalueen ja saariston erityispiirteet sekä maankohoaminen ja jokisuistot on tunnistettu ja huomioitu maakuntakaavan Perämerenkaaren kehittämisperiaatemerkinnsä, aluevarausten suunnittelussa sekä kaavamääräyksillä. Kehittämisperiaatteissa korostetaan luonto ja kulttuuriperintöarvojen vaalimista.

Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamiseksi alueen paliskuntien alueidenkäyttötarpeet on tunnistettu ja yhteen sovitettu muiden alueidenkäyttötarpeiden kanssa. Maakuntakaavassa annetaan kaavamääräyksiä ja osoitetaan poronhoidolle tärkeimpiä kohteita osa-aluemerkinnöillä.

7.2 KAAVAN SUHDE MRL 28 §:N SISÄLTÖVAATIMUKSIIN

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta kerrotaan selostuksen kohdassa 7.1. *Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.*

Luonnonsuojelulain mukaisten ohjelmien ja päätösten alueet on osoitettu kaavassa.

Tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen on pyritty määrittelemällä kehittämisskäytäviä, kehittämisen kohdealueita sekä realistinen keskusverkko. Alueidenkäyttöratkaisuisa käytetään hyväksi olemassa olevaa rakennetta.

Alueiden käytön ekologiseen kestävyys päästään nykyisillä laajoilla suojelualueilla, toimimalla metsänhoitosuosituksen mukaan ja keskitämällä rakentaminen ja luonnonalueiden tehokas käyttö jo olemassa oleville asumisen, matkailun ja virkistysalueille.

Ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin pyritään käyttämällä ja kehittämällä pääasiassa nykyisiä liikenneväyliä ja vesihuoltoverkostoja sekä keskitämällä jätehuolto jätteenkäsittelylaitokselle.

Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön pyritään merkitsemällä kaavaan tärkeimmät pohjavesialueet sekä arvokkaat harjualueet ja geologiset muodostumat.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä turvataan varaamalla alueita teollisuuden, energiatuotannon, kaivosten, työpaikka-alueiden, kaupan, matkailupalveluiden, maatalouden ja metsätalouden toimintoja varten sekä kiinnittämällä

kaavamääräyksillä huomiota poronhoidon turvaamiseen sekä suunnittelemalla elinkeinon tarvitsemat liikenneyhteydet.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseksi kaavassa on suojelualueita ja -kohteita sekä vaalimiseen velvoittavia kaavamääräyksiä ja selostuksen suosituksia.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys turvataan virkistysalueilla, suojelualueilla sekä maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Myös pääosa metsätalousalueista on virkistykseen soveltuvaa aluetta. Lisäksi runkoreittien osoittamisella turvataan virkistysmahdollisuuksia.

Alueiden käytön taloudellisuutta on pidetty silmällä käyttämällä hyväksi mahdollisimman paljon olemassa olevaa rakennetta. Rakentamisrajoituksia aiheuttavat aluevaraukset, liikenneväylät ja teknisen huollon linjat. Kaavamääräykset on suunniteltu niin, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle.

Kaavan toteuttamisesta kerrotaan luvussa 10.

7.3 KAAVAN SUHDE MUUN LAIN-SÄÄDÄNNÖN MUKAISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä niin kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa ja erityislaeissa säädetään. Tässä suhteessa keskeisimpiä lakeja ovat ympäristönsuojelulaki, laki rakennusperinnön suojelemisesta, luonnonsuojelulaki, poronhoitolaki, maantielaki, yksityistielaki, ratalaki, vesilaki, metsälaki, maa-aineslaki, kaivoslaki ja jätelaki.

Mahdollisuus maakuntakaavan huomioon ottamiseen erityislainsäädännön mukaisessa viranomaisten päätöksenteossa vaihtelee lainsäädännön alasta riippuen. Se, missä määrin tämä on kussakin tilanteessa mahdollista, riippuu mm. siitä, millä tavalla viranomaisen päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä ja niihin liittyvästä harkintavallasta on asianomaisissa erityislaeissa säädetty. Maakuntakaavan huomioon ottamisen ja toteuttamisen edistämisen mahdollisuus muun lainsäädännön mukaisessa päätöksenteossa on sitä suurempi, mitä laajemman harkintavallan asianomainen laki viranomaiselle antaa.

Viranomaisten on sopeutettava maakunnallista alueiden käyttöä koskevat ratkaisut maakunta-kaavaan. Maakuntakaava voi olla myös yksi peruste haettaessa muutosta erityislain nojalla tehtyyn päätökseen. Toisaalta maakuntakaavassa ei voi olla muun lainsäädännön vastaisia kaavamääräyksiä. Erityisesti on huomattava, että viranomaisvaikutuksen johdosta viranomaisten on suunnitellessaan omaa toimintaansa pyrittävä edistämään maakuntakaavaa. Jos ympäristöluvan, maa-ainesluvan tai muun ympäristöllisen luvan hakijana on viranomainen, tämän on jo hakemuksessaan otettava maakuntakaavan ohjausvaikutus huomioon.

7.4 KAAVAN SUHDE MAAKUNTA-SUUNNITELMAAN JA MAAKUNTAOHJELMAAN

Lapin maakuntasuunnitelma 2030 on hyväksytty 25.11.2009. Maakuntasuunnitelmassa esitettyihin strategioihin maakuntakaavassa on vastattu seuraavasti:

1) *Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa*

- Säilytetään ja tarkistetaan seutukaavassa teollisuudelle varattujen alueiden laajuus. Osoitetaan uusia alueita logistiikalle, pienteollisuudelle, varastoinnille ja paljon tilaa vaativalle kaupalle tarkoitettuja alueita sekä työpaikka-alueita.
- Osoitetaan virkistysalueita, virkistysmatkailukohteita, maa- ja metsätalousalueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.
- Säilytetään Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoima-aluevaraukset ja osoitetaan 10 uutta parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvaa aluetta
- Osoitetaan vesivoimalaitokset
- Säilytetään maa- ja metsätalousalueen merkintä alueilla, joita ei ole osoitettu muulle maankäytölle.
- Osoitetaan olemassa olevat kaivosalueet sekä kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeitä
- Osoitetaan matkailun- ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueita
- Osoitetaan kehittämisen kohdealue ostosmatkailualueelle

2) *Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osajia*

- Tuetaan työpaikkojen syntymistä osoittamalla työpaikka-alueita maakuntakaavassa

3) **Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat - tulonlähteitä kyliin**

- Maakuntakaavassa osoitetaan maatalous-alueita ja maaseudun kehittämisen kohde-alueita
- Turvataan poronhoidon harjoittamista
- Virkistysmatkailukohteet edesauttavat monipuolistamaan kylien yritystoimintaa

4) **Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla**

- Osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet ja maisema-alueet
- Osoittamalla kehitettäviä kyläalueita ja tiivistyviä asuinalueita turvataan palvelujen säilymistä ja kehittymistä alueella
- Maakuntakaavassa osoitetaan suojelualueet
- Jokivarret huomioidaan niiden ominaispiirteitä korostaen ja luodaan mahdollisuudet matkailupalveluiden kehittämiseksi

5) **Laatua liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan**

- Osoitetaan olemassa olevat moottori-, valta-, kanta- ja seututiet, jotka muodostavat maakuntakaava-alueen yhdyskuntarakenteen rungon
- Osoitetaan olemassa olevat raideyhteydet
- Osoitetaan olemassa olevat laivaväylät
- Osoitetaan olemassa olevat satamat ja lentokentät
- Osoitetaan merkittävästi parannettavat tie- ja rautatieyhteydet
- Osoitetaan joukkoliikenteen kehittämisen yhteystarve

6) **Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa**

- Korostetaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueelle sijoittuvien alueiden lappilaisia erityispiirteitä

Maakuntaohjelma täsmentää maakuntasuunnitelman tavoitteita lähivuosille, ja maakuntakaava luo niiden toteuttamiselle alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Pitkän tähtäyksen suunnitelmana maakuntakaava on ohjeena myös maakuntaohjelman laatimiselle.

7.5 KAAVAN SUHDE ALUEEN KUNTIEN SUUNNITTELUUN

Alueella voimassa ja laadittavana olevat yleiskaavat on otettu huomioon maakuntakaavassa. Maakuntakaava on voimaantulon jälkeen ohjearna laadittaessa ja muutettaessa kuntakaavoja.

7.6 KAAVAN SUHDE STRATEGIOIHIN

Mineraalistrategiassa esitetyt strategiset tavoitteet ovat kotimaisen kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen, ratkaisujen etsiminen globaaleihin mineraaliketjun haasteisiin sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

Maakuntakaavassa pyritään vastaamaan mineraalistrategian tavoitteisiin varaamalla riittävät alueet elinkeinoelämän ja etenkin teollisuuden ja kaivostoiminnan tarpeisiin. Lisäksi tuetaan liikenteellisten yhteyksien säilymistä ja parantamista osoittamalla pääliikenneverkostot sekä kehittämis- ja uudet yhteystarpeet.

Kansallinen suo- ja turvemaiden strategia huomioidaan niin, että selvityksin varmistetaan siitä, ettei uusiksi ottoalueiksi osoitettavien soiden luonnontilaisuusaste ja suon perustyyppi ole strategian vastainen.

Lapin energiastrategiassa on osoitettu kärkihankkeet, joita ovat bioenergian käytön kestävä lisääminen, turpeen käytön edistäminen, tuulivoiman hallittu rakentaminen ja tuulivoimaosaamisen kehittäminen, vesivoimatuotannon lisääminen, ydinvoimalaitoksen rakentamisen edistäminen Simoon, energiatehokkuuden edistäminen, infrastruktuurin toiminnan varmistaminen sekä energia-alan T&K- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen.

Maakuntakaavassa varaudutaan Kemin biopolttonestelaitoksen sijoittumiseen, osoitetaan turpeiden otto-alueita, osoitetaan tuulivoimatuotannolle ja tuulivoimatuotannon suunnittelulle parhaiten soveltuvia alueita, merkitään olemassa olevien vesivoimaloiden sijaintipaikat. Varaudutaan lisääntyvään rakentamiseen väestölaskelmissa ja toimintaa välillisesti tukevien aluevausten sijoittamisessa.

Lapin teollisuusstrategian tavoitteena on kehittää teollisuuden toimintaympäristöä sekä turvata Lapin teollisuuden kasvua ja kansainvälistymistä.

Maakuntakaavassa pyritään vastaamaan mineraalistrategian tavoitteisiin varaamalla riittävät alueet elinkeinoelämän ja etenkin teollisuuden ja kaivostoiminnan tarpeisiin. Lisäksi tuetaan liikenteellisten yhteyksien säilymistä ja parantamista osoittamalla pääliikenneverkostot sekä kehittämis- ja uudet yhteystarpeet.

Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan tärkeimmät liikennejärjestelmän kehittämistarpeet Lapissa ovat: - keskeisten elinkeinoelämän alojen (kaivos-, metalli- ja metsäteollisuuden sekä matkailun) kehittymismahdollisuuksien tukeminen;
– maakunnan saavutettavuuden parantaminen;
– Lapin liikenteellisen ja logistisen aseman hyödyntäminen osana laajaa ja kehittyvää arktista aluetta.

Maakuntakaavassa osoitetaan olemassa oleva päätieverkosto sekä uusia ja merkittävästi parannettavia tie- ja rautatieyhteyksiä. Saavutettavuutta pyritään parantamaan lisäksi osoittamalla Kemi-Tornion lentokentälle johtavalle tielle pääsyn sujuvoittaminen moottoritieltä eritasoliittymän avulla.

Lapin matkailustrategia asettaa maankäytölle tavoitteita lento- ja junaliikenteen kehittämiseksi, riittävä joukkoliikenteen ja turvallisen tienpidon sekä matkailun häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi tavoitteena on yhteensovittaminen eri toimialojen tarpeiden sekä korkealaatuinen suunnittelu ja rakentaminen.

Maakuntakaavassa osoitetaan kehittämiskäytäviä ja kehittämisen kohdealueita. Lisäksi osoitetaan kohdemerkintöjä merkittävälle matkailupalvelualueille. Maakuntakaavassa tuetaan liikenteellisten yhteyksien säilymistä ja parantamista osoittamalla pääliikenneverkostot sekä kehittämis- ja uudet yhteystarpeet. Elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja yrittäjyyttä tuetaan osoittamalla työpaikka-alueita. Maakuntakaavassa osoitetaan kulttuuriympäristölle ja siten alueen historiaa viestittävät valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet.

Askel Ounasjoelle III -hankkeen tavoitteena on edistää lohien nousua ja sitä kautta myös Lapin kesämatkailun kehittymistä sekä edistää vesiluonnon monimuotoisuuden säilymistä. Maakuntakaavassa osoitetaan kehittämisen kohdealueita ja kohdemerkintöjä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävälle matkailupalvelualueille. Kemijoen erityispiirteitä on avattu aluekuvausissa sekä kappaleessa 2.4 Maisemarakenne.

Kansallisen vuoden 2008 ilmasto- ja energiastrategian mukaan Suomelle vähentämistavoitteeksi ei-päästökauppasektorilla on asetettu 16 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta on Suomelle määritelty tavoitteeksi 38 prosenttia vuonna 2020.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimala-alueita sekä tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuvia alueita.

Lapin ilmastostrategiassa määritetään konkreettisia keinoja ja toimenpiteitä, joiden avulla Lappi voi sekä sopeutua ilmastonmuutokseen että antaa panoksensa sen hillintään.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on pyritty tiivistämään yhdyskuntarakennetta, kehittämään joukkoliikenteen edellytyksiä sekä ottamaan huomioon tulevaisuuden tulvariskit antamalla koko maakuntakaava-alueita koskevia yleismääräyksiä, osoittamalla aluevarauksia olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen sekä kaavamääräyksiä ja suunnitteluohjeita antamalla.

7.7 KAAVAN SUHDE VESIENHOITO-SUUNNITELMIIN

Pohjavesialueille on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys. Turvetuotannon suunnittelua on ohjattu osoittamalla alueet pinta- ja pohjavesivaikutuksia minimoiden sekä antamalla aluevaraukselle suunnittelumääräys, joka ohjaa alempiasteista suunnittelua ja lupamenettelyä. Kaavan vaikutuksia arvioitaessa on erityisesti painotettu vesistövaikutusten hallintaa.

7.8 KAAVAN SUHDE NATURA 2000 -ALUEISIIN

Kaavamerkinnät, joilla osoitetaan **uusia** toimintoja Natura-alueiden välittömään läheisyyteen, saattavat toteutussuunnittelun yhteydessä edellyttää Natura-arvioinnin tekemistä. Toteutukseen toiminnot voivat heikentää niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alue on otettu mukaan Natura-verkoston. Tällaisia ovat esim. Natura-alueelle sijoittuvat tie-, sähkölinja- reitti- ja muut sellaiset hankkeet, joille voidaan osoittaa selkeä sijainti.

Kehittämisperiaatemerkinnot osoittavat kehittämispoliittisia linjauksia eivätkä siten ole aluevarauksiin rinnastettavia. Niillä osoitetaan yleensä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia, eivätkä ne sinällään voi aiheuttaa Natura-arvioinnin tarvetta.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettujen merkintöjen ja määräysten kohdentuminen Natura-alueisiin on osoitettu liitteessä 2.

Länsi-Lapin maakuntakaavan Natura-alueita koskevien kaavamerkintöjen toteuttaminen voidaan suunnitella niin, ettei se merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alueet on liitetty Natura 2000 -verkostoon.

7.9 ILMASTONMUUTOKSEN HUOMIOIMINEN

Länsi-Lapin maakuntakaavassa ilmastonmuutoksesta johtuvat vaikutukset on huomioitu tunnistamalla rannikko- ja vesistöalueiden erityispiirteet uusissa aluevarauksissa sekä osoittamalla uudet aluevaraukset yhdyskuntarakennetta tiivistävällä ja eheyttävällä tavalla.

Maakuntakaavamääräyksissä on huomioitu ilmastonmuutos niin, että tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaara. Lisäksi maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.

Maakuntakaavassa on annettu yleismääräys tulva-alueiden suunnittelua koskien. Aluekuvauksissa Tornion alueelle on kehittämisperiaatteisiin lisätty maininta Torniojoen tulvasuojeluhankkeen antamien tulosten huomioon ottamisesta alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen myötä tarpeet ilmastonmuutoksen huomioimiseksi siirtyvät myös kuntakaavoissa huomioitaviksi.

7.10 TURVALLISUUSTOIMENPITEIDEN HUOMIOIMINEN

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on asetettu yleismääräyksissä rakentamisrajoitus koskien mm. suojavyöhykkeitä. Rajanylityspaikkoja koskeva merkintä pitää sisällään mahdollisuuden tutkia poikkeusolojen aluevaraustarpeita yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavassa on osoitettu suojavyöhykkeitä alueille, joissa turvallisuustoimenpiteet tulevat erityisesti otettavaksi huomioon alueen jatkosuunnittelun yhteydessä. SEVESO-alueet on osoitettu erityisellä sev -merkinnällä.

7.11 KAAVAN SUHDE RUOTSIN TAVOITTEISIIN

Ruotsin tavoitteet painottuvat pitkälti eri alueiden käytön osa-alueilla tapahtuviin yhteistyötarpeisiin, joista keskeisimpänä liikenteellisen yhteistyön kehittäminen rauta- ja maantieliikenteen osalta. Elinkeinoelämän toimintasektoreilla on myös ylivaltakunnallisia kehittämistarpeita.

Maakuntakaavalla on pyritty vastaamaan näihin tavoitteisiin osoittamalla ylivaltakunnallisia kehittämiskäytäviä, joista keskeisimmät Perämerenkaari sekä Länsi-Lapin käytävä. Lisäksi kehittämisen kohdealueilla valtakunnan rajan tuntumassa on pyritty ottamaan huomioon matkailun yhteistyötarpeet Ylitornion ja Pellon rajakunnissa sekä Tornio-Haaparanta -alueella.

8 MAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadintaprosessia ja vuorovaikutteista suunnittelua. Arvioinnin tehtävänä on tuottaa valmistelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Kaavan laadintaprosessin aikana vaikutusten arviointi on tuottanut oleellista tietoa kaavaratkaisuun, jotta voidaan välttää tai lieventää haitallisia vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on esitetty tässä sillä tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu vaikutuksia, jotka kohdistuvat

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuri-perintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään sisältyvä asteittain tarkentuvan suunnittelun periaate. Vain osa maakuntakaavan aluevarauksista ja alueidenkäytön periaatteista voidaan määritellä yksiselitteisesti. Siksi maakuntakaavassa osoitettavat alueidenkäyttöratkaisut voivat toteutua monella kaavamerkinnän ja

siihen liittyvän määräyksen mahdollistamalla vaihtoehtoisella tavalla.

Vaikutusten arvioinnissa on tutkittu, mitä myönteisiä ympäristövaikutuksia ratkaisuun liittyy (ratkaisun tavoitteet), millä ehdoilla maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut ovat toteuttamiskelpoisia ja millaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia väistämättä aiheutuu. Kaavamääräyksiin ja kaavaselostukseen kirjatuihin suosituksiin on annettu ohjeita ja reunaehtoja jatkosuunnittelulle ja toteuttamiselle.

Kaava sisältää maakunnan tulevaisuuden ja tavoitellun kehityksen kannalta olennaisia kehittämisperiaatteita koskevia merkintöjä. Näille alueille kohdistuu muussa kuin alueidenkäytön suunnittelussa huomioon otettavia yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön kehittämistarpeita. Kehittämisperiaatamerkintöjen vaikutuksia on arvioitu lähinnä siten, että voidaan nähdä millaisia asioita merkitä mahdollistaa tai rajoittaa se alueidenkäyttöä jollain tavoin.

Vaikutusten arviointia on tehty koko kaavaprosessin ajan, jolloin arviointi on ohjannut lopullista kaavaratkaisua. Kaavoitusprosessissa on järjestetty useita sidosryhmätapaamisia, kaavaluonnosta koskeva seminaari sekä viranomaisneuvotteluja, joiden tarkoituksena on ollut ohjata kaavaratkaisua huomioiden myös vaikutukset. Myös maakuntakaavan taustaselvityksien yhteydessä on tehty vaikutustenarviointia, joka on edelleen ohjannut kaavaratkaisua.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnista on vastannut Sito Oy. Kaupalliset vaikutukset on arvioinut Tuomas Santasalo Ky. Vaikutusten arviointiin osallistui seuraava työryhmä:

Henkilö ja koulutus	Arvioinnin vastuualue
Sakari Grönlund FM maantiede	vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
Pirkka Hartikainen Yhdyskuntatekniikan ins.	vaikutukset liikenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen
Sanna Luodemäki FM sosiologia	vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä elinkeinoihin
Lauri Erävuori FM biologia	vaikutukset elolliseen luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen sekä Natura-verkoston
Reijo Pitkäranta FL geologia	vaikutukset maa- ja kallioperään, hyödyntämiseen käyttöön sekä pohjavesiin
Anni Järvilehto Maisema-arkkitehti	maisema- ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset
Merilin Pienimäki MMM, ympäristönsuojelutiede, limnologia	vaikutukset pintavesiin
Katja Koskela KTM	kaupalliset vaikutukset
Tuomas Santasalo KTM	kaupalliset vaikutukset

Vaikutusten arviointityö toteutettiin kolmevaiheisena prosessina. Ensimmäisessä vaiheessa työryhmän jäsenet laativat asiantuntijatyönä alustavan vaikutusarvion teema-kohtaisesti. Toisessa vaiheessa järjestettiin työpaja, johon osallistui konsultin edustajien lisäksi edustajat Lapin liitosta, Lapin ELY-keskuksesta sekä Metsähallituksesta. Työpajassa tuotiin esiin eri lähtökohdista katsottuina kaavan vaikutuksia teemoittain sekä täsmennettiin mm. kaavamerkintätarpeita. Työpajatyöskentely mahdollisti laaja-alaisemman näkökulman vaikutusten arviointiin, koska työskentelyyn osallistui eri viranomaistahoja.

Kolmannessa vaiheessa teemoittaisia vaikutusten arviointeja täsmennettiin työpajan tulosten pohjalta sekä laadittiin työryhmänä arvio vaikutuksista naapurialueisiin sekä energiatehokkuuteen ja kestäväan kehitykseen.

Tässä esitetty vaikutusten arviointi on yhteenve-to kaavaehdotuksen vaikutuksista. Selostuksen liitteenä on merkintäkohtainen vaikutusten arviointitaulukko sekä Natura 2000 -alueittainen vaikutusten arviointitaulukko. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on kuvattu tässä teemoittain.

8.1 VAIKUTUKSET PINTA- JA POHJAVESIIN

Pohjavesialuumerkintä kaavassa rajoittaa mahdollisesti liikaavan toiminnan sijoittamista alueelle. Likaavat aineet on lueteltu valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (2006/1022). Ympäristönsuojelusetuksen (2000/169) 1 luvun 1 §:ssä on määritelty ympäristölupaa edellyttävät toiminnot. Pohja- ja pintavesien suojaamiseksi määritellyt rajoitukset koskevat erilaisia kemikaaleja käyttävää

teollisuutta ja toiminnanharjoittamista sekä myös kaivostoimintaa, maa-ainesten ottoa ja infran rakentamista. Rajoitukset suojaavat samalla myös pintavesiä. Pohjavesialuumerkinnällä ja sen edellyttämällä varotoimilla ja rajoituksilla turvataan puhtaan talousveden saanti, mikä on yhdyskunnan menestymisen kannalta välttämätöntä ja millä on luonnollisesti myös taloudellista merkitystä. Puhtaalla pohjavedellä on kansanterveydellistä merkitystä. Pohjavesialuumerkintä suoja myös harjuja suuntaamalla maa-ainesten ottoa vähemmän haavoittuville alueille.

Pohjavesialueella olevat rajoitukset ja tiukemmat varotoimet lisäävät alueella toimijoiden kustannuksia ja voi kokonaan estää riskiä aiheuttavien toimintojen sijoittamista alueelle. Pohjavesialueilla pohjaveden suojausrakenteita voidaan edellyttää sekä väylien varrelle että riskiä aiheuttavien teollisuustoimintojen yhteyteen, mikä lisää rakentamisen kustannuksia.

Pohja- ja pintavesiä suojaavia tai nykyiset olosuhteet säilyttäviä ovat osaltaan myös sellaiset aluevaraukset, joissa tulee välttää voimakasta ympäristön muuttamista tai joissa suuria muutoksia nykytilanteeseen verrattuna ei ole odotettavissa. Näitä ovat esimerkiksi luonnonsuojelualueet, muinaismuistoalueet, kulttuuriympäristö- ja maisemakohteet, kulttuurihistorialliset reitit, arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat sekä rantojensuojelualueet, osittain myös matkailu- ja virkistysalueet sekä maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Toisaalta pohja- ja pintavesille aiheutuvat riskit voivat vähentyä tietyissä tapauksissa myös esimerkiksi keskuskylissä sekä asuntovaltaisilla ja taajamatoimintojen alueilla, paikoin jopa työpaikka-, teollisuus- ja varastoalueilla sekä keskustatoimintojen alueilla, jos näiden alueiden kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomioita hulevesijärjestelyihin ja parannetaan jäteveden käsittelyä. Toimintojen tiivistäminen jättää muualla rakentamiselta vapaita alueita ja vähentää siten myös hajakuormitusta.

Rakentamisessa hulevesien määrä yleensä lisääntyy ja pohjaveden muodostuminen vähenee, kun vettä läpäisevät pinnat vähenevät. Tämä voi aiheuttaa paikallista tulvimista ja pohjavedenpinnan alenemaa. Pohjavedenpinnan alenema voi kuivata matalia kaivoja tai muuten vähentää pohjavesiesiintymän antoisuutta. Aleneman myötä myös painumat rakennuksissa ja maanpinnassa ovat mahdollisia. Vaikutus on kuitenkin paikallinen eikä välttämättä aiheuta konkreettisia haittoja. Hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella haitan mahdollisuutta voidaan minimoida.

Pohja- ja pintavesiin isoimmat mahdolliset haitalliset vaikutukset syntyvät turvetuotantoalueiden, kaivosten, maa-ainestoalueiden, teollisuus- ja varastoalueiden, maatalousalueiden, jätteenkäsittelyalueiden ja suurten liikenneväylien alueilla ja niiden lähiympäristöissä. Näillä alueilla pohjaveden muodostumisolosuhteet voivat muuttua ja haitallisia aineita voi päätyä pohjaveeseen. Pintavesiin kulkeutuu kiintoainetta, ravinteita ja mahdollisesti eliöstölle haitallisia aineita. Kuten yllä todettiin, hyvin toteutettuna olosuh-

teet näillä alueilla voivat joissakin tapauksissa jopa parantua nykytilanteeseen verrattuna.

Kaavassa on muutamille pohjavesialueille ehdotettu myös maa-ainesten ottoa. Kyseessä on nykyisten ottoalueiden yhtenäistäminen ja muotoilu, joiden yhteydessä on mahdollista ottaa maa-aineksia. Pohjavesiarvot on näissä kohteissa erityisesti otettava huomioon.

Maakuntakaavassa esitetään useita kalliokiviainesten ottoalueita, josta saatava kiviainemäärä on isompi kuin sora- ja hiekkakerrostumista. Kalliokiviainesten suosiminen vähentää harjujen kaivamistarvetta, mikä suojaa samalla harjujen pohjavesivarjoja.

Turvetuotannon vesistövaikutukset

Vesienhoitosuunnitelmien mukaan turvetuotannon osuus kokonaiskuormituksesta on pieni Tornionjoen ja Kemijoen vesienhoitoalueilla, mikä johtuu osittain turvetuotantoalueiden yhteenlasketun pinta-alan ja vesienhoitoalueen pinta-alan pienestä suhteesta. Esimerkiksi koko Kemijoen vesienhoitoalueesta ($A=54831 \text{ km}^2$) vain noin 0,07 % on turvesuota ($A=40 \text{ km}^2$). Turvetuotantoalueet (EOT-alueet) ovat keskittyneet vesienhoitoalueiden eteläosiin, jotka kuuluvat Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Näin ollen turvetuotannon osuus kokonaiskuormituksesta on suurempi Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella kuin tarkasteltaessa vesienhoitoalueita koko laajuudessa.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen pinta-alasta (8700 km^2) noin 0,3 % on nykyisellään turvetuotantoaluetta. Jos nykyisin käytössä olevien turvetuotantoalueiden pinta-aloihin (yht. n. 26 km^2) lisättäisiin mahdollisten turvetuotantoalueiden pinta-ala (n. 77 km^2), turvetuotantoalueiden osuus Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen pinta-alasta nousisi yli yhteen prosenttiin (1,2 %). Mahdollisten turvetuotantoalueiden toteutuessa turvesoiden pinta-ala kasvaisi noin nelinkertaiseksi nykyiseen verrattuna, kun mukaan lasketaan nykyisin käytössä olevien turvetuotantoalueiden pinta-alat. Todennäköistä kuitenkin on, että mahdolliset turvetuotantoalueet korvaavat osittain turvetuotannosta poistuvia alueita. Turvetuotannon tuotantomäärät saattavat kuitenkin myös kasvaa nykyiseen nähden turpeen käyttötärpeestä riippuen.

Turvetuotantoalueilta huuhtoutuu vesistöihin muun muassa kiintoainetta, humusta, ravinteita ja rautaa, ja niillä voi olla merkitystä vesistöjen

kuormituksessa erityisesti paikallisesti. Kiintoaine voi aiheuttaa vesistöissä liettymishaittoja.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella mahdolliset turvesuot keskittyvät alueellisesti pääasiassa Kaakamojoen (nro 66), Kemijoen vesistöalueeseen kuuluvan Kaisajoen (nro 65.15), Simojoen vesistöalueen (nro 64) keskivaiheen ja Tornionjoen vesistöalueeseen kuuluvan Tengeliönjoen valuma-alueille (nro 67.9), joissa mahdolliset turvetuotantoalueet lisäävät vesistökuormitusta toteutuessaan.

Tässä vaikutusarviossa turvetuotannon aiheuttaman kuormituksen pitoisuuslisäyksiä arvioitiin kolmessa kohdassa Kaisajoen suulla, Kaakamojoen suulla ja Simojoessa Kuivasjoen laskuoman alapuolella laskennallisen kuormituksen ja virtaamatietojen perusteella. Tornionjoen vesistöalueen osalta laskentoja ei tehty, sillä turvesuot sijoittuvat järviselle alueelle, ja niiden yhteiskuormitus hajaantuu useisiin eri vesimuodotumiin (esim. järviin). Kuormitukset laskettiin turvetuotantoalueiden ominaiskuormituslukujen ja mahdollisten turvetuotantoalueiden pintaalojen perusteella. Ominaiskuormituslukuina käytettiin Lapin pintavalutuskentällisten tuotan-

tosoiden vuoden 2005–2009 tulosten perusteella laskettuja bruttokuormituslukujen vuosikeskiarvoja (Kreus 2011), sillä pintavalutuskenttiä voidaan olettaa käytettävän vesiensuojelumenetelmänä uusilla turvetuotantoalueilla.

Simojoen keskivirtaama pitoisuuslisäyksien laskentapaikassa arvioitiin joen alajuoksulla sijaitsevan mittauspisteen (Simo 410) vuosien 1991–2010 keskivirtaaman (toim. Korhonen ja Haavanlammi 2012) ja valuma-alueiden suhteiden perusteella. Koska Kaisajoen ja Kaakamojoen virtaamista ei ole mittaustietoa, niiden keskivirtaamat arvioitiin Kuivajoen (nro 63, mittauspaiikka Ravaska 210) ja Simojoen (Simo 410) keskivirtaamien ja valuma-alueiden pinta-alatietojen perusteella (taulukko 15).

Mikäli kaikki mahdolliset alueet otettaisiin tuotantokäyttöön, suurin suhteellinen kuormitus aiheutuisi Kaisajoen valuma-alueelle, jossa mahdollisten turvetuotantoalueiden osuus joen valuma-alueen pinta-alasta olisi 5,7 % (taulukko 15). Pienin vastaava suhteellinen kuormitus aiheutuisi Simojokeen, jossa vastaava osuus olisi 0,5 %.

Taulukko 15. Kaakamojoen, Kaisajoen, Simojoen (Kuivasjoen alapuolella) ja Tengeliönjoen (Haapakoski 1950) valuma-alueiden pinta-alat, keskivirtaamat ja keskimääräinen vedenlaatu sekä mahdollisten turvetuotantoalueiden brutto-ominaiskuormitusluvut ja niiden aiheuttamat pitoisuuslisäykset jokiin. Laskenta-perusteet ja lähteet on mainittu tekstissä.

		Kaakamajoki	Kaisajoki	Simojoki	Tengeliönjoki
Keskivirtaama (MQ)	m ³ /s	6,5	3,3	39,5	30,5
Valuma-alueen pinta-ala	km ²	473	241	2750	3089
Mahdollisten turvetuotantoalueiden osuus valuma-alueesta	%	1,9	5,7	0,5	0,8
Brutto-ominaiskuormitus					
Kiintoaine	g/ha/d	33,8	33,8	33,8	33,8
COD _{Mn}	g/ha/d	197,4	197,4	197,4	197,4
Kok.P	g/ha/d	0,33	0,33	0,33	0,33
Kok.N	g/ha/d	10,3	10,3	10,3	10,3
Keskimääräinen vedenlaatu 2000-luvulla*					
Kiintoaine	mg/l	5	4	2	3
COD _{Mn}	mg/l	17	17	15	11
Kok.P	µg/l	60	54	20	23
Kok.N	µg/l	880	663	499	424
Pitoisuuslisäys					
Kiintoaine	mg/l	0,06	0,16	0,01	ei laskettu
COD _{Mn}	mg/l	0,32	0,96	0,08	ei laskettu
Kok.P	µg/l	0,5	1,6	0,1	ei laskettu
Kok.N	µg/l	17	50	4,0	ei laskettu
*Vedenlaatupisteet:					
Kaakamajoki: Kaakamajoki P1					
Kaisajoki: Kaisajoki 41 ja Kaisajoki Tihonen					
Simojoki: Simojoki as. 13500					
Tengeliönjoki: Tengeliönjoki 14200					

Kaakamojoen ja Kaisajoen vesi on nykyisellään varsin ravinteikasta ja ajoittain hyvin humuspitoista (taulukko 15). Molempien jokien osalta Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa on todettu tarve vähentää ravinnekuormitusta. Vähentämistarpeeksi on fosforin osalta todettu 20–30 %. Pitoisuuslaskelmien perusteella erityisesti Kaisajoen vesistöalueella kaikkien turvetuotantoalueiden ottaminen käyttöön lisäisi jonkin verran Kaisajoen ainepitoisuuksia tarkasteltujen parametrien osalta. Laskennalliset pitoisuuslisäykset jäisivät Kaisajoessa alle 10 %:in ja Kaakamojoessa alle 2 %:in jokien 2000-luvun keskimääräisistä pitoisuuksista (vedenlaatatiedot: ympäristöhallinnon OIVA/HERTTA-tietojärjestelmä). Simojossa mahdollisten turvetuotantoalueiden käyttöönotolla ei juuri olisi merkitystä pitoisuuslaskelmien perusteella. Pitoisuuslaskelmat ovat suuntaa-antavia ja

kuvaavat ainoastaan laskennallisia keskiarvotilanteita eivätkä siten ota huomioon esim. paikallisia olosuhteita ja ajallisia muuttujia.

Kaikilla vesistöalueilla mahdollisten turvetuotantoalueiden käyttöönotto lisäisi vesistöjen kokonaiskuormitusta turvetuotanto-alueen lisääntymisen vuoksi. Merkittävää muutosta ei kuormituksessa kuitenkaan arvioida tapahtuvan, mikäli uudet alueet lähinnä korvaavat käytöstä poistuvia alueita.

Mahdollisten tuotantoalueiden käyttöönotto Kaisajoen ja Kaakamojoen vesistöalueilla voi heikentää kyseisten jokien tilaa tai ainakin vaikeuttaa tilatavoitteen (fosforin vähennystarve 20–30 %) saavuttamista. Kuitenkin on otettava huomioon, että laskennalliset pitoisuuslisäykset on laskettu brutto-ominaiskuormitusluvuista,

jotka pitävät sisällään myös luonnonhuuh-
touman, jota mahdollisilta turvetuotantoalueilta
tulee vesiin jo nykytilanteessa. Lisäksi on
huomioitava, että mahdolliset turvetuotanto-
alueet ovat nykyisin ojitettuja ja osin
maatalouden (turvepellot) käytössä. Näin ollen
kyseisiltä alueilta aiheutuu vesistökuormitusta jo
nykyisin enemmän kuin luonnontilaisilta soilta,
eikä alueiden muuttaminen turvetuotantoalueiksi
välttämättä merkittävästi lisää vesistö-
kuormitusta, mikäli vesiensuojelutoimenpiteet
toteutetaan parhain mahdollisin käytännöin ja
tekniikoin.

Simojokeen, Tengeliönjokeen ja Tornionjokeen
suunniteltujen turvetuotantoalueiden kuormituk-
sella ei arvioida olevan merkittäviä
vesistövaikutuksia jokien suurten virtaamien
(Tornionjoki, Karunki 2200 MQ 423 m³/s)
vuoksi. Tornionjoen Tengeliönjoen valuma-
alueella on myös runsaasti järviä, joihin pidättyy
turvetuotantoalueilta tulevaa kuormitusta.
Vesistövaikutuksia voikin ilmetä kaikilla
vesistöalueilla lähinnä paikallisesti. Turve-
tuotanto on ympäristöluvan varaista toimintaa,
joten vaikutukset vesistöön ja sen tilaan on
tarkasteltava kohdekohtaisesti sekä suunnitella
vesiensuojelutoimet siten, että vesistön tila ei
heikkene.

Taulukko 16. Kaakamajoen ja Kaisajoen laskennalliset pitoisuuslisäykset kahdessa eri tilanteessa, kun suunnitellusta turvetuotantoalasta on käytössä 100 % (Tilanne 1) tai 50 % (Tilanne 2).

		Kaakamajoki		Kaisajoki	
		Tilanne 1	Tilanne 2	Tilanne 1	Tilanne 2
Keskivirtaama (MQ)	m ³ /s	6,5	6,5	3,3	3,3
Valuma-alueen pinta-ala	km ²	473	473	241	241
Turvetuotantoala	km ²	9,2	4,6	13,8	6,9
Mahdollisten turvetuotantoalueiden osuus valuma-alueesta	%	1,9	1,0	5,7	2,9
Pitoisuuslisäys					
Kiintoaine	mg/l	0,06	0,03	0,16	0,08
COD _{Mn}	mg/l	0,32	0,16	0,96	0,48
Kok.P	µg/l	0,5	0,3	1,6	0,8
Kok.N	µg/l	17	8,4	50	25
Keskimääräinen vedenlaatu 2000-luvulla					
Kiintoaine	mg/l	5	5	4	4
COD _{Mn}	mg/l	17	17	17	17
Kok.P	µg/l	60	60	54	54
Kok.N	µg/l	880	880	663	663
Pitoisuuslisäyksen osuus keskimääräisestä pitoisuudesta					
Kiintoaine	%	1,1	0,6	4,1	2,0
COD _{Mn}	%	1,9	0,9	5,6	2,8
Kok.P	%	0,9	0,4	3,0	1,5
Kok.N	%	1,9	1,0	7,5	3,8

Jos suunnitellusta turvetuotantoalasta olisi käytössä 50 %, pitoisuuslisäykset ja niiden osuus (≤ 1 %) keskimääräisestä vedenlaadusta jäisivät Kaakamajoen kohdalla pieniksi. Kaisajoen kohdalla laskennallisten pitoisuuslisäyksen osuus keskimääräisistä pitoisuuksista olisi < 4 %, kun 50 % suunnitellusta turvetuotantoalasta olisi käytössä.

Pitoisuuslaskelmat ovat suuntaa-antavia ja kuvaavat ainoastaan laskennallisia keskiarvotilanteita eivätkä siten ota huomioon esim. paikallisia olosuhteita ja ajallisia muuttujia.

8.2 VAIKUTUKSET MAA- JA KALLIO- PERÄÄN

Arvokkaat harjualueet sekä arvokkaat moreeni- ja muut geologiset muodostumat suojaavat erikoisia geologisia luonnonkohteita nähtävyyksinä sekä ulkoilu- ja opetuskohteina. Myös luonnon-suojelualueet, muinaismuistoalueet, kulttuuri- ja maisemakohteet, kulttuurihistorialliset reitit, matkailukohteet sekä virkistys- ja pohjavesialueet edesauttavat geologisten kohteiden säilymistä. Toisaalta taloudellisia menetyksiä aiheuttuu myös näiden kohteiden ja alueiden luonnonvarojen hyödyntämisen rajoittamisesta.

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeillä tehtävät tutkimukset tuovat lisätietoa Länsi-Lapin kallioperän geologisesta kehityksestä ja geologisista luonnonvaroista. Monet etsintäkohteet ovat lisäksi suosittuja geologisia opetuskohteita.

Maa- ja kalliokiviainesten ottoalueilla, kaivosalueilla sekä turvetuotantoalueilla vaikutus maa- ja kallioperään on suurin, koska näillä alueilla geologisia luonnonvaroja hyödynnetään ja kuljetetaan muualle. Näin alkuperäinen geologinen esiintymä tuhoutuu. Vaikutus maa- ja kallioperään rajoittuu kuitenkin vain sille alueelle, johon toimenpiteet kohdistuvat. Tämä koskee myös muuta maankäyttöä: vaikutus maa- ja kallioperään kohdistuu vain sille alueelle, jossa maata muokataan, läjitetään ja/tai rakennetaan. Maaperän kontaminoitumista tai likaantumista voi tapahtua kaivosalueilla sekä teollisuus- ja työpaikka-alueilla, joissa käsitellään liikaavia aineita. Yleisesti ottaen kaavan vaikutukset maa- ja kallioperään ovat paikallisia.

8.3 VAIKUTUKSET LUONNON MONI- MUOTOISUUTEEN JA LUONNON- VAROIHIN

Kaava tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä eikä vaikuta kielteisesti Natura-verkoston tai luonnonsuojelun toteutumiseen kaava-alueella. Selostuksen liitteenä on listaus kaava-alueen Natura 2000 -verkoston kuuluvista alueista sekä arvio niihin kohdistuvista vaikutuksista.

Maakuntakaavataso tarkastelussa erityislainsäädännön rooli on ratkaiseva Natura-alueiden suojelun toteutumisessa. Maakuntakaavan toteutus yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun kautta tapahtuu aina erityislainsäädännön ohjaamana, mikä varmistaa Natura-alueiden suojeluperusteiden säilymistä ja

huomioon ottamisen maakuntakaavan osoittamassa maankäytössä.

Suojelualueiden ja -kohteiden osoittamisella on säilyttävä vaikutus maa- ja kallioperään sekä luonnon monimuotoisuuteen. Arvokkaiden harju- ja muiden geologisten muodostumien osoittaminen edistää myös maiseman kannalta merkittävien selänteiden hahmon säilymistä.

Suojelualuevarauksilla ei ole vaikutusta alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, eivätkä suojelualuevaraukset hajauta yhdyskuntarakennetta. Suojelualueet turvaavat marjastus- ja sienestysmaastoja. Yleisesti voidaan todeta, että kaavan luonnon-suojeluun kohdistuvat merkinnät edistävät tai vähintäänkin ylläpitävät luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Turvetuotanto-alueet, maa-ainesten ottoalueet sekä kaivosalueet on kaavassa osoitettu olemassa olevan toiminnan (tai toiminnalla on ympäristölupa) osalta eikä näiden aluevarausten osalta kaavalla ole vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Uusina aluevarauksina on osoitettu potentiaalisia turvetuotantoalueita (eot) sekä tuulivoima-alueita (tv, tv-1). Potentiaaliset turvetuotantoalueet muuttavat toteutuessaan suoluontoa. Osoitetut alueet sijoittuvat muuttuneisiin suoympäristöihin, joten vaikutukset eivät kohdistu suoluonnon edustaville alueille. Turvetuotannon vesien suojelussa tulee tapauskohtaisesti turvata vesistöjen ekologinen tila vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti.

Tuulivoima-alueet muuttavat luonnonympäristöä paikallisesti turbiinien alueella sekä tie- ja sähkösiirtoyhteyksien alueella. Tyypillisesti kyseiset vaikutukset ovat paikallisia. Kaikkien tuulivoimaan varattujen alueiden toteutuessa linnustoon, erityisesti muuttolinnustoon, voi kohdistua laajempia vaikutuksia johtuen siitä, että tuulivoima-alueet muodostavat jokseenkin yhtenäisen vyöhykkeen rannikon tuntumaan. Erilliset sisämaan tuulivoima-alueet eivät aiheuta vastaavaa vyöhykemäistä haittaa.

Rannikolle sijoittuvan tuulivoima-alueen (tv 2387) jakaminen kahteen osaan tuulivoimaloiden sijoittamista suunniteltaessa olisi suositeltavaa, jolloin väliin jäisi viheryhteystarpeen ja suojelualueen kohdalle rakentamaton välivyöhyke. Kyseisen tv-kohteen osalta tuulivoimalat tulisi myös sijoittaa ryhmiin eikä hajalleen koko alueelle, jolloin mm. rannikolle jäisi tuulivoimaloista ”avoimia” kaistaleita enemmän. Alue sijoittuu muuttavan linnuston kannalta erityisen herkälle

alueelle, mikä saattaa rajoittaa kohteen toteutettavuutta.

Tuulivoimatuotannon kokonaisvaikutusten selvittämiseksi ja lieventämiseksi tulee tuulivoimaluonnon suunnittelussa huomioida kaikki toteutuneet ja suunnitteilla olevat tuulivoima-alueet.

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeillä on suojelualueita sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ympäristöjä. Kehittämisperiaattemerkintä ei osoita hankkeita, joten vaikutusten arviointi tulee tehdä kunkin hankkeen yhteydessä huomioiden paikalliset vaikutukset sekä vaikutukset mm. luonnonympäristön kokonaisuuksiin sekä merkittäviin ekologiisiin yhteyksiin. Luonnonsuojelualueiden osalta kehittämistä ohjaa lainsäädäntö (mm. luonnonsuojelulaki, ympäristönsuojelulaki ja vesilaki).

Muut kehittämisperiaattemerkinnät (matkailu, maaseutu) tukevat osaltaan alueiden nykyisiä käyttömuotoja eivätkä ne ole ristiriitaisia luonnon monimuotoisuuden kanssa. Kehittämisalueilla toteutettavissa hankkeissa tulee kuitenkin huomioida luonnonsuojelualueiden suojeluperusteiden turvaaminen esimerkiksi virkistysreittien ja matkailupalvelujen kehittämisen yhteydessä. Maaseudun kehittämisaluerkintä turvaa maaseudun piirteiden säilymistä mikä osaltaan turvaa myös kulttuuriympäristöjen monimuotoisuuden säilymistä.

Kaava-alueen intensiivisin maankäyttö kohdistuu merenrannikolle, jossa nykyisinkin maankäyttö on tehokkainta. Kaavan yleismääräykset sekä rantojen rakentamista ohjaavat määräykset turvaavat merenkohoamisrannikon arvoja. Toisaalta tiivistyvä yhdyskuntarakenne vähentää ja pirstoo rannikon luonnonympäristöjä. Osoitetut viheryhteystarpeet turvaavat yhteydet rannikon ja sisämaan välillä. Tarkemmassa suunnittelussa on tarpeen huomioida yhteyksien toiminnallisuus myös eliöeläinten osalta.

Maakuntakaavan maankäytön ohjaus kohdistuu voimakkaimmin merenrannikon vyöhykkeelle sekä keskustaajamien yhteyteen. Kaavassa on osoitettu viheryhteystarpeet rannikkovyöhykkeellä, mikä mahdollistaa eliöeläinten (ja ihmisten) liikkumisen merenrannan ja sisämaan välillä. Rannikon maankäytön rakenteesta johtuen laajempia yhteyksiä ei juuri enää ole jäljellä, joten erityisesti Kemi – Tornio -välillä yhteydet perustuvat lähinnä jokivarsiin. Muualla kaava-alueella ei ole osoitettu viheryhteystarpeita. Tämä on perusteltua, koska haja-asutus- ja metsäalueilla ei ole merkittäviä maakunnallisia maankäyttöpai-

neita, jotka synnyttäisivät tarpeen yhteyksien merkitsemiseen. Toisaalta keskeisten suojelualueiden ja suojelualuekokonaisuuksien välisten yhteyksien turvaamiseen kaava ei esitä ratkaisua, vaan yhteyksien säilyminen tulee huomioida sekä mahdollisten laajempien hankkeiden yhteydessä sekä kuntakaavoituksessa.

Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset

Kaavan vaikutukset Natura 2000 -verkostoon on käsitelty Natura-alueittain erillisessä liitteessä. Kaavalla ei ole suoria Natura-alueiden suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia. Kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeet (ek) sijoittuvat useammalle Natura 2000 -alueelle. Merkintä osoittaa informatiivisena tietona malmipotentialiset vyöhykkeet, eikä sinänsä osoita suoranaisesti uutta maankäyttövarausta. Natura-alueilla ja niiden läheisyydessä tapahtuvaa toimintaa ohjaa lainsäädäntö, keskeisimpänä luonnonsuojelulaki. Laki edellyttää selvittämään hankekohtaisesti (mukaan lukien yhteisvaikutukset) vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin. Näin ollen ek-merkintä informatiivisena ei ole ristiriitainen SL-merkinnän kanssa eikä merkinnästä aiheudu haitallisia vaikutuksia suojeluperusteisiin. Natura 2000 -verkostoon kuulumisen ei estä toimintaa Natura-alueella, jos toiminta ei heikennä suojeluperusteita. osa Natura-alueista on myös kansallisia suojelualueita, joiden suojelumääräykset ohjaavat toimintaa.

Tuulivoimalle osoitetut alueet (tv) ja suunnittelualueet (tv1) sijoittuvat paikoin Natura-alueiden välittömään läheisyyteen. Kyseiset merkinnät osoittavat laajojakin aluevarauksia, jotka mahdollistavat tuulivoiman rakentamisen eri laajuisina. Tämän takia tuulivoiman aiheuttamia vaikutuksia Natura-alueisiin ei voida maakuntakaavan yhteydessä arvioida konkreettisella tasolla, vaan arviointivelvollisuus jää tuulivoimarakentamista toteuttavalle taholle. Lähtökohtaisesti tuulivoima-alueet (tv ja tv1) on osoitettu siten, että ne eivät ole ristiriidassa Natura-alueiden suojeluperusteiden kanssa. Kuitenkin useimpien kohteiden osalta on tarve laatia tarkemman suunnittelun yhteydessä arvio vaikutuksista Natura-alueisiin. Tuulivoimavarausta kokonaisuudessa tarkasteltaessa voidaan todeta, että rannikon kaikkien alueiden toteutumisella voi olla vaikutuksia muuttolinnuston reitteihin, joka voi myös heijastua läheisten Natura-alueiden linnustoon. Tämän takia hankesuunnittelussa tulee vaikutuksia arvioida huomioida myös jo aiemmin mahdollisesti toteutuneet tuulivoimapiistot.

Potentiaalisia turvetuotantoalueita ei sijoitu Natura 2000 -alueille. Sekä Simojoen että Torniojoen Natura-alueiden valuma-alueille sen sijaan sijoittuu varauksia. Laskennallisen vesistökuormituksen perusteella varausten ottamisella turvetuotantoon ei ole edellä mainittujen jokien vedenlaatua oleellisesti muuttavaa vaikutusta. Vaikutusta vähentää huomattavasti myös kyseisten jokien suuret virtaamat. Potentiaalisten turvetuotantoalueiden kuormituslisäys suhteutettuna jokien nykyiseen vedenlaatuun jää keskimäärin alle prosenttiin. Turvetuotantoalueilla voi olla paikallisia vaikutuksia vedenlaatuun. Natura-alueet sijoittuvat niin etäälle kohteista ja jokien virtaamat ovat suuria, joten Natura-alueiden vedenlaatuun ja sitä kautta suojeluperusteisiin ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

Kaikkiaan Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksen ei merkittävästi heikentävän Natura-alueiden suojeluperusteita.

8.4 VAIKUTUKSET MAISEMAAN JA KULTTUURIPERINTÖÖN

Kaava tukee monin tavoin maiseman ja kulttuuriperinnön säilymistä ja kehittämistä. Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden, muinaismuistoalueiden, Unescon maailmanperintökohteiden, rakennus- ja suojelukohteiden ja kulttuurihistoriallisesti merkittävän tien osoittaminen kaavassa tukee suoraan näiden alueiden ja arvojen säilymistä sekä niiden huomioimista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Myös yleiset suunnittelumääräykset tukevat monin tavoin maiseman ominaispiirteiden ja kulttuuriperinnön säilymistä.

Maisemaa ja kulttuuriperintöä suojaavia ovat osaltaan myös sellaiset aluevaraukset, joissa tulee välttää voimakasta ympäristön muuttamista tai joissa suuria muutoksia nykytilanteeseen verrattuna ei ole odotettavissa. Näitä ovat esimerkiksi luonnonsuojelualueet, arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat sekä rantojensuojelualueet. Arvokkaiden harju- ja muiden geologisten muodostumien osoittaminen edistää maisemarakenteen säilymistä niiltä osin.

Matkailu- ja virkistysalueet, maaseudun kehittämisen kohdealueet sekä maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaimistarvetta kehittävät parhaimmillaan maiseman ominaispiirteiden esiin nostamista ja suojaavat kulttuuriperintöä. Tarkemmassa suunnittelussa on kuitenkin huomioitava maisemalliset reunaehdot ja vaalittava kulttuurihistoriallisia arvoja.

Viheryhteystarpeilla osoitetaan virkistykseen kannalta tarvittavia yhteyksiä rannikolta sisämaahan. Viheryhteystarpeet voivat parhaimmillaan toimia myös maiseman kannalta rajaavina ja jäsentävinä elementteinä. Ekologisina yhteyksinä toimiakseen viheryhteystarpeiden suunnittelussa tulee huomioida yhteyden minimileveys ja toiminnalliset vaatimukset. Etenkin Tornion suistoalueella viheryhteyden säilyttäminen ja sen kehittäminen riittävän leveänä on maisemallisesti tärkeää.

Uudet asuin- ja työpaikka-alueet tukeutuvat nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen, jota voidaan pitää maiseman kannalta myönteisenä. Uusi rakentaminen aiheuttaa kuitenkin muutoksia maisemaan ja kaupunkikuvaan. Etenkin ranta-alueiden rakentaminen asettaa haasteita virkistyskäytölle, maisemakuvan laadulle sekä maankohoamisrannikon ja jokivarsien luonnon monimuotoisuudelle. Kulttuuriperintöön saattaa kohdistua vaikutuksia etenkin tiiviillä keskustatoimintojen alueella. Yleiset suunnittelumääräykset pyrkivät kuitenkin turvaamaan alueita haitallisilta vaikutuksilta.

Taajamatoimintojen osoittaminen Selkäsaareen muuttaa saaren maisemaa ja mahdollinen siltayhteys vaikuttaa välillisesti saaren toimintoihin ja luontoon. Maankohoamisrannikon erityispiirteet ja luontotyytit tulee huomioida suunnittelun maisemallisina reunaehtoina.

Liikennekäytävät ja uudet yhteystarpeet tai nykyisten liikenneväylien huomattava parantaminen voi aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriperintöön esimerkiksi uusien maastokäytävien, liikennejärjestelyjen, tien leventämisen tai alikulkujen seurauksena. Toisaalta liikenneväyliä kehittäessä on mahdollista parantaa tienvarren ja taajamaympäristöjen maisemanhoitoa ja vaikuttaa myönteisesti maisemakuvaan. Erityisesti Kukkolankosken kevyenliikenteen silta ja siltayhteys mantereelta Selkäsaareen aiheuttaisivat toteutuessaan muutoksia maisemakuvaan. Niiden suunnittelussa tulee erittäin huolellisesti tutkia eri vaihtoehtojen vaikutukset ja huomioida maisemalliset reunaehdot. Pääradan yhteystarve muuttaisi maisemaa ja sen eri toimintoja, maisemakuvaa sekä sillä saattaisi olla vaikutuksia kulttuuriperintöön. Välillisiä vaikutuksia aiheutuu mm. maankäytön muista muutoksista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava maisemalliset reunaehdot, kulttuuriperinnön säilymistä edellytykset sekä alueen erityispiirteet, kuten jokilaakson suistoalue.

Kaavan merkittävimmät vaikutukset maisemaan ja maisemakuvaan aiheutuvat tuulivoimasta, maanottoalueista ja kaivostoiminnasta. Osittain vaikutukset ovat paikallisia, mutta visuaaliset vaikutukset sekä muutokset maiseman eri toimintoihin kuten vesistöön saattavat ulottua laajalle. Maanottoalueet ja kaivostoiminta aiheuttavat tavallisesti pysyviä muutoksia maisemaan, joten niiden vaikutukset tulee arvioida huolellisesti hankekohtaisesti.

Kaavassa on merkittynä useita tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita (tv, tv1) ja niiden kaikkien toteutuessa vaikutukset maisemakuvaan saattaisivat olla huomattavia. Koko maakuntasosan maisemakuva muuttuisi etenkin rannikolla ja korkeilta paikoilta katsottaessa. Muutos saattaisi vaikuttaa myös alueidentiteettiin. Kumulatiivisia vaikutuksia on huomioitava kunkin hankkeen kohdalla jo toteutuneisiin ja toteutuvissa oleviin tuulivoima-alueisiin. Yleisesti voidaan todeta, että tuulivoimaloiden keskittäminen vähentää maisemaan kohdistuvia vaikutuksia suhteessa hajasijoittamiseen ja tuulivoimaloiden ryhmityksellä voidaan vaikuttaa muutosten suuruuteen.

Maisemallisesti herkimpiä alueita tuulivoimatuotantoon ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet. Sietokyvyltään huonoja saattavat olla myös erämaaluonteiset alueet, joilla on virkistyksestä merkitystä tai pienipiirteiset saariston osa-alueet. Erityisesti arvokkaaksi osoitettujen alueiden ympäristössä on tarpeen huomioida, ettei kaikkia tuulivoimatuotannolle soveltuvia alueita ole kenties mahdollista toteuttaa kumulatiivisten vaikutusten vuoksi. Esimerkiksi Aavasaksan läheisyydessä olevat tuulivoiman aluevaikutukset muuttaisivat toteutuessaan maisemakuvaa ja erämaa vaikutelmaa sekä saattaisivat vaikuttaa Aavasaksan kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja arvostukseen. Yleisesti ottaen tuulivoimalat vaikuttavat kulttuurimaiseman mittakaavaan ja visuaalisiin ominaisuuksiin. Toisaalta teollisuus- ja avomerialueiden maisemakuva sietää tavallisesti hyvin tuulivoimalarakenteita.

Maankohoamisrannikko ja sen erikoispiirteet on turvattava muun muassa riittävällä luonnontilaisina ranta-alueina ja saariston maisemakuvan säilymisenä herkimmillä alueilla rakentamattomana. Perämeren kansallispuiston arvot on myös turvattava ja huomioitava ne matkailualueiden suunnittelussa.

8.5 Vaikutukset maa- ja kallioperän ainesvarojen hyödyntämiseen

Maa-ainesten ottoalueiden, kaivosalueiden ja kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeiden osoittaminen kaavassa mahdollistaa suunnitelmallisen geologisten luonnonvarojen hyödyntämisen. Varsinkin maa-ainesten ottoalueiden määrittelyssä on huomioitu materiaalien laatu- ja määrä- sekä ympäristö- ja sijaintitekijöitä. Tarkoituksena on, että maa-aineksia otetaan kestävästi kehitystä noudattaen, pitkiä kuljetusmatkoja välttämällä ja ympäristö huomioiden.

Alueilla, joilla uudistetaan (laajennetaan tai tiivistetään) ja parannetaan väyliä, asutusalueita, kyliä, kaupunkirakennetta, teollisuus- ja varastoalueita sekä työssäkäyntialueita, tapahtuu yleensä rakentamista, jossa tarvitaan maa- ja kallioperän ainesvaroja. Siksi maa-ainesten ottoalueet on pyritty sijoittamaan lähelle väyliä ja asutusalueita, joissa aineiden tarve on suurin.

Kaivosalueiden ja kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeiden osoittaminen tukee metallisten malmien, luonnonkivien ja teollisuusmineraalien hyödyntämismahdollisuutta. Alueiden osoittaminen lisää tutkimuskiinnostusta ja on positiivinen signaali sille, että esiintymiä voi olla jatkossa mahdollista myös hyödyntää. Jo pelkkä tutkimus tuo taloudellista hyötyä alueelle, vaikka esiintymiä ei välttämättä aloitettaisi hyödyntää. Lisäksi tieto geologisten luonnonvarojen esiintymisestä näillä alueilla lisää alueen geotieteellistä mielenkiintoa.

Turvetuotantoalueiden osoittamisella pyritään ohjaamaan turvetuotantoa soille, joilla jo on ottoa ja/tai joiden luonnontilaisuus on muutenkin kärsinyt. Länsi-Lapissa on runsaat turvevarat, ja tällä seudulla turvetta myös käytetään runsaasti energian tuotantoon. Turvetta käytetään myös mm. kasvuturpeeksi, kuivikkeeksi ja erilaisten haitallisten aineiden imeytykseen. Turpeella on suuri taloudellinen merkitys paitsi luonnonvarana myös työllistäjänä.

Pohjavesialueiden tarkoitus on suojata pohjavesivaroja, jotka ovat yhteiskunnan kannalta välttämätön luonnonvara ja jolla on myös mittavaa taloudellista merkitystä. Paitsi toimiva talousvesihuolto, myös useat teolliset ja pk-yritystoiminnot tarvitsevat toimiakseen riittävästi puhdasta vettä.

Pohjavesi-, luonnonsuojelu- ja muinaismuistoalueet, kulttuuriympäristö- ja maisemakohteet, kulttuurihistorialliset reitit, arvokkaat harjualueet

ja muut geologiset muodostumat, rantojensuojelualueet ja puolustusvoimien alueet rajoittavat maa- ja kallioperän ainesvarojen käyttöä ja voivat siten aiheuttaa taloudellisia menetyksiä.

8.6 VAIKUTUKSET ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEeseen

Maakuntakaava ohjaa alueidenkäyttöä sille tarkoitettun roolin mukaisesti maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamalla tavalla konkretisoiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteita aluevarauksin ja kehittämisperiaatmerkinnöin, sekä yleismääräysten avulla. Kokonaisuutena maakuntakaava eheyttää alue- ja yhdyskuntarakennetta, tosin ohjausvaikutusta hajarakentamiseen ei kaavan kautta suoraan synny.

Maaseudun kehittämisen kohdealueilla voidaan edistää ja osin toteuttaa alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä. Keskuskyliä on osoitettu vain näille kehittämisen kohdealueille. Ohjausvaikutus konkretisoituu kuitenkin pääosin vasta yleiskaavoituksessa.

Maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja on suunnattu tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria.

Perämerenkaaren alueella sekä Kemi – Tornio -alueen kaupunkikehittämisen kohdealueella tavoitteena on kaupunkikeskustojen muodostaman nauhamaisen rakenteen kehittäminen yhdyskuntarakennetta eheyttävällä ja olemassa oleva infrastruktuuria hyödyntämällä sekä suunnitelmallisesti kehittämällä. Maakuntakaava edistää, kuntarajoista ja valtionrajoista riippumattomasti, toiminnallisen alueen kehittämistä suunnitelmallisesti taloudellisesti, ekologisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestäväan suuntaan. Asutuksen painopisteen sijoittuminen kohtalaisen tiiviisti edistää mahdollisuuksia yhtäältä tarpeettoman liikenteen vähentämiseen sekä toisaalta joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun lisäämiseen.

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueet ovat kaava-alueella erittäin laajat ja lisäksi vapaa-ajan palveluja haetaan monesti pitkienkin matkojen päästä. Kaavalla on kuitenkin mahdollisuuksien mukaan varmistettu alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle.

Kaupunkikehittämisen kohdealue sekä Länsi-Lapin käytävä luovat edellytyksiä ja ohjaavat Suomen ja Ruotsin välisen raja-alueen kehittämistä toimivammaksi ottaen samalla huomioon elinkeinotoiminnan tarpeet ja ympäristöarvojen yhteensovittamisen.

Keskustoimintojen alueille on osoitettu riittävästi mahdollisuuksia vähittäiskaupan suuryksiköille tasapainoisen yhdyskuntarakenteen turvaamiseksi sekä mahdollisuuden palvelujen saatavuuden järjestämiseksi ilman henkilöautoa lähialueiden asukkaille sekä joukkoliikenteen käyttäjille. Keminmaalle keskustoimintojen alueen ulkopuolelle osoitettu vähittäiskaupan suuryksikkö sijoittuu työpaikka-alueelle. Kaavamääräyksen mukaan alueelle ei saa sijoittaa uutta seudullista päivittäistavarakauppaa.

Maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikkö-alueilla ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskustoihin tai niiden kehittämiseen, mikäli alueelle sijoittuu tilaa vaativaa kauppaa. Tilaa vaativa kauppa ei kilpaile keskustojen kanssa, sillä keskustojen palvelurakenne on toinen. Erikoiskaupan ja päivittäistavarakaupan merkitys keskustoihin riippuu mitoituksista sekä kaupan laadusta. Suuryksikköalueiden kokonaismitoituksen lähtökohtana on, että riittävä määrä liiketilatarpeesta voidaan toteuttaa keskusta-alueilla. Keminmaan suuryksikköön sallitaan sijoitettavan vain sellaista seudullista kauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustelluista syistä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle. Näin ollen Keminmaan suuryksikkömerkinnällä ei arvioida olevan vaikutuksia keskustaan.

Sekä Torppi että Karjalahti ovat jo nyt seudullisesti merkittäviä päivittäistavarakaupan alueita. Alueilla asioidaan koko Länsi-Lapin alueelta, sekä osin myös Ruotsin puolelta. Pääosin päivittäistavarakaupan ostokset hoidetaan kuitenkin paikallisesti. Vain Simossa ja Tervolassa päivittäistavarakaupan nettosiirtymät ovat negatiiviset. Mikäli Torpin tai Karjalahden alueen päivittäistavarakauppa vahvistuu esim yhdellä supermarketilla tai pienellä hypermarketin pt-osastolla ei alueiden kokonaistarjonnan luonne suuresti muutu nykyisestä. Alueilla on tällä hetkellä jo vastaavaa tarjontaa ja samantyyppinen tarjonta vain hienoisesti kasvaisi. Muutos ei ole niin suuri, että ostovoimasiirtymät merkittävästi tästä syystä kasvaisivat. Ostovoima on myös kasvussa, joten nykyisillekin päivittäistavarakaupoille löytyy toimintaedellytyksiä. Muiden kuntien päivittäistavarakaupan kehittymiselle ei Torpin tai Karjalahden suunnitellulla lisäyksellä ole vaikutuksia, koska tarjonnan määrä ei näin oleelli-

sesti kasva nykyisestä. Muiden kuntien päivittäistavarakaupan kehittämiseksi on merkittävää oman lähialueen asukasluvun kehitys.

Elinkeinotoiminnalle on osoitettu riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa oleva yhdyskuntarakenne huomioon ottaen. Paljon henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot on osoitettu olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai vähintään hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle silloin kun se toiminnan luonne huomioon ottaen on ollut tarkoituksenmukaista.

Länsi-Lapin käytävä ja revontultentien – kehittämissuunnitelman ohjaa kehittämistoimenpiteitä vyöhykkeen yhteyteen, mutta toisaalta osaltaan edistää asutuksen sijoittumista alueille, joilla työ-, asiointi- ja vapaa-ajan matkat muodostuvat pitkiksi.

8.7 VAIKUTUKSET LIIKENTEeseen SEKÄ YHDYSKUNTA- JA ENERGIA-TALOUTEEN

8.7.1 Yhdyskuntatekninen huolto- Energiahuolto- Liikenne

Liikenne

Maakuntakaavarakaisu perustuu liikenteen osalta pääosin olemassa olevan liikenneverkkoon ja sen toimivuuden turvaamiseen ja kehittämiseen. Valtakunnallisesti tärkeiden liikenneyhteyksien tarpeet on huomioitu kaavassa, sekä alue- ja yhdyskuntarakenne on sovitettu yhteen liikenneverkon kanssa.

Maakuntakaavan mukaiset kehittämistoimenpiteet mahdollistavat toteuduttuaan hyvät liikkumismahdollisuudet henkilöautolla ja raskaalla liikenteellä. Kevyen liikenteen väyläverkoston kehittäminen, taajamakeskustojen kevyen liikenteen olosuhteiden parantaminen, esteettömyyden lisääminen sekä väylästä hyvä hoito ja ylläpito parantavat liikkumismahdollisuuksia jalan ja pyörällä sekä lisäävät näiden kulkutapojen houkuttelevuutta. Toteuttamalla kaavassa esitetyt toimenpiteet kehitty liikenneturvallisuus myönteisesti varsinkin pääteillä ja taajamissa. Joukkoliikenteen kehittäminen mahdollistaa kilpailukykyisen palvelutason.

Kaavassa esitetyt liikenneympäristön kehittämistoimenpiteet tukevat merkittävästi elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä

mahdollistaen alueen kehittymisen Barentsin logistisena keskuksena.

Pääväylien ja rautateiden kehittämistoimenpiteet yhdessä satama- ja logistiikkatoimintojen kehittämisen kanssa tuovat toimijoille selviä aika- ja kustannussäästöjä. Akselipainon nostaminen radoilla sekä meriväylien syventäminen mahdollistavat raskaiden kuljetusten tehostamisen ja parantavat kaava-alueelle suunniteltujen logistiikkakeskusten kehittämis-edellytyksiä.

Perämerenkaari, Länsi-Lapin käytävä, Revontultentie ja Barentsin käytävä turvaavat valtakunnallisesti tärkeiden liikenneyhteyksien ja -käytävien toimivuuden ja kehittämisen Ruotsin, Pohjois - Kalotin ja Barentsin suuntaan tulevaisuudessa. Kehittämiskäytävät mahdollistavat liikenneverkkoon liittyvien kehittämistoimenpiteiden ja liikenteeseen liittyvän elinkeinotoiminnan kehittämisen kehittämiskäytävien yhteyteen.

Raideliikenteen kehittämiskäytävä parantaa Bothnian käytävään kuuluvan rautatien palvelutason nostoa siihen liittyvine aluevaraus- ja rakentamistoimenpiteineen. Yhteys on ehdolla Euroopan komission TEN-T ydinverkkoon. Ydinverkkoon kuuluvan rautatieverkon tulee olla kokonaisuudessaan sähköistetty. Kehittämiskäytävä palvelee Pohjanlahden kiertävää raideliikennettä.

Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä mahdollistaa kaava-alueen joukkoliikenteen kehittämisen erityisesti työmatkaliikennettä palvelemaan. Kehittämiskäytävä huomioi kaikki joukkoliikenteen muodot.

Valtatien 4 kehittämistoimenpiteet Oulun ja Kemin sekä Kemin ja Rovaniemen välillä turvaavat valtakunnallisesti tärkeän pohjoiseteläsuuntaisen tieyhteyden toimivuuden myös tulevaisuudessa. Tällä on erityistä merkitystä mm. matkailuliikenteeseen. Valtatien 4 kehittäminen välillä Simon Maksniemi-li parantaa huomattavasti tieturvallisuutta vähentäen kohtaus-, ohitus- ja hirtionnettomuuksia. Toisaalta hirtiaidat voivat heikentää eläimistön liikkumista tiealueen poikki, jollei tiesuunnitelmaan sisällytetä viher-siltoja tai alituksia. Yksityistiet toimivat kevyen liikenteen väylinä ja näin ollen ne parantavat myös kevyen liikenteen olosuhteita koko tiejaksolla. Joukkoliikenteen olo-suhteet voivat heikentyä sekä asutuksen ja maatalouden liikennekiertot lisääntyä. Valtatien 4 kehittäminen välillä Koivu – Rovaniemi sijoittuu kaava-alueelle

eteläosastaan. Kaavaratkaisussa on osoitettu valtatielle vaihtoehtoinen linjaus, joka parantaa liikenneturvallisuutta sekä vähentää nykyisen tien haittoja asutukselle. Osoitettu linjaus ei sijoitu tärkeälle tai vedenhankintaan soveltuville pohjavesialueille eikä suojelualueille. Tielinjaus voi rajoittaa kahden potentiaalisten turvetuotantoalueen hyödyntämistä. Tiesuunnitelmavaiheessa on selvitettävä vaikutukset yksityismaiden luonnon-suojelualueeseen (Jaatisten yksityismaiden luonnonsuojelualue, määräaikainen rauhoitus).

Valtatien 21 uusi ohjeellinen tielinjausvaraus Tornion kohdalla turvaa valtatie 21 toimivuuden valtakunnallisena pääväylänä, mikäli liikenne kasvaa tulevaisuudessa voimakkaasti Tornion alueella. Tielinjausvaraus siirtää toteutuessaan läpiajoliikenteen Tornion keskusta-alueelta pois vähentäen liikenteen aiheuttamia haittoja asutukselle. Toisaalta ohikulkutie voi vähentää Tornion kaupunkialueelle kohdistuvaa matkailuliikennettä. Uusi yhteystarve voi aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriperintöön, kun tielinjaus yhdessä pääradan yhteystarpeena merkityn Tornion ohitus-varauksen kanssa muodostaa leveän liikennekäytävän. Toisaalta liikenneväyliä kehittäessä on mahdollista parantaa tienvarren ja taajamaympäristöjen maisemanhoitoa ja vaikuttaa myönteisesti maisemakuvaan. Edelleen leveät liikennekäytävät heikentävät eläimistön liikkumista aiheuttaen liikkumisesteitä. Vihersilloilla ja alituksilla voidaan lieventää estevaikutuksia.

Ajoksen satamatien (st 920) ja Kemi-Tornio lentokentän tieyhteyden (yt 9202) parantaminen lisää Kemian syväsataman sekä Kemi-Tornio lentokentän saavutettavuutta parantaen osaltaan molempien logististen solmupisteiden toimintaedellytyksiä. Ajoksen satamatien parantamisessa tulee huomioida läheiset luonnon-suojelualueet, joiden arvot on turvattava. Seututien 930, Aavasaksa – Muurola tieluokan nosto kantatieksi parantaa seudullisia, maakunnallisia ja kansainvälisiä poikittaisia liikenneyhteyksiä Etelä-Lapin alueella. Tieluokan nostolla ei ole ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

Muu nykyinen seudullinen tieverkosto tukee olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta yhdistäen keskuskylät kuntakeskuksiin ja ne on pidettävä liikennetarpeiden edellyttämässä kunnossa.

Uudet kaivoshankkeet voivat synnyttää tarpeita uusien liikenneyhteyksien rakentamiseksi ja parantamiseksi. Tällaisia kaivoshankkeita ovat mm. Suhangon kaivoshanke Ranualla sekä Rompaksen alue Ylitornion ja Rovaniemen rajalla. Kaivoshankkeiden aikataulun, liikenneyhteystarpeiden ja liikenteellisten vaikutusten arvioinnille ei ole edellytyksiä tässä vaiheessa.

Uusien kevyen liikenteen yhteyksien toteuttaminen parantaa kevyen liikenteen olosuhteita ja liikenneturvallisuutta. Ruotsin rajalla sijaitsevien rajanylityspaikkojen liikenneyhteydet on osoitettu kaavassa.

Maakuntakaavassa on esitetty merkittävästi parannettavana rautatieosuutena väli Kyläjoki – Ruotsin raja sekä uutena ratalinjauksena Kemian ratapiha – Ajoksentien risteys ja Kaulinranta. Kaavassa on esitetty myös yhteystarpeena rautatievaraus Tornion ohi Kolarin suuntaan. Tämä varaus on samassa maastokäytävässä uuden valtatielinjauksen kanssa. Lisäksi koko rautatieosuus Kemistä Kolariin vaatii mahdollisesti parantamista ja palvelutason nostoa. Näillä toimenpiteillä turvataan rautatieverkoston toimivuus ja rataverkoston palvelutason ja toimintaedellytysten kehittäminen, mikäli kaivosteollisuuden kuljetukset kasvavat voimakkaasti tulevaisuudessa. Toimivuuden ja palvelutason nosto kohdistuu pääosin elinkeinoelämän kuljetuksiin, henkilöliikenteeseen sen vaikutus on vähäinen. Ratavarauksella on vastaavat ympäristövaikutukset kuin samaan käytävään sijoittuvalla valtatie 21 tielinjavarauksella. Uuden linjauksen läheisyyteen sijoittuvalla haja-asutukselle liikenneväylystä voi aiheutua haittoja, kuten melua.

Kolarinradan Kaulinrannan ohituksen ohjeellinen linjaus sijoittuu pohjavesialueelle tai sen tuntumaan. Kaavamääräyksissä on huomioitu pohjavesialueen olosuhteiden säilyminen määräyksellä, joka estää pohjavesialueeseen kohdistuvat haitat.

Lentoliikenteen toimintaedellytykset on turvattu maakuntakaavassa Kemi-Tornio lentoasemalla. Toimintaedellytyksiä pyritään myös parantamaan kehittämällä lentoaseman tieyhteyttä sekä kehittämällä joukkoliikenteen kehittämiskäytävän yhteydessä toimivia joukkoliikenneyhteyksiä ja matkaketjuja lento-asemalle.

Satamat ja vesiväylät ovat erittäin tärkeä osa Länsi-Lapin logistista keskusta. Sekä tie- että maatieyhteyksien toimivuus Kemin Ajoksen ja Tornion Röytän satamiin turvataan edellä mainittujen tie- ja rautatieliikenteen toimenpiteiden kautta. Satamille on varattu riittävät laajenemisalueet siten, että Ajos voi toimia tulevaisuudessa pohjoisen alueen johtavana malmisatamana ja Röyttä Outokummun terästehtaan kuljetusten lisäksi kasvavana konttiliikennesatamana. Kemin meriväylää syvennetään nykyisestä kymmenestä metristä, mikä parantaa merikuljetusten kannattavuutta ja lisää sataman houkuttelevuutta kauttakulkyhteytenä maailmalle.

Kemi-Tornio -alueen sijainti sekä toimivat ja monipuoliset liikenneyhteydet mahdollistavat alueen kehittymisen Barentsin logistisena keskuksena. Maakuntakaavassa on esitetty aluevarauksia logistiikkakeskuksille Tornio Kyläjoelle, Kemintulliin Keminmaahan sekä Kemin Ajokseen. Logistiikkakeskusten toteuttaminen tukee ja mahdollistaa myös alueen tarvitsemien liikenneinvestointien toteuttamisen.

Maakuntakaavassa on esitetty moottorikelkkailun ja ulkoilun runkoreitistöjä. Osa runkoreitistöistä jatkuvat myös kaava-alueen ulkopuolelle muodostaen yhtenäisen reittiverkoston. Reitistöt mahdollistavat monipuolisen luonnossa liikkumisen ja tukevat alueen matkailun kehittämistä ja virkistyskäyttöä. Paikoin moottorikelkkailureitti sijoittuu luonnonsuojelu-alueelle tai sen tuntumaan. Kyseisissä paikoissa on jo nykyisin ajoura eikä talviaikainen kelkkailu heikennä suojelualueiden suojeluperusteita. Suojelualueille osoitetut kelkkailureitit ovat suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisia niillä suojelu-alueilla, joille kyseinen suunnitelma on laadittu.

Maakuntakaavassa esitetyt liikenneratkaisut tukevat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita seuraavasti:

- Liikennejärjestelmiä on suunniteltu ja kehitetty kokonaisuuksina, jota huomioivat eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toiminta edellytyksiä.
- Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö erityisesti uusien alueiden osalta on pyritty sovittamaan yhteen siten, että henkilöautoilun tarve vähenee.
- Kaavan mukaiset ratkaisut parantavat liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.

- Kaavassa tarvittaviin liikenneyhteyksiin on varauduttu kehittämällä pääosin olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja verkostoja.
- Alueiden käytössä on turvattu valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja rajanylitys-paikkojen kehittämismahdollisuudet
- Alueidenkäytössä on edistetty matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvattu edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiseksi

Yhdyskuntatekninen huolto

Yhdyskuntateknisen huollon kohteet, Ylitornion jäteveden puhdistamo ja Lautiosaareen vedenkäsittelylaitos turvaavat yhdyskuntien toimivuuden kannalta tärkeiden puhtaan juomaveden saannin sekä jätevesien käsittelyn alueella.

Jätehuolto

Jätteenkäsittelykohteet Tornion jätteenkäsittelylaitos Riukkajängällä ja Simon Malisenperän kaatopaikka turvaavat alueellisen ja jätehuollon toiminnan. Mikäli Tornion laitoksen toiminta kasvaa tulevaisuudessa voimakkaasti, se lisää liikennettä alueella.

Energia

Maakunta-kaavassa esitetyt voimalaitokset ja sähköasemat sekä voimajohtolinjat yhteystarpeineen turvaavat alueellisen energiatarpeen ja -saannin. Ne mahdollistavat myös sähköverkon kehittämisen sekä sähkön välittämisen laajemmalle sekä Pohjois-Ruotsin että valtakunnan sähköverkkoon.

Uudet voimajohtovaraukset mahdollistavat myös uusien kaivosten perustamisen alueelle. Tuulivoima-alueet mahdollistavat monipuolisen energia- ja sähköntuotannon tulevaisuudessa. Tämä vähentää osaltaan fossiilisten polttoaineiden tarvetta ja käyttöä.

8.8 VAIKUTUKSET IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN

8.8.1 Vaikutukset viihtyisyyteen

Kaava tukee kaupunkiseudun kehittymistä erityisesti liikkumismahdollisuuksien sekä elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten näkökulmasta. Kaupunkikeskustan kehittymisen rinnalla on huomioitava erityisesti keskuskylien peruspalvelujen turvaaminen. Jo paikalliset palvelut kuihtuvat palveluiden saavutettavuus heikkenee, asiointimatkat pitenevät ja kylien vetovoimaisuus kaikenikäisten asuinpaikkana vähenee.

Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen väylien parantamisella on myönteisiä vaikutuksia ihmisten elinoloihin liikkumisen sujuvuuden, liikkumismahdollisuuksien monipuolisuuden sekä turvallisuuden lisääntymisen myötä. Suurin osa kaavaan merkityistä teistä osoittaa nykytilaa ja nykyisten väylien toimintaedellytysten turvaamista ja säilyttämistä.

Muutamain paikoin tuulivoimaloita on suunniteltu rakennettavaksi suhteellisen lähelle asutusta (n. 1 km joko vakituisesta tai loma-asutuksesta). Asutuksen läheisyyteen suunnitellut tuulivoimalat voivat tuottaa melu- ja välkevaikutuksia ja muuttaa maisemaa ja siten vähentää asukkaiden viihtyisyyttä. Erityisesti tuulivoima-alueet Simossa on sijoitettu siten, että kyseisiä vaikutuksia voi syntyä. Kumulatiiviset vaikutukset on huomioitava kunkin hankkeen kohdalla jo toteutuneisiin ja toteutuviin oleviin tuulivoima-alueisiin.

Kaivostoiminta aiheuttaa asukkaissa epätietoisuutta ympäristövaikutuksista. Kaivosten läheisyydessä voi esiintyä veden- ja ilmanlaatuongelmia sekä melu- ja värinähaittoja. Keminmaan kaivosalueen laajuus voi heikentää viheryhteyksiä ja Kemin keskustassa ja taajama-asutusalueilla asuvien virkistysmahdollisuuksia.

8.8.2 Vaikutukset poronhoitoon

Kaava turvaa monin paikoin poronhoidon edellytyksiä. Kuitenkin tuulivoima-alueet sekä uudet turvetuotantoalueet voivat haitata poronhoitoa sijoittamalla paikoin poronhoidon kannalta tärkeille laidunalueille ja pirstomalla näitä. Maakunta-kaavaprosessin yhteydessä on käyty neuvottelua, joilla on pyritty sovittamaan muu maankäyttö ja poronhoito. Neuvottelujen seurauksena on poronhoidon kannalta tärkeille alueille sijoittuneita alustavia potentiaalisten turvetuotantoalueiden varauksia poistettu mm. Pellon ja Simon kunnan alueelta. Vastaavasti tuulivoimalle osoitettuihin

aluerajauksiin on tehty täsmennyksiä ja supistuksia, jotta poronhoito voidaan turvata.

Paliskuntien kanssa on edelleen neuvoteltava tuulivoimaa ja turvetuotantoa yksityiskohtaisemmin suunniteltaessa.

8.8.3 Vaikutukset matkailuun

Kaava tukee matkailun kehittymistä ja matkailuelinkeinon säilymistä ja monipuolistumista. Myös pienimuotoiset matkailuelinkeinot ja niiden toiminnan kehittämisen edellytykset sekä matkailun ympärivuotisuuden kehittyminen huomioidaan kaavassa. Matkailutoiminnan kehittämiseen liittyvä uusi rakentaminen saattaa vähentää alueiden vetovoimaa ja muuttaa niiden identiteettiä vakituisten asukkaiden näkökulmasta. Luontomatkailun edellytysten säilyminen ja alueiden erityispiirteiden huomioiminen on erityisesti syytä huomioida uutta rakentamista suunniteltaessa. Poronhoidon edellytysten turvaaminen sekä luonnon ja maiseman alkuperäisyyden säilyttäminen tukee matkailutoiminnan kehittymistä ja Lapin matkailullisen vetovoiman säilymistä.

8.8.4 Vaikutukset virkistysmahdollisuuksiin

Nykyistä ympäristöä säilyttäviä/suuria muutoksia rajoittavia merkintöjä ovat luonnonsuojelualueet, muinaismuistoalueet, kulttuuriympäristö- ja maisemakohteet, kulttuurihistorialliset reitit, arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat, matkailu ja virkistysalueet sekä rantojensuojelualueet. Nämä alueet ovat myös ulkoilu-, virkistys- ja marjastuskohteita, ja niillä on suuri kansanterveyttä ja yleistä hyvinvointia ja viihtyisyyttä edistävä merkitys.

Virkistysmahdollisuuksien turvaamisen näkökulmasta on huomioitava viheryhteyksien säilyminen etenkin kaupunkien ja taajamien asukkaille. Viheryhteyden turvaaminen esimerkiksi Kemin taajama- ja keskusta-alueilta pohjoiseen on tärkeää huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jotta rinnakkain sijaitsevat kaivosalue, työpaikka-alue sekä lentokenttä eivät estä yhteyttä.

Kaavaan merkitty Tornion keskustan ohittava ohjeellinen valtatie sekä pääradan yhteystarve siirtävät liikennettä toisaalta pois asutuksen läheltä, mikä vähentää melu-haittoja ja lisää yleistä viihtyisyyttä. Toisaalta rakennetaan uusi rata sekä valtatie, minkä seurauksena maisema ja alueen luonne sekä mahdollisesti myös virkistyskäyttö jokilaakson itäpuolella muuttuvat. Viher-

yhteyden säilymisen huomioiminen on tärkeää kun yksityiskohtaisempaa suunnittelua tehdään.

8.8.5 Työllisyys- ja elinkeinovaikutukset

Matkailuelinkeinon toimintaedellytysten turvaamisella ja uuden matkailutoiminnan kehittämällä on työllisyyttä ylläpitäviä ja lisääviä vaikutuksia matkailu- ja palvelualoilla.

Kaava tukee maa- ja metsätalouden harjoittamista ja turvaa syrjäseutujen elinkeinon säilymistä. Tuulivoimatuotannolla on positiivisia työllisyysvaikutuksia rakentamisvaiheessa ja mikäli se tuottaa uutta yritystoimintaa ja esimerkiksi lisää satamainfrastruktuuria. Tuulivoimaloilla voi paikoin olla haitallisia vaikutuksia poronhoidolle sekä asukkaiden viihtyisyydelle. Toisaalta tuulimyllyt voivat luoda matkailullista vetovoimaa.

Kaivostoimintojen vyöhykkeellä tapahtuu runsasta tutkimustoimintaa, mikä tuo työtä ja taloudellista hyötyä alueelle (esim. ravitsemus- ja majoituspalvelut). Itse tutkimus ei yleensä aiheuta merkittävää haittaa ympäristölle. Malmipotentialiset alueet ovat myös suosittuja geologisia opetuskohteita. Talousnäkökulmasta alueen vetovoimaisuus lisääntyy ja luo uskoa tulevaisuudelle.

Mahdollinen kaivostoiminnan aloittaminen luo uusia työpaikkoja suoraan ja välillisesti. Kylien elinvoimaisuus lisääntyy. Kaivostoiminta edellyttää toimivaa infrastruktuuria sekä myös ravitsemus- ja majoituspalveluja, mikä on hyödyksi myös muille elinkeinoille ja asutukselle.

Turvetuotannolla on merkittävä työllistävä vaikutus. Uusia turvetuotantoalueita on sijoitettu kuitenkin muutamin paikoin porojen laidunmaiden yhteyteen, jolloin niillä voi olla haitallisia vaikutuksia paikallisesti. Paliskuntia on syytä kuulla yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

8.9 VAIKUTUKSET NAAPURIALUEISIIN (SIS. VALTAKUNNAN RAJAT YLITTÄVÄT VAIKUTUKSET)

Kehittämisperiaatealuemerkintä parantaa toimivan liikenneverkon toteuttamismahdollisuuksia Perämeren kaaren alueella ja turvaa liikenteellisesti tärkeiden päätie- ja rautatieyhteyksien kehittämisen Ruotsin suuntaan.

Kaupunkikehittämisen kohdealue sekä keskustatoimintojen alueet ja vähittäiskaupan suuryksikö kohteet elävöittävät ja monipuolistavat palve-

luverkostoa, edistää yhteis-työtä Haaparannan kaupungin kanssa sekä voimistaa Tornio – Haaparanta kaksois-kaupunkia alueellisesti merkittävämmäksi keskuksiksi.

Länsi-Lapin käytävä ja revontultentie - kehittämiskäytävä tarjoaa korkeatasoisen kulureitin rajaseudun asukkaille. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä mahdollistaa jatkoyhteydet ja liikkumisen myös Ruotsin puolelle.

Parannettavat yhteydet ml. moottoritiet ja ratayhteydet sujuvoittavat valtakunnan rajan ylittävää liikennettä. Työpaikka-alueille toteutuvat logistiikan palvelut parantavat kuljetusketjujen sujuvuutta maiden välillä.

Etenkin rannikolla sijaitsevat tuulipuistojen aluevaraukset muuttaisivat toteutuessaan maisemakuvaa myös rajan toisella puolella.

Ylitornio-Materengi (Övertorneå) alueelle osoitettu kuntakeskusten kehittämisen kohdealue edistää yhdyskuntateknisen huollon, alueen vetovoiimatekijöihin perustuvan elinkeinotoiminnan sekä sosiaalisen ja kulttuurisen yhtenäisyyden ja yhteiselon edellytyksiä.

Ranta-alueita koskeva yleismääräys säilyttää rajajoen ranta-alueita ja maisemaa rakentamattomana ja turvaa luonnollisten tulva-alueiden säilymisen.

Suunnittelumääräys vapaasta rantaviivasta mahdollistaa rajajoella rakentamattoman rantavyöhykkeen säilymisen, mikä on tärkeää etenkin maisemakuvan kannalta. Maisemaa ja luonnonympäristöä koskevat suunnittelumääräykset tukevat Tornionjokilaakson yhtenäistä maisemakuvaa ja sen kehittämistä.

Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue -merkintä edistää kansainvälistä yhteistyötä ja voi tukea raja-alueiden kulttuurimaiseman säilymistä ja kehittämistä sekä kulttuuriperintökohteiden vaalimista. Matkailupalvelujen alueiden ja virkistysmatkailukohteiden osoittaminen voi edistää matkailuyhteistyön kehittämistä yli rajan sekä muuta elinkeinotoimintaa. Kaavassa osoitettu Pohjanlahden rantatie jatkuu Ruotsin puolelle. Matkailutien kehittäminen tukee matkailutoiminnan kehittämistä Ruotsin puoleisilla alueilla.

Maaseudun kehittämisen kohde-alue tukee kulttuurimaiseman säilymistä Tornionjokilaaksoissa. Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen

kannalta tärkeä alue tukee Tornionjoenlaakson kulttuuriperintöä ja maiseman monimuotoisuutta.

Voimajohtojen ja yhteystarpeiden osoittaminen edistää voimansiirtoverkon siirtokapasiteettia Pohjoismaiden yhteisillä sähkömarkkinoilla. Voimajohdot saattavat aiheuttaa maisemavaikutuksia laajalle alueelle, etenkin jokilaaksoissa ja tuntureilla.

8.10 EKOTEHOKKUUS- JA ILMASTONMUUTOSNÄKÖKULMAT/VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

Kaavalla turvataan luonnon ekosysteemien toimintojen tuottamia suoria ja välillisiä hyötyjä ihmiselle ja muille ekosysteemeille (ekosysteemipalvelut) mm. turvaamalla hyvien yhtenäisten peltoalueiden rakentamismahdollisuuksia koskevalla yleismääräyksellä maaperän tuottavuutta sekä virkistysalueita koskevalla määräyksellä virkistys-, maisema- ja luontoarvot huomioon ottavaa metsätaloutta.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne hillitsee ilmastonmuutosta, toisaalta hulevesitulvien riskit lisääntyvät tiiviiden alueiden laajentuessa.

Kaavan tulva-, sortuma- ja vyörymävaara- alueita koskeva yleismääräys sekä delegoi huomioonottamisvelvollisuuden että yleis- ja asemakaavoitukseen ja edesauttaa näin ollen sopeutumista ilmastonmuutokseen ja aktiivista varautumista toistuvien tai poikkeuksellisten tulvien hallintaan.

Kaavassa osoitetut ratavaraukset mahdollistavat ekotehokkaat kuljetukset ja osittain myös matkustajaliikenteen kehittämisedellytykset ilmastonmuutoksen huomioon ottavalla tavalla pitkällä aikavälillä.

LÄHTEET

Korhonen J. ja Haavanlammi E. (toim.) 2012. Hydrologinen vuosikirja 2006–2010. Suomen ympäristö 8/2012. Suomen ympäristökeskus.

Kreus K. 2011. Turvetuotannon tuotantovaiheen ja kuntoonpanovaiheen ojitettujen ja ojittamattomien alueiden kosteikkojen lähtevän veden pitoisuuksien ja kuormitusten vertailu 2005–2009. Oulun yliopisto, prosessi- ja ympäristötekniikan osasto, kandidaatintyö 167.

9 OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSMENETTELYN TULOKSET

9.1 YHTEENVETO KAAVOITUKSEN ERI VAIHEISTA

9.1.1 Perustieto- ja tavoitevaihe

Lapin liiton valtuusto 28.11.2008 on toimintasuunnitelman yhteydessä päättänyt Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisesta. Lapin liiton hallitus päätti 22.3.2010 kuuluttaa kaavan vireille ja asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäväksi.

Tavoitteita käsiteltiin aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 29.4.2010. Tavoitteita valmisteltiin myös ohjausryhmän kokouksissa.

Kaavasta järjestettiin ideointi- ja neuvottelutilaisuuksia eri toimialoja edustavien ryhmien sekä maakuntakaava-alueen kuntien kanssa. Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu järjestettiin 15.3.2011.

Länsi-Lapin maakuntakaavasta pidettiin seminaari 12. - 13.5.2011 Kemissä, jolloin esiteltiin alustavia luonnoksia laadituista taustaselvityksistä sekä maakuntakaavakarttaa ja selostusta. Seminaarin tarkoituksena oli välittää tietoa, jalostaa valmisteluaineistoa sekä vaikutusten arviointi. Kaavaprosessin aikana käydyillä neuvotteluilla ja ohjausryhmän kokouksilla sekä niistä saaduilta palautteilla on ollut suuri vaikutus Länsi-Lapin maakuntakaavan valmisteluaineiston sisältöön.

9.1.2 Valmisteluvaihe

Valmisteluaineisto viimeisteltiin kesällä 2011 ja käsiteltiin ohjausryhmässä 16.8.2011 sekä Lapin liiton hallituksessa 29.8.2011. Valmisteluaineisto sisältää maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset sekä kaavakartan ja selostuksen. Valmisteluaineisto vaihtoehtoinen oli nähtävänä 5.9.-6.10.2011. Yleisötilaisuudet pidettiin kaikissa maakuntakaava-alueen kunnissa 6. - 19.9.2011.

Valmisteluvaiheessa lähetettiin 88 lausuntopyyntöä, joista palautteena saatiin kunnilta 11, viranomaisilta 16, yhteisöltä 13 ja Ruotsin puolelta 4 lausuntoa. Mielipiteitä yhteisöt jättivät 6 ja yksityiset 5 kappaletta. Erityisesti palautteen kohteena olivat tuulivoima-alueet, turvealueet sekä selostus ja vaikutusten arviointi.

Valmisteluvaiheessa saadun palautteen pohjalta maakuntakaavaan tehtiin seuraavia korjauksia:

Kehittämisen kohdealueille lisättiin kulttuuriympäristöä koskevat suunnittelumääräys. Kulttuuriympäristöä koskeviin merkintöihin (un, SR, SR1 ja SM) lisättiin suunnittelu- ja suojelumääräyksiä.

Tuulivoima: Valmisteluaineistossa esitetyistä poistettiin 3 ja lisättiin 5 tuulivoima-aluetta ja lisäksi tarkistettiin useiden alueiden rajauksia. Röyhtän alueen rajaus esitetään saadun palautteen ja alueen yhteisvaikutusten arvioinnin tulokseen perustuen. Alueiden toteuttamisen ajoitusta ei ohjata muutoin kuin, että kaikki tv-alueina osoitetut ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvia alueita ja ensisijaisia toteutettavia alueita. Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuvat tv1-alueet ovat toissijaisia toteutuksen kannalta.

Turvetuotanto: EO -merkinnän määräystä täsmennetään. Turvetuotantoalueiden ja turvetuotannon suunnitteluun soveltuvien alueiden muutokset tehtiin laadittuun lisäselvitykseen perustuen. Turvetuotantoalueet erotettiin muista maainesten ottoalueista ja lisättiin maakuntakaavaan uusi EOT -kaavamerkintä määräyksineen.

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeen rajausta esitettiin poistettavaksi luonnonsuojelualueilta ja Runkauksen luonnonpuistosta. Rajauksia tarkennettiin luonnonpuiston osalta ja lisäksi todettiin, että vyöhyke tiedottaa mineraalipotentialista alueella. **Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä** yhteyksien lisäämistä esitettiin Ylitornio-Pello, Tervola-Rovaniemi ja Simo-Oulu väleille.

Taajamatoimintojen alueet: Selkäsaari osoitetaan taajamatoimintojen alueena. Kemin kaupungin asuntorakentamista monipuolistetaan reservialueella, joka korostaa Kemin merellistä sijaintia. Tervolan taajamatoimintojen alueita laajennetaan vähäisesti olemassa olevaan rakentamiseen kytkeytyen. **Keskustatoimintojen alueet:** Keskustatoimintojen alueet Kemissä ja Torniossa tarkistetaan sekä rajausten että määräysten osalta. Ylitornion vähittäiskaupan mitoitus ei selvityksen perusteella voi kasvattaa. **Vähittäiskau-**

pan suuryksikköjen osalta mitoitukset tarkistettiin ja perusteluja lisättiin selostukseen.

Matkailun vetovoima-alueen aluerajausten laajennuksia esitettiin Perämeren kansallispuistoon, Vammavaaraan (Tervola) ja Väylänvarteen (Pello). Ehdotusvaiheeseen aluerajauksia muutettiin.

Aavasaksa – Ainiovaara alueen laajuuteen saatiin palautetta. Todettiin, että rajaukset perustuvat Ylitornion Aavasaksan masterplanin esityksiin. Metsien käyttöön maakuntakaava ei esitä rajoituksia. Luonnonsuojelualueita esitettiin lisääväksi Tornion kaupunginlahdelle sekä Ruutulamille eikä lisäämiselle ole esteitä.

Liikenne: Maanteiden osalta tehtiin muutoksia teiden linjauksiin Röyttän ja lentoaseman seutualueiden osalta. Aavasaksa – Muurola tieluokkaa esitettiin sekä nostettavaksi että poistettavaksi. Ehdotusvaiheessa tieluokka pidetään valmisteluvaiheessa esitettyinä tieluokkana. Rataliikenteen osalta rataosuus Kemin ratapihalta Ajoksen yväsatamaan osoitetaan merkittävästi parannettavaksi rataosuudeksi. Moottoritien varressa linjaus osoitetaan uutena linjauksena. Esitys päärata Laurila – Tornio merkittävästi parannettavaksi pääradaksi ei aiheuta toimenpiteitä. Kaulinrannan kiertävä ratalinjaus esitetään ohjeellisena.

Muista palautteista Kemi – Tornio -alueen ydinvoimamaakuntakaavan palauttaminen yleiskaavaa vastaavaan tilanteeseen todettiin asian vaativan Lapin liiton erillisen päätöksen. Ydinvoimailaitoksen sijoittamispäätöksen julkaisun jälkeen tutkittiin vaikutukset Länsi-Lapin maakuntakaavan väestöennustelaskelmiin ja todettiin, että laskelmissa oleva toleranssi sisältyy esitettyihin aluevarauksiin. Maakuntakaavaehdotuksessa selostuksen tekstiä on tarkennettu ydinvoimailaitoksen sijoittamispäätöksen johdosta.

Ylitornio – Övertorneå kuntakehittämisen alue osoitetaan esityksen mukaisesti.

Lisäksi on tehty teknisiä korjauksia koko valmisteluaineistoon sekä täsmennetty ja täydennetty kaavakarttaa ja selostusta liitteineen sekä osaa selvityksistä.

Geologiset luonnonvarat ja pohjavedet -selvitykseen on laadittu lisätyönä turvealueita ja maa-ainesten ottoa koskeva lisäselvitys, jossa maakuntakaavassa osoitettavat turve- ja maa-ainesten ottoalueet on todennettu olevan ottokelpoisia turvestrategian kriteeristöön peilaten.

9.1.3 Ehdotusvaihe

Länsi-Lapin maakuntakaava ehdotusluonnos viimeisteltiin keväällä 2012 ja käsiteltiin ohjausryhmässä 19.4.2012 sekä Lapin liiton hallituksessa 7.5.2012. Ehdotusluonnos sisältää maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset sekä kaavakartan ja selostuksen. Ehdotusluonnos oli nähtävillä 14.5. - 13.6.2012. Yleisötilaisuudet pidettiin Ylitorniolla, Kemissä ja Torniossa 16.–31.5.2012.

Ehdotusvaiheessa lähetettiin 85 lausuntopyyntöä. Palautteena saatiin kunnilta 11, viranomaisilta 14, yhteisöiltä 21 ja Ruotsin puolelta 4 lausuntoa. Muistutuksia jättivät yksityiset 2 kappaletta, joista toisessa on 34 allekirjoittajaa. Erityisesti palautteen kohteena olivat tuulivoima-alueet, turvetuotanto sekä kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke.

Ehdotusvaiheessa saadun palautteen pohjalta maakuntakaavaan tehtiin seuraavia korjauksia:

Tuulivoima: Röyttän tuulipuiston alue pienennettiin Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisättiin selostukseen tiedot tuulivoiman taustaselvityksistä ja erillismääräys rannikon lintujen muuttoreittien kannalta kriittisille alueille. Kaavakarttaa täydennettiin meriväylien ulkomerelle johtavilla osuuksilla ja lisättiin selostukseen Liikenneviraston ohje merenkulun ja tuulivoiman yhteensovittamisesta. Maakuntakaavan yleismääräyksiin lisättiin Pääesikunnan toive: ”*Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvittävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmapölyntutuksiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydyttävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.*” Muutettiin selostukseen seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden tuulimyllyjen lukumäärä ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeistuksen (4/2012) mukaiseksi. Täydennettiin selostusta koskien tuulivoima-alueiden mitoitusta sekä suhdetta valtakunnallisiin ja maakunnallisiin tuulienergiatavoitteisiin.

Turvetuotanto: Selostusta täydennettiin luokkaan 2 kuuluvien soiden erityisten luontoarvojen osalta. Korjattiin turpeenottoalueita koskevia merkintöjä: EOT-merkinnällä osoitetaan tuotannossa olevat alueet ja eot-merkinnällä luonnontilaisuusarvioinnin perusteella soveltuvat alueet. Muutettiin eot 2760 Juurakkojätkä olemassa olevana alueena EOT-alueeksi. Lisättiin selostuksen taulukkoon Varesaapa (EOT 2673) ja Saariaapa (EOT 2672). Selostukseen 7.1.4 lisättiin maininta: ”*Sähkön- ja kaukolämmön tuotan-*

non alueellinen huoltovarmuus on riippuvainen polttoaineen hankinnasta, kuten turpeesta.

Taajamatoimintojen alueet: Lisättiin yleismääräyksiin suunnittelumääräys: ”Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen”. Lisättiin selostukseen Maaseudun kehittämisen kohdealueen (6.1.7), taajamatoimintojen (A), asuntovaltaisen alueen (AA) ja keskuskylän (at) yhteyteen: ”Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojelullisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kylä ja taajamia tiivistäen.” Maakuntakaavasta poistettiin Tornion Korpikylän ja Yli-Liakan at-merkinnät perustuen tuoreeseen Tornion yleiskaavaan 2021. Selostusta täydennettiin Selkäsaaren osalta.

Vähittäiskaupan suuryksikkö: Täydennettiin selostusta vähittäiskaupan suuryksikön rakentamisen kestävä kehityksen mukaisuudesta. Kaavamääräyksistä poistettiin tarpeettomana merkintä kaupan koon 5000 m² alarajasta. Lisättiin selostukseen Kemin kaupungin tavoite kehittää kaupallisia palveluita Perämerentien ja Kiveliönkadun välisellä alueella.

Teollisuusalue/-kohde: Lisättiin Tervolassa sijaitsevan Puupuiston kohdalle t-kohdemerkintä. Korjattiin Tornion Pirkkiön/Kromilaakson alue yleiskaavan mukaisesti T-merkinnäksi (T 719). Tervolan varikko muutettiin Tervolan varikkoalueeksi.

Rakennussuojelukohde ja kulttuuriympäristön: Poistettiin Pellon koulua koskeva suojelumerkintä (SR 3092) ja Röyttän entisen rajavaratioaseman aluetta koskeva ma 8127 –merkintä.

Raideliikenteen kehittämiskäytävä: Lisättiin välille maakunnan raja (Simo) – Haaparanta ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä” –merkintä.

Moottorikelkkailureitti: Lisättiin selostukseen Kantomaanpään kyläyhdistys ry:n toive moottorikelkkailureitistä Ratasjärveltä Törmäsjärvelle. Täydennettiin selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittumista suojelualueiden ulkopuolelle.

Arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat: Lisättiin selostukseen tieto valtakunnallisesti arvokkaista tuuli- ja rantakerrostumista sekä näitä koskeva kartta.

Pohjavesi: Määräyksiä täydennettiin niin, että pohjaveden suojelussa on kyse laadun lisäksi myös pohjaveden määrän turvaamisesta.

Poronhoito: Lisättiin kaavakartalle Isovuoman poroerotusaita. Täydennettiin aluekuvauksia Kivivaaran osalta. Tarkistettiin selostusta erotusaitojen osalta.

Matkailu: Lisättiin tiedot Perämeren saariston kehittämishankkeista.

Tulvariski: Lisätään Torniojoen tulvariskikartta selostuksen liitekartaksi.

Seveso-alueet: Lisättiin selostukseen tieto Seveso -merkinnän vaikutuksista.

Täydennettiin vaikutusten arviointia ja aluekuvauksia.

9.2 JÄLJELLE JÄÄNEET RISTIRIIDAT

Ehdotusvaiheen jälkeen jäljelle jääneitä ristiriitaisia asioita, joissa kaavaa ei ole muutettu lausuntojen tai muistutusten mukaisesti ovat:

- Röyttän tuulivoimala-alueen rajausta pienennettiin, mutta voimala-alue kuitenkin säilytettiin kaavassa
- pienehköjä tuulivoimala-alueita voidaan toteuttaa myös yleiskaavaan perustuen, joten uusia alueita ei osoitettu kaavaan
- uusia turvetuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita ei osoitettu, koska ne eivät kuulu neet luonnontilaisuusarvioinnin kohteisiin
- kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke säilytettiin informatiivisena merkintänä
- linnustoon liittyviä selvitystarpeita ei voida toteuttaa tämän maakuntakaavaprosessin yhteydessä, lisättiin suunnittelumääräys selvitystarpeesta
- moottorikelkkailureittien sijoittaminen suojelukohteiden ulkopuolelle vaatii maanomistajien kuulemista, joten ohjeellista merkintää ei muutettu. Siirtäminen voidaan toteuttaa reittisuunnittelun yhteydessä
- tuuli- ja rantakerrostumien osoittaminen kaavakartalla olisi vaatinut kuulemisprosessin uudelleen käynnistämisen. Kohteet osoitetaan selostuksessa
- sisämaan ekologisia yhteyksiä ei osoitettu kaavakartalla viheryhteystarpeena, taustaselvityksessä yhteystarpeet on tunnistettu
- luo –alueiden osoittaminen olisi vaatinut merkittävien selvitysprosessien käynnistämistä, joten niitä ei voida toteuttaa tämän maakuntakaavaprosessin yhteydessä

Kaavaehdotuksen ratkaisuja perustellaan kaava-selostuksen ao. kohdissa sekä liitteenä olevissa vastineissa esitettyihin lausuntoihin ja muistuksiin.

Ympäristöministeriön vahvistamispäätös

Ympäristöministeriö jätti vahvistamatta tuulivoimaloiden aluetta koskevat merkinnät tv 2281, tv 2282, tv 2283, tv 2284 ja niitä koskevat määräykset maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena.

Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava jää voimaan merialueelle.

Ympäristöministeriö jätti tuulivoimaloiden alueet tv 2385, tv 2386, tv 2390 ja tv2391 sekä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvan alueen tvl 2380 maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n

10 MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Maakuntakaavan toteuttaminen tapahtuu pääasiassa välillisesti, toisaalta yksityiskohtaisempien kaavojen ja niihin liittyvien toteuttamissääntösten avulla sekä toisaalta viranomaisten päätöksenteon tuloksena.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentti edellyttää, että viranomaisten (koskee kaikkia viranomaisia) on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Lapin liitto pyrkii vaikuttamaan viranomaisten välisessä yhteistyössä siihen, että maakuntakaavaa toteutetaan mahdollisimman aktiivisesti.

Maakuntakaavaa toteutetaan pääasiassa yksityiskohtaisemmalla maankäytön suunnittelulla, jolle maakuntakaava on ohjeena. Sitä toteutetaan myös viranomaisten muulla päätöksenteolla. Tärkeimpiä toteuttajia ovat kunnat, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Metsähallitus ja yritykset sekä rahoittajina myös Lapin liitto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Maakuntakaava vaikuttaa suoraan rakennustointintaan vain siltä osin kuin siitä seuraa rakenta-

vastaisena vahvistamatta.

Ympäristöministeriö jätti Varevuoman turpeenottoaluetta koskevan kaavamerkinnän EOT 2499 maan käyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena vahvistamatta valituksen 2 yhteydessä esitettyin perustein.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Ympäristöministeriön päätöksen lopputulosta ei muuteta.

misrajoitus. Toteuttamisen välineet ja toteuttajat luetellaan maankäyttöluokittain liitteessä 4.

Maakuntakaava aiheuttaa suoraan vain ehdollisen rakentamisrajoituksen virkistys-, suojelu-, liikenne- ja teknisen huollon alueille. Korvausmenettely on määrätty MRL 33 §:ssä. Jos yleiskaavassa, maakuntakaavan ohjauksesta, annetaan määräys maisematyöluvan vaatimisesta jollakin alueella, on maanomistaja oikeutettu korvaukseen MRL 140 §:n mukaan.

Toteuttaminen ajoittuu seuraavien 20 vuoden ajalle. Ensimmäisen 10 vuoden aikana tulisi tehdä ainakin: kehittämisvyöhykkeiden ja käytävien sekä erityisesti matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueiden jatkosuunnittelu, Maksniemi-Oulu vt 4 yhteysvälin kehittäminen ohi-tuskaistatieksi, Ajoksen sataman ja sen liikenneyhteyksien parantaminen, merkittävästi parannettavien tie- ja rataosuuksien suunnittelu, reitien suunnittelu ja toteutus.

11 YHTEENVETO

Länsi-Lapin maakuntakaava perustuu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, Lapin maakuntasuunnitelmaan 2030, laatimisen aikana tehtyihin selvityksiin sekä laajaan vuorovaikutukseen viranomaisten ja sidosryhmien edustajien kanssa. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten tulee ottaa se huomioon ja pyrkiä edistämään sen toteutumista.

Maakuntakaavan perustaksi laadittiin kuusi erillistä selvitystä. Lapin eteläisten osien tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet, Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, Länsi-Lapin maisema ja luonnonympäristö selvitys, Länsi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset, Länsi-Lapin liikenneselvitys ja Länsi-Lapin maakuntakaavan kaupan palveluverkko. Erillisinä lisäselvityksinä laadittiin turvetuotantoalueiden luonnontilaisuusarviointi ja erityiset luonnonarvot, maa-ainesten ottoalueiden kohdekuvaukset, ympäristövaikutusten arviointi sekä kaupan vaikutusten arviointi.

Maakuntakaavassa annetaan koko kaava-alueita koskevia yleismääräyksiä, maankäyttöluokittaisia määräyksiä, yksittäisiä alueita koskevia määräyksiä sekä osa-aluemerkinnöin tai kehittämisen kohdealueen merkinnöin rajattua aluetta koskevia määräyksiä.

Tavoitteena ovat Länsi-Lapin alueen kehittämistä tukevat ratkaisut. Kaavan kehittämisvyöhykkeiksi valittiin sellaisia alueita, joilla on parhaat luontaiset edellytykset esimerkiksi nykyisen toiminnan, luonnonolojen tai liikenteellisen sijainnin perusteella. Nämä vyöhykkeet ovat kehittämispoliittisia linjauksia eivätkä varsinaisia aluevarauksia.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueelle sijoittuvat maakunnalliset kehittämiskäytävät: Perämerenkaari, Länsi-Lapin käytävä ja Barentsin käytävä. Perämerenkaarella kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa. Kemi-Tornion maakuntakeskus lähi-alueineen on osoitettu kaupunkikehittämisen kohdealueena kk. Alueella varaudutaan teollisuuden ja kaupallisten palveluiden kasvuun, logistiikan muutoksiin sekä väestönkasvun mahdollistamaan asuinalueiden eheyttämiseen ja työpaikka-alueisiin. Ylitornion ja Overtorneå kunta-

keskusten välille on osoitettu kuntakeskusten kehittämisen kohdealue kk1. Tavoitteena on edistää yhteistyötä rajakuntien kesken. Matkailun vetovoima-alueita, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueita on maakuntakaavassa osoitettu Perämeren saaristoon ja Kukkolankoski – Matkakoski -alueelle sekä Ylitornion Aavasaksalta järvikylän kautta Pellon Ritavalkeaan. Tervolan Kemijokivarsi – Törmävaara – Kätkävaara sekä Simojoki – Martimoaapa esitetään yhdistettynä kehittämisen kohdealueena. Tornio – Haaparannan kauppakeskittymä osoitetaan erityisesti ostosmatkailun edelleen kehittämiseksi.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta: Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä, Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärvi, Pello – järvikylät – Ylitornio, Aavasaksa - Kantomaanpää – Turtola, Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela, Liakka – Kainuunkylä, Kemijokivarsi, Onkalo – Simonkylä – Viantie, Hamari – Ylikärppä.

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä osoitetaan alueita, joilla on todettu merkittäviä malmi- tai mineraalivarantoja. Merkinnän tarkoituksena maakuntakaavassa on informoida mineraalipotentialista alueella ja siten varautua mahdolliseen kaivostoiminnan suunnitteluun. Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeeksi osoitetaan: Eljärveltä (Keminmaa) Suhankoon (Tervola, Ranua) ulottuva kerrosintruusioalue sekä Ylitornion Rompaksen alueella sijaitseva malmipotentialinen vyöhyke.

Raideliikenteen kehittämiskäytävällä rl osoitetaan raideliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet Perämerenkaarella. Merkintä kattaa rautatieyhteyden Pohjois-Pohjanmaan maakunnan rajalta Haaparannalle Ruotsiin. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävällä jl osoitetaan joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet Perämerenkaarella sekä Länsi-Lapin ja Barentsin käytävillä. Viheryhteystarve -merkinnällä osoitetaan virkistykseen tai ekologiseen verkostoon liittyviä yhteystarpeita.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan alueita/kohteita keskustatoiminnoille, taajamatoiminnoille, asuntovaltaisille alueille ja keskuskylille. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ohjataan Länsi-Lapin maakuntakaavalla keskusta-

alueille, kuntakeskuksiin sekä Keminmaan työpaikka-alueelle. Työpaikka-alueita on osoitettu Kemintullin alueelle, Kemi – Tornion lentokentän läheisyyteen, Keminmaan palvelualueelle, Tornion Kyläjoelle, Tervolassa valtatie 4:n varteen, Kettufarminkankaalle sekä Maksniemeen. Suurteollisuus on Länsi-Lapissa keskittynyt puu-, paperi- ja metalliteollisuuteen. Teollisuusalueita/-kohteita on osoitettu Torniossa Röyttään ja Pirkkiön Kromilaaksoon sekä Kemissä Pajusaareen, Ajokseen ja Veitsiluotoon, Ylitorniolla teollisuuskohdemerkintä on kunnan teollisuusalueella ja Jaukkurinperällä, Pellossa Ahjolan alueella ja Lempeässä sekä Tervolassa Puupuiston alueella. Maakuntakaavassa osoitetaan maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti häiritsemättä ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Maatalousalueita on maakuntakaavassa osoitettu Simon Ylikärppään, Tervolan Louelle, Varejoelle ja Siivoljanperä-Kantolanrantaan, Tornion Arpelaan, Liakanjoelle ja Niittylietteen alueelle sekä Ylitornion Kainuunkylään. Poronhoidon toimintaedellytyksiä turvataan ensisijaisesti kaavamääräyksillä ja suosituksilla. Lisäksi osoitetaan osaluomerkinnällä poronhoidolle erityisen tärkeitä alueita ja kohteita.

Kätkävaara, Törmävaara ja Ainiovaara – Aavasaksa on osoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, joille suuntautuu ulkoilupainetta ja joille on tarkoitus sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai reittejä levähdys- ja muine tukialueineen. Maakuntakaavassa paliskuntien väliset rajat on merkitty kaavakartalle. Matkailupalvelujen kohteita on osoitettu Pellon Ritavalkeaan ja Ylitornion Aavasaksalle. Lisäksi osoitetaan 23 virkistys- ja matkailukohdetta, jotka ovat merkittäviä yksittäisiä matkailukohteita, virkistyskalastuksen, veneilyn ja retkeilyn/ulkoilun palvelupisteitä tai kulttuuriperintöä hyödyntäviä matkailupalvelukohteita. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan virkistysalueena Aavasaksan, Ritavaaran ja Kallinkankaan alueet.

Maakuntakaavassa osoitettu maantieverkko noudattaa pääosin nykyisiä linjauksia ja tieluokituksia. Merkittävästi parannettavia teitä on osoitettu seuraavasti: Vt 4 Kemi – Oulu -yhteysvälin kehittäminen, jonka tavoitteena jatkuva ohituskaisatie välillä Simon Maksniemi – Ii, Ajoksen satamatien (maantie 920) parantaminen välillä Kemi – Ajos, Kemi – Tornio lentokentän tieyhteyden (yt 9202) kehittäminen lentoasemalta moottoritielelle ja varautuminen eritasoristeyksen rakentamisen, Vt 4 Keminmaa – Rovaniemen raja. Seututielle 930 (Aavasaksa – Muurola) on esitet-

ty tieluokan nostoa kantatieksi. Ohjeellisena valtatie on osoitettu vt 21 uusi linjaus Kyläjoki – Karunki. Ossauskosken ja Suhangon kaivosluueen välille osoitetulla yhdystien yhteystarpeella varaudutaan mahdollisen Suhangon kaivoksen avautumiseen. Lisäksi on osoitettu vaihtoehtoisena linjauksena Vt 4 Koivu – Rovaniemi. Kevyen liikenteen uusina yhteystarpeina on osoitettu yhteys Tornioista Haaparannalle rautatiesiltaan liittyen sekä yhteydet Aavasaksalta ja Kukkolan-koskelta Ruotsin puolelle. Kehittämissperiaatmerkinnällä osoitetaan raideliikenteen kehittämiskäytävä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan rajalta Haaparannalle Ruotsiin. Rautatie ulottuu maakuntakaavassa päätätana Simon kunnan etelärajalta Keminmaahan ja Rovaniemelle ja toinen päätätana Keminmaasta Tornion, Ylitornion ja Pellon kautta maakuntakaavan pohjoisrajalle Kolariin saakka. Kaulinrantaan on osoitettu ohjeellisella päätätamerkinnällä radan oikaisu ja Kemin asema – Ajoksen tien risteys väli on osoitettu uutena ohjeellisena päätätana. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan merkittävästi parannettavana rautatienä yhteys Kyläjoelta Ruotsin rajalle. Pääradan yhteystarpeena osoitetaan Kyläjoki – Karunki yhteys. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tärkeitä satamia sijaitsee Ajoksessa ja Röyttäessä sekä Veitsiluodossa. Kemi-Tornion lentoasema meluvyöhykkeineen on osoitettu maakuntakaavassa. Rajanylityspaikat Pellossa, Ylitorniossa ja Torniossa esitetään maakuntakaavassa. Vesiliikenteen rajanylityspaikat sijaitsevat Kemin ja Tornion satamissa sekä kansainvälisen lentoliikenteen rajanylityspaikka Kemi-Tornion lentoasemalla. Maakuntakaavaan on merkitty moottorikelkkailun runkoreitistö, joka ohjaa maastoliikennelain mukaisten moottorikelkkailureittien suunnittelua. Maakuntakaavassa osoitetaan myös ulkoilun runkoreitit.

Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisen, maakunnallisen ja seudullisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtolinjaukset sekä niiden uudet yhteystarpeet sekä vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Maakuntakaavassa osoitetaan pääasiassa 110 kV:n ja sitä suuremmat voimajohdot. Energiahuollon kohteena osoitetaan toiminnassa olevat Kaarrannekosken, Portimokosken, Jolmankosken, Ossauskosken, Taivalkosken ja Isohaaran voimalaitokset sekä Keminmaan sähköasema. Tuulivoimamala-alueina osoitetaan olemassa olevat tuulivoimaloiden alueet sekä selvityksen mukaiset tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet. Lisäksi osoitetaan tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet. Erityistoimintoja kuvaavilla merkinnöillä on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu mm. maa-ainesten otto-

alueet, turpeenottoalueet sekä turvetuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita. Myös Tornion jätteenkäsittelylaitos, Tervolan varikkoalue ja Rakkaviidan varastointialue ovat erityistoimintoja. Kaivosaluevarauksina osoitetaan Kemin kaivos ja Suhangon kaivosaluevarauksen Tervolaan ulottuva osuus sekä kohdemerkinnällä Kalkkimaan ja Ristimaan louhokset. Lisäksi osoitetaan poronhoidon kannalta tärkeitä kohteita (erotuspaikat, kämpät) ja Pessalompolon poroteurastamo sekä Ylitornion vankila.

Luonnonsuojelualueet osoitetaan nykytilanteen mukaisina. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan kirkkolailla, lailla rakennusperinnön suojelemisesta tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita. Lisäksi osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat alueet ja kohteet sekä Unescon maailmaperintökohteet Aavasaksalla ja Alatornion kirkolla. Pohjanmaan rantatie on osoitettu kulttuurihistoriallisena reittinä.

Muinaismuistolain nojalla suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä on maakuntakaavaan merkitty 78 kohdetta.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan arvokkaat harjualueet tai muut arvokkaat geologiset muodostumat sekä tärkeät, pääasiassa 1. luokan vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Rantojen suojeleuhjelman mukaiset alueet osoitetaan Miekojärvelle ja Koutusjärvelle.

Merialueet osoitetaan vesialueena. Suojavyöhyke osoitetaan Puolustusvoimien Rakkaviidan varastointialueen ympärille ja melualue Kemi-Tornio lentokentän ympärille. SEVESO II direktiivin mukaisia konsultointivyöhykkeitä on osoitettu teollisuus-, satama- ja kaivosalueille.

Länsi-Lapin maakuntakaavalla kumotaan alueelle (Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) 25.2.2003 ympäristöministeriössä vahvistettu Länsi-Lapin seutukaava.

LÄHTEET:

Euroopan yhteisön asetus 2006: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 562/2006, 15.6.2006

Geologian tutkimuskeskus, 2010: Suomen mineraalistrategia.

Ilmatieteenlaitos 2010: Ilmastomuutos Suomessa

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Seveso-laitokset ja maankäytön suunnittelu

Lapin liitto 2011: Lapin matkailustrategia 2011 – 2014.

Lapin liitto 2011: Lapin teollisuusstrategia

Lapin liitto 2009: Lapin maakuntasuunnitelma 2030

Lapin liitto 2010: Lapin maakuntaohjelma 2011 – 2014

Lapin liitto: Lapin energiastrategia

Lapin liitto: Ilmastostrategia

Lapin liitto, Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus, Sito Oy, 2011: Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma ja Länsi-Lapin liikenneselvitys

Lapin liitto 2008: Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava

Lapin liitto, Sito Oy, 2011: Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvitykset (Luonto, maisema, geologiset luonnonvarat)

Lapin liitto, Pöyry Oy, 2011: Lapin eteläisten osien parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet

Lapin liitto, Sito Oy, Santasalo Ky, 2011: Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitys

Lapin Metsäkeskus, 2008: Poro ja poronhoito talousmet-sissä.

Lapin metsäkeskus 2011: Lapin metsäohjelma 2012–2015

Lapin metsäkeskus 2008: Lapin bioenergiaohjelma 2009 - 2013

Lapin metsäkeskus- Kainuu metsäkeskus- Pohjois- Pohjanmaan metsäkeskus 2007: Pohjois-Suomen metsänhoitotuositukset

Lapin ympäristökeskus, 2009: Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015.)

Lapin ympäristökeskus, 2009: Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015.

Lapin ympäristökeskus, 2001: Simojoen vesistöalueen yleisen tason hoitosuunnitelma

Lapin ympäristökeskus, 2005: Lapin Naturaopas. (ISBN 952-11-2074-6).

Lapin ympäristökeskus, Metsähallitus, 1997: Lapin kulttuuriympäristöohjelma

Lapin ympäristökeskus 1999: Lapin perinnemaisemat

Lapin ympäristökeskus 1997: Jarmo Lokio, Lapin kulttuuriympäristöohjelma

Liikennevirasto 2011: Liikenneolosuhteet 2035 ISBN 978-952-255-056-9

Liikennevirasto 2012: Tuulivoimaohje, Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen ISBN 978-952-255-130-6

Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus: Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus: Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

Liikennevirasto 2011: Tuulivoimalan etäisyys maanteistä ja rautateistä sekä vesiväyliä koskeva ohjeistus

Maa- ja metsätalousministeriö 2008: Kansallinen metsäohjelma 2015

Maa- ja metsätalousministeriö 2011: Päätös Dnro: 323/448/2010 Vesistöalueiden ja merenrannikon merkittävien tulvariskialueiden nimeäminen.

Merenkulkulaitos 2006, Meri- ja sisävesiväylien kehittämisohjelma

Metsähallitus 2010: Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma

Metsähallitus 2009: Kallinkankaan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsähallitus 2009: Perämeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsähallitus 2008: Martimoaavan–Lumiaavan–Penikoiden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsäkeskus Tapio 2005: Metsätalous kaavoitusalueilla

Metsäliitto, Vapo 2010: Biopolttonestelaitoksen YVA-selostus

Metsän tutkimuslaitos 2011: Metsätalostatiedote 20/2011 – Hakkuut ja puuston poistuma metsäkeskuksittain

Museovirasto, ympäristöministeriö 1994: Rakennettu kulttuuriympäristö

Museovirasto 2001: Tornion Suensaari - Kaupunkiarkeologinen inventointi

Museovirasto 2009: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (www.rky.fi)

Opetus- ja kulttuuriministeriön internet sivut 2012: Haagin yleissopimus

http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaeliset_asiat/kansainvaeliset_jaerjestoet/unesco/sopimukset/haag

Rajakiiri, Ramboll: Tornion Røyttän ympäristövaikutusten arviointiselostus

Ramboll 2011: Røyttän edustan merituulivoimapuiston osayleiskaavan valmisteluaineisto 1.12.2011

Suomen ympäristökeskus 2010. Numeerinen kartta-aineisto (luonnonsuojelu, Natura-2000, pohjavesialueet)

Suomen ympäristökeskus 2010. Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä (YKR)

Työ- ja elinkeinoministeriö 2011: Päätös valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista 2011–2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008: Pitkän aikavälin ilmast- ja energiastrategian 6.11.2008

Tiehallinto, 2005: Ruotsi, suomen ja Norjan väliset rajanylityspaikat. Maisemointiohjelmaehdotus.

VTT 2008: Ilmastonmuutoksen huomioiminen kaavoituksessa

Åf-Consult Oy 2010, Mustikkamaan biovoimalaitoksen YVA-selostus

Tiehallinnon selvityksiä 29/2007: Revontulentien Tornion Kilpisjärvelle,

Haparanda stad 2005: Oversiktsplan

Bird Life 2011: Suomen alueellisesti uhanalaiset lintulajit

Ympäristöministeriö 2008: Kyläasutuksen kehitys kaupunkiseuduilla ja maaseudulla

Ympäristöministeriö 2009: Maa-ainesten kestävä käyttö

Ympäristöministeriö 2003: Maakuntakaavan merkinnät ja määräykset

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa

Ympäristöministeriö 1998: VNp 20.8.1998 Natura 2000 -ohjelma

Ympäristöministeriö 2006: Tuulivoimalat maisemassa (ISBN 952-11-2206-4 (PDF))

Ympäristöministeriö 2006: Vaikutusten arviointi kaavoituksessa (ISBN 952-11-2475-X (PDF))

Ympäristöministeriö 2001: Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaikutusten arviointi (ISBN 952-11-0895-9)

Ympäristöministeriö 2011: Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenne maakuntakaavoissa ISBN 978-952-11-3829-4 (PDF)

Ympäristöministeriö 2011: Kulttuuriympäristöt maakuntakaavoituksessa (Luonnos 16.8.2011)

Ympäristöministeriö 2011: Suojeluohjelmien ja päätösten toteuttamistilanne

Ympäristöministeriö 2011: Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. ISBN 978-952-II-3954-3

Ympäristöministeriö 2012: Tuulivoimarakentamisen suunnittelu ISBN 978-952-11-4060-0 (PDF)

Ympäristöministeriö 1993: Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö 66/1992.

Ympäristöministeriö 2007: Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat, Suomen ympäristö 14/2007

Valtioneuvosto 2011: Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma 22.6.2011

Valtioneuvosto 2010: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

VTT 2008: Ilmastonmuutoksen huomioiminen kaavoituksessa. Tutkimusraportti VTTR0398608

Ylitornion kunta 2011: Aavasaksan Masterplan 2011

RKTL 2005: Kalatalouden tulevaisuus

Kansainvälisiä tilastotietoja:

Arcticstat 2010: Barentsin alueen tilastoja

Regionfakta 2010: Statistics Sweden

Statistiska banken 2010: Statistics Norway

Finlex. Valtion säädöstietopankki

Haaparannan, Pajalan, Övertorneån kuntien kotisivut 01/2011.

Kemin, Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien kotisivut 01/2011.

www.boverket.se 2011: *Planering för ny vindkraft i landet*

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA

LIITE 1.

ALUEKUVAUKSET

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Muokauspvm	22.3.2012
Kohde	PERÄMERENKAARI		
Aluekuvaus	<p>Perämerenkaari käsittää Lapissa rannikkovyöhykkeen Simon, Kemins, Tornion ja Keminsmaan kunnissa. Perämerenkaaren merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke.</p> <p>Perämerenkaari kulminoituu Kemi-Tornion maakuntakeskuksen alueelle, jossa maakuntakaavassa osoitetut kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa. Rannikkoa myötäilee moottoritienä valtatie 4, logistisesta keskuksesta aukeavat yhteydet merelle ja rautateitä pitkin Pohjois-Pohjanmaalle ja Tornion kautta Ruotsiin. Lentoyhteys on Kemi-Tornion lentoasemalta.</p> <p>Kehittymistä alueella tapahtuu teollisuuden, kaupan ja energiatuotannon toimialoilla. Suurten vireillä olevien energia-, kaivos- ja logistiikkahankkeiden investoinnit tuovat toteutuessaan Perämerenkaarelle ja koko Lapille mittavat aluetalousvaikutukset.</p> <p>Perämerenkaari on maankohoamisrannikkoa, jonka erityispiirteinä korostuvat maiseman-, luonnon- ja kulttuuriperinnön arvot. Rannikon matkailu- ja virkistyskäyttö perustuu matkailukohteiden, veneilyreitien ja -satamien sekä kevyen liikenteen reitistön vahvistamiseen. Perämerenkaarelle sijoittuu Pohjanlahden rantatie, jota kehitetään virallisena matkailutienä.</p>		
Varausperuste	Kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke.		
Kehittämisperiaate	<p>Perämerenkaaren alueesta kehitetään Pohjois-Euroopan toiminnallisesti yhdentynein raja-alue sekä Euroopan Unionin pohjoisin teollisuuden, energiatuotannon, liikenteen ja logistiikan sekä tutkimuksen ja osaamisen keskittymä.</p> <p>Suunnittelussa varaudutaan palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.</p> <p>Rannikon matkailu- ja virkistyskäytön suunnittelussa hyödynnetään maankohoamisrannikon erityispiirteitä ja edistetään arvokkaiden maisema-, luonto- ja kulttuuriperintökohteiden säilymistä.</p>		

Kunta	PELLO, TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	22.3.2012
Kohde	LÄNSI-LAPIN KÄYTÄVÄ JA REVONTULTENTIE		
Aluekuvaus	<p>Länsi-Lapin kehityskäytävä suuntautuu Tornio-Haaparannasta valtakunnan rajaa mukaillen Enontekiön kautta Jäämerelle. Käytävä sitoo liikenteeseen, logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja rajayhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen sekä yhteistyöhön Ruotsin puolen kuntien kanssa. Länsi-Lapin käytävä sisältää vision pohjoiseen Norjaan suuntautuvasta ratayhteydestä.</p> <p>Kehityskäytävän sisällä Tornionlaakso muodostaa itsessään rajayhteistyö-, matkailu- ja liikennevyöhykkeen. Suomen puolella liikenteen rungon muodostavat vt 21 (E 8) sekä päärata Tornioista Kolarisiin. Rajanylityspaikkoja on Torniossa, Ylitorniolla ja Pellossa. Revontulentie on virallinen matkailutie. Pohjoiskalotin liikenneväylät kulkevat alueen kautta, mikä on mahdollistanut logistiikka-alan kehittymisen. Lisäksi alueella on merkittävää rakentamisen alan yritystoimintaa. Alkutuotannon, matkailun ja muun pienyritystoiminnan osuus työpaikkojen kokonaismäärässä on merkittävä eikä varsinaisia teollisia suuryrityksiä ole.</p> <p>Tornionlaakso kulttuurimaisemineen ja sijainti Ruotsin rajalla ovat luoneet tunnetun ja omaperäisen tornionlaaksolaisen kulttuuri-identiteetin, jossa kansainvälisyys ja yrittäminen ovat luonnollinen osa asukkaiden jokapäiväistä elämää. Tornionlaakson matkailun vetovoimatekijöinä korostuvat maisema-, luonto- ja kulttuuriperintöarvot sekä mahdollisuudet perinteiseen virkistyskalastukseen.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä.		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin.		

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	23.3.2012
Kohde	bk BARENTSIN KÄYTÄVÄ		
Aluekuvaus	<p>Barentsin käytävä kulkee Kemi-Tornio -alueelta Tervolan kautta Rovaniemelle ja sieltä edelleen Kemijärven kautta Sallaan (Murmanskin käytävä) jatkuen valtakunnan rajan yli Venäjälle Murmanskin alueelle. Barentsin käytävä Kemi-Tornio -alueelta Rovaniemelle palvelee myös Rovaniemeltä pohjoiseen kohti Sodankylää ja Ivaloa suuntautuvaa Jäämeren kehityskäytävää. Kehityskäytävän liikenteen rungon muodostavat vt 4 Keminsmaasta Rovaniemelle sekä päärata Laurilasta Rovaniemelle ja edelleen Itä-Lappiin. Lentoyhteys on Kemi-Tornio -lentoasemalta. Käytävän kehittämiseen liittyy eri kuljetusmuotojen logistinen yhteistyö.</p> <p>Kemijokivarsi on perinteinen kulkuväylä Lappiin. Jokilaakson arvokas kulttuuriympäristö toimii matkailun vetovoimatekijänä. Tervolan alueen luonto- ja kulttuuriperintökohteet muodostavat erityisen kokonaisuuden luonto- ja kulttuurimatkailulle.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä.		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin.		

Kunta	KEMI, TORNIO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	kk 8500 KAUPUNKIKEHITTÄMISEN KOHDEALUE		
Aluekuvaus	<p>Kohdealueeseen kuuluvat Kemins, Tornion ja Haaparannan kaupunkialueet sekä Keminsmaan kunnan eteläisimmät alueet. Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Tornion maakuntakeskuksessa, jossa kehittyvät teollisuus- ja energiatuotanto sekä liikenne- ja logistiikkapalvelut. Asutus, työpaikat ja kaupalliset palvelut lisääntyvät ja tarve laadukkaaseen kaupunkisuunnitteluun korostuu.</p> <p>Alueella on maankohoamisrannikkoon ja jokisuistoihin liittyviä luonnonarvoja sekä arvokkaita kulttuurimaiseman ja rakennetun ympäristön kohteita.</p>		
Varausperuste	Maakuntakeskus		
Kehittämisperiaate	<p>Suunnittelussa korostetaan kaupunkimaista yleisilmettä sekä täydennetään ja eheytetään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta.</p> <p>Kehitetään asuin- ja elinympäristön laatua, varaudutaan palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin.</p> <p>Otetaan huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	kk1 YLITORNIO –ÖVERTORNEÅ		
Aluekuvaus	<p>Alue käsittää Ylitornion ja Övertorneån kuntakeskusten alueet. Kehittämisperiaatmerkinnällä osoitetaan Ylitornion ja Övertorneån (Matarengin) keskusten muodostamaa kokonaisuutta, johon kohdistuu yhteisiä alueidenkäyttöisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.</p> <p>Kuntakeskuksissa on vakiintunutta yhteistoimintaa, jonka edelleen kehittäminen vahvistaa keskusten seudullista asemaa. Toiminnallisen ja alueidenkäyttöisen yhteistyön tiivistäminen asumisen, palvelujen ja matkailun kehittämisessä monipuolistaa alueen kehittämisedellytyksiä.</p> <p>Tornionlaakson arvokkaat maisema-, luonto- ja kulttuuriperintökohteet toimivat alueen vetovoimatekijöinä.</p>		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä, valtakunnan rajan ylittävä kehittämisen kohdealue.		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään asumisen ja palveluiden yhteistoiminnallisena kokonaisuutena. Suunnittelussa turvataan asuin- ja elinympäristön laatu ja otetaan huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvot.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	POHJANMAAN RANTATIE		
Aluekuvaus	<p>Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin alueella pitkään ainoa maantie.</p> <p>Vanhan linjauksen mukainen maantie on ollut monin paikoin käytössä aina 1950-luvulle. Parhaiten säilyneillä teosuuksilla vanhan tien maastonmyötäinen olemus ja linjaus ovat tien parantamisesta huolimatta säilyneet tai nähtävissä. Tiet ovat kapeita vaihdellen hiekka- ja sorapintaisesta päällystettyihin.</p> <p>Lapin alueella lähes koko rantatien pituus, 70 kilometriä, on paikallistettavissa maastossa. Parhaiten säilyneet yli kilometrin mittaiset teosuudet, joissa sekä vanhan tien linjaus että maasto ovat säilyneet, ovat Simossa Onkalonperäntie, Onkalontie, Simonkyläntie, Kirkkotie ja Palokankaantie sekä Viantie, Keminmaalla ja Torniossa Hisikankaantie ja Torniossa Hietaharjuntie, Laivajärventie sekä Färimäentie. Simon kunnassa Simonkyläntie, joka on toiminut kesätienä jo 1600-luvulla, on valittu Tielaitoksen museotievalikoimaan.</p>		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY 2009)		
Kehittämisperiaate	Turvataan kulttuurihistoriallisesti merkittävän rantatien ominaispiirteet säilyneillä osilla. Kunnostetaan ja opastetaan osana Pohjanlahden rantatien matkailutietä.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 8 KEMIN KAUPUNKI		
Aluekuvaus	<p>Taajama-alue käsittää Kemin kaupungin asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 2 200 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 15 500 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt reilulla 200 asukkaalla.</p> <p>Kemi on vahvasti teollisuuteen ja kaupunkimaisiin palveluihin tukeutuvaa. Satama, moottoritie, lentokenttä ja raideyhteys tekevät alueesta liikenteen ja logistiikan solmukohdan. Väestönkasvu suunnataan nykyisten asemakaava-alueiden tiivistämiseen. Alueelle sijoittuu vähittäiskaupan suuryksikkö -merkkintä (km 165) (Karjalahti).</p> <p>Alue sisältyy Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).</p> <p>Alueella on RKY 2009 -kohteet Karihaara ja Mäntylä (SR 3108), Pohjanmaan rantatie sekä maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö Syväkangas (ma 8134).</p>		
Varausperuste	Kaupungin keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään tiivistyvänä keskusta-alueena, jossa toteutetaan tehokas liikennejärjestelmä sekä parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä.		
	Suunnittelussa otetaan huomioon arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristökohteet.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 9 SIMO		
Aluekuvaus	<p>Taajama-alue käsittää Simon kuntakeskuksen asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 700 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 950 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt vajaalla 70 asukkaalla.</p> <p>Kuntakeskuksessa (C 122 Simo) sijaitsee mm. peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä päivittäistavara-kauppoja.</p> <p>Taajama-alue sisältyy Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen.</p> <p>Simojokivarren osuus on maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä (ma 8140). Alueella on RKY 2009 -kohde Simon rautatieasema-alue (SR 3109).</p>		
Varausperuste	Kunnan keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen. Otetaan huomioon arvokkaat kulttuuriympäristökohteet.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 10 MAKSNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Maksniemen taajama sijaitsee Simon kunnassa valtatie 4 varrella, Kemin keskustasta noin 15 km kaakkoon. Kylässä on peruskoulu (0-6 vuosiluokat). Alueen pinta-ala on vajaa 300 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa vajaa 700 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 40 asukkaalla.</p> <p>Maksniemestä on hyvät kulkuyhteydet sekä Simoon että Kemiin.</p>		
Varausperuste	Olemassa oleva taajama-alue		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 11 YLITORNIO		
Aluekuvaus	Ylitornion keskustaajama, johon kuuluvat asemakaava-alueet sekä taajaman laajenemisalueet. Alueen pinta-ala on noin 950 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 2 150 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt reilulla 100 asukkaalla. Kuntakeskuksessa sijaitsevat Ainiovaaran koulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä kaupallisia palveluja. Taajaman pohjoispäässä on teollisuusaluetta (t 716). Alue kuuluu Länsi-Lapin käytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Taajama sisältyy kuntakehittämisen kohdealueeseen (kk1) sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Aluetta koskevat osittain valtakunnallisesti arvokas Aavasaksan maisemanähtävyyden alue (ma 6097) sekä Tornionjokilaakson maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (ma 6098). Taajaman rakennussuojelukohteet ovat Ylitornion kirkko, pappila, kansanopisto ja Ahon talo (SR 3076).		
Varausperuste	Kunnan keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen sekä täydentäen olemassa olevaa kylärakennetta. Otetaan huomioon arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ja säilytetään rakennussuojelukohteet.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 14 TORNIO		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää keskeiset Tornion asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Tornio on Lapin vanhin kaupunki. Ruotsin kuningas Kustaa II Adolf perusti Tornion kaupungin Suensaarelle vuonna 1621. Kaupungissa on runsaasti yrityksiä, kunnan ja valtion virastoja, oppilaitoksia sekä kulttuurilaitoksia, kuten Tornionlaakson maakuntamuseo sekä Aineen taidemuseo. Alueen pinta-ala on yli 2 500 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa lähes 13 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut 120 asukkaalla. Väestön kasvu suunnataan nykyisten asemakaava-alueiden tiivistämiseen. Torpin alueelle on osoitettu vähittäiskaupan suuryksikkö -merkkintä (km 166). Tornion taajama-alue sisältyy Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen, kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500) sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8412). Alueella on virkistys-/ matkailukohteet Hellälä (rm 876) ja valtakunnanrajan ylittävä golfkenttä (rm 878). Taajama-alueella sijaitsevat RKY 2009 -kohteet: Alatornion kirkko ympäristöineen (SR1 3117), joka on myös Unescon maailmanperintökohde (un 3033), Tornion rautatieasema (SR 3119) sekä Pohjanmaan rantatie. Maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin kuuluvat Peräpohjolan opisto sekä Hannulan silta.		
Varausperuste	Kaupungin keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Tornion taajama-aluetta kehitetään tiivistävänä keskusta-alueena, jossa toteutetaan tehokas liikennejärjestelmä sekä parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä. Suunnittelussa otetaan huomioon arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristökohteet ja säilytetään rakennussuojelukohteet.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	26.3.2012
Kohde	A 15 KEMINMAA		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää Kemimaan kuntakeskuksen asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 430 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 2 600 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt reilulla 200 asukkaalla. Alue kuuluu sekä Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk). Taajama-alueen pohjoisosassa on pohjavesialuetta. Alueella on RKY 2009 -kohde Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145). Kemimaan kirkot on osoitettu suojelukohteena (SR1 3105).		
Varausperuste	Kunnan keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen. Säilytetään valtakunnallisesti merkittävät rakennussuojelukohteet ja otetaan huomioon rakennettun kulttuuriympäristön arvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 16 LAUTIOSAARI		
Aluekuvaus	Lautiosaaren taajama-alue sijaitsee Kemijoen itärannalla, vastapäätä Kemimaan Laurilan keskustaa. Alueen eteläpuolella sijaitsee Kemi-Tornion lentoasema. Lautiossa toimii nykyään muutamia yrityksiä sekä Pöyhön koulu (0-6 vuosiluokat). Alueen pinta-ala on noin 600 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 1 600 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt reilulla 150 asukkaalla. Alue kuuluu sekä Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk). Ranta-alueet sisältyvät maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128). Alueen eteläosassa on kulkenut lyhyeltä osalta RKY 2009 -kohde Pohjanmaan rantatie.		
Varausperuste	Olemassa oleva taajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen sekä täydentäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja kulttuuriympäristöarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 17 TERVOLA		
Aluekuvaus	Tervolan kunnan keskustaajama, johon kuuluvat asemakaava-alueet sekä mahdolliset taajaman laajenemisalueet, mukaan lukien myös Hastinkankaan teollisuusalue. Alueen pinta-ala on noin 1 250 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa 1 450 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vajaalla 60 asukkaalla vähentynyt. Tervolan kuntakeskuksessa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä kaupallisia palveluja. Tervolasta on joukkoliikennedyteet Kemiin ja Rovaniemelle. Valtatien 4 varrella on kohdemerkinnällä osoitettu työpaikka-alue (tp 605).		

Varausperuste	Tervolan taajama-alue on Barentsin käytävän varrella. Alue kuuluu sekä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038) että matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417).
Kehittämisperiaate	Tervolan taajama-alueella RKY 2009 -kohteesta Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat on osoitettu rakennussuojelukohteena Tervolan kirkot (SR1 3105). Alue kuuluu myös maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128). Kunnan keskustaajama Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen sekä täydentäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Säilytetään rakennussuojelukohteet ja otetaan suunnittelussa huomioon alueen luonto- ja kulttuuriympäristöarvot.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 18 PELLO		
Aluekuvaus	Pellon keskustaajama, johon kuuluvat asemakaava-alueet sekä mahdolliset taajaman laajentumisalueet. Alueen pinta-ala on noin 900 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 1 870 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt vajaalla 130 asukkaalla. Pellon kuntakeskuksessa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio ja terveyskeskus. Alueella on yritystoimintaa sekä kaupallisia palveluja, jotka tukeutuvat osittain myös Ruotsin puolen väestöön sekä matkailuliikenteeseen. Taajaman pohjoisosassa on teollisuusalue (t 715). Taajama-alue kuuluu Länsi-Lapin käytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Taajama sisältyy matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Taajaman rakennussuojelukohteet ovat Pellon kirkko (SR 3113). Nivanpäässä on muinaismuistokohteet (SM 3540).		
Varausperuste	Kunnan keskustaajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen sekä täydentäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Säilytetään rakennussuojelukohteet ja otetaan suunnittelussa huomioon alueen luonto- ja kulttuuriympäristöarvot. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 44 HEPOLA		
Aluekuvaus	Hepolan taajama-alue sijaitsee noin 7 km kaakkoon Kemin keskustasta. Hepolan alue syntyi valtionihtiö Veitsiluoto Oy:n (nykyisin Stora Enso) rakentaessa asuntoja työntekijöilleen. Hepolassa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat). Alue on pääosin omakotitalovaltaista aluetta. Alueen pinta-ala on noin 250 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa reilu 1 800 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt reilulla 200 asukkaalla. Alue kuuluu Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen sekä kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).		
Varausperuste	Olemassa oleva taajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 45 AJOS		
Aluekuvaus	Ajoksenniemi sijaitsee noin 7 km Kemin keskustasta etelään. Taajama-alue liittyy Kemin Ajoksen satamatoimintaan. Alueella on pientalovaltaista asuinalueita. Alueen pinta-ala on noin 160 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 380 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestön määrä ei ole muuttunut. Alue kuuluu Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen. Osa alueesta on pohjavesialuetta.		
Varausperuste	Olemassa oleva taajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 46 KARIHAARA		
Aluekuvaus	Karihaaran taajama-alue sijaitsee noin 5 km Kemin keskustasta luoteeseen. Taajama-alue on kasvanut Kemi Oy:n teollisuusalueen (T 703), nykyisen Metsä-Botnian ympärille rajautuen Kemijokisuuhun. Alueen pinta-ala on noin 430 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa 245 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut viidellä asukkaalla. Karihaarassa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat). Alue sijaitsee Perämeren kaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Läntisin osa alueesta on pohjavesialuetta. Alue kuuluu lähes kokonaan SEVESO konsultointivyöhykkeeseen (sev 2813). Taajama-alueella on rakennussuojelukohteina osoitettu RKY 2009 -alueet Karihaaran tehdasyhdyskunta ja Mäntylä (SR 3108) sekä Lapin uitto- ja savottatukikohdista Myllyniemen sortteerialue (SR 3106). Myös Pohjanmaan rantatie kulkee alueen kautta.		
Varausperuste	Olemassa oleva taajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen olemassa olevaa rakennetta täydentäen ja eheyttäen. Kehitetään joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä. Turvataan merkittävien kulttuurihistoriallisten kohteiden säilyminen ja sovitetaan uudis- ja lisärakentaminen arvokkaaseen rakennuskantaan. Suunnittelussa otetaan huomioon alueen maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 47 JOKISUU		
Aluekuvaus	Jokisuun taajama-alue sijaitsee Keminmaan kunnan eteläosassa Kemijokisuussa. Alueen pinta-ala on noin 640 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa hieman yli 2 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut lähes 90 asukkaalla. Alue on pientalovaltaista asuinalueita. Taajama-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee muinaismuistokohteena (SM 3583) osoitettu Valmarinniemi, joka kuuluu RKY 2009 -kohteeseen Kemijokivarsi ja kirkkomaisemat. Valmarinniemen alue on osoitettu myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena (ma 8136).		

Varausperuste	Olemassa oleva taajama
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Kehitetään joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä. Turvataan kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden säilyminen. Suunnittelussa otetaan huomioon alueen maisema-, luonto- ja kulttuuriperintöarvot.

Kunta	KEMI	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	A 48 SELKÄSAARI		
Aluekuvaus	Selkäsaaren taajama-alue on osoitettu Kemin kaupungin ydinkeskustan edustalla sijaitsevan suuren saaren pohjoisosaan. Alueella on ennestään osin tiivistäkin loma-asutusta ja saari on vilkkaan virkistyskäytön kohteena sekä kesäisin että talvella. Aluevaraus osoittaa mahdollisuuden kehittää saarta tulevaisuudessa myös pysyvän asumisen alueena. Saarelle on osoitettu virkistys-/matkailukohde (rm 877) sekä yhdystien yhteistarve Kemin keskustaan. Selkäsaari sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja sisältyy kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Alueen eteläosassa sijaitsee maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö Selkäsaaren vanhojen aallonmurtajarakenteiden yhteydessä (ma 8137).		
Varausperuste	Uusi taajama-alue		
Kehittämisperiaate	Alueen kehittämisessä otetaan huomioon poikkeuksellinen sijainti saareissa ja merellisessä ympäristössä. Uudis- ja lisärakentamisen suunnittelussa turvataan erityiset maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot. Kehitetään saaren virkistys- ja matkailukäyttöä.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	AA 90 SIMONIEMI		
Aluekuvaus	Simoniemi sijaitsee noin 6 km Simon asemakylästä länteen. Simoniemen vanhan kylän alue on kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä. Simoniemen kirkko on rakennettu vuonna 1846. Kyläalueelta avautuu merellisiä maisemanäkymiä ja vanhan maantien varrella sijaitsevat perinteiset rakennusryhmät pelto- ja niittyaukeineen. Taajama-aluevaraus on osoitettu laajasti vanhan kylän ympäristöön ja Viantien suuntaan valtatie pohjoispuolelle. Alueen pinta-ala on lähes 700 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 430 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestömäärä ei ole muuttunut. Alueella on virkistys-/matkailukohteena (rm 868) osoitettu Wanhan pappilan ja pienvenesataman muodostama matkailukokonaisuus. Simoniemen taajama-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja maaseudun kehittämisen kohdealueella (mk 8040). Simoniemen kylä on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena (ma 8144) ja se kuuluu RKY 2009 -kohteeseen Simoniemen ja Simonylän kyläasutus. Pohjanmaan rantatie kulkee taajama-alueen pohjoisreunassa. Simoniemen kirkko on kirkkolain mukainen rakennussuojelukohde (SR 3093). Alueella on myös muinaismuistokohde (SM 3611). Alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (ma 8139)		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttämällä olemassa olevaa asutusrakennetta. Suunnittelussa turvataan merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.3.2012
Kohde	AA 91 KAAKAMO		
Aluekuvaus	Kaakamon asuntovaltainen alue sijaitsee Tornion kaupungin itäosassa, Keminmaan kunnan rajalla. Tornion ja Kemin kaupunkikeskustoihin on kumpaankin matkaa n. 13 km. Aluerajaus kattaa Kaakamojokisuiston aina meren rannikolta pohjoiseen Luukkaanperälle. Alueen pinta-ala on lähes 900 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 860 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 25 asukkaalla. Kaakamoon kuuluvat pienemmät kylät Yli-Kaakamo, Kaakamo ja Ala-Kaakamo, joiden välissä sijaitsee Kaakamon koulu (0-6 vuosiluokat). Alue sisältyy Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Kaakamoniemeen on osoitettu virkistys-/matkailukohde (rm 879) sataman yhteyteen. Alueen eteläosassa sijaitsevat RKY 2009 -kohteeseen Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohtat kuuluva Kaakamoniemen kalasatama (SR 3102). Pohjanmaan rantatien historiallinen reitti kulkee aluevarauksen pohjoisosien kautta.		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttämällä olemassa olevaa asutusrakennetta. Parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan. Turvataan rakennussuojelukohdealueen säilyminen.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 92 LAIVANIEMI		
Aluekuvaus	Laivaniemen asuntovaltainen alue sijaitsee noin 7 km päässä Tornion keskustasta kaakkoon. Aluevaraukseen kuuluvat Laivaniemen ja Kyläjoen alueet Ala-Raumolle asti. Alueen pinta-ala on noin 850 ha ja siellä asui vuoden 2010 lopussa reilu 1 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut lähes 30 asukkaalla. Alue sisältyy Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Pohjanmaan rantatien historiallinen reitti kulkee alueen pohjoisosien kautta.		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttämällä olemassa olevaa asutusrakennetta. Parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 93 HAVELANPÄÄ		
Aluekuvaus	Havelanpää sijaitsee noin 5 km pohjoiseen Pellon kuntakeskuksesta. Alueen pinta-ala on noin 180 ha ja siellä asui vuoden 2010 lopussa reilu 200 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 40 asukkaalla. Alueen eteläpäässä on virkistys-/matkailukohde (rm 855) Vihreä Pysäkki. Havelanpään alue kuuluu Länsi-Lapin käytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue sisältyy matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttäen olemassa olevaa asutusrakennetta.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 94 VOJAKKALA		
Aluekuvaus	Vojakkalan asuntovaltainen alue sijaitsee Tornionjokivartta seurailen Kivirannasta noin 6 km pohjoiseen Ylivojakkalaan. Alueen pinta-ala on 830 ha ja siellä asui vuoden 2010 lopussa noin 760 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 25 asukkaalla. Vojakkalassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat). Alue on tyypillistä, perinteistä jokivarsiasutusta ja kasvanut nauhamaisesti jokirannan tuntumaan. Kylämaisema on suhteellisen tiiviisti rakennettua maaseutua, jossa on sekä uutta että vanhaa rakennuskantaa. Vojakkalan asuntovaltainen alue kuuluu Länsi-Lapin käytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta Tornionjokilaakso (ma 6098) sekä maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Tornionjoen jokivarsiasutus. Oravaisensaareissa on muinaismuistokohteita (SM 3562).		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteyksiä. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 95 HIRMULA		
Aluekuvaus	Hirmulan asuntovaltainen alue sijaitsee noin 8 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen Kemijoen itäpuolella. Alueen pinta-ala on reilu 400 ha ja siellä asui vuoden 2010 lopussa vajaa 300 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt kymmenellä asukkaalla. Kemijokivarsi on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 96 LIEDAKKALA		
Aluekuvaus	Liedakkalan asuntovaltainen alue sijaitsee noin 7 km Keminmaan kuntakeskuksesta pohjoiseen Kemijoen länsirannalla. Alueen pinta-ala on 360 ha ja siellä asui vuoden 2010 lopussa noin 510 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut reilulla 30 asukkaalla. Alue sisältyy Barentsin kehittämiskäytävään. Asuntovaltaisen alueen eteläosa kuuluu RKY 2009 -kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145). Muu osa on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	AA 97 HAMARI		
Aluekuvaus	Hamarin asuntovaltainen alue sijaitsee Simon keskustaajamasta Simojokivartta pohjoiseen Simojoen itärannalla. Alue kuuluu osittain maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Hamarin asuntovaltainen alue on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Simojokivarren kulttuurimaisema (ma 8140).		
Varausperuste	Asuntovaltainen taajama		
Kehittämisperiaate	Aluetta kehitetään täydentäen ja eheyttäen olemassa olevaa asutusrakennetta. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 202 OSSAUSKOSKI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 17 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 142 asukasta. Ossauskoskella sijaitsee Kemijoki Oy:n omistama voimalaitos sekä kalanviljelylaitos, joka on aloittanut toimintansa vuonna 1983. Alue sijaitsee Barentsin kehittämiskäytävän varrella ja sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran - Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Alue kuuluu myös Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Kemijoen Loma Peuran kylässä on osoitettu virkistys-/matkailukohteena (rm 863). Alueella on RKY 2009 kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat kuuluvia valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (ma 8145). Muu jokivarsi on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128). Alueella on pohjavesialuetta.		
Varausperuste	Keskuskylä		

Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaiseen.
---------------------------	---

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 203 MATTINEN - LIIMATTA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Kemijoen itärannalla, jokivarressa Tervolan kuntakeskuksesta koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 247 asukasta. Alue sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on RKY 2009 kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat kuuluva valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Liimatanperä (ma 8145). Muu jokivarsi on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaiseen.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 206 YLI-PAKKOLA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 9 km kirkonkylästä etelään. Vuonna 2010 alueella asui 197 asukasta. Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alue on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Kemijokivarsi (ma 8128).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaiseen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 286 KONTTAJÄRVI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä itäkoilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 122 asukasta. Alue sisältyy Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034). Alueella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä, maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö Konttajärvi (ma 6095).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 288 LANKOJÄRVI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä itäkaakkoon. Vuonna 2010 alueella asui 193 asukasta. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	28.3.2012
Kohde	at 290 TURTOLA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 14 km kirkonkylästä etelään. Vuonna 2010 alueella asui 255 asukasta. Keskuskylä kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue sisältyy Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Turtolan kirkko on osoitettu rakennussuojelukohteena (SR 3114).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 294 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 4 km kirkonkylästä pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asui 204 asukasta. Kylässä on kaupallisia palveluita. Aavasaksalta on siltayhteys Ruotsin Övertorneälle, jonka yhteyteen on merkitty kevyen liikenteen väylän yhteistarve. Alue kuuluu Ylitornion ja Övertorneån kuntakeskusten kehittämisen kohdealueeseen (kk1). Aavasaksan keskuskylän alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sisältyy Aavasaksan valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemanähtävyyden alueeseen (ma 6097).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Suunnittelussa otetaan huomioon sijainti arvokkaalla maisema-alueella.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 295 KAULINRANTA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 16 km kirkonkylästä pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asui 233 asukasta. Kaulinrannan keskuskylän alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontultentien varrella. Alue sisältyy Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sisältyy Aavasaksan valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemanähtävyyalueeseen (ma 6097).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Suunnittelussa otetaan huomioon sijainti arvokkaalla maisema-alueella.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 299 MELLAKOSKI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 35 km kirkonkylästä itään. Vuonna 2010 alueella asui 120 asukasta. Alue sisältyy Pello – Ylitornio järvikylien maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 301 RAANUJÄRVI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 60 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 220 asukasta. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järvalueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello – Järvikylät – Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Raanujärven kylä on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (ma 8124).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 302 KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 11 km kirkonkylästä etelään. Vuonna 2010 alueella asui 292 asukasta. Kainuunkylän alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontultentien varrella. Alue sisältyy Liakka – Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037) ja on maatalousaluetta (MT 5100). Kainuunkylä kuuluu RKY 2009 valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Tornionjoen jokivarsiasutus sekä valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098). Kainuunkylän alueella on muinaisjäännöksiä (SM 3555, SM 3556, SM 3557).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan. Turvataan muinaisjäännösten säilyminen.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 303 MELTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 50 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 111 asukasta. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järvalueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello – Järvikylät – Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Meltosjärven kylä on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (ma 6099). Keskuskylä sijaitsee Meltosjärven ja Pysjärven Natura-alueen (SL 4076) välissä.		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 308 PAAKKOLA		
Aluekuvaus	Keskuskylän alue sijaitsee Tervolan kunnassa Kemijokivarressa n. 9 km kirkonkylästä lounaaseen. Vuonna 2010 alueella asui 152 asukasta. Keskuskylä sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella. Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Paakkolan alue kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 310 LOUE		
Aluekuvaus	<p>Louen keskuskylä sijaitsee valtatie 4:n varrella Kemijoen länsipuolella, noin kymmenen kilometriä Tervolan kirkonkylältä Rovaniemelle päin. Vuonna 2010 alueella asui 272 asukasta.</p> <p>Louella sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat), jonka yhteydessä toimivat myös esikouluryhmä ja ryhmäperhepäivähoito sekä Ammattiopisto Lappian toimipaikka, jossa voi opiskella käsi- ja taideteollisuus- sekä maatalousalaa.</p> <p>Kylän asutus on sijoittunut Kemijoen länsirannalle, Loue - ja Vaajoen, sekä uuden ja vanhan nelostien varsille. Kylän maisemankuvaan vaikuttaa myös kylän läpi kulkeva rautatie.</p> <p>Louen keskuskylä sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella. Alue sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehtämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on virkistys-/matkailukohde (rm 864) ja maatalousaluetta (MT 5096).</p> <p>Kemijokivarressa on RKY 2009 kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat kuuluva Kurvilansaari (ma 8145). Jokiranta kokonaisuudessaan kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128). Kylän tuntumassa sijaitsee myös RKY kohteisiin Lapin uitto- ja savottatukikohtat kuuluva Runkauksen uitonpirtti (SR 3111).</p>		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p> <p>Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan. Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 312 KOIVU		
Aluekuvaus	<p>Koivun keskuskylän alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 20 km pohjoiseen kuntakeskuksesta. Koivu sijaitsee valtatie 4 sekä rautatien varressa. Koivun katsotaan jakautuneen molemmille puolen Kemijokea, runsaampi asutus on ollut länsipuolella. Itäpuolen tunnetuimpia paikkoja ovat Suukosken keidas ja Rynäsenniemen Karavaanaralue, joka levittäytyy kohti Kemijokea. Vuonna 2010 alueella asui 191 asukasta.</p> <p>Keskuskylä sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella. Alue sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehtämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038).</p> <p>Alueella on RKY 2009 -kohde Koivun rautatieasema (SR 3104) ja jokivarsi kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).</p>		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p> <p>Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan. Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 316 ALANIEMI		
Aluekuvaus	<p>Alaniemen keskuskylän alue sijaitsee Simon asemakylästä n.23 km koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 111 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Simojoki – Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehtämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari – Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041).</p> <p>Alue on maakunnallisesti merkittävä rakennettua kulttuuriympäristöä Simojokivarren kulttuurimaisema (ma 8140) sekä maakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Alaniemen kylä on jokivarren kulttuurimaisemaa parhaimmillaan.</p>		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p> <p>Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 317 YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	<p>Ylikärppän keskuskylän alue sijaitsee Simojokivarressa asemakylästä n. 32 km koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 153 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Simojoki – Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehtämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Ylikärppän kylä on maatalousalueella (MT 5095).</p> <p>Alue on maakunnallisesti merkittävä rakennettua kulttuuriympäristöä Simojokivarren kulttuurimaisema (ma 8140).</p>		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p> <p>Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 320 MAULA		
Aluekuvaus	Maulan keskuskylän alue sijaitsee Kemijoen itärannalla n. 14 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 290 asukasta. Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on pohjavesialue. Maulan – Koroiskylän ranta-alueet kuuluvat RKY 2009 kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145). Kemijokivarsi laajemmin kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128). Alueella sijaitsee Keronmäen muinaismuistokohde (SM 3590).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 321 TÖRMÄ		
Aluekuvaus	Törmän keskuskylän alue sijaitsee Kemijoen länsirannalla n. 13 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 164 asukasta. Törmän alue sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella ja sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Törmän kylän ranta-alue kuuluu RKY 2009 kohteeseen Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145). Kemijokivarsi laajemmin kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaisemaan.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 326 ARPELA		
Aluekuvaus	Arpelan keskuskylä sijaitsee Tornion kaupungissa, n. 23 km päätaajamasta koilliseen. Vuonna 2010 alueella asui 464 asukasta. Arpelan kylässä on monenlaista yritystoimintaa kuten kauppa, ravintola, tiloimisto, metallialan yritys ja 2 pankkia. Kylällä asuu myös linja-auto- ja taksiryttäjiä. Maatilatoimintaa kylän tuntumassa on kahdella tilalla, joista toinen on lammastila. Arpelassa on myös kunnallisia palveluita, kuten koulu, neuvola, päiväkotiki, kirjasto ja myös osuustoimintaperiaatteella toimiva vesiosuuskunta. Arpelan urheilukenttä ja kaukalo ovat paikallisen urheiluväen suosiossa. Kylällä toimii Arpelan vanhainkotiyhdistys ry, joka tarjoaa asumispalveluja vanhuksille. Paljon väestöä lähialueen kylissä, kuten Könölässä, Sattajärvessä ja Kantojärvässä, käyttää myös Arpelan palveluita. Arpelan kylä sisältyy Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alue on maatalousaluetta (MT 5098) Arpelan kylä on maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä (ma 8126).		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 462 KARUNKI		
Aluekuvaus	Karungin keskuskylä sijaitsee Tornionlaaksossa noin 20 km päässä Tornion kaupungin keskustasta pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asui 654 asukasta. Karunki oli aikoinaan oma kunta, josta yhdessä Alatornion ja Tornion kanssa muodostettiin nykyinen Tornion kaupunki. Kylässä on yksityisiä ja julkisia palveluja. Karungin maisemaa hallitsee Tornionjoen laaja Karunginjärven suvantoalue, joka kuuluu Natura 2000 -alueverkostoon ja on muuttolintujen levähdyspaikkana syksyisin ja keväisin. Karungin alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue sisältyy Kukkolankoski – Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098). Karungin kirkko ja tapuli on osoitettu rakennussuojelukohteena (SR 3086). Kirkko ja pappila ympäristöineen ovat myös maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja Tornionlaakson maisemaan. Turvataan rakennussuojelukohteiden säilyminen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 463 JARHOINEN		
Aluekuvaus	Jarhoinen keskuskylä sijaitsee noin 24 kilometrin päässä Pellon keskustaajamasta pohjoiseen Tornionjokivarressa Väylänvarrentien varrella. Kylässä on 67 asukasta. Väylänvarrentie jatkuu Kolarin puolelle ja Jarhoinen palvelee keskuskylänä laajemmin koko Väylänvarren aluetta. Alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja Revontulentien vaikutuspiiriin. Keskuskylän alue sisältyy Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8014) sekä Ylitornio – Pello järvialueiden matkailun vetovoima-		

Varausperuste	alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).
Kehittämisperiaate	Keskuskylä Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	at 464 KUKKOLA		
Aluekuvaus	<p>Kukkolan keskuskylän alue sijaitsee Tornionlaaksossa, noin viidentoista kilometrin päästä kaupungin keskustasta pohjoiseen, Tornionjoen ranta-alueella. Kukkolan kyläasutusta on kosken molemmilla rannoilla, jolle on kehittynyt tunnetut virkistyskalastus- ja matkailukohteet. Maakuntakaavaan on Kukkolaan osoitettu kevyen liikenteen sillan yhteystarve. Kukkolan kosken kalakenttä on merkittävä siian lippoamis- ja lohenkalastuspaikka, jossa on säilynyt perinteisiä rakennuksia ja rakenteita. Kylää kehitetään kulttuurimatkailun ja virkistyskalastuksen kohteena. Maakuntakaavassa on virkistys-/matkailukohdemerkintä (rm 857).</p> <p>Kukkolan alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue sisältyy Kukkolan koski – Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka – Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037).</p> <p>Alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098). Kukkolan kosken kalakenttä (SR 3112) on rakennussuojelukohde ja kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin RKY 2009.</p>		
Varausperuste	Keskuskylä		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä, ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p> <p>Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja Tornionlaakson maisemaan. Säilytetään merkittävät rakennussuojelukohdeet.</p>		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	29.3.2012
Kohde	C 118 KEMI		
Aluekuvaus	<p>Kemin keskustatoimintojen alue muodostuu Kemin ydinkeskustan Sauvosaaren alueesta ja sisältää keskustan ruutukaava-alueen. Alue on rajattu kaavakartalle.</p> <p>Kemin kaupunkikeskusta muodostaa monipuolisen asumisen, palvelujen, hallinnon ja muiden keskustatoimintojen alueen, joka on rakentunut historiallisen ruutukaavan puitteissa. Keskustassa on runsaasti kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita. Ympäristörakentamisella on viime aikoina parannettu niin kesäistä kuin talvistakin kaupunkikuvaa, ja Sisäsataman alue on kehittynyt merkittäväksi virkistys- ja matkailukohteeksi.</p> <p>Kemi sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueelle on osoitettu virkistys-/matkailukohde Kemin sisäsatama ja lumilinna (rm 866).</p> <p>Kemin keskustassa valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön RKY 2009 -kohteita ovat Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö (SR 3110) sekä Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemiin kuuluva Kemin linja-autoasema (SR 3115).</p>		
Varausperuste	Keskustatoimintojen alue		
Kehittämisperiaate	<p>Kaupungin keskustaa kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentamisen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen.</p> <p>Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan kaupunkikuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen arvokkaaseen rakennuskantaan ja kulttuuriympäristöön.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 119 TORNIO		
Aluekuvaus	<p>Tornion kaupungin keskustatoimintojen alue muodostuu Suensaaren eteläosasta, rajautuen etelässä valtakunnan rajaan, lännessä Kirkkokadun pohjoispuolisiin kortteleihin ja pohjoisessa Vesaistenkatuun. Alue on rajattu kaavakartalle.</p> <p>Keskustatoimintojen alue muodostaa monipuolisen asumisen, palvelujen, hallinnon ja muiden keskustahakuisten toimintojen alueen. Suensaaren eteläisin osa on vanhinta Torniota, jonka asemakaavassa on edelleen nähtävissä vanhimmat asutuserrostumat aina 1600-luvulta lähtien. Tornio perustettiin kaupungiksi jo vuonna 1621. Tornion ja Haaparannan kaupunkien yhteisen Rajalla – på Gränsen hankkeen toteutuminen siirtää keskustatoimintojen painopistettä Kaupunginlahden suuntaan Rajalla -alueelle.</p> <p>Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Suensaaren keskusta sisältyy Tornio-Haaparannan kauppakesittymän vyöhykkeelle, joka on erityisesti ostosmatkailun vuoksi osoitettu matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeksi (mv 8412). Tullinrantaan on osoitettu virkistys-/matkailukohde (rm 872).</p> <p>Tornion keskustatoimintojen alueella valtakunnallisesti merkittäviin rakennetun kulttuuriympäristön alueisiin (RKY 2009) kuuluvat Tornion kirkko ja raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja Kesikadun puutalokorttelit (SR 3101). Tornion kirkko ja tapuli on osoitettu myös erikseen kirkkolain mukaisena rakennussuojelukohdeena (SR1 3118).</p> <p>Keskustatoimintojen alueella on maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin kuuluva Tornion empirekaupunginosa (ma 8125).</p> <p>Tornion vanhin rakennettu alue Rantakadun ja Kesikadun ympäristössä on kaupunkiarkeologinen muinaismuistoalue (SM 3615).</p>		
Varausperuste	Keskustatoimintojen alue		
Kehittämisperiaate	<p>Kaupungin keskustaa kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentamisen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen.</p> <p>Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan kaupunkikuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen arvokkaaseen rakennuskantaan ja kulttuuriympäristöön.</p> <p>Turvataan rakennussuojelukohteiden ja muinaismuistoalueen säilyminen.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 120 TERVOLA		
Aluekuvaus	Tervolan keskustatoimintojen alue rajautuu Kemijokeen ja Itäpuolentiehen välillä Jurvaoja – Kurjentie. Keskustan alueelle sijoittuvat Tervolan kaikki keskeiset hallinnolliset ja kaupalliset palvelut. Alue sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella. Tervolan keskusta sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Tervolan kuntakeskus sijoittuu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kemijokivarren vanha asutus (ma 8128).		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Keskustatoimintojen alue, jolle pääosa kuntakeskuksen palveluista sijoittuu Keskusta-aluetta kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentaen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan taajamakuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 121 KEMINMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan keskustatoimintojen alue rajautuu Kemijokeen, Asematiehen, Väylätiehen ja Pastilankujaan. Keskustan alueelle sijoittuvat Keminmaan keskeiset julkiset palvelut sekä kaupallisia palveluja. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Keskustatoimintojen alue, jolle pääosa kuntakeskuksen palveluista sijoittuu		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Keskusta-aluetta kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentaen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan taajamakuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 122 SIMO		
Aluekuvaus	Simon keskustatoimintojen alue Asemakylässä pitää sisällään kuntakeskuksen ydinalueen Ratatien molemmin puolin. Keskustan alueelle sijoittuu Simon kunnan julkisia ja kaupallisia palveluita. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä. Keskusta-alueelle sijoittuu RKY 2009 -kohde Simon rautatieasema (SR 3109). Keskustatoimintojen alue, jolle pääosa kuntakeskuksen palveluista sijoittuu		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Keskusta-aluetta kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentaen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan nykyinen rakennuskanta ja rakennussuojelukohteena säilytettävän aseman ympäristö.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 123 YLITORNIO		
Aluekuvaus	Ylitornion keskustatoimintojen alue rajautuu Alkkulanraitin molemmin puolin, ottaen mukaan viereiset korttelit. Pohjoispäässä alue rajautuu Kilpisjärventien risteukseen ja etelässä kirkolle. Alkkulaan sijoittuvat kaikki keskeiset kuntakeskuksen julkiset ja kaupalliset palvelut. Ylitornion keskusta-alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Keskusta kuuluu myös Ylitornio – Övertorneå kuntakehittämisen kohdealueeseen ja sisältyy Ylitornio – Pello järvalueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Keskustatoimintojen alueella Ahon talo Alkkulanraitin varrella on rakennussuojelukohde (SR 3076).		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Keskustatoimintojen alue, jolle pääosa kuntakeskuksen palveluista sijoittuu Keskusta-aluetta kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentaen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan taajamakuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	C 124 PELLO		
Aluekuvaus	Pellon keskustatoimintojen alue rajautuu Pellontien ja Kauppatien väliselle alueelle sekä niihin rajoittuviin kortteleihin. Alueelle sijoittuvat Pellon kunnan keskeiset julkiset ja yksityiset palvelut. Pellon keskusta kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Kuntakeskus sisältyy Ylitornio – Pello järvalueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Keskustatoimintojen alue, jolle pääosa kuntakeskuksen palveluista sijoittuu.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Keskusta-aluetta kehitetään monipuolisten keskustatoimintojen alueena. Lisärakentaminen suunnataan täydennysrakentaen keskustan eheyttämiseen ja tiivistämiseen sekä ympäristön laadun parantamiseen. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Uudis- ja lisärakentamista suunniteltaessa otetaan huomioon keskustan taajamakuvalliset arvot ja sovitetaan rakentaminen olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	E 1917 YLITORNION AVOVANKILA		
Aluekuvaus	Ylitornion vankila (ent. Ylitornion avovankilaosasto) on Suomen pohjoisin vankila, jonka toiminta alkoi 18.4.1997. Ylitornion vankilassa on 40 mies- ja 4 naisvankipaikkaa. Keskvankiluku vuonna 2009 oli 38. Yksikköön sijoitetaan pohjoisen alueen avolaitoskelpoisia vankeja.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Toiminnassa oleva vankila Turvataan avovankilan toimintaedellytykset.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	E 1920 PESSALOMPOLO POROTEURASTAMO		
Aluekuvaus	Pessalompolon kylässä toimiva osuuskuntamuotoinen Aavasaksan Poron poroteurastamo. Osakkaita on noin 70. Teurastamoon tuodaan poroja teuraaksi Palojärven ja Orajärven paliskunnista sekä Ruotsin puolelta.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä toiminnassa oleva poroteurastamo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa turvataan teurastamon toimintaedellytykset.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EJ 1967 JÄTEKESKUS RIUKKAJÄNGÄN JÄKÄLÄ		
Aluekuvaus	Jätteenkäsittelylaitos Jätekeskus Jäkälä sijaitsee noin 15 kilometrin päässä Tornion keskustasta. Kaikki Perämeren Jätehuollon toiminta-alueen jätteiden käsittely on keskitetty Jätekeskus Jäkälään. Jätekeskukseen kuljetettiin yhdyskuntajätettä kaikkiaan 16 kunnasta. Yhtiön käsittelemät jätemäärät olivat vuonna 2009 yhteensä noin 62 000 tonnia, josta 44 000 tonnia loppusijoitettiin kaatopaikalle.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva yhdyskuntajätteen loppusijoituspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan jätteenkäsittelylaitoksen toiminta.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EJ 1968 MALININ KAATOPAIKKA		
Aluekuvaus	Kunnan ylläpitämälle kaatopaikalla on lupa toiminnalle 31.12.2014 saakka. Maliinin kaatopaikka on tavanomaisen yhdyskuntajätteen loppusijoituspaikka. Kaatopaikalle voi tuoda sekajätettä, rakennusjätettä, kotitalouksien sähkö- ja elektroniikkaromua sekä piha- ja puutarhajätettä.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva kaatopaikka		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EK 1913 SUHANKO		
Aluekuvaus	Suhangon kaivoshanke sijoittuu Ranuan ja Tervolan kuntiin, noin 45 km päähän Rovaniemeltä. Alueelle on tarkoitus perustaa Konttijärven ja Ahmavaaran avolouhokset, joiden arvometalleja ovat palladium, platina, kulta, kupari ja nikkeli. Taloudellisesti merkittävin metalli on palladium. Kaivostoiminta kestää arviolta 10–12 vuotta. Lisäesiintymien avulla toiminta voi jatkua pidempäänkin. Kaivoshankkeen suunnittelu käynnistyi vuonna 1999 ja kannattavuusselvitys valmistui vuonna 2002. Suhangon kaivos on suunniteltu vuosituotannoltaan suuremmaksi kuin muut Suomessa toteutetut kaivokset. Malmia louhitaan noin 10 milj. t vuodessa. Louhittava kivimäärä on suurimmillaan toiminnan alkupuolella, jolloin malmia ja sivukiveä louhitaan yhteensä noin 50 milj. t vuodessa. Kaivoksen koko tuotanto tulee olemaan noin 110 milj. t malmia ja noin 330 milj. t sivukiveä. Malmista on arvioitu saatavan noin 0,15–0,2 milj. t rikastetta vuodessa. Rikastushiekkaa syntyy vuosittain noin 9,8 milj. t. Toimintaa suunnitellaan toteutettavaksi uudella teknikalla, jolloin myös rikastuslaitos sijoittuisi kaivoksen yhteyteen Ranuan kunnan puolelle. Kaivosalue sijaitsee maakuntakaavassa kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeeksi (ek) osoitetulla alueella.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä suunniteltu kaivosalue.		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset. Suunnittelussa otetaan huomioon kaivoksen jälkikäyttö.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EK 1916 ELIJÄRVEN KAIVOS/KEMIN KAIVOS		
Aluekuvaus	Kemin kaivos on Lapin ainoa toiminnassa oleva kromikaivos. Se sijaitsee linnuntietä noin 20 kilometrin päässä Outokummun Tornion tehtaista. Kemin kaivos tuottaa kromirikasteita ferrokromitehtaan raaka-aineiksi. Kaivoksen todetut malmivarat ovat noin 50 milj. tonnia. Lisäksi mineraalivarantoja on arvioitu olevan noin 90 milj. tonnia. Keskimäärin 40 metrin paksuinen esiintymä on lähes pystyasennossa ja on noin kilometrin pituinen. Aluevaraus sisältää laajennusalueet. Kaivosta koskee SEVESO konsultointivyöhyke (sev 2814). Kaivosalue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä (ek). Alueen luoteiskulmassa on pohjavesialuetta.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EK 1918 RISTIMAA		
Aluekuvaus	Ristimaan kvartiskaivos sijaitsee linnuntietä n. 10 km Tornion keskustasta koilliseen. Ristimaan kvartssia käytetään Tornion terästehtaan prosessissa. Kvartsin vuosikulutus on nykyisin noin 70 000 tonnia ja se kaksinkertaistunee Tornion terästehtaan laajenuksen myötä.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EK 1919 KALKKIMAA		
Aluekuvaus	Kalkkimaan dolomiittilouhos sijaitsee linnuntietä n. 15 km Tornion keskustasta koilliseen. Kalkkimaan kaivospiiri käsittää kaksi erillistä kaivospiiriä, joista itäisemmässä louhitaan kalkkikiveä. Läntisemmässä kaivospiirissä, "Kvartsimaassa" on louhittu kvartssia, mutta kvartsin louhinta on siellä lopetettu ja toiminta on siirtynyt Ristimaille. Karhakkamaassa, heti Kalkkimaan kaivospiirin pohjoispuolella, on Morenia Oy:n uusi valtaus. SMA Mineral Oy.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2216 KAARANNEKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	Kaarannekosken voimalaitos sijaitsee Pellon kunnassa, n. 25 km kirkonkylästä kaakkoon. Kaarannekosken vesivoimalaitoksen teho on 2,8 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 9 GWh/a. Voimalaitoksen läheisyydessä sijaitsee RKY 2009 -kohde: Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteet – Kaarannekosken masuuni (SM 3544). Alueella on myös muinaismuistokohde (SM 3545).		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2223 PORTIMOKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 9 km kirkonkylästä koilliseen (pohjoiseen). Portimokosken vesivoimalaitoksen teho on 10 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 30 GWh/a.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2224 JOLMANKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 58 km kirkonkylästä koilliseen. Jolmankosken vesivoimalaitoksen teho on 0,7 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 2 GWh/a.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2258 OSSAUSKOSKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Tervolan kunnassa n. 17 km kirkonkylästä koilliseen. Ossauskosken vesivoimalaitoksen teho on 93 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 466 GWh/a.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2261 TAIVALKOSKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 16 km päätaajamasta koilliseen (pohjoiseen). Taivalkosken vesivoimalaitoksen teho on 115 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 480 GWh/a.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2262 ISOHAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Keminmaan kunnassa päätaajaman länsipuolella. Isohaaran vesivoimalaitoksen teho on 46+(50) MW ja sähkön tuotto keskivesivuonna 304+(75) GWh/a. Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdykskunta on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö RKY 2009 ja osoitettu rakennussuojelukohteena (SR 3107).		
Varausperuste	Tuotannossa oleva voimalaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan voimalaitoksen toimintaedellytykset. Säilytetään merkittävät rakennussuojelukohteet.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EN 2285 KEMINMAAN SÄHKÖASEMA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee linnuntietä noin 12 km pohjoiseen Keminmaan kunnan keskustasta. Valtatie 4:lle matkaa on noin 4 km. Fingrid Oyj on vuonna 2009 rakennuttanut 400 kilovoltin voimajohdon Keminmaan sähköasemalta Petäjäskosken sähköasemalle.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva sähköasema		
Kehittämisperiaate	Turvataan sähköaseman toimintaedellytykset.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2405 VIITAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 11 km itään Tornion keskustasta. Kalliokiviaineksella on hyvät lujuusominaisuudet ja soveltuu hyvin murskeeksi. Alueella ja sen lähistöllä ei ole ottoa rajoittavia tekijöitä. Alue on noin 10 km etäisyydellä sekä Kemin että Tornion taajama-alueista. Alueelta pois johtava tie kulkee nauhamaisen kyläasutuksen sivuitse. Viitakankaan kallioalueella on potentiaalisesti seudullista merkitystä kiviainesalueena. Arvioitu otettavissa oleva kiviainesmäärä on noin 300 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2406 KYLÄJOENKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km itäkaakkoon Tornion keskustasta. Kyläjoenkangas on hiekkavaltainen moreenipeitteisen hiekkakerrostuman osa Laivakankaan lounaisnurkalla. Hiekkaa on otettu 5-8 m:n syvyydeltä. Kyläjoenkangas on III-luokan pohjavesialuetta, jolla ei ole toiminnassa olevia vedenottoamoita. Ympäristössä olevien erilaisten toimintojen vuoksi aluetta		

Varausperuste	pidetään pohjaveden kannalta riskialueena.
Kehittämisperiaate	Kyläjoenkankaan sijainti on hyvä Kemin ja Tornion välissä. Alue sijaitsee radan ja valtatie 29 varressa. Merkitystä maa-ainesten otossa vähentävät pohjavesiarvot ja aineksen hienorakeisuus. Tasaisena luonnontilaisuutensa menettäneenä alueena Kyläjoenkankaalla ei ole erityisiä maisemallisia arvoja. Kyläjoenkankaan maa-ainesvarat ovat noin 400 000 m ³ ja aines on pääasiassa hiekkaa.
	Hiekanottoalue
	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Alueelle tulisi laatia maa-ainesten oton yleissuunnitelma, jossa huomioitaisiin myös yhtenäinen jälkihoito oton jälkeen.

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2407 RAJAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 12 km kaakkoon Tornion keskustasta. Rajakankaan kallio on tummaa karkearakeista gabroa. Alueella on menossa aktiivista maa-ainesten ottoa kahdella ottoalueella, ja louhittujen seinämien korkeudet ovat 10–20 m. Alueella on myös suuria varastokasoja. Rajakangas ei ole pohjavesialuetta. Alueen sijainti Tornion sekä Kemin ja Kemin-maan välissä valtatie varrella on hyvä. Kalliolaa tu on kohtalaisen lujaa. Ottoalueen lähellä ei ole asutusta. Alue on laakea eikä erotu maisemassa. Ottotoiminnan vuoksi alue on menettänyt luonnontilaisuutensa. Louhittavissa oleva kiviainesmäärä on noin 2 500 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2408 POHJUKANMÄKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km itäkoilliseen Tornion keskustasta. Laakealla, maisemassa erottumattomalla Pohjukanmäen kallioalueella louhitaan lujuudeltaan kohtalaisen hyvää tummaa gabroa ja diabaasia. Välittömässä läheisyydessä ei ole asutusta. Ottotoiminnan vuoksi alue ei ole luonnontilainen. Alueelta on saatavissa arviolta jopa 2 000 000 m ³ kiviainesta.		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2409 RAHKOSKANGAS		
Aluekuvaus	Rahkosenkangas on matala moreenipeitteinen harju, joka on isolta alalta kaivettu. Ottosyvyys on 5-10 m ja aines pääasiassa hiekkaa. Rahkosenkangas on II-luokan pohjavesialuetta. Alue on menettänyt luonnontilaisuutensa, koska sieltä on jo ennestään otettu runsaasti hiekkaa. Alue kaipaisi suunnitelmallista jälkihoitoa, minkä yhteydessä (ja vähäisesti reunoja laajentamalla) alueelta voisi saada noin 100 000 m ³ hiekkaa. Myös pohjavedenpinnan alapuolisen oton mahdollisuutta tulisi tutkia.		
Varausperuste	Hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2410 KIIMAVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km kaakkoon Ylitornion keskustasta. Kiimavaaran kallio on lujuusominaisuuksiltaan kohtalaisen hyvää kvartsiittia. Kallio-oton sijaan alueelta on kaivettu ja murskattu kivistä rantakerrostumaa noin 20 metriä korkeasta rintauksesta. Alueella on tuhansien kuutiometrien murskevarastokasoja. Arvioitu kalliokiviaineksen määrä on 800 000 m ³ ja maa-aineksen 500 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2411 TAKAINEN ROVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 5 km koilliseen Ylitornion keskustasta. Takaisessa Rovavaarassa louhitaan graniittista migmatiittia. Graniittiset kohdat ovat vaaleanharmaita ja rakeisuudeltaan keskikarkeita. Paikoin on myös punertavaa kalimaasälpäpitoista karkearakeista graniittia. Gneissiset kohdat ovat tummia, paikoin hyvin kiille- ja paikoin sarvivälkepitaisia. Takaisen Rovavaaran kiviainesarvoa vähentää kiven epätasalaatuisuus ja heikohko kulutuskestävyys. Alue kuitenkin soveltuu maakuntakaavaan merkittäväksi kalliokiviainosalueeksi. Arvioitu kiviaineksen määrä on 1 000 000 m ³ .		
Varausperuste	Soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2412 TUHKAMAA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 9 km kaakkoon Keminmaan keskustasta. Tuhkamaan kallioalue on vaaleaa graniittia ja tonaliittista gneissä, joka on lujuudeltaan keskinkertaista. Alueelta on otettu arviolta runsaat 800 000 m ³ kalliokiviainesta ja alueella on edelleen voimassa oleva ottolupa. Otettavissa oleva kiviainesmäärä arvioidaan olevan noin 1 000 000 m ³ . Alueella on muinaismuistolain mukaisia kohteita: Tuhkamaan muinaismuistokohde (SM 3581).		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2413 KALLIOMAA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 12 km kaakkoon Keminmaan keskustasta. Kalliomaa on laakea vaaleasta ns. Arpeen graniittista koostuva kallioalue. Graniitin karkeus vaihtelee hienorakeisesta karkearakeiseen. Alueella on voimassa oleva maa-ainesten		

Varausperuste	ottolupa. Arvioitu otettavissa oleva kiviainesmäärä on 250 000 m ³ .		
Kehittämisperiaate	Kalliokiviaineksen ottoalue Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2414 KORTEJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km kaakkoon Kemlin keskustasta. Kortejärvenkankaan kallioalue koostuu lujuusominaisuuksiltaan kohtalaisen hyvästä hieno- tai keskirakeisesta tonaliittisesta gneissistä (osin migmatiittista) ja emäksisestä vulkaniittista. Arvioitu vielä otettavissa oleva kiviainesmäärä on noin 300 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2415 AJOS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km etelään Kemlin keskustasta. Ajos on laaja ja tasainen jäätikön reunalle kasautunut deltamainen hiekkavaltainen kerrostuma, jota peittää paikoin moreeni. Alue on valtaosaltaan kaivettu lähelle pohjavedenpintaa. Alueen halki kulkevan voimalinjan itäpuolella ottoalueen reunoja on luiskattu ja pohja tasoitettu. Koska alue on laaja, Ajoksessa on mittavat hiekkavarat. Hiekkaa karkeampaa ainesta ei juuri ole maaleikkauksissa näkyvissä. Ottotoimintaa on mahdollista laajentaa vain Ajoksen länsiosassa. Kohde sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Alueelle tulisi laatia maa-ainesten oton yleissuunnitelma.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2416 MAROSTENMÄKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 15 km länteen Simon keskustasta. Marostenmäki on matala, pohjois-etelä -suuntainen moreenipeitteinen harju Simon ja Kemlin rajalla. Harjua peittävä moreeni on noin 1-2 metriä paksu ja lohkarainen. Aines moreenin alla on karkeaa hiekkaa ja soraa, mutta reunoilla moreenin alapuolinen aines on hienompaa (hienohiekka, siltti). Marostenmäen harjuaineksen hyödyntämistä rajoittavat eniten pohjavesiarvot. Vielä otettavissa oleva soran ja hiekan määrä on yhteensä noin 300 000 m ³ . Kohde on pohjavesialueella.		
Varausperuste	Soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Maa-ainesten ottoa ei suositella laajennettavaksi uusille alueille. Nykyisen luvan salliman oton lisäksi pohjoisosan pohjavedenpinnan alapuolisen ottoalueen laajentamismahdollisuutta tulisi tutkia.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2417 VÄHÄ-LEIPIÖN PALO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 3 km luoteeseen Simon keskustasta. Vähä-Leipiön palon kallioalue on vaaleahkoa hieno- ja keskirakeista tonaliittista gneissia. Kivi on poimuttunutta, paikoin myös breksioitunutta eli murskaleista ja todennäköisesti rakenteeltaan kohtalaisen lujaa. Vähä-Leipiön palon kallioalue on maakuntamittakaavassa potentiaalinen kallioalue, josta on saatavissa arviolta 800 000 m ³ kohtalaisen hyvälaatuista kiviainesta.		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2419 SORVAVAARA		
Aluekuvaus	Sorvavaara sijaitsee noin 6 km Orajärvenkankaasta Pellon suuntaan valtatie 21 varrella. Sorvavaara on kalliomuoto, jota peittää moreenin lisäksi myös rantakerrostumana sora ja hiekka. Sorvavaaran maa-aineksen laatua syvemmillä kerrostumassa tulisi tutkia. Murskauskelpoista moreenia, soraa ja hiekkaa on otettavissa kuitenkin vähintään 100 000 m ³ .		
Varausperuste	Soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2420 ISOKANGAS		
Aluekuvaus	Isokangas sijaitsee noin 25 km Ylitornion keskuksesta. Isokangas on laaja, tasainen deltamainen ohuen moreenin peittämä hiekkakerrostuma. Aineksen laadusta syvemmillä kerrostumassa ei ole tarkkaa tietoa. Isokankaan lounaisosassa on pieniä vanhoja noin 5 m syviä hiekanottoalueita, joissa nykyäänkin on vähäistä kotitarveottoa. Laajuutensa ja ilmeisimmin suurten maa-ainesvarojensa vuoksi Isokankaalla voisi olla potentiaalia maa-ainesten otossa, mutta alue sijaitsee kuitenkin varsin etäällä käyttökohteista ja sillä on myös pohjavesiarvoja. Isokangas voisi olla tulevaisuuden pohjaveden/maa-ainesten reservialue. Alueella on pohjavesialue.		
Varausperuste	Hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2421 PALOVAARA		
Aluekuvaus	Palovaara on kalliomuoto, jota peittää mittava rantakerrostuma. Rantakerrostumaa on hyödynnetty laaja-alaisesti. Laaja-alaisesta kaivamisesta johtuen maa-aines- ja pohjavesiarvot ovat heikentyneet, ja luokitus pitäisi tarkistaa uudelleen. Palovaara on esimerkki mittavasta rantakerrostumasta, jossa voi olla huomattavia määriä soraa ja hiekkaa.		

Varausperuste	Soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2422 PAHTAVAARA		
Aluekuvaus	Pahtavaara sijaitsee noin 3 km:n päässä valtatiestä 21. Lähistöllä ei ole pohja-vesialueita eikä asutusta. Pahtavaara on potentiaalinen kiviainesten ottoalue myös laajemmalti, arvioitu kalliokiviaineksen määrä on 600 000 m ³ . Kallioalueen reunoilla, varsinkin koillispuolella, voi olla myös soraista rantakerrostumaa.		
Varausperuste	Soranottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2423 VONKAVAARA		
Aluekuvaus	Kallio on tummaa vulkaniittia ja lujuudeltaan kohtalaisen hyvää. Alue ei sijaitse pohjavesialueella, mutta koillispuolella on Revonpesänmaan I-luokan pohjavesialue. Kalliokiviaines on kohtalaisen lujaa, alue sijaitsee valtatie 21 varrella ja siellä on lupa voimassa. Mahdollisesti otettavissa oleva kiviainemäärä on noin 400 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2424 PEURAKALLIOT		
Aluekuvaus	Laakea, matala Peurakallioiden alue sijaitsee runsaat 2 km Pohjukanmäestä koilliseen. Kallio on rikkonaista kvartsiittia ja emäksistä vulkaniittia, joita on louhittu kahdelta alueelta. Peurakalliot eivät sijaitse pohjavesialueella. Alue on kaukana asutuksesta, mutta kuitenkin lähellä Tornion keskustaa. Kallion laatu on vaihtelevaa, mutta keskimäärin lujuudeltaan kohtalaisen hyvää. Alueen itäosasta, eteläisemmän louhoksen reunalta, on tavattu uhanalaisen kalliokielen Peurakallioilla on potentiaalia ainakin noin 800 000 m ³ :n kalliion ottoon.		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2425 YLI-KAAKAMO		
Aluekuvaus	Yli-Kaakamon moreenipeitteinen harju kuuluu Pikku-Ristijärven III-luokan pohja-vesialueeseen. Harjun aines on hiekkavaltaista. Alueella on laajalla alueella vanhoja matalia ja metsittyneitä maa-ainesten ottoalueita. Alueella on myös moottoriturheilurata. Yli-Kaakamon harju soveltuu pienimuotoiseen maa-ainesten ottoon. Vanhat hiekkakuopat tulisi kunnostaa. Eteläosasta voisi olla mahdollista saada noin 100 000 m ³ maa-aineksiä kunnostuksen yhteydessä.		
Varausperuste	Soranottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Pohjavesialueen rajaus ja/tai luokitus tulisi tarkistaa.		
Kunta	KEMINMAA, TORNIO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2426 KALLINKANGAS		
Aluekuvaus	Kallinkankaan luoteisosasta on louhittu kvartsiittia noin 1,5 ha:n alalta. Kallionotto on loppunut, mutta alueella on murskevarastokasoja. Itse louhos on täytynyt vedellä ja sitä on käytetty uimapaikkana (Kuva 54). Kallinkangas ei ole pohjavesialuetta. Lähin asutus on runsaan kilometrin etäisyydellä. Alue on menettänyt luonnontilaisuutensa. Kallinkangas sijaitsee hyvässä paikassa valtatie 4 ja 29 risteyskohdassa. Matkaa Keminmaahan on vain muutama kilometri. Kallinkankaan kiviaines on kohtalaisen lujaa. Aivan Kallinkankaan tarkastelualueen eteläreunalla on kaksi uhanalaista kasvilajia, ketokatkero ja ketokieli. Kallinkangas voisi soveltua nykyistä laajempaankin kiviainesottoon. Arvioitu kiviainemäärä on 400 000 m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2427 HEIKKILÄ		
Aluekuvaus	Heikkilän kallioalue sijaitsee noin 500 metrin päässä Kortejärvenkankaan kallio-alueesta luoteeseen. Kivilaji on lujuusominaisuuksiltaan kohtalaisen hyvää migmatiittista tonaliittista gneissia. Heikkilän kallioalue on Kortejärvenkankaan tapan valtatie 4 vieressä ja muutamien kilometrien etäisyydellä Kemin keskustasta. Lähin etäisyys asutukseen on noin 650 m. Ottoaluetta on mahdollista laajentaa nykyisestä. Arvioitu vielä otettavissa oleva kiviainemäärä on n. 300 000 k-m ³ .		
Varausperuste	Kalliokiviaineksen ottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2428 TERVASKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 7 km Simon keskustasta länteen. Tervaskangas on moreenikerrostuma, josta on paikoin otettu muutaman metrin paksuudelta huuhtoutunutta pintaosaa. Moreenia, sora ja hiekkaa on otettavissa kuitenkin vähintään 100 000 m ³ .		
Varausperuste	Moreenin-, soran- ja hiekanottoalue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Tervaskankaalla tulisi tehdä tutkimuksia aineksen laadun tutkimiseksi syvemmällä kerrostumassa.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	16.1.2012
Kohde	EO 2429 OJAKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 10 km Simon keskustasta luoteeseen. Ojakangas on joko moreenimäki, jota peittää paksuhko rantakerrostuma tai moreenipeitteinen sora- ja hiekkakerrostuma. Mäen laella on matalaa n. 2-3 m:n ottoa. Paksuimmillaan maa-aineksia on otettu mäen pohjoisosasta, jossa suurimmat leikkaukset ovat noin 7 m korkeita. Jos moreenin alla on soraa ja hiekkaa, on alue potentiaalinen laajempaankin maa-ainesten ottoon. Myös pohjavedenpinnan alapuolisen otton mahdollisuutta tulisi tarkastella. Murskauskelpoista moreenia, soraa ja hiekkaa on kuitenkin otettavissa vähintään 150 000 m ³ .		
Varausperuste	Moreeni, sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Ojankankaan rakennetta ja maa-ainemäärää tulisi tutkia.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	16.1.2012
Kohde	EO 2430 TERVAHAUDANKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 4 km Simon keskustasta koilliseen. Tervahaudankangas on mahdollisesti moreenipeitteinen lajittunut kerrostuma. Alueella on vuoden 2018 toukokuun loppuun voimassa oleva maa-ainesten ottolupa 90 000 m ³ :lle. Alueelta on otettu hiekkaa vain noin parin metrin vahvuudelta. Aineksia on otettavissa vähintään 50 000 m ³ .		
Varausperuste	Moreeni		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Tervahaudankankaan kerrostuman rakennetta ja maa-ainesvaroja tulisi tutkia.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	25.4.2012
Kohde	EO 2496 PETÄJÄMAA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 12 km Tervolan keskustasta luoteeseen. Alueella on voimassa ottolupa, joka mahdollistaa 350 000 m ³ otton ja vuoteen 2022 saakka. Alueella sijaitsee pohjavesialue.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Pohjavesialueen rajausta ja/tai luokitus tulisi tarkistaa.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	25.4.2012
Kohde	EO 2497 KAITAHARJU		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 3 km Tervolan keskustasta kaakkoon. Alueella on sora- ja hiekkavaroja. Alueella on voimassa kaksi ottolupaa, jotka mahdollistavat 90 000 m ³ otton. Alueella sijaitsee pohjavesialue.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Pohjavesialueen rajausta ja/tai luokitus tulisi tarkistaa.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	25.4.2012
Kohde	EO 2502 MYLLYLÄNAHO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 23 km koilliseen Simon keskustasta Martimoaavan suojelualueella. Alueella on voimassa oleva ottolupa (160 000 m ³) soran ja hiekan ottamiseen.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2561 ORANKIHARJU - TUOREVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 18 km pohjoiseen Pellon keskustasta. Orankiharju on kapeahko, paikoin terävähärjainen pitkittäisharju, jossa on vanhoja ja toiminnassa olevia maa-ainesten ottoalueita. Harjuainesta peittää paikoin moreeni. Nykyinen toiminnassa oleva ottoalue voitaneen mahdollisesti yhdistää kaakkoispuolen pienempään ottoalueeseen, jolloin noin 120 m leveä kaivamaton kannas näiden välistä kaivettaisiin pois, jolloin aineksia olisi saatavissa noin 150 000 m ³ . Alue sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Ottoa ei tulisi ulottaa kokonaan kaivamattomille osille.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	30.3.2012
Kohde	EO 2562 ORAJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 15 km pohjoiskoilliseen Pellon keskustasta. Orajärvenkangas (Saukonmäki) on laaja ja tasalakinen hiekkavaltainen delta, jota peittää monin paikoin moreeni. Kerrostuma on kasaantunut luoteeseen, Oranki-harjun suuntaan perääntyvän jään reunaan. Tästä johtuen karkein aines on kerrostunut heti jäätikön reunan purkausaukon suulle alueen luoteisosassa. Muualla kankaalla aines on hiekkavaltaista. Alueelta on otettu runsaasti maa-aineksia erilaisiin rakennuskohteisiin ja alueella toimivan betonitehtaan tarpeisiin. Tuorevaara on moreenipeitteinen sora- ja hiekkakerrostuma Orajärvenkankaan luoteispuolella. Kerrostumaa peittää kaksi moreenikerrosta, joiden välissä on kivistä soraa. Myös alemman moreenikerroksen alla on kivistä soraa ja hiekkaa. Alue sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Orajärvenkankaan vanhat ottoalueet kaipaavat jälkihoitoa. Tuorevaaran maa-aineksen laatua syvemmillä kerrostumassa tulisi tutkia.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	16.1.2012
Kohde	EO 2583 KIIMAKALLIO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 1,5 km luoteeseen Simon keskustasta. Kiimakallion kallioalue on hieno- ja keskirakeista tonaliittista migmatiittia. Mineraalikoostumus, hienorakeisuus ja poimuinen rakenne parantavat kiven lujuusominaisuuksia. Kiimakallion kiviaines on varsin hyvälaatuista ja soveltuu mahdollisesti vaativam-paankin kiviainekäyttöön. Kallioalueen lähistöllä ei ole asutusta. Tiesyhteys alueelle on hyvä. Alue esitetään maakuntakaavassa kalliokiviainesten ottoalueena, josta on saatavissa noin 450 000 m ³ kiviainesta.		
Varausperuste	Kalliokiviaines		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2584 SIVAKKAVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 6 km itään Kemimaan keskustasta. Sivakkavaaran aines on hiekkaa ja kivistä soraa, joka on kerrostunut aallokon huuhtomasta moreenista korkean vaaran laella. Karkeampi aines on vaaran lakialueella ja hiekkaisempi aines rinteiden alaosissa. Arvioitu ottomäärä on 500 000 m ³ soraa ja hiekkaa sekä vähintään saman verran kalliokiviaineksiä. Kohde sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Alueelle tulisi laatia maa-ainesten oton yleissuunnitelma, jossa tarkasteltaisiin myös kalliokiviaineksen ottoa. Jälkihoidossa tulisi kiinnittää huomiota alueen virkistysarvoihin.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2585 HIETAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km itään Kemimaan keskustasta. Hietakangas on ohuehko hiekkainen rantakerrostuma Sivakkavaaran ja Rovavaaran välissä. Alueella on myös tuulen kerrostamia dyynejä, jotka ovat nykyään kasvillisuuden peitossa (ei aktiivisia dyynejä). Alueelta on otettu hiekkaa noin 2-5 metrin paksuudelta, osittain myös pohjavedenpinnan alapuolelta. Hietakangas ei ole pohjavesialuetta. Sen sijainti on hyvä lähellä Kemin ja Kemimaan keskustoja. Hietakankaan maa-ainesarvoa vähentää aineksen hienorakeisuus ja pieni kerrospaksuus. Suuret maa-ainesottomäärät edellyttäisivät laaja-alaista kaivamista, mikä muuttaa maisemaa oleellisesti. Arvioitu otettavissa oleva hiekanottomäärä on noin 100 000 m ³ .		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2586 ROVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 9 km itään Kemimaan keskustasta. Rovavaara on kalliomäki, jota peittää muutaman metrin paksuinen moreenista huuhtoutunut rantakerrostuma. Rovavaaralla on sekä hiekan ja soran että kallion ottoa. Maa-aines on kivistä soraa lähellä vaaran lakea, mutta kerrospaksuus on pieni (noin < 4 m). Maakerrokset ovat hieman paksumpia ja hienorakeisempia rinteiden alaosissa. Rovavaaralta arvioidaan saatavan vielä noin 100 000 m ³ hiekkaa ja 1 500 000 m ³ kalliokiviaineksiä.		
Varausperuste	Sora ja hiekka, Kalliokiviaines		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Ottoa ei suositella laajennettavaksi luonnontilaisina säilyneille alueille. Ottoa tulisi ohjata maa-ainesten oton yleissuunnitelmalla.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2587 HAAPAMAA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 9 km koilliseen Kemimaan keskustasta. Haapamaa on moreenimäki, jota peittää 2-5 metriä paksu kivinen/sorainen ranta-kerrostuma. Alueelta on otettu maa-aineksiä noin 1-4 metrin paksuudelta kolmesta kohdasta. Otettavissa oleva maa-ainemäärä on noin 80 000 m ³ . Alueella on pohjavesialue.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2590 LAIVAKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 9 km itään Tornion keskustasta. Laivakangas on erittäin laaja-alainen moreenipeitteinen deltamainen kerrostuma, joka morfologisen tulkinnan mukaan näyttäisi kerrostuneen länsiluoteeseen peräännyvän jään reunalle. Laivakangas on enimmältä osaltaan hyödynnetty maa-ainesten ottoon. Alueen eteläosa on hiekkavaltainen, mutta pohjoisosassa on myös soraa. Laivakankaalla on runsaasta kaivamisesta huolimatta edelleen runsaat maa-ainesvarat, vähintään 1 200 000 m ³ . Aines on kuitenkin hiekkavaltainen, mikä rajoittaa sen käyttöä monipuolisesti erilaisiin tarpeisiin. Alueella on pohjavesialue.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään. Laivakankaan hyödyntäminen maa-ainesten otossa tulevaisuudessa edellyttäisi maa-ainesten oton yleissuunnitelman laatimista ottoon aiottuun alueelle. Vanhat ottoalueet kaipaavat myös suunnitelmallista kunnostusta.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	13.1.2012
Kohde	EO 2592 TYNNYRIKUMPU		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 18 km koilliseen Tornion keskustasta. Tynnyrikumpu on moreenimäki, jota peittää ohuehko (noin 1-5 m) sorainen rantakerrostuma. Moreenin alla ei todennäköisesti ole lajittuneita sora- ja hiekkakerroksia, vaikka asiaa ei ilmeisesti ole tutkittu. Alueella on vuoden 2016 kesäkuuhun asti voimassa oleva ottolupa, joka mahdollistaa 150 000 m ³ :n		

Varausperuste	soran ja moreenin oton.
Kehittämisperiaate	Moreeni Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EOT 2485 KUURTOSUO		
Aluekuvaus	Kuurtosuo tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EOT 2498 JOKIVUOMA		
Aluekuvaus	Jokivuoman turvealueelle on ympäristöluvan hakuprosessi kesken. Kohde sijaitsee noin 40 Tornion keskustasta pohjoiseen.		
Varausperuste	Suunniteltu turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2500 ISO TUOHIAAPA		
Aluekuvaus	Iso Tuohiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 34 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2534 RUONANSUO		
Aluekuvaus	Ruonansuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 24 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2535 LUOLA-AAPA		
Aluekuvaus	Luola-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 29 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2536 KAPUSTAVUOMA		
Aluekuvaus	Kapustavuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 31 km itään Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2537 LUMIAAPA		
Aluekuvaus	Lumiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 46 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2539 PALOSUO		
Aluekuvaus	Palosuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2540 LYYPÄKINAAPA		
Aluekuvaus	Lyypäkinaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 36 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2541 LALVA-AAPA		
Aluekuvaus	Lalva-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 40 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2542 SIIVILÄNNIEMENAAPA		
Aluekuvaus	Siivilänniemenaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 35 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2543 LAUKKUVUOMA		
Aluekuvaus	Laukkuvuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 40 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2544 RISTIVUOMA		
Aluekuvaus	Ristivuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 45 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2545 LEVÄJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	Leväjäntöön tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 38 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2546 MÄMMIJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	Mämmijäntöön tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 21 km koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2547 LOLJUNAAPA		
Aluekuvaus	Loljunaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 30 km etelään Simon kuntakeskuksesta ja noin 37 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2549 RAKKAVIIDANAAPA		
Aluekuvaus	Rakkaviidanaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 17 km itään Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2550 HIRVIAAPA		
Aluekuvaus	Hirviaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 23 km koilliseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2551 KESKIAAPA		
Aluekuvaus	Keskiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 13 km pohjoiseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2552 TEIKOVUOMA		
Aluekuvaus	Teikovuoman tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 15 km pohjoiseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2558 JAIVUOMA		
Aluekuvaus	Jaivuoman tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 20 km pohjoiseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2564 POIKKIMAANAAPA		
Aluekuvaus	Poikkumaanaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 38 km koilliseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2589 ORIAAPA		
Aluekuvaus	Oriaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 28 km koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2669 TOROSUO		
Aluekuvaus	Torosuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 10 km pohjoiseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EOT 2670 LATVA-AAPA		
Aluekuvaus	Latva-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 30 km pohjoiseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	19.10.2011
Kohde	EOT 2672 SAARIAAPA		
Aluekuvaus	Saariaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	19.10.2011
Kohde	EOT 2673 VARESAAPA		
Aluekuvaus	Varesaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 37 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	25.4.2012
Kohde	EOT 2674 LAPINJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Lapinjänkä sijaitsee Tervolan kunnan keskustasta noin 6 km koilliseen Kemijoen itäpuolella.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	24.10.2012
Kohde	EOT 2760 JUURAKKOJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	Juurakkojänkki on voimakkaasti muuttunut suoalue, josta lähes puolet on turvepeltona/heinäpeltona. Muilta osin entinen räme on muuttunut lähes metsämaaksi voimakkaiden ojitusten seurauksena. Suon piirteet ovat hävinneet eikä alueella ole luonnontilaisen kaltaisiakaan suo-osia. ojitus on voimistanut puuston kasvua ja kenttäkerroksen ja pohjakerroksen kasvillisuus on muuttunut metsäkasvillisuusvaltaiseksi.		
Varausperuste	Osittain turvetuotannossa oleva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2741 HÄMEENMAA		
Aluekuvaus	Läntinen kohde on pitkälle kuivunutta räme-muuttumaa ja koko alue on ojitettu. Suon reunaosissa puuston kasvu on huomattavasti kiihtynyt ja suokasvillisuus on korvautumassa metsäkasvillisuudella. Mm. kuusi on levittäytymässä alueen reunoille. Alueen aiemmin niukkapuustoiset laikut ovat kaikki taimettuneet. Alueelle on tieyhteys suon itäpuolelta. Itäisen kohteen nevaosat on käytännössä muutamaa laikkua lukuun ottamatta otettu jo turvetuotantoon, ja loput alueesta on rämemuuttumaa, joka on pitkälle kuivunut sekä kohteen vanhan ojituksen että turpeenottoalueen erityiskuivatuksen vuoksi. Rämemuuttuman alueella puuston kasvu on huomattavasti kiihtynyt ja suokasvillisuus on korvautumassa metsäkasvillisuudella. Alueelle on tieyhteys turvetuotantoalueen kautta ja myös paikallistie tulee itäpuolelta kohteen lähelle. Alueen luonnontilaisuusluokka on 0. Koko alue on muuttumassa metsäiseksi luontotyyppiä ja ojituksen kuivattava vaikutus näkyy kaikkialla. Alueen ojat ovat hyväkuntoisia ja kuivuminen edistyy nopeasti. itäisellä alueella on jo nyt turpeenottoa eikä kohde ole enää miltään osin luonnontilainen.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2742 VALAJANAAPA		
Aluekuvaus	Koko alue on pitkälle kuivunutta rämemuuttumaa. Aiemmin alue on ollut varpurämettä tai paikoin rämekangasta. Avointa suota alueella ei ole ollut. Nykyisin alue on melko tiheäpuustoista ja puuston kasvu on alueella nopeaa. Alueen reunoilla on turvepeltoa ja tutkimusalueellakin on yksi raivio. Rajauksen länsipuolella on laajemminkin tutkimusten mukaan potentiaalista turvetuotantoon soveltuvaa aluetta. Alueen luonnontilaisuusluokka on 0. Koko alue on ojitettu ja kuivumassa, monin paikoin ympäristö on muuttunut metsämaaksi. Merkittävä osa alueesta on raivattu pelloksi (yli 50 %).		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2743 SANKAJÄRVI		
Aluekuvaus	Ojitettujen rämeiden ja kangasmaalohkojen ympäröimä rämemuuttuma. Suon keskiosissa on kapea, niukkapuustoinen, tupasvillaa kasvava luonnontilaisen kaltainen rämelaikku. Alueen eteläpäässä osin rajauksen sisäpuolella on luonnontilaisia rahkanevalaikkua. Suon reunaosissa on männyn kasvu selvästi nopeutunut ja alue on pahoin kuivunut. Välipinnalla kasvaa jäkälää ja sammalia koko rämemuuttuman alueella. Alueella on käynnissä reunaojien perkuu. Sekä alueen itä- että länsiosaan on tieyhteys. Alueen pohjoispuolella on luonnontilaisia suon nevaosia rajautuen Sankajärveen. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1-2. Alue on kokonaan ojitettu pientä keskiosan laikkua lukuun ottamatta. 5/6 alueesta on muuttumassa metsäiseksi luontotyyppiä ja puuston kasvu on alueella nopeutunut. Alueen eteläpäässä on luonnontilasta rahkanevaa, myös rajauksen sisäpuolella kapealti.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Turvetuotantoa suunniteltaessa on huolehdittava riittävästä suojavyöhykkeestä Sankajärveen nähden.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2744 LEVÄAAPA		
Aluekuvaus	Koko rajattu alue on ojitettua entistä isovarpurämettä, lukuun ottamatta alueen keskiosassa sijaitsevaa entistä rahkoittunutta lyhytkorsinevalaikkua. Rämemuuttumaksi tulkittava alue on reunoiltaan paikoin hyvin tiheäpuustoinen, mutta keskiosiltaan melko harva. Puuston kasvu on alueella selkeästi voimistunut ja mm. suopursu on selkeästi taantunut alueella. Alueen pohjoispuolella on vastaavasti ojitettua aluetta. Eteläpuolella on harvaan ojitettu Leväaapan eteläosa, joka on säilyttänyt kohtalaisen hyvin nevan luonteensa. Myös ko. alueella yhteys suureunojen kangasmaihien on katkennut ojituksen seurauksena. Suoalueen luonnontilaisuusluokka on 2. Koko rajattu alue on ojitettu ja kuivumassa ja on luonnontilaisuusluokaltaan 1. Suoalueen luontoarvoja lisää kuitenkin kokonaisuutena sen erämaaluonteisuus sekä eteläosan ojitamattomat osat, jotka rajautuvat jokeen. Joen eteläpuolella on lisäksi luonnontilaista suoaluetta. Alueelle ei ole kunnon tieyhteyttä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	SIMO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2745 RAHASELJÄNAAPA		
Aluekuvaus	Suo on yhdistymätyypiltään rimpista ja välipintaista aapasuota. Ojitetut osat ovat kasvillisuustyypeiltään rämemuuttumaa tai turvekangasta. Alueen luonnontilaisuusluokka on 2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2746 KELLOJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Kellojätkä on laaja suoalue, jonka keskiset osat ovat ojitamattomia ja luonnontilaisia. Rajattu alue on voimakkaasti ojitettu ja muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä. Osittain alueella on tehty hakkuita. rajatun alueen suon tyyppiäpiirteet ovat hävinneet. Rajatun alueen luonnontilaisuusluokka on 0-1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi ja suurin osa alueesta on luokiteltavissa metsäiseksi luontotyyppiä. Puuston kasvu on voimakasta.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Rajattu osa soveltuu potentiaalisesti turvetuotantoalueeksi. Riittävä suojaetäisyys luonnontilaiseen osaan tulee säilyttää.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2747 TOMPSELI		
Aluekuvaus	Iso osa alueesta on juuri hakattua, ojitettua, entistä rahka- tai isovarpurämettä ja ilmeisesti alue on tarkoitettu raivata pelloksi. Alueen länsireuna on mäntyvaltaista rämekangasta, jossa soinen luontotyyppi on jo muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä. Alueen itäreuna on hieman kosteapohjaisempaa hieskoivuvaltaista varpurämettä. Myös täällä soinen luontotyyppi on muuttumassa metsäiseksi luontotyyppiä ja alue on pitkälle kuivunut. Alueelle on levinnyt mm. kuusi ja kuivimmilla paikoilla kenttäkerroksessa on poronjäkääläkasvustoja. Alueen luoteisnurkkauksen yli kulkee leveä voimalinjaura. Alueelle on tietyhteyksiä. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Alue ei ole luonnontilainen, käytännössä alueesta on jo suuri osa metsää ja alueella on tehty jo metsätaloustoimenpiteitä. Osa alueesta on raivattu ja alueella on tehty kunnostusojituksia. Suon keskiosaan on tehty myös teitä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Rajauksen eteläpuolella on ojitamaton suoalueen osa, jonka luonnontilaisuus tulee säilyttää riittävän suojavyyhykkeen avulla.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2748 ERKINLUHTA		
Aluekuvaus	Pitkälle kuivunut rämemuuttuma, jonka reunaosia on raivattu pelloksi. Alue on paikoin niukkapuustoinen, mutta hyvin pitkälle kuivunut. Alueella on paikoin runsaasti männyntaimia ja välipinoilla kasvaa poronjäkäälää ja sammalia. Koko alue on hyvin samantyyppistä. Alueella on tehty kunnostusojituksia. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Alue on pitkälle muuttunutta rämettä, joka ei ole enää luonnontilaista. Koko alueella puuston kasvu on kiihtynyt ja alue on pitkälle kuivunut.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2749 VAARAJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue on kokonaan ojitettuja. Osa reunaosista on äskettäin perattu. Pohjoispuolella on tehty laajoja hakkuita. Suoalueet ovat muuttuneita isovarpurämeitä sekä oligotrofisia lyhytkorsirämeitä. Lyhytkorsirämeiden tyyppiirteet ovat paikoin säilyneet etäämpänä ojista. Puuston kasvu on kiihtynyt ojitetuilla osilla ja vesitasapaino on paikoin selvästi muuttunut ja suon pinnassa on havaittavissa kuivahtamista mm jäkälien esiintymisen kautta. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi ja yhteys kangasmetsiin on kauttaaltaan poikki. Puuston kasvu on selvästi voimistunut ja reunoilla on tehty laajojakin hakkuita.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2750 PALOJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Suoalueet ovat ojitettuja muuttuneita isovarpurämeitä tai lyhytkorsirämeitä. Paikoin on havaittavissa korpisuuden piirteitä. Läntisellä osa-alueella on tehty uusi ajoura suoalueen poikki ja ympäröivät suon osat ovat monin paikoin muuttumassa metsäiseksi. Itäinen osa-alue on kauttaaltaan ojitettua isovarpurämettä, jossa puuston kasvu on voimistunut, mutta rämeeen tyyppiirteet ovat vielä havaittavissa. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1-2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Puuston kasvu on selvästi voimistunut ja puusto on tiheää. Läntisellä alueella on tehty uudisojituksia sekä uusi tiepohja suoalueen poikki.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Tarkemmassa suunnittelussa tulee turvata uhanalaisten lajien esiintymät sekä riittävä suojaetäisyys suojelualueeseen. Molempien osa-alueiden turvetuotannon käyttöön ottoa ei suositella suojelualueen takia.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2751 LAPIOAAPA		
Aluekuvaus	Alue on ojitettua entistä varpurämettä ja nykyisin kokonaan rämemuuttumaa. Puustoon kuuluu männyn lisäksi runsaasti hieskoivua. Alue on pahoin kuivunut ja alueella on tehty jo metsänhoitotöitä. Alueelle on tehty tuoreita kunnostusojituksia, ilmeisesti turpeenottoa ennakkoiden. Alueen sisäosassa on useita kangasmetsäsaarekkeita. Alueen luonnontilaisuusluokka on 0. Alue ei ole luonnontilainen. Alue on pahoin kuivunut, puuston kasvu on nopeutunut ja soinen luontotyyppi on muuttumassa metsäiseksi luontotyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2752 ELIJÄRVENJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Elijärvenjäntän läntinen osa on kauttaaltaan ojitettu ja suoalue on ojitetuilta osin kuivahtanut ja puuston kasvu on kiihtynyt. Reunojen metsämaat ovat metsätalouskäytössä ja monin paikoin hakattuja. Suoalueen itäosassa on luonnontilainen Elijärvi sekä sitä reunustava luonnontilainen ruopparimpilettoneva/Scorpidium-rimpiletto, jolla esiintyy kiiltosirppisammalta. Elijärven eteläpuolella on mineraalimaan reunassa mökki, jonka edustalle on suoalueelle tehty altaita. Rajatus alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Suon piirteet ovat oleellisesti muuttuneet ja puuston kasvu voimistunut. Länsiosassa on uusi leveä tieura tekeillä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Tarkemmassa suunnittelussa on turvattava Elijärven ja sen ympäryssoiden luonnontilaisuus. Elijärvellä on paikallista merkitystä ainakin vesilinnuston lepäilyalueena, joten suunnittelussa tulee jättää riittävä suojavyyhyke järveen nähden.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2753 KIIMAJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Rajattu alue on voimakkaasti muuttunut ojituksen seurauksena. Tyypiltään pääosa alueesta on luokiteltavissa metsämaaksi ja pohjoisosassa on tehty metsätaloustoimenpiteitä (hakkuita). Eteläosassa muutos ei ole yhtä voimakas, mutta luonnontilaisuus on selvästi muuttunut. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Kohde on muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä. Eteläosassa muutos ei ole aivan yhtä voimakas, mutta suon piirteet ovat selvästi muuttuneet ja yhteys kangasmaihin on katkennut ojituksen seurauksena.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2754 LOANMAANJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Loanmaanjätkä muodostaa oman suoalueen, joka on pientä pohjoisinta osaa lukuun ottamatta täysin ojitettu ja voimakkaasti ojituksen seurauksena muuttunut. Puusto on paikoin kookasta ja koivua esiintyy paikoin tiheänä puustona. Pienialaisia lyhytkorsilaikkuja on säilynyt ojien välissä pohjoisosassa. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Suo on muuttumassa metsäiseksi tyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Rajauksen pohjoispuoliset lajesiintymien säilyminen tulee turvata.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2755 ISO KUORINGINJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Reunoiltaan voimakkaassa metsätalouskäytössä oleva suoalue, joka on kauttaaltaan ojitettu. Luoteispuolella sijaitsee pienehkö ojitamaton osa-alue, joka on luonnonsuojelualueena. Kohteen itäinen osa käsittää ojitetun rahkanevan, joka on selvästi kuivahtanut. Itäiset osat ja keskiosat ovat voimakkaasti muuttuneita rämeitä, joissa puuston kasvu on voimistunut merkittävästi. Alueen luonnontilaisuusluokka on 2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Ojitetuilla osilla suon piirteet ovat avonevaa lukuun ottamatta voimakkaasti muuttuneet.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Läheisen luonnonsuojelualueen luontoarvot tulee turvata.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2756 KUKKOSENJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue on lähes kokonaan ojitettua rämemuuttumaa. Pääosa suoalueesta on muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä. Erityisesti ojien lähellä puuston kasvu on huomattavasti nopeutunut. Alueen poikki sijoittuu 400 kV voimajohto. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1-2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Merkittävä osa alueesta on metsäistä luontotyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2757 PESÄMAANJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue on lähes kokonaan ojitettua rämemuuttumaa. Pääosa suoalueesta on muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä. Erityisesti ojien lähellä puuston kasvu on huomattavasti nopeutunut. Alueen poikki sijoittuu 400 kV voimajohto. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1-2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Merkittävä osa alueesta on metsäistä luontotyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2758 HARJUMAANJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Harjumaanjänkä muodostaa pitkänomaisen suoalueen, jonka länsiosa on voimakkaasti ojitettu. Ojitusalueen itäreunalla on leveä ja syvä reunaaja, joka erottaa itäisen luonnontilaisen suoalueen ojitetusta osasta. Ojitettu osa on muuttunut metsäiseksi eikä suon piirteitä juurikaan ole enää havaittavissa. Ojitetun osan eteläpäässä on pienehkö ojitamaton, kangasmaahan rajautuva suoalueen osa, joka on tyypiltään lettorämettä/nevaa. Kyseisellä osalla esiintyy uhanalaisia lajeja. Ojitetun alueen itäpuolen ojitamaton osa on tyypiltään Revolvens rimpilettoa/ rimpinevaa ja se on säilyttänyt ojan reunaosaa (n. 15 m) lukuun ottamatta hyvin luonnontilaisuutensa. Rajatun alueen luonnontilaisuusluokka on 0-1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Käytännössä ojitettu alue on muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Rajauksen eteläpuoleinen lettoräme on arvokas pienkohde, jonka luonnontilaisuus ei saa heiketä mahdollisesta turvetuotannosta.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2759 KONTIOJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Kontiojätkän pohjoisosa on ojitettua korpea, jossa puusto on yli 10-metristä. Suon muut osat ovat paikoin tiheäkasvuista rämemuuttumaa ja osin jo turvekangasta. Alueella on myös pieniä kivennäismaalaikkuja. Ainoastaan alueen eteläosassa on pienialainen niukempipuustoinen rämeläikku, jossa muutokset ovat vähäisempiä. Käytännössä koko alue on kuivunut ja myös suon alueella on jo tehty harvennushakkuita. Alueelle on kulkuyhteys noin 400 metrin päähän suunnittelualueen reunasta. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Alue ei ole luonnontilainen, vaan täysin muuttunut. Osa alueesta on nykyisin metsätalouskäytössä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2761 HAAPAMAA		
Aluekuvaus	<p>Suoalue käsittää nykyisin kauttaaltaan ojitetut suot sekä laajoja peltoalueita. Muutamin paikoin suoalueen reunaosissa on ojitamattomia osia rajauksen ulkopuolella. Ojituksen ja peltojen raivauksen seurauksena soiden luonnontilaisuus on suurimmaksi osaksi hävinnyt. Paikoin suon piirteet ovat säilyneet, mutta vesitalous on muuttunut. Tämä ilmenee suopinnan selvänä kuivahtamisena.</p> <p>Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Suoalue on kokonaisuudessaan muuttunut ja laajat alueet ovat nykyisin peltoina.</p>		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2762 SUSIAAPA		
Aluekuvaus	<p>Suoalue käsittää nykyisin kauttaaltaan ojitetut suot sekä laajoja peltoalueita. Muutamin paikoin suoalueen reunaosissa on ojitamattomia osia rajauksen ulkopuolella. Ojituksen ja peltojen raivauksen seurauksena soiden luonnontilaisuus on suurimmaksi osaksi hävinnyt. Paikoin suon piirteet ovat säilyneet, mutta vesitalous on muuttunut. Tämä ilmenee suopinnan selvänä kuivahtamisena.</p> <p>Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Suoalue on kokonaisuudessaan muuttunut ja laajat alueet ovat nykyisin peltoina.</p>		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2763 PEURAVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue on kauttaaltaan ojitettu ja ojituksen seurauksena reunaosat ovat muuttuneet lähes metsämaaksi. Keskiosissa puuston kasvu on myös voimistunut ja suon pinta selvästi kuivunut. Rämekasvillisuutta on edelleen havaittavissa (varvut). Rajauksen pohjoispuolella on säilynyt luonnontilaisia osia, jotka ovat tyypiltään rahkoittunutta oligotrofista lyhytkorsinevaa. Alueella ei esiinny uhanalaisia lajeja.</p> <p>Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Osittain suo on muuttunut metsäkasvillisuusvaltaiseksi. Puuston kasvu on voimistunut huomattavasti ja puusto on tiheää.</p>		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2764 VIRKKUMAANJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	<p>Kohdealue sijoittuu kahdelle suoalueelle, joita jakaa tie. Sekä alueen länsiosassa että pohjoisosassa on pienet keskiosistaan ojitamattomat osa-alueet, joiden yhteys suon reunan mineraalimaalle on kuitenkin katkaistu reunaojituksin. Muilta osin suoalue on kauttaaltaan ojitettua rämemuuttumaa, jolla puuston kasvu on voimistunut ja kasvillisuus muuttunut metsäkasvillisuusvaltaiseksi.</p> <p>Alueen luonnontilaisuusluokka on 1 (paikoin 2). Suoalue ei ole luonnontilainen. Suoalueen yhteys reunojen mineraalimaihoin on katkaistu kaikkialta reunaojituksin. Kahta pienekkää lyhytkorsinevalaikka lukuun ottamatta suo on selvästi muuttunut luonnontilaisuudeltaan rämemuuttumaksi, paikoin metsämaaksi. Osa alueesta on nykyisin peltona (Kylkirova – Viikkumaanjänkkä -välinen alue). Ojitus on muuttanut suon ominaisuuksia huomattavasti kiihdyttäen puuston kasvua ja kuivattaen suon pintaa. Potentiaalisella turvetuotantoon soveltuvalla alueella ei ole tiedossa olevia uhanalaisten lajien esiintymiä.</p>		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2765 PASKAJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue on lähes kokonaan ojitettua rämemuuttumaa ja erityisesti oijen lähellä puuston kasvu on huomattavasti nopeutunut, ja alueella on runsaasti männyntaimia. Osittain alueen sisäpuolella, mutta pääosin ulkopuolella on oligotrofista lyhytkorsinevaa, joka paikoin on hyvin luonnontilaista. Alueen poikki kulkee Korttojoki, jota reunustaa kapea hieman rehevämpi puroreunus. Myös tälle alueelle on ojitus vaikuttanut ja puuston kasvu on nopeutunut. Alueelle on tieyhteys eteläpuolelta noin 300 metrin päähän.</p> <p>Alueen luonnontilaisuusluokka on 2. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Kohteen nevalaikuilla kuivatuksen merkit ovat kuitenkin vähäisemmät.</p>		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2766 TUUSIVUOMA JA KOTAMAA		
Aluekuvaus	<p>Tuusivuomassa suo on keskiosissa hieman laajempi luonnontilaisen kaltainen lyhytkorsineva, mutta muuten suurin osa alueesta on ojitettua rämemuuttumaa. Rämemuuttuman seassa on pienempiä lyhytkorsi- tai varpunevalaikkua. Suon reunaosat ovat entistä suurvarpurämettä ja suon reunaosissa männyn kasvu on kiihtynyt selkeästi. Mäntyä ja hieskoivua on myös levinnyt oijen reunavalleille koko suon alueella. Alueen itäpuolelle tulee metsäautotie. Erityisesti suon itäreunalla oijen varsilla kasvaa paikoin runsaasti siniheinää, mutta muuten suo on pääosin oligotrofinen. Ojitus on katkaissut kauttaaltaan suoalueen yhteyden reunametsiin.</p> <p>Kotamaassa suon pohjoisosa on melko kosteapohjaista rahkanevaa ja reunoilta varpurämettä. Suolla on tehty hyvin syvät reunaojitukset, mutta niiden kuivattava vaikutus ei ulotu suon kaikkiin osiin. Suon eteläpuoli on rämeen ja lyhytkorsinevan sekatyyppejä ja tälle alueelle on levinnyt männyn taimia. Koko alue nevaa myöden on kuitenkin selkeästi kuivahtanut. Alueen länsipuolella on laaja turvetuotantoalue, jonka kuivattava vaikutus ulottuu ainakin Kotamaan eteläosaan asti. Suon</p>		

Varausperuste	reunaosat ovat entistä suurvarpurämettä ja suon reunaosissa männyn kasvu on kiihtynyt selkeästi. Kuten myös läheisen Tuusuvuoman alueella mäntyä ja hieskoivua on myös levinnyt oijen reunavalleille koko suon alueella. Suon reunaosien sekä rämeosuuden luonnontila on huomattavasti heikentynyt, mutta suon nevalaikut ovat säilyneet suhteellisen luonnontilaisina. Kohteiden luonnontilaisuusluokka on 1-2. Suon reunaosien sekä rämeosuuden luonnontila on huomattavasti heikentynyt, mutta suon nevalaikut ovat säilyneet suhteellisen luonnontilaisina ojituksesta huolimatta.
Kehittämisperiaate	Turvetuotantoon soveltuva alue Valuma-alueen vedet purkautuvat Kaisajokeen, joka on rehevöitynyt. Vesistövaikutusten ehkäisyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2769 KAPUSTAMAA		
Aluekuvaus	Kapustamaan alueella on laajalti peltoja sekä pienehköjä turvetuotantoalueita. Ulkopuoliset osat suoalueesta ovat pääosin ojitettuja ja ojituksen myötä voimakkaasti muuttuneita. Ojitetuilla osilla suon piirteet ovat väistyneet metsäkasvillisuuden tieltä. Muutamin paikoin lähinnä alueen koillisreunoilla esiintyy pienialaisia lyhytkorsirämeitä, joiden ominaispiirteet ovat säilyneet kohtalaisesti reunojituksista huolimatta. Kokonaisuudessaan suoalueen ominaispiirteet ja luonnontilaisuus on voimakkaasti muuttunut. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Suoalue on ollut tyypiltään isovarpurämeiden ja lyhytkorsirämeiden muodostama kokonaisuus, joka on nykyisin kauttaaltaan ojitettu. Alueella on myös turvetuotantoa sekä useita peltoalueita. Merkittävä osa suoalueista on ojituksen seurauksena muuttunut metsäiseksi tyypiksi ja suon piirteitä säilyttäneillä alueilla puuston kasvu on voimistunut ja suon pinta kuivahtanut.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Alueen pohjoisosassa tulee huolehtia luonnontilaisen kaltaisen purouoman säilymisestä riittävine suojavyöhykkeineen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2770 TAIPALEENVUOMA		
Aluekuvaus	Koko Taipaleenvuoman suoalue voidaan määritellä ojitetuksi, vaikka pienehköjä ojitamat-tomia osia esiintyykin (pohjakartan ojitustilanne ei vastaa nykytilaa, vaan koko alue on ojitettu vähintään reunoilta). Potentiaalisen alueen eteläosa on rajattu pois perustuen alueella esiintyvään luonnontilaiseen lyhytkorsinevaan sekä luonnontilaiseen järveen. Peltolohkojen välit ja ympäristö ovat ojitettua rämemuuttumaa, jossa puuston kasvu on voimistunut huomattavasti. Osa alueesta on heinäpeltona/turvepeltona, joiden reunaosat on perattu äskettäin. Muut osat alueesta ovat ojitettuja rämemuuttumia, vain paikoin esiintyy kuivahtanutta nevarämettä ja lyhytkorsinevalaikkua. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1-2. Alue voimakkaasti ojitettu ja puuston kasvu on selvästi parantunut osalla aluetta. 1/3 alueesta on muutettu turvepelloseksi. Useita reunaosia on perattu äskettäin. Luonnontilaisen kaltaisia osia on säilynyt alueen itäreunoilla, mutta oijen läheisyydessä esiintyy runsaasti jäkälää ja voimistunutta puuston kasvua. Alueella ei esiinny uhanalaisia tai rauhoitettuja lajeja. Itäosassa aluetta esiintyy reunoiltaan kuivahtanutta oligotrofista sararämettä ja lyhytkorsinevaa (VU).		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2771 SIKIÖMAANVUOMA		
Aluekuvaus	Alue on ojitettua isovarpurämettä ja luokiteltavissa muuttumaksi. Reunaosissa puuston kasvu on selvästi voimistunut. Eteläreunassa on tehty kunnostusojituksia. Alue ei ole luonnontilainen. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivahtanut suota merkittävästi. Itäosassa on tehty oijen perkausta ja uudisojituksia. Puuston kasvu on voimistunut selvästi ja alueen reunoilla on tehty mm. puuston harvennusta. Suon piirteet ovat selvästi muuttuneet.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota vesistövaikutusten ehkäisyyn.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2772 PAHTALAENVUOMA		
Aluekuvaus	Rajatus osan pohjoispuolella on ojitamatonta, luonnontilaista suoaluetta, jonka keskellä virtaa Pessajoki. Ojitus on vaikuttanut kapealti myös ojitamattoman suoalueen eteläreunaan. Lähes koko ojitettu alue on puustoista rämemuuttumaa. Alueen reunaosat ovat selkeästi kuivuneet ja puuston kasvu nopeutunut ja paikoin luontotyyppi on muuttumassa turvekankaaksi. Suon eteläosassa suon ja metsän raja on selkeä, mutta muilla osilla metsän ja suon reuna on muuttunut. Rajauksen sisällä on kivennäismaalaikkua enemmän kuin maastokartta osoittaa. Alueen keskiosassa on hyvin pienialaisia kosteapohjaisempia laikkua ja näiden ympärillä puuston kasvu ei ole yhtä selkeästi nopeutunut kuin reuna-alueilla. Aiemmin alue lienee ollut luokiteltavissa suurvarpu- ja rahkarämeeksi. Ojitetun osan luonnontilaisuusluokka on 1. Alue ei ole luonnontilainen. Koko alue on ojitettu ja kuivatus on muuttanut suon ominaisuuksia huomattavasti. Potentiaalisen turvetuotantoon soveltuvalla alueella ei ole tiedossa olevia uhanalaisten lajien esiintymiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Tuotannon suunnittelun yhteydessä on tarkemmin selvitettävä vaikutukset alapuoliseen vesistöön (Tengeliönjoki), joka on merkittävä virkistyskalastusvesistö.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2773 NÄÄTÄVUOMA		
Aluekuvaus	Rajattu alue on kokonaan ojitettua suurvarpurämettä, josta osa on jo kehittynyt metsäiseksi luontotyyppiksi. Alue on pitkälle kuivunutta ja alueen reunaosissa on tehty jo puuston harvennusta. Kuusi on jo paikoin levinnyt alueen reunoille. Suotyyppiltään alue on ollut aikaisemmin hyvin homogeenistä suurvarpurämettä. Suon kaikkiin osiin on tieyhteys ja myös suolle on raivattu uusia tienpohjia. Alueella on tehty myös tuoreita kunnostusojituksia. Muutamin paikoin on säilynyt oijen ympäröimiä pienialaisia lyhytkorsirämepeintoja. Alueen luonnontilaisuusluokka on 0. Alue ei ole luonnontilainen, sillä se on pitkälle kuivunut ja puuston kasvu on		

Varausperuste	nopeutunut.
Kehittämisperiaate	Turvetuotantoon soveltuva alue

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2774 JUURAKKOJÄRVI		
Aluekuvaus	Juurakkojärven suoalue on kokonaan ojitettua entistä varpurämettä. Osa alueesta on pitkälle kuivunutta, mutta osalla alueesta ojituksen vaikutus on jäänyt heikommaksi, ja koko alue on eriateista rämemuuttumaa. Puuston kasvu ei kuitenkaan merkittävästi ole kiihtynyt ja nuoria männyntaimia alueella on niukasti. Alueeseen kuuluu myös mineraalimaalaikkuja. Koko suoalueesta on noin 80 % ojitettu, ojitamattomia osia on järvien ympärillä sekä kohderajauksen koillispuolella. Alue on kosteimmillaan Juurakkojärven läheisyydessä, jossa järven ja nyt inventoidun alueen väliin jää nevalaikku. Osa alueen ojista on perattu uudelleen, mutta osa on melko umpeutuneita. Alueen lähistölle on kaksi tieyhteyttä. Alueen luonnontilaisuusluokka on (1)-2. Alueen luonnontilaisuus on selkeästi muuttunut, mutta puuston kasvu ei merkittävästi ole voimistunut.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Tarkemmassa suunnittelussa on huolehdittava Juurakkojärven ja sen rantasoiden luonnontilaisuuden säilymisestä.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2775 KIETTIMENVUOMA		
Aluekuvaus	Suoalueen pohjoisosa on voimakkaasti ojitettua rämemuuttumaa, vaikkakin alueen keskiosissa on niukempipuustoinen ojitamaton laikku. Myös tällä alueelle reunaosien ojitus näkyy puuston kasvun voimistumisena ja uusina männyntaimina. Suon reunaosat ovat paikoin turvekangasta, jossa suovarvut ovat korvautumassa metsälajistolla. Rajauksen sisäpuolelle kuuluu suon luoteispuolella pieni peltoalue. Suo on reunaosiltaan pitkälti kuivunutta ja erityisesti suon reunaosissa puuston kasvu on hyvin nopeaa. Alueelle on tieyhteys ja suon poikki kulkee moottorikelkkareitti. Voimakkaasti muuttunut rämealue, jossa kuitenkin suolajisto on edelleen voimissaan. Alue on reunaosiltaan muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä eteläreunaa lukuun ottamatta. Eteläosa suoalueesta on ojitamatonta, luonnontilaisena säilyntä lyhytkorsinevaa ja isovarpurämettä sekä lyhytkorsirämettä. Alueen luonnontilaisuusluokka on 2 (3-). Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi. Kohteen nevalaikuilla kuivatuksen merkit ovat kuitenkin vähäisemmät.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Luonnontilaiset Kiettimenvuoman ja Peuravuoman osa-alueet tulee säilyttää luonnontilaisina. Luonnontilaisuuden säilyminen on huomioitava turvetuotannon suunnittelussa.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2776 PASKASAAJO		
Aluekuvaus	Osa suosta on rämemuuttumaa, mutta suurin osa alueesta on muuttunut soisesta luontotyyppistä metsäiseksi luontotyyppiä. Alue on aiemmin ollut suurvarpurämettä, mutta mm. suopursut ovat kuolleet laajoilta alueilta. Syvät suo-ojat vetävät hyvin ja alue on käytännössä kuivunut kokonaan. Alueelle on suora tieyhteys. Männikkö on paikoin hyvin tiheää ja puuston kasvu on ollut viime vuosina hyvin nopeaa. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Alue ei ole luonnontilainen ja pääosin muuttunut metsäiseksi luontotyyppiä.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	27.2.2012
Kohde	eot 2777 LÖYLYJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue on kokonaan ojitettuja. Osa reunaosista on äskettäin perattu. Pohjoispuolella on tehty laajoja hakkuita. Suoalueet ovat muuttuneita isovarpurämeitä sekä oligotrofisia lyhytkorsirämeitä. Lyhytkorsirämeiden tyyppiirteet ovat paikoin säilyneet etäämpänä ojista. Puuston kasvu on kiihtynyt ojitetuilla osilla ja vesitasapaino on paikoin selvästi muuttunut ja suon pinnassa on havaittavissa kuivahtamista mm jäkälien esiintymisen kautta. Alueen luonnontilaisuusluokka on 1. Ojitus on kuivattanut suota merkittävästi ja yhteys kangasmetsiin on kauttaaltaan poikki. Puuston kasvu on selvästi voimistunut ja reunoilla on tehty laajojakin hakkuita.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			

Kunta	SIMO	Muokauspvm	7.5.2012
Kohde	eot 2778 KELLOKOUKUNAAPA		
Aluekuvaus	Suurin osa Kellokounaan alueesta on ojitettu ja on eriateisesti muuttunutta nevaa, rämemuuttumaa ja turvekangasta. Kohderajauksesta on rajattu ulkopuolelle luonnontilaiset osat. Kellokounaan luonnontilaisuusluokka on 2. Alue on ojitettua rämemuuttumaa.		
Varausperuste	Turvetuotantoon soveltuva alue		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa tulee huomioida sijainti vesistön läheisyydessä siten, että vesistöön ei aiheudu merkittävää kuormitusta.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	5.11.2012
Kohde	eot 2779 TAINIVAARAN AAPA		
Aluekuvaus	Tainivaaraavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 35 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Lupaprosessi AVI:ssa.		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EP 2894 RAKKAVIITA		
Aluekuvaus	Puolustusvoimien varastoalue 60 varastorakennusta.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva puolustusvoimien alue		
Kehittämisperiaate	Turvataan puolustusvoimien toimintaedellytykset		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EP 2895 TERVOLAN VARIKKOALUE		
Aluekuvaus	Varikkoalue sijaitsee linnuntietä mitattuna noin 16 km Tervolan kuntakeskuksesta koilliseen Anttilankankaan alueella. Varikkoalueella ylläpidetään puolustusvoimien materiaalista suorituskykyä ajoneuvo-, ase- ja elektroniikkahuollossa sekä varastoimalla materiaalia. Kohde sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva puolustusvoimien varasto ja Millog Oy:n toimipiste.		
Kehittämisperiaate	Turvataan varikkoalueen toimintaedellytykset.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	18.8.2011
Kohde	ET 2286 YLITORNION JÄTEVEDENPUHDISTAMO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Ylitornion taajaman alueen eteläosassa. Ylitornion kirkonkylän 28.6.1990 käyttöön otettu jätevedenpuhdistamo on tyypiltään kaksivaiheinen rinnakkaissaostuslaitos, jossa fosforin saostamiseen käytetään ferrosulfaattia. Puhdistamolla käsitellään myös Ylitornion meijerin jätevedet.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva jätevedenpuhdistamo.		
Kehittämisperiaate	Turvataan toimintaedellytykset ja selvitetään yhteistyötä Overtorneån kanssa.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	28.8.2011
Kohde	ET 2287 LAUTIOSAAREN VEDENKÄSITTELYLAITOS		
Aluekuvaus	Meri-Lapin Vesi Oy on Meri-Lapin kuntien vuonna 1997 perustama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on hyvälaatuisen talousveden hankinta ja toimittaminen osakaskuntien tarpeisiin. Raakavedenottoilta otettava vesi käsitellään raudan ja mangaanin poistamiseksi Keminmaan Lautiossaaren sijaitsevassa vedenkäsittelylaitoksessa ennen jakeluun toimittamista.		
Varausperuste	Toiminnassa oleva jätevedenkäsittelylaitos		
Kehittämisperiaate	Turvataan toimintaedellytykset		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	KM 164 KEMINMAAN PALVELUALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee moottoritien varrella Keminmaan keskustasta länteen. Alueella on yli 100 yritystä. Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Olemassa oleva palvelukeskittymä		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena palvelualueena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	KM 165 KARJALAHTI		
Aluekuvaus	Alue sisältää Karjalahden rajautuen rautatien ja moottoritien välisen alueeseen. Pohjoispuolella rajautuu Sauvonväylään ottaen mukaan pohjoispuolen korttelit. Eteläpuolella alue rajautuu Ouluntien eteläpuolelle. Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Olemassa oleva palvelukeskittymä		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena palvelualueena.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	KM 166 TORPPI		
Aluekuvaus	Torpin alueelle eteläraja kulkee Valtatietä ja pohjoispuolella Torpin rinnakaistietä. Itäpuolella rajautuu moottoritien liikennemyyrään sekä Kromitiehen ottaen mukaan Kromitien itäpuolen korttelit. Länsipuolella alue rajautuu Asemakatuun. Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Olemassa oleva palvelukeskittymä		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena palvelualueena.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	LL 1609 KEMI–TORNION LENTOASEMA		
Aluekuvaus	Lentoasema sijaitsee noin 5 km etäisyydellä Kemin keskustajamasta pohjoiseen. Kemi-Tornion lentoasema valmistui vuonna 1939 ja samana vuonna aloitettiin säännöllinen reittiliikenne Helsinkiin. Lentoasemaa käytetään satunnaisesti varakenttänä ja lähestymisharjoitteluun Hornet- ja Hawk -hävittäjillä sekä vähäisiä määriä yhteys- ja kuljetuskoneiden sekä helikoptereiden operaatioissa. Kemi-Tornion lentoaseman kiitotien pituus on 2503m ja leveys 48m. Kemissä annetaan lennonjohtopalvelua yhdistetystä lähi- ja lähestymislennonjohdosta. Vuonna 2009 lentoaseman matkustajamäärä oli 95 609, joista kansainvälisiä matkustajia oli 1366. Lentoasema toimii kansainvälisenä rajaylityspaikkana. Alue sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueen eteläosassa on pohjavesialue.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä lentoasema		
Kehittämisperiaate	Kehitetään lentoasemaa ja sen ympäristöä liikenteen tarpeita vastaavasti. Ympäristön maankäyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon kasvavan liikenteen aiheuttamat rajoitukset, lentomelualueet, ilmailulain ja asetuksen nojalla annetun ilmailumääräyksen mukaiset lentoesterajoitukset sekä lentoliikennettä koskevien lähestymisalueiden mahdolliset rajoitteet.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1701 AJOKSEN SATAMA		
Aluekuvaus	Kemin Ajoksen satamassa on Lapin syväsatama, Veitsiluodon satama ja öljysatama. Ajoksen satamassa on käytössä neljä rahtilaivojen lastauslaituria. Satamaa laajennettiin vuonna 2006. Ajoksen sataman 10,0 metrin laiturisyvyys mahdollistaa suurimmillaan noin 30 000 tonnin kertalaivauksen. Satamaa on tarkoitus kehittää pohjoisen alueen johtavaksi malmisatamaksi. Sataman varastokenttiä, laitureita sekä raiteistoja laajennetaan ja satama-allasta syvennetään. Satamaan hankitaan malmirikasteen tehokkaan käsittelyn mahdollistavat purku- ja lastauslaitteistot. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä satama.		
Kehittämisperiaate	Turvataan sataman kehittäminen ja kuljetus- ja lastauskapasiteetin riittävyys seuraavien vuosikymmenien aikana.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1702 RÖYTTÄN SATAMA		
Aluekuvaus	Satama-alue sijaitsee Tornion Röyttässä. Röyttän sataman pääkäyttäjä on Outokumpu Stainless Oy:n Tornion terästehdas. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä satama.		
Kehittämisperiaate	Tornion Röyttän satamaa kehitetään palvelemaan Outokummun terästehtaan kuljetusten lisäksi konttiliikennesatamana pohjoisen alueen kasvavia markkinoita. Sataman kehittämisessä huomioidaan yhteistyö Kyläjoen logistiikkakeskuksen (maaliikennekeskus) kanssa.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1705 VEITSILUODON SATAMA		
Aluekuvaus	Veitsiluoto toimii tuonnin osalta lähinnä Stora Enson Veitsiluodon tehtaan raaka-aineiden tuontisatamana. Satamaan tuodaan pääasiassa raakapuuta ja kalkkia. Sataman syväys on 7,0 metriä. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Valtakunnallisesti / seudullisesti merkittävä satama.		
Kehittämisperiaate	Turvataan sataman toimintaedellytykset		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4503 KEMIN MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Kemin alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4504 SIMON MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Simon alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4505 YLITORNION MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Ylitornion alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4506 TORNION MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Tornion alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	KEMINMAA	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4507 KEMINMAAN MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Keminmaan alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4508 TERVOLAN MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Tervolan alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	29.2.2012
Kohde	M 4509 PELLON MAA- JA METSÄTALOUSVAL-TAISET ALUEET		
Aluekuvaus	Pellon alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.		
Varausperuste	Nykyinen käyttö		
Kehittämisperiaate	Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6092 KITTISVAARA		
Aluekuvaus	Pellon kirkonkylän pohjoispuolella kohoava metsäinen Kittisvaara on tunnettu vuosikaudet näköalapaikkana. Vuosina 1736–1737 suoritti ranskalainen tutkimusretkikunta Pierre-Louis Moreau de Maupertuisin johdolla astemittauksia sen laelta. Tapahtuman muistoksi vaaran laelle on vuonna 1956 pystytetty muistomerkki. Muistomerkki on luonnonkivistä muurattu, pari metriä korkea pyramidi Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) Kohde sijaitsee Länsi-Lapin käytävän ja Revontulentien sekä virkistys-/matkailukohteen Vihreä pysäkki (rm 855) läheisyydessä.		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 1993).		
Kehittämisperiaate	Vaalitaan maisema- ja kulttuuriperintöarvoja. Kehitetään opastettuna näköalapaikkana.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6093 RATTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	Rattosjärven kylä sijaitsee noin 40 km itään Pellon kuntakeskuksesta, Rattostunturin kaakkoispuolella Ison Hirvasjärven ja Rattosjärven välisellä kannaksella. Rattosjärven kylä on edustava esimerkki pellolaisesta järvikylästä, jossa on säilynyt myös perinteistä rakennuskantaa maisemiltaan vaikuttavassa ympäristössä. Alueella sijaitsee asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85 suojeltu Niemelän metsäteknikon virkatalo (SR 3102). Alueella on useita muinaismuistokohteita. Alue sisältyy Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034)		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6095 KONTTAJÄRVI		
Aluekuvaus	Konttajärven kylä sijaitsee noin 20 km Pellon kuntakeskuksesta itään, Rovaniementien varrella. Konttajärvi on tyypiltään järvikylä, jossa perinteiset pihapiirit ovat sijoittuneet viljelysten keskelle järven rantaan kiertäväksi nauhaksi. Kylän keskus sijaitsee järven pohjoisrannalla. Konttajärven kylä säästyi sodan tuhoilta. Kylän vanhin rakennuskanta on 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alkupuolelta. Alueella on myös muinaismuistokohteita. Konttajärven kylä on maakuntakaavassa osoitettu keskuskylänä (at 286). Kylä kuuluu Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034). Orajärven ja Palojärven paliskunnan raja kulkee pohjois-eteläsuunnassa kylän itä laidalla.		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6096 RUUHIJÄRVI		
Aluekuvaus	Ruuhijärven kylä sijaitsee noin 32 km Pellon kuntakeskuksesta itään. Kylän rakennuskanta sijoittuu nauhamaisesti järveä kiertäville rantaviljelyksille. Metsien ympäröimä kylätie kiertää kylää ja järveä. Rakennuskanta on pääosin 1920- ja 1930-luvuilta. Kylässä on säilynyt myös muutama pihapiiri 1800-luvun lopulta. Alue sisältyy Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034).		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6097 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Aavasaksa on Suomen tunnetuimpia luonnonnähtävyyksiä. Aavasaksan laelta avautuvat näkymät pitkälle vaara- ja tunturimaisemiin, metsäisille maille ja jokivarsien rantaviljelysten ympäröimiin kyliin. Aavasaksan vaaran jyrkkä profiili erottuu tunnusomaisena muiden vaaranlakien joukossa. Voimakkaat vastakohtaisuudet tekevät Aavasaksan maisema-alueen näkymät erityisen vaikuttaviksi. Tornionjokilaakson alavaa viljelymaisemaa ja vanhaa vaurasta asutusta kehystävät vaarojen tummat huiput. Asutus sijoittuu tasaiseen jokilaaksoon ja viljelykset rajautuvat metsäisiin vaaranrinteisiin. Arvokkaaseen maisema-alueeseen sisältyy kaksi maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Kuivakankaalla, Kaulinrannan Rantakylässä ja Marjosaarella on säilynyt vanhaa rakennuskantaa aivan Tornionjoen rantatörmän tuntumassa. Pihapiirit ovat muodostuneet nauhamaisesti joen ja kylätien väliin. Marjosaarellakin asutus on rantavyöhykkeellä ja viljelyalueet saaren sisäosissa. Taroniemen ja Purasenvaaran pienet kylät sijaitsevat noin kilometrin etäisyydellä toisistaan Aavasaksan ja Ylitornion keskustaajaman välissä. Kylissä on säilynyt komeita vanhoja pihapiirejä asuin- ja talusrakennuksineen. Ranta- ja tulvaniityt sijaitsevat kylien ja Tornionjoen välissä. Aavasaksa oli tunnettu matkailukohde jo 1800-luvun lopulla. Keskiyön aurinko tuo matkailijoita kesäisin Aavasaksan huipulle, talvisin matkailijat tulevat hiihtämään ja laskettelemaan. Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset		

Varausperuste	muodostavat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009, SR1 3098). Tunnetuin rakennus on Aavasaksan laelle vuonna 1882 pystytetty Keisarinmaja. Struven ketjun kolmiomittauspiste Aavasaksan näköalatornissa kuuluu Unescon maailmanperintökohteisiin (un 3032). Aavasaksan maisema-alueajukseen sisältyy myös RKY 2009 -kohde Kristineströmin kartano (SR 3075). Alueella on myös muinaismuistokohteita (SM 3551, SM 3552). Alue kuuluu Länsi-Lapin ja Revontulentien kehityskäytävään. Maisema-alue kuuluu Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa – Kantamaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Aavasaksan laelle on osoitettu virkistys-/matkailukohde Aavasaksa (rm 1410). Aavasaksan virkistysalue (V 871) yhtyy Ainionvaara – Aavasaksan maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU 6020). Maisema-alueella sijaitsevat keskuskylät Aavasaksa (at 294) ja Kaulinranta (at 295).
Kehittämisperiaate	VNp 5.1.1995 Valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys. Ympäristöministeriö 1993 Kansallismaisema. Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Säilytetään maisemakokonaisuuden arvo. Kehitetään ja tuetaan maisemanhoitoa. Aavasaksan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet säilytetään ja Tornionlaakson arvokkaiden kyläympäristöjen ominaispiirteitä vaalitaan. Uudisrakentaminen sovitetaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja maisemaan. Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.

Kunta	TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 6098 TORNIONJOKILAAKSO		
Aluekuvaus	Tornionjokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ulottuu Tornion kaupungin pohjoispuolelta lähelle Ylitornion keskustaajamaa. Tornionlaakso on laakea ja avara. Joen uoma on leveä. Maisematilaan kuuluvat olennaisesti myös Ruotsin puolen ranta-alueet. Suuret niittysaaret ovat leimaa-antavia. Tornionjokilaakso edustaa seudun vanhinta ja vakiintuneinta kulttuurimaisemaa. Komea, vanha rakennuskanta kuvastaa kylien vaurautta. Kulttuurimaisema on selväpiirteistä. Rannassa on alava tulvaniittyalue, ylempänä kumpuilevat pellot. Asutus on sijoittunut nauhamaisesti joen ja tien varsille. Vanhin ja komein rakennuskanta on tien ja joen välissä. Ala-Vojakkalan Oravaisensaaren ja Kainuunkylän arkeologisten kaivausten perusteella vanhimmat pysyvät asutuksen merkit on varmuudella ajoitettu 1000- ja 1100-luvuille. Maataloutta on harjoitettu tulvanalaisilla viljavilla mailla. Jokivarsi oli jo varhain tiheästi asuttua aluetta. Myös kalastus on ollut huomattava elinkeino. Jokilaaksossa on kulkenut kauppareittejä ja Oravaisensaari oli yksi keskuspaikoista keskiajalla ja 1500-luvulla. Arvokkaita vanhoja pihapiirejä säilyneine rakennuksineen on Tornionlaakson molemmin puolin pitkin jokivartta. 1800-luvun ja 1900-luvun alun komeat talonpoikaistalot neliöpihoineen sekä pappilat ja koulurakennukset ovat keskeinen osa kulttuurimaisemaa. Maisema-alueella on valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita (RKY 2009) Tornionjoen jokivarsiasutus Ylitorniolla (ma 8146) sekä Kukkolankosken kalakenttä (SR 3112) j. Maakunnallisesti merkittävänä kohteena (RKY 1993) on osoitettu Karungin kirkon ja pappilan ympäristö (SR 3086). Karungin kirkko ja tapuli on suojeltu kirkkolain nojalla. Maisema-alueen rajaukseen sisältyy maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Vojakkalan kylä ja Tornionjoen kulttuurimaisema-alue (RKY 1993). Alueella on muinaismuistolain mukaisia kohtia: Oravaisen saari (SM 3562), SM 3559, Lassheikin pahta (SM 3555), Kierivaaran pohjoisrinne (SM 3557) ja Kannala (SM 3556). Maisema-alue kuuluu Länsi-Lapin käytävän ja Revontulentien kehityskäytävään. Matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeksi on maakuntakaavassa osoitettu Kukkolankoski – Matkakoski (mv 8414). Alue on myös maaseudun kehittämisen kohdealuetta Liakka – Kainuunkylä (mk 8037). Maisema-alueella keskuskylä ovat Kukkola (at 464), Karunki (at 462 ja Kainuunkylä (at 302).		
Varausperuste	VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään maisemakokonaisuuden arvo. Kehitetään ja tuetaan maisemanhoitoa. Alueen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat ominaispiirteet ja merkittävät kohteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan rakennussuojelukohteiden ja muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 6099 MELTOSJÄRVEN KYLÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 50 km Ylitornion kuntakeskuksesta koilliseen. Meltosjärven kylä sijaitsee kahden järven välisellä kannaksella, josta avautuu laajat näkymät kummallekin järvelle. Kylän läpi kulkee harjanteen päällä mutkitteleva maantie, jonka pohjoispuolelle perinteinen asutus pääosin on keskittynyt. Kylässä on säilynyt kymmenkunta vanhaa päärakennusta pihapiireineen. Meltosjärveltä kylän alueelta on löydetty kuusi kivikautista asuinpaikkaa. Alueella on runsaasti muinaismuistokohteita.		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 1993).		
Kehittämisperiaate	Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 8122 LOHIJÄRVI - LEUKUMANPÄÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 34 km Ylitornion kuntakeskuksesta koilliseen. Leukumanpään jokivarsiasutuksen ja Lohijärven kylän maisemakokonaisuuden muodostavat Isoon Lohijärven laskeva joki, taustalla kohoava vaara ja asutusta reunustava loivapiirteinen metsäinen maasto. Lialompolon ja Leukumavaaran välisellä rinnealueella jokivarren metsät ympäröivät tiiviisti kapeaa peltojen ja rakennusten nauhaa. Isoon Lohijärven rannalla maisema avartuu. Järven pohjoisrannan laajalla peltoalueella sijaitsevat perinteiset pihapiirit muodostavat ehyn kulttuurimaisemakokonaisuuden. Lohijärven kylän rakennuskanta on pääosin vanhoista hyväkuntoisista asuin- ja talousrakennuksista muodostuvia pihapiirejä,		

Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>joihin kuuluu runsaasti myös latoja ja kesänavettoja. Leukumanpään rakennuskannasta huomattava osa on sotien jälkeen rakennettuja, mutta muutamia 1900-luvun alkupuolen pihapiirejäkin on säilynyt. Rakennukset ympäröivät pihapiirejä väljästi kolmelta sivulta. Vanhoja ulkorakennuksia on säilynyt myös uudenpien rakennusten lomassa.</p> <p>Alueella on runsaasti muinaismuistokohteita. Maakuntakaavaan on osoitettu SM 3548 ja SM 3549.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello – Järvikylät – Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p> <p>VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.</p> <p>Säilytetään maisemakokonaisuuden arvo. Tuetaan ja kehitetään maisemanhoitoa. Kylien kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.</p> <p>Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.</p>
---	---

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 8123 HANNUKKALANNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Metsäteknikon virkatalon alue Hannukkalanniemessä sijaitsee Miekojärven eteläosassa, Pessalompolan Sainmaanpäässä, noin 40 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.</p> <p>Alkuperäisessä asussaan säilynyt entisen metsätyöjohtajan tila on useiden rakennuksien muodostama kokonaisuus. Lautaidan rajaamassa pihapiirissä on asuinrakennus, sauna, venevaja, aitta, navetta, varasto- ja työhuone, käpyriihi sekä 2 halkosuoja ja lato.</p> <p>Hannukkalanniemen tila on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella 480/85. Rakennuksia on kunnostettu museoviraston avustuksin.</p> <p>Alueella on myös muinaisjäänneitä.</p> <p>Kohde kuuluu Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello – Järvikylät – Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p> <p>Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kulttuurihistoriallisesti arvokas suojeltu rakennusryhmä säilytetään. Pidetään kunnossa säilyneet rakennukset ja rakenteet.</p> <p>Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 8124 RAANUJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Raanujärven vanha kyläkeskus sijaitsee samannimisen järven etelärannalta pistävällä niemellä noin 60 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Rakennukset ovat ryhmittyneet kylätien varteen ja muodostavat yhdessä järvenrantapeltöjen kanssa tasapainoisen kokonaisuuden. Perinteistä rakennuskantaa on säilynyt mm. Vuolon, Vanhatalon ja Takalan tiloilla.</p> <p>Raanujärvi on maakuntakaavassa osoitettu keskuskyläksi (at 301). Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello – Järvikylät – Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 1993).</p> <p>Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 8125 TORNIO EMPIREKAUPUNGINOSA, HANNULAN SILTA JA PERÄPOHJOLAN OPISTO		
Aluekuvaus	<p>Tornion empirekaupunginosan, Saarenpäänkadun alueen, rakentaminen perustui 1800-luvun lopulla laadittuun kaupungin laajennussuunnitelmaan, jonka suunnitteluperiaatteet noudattivat empiren kaavoitusihanteita. Näihin ihanteisiin liittyivät leveät katutilat ja vihreät puistokadut. Ensisijaisena tarkoituksena oli parantaa puukaupunkien paloturvallisuutta. Kokonaisuutena alue on puistomainen ja väljä. Suuri osa alueen rakennuksista on 1900-luvun alkupuolelta. Saarenpäänkatu kadunvarsipuistoineen ja jugendhenkisine rakennuksineen on tasapainoinen ja edustavana säilynyt näyte empireajan rakentamistavasta.</p> <p>Tornionjoen ylittävä teräsrakenteinen Hannulan silta yhdistää Tornion keskustan Putaan kaupunginosaan. Silta on yksi harvoista Lapin sodassa säilyneistä silloista.</p> <p>Kivirannalla sijaitsevan Peräpohjolan opiston rakennuskokonaisuus muodostuu eri-ikäisistä rakennuksista, joista vanhimmat ovat 1800-luvun puolivälistä. Vanha opiston päärakennus on valmistunut vuonna 1904 arkkitehti G.A. Branderin piirustusten mukaan. Rakennusryhmä sijaitsee puistomaisessa ympäristössä.</p> <p>Kohteet sijaitsevat Tornion taajamatoimintojen alueella (A 14) ja kuuluvat Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen, Länsi-Lapin ja Revontulentien kehityskäytävään sekä Tornio-Haaparannan kauppakesittymän matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8412).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.</p> <p>Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ympäristöineen säilytetään. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arkkitehtuuriltaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja ympäristöön.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	19.2.2012
Kohde	ma 8126 ARPELAN KYLÄKESKUSTA		
Aluekuvaus	<p>Arpela sijaitsee noin 22 km päässä Tornion keskustasta koilliseen. Kylän keskusta sijaitsee laakean kummun laella näkyvästi avoimessa viljelymaisemassa. Arpelassa on laaksomaisia peltoaukeita sekä kumpareita, joille asutus pääosin keskittyy. Laaksojen pohjalla virtaa Kaakamojoki. Arpelan kylän asutus sai alkunsa 1600-luvun alkupuolella, kun Ylivojakkalan takamaita asutettiin. Ensimmäinen talo ja asukas oli nimeltään Arpi. Arpela mainitaan omana kylänä 1761. 1900-luvulla kylässä kehittyi vilkasta yhdistys- ja osuustoimintaa.</p> <p>Kylän selkeän kyläkuvallisen keskipisteen muodostavat kaksi vanhaa kaksikerroksista liikerakennusta, uudempi yksikerroksisen kaupparakennus sekä vanha nurkistaan peräpohjalaiseen tyyliin avoin pihapiiri. Liikerakennusten muotokielessä on selvästi havaittavissa 1920-luvun klassismia puolikaari-ikkunoineen ja symmetriaan pyrkivine ikkunaukotuksineen. Vanhat liikerakennukset muodostavat kauniin tiepäänteen. Arpelan vanha koulu edustaa 1900-luvun alkupuolen rakentamista.</p>		

Varausperuste	Arpelan hakamaa on arvokas perinnebiotooppi.
Kehittämisperiaate	Arpela on maakuntakaavassa osoitettu keskuskylänä (at 326) ja alue sisältyy Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Kylän kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan. Säilytetään arvokasta rakennuskantaa ja uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	20.2.2012
Kohde	ma 8128 KEMIJOKIVARREN VANHA ASUTUS		
Aluekuvaus	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Kemijokivarressa on laaja kulttuurimaisemakokonaisuus, joka jatkuu yhtenäisenä aina Tervolan Pikkukylästä kunnan pohjoisosassa etelään Keminmaan kirkoille ja Lautiosaaren asti. Leveänä vuona virtaavan joen varressa sijaitsevat mm. Liedakkalan, Ala-Paakkolan, Maulan, Koroiskylän, Ilmolan ja Hirmulan kylät. Jokilaakso kylineen ja paikoin myös yksittäisine komeine lohitaloineen antaa edustavan kuvan Kemijokivarren vanhasta agraarimaisemasta. Jokivarren molemmin puolin kulkevat vanhat maantiet, joilta avautuvat näymät asutuskittymiin ja rantatörmille tiiviinä nauhana rakentuneisiin pihapiireihin. Aluerajauksen sisällä on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009): Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma 8145), Lapin uitto- ja savottatukikohdat: Taivalkosken uittotukikohta (SR 3106) ja Runkauksen uitonpirtti (SR 3111), sekä Koivun rautatieasema (SR 3104). Keminmaan ja Tervolan kirkot ympäristöineen on osoitettu suojelukohteina (SR1 3105) ja (SR1 3103). Alueella on myös runsaasti muinaismuistokohteita Alueita koskee Barentsin käytävän kehittämisvyöhyke (bk), maaseudun kehittämisen kohdealue Kemijokivarsi (mk 8038) ja Tervolassa myös matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8417). Tervolan taajamatoimintojen alueen (A 17) ja Keminmaan Hirmulan (AA 95) ja Liedakkalan (AA 96) asuntovaltaisten alueiden lisäksi keskuskylänä on osoitettu Keminmaassa Maula (at 320) ja Törmä (at 321) sekä Tervolassa Ossauskoski (at 202), Mattinen-Liimatta (at 203), Yli-Paakkola (at 206), Paakkola (at 308), Loue (at 310) ja Koivu (at 312). RKY 1993, Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Kemijokivarren asutuksen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan suojelukohteiden ja muinaismuistokohteiden säilyminen.		
Varausperuste	RKY 1993, Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kemijokivarren asutuksen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan suojelukohteiden ja muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	20.2.2012
Kohde	ma 8130 VÄHÄJOKI JA LINTUPIRTTI		
Aluekuvaus	Kohteet sijaitsevat Tervolan kunnassa noin 38 km kirkonkylästä koilliseen. Vähäjoen 1920 – 1930-lukujen asutuskylä sijaitsee Kemijokeen laskevan Vähäjoen eteläpuolen entisellä suoalueella. Asutus sijoittuu nauhamaisesti tien ja Vähäjoen väliin. Pihapiirit ovat rantatörmälle, pellot ja niityt tien ja joen välissä. Alueella sijaitsee Louhikosken rakennus, joka on Kemi Oy:n vuonna 1925 rakennuttama hirsinen maalaamaton metsätyökämpä. Asutusalueen itäreunalla sijaitsee tehtailija Karl Fazerin vuonna 1916 rakennuttama pirtti, joka on vuosien varrella toiminut metsästysmajana, jääkäreiden etappipaikkana, kyläläisten pakopirttinä ja metsäkämpänä. Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997, Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan, uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Säilytetään arvokkaat rakennukset. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997, Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan, uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Säilytetään arvokkaat rakennukset. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	20.2.2012
Kohde	ma 8131 VAREJOKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 6 km luoteeseen Tervolan kuntakeskuksesta. Varejoki edustaa tyypillistä sotien jälkeen 1950-luvulla perustettua asutuskylätyyppiä. Asutustilat sijaitsevat molemmin puolin mutkittelevaa Varejokea. Kylän asukkaat tulivat Petsamosta, jossa väestö oli uskonnoltaan ortodokseja. Törmävaaran kärjessä, komean koulurakennuksen lähistöllä, on ortodoksinen rukoushuone. Törmävaarassa on laaja muinaismuistoalue (SM 3714). Varejoki kuuluu Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Kylän kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan, uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistoalueen säilyminen.		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kylän kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan, uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistoalueen säilyminen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	24.2.2012
Kohde	ma 8134 SYVÄKANGAS		
Aluekuvaus	Syväkangas sijaitsee Kemian keskustasta noin 2,5 km itään. Alue edustaa suurelta osin hyvin säilynyttä sodanjälkeistä pientalorakentamista. Valtaosa rakennuskannasta on sodan jälkeen tyyppiirustusten mukaan rakennettuja rintamamiestaloja, osa ns. ruotsalaistaloja. Alue on parhaimmillaan Takajärven- ja Kivalontien väliin jäävällä Larintien osuudella. Syväkangas sijaitsee Kemian kaupungin taajamatoimintojen alueella (A 8). Aluetta koskevat Perämerenkaaren kehittämisvyöhyke- ja kaupunkikehittämisen kohdealue (kk 8500) -merkinnät. Pohjanmaan rantatie (RKY 2009) kulkee alueen kautta. Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Maankäyttö- ja rakennuslaki. Vaalitaan alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ominaispiirteitä. Säilytetään ja kunnostetaan arvokkaita rakennuksia, rakenteita ja ympäristöä. Uudis- ja täydennysrakentaminen sovitetaan jälleenrakennuskauden ympäristöön.		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Maankäyttö- ja rakennuslaki.		
Kehittämisperiaate	Vaalitaan alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ominaispiirteitä. Säilytetään ja kunnostetaan arvokkaita rakennuksia, rakenteita ja ympäristöä. Uudis- ja täydennysrakentaminen sovitetaan jälleenrakennuskauden ympäristöön.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	24.2.2012
Kohde	ma 8136 VALMARINNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Valmarinniementä on löydetty Pohjois-Suomen vanhimman kirkonmäen paikka. Arkeologisissa kaivauksissa alueella on todettu olevan kahden puukirkon, kellotapulien ja hautauskalmiston jäännökset, joiden on ajoitettu olevan peräisin 1300-luvulta.</p> <p>Valmarinniemessä sijaitsee Lapin ainoa säilynyt mamsellimylly, joka todennäköisesti on rakennettu 1840-luvulla. Niemellä sijaitsee museoksi kunnostettu Valmarinniemen tila, johon kuuluvat päärakennuksen lisäksi navetta- ja puojirakennukset.</p> <p>Valmarinniemessä sijaitsi 1800-luvun jälkipuoliskolta aina vuoteen 1915 asti Kemijoen pääerottelupaikka, josta on jäljellä möljäarakenteita.</p> <p>Alueella on muinaismuistokohde (SM 3583).</p> <p>Valmarinniemi sijaitsee Keminmaan taajamatoimintojen alueella (A 15). Alue kuuluu Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen ja kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).</p>		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat).		
Kehittämisperiaate	Alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet säilytetään. Pidetään kunnossa arvokkaat rakennukset ja rakennelmat. Uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	26.2.2012
Kohde	ma 8137 SELKÄSAARI		
Aluekuvaus	<p>Selkäsaari sijaitsee Kemin kaupungin edustalla. Suuren saaren keskivaiheilla noin 4 km päässä kaupungista on sijainnut vanha uiton päätepieste ja puutavaran vesisäilytysalue.</p> <p>Alueella on säilynyt uiton tukikohtarakenteita ja jo purjelaivakaudelta peräisin oleva aallonmurtaja. Kemin sisäsatamaan pääsyä odottaneet laivat olivat ns. redillä Selkäsaarella.</p> <p>Selkäsaarta koskevat Perämerenkaaren kehittämisvyöhyke- ja Perämeren saariston matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv 8410) -merkinnät. Selkäsaari sisältyy myös kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Selkäsaareen osoitettu maakuntakaavassa myös virkistys-/matkailukohde (rm 877).</p>		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä. Kehitetään virkistys- ja matkailukohteena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	26.2.2012
Kohde	ma 8138 LAITAKARI		
Aluekuvaus	<p>Laitakarin saari sijaitsee noin 2 km kaakkoon Kemin keskustasta.</p> <p>Kemin Kalkkinokan kaupunginosan edustalla sijaitsevalla Laitakarin saarella on ainakin 1800-luvulta saakka sijainnut saha ja siihen kuulunut asuinyhdyskunta. Saaren ja mantereen välillä oli köysihissiyhteys, jonka perustuksia on vielä näkyvissä Kalkkinokan ja Laitakarin rannoilla.</p> <p>Laitakarin sahatoiminta jatkui 1930-luvulle saakka, jolloin saaren rakennuskanta paloi ja saari autioitui. Tiheästi rakennetusta saha-alueesta on jäljellä maatuneet, vaikuttavat rauniot.</p> <p>Laitakaria koskevat Perämerenkaaren kehittämisvyöhyke- ja Perämeren saariston matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv 8410) -merkinnät. Saari sisältyy myös kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Laitakari on osoitettu virkistys-/matkailukohteena (rm 873).</p>		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä. Kehitetään virkistys- ja matkailukohteena.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	ma 8139 SIMOJOENSUUN KULTTUURIMAISEMA		
Aluekuvaus	<p>Simojoen suu edustaa Perämeren rannikon perinteistä kulttuurimaisemaa ja merelle avautuvaa maisemakokonaisuutta. Simonkylän ja Simoniemen kylien vauraudesta kertovat komeat, hyvin säilyneet talonpoikaistalot.</p> <p>Alueen kulttuurimaisema koostuu peräkkäisistä, pienten metsiköiden tai niitä laajempien metsäalueiden toisistaan erottamista tienvarren kylä- ja peltoaukeista. Parhaimmillaan maisemakuva on Simonkylän Jokipäässä ja Simoniemen kalasataman luona, missä kumpareilla seisovat peräpohjalaistalot ja niittyjen yli joelle tai merelle aukeava luonnonmaisema muodostavat mieleenpainuvan kokonaisuuden.</p> <p>Alueella sijaitsevat RKY 2009 -kohteet: Simonkylän ja Simonniemen kyläasutus (ma 8139) sekä Pohjanmaan rantatie ja kirkkolailla suojeltuna kohteena Simonniemen kirkko (SR 3093).</p> <p>Alueella on muinaismuistokohde (SM 3611).</p>		
Varausperuste	VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue		
Kehittämisperiaate	Säilytetään maisemakokonaisuuden arvo. Tuetaan ja kehitetään maisemanhoitoa. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan kirkkolailla suojellun kohteen ja muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	26.2.2012
Kohde	ma 8140 SIMOJOKIVAREN KULTTUURIMAISEMA		
Aluekuvaus	<p>Simojokivarren kulttuurimaisema näyttättyy edustavana aina Yli-Kärpän kylästä, kunnan rajalta, Simon keskustaasta saakka. Vanha asutus seuraillee jokivartta sen molemmilla rannoilla. Peltoalat ovat pieniä ja katkeilevat paikoin kylien välillä. Perinteistä rakennuskantaa on säilynyt mm. Jokikylässä, Alaniemessä sekä Yli-Kärpässä. Rakennuskanta on pääosin maatalousvaltaista, vaihtelevankokoiset pihapiirit muodostavat ajoittain väljiä ryhmiä maantien ja joen välille.</p> <p>Alaniemen ja Yli-Kärpän kylät Simojokivarressa edustavat tyyppillistä pohjoispohjanmaalaista jokivarsiasuttamista, joka on saanut alkunsa 1400–1500-lukujen aikana, jopa aiemmin. Alaniemen kylä muodostaa kyläkuvaltaan jokivarren ehyimmän kokonaisuuden, jossa on runsaasti säilynyttä perinteistä rakennuskantaa ja muutamia komeita vanhoja pihapiirejä lähes alkuperäisessä asussaan. Kylässä on runsaasti arvokkaita perinnemaisemia ja kyläkuva on avoin.</p>		

Varausperuste	Alueella on muinaismuistokohde (SM 3605). Simojokivarsi kuuluu maaseudun kehittämisen kohdealueeseen Hamari – Ylikärppä (mk 8041). Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue (mv 8416) koskee Alaniemen ja Yli-Kärppän välistä jokijaksoa, jonne on osoitettu myös virkistys-/matkailukohteita Lohirantaan (rm 861), Sankakoskelle (rm 862) ja Hopeaperälle (rm 875). Sekä Alaniemi että Yli-Kärppä ovat keskuskylä (at 316 ja 317).
Kehittämisperiaate	RKY 1993, Maakunnallisesti merkittävät rakennettu kulttuuriympäristö. Simojokivarren kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.

Kunta	SIMO	Muokauspvm	26.2.2012
Kohde	ma 8142 TIURASENKRUNNI		
Aluekuvaus	Tiurasenkrunnin saari sijaitsee noin 17 km lounaaseen Simon kuntakeskuksesta. Simon ulkosaariin kuuluva Tiurasenkrunni on säilynyt näihin päiviin saakka sekä luonnonarvoiltaan että kulttuuriympäristöltään arvokkaana kohteena. Saaren itärannalla on säilynyt vanha kalakämpä ja kivilatomuksen päälle rakennettu kellari, jotka on siirretty mantereelta saarelle 1930-luvulla. Kalakämpä on alun perin vuodelta 1896. Rakennukset ovat lähekkäin ja ne muodostavat rantakentälle arvokkaan kokonaisuuden. Saari on myös kasviviljelijöiden ja linnustoltaan arvokas kohde. Alueelle on laadittu Perämeren hoito- ja käyttösuunnitelma (2009), jossa Tiurasenkrunnin on osoitettu virkistysvyöhykkeeseen kuuluvaksi. Alueella on mairinnoisuuspaikka ja sulan veden aikaan saarella käy runsaasti veneilijöitä. Talvella virkistyskäyttäjänä ovat hiihtäjät ja kelkkailijat. Tiurasenkrunni sisältyy Perämeren saariston matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8410) ja Perämerenkaaren kehittämisyöhykkeeseen. Lisäksi saari kuuluu luonnonsuojelualueeseen (SL 4059) ja sillä sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3613).		
Varausperuste	Lapin kulttuuriympäristöohjelma 1997, Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Vaalitaan saaren kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Turvataan muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	KEMI, TORNIO	Muokauspvm	26.2.2012
Kohde	ma 8143 PERÄMEREN KALASATAMAT JA KALASTUSTUKIKOHDAT		
Aluekuvaus	Kemin Valkiakarin, Kuivanuoronkrunnin ja Selkä- Sarven saaret ovat olleet jo 1700-luvulla Perämeren suurimmat kalastustukikohdat. Kohteiden kulttuuriympäristöarvoja lisää se, että ne ovat edelleen kalastajien ja veneilijöiden käytössä. Saarilla on runsaasti kalastukseen ja kausiasumiseen liittyviä rakennuksia ja rakennelmia, mm. kalamajoja, verkkotelineitä ja isoja jääkellareita. Selkä-Sarvessa on valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella suojeltu Ailinpietien kalastajakämpä (SR 3116). Selkä-Sarvessa sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3574). Selkäsarvi sijaitsee Perämeren kansallispuistossa, joka on osoitettu luonnonsuojelualueena (SL 4041). Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (2009). Tornion Kaakamonniemen kalasatama sijaitsee suojaisessa lahdenpoukamassa Kaakamojokisuussa. Alueella on säilynyt useiden vanhojen aittojen ja vajojen muodostama rakennusryhmä. Alueella on uudempi aallonmurtaja. Kalasatama on edelleen käytössä. Kohde sijaitsee Kaakamon asuntovaltaisella alueella (AA 91) ja on osoitettu maakuntakaavassa virkistys-/matkailukohteena (rm 870). Alueita koskevat Perämerenkaaren kehittämiskäytävä- ja Perämeren saariston matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue (mv 8410) -merkinnät. Kaakamonniemen kalasatamaa kuuluu myös kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia, rakennelmia ja kulttuuriympäristöä. Mahdollinen uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen rakennustapaan. Turvataan rakennussuojelukohteen ja muinaismuistokohteen säilyminen.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8144 SIMONKYLÄN JA SIMONNIEMEN KYLÄASUTUS		
Aluekuvaus	Simonkylä ja Simoniemen kylä edustavat hyvin Perämeren rannikkoalueen perinteistä kyläasutusta. Kylien rakennuskanta on Lapin oloissa poikkeuksellinen, sillä toista maailmansotaa edeltävinä aikoina rakennettuja rakennuksia on säilynyt laajasti Lapin sodan tuhoilta. Rakennuskannan joukossa on runsaasti 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun 1½- ja 2-kerroksisia päärakennuksia vaihtelevine kuistiratkaisuineen ja pihapiireineen. Simonkylä sijaitsee Simojokisuussa noin 4 kilometriä lounaaseen Simon Asemakylän kuntakeskuksesta. Asutus on vakiintunut Simojoen suulle jo 1400-luvulla. Simonkylä on laaja viljelymaisemakokonaisuus, jossa on monia perinteisen rakennuskantansa säilyttäneitä pihapiirejä. Edustavimmillaan ne ovat vanhan Simonkylän museotien varrella, jossa kyläasutus sijoittuu nauhamaisesti tien varteen, paikoin kylämaisena tiiviinä ryhmänä. Useimmat Simonkylän vanhoista päärakennuksista ovat 1800-luvulta. Rakennukset ovat näyttäviä erityisesti vaihtelevien kuistiratkaisujensa vuoksi. Luonteenomaisia ovat klassiset, puolitoista- ja kaksikerroksiset päärakennukset mutterikuisteineen. Lohikellarit ja ranta-aitat viestivät kalastuksen merkityksestä. Tiestön arvokkaimmat osat ovat kauniisti maisemassa mutkittilevat Sinihaaran sillalta Jokipähän vievä museotie sekä Simoniemen vanha kylätie. Simonkylän länsilaidalla, Vasankarin entisen sahan lähellä, on kiinnostavaa rakennuskantaa, joukossa Mansikkaniemen edustavasti rakennettu päärakennus. Vasankarin tien varressa on Lammassaaren tilojen tiivis ryhmä, joka lohikellareineen kertoo kalastuksen merkityksestä tiloille. Vasankarin saha-alueelle ja kala-aitoille vievän tien molemmin puolin on lisäksi pienasutuksen muodostama tiivis sahan työväestön yhdyskunta punamullattuine, harjakattoisina tupineen. Simoniemen kyläasutus sijaitsee muutamia kilometrejä länteen Simonkylästä. Simoniemen kylän talot ovat ryhmittyneet kahteen ryhmään kirkon ja kalarannan lähetyville, pappila on kyläryhmien eteläpuolella. Pappilasta Pekkalan johtavan		

	<p>maantien varrella on runsaasti vanhaa rakennuskantaa, mm. Ranta-Knihtilä ja Uusi-Knihtilä. Simoniemen vanha kansakoulu on 1890-luvulta. Vanhassa kalasatamassa on säilynyt kala-aittojen ryhmä. Kokonaisuuteen kuuluu Vanha-Knihtilän päärakennus vuodelta 1875. Useimmat kantatilojen päärakennuksista ovat 1800-luvulta, ja pihapiirissä on usein kaksi asuinrakennusta. Kahden ruokakunnan päärakennuksissa esiintyy kaksoiskuisteja.</p> <p>Simonniemen kirkko ja tapuli (SR 3096) on suojeltu kirkkolain nojalla.</p> <p>Alueet sisältyvät valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Simojoen suun kulttuurimaisemat (ma 8144).</p> <p>Kulttuurihistoriallisesti merkittävä Pohjanmaan rantatie (RKY 2009) kulkee Simonkylän ja Simoniemen kautta. Simonkylässä tie on museotienä.</p> <p>Simoniemessä on muinaismuistokohde (SM 3611).</p> <p>Alue sisältyy Onkalo – Simonkylä – Viantien maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8040) ja Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeeseen. Simoniemi on osoitettu asuntovaltaisena alueena (AA 90) ja Wanhan pappilan rannassa on virkistys-/matkailukohde (rm 868).</p>
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Simonkylän ja Simoniemen kyläasutus)
Kehittämisperiaate	Säilytetään kylien kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet. Säilytetään arvokkaat rakennukset ja rakennelmat. Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan kirkkoloilla suojeltujen kohteiden ja muinaismuistokohteen säilyminen.

Kunta	TERVOLA, KEMINMAA	Muokauspvm	20.2.2012
Kohde	ma 8145 KEMIJÖEN JOKIVARSIASUTUS JA KIRKKOMAISEMAT		
Aluekuvaus	<p>Alue muodostuu yhdeksästä erillisestä kohteesta. Kemimaan kirkkoja (SR1 3105) ja Valmarinniemiä (SM 3583) lukuun ottamatta kaikki muut alueet kuuluvat myös Kemijokivarren maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (ma 8128, RKY 1993).</p> <p>Kemijoen jokivarsiasutus kehystää leveänä vuona virtaavaa jokea. Jokivarren vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1700-luvun lopulta. Kemijokivarressa on säilynyt runsaasti talonpoikaisrakennuksia aittoineen ja muine talousrakennuksineen. Sijoittelussa näkyy edelleen 1700-luvun tapa sijoittaa talot nauhamaisesti pitkin jokirantaa. Pääosa säilyneistä rakennuksista on 1800-luvulta ja 1900-luvun alkupuolelta. Suurin rakennettua ympäristöä muuttanut tapahtuma oli Isohaaran voimalaitoksen valmistumisesta vuonna 1949 alkanut voimalaitosrakentaminen. Veden patoaminen on peittänyt alueen arvokasta kulttuuriympäristöä. Isohaaran voimalaitoksen myötä myös lohien nousu Kemijokeen estyi, ja aiemmin jokivarren tärkein elinkeino eli lohienkalastus päättyi. Karjalouden merkitys oli aina 1500-luvulta lähtien erätalouden ohella huomattavaa. 1800-luvun puolivälin jälkeen alkanut metsäteollisuuden kehitys näkyi savotta- ja uittokausina Kemijoen historiassa. Uitto lopetettiin vasta vuonna 1991. Kemijokivarressa on säilynyt monia edustavia, kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kyläkokonaisuuksia.</p> <p>Keminmaan parhaiten säilyneitä kokonaisuuksia on Länsikosken, Ala-Paakkolan, Korois kylän, Liedakkalan ja Törmän kylissä. Tervolassa edustavimmat alueet sijaitsevat Liimatanperällä, Kurvilansaareissa Ossauskoskella ja Peuran kylässä.</p> <p>Alueita koskee Barentsin käytävän kehittämisvyöhyke (bk), maaseudun kehittämisen kohdealue Kemijokivarsi (mk 8038) ja Tervolassa myös matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv 8417). Tervolan taajamatoimintojen alueen (A 17) ja Liedakkalan asuntovaltaisen alueen (AA 96) lisäksi keskuskylän on osoitettu Kemimaassa Maula (at 320) ja Törmä (at 321) sekä Tervolassa Ossauskoski (at 202) ja Mattinen-Liimatta (at 203).</p>		
Varausperuste	VNp 22.12.2009		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat)		
	Säilytetään kylien kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet. Uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan suojeltujen kohteiden säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 8146 TORNIONJOEN JOKIVARSIASUTUS		
Aluekuvaus	<p>Kainuunkylän – Armassaaren – Nuotiorannan alue muodosti Tornionlaakson keskiaikaisen asutuksen ydinalueen. Alueella on tehty arkeologisia kaivauksia, jotka osoittavat, että siellä on ollut pysyvää asutusta jo 1060-luvulta lähtien. Kainuunkylän vanhimmat asuinrakennukset ovat peräisin 1700-luvulta. Kainuunkylän komea talonpoikaisrakentaminen sijoittuu harvakseltaan nauhamaisesti kylätien varteen. Kylän rakennuskanta säästyi poikkeuksellisesti kokonaisuudessaan Lapin sodan tuhoilta toisen maailmansodan loppuvaiheessa.</p> <p>Kainuunkylässä ja Armassaareissa vanhojen kantatalojen pihapiirit komeine 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen talonpoikaisrakennuksineen sijoittuvat avoimessa maisemassa näkyville paikoille joen törmälle tai vaaran rinteeseen. Vanhimmat asuinrakennukset eli pytingit on sijoitettu pääty jokeen päin ja nuoremmat joen suuntaisesti. Neliömäiseen pihapiiriin kuuluu useimmiten myös toinen asuinrakennus "kesä- tai mäkipuoli", talli, navetta sekä aitat kylätien toisella puolella. Aitat ovat kaksi- tai jopa kolmekerroksisia vilja-, liha- ja vaateaittoja. Paakas- eli leipomatuvat sekä läpijettävät porttirakennukset ovat hävinneet. Karjaa varten taloilla on ollut myös kesänavetat tai -kentät. Pihan ulkopuolella ovat saunat, kellarit ja riidet. Suuret alavat niittysaaret kylien kohdalla joessa ovat talojen laidunsaaria. Jokea reunustavien vaarojen takana ovat suuret asumattomat erämaat, metsät ja suoalueet.</p> <p>Kainuunkylän saaret ovat myös luonnonsuojelualuetta (SL 4084).</p> <p>Pekinpään, Kainuunkylän ja Nuotiorannan alueella on erityisen runsaasti arvokkaita perinnebiotooppeja.</p> <p>Alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098)</p> <p>Alueella on myös muinaismuistolain mukaisia kohtia: Lassheikin pahta (SM 3555), Kierivaaran pohjoisrinne (SM 3557) ja Kannala (SM 3556).</p>		
Varausperuste	VNp 22.12.2009		
Kehittämisperiaate	valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY 2009 Tornionjoen jokivarsiasutus)		
	Alueen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	18.2.2012
Kohde	ma 8147 RATASJÄRVEN KULTTUURIMAISEMA JA RATASJÄRVEN KYLÄ		
Aluekuvaus	Ratasjärvi sijaitsee noin 30 km Pellon kuntakeskuksesta etelään. Maisemallisesti upealla paikalla vaarojen välisessä painanteessa sijaitseva Ratasjärven kylä on Peräpohjolan vaara- ja jokiseudulle tyypillistä vaihtelevaa maatalousmaisemaa. Maisema-alueen ydin on loivasti kumpuilevien peltojen ja pajukkoluhtien ympäröimä Ratasjärvi. Asutus on metsän reunassa eri puolilla järveä. Ympäröivät vaarat kehystävät kulttuurimaisemaa. Kylän vanhinta rakennuskantaa edustavat sodalta säästyneet Vanhapihan, Rastin ja Juuson rakennusryhmät järven itärannan avoimessa maisemassa. Muutoin rakennuskanta muodostuu pääosin sotien jälkeen rakennetuista 1,5-kerroksisista asuinrakennuksista pihapiireineen. Pihoilta avautuvat esteettömät näkymät peltojen, luhtien ja järven yli vastarannalle. Kylä kuuluu kulttuuriympäristöltään Lapin ehyimpinä säilyneisiin kokonaisuuksiin. Alueella on useita muinaismuistokohteita. Ratasjärven kylä kuuluu maaseudun kehittämisen kohdealueeseen Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola (mk 8042).		
Varausperuste	VNp 5.1.1995 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.		
Kehittämisperiaate	VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Ratasjärven kylä) Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen rakennuskantaan ja maisemaan. Pellot ja niityt pyritään pitämään avoimina. Turvataan muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8014 JARHOINEN-ORAJÄRVI-LEMPEÄ		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Pellon kuntakeskuksen pohjoispuolella Torniojokivarressa ja jatkuu Kolarin puolelle yhtyen Tunturi-Lapin maakuntakaavassa esitettyyn maaseudun kehittämisen kohdealueeseen. Vyöhyke kattaa Lempeän, Orajärven ja Jarhoisen kylät. Alue on perinteistä monipuolisten maaseutuelinkeinojen vyöhykettä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8034 SAUKKORIIPPI-KONTTAJÄRVI-RATTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Pellon kuntakeskuksen itäpuolella ja koostuu Saukkoriipin, Konttajärven ja Rattosjärven kylien muodostamasta vyöhykkeestä. Vyöhyke jatkuu Rovaniemen puolelle. Alue on perinteisten monipuolisten maaseutuelinkeinojen vyöhykettä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8035 PELLO-YLITORNIO JÄRVIKYLÄT		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue koostuu Ylitornio – Pellon järviolueiden muodostamasta laajasta vyöhykkeestä. Alue on perinteistä monipuolisten maaseutuelinkeinojen vyöhykettä painottuen järvien rannoille muodostuneisiin kyläalueisiin.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	KEMINMAA, TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8036 AAPAJÄRVI-SATTAJÄRVI-ARPELA		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Tornion keskustasta koilliseen ja muodostuu Aapajärven, Sattajärven ja Arpelan alueista. Kylien muodostama vyöhyke on perinteistä monipuolisten maaseutuelinkeinojen aluetta. Tornion läheisyydestä johtuen alueella on myös muualla työssäkäyvää väestöä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8037 LIAKKA-KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	Alue ulottuu Tornion keskustan pohjoispuolelta Torniojokilaaksoa myötäillen Liakasta Ylitornion Kainuunkylään asti. Tornionlaakso on perinteistä vahvaa maaseutuelinkeinojen vyöhykettä. Lähempänä Tornion kaupunkia asutus on muuttunut omakotitalopainotteiseksi. Hyvät liikenneyhteydet mahdollistavat työssäkäynnin kaupungissa.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8038 KEMIJOVARSI		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Kemijokivarressa ja ulottuu Keminmaan Maulasta Tervolan kautta aina Rovaniemen puolelle saakka. Jokivarren vyöhyke on pääosin perinteistä maaseutuelinkeinojen aluetta. Jokivarren taajamissa ja suurimmissa kylissä on hyvien liikenneyhteyksien myötä myös muualla työssä käyvää väestöä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Alueella edistetään pysyvän asutuksen sijoittumista olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna ja edistetään matkailu- ja ohjelmopalveluiden kehittämistä.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8040 ONKALO-SIMONKYLÄ-VIANTIE		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Onkalon – Simonkylän – Simoniemen – Viantien alueella merenrannikon perinteisellä maaseutualueella. Vyöhykkeellä on edelleen monipuolisia maaseudun elinkeinoja, vaikka edullinen sijainti ja hyvät liikenteelliset olosuhteet ovat tuoneet mukanaan asukkaita, jotka työskentelevät alueen ulkopuolella.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Lisärakentamisella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna. Edistetään matkailuelinkeinojen kehittämistä.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8041 HAMARI-YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Simojokivarressa ja ulottuu Asemakylän kuntakeskuksen pohjoispuolelta aina Ranuan kunnan puolelle saakka. Alue on perinteistä jokivarren monipuolisten maaseutuelinkeinojen vyöhykettä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmalveluiden kehittämistä.		
Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mk 8042 AAVASAKSA-KANTOMAANPÄÄ-TURTOLA		
Aluekuvaus	Maaseudun kehittämisen kohdealue sijaitsee Tornionlaaksossa ja ulottuu Ylitornion kuntakeskuksen pohjoispuolelta aina Pellon Turtolaan asti. Alue on perinteistä monipuolisten maaseutuelinkeinojen vyöhykettä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksella tuetaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmalveluiden kehittämistä.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5095 YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simojokivarressa lähellä Ranuan kunnan rajaa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 650. Alue sisältyy Hamari – Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue.		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5096 LOUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kemijokivarressa Tervolan kuntakeskuksesta pohjoiseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 900. Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue.		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5097 VAREJOKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta pohjoiseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 9 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 700.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5098 ARPELA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta noin 20 km koilliseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 23 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 1200. Alueella on Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8036).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5099 LIAKKAJOKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta pohjoiseen Liakkajokivarressa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 53 maatilaa ja eläimiä yhteensä yli 2600. Alue sisältyy Liakka – Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5100 KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta etelään Tornionjoen varressa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 700. Alue sisältyy Liakka – Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037).		

Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5101 SIIVOLANPERÄ-KANTOLANRANTA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta etelään Kemijoen molemmin puolin. Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk8038).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MT 5102 NIITTYLIETE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta itään. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 3 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 800.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maatalousalue.		
Kehittämisperiaate	Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MU 6018 KÄTKÄVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntataajamasta noin 18 km koilliseen. Kätkävaaran alueella nousevat Lapin paljaslakiset vaarat kohti korkeuksia. Vaarojen laaksoja puhkovat kirkasvetiset joet ja laajat aapasuot sekä korpimetsät. Alueen kuuluisin luontokohde on Kätkävaaran luontopolku, jonka teemana ovat muinaismerien rantamuodostelmat. Polulla on 19 tutustumiskohdetta ja se on 7 km pitkä. Puolivälissä, Kätkävaaran huipulla, on hirsikota. Vaaran huipulta avautuu huikaiseva maisema yli koko eteläisen Lapin. Pisavaara ja siellä sijaitseva luonnonpuisto näkyvät aivan vieressä. Kätkävaaran alueelta on löydetty merkkejä myös Pohjois-Suomen vanhimmasta asutuksesta tuhansien vuosien takaa. Kätkävaaran lehtojensuojelualueella voi tutustua erittäin harvinaisiin kasveihin. Suojelualueella kuljetaan vain pitkospuita pitkin. Kasvistoon kuuluvat mm. tikankontti ja lehtonoidanlukko. Alue sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Pohjavesialue sekä luonnonsuojelualue (SL 4246) ovat MU-alueen sisällä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä ulkoilualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	MU 6019 TÖRMÄVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta noin 6 km luoteeseen. Alue sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Välittömässä läheisyydessä on myös muinaismuistoja sisältävä alue (SM 3714).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä ulkoilualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä. Turvataan muinaisjännösten säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MU 6020 AINIOVAARA-AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla kirkonkylän itäpuolella, sisältäen Ainiovaaran, Eteisen Rovavaaran ja Jyppyrän alueet. Alue yhdistää Ainiovaaran ja Aavasaksan alueet reittiverkon kautta yhtenäiseksi virkistyksen ja matkailun alueeksi. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järvioluiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Ainiovaarassa on virkistys-/matkailukohde (rm 856). Alueen sisällä on useita pohjavesialueita ja maa-ainestenottoalue (EO 2411).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä ulkoilualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Aavasaksan kehittämissuunnitelman (2011) mukaisesti.		

Kunta	KEMI, SIMO, TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mv 8410 PERÄMEREN SAARISTO		
Aluekuvaus	Matkailun vetovoima-alue sisältää Perämeren saariston sekä siihen liittyvät tukikohdat (venesatamat, matkailupalveluiden kohteet) rannikolla. Saaristomatkailun vetovoima-alue liittyy yhtenäisenä vyöhykkeenä Pohjois-Pohjanmaan ja Ruotsin puolen saaristoihin. Saaristossa on runsaasti arvokkaita luonto- ja kulttuuriympäristöjä. Maankohoamisrannikon erityispiirteet korostuvat rannikolla. Meri toimii ulkoilun, retkeilyn ja virkistyksen vetovoimatekijänä niin kesällä kuin talvellakin.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään yhteistoiminnallisena kokonaisuutena, saaristo- ja rannikkoalueen matkailu- ja ohjelmalveluita tarjoavana ympärivuotisena kalastus-, virkistys- sekä luonto- ja kulttuurimatkailun kohdealueena, yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ja Ruotsin kanssa.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mv 8412 TORNIO-HAAPARANNAN KAUPPAKESKITTYMÄ		
Aluekuvaus	Matkailun vetovoima-alueella on runsaasti ostosmatkailukohteita mm. Ikea ja Rajalla -kauppakeskukset sekä Tornio-Haaparannan kaupallinen keskittymä. Alueella on kaupunkikeskustojen monipuolisia kaupallisia sekä kulttuuri- ja majoituspalveluita		
Varausperuste	Kansainvälisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään yhteistoiminnallisena kokonaisuutena ja matkailijoiden viipymää pidentäen sekä majoitus-, matkailu- ja ohjelmalveluita että ostos- ja kulttuurimatkailua.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	mv 8414 KUKKOLANKOSKI-MATKAKOSKI		
Aluekuvaus	Matkailuvyöhyke sisältää Kukkolankosken ja Matkakosken välisen alueen. Vyöhyke sijaitsee Tornionjokivarressa 15 kilometrin päässä kaupungista. Ympäristöä hallitsee joki, joka ylempänä avautuu laakeana ja leveänä suvantona, Karunginjärvenä. Asutus levittäytyy nauhamaisena joen rannoille ja läheisille alueille. Kukkolankoski ja Matkakoski ovat tunnettuja virkistyskalastuksen kohteita. Perinteinen siian lippoaminen ja lohenkalastus ovat kesäaikaisia vetonauvoja Kukkolassa on elinkeinotoimintaa etenkin matkailun piirissä. Kylällä ovat myös kalaliike, safari- ja ohjelmapalveluyritykset, valokuvaajan studio sekä muuta pienyritys- / urakointitoimintaa.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämissperiaate	Kehitetään yhteistoiminnallisena kokonaisuutena ja kehitetään monipuolisesti alueen majoitus-, matkailu- ja ohjelmapalveluita kalastus- ja kulttuurimatkailuun tukeutuen. Edistetään ympärivuotisten matkailupalvelujen kehittämistä.		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8415 YLITORNIO-PELLO JÄRVIALUEET		
Aluekuvaus	Matkailun vetovoimavyöhyke sisältää Ylitornion ja Pellon kuntakeskukset sekä Ainiovaaran, Aavasaksan, Ylitornion ja Pellon järviolueet ja Pellon vihreän pysäkin. Vyöhykkeellä on runsaasti matkailun vetovoimatekijöitä ja matkailupalveluja.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämissperiaate	Kehitetään kokonaisuuden matkailullista vetovoimaa. Kehitetään matkailu- ja ohjelmapalveluita kuntakeskuksiin, kyliin sekä Aavasaksalle ja Ritavaaraan. Kehitetään ylivaltakunnallista luonto-, kalastus-, metsästys- ja kulttuurimatkailun yhteistyötä Ruotsin kanssa.		

Kunta	SIMO, TERVOLA	Muokauspvm	25.4.2012
Kohde	mv 8416 SIMOJOKI-MARTIMOAAPA KEMIJOKIVARSI-TÖRMÄVAARA-KÄTKÄVAARA		
Aluekuvaus	Matkailun vetovoimavyöhyke sisältää Simojokivarren Ylikärpistä Sankalaan sekä osittain Martimoaapaa. Alueella on virkistyskalastuksen ja matkailun rakenteita. Matkailun vetovoimavyöhyke sisältää Tervolan kuntakeskuksen ja Kemijokivarren kuntakeskuksesta pohjoiseen Koivun kylään sekä Törmä- ja Kätkävaaran sekä Louesaaren (rm 864) . Alueella on luonto- ja kulttuurimatkailun rakenteita.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämissperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmapalveluita luonto-, kalastus ja kulttuurimatkailun yhteistoiminnallisena kokonaisuutena. Kehitetään loma-asutusta.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5501 KUIVALAKI		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 17 km koilliseen Pellon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämissperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5502 RIKULAINEN		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 16 km koilliseen Pellon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämissperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5503 APINA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 13 km kaakkoon Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämissperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5504 VUOSKUVAARA		
Aluekuvaus	Porokämpä ja erotuspaikka sijaitsevat noin 23 km itäkoilliseen Pellon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Porokämpä		
Kehittämissperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5505 JUURILEHTO		
Aluekuvaus	Erotusaita sijaitsee noin 34 km itäkoilliseen Pellon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotusaita		
Kehittämissperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5506 PALOROVA		
Aluekuvaus	Erotusaita sijaitsee noin 62 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotusaita		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5507 KARHUJUPUKKA		
Aluekuvaus	Porokämpä ja erotuspaikka sijaitsevat noin 43 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Porokämpä		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5508 POROHARJU		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 51 km itäkoilliseen Tervolan kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Narkauksen paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5509 KIVIVAARA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 9 km itäkoilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kivivaaran erotusaidan yhteydessä on myös kunnostettu porokämpä. Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5510 ISOKANGAS		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 22 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella. Kohde sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5511 HOLSTERI		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 28 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5512 ANTINVAARA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 55 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5513 MYLLYLÄ		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 23 km pohjoiskoilliseen Simon kuntakeskuksesta. Kohde sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella ja luonnonsuojelualueella (SL 4054). Kohteen välittömässä läheisyydessä on pohjavesialue.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	24.10.2012
Kohde	ph 5514 ISOVUOMA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka ja kämpä sijaitsee noin 21 km koilliseen Pellon keskustasta. Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella.		
Varausperuste	Erotuspaikka		
Kehittämisperiaate	Turvataan poronhoidon rakenteiden säilyminen ja otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 855 VIHREÄ PYSÄKKI		
Aluekuvaus	Vihreä Pysäkki on kauppiastavaratalo ja matkailukohde kuntakeskuksen pohjoispäässä Tornionjoen rannalla. Pysäkki kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Kohde sisältyy Ylitornio – Pello järviolueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Maakunnallinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena ympärivuotisena matkailukohteena.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 856 AINIOVAARA		
Aluekuvaus	Seudullisesti merkittävä matkailu- ja virkistysalue, jonka alueella on lomakeskus, urheilukeskus, jäähalli, polkuverkosto ja valaistu latuverkosto, kiintorastiverkosto ja taukopaikat. Hiihtokeskus sijaitsee kilometrin päässä kuntakeskuksesta. Keskuksessa on hiihtomaja, lämpökatsomo, toimitsijatorni, huoltorakennus sekä tampparitalli. Stadionilla on pidetty useita SM-tason hiihtoja, aikuisten, nuorten sekä koululiikuntaliiton hiihtoja. Plussa-areena (Ainiovaaran jäähalli) on vuonna 2000 valmistunut jäähalli, joka sijaitsee Ainiovaaran hiihtokeskuksen läheisyydessä. Kohde sisältyy Ylitornio – Pello järviolueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään matkailu-, virkistys- ja retkeily sekä urheilupalveluja Aavasaksan kehittämissuunnitelman ”Master Plan” (2011) mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 857 KUKKOLANKOSKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee 15 km Tornion kaupunkikeskuksesta pohjoiseen Kilpisjärven E8-tietä. Kukkolankosken partaalta voi ihailla elävää tornionlaaksolaista perinnekalastuskulttuuria. Vastarannalla on Ruotsin Kukkolaforseen, jonka arkitoiminnot ovat lähes samanlaisia. Suomen Kukkolankosken kyläyhteisö lippoa kesäisin siikaa tilojen yhteistyönä. Alueella on myös perinteinen paistokota ja vanhoja aittoja.. Alueella on myös majoitusta. Kukkolankoski kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien varrella. Alue kuuluu Kukkolankoski – Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8414).		
Varausperuste	Maakunnallinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään aluetta rajat ylittävänä matkailukohteena, perinnekalastuskylänä sekä kulttuuri- ja elämysmatkailukohteena.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 859 MIEKOJÄRVEN ERÄPALVELUKESKUS		
Aluekuvaus	Jupon Erän ampumaurheilukeskus Pessalompolossa. 10 nykyaikaista ampumarataa, joille Suomen Metsästäjäliitto myöntää SM-kesäkisojen järjestelyoikeudet. Ainoa mitat täyttävä keskus Lapissa. Kohteeseen kuuluu huoltokeskus, jossa on ruokailutiloja, kokous- ja koulutustiloja sekä saunaosasto. Parkkipaikka on noin 400 henkilöautolle sekä 50 matkailuvaunulle. Majoitustiloja noin 40 hengelle. Kohde sisältyy Ylitornio – Pello järviolueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään metsästys- ja erämatkailukohteena. Turvataan ampumaharrastuksen toimintaedellytykset.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 860 MIEKOJÄRVEN VIRKISTYSALUE		
Aluekuvaus	Miekojärven Resortissa ja mökkikylässä on majoitustiloja. Miekojärven järviolue on erityisesti vesiretkeilyyn hyvin soveltuva kohde. Alueella on myös luontopolkuja muita patikointiin sopivia reittejä. Kohde sisältyy Ylitornio – Pello järviolueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään ympärivuotisena luontoon ja vesiretkeilyyn tukeutuvana matkailukohteena		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 861 LOHIRANTA		
Aluekuvaus	Kalastuskeskus, matkailu- ja ohjelmapalveluyritys Simojoen Lohiranta sijaitsee kalastuskohteiden äärellä Simojokivarressa n. 20 km E4:ltä ja 50 km Kemi-Tornion lentoasemalta. Alueella on majoitusta, ohjelmapalveluita sekä kokoustiloja. Kohde sisältyy Simojoki – Martimoaapa matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8416).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään kalastukseen, luontoon, kulttuuriin ja vesiretkeilyyn tukeutuvana matkailukohteena.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 862 SIMOJOEN ERÄKESKUS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 25 km päässä Simon kuntakeskuksesta Simojokivarressa. Alueelta löytyy majoitusta, ohjelmapalveluita sekä kokoustiloja. Kohde sisältyy Simojoki – Martimoaapa matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8416).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena kalastuksen, metsästyksen sekä luonto- ja kulttuurimatkailun kohteena.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 863 KEMIOJEN LOMA		
Aluekuvaus	Kemiojen loma sijaitsee Peuran kylässä Tervolan ja Rovaniemen välillä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Alueelta löytyy majoitusta ja ohjelmapalveluita. Kohde sisältyy Kemijokivarsi – Törmävaara – Kätkävaara matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8417).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena luonto- ja kulttuurimatkailun kohteena.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 864 LOUESAARI		
Aluekuvaus	Matkailukohde sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta noin 18 km pohjoiseen Kemijoen Louesaarissa. Tavoitteena on kehittää aluetta uittohistorian informaatiopisteenä, kalastuskohteena sekä ulkoilu- ja retkeilyalueena. Kohde sisältyy Kemijokivarsi – Törmävaara – Kätkävaara matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena luonto- ja kulttuurimatkailun kohteena.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 865 AJOKSEN SATAMA JA JÄÄNMURTAJA SAMPO		
Aluekuvaus	Jäänmurtaja Sampo on Kemin Ajoksen satamassa oleva nykyisin nähtävyytenä toimiva 1961 valmistunut dieselkäyttöinen jäänmurtaja. Aluksi Sampo toimi 30 vuotta jäänmurtajana Perämerellä, ja aktiiviuransa jälkeen se valjastettiin matkailuun. Kesäisin Sampo on kotisatamassaan, mutta talvisin sillä tehdään turistimatkoja Perämerellä. Turisteilla on mahdollisuus matkan aikana laskeutua laivan kannelta kellumaan pelastautumispuvussa mereen.		
Varausperuste	Kansainvälinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään matkailupalveluja.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 866 SISÄSATAMA JA LUMILINNA		
Aluekuvaus	Sisäsatama on peruskorjattu kaupunkilaisten kesäiseksi "olohuoneeksi". Kesäisin Sisäsatamasta löytyy useita ravintoloita, jäätelökioski, risteilyjä ja ravintolapalveluja tarjoavia laivoja, minigolfia, Jalokivigalleria ja Purjehduskeskus vierasvenesataminaan. Talvisin Sisäsatamassa on Lumilinna, joka on avoinna vuosittain tammikuun lopusta huhtikuulle. Kemiin suunnitellaan merkittävää uutta matkailuhotellia ranta-alueen läheisyyteen.		
Varausperuste	Kansainvälinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään keskeisenä ympärivuotisena matkailukohteena. Kemin kaupunkikeskustan palvelut, arvokkaat kulttuuriympäristöt ja saaristo toimivat vetovoimatekijöinä kohteen kehittämiseksi.		
Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 867 KEMIJOKISUU		
Aluekuvaus	Virkistys-/matkailukohde käsittää koko Kemijokisuun alueen sisältäen Vallitunsaaren ja Jokisuun. Vallitunsaarissa on tarjolla ravintola- ja majoituspalveluita. Alueelle on tekeillä kehittämissuunnitelma. Tavoitteeksi on asetettu; "Kemijokisuu tarjoaa sekä kaupunkitason palvelut että elämyksellisiä kalastuskokemuksia joki- ja merialueella."		
Varausperuste	Valtakunnallinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueesta monipuolinen kalastus- ja kulttuurimatkailukohde.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 868 SIMON WANHA PAPPILA		
Aluekuvaus	Ravintola Wanhan Pappilan yhteydessä toimii huoneistohotelli. Majoitustilat sijaitsevat rantamakasiineissa luonnonkauniilla ja rauhallisella paikalla aivan meren äärellä ja pienvenesataman läheisyydessä. Simonieniemi – Simonkylä kuuluvat valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin RKY 2009 sekä valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Simojoensuun kulttuurimaisemat.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään ympärivuotisena kulttuuri- ja saaristomatkailukohteena.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 869 LOMA-VIETONEN		
Aluekuvaus	Loma-Vietonen on Meltosjärvellä Ylitorniolla. Ylitorniolle on matkaa noin 60 km. Lomakylässä on majoituspalveluita sekä mahdollisuudet harrastaa mm. kalastusta, pyöräilyä ja patikointia kesäisin, hiihtoa talvisin. Lomakylässä järjestetään erilaisia opastettuja kalastusretkiä sekä ohjattuja moottorikelkka-, poro- ja koirasafareita. Loma-Vietonen kuuluu Ylitornio – Pello järvialueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään ympärivuotisena matkailukohteena.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 872 TULLINRANTA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Rajalla -alueella Tornion keskustan tuntumassa. Venesatamassa on 20 kpl alle 4 m:n laituripaikkaa.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään saaristomatkailuun ja veneilyyn tukeutuvana matkailupalvelu- ja virkistyskohteena.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 873 LAITAKARI		
Aluekuvaus	Kemin edustalla sijaitsevaa Laitakarinsaari voidaan kunnostaa matkailukohteeksi. Aikanaan Euroopan suurimpiin kuulunut saha loi Laitakariin ja viereiselle Juurakon saarelle tiiviin yhteisön asuinalueineen ja kouluineen. Saarella on ainutlaatuisia kulttuuri- ja luonnonperintöä.		
Varausperuste	Uusi seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään saaristomatkailuun tukeutuvana kulttuurimatkailukohteena.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 874 TORNIONLAAKSON NAPAPIIRI		
Aluekuvaus	Napapiirin kyltti sijaitsee Pellossa, Juoksengin kylässä, Tuomaan Tuvalla, joka on Tornionlaakson napapiirillä sijaitseva		

Varausperuste	matkailun virkistyspaikka ja matkamuistomyymälä.		
Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde Kehitetään Napapiirin vetovoimaan tukeutuvana matkailukohteena.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 875 HOPEAPERÄ		
Aluekuvaus	Simon Hopeaperällä on toiminnassa oleva matkailuvaunualue. Kohde sisältyy Simojoki – Martimoaapa ja edelleen Tervolan Kemijokivarsi – Törmävaara – Kätkävaara matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittelemisen kohdealueeseen (mv 8416).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Säilytetään karavaanarimatkailukohteena. Kehitetään monipuolisesti ohjelmapalveluja, virkistyskalastuspalveluja sekä kulttuuri- ja luontomatkailemista.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 876 HELLÄLÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Torniojokivarressa, Tornion keskustaajamasta noin 4 km etelään. Alueelle on suunniteltu merkittävää matkailupalvelukohdetta hotellimajoitustiloineen. Kohde voi toimia myös saaristomatkailemista palvelevana tukikohtana.		
Varausperuste	Uusi matkailupalveluiden kohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena matkailu- ja majoituspalveluiden kohteena.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	16.12.2011
Kohde	rm 877 SELKÄSAARI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kemin keskustan edustalla olevalla Selkäsaarella. Saari on suosittu ulkoilu- ja virkistyskohde sekä kesällä että talvella.		
Varausperuste	Uusi matkailupalveluiden kohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään saaristomatkailemista tukevana ympärivuotisena matkailupalvelukohteena.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	19.12.2011
Kohde	rm 878 NÄRÄNPERÄ		
Aluekuvaus	Ylivaltakunnallinen golfkenttä on perustettu vuonna 1987 ja se sijaitsee kahden valtakunnan, Suomen ja Ruotsin, alueella Suensaaren pohjoisosassa. Alueella sijaitsee täysimittainen golfkenttä kahden valtion rajalla: 11 väylää on Ruotsin/Haaparannan ja 7 väylää Suomen/Tornion puolella.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään ylivaltakunnallisena matkailukohteena.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 879 KAAKAMONNIEMI		
Aluekuvaus	Ala-Kaakamossa sijaitseva Kaakamonniemen kalasatama on perinteinen, useita vanhoja aittoja ja vajoja ja uudemman aallonmurtajan sisältävä, edelleen käytössä oleva kokonaisuus. Satamaan vievän tien laidassa sijaitsevat vanhat rakennukset on kunnostettu. Alue on pienimittakaavainen ja viihtyisä ympäristö suojaisessa lahdenpoukamassa. Kalasatama kuuluu RKY 2009 -kohteisiin Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohtat (ma 8136).		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään saaristomatkailemista tukikohtana. Suunnittelussa otetaan huomioon maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	rm 880 LETON VENEILYKESKUS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Koivuluodonleton niemessä noin 10 km Tornion keskustasta etelään. Veneilykeskuksen muodostavat kalasatama ja venesatama. Kalasatamassa on 15 kylkikiinnityspaikkaa, 50 kpl alle 4 m:n ja 2 kpl yli 4 m:n laituripaikkaa. Venesatamassa on 8 peräpoijupaikkaa, 15 kylkikiinnityspaikkaa, alle 4 m:n 28 kpl ja yli 4 m:n 48 laituripaikkaa sekä 32 telarantapaikkaa.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään keskeisenä saaristomatkailemista ympärivuotisena matkailutukikohtana.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	RM 1410 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Noin 10 km Ylitornion kirkonkylästä pohjoiseen Tengeliöjoen rajaamalla Aavasaksan vaaralla sijaitsee matkailukeskus, jolla on matkailu- ja virkistystoimintoja sekä valmis kehittämissuunnitelma (Aavasaksan MasterPlan 2011). Vaaralla sijaitsevat kaksi mökkikylää, ravintola sekä laskettelurinne ja hiihtoladut. Vaaran ympäri kiertää 4 km pitkä luontopolku upeissa kansallismaisemissa. Vaaralta näkyvät myös Övertorneån ja Ylitornion muodostama yhteinen kehittämisalue. Aavasaksan vaara – Aurinkovaara on tunnettu myös perinteisistä juhannusjuhlista. Aavasaksan juhannuksen kulta-ajat sijoittuvat 1950-luvulle, jolloin Tornionlaakson matkailuyhdistys alkoi järjestää niitä ammattimaisesti. Nykyään juhannusjuhlat ovat muuntautuneet Aavasaksaksi. Aavasaksalla on merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonarvoja sekä muinaisjäänneksiä. Vaara on yksi Lapin kolmesta kansallismaisemaksi luokitelluista kohteista. Alue kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien tuntumassa. Aavasaksa sisältyy Ylitornio – Pello järvi-alueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittelemisen kohdealueeseen (mv 8415) ja sijaitsee virkistysalueella (V 871).		
Varausperuste	Maakunnallinen matkailukohde		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen vetovoimaa hyödyntävä ympärivuotinen matkailukohde. Suunnittelussa otetaan huomioon Aavasaksan poikkeukselliset maisemalliset, kulttuurihistorialliset ja luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	RM 1412 RITAVALKEA		
Aluekuvaus	Ritavaara sijaitsee Pellon kunnassa, n. 7 km kirkonkylästä itään. Ritavalkealla on kahvila sekä viisi rinnettä, joiden pituus on 800–1000m ja korkeusero 120m. Laskettelukeskuksessa on myös Snowpark ja lastenrinne. Ritavalkean leirikeskuksesta on majoitustiloja. Leirikeskus sijaitsee Ritavalkean laskettelukeskuksen vieressä, järven rannalla. Lähiympäristössä on mainiot hiihto-, laskettelu-, patikointi-, suunnistus- ja marjamaastot. Myös ampumarata on läheisyydessä. Laskettelukeskuksessa on mahdollisuus harrastaa myös murtomaahiihtoa 3 ja 5 km valaistuilla laduilla. Kauniissa metsämaisemassa kiertää Salmilompolon 30 km:n reitti. Kohde kuuluu Ylitornio – Pello järviolueet matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) ja sijaitsee virkistysalueella (V 827).		
Varausperuste	Seudullinen matkailualue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailullista vetovoimaa ja ympärivuotisuutta.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	sev 2810 OUTOKUMPU		
Aluekuvaus	Outokummun teollisuusaluetta koskeva SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	sev 2811 AJOS		
Aluekuvaus	Ajoksen sataman aluetta koskeva SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	sev 2812 VEITSILUOTO		
Aluekuvaus	Veitsiluodon teollisuusaluetta koskeva SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	sev 2813 METSÄ-BOTNIA		
Aluekuvaus	Kemin Metsä-Botnian teollisuusaluetta koskeva SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	25.2.2012
Kohde	sev 2814 ELIJÄRVI		
Aluekuvaus	Elijärven kaivosaluetta koskeva SEVESO II -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke.		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO, KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4041 PERÄMEREN KANSALLISPUISTO		
Aluekuvaus	<p>Kemin ja Tornion kunnissa sijaitseva lailla perustettu suojelualue, jonka lain mukainen kokonaispinta-ala on 15 890 ha. Kansallispuisto on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristötutkimusta ja luonnonharrastusta varten. Kemin alueella kansallispuistoon kuuluu maa- aluetta ja vesialuetta, Tornion alueella vain maa- aluetta (saaret). Natura-alueeseen kuuluu Perämeren kansallispuisto ja lisäksi Möylykarin ympärillä olevaa kansallispuistoon kuulumatonta vesialuetta noin 600 hehtaarin verran.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: vedenalaiset hiekkasärkät (2 %), rannikon laguunit, kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus, Itämeren borealiset luodot ja saaret, Itämeren borealiset rantaniityt, Itämeren borealiset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta, rannikon kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, kuivat Valluna ja Empertum nigrum nummet/dyynit, maankohoamisrannikon primäärisukkesiovaiheiden luonnontilaiset metsät (< 1 %), Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (1 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: perämerenmaruna, ruijanesikko, upossarpio</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, lapintiira, räyskä</p> <p>Möylyn saarella ja sen ympäristössä on hylkeidensuojelualue, jolla liikkuminen on kielletty.</p> <p>Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (2009). Suunnittelualueen kävijämäärän oletetaan kasvavan siten, että vuoteen 2015 mennessä kokonaismäärä on noin 30 000 (nykyisin noin 14 000 henkilöä). Virkistyskäytön kehittämisen tavoitteena on, että nykyistä palveluvarustusta parantamalla ja harkitulla lisärakentamisella luodaan edellytykset käyntimäärän kasvulle. Lisääntyneet kävijät ohjataan pääosin reitistölle opastuksella ja hyvällä palveluvarustuksella. Reitistöä ja muuta palveluvarustusta täydennetään ainoastaan virkistysvyöhykkeellä. Suunnittelualueen ja sen lähialueen nykyinen palveluvarustus pidetään hyvässä kunnossa. Mahdollisesta rakentamisesta, kuten uusista reiteistä ja rakenteista, tehdään erillinen toimenpidesuunnitelma.</p> <p>Alueen hoidon ja käytön yleisenä tavoitteena on sovittaa yhteen luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelu, ympäristökasvatus</p>		

Varausperuste	ja -opetus, tutkimustoiminta, virkistys- ja luontomatkoilutoiminta sekä muut käyttömuodot ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. Lintujen pesimärauhaa parannetaan asettamalla pesimäaikaista liikkumisrajoituksia valituille kohteille. Alueella suojellaan lisäksi pitkään jatkuneen kalastuselinkeinoon ja merenkulun luomia kulttuuriympäristöjä rakennuksineen ja rakenteineen sekä alueella olevia kiinteitä muinaisjäänneksiä. Alueella turvataan ammatti- ja virkistyskalastuksen harjoittamisen edellytykset. Virkistystä ja veneilyä palvelevaa varustusta ylläpidetään ja parannetaan yhteistyössä alueen toimijoiden ja ruotsalaisten kanssa.
Kehittämisperiaate	Laki 537/91, Natura VNP 20.8.1998 (FI 130 0301 Perämeren kansallispuisto) Säilytetään luontoarvot. Kehitetään virkistyskäyttömahdollisuuksia. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti luonto- ja maisema-arvoihin sovitteen.

Kunta	PELLO, TORNIO, YLITORNIO, PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4051 TORNIONJOKI - MUONIONJOKI		
Aluekuvaus	<p>Tornionjoen – Muonionjoen NATURA 2000 -verkostoon kuuluvan Suomen puoleisen vesistöalueen vesipinta-ala, lukuun ottamatta Tengeliönjoen vesistöaluetta, on noin 32 000 ha. Tengeliönjoen vesistöalue ei kuulu alueeseen, koska se on rakennettu voimatalouskäyttöä varten. Myös Martimojoen ja Liakanjoen vesistöalueet on rajattu alueen ulkopuolelle, koska niiden luonnontila on ruoppauten, perkausten ja ojitusten vuoksi voimakkaasti muuttunut. Tornion – Muonionjoen vesistöalue on valittu verkostoon luontotyypin ”Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit” vuoksi ja n. 70 % siitä kuuluu boreaaliseen ja 30 % alpiiniseen vyöhykkeeseen. Jokireitin pituus Kilpisjärveltä Perämerelle on yhteensä noin 500 km. Koko Suomen puoleisen vesistön jokipituus on yhteensä 3 600 km. Jokireitin ylin osa, Könkämäeno, saa alkunsa Kilpisjärvestä 473 m korkeudesta ja se laskee Käsivarren tunturiylänköä pitkin noin 90 km:n matkalla 142 m. Könkämäenon ja toisen latvahaaran Lätäsenon yhtyessä Kaaresuvannon yläpuolella joki saa nimekseen Muonionjoki. Muonionjoen pituus on yhteensä 230 km ja putouskorkeutta tällä jaksolla on 205 m. Muonionjoki laskee Lappeen kohdalla Ruotsin puolelta tulevaan Tornionjokeen. Tornionjoen pituus Muonionjoen yhtymäkohdasta mereen saakka on 180 km ja putouskorkeutta tällä suhteellisen alavalla Tornionjokilaakson alueella on 126 m.</p> <p>Huomattavimpia Tornion – Muonionjoen Suomen puoleisia sivujokia ovat Lätäseno, Jietajoki, Tarvantojoki, Palojoki, Jerisjoki, Äkäsjoki, Ylläsajoki, Naamijoki ja Martimojoki. Suurimmat järvet vesistöalueella ovat Kilpisjärvi, Jerisjärvi ja Äkäsjärvi. Tornionjokilaakso rannikolta Pellon korkeudelle saakka on suurimmaksi osaksi maatalouden muovaamaa kulttuurimaisemaa.</p> <p>Tornionjokilaakso Tornion kaupungin pohjoispuolelta lähelle Ylitornion taajamaa kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Tornion – Muonionjoki on Kalixjoen ohella ainoa Suomen ja koko EU:n säännöstelemätön suuri (keskivirtaama yli 350 m³/s) jokivesistö. Veden laatu vesistöalueella on suurimmaksi osaksi hyvä tai erinomainen. Alueella elää luontodirektiivin mukainen saukko.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko</p>		
Varausperuste	Natura VNP 8.5.2002 (FI 130 1912 Tornionjoen - Muonionjoen vesistöalue)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot. Kehitetään ohjattua virkistyskäyttöä ja opastusta.		

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4052 MUSTA-AAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan ja Simon kunnissa, n. 4 km Maksniemestä pohjoiseen. Kohteella tavataan edustavia rimpilettoja. Suotyypeistä myös lettonevat ja saranevat ovat kohteelle tyypillisiä. Alueella on myös pienehköjä, dystrofisia järviä sekä puroja. Merkittävä eteläisen Perä-Pohjolan aapasuo. Musta-aapa kuuluu soidensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset järvet ja lammet (3 %), aapasuot (70 %), puustoiset suot (27 %).</p>		
Varausperuste	Natura VNP 20.8.1998 (FI 130 0507 Musta-aapa) Soidensuojelun perusohjelma, VNP 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4053 KIRVESAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaassa n. 14 km Laurilasta itään. Laaja, paikoitellen hyvin vetinen aapasuo, joka on tyypiltään saranevaa, lyhytkortista nevaa ja rimpinevaa. Suolla on joitakin metsäisiä, soistuvia saarekkeitä ja koivuvaltaista korpeakin esiintyy. Paikoin jänteistä ja rahkaista. Kirvesaapa kuuluu Pohjois-Pohjanmaan aapasoihin.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (5 %), letot / (10 %), aapasuot (65 %), puustoiset suot (20 %)</p>		
Varausperuste	Natura VNP 20.8.1998 (FI 130 0505 Kirvesaapa) Soidensuojelun perusohjelma, VNP 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4054 MARTIMO AAPA-LUMIAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan ja Simon kunnissa, n. 15 km Simon Asemakylästä pohjoiseen. Yksi Pohjois-Suomen tärkeimpiä suoluonnon suojelukohteita. Erittäin tärkeä uhanalaisille lintulajeille. Alue on erittäin monimuotoinen luonnontilaiseen suoluonnon keskittymä. Aapasoiden ohella alueella on myös edustavia keidassoita. Ravinteikkaan kallioperän alueella esiintyy myös lettoja. Alueen luonnontilaiset metsät ovat edustavia vanhoja metsiä. Alueeseen kuuluu soidensuojelualueen etelärajan rajoittuva Kontiokummut -niminen vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva alue. Lisäksi alueella Ramsar-alue (suo).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), keidassuot (10 %), vaihettumissuot ja rantasuot (<1 %), letot/<1 %, aapasuot (50 %), kasvipeatteiset silaattikkalliot (<1 %), boreaaliset luonnonmetsät (6 %), puustoiset suot (10 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ilves, karhu, saukko, susi LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuiikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurku-uikku, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö,</p>		

	uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia
	Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (2008), jonka mukaan suunnittelualueen kävijämäärän oletetaan kasvavan siten, että vuoteen 2015 mennessä kokonaismäärä on noin 30 000 (nykyisin noin 14 000 henkilöä). Virkistyskäytön kehittämisen tavoitteena on, että nykyistä palveluvarustusta parantamalla ja harkitulla lisärakentamisella luodaan edellytykset käyntimäärän kasvulle. Lisääntyneet kävijät ohjataan pääosin reitistölle opastuksella ja hyvällä palveluvarustuksella. Reitistöä ja muuta palveluvarustusta täydennetään ainoastaan virkistysvyöhykkeellä. Suunnittelualueen ja sen lähialueen nykyinen palveluvarustus pidetään hyvässä kunnossa. Mahdollisesta rakentamisesta, kuten uusista reiteistä ja rakenteista, tehdään erillinen toimenpidesuunnitelma.
Varausperuste	Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1602 Martimoaapa- Lumiaapa- Penikat)
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot. Kehitetään opastettua retkeilyä. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti alueen luonto- ja maisema-arvoihin sovitteen.

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4055 ISO-SAARISUO-HOIKKASUO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kuivaniemen ja Simon kunnissa, n. 10 km Simon Asemakylästä koilliseen. Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva heikkojärteinen suokohde. Suotyypit: mm. lyhytkortinen neva, kalvakkaneva, rimpineva. Iso-Saarisuo – Hoikkasuo – Musta-aapa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: keidassuot (<1 %), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1 %), aapasuot (60 %), boreaaliset luonnonmetsät (1 %), puustoiset suot (35 %)		
Varausperuste	Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1604 Iso Saarisuo – Hoikkasuo)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4056 VEITTIAPA		
Aluekuvaus	Alue muodostuu kahdesta palstasta ja ne sijaitsevat Kuivaniemen ja Simon kunnissa, n. 20 km Simon Asemakylästä koilliseen. Veittiaapa on pääasiassa vaikeakulkuista rimpinevaa. Pinnanmuodoiltaan se on tasainen. Jänteet ovat hyvin matalia ja katkeilevia. Luujärvien ympäristössä karut nevat, rämeet ja vesistöt muodostavat maisemallisesti kauniin kokonaisuuden. Ristiaavalla ja Lähdesuon pohjoisosassa vallitsevana suotyypinä ovat suursaranevat. Lähdesuo on pinnanmuodoltaan loiva rannesuolaakso. Kasvillisuus on liikkuvan veden vuoksi usein rehevää. Alueella tavataan paikoin runsaasti mm. kammekkäkasveja. Hömmönojan varret ovat koivuvaltaista korpea. Laaja rimpineva-alue on linnustollisesti hyvin monipuolinen ja arvokas. Veittiaapa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (5 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (85 %), boreaaliset luonnonmetsät (1 %), puustoiset suot (5 %)		
Varausperuste	Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1603 Veittiaapa)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4057 RUNKAUKSEN LUONNONPUISTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee n. 30 km Tervolan kirkonkylästä itään, johon kuuluu kaksi erillistä palstaa, Ahma-aapa Simossa ja Hattuselänaapa Tervolassa. Alue on pääasiassa aapasuo-, suo- ja metsäluonnon suojelualuetta. Pääosan muodostavat aukeat nevat, jotka ovat tyyppiltään vaihtelevia ja kaikki koskemattomassa luonnontilassa. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), keidassuot (2 %), letot (1 %), aapasuot (40 %), boreaaliset luonnonmetsät (<1 %), puustoiset suot (20 %)		
Varausperuste	Laki 634/56 ja 674/81 Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1601 Runkaus)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot. Kehitetään opastettua retkeilyä. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti alueen luonto- ja maisema-arvoihin sovitteen.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4058 SAARIAAPA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon pohjoisosassa Saariaavalla. Saariaapa on varsin tyypillinen aapasuomuodostuma. Aapa-alueen ympärillä on rämementyä kasvava rämevyöhyke. Jännemuodostus on selväpiirteinen. Suon keskustassa rämeet ovat vetisiä ja yleensä suurialaisia. Saariaapa kuuluu Pohjois-Pohjanmaan aapasoihin. Alue on hyvä lintusuo. Natura-alueeseen kuuluu Saariaavan alue, joka on soidensuojeluohjelmassa. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), keidassuot (20 %), aapasuot (68 %), boreaaliset luonnonmetsät (20 %), puustoiset suot (16 %)		
Varausperuste	Laki 851/88, Soidensuojeluohjelma		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO, KEMI, TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4059 PERÄMEREN SAARET		
Aluekuvaus	<p>Alue muodostuu Kemin, Tornion, Simon, Kuivaniemen, Iin, Haukiputaan, Oulun, Oulunsalon ja Hailuodon edustalla olevista saarista, luodoista ja matalikoista.</p> <p>Alueella esiintyy runsas ja monipuolinen linnusto. Kasvilajistoon kuuluu merenrantojen tyyppilajistoa ja ruijanesikkoryhmän lajeja. Perämeren saaristoon kuuluu lukuisia edustavia merenrantaniittyjä, lehtomaisia alueita, hiekka- ja kivikkorantoja sekä dyynirantoja. Alueelle on tyyppillistä maankohoamisilmioista johtuva rantojen jatkuva muuttuminen. Erityisesti Krunnit on merkittävä lintualue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: jokisuistot (1 %), rannikon laguunit (<1 %), merenrantaniityt (3 %), Itämeren hiekkarannat (1 %), variksenmarjadyynit* (<1 %), maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden luonnontilaiset metsät (1 %), vedenalaiset hiekkasärkät (<1 %), kivikkorannat (3 %), variksenmarjadyynit* (<1 %), ulkosaariston saaret ja luodot (<1 %), kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit* (<1 %), runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt* (1 %), lehdot (<1 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: rahkiainen, ruijanesikko, uossarpio</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: allihaka, ampuhaukka, hiiripöllö, etelänsuosirri, kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kaulushaikara, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, mehiläishaukka, mustakurku-uikku, palokärki, pikkujoutsen, pikkulepinkäinen, pikkulokki, pikkutiira, räyskä, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, teeri, uivelo, vesipääsky. Alueella 6 uhanalaista lajia.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0302 Perämeren saaret)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot ja sovitetaan yhteen saaristomatkaillen kehittämisen kanssa.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4060 KOKONJÄRVI-KORPIJÄNKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simossa n.2 km Maksniemestä pohjoiseen.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva nuori luhtaletto.</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4062 RIMPIJÄRVI-UUSIJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon ja Kuivaniemen kunnissa, n. 20 km Simon Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Alue on yksi edustavimpia Pohjois-Pohjanmaan rimpisoita, jolla on hyvin edustava linnusto. Alueella on sekä aapa- että keidassoita. Suoalueen vaihtelevuutta lisäävät useat suolammet ja -järvet, jotka ovat tärkeitä linnustolle. Rimpisuon ja Jäkälsuon välissä on metsäsaarekkeiden muodostama "vyö". Alueen eteläosassa sijaitsevasta Uusijärvestä laskee puro etelään lisäten alueen suovalikoimaan myös hieman rehevyyttä. Alue on suojeltu soidensuojeluna.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), pikku joet ja purot (<1 %), keidassuot (10 %), aapasuot (85 %), silikaattikalliot (<1 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, hiiripöllö, huuhekaja, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, palokärki, pohjantikka, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Alueella 1 uhanalainen laji.</p>		
Varausperuste	Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI1101405 Rimpijärvi – Uusijärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4063 KUIVASJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simossa n. 40 km Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Kuivasjärvi on Simojokeen laskevan Kuivasojan sivuhaaran erämainen latvajärvi. Se on huomattavalta osalta soiden ympäröivä varsin karu järvi. Kasvillisuusvyöhykkeet ovat melko kapeat. Alueella on edustava vesilinnusto, johon kuuluu runsaana esiintyvä harvinaisuus.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (80 %), vaihtumissuot ja rantasuot (5 %), puustoiset suot (12 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurku-uikku, ppy, sinisuohaukka, suokukko, uivelo</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1611 Kuivasjärvi) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO, TERVOLA, YLITORNIO, ROVANIEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4064 KILSIAAPA - RISTIVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Rovaniemen, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnissa Vaajärven ympäristössä.</p> <p>Kilsiaapa ja Ristiaapa ovat laajoja moniosaisia Pohjanmaan aapoja. Suotyypeistä rimpinevat ovat vallitsevia, mutta myös kalvakkanevoja esiintyy. Vaajoen varressa on tulvaisia ruoho- ja heinäkorpia. Tärkeä suolintujen pesimäalue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), vaihtumissuot ja rantasuot (1 %), letot (<1 %), aapasuot (60 %), boreaaliset luonnonmetsät (14 %), boreaaliset lehdot (<1 %), puustoiset suot (7 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: sauikko, lapinleikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhekaja, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, ppy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p>		
Varausperuste	Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1810 Kilsiaapa – Ristivuoma)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4065 JÄNKKÄJÄRVI, LYLJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään. Valuma-alueeltaan pieniä, laajahkon saraniittyvyöhykkeen omaavia järviä. Ruohikkovyöhykkeen muodostaa pääasiassa järvikorte. Lyljjärvestä on löytynyt harvinaisuus, ristilimaska. Linnuston monipuolisin ryhmä on vesilinnut. Näiden joukossa on mm. eteläisiä vesilintulajeja. Molemmat järvet ovat rauhallisia erämaajärviä.		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4066 MELLAJOEN ALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään. Alueen läpi kulkee tie ja sähkölinja. Suolla on muutamia kuivatusoja (tien läheisyydessä). Alueella on uhanalaisia lettoja (lettokorpi, lettoräme, rimpiletto, lettoneva). Mellajoki kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Uhanalaisia suotyyppisiä (lettoja). LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (5 %), aapasuot (28 %), borealiset luonnonmetsät (10 %), puustoiset suot (45 %), turvametsät (10 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleikki, alueella 1 uhanalainen laji LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, varpuspöllö		
Varausperuste	Asetus 801/85, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2101 Mellajoki)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4067 ROMPAITTEN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 47 km Aavasaksalta itään. Romppaat -vanhojen metsien alueella metsät ovat poikkeuksellisen reheviä ja runsaspuustoisia kuusikoita, joissa on runsaasti haapaa ja muita lehtipuita. Lahopuuta on runsaasti. Paloromppaan lehdon alueella kasvillisuus vaihtelee vallitsevista tuoreista GDT- ja GT-lehdoista (kurjenpolvi-imarretyyppin- ja metsäkurjenpolvityypin lehto) kosteisiin GFIT-lehtoihin (metsäkurjenpolvi-mesiangervotyyppin -lehto) sekä lehtokorpiin. Valtapuuta on kuusi, jonka joukossa paikoin runsaasti myös mäntyä ja etenkin notkelmissa lehtipuista: koivua, haapaa, raitaa, pihlajaa ja harmaaleppää. Tuoreromppaan soidensuojelualue on kehittynyt vaaran rinteiden painanteisiin, puron rannoille ja lähteikköihin. Kalkkipörsäisyydestä johtuen alueella on runsaasti erityyppisiä lettolajikkuja. Alueen kasvillisuus on poikkeuksellisen edustava. Romppaat ovat Lapin kolmion alueella sijaitseva monimuotoinen metsä- ja suoluontokokonaisuus. Romppaat -alue muodostuu Tuoreromppaan perustetusta soidensuojelualueesta (SSA), Paloromppaan perustetusta lehtojensuojelualueesta (LHA) sekä Kuusikkoromppaan alueesta, joka kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan (LHO) ja -Romppaat -nimisestä vanhojen metsien suojeluohjelmaan (VHO) kuuluvasta alueesta. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), letot (<1 %), aapasuot (49 %), kasvipeitteiset kalkkikalliot (<1 %), borealiset luonnonmetsät (16 %), borealiset lehdot (30 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lettorikko, alueella on 2 uhanalaista lajia LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, suokukko, varpuspöllö		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2107 Romppaat) Vanhat metsät VNp 27.6.1996		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4070 KARHUJUPUKKA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva pienehkö, vaaran rinteiden reheväkäksi kangasmetsäksi vaihtuva kasvistollisesti arvokas lettoalue. Suotyyppit: korpiräme, nevakorpi, lettoräme, rimpiletto, lehtokorpi, koivuletto.		
Varausperuste	Laki 676/81.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4071 MUSTIAAPA - KAATTASJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Rovaniemen ml:n ja Ylitornion kunnissa, n. 57 km Aavasaksalta itään. Alueen suot kuuluvat Pohjanmaan Aapasuovyöhykkeeseen. Mustiaavan rimpisessä keskiosassa on kuitenkin jo selvä peräpohjalainen leima. Mustiaavan pohjoisosissa on suon reunoilla nevarämeitä, matalajärven suunnassa laajaltikin. Avosuot ovat ruohoista tai varsinaista rimpinevaa, paikoin suursaranevaa. Natura-alue koostuu Mustiaapa – Kaattasjärven alueesta, joka kuuluu soidensuojeluohjelmaan. Pieni osa tästä alueesta kuuluu myös vanhojen metsien suojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (9 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), aapasuot (70 %), borealiset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (10 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ilves, karhu, saukko, alueella 2 uhanalaista lajia LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo. Alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Laki 851/88, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1301 Mustiaapa – Kaattasjärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4073 KÄÄRMEAAVAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 37 km Asemankylästä koilliseen. Käärmeaapa on luonnontilainen suoalue, jonka metsäsaarekkeet ovat myös luonnontilaisia ja niissä on paljon lahoppuustoa. Metsäsaarekkeissa on paikoin runsaasti lahoavaa haapaa ja koivua. Suoalue on rehevää, osaksi lettoa, ja erittäin märkää. Hanhien lepäily ja ruokailualue. Käärmeaapa kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Lisäksi alueeseen kuuluu		

Varausperuste	soidensuojelun perusohjelman täydennysesityksen mukainen alue vanhojen metsien ohjelmarajauksen pohjoispuolella. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), keidassuot (20 %), aapasuot (68 %), boreaaliset luonnonmetsät (8 %).
Kehittämisperiaate	LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1606 Käärmeaapa) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996 Säilytetään luontoarvot.

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4074 HATTUSELÄN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 50 km Asemankylästä koilliseen. Hattuselän metsät ovat noin 150-vuotiaita, reheviä mäntyvaltaisia sekametsiä. Tyypillisiä ovat erittäin järeät vanhat haapametsiköt, joista on löydetty useita uhanalaisia kovakuoriaislajeja. Metsät ovat luonnontilaisia ja niissä on runsaasti lahoppuita. Alueella on tehty lannoituksia 1970-luvulla. Hattuselän alueella esiintyy useita uhanalaisia lajeja. Natura-alueeseen kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva Hattuselän alue. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), keidassuot (20 %), aapasuot (68 %), boreaaliset luonnonmetsät (20 %), puustoiset suot (16 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1612 Saariaapa – Hattuselkä) Vanhat metsät, VNp 27.6.1997		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4076 MELTOSJÄRVET - PYSÄJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 42 km Aavasaksalta koilliseen. Meltosjärvet ja Pysäjärvet ovat vesialueeltaan matalia ja kasvillisuusvyöhykkeiltään laajoja järviä. Ruoikkovyöhykkeen muodostava järvikortte on levinnyt vesialueiden keskellekin. Linnusto on poikkeuksellisen runsasta, myös rantalinnusto on edustava. Järvet ovat myös hyvin huomattava muuton- ja sulkasadon aikainen kerääntymisalue. Meltosjärven pintaa on nostettu, mutta sillä ei ole ollut haittaa linnustolle. Meltosjärvet – Pysäjärvet -alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihtumissuot ja rantasuot (40 %). LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2104 Meltosjärvet – Pysäjärvet) Lintuvesiensuojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4077 AHVENJÄRVI - LEHDONJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 24 km Aavasaksalta itään. Järvet ovat Tengeliöjoen vesistön sivuhaarojen latvajärviä. Järvet ovat matalia, pääosin rämeiden ja mäntymetsien ympäröimiä humusjärviä. Ahvenjärveä on aikoinaan laskettu ja järveä ympäröivät paikoin leveät pensaikko- ja saraniittyvyöhykkeet. Myös järvikortetta esiintyy runsaasti molemmilla järvillä. Järvien yhteinen linnusto on melko monipuolinen. Lajistoon kuuluu sekä eteläisiä että pohjoisia lajeja. Valtakunnallisessa lintuvesiensuojeluohjelmassa alue oli arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi. Alueella pesii ja aluetta käyttää ruokailu- tai levähdysalueena lintudirektiivin mukaisia lajeja. Ahvenjärvi – Lehdonjärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihtumissuot ja rantasuot (15 %), puustoiset suot (12 %). LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, uivelo, vesipääsky.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2108 Ahvenjärvi – Lehdonjärvi) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4078 HÄMEENVUOMA-SALAMALOMPOLONVUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 28 km Aavasaksalta kaakkoon. Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva lajistollisesti arvokas suo. Suotyypit: mm. saraneva, rimpineva, nevaräme, lettokorpi, koivuletto ja rimpiletto.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4080 PITKÄJÄNKÄ-RYTIJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 20 km Aavasaksalta kaakkoon. Suolunnon suojelualue.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4081 HEINIVUOMA-PIETINUUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 12 km Aavasaksalta kaakkoon. Heinivuoman keskusta on neavilla (Eriophorum angustifolium) -rimpeä. Jännemuodostus on heikkoa. Pääasiassa suotyyppeä on suursara- tai saranevaa. Sammalpeite on enimmäkseen yhtenäinen ja koostuu nevoille tyyppillisistä rahkasammalista. Aapaa ympäröi laaja rämevyöhyke. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Heinivuoma – Pietinuuoma kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), aapasuot (45 %), borealiset luonnonmetsät (4 %), puustoiset suot (50 %).		
Kehittämisperiaate	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2103 Heinivuoma – Pietinuuoma) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4082 SUSIROVA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Rovaniemen ja Ylitornion kunnissa Ylitornion taajamaasta noin 64 km koilliseen. Alueen metsät ovat yli 200-vuotiaita männiköitä ja kuusikoita.		
Varausperuste	Vanhat metsät, Vnp 27.6.1996		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4083 PERÄVAARANUUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 10 km Aavasaksalta koilliseen. Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuoluntuonon kuuluva suoalue.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4084 KAINUUNKYLÄN SAARET		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 10 km kirkonkylästä etelään. Alue on Tornionjoen suurin suvantoalue. Joki jakaantuu useaksi haaraksi, joiden väliin jää kymmenkunta isoa saarta. Saaret ovat suurimmaksi osaksi tulvaniittyjä. Uloimpana vesirajassa on suursaratulvaniittyjä, jossa valtalajeina ovat vesisara ja viiltosara. Ylempänä on luhtaisia tulvaniittyjä ja saratulvaniittyjä, joissa valtalajeina ovat mm. ruokohelpi, viitakastikka ja nurmilauha. Kauempana vesirajasta saaret muuttuvat pensaikkoisiksi. Saaret ovat touko-kesäkuun tulvahuippuina veden peitossa 90–100 %:sti. Alueella pesii ja aluetta käyttää ruokailu- tai levähdysalueena lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Kosteikoille ominaisia lajeja kohteella pesii yhteensä 36. Kohde on pesimälinnustoltaan Lapin arvokkain lintuvesi. Alue on yksi koko Suomen laajimmista tulvaniittyalueista. Alue on Ramsar-alue (lintujärvi). Kainuunkylän saaret kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (30 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (65 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: pohjansorsimo. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 1 uhanalainen laji. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2105 Kainuunkylän saaret) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4085 KORTTOJÄRVI		
Aluekuvaus	Korttojärvi sijaitsee Torniossa Korttovaaran ja Kaakamavaaran väliin jäävällä suoalueella, noin 18 km koilliseen Karungin kylästä. Korttojärvi on yksi Kaakamojen latvajärvistä. Järven alue on laakeata ja umpeenkasvu on edennyt melko pitkälle. Saraniittyvyöhyke on hyvin laaja, ruohikkovyöhykkeen valtalaji on järvikorte. Korttojärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4086 HURUJÄRVI – ISO-MUSTAJÄRVI		
Aluekuvaus	Luonnonsuojelualue käsittää kaksi palstaa. Hurujärvi ja Iso Mustajärvi sijaitsevat Tornionjoen sivuhaaran Liakanjokeen laskevan Mustajoen latvoilla. Molempien järvien ympäristö on alavaa ja vesialue matalaa. Lajistoon kuuluu sarojen lisäksi mm. kurjenjalka ja järvikorte sekä paikoin pajut. Järvet kuuluvat kansalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Natura 2000 -suojelualue verkostoon luonto- ja lintudirektiivin perusteella. Luontodirektiivin mukaiset arvokkaat luontotyypit alueella ovat: humuspitoiset lammet ja järvet sekä vaihtumissuot ja rantasuot. Järvillä on maakunnallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (74 %), vaihtumissuot ja rantasuot (26 %). LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, sinisuohaukka, suokukko, uivelo.		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1909 Hurujärvi – Iso-Mustajärvi) Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4087 SATTAVUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Torniossa noin 17 km Karungista koilliseen (itään). Sattavuoma on tärkeä Lapin kolmion suokohde, jossa suon pohjoisosissa on pääosin karuja suotyyppisiä, sararämettä ja lyhytkorsinevaa. Keski- ja eteläosat ovat rehevien suotyyppien mm. koivulettojen hallitsemia. Suota kiertää karuhko nevakorpivyöhyke. Sattavuoma kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan (SSO). LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: aapasuot (85 %), boreaaliset luonnonmetsät (1 %), puustoiset suot (10 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kiiltosirppisammal.		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1902 Sattavuoma) Soidensuojelun perusohjelma VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4088 VAARAJÄNKÄ - ROVAJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Torniossa noin 10 km Karungista kaakkoon. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva rehevä rämeitä ja korpia sekä lettoja käsittävä suoalue. Suotyyppit: mm. neva-räme, saraneva, rimpineva, tulvaneva, ruoho- ja heinäkorpi, lettokorpi ja koivuletto. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: aapasuot (23 %), puustoiset suot (48 %).		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1901 Vaarajänkä – Rovajänkä) Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4091 RAKANJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion keskustasta noin 10 km koilliseen. Kohde edustaa rehevää ja monipuolista lettosuoluntoa. Eteläosissa luhtaisia lettoalueita ja pohjoisempana avointa rimpilettoa. Reunoilla lettokorpea. Pääosin avosuota, jonka raja kivennäismaahan suhteellisen jyrkkä. Kasvilajisto on Pohjois- Pohjanmaan aapasoiille tyyppillisesti rikas ja monipuolinen. Myös linnustollisesti arvokas ja monipuolinen kohde. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Rakanjänkä kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (20 %), aapasuot (60 %), boreaaliset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (12 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kiiltosirppisammal. Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1904 Rakanjänkä) Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4093 KUSIAISKORPI-PALAJÄNKÄ-ALKUMAA		
Aluekuvaus	Alue muodostuu neljästä palstasta ja ne sijaitsevat Tornion keskustasta noin 12 km koilliseen. Isokummunjängän pohjoisosissa erittäin reheviä lettoja. Tärkeä Lapin kolmion lettokohde. Suotyyppit: nevakorpi, lettoräme ja koivuletto. Alue kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), letot (15 %), aapasuot (38 %), puustoiset suot (40 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki. Alueella 1 uhanalainen laji. Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1903 Kusiaiskorpi, Palo-Isokummun jänkä, Alkumaa) Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4094 KARSILONMAA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Torniossa noin 12 km keskustasta koilliseen. Edustava lettosuo. Kivennäismaan rajalla rehevä lehto vaihtettu lettokorveksi, jossa puustona kuusta, koivua ja katajaa. Avosuo-osa on varsinaista lettoa ja paikoin rimpilettoa. Kasvilajisto monipuolinen. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Karsilonmaa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan (SSO). LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (40 %), boreaaliset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (40 %).		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1908 Karsilonmaa) Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4096 PAJUNKARI-UKSEI-ALKUNKARINLAHTI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion päätaajaman välittömässä läheisyydessä taajamasta kaakkoon. Alue on Tornionjoen sivuhaarojen ja Liakanjoen matalaa jokisuotia. Pajukari on tyyppillinen maankohoamisrannikon saari, jonka sisäosissa on katajikkonummea sekä pihlaja-, tuomi- ja leppävaltaista metsää. Pienemmät saaret kasvavat pensaikkooa ja kaikkia saaria kiertää kapea niittyvyö. Suurin osa vesialueesta on noin metrin syvyistä. Loppukesällä siitä noin 20 % on järvikaislakasvuston peittämää ja lähes joka paikassa kasvaa upos- ja kelluslehtisiä vesikasveja. Alkunkarinlahden alue on entistä Tornionjoen maatuva lasku-uomaa, jossa vedenpinta vaihtelee tulvan ja meriveden korkeuden mukaan. Pesimälinnuston perusteella alue on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi. Alue on kansainvälisesti arvokas muutonaikainen ruokailu- ja levähdysalue (luokka I) ja hyvin huomattava sulkasadonainainen kerääntymisalue (luokka I) kohteelle kerääntyvien vesilintumäärien perusteella. Pajukari – Uksei – Alkunkarinlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: jokisuistot (75 %), Itämeren boreaaliset rantaniityt (2 %), maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden luonnontilaiset metsät (8 %).		

Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ruijanesikko, laaksoarho. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuonhaukka, sinirinta, suokukko, suopöllö.
Kehittämisperiaate	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1911 Pajukari – Uksei - Alkunkarinlahti) Lintuvesien suojeluohjelma VNp. 3.6.1982 Säilytetään luontoarvot.

Kunta	TERVOLA, KEMINMAA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4097 SUURIPÄÄN ALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan ja Tervolan kunnissa, n. 30 km Laurilasta koilliseen. Alue muodostuu Suuripään soidensuojelualueesta ja Saaranjoen lehtojensuojelualueesta. Suotyypiltään enimmäkseen rimpinevaa ja lyhytkortista nevaa käsittävä suoalue. Myös keidassuomaisia piirteitä esiintyy paikoitellen. Alueella on monipuolinen ja runsas linnusto. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (<1 %), letot (<1 %), aapasuot (30 %), boreaaliset lehdot (1 %), puustoiset suot (50 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kiiltosirppisammal, isonuijasammal, alueella 1 uhanalainen laji. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pikku-lokki, sinisuonhaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, 13.4.1989		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4100 OLLANKAOJAN LÄHTEET		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolassa, n. 19 km kirkonkylästä itään. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva, alueen laajojen lettosoiden viimeinen luonnontilainen osa-alue. Suotyypit: saraneva, lettoraime, lettokorpi, koivuletto ja rimpiletto.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA, KEMINMAA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4101 JOUTSIJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolassa, n. 17 km kirkonkylästä kaakkoon. Suuripään suoalue on tyyppiltään enimmäkseen rimpinevaa ja lyhytkortista nevaa. Yleisiä lajeja itäosan rimmillä ovat mm. järviruoko ja suoputki. Saaranjoen varsilla sijaitseva lehtoalue on kapea, mutta edustava ja erämainen. Joessa on paljon lamparemaisista suvantoja, välissä pieniä koskia ja niiden alla niittyjä. Kasvillisuus on pääosaksi rehevää tulvalehtoa, lisäksi GOFit- (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi) ja GOMaT-lehtoja (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi) sekä reheviä korpia. Jokivarren puusto on lehtipuuvaltaista: harmaaleppä, koivu, haapa, pihlaja, raita ja halava; joukossa myös kuusta. Tärkeä Lapin kolmion suo- ja lehtokohde. Suuripään alue käsittää: soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Suuripään alueen, lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvan Saaranjoen lehtoalueen, lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvan Joutsijärven sekä ohjelmiin kuulumattomia alueita Suuripään soidensuojeluohjelmaan kuuluvan alueen keskellä n. 950 ha.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1811 Suuripään alue) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4102 HEINÄJÄNKÄ-KARHUAAPA-KOKONRÄME		
Aluekuvaus	Alue käsittää kaksi palstaa, jotka sijaitsevat Tervolassa, n. 15 km kirkonkylästä koilliseen. Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Kohteeseen kuuluvia lehtoalueita on kolme: Pukinselän lehdot, Ruutanaharjun lehdot ja Kaitaharjun kärhölehto. Puusto on lehtipuuvaltaista, mutta paikoin kuusikin on runsas. Tärkeä Lapin kolmion soiden- ja lehtojensuojelukohde. Alueella kasvavat vuoriloikko, sormisara, puna- ja mustakonnanmarja, siperiankirjosara ja lehto-orvokki ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonrämeen Natura-alue käsittää: soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Heinijänkä – Karhuaapa – Kokonrämeen alueen, lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat Pukinselän lehdot, Ruutanaharjun lehdot ja Kaitaharjun kärhölehdon sekä Kilpelän, Raemäen ja Kaidanharjun yksityiset suojelualueet. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: keidassuot (15 %), letot (37 %), aapasuot (10 %), boreaaliset luonnonmetsät (3 %), puustoiset suot (30 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4103 PISAVAARAN LUONNONPUISTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Rovaniemen maalaiskunnan ja Tervolan kunnissa, n. 20 km Tervolan kirkonkylästä koilliseen. Puiston maisemia hallitsevat jylhän komea Pisavaara koskemattomine metsineen. Kasvillisuus vaihtelee lähes kasvittomista kivikkorakoista reheviin saniaislehtoihin ja puronvarsikorpiin, vallitsevina kuitenkin kangasmaiden havumetsät. Kasvisto ja eläimistö ovat rikkaita, käsittäen useita harvinaisuuksia. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), vaihettumissuot ja rantasuot (<1 %), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1 %), letot (3 %), aapasuot (4 %), kasvipeitteiset silaattikalliot (8 %), boreaaliset luonnonmetsät (68 %), boreaaliset lehdot (3 %), Fennoskandian metsäluhdat (<1 %), puustoiset suot (14 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, kirjojokikorento, lahokapo, lapinleinikki, lettorigo, alueella 2 uhanalaista		

	lajia. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, lapinpöllö, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. Alueella 3 uhanalaista lajia.
Varausperuste	Laki 83/38, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1801 Pisavaara)
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4104 AURINGONKORPI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolassa, n. 10 km kirkonkylästä itään. Alue käsittää soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Auringonkorpi -nimisen alueen sekä kaksi lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvaa kohdetta, Kirvesmaan lehto ja Lapinjängän tervaleppäkorvet. Auringonkorpi kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Kohteeseen kuuluu lisäksi kaksi lehtoaluetta: Kirvesmaan lehto ja Lapinjängän tervaleppäkorvet. Kirvesmaan lehdon kasvillisuus on enimmäkseen tuoretta GOMaT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi). Puusto on harvennettua kuusikkoa, jossa koivikko- ja haavikkolaikkuja. Lapinjängän tervaleppäalueilla on runsaasti kookkaita tervaleppiä. Merkittävä Lapin kolmion suokohde, lehtokohteen kasvillisuus on monipuolista ja Lapinjängän tervaleppäkorvet ovat maamme pohjoisimpia edustavia lepikoita. Alueella kasvavat vuoriloikko, sormisara, puna- ja mustakonnanmarja ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (5 %), aapasuot (90 %), borealiset lehdot (1 %), puustoiset suot (4 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1813 Auringonkorpi)		
Kehittämisperiaate	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4106 VASEMMANRIIVINJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä itään. Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva suo.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4107 KONTTAKÖNGÄS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 16 km kirkonkylästä itään. Konttajoen yläjuoksulla, Könkäsenmaan ja Konttaköngään välisessä kurussa sijaitseva lehto. Kasvillisuus on uomissa ja alavissa paikoissa kosteaa kotkansiipivaltaista saniaislehtoa. Kohoumilla on pienialaisia GFIT-suurruoholehtojen ja tuoreiden GDT-lehtojen laikkuja. Vaateliaita lajeja ovat mm. mustaviinimarja, kotkansiipi, koiranvehnä, punakonnanmarja ja kaiheorvokki.		
Varausperuste	Lehtojen suojeluohjelma, VNp 13.4.1989.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4108 KURSUIEN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 36 km kirkonkylästä koilliseen. Kursujen vanhat metsät ovat pääosin yli 200-vuotiaita kuivahkon kankaan männiköitä ja kuusikoita. Männiköt ovat eri-ikäisiä ja erirakenteisia. Alueella on merkkejä vanhoista harsinnoista. Lahopuuta alueella on kattavasti.		
Varausperuste	Vanhat metsät, VNp 27.6.1996		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4109 JOKAISVUOMAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 30 km kirkonkylästä itään. Joukaisvuoman vanhat metsät ovat alavissa suosaarekkeissa olevia ikivanhoja kuusikoita, joissa ylispuuna mäntyaiheja. Suurin osa saarekkeista on luonnontilaisia, eikä niissä näy merkkejä hakkuista. Kaakkoisosassa on kaksi 1990-luvulla hakattua saarekettä.		
Varausperuste	Vanhat metsät, VNp 27.6.1996		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4111 MOINAVAARAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä kaakkoon. Moinaavaaran alueen metsät ovat pääosin yli 150-vuotiaita mäntyvaltaisia sekametsiä. Lahopuun määrä on runsas. Erittäin arvokas vanhojen metsien alue. Lukuisten uhanalaisten eliölajien esiintymispaikkoja. Kohdassa "Muuta lajistoa" mainittu punakonnanmarja on alueellisesti uhanalainen laji. Natura-alue muodostuu Yrttivuoman alueesta, joka kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (6 %), borealiset luonnonmetsät (55 %), borealiset lehdot (<1 %), puustoiset suot (3 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: sauikko, lapinleinikki.		
Varausperuste	LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji.		
Kehittämisperiaate	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4112 KOUTUSJÄRVEN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä kaakkoon. Koutusjärven alueen metsät ovat jyrkkien vaarojen kuusivaltaisia rinnemetsiä, joissa on paljon lehtipuita. Lahopuuta on runsaasti ja poikkeuksellisen kattavasti. Koutusjärvi on hyvin luonnontilainen järvi, jonka valuma-alueella ei ole kuormittavia toimintoja ja jonka vedenpinnan vaihtelut ovat luonnonmukaiset. Koutusjärvi on uposuohojärvi, jonka kasvillisuus on niukkaa. Loivilla suorannoilla on harvoja kortteikkokasvustoja, mutta jyrkillä kivikko- ja louhikorannoilla kasvillisuutta on hyvin vähän. Erittäin arvokas vanhojen metsien alue. Lukuisten uhanalaisten eliölajien esiintymispaikkoja. Natura-alue muodostuu Koutusjärven rantojensuojeluohjelmaan kuuluvasta alueesta ja Koutusjärven vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvasta alueesta.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (6 %), borealiset luonnonmetsät (55 %), borealiset lehdot (< 1 %), puustoiset suot (3 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki.</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4114 KOTAROVAN VANHAT METSÄT - KALTIOJÄNKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 11 km kirkonkylästä kaakkoon. Kaltiojäntjän suoalue on tyypillinen Pohjois-Pohjanmaan rehevä aapasuo. Hyvä aapasuo ja vanhan metsän kohde. Kotarovon alueen metsät ovat hyvin vaihtelevia; tuoreiden kankaiden kuusikoita ja reheviä, osittain lehtomaisia kuusi-koivu-sekametsiä. Metsissä on runsaasti raitoja ja haaparyhmiä. Lahopuuta on runsaasti. Kaltiojäntjän alue muodostuu Kaltiojäntjän alueesta, joka kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan ja Kotarovon alueesta, joka kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (40 %), borealiset luonnonmetsät (55 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal.</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kapustarinta, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1003 Kaltiojäntjänkä) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1003 Kaltiojäntjänkä) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981,		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4115 KÄÄRMEJUPON VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 22 km kirkonkylästä kaakkoon. Käärmejupon vanhat metsät ovat jyrkkien rinteiden runsaspuustoisia sekametsiä, joissa on runsaasti lahopuuta. Käärmejupon ympäristössä on tasaisempaa ja männiköitä on harsittu 1920–1930 luvuilla.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (6 %), borealiset luonnonmetsät (55 %), borealiset lehdot (< 1 %), puustoiset suot (3 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki.</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Vanhat metsät, VNp 27.6.1997		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4116 YRTTIVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 14 km kirkonkylästä kaakkoon. Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva suoalue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13 %), vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), aapasuot (6 %), borealiset luonnonmetsät (55 %), borealiset lehdot (< 1 %), puustoiset suot (3 %).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki.</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4142 PELLOJÄRVI-SÄYNÄJÄJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 3 km kirkonkylästä kaakkoon. Valtakunnallisesti arvokas lintuvesien suojelukohde. Alueella on monipuolinen kasvillisuus, valtalajeja järvikorte ja kaisla. Myös kelluslehtisiä uposkasveja on runsaasti. Voimakkaasta vedenpinnan vaihtelusta johtuen pesiviä lintuja on niukahkosti. Järvialueen merkitys muuinaikaisena levähdyspaikkana on huomattava.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (20 %), vaihtumissuot ja rantasuot (5 %).</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia.</p>		

Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1005 Pellojärvi – Säynäjärvi) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4144 PAAMAJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 15 km kirkonkylästä etelään. Valtakunnallisesti arvokas lintuvesien suojelukohde. Valuma-alueeltaan pieni, matala järvi, jossa laajat kasvillisuusvyöhykkeet. Järvikortteen ohella valtalajeja ovat myös järvikaisla ja -ruoko. Linnusto on monipuolinen. Lajistossa on monia lintuvesien tyyppilajeja. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: humuspitoiset lammet ja järvet (90 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ilves, karhu, saukko, susi. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kaakkuri, kalatiira, kuikka, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 1 uhanalainen laji.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1004 Paamajärvi) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4145 HYRSYVUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 27 km kirkonkylästä kaakkoon (etelään). Pohjois-Pohjanmaan rehevää aapasuoluntaa edustava suoalue. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: aapasuot (90 %), puustoiset suot (5 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleikki.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1002 Hyrsyvuoma) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4146 SIMOJOKI		
Aluekuvaus	Simojoen vesistöalueen pinta-ala on 3160 km ² ja järvisyys 5,7 %. Simojärvestä alkavan ja Perämereen laskevan Simojoen pituus on 193 km ja putousta joessa on 176 m. Noin 30–50 km Simojärven alapuolella Simojoki virtaa useiden matalien järvien, kuten Toljanjärven, Saarijärven, Saukkojärven ja Portimojärven, läpi. Simojoessa on runsaasti koskia. Koskien pituus on lähes 40 km ja yhteenlaskettu pinta-ala noin 277 ha. Koskista suurin osa ja lohikannan tärkeimmät elinalueet sijaitsevat joen keski- ja alajuoksulla. Simojoki on yksi harvoja rakentamattomia keskisuuria jokivesistöjä Suomessa. Simojoki on Tornionjoen ja Kiiminkijoen ohella ainoita jokivesistöjä, joihin Itämeren lohi nousee vielä kudulle. Simojoen vesistö ja sen suualueen merialue sisältyvät erityissuojelun vaativiin vesistöihin. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit. LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kirjojokikorento, alueella 1 uhanalainen laji. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kuikka, laulujoutsen, liro, uivelo.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1613 Simojoki)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4150 LEHMIKUMPU-RÄTYAAVAN LETTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 10 km kirkonkylästä kaakkoon. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva lajistollisesti arvokas pääasiassa lettorämettä ja lähdelettoa käsittävä letto.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4151 VINSANMAAN LETOT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion ja Tervolan kuntien alueilla noin 13 km Tervolan kirkonkylästä länteen. Edustava aapasuokohde, jolta tavataan vaihtelevia suotyyppisiä varsinaisista korvista ruoho- ja heinäkorpien kautta letto- ja nevakorpiin. Tärkeä Lapin kolmion lettokohde. Vinsanmaan letot kuuluvat soidensuojeluohjelmaan (SSO). LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (15 %), aapasuot (5 %), puustoiset suot (80 %).		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1905 Vinsanmaan letot) Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4152 KETUNPESÄNVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 19 km kirkonkylästä kaakkoon. Ketunpesävaaran pohjoispuolella, maantien ja lettorämealueen välissä sijaitseva lehtokohde, jossa on useita lähteitä ja puroja. Kasvillisuus vaihtelee laitojen tuoreista GOMaT- ja GT-lehdoista lähteenreunojen kosteisiin GFIT-lehtoihin sekä suonlaidan lähteeseen lehtokorpeen. Vaateliaita lajeja on runsaasti, mm. tervaleppä, näsiä, hapsisara, koiranvehnä, mustakonnanmarja, neidonkenkä, pussikämmekkä, tikankontti ja soikkokaksikko. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (50 %), boreaaliset lehdot (50 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 20.8.1998		

	(FI 130 1802 Ketunpesävaaran lehto) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.89
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4153 PUKINSELÄN LEHDOT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 22 km kirkonkylästä koilliseen. Aapasoiden ympäröimän kallioiden Pukinselän etelärinteessä sekä Pisajoen varressa sijaitsevat kaksi kasvillisuudeltaan monipuolista lehtokohdetta. Kasvillisuus vaihtelee lehtokorvista kosteisiin ja tuoreisiin lehtoihin, jokivarressa myös tulvalehtoihin. Puusto on lehtipuuvältaista. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, mustaherukka, vuoriloikko, puna- ja mustakannonmarja, mansikka sekä uhanalaiset lehtonoidanlukko ja tikankontti. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: keidassuot (15 %), letot (37 %), aapasuot (10 %), borealiset luonnonmetsät (3 %), puustoiset suot (30 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonrämpe)		
Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4154 RUUTANAHARJUN LEHDOT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 19 km kirkonkylästä koilliseen. Ruutanaharjun kaakkoisrinteessä sijaitsevat kaksi kalkkivaikutteista lehtoaluetta. Kasvillisuus vaihtelee rinteen tuoreista GT- ja GOMaT-lehdoista painanteiden kosteisiin GOFIT-lehtoihin ja lehtokorpiin. Puusto on edustavaa kuusivaltaista sekametsää. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, vuoriloikko, puna- ja mustakannonmarja, pussikämmekä sekä alueellisesti uhanalaiset lehtokuusama ja lehto-orvokki. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: letot (5 %), aapasuot (90 %), borealiset lehdot (1 %), puustoiset suot (4 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonrämpe)		
Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4155 KAITAHARJUN KÄRHÖLEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä koilliseen. Kaitaharjun pohjoisrinteellä, kahden luononsuojelualueen välissä sijaitseva lehtokaistale. Kasvillisuus on tuoretta lehtoa ja lehtomaista kangasta. Alueen erikoisuutena on koko maassa harvinaisen ja uhanalainen siperiankärhön elinvoimainen kasvusto. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: letot (7 %), aapasuot (15 %), borealiset luonnonmetsät (37 %), puustoiset suot (40 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: mäntyhuppukuoriainen. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonrämpe)		
Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4157 KIVIMAAN LEHDOT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 15 km kirkonkylästä pohjoiseen. Kivimaan lehtoalueeseen kuuluu kaksi lehtoaluetta. Kasvillisuustyypeistä vallitsevana on tuore GOMaT-lehto (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi), lisänä etenkin pohjoisosassa kosteaa GOFIT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi) sekä lehtokorpea. Puusto on kuusivaltaista sekametsää, lisäpuista runsaimpina harmaaleppä, koivu ja haapa. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvavat sormisara, punakannonmarja, mustakannonmarja ja lehtomatara ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. Kivimaan lehdot -alue kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: borealiset lehdot (65 %), puustoiset suot (35 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1806 Kivimaan lehdot)		
Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4158 PYHÄPORTIN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 30 km kirkonkylästä koilliseen (itään). Pyhäportin lehtoalueen kasvillisuus on kosteaa GOFIT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi), tuoretta GOMaT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi), suuruohlehtokorpea sekä kuivahkoa tulvalehtoa. Rehevimmät kohdat ovat sivupurojen varsilla. Lehtimetsät vallitsevat, runsaimpina harmaaleppä, paikoin haapaa, koivua, pihlajaa, raitaa ja tuomea. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvava tesmayrtti on alueellisesti uhanalainen laji. Pyhäportin lehto kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: borealiset lehdot (50 %).		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: laaksoarho. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1807 Pyhäportin lehto)		

Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.		
---------------------------	---	--	--

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4159 PERÄMAAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan ja Rovaniemen kunnissa noin 50 km Tervolan kirkonkylästä koilliseen (itään). Metsät ovat poikkeuksellisen järeää ja vanhaa aihkimännikköä. Sekapuustona kasvaa myös järeää haapaa, sekä paikoin runsaasti raitaa. Lahopuustoa on runsaasti. Lukuisia aarniometsien kääpälajeja. Tärkeä vanhan metsän kohde. Alue muodostuu vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvista Tuiskukivalon närheiköstä ja Perämaan alueesta. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (7 %), aapasuot (15 %), boreaaliset luonnonmetsät (37 %), puustoiset suot (40 %). LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: mäntyhuppukuoriainen.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1814 Tuiskukivalon närheikkö) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996,		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4161 VIANTIENTUEN LETTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 11 km päätaajamasta luoteeseen. Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva arvokas lettolaikku.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4163 KALLINKANKAAN LETOT, KALLINKANKAAN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, Kallinkankaan eteläpuolella. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva arvokas lettokokonaisuus rannikolla. Suotyypit: ruoho- ja heinäkorpi, lehtokorpi, koivuletto, lähdeletto. Kallinkankaan lehdon kasvillisuus on vaihtelevaa tuoreen GOMaT-lehdon ja lehtomaisen kankaan mosaiikkia. Valtapuuna kuusi, sekapuuna harmaaleppää, haapaa, mäntyä, tuomea ja pihlajaa. Vaatelaita lajeja ovat mm. näsiä, mustaviinimarja, puna- ja mustakonnamarja, neidonkenkä, pussikämmekkä ja tikankontti. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: letot (20 %), boreaaliset lehdot (40 %), puustoiset suot (40 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinsirppisammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, hiiripöllö, kuikka, kurki, lapinpöllö, laulujoutsen, liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia. Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (2009). Kallinkangas sijaitsee Keminmaan kuntataajaman välittömässä läheisyydessä, ja lähiseudun asukkaat käyttävät aluetta virkistytymiseen sekä kesällä että talvella. Oppilaitokset ja kasviharastajat hyödyntävät alueen luonnonpiirteitä esittelevää luontopolkua. Opastuksella ja palveluvarustuksella ohjataan mahdollinen käyntimäärän kasvu pääosin reiteille. Suunnitelmalla pyritään ohjaamaan käyttöä sillä tavoin, että mahdollinen kävijämäärän kasvukaan ei aiheuta uhkaa lajiesiintymien ja luontotyyppien säilymiselle.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.98 (FI 130 0501 Kallinkangas) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989,		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot ja sovitetaan yhteen ulkoilun ja virkistyskäytön tarpeet.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4164 TANSSIKOSKEN LETTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 27 km päätaajamasta koilliseen. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva hyvä tyyppikohde tien varressa. Suotyypit: lettoräme, lehtokorpi, koivuletto, rimpiletto.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4165 KOTAPALON LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 21 km päätaajamasta koilliseen. Soiden ympäröimä, Kotapalon kaakkoisosassa sijaitseva alue. Kasvillisuus on perustyyppiltään tuoretta GoMat lehtoa ja itäosassa kuivaa kielon ja lillukan luonnehtimaa lehtoa. Vaatelaita lajeja ovat mm. näsiä, hentokorte, hapsisara, sormisara, pussikämmekkä ja tikankontti.		
Varausperuste	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4167 KALTIOJÄNGÄN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 7 km päätaajamasta itään (koilliseen). Kaltiojängän koillispuolisessa rinteessä sijaitseva, kausittain hyvin kostea lehtoalue. Kasvillisuus on pääosin kosteaa, paikoin korpimaista GFIT- lehtoa, osaksi tuoretta GT- lehtoa. Puusto on alaosassa kuusivaltaista, rinteessä kuusilehtisekametsää. Vaatelaita lajeja ovat hapsisara, sormisara, mustakonnamarja, tikankontti, soikkokaksikko ja metsäorvokki. Alueelta on		

Varausperuste	löydetty myös useita mielenkiintoisia sienilajeja. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: boreaaliset lehdot (90 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia.
Kehittämisperiaate	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0503 Kaltiojängän lehto) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.

Kunta	KEMINMAA	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4168 TORNIVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 22 km päätaajamasta koilliseen. Tornivaaran länsirinteellä metsäautotien molemmin puolin sijaitseva lehtoalue. Alueella esiintyy useita vaatelaita ja alueellisesti harvinaisia ja uhanalaisia lajeja. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: boreaaliset lehdot 90 %. LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 1 uhanalainen laji.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0504 Tornivaaran lehto) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMI	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4170 AJOKSEN LETTO		
Aluekuvaus	Ajoksen syväsatama-alueella oleva arvokas, pääasiassa lettokorpea oleva ja koivulettoa käsittävä pieni letto.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4176 KALKKIMAAN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungissa noin 16 km päässä päätaajamasta koilliseen (itään). Kalkkimaan kalkkilouhoksen kaakkois- ja luoteispuolella sijaitsevat kaksi lehtoaluetta. Kasvillisuus on kalkkivaikutuksen ja vaihtelevan topografian vuoksi hyvin monipuolista. Yleisimpiä ovat tuoret ja osin kuivat kalkkivaikutteiset lehdot. Paikoin on kosteaa hiirenporras- ja suuruoholehtoa sekä lehtokorpea. Kallioilla esiintyy erityisiä kalkkikalliolehtoja. Vaatelaita lajeja ovat mm. uhanalaiset lehtonoidanlukko ja neidonkenkä.		
Varausperuste	Lehtojensuojeluohjelma VNp 13.4.1989		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4177 RUNTELIN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungissa, n.22 km koilliseen (pohjoiseen). Runtelin lehdon kasvillisuus on edustavaa tuoretta GOMaT- ja GT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi ja metsäkurjenpolttyyppi) sekä itäosassa kosteita suuruoholehtoja. Metsä on komeaa, paikoin varsin varjoistakin kuusikkoa, jonka joukossa etenkin länsipäässä runsaasti haapaa. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Runtelin alue kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan (LHO). LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: boreaaliset lehdot. LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia.		
Varausperuste	Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1907 Runtelin lehto) Lehtojensuojeluohjelma VNp 13.4.1989		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4239 NIKKILÄNAAPA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 7 km Simon Asemakylästä koilliseen. Nikkilänaapa edustaa tyyppiltään Peräpohjolan aapoja. Niille ominaiseen tapaan Nikkilänaavalla on erityisen märkä suon keskusta, isot rimmet ja korkeahkot rahkajänteet. Perämeren rannikon ja sen takamaan suot ovat yleensä Pohjanmaan aapoja. Tällä alueella Peräpohjolan aapasoiat edustava Nikkilänaapa on tärkeä luonnontieteellisen tutkimuksen kannalta. Lisäksi alueella on huomattava merkitys linnuston suojelulle. Linnustoa luonnehtivat mm. runsas kahlaajakanta, kurki ja useat varpuslintulajit. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: letot (4 %), aapasuot (94 %). LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia. LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: taivaanvuohi, pikkukuovi, isokuovi, punajalkaviklo, merilokki, metsähänhi, pikkulokki, harmaalokki, naurulokki, kalalokki, jänkäkurppa, valkoviklo, töyhtöhyppä.		
Varausperuste	Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1605 Nikkilänaapa)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokkausvm	3.8.2011
Kohde	SL 4246 KÄTKÄVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä koilliseen (pohjoiseen). Kätkävaaran lehtoalueen kasvillisuus on enimmäkseen tuoretta OMaT-lehtoa (käenkaali-oravanmarjatyyppi), lisänä kosteaa GOFIT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi), pohjoisrinteessä myös tuoretta GORT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyyppi) ja eteläosassa lehtokorpea sekä hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa. Puusto on		

	<p>eteläosassa kuusikkoja, muuten sekametsää: harmaaleppää, koivua, haapaa, raitaa, pihlajaa, halavaa ja tuomea. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvavat sormisara, punakonna-marja ja lehtomatara ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. Kätkävaaran lehto kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan.</p>
Varausperuste	<p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: borealiset lehdot 80 %. LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1805 Kätkävaaran lehto) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989</p>
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4249 ELIJÄRVEN VIIA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 10 km Kemin keskustasta koilliseen.		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4275 KARUNGINJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue on noin 9 km pitkä ja leveimmältä kohdaltaan noin 1 km leveä Tornionjoen suvanto. Alueeseen kuuluu 2 isompaa ja 2 pientä saarta sekä Liakanjoen suualuetta reunustavat tulvaniityt. Karunginjärvi on syksyisin Lapin läänin paras ja myös keväisin suosittu muuttolintujen, erityisesti joutsenten ja sorsien ruokailu- ja levähdyspaikka. Myös vesilintujen sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena kohde on merkittävä. Pesivän linnuston perusteella alue on maakunnallisesti arvokas.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPI: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (86 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (13 %), tulvametsät (1 %).</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkujoutsen, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p>		
Varausperuste	Natura VNp 22.1.2004 (FI 190 1913 Karunginjärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	28.12.2011
Kohde	SL 4326 KAUPUNGINLAHTI		
Aluekuvaus	<p>Kaupunginlahti on Tornion kaupungin Ruotsin rajalla oleva matala joen sivu-uoma, josta on rehevöitymisen myötä muodostunut yksi Lapin parhaista lintuvesistä. Lahdella pesii sekä eteläistä että pohjoista lajistoa, mutta eteläisten lajien suuri osuus on kuitenkin silmiinpistävä. Jotkut eteläiset lajit, esim. silkkiuikku ja nokikana, esiintyvät täällä levinneisyytensä pohjoisrajoilla. Kaupunginlahti on myös hyvä kevät- ja syysmuuton levähdyspaikka. Keväällä täältä löytyä usein suurimmat lokki- ja kahlaajaparvet sekä pikkuharvinaisuuksia, kuten punasotka ja heinätaveja. Kevään satunnaisvieraita ovat olleet myös härkälintu, pikku-uikku, pikkujoutsen, harmaasorsa, ristisorsa, keräkurmitsa, liejukana, merikotka ja arosuohaukka. Syksyisin silmänpistävä on sorsalintujen runsaus.</p> <p>Oulun lääninhallitus päätti 19.6.1931 Tornion kaupunginhallituksen hakemuksesta julistaa linnustonsuojelualueeksi Tornion keskustan ympärillä olevat kaupungin ja jakokuntien vesialueet.</p>		
Varausperuste	Linnustonsuojelualue Oulun lääninhallituksen päätöksellä 1931		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	29.12.2011
Kohde	SL 4327 RUUTTULAMPI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee 15 km Tervolan keskustasta koilliseen Kätkävaaran eteläpuolella.</p> <p>Vuoden 1996 luonnonsuojelulaisissa (1096/96) olevan silloisen 17 §:n nojalla Metsähallitus saattoi päättää hallinnassaan olevan, enintään 100 hehtaarin suuruisen alueen perustamisesta luonnonsuojelualueeksi. Tätä lakikohtaa on muutettu 1.2.2005 alkaen ja edellä mainittu mahdollisuus on poistunut. Ne päätökset, jotka ehdittiin tehdä ennen lakimuutosta, jäävät voimaan. Tervolan Ruuttulammielle on perustettu edellä mainitun kaltainen 98 ha suuruinen luonnonsuojelualue.</p> <p>Alueella esiintyy useita uhanalaisia ja harvinaisia kasvilajeja. Näistä kaikkein uhanalaisimpia, ns. erityisesti suojeltavia lajeja ovat sääskenvalkku, pohjanjalosammal ja tunturituppisammal. Erityisesti suojeltavien lajien lisäksi alueella on 7:n valtakunnallisesti uhanalaisen ja 17:n valtakunnallisesti silmälläpidettävän tai alueellisesti uhanalaisen kasvilajin esiintymiä. Erityisen runsaasti alueella esiintyy tikankonttia. Luontotyypeistä alueella ovat edustettuina lettosuot sekä erityyppiset kalkkipitoisen alustan lehdot ja lehtomaiset kankaat. Suot ovat pääosin ojittamattomia. Metsät ovat pääosin metsätaloustoiminnan piirissä olleita.</p>		
Varausperuste	Metsähallituksen päätös 12.7.2001		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3538 TALO-JAIVAARA		
Aluekuvaus	<p>Pellon kirkosta n. 18 km pohjoiseen Riipisenvaaran luoteispuolella. Jaivaaran kaakkoiskärjessä on soiden reunustamalla kangasselänteellä satakunta erimuotoista kivirauniota, rakennuksen pohjia ja kuoppia n. 400 x 100 m:n alalla.</p>		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia, kivirakenteita ja maakuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 94		
	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
--------------	--------------	-------------------	-----------------

Kohde	SM 3539 KIEKSIÄISNIEMI 1 JA 2
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 17 km pohjoisluoteeseen Tornionjoen itärannalla. Naamijoen suusta n. 1,5 km pohjoiseen sijaitsevan Kieksiäisniemen pelloista on asuinpaikkahavaintoja useasta kohdasta. Keskeisin alue sijaitsee lähellä rantaa. Kieksiäisniemen koillispuolisella pienellä kankaalla on yhteensä 9-12 kuoppaa tai painannetta. Ne sijaitsevat kankaan eteläreunan harjanteella maantien molemmin puolin n. 250 m matkalla. Paikalta on myös löydetty kivesine.
Varausperuste	Muinaisuistolaki Kivikautinen asuinpaikka, maa-/pyyntikuoppia, painanteita, kivikautinen löytöpaikka.. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 40 ja 17
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3540 PIKKU TAIVAANKANGAS		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 3 km lounaaseen Nivanpään eteläosassa. Pikkutaivaankangas -nimisen kankaan koilliseen viettävässä rinteessä on muinainen pelto, johon liittyy kiviaitaa ja 24 kiviraunioita. Kaivaustulosten perusteella kysymys on historiallisen ajan viljelysrykkyöistä.		
Varausperuste	Muinaisuistolaki. Viljelysraunioita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 11		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3541 LIIKAMAA		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 11,5 km etelälounaaseen Mämmilän eteläpuolella. Liikamaan luoteisosassa Matkalan talosta 300–400 m itään on 2-3 kuoppien ja/tai ojien reunustamaa kehää, joiden halkaisija on 13–15 metriä. Kyseessä ovat historiallisen ajan hiilimiilut.		
Varausperuste	Muinaisuistolaki. Hiilimiiluja. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 50		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3542 TERVAJÄNGÄN KIVI		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 19 km itäkoilliseen Konttajärven eteläpuolella. Metelinvaaran kaakkoispuolisesta Tervajärvestä runsaat 200 m luoteeseen niityn reunassa olevan suuren maakiven päällä on kookas kivi (n. 3,5x0,95x0,7 m) kolmen noin pään kokoisen kiven varassa, noin metrin korkeudella maasta.		
Varausperuste	Muinaisuistolaki. Palvospaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 73		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3543 AITTATIEVA		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 26 km itäkaakkoon ja Raanujärvestä n. 7 pohjoisluoteeseen. Matalajokilaaksoon viettävässä Palovaaran Ylisenlaen länsirinteessä on 20 pyyntikuoppaa n. 500 m matkalla. Majasta kaakkoon maantien länsipuolella on kuusi kuoppaa, loput tien itäpuolella koilliseen nousevan polun varrella.		
Varausperuste	Muinaisuistolaki. Pyyntikuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 158		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SM 3544 KAARANESKOSKEN MASUUNI, TORNIONLAAKSON RAUDANVALMISTUSHISTORIAN KOHTEET		
Aluekuvaus	Kaaraneskosken masuuni on pohjoisin varhaiseen vuorimalmin käsittelyyn liittyvä 1700- ja 1800-lukujen taitteen masuuni ja osa Ruotsin vallan aikaista laajempaa Könkäsen ruukkiin liittyvää masuuniketjua. Kaaraneskosken masuunin raunio vuodelta 1805 todistaa urauurtavasta, varhaisesta ponnistuksesta jalostaa luonnosta saatavia raaka-aineita teollisesti Pohjois-Suomessa. Tämän piirteen merkitystä lisää se, että Lappi kytkeytyy maamme taloushistoriaan enemmän puun, kaivannaisten ja energian hankinta-alueena kuin teollisuuden sijoituspaikkana. Keinotekoinen saari on teollisuushistoriallisena muinaisjäännöksenä ja vesimaiseman elementtinä poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen.		
Varausperuste	Alueella sijaitsee muinaisjäännösrekisterin mukainen teollisuuskohte Sirkkakoski Kaaranes 5. Vastaavia Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteita sijaitsee Kolarin Lappeankankaalla ja Juvakaisenmaalla. Muinaisuistolaki. VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteet)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaisuistolain mukaisesti. Kehitetään opastettuna matkailukohteena.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	22.2.2012
Kohde	SM 3545 KAARANESKOSKI 1-2, KAARANES 4 LOHILAHTI		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 25,5 kaakkoon Miekojärven itäpuolella. Miekojärven ja Vähä-Vietosen välisen kanavan eteläpuolisella männikkökankaalla on lähes 250 m pitkä ja 150 m leveä asuinpaikka-alue, joka on osin maankäytön tuhoama. Kaivauksissa saatujen löytöjen perusteella asuinpaikka ajoittuu esikeraamisen ajan lopulle, mutta alueella on myös nuorempi kivikautinen asutusvaihe. Pellon kirkosta n. 26 km kaakkoon Miekojärven itäpuolella. Miekojärven ja Vähä-Vietosen välisen kanavan kaakkoisosan lounaisrannalla oleva asuinpaikka on osin tuhoutunut tienteossa ja hiekanotossa. Hiekkakuopan kaakkoispuolella on ollut ainakin 21 pyyntikuoppaa, joista suuri osa tuhoutunut 1990-luvun mökkirakentamisen yhteydessä. Yksi tutkittu pyyntikuoppa on hiilijoitettu kivikautiseksi, siinä ollut myöhempi liesi rautakautiseksi.		

Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 24 ja 25
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3546 KERMAJUPPO		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 69 km koilliseen Kermajärven lounaispuolella. Kermajupon luoteispäässä olevan jyrkänteen ja Luppolammen välissä kankaan reunalla on ainakin 17 pyyntikuoppaa. Näitä ylempänä vaaran rinteiden alaosan luonnonkivikossa on ainakin 16 kookasta rakkakuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Pyyntikuoppia, Kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 183		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3547 MALMINENÄT		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 55 km itäkoilliseen Ison Vietosen eteläpuolella. Liinankivaaran kaakkoislaidalla, kaakkoon pistävällä kankaalla olevasta erotuspaikasta n. 1,5 km itäkaakkoon on laajoja malminottoaivantoja. Kyseessä lienevät Kaaranuksen masuunin aikaiset malmiot.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rautamalmilouhos Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 181		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3548 LOHIJÄRVI KENTTÄKURU		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 35 km itäkoilliseen Miekojärven ja ison Lohijärven välisen vesiyhteyden länsipuolella. Maantien parannustyötä tehtäessä 100–150 m luoteeseen nykyisestä vedenottamosta löydettiin rautakauden lopulle ajoittuva hopeakätkö. Alueella kerrotaan olleen vanhastaan "lappalaisten asuinpaikan" ja porotarhan 1900-luvun alussa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rautakautinen löytöpaikka, mahdollinen "Lappalaisasuinpaikka". Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 81		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3549 KRUNNI		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 34 km koilliseen Tengeliöjoen länsirannalla Miekojärven ja Ison Lohijärven välissä. Asuinpaikkalöytöjä on Pienen Sirkkajärven eteläpuolella maantien molemmin puolin lähes puolen kilometrin matkalta. Krunnin talon mailla sijaitseva keskeisin alue on osin tutkittu.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 2 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3550 KENTTÄMAA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 30 km koilliseen Vähä-Lohijärven pohjoisosan koillisrannalla. Asutun rantakankaan itäpäässä on pitkään käytössä ollut asuinpaikka, joka on osin kaivauksin tutkittu. Kohde sijaitsee Annalan tilan hiekkapohjaisella piha- ja viljelysmaalla. Luoteispuolelta on esinelöytöjä (104) sekä asuinpaikkaan viittaavia löytöjä n. 450 m luoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka, historiallisen ajan asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 28		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3551 AAVASAKSA, AAVASAKSAN NÄKÖALATORNI, AURINKOKALLIO		
Aluekuvaus	Aavasaksanvaaran laella nykyisen näkötornin alla sijaitsee yksi Pohjoiselta jäämereltä Mustallemerelle ulottuneen astemittausketjun pisteistä. Vuosina 1816–1855 rakennettu ketjun 265 pisteestä 86 on Suomessa. Unescon maailmanperintölistalle kuuluu kaikkiaan 34 pistettä. Aavasaksan piste on yksi kuudesta Suomessa sijaitsevasta maailmanperintölistalle kuuluvasta pisteestä. Ylitornion muut ketjuun kuuluvat pisteet ovat Huitaperin (1000016398) ja Ison-Horilan laella (1000016399). Ylitornion kirkosta n. 9,5 km pohjoiskoilliseen Aavasaksanvaaran laella. Keisarinmajan koillispuolisella kalliopinnalla on näköalatornin juurella melkoinen määrä heikosti erottuvia hakkauksia. Kyseessä on paikalla käyneiden jättämä eräänlainen "vieraskirja" nimikirjaimineen, nimineen ja käyntiaikoinen. Ylitornion kirkosta n. 9 km pohjoiskoilliseen Aavasaksan laella. Keisarinmajalle johtavan tien länsipuolisilla kallioilla, lomamökkien länsipuolella, on n. 100 m matkalla useita kohtia, joissa on jälkiä kvartsin irrottamisesta kalliion kvartsijuonista. Louhintajälkiä on tästä myös n. 300 m pohjoisluoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Struven ketjun pisteet, kalliohakkauksia, kvartsilouhoksia Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 186, 133, 132 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3552 HEIKINVAARA (koillinen)		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 11 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispuolisen Heikinvaaran koillisrinteellä. Tien lounaispuolella rinteessä olevan hiekkakuopan reunoilta on runsaasti asuinpaikasta kertovia jälkiä. Hiekkakuopan yläpuolisella ehjällä tasanteella on ainakin kaksi asuinpaikkaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Asuinpaikanteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 142.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3553 REVÄSVAARA LAKI-AUTTO		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 6 km kaakkoon Reväsvaaralla. Vaaran laesta n. 500 m kaakkoon on vaaratarhoja ja aitauksia. Tarhoja on ainakin yhdeksän. Ne ovat kahdessa osassa, n. 300 m matkalla. Yksittäisten tarhojen laajuus 30–40 m, niiden keskellä on kiviraunioita. Alueella on myös tupasijoja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita/vaaratarhoja, tupasijoja. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 85		
	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3554 HUITAPERI		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 8 km eteläkaakkoon Hirstiön itäpuolella. Huitaperin laen länsipuolella on Kuninkaankamariksi kutsuttu luontainen kalliomuodostelma, jonka vierellä kvartsin louhinnan jälkiä. Tästä etelään olevassa luonnonkivikossa on yhteensä neljä kuoppaa kahdella alueella.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikkokuoppia, kvartsilouhos. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 161		
	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3555 KANNALA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 11,5 km eteläkaakkoon Kierivaaran koillispuolella. Kannalanlahden ja Tornionjoen välissä Parpanniemellä Kannalan talon pihapiirissä on loiva asuttu mäki, jonka rinteet ovat peltona tai niittynä. Paikalta on kaivauksissa tavattu jälkiä rautakauden lopulle ja keskiaikaan ajoittuvasta talonpoikaisesta asutuksesta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen/keskiaikainen asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 130		
	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3556 KIERIVAARA (pohjoisrinne)		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 12 km eteläkaakkoon Kierivaaran pohjoisrinteessä. Paikalla on satoja metrejä kennomaisesti polveilevaa kiviaitaa, joka muodostaa kymmenkunta, n. 10x10 m kokoista, toisiinsa liittyvää peltotarhaa. Vaaratarha-alue on n. 150x100 m. Aitojen leveys on 1-1,5 m ja korkeus noin metrin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita / vaaratarhoja. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 131		
	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3557 LASSHEIKIN PAHTA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 13 km eteläkaakkoon Tornionjoen itärannalla. Kierivaaran ja Rousunvaaran välisellä jyrkkärinteisellä kallioniemekkeellä on puolentusinaa kiviraunioita ja -aitaa. Kivikautiset löytöpaikat tästä 250 m itään pellon ojasta ja 300 m itäkoilliseen tien reunalta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Viljelysraunioita, historiallinen asuinpaikka ja kivikautinen löytöpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 55		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3558 ROVAKANGAS		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 16 km eteläkaakkoon Rovakankaan koillisreunalla. Kankaan koillispuolista suota kohti laskevalla rajalinjalla ja sen molemmin puolin on yhteensä neljä asuinpainannetta. Painanteiden ala on n. 2-4x4-6 m ja syvyys n. 20 cm. Painanteiden reunoilla on kiviä, mikä on poikkeuksellinen piirre.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 150		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3559 NIVAVAARA 1-3		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 36 km pohjoisluoteeseen Tornionjoen itäpuolella. Rautatien itäpuolisen Nivavaaran pohjoisreunan hiekkakankaan luoteislaidalta on asuinpaikkalöytöjä lähes 300 m matkalla. Alueella on myös viisi maakuoppaa. Rautatien itäpuolisen kalliolakisen Nivavaaran huipulta n. 80 m pohjoiseen on keskuskuopallinen röykkiö, jonka halkaisija on n. 5,5 m ja korkeus n. 60 cm. Röykkiön pohjoispäässä on kookas maakivi. Rautatien itäpuolisen Nivavaaran huipulta satakunta metriä luoteeseen olevissa kallion kvartsiuonissa on merkkejä louhinnasta. Kallion pinnalla on jonkin verran irtonaista kvartsia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia, kiviröykkiö ja kvartsilouhos. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 75, 76 ja 77		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3560 AAPAJÄRVI LÄNSIPÄÄ		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 25 km pohjoiseen Aapajärven länsipuolella. Heti järven rannasta nousevan Länsipää-nimisen kankaan pohjoisosan korkeimman kohdan rakassa on viisi röykkiötä, joista kahden halkaisija n. 10 m ja korkeus n. 100 cm. Rakassa on myös 13 kuoppaa. Heti järven rannasta nousevan Länsipää-nimisen kankaan pohjoisosan korkeimman kohdan länsipuolella on sorakuopan reunalla 7-8 ja kaakkoispuolella 5 kuoppaa. Kohteet ovat sorakuoppien välissä säilyneessä rinteessä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kiviröykkiöitä, kivikkokuoppia ja pyyntikuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 61 ja 62		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3561 TERVASNENÄ, HIILIKODANRAKKA, LAITILANVAARA 3, KATTILAHARJU		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 31 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran pohjoislaidan Tervasanenään kulkevalla metsätiellä on havaittu asuinpaikasta kertovia löytöjä. Rinteen päällä on kahdeksan kuoppaa. Metsätien eteläpuolella n. 150 m päässä on kaksi asuinpaikkavallia. Alueen laajuus on n. 200x150 m. Laitilanvaaran pohjoisrinteessä olevalla kivikkoterassilla on maljamainen, metrin syvyinen soikea kuoppa, jonka ala on n. 4,5x5,5 m. Laitilanvaaran koillisrinteen laajassa rakassa on useita erilaisia kuoppia, joiden halkaisija on 2-5 m. Kuopista osa on pyöreitä, osa soikeita tai vallin ympäröimiä. Alueelta on tavattu myös kvartsilohkoja, jotka viitannevat asuinpaikkaan.		
Varausperuste	Tornion kirkosta n. 34 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran koillispuolisen Kattilajärven koillispuolella vedenottamosta n. 160 m luoteeseen on asuinpaikkalöytöjä n. 150 m matkalta hiekkakuopalle vievän tien varrelta. Tornion kirkosta n. 33 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran koilliskulmalla maantien itäpuolella olevasta hiekkakuopasta etelälounaaseen on kuusi asuinpainannetta n. 100 m matkalla.		
Kehittämisperiaate	Muuinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia, kivikuoppia, kvartsilöytö / asuinpaikka, Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 89, 67, 68, 92 ja 93 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3562 ORAVAISENSAARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 7 km pohjoiseen Tornionjoen Oravaisensaassa. Saaren eteläosasta on tavattu 1400-luvun hopearahakätkö (n. 600 rahaa). Alueen kaivaustutkimuksissa paikalta tavattiin rakennuskantaa, joka ajoittuu viimeistään 1500-luvulle. Kyseessä on keskiaikaan ja historiallisen ajan alkuun ajoittuva kohde.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Historiallisen ajan asuinpaikka, rahakätkölöytö. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 27		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3563 VIRKAMAA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 5 km koilliseen. Särkinärestä Liakkaan johtavan tien pohjoispuolella Virkamaa laella on Suomen sodan aikainen hautapaikka, johon haudattu n. 1000 sotilasta. Paikalla on muistomerkki.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Sotilashautapaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 129		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3564 KARHAKKAMA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 15 koilliseen Kalkkimaan pohjoispuolella. Karhakkamaan itäosan avokallioalueella on yksittäinen kalkkiuuni.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Kalkkiuuni. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 130		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3565 VIITAJÄRVENLEHTO 1-2		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 17 km itäkoilliseen Kalkkimaan kaakkoispuolella. Maantien ja rautatien välissä olevan Viitajärvenlehdon koillislaidalla kankaan korkeimman kohdan itäpuolella on yhteensä yli 20 kuoppaa metsätien varrella n. 150 m matkalla. Maantien ja rautatien välissä olevan Viitajärvenlehdon pohjoisosassa kankaan korkeimmalla kohdalla olevassa kivikossa on yksi rakkakuoppa, jonka halkaisija on n. 2 m ja syvyys n. 30 cm.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Pyyntikuoppia ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 46 ja 47		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3566 SUSIHAUDANMÄKI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 10 km itään Laivakankaan itäreunalla. Mäntykankaalla oleva "susihauta" on kivistä ladottu viisikulmainen, runsaan metrin syvyinen tasapohjainen kuoppa, jonka halkaisija on 14 m. Kuopan reunalla on maavalli ja pohjoisnurkissa komeromaiset ulokkeet. Tämän etelä- ja lounaispuoliselta kankaalta on asuinpaikkalöytöjä n. 200x100 m alalta.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Rautakautinen asuinpaikka, susihauta. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 3		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3567 RAKANMÄKI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 10 km itäkaakkoon ja raviradasta n. 1,2 km pohjoiskoilliseen. Moottoritiestä n. 300 m lounaaseen olevan harjanteen lakikivikossa on kahdeksan kookasta röykkiötä, joiden eteläpuolella on rakkaan kaivettu viisikulmion muotoinen "susihauta". Rautakautinen (n. 200–600 jKr.) asuinpaikka on mäen koillisrinteessä n. 150x300 m alalla painottuen kohteen luoteisosaan röykkiöiden läheisyyteen.		
Varausperuste	Muuinaismuistolaki. Rautakautinen asuinpaikka, kiviröykkiöitä ja kivirakenne. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 2		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3568 LAPINKULA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 11 km itäkaakkoon ja raviradasta n. 1 km koilliseen. Moottoritiestä n. 200 m lounaaseen olevalla soranoton osin tuhoamalla pohjois-eteläsuuntaisella harjanteella on keskuskuopallinen kiviröykkiö, jonka halkaisija on n. 10 m ja korkeus n. 3,5 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kiviröykkiö. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 1		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3569 INAKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 18 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteiskulmalla. Aivan Ruotsin rajan tuntumassa, Inakarin kaakkoisosassa, saaren korkeimmalla kohdalla on rakennuksen pohja ja erilaisia kivirakenteita: verkkotarha, venevalkama ja pooki. Paikalla on myös nuorehko rajamerkki.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja, kivirakenteita, rajamerkki. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 118		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3570 LEHTIKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 19 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteiskulmalla. Lehtikarin korkeimmalla harjanteella on viisi rakennuksen pohjaa ja erilaisia kivirakenteita: verkkotarha, venevalkama ja kellari. Rakenteita on n. 300 m matkalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 119		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3571 ETUKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 20 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteisosassa. Etukarin korkeimmalla harjanteella on kolme rakennuksen pohjaa ja erilaisia kivirakenteita: venevalkama, laitur, purnukuoppa, pookeja ja ristinmuotoinen kivilatomus.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 120		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3572 PENSASKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 20 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteisosassa. Pensaskarin korkeimmilla harjanteilla on viisi rakennuksen pohjaa ja erilaisia kivirakenteita: venevalkama, verkkotarha, pooki ja kaivo. Pensaskarin on Perämeren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaista aluetta. Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan saari on vaihtoehtona uuden sataman rakennuspaikaksi.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 121		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3573 ISO-HUITURI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 14 km länteen Perämeren kansallispuiston pohjoisosassa. Iso-Huiturin eteläosassa on kaksi rakennuksen pohjaa ja verkkotarha. Tornion puolella saaren pohjoisosassa on myös kivirakenteita sekä Piispankiveksi kutsuttu rajapyykki (kohde Tornio 117). Iso-Huituri on Perämeren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaista aluetta. Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan saari on vaihtoehtona uuden sataman rakennuspaikaksi.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 151		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3574 SELKÄ-SARVI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 24 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Selkä-Sarven eteläosan kaakkoon pistävällä harjanteella on laaja entinen kalastajakylä runsaine jäännöksineen. Tästä pohjoisluoteeseen saaren selällä on useita erilaisia kivirakennelmia: rakennusten pohjia, venevalkama, aallonmurtaja, pookeja ja jatulintarha sekä kiveen hakattu aurinkokello, jonka vierellä on vuosiluku 1798.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja, kivirakenteita, aurinkokello ja jatulintarha. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 47		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3575 MAA-SARVI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 23 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Maa-Sarven pohjoisosassa olevan saaren korkeimman ja laajimman harjanteen alueella on useita rakennuksen pohjia erilaisia kivirakenteita: pookeja, venevalkama, verkkotarhoja ja purnuja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohja ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 150		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3576 LINNANKLUPU		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 24 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Linnanklupun keskiosan harjanteella on rakennuksen pohjia ja useita erilaisia kivirakenteita: venevalkamia, verkkotarhoja ja purnuja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 149 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3577 AJOSKRUNNI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 11 km etelään Ajoskrunnin pohjoisosassa. Saaren korkeimmalla kohdalla on ainakin kaksi jatulintarhaa (halkaisijat 7-9 m). Näistä n. 50 m lounaaseen on neliömäinen kiveys ja kiviröykkiö sekä n. 20 m lounaaseen soikea kivikehä, josta vajaan 20 m länteen on vielä yksi neliömäinen kiveys. Rakenteita alueella voi olla enemmänkin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Jatulintarhoja, kivirakenteita / -latomuksia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 9		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3578 LÄNKIMAA 1-3		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta noin 5 km itäkoilliseen Vähä-Ruonanojasta noin 300 m kaakkoon Länkimään koillispuolella. Harjanteella olevat kaksi röykkiötä osoittautuivat vuoden 1992 kaivauksissa rautakautisiksi haudoiksi, jotka ajoittuvat vanhemmalle kansainvaellusajalle. Paikalta on tutkittu myös rautakauden lopulle ajoitetut liesi ja keittokuoppa. Salmijärven pohjoispuolella olevan pitkän jyrkkärinteisen harjanteen selällä on ainakin 10 maakuoppaa n. 300 metrin matkalla. Salmijärven pohjoispuolisen pitkän harjanteen keskivaiheilla on kuusi matalaa röykkiötä runsaan 300 m matkalla harjanteen selällä. Röykkiöiden keskinäinen etäisyys vaihtelee 10–50 m välillä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen asuinpaikka, maakuoppia ja kiviröykkiöitä. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 48, 58 ja 139 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3579 ITÄROVA		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 4 km koilliseen Ristikankaan itäpuolella. Rovon laelta n. 850 m itään pienehkön metsäharjanteen koillisreunalla on pururadan varressa kolme röykkiötä, joista yksi on tutkittu. Kyseessä oli luode-kaakkosuuntainen rautakautinen ruumishautaus.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 140 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3580 KIIMAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 14,5 km kaakkoon Taipaleenkylästä koilliseen Musta-aapan länsipuolella. Kiimamaan laella ja koillisrinteessä osin voimalinjan alla on yhdeksän röykkiötä. Näiden eteläpuolella on maakuoppa ja asuinpaikka. Kohdetta on tutkittu kaivauksin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Varhaismetallikauden asuinpaikka, kiviröykkiöitä ja maakuoppa. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 23 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3581 TUHKAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 10 km itäkaakkoon ja n. 2 km etelään Elijärven kaivoksesta. Tuhkamaan länsilaidalla on 20 kuoppaa (keittokuoppia?) sekä 6-7 röykkiötä. Kuopat ovat länteen viettävässä hiekkarinteessä ja röykkiöt näiden pohjoispuolisilla avokallioilla, osa on ladottu kalliolle, osa halkeamiin. Röykkiöiden halkaisija on 2-2,5x2,5-3 m ja korkeus 20–30 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja maa- / keittokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 136 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3582 ROVAARA 1-8, HIETAKAULA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 7,5 km itään ja Akkunusjoesta n. 1 km etelään. Rovavaaran luoteisrinteessä ampumaradalle johtavan tien molemmin puolin on 17 vallin ympäröimää pyyntikuoppaa (n. 2,5x3 m) n. 300 m matkalla. Lisäksi paikalla olevien teiden välissä on 7 keittokuoppaa ja pyynti-/keittokuoppaa, joiden halkaisija on n. 1,5–2,5 m).		
Varausperuste	Keminmaan kirkosta n. 8 km itään ja Akkunusjoesta n. 1 km etelään Rovavaaran luoteisrinteessä. Ampumaradalta itään vievän tien pohjoispuolella on neljä maakuoppaa, joista kaksi keittokuoppia ja kaksi ns. asuinpaikkavallia. Rovavaaran luoteeseen laskevalla rinteellä on ainakin 17 keittokuoppaa vaaran pohjoisosassa olevalle sorakuopalle vievän tien eteläpuolella. Rovavaaran laen luoteispuolisen kivikon pohjoispuolella, sorakuopasta länteen johtavan polun eteläpuolella, on neljä mahdollista asuinpaikkaa (halk. 3,5 m, syvyys 20–30 cm), kolme keittokuoppaa ja yksi epämääräisempi kuoppa. Rovavaaran laen luoteispuolella on pohjoisrinteen yläosassa olevan kivikon ja ampumaradalle johtavan tien välisen sorakuopan ympärillä säilynyt kuusi keittokuoppaa. Kuoppien halkaisija on 2 - 3 m ja syvyys n. 40 cm. Rovavaaran laen lounaispuolisen kivikon eteläpuolella Suurensuonmaahan vievän tien molemmin puolin on ainakin 48 kuoppaa, joista suurin osa keittokuoppia. Kuoppien halkaisija on 2-4 m ja syvyys 30–120 cm. Suurensuonmaahan vievältä tieltä n. 45 m pohjoiseen on yksittäinen kiviröykkiö, jonka ala on n. 3,5x4 m ja korkeus n. 20 cm.		
Kehittämisperiaate	Keminmaan kirkosta n. 7 km itään Akkunusjoen ja Hyypiön kylän eteläpuolella. Rovavaaran länsilaitteella ampumaradan kaakkospuolella suon laidassa muinaisella rantaterassilla on ainakin 36 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 2-3 m ja syvyys 30–100 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		

Kehittämisperiaate	Maa- / keittokuoppia, asuinpaikkavalleja / -painanteita, kiviröykkiötä, kivikuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 50, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121 ja 61 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMIMAA	Muokauspvm	22.2.2012
Kohde	SM 3583 VALMARINNIEMI		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 3 km lounaaseen Kemijoen suiston luoteisrannalla Valmarinniemen tyvessä. Ylivalmarin talon länsipuolella on ollut kaksi keskiaikaista puukirkkoa ja niihin liittyvä kalmisto (n. 150 hautaa), jossa on myös polttohautauksia. Hautausmaa. Rahalöydöt ajoittavat vanhemman kirkon perustamisen 1330-luvulle, mutta muutamasta haudasta on jo 1100-luvulle viittaavia radiohiiliajoituksia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Keskiaikainen kirkonpaikka, Keskiaikainen kalmisto. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 37. VNp 22.12.2009		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat) Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3584 TERVASMAA 1-2		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 8,5 km itäkoilliseen ja Akkunusjoen ja Hyypiön kylän pohjoispuolella. Tervasmaan pohjoisosan koilliskulmalla, metsäautotien mutkan ja sen yläpuolisen metsästysmajan välissä on keskuskuopallinen röykkiö, jonka halkaisija on 8 m ja korkeus 30 cm. Tästä n. 50 m luoteeseen on asuinpaikka (kohde 105). Tervasmaan pohjoisosan koilliskulmalla on pohjoiseen laskevassa rinteessä pyöreähkö asumuspainanne (halk. n. 4 m, syvyys 40 cm). Tästä n. 2 m itäkoilliseen on keittokuoppa (halk. 2,5 m, syvyys 50 cm). Näistä n. 50 m lounaaseen on röykkiö (kohde 69).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kiviröykkiö, maa- / keittokuoppia ja asuinpainanne. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 69 ja 105		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3585 HIIRENKAKKARA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 7 km itään Akkunusjoen ja Hyypiön kylän eteläpuolella. Rovavaaran länsilaitteella ampumaradan kaakkoispuolella suon laidassa muinaisella rantaterassilla on ainakin 36 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 2-3 m ja syvyys 30–100 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Merkkikivi (ns. Hurrikaskivi) Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 62.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3586 ISO-VISE 2-3		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 9 km koilliseen ja Kemijoesta n. 4 km itään Levjängän itäpuolella. Ison-Visen laesta n. 250 m pohjoiskoilliseen olevassa kivikossa on kolme kivikkokuoppaa, joiden halkaisija on n. 1,5 m ja syvyys n. 70 cm. Ison-Visen laesta n. 300 m pohjoiseen on vierekkäin kaksi asuinpaikkavallia (n. 3,5-4x2,5-3 m) luoteeseen laskevan jyrkän rinteiden päällä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikkokuoppia ja asuinpaikkavalleja. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 100 ja 101		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3587 MAAHILANKUMPU		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 6,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 800 m itään Koroiskylän eteläpuolella. Maahilankummun pohjoiseen laskevan rinteiden muinaisella rantaterassilla on viisi kuoppaa, joiden halkaisija on 3,5 m ja syvyys n. 50 cm. Kuoppien ympärillä on matala valli. Maahilankummun itään laskevalla rinteellä on pohjoisesta tulevan polun varrella kahdessa rivissä yhteensä 27 keittokuoppaa (halk. 2- 3,5 m, syvyys 40–70 cm) n. 200 m matkalla. Lisäksi harjanteen päällä on kolme kuoppaa ja kaksi mahdollista latomusta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Maakuoppia, maa- ja keittokuoppia sekä kivilatomuksia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 96 ja 97.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3588 KOTIKUMPU		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 6 km pohjoiseen Kemijoen länsipuolella. Kotikummun pohjoislaidalla on 42 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 1,5–4,0 m ja syvyys 40–70 cm. Eniten kuoppia on Liedakkalasta tulevan tien luona kahden sorakuopan välissä. Näistä lounaaseen on vielä yksittäisiä kuoppia. Alueen laajuus on n. 100- 150x350 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Maa- ja keittokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 84.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3589 HAAPAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 9 km pohjoiskoilliseen ja Taivalkosken voimalasta n. 3,5 km länteen. Rovaniemen tien kaakkoispuolella olevan harjanteen koillisosassa on kaksi kiviröykkiötä (3x6,6 ja 3,8x5,4 m) sekä matala latomus (n. 2,3x3,6 m). Rakenteet on tutkittu ja ennallistettu nähtävyyksikohteiksi.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		

Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja kivilatomuksia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 49. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3590 KERONMÄKI		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 12 km koilliseen Kemijoen itärannalla Maulan koulusta noin 1 km koilliseen. Maihkilanvaaran lounaisreunassa olevan Törmän tilan pihapiirissä hiekkaharjanteella olevalta asuinpaikalta on löytynyt mm. liesikiveyksiä, pronssikirveen valinmuotti ja kvartsia. Kohteen itäpuolelta on tavattu muinaisiksi (kohde 30).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Varhaismetallikautinen asuinpaikka ja muinaisuuden löytöpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 2.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3591 RANTAPALO 1		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 19,5 km koilliseen ja Kemijoen Taivalkosken voimalaitoksesta n. 5,5 km itäkoilliseen. Rantapalon pohjoispäässä, pohjoiseen ja itään laskevassa rinteessä, harjanteen korkeimman kohdan reunalla ja sen alapuolisilla terasseilla, on seitsemän kiviröykkiöitä, viisi kivikkokuoppaa ja seitsemän asuinpaikkavalliksi tulkittavaa jäännöstä. Tästä n. 150 m kaakkoon on havaittu mahdollisia asuinpaikkamerkkejä (kohde 91).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kiviröykkiöitä, kivikkokuoppia ja kivirakenteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 90.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3592 LASSILANKANGAS (pohjoinen, itä ja etelä)		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 27 km itäkoilliseen Akkunusjoen etelä- ja länsipuolella. Honkamaan radiomastosta n. 1 km pohjoiskoilliseen Lassilankankaan pohjoisosassa sijaitseva asuinpaikka on alaltaan n. 100x500 m. Soranotto on vaurioittanut männikkökankaan reunalla olevan asuinpaikan länsiosaa. Honkamaan radiomastosta n. 1,3 km koilliseen on itään pistävän niemen keskivaiheilla asuinpaikka, jossa kaksi rikkaampaa keskittymää. Alueen laajuus on n. 30x100 m. Akkunusjoen partaalla on myös maatuneita kaivantoja. Honkamaan radiomastosta 700–900 m koilliseen on asuinpaikka, joka sijaitsee Lassilankankaan etelälaidalla Lassilanjängän rannassa muinaisen rantatörmän päällä männikkökankaalla n. 200 m matkalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 55, 56 ja 57.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3593 JATULINLEHTO		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 28 km koilliseen ja Sompujärvestä n. 6 km etelälounaaseen Yli-Penikan itäpuolella. Jatulinlehdon pohjoisosassa on kivikkoon kaivettu tasapohjainen kuoppa, jonka ala on 10x10 m ja syvyys 1-1,3 m. Kulmistaan pyöristetyn neliön muotoisen kuopan seinämät ovat sortuneet. Paikalta kerrotaan löytyneen vartettuna ollut kivikirves, joka sittemmin hukkaantunut. Alueella on myös kivilatomus, pieni kivikehä 13 kivikkokuoppaa sekä matala palaneiden kivien kasauma.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kehävalli (ns. Jatulinkirkko, kivilatomuksia ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 1.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3594 HATTUVAARA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 10,5 km etelään ja Kemijoen 1,3 km itään Hattuvaaran pohjois-/koillisrinteessä. Alueelta on asuinpaikkahavaintoja n. 600 m pitkältä ja 100–200 metriä leveältä kankaan reunaa myötäilevältä alueelta. Kohteen länsiosassa on ainakin 16 ja itäpäässä 4 asuinpaikkaa, Havaintoja on myös pohjoiseen pistävältä kangasniemekkeeltä. Lisäksi Hattuvaaran lakikivikossa on muutamia kivirakenteita (Tervola 4).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka ja pyyntikuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 112		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	23.2.2012
Kohde	SM 3595 KANKAANJÄNKÄ, SIIRTOLA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta 7 km eteläkaakkoon Kauvonkankaan keskiosan länsireunassa. Kankaan keskimmäisen vedenottamon alueella oleva asuinpaikka jakaantuu kolmeen laajan keskittymään, joissa on kaikkiansa n. 55–65 asuinpaikkaa. Tervolan kirkosta n. 6,5 km kaakkoon Kauvonkankaan pohjoissivustalla. Paikalla on runsaan kilometrin mittainen ja 100–400 m leveä asuinpaikka-alue. Alueella on n. 200 asuinpaikkaa, jotka jakaantuvat neljään laajempaan ryhmään.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpaikanteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 98 ja 94		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3596 NÄLJYNMAA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 8,5 km kaakkoon Suuripään luoteis- ja Kauvonkankaan kaakkoispuolella. Soiden ympäröimän kankaan lakikivikon alueella on ainakin 15 rakkakuoppaa, joiden halkaisija 1,5-8 m. Lakikivikon lounaissivulla on kolme pystyyn tuettua kivilaakaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 162.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3598 ARTO		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 12,5 km itään Lehmikummun ja Runkauksen puolimaissa Perämaan luoteiskulmassa. Asuinpaikka sijaitsee harjanteiden välisen kangasnotkelman luoteisreunalla pienen kumpareen rinteessä. Asuinpaikan luoteispuolella kumpareen laella olevan röykkiön ala on n. 4x6 m ja korkeus n. 40 cm. Röykkiön itäpuolisessa rinteessä on pari kivikkokuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka, kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 87.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3599 MIKONAHO 1-3, RAKKAVIITA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 14,5 km itään Rakkaviidan länsipuolella. Mikonahon pohjoisosan länsireunassa Jorman talosta etelään on Mikonahon talon molemmin puolin n. 400 metriä pitkä asuinpaikka, jolla on n. 30 asuinpainannetta. Tervolan kirkosta n. 15 km itään Rakkaviidan länsipuolella. Mikonahon pohjoiskärjessä kolmella alueella. Jorman talosta itään kankaan itälaidalla on keskeisin alue (n. 250x150 m) ja tämän molemmin puolin kaksi pienempää aluetta. Osittain hiekanotossa ja metsäaurauksessa tuhoutuneella alueella on ollut n. 14 asuinpainannetta. Mikonahon pohjoisosan länsireunassa. Mikonahon talosta n. 700 m lounaaseen asuinpaikka (n. 300x100 m), jolla on n. 25 asuinpainannetta. Tervolan kirkosta n. 15,5 km itään Mikonahon koillispuolella. Rakkaviita-nimisen kallioalueen länsipään pohjoisreunalla on otettu liusketta kolmelta alueelta avokalliosta kiviesineiden valmistukseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita ja liuskelouhos. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 85, 86, 135 ja 129.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	23.2.2012
Kohde	SM 3600 LAAJAMAA 1-2, SIRKONKANGAS 1, KORPELA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 20,5 km itäkoilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta vajaan 6 km itäkaakkoon. Soiden ympäröimän metsäsaarekkeen itäreunan metsäaurauksessa osittain tuhoutuneella terassimaisella törmällä olevalta asuinpaikalta (n. 100x150 m) löytyi kaivauksessa mm. kolme punamultahautaa sekä Ka II:2 -keramiikkaa. Tien pohjoispuolella on mahdollinen asuinpainanne. Soiden ympäröimän Laajamaan länsireunalla olevan asuinpaikan n. 25 asuinpainanteesta 14 on pahoin tuhoutunut auruksessa. Kankaan reunaa myötäilevän kaarevan alueen ala on n. 300x60-100 m. Tervolan kirkosta n. 22 km itäkoilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta runsaat 6 km itäkaakkoon. Sirkon länsireunassa oleva laaja pohjois-eteläsuuntainen asuinpaikka (n. 350x80 m), jolla on ainakin 22 asuinpainannetta. Tervolan kirkosta runsaat 22,5 km koilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta n. 6,5 km itään. Asuinpaikka sijaitsee Sirkon pohjoisosan länsilaidalla. Alueella on ainakin 24 asuinpainannetta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka, kivikautinen kalmisto ja asuinpainanteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 72, 73, 102 ja 123.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3603 HIRSIKANGAS		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 18 km koilliseen Kemijoen Ossauskosken pohjoispuolella. Valtatien pohjoispuolella aivan tien reunassa on tien suuntaista avokalliota, josta on otettu liusketta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Liuskelouhos. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 130.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLS	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3604 LOUEPALO, ASUTUS LEINONEN, LEINONEN LOUEPALO 1, AULA LOUEPALO 2, KOKKO LOUEPALO 3, VEIKKOLA LOUEPALO 6		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 14 km pohjoiskoilliseen Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen eteläosassa on itä-länsisuuntainen liuskekivimuodostuma, jonka paljastumista ainakin yhdestätoista on otettu kiviesineiden raaka-ainetta. Lähellä on useita asuinpaikkoja (kohteet 57, 66–70). Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Kahteen löytöalueeseen jakautuva asuinpaikka sijaitsee Louepalon metsäalueen kaakkosrinteessä osittain metsäauratulla alueella. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen etelärinteessä oleva asuinpaikka-alue on osittain metsäaurattu, mutta neljä asuinpainannetta on säilynyt. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja runsaat 5 km Kemijoesta pohjoiseen olevan Louepalon eteläreunassa. Itään johtavan metsätien reunoilla oleva asuinpaikka, jolla on kaksi asuinpainannetta. Alueella on myös pieniä sorakuoppia. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen etelälaidan tuntumassa, suohon rajautuvaa reunakangasta ylemmältä törmältä kuusimetsästä on kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia havaintoja mm. palaneita kiviä ja kvartsia. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen eteläreunalla suon laidalla olevalla asuinpaikalla on kahdeksan laakeaa asuinpainannetta sekä pienempiä kuopanteita.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Liuskelouhos, kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 131, 70, 67, 57, 69 ja 68.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3605 TAINIARO		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 34 km koilliseen Simojoen etelärannalla. Simojokeen pohjoisesta laskevan Vähän Tainiojoen suun vastapäisellä rannalla, Notkolan talosta n. 150 m luoteeseen, on laaja varhaiskampakeraaminen asuinpaikka, johon liittyy myös samanikäinen kalmisto. Osin tutkittu kohde on tutkimuksellisesti merkittävä. Alueen laajuus on n. 350x120 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja kivikautinen kalmisto. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 40. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3606 ALA-PENIKKAVAARAN LAKI, ALA-PENIKKAVAARA 1-4		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 20 km pohjoiseen Ala-Penikkavaaran laella olevasta mastosta n. 100 m pohjoiseen. Paikalla olevassa kivikossa on päistään avoin soikea kehävalli. Rakenteen ulkomitat ovat 5,5x8 m ja sisämitat 2,5x4,5 m. Vallin raivattu sisäosa on ympäröivää aluetta hieman alempana, lisäksi sisällä on pari pienempää painaumaa. Simon kirkosta n. 19 km pohjoiseen Ala-Penikkavaaran etelärinteessä vaaran laelle johtavasta tiestä vajaan 200 m etelään ja satakunta metriä sähkölinjasta länteen. Paikalla olevan kivikon länsilaidalla on tiiviissä ryppäessä viisi pientä rakkakuoppaa (halk.40–120 cm, syvyys 30–60 cm). Ala-Penikkavaaran etelärinteessä vaaran laelle johtavasta tiestä n. 300 m etelään ja parisataa metriä sähkölinjasta länteen. Paikalla olevan kivikon lounaisosassa on yksittäinen kookas rakkakuoppa, jonka halkaisija on n. 4 m ja syvyys runsaan metrin. Ala-Penikkavaaran etelärinteiden alaosassa. Sähkölinjasta n. 250 m itään olevassa pienessä rakkakivikossa on matalan kehävallin muodostama ns. asuinpaikkavalli, jonka sisämitat ovat n. 3,5x5,5 m). Vallin sisällä on kookas suorakaiteinen tulisija. Vallista n. 15 kaakkoon on yksi rakkakuoppa. Ala-Penikkavaaran etelärinteiden alaosassa. Laajassa rakkakivikossa n. 50 m. länteen on matala röykkiömäinen latomus, jonka ala on 4,5x6 m ja korkeus puolisen metriä. Kiveyksen länsiosassa on pieni kuoppa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivirakenne/asuinpaikkavalli, kivikkokuoppia ja kiviröykkiö. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 84, 85,86, 87 ja 88. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3607 ROVAMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 11 km pohjoiseen Viantienjoen itäpuolella. Maantiestä n. 600 m itään olevan Rovamaan laen itäsyryn kivikossa on ainakin kahdeksan röykkiötä ja 22 rakkakuoppaa n. 300x100 m olevalle alueelle. Röykkiöt ovat alueen korkeimmalla kohdalla ja kuopat koko rakan alueella.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 6. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3608 VALLINPALO		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 17 km itäkoilliseen Simojoen Hamarinsuvannosta itään. Musta-aavan eteläpuolella Vallinpalon itälaidan kivikossa on metsäautotien itäpuolella seitsemän röykkiötä n. 100 m matkalla. Toisesta kaivauksin tutkitusta röykkiöstä löytyi yksi kvartseja ja reunoilta iskoksia. Röykkiöistä itään rinteiden alla kankaan laidalla on kivikautinen asuinpaikka.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä kiinteä muinaisjäännös. Kivikkoröykkiöitä ja kivikautinen asuinpaikka. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 9.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3609 ISO KIVIMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 11 km koilliseen Simojoen kaakkoispuolella. Kivimaan vedenottamon itäpuolella olevan Ison Kivimaan pohjoisosan korkeimman kohdan eteläreunalla on yksi röykkiö, länsirinteiden partaalla toinen ja pohjoisrinteen yläosassa kolmas. Lisäksi kankaan eteläosan korkeimman kohdan kivikossa on kaksi kuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 27. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3610 KORKIAMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 10 km itään ja Simon keskustasta n. 3,5 km kaakkoon. Valtatiestä n. 700 m lounaaseen olevan kankaan koillisreunalla on neljä keskuksuopallista/kaiveltua röykkiötä ja seitsemän kuoppaa. Jäännöksiä on n. 200 m matkalla alkaen metsätieltä luoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä sekä maa- ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 16. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3611 KANTOLANHARJU 1		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 1,2 km kaakkoon venesatamaan johtavan tien eteläpuolella. Isosuon länsipuolisen kankaan korkeimmalla kohdalla olevan kivikon kaakkoispäässä on ainakin yksi matala latomus. Tästä n. 130 m luoteeseen ja tilarajasta n. 40 m etelään on kankaan harjanteen kivikossa maakiven viereen tehty röykkiömäinen kiveys.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivilatomuksia /-röykkiöitä ja kivikkokuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäännös numero 78.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3613 TIURASENKRUNNI		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 12 km etelälounaaseen merensaareen. Saaren selällä on historialliselle ajalle ajoittuvia rakennuksen pohjia sekä hylkeenpyyntiin ja kalastukseen liittyviä kivirakenteita ja kalkkiuuni. Saari on noussut merestä 1500-luvulla ja vanhimmat jäännökset – hylkeenpyyntiin liittyvät majarakenteet – voivat olla jo 1600-luvulta. Muut jäännökset ovat nuorempia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rakennuksen pohjia, kivirakenteita ja kalkkiuuni. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 83.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3614 KORTEJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 9 km länteen maantien eteläpuolella. Aivan kunnanrajan tuntumassa on tavattu rautakautiseksi ajoittuva asuinpaikka. Alueella on myös maakuoppia, joista yksi osoittautui kaivauksissa keittokuopaksi. Kohteesta n. 400 m länteen tutkittuja röykkiöitä (Kemi 70).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Rautakautinen asuinpaikka ja maakuoppia. Kuntakohtainen muinaisjäänös numero 82.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.12.2011
Kohde	SM 3615 TORNION KAUPUNKIARKEOLOGINEN KOHDE		
Aluekuvaus	Tornion kaupunkiarkeologisen alueen tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoisin osa sijaitsee Torikadun pohjoispuolelle jäävällä vanhan kaupungin alueella, missä moderni rakentaminen on ollut Suensaaren eteläisimpiä osia vähäisempää ja pienimuotoisempaa. Alueella on RKY 2009-kohde: Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit (SR 3101).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki		
Kehittämisperiaate	Kohde säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	KEMINMAA, PELLO, TORNIO, YLITORNIO, TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SM 3616 KEMIN JA TORNION VANHAN RAJAN RAJAPYYKIT		
Aluekuvaus	Kemin ja Tornion vanha raja eli Upsalan ja Turun hiippakuntaraja 1300-luvulta on toiseksi vanhin traktaattiraja Suomen alueella. Raja on kokonaisuudessaan merkitty maastoon kivipyykeillä Ruotsin vallan aikana. Raja alkaa Tornion Kaakamon kylästä, josta se jatkuu Ylitornion ja Kittilän lapinkylien rajaan ja edelleen sitä pitkin Pallastunturin länsipuolelle. Raja noudattaa vesistöjen valuma-alueita. Rajan on ollut tarkoitus erottaa Länsipohjan ja Pohjanmaan pitäjät Lapinmaasta ja raja tunnetaan myös Lapin ja lannan rajana. Rajapyykit: Rajakari (Keminmaa, Kemi ja Tornio), Iso Kerovaara (Pello, Ylitornio ja Rovaniemi), Kaisavaara (Tornio ja Tervola) ja Iso-Huituri (Tornio) sekä Rajakirakka (Ylitornio)		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3714 TÖRMÄVAARA		
Aluekuvaus	Arkeologisesti tunnetun Törmävaaran laki (135 m mpy) Kemijoen länsipuolella on paljastunut aavan ulapan keskelle jo 9 500 vuotta sitten. Vaaroilla ja niiden edustalla kohoavilla luodoilla on liikkunut ihmisiä viimeistään 8000 vuotta sitten eli mesoliittisen kivikauden lopulla, Litorinameren syntyvaiheessa. Luppovaarassa, Pieskanaavan reunan asuinpaikka (80 metriä meren pinnan yläpuolella) on sijainnut meren rannalla kampakeraamisen ajan alussa, noin 7000 vuotta sitten.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastettuna matkailukohteena. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisina.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3076 YLITORNION KIRKKO, PAPPILA, KANSANOPISTO JA AHON TALO		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkon puinen, nivelikäs kellotapuli on rakennettu 1816–1819. Tapulissa on klassismin tyylipiirteitä. Tapulin yhteydessä ollut puinen ristikirkko purettiin palon jälkeen 1939. Tuolloin alettiin rakentaa seurakunnan nykyistä valkoiseksi rapattua satulakattoista kivikirkkoa, joka valmistui 1940. Kirkon tunnusomaisia piirteitä ovat jyrkät kattolapheet ja siipiosan kaariarkadi. Valtatie ja Alkkulanraitin väliin jäävä kookas vanha pappilarakennus (vuodelta 1911) pihapiireineen edustaa tyylipiirteiltään 1900-luvun alun maaseutumaisia rakentamista. Pihapiiriin kuuluu myös puojirakennus, jossa on kesäpuoli sekä uusi päärakennus. Alkkulanraitin eteläpäässä sijaitseva Ylitornion kristillinen kansanopiston rakennus on peräisin vuodelta 1927. Rakennuksessa on havaittavissa kirkkoarkkitehtuurin piirteitä. Rakennus toimi aiemmin talvisin kirkkona varsinaisen kirkon ollessa kylmillään. Ahon talo sijaitsee Ylitornion Alkkulan raitin pohjoispäässä. Ahon talon pihapiiriin kuuluvat päärakennus, navetta ja kaksi aittaa. Päärakennuksen tienpuoleinen pää on vanhempi, toinen pää on rakennettu 1900-luvun alussa. Taloa on restauroitu vuonna 1990. Päärakennuksen ikkunoissa ja matalan kuistin räystäässä on puuleikkauskoristelua. Talo on käytössä lähinnä museona.		
Varausperuste	Kirkkolaki Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö Maankäyttö- ja rakennuslaki		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteiden kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3086 KARUNGIN KIRKKO JA PAPPILA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungissa Karungin kylässä. Karungin kirkko ja pappila sijaitsevat maisemallisesti edustavalla paikalla Torniojoen rannalla. Puukirkko on rakennettu 1815–1817 ja erillinen puinen kellotapuli vuonna 1815. Kirkkorakennuksen on suunnitellut A.W. Arppe. Muodoltaan se on tasavartinen ristikirkko, jossa ristikeskiöstä kohoaa pieni nelikulmainen lanterniini. Kirkkomaata ympäröi kiviaita. Karungin pappila on vuodelta 1861. Pihapiiriä rajaavat lisäksi kinkeritupa ja kaksi ulkorakennusta. Alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098) ja on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.		
Varausperuste	Kirkkolaki VNp. 5.1.1995 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet		
Kehittämisperiaate	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 1993) Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3093 SIMONNIEMEN KIRKKO		
Aluekuvaus	Simoniemen kylä on vanhastaan Simon keskus. Alueen kulttuurimaisema rakentuu kirkosta ja kylän vanhasta rakennuskannasta, vanhasta tiestöstä ja vaihtelevista viljelymaisemista. Simon koruton puukirkko on valmistunut vuonna 1846. Muodoltaan se on torniton pitkäkirkko. Erillinen, pohjalaistyypinen kellotapuli on rakennettu Heikki Väänäsen johdolla 1773. Kirkkoa ja tapulia ympäröi vanha hautausmaa. Kirkon lähellä on museokäytössä oleva vanha lainajyvämakasiini.		
Varausperuste	Kirkkolaki VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Simonkylän ja Simonniemen kyläasutus)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	24.4.2012
Kohde	SR 3101 TORNION RAATHUONE YMPÄRISTÖINEEN SEKÄ RANTAKADUN JA KESKIKADUN PUUTALOKORTTELIT		
Aluekuvaus	Ruotsin kuningas Kustaa II Aadolf perusti Tornion kaupungin Suensaarelle vuonna 1621. Saari oli tunnettu kaupapaikka jo keskiajalla. Kaupunki sai viimeistään 1640-luvulla ensimmäisen asemakaavansa, jossa rakennettu alue noudatteli kaupunginlahden rantalinjaa. Kaupunki laajeni 1700-luvun jälkipuolella etelään ja itään. Tornion kaupungin painopiste siirtyi 1800-luvun alkupuolella Suensaaren eteläkärkeen, jonne lääninarkkitehti F.W. Lüchow johdolla valmistui vuonna 1875 raathuone, nikkarityylisessä rakennuksessa on uusrenessanssin piirteitä. Pormestari Cedermanille rakennettiin vuonna 1866 Puistolana ja Pormestarintalona tunnettu puurakennus. Tornion raathuone ja pormestarintalo muodostavat merkittävän näytteen vanhan Tornion keskeisistä rakennuksista. Raathuoneen läheisyydessä sijaitsevat myös W. Thomén suunnittelema Yhdyspankin talo, Avelan kirjakauppa ja Suensaaren koulu. Rantakatu on kaupungin vanhinta aluetta, jonka kaava muodostui jo 1600-luvulla. Rantakadulla sijaitsevat kauppiaiden talot umpipihoineen ja aittoineen. Keskikatua pidettiin erityisesti 1700-luvulla käsityöläisten katuna, jossa heillä oli verstaansa ja puotinsa. Alueilla on rakennetun kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä rakennuksia kuten Granroth, Åström, Aspjo, Viippola, Nyman ja Tornion pedagogiksi alun perin rakennettu vanhainkoti. Alueella on Tornion kaupunkiarkeologinen kohde (SM 3615).		
Varausperuste	VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornion kirkko ja raathuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit)		
Kehittämisperiaate	Maankäyttö, ja rakennuslaki Turvataan alueen rakennussuojelukohteiden ja kaupunkiarkeologisen kohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	24.4.2012
Kohde	SR 3102 METSÄTEKNIKON VIRKATALO		
Aluekuvaus	Rattosjärven Pitkäniemellä sijaitseva Niemelän metsäteknikon virkatalo on asetuksen nojalla suojeltu kohde. Asetuksella suojeltuja ovat asuinrakennus ja sauna. Lisäksi pihapiirissä ovat talousrakennus ja varasto. Rattosjärvi on maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä (ma 6093).		
Varausperuste	Laki rakennusperinnön suojelamisesta (Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	24.4.2012
Kohde	SR 3104 KOIVUN RAUTATIEASEMA		
Aluekuvaus	Vuonna 1908 rakennettu jugend-tyylinen, arkkitehti T. Hellströmin suunnittelema asemarakennus sijaitsee Kemi – Rovaniemi -rataosalla. Asemapiiston ympäröimään rakennukseen liittyy junanlähettäjän asunto piharakennuksineen. Koivun asema on harvoja Kemistä pohjoiseen suuntautuvalla radalla toisen maailmansodan loppuvaiheen tuhoilta säilyneitä asemakokonaisuuksia.		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Koivun rautatieasema) Sopimus valtakunnallisesti merkittävien asema-alueiden suojelusta 1998		
Kehittämisperiaate	Turvataan alueen rakennussuojelukohteiden säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3106 LAPIN UITTO- JA SAVOTTATUKIKOHDAT		
Aluekuvaus	<p>Kemin Sotisaarella sijaitseva Myllyniemi rakennettiin Kemijoen uiton pääerottelupaikaksi jo vuonna 1915, erottelupaikan siirryttyä Valmarinniementä sinne. Alueen asuntorakennukset, muut rakennukset ja lähivesialueen uittorakenteet muodostavat arvokkaan uiton historiasta kertovan kokonaisuuden Kemijoensuun rannalle Sotisaaren länsiosaan. Kemimaan Taivalkosken uittotukikohta rakennuksineen sijaitsee Kemijoen länsirannalla, ennen Isohaaran voimalaitoksen rakentamista kalliorantaisena virranneen suurkosken partaalla. Uittotukikohdan muodostavat kolme pienikokoista rakennusta, kämpppä, sauna ja vaja.</p> <p>Tervolan Luoesaarella sijaitsee 1800-luvun lopussa rakennettu Runkauksen uittopirtti, jonka pihapiiriin kuuluvat uittopirtti, sauna, keittokota, vajarakennuksia ja käymälä. Savusauna on siirretty nykyiselle paikalleen vuonna 1952.</p>		
Varausperuste	<p>VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin uitto- ja savottatukikohdat)</p> <p>Laki rakennusperinnönsuojelusta (Rakennusuojelulaki)</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Turvataan rakennusuojelukohteiden kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.</p>		

Kunta	KEMINMAA, KEMI	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3107 ISOHAARAN VOIMALAITOS JA VALLITUNSAAREN VOIMALAITOSYHDYSKUNTA		
Aluekuvaus	<p>Isohaaran vesivoimala oli 1943 perustetun Pohjolan Voima Oy:n suurhanke. Saksalaiset tuhosivat Kemijoen sillat perääntyessään Kemistä lokakuussa 1944. Tämä katkaisi rautatieliikenteen Lappiin. Pohjolan Voima Oy teki 1945 valtiolle esityksen, jolla se tarjoutui rakentamaan Kemijoen yli uuden sillan toukokuuhun 1946 mennessä, jos se saa rakentaa sillan yhteyteen vesivoimalan. Rakentaminen aloitettiin 1945. Patosilta rauta- ja maanteineen valmistui 1946 ja avattiin liikenteelle kesällä 1947. Voimalaitosrakennus, jonka suunnittelusta vastasi arkkitehti Sigurd Frosterus, valmistui 1949.</p> <p>Mittavan rakennustyömaan tukikohtana käytettiin Kemissä sijaitsevaa Vallitunsaarta, joka vakiintui voimayhtiön konttoripaikaksi ja sen henkilökunnan yhdyskunnaksi. Asuinalue toteutettiin 1940- ja 1950-luvun vaihteessa sekä rakennuskannaltaan että viheralueiltaan korkeatasoisena kokonaisuutena. Rakennusten suunnittelusta vastasi arkkitehti Eino Pitkänen, viheralueiden suunnittelusta puutarha-arkkitehti John Hausen.</p> <p>Toisessa maailmansodassa saksalaiset olivat ylläpitäneet Vallitunsaarella sotavankileiriä (suomalaisten ylläpitämä pääleiri oli Ajoksessa), ja vanhastaan saarta oli käytetty lohenkalastukseen ja etappina joen yläjuoksulle.</p> <p>Vallitunsaaren pohjoiskulmaan valmistui täydentävä voimalayksikkö 1994, mikä nosti Isohaaran turbiinin kokonaistehon 108 megawattiin, ja laitoksen kuuluvaksi jälleen maan kymmenen tuottavimman vesivoimalan ryhmään.</p>		
Varausperuste	<p>VNp. 22.12.2009</p> <p>valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdyskunta)</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Turvataan alueen rakennusuojelukohteiden kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.</p>		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	24.4.2012
Kohde	SR 3108 KARIHAARAN TEHDASYHDYSKUNTA JA MÄNTYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Karihaaran tehdasyhdyskunta on Pohjois-Suomen teollisuushistorian avainkohde. Se ilmentää merkittävän metsäteollisuusyhtiön (Kemiyhtiö 1893–1991) vaikutusvaltaa Lapissa ja yhtiön mahdollisuuksia vastata eri henkilöstöryhmiensä asumisen ja palveluiden tarpeisiin omassa rakennustoiminnassaan 1900–1950-luvuilla. Tehdasyhdyskunnan vanha keskus on säilyttänyt eheytensä ja omaleimaisuutensa. Rakenne ja puistomaisuus perustuvat 1900-luvun alkupuolen kokonaissuunnitelmiin. Kemiyhtiön entinen pääkonttori (1936) ja sen autotalli (1935) sijoittuvat päätien laidalle, kuten myös entinen ruokala (1937) ja paloasema (1937). Arkkitehti W.G. Palmqvistin niissä käyttämä muotokieli tukeutuu klassismiin. Pääkonttorirakennus on rakennuksista komein. Kontulan asuinalue tehtaan vieressä on jälkifunktionalistiseen tyyliin toteutettu rivitaloalue.</p> <p>Mäntylän kaupunginosa sijaitsee noin 1,5 km päässä Kemin kaupunkikeskustasta. Alueella on kaksikerroksisia puukerrostaloja, jotka Kemi-yhtiöt rakensivat vuonna 1945 työntekijöidensä asuntoloiksi. Mäntyvaltaisessa rinteessä sijaitsevat rakennukset muodostavat yhtenäisen ja ehjän kokonaisuuden.</p>		
Varausperuste	<p>VNp. 22.12.2009</p> <p>valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Karihaaran tehdasyhdyskunta ja Mäntylä)</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Turvataan alueen rakennusuojelukohteiden säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	2.4.2012
Kohde	SR 3109 SIMON RAUTATIEASEMA		
Aluekuvaus	<p>Simon rautatieasema sijaitsee Simon Asemakylässä. Simon asema edustaa Oulu – Tornio -radan pieniä asemapaikkoja. Asema-alueella on asemarakennuksen lisäksi tavaramakasiini, kaksi asuinrakennusta ja talousrakennukset. Rakennuskanta on yhtenäinen ja peräisin radan valmistumisajalta vuosilta 1903–1904. Asemaa ympäröi täyskasvuinen puusto. Asemarakennus on rakennettu vuosina 1902–1904 B. Granholmien suunnitelmien mukaan. Asemarakennus ja siihen liittyvä rakennuskanta sijaitsevat kyläkuvallisesti keskeisellä paikalla.</p>		
Varausperuste	<p>VNp. 22.12.2009</p> <p>valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Simon rautatieasema)</p> <p>Sopimus valtakunnallisesti merkittävien asema-alueiden suojelusta 1998</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Turvataan rakennusuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.</p>		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3110 KEMIN RUUTUKAAVA-ALUE JA KIRKON YMPÄRISTÖ		
Aluekuvaus	<p>Kemin kirkon ympäristö on Lapin ainoa 1800-luvun ruutuasemaakavaihanteen mukaisesti toteutettu kaupunkikeskusta, jossa puistokaduilla paloalueisiin jaettu kaupunkirakenne on edelleen säilynyt selkeänä kaupunkikuvassa. Vuonna 1902 valmistunut kirkko ja sen ympäristössä sijaitsevat koulurakennukset 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta 1950-luvulle muodostavat kaupungin keskustassa merkittävän julkisten rakennusten kokonaisuuden. Puistokatujen varsilla säilyneet asuintalot ja purjelaivakauden satama-alue rakennuksineen kuvastavat 1800- ja 1900-lukujen vaihteen kaupunkirakentamista.</p> <p>Kemin ruutukaava-alueen keskellä sijaitseva, puiston ympäröimä kivikirkko edustaa 1900-luvun alun kirkkorakentamista. Se on tiilirakenteinen pitkäkirkko, jossa on kaksi sivulaivaa. Kirkkorakennuksen on suunnitellut arkkitehti Josef Stenbäck. Rakennuksen arkkitehtuurissa heijastuvat mannermaisien uusgotiikan piirteet. Kirkkorakennus on peruskorjattu vuoden 2003 aikana. Kirkkopuistossa on sankarihautausmaa sekä useita muistomerkkejä sotien vainajien muistolle.</p> <p>Vanhasta kaupunkirakenteesta antaa parhaan kuvan kortteli 107 ja sen säilynyt 1800-luvun lopun rakennuskanta. Kokonaisuuteen kuuluvat Jänkkälän talo (1875), Pruntsin talo (1874), Penttilän talo (1897) sekä tiilinen jauhomakasiiniksi rakennettu ns. Leipätehdas (1897). Korttelikokonaisuuteen liittyy Sauvosaarenkatu 18:ssa rikasmuotoinen Junneliuksen talo 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.</p> <p>Asemakaavan mukainen rakentaminen tapahtui 1800-luvun loppuun mennessä. Satama tullikamareineen rakennettiin aluksi Laitakarin saarelle, jonne oululainen liikemies Johan Bergbom oli perustanut höyrysahan. Sauvosaaren rakennettiin satama ja tullikamari 1873, kun senaatti oli hyväksynyt piiri-insinööri Knut Granfeltin satamasuunnitelman. Sataman toiminta oli vaatimatonta aina vuoteen 1903, jolloin rautatie Kemiin valmistui. Uusi tullihuone rakennettiin arkkitehti Valter Thomén suunnitelmien mukaan vuonna 1912.</p>		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö)		
Kehittämisperiaate	Kirkkolaki Maankäyttö- ja rakennuslaki		
Kehittämisperiaate	Turvataan alueen rakennussuojelukohteiden säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3112 KUKKOLANKOSKEN KALAKENTTÄ		
Aluekuvaus	<p>Kukkolankosken kalakenttä on perinteinen Tornionjokivarren siian ja lohen kalastuspaikka, jossa on alkuperäisellä paikallaan säilynyt rivi vanhoja, hirsisiä aittoja. Kosken partaalla olevan kalakentän rakennuskanta koostuu kahdeksasta aitasta, kalapuojista, koskikodasta ja myllypirtistä. Aittarivistön eteläpuolella on vanha myllypirtti, nykyinen kahvila. Kentän vanhin rakennus, joka on peräisin 1600-luvulta, sijaitsee aittarivin ja joen välissä ja on alkuperäisessä käytössään keittokatoksena. Alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Tornionjokilaakso (ma 6098).</p>		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kukkolankosken kalakenttä)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3113 PELLON KIRKKO		
Aluekuvaus	<p>Pellon kirkko on vihitty käyttöön vuonna 1953. Sekä perushahmoltaan että yksityiskohdiltaan Sallan kirkkoa muistuttavan kirkkorakennuksen on suunnitellut Antero Pernaja. Se on valmistunut amerikkalaisten myötävaikutuksella. Kirkkorakennuksessa on kirkkosali ja seurakuntasali. Kokonaisuuteen kuuluu erillinen kellotapuli.</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Alueen suunnittelussa otetaan huomioon kohteen kulttuurihistorialliset arvot.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3114 TURTOLAN KIRKKO		
Aluekuvaus	<p>Turtolan kirkko, joka on Pellon seurakunnan toinen kirkko, on vihitty käyttöön vuonna 1953. Se on valmistunut amerikkalaisten antamalla Marshall-tuella. Kirkko on rakennettu sodassa tuhoutuneen vuonna 1819 valmistuneen vanhan puuristikirkon paikalle. Tuhoutuneesta kirkosta ovat edelleen jäljellä luonnonkiviportaati. Kirkon edessä ovat Pellon sankarivainajien hautausmaat ja muistomerkki.</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Alueen suunnittelussa otetaan huomioon kohteen kulttuurihistorialliset arvot.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3115 LAPIN KESKUSPAIKKOJEN LINJA-AUTOASEMAT		
Aluekuvaus	<p>Kemin linja-autoasema on valmistunut vuonna 1960. Tasakattoinen, tyyliltään modernistinen liike- ja palvelurakennus on varhaisimpia seudullaan. Se sijoittuu kaupungintalon ja rautatieaseman lähiympäristöön jälleenrakennuskauden rakentamista edustavaan kortteliin, jossa on mm. Kemin työväentalo ja kolme pistetaloa.</p> <p>Lapin linja-autoliikenneverkon keskuspaikkojen Kemin, Rovaniemen ja Sodankylän linja-autoasemien jälleenrakentaminen toisen maailmansodan jälkeen on maassamme merkittävä liikennehistoriallinen hanke ja ilmiö. Verkosto takasi seudun asukkaiden ja tavaroiden uudenlaisen liikkuvuuden osana yhteiskunnan yleistä muutosta, vaurastumista ja laajoja rakennemuutoksia sotien jälkeisinä vuosikymmeninä. Rakennuskanta ajanmukaistettiin 1959–1964. Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat ovat edelleen sekä toiminnallisesti että taajamakuvallisesti keskeisiä osia yhdyskuntarakenteessa.</p>		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Alueen suunnittelussa otetaan huomioon kohteen kulttuurihistorialliset arvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3116 AILINPIETIN KALASTAJAKÄMPPÄ		
Aluekuvaus	Perämeren kansallispuistossa Kemän Selkäsarvessa sijaitsee useita kalastajien kämppiä, joista vanhimpia on Ailinpieti. Ailinpietin kalastajakämppä kuuluu RKY 2009 kohteeseen Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat (ma 8143).		
Varausperuste	Laki rakennusperinnön suojelemisesta (Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85) VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR 3119 TORNION RAUTATIEASEMA		
Aluekuvaus	Tornion rautatieasemalla on kaksi eri-ikäistä asemarakennusta. Tornion ensimmäinen jugendtyylinen rautatieasema valmistui vuonna 1903. Ensimmäisen maailmansodan aikana Tornioista tuli Venäjän keisarikunnan tärkein portti länteen, ja raideliikenne lisääntyi huomattavasti. Toinen tiilinen ja ensimmäistä kookkaampi asemarakennus valmistui vuonna 1928 vanhan aseman eteläpuolelle. Rakennuksen on suunnitellut T. Hellström. Tyyliään se edustaa 1920-luvun klassismia. Asema-alueella sijaitsee kansalaissodan aikaisen Tornion taistelun muistomerkki.		
Varausperuste	VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornion rautatieasema) Sopimus valtakunnallisesti merkittävien asema-alueiden suojelusta 1998		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.4.2012
Kohde	SR 3120 TORNION SEMINAARI		
Aluekuvaus	Tornion Seminaari valmistui vuonna 1929 arkkitehti Selim Savoniuksen johdolla Yleisten Rakennusten Ylihallituksen suunnitteluosaston tekemien piirustusten mukaan. Opettajaseminaari toimi Torniossa vuosina 1921–1970. Rakennuksessa ja sen lähiympäristössä toimii edelleen ammatillisia koulutusyksiköitä		
Varausperuste	Laki rakennusperinnön suojelemisesta 2010 (Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3075 KRISTINESTRÖM JA AINOLA		
Aluekuvaus	Kristineströmin sahan päärakennus 1700-luvun lopulta on esimerkki Perä-Pohjolan sahaustoiminnan varhaisvaiheisiin ja puutavarayhtiöiden maanomistukseen liittyvästä rakennusperinnöstä Lapissa. Ainoana rakennuksena alueella on säilynyt patruunantalo 1700-luvun lopulta.		
Varausperuste	VNp. 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kristineström ja Ainola)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteiden säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteiden lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3096 AAVASAKSAN KRUUNUNPUISTON MATKAILURAKENNUKSET		
Aluekuvaus	Aavasaksa on yksi maamme varhaisimmista ja tunnetuimmista näköalapaikoista ja sillä on merkittävä sija maamme käsittelevässä matkakirjallisuudessa. Maupertuis'in retkikunta teki Aavasaksalla mittauksiaan 1736–1737. Valtio osti vaaran lakialueen 1878 ja rakennutti sille koristeellisen hirsisen Keisarinmajan 1882–1883 (H.E. Saurén). Keisarinmajan läheisyydessä on Tornioista 1950-luvulla siirretty apteekin jugend-kioski. Aavasaksan paviljonki on alkuaan 1920-luvulta. Vaaran laella on myös 1960-luvulla rakennettu punatiilinen näkötorni, josta avautuu panoraamamaisema Tornion- ja Tengeliönjokien laaksoon. Muut turismia palvelevat rakennelmat, kuten ulkoilmanäyttämö, ovat myöhempiä.		
Varausperuste	Laki rakennusperinnön suojelemisesta (Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta 480/85) VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3103 TERVOLAN KIRKOT		
Aluekuvaus	Tervolan kirkonkylässä sijaitsevat vanha ja uusi kirkko. Kirkot ympäristöineen muodostavat harvinaislaatuaisen maisemakokonaisuuden Kemijoen rantatöyräällä. Tervolan vanha puukirkko on rakennettu 1687–1689. Muodoltaan se on torniton tukipilarikirkko, jota kattaa korkea, paanutettu satulakatto. Kirkkosalia kattaa tynnyriholvi. Kaiken kaikkiaan kirkko on harvoja 1600-luvun puukirkkojamme ja se on säilyttänyt hyvin alkuperäisen asunsa. Kirkkoa ympäröi vanha hautausmaa. Vanha kirkko edustaa Suomen vanhinta,		

Varausperuste	keskiajalta periytyvää puukirkkorakentamista ja se on yksi parhaiten säilyneistä puukirkoista 1600-luvulta Suomessa. Tervolan uusi eli ns. Iso kirkko on rakennettu Kemijoen varteen, 1680-luvun tukipilarikirkon viereen. Nämä kaksi, sekä 1970-luvun seurakuntakeskus kirkkoineen, kuvastavat Kemijokivarren väestönkehitystä ja seurakunnallisia konjunktoureja eri vuosisadoilla.
Kehittämisperiaate	Kirkkolaki VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat) Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Kunta	KEMIMAA	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3105 KEMINMAAN KIRKOT		
Aluekuvaus	Kemin seurakunta perustettiin vuonna 1329. Ensimmäinen kirkko rakennettiin Valmarinniemen Kemijoen rannalle. Valmarinniemen kirkon paikka kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Valmarinniemen aluekokonaisuuteen (ma 8136). Vuonna 1522 valmistunut, Pyhälle Mikaelille omistettu harmaakivikirkko rakennettiin ylemmäksi jokivarteen. Kirkko jäi pois käytöstä 1700-luvulla, minkä jälkeen sitä käytettiin talvihautana ja hautapaikkana. Kirkkoa on kunnostettu useaan otteeseen 1900-luvulla. Nykyään se toimii museokirkkona. Pyhän Mikaelin kirkko on Suomen keskiaikaisista kivikirkoista pohjoisin. Se on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan, joten sen arvo on merkittävä. Kirkkosalia kattavassa lautaisessa tynnyriholvissa on maalauksia vuodelta 1650. Jokivarteen viettävässä, kiviaidan ympäröimässä kirkkotarhassa on säilynyt hautamuistomerkkejä ja lukuisia talvihautojan jättämiä painaamia. Pyhän Mikaelin kirkkoa vastapäätä, paikalla sijaitsevalle mäelle, valmistui vuonna 1827 uusi kivikirkko. Kirkko rakennettiin arkkitehti C.L. Engelin Intendentinkonttorissa laatimien piirustusten mukaan. Keltaiseksi kalkittu päätytornillinen pitkäkirkko edustaa tyyliltään empireä. Kirkkoa ympäröi kiviaita komeine portteineen. Keminmaassa keskiajan lopun harmaakivikirkko ja 1820-luvun empirekirkko muodostavat Kemin laajan kirkkopitäjän ytimen joen länsirannalla. Uuden kirkon kirkkotarhaan on haudattu vuoden 1918 sodassa kaatuneet sekä talvi- ja jatkosodan sankarivainajat. Jokirannassa on Oulun läänin lääniarkkitehti L.I. Lindqvistin 1850-luvulla suunnittelema pappilarakennus, jonka lisäksi pihapiirissä on väentuparakennus. Pappilan lähistöllä joen rannassa on suurikokoinen, vuonna 1849 rakennettu lainajyvämakasiini, joka nykyään toimii kotiseutumuseona.		
Varausperuste	Kirkkolaki VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3117 ALATORNION KIRKKO YMPÄRISTÖINEEN		
Aluekuvaus	Alatornion kirkonmäki muodostaa selkeästi rajautuvan kulttuurimaisemakohteen Parasniemelle, jossa se hallitsee Tornio-Haaparanta -kaupunkialueen näkymiä. Alatornion kivikirkko rakennettiin 1794–1797 (J. Rijf). Muodoltaan se on tasavartinen ristikirkko, jonka ristikeskuksesta kohoaa lyhtyyntä päätyvä torni. Itäisenä ristivartena ovat 1400-luvun keskiaikaisen kivikirkon muurit. Kirkkosalia kattavat lautaholvit. Kirkkoa ympäröi kiviaidan rajaama hautausmaa. Lähellä oleva vanha viljamakasiini toimii nykyään museona. Kirkkomaisemaan liittyvät Alatornion pappilan kaksi asuinrakennusta, joista toinen on vuodelta 1786, toinen vuodelta 1842. Alatornion kirkon ympäristöön liittyvät Lillebergin kartano sekä Tornionjoen ylittävä rautatiesilta, Rajasilta, vuodelta 1919. Kirkkotarhassa on useita sotiin liittyviä muistomerkkejä. Vuoden 1918 kansalaissodan kuolevaa sotilasta esittävä sankaripatsas on vuodelta 1921. Viime sotien sankarihauta-alue on toteutettu arkkitehtien Yrjö Lindegren ja Aulis Blomstedtin laatiman suunnitelman mukaan, sankaripatsas on vuodelta 1959 (Kauko Räike). Suomen sodan 1808–1809 rasituksiin Alatornion alueella menehtynyttä n. 2 000 sotilasta on lisäksi haluttu kunniottaa 1962 pystytetyllä muistomerkillä. Kirkkotarhan etelälaidassa oleva viljamakasiini on muutettu 1960-luvun alussa pitäjänmuseoksi. Alatornion kirkossa on Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluva Struven astemittausketjun piste (un 3033).		
Varausperuste	Kirkkolaki VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Alatornion kirkko ympäristöineen)		
Kehittämisperiaate	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	SR1 3118 TORNION KIRKKO		
Aluekuvaus	Tornion vanha puukirkko (Hedvig Eleonoran kirkko ja tapuli) on rakennettu Matti Härmän johdolla 1684–1686. Se on tukipilarikirkko, jossa suorakaiteen muotoiseen runkokuoneeseen liittyvät sitä matalammat ja kapeammat sakaristo ja asehuone. Länsitorni päättyy korkeaan kapenevaan huippuun. Kirkko on katettu paanuilla. Kirkkosalin rikas maalauskoristelu on vuosilta 1687–1689 (L. Gallenius). Saarnatuoli ja harvinainen kuoriaitus ovat 1700-luvun alusta. Erillinen, goottilaista muototraditiota edustava kellotapuli rakennettiin 1686–1688 (M. Härmä). Kirkkoa ja tapulia ympäröi vanha kiviaidan rajaama hautausmaa. Kirkko on säilyneistä tukipilarikirkoista suurin. Kolmen pilariparin kirkossa on puoliksi länsipäätyyn salvottu torni. Paanukatto on rombikuvioinen. Kaupungin kauppaporvarien merimerkinä toimineen korkean kahdeksansivuisen torninhuipun yläosassa on pyöreät ikkunat, joista kuningas Karl IX ihaili keskikäön aurinkoa vuonna 1695. Ulkoseinien vaaka vuorilaudoitus ja valkea väri ovat 1870-luvulta. Kirkkosalin neljässä peiliholvissa on maalauksia. Kuoriholvin raamatunaiheiset maalaukset vuodelta 1688 on tehnyt todennäköisesti Lars Gallenius, muissa holveissa on harmaasävyisellä grisailletekniikalla toteutettuja akantteja ja laakeriseppeleitä. Seinien tukipilareissa sekä itseäänässä kuori-ikkunan kummallakin puolella on maalattuina		

Varausperuste	viininlelväköynnöksen koristamat spiraalipylyvät. Kirkon kiinteä sisustus on poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Kuorin erottaa kirkkosalista puuleikkauksin varustettu kuoriaita, jonka porttia reunustavat korkeat obeliskit. Penkkien ovissa on maisemaihteiset peilimaalaukset. Saarnastuoli sekä sen viereisen ikkunan ja sakariston oven rikasmuotoiset kehystykset on tehnyt puuseppä Nils Fluur ja maalannut konterfeijari Diedrich Möllerum 1700-luvun alussa.
Kehittämisperiaate	Kirkon läheisyydessä sijaitsee vuonna 1910 valmistunut Porthanin koulu. Koulun suunnittelivat arkkitehdit A. Richardson ja A. Holmström ja se edustaa 1900-luvun alkupuolen jugendtyyliä taitekattoineen ja pikkuruutuisine ikkunoineen.
	Kirkkolaki VNp 22.12.2009 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornion kirkko ja raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit, Tornion rautatieasema)
	Turvataan rakennussuojelukohteen säilyminen. Uudis- ja lisärakentaminen kohteen lähiympäristössä sovitetaan sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	T 703 PAJUSAARI		
Aluekuvaus	Metsä-Botnian teollisuusalue sijaitsee Pajusaarella, Kemin keskustasta noin kilometri kaakkoon. Kemin tehdas perustettiin vuonna 1893. Sellua Kemissä on tehty vuodesta 1919. Kemin sellutehdas on pääosin uusittu 1980-luvulla, ja se sijaitsee paikallisen vientisataman vieressä. Perustiedot: tuotantokapasiteetti 590 000 tn/v havu- ja lehtipuuosellua. Laatuerikoistuminen: erikoistunut tuottamaan sellua, joka sopii pehmo- ja hienopaperin sekä lainerin valmistukseen, Saha FinWood. Viennin osuus noin 45 %, henkilöstö 200, puunkäyttö 2,7 miljoonaa kiintokuutiometriä vuodessa täydellä kapasiteetilla.		
Varausperuste	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä RKY 2009 Karihaaran tehdasyhdyskunta (SR 3108).		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	T 704 VEITSILUOTO		
Aluekuvaus	Kemin keskustasta n. 5 km kaakkoon sijaitsevat Stora Enson Veitsiluodon tehtaat. Euroopan neljänneksi suurin paperitehdasintegraatti valmistaa tulostus-, kirjekuori- ja kouluvihkopaperia, päällystettyä aikakauslehtipaperia ja sahatavaraa. Tehtaiden paperin tuotantokapasiteetti on miljoona tonnia vuodessa ja tehtaiden palveluksessa on 750 henkeä.		
	Puunjalostus Veitsiluodon saarella alkoi vuonna 1922, jolloin saha aloitti toimintansa. Sahatavaran, sellun ja paperin tuotantoon käytetään nyt noin 2,6 miljoonaa kuutiometriä puuta vuodessa. Tuotteet laivataan tehtaan läheisyydessä sijaitsevassa Ajoksen satamassa, josta on säännöllinen laivaliikenne Göteborgiin ja Lyypekkiin.		
Varausperuste	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään teollisuustoimintojen alueena		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	T 705 RÖYTTÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion Röyttässä, käsittäen nykyisen teollisuusalueen ja mahdolliset laajenemisalueet. Alueella sijaitsee Outokumpu Chrome Oy:n ferrokromitehdas ja Outokumpu Stainless Oy:n jaloterästehdas.		
	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	T 714 AJOS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kemin keskustasta noin 5 km etelään. Alueella ei tällä hetkellä ole merkittävää teollisuustoimintaa. Alue tukee Ajoksen sataman kehittämistä.		
	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on pohjavesialue, luonnonsuojelukohde (SL 4170) sekä maa-ainesten ottoalue (EO 2415).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään Ajoksen satamaan tukeutuvana teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	t 715 AHJOLA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee pellon keskustasta noin 3 km pohjoiseen Rovaniemen tien varressa. Alueella yli 30 yritystä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	28.8.2011
Kohde	t 716 YLITORNION TEOLLISUUSALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitornion keskustan pohjoispuolella. Alueella sijaitsee puu- ja maanrakennusalan teollisuutta sekä betonituoteryitys.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	24.8.2011
Kohde	† 717 LEMPEÄ		
Aluekuvaus	Lempeän teollisuusalue sijaitsee kunnan omistamalla noin 300 ha:n alueella. Alueella on kaksi teollisuushallia, joissa toimivat mm. kalanjalostusyriety, rakennusyriety ja kaksi maansiirtourakoitsijaa. Teollisuusalue on merkittävä yritystoiminnan keskittymä, jolla on laajenemismahdollisuuksia tulevaisuudessa erityisesti naapurikuntien kaivostoimintoihin liittyvissä palveluissa.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	16.1.2012
Kohde	† 718 JAUKKURINPERÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee 6 km Ylitornion keskustasta pohjoiseen Aavasaksan eteläpuolella.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä uusi teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	21.8.2012
Kohde	T 719 PIRKKIÖN/ KROMILAAKSON TEOLLISUUSALUE		
Aluekuvaus	Pirkiön teollisuusalue sijaitsee noin 6 km Tornion keskustasta etelään. Pirkiön alueella on lähinnä tuotannolliseen toimintaan keskittyvää teollisuutta. Pirkiön teollisuusalueen kupeeseen on rakentumassa vuoteen 2013 mennessä uusi Kromilaakson yritysalue. Uuden alueen kokonaispinta-ala on 49 ha ja koko alueen arvioidaan mahdollistavan yli 100 000 k-m2 yritysten toimitila-, tuotanto- ja varastorakennuksia varten.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		
Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	7.9.2012
Kohde	† 720 TERVOLAN PUUPUISTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan päätaajaman itäpuolella. Alueella on puurakentamiseen liittyvää teollisuutta.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä uusi teollisuusalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		
Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 601 KEMINTULLI		
Aluekuvaus	Kemintullin yritysalue sijaitsee Kemin moottoritien ja Veitsiluodontien risteysalueella. Alueella on tällä hetkellä Nesteen huoltamo. Uuden moottoritien valmistuminen vuonna 2009 avasi uusia sijaintipaikkoja yrityksille. Kemintullin yritysalue on tärkeä tieliikenteen raskaiden kuljetusten solmukohta, ja uusi moottoritie tulee entisestään parantamaan maitse tapahtuvan tavarankuljetuksen joustavuutta ja sujuvuutta. Kemintulli sopii erityisesti liikennettä, logistiikkaa ja matkailua palvelevien yritysten sijaintipaikaksi. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella kulkee Pohjanmaan rantatien kulttuurihistoriallinen reitti.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		
Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 602 KEMIN TEKNOLOGIAKYLÄ JA AEROPOLIS		
Aluekuvaus	Digipolis - Kemin teknologiakylä on Lapin suurin teknologiakeskus, joka on toiminut parisenkymmentä vuotta. Digipoliksessa toimii 40 yritystä ja organisaatiota sekä työskentelee 500 työntekijää. Digipolis on myös koulutuksen keskus, siellä toimii Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja ammattiopisto Lappia. Aeropoliksen yritysalue sijaitsee vain noin kaksi kilometriä Kemin keskustasta pohjoiseen. Se on logistisesti edullisella paikalla. Alueen koillisosassa on Kemi-Tornion lentokenttä, jonka läheisyys mahdollistaa nopeat ja ruuhkattomat yhteydet maailmalle. Erinomaisen sijaintinsa ansiosta Aeropolis tarjoaa hyvän toimintaympäristön mm. palveluyrityksille sekä tuotannollisille pk-yrityksille. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella kulkee Pohjanmaan rantatien kulttuurihistoriallinen reitti.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 603 KEMINMAAN PALVELUALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee moottoritien varrella Kemijoesta länteen päin. Alueella on työvoimavaltaista toimintaa ja palveluja mm. Citymarket, autokauppoja ja paljon muuta yritystoimintaa (noin 100 yritystä). Alueeseen kuuluu laajennusalueita Jäämerentie molemmin puolin. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 604 KYLÄJOKI		
Aluekuvaus	Tornion keskustasta noin 7 km itään. Alueelle perustetaan kansainvälinen rautatie- ja maantieliikenteen logistiikkakeskus. Logistiikkakeskukseen rakennetaan raideyhteydet sekä Suomen että Ruotsin raidelevyvedelle. Lisäksi alueelle sijoitetaan yhdistettyjen kuljetusten terminaali. Varataan alueita myös logistiikkayritysten terminaaleille ja varastoille. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämisvyöhykkeellä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alue		

Varausperuste	on moottoritien ja rautatien varrella. Alueella on pohjavesialueita.		
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 605 HASTINKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee valtatie 4 varrella kuntataajamasta länteen. Alueella toimii tällä hetkellä mm. keskiraskasta konepajateollisuutta, saha ja pienessä määrin matkailupalveluita. Työpaikka-alue sijaitsee Barentsin käytävän varrella Tervolan taajamatoimintojen alueella. Kohde sisältyy Kemijokivarren – Törmävaaran – Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 606 KETTUFARMINKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Eläjärven kaivokselle menevän tien varrella lentokentän läheisyydessä. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämissuunnitelman ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on pohjavesialuetta.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 607 MAKSNIEMI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kuntakeskuksesta länteen valtatie ja rautatien välisellä alueella. Työpaikka-alue sijaitsee Perämerenkaaren kehittämissuunnitelman valtatie varrella.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2372 VAREVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, Varevaaran laelle. Tervolan kuntakeskukseen suunnittelualueelta on matkaa noin 7 km. Alueen eteläpuolella kulkee E75-tie ja E75-tien vieressä on rautatie. Alueella on käynnissä tuulivoimapuiston YVA ja osayleiskaavoitus. Alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on n. 2,5-3 MW, jolloin koko tuulipuiston nimellisteho on yhteensä 25–30 MW.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2387 PUUKKOKUMPU		
Aluekuvaus	Alustavassa tarkastelussa on tunnistettu erittäin suuri alue, jolla on tuotannollisesti lupaava kaistale alueen eteläosassa. Alueen molemmin puolin sijaitsee asutusta, ja alueesta kaakkoon sijaitsee lukuisia suojellun lintulajin pesäviirejä. Alue sijoittuu muuttavan linnuston kannalta erityisen herkälle alueelle. Nämä tekijät saattavat rajoittaa kohteen toteutettavuutta, ja aluetta tulee rajata ja tarkastella jatkosuunnittelussa tarkemmin. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen tietyin reunaehdoin, mm. pienemmäksi kokonaisuudeksi rajattuna. Alueen pohjoisosien tuntumassa on hajanaista asutusta. Kapasiteettiä pystytään kasvattamaan laajentamalla aluetta pohjoiseen, mutta siellä tuotanto todennäköisesti laskee. Alue on todennäköisesti toteutuskelpoinen vain korkeilla voimalaitoksilla toteutettuna, ja lentoesterajoituspinnat saattavat rajoittaa tätä. Linnustoon ja suojelualueisiin kohdistuvia vaikutuksia tulee tarkastella tarkemmin tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kittilänjärven sähköasema sijaitsee aivan kohdealueen tuntumassa alueen länsiosassa. Kemin alueella on useita 110 kV asemia. Alueen tuntumaan sijoittuu Fingridin 110 kV voimajohto.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kehittämisperiaate	Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon Kemi-Tornio -lentokentän läheisyys.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2388 RAJAKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornio keskustasta noin 10 km kaakkoon Kaakamon ja Laivajärven väliin.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2389 KETUNMÄKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion keskustasta noin 6 km länteen moottoritien pohjoispuolella.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2392 PALOVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta noin 30 km etelään osittain Ylitornion kunnan alueella. Kohde koostuu kahdesta erillisestä alueesta. Laaditun arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen tietyin reunaehdoin. Alueen ympäristössä on jonkin verran asutusta, ja sähkölinjat sijaitsee vieressä. Tarkastelualue koostuu kahdesta osa-alueesta, joista		

Varausperuste Kehittämisperiaate	itäinen on tuulisuudeltaan parempi. Tarkennettu tekninen selvitys on keskitetty itäiseen alueeseen. Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kunta	PELLO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2393 OLOSVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta noin 20 km pohjoiseen. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tietyin varauksin tuulivoimarakentamiseen. Jo 100 m napakorkeus saattaa olla teknis-taloudellisesti toteutuskelpoinen. Ympäristötekijöiden kannalta kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen melko hyvin, ja kohdetta onkin rajattu suunnittelun yhteydessä pienemmäksi suojeltuihin lajeihin liittyvien reviiiritietojen perusteella. Vaikutuksia mm. porotalouteen tulee selvittää hankesuunnittelun yhteydessä tarkemmin.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	22.2.2012
Kohde	tv1 2373 MÄNTYVAARA (tarkastelualue 68)		
Aluekuvaus	Pienikokoinen tarkastelualue sijaitsee Tornion kaupungin luoteisosassa, noin 20 km Tornion keskustasta pohjoiskoilliseen. Lähimmät suuremmat kylät ovat Kantojärvi ja Arpela noin 6 km etäisyydellä tarkastelualueesta. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamisen suunnitteluun. Alue on kuitenkin kooltaan pieni, teknistaloudellisesti kannattava toteuttaminen saattaa edellyttää korkeiden tuulivoimaloiden rakentamista ja sähköverkkoon liittymisen kustannukset voivat heikentää alueen kannattavuutta. Natura-alue tulee ottaa riittävällä tarkkuudella jatkosuunnittelussa huomioon.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2374 VIITAKOSKI-LAAJAPALO (tarkastelualue 57)		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Keminmaassa, noin 17 km Kemin keskustasta pohjoiseen. Lähimmät kylät ovat Viitakoski Kaakamojoen varressa sekä Länsikoski Kemijoen varressa.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	SIMO, TERVOLA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2375 PALOKIVALO-SARVIJÄRVENAAPA (tarkastelualue 54)		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee osin Tervolan kunnassa, osin Simon kunnassa. Simon keskustasta matkaa kohteeseen on noin 34 km pohjoiseen. Paikkatietoanalyysissä tunnistettua alustavaa aluetta on rajattu merkittävästi jatkotarkastelun yhteydessä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2376 TORNIVAARA-KIVIVAARA-PUUKKOKUMPU (tarkastelualue 55)		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Keminmaassa noin 20 km etäisyydellä Kemin keskustasta koilliseen. Lähin kylä on Puukkokumpu pohjoisessa. Kohteen itäpuolella sijaitsee Ala-, Keski- ja Ylä-Penikkojen vaarajono.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	17.8.2011
Kohde	tv1 2378 PALOVAARA-KAAKAMAVAARA-KORTTOVAARA-KITKIÄISVAARA (tarkastelualue 50)		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Torniossa, yli 35 km pohjoiseen Tornion keskustasta. Alueella sijaitsevia vaaroja ovat mm. Palovaara, Kaakamavaara ja Korttovaara. Alueen tuntumassa sijaitsee pieni Nahkiaisojan kylä. Alueella valtakunnallisesti arvokas tuuli- ja rantakerrostuma.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	15.8.2011
Kohde	tv1 2379 KARSILONMAA-HONKAMAANJÄNKÄ (tarkastelualue 56)		
Aluekuvaus	Kohde sijoittuu Tornion kuntaan. Tornion keskustasta katsottuna kohde sijaitsee 9 km päässä koillisessa. Lähimmät kylät ovat Liakka lounaispuolella ja Kantojärvi pohjoispuolella tarkastelualueella. Kohde on osa paikkatietoanalyysissä tunnistettua merkittävästi laajempaa aluekokonaisuutta, josta tarkemmin selvitettyä Laivajärvi – Lautamaa – Pöyrnynpään eteläistä osaa.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kunta	YLITORNIO, PELLO	Muokauspvm	15.8.2011
Kohde	tv1 2381 ISOVAARA (tarkastelualue 11)		
Aluekuvaus	Paikkatietoanalyysissä tunnistettu laaja aluekokonaisuus sijoittuu pääosin Ylitornion kunnan alueelle, pohjoisessa hyvin pieneltä osin Pellon kunnan alueelle. Rovaniemen keskustasta nähden kohde sijoittuu noin 45 km luoteeseen, Pellostä 40 km itään. Paikkatietoanalyysissä tunnistettua aluetta on rajattu pienemmäksi tarkemman tarkastelun perusteella. Alueella sijaitsevia vaaroja ovat mm. Isovaara, Honkavaara ja Kaupinvaara.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	22.2.2012
Kohde	tv1 2384 VALKIVAARA (tarkastelualue 67)		
Aluekuvaus	Tarkastelualue sijaitsee Tervolan kunnan luoteisosassa Tornion rajalla, noin 19 km Tervolan keskustasta pohjoiseen. Alueen tuntumassa sijaitsevia vaaroja ja kohoumia ovat mm. Valkivaara, Sorvasvaara ja Ruuhivaara. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamisen suunnitteluun. Tuuliatlaksen tietojen perusteella alue ei ole tuulisuusoloiltaan ensiluokkainen. Alueen teknistaloudellisesti kannattava toteuttaminen saattaa edellyttää korkeiden tuulivoimaloiden rakentamista. Alue on kooltaan pieni, ja sähköverkkoon liittymisen kustannukset voivat heikentää alueen kannattavuutta. Alueella valtakunnallisesti arvokas tuuli- ja rantakerrostuma.		
Varausperuste	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	SIMO	Muokauspvm	22.2.2012
Kohde	tv1 2394 TAINIVAARANAAPA (tarkastelualue 66)		
Aluekuvaus	Paikkatietoanalyysissä tunnistettu, kooltaan pienehkö tarkastelualue sijaitsee Simon kunnan koillisosassa, noin 40 km Simon keskustasta koilliseen. Alueen tuntumassa sijaitsevia vaaroja ja kohoumia ovat mm. Tainivaara, Korkiapalo ja Pitkäpalo. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu hyvin tuulivoimarakentamisen suunnitteluun. Alueen teknistaloudellisesti kannattava toteuttaminen saattaa edellyttää korkeiden tuulivoimaloiden rakentamista. Suojellun petolinnun pesäreviirit tulee ottaa riittävällä tarkkuudella jatkosuunnittelussa huomioon.		
Varausperuste	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.4.2012
Kohde	tv1 2395 PÖMIÖ		
Aluekuvaus	Paikkatietoanalyysissä tunnistettu tarkastelualue sijaitsee Simon kuntakeskuksesta noin 20 km pohjoiseen Pömiön eteläpuolella. Alueella korkeimpia kohoumia ovat Palovaara ja Käärmehuhta.		
Varausperuste	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	PELLO	Muokauspvm	24.4.2012
Kohde	tv1 2396 JOUTTIVAARA (tarkastelualue 10)		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee pääosin Rovaniemen kaupungissa, länsireunaltaan pieneltä osin myös Pellon kunnan puolella. Rovaniemen keskusta sijaitsee kohteesta noin 30 km kaakkoon. Kohdealueella sijaitsevat mm. Isovaaran, Ruuhiselän, Iso Kerovaaran ja Kuusivinsan vaarat. Alue liittyy paikkatietoanalyysissä tunnistettuun laajaan aluekokonaisuuteen, joka sijaitsee pääosin Rovaniemen kaupungin alueella. Lähin sähköasema on Meltaus noin 10 km etäisyydellä		
Varausperuste	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		
Kehittämisperiaate			
Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	un 3032 UNESCO-KOHDE AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Aavasaksalla sijaitseva Struven kolmiomittausketjun piste (Avasaksa) mitattiin vuonna 1845. Mittauspiste merkittiin kallioon kaiverretulla ristillä. Merkki sijaitsee nyt vuonna 1969 rakennetun näköalatornin alla. Aavasaksan mittauspisteen suoja-alueen kooksi on määritelty 50 m säde (halkaisija 100 m) pisteen ympärille. Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 2005. Mittausketjun varren kansoja yhdistävänä maailmanperintökohteella nähdään olevan teknistieteellisen arvon lisäksi myös yleismaailmallista arvoa. Aavasaksan alue sisältyy Ylitornio – Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042).		
Varausperuste	Unescon yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa edistetään Unescon maailmanperintökohteen arvon säilymistä ja hoitoa. Kehitetään opastusta.		
Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	un 3033 UNESCO-KOHDE ALATORNION KIRKKO		
Aluekuvaus	Alatornion kirkon tornissa sijaitseva Struven kolmiomittausketjun piste (Tornea) mitattiin vuonna 1842. Mittauksen aikaan tehtyjä kaiveruksia on edelleen nähtävissä vuonna 1797 rakennetun kirkon tornin kellohuoneen seinissä. Alatornion mittauspisteen suoja-alueeksi on määritelty Alatornion kirkkoa ympäröivä vanha kirkkomaa. Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 2005. Mittausketjun varren kansoja yhdistävänä maailmanperintökohteella nähdään olevan teknistieteellisen arvon lisäksi myös yleismaailmallista arvoa. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Keskusta sisältyy Tornio-Haaparannan kauppakesittymän alueelle (mv 8412), joka on virkistyksen ja matkailun kehittämisen kohdealuetta.		
Varausperuste	Unescon yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa edistetään Unescon maailmanperintökohteen arvon säilymistä ja hoitoa. Kehitetään opastusta.		
Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	V 827 KALLINKANGAS		
Aluekuvaus	Kallinkangas sijaitsee Kemimaan kuntakeskuksen länsipuolella. Kalli on lapsille ja nuorille suunnattu lähirinne, jonka yhteydessä on kahvio, kota ja laavu sekä välinevuokraamo. Hiihtoharrastajalle Kallilta löytyy 17 kilometriä latuja, joista 5 km		

Varausperuste	on valaistu. Lisäksi alueella on Kalli-Korteniva hiihtoreitti, jonka pituus on n.28 km. Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on pohjavesialuetta.
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä virkistysalue. Kehitetään virkistyskäyttöä ympärivuotisesti.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	V 870 RITAVAARA		
Aluekuvaus	Ritavaara sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta 7 km itään. Alueella sijaitsee Ritavalkean hiihto- ja laskettelukeskus. Ritavalkealla on 5 rinnettä, joiden pituus on 800–1000 m ja korkeusero 120 m. Ritavalkealla on mm. 3 km ja 5 km valaistut ladut. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Alueella on pohjavesialue sekä matkailupalvelukohde (rm 1412).		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä virkistysalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään matkailu- ja virkistyskäyttöä ympärivuotisesti osana matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealuetta. Kehitetään yhteistyötä yli rajan Ruotsiin.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.4.2012
Kohde	V 871 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Aavasaksa sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta noin 10 km pohjoiseen. Sen korkeus on 242 m merenpinnasta, ja se on selvästi lähiseudun vaaroja korkeampi. Vaaralla sijaitsee kaksi mökkikylää, ravintola sekä laskettelurinne ja hiihtoladut. Vaaran ympäri kiertää 4 km pitkä luontopolku upeissa kansallismaisemissa. Lähtö ja paluu ovat Kruununpuiston sisäänkäynniltä. Polku kiertää vaaran ympäri. Polku valmistui vuonna 2002 ja sen varrella on informaatiotauluja alueen kasvillisuudesta ja maaperästä. Aavasaksan laelta avautuva kansallismaisema ja keskiyön aurinko ovat vetäneet matkailijoita puoleensa jo useita vuosisatoja. Aavasaksalla on ansiokkaat perinteet matkailukohteena ja potentiaalia nousta nykyistä vahvempaan asemaan. Se vaatii selkeästi muista keskuksista erottuvaa profiilia ja yritysten kasvavaa roolia kohteen kehittämisessä. Aavasaksan matkailun kehittämissuunnitelmassa on tarkasteltu Aavasaksan aluetta laajempina kokonaisuutena. Mukana ovat Ainiovaara, Ylitornion järvikylät, Aavasaksan ja Ainiovaaran välinen maastoalue, jokialueet sekä matkailuun liittyvät elementit Ruotsin puolelta Övertorneån kunnasta. Ainiovaara, hiihtostadion ja Karemajoen alue nostetaan tulevaisuuden kehittämisen kohteeksi. Suunnitelman mukaan Ylitornion keskustan palveluita hyödynnetään ja tavoitteena on saada uusi informaatio-, kauppa- ja palvelukeskus taajaman pohjoisosaan. Aavasaksa kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja sijaitsee Revontulentien tuntumassa. Alue sisältyy Ylitornio – Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alueella on matkailupalvelukohde (rm 1410), RKY 2009 kohteet Unesco-kohde (un 3032), rakennussuojelukohde (SR 3096) sekä muinaismuistokohteita (SM 3555, 3556). Alueella on pohjavesialueita. Lisäksi alueella kulkee moottorikelkkareitti.		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä virkistysalue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään virkistys- ja urheilukäyttöä kuntakaavoituksella. Rakentaminen toteutetaan korkeatasoisesti sovittaen alueen poikkeuksellisiin kulttuurihistoriallisiin sekä luonto- ja maisema-arvoihin. Turvataan rakennussuojelukohteen sekä muinaismuistokohteiden säilyminen.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Muokauspvm
Kohde	W 6900 VESIALUE	
Aluekuvaus	Perämeren vesialue, johon eivät kuulu alueella olevat saaret.	
Varausperuste	Vesialue	
Kehittämisperiaate		

LIITE 2.

NATURA VAIKUTUSTEN
ARVIOINTI

Kunta	KEMI, TORNIO	Koodi	FI 130 0301	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämeren kansallispuisto	Aluetunnus	SL 4041		
Luontodirektiivin luontotyypit	Vedenalaiset hiekkasärkät (2%), Rannikon laguunit, Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus, Itämeren boreaaliset luodot ja saaret, Itämeren boreaaliset rantaniityt, Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta, rannikon kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, Kuivat Valluna ja Empertum nigrum nummet/dyynit, maankohoamisrannikon primäärisukkesiovaiheiden luonnotilaiset metsät (< 1%), Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (1%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Perämerenmaruna, Ruijanesikko, upossarpio				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Kalatiira, Lapintiira, Räyskä				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueet sijaitsevat Perämerenkaarella sekä Perämeren saariston matkailun vetovoima-alueella, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueella (mv 8410).				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä. Suoria kaavallisia vaikutuksia Natura-alueeseen ei kohdistu.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO, YLITORNIO, PELLO	Koodi	FI 130 1912	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Torniojoki	Aluetunnus	SL 4051		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Länsi-Lapin käytävä sekä Torniojoen valuma-alueelle sijoittuvat potentiaaliset turvetuotantoalueet (eot).				
Vaikutusten arviointi	Kehityskäytävä mahdollistaa monialaisen kehittämisen, jollon Torniojoen suojelualueen tunnettavuutta on mahdollista parantaa ja jatkosuunnittelussa tiedostaa erityisen arvokkaat ja säilytettävät kohteet. Potentiaalisia turvetuotantokohteita on osoitettu 7 kpl, joiden valuma-alueiden vedet purkautuvat lopulta Torniojokeen. Pääosa eot-alueista sijoittuu Tengeliöjoen valuma-alueelle, Tengeliöjoki on luokiteltu tyyppiltään muuttuneeksi johtuen säännöstelystä. Kaikkien potentiaalisten kohteiden yhtäaikainen käyttö turvetuotantoon kuormittaa vesistöjä. Kokonaisuutena Torniojokeen kohdistuva vesistökuormitus jää arvion mukaan kuitenkin erittäin vähäiseksi johtuen kohteiden etäisyydestä Torniojokeen nähden. Keskimääräisen kuormituslaskelman mukaan vaikutukset Tengeliöjoen valuma-alueeseen jäävät suhteellisen vähäisiksi johtuen valuma-alueen järvisyydestä. Turvetuotannon nykyinen kuormitus on ravinteiden osalta alle prosentin Torniojokeen kohdistuvasta kuormituksesta. Yksittäisen turvetuotantoalueen kokonaiskuormitus on ollut keskimäärin alle 2 000 kg fosforia vuodessa. Kaikkien potentiaalisten alueiden ottaminen nykyisten kanssa samanaikaisesti käyttöön kaksinkertaistaisi arviolta päästöt. Tällöinkin vesistökuormitus Tengeliöjoessa kasvaisi alle prosentin ja Torniojoessa kuormitus olisi vielä vähäisempi.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Koodi	FI 130 0507	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Musta-aapa	Aluetunnus	SL 4052		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (3%), Aapasuot (70 %), Puustoiset suot (27%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari, Isosydänmaan paliskunnan raja, sähkölinja ja moottorikelkkareitti. Lisäksi alue sijaitsee kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeellä (ek).				
Vaikutusten arviointi	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke informoi mahdollisista alueen malmi- ja mineraalivarojen hyödyntämismahdollisuuksista. Mahdollisen kaivostoiminnan suunnittelun yhteydessä tulee arvioida vaikutukset Natura-alueeseen. Läheisyydessä sijaitsevalla tuulivoima-alueesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia suojeluperusteisiin, koska Natura-alueen suojeluperusteena on luontodirektiivi. Tarkemmassa hankesuunnittelussa tulee arvioida mm. energiansiirtoverkon ja tieyhteyksien vaikutukset.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0505	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kirvesaapa	Aluetunnus	SL 4053		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Letot /(<10%), Aapasuot (65 %), Puustoiset suot (20%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari ja kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek). Alueen länsipuolella sijaitsee kaivosalue (EK 1916).				
Vaikutusten arviointi	Kaavamääräykset ohjaavat kaivostoimintaa siten, että siitä ei saa aiheutua Natura-aluetta heikentäviä vaikutuksia. Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke on informatiivinen, joka osoittaa malmipotentialista vyöhykettä. Lainsäädäntö ohjaa kaivostoimintaa ja siihen liittyvää tutkimustoimintaa siten, että mahdollisen hankkeen vaikutukset Natura-alueeseen tulee selvittää. Kaavalla ei ole suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Koodi	FI 130 1602	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Martimoaapa-Lumiaapa	Aluetunnus	SL 4054		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2%), Keidassuot (10%), Vaihtumissuot ja rantasuot (<1%), Letot/(<1%), Aapasuot (50 %), Kasvipeatteiset silaattikalliot (<1%), Borealiset luonnonmetsät (6%), Puustoiset suot (10%)				

Luontodirektiivin liitteen II lajit	Ilves, karhu, saukko, susi
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurku-uikku, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, metsähänhi, punajalkaviklo, jousisorsa, kalalokki, mustalintu, merilokki, nuolihaukka, harmaalokki, jänkäkurppa, naurulokki, mustaviklo
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan paliskunnan raja, seututie, maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8041), ulkoilu- ja moottorikelkkareitit, matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue (mv 8416), kaivostoiminnan kehittämisen kohdealue (ek), pohjavesialue, muinaismuistokohteet (SM 3606 ja 3593), Myllylän erotuspaikka (ph 5513)
Vaikutusten arviointi	Ohjatuilla reiteillä liikkuminen vähentää alueeseen kokonaisuudessa kohdistuvia vaikutuksia. Mahdollinen lisääntyvä virkistyskäyttö kytkeytyy olemassa olevaan käyttöön. Lisääntyvä käyttö lisää paineita ohjattuun toimintaan alueella. Virkistyskäytön tulee perustua alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan tai virkistyskäytön kehittämiseksi alueella tulee laatia selvitys ja arvio vaikutuksista. Kaivostoimintaan liittyvän toiminnan osalta, ml. tutkimukset, tulee laatia erikseen Natura-arviointi toiminnan sijoituessa Natura-alueelle tai toiminnan vaikutusten mahdollisesti ulottuessa Natura-alueelle.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1604	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Iso-Saarisuo-Hoikkasuo	Aluetunnus	SL 4055		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (<1%), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1%), Aapasuot (60 %), Borealiset luonnonmetsät (1%), Puustoiset suot (35%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kapustarinta, kurki, liro, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Taivaanvuohi, jänkäkurppa, valkoviklo, pikkukuovi, isokuovi, töyhtöhyppä, metsäviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3068)				
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen läheisyyteen (< 2 km) ei ole osoitettu maankäytön varauksia. Lähin varaus on Hamarin AA-alue. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1603	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Veittiaapa	Aluetunnus	SL 4056		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (85 %), Borealiset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (5 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kurki, Liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Isokoskelo, telkkä, sinisorsa, metsähänhi, tavi, isokuovi, valkoviklo, töyhtöhyppä, taivaanvuohi, nuolihaukka, mustaviklo, metsäviklo, jousisorsa, jänkäkurppa, tukkasotka pikkukuovi				

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien raja.
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Lähimmät aluevaraukset ovat potentiaalisia turvetuotantoon soveltuvia kohteita (eot) noin 1,5 km etäisyydellä. Eot-alueet sijoittuvat pääosin eri valuma-alueelle (3. jakotaso) eikä oet-alueilta ole vesistöyhteyttä Natura-alueelle. Etäisyydestä johtuen toiminnan aiheuttaman melun ei arvioida häiritsevän linnustoa tai eläimistöä Natura-alueella. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO, TERVOLA	Koodi	FI 130 1601	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Runkauksen luonnonpuisto	Aluetunnus	SL 4057		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1%), Keidassuot (2%), Letot (1%), Aapasuot (40 %), Boreaaliset luonnonmetsät (<1 %), Puustoiset suot (20 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleikki, lettorikko, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta, Kurki, Liro, Palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö. Varpuspöllö, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Narkauksen ja Isosydänmaan paliskunnan raja ja olemassa oleva sähkölinja. Itäpuolella tuulivoiman suunnitteluun soveltuva alue (tv1, 2373)				
Vaikutusten arviointi	Ei suoria vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin ek-merkinnän kautta. Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek) ei osoita kaivostoiminnan alueita. Kaivostoiminnan suunnittelun sijoituessa Natura-alueelle tai sen läheisyyteen tulee laatia Natura-arviointi. Laki luonnonpuistosta ohjaa geologista tutkimustoimintaa sekä muita toimintoja luonnonpuiston alueella. Itäpuolella sijaitseva tv1 alue voi aiheuttaa linnustoon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia (törmäysriski). Tuulivoiman suunnittelussa tulee tehdä Natura-arvio, Natura-alue voi rajoittaa selvästi tv1 alueen käyttöä tuulivoima-alueena.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1612	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Saariaapa	Aluetunnus	SL 4058		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Boreaaliset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, Sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	metsähänhi, isokuovi, jouhisorsa, mustaviklo, valkoviklo, jänkäkurppa, sinisorsa, taivaanvuohi, tavi, pikkukuovi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei vaikutuksia suojeluperusteisiin. Lähimmät kaavassa osoitetut aluevaraukset (EO ja EK) sijaitsevat lähimmillään yli 2 km etäisyydellä. Maankäyttövarauksilla ei ole vaikutuksia valuma-alueisiin tai suojelualueen vesistöihin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMI, SIMO, TORNIO	Koodi	FI 130 1904	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämeren saaret	Aluetunnus	SL 4059		
Luontodirektiivin luontotyypit	Jokisuistot (1 %), Rannikon laguunit (<1%), Merenrantaniityt (3 %), Itämeren hiekkarannat (1 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden, luonnontilaiset metsät (1 %), Vedenalaiset hiekkasärkät (<1 %), Kivikkorannat (3 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Ulkosaariston saaret ja luodot (<1%) , Kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit* (<1 %), Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt* (1 %), Lehdot (<1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Rahkiainen , Ruijanesikko , Upossarpio				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Allihaka, Ampuhaukka, Hiiripöllö, Etelänsuosirri, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta , Kaulushaikara , Kuikka, Kurki , Lapintiira , Laulujoutsen, Liro Luhtahuitti , Mehiläishaukka Mustakurkku-uikku, Palokärki, Pikkujoutsen, Pikkulepinkäinen, pikkulokk				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	harmaasorsa, jänkäkurppa, jänkäsirriäinen, lapasorsa, mustapyrstökuiri, naurulokki, riskilä, selkälokki, isosirri, kuovisirri, tundrakurmitsa, jouhisorsa, karikukko, tuulihaukka, lapinsirri, metsähanhi, härkälintu, heinätavi, lapasotka, pilkkasiipi, musta				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari, matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue (mv 8410)				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä. Alueen monialainen kehittyminen lisää kohdistuvia paineita saariston luontoarvoihin. Kaavassa ei ole osoitettu maankäyttöä, joka suoraan heikentäisi suojeluarvoja. Tarve virkistyskäytön ohjaamiseen voi kasvaa väestön keskittyessä Kemi-Tornioalueelle.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 110 1405	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Rimpijärvi – Uusijärvi	Aluetunnus	SL 4062		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), pikku joet ja purot (<1 %), Keidassuot (10%), Aapasuot (85 %), silikaattikalliot (<1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, Hiiripöllö, huuhkaja, Kalatiira, Kapustarinta , Kuikka, Kurki , Lapintiira , Laulujoutsen, Liro, metso, Palokärki, pohjantikka, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö. Alueella 1 uhanalainen laji.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja, sähkölinja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Lähimmät aluevaraukset ovat potentiaalisia turvetuotantoon soveltuvia kohteita (eot) > 3 km etäisyydellä. Eot-alueet sijoittuvat eri valuma-alueelle (3. jakotaso) eikä alueilta ole vesistöyhteyttä Natura-alueelle. Pohjoispuolella sijaitseva EO-alue (2534) on jo nykyisin turvetuotannossa. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1611	Aluetyyppi	SCI ja SPA
-------	------	-------	-------------	------------	------------

Natura-alue	Kuivasjärvi	Aluetunnus	SL 4063
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (80 %), Vaihettumissuot ja rantasuot (5 %), Puustoiset suot (12%)		
Luontodirektiivin liitteen II lajit			
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, pyy, sinisuohaukka, suokukko, uivelo		
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	pilkkaasiipi, mustalintu, nuolihaukka, jouhisorsa, metsähänhi, tuulihaukka		
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä		
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen lähiympäristöön ei ole osoitettu kaavavarauksia. Lähin varaus on tuulivoima-alue (tv 2375) noin 2 km etäisyydellä. Tuulivoima-aluevaraus on etäällä kohteesta, eikä sillä ole suoria vaikutuksia toteutuessaankaan Natura-alueen suojeluperusteisiin.		

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA, TORNIO, YLITORNIO	Koodi	FI 130 1810	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kilsiaapa-Ristivuoma	Aluetunnus	SL 4064		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), vaihettumissuot ja rantasuot (1 %), letot (<1%), Aapasuot (60 %), Borealiset luonnonmetsät (14 %), borealiset lehdot (<1 %), puustoiset suot (7 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kapustarinta, kuikka, Kurki, laulujoutsen, Liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Varpuspöllö. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Lähimmät aluevaraukset yli 4 km etäisyydellä ja koskevat nykyistä maankäyttöä (EOT). Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke (ek) rajautuu alueeseen koillisosassa. Merkintä on informatiivinen eikä sillä ole suoria vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Toimintaa suunniteltaessa ek-alueelle, tulee tarvittaessa laatia NATura-arvio.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2101	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Mellajoen alue	Aluetunnus	SL 4066		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (5 %), aapasuot (28 %), borealiset luonnonmetsät (10 %), puustoiset suot (45 %), turvametsät (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, varpuspöllö				

Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Seututien tieluokan nosto kantatieksi, Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Alueen läheisyyteen ei ole osoitettu aluevarauksia, joista voisi aiheutua vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2107	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Rompaitten vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4067		
Luontodirektiivin luontotyypit	Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), letot (<1 %), Aapasuot (49 %), kasvipeitteiset kalkkikalliot (<1 %), boreaaliset luonnonmetsät (16 %), boreaaliset lehdot (30 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lettorikko, alueella on 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, suokukko, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke (ek)				
Vaikutusten arviointi	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke informoi mahdollisista alueen malmi- ja mineraalivarojen hyödyntämismahdollisuuksista. Mahdollisen kaivostoiminnan suunnittelun yhteydessä tulee arvioida vaikutukset Natura-alueeseen, mikäli toiminta sijoittuu Natura-alueelle tai sen läheisyyteen.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 1301	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Mustiaapa-Kaattasjärvi	Aluetunnus	SL 4071		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (9 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), aapasuot (70 %), boreaaliset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	ilves, karhu, saukko, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, Kapustarinta, kuikka, Kurki, laulujoutsen, Liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Uivelo. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), muinaismuistokohde (SM 3616)				
Vaikutusten arviointi	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke informoi mahdollisista alueen malmi- ja mineraalivarojen hyödyntämismahdollisuuksista. Mahdollisen kaivostoiminnan suunnittelun yhteydessä tulee arvioida vaikutukset Natura-alueeseen, mikäli toiminta sijoittuu Natura-alueelle tai sen läheisyyteen.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1606	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Käärmeaapa	Aluetunnus	SL 4073		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (<1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Boreaaliset luonnonmetsät (8 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Taivaanvuohi, valkoviklo, työttöhyppä, tukkasotka, harmaalokki, tavi, jouhisorsa, sinisorsa, pikkukuovi, naurulokki, mustaviklo, metsähani, isokuovi, jänkäkurppa, telkkä				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sijaitsee osittain Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueella (mk 8041). Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja.				
Vaikutusten arviointi	Kehittämismerkinnällä osoitetaan alue, jossa maaseudun ominaispiirteet tulee säilyttää. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteisiin vaikutuksia.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1612	Aluetyyppi	
Natura-alue	Hattuselän vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4074		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Boreaaliset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	metsähani, isokuovi, jouhisorsa, mustaviklo, valkoviklo, tukkasotka, jänkäkurppa, sinisorsa, taivaanvuohi, tavi, pikkukuovi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Isosydänmaan ja Narkauksen paliskuntien välinen raja				
Vaikutusten arviointi	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke informoi mahdollisista alueen malmi- ja mineraalivarojen hyödyntämismahdollisuuksista. Mahdollisen kaivostoiminnan suunnittelun yhteydessä tulee arvioida vaikutukset Natura-alueeseen, mikäli toiminta sijoittuu Natura-alueelle tai sen läheisyyteen.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2104	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Meltosjärvet ja Pysäjäarvi	Aluetunnus	SL 4076		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihettumissuot ja rantasuot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	heinätavi, jänkäkurppa, jouhisorsa, lapasorsa, lapinsirri, metsähani, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi, tuulihaukka				

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella on Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Suojelualueiden välissä kulkee seututie ja sijaitsee Meltosjärven kylä (at 303). Lisäksi alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6099).
Vaikutusten arviointi	Kaavassa ei osoiteta konkreettisia muutoksia alueen tai sen lähiympäristön maankäyttöön. Maaseudun kehittämisen kohdealuemerkintä turvaa maaseudun elinvoimaisuutta ja sen piirteiden säilymistä. Merkintä ei ole ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa. Natura-alueeseen ei arvioida kohdistuvan haitallisia vaikutuksia.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2108	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Ahvenjärvi ja Lehdonjärvi	Aluetunnus	SL 4077		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihettumissuot ja rantasuot (15 %), puustoiset suot (12 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, Kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jousisorsa, naurulokki, nuolihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Seututien tieluokan nosto kantatieksi				
Vaikutusten arviointi	Tieluokan muutoksella ei ole suoranaista vaikutusta alueen suojeluarvoihin. Liikennemäärän mahdollinen kasvu mm. kaivoshankkeiden ym. Kautta ei ole kaavaan suoranaisesti sidoksissa. Lähialueella ei ole muita kaavavarauksia. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteisiin vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2103	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Heinivuoma-Pietinvuoma	Aluetunnus	SL 4081		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), aapasuot (45 %), boreaaliset luonnonmetsät (4 %), puustoiset suot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Moottorikelkkareitti				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Moottorikelkkareitti sijoittuu nykyiselle talviajouralle. Teoriassa reitillä voi onnettomuuden seurauksena tapahtua polttoaine- tai öljyvuoto, vuotomäärät ovat pieniä eikä niillä ole laajemmin vaikutusta luontotyypeihin tai lajeihin. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2105	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kainuunkylän saaret	Aluetunnus	SL 4084		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnotilaiset jokireitit (30 %), pohjoiset boreaaliset tulvaniityt (65 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	pohjansorsimo				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 1 uhanalainen laji.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	heinätavi, jouhisorsa, lapasorsa, lapinsirri, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, punajalkaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kainuunkylä (at 302), muinaismuistokohteet (SM 3555 ja SM 3556)				
Vaikutusten arviointi	Alueelle ei ole osoitettu muita kaavavarauksia. At-merkintä osoittaa keskuskylän aluetta. Keskuskylän kehittämisen ei arvioida oleellisesti lisäävän Kainuunkylän saarien virkistyskäyttöä. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteisiin vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1909	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Hurujärvi ja Iso-Mustajärvi	Aluetunnus	SL 4086		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (74 %), vaihettumissuot ja rantasuot (26 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakukku-uikku, sinisuohaukka, suokukko, uivelo				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, metsähanhi, jänkäkurppa, pikkulokki, jouhisorsa				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Olemassa oleva sähkölinja kulkee Iso-Mustajärven länsiosassa.				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia alueella tai sen lähiympäristössä. Maaseudun kehittämisen kohdealuemerkintä ei osoita konkreettisia muutoksia. Merkinnän tavoitteena on säilyttää maaseudun elinvoimaisuus. Maaseudun kehittäminen on tulee suunnitella siten, että luonnonsuojelualueen luontoarvoihin ei vaikuteta heikentävästi. Kaavasa ei osoiteta painetta maankäytön muutoksiin Natura-alueella tai sen läheisyydessä. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1902	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Sattavuoma	Aluetunnus	SL 4087		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (85 %), boraaliset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	kiiltosirppisammal				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät					

muuttolinnut

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset * Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen pohjoisosassa on pohjavesialuetta.

Vaikutusten arviointi Ei muutoksia alueella tai sen lähiympäristössä. Maaseudun kehittämisen kohdealuemerkintä ei osoita konkreettisia muutoksia. Merkinnän tavoitteena on säilyttää maaseudun elinvoimaisuus. Maaseudun kehittäminen on tulee suunnitella siten, että luonnonsuojelun luontoarvoihin ei vaikuteta heikentävästi. Kaavassa ei osoiteta painetta maankäytön muutoksiin Natura-alueella tai sen läheisyydessä. Lähimmät eot-alueet sijoittuvat > 1,5 km etäisyydelle. eot-alueilta ei ole vesistöyhteyttä Natura-alueelle ja Natura-alue sijoittuu eot-alueisiin nähden eri valuma-alueelle. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1901	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Vaarajänkä-Rovajänkkä	Aluetunnus	SL 4088		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (23 %), Puustoiset suot (48 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen eteläosassa kulkee olemassa oleva sähkölinja.				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia alueella tai sen lähiympäristössä. Maaseudun kehittämisen kohdealuemerkintä ei osoita konkreettisia muutoksia. Merkinnän tavoitteena on säilyttää maaseudun elinvoimaisuus. Maaseudun kehittäminen on tulee suunnitella siten, että luonnonsuojelun luontoarvoihin ei vaikuteta heikentävästi. Kaavassa ei osoiteta painetta maankäytön muutoksiin Natura-alueella tai sen läheisyydessä. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1904	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Rakanjänkä	Aluetunnus	SL 4091		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (20 %), Aapasuot (60 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (12 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Kiiltosirppisammal				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa oleva sähkölinja				

Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia alueella. Läheisyydessä EO-alue (2424) noin 0,25 km etäisyydellä. Natura-alue sijaitsee vesien virtaussuunnassa louhos alueen alapuolella. Louhosalueelta ei ole pintavesiyhteyttä Natura-alueelle. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin. Toiminnan mahdollisen laajentamisen yhteydessä on tehtävä Natura-arviointi.
------------------------------	--

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1903	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kusiaiskorpi-Palojätkä-Alkumaa	Aluetunnus	SL 4093		
Luontodirektiivin luontotyytit	Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), letot (15 %), Aapasuot (38 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki. Alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa oleva sähkölinja, arvokkaita harjualueita tai muita geologinen muodostumia sekä pohjavesi sijaitsee alueen välittömässä läheisyydessä				
Vaikutusten arviointi	Arvokkaiden geologisten muodostumien osoittaminen kaavassa tukee Natura-alueen luonnonarvojen monimuotoisuutta ja turvaamista. Läheisyydessä sijaitsee kaksi EK-aluetta (1919 ja 1918). EK-alueiden toiminnalla ei ole vaikutuksia nykyalaajuudessaan Natura-alueen suojeluperusteille (Luontodirektiivi).				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1908	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Karsilonmaa	Aluetunnus	SL 4094		
Luontodirektiivin luontotyytit	Letot (40 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv1 2379)				
Vaikutusten arviointi	Tuulivoimaloiden sijoittamisen suunnittelussa tulee huomioida natura-alueen suojeluperusteiden (luontodirektiivi) säilyminen. Natura-alue ei sijaitse turbiinien sijoittamiseen soveltuvalla osalla tv1- aluetta. Tuulivoima-alueen toteuttaminen on mahdollista aiheuttamatta vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1911	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Pajunkari- Uksei - Alkunkarinlahti	Aluetunnus	SL 4096		

Luontodirektiivin luontotyypit	Jokisuistot (75 %), Itämeren borealiset rantaniityt (2 %), Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden, luonnontilaiset metsät (8 %)
Luontodirektiivin liitteen II lajit	ruijanesikko, laaksoarho
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuonhaukka, sinirinta, suokukko, suopöllö
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jouhisorsa, heinäSORSA, lapasorsa, mustalintu, naurulokki, punajalkaviklo
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari
Vaikutusten arviointi	Kaavassa ei osoiteta uutta maankäyttöä alueelle tai sen välttömään lähiympäristöön. Tulevaisuudessa mahdollisesti tiivistyvä yhdyskuntarakenne voi lisätä alueen käyttöpainetta virkistykseen. Kaavalla ei ole alueeseen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Koodi	FI 130 1811	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Suuripään alue	Aluetunnus	SL 4097		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (<1 %), Letot (<1 %), Aapasuot (30 %), Borealiset lehdot (1 %), Puustoiset suot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Kiiltosirppisammal, isonuijasammal, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pikku-lokki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella on muinaismuistokohde (SM 3596), olemassa oleva sähkölinja, Narkauksen paliskunnan raja sekä arvokkaita harjualueita tai muita geologisia muodostumia.				
Vaikutusten arviointi	Kaavassa ei ole osoitettu alueelle tai sen läheisyyteen kaavavarauksia lukuun ottamatta suojelua tukevia muinaismuistokohteita ja geologiaa muodostumia. Matkailun ja virkistymisen kehittämisen kohdealue mv 8417 sijaitsee alueen läheisyydessä. Kehittämismerkinnällä ei ole vaikutuksia Natura-alueeseen. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1812	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Karhuaapa-Heinäjätkä-Kokonräme	Aluetunnus	SL 4102		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Borealiset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran - Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistymisen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Eteläisempi alue sijaitsee lisäksi Barentsin käytävä varrella sekä maaseudun kehittämisen vyöhykkeellä (mk 8038).				

Vaikutusten arviointi Ei muutoksia nykytilaan. Alueen sijoittuminen matkailun vetovoima-alueeseen ei aiheuta vaikutuksia suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1801	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pisavaaran luonnonpuisto	Aluetunnus	SL 4103		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), vaihettumissuot ja rantasuot (<1 %), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1 %), letot (3 %), Aapasuot (4 %), kasvipeitteiset silaattikalliot (8 %), Boreaaliset luonnonmetsät (68 %), boreaaliset lehdot (3%), Fennoskandian metsäluhdat (<1 %), Puustoiset suot (14%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, kirjojokikorento, lahokapo, lapinleinikki, lettorikko, alueella 2 uhanalaista lajia.				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	hempipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, lapinpöllö, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. alueella 3 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	tuulihaukka, metsähanhi, koskikara				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara) sijaitsee suojelualueen läheisyydessä.				
Vaikutusten arviointi	Kätkävaaran kehittyminen ulkoilualueena voi lisätä kulkemista myös Pisavaaran luonnonpuistossa. Ohjauksella ja opastuksella haitallisia vaikutuksia on mahdollista lieventää. Kaavavarauksilla ei ole alueeseen kohdistuvia vaikutuksia. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1813	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Auringonkorpi	Aluetunnus	SL 4104		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boreaaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan eikä aluevarauksia Natura-alueen läheisyydessä. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1003	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kotarovan vanhat metsät-Kaltiojängä	Aluetunnus	SL 4114		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (40 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%)				

Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kapustarinta, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinirinta, suokukko, varpuspöllö
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealue (mv 8415). Moottorikelkkareitti.
Vaikutusten arviointi	Matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealuemerkinnällä ei ole suoria vaikutuksia suojeluperusteisiin. Matkailun ja virkistysen kehittämisessä tulee huomioida Natura-alueen suojeluperusteet. Natura-alueen pohjoisosan poikki sijoittuva kelkkaura sijoittuu nykyiselle uralle. Kelkkauran käyttö ei muuta Natura-alueen luonnontilaisuutta nykyiseen nähden. Kelkkailusta ei aiheudu haittoja suojeluperusteille.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1005	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Pellojärvi-Säynäjärvi	Aluetunnus	SL 4142		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), Pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt (20 %), vaihettumissuot ja rantasuot (5%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Jänkäkurppa, jouhisorsa, lapasorsa, metsähanhi, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealue (mv 8415), moottorikelkkareitti, olemassa olevat sähkölinjat ja rautatie.				
Vaikutusten arviointi	Olemassa olevista liikenteellisistä yhteyksistä ei aiheudu muutoksia nykyiseen nähden. Matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealuemerkinnällä ei ole suoria vaikutuksia suojeluperusteisiin. Matkailun ja virkistysen kehittämisessä tulee huomioida Natura-alueen suojeluperusteet.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1004	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Paamajärvi	Aluetunnus	SL 4144		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (90 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Ilves, karhu, saukko, susi				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kaakkuri, kalatiira, kuikka, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Heinätavi, jouhisorsa, lapasorsa, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8042) ja moottorikelkkareitti.				

Vaikutusten arviointi Maaseudun kehittämisen kohdealue merkintä voi lisätä vähäisesti liikennöintiä alueen länsipuolella kulkevalla moottorikelkkareitillä. Natura-alueen linnusto käsittää lähinnä muuttolinnustoa, jolle moottorikelkkareitin käytöstä ei aiheudu häiriötä. Ei vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1002	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Hyrsvuoma	Aluetunnus	SL 4145		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (90 %), Puustoiset suot (5 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Lapinleikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	ei merkintöjä				

Vaikutusten arviointi Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1613	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Simojoki	Aluetunnus	SL 4146		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	kirjojokikorento, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kuikka, laulujoutsen, liro, uivelo				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jouhisorsa				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maaseudun kehittämisen kohdealueet (mk 8040, mk 8041), matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8416), Potentiaaliset turvetuotantoon soveltuvat alueet (eot).				

Vaikutusten arviointi Kehityskäytävä mahdollistaa monialaisen kehittämisen, jollon Torniojoen suojelualueen tunnettavuutta on mahdollista parantaa ja jatkosuunnittelussa tiedostaa erityisen arvokkaat ja säilytettävät kohteet. Kehittämismerkinnällä ei määritellä tarkemmin alueiden käyttöä eikä merkinnästä aiheudu vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin. Kuormituslaskelman perusteella Simojokeen kohdistuva turvetuotannon vesistökuormitus jää vähäiseksi, kiintoaine- ja ravinnekuormitukset kasvavat alle prosentin eikä tällä arvioida olevan vaikutuksia joen vedenlaatuun tai sitä kautta suojeluperusteisiin. Kuormituslaskelmat on esitetty kaavaselostuksen vaikutusten arviointiosassa.

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

Kunta	TERVOLA, TORNIO	Koodi	FI 130 1905	Aluetyyppi	SCI
-------	-----------------	-------	-------------	------------	-----

Natura-alue	Vinsanmaan letot	Aluetunnus	SL 4151
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (15 %), Aapasuot (5 %), Puustoiset suot (80 %)		
Luontodirektiivin liitteen II lajit			
Lintudirektiivin liitteen I linnut			
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut			
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Suojelualuiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat maa-ainesten ottoalueet (EO 2589). Orajärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja.		
Vaikutusten arviointi	Turvetuotanto voi aiheuttaa alueen luontoarvojen heikentymistä. Natura-alueen läheisyydessä sijaitsee kaksi toiminnassa olevaa turvetuotantoaluetta (EO 2589). Vinsanmaan lettojen itäisemmän osan eteläpuoleinen suoalueen osa on osoitettu eot-alueeksi, joka sijaitsee veden virtaussuuntaan nähden Natura-alueen alapuolella. Ottamisen suunnittelulla tulee varmistaa leton luontoarvojen säilyminen, ts. turvetuotantoalueen ja Natura-alueen väliin tulee jättää riittävä suojavyöhyke. Suojeluperusteena on luontodirektiivi, joten toiminnan melusta ei aiheudu haittaa suojeluperusteille. eot-alueen mahdollisessa käyttöönotossa tulee arvioida suunnitellun toiminnan vaikutukset Natura-alueeseen.		

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1802	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Ketunpesänvaaran lehto	Aluetunnus	SL 4152		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (50 %). Borealiset lehdot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealue (mv 8417), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), suojelun alueen läheisyydessä sijaitsee seututie.				
Vaikutusten arviointi	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek) ei osoita kaivostoiminnan alueita. Kaivostoiminnan suunnittelussa tulee tarvittaessa laatia Natura-arviointi.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1806	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kivimaan lehdot	Aluetunnus	SL 4157		
Luontodirektiivin luontotyypit	Borealiset lehdot (65 %), Puustoiset suot (35 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät					

muuttolinnut

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *

Olemassa oleva sähkölinja

Vaikutusten arviointi Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin. Alueen eteläpuolella sijaitsee toiminnassa oleva turvetuotantoalue (EO 2551). Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1807	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pyhäportin lehto	Aluetunnus	SL 4158		
Luontodirektiivin luontotyypit	Borealiset lehdot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	laaksoarho				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *

Ei merkintöjä

Vaikutusten arviointi Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0501	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kallinkankaan letot	Aluetunnus	SL 4163		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (20%), Borealiset lehdot (40 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinsirppisammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, hiiripöllö, kuikka, kurki, lapinpöllö, lauluoutsen, liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					

Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *

Kaupunkikehittämisen kohdealue (kk 8500), perämerenkaari, moottoritie, valtatie parantamistarve

Vaikutusten arviointi Alue sijaitsee kaupunkirakenteen reunassa. Asutuksen keskittyessä virkistyskäyttö alueella voi kasvaa. Kaavaratkaisussa ei kuitenkaan esitetä nykytilaan nähden uusia asumisen aluevarauksia, vaan kaava toteaa nykytilanteen.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0503	Aluetyyppi	SCI
-------	----------	-------	-------------	------------	-----

Natura-alue	Kaltiojängän lehto	Aluetunnus	SL 4167
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot (90 %)		
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia		
Lintudirektiivin liitteen I linnut			
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut			
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari		
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Perämerenkaaren kehittämismarkinnalla ei ole osoitettavissa vaikutuksia alueeseen. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.		

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0504	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Tornivaaran lehto	Aluetunnus	SL 4168		
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot 90%				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv 1 2376), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek)				
Vaikutusten arviointi	Tuulivoimaa ei voida sijoittaa Natura-alueelle, mikäli alueen suojeluarvot heikkenevät merkittävästi. Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke on informatiivinen merkintä. Kaivostoiminnan suunnittelussa tai tutkimuksissa on arvioitava vaikutukset Natura-alueeseen.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1907	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Runtelin lehto	Aluetunnus	SL 4177		
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot (90 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella on 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8036)				

Vaikutusten arviointi	Kehittämismerkinnällä osoitetaan alue, jossa maaseudun ominaispiirteet tulee säilyttää. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteisiin vaikutuksia.
------------------------------	---

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1605	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Nikkilänaapa	Aluetunnus	SL 4239		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (4%), Aapasuot (94 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko , haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Taivaanvuohi, pikkukuovi, isokuovi, punajalkaviklo, merilokki, metsähanhi, pikkulokki, harmaalokki, naurulokki, kalalokki, jänkäkurppa, valkoviklo, töyhtöhyppä				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa olevan sähkölinjan parantamistarve				
Vaikutusten arviointi	Sähkölinjan parantamisen yhteydessä on arvioitava vaikutukset Natura-alueeseen, mikäli parantamistarve muuttaa nykyistä sähkölinjaa (laajentaa johtoaluetta tai muuttaa pylväspaikkoja). Muutoin alueeseen ei kohdistu vaikutuksia. Alueen läheisyyteen ei ole osoitettu uusia aluevarauksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1913	Aluetyyppi	SPA (SCI:n sisällä)
Natura-alue	Karunginjärvi	Aluetunnus	SL 4275		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (86 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (13 %), Tulvametsät (1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkujoutsen, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Alli, haapana, haarapääsky, isokoskelo, isokuovi, jousisorsa, kalalokki, kanadanhanhi, keltävästäräkki, lapasorsa, merihanhi, mustalintu, niittykirvinen, pilkkasiipi, punajalkaviklo, rantasipi, räystäspääsky, selkälokki, ruokokerttunen, sinisorsa, suosirr				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8037), matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue (mv 8414), Länsi-Lapin käytävä				
Vaikutusten arviointi	Maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue tukee Karunginjärven ja sen ympäristön säilymistä. Kaavassa on muutoin alueen ympäristöön osoitettu nykytilaa vastaavat aluevaraukset. Kehittämismerkinnällä ei osoiteta konkreettisia toimenpiteitä. Matkailun kehittämisessä tulee huomioida Natura-alueiden suojeluperusteet ja niiden säilyminen. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1001	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Koutusjärvi /(Moinajärvi)	Aluetunnus	SL 0		

Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415). Rantojensuojeluohjelman mukainen alue (rs).
Vaikutusten arviointi	Kehittämismerkinnällä ei osoiteta konkreettisia toimenpiteitä. Matkailun kehittämisessä tulee huomioida Natura-alueiden suojeluperusteet ja niiden säilyminen. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1001	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Käärmejupon vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4115		
Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1002	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Yrttivuoma	Aluetunnus	SL 4116		
Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen lähiympäristöön ei ole osoitettu kaavavarauksia.. Natura-alueen suojelu perustuu luontodirektiiviin. Tuulivoimapuistosta ei aiheudu sellaisia kauas ulottuvia vaikutuksia, joista aiheutuisi				

haittaa suojeluperusteisiin. Tarkemmassa suunnittelussa mm. sähkönsiirto- ja tieyhteyksien osalta on tarvittaessa arvioitava vaikutukset Natura-alueeseen.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1812	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pukinselän lehdot	Aluetunnus	SL 4153		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Borealiset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Läheisyydessä sijaitsee toiminnassa oleva turvetuotantoalue. Lähin eot-alue sijaitsee eri valuma-alueella kuin Natura-alue. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1813	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Ruutanaharjun lehdot	Aluetunnus	SL 4154		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boraaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8038)				
Vaikutusten arviointi	Kehittämismerkinnällä osoitetaan alue, jossa maaseudun ominaispiirteet tulee säilyttää. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteisiin vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1814	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kaitaharjun kärhöllehto	Aluetunnus	SL 4155		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	mäntyhuppukuoriainen				

Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8417)
Vaikutusten arviointi	Kehittämismerkinnällä ei osoiteta konkreettisia toimenpiteitä. Matkailun kehittämisessä tulee huomioida Natura-alueiden suojeluperusteet ja niiden säilyminen. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia.

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1814	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämaan vanhat metsät (Tuiskukivalon närheikkö)	Aluetunnus	SL 4159		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	mäntyhuppukuoriainen				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu kaavavarauksia. Läheisyydessä sijaitsee Poroharjun erotuspaikka. Kaavalla ei ole vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1805	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kätkävaaran lehto	Aluetunnus	SL 4246		
Luontodirektiivin luontotyypit	Borealiset lehdot 80 %				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara)				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan. Ulkoilualueen mahdollisessa kehittämisessä tulee suunnittelulla ja opastuksella varmistaa suojelualueen arvojen säilyminen. Suojelualueella on nykyisin luontopolku. Kaavalla ei ole alueen suojeluperusteita heikentäviä vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI - TAULUKKO

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
SUUNNITTELMÄÄRÄYKSET							
<i>Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunnitel- taessa tulee edistää yhdyskuntaraken- teen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliiken- teen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä</i>	+Turvaa palveluiden saavutettavuuden +Tasa-arvoistaa liikku- mismahdollisuuksia + Lisää elinympäristön viihtyisyyttä + Parantaa kevyen liiken- teen liikkumisturvallisuut- ta	+ Parantamis- ja eheyttämistoimet edistävät yleensä myös pohja- ja pintavesien suojelua (esim. hulevesien hallittu johtaminen, jätevesijärjestelmän parantaminen, päästöjen väheneminen)	Huolellisesti suunniteltuna tukee luonnon monimuotoisuuden ja luonnonympäristön säilymistä. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä voi olla paikallisia negatiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen.	+ Eheyttää alue- ja yhdyskuntarakennetta + Parantaa joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittämismahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä + Vähentää liikenteen tarvetta erityisesti henkilöautoliikenteen osalta	Huolellisesti suunniteltuna tukee maisemiarvojen ja kulttuuriperinnön säilymistä.	+ Eheyttää nykyisiä rakentamisalueita, henkilöautoliikenteen tarve vähenee	+ Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten parantaminen kohdistuu myös valtioiden väliseen liikenteeseen ja sillä on positiivisia vaikutuksia
<i>Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2 000 k-m2.</i>							
<i>Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläen (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittamista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.</i>	+Viihtyisyys, virkistysmahdollisuudet ja matkailullinen vetovoima säilyvät. +Ylläpitää arvokkaiden ympäristöjen arvostusta +Lisää alueen vetovoimaisuutta.	+ Hillitsee vesien kuormitusta - Voi lisätä rantojen kulumista	+ Turvaa rakentamattoman ranta-alueen säilymistä ja tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä +Ylläpitää maanköhoamisrannikon arvokasta monimuotoisuutta	+ Suuntaa rakentamista yhdyskuntarakennetta eheyttävästi -Hajauttaa rantarakentamista	Rakentamattomien ranta-alueiden säilyvyys taataan. Oikeudet ranta-alueiden yhteiseen käyttöön mahdollistetaan.	+ Varautuu osaltaan tulevaisuuden tulvarisktiin	+ Mahdollistaa rajajoella rakentamattoman rantavyöhykkeen säilymistä. Tärkeää etenkin maisemakuvan kannalta.
<i>Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.</i>	+Asumisviihtyisyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat. +Ylläpitää arvokkaiden ympäristöjen arvostusta +Lisää alueen vetovoimaisuutta.	+ Suojaa myös maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä	+Luonnonympäristön ja perinnebiotooppien säilymismahdollisuudet paranevat. +Säilyttää arvokkaita ympäristökokonaisuuksia +Edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä	+Säilyttää arvokkaita ympäristökokonaisuuksia - Voi osaltaan hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja nostaa yhdyskuntatalouden kustannuksia - Voi lisätä liikennettä yhdyskuntarakenteen hajautuessa.	Maiseman ja kulttuuriympäristön arvojen säilyminen mahdollistetaan ja niihin kiinnitetään huomiota yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.		Maiseman ja kulttuuriympäristön arvojen säilyminen mahdollistetaan ja niihin kiinnitetään huomiota yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
<i>Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten merenkohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.</i>	+ Asumisviihtyisyys kasvaa. +Ylläpitää alueen veto-voimaisuutta esim. matkailuelinkeinon näkökulmasta	+ Suojaa myös maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä - Voi rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä	+ Ehkäisee eroosiota + Parantaa ranta-alueiden metsäisten luontotyypin ja maankohoamisrannikon metsien suksiosarjojen säilymisedellytyksiä	+ Ohjaa suunnittelua	Turvaa maisemakuvaa ja ehkäisee eroosiota etenkin ranta- ja rinne-alueilla. Välillisesti positiivisia vaikutuksia mm. matkailun ja virkistykseen.	+ Ehkäisee eroosiota	Tukee Tornionjokilaakson yhtenäistä maisemakuvaa ja sen kehittämistä.
<i>Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle</i>	+Virkistysmahdollisuudet säilyvät. +Matkailullinen vetovoima säilyy -Voi rajoittaa rakentamista	+ Suojaa myös maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä	+Edistää maisemallisesti arkojen kohteiden säilymistä luonnontilaisena ja sitä kautta ylläpitää luonnon monimuotoisuutta	- Voi osaltaan hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja nostaa yhdyskuntatalouden kustannuksia	Tukee maiseman ominais- ja erityispiirteiden säilymistä ja turvaa maisemakuvaa haittatekijöiltä. Maisemallisesti arvokkaiden alueiden säilymismahdollisuudet paranevat.		Tukee maiseman ominais- ja erityispiirteiden säilymistä ja turvaa maisemakuvaa haittatekijöiltä.
<i>Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.</i>	+Säilyttää alueiden erityisluonteen ja lisää alueen ihmisten elinympäristön viihtyisyyttä +Tukee maaseutuelinkeinon jatkuvuutta		+Ylläpitää maaseutuym- päristön kulttuurivaikutteista ympäristöä ja monimuotoisuutta	- Voi osaltaan hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja nostaa yhdyskuntatalouden kustannuksia	Tukee maiseman ja kulttuuriperinnön säilymismahdollisuuksia. Kiinnitetään huomiota rakentamisen sovitami- seen maisemaan.		Kiinnitetään huomiota rakentamisen sovitami- seen maisemaan.
<i>Tuulivoimat tulee sijoittaa keskitetyksi usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun elämistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia.</i>	+Lisää viihtyisyyttä ja virkistysmahdollisuuksien säilymistä. +Varmistaa poronhoidon edellytysten säilymisen		+Pyrkii vähentämään luonnonarvoihin kohdittavia haitallisia vaikutuksia	- Voi estää tuulivoimatuotannon sijoittumisen tuulivoimatuotannon kannalta suotuisimmille alueille	Tukee vaikutusten arviointia tuulivoimasuunnittelussa. Hankkeiden yhteisvaikutukset saattavat olla erittäin merkittäviä, joten ne on arvioitava huolella hankekohtaisesti.	+ Tuulivoiman käyttö hillitsee ilmastomuutosta	Tukee vaikutusten arviointia tuulivoimasuunnittelussa.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
<i>Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.</i>				- Voi estää tuulivoimatuotannon sijoittumisen kannalta suotuisimmille alueille			
<i>Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvítettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmavalvontatutkiiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydyttävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.</i>				- Voi estää tuulivoimatuotannon sijoittumisen kannalta suotuisimmille alueille			
<i>Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet</i>	+ Edistää syrjäseutujen elinkeinomahdollisuuksia + Ylläpitää infrastruktuuria ja lisää alueen kiinnostusta + Positiivisia taloudellisia vaikutuksia jo tutkimusvaiheessa - Etsintäalueella virkistyskäyttö voi häiriintyä - Aiheuttaa epä tietoisuutta mahdollisista ympäristövaikutuksista	+ Malmitutkimukset tuovat uutta tietoa seudun geologiasta ja luonnonvaroista + Tutkimuksista saadaan perusteet geologisten luonnonvarojen järkevälle hyödyntämiselle - Mittavat tutkimukset, koetoiminta ja itse louhinta ja rikastus voivat muuttaa lähialueiden pohja- ja pintavesien määrää ja heikentää vedenlaatua	- Kasvillisuus ja eläimistö saattavat kärsiä toiminnan aiheuttamista haitoista. Tutkimuskohtainen vaikutusten arviointi tehtävä huolella maiseman ja luonnon osalta		Vaikutusten arviointi tehtävä huolella maiseman ja kulttuuriperinnön osalta.	+ Kotimaassa käytettynä metallien tuontitarve ulkomailta vähenee, mikä vähentää ilmastovaikutuksia -Voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.	Vaikutukset saattavat ulottua rajan yli.
<i>Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämis edellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on</i>	+Parantaa erityisesti syrjäseutujen asutukselle tärkeiden elinkeinojen säilymismahdollisuuksia. -Maanomistajan itsemääräämisoikeuksia rajoitetaan	- Voi rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä	+Luonnonmukaisuus ja monimuotoisuus hyötyvät porotaloutta huomioiden otavista toimenpiteistä. Tukee luontaiselinkeinoja ja siihen liittyvän luonnon moni-	+Poro- ja luontaisalouteen kuuluvan asutuksen säilymisedellytykset paranevat.	Tukee poronhoitoon ja luontaiselinkeinoihin liittyvän kulttuuriperinnön säilymistä.		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
<i>neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.</i>	+Poro- ja luontaiselinkeinot, virkistys- ja matkailutoiminta hyötyvät -Metsätalouden tuotto voi vähentyä		muotoisuuden säilymistä				
<i>Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asema-kaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaara. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.</i>	+Turvallisuus kasvaa. -Voi vaikeuttaa ranta-alueiden hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa	+ Rakentamisen rajoittaminen suojaa osaltaan myös maaperää sekä pohja- ja pintavesiä + Hulevesien hallintasuunnitelmat vähentävät taajamatulvariskia ja voivat ehkäistä vesien kuormittamista	Turvaa luonnollisten tulva-alueiden säilymistä ja niille tyypillisen luonnonympäristön. Tulvasuojelun rakenteilla voi olla luonnon monimuotoisuutta paikallisesti heikentäviä vaikutuksia.	+Tieto rakentamisedellytyksistä kasvaa +Vältetään yhdyskuntataloudellisia korjaus- ja korvauskustannuksia - Rakentaminen ranta-alueille estyy tulvariski-alueilla - Voi osaltaan hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja nostaa yhdyskuntatalouden kustannuksia - Voi lisätä liikkumisen tarvetta rakenteen hajautuksessa	Turvaa luonnollisten tulva-alueiden säilymistä ja vältetään maisemaan sopimattomilta tulvapenkereiltä. Säilyttää jyrkät rinnealueet rakentamattomina.	+Varautuu tulevaisuuden tulvariskiä	Säilyttää rajajoen ranta-alueita ja maisemaa rakentamattomana ja turvaa luonnollisten tulva-alueiden säilymistä.
<i>Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydetty lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy</i>	+Turvaa kansalaisten kuulemisen ja vaikuttamismahdollisuudet sekä alueiden erityisluonteen säilymistä +Parantaa suunnittelun laatua		+Voi edistää luonnonsuojelun kokonaisuuden hallintaa +Auttaa sovittamaan luonnonsuojelun, elinkeinot ja matkailun tarpeet				
<i>Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen</i>	+Haitallisten meluvaikutusten väheneminen +Ympäristön terveellisyys		+Meluntorjunnalla voidaan ehkäistä ja rajoittaa eläimistöille aiheutuvia häiriöitä	-Yhdyskunta- ja rakennuskustannukset nousevat +Tarkennetut ohjeistot	Vaikutukset maisemakuvan saattavat olla kielteisiä ja melusteet estävät näkymiä.		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
<i>lupamenetelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.</i>	ja viihtyisyys paranevat + Vaikutukset matkailupal- veluille - Meluesteet peittävät näkyviä.		paikallisesti.	mahdollistavat rakentami- sen suuntaamisen muutok- set - Liikenneverkon tarvitse- ma tilantarve kasvaa			
<i>Suunniteltaessa sellaisen alueen käyt- töä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annet- tua lupaa on kiinteän muinaisjäännök- sen kaivaminen, peittäminen, muuttami- nen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Mää- räys koskee myös vedenalaisia muinais- jäännöksiä.</i>	+Voi turvata samalla virkistysmahdollisuuksia -Voi rajoittaa rakentamista ja aiheuttaa lisäkustannuksia	+ Voi suojata samalla myös maa-, kallioperä- kohteita sekä pohja- ja pintavesiä	+Voi suojata samalla kohteen luonnonympä- ristöä	-Voi rajoittaa rakentamista ja aiheuttaa lisäkustannuk- sia	Parantaa kulttuurihistori- allisten kohteiden tunte- musta ja säilymistä.		
<i>Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuoje- lusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.</i>	+ Tukee matkailun veto- voimatekijöiden säilymistä	+ Suojaa samalla myös mahdolliset arvokkaat geologiset kohteet - Joissakin tapauksissa voi estää geologisten luonnonvarojen hyödyn- tämisen	+ Turvaa luonnonarvojen säilymistä		Turvaa luonnonarvojen säilymistä.		
RAKENTAMISRAJOITUS; <i>Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoit- us on voimassa virkistys- tai suojelu- alueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR SRI, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan, puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhyk-</i>	+Lisää virkistysmahdoli- suuksia + Turvaa erityisalueiden toimintaa + Turvaa elinkeinotoimin- nan ja maanpuolustuksen vaatimien suojavyöhyk- keiden säilymistä	+ Edistää pohjaveden suojelua + Mahdollistaa suunnit- elmallisen geologisten luonnonvarojen hyödyn- tämisen	+ Edesauttaa luonnon monimuotoisuuden säilymistä pohjavesialue- illa ja virkistysalueilla Ei vaikutuksia luonnon- suojelualueisiin ylitse lainsäädännön	+ Turvaa mahdollisuuden toteuttaa yhdyskunnan toiminnan kannalta tärkeät rakenteet ilman tarpeetto- mia kustannuksia. - Voi osaltaan hajauttaa yhdyskuntarakennetta ja nostaa yhdyskuntatalouden kustannuksia	Parantaa luontoalueiden ja kulttuuriperintökoh- teiden säilymistä.		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI							
	VAIKUTUKSET						
	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KALLIO- PERÄÄN SEKÄ PINTA- JA POH- JAVETEEN	KASVI- JA ELÄIN- LAJEIHIN, LUON- NON MONIMUO- TOISUUTEEN JA LUONNONAR- VOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RAKEN- NETTUUN YMPÄ- RISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUOLEL- LE
<i>keitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankin- taan soveltuvia pohjavesialueita. Rajoit- tus ei koske tuulivoimaloiden (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia (tv1) alueita.</i>	- Rajoittaa rakentamista, mutta kohtuuton haitta korvataan.						

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
KEHITTÄMISPERIAATE- MERKINNÄT									
Perämerenkaari 		Uusi mer- kintä	+Luo edellytykset seudul- liselle ja kansainväliselle yhteistyölle +Lisää matkailullista vetovoimaa +Lisää virkistysmahdolli- suuksia +Parantaa liikkumismah- dollisuuksia ja liikenne- turvallisuutta +Voi lisätä elinkeinotoi- mintaa	+ Ohjaa kehittämistoi- menpiteitä vyöhykkeen yhteyteen ja jättää muita alueita vapaaksi + Kehittämisen yhtey- dessä voidaan panostaa myös maaperän ja vesien suojeluun - Liikenteen mahdolli- nen lisääntyminen lisää riskejä pohja- ja pinta- vesille (esim. onnet- tomuudet, tiesuolaus)	Ohjaa kehittämistoi- menpiteitä vyöhykkeen yhteyteen, jolloin paine kaavan muilla alueilla vähenee. Huomioi Perämeren alueen erityispiirteet, mutta vaikutusten arviointi jää yksityis- kohtaisemmalle suunnit- telulle.	+ parantaa toimivan liikenneverkon toteutta- mismahdollisuuksia Kemi – Tornion alueella + Turvaa liikenteellisesti tärkeiden päätie- ja rauta- tieyhteyksien kehittämi- sen Pohjois-Suomen, Pohjois-Kalotin ja Ruot- sin suuntaan + Luo edellytyksiä tiivistää maakuntakaava-alueen eteläosan yhdyskunta- ja aluerakennetta. +Parantaa yhdyskuntata- loutta yritystoiminnan toimintaedellytyksiä kehittämällä + Mahdollistaa osaltaan liikenteeseen ja logistiik- kaan liittyvien investoin- tien kuten rautateiden ja satamien toteuttamisen ja kehittämisen alueella -Rautatieinvestointien merkitys Perämerenkaa- ren henkilöliikennejärjes- telmälle saattaa jäädä vähäiseksi. - Voi lisätä liikenteestä aiheutuvia haittoja, kuten melua, päästöjä, estevai- kutusta ym.	Huomioi Perämeren alueen erityispiirteet, mutta vaikutusten arviointi jää yksityis- kohtaisemmalle suunnit- telulle. Liikenne ratkaisut saat- tavat aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriperintöön.	-Voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.	+ Parantaa toimivan liikenneverkon toteut- tamismahdollisuuksia Perämeren kaaren alueella + Turvaa liikenteellisesti tärkeiden päätie- ja rautatieyhteyksien kehittämisen Ruotsin suuntaan

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
Länsi-Lapin käytävä ja revontulentie 		Uusi mer- kintä	+Parantaa liikkumismah- dollisuuksia ja liikenne- turvallisuutta +Työpaikkojen syntymi- nen alueelle +Liikennekäytävän kehittäminen tukee pitkäl- lä aikavälillä matkailu- ja kuljetusalan yritysten toimintaedellytyksiä.	+ Ohjaa kehittämistoi- menpiteitä vyöhykkeen yhteyteen ja jättää muita alueita vapaaksi + Kehittämisen yhtey- dessä voidaan panostaa myös maaperän ja vesien suojeluun - Liikenteen mahdolli- nen lisääntyminen lisää riskejä pohja- ja pinta- vesille (esim. onnetto- muudet, tiesuolaus) - Runsas liikenne hei- kentää ilmanlaatua ajoittain reitin varrella	Ohjaa kehittämistoi- menpiteitä vyöhykkeen yhteyteen, jolloin paine kaavan muilla alueilla vähenee Liikenneväylien kehittä- misellä saattaa olla lajien liikkumista rajoit- tavia vaikutuksia. Suun- nittelussa tulee huomi- oida keskeiset ekologi- set yhteydet.	+Parantaa mahdollisuuksia kehittää etelä- pohjoissuuntaisia Tornio- jokilaakson ja Pohjois- kalotin liikenneyhteyksiä sekä valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeitä energia- ja tietoliikenne- verkko-yhteyksiä +Ohjaa kehittämistoi- menpiteitä vyöhykkeen yhteyteen + tukee Kemi – Tornio alueen liikenteen ja logistiikan kehittämis- hankkeita - Osaltaan edistää asutuk- sen sijoittumista alueille, joilla työ-, asiointi- ja vapaa-ajan matkat muo- dostuvat pitkiksi.	Liikennekäytävän kehittämisellä saattaa olla kielteisiä vaikutuk- sia maisemaan ja kult- tuuriperintöön uusien liikennejärjestelyjen, tien leventämisen tai alikuljien seurauksena. Toisaalta samalla voi- daan kehittää tienvarren ja erityisesti taajamien maisemakuvaa ja paran- taa kulttuuriperintökoh- teiden tilaa.		+Tarjoaa korkeatasoisen kulkureitin rajaseudun asukkaille
Barentsin käytävä 		Uusi mer- kintä	+Parantaa liikkumismah- dollisuuksia ja liikenne- turvallisuutta +Liikennekäytävän kehittäminen tukee pitkäl- lä aikavälillä matkailu- ja kuljetusalan yritysten toimintaedellytyksiä	+ Ohjaa kehittä- mistöimenpiteitä vyö- hykkeen yhteyteen ja jättää muita alueita vapaaksi + Kehittämisen yhtey- dessä voidaan panostaa myös maaperän ja vesien suojeluun - Liikenteen mahdolli- nen lisääntyminen lisää	Liikenneväylien kehittä- misellä saattaa olla lajien liikkumista rajoit- tavia vaikutuksia. Suun- nittelussa tulee huomi- oida keskeiset ekologi- set yhteydet.	+Parantaa mahdollisuuksia kehittää etelä- pohjoissuuntaisia ja Pohjoiskalotin erityisesti Barentsin suuntaan rauta- tieliikenteen liikenneyh- teyksiä sekä valtakunnal- lisesti ja seudullisesti tärkeitä energia- ja tieto- liikenneverkko-yhteyksiä. - Käytävään liittyvät mahdolliset varaukset	Liikennekäytävän kehittämisellä saattaa olla kielteisiä vaikutuk- sia maisemaan ja kult- tuuriperintöön uusien liikennejärjestelyjen, tien leventämisen tai alikuljien seurauksena. Toisaalta samalla voi- daan kehittää tienvarren ja erityisesti taajamien maisemakuvaa ja paran- taa kulttuuriperintökoh-		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
				riskejä pohja- ja pinta- vesille (esim. onnet- tomuudet, tiesuolaus) - Runsas liikenne hei- kentää ilman-laatua ajoittain		tulevaisuuden ratayhtey- delle saattavat rajoittaa taajamien kehittämismah- dollisuuksia tarjoamatta kuitenkaan liikennepaikan myötä tulevia hyötyjä. (Jos rata tulee niin taaja- miin ei kuitenkaan tule asemia riittämättömän matkustajapotentiaalin vuoksi)	teiden tilaa.		
(kk) Kaupunkikehittämisen kohdealue 		Uusi mer- kintä	+Lisää viihtyisyyttä +Tukee yrittäjyyttä, työllisyyttä ja toimeentu- loa +Lisää liikkumismahdol- lisuuksia ja turvallisuutta +Lisää kaupunkiseudun vetovoimaa +Keveyen liikenteen mahdollisuudet paranevat +Tukee elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämistä +Luo edellytyksiä palve- lutason nostamiseen ja lähipalveluiden lisäämi- seen	+ Toimivat yhdyskunta- rakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään - Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjave- den muodostuminen vähenee)	-Luonnonympäristön osuus vähenee tiivisty- villä alueilla. Eheytyvä yhdyskuntara- kente voi vähentää haja- asutusta ja luonnonalu- eiden pirstoutumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan vaikuttaa vaikutusten laatuun ja määrään.	+ Kehittämistoimet ohjaavat aluerakennetta tarkoituksenmukaiseksi ja määrätietoinen kehittämi- nen parantaa yhdyskunta- rakenteen kestävyyttä Kemi – Tornio alueella. +Yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu kun koko keskeisen Kemi –Tornio –alueen vetovoim- atekijöiden kehittämi- nen lisää alueen houkutte- levuutta asuin-, vapaa- ajanalueena ja työpaikka- alueena. + Kehittämisen kohdealu- eella mahdollisuudet eheyttää alueen yhdys- kuntarakennetta monipuol- listuvat kun eri kehittä- mistoimet ohjaavat raken- teen suuntautumista ja toimintojen sijoittumista	Yhdyskuntarakenteen täydentäminen ja ehey- ttäminen aiheuttaa muutoksia maisemaan, kaupunkikuvaan ja rakennettuun ympäris- töön. Yksityiskohtai- semmassa suunnittelus- sa voidaan vaikuttaa vaikutusten laatuun ja määrään. Luonnonalueiden mah- dollinen vähentyminen aiheuttaa muutoksia maisemaan ja sen toi- mintoihin. Viheryhteydet sekä rannikon ja jokisuistojen maisemalliset erityis- piirteet on turvattava alueella.	+Eheytyvä yhdyskunta- rakenne hillitsee ilmas- tonmuutosta +Hulevesitulvien riskit lisääntyvät tiiviiden alueiden laajentuessa	+Elävöittää ja monipuol- istaa palveluverkoston +Edistää yhteistyötä Haaparannan kaupungin kanssa +Tornio – Haaparanta kaksoiskaupunki voi- mistuu

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
						<p>yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaisesti.</p> <p>+Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen tehostaa teknisten verkostojen käyttöä ja vähentää henkilöautoliikenteen tarvetta sekä antaa paremmat mahdollisuudet julkisen liikenteen palvelutason ja tehokkuuden kehittämiseksi.</p> <p>+ Kompakti rakenne ja kehittämistoimien suuntaaminen mahdollistavat alueen vetovoimatekijöiden hyödyntämisen.</p> <p>- Kuntien voimavarat saattavat olla riittämättömiä ylläpitämään palvelurakennetta ja palveluja kehittämisalueen ulkopuolella samalla tasolla kuin kehittämisalueella.</p>			
<p>(kk1) Kuntakeskusten kehittä- misen kohdealue</p> 		Uusi mer- kintä							

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
(mv) Matkailun vetovoima- alue, matkailun ja virkistykseen kehittämi- sen kohdealue 		Uusi mer- kintä	+Tukee asutuksen edelly- tysten säilymistä ja asuin- ympäristön viihtyisyyden lisääntymistä +Lisää virkistysmahdolli- suuksia +Mahdollistaa yhteistyö- verkostojen syntymisen +Tukee pienimuotoisen matkailutoiminnan kehittä- mistä	+ Yleensä ympäröivät luonnonolosuhteet pyritään säilyttämään, mikä edistää maaperän sekä pohja- ja pintavesi- en suojelua - Matkailupalveluiden alueiden läheisyydessä rakentamisesta johtuvat muutokset lisäävät kuormitusta vesiin	Voi tukea luonnonym- päristön ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä yhtenä veto- voimatekijänä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava luonnon mo- nimuotoisuuden ja suojelun alueiden reuna- ehdot.	+Edesauttaa olemassa olevan liikenneverkoston ylläpitoa +Ohjaa osaltaan aluera- kennetta niin, että kehittä- mistoimet ja matkailun vetovoimatekijät yhdistä- vät alueita toiminnallisesti ja rakenteellisesti yhteis- toiminnallisina aluera- kennekokonaisuuksina + mahdollistaa matkai- luun liittyvien reitistöjen kuten moottorikelkkareit- tien kehittämisen	Hyvin toteutettuna tukee olemassa olevien arvok- kaiden maisema- alueiden ja kulttuuriperin- tökohteiden säilymistä ja niiden kehittämistä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset reunaehdot ja erityispiir- teet sekä kulttuurimaise- man säilymistä edellytykset. Uudisrakentamisen tulee sijoittua maiseman ja luonnon kannalta kestä- ville paikoille.	- Lisää osaltaan henkilö- autoliikennettä ja siten päästöjä + Keskittää matkailu- palvelut	+Voi edistää yhteistyötä Voi tukea raja-alueiden kulttuurimaisen säilymistä ja kehittämistä sekä kulttuuriperintö- kohteiden vaalimista.
(mk) Maaseudun kehittämi- sen kohdealue 		Uusi mer- kintä	+Tukee asutuksen edelly- tysten säilymistä ja lisää viihtyisyyttä +Turvaa peruspalveluiden säilymistä ja lisää hyvin- vointia +Tukee maaseudun elinvoimaisuutta +Tukee maaseutuelinkei- nojen säilymistä ja kehittä- mistä +Tukee pienimuotoisen matkailutoiminnan synty- mistä	+ Kehittämisen yhtey- dessä mahdollista parantaa mm. vesiensuo- jelua	+Ylläpitää maaseu- tuympäristöjen säilymis- tä	+Tukee liikenneverkon ja muun infrastruktuurin säilymistä +Turvaa osaltaan olevan yhdyskuntarakenteen edellytyksiä.	Tukee kulttuurimaise- man säilymistä ja kehittä- mistä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset erityispiirteet sekä kulttuurimaisen säilymistä edellytykset. Täydennysrakentamisen tulee tukeutua nykyiseen kylärakenteeseen ja huomioida alueen kulttuurihistorialliset arvot etenkin vesistöjen ja kyläteiden lähetyvil- lä.	- Voi lisätä henkilöauto- liikennettä + Keskittää maaseu- tuelinkeinojen kehittä- mistä yhtenäisille vyö- hykkeille	Tukee kulttuurimaise- man säilymistä Tornion- jokilaaksossa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava Tornionjoki- laakson maisemalliset erityispiirteet ja sen reunaehdot.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
ek Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke 		Uusi mer- kintä	- Aiheuttaa epätietoisuutta ympäristövaikutuksista + Lisää uskoa syrjäseutu- jen elinvoimaisuuteen + Luo työpaikkoja + Ylläpitää infrastruktuu- ria + Lisää alueen kiinnostavuutta + Positiivisia taloudellisia vaikutuksia jo tutkimusten aikana	+ Mahdollistaa geolo- gisten luonnonvarojen suunnitelmallisen hyö- dyntämisen + Tuo lisätietoa Länsi- Lapin kallioperän kehityksestä - Pohja- ja pintavesiin kohdistuu riskejä, jos hankkeet toteutuvat	Merkinnällä turvataan mahdollisuus kaivos- toiminnan kehittämise- lle. Osittain päällekkäi- senä luonnonsuojelu- aluumerkinnän kanssa, mutta kehittämismarkin- tätyyppisenä ei ole ristiriidassa SL- merkinnän kanssa. Merkintä ei osoita konkreettista maankäyt- töä alueelle. Kaivostoiminnalla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia luonnonym- päristöön. Kaivostoiminnan vaiku- tuksia tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida ekologiset arvot kokonaisuutena. Kaivostoiminnan suun- nittelun yhteydessä on erikseen arvioitava vaikutukset mm. suoje- lualueisiin ja Natura- verkostoon.	+ Voi lisätä huomattavasti liikenneinvestointeja ja erityisesti raskasta ajo- neuvoliikennettä hankkei- den toteutuessa.	Toteutuessaan kaivos- toiminnalla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia maisemaan ja sen toi- mintoihin sekä kulttuu- riperintöön (esim. kiinteisiin muinaisjään- nöksiin). Mahdollisen kaivosto- toiminnan vaikutuksia tulee tarkastella koko- naisvaltaisesti ja huomi- oida myös ympäröivien alueiden maankäyttö sekä maisemalliset ja ekologiset arvot.	-Voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.	
rl Raideliikenteen kehit- tämiskäytävä		Uusi mer- kintä	+ Edistää raideliikenteen toimintamahdollisuuksia + Lisää elinympäristön toiminnallista sujuvuutta + Voi vähentää henkilö- autoriippuvuutta + Positiivisia taloudellisia vaikutuksia			+ Voi lisätä liikenneinves- tointeja +Edistää henkilöautoliikenteen vähentämistä	Liikennekäytävän kehittämisellä saattaa olla vaikutuksia taaja- makuvaan liikenne- väylien varsilla, jos kehittäminen edellyttää rautatien leventämistä tmv.	-Raideliikenne voi vähentää hiilidioksi- di- päästöjä	+ Mahdollistaa jatko- yhteydet ja liikkumisen myös Ruotsin puolelle.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
jl Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä /yhteystarve 	Edistää joukkoliikenteen kehittämistä		+Edistää joukkoliikenteen toimintamahdollisuuksia +Lisää elinympäristön toiminnallista sujuvuutta +Lisää ja tasa-arvoistaa liikkumismahdollisuuksia +Voi vähentää henkilöau- toriippuvuutta	/	/	+Edistää joukkoliikenteen toimintamahdollisuuksia +Edistää henkilöautoliikenteen vähentämistä - Ylläpitää nykyistä aluerakennetta, eikä rakenteen tiivistymistä tapahdu	Liikennekäytävän kehittämisellä saattaa olla vaikutuksia taaja- makuvaan liikenne- väylien varsilla, jos kehittäminen edellyttää uusia pysäkkejä, kaisto- jen leventämistä tmv.	Informatiivinen merkin- tä, joka ei suoraan vaikuta joukkoliikenteen kehittämiseen, mutta osaltaan mahdollistaa kehittämistä. + Vähentää henkilöau- toilua ja päästöjä, jos joukkoliikennetyhteydet paranevat	+Mahdollistaa jatkoyhteydet ja liikkumisen myös Ruotsin puolelle.
VIHERYH- TEYS Viheryhteystarve 	Yhdyskuntarakenteen tiivistyessä toimivien viheryhteyksien tarve kasvaa rannikko- alueella.	Uusi mer- kintä	+Turvaa virkistysmahdol- lisuudet	+ Viheralueet yleensä parantavat pohja- ja pintavesien suojelua	+Edesauttaa maakunnal- lisesti tärkeiden ekolo- gisten käytävien säily- mistä rannikolta sisä- maahan. Turvaa viheryhteyksien toimivuuden huomioi- misen mm. liikenne- väylien kehittämisessä rannikkoalueella.	Turvaa tiiviin yhdyskun- tarakenteen alueella keskeiset virkistysyhtey- det.	Tukee ekologiaa, virkistykseksiä ja maisemallisia yhteystar- peita. Viheryhteyden toteuttaminen tulee huomioida yhdyskun- tarakenteen tiivistyessä. Alemman tason kaavoit- uksessa on huomioitava ekologisen yhteyden minimileveys ja toiminnal- liset vaatimukset.	/	Poikittaisia yhteystarpeita ei ole huomioitu Tornionjokilaaksossa.
ASUMISEN ALUEVARAUK- SET									
A Taajamatoimintojen alue 			+Lisää viihtyisyyttä +Parantaa liikkumismah- dollisuuksia, erityisesti kevyt liikenne, ja lisää turvallisuutta +Turvaa palveluiden	- Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjave- den muodostuminen vähenee)	+Keskittää taajamatoi- mintoja, jolloin ulko- puolisten alueiden luonnon monimuotoi- suuden säilyminen edellytykset paranevat +Tiivistäville alueilla	+Tiivistää taajamaraken- netta +Nykyisen liikennever- kon ja muun infrastruk- tuurin hyödyntäminen tehostuu	Muutoksia maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön. Tukee yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja toimintojen keskittämistä. Ympäristöhoidon	+ Taajamarakenteen eheyttäminen vähentää liikenteen päästöjä + Mahdollistaa joukko- liikenteen kehittämisen	Kuntakehittämisen kohdealue Ylitornio- Materengi (Övertorneå) edistää Torniolaakson kulttuurista yhtenäisyyttä. Maisemanhoito tulisi

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
			<p>saavutettavuutta ja palvelutarjonnan</p> <p>+Tukee elinkeinotoiminnan kehittämistä taajama-alueilla.</p> <p>-Vähentää vapaa-alueiden määrää</p>	<p>+ Toimivat yhdyskuntarakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään</p>	<p>ympäristönhoidon laatu voi parantua</p> <p>-Paikallisia muutoksia lähinnä taajamaluontoon</p>	<p>+ vähentää henkilöautoliikenteen tarvetta</p> <p>+parantaa kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä</p> <p>+Yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu</p>	<p>laatu voi parantua.</p> <p>Luonnonalueiden mahdollinen vähentyminen aiheuttaa muutoksia maisemaan ja sen toimintoihin.</p> <p>Ranta-alueiden rakentaminen asettaa haasteita virkistyskäytölle, viheryhteystarpeille ja maisemakuvalle.</p> <p>Vanhan rakennuskannan purkamiseen voi kohdistua paineita.</p> <p>Yleiset suunnittelumääräykset pyrkivät turvaamaan alueita haitallisilta vaikutuksilta.</p> <p>Lisärakentamisen sijoittelun tulee perustua maisemarakenteen ja –kuvan tarkastelulle. Kulttuurihistorialliset arvot tulee huomioida.</p>		<p>pyrkii tekemään yhteinäisin periaatein jokilaaksossa.</p>
<p>AA</p> <p>Asuntovaltainen alue</p> <p>AA</p>	Taajama- toimintoi- hin liittyvät täydennys- rakennetta- vat pienta- loalueet	Uusi mer- kintä	<p>+Lisää hyviä asumisen alueita elinkeinotoiminnan läheisyyteen</p> <p>-Täydennysrakentaminen voi muuttaa asuinalueen identiteettiä</p>	<p>- Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjaveden muodostuminen vähenee)</p>	<p>+Keskittää asumista, jolloin ulkopuolisten alueiden luonnon monimuotoisuuden säilyminen edellytykset paranevat</p> <p>+ voi vähentää asutuk-</p>	<p>+Nykyisen liikenneverkon ja muun infrastruktuurin hyödyntäminen tehostuu</p> <p>+ vähentää henkilöautoliikenteen tarvetta</p>	<p>Muutoksia maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön.</p> <p>Luonnonalueiden vähentyminen aiheuttaa muutoksia maisemaan ja sen eri toimintoihin.</p>	<p>+ Asutuksen tiivistämisen vähentää liikenteen päästöjä</p> <p>+ Mahdollistaa joukkoliikenteen kehittämisen</p>	<p>Tiivistyvä rantarakentaminen muuttaa maisemakuvaa.</p> <p>Rantarakentaminen tulisi sovittaa kulttuuri- maisemaan.</p>

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
			-Täydennysrakentaminen voi vähentää virkistysalueita	+ Toimivat yhdyskuntarakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään	sen aiheuttamaa pirstoutumista -Uuden rakentamisen myötä luonnonympäristön osuus vähenee rannikkovyöhykkeellä	+parantaa kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä	Ranta-alueiden rakentaminen asettaa haasteita virkistyskäytölle, viheryhteystarpeille ja maisemakuvalle. Lisärakentamisen sijoittelun tulee perustua maisemarakenteen ja -kuvan tarkastelulle. Perinteinen rakennustapa sekä kylärakenne ja sen erityispiirteet tulee huomioida. Erityisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävien alueiden säilyminen yhtenäisinä ja niiden arvot on turvattava. Jokivarsilla uudisrakentaminen on mahdollista sijoittaa kylärakennetta tukien ja säilyttäen kulttuurihistorialliset arvot.		
at Keskuskylä 	Vahvimmat kylät voimistuvat		+Ylläpitää keskustakyläen elinvoimaisuutta ja työpaikkoja +Turvaa palvelujen saavutettavuuden ja hyvinvoinnin tasaisen jakautumisen +Mahdollistaa pienyritystoiminnan, matkailun ja	+ Mahdollisuus järjestää tehokkaampi jätevesien käsittely	+Kyliin rakentaminen edistää luonnonympäristön eheänä säilymistä hajarakentamiseen verrattuna	+Keskuskylät muodostavat kyläverkon perusrungon. +Edistää suunnitelmallisen rakentamisen kautta yhdyskuntarakenteen tehokkuutta	Tukee kylärakenteen säilymistä ja toimintojen keskittämistä. Lisärakentaminen voi aiheuttaa muutoksia maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön. Lisärakentamisen sijoittelun tulee perustua maisemarakenteen ja -	+ Asutuksen tiivistämisen vähentää liikenteen päästöjä + Mahdollistaa joukkoliikenteen kehittämisen	Tukee kylärakenteen säilymistä. Lisärakentaminen voi aiheuttaa muutoksia maisemakuvaan ja kulttuuriperintöön.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
			loma-asutuksen säilymi- sen +Tarjoaa asumiselle luonnonläheisiä vaihtoeh- toja. +Mahdollistaa elinkeino- jen monipuolistumisen					kuvan tarkastelulle. Perinteinen kylärakenne ja sen erityispiirteet tulee huomioida.	
PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET									
C,c Keskustatoimintojen alueet/kohteet 	Ohjaa keskusta- palvelujen sijoittumis- ta. Mahdollis- taa vähit- täiskaupan suuryksik- köjen rakentami- sen		+Luo edellytykset palve- lutarjonnan turvaamiselle ja parantamiselle +Palvelujen saavutetta- vuus keskuksissa paranee. +Asukkaiden viihtyvyys paranee +Mahdollistaa kaupallis- ten palveluiden kehittämi- sen +Mahdollistaa elinkeino- toimintojen monipuolis- tamisen ja yhteistyön eri toimijoiden välillä +Vahvistaa kuntakeskus- ten asemaa -Voi vähentää kylän palveluita ja kasvattaa siten asiointimatkojen pituutta. +Ehkäisee palvelujen hajautumista	- Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjave- den muodostuminen vähenee) + Toimivat yhdyskunta- rakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään	-Paikallisia muutoksia lähinnä taajamaluontoon -Ei maakunnallisia negatiivisia vaikutuksia	+Monipuoliset palvelut sijoittuvat helposti saavu- tettaviin paikkoihin. +Keskittäminen vähentää uusien alueiden käyttöön- ottoa +Mahdollistaa liikenne- verkon ja muun infra- struktuurin käytön tehos- tamisen	Tukee yhdyskuntaraken- teen tiivistämistä, jäsen- tymistä ja toimintojen keskittämistä. Ympäris- tönhoidon laatu voi parantua. Lisärakentaminen voi aiheuttaa muutoksia kaupunkikuvaan ja rakennettuun ympäris- töön. Vanhan rakennuskannan purkamiseen voi kohdis- tua paineita. Kulttuurihistorialliset arvot tulee huomioida.	Monipuolinen palvelu- tarjonta helposti saavu- tettavissa paikoissa ja tiivin asutuksen yhtey- dessä vähentää palvelu- jen hakemista kauempaa ja voi siten vähentää yksityisautoilua.	+Mahdollisuus moni- puolistuviin palveluihin luo edellytyksiä yrittä- jyyden kehittymiselle ja työvoiman saamiselle valtakunnan rajan molemmin puolin +Edistää Tornio – Haaparanta kaksoiskau- pungin kehittämistä

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
km Vähittäiskaupan suur- yksikkö 		Uusi mer- kintä	+Luo työpaikkoja			Kaavassa osoitetut kolme vähittäiskaupan suuryksikköä voivat lisätä huomattavasti erityisesti henkilöautoliikennettä - Keminmaalle valtateiden 4 ja 21 risteykseen suunniteltu kaupan alue toteutuessaan ”mini-ideaparkkina” ei kaikilta osin tue kestäväää alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitystä. Alue sijoittuu kuitenkin olemassa olevien asuin- ja teollisuusalueiden yhteyteen mikä osaltaan vähentää kielteisiä vaikutuksia. Vähittäiskaupan suuryksikköalueilla ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskustoihin tai niiden kehittämiseen, mikäli alueelle sijoittuu tilaa vaativaa kauppaa. Tilaa vaativa kauppa ei kilpaile keskustojen kanssa, sillä keskustojen palvelurakenne on toinen.		Voi lisätä yksityisautoilun tarvetta. Toisaalta kuntakeskuksiin sijoituvat suuryksiköt voivat vähentää liikkumistarvetta Kemi-Tornio – alueelle tai Rovaniemelle.	
TP, tp Työpaikka- alueet/kohteet 	Lisääntyvän pienpuuteollisuuden ,varastoinnin, logistii-	Uusi mer- kintä	+Turvaavat työn saatu- vuutta alueella +Alueet mahdollistavat eri toimintojen kehittymisen ja laajentumisen	- Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjave-	Tukee yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja toimintojen keskittämistä, jota voidaan pitää luonnon monimuotoisuuden kannalta positiiv-	+Tukee olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta +Sijainti pyöräilyetäisyydellä ja joukkoliikenne- reittien varrella hillitsee	Tukee yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja toimintojen keskittämistä. Etenkin uudet työpaik-	Voi lisätä liikenteen päästöjä	+Logistiikan palvelut parantavat kuljetusketjujen sujuvuutta maiden välillä

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
	kan ja muun yritystoiminnan sekä TI-VA-kaupan sijoittamiselle uusia mahdollisuuksia		+Alueet monipuolistavat elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia -Eriytetty työpaikka-alue voi heikentää palveluiden saavutettavuutta ja lisätä työmatkaliikennettä	den muodostuminen vähenee) - Mahdollisesti vesiä kuormittavaa toimintaa + Toimivat yhdyskuntarakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään	visena.	liikenteen lisäystä ja parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.	ka-alueet ja nykyisten merkittävä laajentaminen muuttaa maisemakuvaa ja maiseman eri toimintoja. Vaikuttaa pääteiden tienvarsinäkyymiin.		
ELINKEI- NOT									
T, t Teollisuusalueet/kohteet 	Olemissa olevat teollisuus ja varasto-alueet		+Turvaavat työn saata- vuutta alueella	+ Toimivat yhdyskuntarakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään - Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa, mikä lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (valuman määrä kasvaa, pohjaveden muodostuminen vähenee) - Mahdollisesti maaperää ja vesiä kuormittavaa toimintaa	Ei maakunnallisia vaikutuksia.	+Tukee osoitettua alue- ja yhdyskuntarakennetta	Tukee toimintojen keskittämistä. Muuttaa maisemakuvaa ja maiseman eri toimin- toja. Laajimmat merkinnät keskittyvät Perämeren rannalle, jossa maisemakuvalliset vaikutukset saattavat ulottua laajalle. Ranta-alueiden rakentaminen asettaa haasteita virkistyskäytölle ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle.		Perämeren rannalla sijaitsevien alueiden maisemakuvalliset vaikutukset saattavat ulottua rajan yli.
M Maa- ja metsätalousvaltainen alue 	Nykytilanne säilyy		+Ylläpitää metsätalouden, metsäteollisuuden ja liikenteen työpaikkoja. +Tukee maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella	- Alueet kuormittavat vesistöjä	Metsänhoitosuosituksia noudattaen säilyttää monimuotoisuutta ja luonnonarvoja.	+Säilyttää maaseudun asutusta +Tuottaa bioenergian raaka-ainetta	Metsänhoitosuosituksia noudattaen säilytetään monimuotoisuutta sekä maisema- ja luonnonarvoja. Yksipuolinen metsä-	Osoittaa laaja-alaisesti metsäalueita, jotka toimivat hiilinieluinä.	

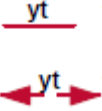

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
			+Toimii myös virkistys- ja ulkoilualueina sekä matkailupalvelujen toi- minta-alueina			- Puunkorjuu aiheuttaa raskasta liikennettä ja tiekustannuksia	lous voi vähentää mai- sema- ja luontoarvoja.		
MT Maatalousalueet 		Uusi mer- kintä	+Ylläpitää maatalouden työpaikkoja ja maatalous- elinkeinon säilymistä	- Lisääntyvä maatalous (lannoittaminen) voi lisätä vesistökuormitusta	+Ylläpitää maaseu- tu ympäristön monimuo- toisuutta	+Säilyttää maaseudun asutusta	Tukee kulttuurimaise- man säilymistä ja luon- non monimuotoisuutta.		Tukee Tornionjokilaak- son rantapeltojen ja - niittyjen säilymistä.
MU Maa- ja metsätalousval- tainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. 	Edistää ulkoiluun soveltuvien alueiden käyttöön- toa		+Parantaa virkistysmah- dollisuuksia. +Lisää elinympäristön viihtyisyyttä +Lisää matkailullista vetovoimaa: luo edellytyksiä ohjelmal- veluiden kehittämiseksi -Rajoittaa metsänkäsitte- lyä	- Lannoitteet kuormitta- vat vesistöjä + Normaalisti isoja muutoksia ympäristössä ei tehdä, mikä edistää maaperän sekä pohja- ja pintavesien suojelua	+Edistää ulkoiluraken- teiden rakentamista – muu luonto säästyy tallautumiselta -Lisääntyvä liikkuminen saattaa heikentää paikal- lisesti luontoarvoja kulumisen ja häiriön kautta		Edistää metsien moni- muotoisuutta ja vaihte- levaa maisemakuvaa. Huomioi ympäröivien alueiden maankäytön.	-Voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.	
Poronhoitoalueen raja: 		Uusi mer- kintä	+Informatiivinen merki- tys		+Informatiivinen merki- tys	+Informatiivinen merki- tys			
Paliskunnan raja 		Uusi mer- kintä	+Informatiivinen merki- tys. Tiedottaa rajoista otettavaksi huomioon esim. reittejä suunnitel- taessa.		+Informatiivinen merki- tys. Tiedottaa rajoista otettavaksi huomioon esim. reittejä suunnitel- taessa.	+Informatiivinen merki- tys. Tiedottaa rajoista otettavaksi huomioon esim. reittejä suunnitel- taessa.			
ph Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde 		Uusi mer- kintä	+Turvaa poroelinkeinon edellytyksiä ja poroelin- keinolle välttämättömien alueiden ja kohteiden säilyttämistä		Ei oleellista vaikutusta, koska merkintä kohdis- tuu poroerotuspaikkoi- hin ja porokämppeihin.	- Voi paikallisesti vaike- uttaa tie- tai sähkölinjojen suunnittelua	Turvaa poronhoidon kulttuuriperintöarvojen säilymistä		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttoluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
MATKAILU JA VIRKIS- TYS									
rm Matkailupalvelujen alue/kohde 	Olemassa olevat matkailu- palvelujen alueet ja - kohteet		+Lisää palvelualan työ- paikkojen tarjontaa. +Mahdollistaa matkailu- ja palvelualan työpaikko- jen kasvun ja matkailijoil- le korkeatasoisten palve- lujen järjestämisen +Tukee matkailun ympä- rivuotisuuden kehitymis- tä -Rakentaminen voi toi- saalta vähentää alueiden vetovoimaa	+ Normaalisti isoja muutoksia ympäristössä ei tehdä, mikä edistää maaperän sekä pohja- ja pintavesien suojelua - Kuormitus pohja- ja pintavesiin voi paikalli- sesti lisääntyä	Osoitettu nykyiset matkailupalvelujen alueet ja kohteet. Matkailupalvelujen keskittyminen lisää myös ympäristön kulu- tus- ja häiriöpainetta. Kohteiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse herkkiä luonnonsuojelu- alueita.	+Mahdollistaa nykyisiin kohteisiin palvelujen sijoittamisen ja lisäraken- tamisen	Tukee matkailukohtei- den kehittämistä ja korostaa ympäristöra- kentämisen merkitystä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset ominaispiirteet ja reuna- ehdot sekä kulttuuripe- rinnön säilymisen edellytykset.		+Voi edistää matkai- luyhteistyön kehittämistä yli rajan sekä muuta elinkeinotoimintaa
v/rm Virkistysmatkailukoh- teet 		Uusi mer- kintä	+ Edistää pienimuotoisen virkistysmatkailun elin- keinotoiminnan säilymistä + Lisää alueen vetovoim- aisuutta	+ Ehkäisee yleensä ympäristön muuttamista ja edistää siten myös maaperän ja vesien suojelua	Kohdistaa virkistyskäyt- töä varatuille alueille, jolloin virkistyspaine muualla vähenee.	+Mahdollistaa nykyisiin kohteisiin palvelujen sijoittamisen ja lisäraken- tamisen	Voi korostaa alueen kulttuuriperintöä. Lisärakentaminen voi muuttaa maisemaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset reunaehdot, kulttuuripe- rinnön säilymisen edellytykset sekä alueen erityispiirteet.		+Voi edistää matkai- luyhteistyön kehittämistä yli rajan sekä muuta elinkeinotoimintaa

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
V Virkistysalueet ja virkistysmatkailukohdet (merkittävä kalastus- ja luontomatkailu kohde) 	Rakentamisrajoitus		+Turvaa luonteeltaan erityyppisten matkailupalvelualueiden kehittämistä + Lisää alueen vetovoimaisuutta	+ Ehkäisee yleensä ympäristön muuttamista ja edistää siten myös maaperän ja vesien suojelua	Kohdistaa virkistyskäyttöä varatuille alueille, jolloin virkistyspaine muualla vähenee.	+ Ylläpitää aluerakenteen toimintakykyä	Lisärakentaminen voi muuttaa maisemakuvaa ja maiseman eri toimintoja. Alueen luontoon kohdistuu kulutusta. Kiinnitetään huomiota metsänkäsittelytoimenpiteisiin ja luontoarvojen säilymiseen sekä turvataan ekosysteemi-palvelut.		
LIIKEN- NEYHTEY- DET									
mo Moottoritiet <u><u>mo</u></u>	Nykyiset moottoritiet Rakentamisrajoitus		+Sujuvoittaa liikkumista ja lisää turvallisuutta -Voi aiheuttaa meluhaittoja lähialueen asukkaille	+ Moottoritiet yleensä sujuvoittavat liikennettä ja vähentävät onnettomuusriskiä ja siten myös vähentävät päästöriskiä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Tiesuolaus kuormittaa pohja- ja pintavesiä	Ei muutoksia nykytilaan nähden. -Moottoritiet rajoittavat lajien liikkumista aiheuttaessaan estevaikutuksen	+ Turvaa liikenneverkon toimivuuden ja kehittymisen sekä mahdollistaa liikenteeseen liittyvien toimintojen, kuten logistiikkakeskusten kehittämisen kaavan alueella. + Turvaa toimivia ajoneuvoliikenteen liikenneyhteyksiä tarvitsevien yritysten (paperitehtaat ym.) toimintaedellytykset.	Ei muutoksia nykytilaan nähden.	Ei muutoksia nykytilaan nähden.	+ Moottoritiet sujuvoittavat valtakunnan rajan ylittävää liikennettä

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
vt Valtatiet Merkittävästi paran- nettavat tieyhteydet: <i>Vt 4 Kemi-Oulu yhteys- välin kehittäminen, jonka tavoitteena jatkuva ohituskaistatie välillä Simon Maks- niemi – Ii Vt 4 Keminmaa – Rovaniemen raja</i> Vaihtoehtoinen linja- us: <i>Vt 4 Koivu-Rovaniemi</i> Valtatie, ohjeellinen linjaus: <i>Tornion ohitustie</i> 	Nykyiset valtatiet Rakenta- misrajoitus		+Sujuvoittaa liikennettä ja lisää turvallisuutta.	+ Toimivat liikennejär- jestelyt yleensä sujuvoit- tavat liikennettä ja vähentävät onnetto- muusriskiä ja siten myös vähentävät päästöriskiä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Tiesuolaus kuormittaa pohja- ja pintavesiä	Tieyhteyksien kehittä- misellä saattaa olla kielteisiä vaikutuksia uusien maastokäytävien, liikennejärjestelyjen tai tien leventämisen seura- uksena. Voi aiheuttaa liikkumi- seseitä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava lajiston liik- kumisyhteydet.	+ Turvaa liikenneverkon toimivuuden ja kehitty- misen sekä mahdollistaa liikenteeseen liittyvien toimintojen, kuten logis- tiikkakeskusten kehittä- misen. + Turvaa toimivia ajo- neuvoliikenteen liiken- neyhteyksiä tarvitsevien yritysten (paperitehtaat ym.) toimintaedellytykset + Valtatien 4 kehittämis- toimenpiteet Oulun ja Kemin sekä Kemin ja Rovaniemen välillä turvaavat pohjois-etelä suuntaisen päätieverkon toimivuuden	Tieyhteyksien kehittä- misellä saattaa olla kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuri- perintöön uusien maas- tokäytävien, liikennejär- jestelyjen, tien leventä- misen tai alikulkujen seurauksena. Toisaalta samalla voidaan kehittää tienvarren ja taaja- maympäristöjen maise- makuvaa. Vt 4 oikaisulla olisi toteutuessaan vaikutuk- sia maisemaan ja taaja- mamiljööseen. Oikaisu aiheuttaisi uuden maas- tokäytävän, mutta toisaalta vanhan tien ympäristöä voitaisiin kehittää taajamaan sopivaksi. Uudet tielinjaukset ja nykyisten teiden suoris- tukset tulee sovittaa maisemaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset reunaehdot ja kulttuuri- perinnön säilymisen edellytykset.	-Voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.	+ Parannettavat yhteydet sujuvoittavat valtakun- nan rajan ylittävää liikennettä

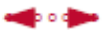
VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
kt Kantatiet kt Tieluokan nosto st -> kt st 930 (Aavasaksa – Muurola) st-->kt	Nykyiset kantatiet Rakenta- misrajoitus		+Sujuvoittaa liikennettä ja lisää turvallisuutta.	+ Toimivat liikennejär- jestelyt yleensä sujuvoit- tavat liikennettä ja vähentävät onnetto- muusris-kiä ja siten myös vähentävät päästö- riskiä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Tiesuolaus kuormittaa pohja- ja pintavesiä	Ei muutoksia nykytilaan Estevaikutus vähäinen	+ Toimiva tieverkko tukee nykyisen alue- ja yhdyskuntarakenteen säilymistä	Ei muutoksia nykytilaan nähdän	Ei muutoksia nykytilaan nähdän	Ei muutoksia nykytilaan nähdän
st Seututiet st Merkittävästi paran- nettavat tieyhteydet: Ajoksen satamatien (st 920) parantaminen välillä Kemi-Ajos st	Nykyiset seututiet		+Sujuvoittaa liikennettä ja lisää turvallisuutta.	+ Toimivat liikennejär- jestelyt yleensä sujuvoit- tavat liikennettä ja vähentävät onnetto- muusris-kiä ja siten myös vähentävät päästö- riskiä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Tiesuolaus kuormittaa pohja- ja pintavesiä	Ei merkittäviä muutok- sia nykytilaan Estevaikutus vähäinen	+ Toimiva tieverkko tukee nykyisen alue- ja yhdyskuntarakenteen säilymistä	Tieyhteyksien kehittä- misellä saattaa olla kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuri- perintöön uusien liiken- nejärjestelyjen, tien leventämisen tai alikul- kujen seurauksena. Toisaalta samalla voi- daan kehittää tienvarren ja taajamien maisema- kuvaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava maisemalliset reunaehdot ja kulttuuri- perinnön säilymisen edellytykset.	Ei muutoksia nykytilaan nähdän	Ei muutoksia nykytilaan nähdän
yt yhdystiet yt Merkittävästi paran- nettavat tieyhteydet: Kemi-Tornio lentoken-	Nykyiset seututiet		+Sujuvoittaa liikennettä ja lisää turvallisuutta.	+ Toimivat liikennejär- jestelyt yleensä sujuvoit- tavat liikennettä ja vähentävät onnetto- muusris-kiä ja siten myös vähentävät päästö- riskiä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin	Ei merkittäviä muutok- sia nykytilaan Estevaikutus vähäinen	+ Toimiva tieverkko tukee nykyisen alue- ja yhdyskuntarakenteen säilymistä + Parantaa lentoliikenteen ja autoliikenteen matka- ketjujen toimivuutta.	Tieyhteyksien kehittä- misellä saattaa olla kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuri- perintöön uusien maas- tokäytävien, liikennejär- jestelyjen, tien leventä- misen tai ali- ja ylikul-	Ei muutoksia nykytilaan nähdän	Ei muutoksia nykytilaan nähdän

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
tän (yt 9202) tieyhteyden kehittäminen lentoasemalta moottoritielle. Varautuminen eritasoristeyksien rakentamiseen. Yhteystarve Kemi-Selkäsaari 				- Tiesuolaus kuormittaa pohja- ja pintavesiä -Yhteystarve Kemi-Selkäsaari voi heikentää virtauksia merialueella			kujen seurauksena. Toisaalta samalla voidaan kehittää tienvarren ja taajamien maisemakuvaa. Siltayhteys rannikolta Selkäsaareen muuttaisi maisemakuvaa maanko-hoamisrannikolla. Välillisiä vaikutuksia aiheutuisi saaren maisemaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on erittäin huolellisesti sovitettava toiminnot maisemallisiin reunaehtoihin ja ehkäistävä haitat erityisille luontotyypeille.		
KEVYEN LIIKENTEEEN YHTEYS Uudet yhteystarpeet: Kevyen liikenteen yhteys Tornion rautatiesillalle Kevyen liikenteen yhteys Aavasaksalta Ruotsiin Kukkolankosken kävelysilta 			+Lisää kevyen liikenteen mahdollisuuksia ja turvallisuutta +Vähentää henkilöauto-riippuvuutta. +Parantaa yhteyksiä Ruotsin puolelle	Ei merkittäviä vaikutuksia		+ Hankkeet parantavat kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä + Parantaa kevyen liikenteen liikenneturvallisuutta	Kevyen liikenteen yhteystarpeet muuttavat maisemakuvaa. Kukkolankosken kävelysilta voi muuttaa kulttuurimaisemaa ja sen arvoja. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava maisemalliset reunaehdot, kulttuuriperintö sekä alueen erityispiirteet.	Voi vähentää henkilöautoriippuvuutta ja vähentää liikenteen päästöjä. Merkitys vähäinen.	Kukkolankosken kävelysilta voi muuttaa kulttuurimaisemaa ja sen arvoja. +Parantaa yhteyksiä Ruotsin puolelle

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
RAJANYLI- TYSPIIKAT <i>Pello, Ylitornio, Tornio</i> 	Olemassa olevat rajanyli- tyspaikat					+ Turvaavat kaava-alueen kansainväliset liikenneyhteydet.			Informatiivinen merkin- tä. Osoittaa nykyiset rajanylityspaikat.
LL Lentoliikenteen alue 	Olemassa oleva lentokenttä Rakenta- misrajoitus		+Lentoliikenteen mahdol- linen kasvu lisää matkus- tumahdollisuuksia +Palvelee alueen matkai- lutoiminnan kehittämistä -Voi aiheuttaa lisääntyviä meluhaittoja lähialueen asukkaille, jos lentoliiken- teen määrä kasvaa.		Ei muutoksia nykytilaan -Lentoliikenteen melu aiheuttaa häiriötä.	+ Turvaa lentoliikenteen toimintaedellytykset osana liikkumista +Palvelee Länsi-Lapin saavutettavuutta - Rajoittaa muuta maan- käyttöä		-Mahdollinen lentoli- kenteen kasvu lisää päästöjä	+Mahdollistaa jatkoyhtey- det ja liikkumisen myös Ruotsin puolelle ja toisaalta Ruotsista Suomen kautta muualle.
RAIDELII- KENNE Päärata Sivurata <i>Merkittävästi paran- nettava rautatie: Rautatieosuus Kyläjoel- ta Ruotsin rajalle</i> 	Nykyiset rautatiet		+Voi lisätä joukkoliiken- teen mahdollisuuksia - Voi heikentää virkis- tyshyötyjä -Mahdollisesti lisääntyvä liikennöinti voi aiheuttaa haitallisia melu- ja värinä- vaikutuksia	+ Raideliikenteen riskit maaperään sekä pohja- ja pintavesiin yleensä vähäisempiä kuin tieli- kenteessä	Uusi ratalinjaus muuttaa luonnonympäristöä. Rata aiheuttaa eliölajeil- le liikkumisesteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava eliöstön liik- kumistarpeet.	+pitää yllä olemassa olevaa rataverkkoa ja sen kuntoa + parantaa logistisen keskuksen toimintaedelly- tyksiä. + parantaa osaltaan alueen liikenneverkkoa ja edesauttaa alueen logistis- ta asemaa.	Parannettava rautatie sijoittuu olemassa olevan radan viereen nykyiselle rata-alueelle. Vaikutukset maisemaan eivät ole merkittäviä. Ohjeellinen pääratalin- jaus muuttaisi maisemaa ja sen eri toimintoja, maisemakuvaa sekä sillä saattaisi olla vaikutuksia kulttuuriperintöön. Välillisiä vaikutuksia aiheutuu mm. maankäy- tön muista muutoksista.	+Mahdollistaa joukko- liikenteen kehittämistä + Joukkoliikenteen käytön lisääntyminen vähentää yksityisautoi- lua ja sitä kautta vähen- tää päästöjä sekä voi vähentää energiakulu- tusta.	merkittävästi parannet- tava rautatie parantaa liikenneyhteyksiä valta- kunnan rajan yli.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
<i>Päärata, ohjeellinen</i> - -+ - <i>Päärata, yhteystarve</i> 								Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava maisemalliset reunaehdot, kulttuuriperinnön säilymisen edellytykset sekä alueen erityispiirteet, kuten jokilaakson suistoalue. Myös viheryhteystarpeet rannikolta pohjoiseen on turvattava.	
<i>Sivuratarata, ohjeellinen</i> - -+ -									
LS Satama-alue 	Olemassa olevat satama-alueet Rakentamisrajoitus		+Turvaa merikuljetukset ja useiden elinkeinojen logistiset toimintaedellytykset	- Mahdollinen pistemäisen päästöt mereen (vuodot, onnettomuudet)	Osoittaa nykyiset satama-alueet. Ei suoria vaikutuksia.	+Palvelee Länsi-Lapin saavutettavuutta + Alueiden kehittäminen mahdollistaa niiden toiminnan logistisina solmupisteinä mm. kaivannaisteollisuudelle.	Satama-alueiden mahdolliset laajennukset ja muutokset vaikuttavat maisemakuvaan.		Ei muutoksia nykyiseen nähden.
LAIVA-/ VENE- VÄYLÄT Laivaväylä 	Nykyiset laiva- /veneväylät		+Ylläpitää virkistysmahdollisuuksia.	- Mahdolliset päästöt laivoista - Ruoppaus ja ruoppausmassan läjitys aiheuttavat vesistö- ja vesieliöstövaikutuksia väylien lähialueilla (esim. Kemlin väylä)	Ei muutoksia nykytilaan. Ruoppaus ja ruoppausmassan läjitys aiheuttavat vesistö- ja vesieliöstövaikutuksia väylien lähialueilla (esim. Kemlin väylä)	+ Mahdollistaa Kemlin ja Tornion syväsatamien kehittämisen.		Ei muutoksia nykyiseen nähden	Ei muutoksia nykyiseen nähden
REITISTÖT									
Moottorikelkkailurei- tit <i>moottorikelkkailureitti, yhteystarve</i> 	Tärkeimmät ylikunnalliset reitit rakennetaan ja viitoitetaan.		+Reitit palvelevat asukkaiden virkistysmahdollisuuksia ja matkailuelinkeinoa sekä tukevat kuntakeskusten ja kylien palveluja. +Keskuskylien kautta	- Lisäävät maaperän eroosiota reitin kohdalla - Voi aiheuttaa paikallista päästöriskiä pintavesille - Ajoittaista pakokaasua-	+Kohdentavat maaston kulumista reittien alueelle, jolloin moottorikelkkailun aiheuttama häiriö ja maaston kulumisen muualla voi vähentyä.	+Ylikunnallisen ja ylikunnallisen reittiverkoston kehittyminen +Edistää tärkeimpien ylikunnallisten reittien suunnittelua ja rakentamista	Reitit aiheuttavat maaperän ja kasvillisuuden kulumista. Uudet maastokäytävät vaikuttavat maisemakuvaan. Reittejä ei tulisi linjata maisemallisesti herkille	-Moottorikelkkailusta lisää huomattavasti ilmanpäästöjä.	

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
			<p>kulkevat reitit tukevat niiden palveluja ja elinkeinoja.</p> <p>+Tukee Lapin matkailupalvelutoimintaa</p> <p>-Voi aiheuttaa häiriötä poronhoidolle</p> <p>-Meluhaitat moottorikelkkailusta</p>	<p>haittaa</p>	<p>-Kuluttavat maaperää ja kasvillisuutta reittien alueella</p> <p>-Liikkuminen ja melu aiheuttaa paikallista häiriötä eläimistölle</p> <p>- Osa kelkkailureiteistä sijoittuu suojelualueille, mutta nykyisille ajourille. Moottorikelkkailusta voi aiheutua häiriötä suojelualueilla. Nykyisillä kelkkaurilla ei ole oleellista vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen.</p>	<p>+ Parantaa matkailun kehittämistä ja toimintaedellytyksiä</p> <p>- Voi aiheuttaa haittoja muulle maankäytölle ja ympäristölle</p>	<p>alueille eikä niiden tulisi aiheuttaa haittaa kulttuuriperinnölle. Olemassa olevia maastokäytäviä tulisi hyödyntää.</p>		
<p>Ulkoilun runkoreitit ○○○○○</p> <p><i>Ulkoilureitti, yhteystarve</i></p> 	<p>Tärkeimmät ylikunnalliset reitit</p>		<p>+Reitit palvelevat asukkaiden virkistysmahdollisuuksia ja matkailuelinkeinoa sekä tukevat kuntakeskusten ja kylien palveluja.</p> <p>+Turvaavat virkistykseen soveltuvan alueen saavutettavuuden</p> <p>+Keskuskylien kautta kulkevat reitit tukevat niiden palveluja ja elinkeinoja.</p> <p>+Tukee Lapin matkailupalvelutoimintaa</p>	<p>+ Ehkäisee yleensä ympäristön muuttamista ja edistää siten myös maaperän ja vesien suojelua</p> <p>- Voi aiheuttaa maaperän eroosiota kulkureiteillä</p>	<p>Ohjaavat kulumista ja häiriötä merkityille reiteille, joka voi vähentää häiriötä luonnon ympäristöön muualla.</p> <p>+Reitit voivat edistää luonnontuntemusta ja suojelumyönteisyyttä.</p> <p>-Kuluttavat maaperää reittien alueella</p>	<p>+Edistää ylikunnallisten ja ylimaakunnallisten reittiverkostojen kehittämistä</p> <p>+Edistää tärkeimpien reittien suunnittelua ja rakentamista</p> <p>+ Parantaa matkailun kehittämistä ja toimintaedellytyksiä</p>	<p>Ohjaavat kulumista ja häiriötä merkityille reiteille.</p> <p>Levähdys- ja näköalapaikkojen ympäristöhoito tulisi suunnitella, jotta ylikulumista ei syntyisi.</p> <p>Reittejä ei tulisi linjata herkimille suojelukohteille.</p>		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
ENERGIA									
EN Energiahuollon kohteet 	Rakenta- misrajoitus	Nykyiset voimalaitok- set ja sähkö- asema	- Rajoittavat lohien nousua Kemijokeen sekä kalojen liikkumista vesistöissä	Ei merkittäviä vaikutuk- sia	-Rajoittavat lohien nousua Kemijokeen sekä kalaston liikkumista vesistöissä	+ Varmistavat osaltaan energian saatavuutta hyvänä säätövoimana	Ei vaikutuksia	Osoittaa nykyiset vesi- voimalaitokset. -Vesivoiman käyttö hillitsee ilmastonmuu- tosta suhteessa useisiin energiamuotoihin. -Ilmaston äärevöitymi- nen voi lisätä ohijuoks- tusta.	
tv, tv1 Tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltu- vat alueet 	Rakenta- misrajoitus	uusia tuuli- voimala- aluevarauk- sia	+ Positiivisia työllisyys- vaikutuksia rakentamisaikana +Voi tuottaa uutta yritystoimintaa ja lisätä sata- mainfrastruktuuria + Täydentää ekologisesti kestävän matkailun teemaa -Voi heikentää viihty- syyttä lähialueilla esimerk- iksi maisemavaikutusten ja melu- ja välkevaikutus- ten vuoksi. -Voi vaikuttaa paikoin poronhoidon edellytyksiin -Voi rajoittaa veneilyä merialueella	- Merialueella rakenta- misaikaisia vaikutuksia lähialueen vesimassaan (samentumista), pieneli- öihin ja kalastoon. - Perustamisessa tarvi- taan kiviaineksia	-Aiheuttavat lähialueille meluhaittoja -Kaikkien aluevarausten toteutuessa laajoina tuulipuistoina lisäävät (muutto)lintujen tör- mäysriskiä erityisesti rannikkovyöhykkeellä, jossa alueet muodosta- vat lähes yhtenäisen vyöhykkeen. Rannikon alueiden toteutumisella voi olla vaikutuksia linnuston muuttoreittei- hin, mikäli kaikki alueet toeutuvat laajoina tuulivoimapuistoina -Merialueilla voi aiheu- tua muutoksia pieneliös- tössä ja kalastossa rakentamisen yhteydes- sä.	+ Laajentaa sähkö- ja tieverkkoa + Lisää eri energiamuoto- jen käyttöä sähköntuotan- toon + Vähentää fossiilisten polttoaineiden tarvetta energiantuotannossa + Tukee Suomen tavoitet- ta tuottaa tuulivoimalla energiaa	Tuulivoimaloiden keskittäminen vähentää maisemaan kohdistuvia vaikutuksia suhteessa hajasijoittamiseen. Tuulivoimaloiden ryhmityksellä voidaan vaikuttaa muutosten suuruuteen. Kaikkien aluevarausten toteutuessa isolla tuuli- voimakapasiteetilla vaikutukset maisemaku- vaan olisivat huomatta- via Länsi-Lapin mitta- kaavassa. Koko maa- kuntaosan maisemakuva muuttuisi etenkin ranni- kolla ja korkeilta pai- koilta katsottaessa. Muutos saattaisi vaikut- taa myös alueidentiteet- tiin. Maisemallisesti herkim- piä alueita ovat kulttuu-	+Uusiutuvien energia- muotojen käyttö vähentää uusiutumattomien energiamuotojen käyt- töä. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta.	Tuulivoimalat muuttavat maisemakuvaa ja saatta- vat vaikuttaa kulttuuri- historiallisten kohteiden arvoon. Etenkin rannikolla sijaitsevat aluevaraukset muuttaisivat toteutues- saan maisemakuvaa myös rajan toisella puolella.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
					<p>Luonnonympäristöön kohdistuu paikallisia muutoksia turbiiniperuksista sekä sähkönsiirto- ja tieyhteyksistä.</p> <p>Hankkeiden yhteydessä on laadittava asianmukainen arvio vaikutuksista luonnonympäristöön hankkeen osalta sekä tuulivoiman yhteisvaikutusten osalta (lähinnä linnusto).</p>		<p>rihistoriaalisesti arvokkaat alueet. Sietokyvyttään huonoja saattavat olla myös erämaaluonteiset alueet, joilla on virkistyksellistä merkitystä.</p> <p>Rannikolla ja jokivarsilla, esimerkiksi Simonniemen läheisyydessä tuulivoimalat vaikuttavat kulttuurimaiseman mittakaavaan ja visuaalisiin ominaisuuksiin. Toisaalta teollisuus- ja avomerialueiden maisemakuva sietää tavallisesti hyvin tuulivoimalarakenteita.</p> <p>Aavasaksan läheisyydessä olevat aluevaraukset muuttaisivat toteutessaan maisemakuvaa ja erämaa vaikutelmaa sekä saattaisivat vaikuttaa Aavasaksan kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja arvostukseen.</p> <p>Vaikutusten luonteen kokeminen on subjektiivista. Vaikutusten arviointi ja vaikutusalueiden tarkempi analysointi on tehtävä hankekohtai-</p>		

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
							sesti. Lisäksi on huomi- oitava kokonaisvaiku- tukset suhteessa toteutu- neisiin ja toteutuviissa oleviin tuulivoimala- alueisiin.		
z Voimajohto Nykyiset vähintään 110 kV:n linjat Voimajohto, uusi Voimajohto, yhteystar- ve 	Rakenta- misrajoi- tus.	Olemassa olevat / suunnitellut voimajohdot	-Uuden voimajohtolinjan rakentaminen voi vähen- tää viihtyisyyttä ja aiheut- taa liikkumisrajoitteita -Uudet voimajohtolinjat rajoittavat muuta maan- käyttöä	Ei merkittäviä vaikutuk- sia	+Voimajohto-aukealle voi syntyä uusympäris- töjä (kedot, paahdeym- päristöt) -Uudet voimajohdot vähentävät luonnontilai- sia alueita ja saattavat lisätä lintujen törmäys- riskiä.	+ Turvaavat energian saatavuuden alueelle + Välittävät sähköntuo- tanta maakunnallisesti	Voimajohdot ja johto- aukea muuttavat maise- makuvaa. Huomatta- vimmat vaikutukset keskittyvät vesistöyli- tyksiin, metsän reuna- vyöhykkeisiin ja taaja- miin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on hu- mioitava maisema ja kulttuuriperintö.		+Edistää voimansiirto- verkon siirtokapasiteet- tia Pohjoismaiden yhteisillä sähkömarkki- noilla. Voimajohdot saattavat aiheuttaa maisemavaiku- tuksia laajalle alueelle, etenkin jokilaaksoissa ja tuntureilla.
ERITYIS- ALUEET JA KOHTEET									
E Erityiskohteet Ylitornion vankila Poroteurastamot 	Nykyinen toiminta	Uusi mer- kintä	+Turvaa poronhoidon edellytyksiä						
ET Yhdyskuntateknisen huollon alueet/kohteet <i>Ylitornion jäteveden-</i>	Nykyiset alueet			- Aiheuttaa pistemäistä vesistökurmitusta + Keskitetyn jätevesi- huollon kuormitus ja vaikutukset ovat koko-	Ei muutoksia nykytilaan Jätevedenkäsittelyn keskittäminen parantaa vesienkäsittelyn hallin- taa ja parantaa vesistö- jen tilaa, mikäli haja-	+ Turvaavat yhdyskuntien toimivuuden kannalta puhtaan juomaveden saannin sekä jätevesien käsittelyn			Ei muutoksia nykytilaan nähdän.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
<i>puhdistamo Lautiosaaren vedenkä- sittelylaitos</i> 				naisuudessaan vähäi- semmät kuin hajautetun jätevesihuollon	päästöjä saadaan vähen- nettyä.				
EJ Jätteenkäsittelyalue <i>Tornion jätteenkäsit- telylaitos (EJ 1967)</i> 	Olemassa oleva laitos Rakenta- misrajoitus	Uusi mer- kintä	+Mahdollistaa jätteenkä- sittelyyn liittyvien toimi- alojen kehittämisen	- Voi aiheuttaa piste- mäistä vesien kuormit- tamista		+ Turvaa alueellisen jätehuollon toiminnan - Toiminnan mahdollinen kasvaminen lisää liiken- nettä			
EO Maa- ja kallioainesten ottoalueet 	Nykyiset ympäristö- lupien mukaiset ottoalueet		- Aiheuttavat paikallisia melu- ja pölypäästöjä sekä lisäävät paikallisesti raskasta liikennettä. -Voivat häiritä poronhoi- toa alueella.	+ Keskitetty, oikein sijoitettu otto on vesien kannalta parempi kuin useat hajanaiset ottoalu- eet + Kalliokiviainesten osuuden kasvattaminen vähentää harjujen maa- ainesvarojen hyödyntä- mistä ja edistää samalla pohjaveden suojelua - Mahdollinen haitalli- nen vaikutus pohjaveden laatuun ja määrään pohjavesialueilla. -Tulvariskit kasvavat valuma-alueella tapah- tuvan muun toiminnan yhteisvaikutuksesta.	Ottoalueet eivät sijaitse vuosina 2003-2004 arvokkaiksi inven- toituille kallioalueille tai arvokkaille mo- reenimuodostumille. - alueet muuttavat luonnonolosuhteita ja vähentävät luonnontilai- sia alueita. Alueiden laajentuminen voi heikentää geologisten muodostumien ominais- piirteitä -Paikallisesti luonnon monimuotoisuus voi heiketä + Keskitetty, oikein sijoitettu maa-ainesten hyödyntäminen ohjaa haitat tietyille alueille ja minimoi haittoja +Kalliokiviainesten osuuden kasvattaminen	+Turvaavat yhdyskunta- rakenteen taloudellista maa-aineshuoltoa - Liikenne lisääntyy uusien alueiden myötä	Maa-ainesten ottoalueet muuttavat maisemaa sekä maisemakuvaa. Vaikutukset ovat tavalli- sesti pysyviä. Maa-ainesten ottoa ei tulisi sallia maisemalli- sesti herkällä tai arvok- kailla alueilla. Ympäris- tössä olevat arvot on myös huomioitava. Maa-ainesten ottoalueet sirpaloittavat maisemaa ja niiden jälkihoito tulee suunnitella ja toteuttaa huolella.	-Maanpeitteen kuorimi- nen ja turpeennosto aiheuttaa hiilivarastojen vapautumista.	

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
					vähentää harjualueisiin kohdistuvia haittoja.				
EOT Turpeenottoalueet EOT			<p>Nykytilan toteava merkin- tä (yli 50 hehtaarin ympä- ristöluvun mukaiset tuotantoalueet).</p> <p>+Turvaavat energiatuotantoa</p> <p>-Turpeenottoalueet vähentävät alueita poronhoidolta</p> <p>-Kuljetukset lisäävät liikennettä ja meluhaittoja</p> <p>-Aiheuttavat vesistökuormitusta lähinnä kiintoaineen osalta, joka voi aiheuttaa viihtyvyyshaittaa.</p> <p>-Rajoittavat muuta maankäyttöä</p>	<p>- Turpeenotosta aiheutuu haitallisia vesistövaikutuksia lähinnä kiintoaineen osalta.</p> <p>Vesienhoitosuunnitelmissa nykyisen turvetuotannon vesiensuojelutoimenpiteet on todettu riittäviksi. Turvetuotannon aiheuttama kuormitus on vähäinen kokonaiskuormitukseen nähden.</p> <p>-Tulvariskit kasvavat valuma-alueella tapahtuvan muun toiminnan yhteisvaikutuksesta.</p>	<p>Nykyiset turvetuotantoalueet kuormittavat alapuolisia vesistöjä.</p> <p>Ottoalueet eivät sijaitse vuosina 2003-2004 arvokkaiksi inventoiduille kallioalueille tai arvokkaille moreeni muodostumille.</p>	<p>+Turvaavat energiatuotantoa</p> <p>- Liikenne lisääntyy uusien alueiden myötä</p>	<p>Turpeenotto voi heikentää poronhoidon perinteisiä rakenteita.</p>	<p>Ilmastonäkökulmasta suo peltojen käyttö turvetuotantoon on suositeltavaa vähempien kasvihuonekaasupäästöjen takia. Samoin turvealueiden jälkikäytöllä voidaan (metsitys/ruokohelpiviljelmät) saavuttaa ilmastohyötyjä.</p> <p>Turpeen hyödyntäminen yhdessä puubiomassan kanssa voi edistää kasvihuonekaasupäästöiltään nykyistä parempien teknisten ratkaisujen käyttöönottoa.</p> <p>-Turpeen nostosta ja poltosta aiheutuu kasvihuonekaasupäästöjä, samalla soiden hiilinielu pienenee.</p> <p>-Turpeen asema uusituvana luonnonvarana on kiistanalainen</p> <p>-Maanpeitteen kuoriminen ja turpeennosto aiheuttaa hiilivarastojen vapautumista.</p>	<p>Nykyiset tuotantoalueet aiheuttavat vesistökuormitusta mm. Torniojokeen sekä merialueelle. Kuormituksen osuus Torniojoessa on alle 1 %. Perämereen kohdistuva kuormitus on vähäinen muuhun kuormitukseen nähden.</p>

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
eot Turvetuotannon suunnittelulle soveltuva alue 	Uusia alueita		- Aiheuttaa epätietoisuutta ympäristövaikutuksista + Turvetuotannolla on merkittävä työllistävä vaikutus + Lisää kylien elinvoimaisuutta -Vähentävät alueita poronhoidolta	- Turpeenotosta aiheutuu haitallisia vesistövaikutuksia. - Kaikkien alueiden yhtäaikainen otto tuotantoon lisää paikallisesti kuormitusta -Kaisajoen ja Kaakamojoen vesien tavoitetilan saavuttaminen tai säilyttäminen voi vaarantua kaikkien aluevarausten toteutuessa. -Tulvariskit kasvavat valuma-alueella tapahtuvan muun toiminnan yhteisvaikutuksesta.	Ottoalueet eivät sijaitse vuosina 2003-2004 arvokkaiksi inventoiduille kallioalueille tai arvokkaille moreenimuodostumille. -Uudet alueet muuttavat luonnonolosuhteita ja vähentävät luonnontilaisia alueita -Paikallisesti luonnon monimuotoisuus voi heiketä, aiheuttaa häiriötä eläimistölle -Aiheuttaa vesistöihin kuormitusta + Keskitetty, oikein sijoitettu turvetuotanto ohjaa haitat tietyille alueille ja minimoi haittoja	- Rajaa alueita muulta maankäytöltä Turpeenottoa ei tulisi sallia maisemallisesti herkällä tai arvokkailla alueille. Seudun maisema ja vikristysarvot on myös huomioitava ja vaikutukset niille arvioitava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	-Maanpeitteen kuoriminen ja turpeennosto aiheuttaa hiilivarastojen vapautumista.	Tormiojoen päävaluma-alueeseen kohdistuva lisäkuormitus jää hyvin vähäiseksi. Suurin osa kuormituksesta kohdistuu Tengeliöjokoeen, joka ei sisälly Natura-alueeseen. Tengeliöjoesakin kuormituslisäys jää vähäiseksi.	
EK Kaivosalue 	Nykyiset kaivokset ja suunniteltu Suhangan kaivosalue		- Aiheuttaa epätietoisuutta ympäristövaikutuksista + Kaivostoiminta luo työpaikkoja ja lisää syrjäseutujen elinvoimaisuutta + Lisää alueen kiinnostavuutta	- Kaivostoiminta aiheuttaa päästöriskejä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Elijärven kaivosalue ulottuu Ristikankaan, Ketolanperän – Salmenkylänkankaan I-luokan pohjavesialueelle	-Kaivostoiminnan tehostaminen voi heikentää luonnonarvoja. Määräykset ohjaavat toimintaa siten, että haitalliset vaikutukset suojelualueisiin minimoidaan tai estetään. Kaivostoiminnan laajentaminen ei saa heikentää Natura 2000 –alueen	- Kaivostoiminnan kasvu lisää liikennettä ja energiantarvetta. + Uudet kaivosalueet voivat synnyttää tarpeita parantaa nykyistä liikenne- ja sähköverkkoa	Kaivostoiminta muuttaa maisemaa ja maisemakuvaa pysyvästi ja vaikutukset ovat usein merkittäviä. Vaikutukset saattavat ulottua laajalle alueelle. Elijärven kaivos aiheuttaa laajuudellaan vaikutuksia maisemarakentee-	-Maanpeitteen kuoriminen ja turpeennosto aiheuttaa hiilivarastojen vapautumista.	

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
			+ Ylläpitää infrastruktuuria -Voivat heikentää virkistysmahdollisuuksia mikäli viheryhteydet vähenevät	-Tulvariskit kasvavat valuma-alueella tapahtuvan muun toiminnan yhteisvaikutuksesta.	suojeluarvoja määräyksen mukaan.		seen, maisemakuvaan, viheryhteyksiin ja virkistyskäyttöön. Erityisen merkittäviä vaikutukset ovat jos kaivos toteutetaan kokonaan avolouhoksena. Alueiden jälkikäyttö ja ympäristön hoito tulisi suunnitella huolella.		
EP Puolustusvoimien alue <i>Tervolan varikkoalue</i> <i>Rakkaviita</i> 	Nykyinen varikko-alue	Uusi merkintä	-Rajoittaa vapaata liikkuamista +Tukee puolustusvoimien asemaa merkittävänä työnantajana	- Toiminnoista voi aiheuta päästöjä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin - Tervolan varikkoalue sijaitsee Anttilankankaan I-luokan pohjavesialueella		- Rajoittaa rakentamista suojavyöhykkeen sisällä.			
SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ									
SL Luonnonsuojelualue / -kohde Nykyiset lakien ja ohjelmien mukaiset	Nykytilanne säilyy. Rakentamisrajoitus		+Ylläpitävät virkistysmahdollisuuksia +Lisäävät alkuperäisen luonnon arvostusta ja	+ Säilyttävät geologisesti arvokkaita kohteita sekä maa- ja kallioperän luonnonvaroja	+Turvaavat luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden säilymisen +Turvaavat luonnon	+Muodostavat selkeitä rakentamattomien alueiden vyöhykkeitä ja ehkäisevät yhdyskuntarakenteen hajautumista.	Rikastuttaa maakunnan maisemaa. Turvaa maiseman ja kulttuuriperinnön arvo-	Osaltaan säilyttää alueita luonnontilaisina sekä metsä- ja suoalueita hiilinieluinä. + Toimivat hiilivaras-	Toimii osana Ruotsin ja Suomen suojelualueverkkoa

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
suojelualueet sekä Natura 2000 -alueet.			luontotuntemusta +Tukevat porotalouden kehittämismahdollisuuksia. +Toimivat luontomatka- ilun vetovoima-alueina -Rajoittavat maa- ja kallioperän ainesvarojen käyttöä ja hyödyntämistä sekä turvetuotantoa -Aiheuttaa rajoituksia metsätaloudelle	+ Suojaa pohja- ja pintavesiä - Rajoittavat maa- ja kallioperän ainesvarojen käyttöä ja hyödyntämis- tä sekä turvetuotantoa	monimuotoisuuden säilymistä +Turvaavat kasvi ja eläinlajien lisääntymis- mahdollisuudet +Turvaavat ekosysteemipalveluita.	+Monipuolistaa aluerakennetta ja tekee alueista vetovoimaisia	ja.	toina.	
SR ja SR1 Rakennussuojelukohde 	Kaava säilyttää nykytilanteen. Rakentamisrajoitus		+Vahvistavat alueidentiteettiä. +Voidaan kehittää matkailun vetovoimatekijänä			-Rajoittavat alueen muuta maankäyttöä.	Tukee kulttuuriperinnön säilymistä ja rikastuttaa rakennetun ympäristön monimuotoisuutta.		
ma Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue 	Kohteet säilytetään ja kulttuurimaisema otetaan huomioon niiden ja lähiympäristön rakentamisessa sekä maa- ja metsätaloudessa.		+Vahvistavat alueidentiteettiä. +Lisäävät asukkaiden viihtyisyyttä +Ohjausvaikutus rakentamiseen ja metsätalouteen. +Voidaan kehittää matkailun vetovoimatekijänä	+ Rajoitukset suojaavat myös mahdollisia arvokkaita maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä - Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä	+Säilyttää luonnon monimuotoisuutta ja luonnonarvoja	+Monipuolistaa aluerakennetta ja tekee alueista vetovoimaisia	Tukee kulttuurimaiseman säilymistä ja maiseman monimuotoisuutta sekä välillisesti turvaa myös useita eliölajeja elinympäristöjen monimuotoisuutta tukemalla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava päällekkäisten aluumerkintöjen vaikutukset arvokkaisiin alueisiin ja turvattava maisemakuva, kulttuuriperintö sekä alueen ominaispiirteet.		Tukee Tornionjoenlaakson kulttuuriperintöä ja maiseman monimuotoisuutta.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LLELLE
un Unescon maailmanpe- rintökohde <i>Struven ketjun osat</i> 	Säilyttää nykytilan		+Vahvistavat alueidenti- teettiä. +Voidaan kehittää mat- kailun vetovoimatekijänä				Turvaa kulttuuriperintöä ja rikastuttaa alueen kulttuuriympäristöä.		Turvaa kulttuuriperintöä ja rikastuttaa alueen kulttuuriympäristöä.
SM Muinaismuistoalue 	Kaava säilyttää nykytilan- teen. Rakenta- misrajoitus		+Vahvistavat alueidenti- teettiä. +Voidaan kehittää mat- kailun vetovoimatekijänä	+ Rajoitukset suojaavat myös mahdollisia arvokkaita maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä - Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyn- tämistä	+Turvaavat osaltaan alueen ympäristöarvojen ja luonnon monimuotoi- suuden säilymistä	-Rajoittavat alueen muuta maankäyttöä	Turvaa kulttuuriperintöä ja rikastuttaa alueen kulttuuriympäristöä. Kaavaan merkittyjen kohteiden lisäksi maas- tossa on useita tunnettu- ja ja vielä tuntemattomia muinaismuistoja, jotka tulee myös huomioida tarkemmassa maankäy- tön suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huo- mioitava päällekkäisten alumerkintöjen vaiku- tukset muinaismuisto- alueisiin ja pyrittävä turvaamaan niiden säilyminen.		
Kulttuurihistorialli- sesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti 	Tuo tietoon valtakun- nallisesti merkittä- vän kult- tuurihisto- riallisen tieyhteyden Pohjanlah-		+Edistää kulttuurihistori- allista tuntemusta. +Voidaan kehittää mat- kailun vetovoimatekijänä	+ Rajoitukset suojaavat myös mahdollisia arvokkaita maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä - Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyn- tämistä reitin lähialueel-		+Lähtökohtaisena perus- tana Kasitie Ry:n matkai- lutiehankkeen tielinjauk- sessa	Korostaa tie merkitystä ja edistää sen tuntemus- ta ja kulttuurihistoriallis- ten arvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvat- tava Pohjanlahden rantatien säilyneiden		Pohjanlahden rantatie jatkuu Ruotsin puolelle ja kehittämissuunnitel- missa se tulisi huomioida kokonaisuudessaan. +Matkailutien kehittä- minen tukee matkailu- toiminnan kehittämistä

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYT- TÖÖN	SEUTU- KAA- VAAN	IHMISTEN ELIN- OLOIHIN JA ELINYMPÄRIS- TÖÖN	MAA- JA KAL- LIOPERÄÄN SE- KÄ PINTA- JA POHJAVETEEN	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MO- NIMUOTOISUU- TEEN JA LUON- NONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKU- VAAN, MAISE- MAAN, KULT- TUURIPERIN- TÖÖN JA RA- KENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUU- TOKSEEN	RUOTSIN PUO- LELLE
	den rantatien			la					Ruotsin puoleisilla alueilla
Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma Harjunsuojeluohjelman alueet ja valtakunnallisesti arvokkaat moreeni-alueet 	Nykyiset suojeleohjelman mukaiset alueet ja arvokkaat moreeni-alueet		- Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä + Rauhoittaa alueet virkistys-, ulkoilu ja marjastusalueiksi + Arvokkaat luontokohteet lisäävät alueen kiinnostavuutta	- Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä + Rajoitukset suojaavat arvokkaita maa- ja kallioperäkohteita sekä pohja- ja pintavesiä	+Luo edellytyksiä luontotyyppien ja lajiston säilymiselle alueella +Säilyttää geologisia muodostumia	-Rajoittaa maa-ainesten hyödyntämistä	Pyrkii turvaamaan maiseman ja geomorfologian piirteitä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava päällekkäisten aluumerkintöjen vaikutukset geologiselle muodostumille ja pyrittävä minimoimaan niiden vahingoittuminen.		
Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue 1. luokan pohjavesialueet ja tärkeimmät 2. luokan kohteet 	Rakentamisrajoitus. Pohjavettä pilaavaa maankäyttöä ei sijoiteta lähelle.		+Turvaa puhtaan veden saannin	+ Edistää pohjaveden suojeleua + Rajoitukset suojaavat myös näillä alueilla mahdollisesti esiintyviä erikoisia geologisia esiintymiä sekä pintavesiä - Voi rajoittaa rakentamista ja erilaisten toimintojen sijoittamista alueelle - Rajoittaa geologisten luonnonvarojen hyödyntämistä	+Luo edellytyksiä luontotyyppien ja lajiston säilymiselle alueella rakentamisen rajoitusten kautta +Säilyttävää geologisia muodostumia	+Turvaa veden saannin taajamien läheltä ilman ylimääräisiä kustannuksia.	Turvaa alueen maisemarakennetta ja maisemakuvaa.		

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

LIITE 4

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
YLEISMÄÄRÄYKSET		
<i>Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.</i>	yleiskaava, asemakaava, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus
<i>Maakuntakaava-alueella seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 2 000 k-m².</i>	yleiskaava, asemakaava, rakennuslupa	Kunnat, ELY-keskus
<i>Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläliien (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntaisen kulkuyhteys ja rantautuminen.</i>	yleiskaava, asemakaava, ranta-asemakaava	Kunnat, maanomistajat, Ely-keskus
<i>Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.</i>	yleiskaava, asemakaava, rakennuslupa	Kunnat
<i>Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten merenkohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.</i>	yleiskaava, asemakaava, metsätaloussuunnittelu	Kunnat, metsähallitus
<i>Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.</i>	yleiskaava, asemakaava, rakennuslupa	Kunnat

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
<i>Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.</i>	yleiskaava	Kunnat
<i>Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin. Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoiman rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä lievennettävä haitallisia vaikutuksia.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
<i>Tuulivoimaloita ja muita korkeita rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
<i>Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvítettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmailuun ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydyttävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
<i>Malmietsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.</i>	yleiskaava, asemakaava, hankesuunnittelu	Kunnat, hanketoimijat
<i>Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.</i>	yleiskaava, metsätaloussuunnittelu, suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat	Kunnat, metsähallitus, paliskunnat
<i>Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaara. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa</i>	yleiskaava, asemakaava, vesienkäyttösuunnitelmat	Kunnat, Ely-keskus

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
<i>huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.</i>		
<i>Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydettyä lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallinto- viranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.</i>	hoito- ja käyttösuunnittelu	Metsähallitus, paliskuntain yhdistys
<i>Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.</i>	yleiskaava, asemakaava, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus
<i>Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäänös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Määräys koskee myös vedenalaisia muinaisjäänöksiä.</i>	yleiskaava, asemakaava	Kunnat, museovirasto, Ely-keskus
<i>Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.</i>	yleiskaava, asemakaava, Natura-arviointi, tarveharkinta, neuvottelu	Ely-keskus, metsähallitus, kunnat, maanomistaja
RAKENTAMISRAJOITUS; <i>Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR SRI, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. Rajoitus ei koske tuulivoimaloiden (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia (tv1) alueita.</i>	yleiskaava, rakennuslupa, lunastus, korvaus	maanomistaja, kunta, metsähallitus, maanmittauslaitos

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET	TOTEUTTAJAT
Maankäyttöluokka	yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	
KEHITTÄMISPERIAATE- MERKINNÄT		
Perämerenkaari	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, rahoituspäätökset	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
Länsi-Lapin käytävä ja Revontulentie	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, rahoituspäätökset	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
Barentsin käytävä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, rahoituspäätökset	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
(kk) Kaupunkikehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, maanomistajat, yrittäjät, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
(kk1) Kuntakeskusten kehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, maanomistajat, yrittäjät
(mv) Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, ympäristösuunnittelu, matkailuyhteistyön suunnittelu, verkostoitumisen suunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, matkailuyrittäjät
(mk) Maaseudun kehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, ranta-asemakaavoitus, kulttuuriympäristön suunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Metsäkeskus, Ely-keskus, Lapin liitto, maanomistajat, kyläyhdistykset
ek Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke	kaivossuunnitelma, YVA, yleiskaava	Kaivosyhtiöt, kunnat
rl Raideliikenteen kehittämiskäytävä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, kehittämissstrategiat	Kunnat, Ely-keskus, Liikennevirasto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
jl Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä / yhteystarve	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, kehittämissstrategiat	Kunnat, Ely-keskus, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
VIHERYHTEYS Viheryhteystarve	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus
ASUMISEN ALUEVARAUKSET		
A Taajamatoimintojen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat
AA Asuntovaltainen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, toiminnalliset taajamakuvalliset suunnitelmat	Kunnat
at Keskuskylä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, maanomistajat, kyläyhdistykset

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
PALVELUTOIMINNAN ALUE- VARAUKSET		
C,c Keskustatoimintojen alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, toiminnalliset taajamakuvalliset suunnitelmat	Kunnat, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
km Vähittäiskaupan suuryksikkö	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, yrittäjät, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
TP, tp Työpaikka-alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
ELINKEINOT		
T, t Teollisuus- ja varastoalueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, yritykset
M Maa- ja metsätalousvaltainen alue	metsätaloussuunnittelu, yleiskaavoitus	Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset, metsänomistajat, metsäkeskus
MT Maatalousalueet	maataloussuunnittelu, yleiskaavoitus	Maatalousyrittäjät
MU Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, metsätaloussuunnittelu, reittisuunnittelu, ympäristösuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset
Poronhoitoalueen raja	reittisuunnittelu, yleiskaavoitus	Kunnat, Metsähallitus, paliskunnat
Paliskunnan raja	reittisuunnittelu, yleiskaavoitus	Kunnat, Metsähallitus, paliskunnat
ph Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, reittisuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, paliskunnat
MATKAILU JA VIRKISTYS		
rm Matkailupalvelujen alue/kohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät, Lapin liitto

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
v/rm Virkistysmatkailukohteet	yleiskaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät
V Virkistysalueet ja virkistysmatkailukohteet (merkittävä kalastus- ja luontomatkailu kohde)	yleiskaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät
LIIKENNEYHTEYDET		
mo Moottoritiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus
vt Valtatiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
kt Kantatiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
st Seututiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
Rajanylityspaikat Pello, Ylitornio, Tornio	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, tulli
LL Lentoliikenteen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, YVA	Kunnat, Ely-keskus, Finavia
RAIDELIIKENNE	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, ratasuunnittelu, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, yksityistiesuunnittelu, YVA	Kunnat, Ely-keskus, liikennevirasto
LS Satama-alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, satamasuunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, satamatoimijat, liikennevirasto
LAIVA-/ VENEVÄYLÄT	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, satamasuunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, satamatoimijat

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
REITISTÖT		
Moottorikelkkailureiitit	yleiskaavoitus, reittisuunnittelu, reittitoimitus	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, maanmittauslaitos
Ulkoilun runkoreiitit	yleiskaavoitus, reittisuunnittelu, reittitoimitus	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, maanmittauslaitos
ENERGIA		
EN Energiahuollon kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, energiatoimijat
tv, tv1 Tuulivoimatuotannolle /Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu, voimajohtosuunnittelu, liikennesuunnittelu, YVA	Kunnat, tuulivoimatoimijat, Ely-keskus, Fingrid
z Voimajohto, voimajohdon yhteistarve Nykyiset vähintään 110 kV:n linjat	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, voimajohtosuunnittelu, YVA, kiinteistötoimitus	Kunnat, Ely-keskus, Fingrid, maanmittauslaitos
ERITYISALUEET JA KOHTEET		
E Erityiskohteet Ylitornion vankila Poroteurastamot	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, paliskunnat, vankeinhoitolaitos
ET Yhdyskuntateknisen huollon alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat
EJ Jätteenkäsittelyalue Tornion jätteenkäsittelylaitos (EJ 1967)	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, yrittäjät
EO Maa-ainesten ottoalue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, maa-ainesten ottoluvat, ympäristöluvut, YVA	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, turvetoimijat, maa-ainesten otto yritykset
EOT, eot Turpeenottoalueet Turvetuotannon suunnittelulle soveltuva alue	Yleiskaavoitus, asemakaavoitus, ympäristöluvut	Kunnat, Ely-keskus, turvetuotannon toimijat
EK Kaivosalue Elijärven kaivos (Kemin kaivos) (EK 1916) Suhanko (EK 1913)	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, kaivossuunnittelu, ratasuunnittelu, liikennesuunnittelu, YVA, kaivospiiritoimitus	Kunnat, Ely-keskus, maanmittauslaitos, kaivostoimijat, liikennevirasto
EP Puolustusvoimien alue Rakkaviita (EP 2894) Tervolan varikkoalue (EP 2895)	yleiskaavoitus	Kunnat, puolustusvoimat

LIITE 4: MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ		
SL Luonnonsuojelualue, Nykyiset lakien ja ohjelmien mukaiset suoje- lualueet.	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hoito- ja käyttösuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus,
SR Rakennussuojelukohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto, Tornionlaakson maakuntamuseo, Lapin maakuntamuseo
SR1 Rakennussuojelukohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto, Tornionlaakson maakuntamuseo, Lapin maakuntamuseo
ma Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
un Unescon maailmanperintökohde Struven ketjun osat	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
SM Muinaismuistoalue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto, Tornionlaakson maakuntamuseo, Lapin maakuntamuseo
Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma Harjensuojeluohjelman alueet ja valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, GTK
Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue 1. luokan pohjavesialueet ja tärkeimmät 2. luokan kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, GTK
MUUT MERKINNÄT		
Melualue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, rakennuslupa	Kunnat, ELY-keskus
rs Rantojen suojeleohjelman mukainen alue	yleiskaavoitus, ranta-asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus
sv Suojavyöhyke	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, hanketoimijat
sev SEVESO-alueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, hanketoimijat
W Vesialue	yleiskaavoitus	Kunnat

Annettu Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1992

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista

Valtioneuvosto on 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun meluntorjuntalain (382/87) 9 §:n nojalla ympäristöministeriön esittelystä päättänyt:

1 §

Sovellettamisala

Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä.

Päätös ei koske ampuma- ja moottoriurheiluratojen aiheuttamaa melua. Päätöstä ei myöskään sovelleta teollisuus-, katu- ja liikennealueilla eikä melusuoja-alueiksi tarkoitetuilla alueilla.

2 §

Ohjearvot ulkona

Asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB. Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei kuitenkaan sovelleta yöohjearvoja.

Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan kuitenkin soveltaa 1 momentissa mainittuja ohjearvoja. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

3 §

Ohjearvot sisällä

Asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB.

Opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 35 dB sekä liike- ja toimistohuoneissa päiväohjearvoa 45 dB.

4 §

Mittaus- tai laskentatuloksen korjaaminen

Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä 2 tai 3 §:ssä mainittuun ohjearvoon.

5 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarkemmat ohjeet melutasojen mittaus- ja laskentamenetelmistä sekä tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

6 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

MUUNNETUN RANTAVIIVAN LASKEMINEN

Muunnettu rantaviiva mitataan 1:20 000 kartalta yleispiirteisesti rantaviivan mukaisesti, seuraavat poikkeukset huomioiden;

Alle 50 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rantoja ei lasketa lainkaan.
Kerroin on 0.

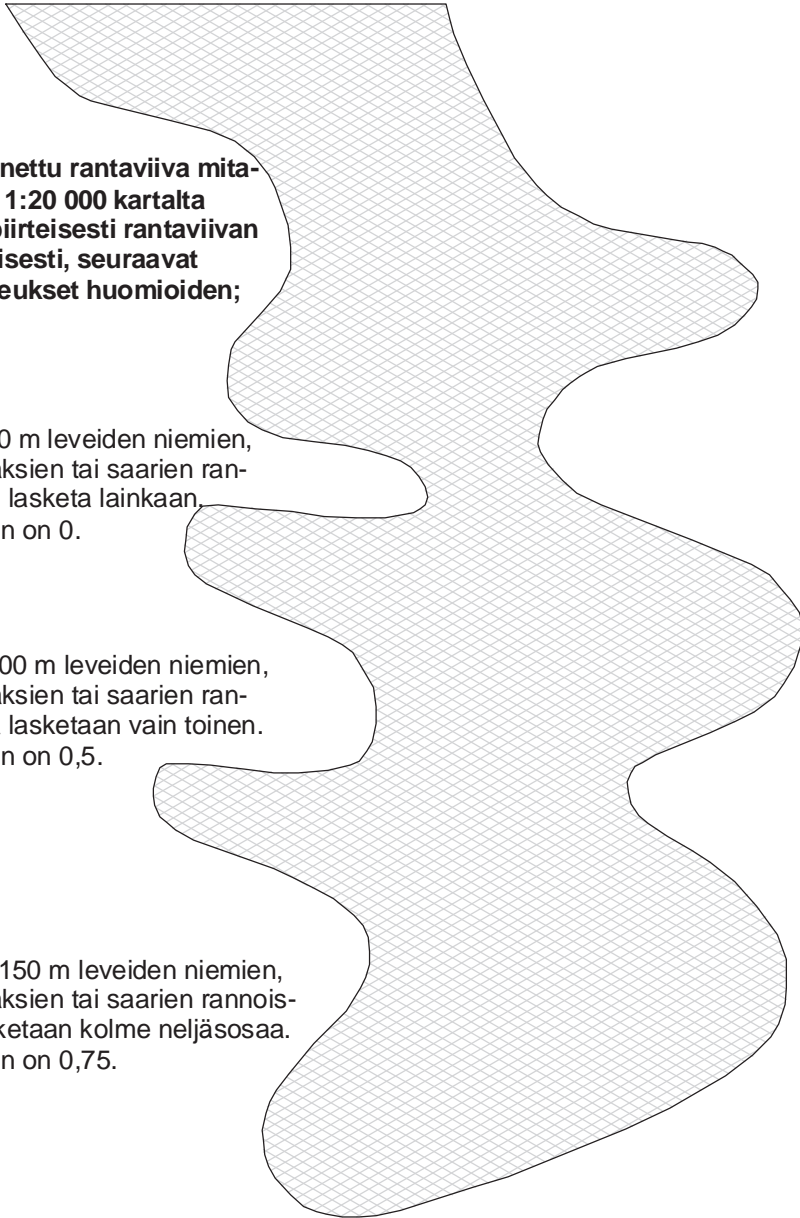
50 - 100 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rannoista lasketaan vain toinen.
Kerroin on 0,5.

100 - 150 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rannoista lasketaan kolme neljäsosaa.
Kerroin on 0,75.

Alle 100 leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan yksi neljäsosa.
Kerroin on 0,25.

100 - 200 m leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan puolet.
Kerroin on 0,5.

200- 300 m leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan kolme neljäsosaa.
Kerroin on 0,75.

POHJOIS-SUOMEN METSÄNHOITOSUOSITUSTEN MUKAISET HAKKUUTAVAT

Kasvatushakkuut

Ylispuuhakkuu on siemen- tai suojuspuiden poistoa taimettuneelta alalta tai hallalta suojaavan verhopuuston poistamista taimikon päältä.

Ensiharvennus on ensimmäinen metsikköön tehty myyntikelpoista puutavaraa tuottava hakkuu. Harvennus tehdään joko runkolukuun tai pohjapinta-alaan perustuvan suosituksen mukaisesti.

Harvennushakkuu on metsikössä tehtävä muu harvennus kuin ensiharvennus. Harvennus tehdään yleensä pohjapinta-alaan perustuvan suosituksen mukaisesti. Kasvatushakkuihin luetaan myös uudistuskypsän metsän harvennus, jossa tavoitteena on puuston järeyttäminen. Väljennyshakkuu on uudistuskypsän tai lähellä uudistamiskypsyyttä olevan metsikön harvennusta, jossa sadonkorjuun ja puuston järeyttämisen lisäksi samalla valmistellaan metsikön luontaista uudistamista.

Väljennyshakkuu luetaan kasvatushakkuihin. Se on uudistuskypsän metsän harvennusta, jonka tavoitteena on puuston järeyttämisen ohella valmistella luontaista uudistamista.

Uudistushakkuut (Päätihakkuut)

Avohakkuussa poistetaan monimuotoisuuden vuoksi jätettävää säästöpuustoa lukuun ottamatta kaikki puusto. Avohakkuualue yleensä kylvetään tai istutetaan. Hakkuusta käytetään myös nimitystä viljelyhakkuu. Pienialaista avohakkuuta voidaan käyttää myös luontaisessa uudistamisessa, jolloin uusi puusukupolvi syntyy reunametsän siemennyksestä.

Verhopuuhakkuuta käytetään silloin, kun kuusta viljellään hallanaroille paikoille. Verhopuiksi jätetään lehtipuuta tai mäntyä. Verhopuuhakkuuta on myös lehtipuuston harvennus sellaisen kuusen- taimikon päältä, joka on syntynyt luontaisesti koivikon alle.

Siemenpuuhakkuu tehdään silloin, kun alue uudistetaan luontaisesti männylle tai koivulle. Männikössä jätetään 50–80 hyvälaatuisia valtapuuta siemenpuuksi hehtaaria kohti. Rauduskoivikossa jätetään yleensä 10–20 siemenpuuta hehtaarille.

Suojuspuuhakkuu on kuusen luontaiseen uudistamiseen tähtäävä hakkuu. Suojuspuuhakkuu tehdään jo syntyneen kehityskelpoisen taimiaineksen täydentämiseksi ja sen suojaamiseksi. Olemassa olevasta taimimäärästä riippuen suojuspuuta jätetään 100–300 kappaletta hehtaarille. Suojuspuustoon suositellaan jätettäväksi kuusien lisäksi myös koivuja ja mäntyjä.

Kaistalehakkuu on kapeahkojen, luontaisesti hyvin taimettuvien kuvioiden uudistushakkuu. Uusi puusukupolvi syntyy siementävästä reunametsästä, jonka tulee olla alle 50 metrin etäisyydellä uudistettavasta kohdasta.

Erikoishakkuut

Jos hakkuualueella on maiseman, metsien monimuotoisuuden tai monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla. Tällaisissa koh-teissa on usein metsän käytön rajoituksia tai hakkuu tehdään maankäyttötavan muutoksen vuoksi.

POHJOIS-SUOMEN METSÄNHOITOSUOSITUSTEN MUKAISET MAANMUOKKAUSMENETELMÄT

Laikutuksessa humus poistetaan kivennäismaan pintaa myöten. Istutuspaikkana käytettäviä laikkuja tehdään istutustiheyttä vastaava määrä. Luontaisessa uudistamisessa ja kylvössä laikkuja voi olla enemmän. Laikutus sopii kivikkoihin, rinne maille ja maisemallisesti arkoihin kohteisiin männynuudistusaloille, joita ei äestetä. Laikutus ei sovellu alaville, routiville, kunntaisille ja veden vaivaamille maille.

Äestyksessä tehdään kivennäismaata humuksesta paljastavaa, enintään 10 senttimetrin syvyistä muokkausjälkeä. Muokkaukakatkoja tehdään rinne maille ja kohteissa, joissa uudistusalan hakkuutähteet, kivet ja kannot eivät aiheuta katkoja. Äestys sopii parhaiten kuivahkojen ja karkeiden tuoreiden kankaiden männynuudistusaloille, jotka eivät ole liian reheviä, paksuhumuksisia eivätkä veden vaivaamia.

Mätästyksessä tehdään kohoumia istutusta varten joko laikku-, kääntö-, navero- tai ojitusmätästyksenä. *Laikkumätästyksessä* mätäs tehdään laikusta kertyvästä maasta. Pintamaata vedetään pitkänomaisiksi, 10–20 cm:n paksuisiksi kohoumiksi, jotka voidaan myös tiivistää. Menetelmä soveltuu parhaiten männyn, kuusen ja koivun istutukseen kivennäismaille. Menetelmä ei sovellu turvemaille.

Kääntömätästyksessä kivennäismaa käännetään mättääksi samaan kuoppaan, josta maa on otettu. Humus jää kuopan pohjalle. Menetelmä soveltuu männyn, kuusen ja koivun istutusaloille, jotka eivät ole vedenvaivaamia. Kääntömätästys soveltuu myös männyn viljelyaloille turvemaille.

Naveromätästys soveltuu hienojakoisten ja soistuvien kivennäismaiden muokkausmenetelmäksi. Tarkoituksena ei ole johtaa vesiä pois uudistusosalta kasvupaikan kuivattamiseksi. Vaon syvyys on kivennäismaille 20–30 senttimetriä ja soistuvilla maille 30–50 senttimetriä. Vaot tehdään teiden varsilla kaltevuuden salliessa tien suuntaisesti välttämällä suurta pituuskaltevuutta. Mättäät tehdään laakeiksi ja 20–30 senttimetriä korkeiksi. Tiiviillä ja routivilla hiesumaille mätäs tehdään niin matalaksi, että taimen paakun alareuna yltää mättään alla olevaan humukseen. Naveromätästyksessä käytetään vesiensuojelumenetelminä kaivukatkoja, lietekuoppia ja suojakaistoja.

Ojitusmätästys on veden vaivaamien soistuvien kankaiden ja turvemaiden muokkausmenetelmä kohteissa, joissa tarvitaan veden poisjohtamista. Se ei sovellu kivisille maille eikä savikoille. Turvemaita uudistettaessa maan vesitaloutta parannetaan tekemällä osa mätästysvaioista kuivatusojien kokoisiksi. Mättäät tehdään laakeiksi ja 20–30 senttimetriä korkeiksi. Ojitusmätästyksessä käytetään samoja vesiensuojelumenetelmiä kuin kunnostusojituksessa.

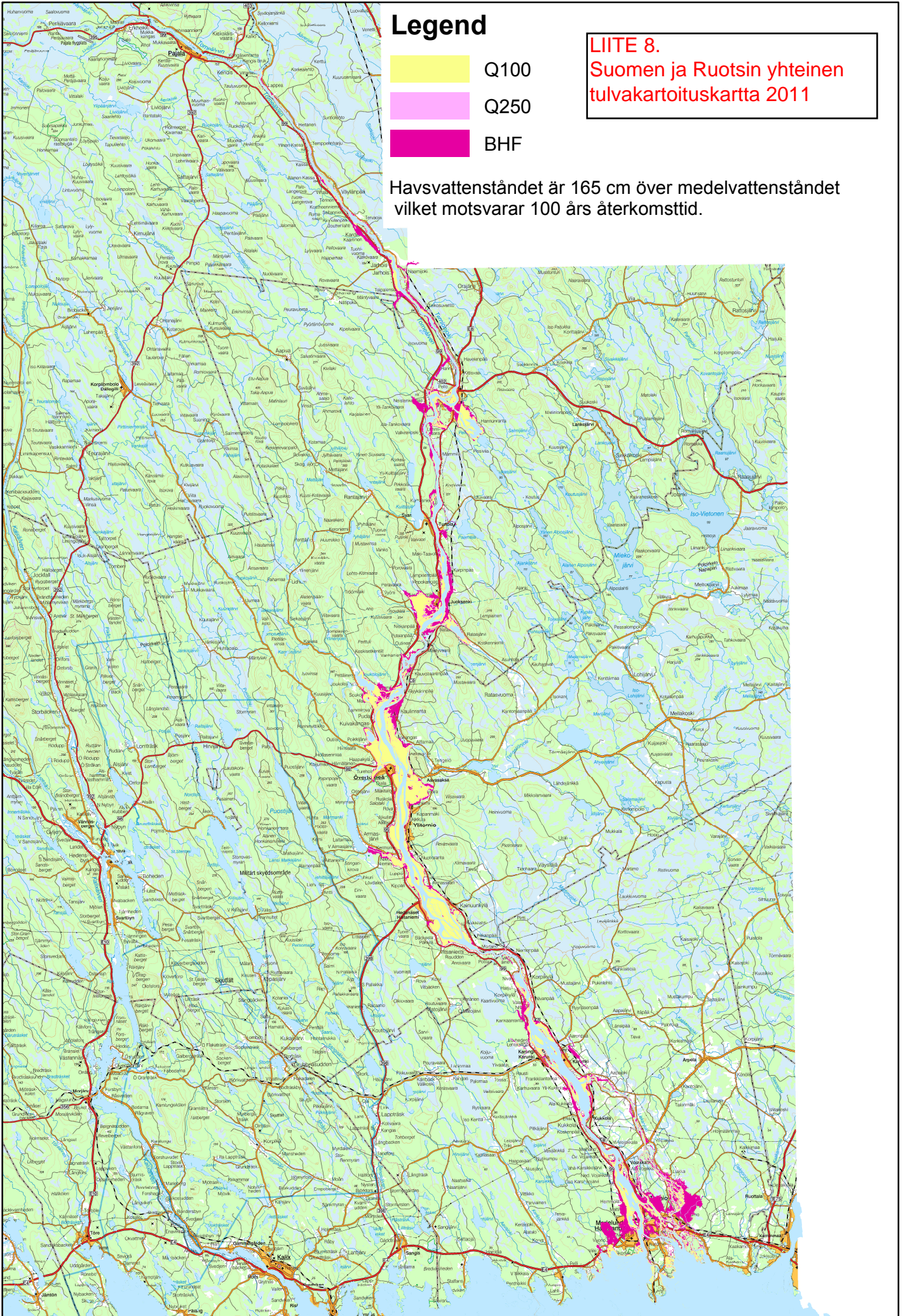
Säätöaurauksessa kivennäismaata käännetään metsäauralla 10–20 senttimetriä paksuisiksi palteiksi. Auruksessa palteiden ja vaon väliin jää humuksesta ja kasvillisuudesta vapaa piennar. Muokkausjäljen syvyyttä ja leveyttä voidaan säätää. Auruksessa voidaan myös jättää muokkaukakatkoja. Kivennäismaiden auruksissa aurauksivaon keskisyvyyden tulee jäädä alle 25 senttimetrin. Auruus soveltuu soistuneille, tiivispohjaisille sekä paksukunntaisille, verraten viljaville maille männyn ja kuusen istutukseen erityisesti korkeilla maille.

Legend

- Q100
- Q250
- BHF

LIITE 8.
Suomen ja Ruotsin yhteinen
tulvakartoituskartta 2011

Havsvattenståndet är 165 cm över medelvattenståndet vilket motsvarar 100 års återkomsttid.

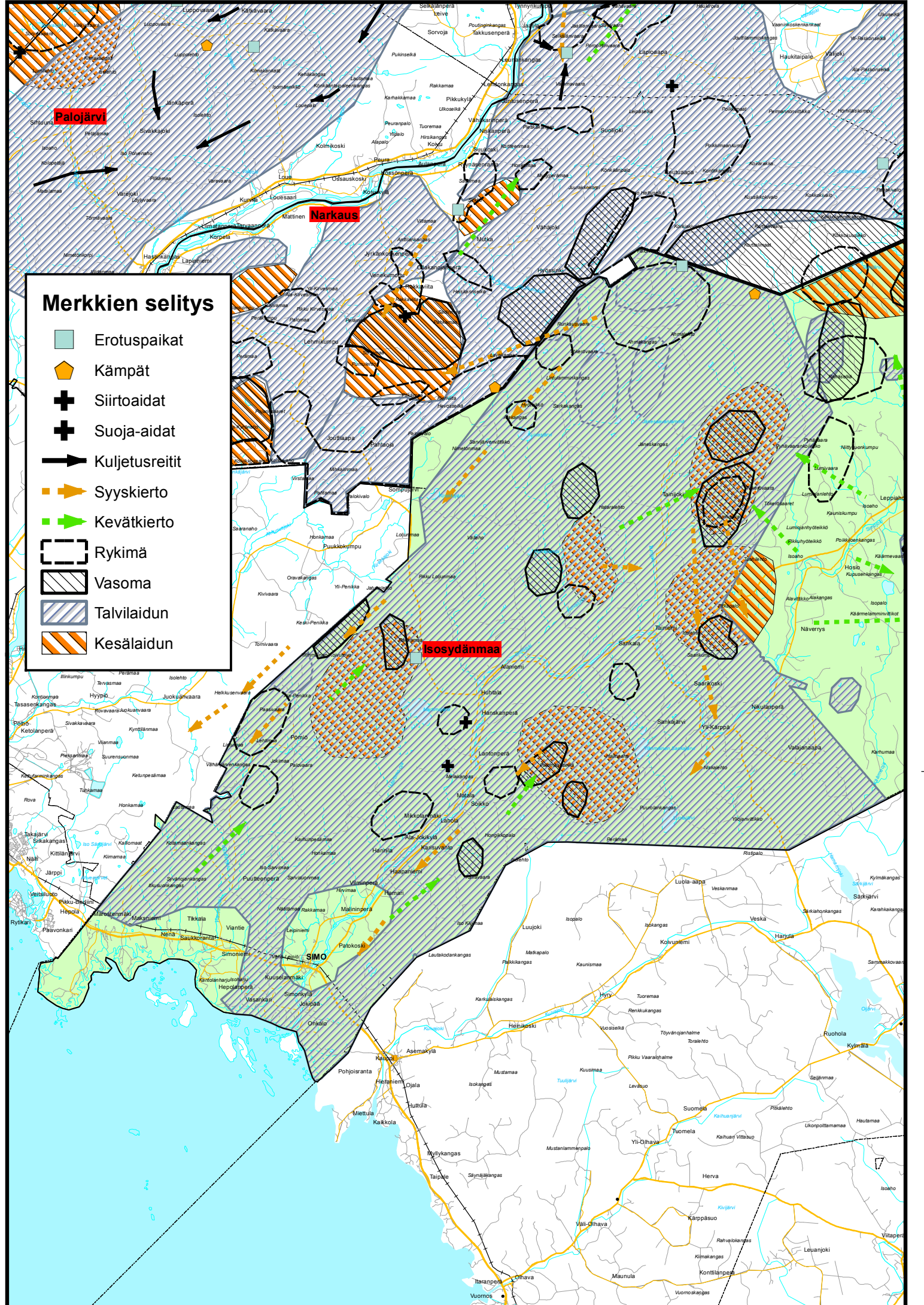

LIITE 9.

**PORONHOIDON
ALUEIDENKÄYTTÖ**

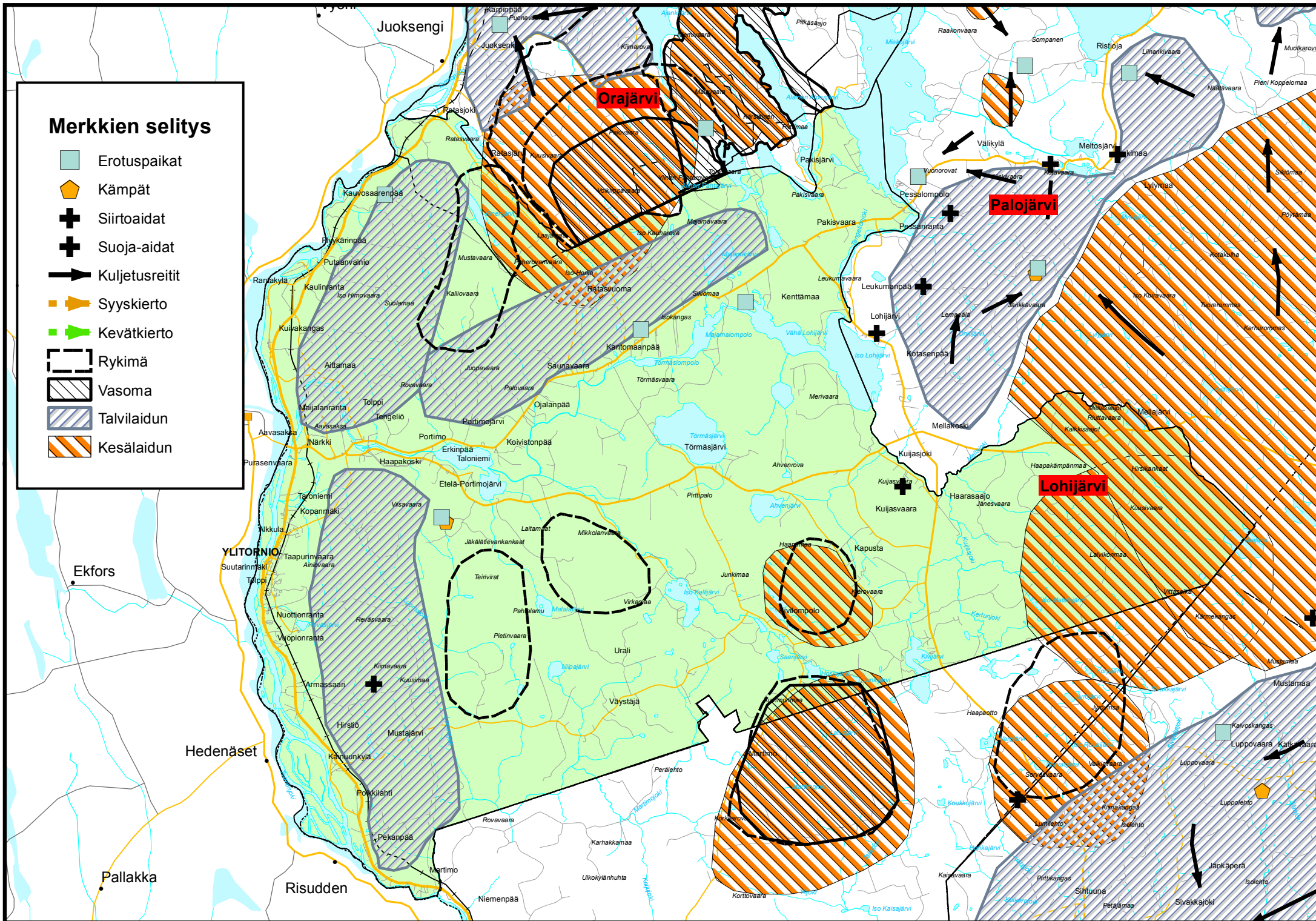
Merkkien selitys

- Erotuspaikat
- Kämpät
- Siirtoaidat
- Suoja-aidat
- Kuljetusreitit
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Rykimä
- Vasoma
- Talvilaidun
- Kesälaidun

Merkkien selitys

- Erotuspaikat
- Kämpät
- Siirtoaidat
- Suoja-aidat
- Kuljetusreitit
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Rykimä
- Vasoma
- Talvilaidun
- Kesälaidun

Lohijärvi

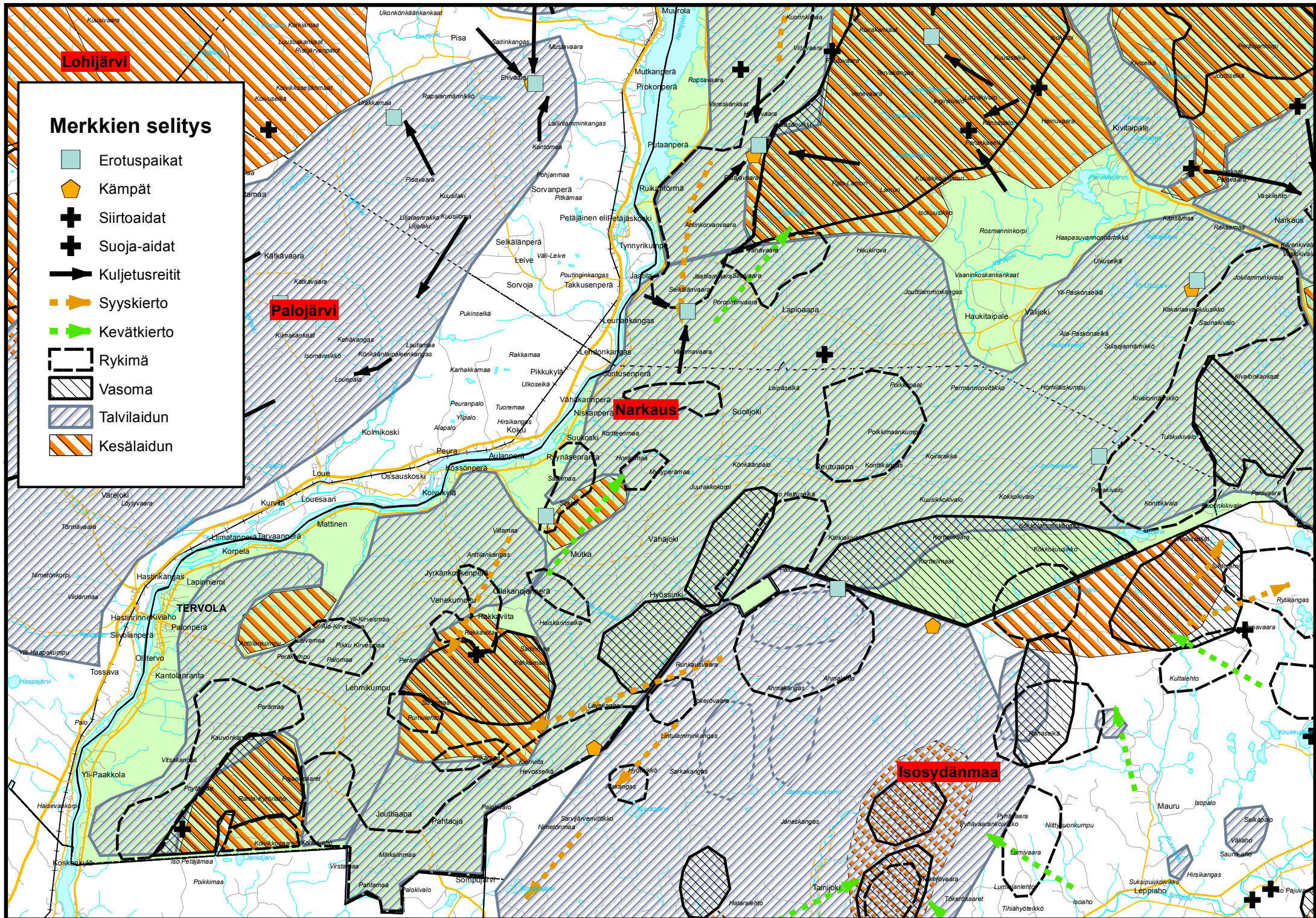
Merkkien selitys

- Erotuspaikat
- Kämpät
- Siirtoaidat
- Suoja-aidat
- Kuljetusreitit
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Rykimä
- Vasoma
- Talvilaidun
- Kesälaidun

Palojärvi

Narkaus

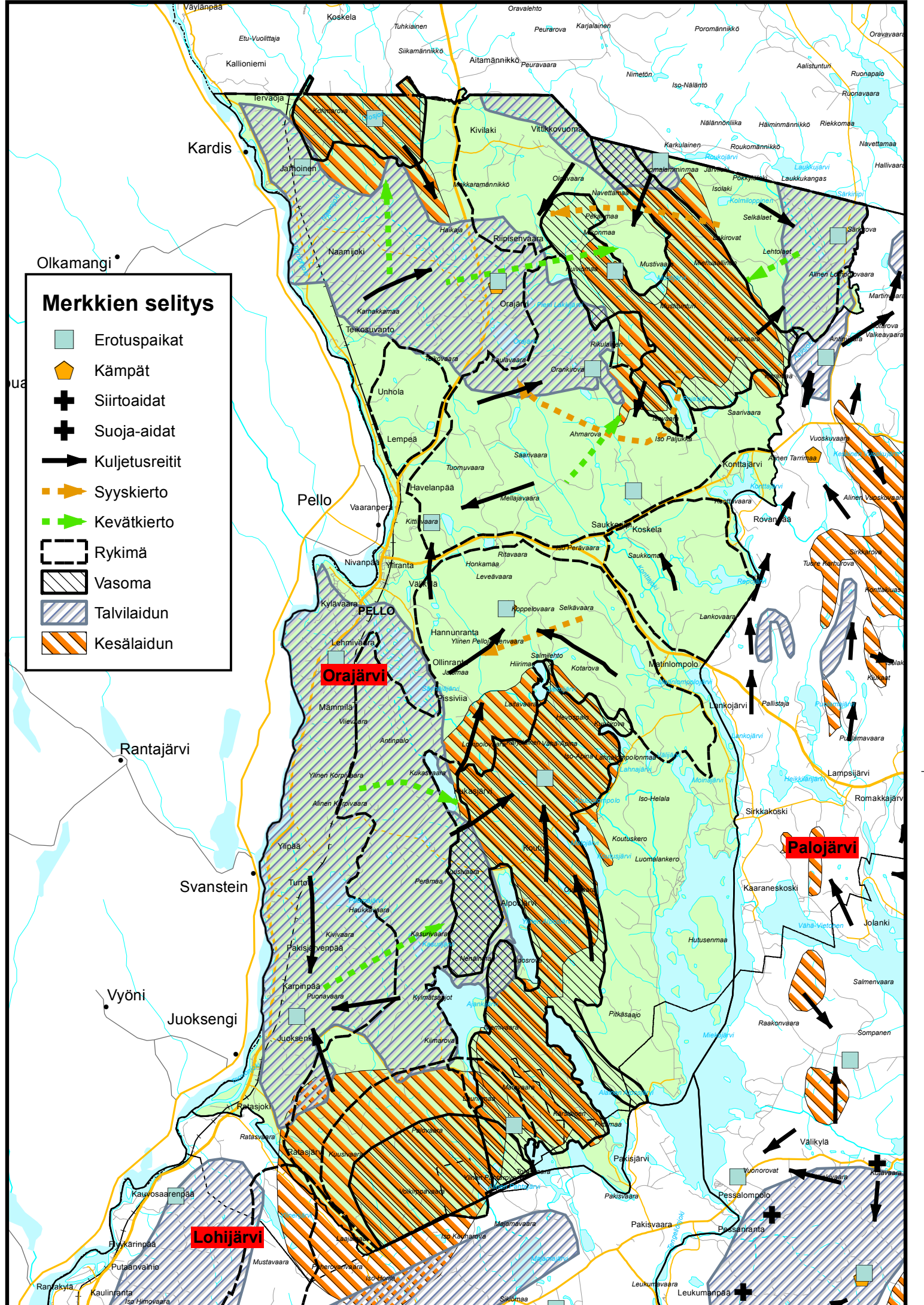
Isosydänmaa

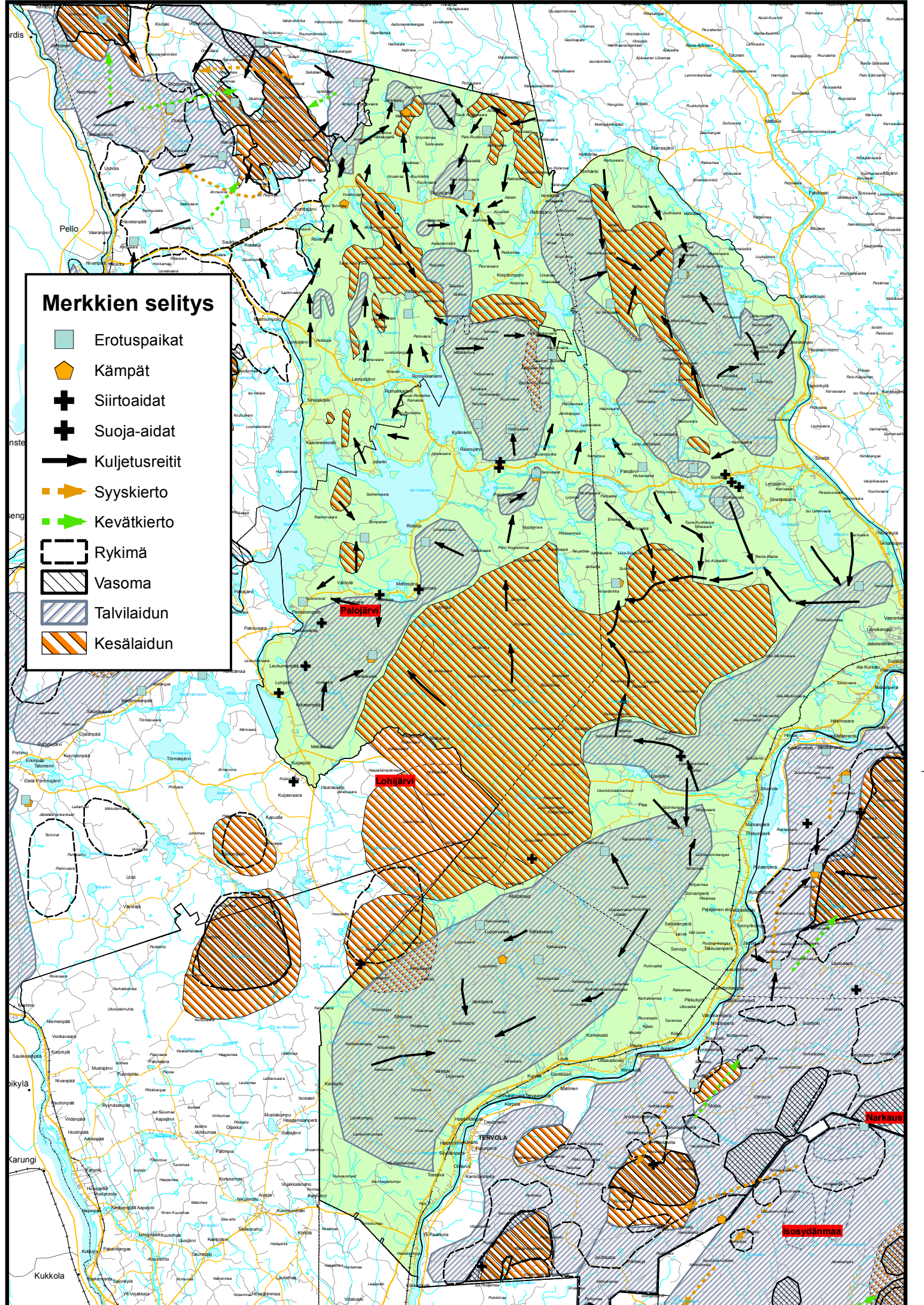
Merkkien selitys

- Erotuspaikat
- Kämpät
- Siirtoaidat
- Suoja-aidat
- Kuljetusreitit
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Rykimä
- Vasoma
- Talvilaidun
- Kesälaidun

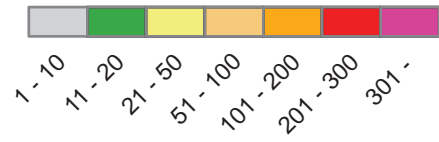
Merkkien selitys

- Erotuspaikat
- Kämpät
- Siirtoaidat
- Suoja-aidat
- Kuljetusreitit
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Rykimä
- Vasoma
- Talvilaidun
- Kesälaidun

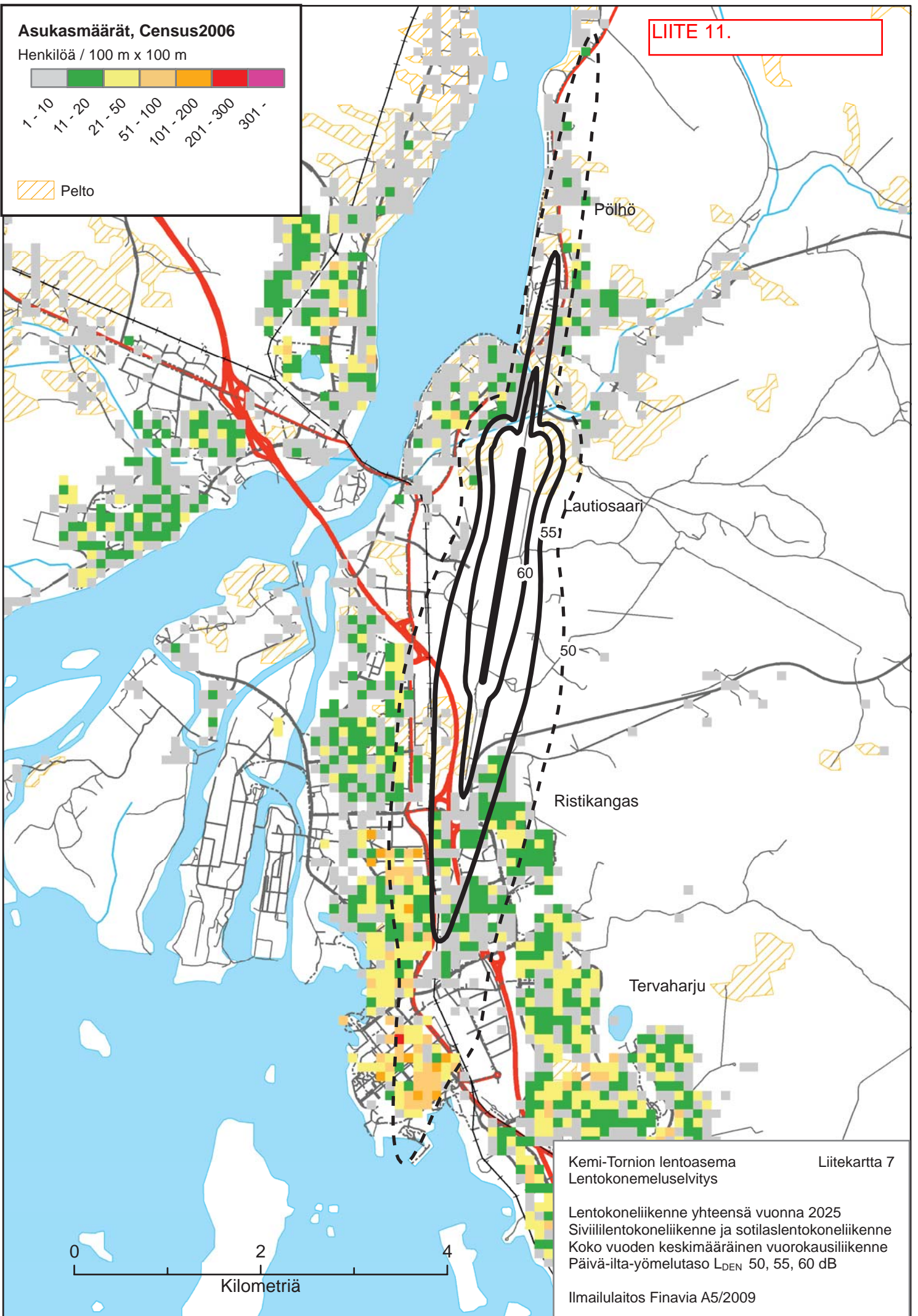
Asukasmäärät, Census2006

Henkilöä / 100 m x 100 m

Pelto

LIITE 11.

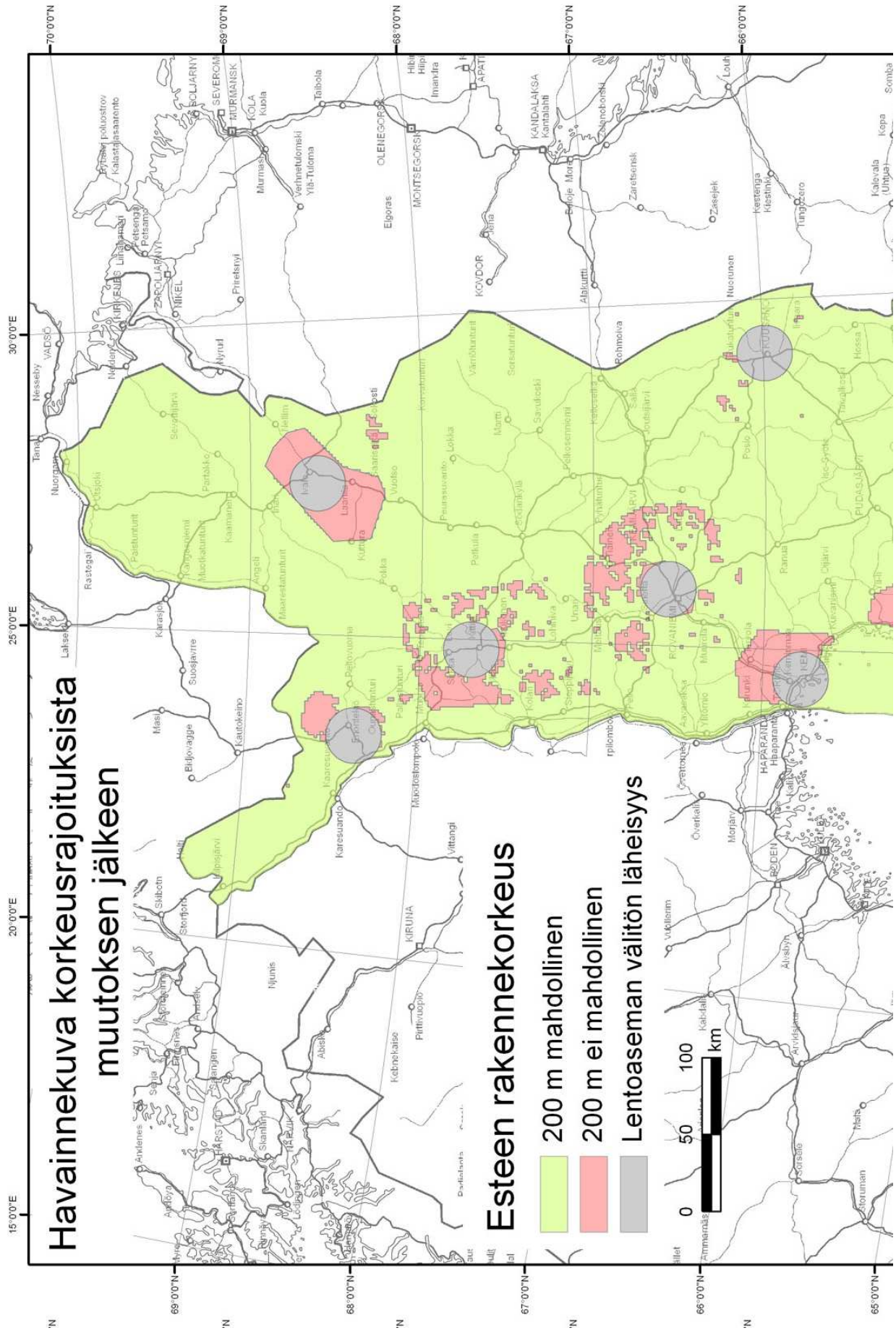

Kemi-Tornion lentoasema
Lentokonemeluselvitys

Liitekartta 7

Lentokoneliikenne yhteensä vuonna 2025
Siviililentokoneliikenne ja sotilaslentokoneliikenne
Koko vuoden keskimääräinen vuorokausiliikenne
Päivä-ilta-yömelutaso L_{DEN} 50, 55, 60 dB

Ilmailulaitos Finavia A5/2009

Väestön pääasiallinen toiminta Lapissa 31.12.2010, ennakkotieto

Maakunta / Seutukunta / Kunta	Työvoima	Työlliset	Työttömät	Työvoiman ulkopuolella olevat	0-14 vuotiaat	Opiskelijat, koululaiset	Eläkeläiset	Varus- ja siviili- palvelus- miehet	Muut	Huolto- suhde
LAPPI	82 233	70 794	11 439	101 255	28 495	16 144	49 868	526	6 222	1,59
ITÄ-LAPPI	7 672	6 178	1 494	10 969	2 000	1 236	7 204	48	481	2,02
Kemijärvi	3 393	2 753	640	5 025	903	615	3 255	26	226	2,06
Pelkosenniemi	443	348	95	565	83	45	406	3	28	1,90
Posio	1 597	1 322	275	2 277	446	255	1 480	12	84	1,93
Salla	1 697	1 314	383	2 465	436	258	1 655	2	114	2,17
Savukoski	542	441	101	637	132	63	408	5	29	1,67
KEMI-TORNIO	26 470	22 691	3 779	34 086	10 127	5 301	16 365	154	2 139	1,67
Kemi	9 601	8 038	1 563	12 936	3 249	2 061	6 808	52	766	1,80
Keminmaa	3 948	3 494	454	4 625	1 589	680	2 109	17	230	1,45
Simo	1 422	1 215	207	2 067	596	246	1 116	8	101	1,87
Tervola	1 320	1 153	167	2 124	563	259	1 187	15	100	1,99
Tornio	10 179	8 791	1 388	12 334	4 130	2 055	5 145	62	942	1,56
POHJOIS-LAPPI	7 639	6 708	931	9 215	2 277	1 322	4 915	50	651	1,51
Inari	3 213	2 775	438	3 565	891	520	1 863	19	272	1,44
Sodankylä	3 912	3 483	429	4 867	1 198	726	2 653	27	263	1,52
Utsjoki	514	450	64	783	188	76	399	4	116	1,88
ROVANIEMI	30 273	26 383	3 890	34 154	11 038	6 623	14 196	198	2 099	1,44
Ranua	1 675	1 407	268	2 662	882	337	1 275	13	155	2,08
Rovaniemi	28 598	24 976	3 622	31 492	10 156	6 286	12 921	185	1 944	1,41
TORNIONLAAKSO	3 304	2 777	527	5 407	1 015	675	3 291	32	394	2,14
Pello	1 548	1 291	257	2 432	423	269	1 557	17	166	2,08
Ylitornio	1 756	1 486	270	2 975	592	406	1 734	15	228	2,18
TUNTURI-LAPPI	6 875	6 057	818	7 424	2 038	987	3 897	44	458	1,36
Enontekiö	884	711	173	992	232	132	562	3	63	1,64
Kittilä	3 073	2 805	268	3 110	983	373	1 558	13	183	1,20
Kolari	1 810	1 557	253	2 029	461	310	1 120	14	124	1,47
Muonio	1 108	984	124	1 293	362	172	657	14	88	1,44

LÄHDE: Tilastokeskus

Huoltosuhde (elatussuhde)

kuinka monta työhön osallistumatonta (työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä) on yhtä työllistä kohti eli kuinka monta elätettävää on yhtä elättäjää kohti

Työlliset toimialoittain toimialaluokituksen 2002 mukaan

	ALKUTUOTANTO	Maa- ja metsätalous	JALOSTUS	Kaivostoiminta ja louhinta	Teollisuus	Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	Rakentaminen	YKSITYISET PALVELUT	Kauppa, majutus- ja ravitointi	Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	Rahoitus-, vakuutus-, ym. toiminta	JULKISET PALVELUT	Yhteiskunnalliset ja henkilö-kohdaiset palvelut	Toimiala tuntematon	Yhteensä
Koko Suomi	1995 2000 2005	134825 112705 92215	511682 596025 567834	4471 4508 4372	391285 438141 406331	21665 18902 15703	94261 134474 141428	639241 788311 840910	279799 331268 347010	144496 166891 167346	214946 290152 326554	601250 695297 737363	45754 36219 26889	1932752 2228557 2265211	
Lapin maakunta	1995 2000 2005	5978 4590 4080	14275 15078 14454	264 294 332	9278 9586 9034	1135 947 826	3598 4251 4262	18855 21677 23336	8522 9847 9979	4800 4947 5318	5533 6883 8039	24171 25513 25517	2064 1673 1205	65343 68531 68592	
Länsi-Lappi	1995 2000 2005	1623 1246 1154	8173 8529 8631	200 209 213	6098 6218 6308	371 214 205	1504 1888 1905	6588 7175 7617	2935 3317 3356	1911 1858 1815	1742 2000 2446	8156 8399 8235	853 740 466	25393 26089 26103	
Kemi	1995 2000 2005	140 80 118	3860 3593 3254	7 10 1	3164 2871 2638	204 70 74	485 642 541	2787 3136 3319	1171 1363 1342	839 812 839	777 961 1138	3193 3318 3361	256 187 58	10236 10314 10110	
Keminmaa	1995 2000 2005	131 108 105	611 732 729	140 139 135	179 183 221	35 27 28	257 383 345	719 739 953	408 455 513	143 124 167	168 160 273	693 621 704	83 58 28	2237 2258 2519	
Pello	1995 2000 2005	203 137 150	290 354 282	1 2 0	122 166 135	47 34 27	120 152 120	460 470 458	190 200 189	136 144 129	134 126 140	558 501 432	68 53 51	1579 1515 1373	
Simo	1995 2000 2005	202 129 120	90 105 80	16 14 17	24 15 10	11 10 9	39 66 44	177 192 170	59 70 58	82 76 77	36 46 35	350 332 310	56 38 30	875 796 710	
Tervola	1995 2000 2005	219 186 168	169 207 193	10 18 25	86 120 119	8 9 11	65 60 38	184 200 192	83 91 98	58 48 40	43 61 54	505 545 464	36 28 13	1113 1166 1030	
Tornio	1995 2000 2005	413 333 280	2924 3284 3828	21 22 28	2424 2743 3086	61 58 48	418 461 666	1834 2013 2172	819 908 991	510 552 475	505 553 706	2319 2450 2383	266 261 206	7756 8341 8869	
Ylitornio	1995 2000 2005	315 273 213	229 254 265	5 4 7	99 120 99	5 6 8	120 124 151	427 425 353	205 230 165	143 102 88	79 93 100	538 632 581	88 115 80	1597 1699 1492	

Lähde: Tilastokeskus 2010

TYÖLLISET TOIMIALOITTAIN

LIITE 15

Työlliset toimialoittain toimialaluokituksen 2008 mukaan

	AKTUANTO	Maa-, metsä- ja kalatalous	JALOSTUS	Kaivostoiminta; Sähkö-, lämpövoima; Vesi-, viemäri- ja jätehuolto	Teollisuus	Rakentaminen	YKSITYISET PALVELUT	Tukku- ja vähittäiskauppa, kuljetus ja varastoitus, majoitus- ja ravitsemistoiminta	Informaatio ja viestintä	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	Kiinteistöalan toiminta	JULKISET PALVELUT	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	Julkisen hallinto ja maanpuolustus; Pakollinen sosiaalivak.; Koulutus; terveys- ja sosiaalipalv.	Muut palvelut	Toimiala tunte-maton	Yhteensä
Koko	2 007	93 297	583 704	27 664	397 445	158 595	663 140	509 161	86 610	46 032	21 337	900 961	261 378	639 583	103 521	24 443	2 275 769
Suomi	2 008	88 583	568 054	27 976	383 891	156 187	673 585	517 443	87 724	47 236	21 182	919 327	267 488	651 839	108 446	19 186	2 288 598
Lapin maakunta	2 007	4 151	14 967	1 460	8 763	4 744	17 719	15 087	1 119	773	740	30 184	7 450	22 734	3 451	1 099	67 420
	2 008	3 915	14 559	1 653	8 441	4 465	18 148	15 413	1 238	775	722	30 289	7 449	22 840	3 624	914	67 534
Länsi- Lappi	2 007	1 144	8 594	490	6 239	1 865	6 035	5 246	240	290	259	9 240	2 172	7 068	1 041	468	25 378
	2 008	1 086	8 385	503	6 087	1 795	6 069	5 256	266	286	261	9 552	2 195	7 357	1 049	387	25 442
Kemi	2 007	110	3 068	109	2 420	539	2 650	2 242	167	113	128	3 964	1 030	2 934	446	68	10 196
	2 008	59	2 903	102	2 261	540	2 536	2 130	171	105	130	4 136	1 052	3 084	448	51	10 074
Keminmaa	2 007	105	808	175	323	310	649	608	2	17	22	794	229	565	104	23	2 378
	2 008	103	827	212	324	291	677	620	8	21	28	750	198	552	111	20	2 385
Pello	2 007	153	233	26	121	86	334	295	13	15	11	492	106	386	55	44	1 158
	2 008	166	225	26	90	109	335	292	16	13	14	461	96	365	46	41	1 108
Simo	2 007	124	86	28	5	53	123	116	0	5	2	315	30	285	28	18	570
	2 008	120	75	24	7	44	123	117	1	4	1	316	31	285	26	18	558
Tervola	2 007	179	235	32	159	44	146	129	2	12	3	468	34	434	37	15	901
	2 008	183	244	23	168	53	164	148	2	13	1	521	44	477	41	7	977
Tornio	2 007	252	3 845	104	3 104	637	1 822	1 581	53	109	79	2 619	606	2 013	314	225	8 825
	2 008	250	3 874	107	3 163	604	1 920	1 669	64	111	76	2 786	637	2 149	329	192	9 101
Ylitornio	2 007	221	319	16	107	196	311	275	3	19	14	588	137	451	57	75	1 350
	2 008	205	237	9	74	154	314	280	4	19	11	582	137	445	48	58	1 239

Lähde: Tilastokeskus 2010

SUUNNITTELUTILANNE

Kemi

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kemin yleiskaava (27.1.1961)
- Rova-Nauska osayleiskaava (16.12.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Merialue oikeusvaikutteinen osayleiskaava (4.1.2000)
- Ajoksen yleiskaava (18.6.2001)
- Kemijokisuun ja Karihaaran yleiskaava (27.8.2001)
- Kemin keskialueiden oikeusvaikutteinen yleiskaava (17.6.2002)
- Pohjoisten alueiden yleiskaava (24.4.2006)
- Eteläisten alueiden yleiskaava (22.5.2006)
- Nauskan, Rovon ja Takajärven osayleiskaava (18.6.2007)
- Ruutinrannan ja Hahtisaaren alueen osayleiskaava (25.2.2008)
- Sauvosaaren lounaisrannan yleiskaava "Sarius" (30.3.2009)
- Ajoksen yleiskaavan tarkistus (12.9.2011)

Vireillä olevat kaavat

- Kemin kaupungin ydinvoimayleiskaava (KHO)
- Kemin merialueen Ajoksen edustan tuulivoimapuiston laajennus

Keminmaa

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kivalon ulkoilualueen osayleiskaava (26.1.1978)
- Keminmaan yleiskaava (29.1.1979)
- Kallinkankaan virkistysalueen osayleiskaava (19.11.1979)
- Liedakkalan osayleiskaava (19.11.1979)
- Maulan osayleiskaava (19.11.1979)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Keskusta-alueen oikeusvaikutteinen yleiskaava (13.11.2003)

Pello

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Pellon-Ylitornion järviolueiden osayleiskaava (23.12.1976)
- Pellon kirkonkylän osayleiskaava (7.7.1978)
- Ritavalkean osayleiskaava (30.1.1982)
- Lankojärven osayleiskaava (18.3.1985)
- Turtolan osayleiskaava (2.5.1990, 3.4.1995)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Miekojärven osayleiskaava (8.10.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Torniojokivarren osayleiskaava (27.1.2003)
- Miekojärven yleiskaavan muutos (31.8.2006)
- Pellon kuntakeskuksen osayleiskaava (27.1.2011)

Vireillä olevat kaavat

- Torniojokivarren yleiskaavan muutos tilalla RN:o 1:59 Kapraali

Simo

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Asemaseudun osayleiskaava (18.7.1983)
- Simoniemen-Viantien osayleiskaava (1.6.1987)
- Maksniemi-Karsikkoniemi osayleiskaava (23.6.1993)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Simon merenrannikon osayleiskaava (1.7.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Merenrannikon yleiskaavan muutos Kantolanharjun alueelle (17.12.2001)
- Simojoen yleiskaava (24.7.2000)
- Simojoen yleiskaavan muutoksia (11.11.2002)
- Simoniemi-Simonkylän yleiskaava (27.1.2003)
- Simojoen yleiskaavan muutoksia (14.11.2005)
- Karsikkoniemen yleiskaava hyväksytty 07.05.2007, ei pantu täytäntöön (kh 25.09.2008) (Kaava on lainvoimainen, mutta ei voimassa.)

Vireillä olevat kaavat

- Simon Karsikkoniemen ydinvoimayleiskaava (KHO)
- Simojoen yleiskaavan muutos

Tervola

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Suhanko –kaivoshankkeen osayleiskaava (30.12.2001)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue I (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue II (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue III (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue IV (12.6.2003)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue V (29.1.2004)
- Varevaaran osayleiskaava ja osayleiskaavan muutos, tuulipuistohanke (10.11.2011)

Tornio

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kaakamon osayleiskaava (11.1.1988)
- Tornion yleiskaava (12.12.1988)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Kukkolankosken osayleiskaava (2.5.2001)
- Matkakosken osayleiskaava (2.5.2001)
- Tornion yleiskaava 2021 (14.12.2009)

Ylitornio

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Aavasaksan osayleiskaava (29.7.1985)
- Aavasaksan osayleiskaavan laajennus (30.9.1987)
- Närkki-Purasenvaara-Taroniemi-Alkkula osayleiskaava (13.3.1986, 10.1991)
- Nuotiorannan osayleiskaava (21.5.1990)
- Kirkonkylän osayleiskaava (20.12.1996)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Miekojärven osayleiskaava (16.11.1995)
- Ainiovaaran osayleiskaava (29.2.2000)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Tornionjoen osayleiskaava (13.10.2003, muutos 27.6.2005)

Vireillä olevat kaavat

- Tornionjoen yleiskaavan muutos, Aavasaksan mäkikeskus

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN EHDOTUSVAIHEESSA ESITETYT LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET SEKÄ NIIHIN ANNETTAVAT VASTINEET

Ehdotusvaiheen kuuleminen 14.5.-13.6.2012

Hallitus on hyväksynyt vastineet 1.10.2012

Kunnat / kuntayhtymät

Lausunto (kunnat)	Esitys vastineeksi
<p><u>Kemin kaupunki</u> Kaupunki katsoo, että Karjalahden KM merkinnän rajausta koskee myös Perämerentien ja Kiveliönkadun välistä aluetta. Tämä tulee myös näkyä kaavaselostuksessa.</p> <p>Merialueelle sijoittuvien tuulivoimala-alueiden selvitystä tulee täydentää kalatalouteen ja pohjanlepakon esiintymiseen kohdistuvien vaikutusten osalta.</p>	<p>Lisätään selostukseen kaupungin tavoite kehittää kaupallisia palveluita Perämerentien ja Kiveliönkadun välisellä alueella. Mikäli kyse on vähittäiskaupan suuryksiköistä, tulee tarve- ja vaikutus selvityksin perustuen osoittaa, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin selvityksiin. Maakuntakaavassa on yleismääräys tuulivoimarakentamisen vaikutusten arvioinnista. Määräyksen mukaan vaikutuksia kalatalouteen ja pohjanlepakoihin tulee tarkentaa yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa. Lisätään selostukseen yleismääräyksen kohdalle tätä selventävää tekstiä ja lisätään tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen osayleiskaavassa.</p> <p>Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:</p> <p><i>”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i></p>
<p>Muilta osin kaupungilla ei ole huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Keminmaan kunta</u> Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu Keminmaan kunnan tavoitteet riittävässä laajuudessa eikä ehdotuksesta ole huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Pellon kunta</u> Kunnanhallitus esittää Lapin liitolle, että maakuntakaavaehdotuksesta</p> <ul style="list-style-type: none"> - poistetaan entisen Pellon koulun suojelumerkintä. <p>- Kaavaehdotukseen ei ole muilta osin huomautettavaa.</p>	<p>Poistetaan maakuntakaavasta suojelumerkintä. Pellon koululla on maakunnallista kulttuurihistoriallista arvoa. Pellon yleiskaavassa koulun alue on osoitettu selvitysalueeksi. Lapin ELY-keskuksen tavoitteena on käynnistää selvitys kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden koulujen säilyttämisedellytyksistä. Riippumatta siitä, että maakuntakaavassa ei ole suojelumerkintää, kuntakaavoissa koulurakennus voidaan osoittaa suojeltavaksi rakennukseksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p>Simon kunta Simon kunnanhallitus esittää Lapin liitolle, että Länsi-Lapin maakunta-kaavaan lisättäisiin Simon ampumarata-aluevaraus siten, että varauksessa on mukana myös käytöstä poistuva kaatopaikan alue.</p>	<p>Maakuntakaavassa ei ole osoitettu ampumaratoja. Lapin liitto teettää opinnäytetyönä selvitystä maakunnallisista ampumarata-alueista. Vasta selvityksen jälkeen kaavassa on mahdollista osoittaa seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät ampumarata-alueet. Kaatopaikka on jo osoitettu maakuntakaavassa jätteenkäsittelykohteena.</p>
<p>Tervolan kunta Keskustaajaman itäpuolella sijaitsevan Puupuiston merkitseminen T-alueeksi sekä</p>	<p>Lisätään t-kohtemerkintä. Kunnan tavoitteena on kehittää Puupuistoa puurakentamiseen keskittyväksi teollisuusalueeksi.</p>
<p>Aluekuvauksen EP 2895 Tervolan Varikko nimi tulisi muuttaa muotoon esim. Tervolan Anttilankangas Lisäys kaavamääräyksiin kappaleeseen ”Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläen (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnettua rantaviivasta. <i>Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.</i> Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.”</p>	<p>Muutetaan nimeä Tervolan varikkoalueeksi puolustusvoimien esityksen mukaisesti. Lisätään kaavamääräys esityksen mukaisesti.</p>
<p>Aluekuvauksien osalta huomioita: at 202 Ossauskoski, at 203 Mattinen-Liimatta, at 206 Yli-Paakkola: aluekuvauksiin lisätään kuten muissakin at alueissa: ”Uudis- ja lisärakentaminen sovitetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja jokivarsimaiseen”.</p> <p>EO 2496 Petäjämäa, aluekuvaus puuttuu</p> <p>EOT 2674 Lapinjänkä, on Tervolassa toimiva tuotannossa oleva turvetuotantoalue.</p> <p>mk 8038 Kemijokivarsi, kehittämisperiaatteeseen olisi hyvä lisätä kuten merkinnän kuvauksessa; edistetään pysyvän asutuksen sijoittumista olemassa olevaa rakennetta täydentäen.</p> <p>mv 8416 Simojoki-Martimoaapa Kemijokivarsi-Törmävaara-Kätkävaara; aluekuvauksessa tulisi näkyä myös Vammavaara rm 864 Louesaari, kehittämisperiaatteeseen tulisi lisätä luonto- ja kulttuurimatkailun lisäksi myös loma-asutuksen kehittäminen/lisääminen (alueella on rantakaavoja).</p>	<p>Täydennetään aluekuvauksia.</p>
<p>Tornion kaupunki -radan sähköistäminen tulee korostaa erikseen kaavamerkinnöin ja määräyksin sekä kaavaselostukseen tulee kuvata sen merkityksellisyys Pohjois-Suomen saavutettavuudelle, elinkeinoelämälle - etenkin länsi-lappilaiselle teollisuudelle ja tuoda esille sen tarpeellisuus yhtenä Perämerenkaaren perusinfraan oleellisesti kuuluvana kehityshankkeena.</p> <p>- tuulivoimaan varatun merialueen osalta aluerajauksen tulee noudattaa Tornion yleiskaavan 2021 mukaista aluerajausta.</p>	<p>Maakuntakaavassa on osoitettu pääradat. Radan sähköistäminen ei vaadi maakuntakaavassa merkittävästi parannettavan radan merkintää. Lisätään maakuntakaavaan välille maakunnan raja (Simo) - Haaparanta merkintä ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä”. Päärata on ehdolla TEN-T –ydinverkkoon ja käynnissä on Bothnian Green Line Logistics Corridor –hanke.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röyttän merituulipuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäyttölliset edellytykset. Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä. Pienennetään aluerajaus Tornion yleis-</p>

	kaavan 2021 mukaiseksi ja lisätään tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.
-maakuntakaavaan on merkitty sellaisia palvelukyliä, joita ei ole Tornion yleiskaava 2021:ssä	Maakuntakaavassa on osoitettu keskuskyliä, jotka ovat aluerakenteen ja maaseudun peruspalveluiden kannalta tärkeitä kunnan osa-alueensa kyliä. Maakuntakaavan keskuskylävalintoihin on vaikuttanut väestön määrä ja rakenne, olemassa olevat palvelut ja työpaikat, keskeinen sijainti ja hyvät liikenneyhteydet. Maakuntakaavan tavoitteena on, että keskuskyläihin ohjataan rakentamista ja palveluita. Maakuntakaavasta poistetaan Korpikylän ja Yli-Liakan at-merkinnät perustuen juuri valmistuneeseen Tornion yleiskaavaan 2021.
- Pirkkiön / Kromilaakson teollisuusalue on kaavaehdotuksessa virheellisesti A-merkinnällä. Sen tulee olla T-merkinnällä.	Muutetaan Pirkkiön/Kromilaakson alue yleiskaavan mukaisesti T-merkinnäksi (T 719).
- Kaakamon moottoriurheilukeskus ja Laivakankaan ampumaurheilukeskus tulee merkitä maakunnallisesti arvokkaina kohteina	Yksittäisen urheilukeskuksen osoittaminen maakuntakaavassa edellyttäisi selvityksiä kohteen seudullisesta ja maakunnallisesta merkittäväyydestä. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu ampumarataja. Lapin liitto teettää opinnäytetyönä selvitystä maakunnallisista ampumarata-alueista. Vasta selvityksen jälkeen kaavassa on mahdollista osoittaa seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät ampumarata-alueet.
<p><u>Tornion kaupungin lausunnon täydentäminen Lapin maakuntakaava-ehdotukseen</u></p> <p>Lapin liitto on arvottanut Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa Röyttän entisen merivartioaseman ympäristöineen maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (ma 8127). Tornion kaupunki toteaa seuraavaa: kaupunki on vuokrannut yrittäjälle maa-alueet, joissa sijaitsee puurakenteiset konttorirakennus ja entinen paloasemarakenus. Kummatkin rakennukset ovat alunperin asuinkäyttöön rakennettuja rakennuksia edustaen Röyttänmäen vanhinta rakennuskantaa 1880-luvulta. Tosin rakennusten käyttötarkoituksen muutos yhteydessä alkuperäiset huonejaot ovat muutettu, väliseiniä on poistettu ja sisäpinnat on suurelta osin uudistettu mm. lastulevytyksellä. Rakennukset ovat olleet kylmillään parin talven ajan, minkä johdosta mm. perustukset ovat kärsineet vaurioita. Yrittäjä on lunastanut ja kunnostanut entiset UPM-Kymmene Oyj:n saharakennukset ja vuokrannut niitä varasto- ym. käyttöön ja suorittanut maansiirtotöitä Röyttänmäen alueella. Yrittäjän tavoitteena on rakentaa lisää varastotilaa, minkä vuoksi Tornion kaupunki on ryhtynyt asemakaavamuutokseen. Lisäksi yrittäjä on hankkinut omistukseensa pääkonttorirakennuksen ja entisen paloasemarakennuksen Oplax Oy:ltä tarkoituksenaan purkaa tai siirtää rakennukset pois varastorakentamisen tieltä. Yrittäjän tavoitteena on myös tasoittaa Röyttänmäki niiltä osin kuin se on tarkoitukseenmukaista teollinen maankäyttö huomioiden.</p> <p>Edellytykset Röyttänmäen sahayhdyskunnan viimeisten rakennusten säilyttämiselle ovat loppuneet alueen rakennusten omistajavaihdosten myötä. Alueen teollinen käyttötarkoitus on luonut vuosien kuluessa paineet vanhojen rakennusten poistamiselle, mihin kaupungin maanomistuksella ja kaavoituksessa annetuilla suojelumääräyksillä ei ole ollut vaikutusta. Ainoastaan vanha merivartioston asema (Outo-kumpu Oy) ja mahdollisesti toinen yksityisomisteisista pihapiireistä n. 100 m aseman pohjoispuolella</p>	ma -merkintä poistetaan maakuntakaavasta. Alueella tapahtuneiden muutosten johdosta Röyttänmäen merkitys kulttuurihistoriallisesti arvokkaana kokonaisuutena on heikentynyt. Alueella sijaitsevien yksittäisten kohteiden säilyttäminen voidaan ratkaista kunnan kaavoituksessa.

on mahdollista säilyttää tulevaisuudessakin alueella. Tällä hetkellä entinen merivartioasema on Outokummun Oyj:n käytössä toimistorakennuksena. Sen sijaan entisen pääkonttorirakennuksen pohjoispuolella sijaitsevan yksityisomisteisen pihapiirin säilymisedellytykset ovat alueella toimivan yrittäjän tavoitteet huomioiden heikot.

Röyttänmäen alueesta on RKY 1993 / RKY 2009 –inventointien (valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt), Länsi-Lapin maakunta- ja Tornion yleiskaavan osalta ristiriitaisuuksia. Ristiriitaisuudet johtuvat Tornion yleiskaavaan tulleesta alue-merkinnästä ”valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö” (sk/v), joka johtui siitä, että RKY 2009 –inventointia ei vielä oltu julkaistu yleiskaavan mentyä hyväksymiskäsittelyyn. RKY 1993 –inventoinnissa Röyttänmäki oli luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi, joka RKY 2009 -inventoinnissa poistettiin.

Tornion kaupunginhallituksen 7.5.2012 hyväksymässä (§131) nk. Repola-Puotikarin asemakaavamuutosehdotuksessa on entisistä pääkonttori- ja paloasemarakennuksista poistettu suojelumerkinnot. Sen sijaan laadittavana olevassa Länsi-Lapin maakunta-kaavaluonnoksessa Röyttän entinen merivartioston alue lähiympäristöineen on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi (ma 8127), mikä on reaalit olosuhteet huomioiden rajattu liian suureksi alueeksi.

Tornion kaupunki esittää kaupunginhallituksen 7.5.2012 hyväksymään nk. Repola-Puotikarin asemakaavamuutosehdotukseen perustuen maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi (ma 8127) määritetyn alueen pienentämistä siten, että vain merivartioasema ja sen pohjoispuolella oleva yksityisomisteinen pihapiiri jää ko. aluerajauksen piiriin.

Ylitornion kunta

Ylitornion kunnan linjaukset maakuntakaavaan on huomioitu

Merkitään tiedoksi.

Kolarin kunta

Ei huomautettavaa.

Merkitään tiedoksi.

Ranuan kunta

Ei huomautettavaa.

Merkitään tiedoksi.

Rovaniemen kaupunki

Rovaniemen kaupunki pitää tärkeänä Rovaniemen ja Itä-Lapin maakunta-kaavan tarkistuksen aloittamista v. 2012 aikana. Tässä kaavaprosessissa tulee tarkistaa esim. kaavamerkintöjen ajantasaisuus, maankäyttövaraukset ja reitit kaavojen raja-alueilla kuten kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeillä, tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvilla alueilla ja maaseudun kehittämisen kohdealueilla.

Tavoitteena on käynnistää maakuntakaavaprosessi vuoden 2012 lopussa.

Rovaniemen kaupunki kiinnittää edelleen huomiota siihen, että Länsi-Lapin maakuntakaavassa on maakuntakaavan tarkoitukseen nähden varsin yksityiskohtaisesti osoitettu aluevarauksia. Kaavoituksen tarkkuus vastaa lähes strategisen yleiskaavan tarkkuutta. Kun otetaan huomioon MRL 25 §:n määräys, on mahdollista, että kaavassa on ratkaistu myös muita alueita kuin valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen.

Maakuntakaava on laadittu maakuntakaavoituksesta annettujen ohjeiden mukaisesti. MRL 17 §:n mukaisesti asianomainen ministeriö edistää, ohjaa ja valvoo maakuntakaavoitusta. MRL 27§:n mukaisesti maakuntakaavaa ohjaa ohjausryhmä, jossa on mm. kuntien edustus.

Maakuntakaavojen tarkkuustaso muiden maakuntaliittojen alueella on selkeästi yleispiirteisempi; aluevaraukset on esitetty yleispiirteisesti ja aluevarauksia on vähemmän sekä ns. valkoisia alueita on selvästi runsaammin. Vertailuesimerkinä voidaan pitää esim. nähtävillä olevaa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava-ehdotusta (http://kartta.uudenmaanliitto.fi/2vmk_ehdotus/index.html), jossa ei ole käytetty mm. viivalla rajattuja aluevarauksia. Maakuntakaavassa tulisikin keskittyä MRL 25 §:n mukaisiin suunnittelutehtäviin ja jättää kunnille mahdollisuus ratkaista yksityiskohtainen maankäytön suunnittelu yleiskaavoissa ja asemakaavoissa, kuten mm. Lapin kaupungit tekevät.

Maakuntakaavan tarkkuustaso ei poikkea muun Suomen maakuntakaavoista. Ns. valkoisten alueiden osalta on kiinnitetty huomiota Lapin maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin, kuten metsätalouteen ja poronhoitoon. Uudenmaan maakuntakaava on vaihemaakuntakaava, jossa ei ole käsitelty kaikkia maankäyttöluokkia.

<p><u>Kemi-Tornio alueen kehittämiskeskus</u> Maakuntakaavaluonnos on hyvin ja perusteellisesti laadittu alueiden käyttösunnitelma, joka perustuu Länsi-Lapin kehittämisedellytysten parantamiseen.</p> <p>On merkittävää korostaa, että kaikki maakunnan kehittämissyöhykkeet - Perämerenkaari, Länsi-Lapin kehityskäytävä, Murmanskin käytävä ja Jäämerenkäytävä - kohtaavat Kemi-Torniossa, joka on Barentsin alueen logistinen ja tuotannollinen keskus. Siksi Länsi-Lapin kaikkien eri maankäyttöluokkien kehittäminen on tärkeää koko maakunnan kehittämiseksi. Erityisesti logistiikkaa koskevat ratkaisut ovat keskeisiä. Katsommekin, että rautatieliikenteen kehittämisen kannalta Länsi-Lapin maakuntakaavassa yhteys Laurila - Ruotsin raja tulee merkitä kokonaisuudessaan merkittävästi parannettavana rautatienä, eikä vain Kyläjoki - Ruotsin raja. Sähköistettyä ratayhteyttä koskeva kaavamerkintä tulee saattaa ajan tasalle.</p> <p>Lisäksi edellytämme, että niiden maaseutualueiden kohdalla, jotka täydentävät ja tukevat keskuskylämuodostamaa kyläverkkoa, asutuksen täydentäminen asuinrakennuksilla voidaan toteuttaa ilman mitoitusluku- ja kantatila-tarkasteluja</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Maakuntakaavassa on osoitettu pääradat. Radan sähköistäminen ei vaadi maakuntakaavassa merkittävästi parannettavan radan merkintää. Lisätään maakuntakaavaan välille maakunnan raja (Simo) -Haaparanta merkintä ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä”. Päärata on ehdolla TEN-T –ydinverkkoon ja käynnissä on Bothnian Green Line Logistics Corridor –hanke.</p> <p>Maakuntakaavaan lisätään suunnittelumääräys; <i>Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.</i> Rakentaminen tapahtuu MRL:n mukaisesti.</p>
<p>Lausunto (viranomaiset)</p>	<p>Esitys vastineeksi</p>
<p><u>Fingrid</u> Fingrid Oyj:llä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Lapin aluehallintovirasto</u> Lausuntonaan Lapin aluehallintovirasto toteaa, että kaavaluonnoksena on otettu huomioon yhdyskunta- ja asutusrakenteen kehittäminen ja siihen pohjautuvat peruspalvelujen tuottamisen edellytykset. Lapin aluehallintovirastolla ei ole huomautettavaa kaavaesityksen osalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus</u> Länsi-Lapin maakuntakaava on laadittu laajassa ja monipuolisessa yhteistyössä eri toimijatahojen kanssa. Lapin ELY-keskus on osallistunut maakuntakaavan laadintaprosessiin sekä ohjausryhmän jäsenyyksillä (E-, L- ja Y-vastuualueet) että muissa vuorovaikutustilaisuuksissa, joissa on avoimesti keskusteltu maakuntakaavan tavoitteista ja niiden toteuttamiseksi esitetyistä maakuntakaavallisista ratkaisuista.</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksen aineisto sisältää lausuntopyyntöön yhteydessä toimitettujen kaavaselostuksen ja kaavakartan ohella Lapin liiton kotisivuilta löytyvät selvitykset liittyen maisemaan ja luonnonympäristöön, geologisiin varoihin ja pohjaveteen, turvetuotantosoiden luonnontilaisuuteen, maa-aineksiin, liikenteeseen, kaupan palveluihin sekä tuulivoimaan. Lisäksi kaavatyössä on tehty erillinen vaikutusten arviointi.</p> <p>Vahvistuessaan Länsi-Lapin maakuntakaava tulee kumoamaan Länsi-Lapin seutukaavan (2003) sekä vaihemaakuntakaavana laaditun Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan (2005). Alueelle jää voimaan Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava (2011).</p> <p>Maakuntakaavan yleistavoitteet ja yhdyskuntarakenne Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) painottavat toimivaa aluerakennetta, eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua, kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja, toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa sekä luonto- ja kulttuuriympäristönä erityisiä aluekokonaisuuksia. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on tunnustettu kaavaselostuksessa.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan maakunnan suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteutumista. Maakuntakaava-</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Lapin liiton hallitus on tehnyt päätöksen 7.5.2012, että Lapin liitto varautuu uuden vaihemaakuntakaavan laadintaan Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavan alueelle.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Alueet ovat pääosin YKR -aineiston perusteella jo taajamaksi luokiteltuja alueita.</p>

ehdotuksen suunnitelmääräyksen mukaan suunnittelun (mm. kunta-kaavoitus) tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheytymistä. Luonnosvaiheen lausunnossa ELY-keskus epäili, ohjaako maakuntakaavaluonnoksessa esitetty ratkaisu merkintöineen ja määräyksineen yhdyskuntarakenteen eheyttämistä riittävällä tavalla etenkin Kemi-Tornion alueella alueelle osoitettujen laajojen taajamatoiminnoille ja asumiselle (A ja AA) tarkoitettujen aluevarauksien takia. Kaavaratkaisu ei ole muuttunut, joten ELY-keskus toistaa luonnosvaiheessa lausumansa. Kaavaehdotuksessa taajamatoimintojen alue (A) ja asuntoalue (AA) on muutettu esitettäväksi eri sävyllä, mitä ELY-keskus pitää hyvänä ratkaisuna kaavakartan havainnollisuuden näkökulmasta.

Maakuntakaavaratkaisu ohjaa ranta-alueiden asuntorakentamisen kohdistumista taajamiin ja kyliin suunnitelmääräyksellä, jonka mukaan taajamatoimintojen (A), asuntovaltaisilla (AA) ja keskuskylien (at) alueilla ei ole vaatimusta vapaan rantaviivan jättämisestä. ELY-keskus toistaa ehdotusvaiheessa näkemyksensä siitä, että esitetty yhdyskuntarakennetta eheyttävä tavoite on perusteltu ja toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäyttöä yhtiä yhdyskuntarakenteen eheyttämisen ohella myös olevan infran hyödyntämisessä.

Maaseudun kehittämisen kohdealueen yhteyteen (6.1.7) ja mahdollisesti myös taajamatoimintojen (A), asuntovaltaisen alueen (AA) ja keskuskylän (at) yhteyteen kaavaselostukseen tulisi lisätä toteamus siitä, että keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojelullisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyliä ja taajamia tiivistäen.

Kaupalliset palvelut

Keskustatoimintojen alueet on osoitettu Kemin ja Tornion kaupunkikeskustoihin. Kaavaluonnoksessa osoitetut melko laajat keskustatoimintojen alueiden aluevaraukset Tornion Torpista ja Kemin Karjalahdesta on poistettu ja tilalle on osoitettu vähittäiskaupan suuryksikön merkinnät (km). Merkinnällä osoitetaan kaupan alueita, joille saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustatoimintojen alueen ulkopuolella. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tehty muutos / kaavaratkaisu kuvaa luonnosvaihetta paremmin kyseisten alueiden kehittämistarpeita ja vastaa MRL:n henkeä. ELY-keskus näkee myönteisenä muutoksena sen, että Tornion Suensaaren alueelle kohdistetulla suunnitelmääräyksellä edistetään kyseisen alueen rakennetun ympäristön arvojen vaalimista.

Seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön kooksi on esitetty 5000 m² sekä keskustatoimintojen alueilla (C) että vähittäiskaupan suuryksikön alueilla (km). Kyseinen koon määrittely ei näyttäisi ohjaavan kyseisessä kaavaratkaisussa kaupallisten palveluiden sijoittumista, joten sen poistaminen selkeyttäisi suunnitelmääräysten sisältöä.

Kulttuuri- ja luonnonympäristö

Kaavaehdotuksessa rakennussuojelukohteille, kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeille kohteille ja alueille sekä maailmanperintökohteille on annettu suojelu- ja/tai suunnitelmääräykset, jotka ovat osaltaan turvaamassa kohteiden ja alueiden arvojen säilymistä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavaratkaisua on luonnosvaiheen jälkeen tarkennettu riittävällä tavalla, jotta valtakunnalliset alueidenkäyttöä yhtiä kulttuuriympäristöarvojen säilymistä osalta tulevat huomioon otetuiksi ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttaminen edistettyksi. Maisema- ja luonnonympäristöselvityksessä on kirjattu kehittämissuositusten toteuttamista koskevia suosituksia. Nämä ovat sisällöltään onnistuneita ja niiden noudattaminen käytännössä olisi tärkeää.

Taajama-aluevarauksilla on osaltaan pyritty turvaamaan ennusteiden mukaisen maksimiväestön aluetarve ja samalla ennakoimaan taajamatoimintojen kehityslinjat pitkällä tähtäimellä. Ratkaisulla pyritään edistämään yhdyskuntarakenteen eheyttämistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

Asuntovaltaiset alueet sijoittuvat taajamatoimintojen alueiden yhteyteen nykyisille rakennetuille pysyvään asumiseen alueille. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja siten tiivistää olemassa olevaa rakennetta.

Merkitään tiedoksi.

Täydennetään selostusta esitetyn mukaisesti.

Merkitään tiedoksi.

Poistetaan C- ja km –merkintöjen kaavamääräyksistä maininta seudullisen vähittäiskaupan koosta.

Merkitään tiedoksi.

Liikenneasiat ja reitistöt

ELY-keskuksen liikennevastuualue on ollut mukana sekä maakunta-kaavatyössä, että maakuntakaavan taustaselvityksenä laaditun liikenneselvityksen laatimistyössä ja on voinut vaikuttaa riittävästi kaavaehdotuksen sisältöön jo laatimisvaiheessa. Näin ollen ELY-keskuksella ei ole tässä vaiheessa huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksen liikenneasioista. Moottorikelkkareitit on vallitsevan periaatteen ja tavoitteen mukaisesti pääosin osoitettu suojelualueiden ulkopuolelle. Kuitenkin esimerkiksi Törmäjärveltä lounaaseen suuntautuva reitti on edelleenkin linjattu suojelualueen SL 4081 läpi, vaikka pienehkön suojelualueen ohittaminen on käyttökelpoinen vaihtoehto. Myös alueella SL 4114 on sama tilanne.

Kemi-Tornion-Simon moottoritie muodostaa tehokkaan esteen katkaisten kookkaampien maaeläinten kulkuyhteyden lounais-koillisuunnassa. Liikenteen vilkastuessa ja liikenneväylien edelleen kehittyessä kaavatyössä olisi voinut käsitellä myös mahdollisten luontosilyhteyksien osoittamista liikenneväylien yli.

Energiantuotanto

Kemi-Tornion alueen ydinvoimamaakuntakaavan alue ei kuulu nyt käsiteltävänä olevaan maakuntakaavaan.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti maakuntakaavaehdotuksessa on pyritty osoittamaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet tuulivoimaloiden alueina (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvina alueina (tv1). Kyseiset osaluemerkinnät mahdollistavat voimaloiden sijoittamisen keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.

Tuulivoimaloiden aluevaraukset perustuvat kaavatyön aikana tehtyyn tuulivoimaselvitykseen, jonka yhteydessä on parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet selvitetty useisiin kriteereihin perustuen. Esitettyjen alueiden runsas määrä mahdollistaa monia eri ratkaisuja Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella tapahtuvan tuulivoimatuotannon kehittämisessä ja suunnittelussa. Lisäksi on huomattava, että maakuntakaava mahdollistaa pienten tuulivoimahankkeiden (Perämerenkaarella kolmen ja muilla alueilla viiden tuulivoimaloiden hankkeet) suunnittelun ja mahdollisesti myös toteuttamisen siitä riippumatta, onko kyseisiä alueita osoitettu tuulivoimatuotannolle maakuntakaavaehdotuksessa.

Perämeren rannikkovyöhyke ja merialue on Lapin merkittävintä ja vilkkainta muuttolintujen käyttämiä reittiä. Sääoloista, lajistosta ym. riippuen lintujen muutto voi sekä keväisin että syksyisin suuntautua merialueen päällä, rantaviivan tuntumassa tai vaihtelevalla etäisyydellä ranta-viivasta sisämaahan päin. Muuttoväylän leveyttä lisää se, että Kuivaniemen – Simon seudulla osa linnuista suuntaa sisämaahan päin jatkaen pohjoisiin ja koillisiin suuntiin osan jatkaessa rannikon suunnassa luoteeseen. Lisäksi osa linnuista, mm. petolinnut ja kurjet, keräävät muuttolennessä korkeutta kaarrellen nousevissa ilmavirroissa aloittaen hyvinkin matalalta. Näillä lajeilla törmäysriski voi olla suuri. Useilla muillakin lajeilla muuttolentokorkeus on säästä riippuen voimaloiden roottorien korkeusvyöhykkeellä. Syysmuutossa yömuuttajien osuus on suuri. Törmäysriskiä voivat lisätä voimaloiden lentoestevalot ns. majakkailmiön kautta.

Kaavaehdotuksessa varatut tuulivoimatuotannon suunnitteluun tarkoitetut muodostavat yhdessä poikittain muuttosuuntiin sijoittuvan esteen. Vaikutukset voivat ulottua maantieteellisesti hyvinkin etäälle lajin pesimäalueille, mikäli törmäysriskit toteutuvat. Länsi-Lapin alueella rannikon lisäksi jokivesistöt muodostavat muuton johtolinjoja. Myös lepakoiden törmäysriskit ovat mahdollisia Etelä-Lapissa.

Yhtenä kriteerinä tuulivoima-alueita valittaessa on ollut kotkareviirit. Muita linnustoon liittyviä erilliselvityksiä ei hankkeessa ole tehty. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tuulivoimahankkeiden jatkosuunnittelua

SL 4081 alueella on olemassa oleva moottorikelkkailu-ura. SL 4114 alueella on olemassa oleva perustettu virallinen reitti. Täydennetään selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittamisesta suojelualueiden ulkopuolelle. Moottorikelkkaurien tarkempi sijainti määritetään reittisuunnittelussa, jossa otetaan huomioon maanomistus.

Maakuntakaavassa on osoitettu viheryhteystarpeita moottoritien ylitse. Toteutustoimenpiteet voivat olla eritasoon rakennettavat kulkuyhteydet; levennetyt alikulkukäytävät, vihersillat, pieneläinputket. Toteutustapaa ei ratkaista maakuntakaavalla.

Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnit-

ohjeistamaan tuulivoimaloiden alueiden kuvausselostuksiin (kaavaselostus 6.8.3) tulisi liittää tiedot maakuntakaavatyön yhteydessä tehdyistä selvityksistä (millä perusteella tuulivoimaloiden alueet ovat valikoituneet) ja myös tiedot siitä, mitä asioita ei maakuntakaavatyön yhteydessä ole selvitetty.

telumääräys:

”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Täydennetään selostusta ja lisätään tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustonselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä. Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maakunnallisesti arvokkaita lintualueita koskeva selvityshanke (LAPLINKO) on käynnistymässä.

Geologiset varat ja pohjavesi

Maa-ainesten ottoalueiden osalta eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista ja vaikutusarviointia on kaava-aineistossa käsitelty kattavasti. Myös käynnistyvän POSKI-projektin (Pohjavesien suojelua ja kiviaineksen ottoa yhteen sovittava hanke) tarkoitus ja tulokset ja niiden tulosten käyttö on käyty läpi riittävällä tarkkuudella.

Merkitään tiedoksi.

ELY-keskus tähdentää, että pohjaveden suojelussa on laadun turvaamisen ohella kyse myös pohjaveden määrän turvaamisesta. Pohjavesi-alueen käyttökelpoisuus vedenhankintaan tulee säilyttää ja muut maankäyttömuodot tulee sovittaa yhteen yhdyskuntien vedenhankintatarpeiden kanssa. Edellä olevan takia pohjavesialueita ja maa-ainesten otto-alueita koskevissa suunnittelumääräyksissä tulisi määrätä pohjaveden laadun ohella myös määrästä niin, ettei pohjavesialueen käyttökelpoisuus vedenhankintaan vaarannu.

Täydennetään kaavamääräyksiä esitetyn mukaisesti.

Turvetuotanto

Turpeenottoalueet (EOT) –merkinnällä maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sekä muutamia alueita, joilla on ympäristöluvan hakuprosessi kesken. ELY-keskus näkee, ettei alueita joilla ei ole ympäristölupaa, ole mahdollista osoittaa maakuntakaavaan EOT-merkinnällä. Oikeampi merkintä olisi eot (turvetuotantoon suunnittelulle soveltuva alue).

Korjataan merkinnät.

Turvetuotantoon suunnittelulle soveltuvat alueet on osoitettu aluemerkinällä eot. Merkinnällä on osoitettu yli 50 hehtaarin alueita, joilla on tutkittuja turvevaroja ja jotka täyttävät maakuntakaavaehdotuksessa esitetyt kriteerit muun muassa teknisen soveltuvuuden ja suoalueen luonnontilaisuuden osalta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tehdyt selvitykset riittävät ja kaavan esitystapa on sopiva maakuntakaavan yleispiirteisyyden näkökulmasta katsoen. Kyseisten alueiden soveltuvuus turvetuotantoon tutkitaan ympäristösuojelulain mukaisessa menettelyssä. Turvetuotantoa koskevissa lisäselvityksissä on tarkasteltu kaavassa esitettyjen turvetuotantovarausten luonnontilaisuutta karttatarkastelun ja ilmakuva-aineiston perusteella. Kaikissa kohteissa on työn yhteydessä käyty myös maastossa. Lisäselvityksen laadinnassa keskityttiin erityisesti soiden luonnontilaan ja soiden luonnonympäristön kriteereihin.

Merkitään tiedoksi.

Turvetuotantoaluevarauksia koskevaa selvitystä on pidettävä soiden luonnontilaisuuden selvittämisen ja luonnonympäristön kriteereiden osalta tärkeänä ja perusteiltaan riittävän kattavana. Työssä on ollut tarkoitus hyödyntää ja osin yhteen sovittaa valtakunnallisen suostrategiatyön menetelmiä, luokittelua ja kriteereiden soveltamista, mutta strategiatyö on edelleen myöhästynyt eikä tuloksia ole vielä ollut kaikilta osin käytettävissä.

Merkitään tiedoksi

<p>Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksen turvetuotantoaluevaraukset keskittyvät Simojoen ja Tornionjoen vesistöalueelle ja siellä erityisesti Tengeliöjoen vesistöalueelle. Tällä alueella voi olla vaikea löytää turvetuotantoalueiden jätevesien puhdistamisessa välttämättömiä pintavalutus- kentiksi soveltuvia riittävän laajoja alueita. ELY-keskus myös toteaa, että eräissä alueen yksittäisiä turvetuotantohankkeita koskevissa lausunnoissa on todettu, että yksittäisestäkin tuotantoalueesta voi aiheutua vesistön veden laadun kannalta heikentäviä vaikutuksia.</p> <p>Turvetuotantosoiden luonnontilaisuudesta tehdyn selvityksen sivulla 4 kuvan 1 tekstissä on tarkentamista mahdollisesti vaativa kohta. Selvityksessä käytettyjen suositusten osalta kahden viimeisen luokan tekstissä todetaan: ”Voidaan osoittaa potentiaaliseksi turvetuotantoalueeksi maakuntakaavassa luonnontilan perusteella.” Suositus tulisi korjata muotoon: ”...koska alue ei ole luonnontilainen.”</p> <p>Natura-arviointia koskevassa osuudessa todetaan, että pääosa kaavaehdotuksen turvetuotantoalueista sijoittuu Tengeliöjoen vesistöalueelle. Tengeliöjoen vesistöalueen lisäksi useita aluevarauksia sijoittuu Martimojoen vesistöalueelle. Se poikkeaa Tengeliöjoen vesistöstä huomattavasti vähäisemmän virtaaman ja vähäisen järvisyyden osalta. Turvetuotannon vaikutukset voivat tällä alueella olla merkittävämpiä.</p>	<p>Erilliselvityksen mukaan tuotantoalueiden käytönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kuluksen on oletettavaa, että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa. Alueet tulevat tarkemmin selvitettäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenetelyssä.</p> <p>Korjataan selvityksen suositusta.</p> <p>Alueet tulevat tarkemmin selvitettäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenetelyssä.</p>
<p>Poronhoito</p> <p>Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Maakuntakaavaehdotukseen on tavoitetta tukemaan asetettu suunnittelumääräys, jonka mukaan poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitolain 53 §:n mukainen viranomaisten neuvotteluelvoite on sisällytetty maakuntakaavaan. Maakuntakaavassa on osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeät alueet ja kohteet (ph), mitä ELY-keskus pitää hyvänä ratkaisuna. Poronhoidon alueidenkäytöllisiä edellytyksiä ollaan maakuntakaavassa parantamassa esimerkiksi sovittamalla yhteen turvetuotantoa ja poronhoitoa turvetuotannon jälkikäytön suunnittelua koskevalla suunnittelumääräyksellä. Samantapainen tuulivoimatuotannon ja poronhoidon maankäyttöä yhteen sovitettava määräys on luonnosvaiheen jälkeen lisätty tuulivoima-alueille, mitä ELY-keskus pitää hyvänä muutoksena. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maakuntakaavaehdotuksessa on otettu huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet poronhoidon osalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Lapin rajavartiosto</p> <p>Maakuntakaava ehdotukseen on luonnosvaiheen jälkeen lisätty rajanylityspaikkoja koskeviin perusteluihin varautuminen sisärajavälvonnan väliaikaiseen palauttamiseen (kohta 6.6.6). Kaavaehdotuksessa on huomioitu riittävästi rajanylityspaikkojen aluevaraustarpeet ja kehittämismahdollisuudet (kohdat 3.1.2, 7.10 ja 8.7). Rajanylityspaikoilla (Tornio, Aavasaksa ja Pello) tällä hetkellä olemassa oleva infrastruktuuri tuleekin pyrkiä säilyttämään tulevaisuudessa mahdollisten sisärajatarkastusten palauttamisen vuoksi.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Lapin rajavartioston partiomaja sijaitsee Kattilakoskella, joka sijoittuu ehdotuksessa maaseudun kehittämisaalueelle (MK-8042, Aavasaksa - Kantomaanpää – Turtola). Alueella pyritään säilyttämään ja kehittämään maaseudun elinkeinoja, matkailua sekä ohjelmalveluita. Kehittämisaalueen luonteen vuoksi on syytä olettaa, ettei kaavaehdotuksesta aiheudu haittaa Lapin rajavartioston toiminnalle.</p>	<p>Maaseudun kehittämisen kohdealue – merkinnästä ei aiheudu haittaa Lapin rajavartioston toiminnalle.</p>
<p>Liikennevirasto</p> <p>Länsi-Lapin maakuntakaavalla ohjataan Kemi-Tornion ja Tornionjokilaakson seutukuntien yhdyskuntarakenteen kehitystä. Liikenneolojen arvioinnin tukena on käytetty Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, jonka päivitys hyväksyttiin 2011, sekä selvityksiä ratojen kehittämistarpeista erityisesti kaivos kuljetuksiin liittyen. Liikenneviraston kattava selvitystyö kaivostoiminnan liikenteellisistä tarpeista Pohjois- ja Itä-Suomessa valmistuu vuoden 2012 loppuun mennessä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p>Rautateiden osalta maakuntakaavassa esitetään pääasiassa kehittämistoimia nykyiselle Kolari - Ajos radalle. Radan liikennemäärät saattavat kaivostoiminnan lisääntyessä kasvaa voimakkaasti ja kehittämistarve voimistuu. Maakuntakaavassa kehittämistarpeet on esitetty riittävällä tarkkuudella. Kaivostoiminnan liikennetarveselvityksen valmistuttua kehittämistoimenpiteitä tulee priorisoida tarkemman suunnittelun kohdentamista varten.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa mainitun ja kaavassa esitetyn Muurola-Aavasaksa tien luokituksen noston tarve ja ajankohta selkiytyvät kaivostoiminnan liikennetarveselvityksen valmistuttua ja tien liikennemäärien kehityssuunnan varmistuessa. Muilta osin Liikennevirasto viittaa aiempaan luonnosvaiheen lausuntoonsa sekä Lapin ELY-keskuksen lausuntoon.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Meriväylien osalta kaavaselostuksessa on riittävällä tarkkuudella kuvattu Kemlin Ajoksen ja Tornion Röytän väylien kehittämistarpeita. Kaavakarttaan tulisi teknisenä korjauksena ehdottomasti lisätä myös meriväylien ulkomerelle johtavat osuudet, jotta tuulivoima-alueiden rajausta voidaan osoittaa ristiriidattomasti merenkulun turvallisuuden kanssa. Väylämerrinnän kuvaukseen voidaan ja tulee liittää maininta Liikenneviraston ohjeesta merenkulun väylien ja tuulivoimatuotannon yhteensovittamisesta.</p>	<p>Lisätään kaavakarttaan meriväylät ulkomerelle.</p> <p>Lisätään kaavaselostukseen (kpl 6.6.5) Liikenneviraston ohje merenkulun ja tuulivoiman yhteensovittamisesta.</p>
<p>Metla, Pohjois-Suomen alueyksikkö Länsi-Lapin maakuntakaava sisältää pitkän aikavälin suunnitelman alueiden käytön perusratkaisuista, mikä edistää aluekehitystavoitteita, yhdyskuntasuunnittelun, elinkeinotoiminnan ja yleisen hyvinvoinnin kehittämistä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Maankäyttömuotojen yhteensovittaminen on haasteellinen tehtävä alueella, jossa on verraten runsaasti infrastruktuuria sekä eri elinkeinoelämän muotoja. Pääpiirteissään kaava jakaa alueen hyvin ja toimivasti eri kehittämisen kohdealueisiin. Suurimmat maankäytölliset haasteet ovat kaivostoiminnan ja tuulivoimapuistojen sijoittamisessa olemassa olevaan maankäyttökontekstiin.</p> <p>Seuraavassa Metsäntutkimuslaitoksen huomiota aihepiireittäin esitettynä.</p> <p>Martimoaavan Natura-alueeseen kuuluva Kivaloiden vaara-alue on suositua virkistys- ja retkeilyaluetta. Natura alue on kansainvälisesti tärkeä lintualue (Ramsar ja IBA) ja se sijaitsee lähellä Simon ja Kemlin kuntakeskuksia hyvien kulkuyhteyksien ja retkeilyreitiverkostojen varrella ja on siten verraten helposti saavutettava matkailu-, virkistys-, tutkimus- ja opetuskohte. Alueella on lukuisia retkeily- ja moottorikelkkareittejä, kämppejä sekä safari- ja matkailutoimintaa. Metsähallitus on lisäksi kehittämässä aluetta yhtenä matkailun vetovoima-alueena. Maakuntakaavassa Martimoaavan Natura-alue on myös merkitty matkailun vetovoima-alueeksi sekä matkailun ja virkistystoiminnan kehittämisen ylikunnalliseksi toiminta-alueeksi. Martimoaavan Natura-alueella on potentiaalia kehittyä erityisesti talvisena safarimatkailualueena.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Maakuntakaavamerkinnot tukevat alueen kehittämistä esitetyllä tavalla.</p>
<p>Kaivostoiminnan kehitysvyöhyke on osittain sijoitettu päällekkäin Martimoaavan Natura alueen sekä matkailun ja virkistystoiminnan kehittämisaueen kanssa Kivaloilla. Toimintojen yhteensovittamisen kannalta varausten päällekkäisyys on ongelmallista ja kaavoitustavoitteidenkin kannalta ristiriitaista. Näin erinlaisten maankäyttömuotojen päällekkäiset kehittämismarkinnat aiheuttavat tarpeettomia konfliktin siemeniä, jotka eivät ole yhteiskunnan kokonaisedun kannalta järkeviä. Vyöhykerajaus on myös ristiriitainen maakuntakaavan yleis- ja erityistavoitteiden kanssa koskien ekologisten ja virkistyskäytön kannalta oleellisten alueiden osoittamista sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden turvaamista. Tämä siitäkin huolimatta, että kaavassa todetaan kehittämismarkintöjen osoittavan vain kehittämisspoliittisia linjauksia eivätkä ne ole ehdottomia aluevarauksia ja että muut aluevaraukset ovat ensisijaisia käyttömuotoja.</p>	<p>Maakuntasuunnitelman mukaan kaivostoiminta on yksi maakunnan kärkitoimiala. Maakuntakaavaan on osoitettu kaksi merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämissperiaatemarkinnalla mineraalipotentialia, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötarpeita ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaivostoiminnan kannalta lupaavia alueita. Kaivostoimintaa säädellään esisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain nojalla.</p>
<p>Sama tilanne vallitsee pohjoisemman Runkauksen luonnonpuiston kohdal-</p>	<p>Merkitä ei ole Runkauksen luonnonpuiston si-</p>

la, missä kaivostoiminnan kehittymisvyöhyke niin ikään on osittain sijoitettu luonnonpuiston sisälle Palokivalon alueella sekä Ylitornion, missä suojelukohde SL 4071 on sijoitettu osittain kaivosvyöhykkeelle.

Metla näkee tarpeettomana luoda turhia maankäyttömuotojen konfliktipesäkkeitä maakuntakaavoituksessa. Kaivostoiminnan kehittymisvyöhykettä tulisi Martimoaavan Natura-alueella kaventaa kattamaan vain Kivaloiden länsiosat siten että päällekkäisiä varauksia ei synny ja kehittämisyöhyke rajautuisi suoraan Natura-alueeseen. Runkauksen alueella olisi suotavaa rajata kaivosvyöhyke myös siten, ettei se sisällä olemassa olevia lakiin perustuvia suojelualueita. Siinäkin tilanteessa mahdollisen kaivostoiminnan käynnistyminen edellyttää kuitenkin erillistä Natura-arviointia kaivostoiminnan vaikutuksista viereisiin Natura-alueisiin.

Maakuntakaavassa on esitetty neljä viheryhteystarvetta kuvaavaa käytävää. Ne kaikki sijoittuvat rannikon ja sisämaan välille. Yhteydet vaikuttavat vaatimattomilta ja niiden sijainti ja toiminnallinen merkitys jäävät kaavassa epämääräisiksi. Isot jokivarret ovat sinällään hyviä ja luontaisia ekologisia käytäviä. Monimuotoisuuden säilymisen kannalta oleellista olisi saada vastaavia käytäviä myös sisämaahan isompien suojelualueiden välille. Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvityksissä on laadittu suunnittelualueelle maisema ja luonnonympäristö raportti. Raportin sivulla 82 on osoitettu viitteelliset ekologiset yhteydet alueen merkittävien luonnonympäristökokonaisuuksien välille. Näitä yhteyksiä maakuntakaavaehdotuksessa ei ole esitetty vaikka taustaraportin työ perustuu alueen perusteelliseen maisema-analyysiin ja tehtyihin ekologiin selvityksiin.

Luontevasti ekologiset käytävät istuisivat pääpiirteissään yhteneviksi myös esitettyjen matkailun vetovoima ja virkistykseen kehittämiskäytävien kanssa. Tähän sopisi hyvin esitetty matkailun- ja virkistykseen kohdevyöhyke, joka kulkee idästä Simojokea pitkin Martimoaavan Natura alueelle ja siitä luoteeseen Tervolaan Kemijokivarteen. Toinen hyvä ekologinen käytävä voisi olla Pisan luonnonpuistosta (SL 4103) luoteeseen yhdistäen Natura-alueet SL 4064 ja 4071 ja siitä edelleen Ylitornion isoille järville.

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita maakuntakaava-alueella on 12 ja tuulivoimaloiden alueita 10. Logistiikan kannalta tuntuu hankalalta ratkaisulta se, että pieniä voimala-alueita siroteltaisiin ympäri aluetta kun yleinen suuntaus kansainvälisesti on suuriin tuulivoimapuistoihin. Tässä mielessä mielekkäin tapa rakentaa tuulivoimaa alueelle olisi merialueet, jolloin esim. sähkönsiirto onnistuisi merikaapelia pitkin. Sisämaassa tuulivoimapuisto vaatii aina myös erillisen voimalinjan kaavoittamisen puistosta valtakunnan verkkoon joka osaltaan heikentää alueen muun maankäytön edellytyksiä. Lisäksi sisämaassa kuvaan astuu myös tuulivoimapuistojen mahdolliset haitat asumiselle, muulle maankäytölle, maisemalle sekä luonnolle.

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvista alueista ainakin Simon Uusikangas ja Palovaara osuvat isojen lintujen käyttämille muuttoreiteille.

sällä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Kehittämisperiaattemerkinnällä informoidaan mineraalivarannon sijainnista.

Maakuntakaavassa on osoitettu viisi viheryhteystarvetta rannikon ja sisämaan välille. Toteutustoimenpiteet voivat olla eritasoon rakennettavat kulkuyhteydet; levennetyt alikulkukäytävät, vihersillat, pieneläinputket. Toteutustapaa ei ratkaista maakuntakaavalla. Viheryhteyden laajuus ja sijainti täsmennyä kuntakaavoituksessa.

Selvityksen lähtökohtana oli tunnistaa sisämaan osalta ekologisten yhteyksien tarve, ei niinkään osoittaa täsmällisiä yhteyksireittejä, koska pääosa alueesta on rakentamatonta ja maankäyttöpaine on suhteellisen vähäistä. Sisämaata koskevien viheryhteystarpeiden osoittamista maakuntakaavassa ei ole pidetty tarpeellisena.

Matkailun vetovoima-alueen suunnittelumääräykseen on valmisteluvaiheen palautteen perusteella lisätty luontoarvojen vaalimista koskeva osio.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Maakuntakaavaan liittyy erillisselvitys Länsi-Lapin tuulivoimala-alueista, jonka perusteella maakuntakaavaan osoitetut kohteet on valittu.

Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarauksen toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointia tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:

”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Maakunnallisesti arvokkaita lintualueita koskeva selvityshanke (LAPLINKO) on käynnistymässä. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustasel-

	vityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.
<p>Kulttuurihistoriallisina reitteinä esitetään Pohjanmaan rantatie. Historiallisia arvoja omaavina reitteinä kaavasta puuttuvat Kemin Pirtureitti ja alueen halki idästä länteen kulkeva Jääkärireitti, jonka varrelle sijaitsevat Simon ja Keminmaan Jääkärikämpät. Reittejä voisi kehittää matkailullisesti merkittävällä ne maastoon ja sijoittamalla niiden varrelle aiheeseen liittyviä infotauluja. Reitit palvelisivat moottorikelkkailijoita talvisin ja vaeltajia kesäaikaan.</p>	<p>Pirtureitin ja Jääkärireitin sijainnista ei ole riittävän tarkkoja tietoja. Museoviraston kanssa käytyjen neuvotteluiden perusteella ei ole katsottu tarpeelliseksi merkitä ko. reittejä maakuntakaavaan. Tämä ei estä kehittämistä reittejä esitetyllä tavalla.</p>
<p><u>Metsähallitus</u> Metsähallitus on tutustunut kaavaehdotukseen ja -selostukseen. Kokonaisuutena kaavaehdotus on alueen maankäyttöä hyvin yhteen sovittava. Nyt nähtävillä olevassa kaavaehdotuksessa on myös pääosaltaan otettu huomioon Metsähallituksen 4.10.2011 kaavaluonnoksesta antama lausunto.</p> <p>Siltä osin kuin näin ei ole tapahtunut Metsähallitus viittaa edelleen edellä mainittuun lausuntoon ja pyytää huomioimaan ne lopullisessa kaavassa. Tämä koskee etenkin Perämeren alueen tuulivoima-alueiden rajausten vaikutusta kansallispuiston maisemaan sekä Martimoaavan länsipuolella olevan tuulivoima-alueen toteutuskelpoisuutta siinä laajuudessa kuin se on nyt kaavaehdotukseen merkitty.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Perämeren kansallispuiston saarilta ja merialueelta katsottuna jo nykyisin tekninen maisemakuva mantereeseen suuntaan ulottuu lähemmäs kansallispuistoa tuulivoimaloiden myötä. Päänäkyvät Perämeren kansallispuiston suunnalta avautuvat meren ja saariston suuntaan. Maakunta-kaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.</p> <p>Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys: <i>”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i></p> <p>Tuulivoimaloiden linnustovaikutukset riippuvat muun muassa valittavasta paikasta, alueen pesimä- ja muuttolinnustosta sekä tuulivoimaloiden sijoittelusta. Linnustovaikutusten tarkka arviointi edellyttää kohdekohtaista tarkastelua sekä alueella tehtäviä maastoselvityksiä, joissa kartoitetaan muun muassa alueen pesimälinnustoa, linnuston lentosuuntia, lentoreittejä lepäily-, kerääntymis- ja pesimäalueiden välillä suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin sekä tavantomaisia lentokorkeuksia. Tämä hankekohtainen vaikutusten arviointi tullaan toteuttamaan YVA- ja/tai lupavaiheessa, mikäli mahdolliset hankkeet etenevät alueilla.</p> <p>Maakunnallisesti arvokkaita lintualueita koskeva selvityshanke (LAPLINKO) on käynnistymässä.</p>

Museovirasto

Museovirasto on käsitellyt asian erityisistunnossaan 7.6.2012. Museovirasto on neuvotellut 21.2.2012 maakuntaliiton kanssa Länsi-Lapin maakuntakaavan aluekuvauksista sekä kulttuuriympäristömerkinnöistä ja -määräyksistä.

Luonnosvaiheen jälkeen kaavaselostukseen on lisätty kuntakohtaiset teemakartat ja ympäristövaikutusten arviointia on täydennetty. Kulttuuriympäristöä koskevia suunnittelumääräyksiä on annettu myös kehittämisen kohdealueille. Liitetaulukko 1 on korjattu. Maailmanperintökohteiden kaavamääräys on korjattu. Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) varausperuste ja aluerajaukset on tarkistettu, samoin Kemijokilaakson ja Simojokilaakson varausperusteet ja aluerajaukset. Maakuntakaavassa on annettu myös suojelumääräyksiä rakennetun ympäristön kohteille.

Maakuntakaavaehdotuksessa on riittävällä tavalla huomioitu maiseman, rakennetun ympäristön sekä maalla sijaitsevan ja vedenalaisen arkeologisen kulttuuriperinnön suojeluun liittyvät parannus- ja korjausehdotukset sekä -esitykset, jotka Museovirasto toi esiin lausunnossaan maakuntakaavaluonnoksesta 13.10.2011 (dnro 456/303/2011).

Merkitään tiedoksi.

Paliskuntain yhdistys

Alueelle sijoittuvat Orajärven, Lohijärven paliskunnat kokonaan, sekä osittain Palojärven, Narkaus ja Isosydänmaan paliskunnat. Paliskuntien suurimmat sallitut eloporomäärät ovat yhteensä 11 900. Paliskunnissa oli poronhoitovuonna 2010-2011 yhteensä 467 poron omistajaa.

Poroelinkeinin huomioiminen kaavoituksessa

Poronhoitolaki (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella tapahtuvassa kaavoituksessa. Poronhoidon kannattavuuden edellytys on vapaa laidunnusoikeus, josta määrätään PHL 3 §. Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös että ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” Maakuntakaavan osalta on järjestetty PHL 53 § mukaiset neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa kaksi kertaa. Lisäksi paliskunnilta on pyydetty lausunnot kaavaluonnoksesta ja nyt nähtävillä olevasta ehdotuksesta. Paliskuntain yhdistys on edustanut ohjausryhmässä paliskuntia kaavan valmistelun aikana.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poroelinkeinoja turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT). Niissä todetaan, että ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Tätä alueidenkäyttötavoitetta turvataan kaavoilla, ennen muuta maakuntakaavoilla. Länsi-Lapin maakuntakaavaan on otettu koko aluetta koskeviin määräyksiin VATa mukaileva määräys: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet.”

Merkitään tiedoksi.

Poroelinkeino Länsi-Lapin maakuntakaavassa

Poroelinkeino on otettu huomioon Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa koko maakuntakaava-alueita koskevassa määräyksessä, joka mukailee VAT-määräystä ja PHL 53 § neuvottelumääräystä laajentaen neuvotteluelvoitteen koskemaan valtion mailla muitakin kuin valtion viranomaisia.

Merkitään tiedoksi.

Kaavakartalle on merkitty poronhoitoalueen raja, paliskunnan raja/esteaita sekä poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita/kohteita (ph). Lisäksi maakuntakaavaselostuksen liitteenä 9 on karttoja, joihin on merkitty paliskuntien infrastruktuuria sekä laidun- ja toiminta-alueita. Paliskuntain

Merkitään tiedoksi.

<p>yhdistys näkee myönteisenä, että erityisen tärkeät poronhoidon kohteet on merkitty kaavakartalle ja niiden määräyksissä ja kehittämisperiaatteissa määrätään mm. turvaamaan porotalouden rakenteiden säilyminen ja ottamaan huomioon erotuspaikoille johtavat porojen kuljetusreitit sekä huomioimaan esteaidat reittien sijoittelussa.</p>	
<p>Orajärven paliskunnan pohjoisosassa on merkitty kaavakartalle kaksi erotusaitaa (ph 5501 ja 5502). Paliskunnalla on niiden lisäksi kolmas, yhtä tärkeäksi laskettava erotusaita alueen pohjoisosassa. Sen välittömään läheisyyteen on merkitty tuulivoimaloiden alue (tv 2393 Olosvaara). Tämä Isovuoman erotusaita on jatkuvassa käytössä ja sen laaja peruskorjaus valmistuu kesällä 2012. Aidalla on myös kämppä. Erotusaita on merkitty maakuntakaavan liitekarttaan, mutta Orajärven paliskunta ja Paliskuntain yhdistys esittävät, että se merkittäisiin myös kaavakartalle. Tällöin se osataan ottaa paremmin huomioon, mikäli Olosvaaraan aletaan suunnitella tuulivoimatuotantoa. Lohijärven paliskunta toivoo, että aluekuvauksiin lisättäisiin ph 5509, Kivivaara kohdalle maininta, että erotusaidan yhteydessä on myös kunnostettu vanha porokämppä.</p>	<p>Täydennetään kaavaa. Lisätään kaavakartalle Isovuoman erotusaita ja täydennetään aluekuvauksia Kivivaaran osalta.</p>
<p>Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu maa-ainesten ottoalueisiin turvetuotantoalueet (EO), sekä turvetuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet (eot). Näiden suunnittelumääräyksissä määrätään: Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee pyrkiä turvaamaan (EO)/turvata (eot) alueen poronhoidon edellytykset. Paliskuntain yhdistys näkee myönteisenä, että turvetuotannon porotaloudelle aiheuttamia haittoja pyritään vähentämään ottamalla käyttöön em. kaavamääräykset. Määräykset ovat tarpeelliset ja ohjaavat kehitystä porotalouden kannalta tärkeään suuntaan. Tulevaisuudessa näiden lukuisten, laajojen alueiden poistuminen käytöstä tulee aiheuttamaan elinkeinolle haittaa, mikäli ne otetaan jälkikäyttöön, jossa ne ovat lopullisesti pois porojen laidunnuskäytöstä (vesitys, viljely ym.). Näin on etenkin, mikäli alueet otetaan sellaiseen jälkikäyttöön, että siitä aiheutuu paliskunnalle aitaamistai vahinkojen korvaamisvelvoite (viljelykset). Vähiten haittaa aiheuttavia jälkikäyttömuotoja ovat uudelleen soistaminen, metsitys tai kosteikko, johon kasvaa suokasvillisuutta ja joka saa pikkuhiljaa kasvaa umpeen. Lisäksi maakuntakaavassa määrätään, että turvetuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita ovat ojitetut tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneet suot. Tämä osaltaan turvaa yhden tärkeän kesäajan porolaiduntyyppin säilymistä, sillä luonnontilaiset tai sen kaltaiset suot ovat erilaisista suoalueista tärkeimpiä kesälaitumia.</p> <p>Maakuntakaava on käytännössä ainoa suunnittelun väline, missä turvetuotannon sijoittumista tarkastellaan paliskuntatasolla, sillä YVA-menettelyissä käsitellään vain yksittäisiä soita ja yleiskaavoissa pienempiä aluekokonaisuuksia. Joitakin turvetuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita on poistettu maakuntakaavasta kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen, mutta vastaavasti alueita on myös lisätty. Näin ollen etenkin Isosydänmaan paliskunnan tilanne näyttää kartalla edelleen huolestuttavalta, sillä sinne on merkitty yhteensä 20 laajaa EO- tai eot-alueita.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Erillisselvityksen mukaan tuotantoalueiden käyttöönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kulutuksen, on oletettavaa että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa turvetuotantoaluetta ympäristövaikutuksia huomioimatta.</p>
<p>Länsi-Lapin maakuntakaavaan on merkitty Tuulivoimaloiden alueet (tv) ja Tuulivoiman tuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet (tv1). Niihin liittyvät seuraavat kaavamääräykset: Poronhoitoalueella alueen käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen poronhoidon edellytykset. Paliskuntain yhdistys näkee kaavamääräykset myönteisenä ja tarpeellisina. Joitakin tv tai tv1 alueita on poistettu ja joidenkin rajauksia muokattu mm. paliskuntien toiveesta kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen. Tämä on niin ikään myönteistä. Toisaalta poronhoitoalueelle on myös lisätty tuulivoiman suunnitteluun soveltuvia alueita.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Kaavaselostuksen sivulla 193 on käsitelty kaavan vaikutuksia poronhoidolle. Sen viimeisessä kappaleessa käsitellään tuulivoimatuotannon mahdollisia vaikutuksia poronhoidolle ja mainitaan</p>	<p>Korjataan selostusta.</p>

<p>paliskuntien välisen raja-aidan käytettävyys (aukot, veräjät). Tämä ei ole oleellinen asia Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, sillä alueella on vain yksi raja-aita, eikä sinne ole osoitettu tuulivoima-alueita. Oleellisempia vaikutuksia ovat mm. laidunten väheneminen ja pirstoutuminen sekä poronhoidon toiminnallisten alueiden väheneminen sekä toiminnan ja muiden mahdollisten rakenteiden, kuten erotusaitojen käytön vaikeutuminen. Paliskuntain yhdistys ehdottaa näin ollen kappaletta muutettavaksi. Kappaleen viimeinen lause on oikein ja oleellinen.</p>	
<p>Kaiken kaikkiaan poroelinkeino on huomioitu maakuntakaavassa ja sen valmistelussa hyvin. Paliskuntain yhdistys esittää kaavakarttaan ja –selostukseen muutamia lisäyksiä ja muutoksia.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Pohjoinen tullipiiri</u> Ei huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Pohjois-Pohjanmaan liitto</u> Pohjois-Pohjanmaan liitto on antanut 7.10.2011 kaavaluonnoksesta lausunnon, jonka mukaan Länsi-Lapin maakuntakaavaluonnos edistää Pohjois-Suomen yhteisten kehittämistavoitteiden toteuttamista. Lausunnossa tuotiin esille joitakin kaavamerkintöjen yhteensovittamisen tarkastelutarpeita, jotka koskevat sekä Länsi-Lapin kaavan jatkotyötä että vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamista.</p> <p>Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa on tarkennettu kaupan suuryksiköiden määrittelyjä. Seudullisesti merkittävän kaupan suuryksikön alarajaksi kaupunkikeskuksissa ja kahdessa maakuntakaavan km-kohteessa esitetään 5000 m² ja muualla maakuntakaavan alueella 2000 m². Kaupan maksimipinta-ala on määrätty aluekohtaisesti; Kemin ja Tornion keskusta-alueiden kaupan enimmäispinta-alaa on kaavaehdotuksessa pienennetty alle puoleen luonnoksessa esitetystä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan 1. vaihekaavan luonnoksessa on lähtökohtana, ettei tämän kokoluokan kaupunkikeskuksissa ole tarpeen rajoittaa keskusta-alueen kaupan pinta-alaa. Kaupan ohjauksen haasteena on riittävän tarkkuuden ja maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja strategisen luonteen yhteensovittaminen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Poistetaan C- ja km –merkintöjen kaavamääräyksistä maininta seudullisen vähittäiskaupan koosta.</p> <p>Kaavaehdotuksessa yhteenlaskettu uusi kaupan enimmäiskerrosala on sama kuin luonnosvaiheessa. Esittämistapaa on tarkistettu jakamalla kaupan kerrosala C- ja km –alueille.</p>
<p>Tuulivoima-alueet on jaettu kahteen luokkaan: valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämät tuotantoon parhaiten soveltuvat alueet (14 kpl) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet (12 kpl). Alueiden mitoitusta sekä suhdetta valtakunnallisiin ja maakunnallisiin tuulienergiatavoitteisiin ei ole esitetty kaavaselistuksessa. Pohjois-Pohjanmaan rajoittuvat alueet ovat kaavaehdotuksessa säilyneet luonnoksen mukaisina.</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyy erillisselvitys Länsi-Lapin tuulivoimama-alueista, jossa mitoitus ja suhde tuulienergiatavoitteisiin on esitetty. Täydennetään kaavaselistusta.</p>
<p>Kemistä etelään jatkuvat kansainväliset liikenne- ja kehittämiskäytävät on sisällytetty Perämerenkaaren merkintään. Pääradan parantamistarvetta kaksiraiteiseksi Kemi- Oulu välillä on käsitelty kaavaselistuksessa. Kaavaehdotukseen on lisätty vt 4 varteen joukkoliikenteen yhteystarvemerkinä. Sen jatkamista Pohjois-Pohjanmaan puolella ei ole suunniteltu. Uuden 400 kV yhteystarvemerkin jatkoa ei ole Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaluonnokseen voitu osoittaa tässä vaiheessa selvitysten puuttuessa.</p>	<p>Länsi-Lapin maakuntakaavan yhteystarve merkintä perustuu Fingridin selvityksiin.</p>
<p>Maankäyttö- ja rakennuslain tuoreimmat muutokset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat nostaneet vähittäiskaupan suuryksiköt ja tuulivoimarakentamisen maakuntakaavalla erityisesti ohjattaviksi alueidenkäyttökysymyksiksi. Koska valtakunnallista ohjeistusta ei vielä ole, maakuntakaavoituksen linjaukset eri maakunnissa muotoutuvat ensimmäisten uuden lain mukaisissa kaavoissa kehitettyjen mallien perusteella. Länsi-Lapin maakuntakaavan yhteydessä on kehitetty merkintöjä ja tulkintoja, joita on voitu ottaa huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen 1. vaiheen luonnosta laadittaessa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

Pohjois-Suomen sotilasläänin esikunta

PSSLE esittää seuraavat huomautukset maakuntakaavaehdotuksen 7.5.2012 versioon:

- s. 145 kohta 6.10.4. ”Tervolan varikko” tulisi olla ”Tervolan varikkoalue”.

- Liite 1, s. 33. Kohta Tervola, EP 2895 Tervolan varikko. Otsikko tulee muuttaa ”Tervolan varikkoalue” ja teksti korjata muotoon:
”Aluekuvaus: Varikkoalue sijaitsee linnuntietä mitattuna noin 16 km Tervolan kuntakeskuksesta koilliseen Anttilankankaan alueella. Varikkoalueella ylläpidetään puolustusvoimien materiaalista suorituskykyä ajoneuvo-, ase- ja elektroniikkahuollossa sekä varastoimalla materiaalia.

Kohde sijaitsee pohjavesialueella.

Varausperuste: Toiminnassa oleva puolustusvoimien varasto ja Millog Oy:n toimipiste”

Kehittämisperiaate: Turvataan varikkoalueen toimintaedellytykset.”

- Liite 3, s 33 ja Liite 4 s. 7 ”Tervolan varikko” tulee muuttaa ”Tervolan varikkoalue”

Täydennetään ja korjataan selostusta ja aluekuvauksia.

Pääesikunta, Logistiikkaosasto

Lapin liitto on viiteasiakirjalla pyytänyt lausuntoa Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta. Lapin liitto on lähettänyt lausuntopyyntöä Pääesikunnalle, Pohjois-Suomen Sotilasläänin esikunnalle ja PohjoisSuomen Huoltorykmentin esikunnalle.

Pohjois-Suomen sotilasläänin esikunta on 8.6.2012 päivätyllä asiakirjalla (MI 16561) antanut lausunnon Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta. Lausunnossa on esitetty tarpeelliset täsmennykset Tervolan varikkoaluetta koskeviin merkintöihin/kirjauksiin. Tässä lausunnossa esitetään kannanotot tuulivoimala-alueita (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita (tv1) koskien.

Vaikutukset puolustusvoimien toimintaan

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 24§ mukaan kaikessa alueiden käyttöä koskevassa suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tuulivoiman rakentamista koskevien erityistavoitteiden lisäksi tulee ottaa huomioon maanpuolustusta ja sotilasilmailua koskevat erityistavoitteet (luku 4.2. toimiva aluerakenne ja luku 4.5 toimivat yhteysverkot ja energiahuolto). Niiden huomioonottamisella turvataan riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampumaja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle, sotilasilmailulle sekä muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille Länsi-lapin alueella.

Merkittävin ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Tuulivoimaloiden tiedetään aiheuttavan haittaa erityisesti tutkille (=ilma- ja merivalvontatutkat), joille voimat ovat suuria tutkakohteita. Tuulivoimalan aiheuttamat häiriöt ilmenevät muun muassa varjostamisena ja ei-toivottuina heijastuksina, mistä johtuen tutkan valvontakyky heikentyy ja tuulivoimala voi näkyä tutkakuvassa. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän suorittamiselle (Laki puolustusvoimista 551/2007 ja aluevalvontalaki 755/2000).

Pääesikunnan logistiikkaosasto toteaa, että Länsi-Lapin maakuntakaavan ehdotukseen on merkitty huomattava määrä tuulivoimala-alueita (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita (tv1), jotka

Merkitään tiedoksi.

sijoittuvat ilmavoimien ilmavalvontatutkien vaikutusalueelle. Tästä johtuen on tapauskohtaisesti selvitettävä suunniteltavien tuulivoimaloiden haittavaikutukset puolustusvoimien käytössä oleviin ilmavalvontavalvontatutkiin.

Tutkavaikutusten selvittäminen on ennen aikaista maakuntakaavan suunnitteluvaiheessa. Selvitysten perusteeksi tarvitaan huomattavasti tarkemmat tiedot, kuten tuulivoimaloiden maksimikokonaiskorkeudet, sijoituspaikat ja lukumäärät. Siten selvitysvelvollisuus tulee huomioida suunnittelumääräyksissä. Tutkavaikutusten selvittämisestä vastaa kaavoittaja tai tuulivoimatoimija. Vaikutukset tulee tarvittaessa selvittää Teknologian tutkimuskeskuksen (VTT) kehittämiä laskentamenetelmiä käyttäen. Arvion tarkemman tutkaselvityksen tekemisen tarpeesta tekee Puolustusvoimat saatua tarvittavat tarkemmat tiedot suunnitelluista tuulivoimaloista. Jos tutkavaikutuksen selvitys tarvitaan, tulee se tehdä viimeistään yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Tuulivoimalat voivat häiritä radioyhteyksiä. Voimalan sijoittuminen radiomaston välittömään läheisyyteen saattaa aiheuttaa häiriöitä erityisesti linkkiyhteyksille. Tästä johtuen on tapauskohtaisesti selvitettävä tuulivoiman sijoitusalueille suunniteltavien tuulivoimaloiden haittavaikutukset puolustusvoimien kiinteään linkkiverkkoon. Vaikutusten selvittäminen on ennen aikaista maakuntakaavan suunnitteluvaiheessa. Selvitysten perusteeksi tarvitaan tarkat tiedot tuulivoimaloiden sijoituspaikoista ja tornin mitoista. Tästä johtuen selvitysvelvollisuus tulee huomioida suunnittelumääräyksissä tuulivoimala-alueilla (tv) ja tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvilla alueilla (tv1), jotka sijaitsevat Simon, Kemin, Keminmaan sekä Tervolan alueilla. Selvitys tulee tehdä viimeistään yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Yhdistelmä

Pääesikunnan logistiikkaosasto esittää, että Länsi-Lapin maakuntakaavan kaavamääräyksiin (Koko maakuntakaava-alueita koskevat määräykset / Suunnittelumääräykset) kohtaan, jossa käsitellään tuulivoimaloita, lisätään seuraava vaatimus:

o Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmavalvontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydettyä Puolustusvoimien lausunto asiasta.

Edellä esitettyjen täydennyksen huomioonottamisella voidaan varmistua siitä, että kaavan sallimien toteuttamisvaihtoehtojen puitteissa löytyy maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset täyttävä ratkaisu, jolla turvataan maanpuolustuksen tarpeet.

Pääesikunta on tarkentanut tuulivoimarakentamista koskevaa lausuntomenettelyä puolustusvoimissa siten, että tuulivoimarakentamista koskevat lausunnot valmistellaan Pääesikunnassa. Jatkosuunnittelua koskevat lausunnot pyydetään toimittamaan Pääesikunnalle osoitteella kirjaamo.pe@mil.fi tai Pääesikunta, PL 919, 00131 Helsinki. Pääesikunta pyytää pitämään Maavoimien esikunnan ja Ilmavoimien esikunnan tietoisena Länsi-Lapin maakuntakaavan suunnittelua koskevissa asioissa. Edellä mainitut tahot asettavat tarvittaessa edustajansa valmistelu työhön liittyviin viranomaisneuvotteluihin.

Rajavartiolaitos, Länsi-Suomen merivartiosto

Ei ole lausuttavaa maakuntakaavaehdotukseen.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Viitaten aikaisempaan luonnosvaiheesta antamaansa lausuntoon Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio lausuu seuraavaa. Ehdotuksessa on otettu huomioon komission luonnosta koskevassa lausunnossa esille tuomia seikkoja. Vesienhoidon osalta kaavaa voisi vielä napakoittaa. Monet kaavassa esille tuodut seikat tukevat vesienhoitoa. Myös vesienhoidon tavoitteiden toteuttamiseen kohdistuvia riskejä on arvioitu mm. turvetuotannon osalta. Riskit koskevat kuitenkin laajasti eri toimintoja. Vesienhoitolain mukaisten tilatavoitteiden sitovuus koskee

Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.

Lisätään yleismääräyksiin esitetty suunnittelumääräys:

”Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmavalvontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydettyä Puolustusvoimien lausunto asiasta.”

Lisättävä yleismääräys koskee kyseessä olevia kuntia.

Lisätään yleismääräyksiin esitetty suunnittelumääräys.

Viranomaisneuvottelun kutsu on lähetetty.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

<p>luonnollisesti kaikkea toimintaa, ja tavoitteiden saavuttaminen on tärkeää sekä luonnon että ihmisen hyvinvoinnin kannalta.</p> <p>Maakuntakaavan vahvan ohjaavan luonteen vuoksi olisikin hyvä antaa myös yleisohjaus siihen, että toimintoja suunniteltaessa ja toteutettaessa vesienhoidon tavoitteet tulee ottaa huomioon, ja tukea niiden saavuttamista.</p>	<p>Täydennetään selostusta.</p>
<p><u>Trafi, Liikenteen turvallisuusvirasto</u></p> <p>Ehdotuksessa on mukana tuulivoimapuistoalueita. Tuulivoimalat muodostavat lentoesteitä ja siten niiden vaikutus lentoliikenteeseen ja -turvallisuuteen tulee selvittää. Ilmailulain (1194/2009) 165 §:n edellyttää lentoestelupaa tuulivoimaloiden, niiden rakentamiseen tarkoitettujen nostureiden sekä mahdollisten muiden hankkeen kannalta tarpeellisten korkeiden esteiden pystytykseen ennen esteiden asettamista. Esteen pystyttäjä / omistaja hakee lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta, joka myöntää luvan esteen asettamiseen lupaehtojen mukaisesti, jollei lentoturvallisuus vaarannu tai ilmaliikenteen sujuvuus häiriinny.</p> <p>Lentoesteluvassa on esteen suurin ulottuma (enimmäiskorkeus) maanpinnasta esteen kohdalla. Este on merkittävä ja valaistava lentoestevaloin luvan ehtojen mukaisesti. Esteen asettajan tulee varmistaa lentoestelupamenettelyn mukaisesti, ettei lentoturvallisuudelle tai ilmaliikenteen sujuvuudelle aiheudu vaaraa taikka haittaa. Esteiden ilmaliikenteelle aiheuttamien vaikutusten selvittämiseksi jo kaavoitusvaiheessa Liikenteen turvallisuusvirasto esittää, että tuulipuistoalueiden osalta kaavasta kävisi ilmi alueiden korkein mahdollinen estekorkeus merenpinnasta mitattuna. Tämä on hyödyllinen tieto myöhempiä suunnitteluvaiheita varten. Kyseisen tiedon voi selvittää Finavia Oyj: Itä.</p> <p>Edellä on keskitytty ilmaliikenteeseen, mutta liikenteen turvallisuuskäytännöstä myös mahdolliset vaikutukset muille liikennemuodoille tulisi selvittää tuulivoimapuiston suunnitellun sijainnin osalta. Tällaisia hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa arvioitavia asioita ovat mm. turvallisuussyistä määritellyt etäisyydet esimerkiksi teihin tai rautateihin sekä mahdolliset vaikutukset liikennevalvontatutkiin.</p>	<p>Maakuntakaavassa on yleismääräys lentoesteiden korkeusrajoitusten huomioon ottamisesta.</p> <p>Maakuntakaavaselostuksen liitteessä 12 on osoitettu yleisellä tasolla lentoesteiden korkeusrajoitukset.</p> <p>Kaavaselostuksen kpl 6.8.3 on tuotu esille Liikenneviraston 24.5.2012 antama ohjeistus tuulivoimaloiden etäisyyksistä maanteihin, rautateihin ja meriväyliin.</p>
<p>Muistutukset (yhteisöt / yhdistykset / yritykset)</p>	<p>Esitys vastineet</p>
<p><u>Bioenergia ry</u></p> <p>Turveteollisuusliitto ry:n toiminta on siirtynyt 1.6.2012 alkaen Bioenergia ry:lle. Tämän vuoksi myös tämän lausunnon antaa Bioenergia ry</p> <p>Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa Länsi-Lapin maakunta kaavan valmisteluaineistosta todeten sen antavan hyvän pohjan maakuntakaavan uudistamiselle.</p> <p>Kaavaselostusluonnoksen mukaan kaavaa valmisteltaessa on otettu huomioon viime vuonna valmistunut kansallinen suo- ja turvemaiden strategia sekä Lapin energia- ja teollisuusstrategiat. Näissä molemmissa turvetuotannon edellytysten turvaaminen on keskeisesti esillä. Maakuntakaavan valmisteluaineiston mukaan uusien turvetuotantoalueiden hankinta on mahdollista myös muilta kuin kaavaan jo merkityiltä alueilta.</p> <p>Jäsenyrityksemme ottavat omissa lausunnoissaan kantaa mahdollisiin kaavakarttojen täydennystarpeisiin näiden jo hankkimien tai hankintaprosessissa olevien uusien alueiden osalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Innopower Oy</u></p> <p>Innopower Oy:llä on vireillä suuri tuulivoimahanke Kemin Ajoksen edustan merialueella, ja lisäksi yhtiö suunnittelee voimaloiden rakentamista Ajoksen saarelle. Innopower Oy:llä on myös toiminnassa oleva tuulivoimapuisto Ajoksen saarella ja sen lähialueella. Yhtiön nykyinen toiminta ja sen suunnittelemat hankkeet on huomioitu</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

hyvin kaavaehdotuksessa. Maakuntakaavaehdotus tukee yhtiön olemassa olevan huoltoinfrastruktuurin ja sähköverkkoliittymän tehokasta käyttöä myös tulevaisuudessa.
Innopower Oy haluaa kiittää Lapin liittoa kaavoitustyöstä.

Kantomaanpään Kyläyhdistys ry

1. Aihe: Tornionlaakso (Ylitornio-Pello) merkittävä matkailuvyöhykkeeksi karttaan "Aluerakenne sekä kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät 2030".

Peruste:

Tornionlaakso on kehittyvä matkailukohde ja erityisesti perhe- ja budjettimatkailijoiden kasvavassa suosiossa alueen laskettelukeskusten ja yöpymishintojensa tähden. Alue kiinnostaa matkailijoita myös geologin erityisilmeensä vuoksi. Tunturi-Lapissa tunturit ovat etäällä toisistaan ja maisema on laakeaa, mutta Tornionlaaksossa maisema on täynnä vaaroja. Monet vaarat on lisäksi varustettu ulkoilureitein, mikä antaa matkailijoille ja matkailuyrityksille mahdollisuuden suunnata askeleensa luontoon.

Tornionlaaksosta puhutaan tekstissä kyllä kaunein sana kääntein, mutta sanat ovat vain helinä, mikäli kaavakartta kertoo muuta.

2. Aihe: Keskuskylämerkintä (at) Kantomaanpään kohdalle. (Ks. kartta s. 112)

Peruste:

Kantomaanpää on kehittyvä kylä, johon on suunnitteilla merkittäviä yritys- ja matkailuinvestointeja. Kantomaanpään alue koostuu seitsemästä eri kylästä, joiden keskuspaikkana kylä toimii. Kylällä kehitetään asuntotuotantoa, palvelutuotantoa, matkailutoimintaa, huoltoasemaa, kauppaa ja yksityistä peruskoulun yksikköä.

3. Aihe: Virkistys/ matkailukohdemerkintä Luoniokoskelle (Ks. kartta s. 125)

Peruste:

Luoniokoski, joka virtaa 2,3 kilometrin pituisena Tengeliöjoella Kantomaanpään kylän kohdalla, on Suomen paras Harjuksen pyydystyskoski. Luoniokoski kerää kalastajia ympäri pohjoismaita. Luoniokoskelle on suunnitteilla pitkospuinen luontopolku invavarusteineen edistämään kosken saavutettavuutta.

4. Aihe: Tengeliöjoen Luoniokoskelle ulkoilureittimerkintä. (Ks. kartta s. 136)

Peruste:

Luoniokoskelle on suunnitteilla pitkospuinen luontopolku invavarusteineen edistämään kosken saavutettavuutta. Hanke on kalastusmatkailun kannalta maakunnallisesti merkittävä. Luontoreittiä suunnitellaan kosken pohjoispuolelle.

5. Aihe: Moottorikelkkareitti Ratasjärveltä Törmäsjärvelle. (Ks. kartta s. 136)

Peruste:

Luontoon tarvitaan reitti myös Ratasjärven, Paherovanvaaran, Saunavaaran ja Törmäsvaaran kautta ja yhtyen Törmäsjärvelle linjattuun moottorikelkkareittiin.

6. Aihe: Romppaat kaivostoimintoalueelle avolouhoskielto. (Ks. kartat s.109 & 151)

Peruste:

Luvattaessa kaivostoiminnan kehittämiselle merkittävää luonnonsuojelualuetta, kuuluu olla erikseen merkinnät alueille, joita ei saa missään nimessä vahingoittaa. Merkittävää kaivostoimintaa tulee myös arvioida sen perusteella, mitä maanomistajille, kunnalle, maakunnalle ja valtiolle jää käteen sen jälkeen kun rikkaudet on kaivettu maasta.

Maakuntakaavaselistuksessa esitetty kartta on Lapin maakuntasuunnitelmasta 2030. Maakuntasuunnitelman karttaa ei voi muuttaa maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntasuunnitelma 2030 on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa marraskuussa 2009. Maakuntasuunnitelma uusitaan valtuustokausittain.

Maakuntakaavaan on osoitettu matkailun vetovoima-alue Aavasaksalta järvikylien kautta Pelloon.

Kantomaanpää kuuluu maaseudun kehittämisen kohdealueeseen sekä matkailun vetovoima-alueeseen. Kehittämisen kohdealueiden tavoitteet ovat yleispiirteisiä ja niiden toteuttaminen on useiden eri toimijatahojen käsissä. Kyliä pyritään tukemaan pienyritystoiminnalla, matkailulla ja loma-asutuksella. Kehittämisvyöhyke merkintä tukee Kantomaanpään kylän kehittämistä.

Tengeliöjoki kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). mv –merkintä tukee esitettyjä tavoitteita.

Tengeliöjoki kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). mv –merkintä tukee esitettyjä tavoitteita. Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisesti merkittäviä ulkoilureittejä.

Maakuntakaavassa osoitetaan moottorikelkkailun runkoreitistö. Paikallisia reittejä voidaan toteuttaa ilman maakuntakaavamerkintää. Lisätään selostukseen kyläyhdistyksen tavoite ko. reitistä.

Maakuntasuunnitelman mukaan kaivostoiminta on yksi maakunnan kärkitoimiala. Maakuntakaavaan on osoitettu kaksi merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämisperiaatemerkinällä mineraalipotentialia, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta

<p>Avolouhoslupia ei missään tapauksessa voi hyväksyä. Mikäli Romppaista saa ylös kultaa niin paljon, että se on kannattavaa, on se kannattavaa vaikka avolouhokset kiellettäisiin ja edellytettäisiin tunnelilouhoksia. Tämä tulee huomioida myös kaavassa.</p> <p>Natura 2000 erittelee Romppaista seuraavaa: Romppaat -alue muodostuu: -Tuorerommaksen perustetusta soidensuojelualueesta (SSA), -Palorommaksen perustetusta lehtojensuojelualueesta (LHA), sekä -Kuusikkorommaksen alueesta, joka kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan (LHO) ja -Romppaat -nimisestä vanhojen metsien suojeluohjelmaan (VHO) kuuluvasta alueesta.</p>	<p>johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötarpeita ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaivostoiminnan kannalta lupaavia alueita. Kaivostoimintaa ja toteuttamisen tapaa säädellään ensisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain nojalla. Merkintä ei suoraan oikeuta kaivostoiminnan aloittamista.</p>
<p>7. Aihe: Aavasaksan mäkiokeskus</p> <p>Peruste: Aavasaksanvaaran hiihtokeskuksesta linjataan jo kehityskohteena, mutta tärkeää olisi myös tehdä karttaan merkintä mahdollisesta mäkihyppymäestä.</p>	<p>Aavasaksalle on maakuntakaavassa osoitettu matkailupalveluiden (RM) – kohdemerkintä ja virkistysalue (V) –aluemerkintä. Mäkihyppykeskuksen toteuttaminen tutkitaan alempiasteisessa kaavoituksessa.</p>
<p>8. Aihe: Tengeliöjoen venepaikat ja ruoppaus</p> <p>Peruste: Ylitornion kunta suunnittelee maankäyttöstrategiassaan Tengeliöjoen ruoppausta ja venepaikkojen rakentamista jokivarren kyliin. Tämä voisi näkyä myös kehitysväylänä Länsi-Lapin maakuntakaavassa laajemmin erillisenä jokien kehittämiskarttana taikka merkintänä. Viljelijät kärsivät Tengeliöjoen tulvaherkkydestä, koska vesi paantaa pellot piloille.</p>	<p>Tengeliöjoki kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). mv –merkintä tukee esitettyjä tavoitteita.</p>
<p>Kemijoki Oy Ei huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Kemi Tornion Lintuharrastajat Xenus ry Kemi-Tornion Lintuharrastajat Xenus ry on tutustunut Länsi-Lapin Maakuntakaavaehdotukseen ja haluaa kommentoida esitystä Lapin Liiton pyynnön mukaan seuraavasti.</p> <p>1. Yleistä</p> <p>Kaavaehdotuksessa on otettu luonnonsuojeluarvot huomioon vähimmäistasolla, mutta ei riittävällä tasolla, vaikka esityksessä vedotaankin kestäväan kehitykseen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Linnuston suojelunäkökohtien huomioonottamisessa on mielestämme vakavia puutteita.</p> <p>Tämä johtuu siitä, että olemassa olevien suojeluohjelmien ja Natura-säädösten katsotaan turvaavan jatkossa linnuston, niiden pesä paikkojen ja muuttoalueiden olemassaolon riittävällä tasolla. Sen ne tekevät vain vähimmäistasolla, mutta ei tyydyttävällä tasolla. Maakuntakaavaesitys ottaa huomioon vain kaavan vaikutukset pesimälinnustoon Natura-, soidensuojelu- tai muilla suojelualueilla, mutta se ei kata lintujen levähdys- tai muuttoalueita. Kaava ei myöskään huomioi Finniba- tai Ramsar-alueita eikä lintujen muuttoreittejä. Niille suunniteltujen tuulivoimaloiden, kaivosten tai muun käytön haittavaikutuksia linnustolle ei ole edes yritetty arvioida. Edelleen vasta valmistunut suostrategiatyöryhmän mietintö ja sen loppusuositukset eivät tarkastele lainkaan soiden kuivausten ja turpeenoton vaikutuksia linnustolle, joten kaavaesityskin jää tältä osin ja liite tietojenkin osalta vaillinaiseksi.</p> <p>Kaavaesitys ei hyödynnä Länsi-Lapissa tehtyjä tuoreimpia linnustoselvityksiä juuri lainkaan. Tämä näkyy mm. niin, että esitetyissä lintutiedoissa on virheitä ja puutteita. Alueella on tehty linnuston, niin muuttolintujen kuin pesivän linnuston seuranta ja kartoitusta jo ainakin 40-50 vuotta. Viime vuosien suuret hankkeet, esimerkiksi Simon ydinvoimala, Kemin, Tornion ja Simon tuulivoimat ja niiden sähkölinjat, moottoritien rakentaminen sekä useat uudet turvesuot ovat vaatineet tarkempia ja yksityiskohtaisia linnuston selvityksiä kohdealueilla.</p>	<p>Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin selvityksiin. Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tehty maisema- ja luontoselvitys ja tuulivoimaselvitys. Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.</p> <p>Maakuntakaavassa ei ole osoitettu Finniba tai Ramsar –alueille tuulivoimala tai kaivosalueita. Alueelle tehdyt hankekohtaiset YVA –selvitykset ovat olleet käytössä tuulivoimaselvitystä tehtäessä. Tuulivoimaloiden potentiaaliset linnustovaikutukset riippuvat muun muassa valittavasta paikasta, alueen pesimä- ja muuttolinnustosta sekä tuulivoimaloiden sijoittelusta. Näistä syistä johtuen linnustovaikutusten tarkka arviointi edellyttää kohdekohtaista tarkastelua sekä alueella tehtäviä maastoselvityksiä, joissa kartoitetaan muun muassa alueen pesimälinnustoa, linnuston lentosuuntia, lentoreittejä lepäily-, kerääntymis- ja pesimäalueiden välillä suhteessa</p>

<p>Tutkimuksissa on löytynyt etenkin soilta myös uusia merkittäviä lintualueita.</p>	<p>suunniteltuihin tuulivoimaloihin sekä tavanomaisia lentokorkeuksia. Tämä hankekohtainen vaikutusten arviointi tullaan toteuttamaan YVA- ja/tai lupavaiheessa, mikäli mahdolliset hankkeet etenevät alueilla.</p> <p>Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:</p> <p><i>”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i></p>
<p>Muutosesitykset 1.1. Matkailu</p> <p>Moottorikelkkareittejä ei tule viedä yhtään lisää soiden tai vanhojen metsien suojelualueille, koska monet uhanalaiset linnut aloittavat pesintänsä jo helmi - maaliskuussa ja viimeistään huhtikuussa (maakotka, merikotka, huuhkaja, muuttohaukka, sääksi ym.). Liikkuminen suojeltujen ja uhanalaisten lintujen pesimäalueilla häiritsee tai tuhoaa lintujen pesintöjä. Matkailu ja kelkkailu luonnonpuistoissa (Pisa, Runkaus) tulee jyrkästi kieltää, koska se on jo vastoin luonnonsuojelulakiakin. Varaukset on poistettava kaavasta. Suojelualueiden ensisijainen tarkoitus on luonnon suojeleminen.</p>	<p>SL 4114 ja SL 4142 alueilla on olemassa oleva perustettu virallinen reitti. SL 4052 ja SL 4081 alueilla on olemassa oleva moottorikelkkailu-ura. Täydennetään selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittamisesta suojelualueiden ulkopuolella. Moottorikelkkaurien tarkempi sijainti määritetään reittisuunnittelussa, jossa otetaan huomioon maanomistus.</p> <p>Luonnonpuistoihin ei ole maakuntakaavassa osoitettu matkailua tai kelkkailua.</p>
<p>1.2. Tuulivoimalat</p> <p>Tuulivoimaloita ei tule perustaa lintujen ja varsinkaan uhanalaisten suurten petolintujen pesintäalueille tai niiden vuotuisille muuttoreiteille eikä alueiden välittömään läheisyyteenkään (alle 3 km). Muita riskimuuttajia ovat muun muassa joutsenet, kurjet, hanhet, kuikkalinnut, mustalinnut, pilkkasiivet ja pienemmät petolinnut.</p> <p>Tuulivoimaloiden rakentamista ei tulisi sallia myöskään jo olemassa olevien suojelualueiden kylkeen tai niiden välittömään läheisyyteen. Tuulivoimalat pitää muutenkin keskittää niille varatuille alueille ja luopua muutamien voimalan yksittäisistä ripottelemisista sinne tänne. Tällä vähennetään lintutuhojen riskejä. Nämä seikat on huomioitava maakuntakaavassa.</p> <p>Perämeren pohjukan tärkein arktisten lintujen muuttoreitti kulkee Simojoen suun ja Simon Ykskuusen välistä, mistä linnut suuntaavat mantereelle ylle. Karttaan 35 merkityistä alueista Uusikangas, Puukkokumpu ja Palovaara sijoittuvat tälle muuttoreitille, minkä vuoksi ne pitää poistaa kaavaesityksestä. Muuttoreitti on tärkeä myös muun muassa hanhille, petolinnuille ja kurjille. Myös Tornion Ala-Raumo-Laivakangas-Rajakangas ja Simon Onkalo-Korkeamaa-Patokangas ovat lintujen muuttoreiteillä. Palokivalo- Sarvijärvenaapa sijaitsee lähellä suojeltujen isojen petolintujen ja direktiivilajien pesimäaluetta (Tervola), ja se pitää poistaa. Sama on tilanne Keminmaan Tornivaaran-Kivivaaran -Puukkokunnan osalta.</p> <p>Simon Alapenikan entinen tutkimastoalue on keskellä suojelualueita eikä sinne vapaan alueen pienuuden takia ja varsinkaan sitä kaikkialta ympäröivän suojelualueen rajoitusten mukaan voi rakentaa kuin myllyn tai pari. Alue on Metsähallituksen hallinnassa, ja sen lähiympäristössä pesii suojeltuja direktiivilajeja. St1 on jo kertaalleen luopunut tuulivoiman rakentamisesta alueelle näistä syistä, joten Simon kunnan kommentit tulee hylätä. Simon Tainivaarassa ja sen ympäristössä pesii myös suojeltuja ja</p>	<p>Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:</p> <p><i>”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”</i></p> <p>Maakuntakaavaan liittyy erilliselvitys Länsi-Lapin tuulivoimala-alueista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimaloiden linnustovaikutukset riippuvat muun muassa valittavasta paikasta, alueen pesimä- ja muuttolinnustosta sekä tuulivoimaloiden sijoittelusta. Linnustovaikutusten tarkka arviointi edellyttää kohdekohtaista tarkastelua sekä alueella tehtäviä maastonselvityksiä, joissa kartoitetaan muun muassa alueen pesimälinnustoa, linnuston lentosuuntia, lentoreittejä lepäily-, kerääntymis- ja pesimäalueiden välillä suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin sekä tavanomaisia lentokorkeuksia. Tämä hankekohtainen vaikutusten arviointi tullaan toteuttamaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa tai YVA- ja/tai lupavaiheessa, mikäli mahdolliset hankkeet</p>

direktiivilajeja, joten sekin tulee poistaa varauksista. Ylitornion Pahtalaen käyttöönnotosta tulee luopua samoista syistä.

etenevät alueilla. Maakunnallisesti arvokkaita lintualueita koskeva selvityshanke (LAPLINKO) on käynnistymässä. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä. Selvityksessä ei tehty kohdekohtaisia pesimälinnustoselvityksiä eikä koko aluetta kattavaa lintujen muuttoreittiselvitystä.

Tuulivoima-alueita rajatessa suurten petolintujen pesäpaikat ovat olleet tiedossa ja pesäpaikkojen ympärille on jätetty 2 km suojavyöhyke.

1.3 Turvesuot

Suolinnusto arvioitiin vuonna 2010 julkaistussa Suomen uhanalaisten lintujen tarkastelussa eniten taantuneeksi linturyhmäksi. Länsi-Lappi on suolintujemme merkittävimpiä pesimäalueita. minkä vuoksi sen säilyttämiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota.

Turvesoiden käyttöönotto tulee keskittää ojitetuille soille. Ojittamattomat avosuot tulee säilyttää ojittamattomina ja luonnontilaisina valtakunnallisen suostrategiaryhmän ehdotusten mukaisesti siinäkin tapauksessa, että ne sijaitsevat turvetuotantoalueiden välittömässä läheisyydessä. Turvesoilta tulee tehdä riittävän kattavat ja pitkäkestoiset YVA- ja linnustoselvitykset. Tähän ei mielestämme riitä 1-2 päivän hätäinen linnuston laskenta.

Turvetuotantoalueiden osoittamisella pyritään ohjaamaan turvetuotantoa soille, joilla jo on ottoa ja/tai joiden luonnontilaisuus on muutenkin kärsinyt. Potentiaaliset turvetuotantoalueet muuttavat toteutuessaan suoluontoa. Osoitetut alueet sijoittuvat muuttuneisiin suoympäristöihin, joten vaikutukset eivät kohdistu suoluonnon edustaville alueille. Turvetuotannon vesiensuojelussa tulee tapauskohtaisesti turvata vesistöjen ekologinen tila vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti.

Turvesoiksi ei tule ottaa soita, joilla on uhanalaisia, suojeltuja tai direktiivilajeja, ei vaikka konsultit tätä varovaisesti ja varauksin ehdottaisivatkin. Lapin Liiton maakuntakaavan tekijänä tulee kunnioittaa olemassa olevia luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelmalakeja ja EU-direktiivejä.

Turvetuotannon aloittaminen vaatii vielä ympäristölupa- ja YVA-menettelyt, joissa vaikutusten arviointi suoritetaan tarkemmin.

Vesistön laskusuunta soilla tulee ottaa huomioon nykyistä käytäntöä paremmin, jotta luonnontilaan jäävää suon osaa ei kuivata vähitellen turvesuon ojituksilla. Silloinhan edustavin osa avosoiden linnustosta joutuu lähtemään pesimäsuoltaan. Näin on käynyt tällä hetkellä monella suolla. Turvesoiden kiintoainepitoisia humusvesiä tai tulvavesiä ei tule johtaa suojelluille soille, mitä tätäkin yhä tapahtuu.

Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaavassa on ennakoitu potentiaalisia turvesoita (et). Konsulttiehtoituksia ei tule viedä kaavaan sellaisenaan ja harkitsematta. Jos ristiriitaa esimerkiksi suojeltujen lajien osalta on, parempi on jättää alue pois maakuntakaavasta, vaikka se olisikin potentiaalinen käyttökohde. Ainakin seuraavien soiden käytöstä turveteollisuuden tarpeisiin tulee luopua: Simon Kellonkounaapa, Rahaseljänaapa ja Luolajärven suot sekä Tervolan Eljäjärvenaapa ja Palojänkä. Alueilla pesii kahdeksan uhanalaista ja kymmenen EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintu lajia. Lisäksi alueilla on suojeltuja kasveja.

1.4 Kaivokset

Maakuntakaavassa on huomioitu olemassa olevat kaivokset, mutta myös viimeisin tieto uusista malmi tai mineraalilöydöistä erittäin tarkkaan (kaivosvaltausta kaavaan, koska niistä vain pieni osa johtaa aikanaan kaivoksen perustamiseen. Suojelualueiden - Natura-alueiden, soiden tai lehtojen suojelualueiden tahi vanhojen metsien suojelualueiden, jopa luonnonpuistojen - osoittamista kaavassa potentiaaliseksi kaivostoiminnan kehittämisalueeksi (ek) tulee ehdottomasti luopua. Kaivoksia ei tule myöskään perustaa aivan suojelualueiden kylkeen.

Maakuntasuunnitelman mukaan kaivostoiminta on yksi maakunnan kärkitoimiala. Maakuntakaavaan on osoitettu kaksi merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämisperiaatemerkinnällä mineraalipotentialia, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötärpeita ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaivostoiminnan kannalta lupaavia alueita. Kaivostoimintaa säädellään esisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain

Suojelualueet on luotu lintujen, kasvien ja ylipäättään koko luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä varten vuosikymmeniksi eteenpäin, ei kaivostoiminnan parinkymmenen vuoden malmioiden riistoa ja luonnon köyhdyttämistä varten. Kaivosyritysten pääsy tai pääsyn

mahdollistaminenkaan kaavan avulla Natura-alueille tai luonnonsuojelualueiksi varatuille ja lakien turvaamille suojelualueille ei ole järkevää. Se poikii vain valitusprosesseja, joita käydään vuositolkulla kaikissa oikeusasteissa. Lopullisten päätösten viipyminen ja maineen menetys eivät voi olla kaivosyritystenkään etujen mukaista. Varaukset tulee poistaa.

Kaivostoiminnan mahdollisuus (ek) pitää ehdottomasti poistaa Runkauksen luonnon puiston osalta luonnonsuojelulain ja EU-direktiivien vastaisena. Ala-Penikan soidensuojelu-vanhon metsien suojeluohjelman alue ei voi kuulua kaivosvarausalueeseen. Rompaisten lehtojen suojeluohjelman alue ei saa sisältyä alueen Mawson Oy:n kulta-uraani kaivosalueeseen.

2. Ennakointi

Maakuntakaavassa esitetään varauksia (ek, et jne), joilla tuulivoimaloita, turvesoita ja kaivoksia voidaan avata lisää luonnonsuojelusta tai luontoarvoista piittaamatta. Linnuston painoarvo koko selvityksessä on mitättömän pieni, vaikka linnustoa yleisesti pidetään parhaana ja ensimmäisenä huomattavien ympäristövahinkojen mittarina. Maakuntakaavaesityksessä luonnonsuojelutarpeet pitäytyvät vain olemassa oleviin suojeltuihin alueisiin. Niillä katsotaan voitavan hoitaa koko laaja luonnonsuojelu myös tulevaisuudessa. Kaava ei ota huomioon lainkaan, että luonnonsuojelun ja sen sisällä linnuston suojelun ja tilavarausten tarve kasvavat tiedon lisääntymisen ja elinympäristöjen muuttumisen seurauksena.

Kaivostoiminnan ympäristövaikutukset ja kaivosten toiminnan lyhyt kesto (keskimäärin 20-30 vuotta) ovat nyt ansaitusti vahvan kritiikin kohteena. Lyhyessä ajassa ehditään luonnolle ja linnustolle tekemään korvaamatonta vahinkoa. Kaikkia varauksia ei pidä nähdä mahdollisina uusina kaivoksina, ja maakuntakaavan viesti kaivosteollisuudelle tulee olla sen mukainen.

Myös turveteollisuutta, sen päästöjä ja vaikutuksia luontoon on viime aikoina kovasti arvosteltu, eikä syyttä. Turvealan merkitystä tulevaisuuden energialähteenäkin on kyseenalaistettu. Alan ongelmat ovat turveteollisuudesta itsestään lähtöisin, ja osaksi EU-lähtöisiä. Turveteollisuuden laajuus ei tulle olemaan sitä, mitä Lapissa on aikaisemmin kuviteltu, joten maakuntakaavan varauksia tehtäessä on oltava kriittisiä.

Tuulivoiman käyttö on voimakkaasti lisääntymässä, ja laajeneminen on aikaansaanut keskustelua, koska alalle on tulossa paljon uusia yrittäjiä, joista osa tulee ulkomailta. Näitä kaikkia houkuttelevat alalle Suomen toistaiseksi vielä kannustava investointituki- ja syöttötariffikäytäntö, mutta edut tuskin säilyvät kovin kauaa.

Luonnonsuojelun ja linnustonsuojelun tarpeiden osalta maakunta kaava ei ennakoit mitään muutostarpeita, vaikka uutta tietoa alalta on tullut. Ennakointia olisi tullut suorittaa täälläkin. Kuvaavaa onkin, että kaivos-, tuulivoima- ja turvealan yrittäjät jakavat auliisti kehuja Lapin liitolle maakuntakaavan esityksestä, mutta esimerkiksi Ely-keskus, Metla ja Metsähallitus ovat hyvinkin kriittisiä.

Linnustonsuojelun osalta Länsi-Lapin maakuntakaavan tiedot ovat puutteelliset ja vanhentuneet. Kun ennakointia on toteutettu muilla osa-alueilla kuin luonnonsuojelussa, eri osa-alueiden kohtelu kaavaesityksessä ei ole mielestämme tasapuolista.

On turha puhua luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja kestävästä kehityksestä, ellei se ilmene itse maakuntakaavan tekstissä.

nojalla. Merkintä ei suoraan oikeuta kaivostoiminnan aloittamista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Kehittämisperiaattemerkinnällä informoidaan mineraalivarannon sijainnista.

Merkintä ei ole Runkauksen luonnonpuiston sisällä.

Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Maakuntakaavan yleispiirteistyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi selvityksiä ja vaikutusten arviointeja tulee täydentää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita ottaen huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Lapin maakuntasuunnitelman tavoitteet.

Lapin liikenneyrittäjät

Pyydettyinä lausuntona toteamme, että Lapin Liikenneyrittäjät ry:llä ei ole huomauttamista Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotukseen. Tavaraliikenteen kannalta tärkeät liikenneyhteydet on hyvin nostettu esiin maakuntakaavaehdotuksessa.

Merkitään tiedoksi.

Lapin luonnonsuojelupiiri

Kiitämme saamastamme lausuntopyyntöä. On todella vahinko, ettei meillä ole ollut resursseja perehtyä aikaisemmin mm. kaavaluonnokseen tai käydä yleisötilaisuuksissa, joissa kaavaluonnosta on esitelty. Varhainen vaikuttaminen olisi kaikille osapuolille parasta. Mm. kaivostoiminnan lisääntymisen aiheuttamien kiireiden vuoksi, myös tähän kaavaehdotukseen perehtyminen jäi turhan pinnalliseksi.

Olisimme halunneet jatkoaikaa lausunnon laatimiselle, mutta sitä annettiin vain 19.6.2012 saakka. Maakuntakaavan oikeusvaikutteisuuden vuoksi olisi ollut suotavaa, että aikataulu ei olisi näin kireä.

Näyttäisi myös, että kaavaselostusluonnosta on laadittu kiireellä, koska luvut 9.1.3 Ehdotusvaihe ja 9.2. JÄLJELLE JÄÄNEET RISTIRIIDAT ovat jääneet otsaketasolle. Lisäksi selostuksen Liite 3:sta on vaikea lukea epäloogisen sidonnan vuoksi. Lisäksi luvussa 8., Maakuntakaavan vaikutusten arviointi, on kohtuullisen paljon virheitä esimerkiksi lauseet jäävät kesken.

Yleisvaikutelma kaavaehdotuksesta on, että turve- ja kaivosteollisuus on saanut turhan paljon painoarvoa suhteessa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, ilmastonmuutoksen torjumiseen ja luonnonvarojemme vaalimiseen. Kaavassa ei ole ennakoitu tarpeeksi globaaleja ympäristöhaasteita, vaikka todennäköisesti suojeluvaatimukset vain lisääntyvät sitä mukaan kun niin uusiutuvat kuin uusiutumattomat luonnonvarat maapallolta vähenevät seuraavien 10-20 vuoden aikana. Luonnonsuojelualueet on perustettu turvaamaan Lapin luonnon omaleimaisuutta ja ehdottomana linjauksena tulisi olla, ettei kaivostoimintaa sallita luonnonsuojelualueilla. Tällöin malminetsintäkin ko. alueilla on tarpeetonta.

MRA 12§:n mukaan kaavaehdotuksen tulee olla nähtävillä 30 vuorokautta. Maakuntakaavaehdotus oli nähtävillä 14.5.-13.6 välisen ajan ja lausuntoaika päättyi 15.6. Lausuntopyyntöt lähetettiin 11.5 eli lausuntoaikaa oli noin kuukausi.

Kaavaselostuksen kohdat täytetään ehdotusvaiheessa saadun palautteen ja niiden johdosta tehtyjen muutosten perusteella.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaksi kaivostoiminnan kannalta merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämisperiaatemerkinällä mineraalipotentialiaa, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötarpeita ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Kaivostoimintaa säädellään ensisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain nojalla. Merkintä ei suoraan oikeuta kaivostoiminnan aloittamista.

Luonnonsuojelualueiden osalta noudatetaan luonnonsuojelulain mukaisia säännöksiä.

Ekosysteemipalvelujen turvaaminen

Ekosysteemipalvelut käsitellään lyhyesti luvussa 8.10, jossa kerrotaan, että kaavalla turvataan luonnon ekosysteemien toimintojen tuottamia suoria ja välillisiä hyötyjä. Tämän jälkeen luetellaan muutamia esimerkkejä. Vaikka ekosysteemipalvelukäsite on vaikea, olisi toivottavaa, että sitä kuitenkin yritettäisiin soveltaa kattavasti kaikkeen. Luvun 8.10 lupauksista huolimatta, näin ei ole tehty. Esimerkiksi luvussa 8.2 todetaan, että arvokkaiden moreenimuodostumien ja harjualueiden luonnonvarojen hyödyntämisen rajoittaminen aiheuttaa taloudellisia menetyksiä. Tässä ja monessa muussa yhteydessä olisi voitu todeta, että toisaalta tietyt toiminnat aiheutuvat tuhoa luonnon tarjoamille ekosysteemipalveluille. Hyvinvointimme on suoraan riippuvainen mm. harjualueilla muodostuvasta pohjavedestä. Ekosysteemipalvelujen rahallista arvoa on vaikea mitata. Voikin käydä niin, että mikäli luonnon tarjoamia ilmaisia palveluja ei vaalita, taloudelliset menetykset voivat olla moninkertaisia verrattuna esim. kaivostoiminnan tai maa-ainestenoton menettämistä johtuviin taloudellisiin menetyksiin. Tasapainoissa olevat ekosysteemit tarjoavat hyvinvointia vuosituhansiksi kun taas

Maakuntakaavalla sovitetaan yhteen yleisesti erilaisia alueidenkäyttö tarpeita valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Lapin maakuntasuunnitelman mukaisesti.

kaivostoiminta muutamaksi vuodeksi tai vuosikymmeneksi.

Ei riitä, että tarkastellaan vain luonnonsuojelualueiden suojeluperusteiden turvaamista. Maakunnalla pitäisi olla kunnianhimoinen tavoite suojella ekosysteemejä laaja-alaisesti. Mitä monimuotoisempi luonto sen varmemmin myös uhanalaiset lajit selviytyvät ja sen parempi vastustuskyky luonnolla on mm. myrskytuhoja ja saasteita vastaan.

Riittämättömät selvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslain 1:9 §: n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Lapin Liiton verkkosivuilta ei löydy kaavaluonnoksessa mainittuja erillisselvityksiä, joten voimme tehdä vain oletuksen, ettei tunnettuja uraanin ja toriumin esiintymisalueita ole selvityksissä otettu huomioon riittävästi. Oletus perustuu siihen, että ek-merkintä on sijoitettu alueelle, jossa on tunnetusti uraania maaperässä. Radioaktiivisia aineita louhittaessa, sivutuotteenakin, aiheutuu merkittävää uhkaa paitsi ympäristölle ja ihmisten ja eläinten terveydelle, myös mm. muille elinkeinoille. Radioaktiiviset aineet sekä liukenevat veteen että leviävät pölynä ympäristöön ja kertyvät herkästi poron ravintoon, mm. jäkälään ja sieniin ja leviävät myös lintujen ja hyönteisten mukana. Mm. Ranskassa uraanikaivostoiminta on jättänyt jälkeensä saastuneita pohjavesiä sekä pilaantuneita ja vesistöjä ja maa-alueita. Myös moderneissa korkealaatuista teknologiaa käyttävissä uraanikaivoksissa ympäri maailmaa on tapahtunut ympäristöönnettomuuksia esimerkiksi tulvien seurauksena. Radioaktiivisten aineiden kiistaton olemassaolo esim. Romppaan alueella aiheuttaa kaavan sisältövaatimuksille erityisiä vaatimuksia ja VATin mukaisesti seikka on otettava huomioon kaavaa laadittaessa. Jo maakuntakaavavaiheessa tulee selvittää, mitä erityispiirteitä liittyy malminetsintään ja kaivostoimintaan uraani- ja toriumpitoisessa maastossa. Myös Kataisen hallitusohjelman ja STM:n strategiassa edellyttämiä ympäristöterveysvaikutuksia ei ole näin ollen otettu tarpeeksi huomioon. Kuten Talvivaaran tapauksesta ja viimeaikaisesta uutisoinnista olemme oppineet, vaikutukset ovat hyvin laajat ja pitkäaikaiset.

Kaavaselostusluonnoksesta ei käy selville, minkälaisia selvityksiä on tehty kun Selkäsaaren on merkitty taajamatoimintojen alueeksi. Erityisen huolestuttava on yhteystarve-merkintä Selkäsaaren ja mantereen välille. Kaavaselostuksessa sivulla 188 kerrotaan, että Selkäsaaren siltayhteys vaikuttaa maisemakuvaan. Todennäköisesti sillä olisi myös merkittäviä vaikutuksia vesiluontoon.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen kaavassa

Kaavaselostusluonnoksessa on vain osittain otettu huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Puutteitakin löytyy hiljaisten alueiden osoittamisessa, energian säästämisessä, ilmastonmuutoksen ehkäisemisessä ja sopeutumisessa, vesien hyvän tilan saavuttamisessa ja ylläpitämisessä liittyen turpeennostoon ja kaikkien toimintojen yhteisvaikutuksiin valuma-alueella.

Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet.

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin täydentäviin selvityksiin. Maakuntakaavassa esitetyt maankäyttöratkaisut täsmentyvät vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tai lupamenettelyn yhteydessä. Maakuntakaavaan liittyy erillisselvityksiä ja vaikutusten arviointia.

Selvitykset ovat olleet löydettävissä Lapin liiton sivuilla <http://www.lapinliitto.fi/227>

Maakuntasuunnitelman mukaan kaivostoiminta on yksi maakunnan kärkitoimiala.

Maakuntakaavaan on osoitettu kaksi merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämisperiaatemerkinällä mineraalipotentialia, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötarpeita ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaivostoiminnan kannalta lupaavia alueita. Kaivostoimintaa säädellään ensisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain nojalla.

Selkäsaari on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi A. Merkinnällä osoitetaan alueita asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita. Taajamatoimintojen alueen tarkempi sisältö suunnitellaan ja ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Yhteystarpeen toteutustapa ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, vaikutusten arvioinnissa ja lupamenettelyssä. Täydennetään selostusta ja vaikutusten arviointia.

Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytön suunnitelma. Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita ottaen huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Lapin

Kaavassa on merkitty melualueita, mutta olisi ollut suotavaa esimerkiksi matkailun kannalta, että kaavaan olisi rajattu hiljaisia alueita, joiden läheisyyteen ei sallita meluavaa toimintaa.

Kaavaselostuksessa ennakoidaan, että sähkönkulutus nousee 2030 saakka. Asumisen, sähkölämmityksen, palvelujen ja metsäteollisuuden sähkönkulutus uskotaan pysyvän ennallaan vuoteen 2030 saakka ja Outokummun terästehtaan sekä kaivos- ja muun teollisen toiminnan lisäävän sähkönkulutusta. Kaavaselostuksessa todetaan myös, että vesivoiman lisärakentamisen potentiaali on edelleen runsaasti, mutta toteamusta ei valaista mitenkään. Näyttäisi, että ennusteet on tehty BAU-ajattelulla (Business As Usual) eli on oletettu, ettei kaava-alueella pyritäkään sähkönkulutuksen vähentämiseen vastoin kaikkia kansainvälisiä sopimuksia. Maakuntaohjelmaa mukailleen kaavaehdotus ei ole lainkaan kunnianhimoinen asian suhteen. ELY-keskus huomauttaa lausunnossaan, että sivun 26 puunkäyttötilastot on tehty ennen Kemijärven tehtaan lakkauttamista. Onko sähköntarve-ennusteetkin tältä ajalta?

Ilmastonmuutoksessa pitäisi ottaa huomioon varautumisen lisäksi myös ennaltaehkäisy. Ajanpuutteen vuoksi emme ole perehtyneet liikennesuunnitelmiin, mutta kaavaselostuksessa on silmiinpistävää sekä kaivos- että turveteollisuuden haitallisten vaikutusten tarkastelun puute. YK:n alaisen Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) tekemän uuden luokituksen mukaan turve on luokiteltu omaksi luokakseen uusiutuvien ja uusiutumattomien polttoaineiden rinnalle. IPCC luokituksessa vuodelta 2006 turpeenpolton päästökerroin säilyy 10-12 prosenttia korkeampana kuin kivihiilen. Keskimääräinen turvesuohehtaari sisältää yli 4000 tonnia hiilidioksidia (GTK 1993, Suomen turvevarat), joten ilmastovaikutuksena on ratkaisevaa, säilyykö tämä varasto suon uumenissa vai päästetäänkö se ilmakehään. Metsäojitusten, suopeltojen viljelyn ja turpeenpolton takia turvemaiden hiilidioksidipäästöt ovat muutamassa vuosikymmenessä nousseet jo yli 20 miljoonan tonnin tasolle vuodessa ja niitä ei pitäisi yhtään enää lisätä. Suomi on ilmastopöytäkirjan mukaisesti sitoutunut suojelemaan, hoitamaan ja lisäämään maaperän hiilivarastoja. Useat kaivokset ja alueet, joilla tehdään malminetsintää sijaitsevat myös soilla, joten kaivosten hiilidioksidipäästöt ovat mittavia kaivostoiminnan alkaessa. Myös huomattavasti lisääntyvä liikenne lisää hiilidioksidipäästöjä.

Kaavaselostuksen sivulla 40 mainitaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista routaan, vesistöjen jäätymiseen ja Perämeren pintaan, mutta sen jälkeen niiden vaikutuksia ei missään ole otettu huomioon. Esimerkiksi moottorikelkkailureitit kulkevat usein vesistöjä pitkin, joten päästöjen lisäksi heikentyneet jääolosuhteet voivat haitata oleellisesti reittien toteuttamismahdollisuuksia. Muistettakoon vielä, että enemmistössä kelkoista on kaksitahtimoottori, joiden bensiinin kulutus on 20-25 litraa sadalla kilometrillä. Yksi kelkka päästää sataa kilometriä kohti 5 – 7 litraa öljyistä kaksitahtibensiiniä, jota menee moottorin läpi palamattomana. Litroiksi muunnettuna kelkkaväylien varsille Suomessa joutuu 12 miljoonaa litraa moottoribensiiniä joka vuosi. Pahimmillaan yhden kelkan häkä- ja hiilivetyypäästöt ovat jopa tuhat kertaa suuremmat kuin uudenaikaisen katalyysaattorilla varustetun auton. MTBE eli metyyli-tert-butyylietteri on bensiinin lisäaine, jota käytetään bensiinin oktaaniluvun kohottamiseen ja edistämään bensiinin palamista moottorissa. Lumeen sitoutuneet hiilivedyt ja MTBE joutuvat aikanaan vesiin ja maaperään. MTBE on vesiliukoinen ja tunkeutuu hanakasti pohjavesiin. Sitä kelkat päästävät ympäristöön yli miljoona litraa vuosittain. Likikään kaikkien bensiinin lisäaineiden vaikutuksia ympäristöön ei edes tiedetä.

Kaavaselostuksessa on merkittynä turvetuotannon suunnitteluun

maakuntasuunnitelman tavoitteet.

Maakuntakaavassa on pyritty yhteen sovittamaan alueidenkäyttö siten, ettei uusia merkittäviä meluhaittoja syntyisi.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan yleispiirteisyyden ja aluevarausten toteutumiseen liittyy epävarmuustekijöitä. Toteutussuunnittelussa voidaan pyrkiä energiaa säästäviin ratkaisuihin.

Metsävaroja koskevat tiedot perustuvat pääsääntöisesti Lapin metsäohjelmaan 2012-2015. Sähkönkulutusennuste perustuu Lapin maakuntaohjelmaan 2011-2014.

Erillisselvityksen mukaan tuotantoalueiden käyttöönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kulutuksen, on oletettavaa että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa.

Turvetuotannon ja kaivostoiminnan aloittaminen vaatii ympäristölupa- ja YVA-menettelyt, joissa vaikutuksia arvioidaan maakuntakaavatasoa tarkemmin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Maakuntakaavassa moottorikelkkailureitin sijainti on yleispiirteinen. Tarkempi sijainti ratkaistaan reittisuunnittelussa. Moottorikelkkailureittien osoittaminen perustuu olemassa oleviin virallisiin reitteihin ja uriin. Selostuksessa tuodaan esille tavoite reittien sijoittamisesta maa-alueille.

Kansallisen turvestrategian mukaan 1. ja 2. luokan soiden luonnontila on jo muuttunut.

soveltuvat alueet (eot). Useassa sivulla 27-33 luetelluista soista on enimmäkseen 2-luokan mutta myös 1-luokan soita, joissa on lähellä joko suojelualueita tai muita kaavamerkintöjä kuten MT, joiden yhteisvaikutukset ovat merkittäviä. Esimerkiksi mikäli Eläjärvenjängälle, Kiimajängälle, Löylyjätkä, Vaarajängkä Tervolan kunnissa toteutuvat yhtä aikaa, tulee Tervolan alueen vesistöihin merkittävää pistekuormitusta maa- ja metsätaloustoimintojen lisäksi. Näiden yhteisvaikutuksesta enemmän kohdassa Yhteisvaikutukset.

Turvetuotantoalueiden osoittamisella pyritään ohjaamaan turvetuotantoa soille, joilla jo on ottoa ja/tai joiden luonnontilaisuus on muutenkin kärsinyt. Turvetuotannon vesiensuojelussa tulee tapauskohtaisesti turvata vesistöjen ekologinen tila vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti. Selostusta täydennetään luokkaan 2 kuuluvien soiden erityisten luontoarvojen osalta.

Erillisselvityksen mukaan tuotantoalueiden käyttöönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kulutuksen on oletettavaa, että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa. Alueet tulevat tarkemmin selvitettäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä.

Suomen vastuualueen maankohoamisrannikon suojeleminen

Luvussa 8.3 todetaan, että kaavan yleismääräykset sekä rantojen rakentamista ohjaavat määräykset turvaavat merenkohoamisrannikon arvoja. Missään ei kuitenkaan käy selville tarkemmin, millä keinolla näitä arvoja turvataan. Mikäli sillä tarkoitetaan viittausta siihen, että osoitetut viheryhteystarpeet (ilmeisesti 5 kpl kartan mukaan, selostuksesta ei löytynyt kohtaa asiasta) turvaavat yhteydet rannikon ja sisämaan välillä. Myös Metla on kiinnittänyt asiaan huomiota lausunnossaan ja vastineessa kerrotaan, että merkintöjen sisältöä täydennetään. Näin ei ole kuitenkaan tehty. Kannatamme Metlan esittämiä viheryhteysmerkintöjä.

Maakuntakaavalla ohjataan alempiasteista suunnittelua. Yleismääräys on Perämeren kaari kehittämissperiaatamerkinnän yhteydessä. Määräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvata maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Viheryhteystarpeiden toteutustoimenpiteet voivat olla eritasoon rakennettavat kulkuyhteydet; levennetyt alikulkukäytävät, vihersillat, pieneläinputket. Toteutustapaa ei ratkaista maakuntakaavalla. Viheryhteyden laajuus ja sijainti täsmennyttävä kuntakaavoituksessa.

Taustaselvityksen lähtökohtana oli tunnistaa sisämaan osalta ekologisten yhteyksien tarve, ei niinkään osoittaa täsmällisiä yhteyksireittejä, koska pääosa alueesta on rakentamatonta ja maankäyttöpaine on suhteellisen vähäistä. Siksi sisämaata koskevien viheryhteystarpeiden osoittamista maakuntakaavassa ei ole pidetty tarpeellisena.

Moottorikelkkailureitit suojelualueiden läpi

Lapin ELY-keskus on luonnosvaiheessa huomauttanut, että moottorikelkkareitit menevät parin luonnosuojelualan läpi ja vastineessa todetaan, että reittien sijainnit tarkistetaan. Näin ei kuitenkaan ole tehty, vaan reitit menevät edelleen SL 4081 ja SL 4114 läpi. Moottorikelkkojen päästöt ovat satakertaiset verrattuna esimerkiksi autoihin ja veneisiin.

SL 4114 ja SL 4142 alueilla on olemassa oleva perustettu virallinen reitti. SL 4052 ja SL 4081 alueilla on olemassa oleva moottorikelkkailu-ura. Täydennetään selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittamisesta suojelualueiden ulkopuolelle. Moottorikelkkaurien tarkempi sijainti määritetään reittisuunnittelussa, jossa otetaan huomioon maanomistus.

Yhteisvaikutukset

Maakuntakaava on tärkein väline tarkastella eri hankkeiden yhteisvaikutuksia. Laki edellyttää kaavoituksen yhteydessä selvilläolo velvollisuutta. Luvussa 8.3 todetaan, että rannikolle sijoittuva tuulivoimalueen jakaminen kahteen osaan on tehty, jotta rannikolle jäisi tuulivoimaloista avoimia kaistaleita enemmän. Onko selvitetty, ovatko avoimeksi jääneet kohdat muuttolintujen levähdys- ja ruokinta-alueita vai onko ne merkitty vain ihmisen toiminnan näkökulmasta

Maakuntakaavaan liittyy erillisselvitys Länsi-Lapin tuulivoimala-alueista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimaloiden linnustovaikutukset riippuvat muun muassa

muuttolintualueiksi? Sivulla 150 kerrotaan, että IBA- ja FINIBA-alueita ei ole erikseen merkitty kaavakarttaan, mutta ne on lueteltu selostuksessa. Mistään ei käy kuitenkaan selville, onko luettuluille alueille sijoitettu lintuja häiritseviä toimintoja. Tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset voivat olla merkittäviä muuttolintujen levähdys- ja ruuanhankinta-alueiden vähenemisenä kuin myös alueen pesimälintujen pesintä- ja ruuanhankinta-alueiden vähenemisenä. Lähteissä sivulla 201-202 ei ole mainittu seuraavia kansainvälisiä sopimuksia: Bernin sopimuksen ohje linnuston huomioimiseksi tuulivoimahankkeissa, EUROBATS-sopimuksen ohjeet ja EU:n komission ohje lintu- ja luontodirektiivin noudattamiseksi tuulivoimahankkeissa. Joten jää epäselväksi, onko nämä kansainväliset sopimukset otettu riittävästi huomioon kaavaa laadittaessa.

Kaavaehdotuksessa on eot-merkinnän yhteydessä määräyksiin edellytetty ottamaan huomioon tuotantotalouden yhteisvaikutuksia vesistöihin ja pohjavesiin. Sivulla 182 todetaan, että mahdollisten turvetuotantoalueiden toteutuessa turvesoiden pinta-ala kasvaisi noin nelinkertaiseksi nykyiseen verrattuna. Sivulla 184-185 todetaan, että Kaisajoen ja Kaakamojoen tila voi heiketä eikä tilatavoite (20-30 % fosforin vähennystarve) toteudu. Lieventävänä asiana katsotaan, että alueella on vesistökuormitusta jo nykyisin eikä lisäys merkittävästi heikennä vesistöjen tilaa. Johtopäätös on omituinen. Mikäli tilatavoite ei täyty tällä hetkellä, tarkoittaa se, ettei yhtään uutta hanketta saa alueelle myöntää ja pitää miettiä, miten nykyisiä haittavaikutuksia voidaan vähentää.

Vain turpeenottoalueille on kaavamerkinnöissä otettu huomioon yhteisvaikutukset. Kaavaan tulisi saada merkinnät kaikkien hankkeiden yhteisvaikutuksista kuten esimerkiksi kaivostoiminnan, turpeentuotannon, maa- ja metsätalouden vaikutuksista. Koska tehtävä on haastava, tulisi ainakin tarkastella lisääntyvän kaivostoiminnan ja turpeentuotannon yhteisvaikutuksia.

Kaavaselostusluonnoksen luvussa 8.3 todetaan, että kaava tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä eikä vaikuta kielteisesti Natura-verkostoon tai luonnonsuojelun toteutumiseen kaava-alueella. Emme ole samaa mieltä. Moottorikelkkareitit sekä kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeet menevät Natura- ja luonnonsuojelualueille, joten kaavamerkinnät ovat uhka luonnon monimuotoisuuden säilymiselle.

valittavasta paikasta, alueen pesimä- ja muuttolinnustosta sekä tuulivoimaloiden sijoittelusta. Linnustovaikutusten tarkka arviointi edellyttää kohdekohtaista tarkastelua sekä alueella tehtäviä maastonselvityksiä, joissa kartoitetaan muun muassa alueen pesimälinnustoa, linnuston lentosuuntia, lentoreittejä lepäily-, kerääntymis- ja pesimäalueiden välillä suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin sekä tavanomaisia lentokorkeuksia. Tämä hankekohtainen vaikutusten arviointi tullaan toteuttamaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa tai YVA- ja/tai lupavaiheessa, mikäli mahdolliset hankkeet etenevät alueilla.

Maakunnallisesti arvokkaita lintualueita koskeva selvityshanke (LAPLINKO) on käynnistymässä.

Kaavaan lisätään tv –alueita 2281, 2282, 2283, 2284, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389 ja tv1 –alueita 2375, 2376, 2379, 2395 koskeva suunnittelumääräys:

”Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee selvittää alueen pesimälinnusto ja lintujen muuttoreitit sekä arvioida yhteisvaikutukset jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.”

Maakuntakaavassa ei ole osoitettu Finiba tai Ramsar –alueille tuulivoimala-alueita.

Erilliselvityksen mukaan tuotantoalueiden käyttöönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kulutuksen on oletettavaa, että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa. Alueet tulevat tarkemmin selvitettäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä.

Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa turvetuotantoaluetta ympäristövaikutuksia huomioimatta.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnista säädetään MRA 1§:ssä. Maakuntakaavaan liittyy vaikutusten arviointi kokonaisarviointina sekä taulukkomuodossa maankäyttöluokittain.

SL 4114 ja SL 4142 alueilla on olemassa oleva perustettu virallinen reitti. SL 4052 ja SL 4081 alueilla on olemassa oleva moottorikelkkailu-ura. Täydennetään selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittamisesta suojelualueiden ulkopuolelle. Moottorikelkkaurien tarkempi sijainti määritetään reittisuunnittelussa, jossa otetaan huomioon maanomistus.

Lisäksi nykyiset metsänhoitomenetelmät avohakkuineen lisäävät luonnon köyhtymistä. Metsissä on esimerkiksi perinnebiotooppialueiden jälkeen eniten äärimmäisen ja erittäin uhanalaisia luontotyyppisiä.

Maakuntakaavaan on osoitettu kaksi merkittävintä mineraalivarantoa. Vyöhyke osoittaa kehittämisperiaatemerkinällä mineraalipotentialia, jota voi olla myös suojelualueella. Kaivostoiminnan luonteesta johtuen kaivostoiminnan tulevia alueidenkäyttötärpeitä ei yleensä pysty ennakoimaan kovin pitkällä aikavälillä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu olemassa olevat kaivokset ja kaivostoiminnan kannalta lupaavia alueita. Kaivostoimintaa säädellään ensisijaisesti kaivoslain ja ympäristösuojelulain nojalla.

Metsätaloutta ohjaa metsälaki.

Lisäys kumottaviin kaavoihin

4.10.2011 Fennovoima on ilmoittanut, että ydinvoima ei tule Simoon. Samaten Kemin kaupunki ja Simon kunta ovat esittäneet, että ydinvoima poistetaan maakuntakaavasta. Tällä kaavalla tulisi kumota myös Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava. Vastineessa Kai Purolle kerrotaan, että lainvoimaisen ydinvoimamaakuntakaavan muuttaminen vaatii erillisen päätöksen. Mikä taho tämän päätöksen tekee ja miksi sitä ei ole voitu tehdä kaavaprosessin aikana?

Lapin liiton hallitus on tehnyt päätöksen 7.5.2012, että Lapin liitto varautuu uuden vaihemaakuntakaavan laadintaan Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavan alueelle. Toimintasuunnitelman vuodelle 2013 hyväksyy Lapin liiton valtuusto.

Tuuli- ja rantakerrostuma-aluemerkinnät maakuntakaavaan

Keväällä Ympäristöministeriö on julkaissut Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat -selvityksen (Suomen Ympäristö 32/2011). Kaavaselvityksen sivuilla 201-202 on lueteltu lähteet, joita on luonnoksessa hyödynnetty. Em. julkaisua ei löydy lähdeluettelosta, joten sitä ei liene käytetty. Eikä kaavaselvityksestä löydy kaavamerkintää näistä alueista. Lapin alueen arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat olisi syytä lisätä maakuntakaavaan. Mikäli näiden alueiden läheisyyteen on sijoitettu merkintöjä, jotka vaarantavat näiden arvokkaiden luontotyyppien ominaispiirteitä, tällainen merkintä tulisi poistaa.

Lisätään selvitykseen valtakunnallisesti arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia koskeva liitekarta sekä täydennetään lähdeluetteloa. Tieto valtakunnallisesti arvokkaista tuuli- ja rantakerrostumista saatiin vasta keuhällä 2012 kaavaehdotuksen ollessa jo nähtävillä.

Valtakunnallisesti arvokkaiden tuuli- ja rantakerrostumien alueille osittain tv1 2384 ja 2378 alueet. Täydennetään aluekuvauksia.

Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät suojelukohteet

Kaavaehdotuksessa on monenlaisia kehittämis- ja suunnittelualueita, mutta luonnonsuojelun osalta ei yhtäkään. SL-merkinnän lisäksi, kaavassa tulisi olla käytössä luo-merkintä. Sen käyttöön velvoittavat maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin ja 28 §:n 3 momentin säännökset. Kun huomioidaan maakuntakaavan tavoite, kaavassa tulee osoittaa myös muita kuin valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin sisältyviä, vähintään myös maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä suojelukohteita. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi osoitettavien suoalueiden (luo) suunnittelumääräykseen tulee kuulua: "Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiksi merkityille alueille ei sijoiteta luontoarvoja vaarantavia toimintoja kuten turvetuotantoa, kaivoksia tai erityyppisiä ojituksia." Merkintää voisi käyttää mm. Natura-alueiden ympärillä, ekologisia käytäviä osoitettaessa ja vielä luonnontilaisiin tai sen kaltaisiin metsiin. Sivulla 148 luetellaan luontotyytit prosentteineen kuinka paljon luonnonsuojeluohjelmien ja muiden suojelupäätöksistä on koko Suomessa toteutunutta. Sivulla 150 todetaan, että luontotyyppisiä ei ole osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa. Luetellut luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilait eivät turvaa uhanalaisten luontotyyppien säilymistä.

Maakuntakaavaan liittyy erillisselvityksenä maisema- ja luonnonympäristöselvitys. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan esittämistarkkuus on määräytynyt alueen laajuuden, maakunnan oloista johtuvien erityisten tarpeiden ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden perusteella. Riippumatta siitä, että maakuntakaavassa ei ole luo -merkintää, näitä alueita voidaan osoittaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Täsmennyksiä EOT- ja eot-määräyksiin

Jotta maakuntakaavassa voi olla suokohtaisia määräyksiä, täytyy niistä olla kunnan selvitykset. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava kaatui KHO:ssa, koska kaavassa ei ollut riittävää selvillä oloa suunnitelluista turpeennostohankkeista. Suomen luonnonsuojeluliiton yleisenä linjauksena on, ettei turpeennostoa sallita 2-luokan soille. Yleisesti koko maassa on todettu myös suolinnuston taantumista mm. turpeennostovaluoiden vuoksi. Kaavaehdotuksesta ei käy selville, mitä

Maakuntakaavaan liittyy erillisselvitys, johon maastokäyntien perusteella on tehty kohdekohtaiset kuvaukset. Selvitys on laadittu kansallisen turvestrategian kriteereihin perustuen.

Kansallisen turvestrategian mukaan 1. ja 2. luokan soiden luonnontila on jo muuttunut.

selvityksiä suunnitelluille turvetuotantoalueille on tehty. Kaavaselostusluonnoksessa sivujen 23-33 EOT- ja eot-luetteloissa ei ole ilmoitettu pinta-aloja. Ne tulisi lisätä luetteluihin.

Vesien hyvän tilan tavoitteeseen ei päästä, ellei eot-varausten määrää rajoiteta ja aseteta koko kaava-alueita koskeva kaavamääräys, joka velvoittaa vähentämään valuma-aluekohtaisia kiintoaine- ja humuspäästöjä. Koko maakunnan turvetuotantoa koskeva suunnittelumääräys: ”Turvetuotannon suunnittelun lähtökohtana tulee olla, ettei turvekenttien määrä ja pinta-ala kasva nykyisestä”.

EOT täsmennettävä: ”Turvetuotannon suunnittelun lähtökohtana tulee olla turvetuotannon aiheuttaman vesistökohtaisen kuormituksen selvä vähentäminen ja luontoarvojen säilyminen. Toiminta ei saa estää vesistön tilan parantamista vähintään hyvään tilaan. Vesistön mahdollista hyvää tai erinomaista tilaa ei saa vaarantaa.”

M- ja MU-alueet

Metsäoijituksesta ja soiden ojitamisesta tulee kaavamerkinnällä luopua. Ojitukset aiheuttavat vesien tilan heikentymistä ja tulvaherkyyden lisääntymistä siten, ettei saavuteta ja ylläpidetä vesistöjen hyvää tilaa. Tornio- ja Simojoen valuma-alueet kuuluvat Natura 2000 -verkostoon ja mikäli ojitusrajoitusta ei alueelle määrätä, on tehtävä Natura-arviointi luonnonsuojelulain § 65 mukaisesti.

Kaavaan tulisi tehdä määräys, että M-alueet ovat euroopanmajavan luontaista lisääntymisaluetta, ja kaavalla on turvattava majavien vapaa liikkuminen ja lisääntyminen muualla kuin vakituiseen asumiseen varatuilla asemakaavoitetuilla alueella. Kaavaa laadittaessa ei ole otettu huomioon alueella vieraslajina elävää amerikanmajavaa joka aiheuttaa kilpailua euroopanmajavan kannassa. Amerikanmajavan leviäminen Ruotsiin on estettävä ja parhaiten se onnistuu levittämällä euroopanmajava suunnittelualueelle. Euroopanmajava parantaa vesiympäristön tilaa metsätalouden aiheuttaman haitan jäljiltä sekä hillitsee tulvia pidättämällä vettä valuma-alueella tulvadirektiivin mukaisesti. Kaavassa on huomioitava majavan vaatima elintila talousmetsissä koko suunnittelualueella, sekä lisättävä majavalle viheryhteydet niiden vapaan liikkumisen turvaamiseksi vesiekosysteemissä patojen vieritse vesitettäviä ohitusuomia pitkin.

Natura-alueiden viereisille alueille on rajattava MU-alueet pois 3000 m säteellä (esim. luo-merkinnällä). Natura-alueiden suojelun perusteena olevat lajit käyttävät myös alueiden ulkopuolisia alueita lisääntymiseen, esim. muuttohaukka, kotka, metsänhanhi ja uivelo, joten suojelluiden alueiden lisäksi on tarpeen lintudirektiivin mukaisesti suojella myös soita ja suojelualueita reunustavat metsät. Metsänhanhi- ja uivelokannat ovat taantuneet voimakkaasti lintudirektiivin vastaisen metsien käsittelyn seurauksena ja mm. muuttohaukka ja kotka löytävät pesimäpaikkansa esim. kanahaukan rakentamista pesistä, jotka sijaitsevat kaukanakin niiden vuoksi suojelluilta alueilta. Merkittävimmät pesien rakentajat kanahaukka ja palokärki tarvitsevat vanhoja sekametsiä ja niiden suojelu, ennallistaminen ja aikaansaaminen on lintudirektiivin mukaisesti hoidettava myös suojelualueiden ulkopuolella.

Rantojen suojelu rs-merkintä

Taajamatoimintojen alueelle (A), asuntovaltaisille alueille (AA) ja muille vapaille rannoille (ei siis teollisuusalueille) merkitään vaatimus vapaan

Turvetuotantoalueiden osoittamisella pyritään ohjaamaan turvetuotantoa soille, joilla jo on ottoa ja/tai joiden luonnontilaisuus on muutenkin kärsinyt. Maakuntakaavassa on eot- alueita koskeva määräys vesistövaikutusten huomioonottamisesta. Turvetuotannon vesiensuojelussa tulee tapauskohtaisesti turvata vesistöjen ekologinen tila vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti.

Erilliselvityksen mukaan tuotantoalueiden käyttöönoton porrastus vähentää oleellisesti vaikutuksia. Huomioiden Länsi-Lapin turpeen kulutuksen on oletettavaa, että tuotantopinta-alan kasvu on maltillista ja pääasiassa uudet alueet korvaavat tuotannosta poistuvaa tuotantoalaa. Alueet tulevat tarkemmin selvitettäväksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä.

M- ja MU –alueilla metsätaloutta säätelee metsälaki. Metsätaloussuunnittelun lähtökohtana tulee pitää Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia ja valtion mailla Metsähallituksen metsätalouden ympäristöopasta. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on todettu, ettei maakuntakaavalla merkittävästi heikennetä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alueet on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon.

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin täydentäviin selvityksiin. Maakuntakaavassa esitetyt maankäyttöratkaisut täsmentyvät vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tai lupamenettelyn yhteydessä. Maakuntakaavalla ei voida ratkaista yksittäisen lajin suojelua. Lisäksi luontodirektiivin asiakirjoissa todetaan poikkeama liitteen II vaatimuksesta, jonka mukaan euroopanmajavalle olisi osoitettava erityisten suojelutoimien alueita.

Maakuntakaavassa on osoitettu kolme MU- aluetta (Kätkävaara, Törmävaara ja Ainiovaara-Aavasaksa). Kätkävaaran MU-alue on lähimmillään noin puolen kilometrin päässä Natura-alueesta. Alue on jo ennestään luontomatkailukäytössä. Maakuntakaavan tavoitteena on, että MU-alueilla metsänkäsittelyssä otetaan huomioon alueen luonto- ja virkistysarvot.

Maakuntakaavassa on yleismääräys, jonka mukaan ranta-alueilla tulee turvata rannan

<p>rantaviivan jättämisestä asukkaiden virkistysmahdollisuuksien sekä maankohoamisrannikon erityispiirteiden turvaamiseksi.</p>	<p>suuntainen kulkuyhteys.</p>
<p>Uhanalaisten vaelluskalojen huomioiminen Vesiputedirektiivin ja meneillään olevien kalatiehankkeiden (EAKR-hankkeet Askel Ounasjoelle I-III) mukaisesti on kaavaan laitettava merkintä, joka velvoittaa kalojen ja muiden veteen sidonnaisten eliöiden vapaan kulun. Valjastettuun Kemijokeen tulisi saada myös viheryhteys. Kaavamerkinnällä tulisi turvata 20 % ekologinen minimivirtaama rakennetulla jokiosuudella sekä sivuvesissä. Maakuntakaavassa käsittelyssä olevan jokialueen määräykset vaikuttavat suoraan Ounasjoen, Yli-Kemin ja Luiron kalastoon.</p>	<p>Maakuntakaavassa ei ole esitetty sellaisia aluevarauksia tai toimia, jotka estäisivät kalateiden rakentamisen. Vesistöarakentaminen tapahtuu erityislainsäädännön nojalla. Täydennetään selostusta lisäämällä tietoja vireillä olevista kalatiehankkeista.</p>
<p>Liitteeseen 3 poistot ja lisämerkinnät Sivu 3: Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet, ottaen huomioon kaivos- ja luonnonsuojelulain velvoitteet. Malminetsintä erilaisine koneineen lisää alueella liikenteen määrää ja täten hiilidioksidipäästöjä.</p> <p>Sivu 6: Perämerenkaaren ilmastovaikutukset: lisää liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä.</p> <p>Sivu 11: Kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeen ilmastovaikutukset: liikenteen lisäys ja hiilivaraston kuoriminen lisää hiilidioksidipäästöjä.</p> <p>Sivu 15: Keskustatoimintojen alueiden/kohteiden ilmastovaikutukset: koska asiointimatkat voivat pidentyä, lisääntyy hiilidioksidipäästöt.</p> <p>Sivu 18: Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta: liikenteen lisäys lisää hiilidioksidipäästöjä.</p> <p>Sivu 21: vt/ve:n ilmastovaikutukset: nopeuksien kasvaessa ja liikenteen lisääntyessä lisääntyy hiilidioksidipäästöt.</p> <p>Sivu 25: Runsas moottorikelkkailu lisää huomattavasti ilmanpäästöjä.</p> <p>Sivu 27: tv ja tv1: Merialueilla aiheutuu muutoksia pieneliöstössä ja kalastossa rakentamisen yhteydessä.</p> <p>Sivut 30-32: EO, EOT ja EK:n ilmastovaikutukset: maapeitteen kuoriminen ja turpeennosto aiheuttaa hiilivarastojen vapautumista ilmaan hiilidioksidina. Luontovaikutukset: alueet eivät sijaitse arvokkaissa tuuli- ja rantakerrostumissa eikä luonnonsuojelualueilla. Tulvariskit kasvavat valuma-alueella tapahtuvan muun toiminnan yhteisvaikutuksesta.</p> <p>Poistetaan toteamus: Vesienhoitosuunnitelmissa nykyisen turvetuotannon vesiensuojelutoimenpiteet on todettu riittäviksi. Turvetuotannon aiheuttama kuormitus on vähäinen kokonaiskuormitukseen nähden.</p> <p>Lisätään: Turvetuotannon aiheuttaa merkittävää kiintoaines- ja humuskuormitusta vesistöihin.</p> <p>Sivu 33: SL-alueet turvaavat ekosysteemipalveluja ja toimivat hiilivarastoina.</p> <p>Sivu 37: rs-alueet metsäsuksessioineen suojaavat lisääntyviltä tuulilta ja pajukot suodattavat ravinnepäästöjä vesistöihin.</p>	<p>Lisätään vaikutusten arviointiin (liite 3) erityislainsäädännön velvoitteita sekä esitetty vaikutus.</p> <p>Lisätään: <i>voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä</i></p> <p>Lisätään: <i>voi toteutuessaan lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä</i></p> <p>Monipuolinen palvelutarjonta helposti saavutettavissa paikoissa ja tiiviin asutuksen yhteydessä vähentää palveluiden hakemista kauempaa ja voi siten vähentää yksityisautoilua.</p> <p>Lisätään: <i>voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä</i></p> <p>Lisätään: <i>voi lisätä liikennettä ja hiilidioksidipäästöjä</i></p> <p>Täsmennetään vaikutusarviointia esitetyllä tavalla. Täsmennetään vaikutusarviointia esitetyllä tavalla.</p> <p>Täydennetään vaikutusten arviointia esitetyllä tavalla.</p> <p>Maakuntakaavassa ei voi muuttaa vesienhoitosuunnitelmien sisältöä.</p> <p>Kaavassa on määräys uusien turvetuotantoalueiden vesistövaikutuksista sekä haittojen lieventämisestä. Täydennetään vaikutusten arviointia esitetyllä tavalla.</p> <p>Täydennetään vaikutusten arviointia esitetyllä tavalla.</p>
<p>Lapin rakennusperinne ry Lapin liitto on pyytänyt lausuntoa Lapin rakennusperinne ry:ltä koskien Länsi-Lapin maakuntakaavan ehdotusta. Lapin rakennusperinne ry:n</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p>mielestä kaavassa on huomioitu ja tuotu esiin laajasti Länsi-Lapin merkittäviä kulttuuriympäristökokonaisuuksia ja yksittäisiä kohteita. Varsinaisten suojelu- ja aluumerkintöjen lisäksi suunnittelumääräyksissä ja useissa alueiden kehittämismerkinnöissä on nostettu maiseman- ja kulttuuriympäristön arvot ja ominaispiirteet yhdeksi kehittämisessä huomioitavaksi lähtökohdaksi. Rakennusperinneyhdistyksen maakuntakaavan luonnoksesta antamassa lausunnossa (13.10.2011) esiin nostetut täydennystarpeet on myös huomioitu. Lapin rakennusperinneyhdistyksen ry:llä ei ole huomautettavaa Länsi-Lapin maakuntakaavan ehdotuksesta.</p>	
<p>Lounais-Lapin Vihreät ry Lounais-Lapin valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat Maakuntakaavassa on otettava huomioon joulukuussa 2011 valmistunut ympäristöministeriön selvitys "Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat" [1]. Sen mukaisesti on yhdistyksemme toimialueen kunnissa (Simo, Kemi, Keminmaa, Tornio, Tervola) esitettävä arvokkaina geologisina muodostumina seuraavat alueet, joista liitämme tähän muistutukseen selvityksen [1] mukaiset rajaukset ja muita tietoja (ks. liite A). Toki myös muualla länsi-lapin maakuntakaavan alueella olisi esitettävä ympäristöministeriön selvityksessä [1] esitetyt valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat vastaavasti arvokkaina geologisina muodostumina. Selvityksessä [1] esitetyt luokkiin 1- 4 kuuluvat tuuli- ja rantakerrostumat sisältävät sellaisia geologisia, biologisia tai maisemallisia arvoja, joilla on maa-aineslain 7 §:n tarkoittamaa valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta [1: s. 10]. Kaikista arvokkain niistä geologisista muodostumista, joiden luonnonarvoa maakuntakaavaehdotuksessa ei ole kuvattu millään tavalla, on valtakunnallisesti erittäin arvokas Vammavaara Tervolan ja Rovaniemen rajalla. Vammavaaralla on selvityksen [1] parhaat geologiapisteeet. Sillä sijaitsee Suomen ylimmällä korkeustasolla oleva Itämeren muinaisranta.</p>	<p>Lisätään selostukseen valtakunnallisesti arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia koskeva liitekartta sekä täydennetään lähdeluetteloa. Tieto valtakunnallisesti arvokkaista tuuli- ja rantakerrostumista saatiin vasta keväällä 2012 kaavaehdotuksen ollessa jo nähtävillä.</p>
<p>Ydinvoimamaakunta kaavan alueesta Länsi-lapin maakuntakaavan on kumottava myös Kemi-Tornio-alueen ydinvoimamaakuntakaava. Länsi-Lapin maakuntakaava on tehtävä sellaiseksi, että Karsikkoniemellä voidaan saattaa voimaan sen tapaiset yleiskaavat kuin sinne oli valmisteltu ennen ydinvoimayleiskaavoja. Tätä myös alueen kunnat ovat esittäneet Lapin liitolle. Karsikkoniemeen ei ole odotettavissa ydinvoimalahanketta – eikä missään nimessä taloudellisesti kannattavaa ydinvoimalahanketta [2].</p>	<p>Lapin liiton hallitus on tehnyt päätöksen 7.5.2012, että Lapin liitto varautuu uuden vaihemaakuntakaavan laadintaan Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavan alueelle. Toimintasuunnitelman vuodelle 2013 hyväksyy Lapin liiton valtuusto.</p>
<p>MTK-Lappi Länsi-Lapin maakuntakaavaa on valmisteltu hyvässä yhteistyössä alueen asukkaita ja yrittäjiä kuullen. MTK-Lappi ei löydä esitetystä kaavaluonnoksesta huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry Allekirjoittaneet tahot vastustavat jyrkästi tuulivoiman rakentamista Tornion edustan merialueelle ja niin muodoin vastustamme myös alueen kaavoitusta tähän käyttötarkoitukseen. Vaadimme, että Lapin Liitto poistaa Torniojoen suualueen tuulivoimavaraukset käsiteltävän olevasta maakuntakaavaehdotuksesta.</p> <p>Katsomme, että tuulivoiman rakentaminen alueelle on yksiselitteisesti voimassaolevan rajajokisopimuksen toisen ja kolmannen artiklan vastaista, minkä johdosta hanke ei tule etenemään ympäristölupaprosesseissa. Tornion Röytän tuulivoimapuisto sijaitsee Torniojoen suistossa, joen vaelluskalakantojen vaellusreiteillä. Torniojoen lohi-, meritaimen ja vaellussiikakannat ovat koko Itämeren alueen merkittävimpiä vaelluskalakantoja. Kaavaluonnoksessa esitetystä laajuudessa rakennettavan tuulivoiman vaikutuksista vaelluskalantoihin ei ole olemassa riittävästi tutkittua tietoa, niin että voitaisiin täysin varmasti sanoa, ettei tuulivoimapuiston toteuttamisella olisi negatiivisia vaikutuksia edellä mainituille arvokalakannoille.</p>	<p>Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytön suunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röytän meritulipuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäytölliset edellytykset. Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja</p>

<p>Edellä esitetyin perustein katsomme, että rajajokisopimusalue ja Torniojoen suisto laajemminkin on pidettävä vapaana tuulivoimarakentamisesta, eikä alueita tulisi myöskään kaavoituksella varata tuulivoiman tarpeisiin.</p>	<p>lupamenettelyissä. Tällöin voidaan ottaa huomioon rajajokisopimuksen edellytykset ja rakentamisen vaikutukset vaelluskalakantoihin. Pienennetään aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.</p>
<p><u>Rajakiiri Oy</u> Rajakiiri Oy:llä on vireillä kaksi suurempaa tuulivoimahanketta Tornion alueella ja yksi Simon alueella. Nämä ovat huomioitu kaavaehdotuksessa. Riippuen Lapin liiton periaatteesta tuulivoima-alueen koon määrittelemiseksi, Rajakiiri Oy haluaa ilmoittaa että sillä on edellä mainittujen lisäksi nykyisen kahdeksan maatuulivoimalan kokonaisuuden lähistöllä viiden voimalan hanke Tornion Röyttän teollisuusalueella. Kyseessä olevat viisi voimalaa sijoittuisivat kaavaehdotuksen mukaiselle Röyttän teollisuusalueelle T 705.</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksen sivuilta 138-139 pyydämme täsmentämään seuraavia kohtia.</p> <p>Kaavan suunnittelumääräyksessä ei ole mainittu voimaloiden minimilukumäärää. Rajakiiri Oy:n mielestä alaraja voisi olla kymmenen voimalaa (vrt. YVA-laki). Kaavaselostuksen sivulla 138 sanotaan alarajan olevan kolme voimalaa, joka mielestämme on liian vähän.</p> <p>Sivulla 139 mainittu Fingridin kanta tuulivoimalan etäisyydestä johtoalueeseen ei tekstin mukaan perustu mihinkään.</p> <p>Sivun 139 viittaus Liikenneviraston ohjeistuksesta on vanhentunut.</p>	<p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Viiden tuulivoimalan toteuttaminen teollisuusalueelle aikaisemmin rakennettujen tuulivoimaloiden läheisyyteen ei edellytä maakuntakaavan aluevarauksen laajentamista. Rakentaminen voidaan ratkaista kuntakaavatasolla.</p> <p>Tarkistetaan selostusta Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeistuksen (4/2012) mukaiseksi.</p> <p>Etäisyys johtoalueeseen perustuu Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeistukseen.</p> <p>Muutetaan viittaus uuteen ohjeistukseen.</p>
<p><u>Riista- ja kalantutkimuslaitos</u> Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa, että tutkimuslaitos on aiemmin toimittanut eräisiin kaavaan merkittyjen maankäyttövarausten mukaisiin hankkeisiin toimialaansa liittyvät lausunnot. Esimerkiksi Röyttän meritulivoimapuistohankkeen arviointiohjelmasta (4.8.2009 RKTL 358/00612009) ja arviointiselostuksesta (1.12.2010 RKTL 530/00612010) antamissaan lausunnoissa tutkimuslaitos painotti riittävien ennakkoselvitysten välttämättömyyttä, koska tuulivoiman rakentamisen ympäristövaikutuksista ei ole aiempaa kokemusta Perämeren olosuhteissa. Lisäksi hankealue sijaitsee Tornionjokisuun edustalla, jolloin ympäristövaikutusten arvioinnissa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota hankkeesta mahdollisesti lohen, meritaimenen ja siian vaelluksiin kohdistuviin vaikutuksiin. YVAN arviointiselostuksessa esitetty kalastoa, linnustoa ja hylkeitä koskevien ympäristövaikutusten arviointi on riittämätöntä, eikä tarjoa kunnollista tietopohjaa hankkeen mahdollisista ympäristövaikutuksista.</p> <p>Röyttän meritulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa (27.1.2012 RKTL 1/401 /2012) tutkimuslaitos totesi, että kaavaselostuksessa ei juurikaan ole otettu huomioon seikkoja, jotka tutkimuslaitos oli esittänyt arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta antamissaan edellä mainituissa lausunnoissa.</p> <p>Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa, että varsinkin Röyttän tuulivoimapuiston kaltaisissa ja muissa ympäristövaikutuksiltaan suurilla riskejä sisältävissä hankkeissa toimijalta tulee edellyttää YV A-prosessissa annettujen kommenttien huomioon ottamista kaavan mukaisessa maankäytössä. Mikäli kaavassa esitetyn toiminnan ympäristöriskien kunnolliseen arviointiin ja seurantaan, sekä riskien toteutuessa korjaaviin toimenpiteisiin, ei ole realistisia edellytyksiä, kaavasta olisi syytä poistaa kyseinen toimintavaraus.</p>	<p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röyttän meritulivoimapuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäytölliset edellytykset.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä. Tällöin voidaan ottaa huomioon rakentamisen vaikutukset kalakantoihin, linnustoon ja hylkeisiin. Pienennetään Röyttän tuulivoimapuiston aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.</p>

<p>Edellä esitettyjen seikkojen lisäksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksella ei ole Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta muuta toimialaansa liittyvää huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Tornio-Muoniojokiseura ry</u> Tornionjoki on Naturassa sekä Suomessa, että Ruotsissa. Jokisuulle ei pidä tehdä mitään sellaisia rakenteita tai toimenpiteitä jotka vaikuttavat pysyvästi tai edes tilapäisesti vaelluskalojen luonnonkiertoon. Suuren luonnontilaisen lohijoen itseisarvo on tulevaisuudessa paljon suurempi, kuin nyt pystymme näkemään.</p> <p>Tornionjoki on biologiselta potentiaaliltaan Euroopan Unionin merkittävin vapaana virtaava lohijoki. Tornionjoessa on lohien luonnontilaisia kutualueita enemmän, kuin missään muussa Euroopan joessa. Maa- ja metsätalousministeriön vastauksesta oikeuskanslerille Jokiseuran kanteluun 1993 liittyen selviää, että vain parikymmentä vuotta sitten joen lohikanta oli häviämässä luonnosta. Tällä hetkellä lohikanta on luokassa silmälläpidettävä, uhanalaisia ovat vaellussiika ja äärimmäisen uhanalainen meritaimenkanta.</p> <p>Pohjasedimenttien liikkuttelu ja keinosaarien rakentaminen muuttavat ympäristön tilaa veden alla. Tuulimyllyjen ääni ja siipien liikkuvat varjot voivat vaikuttaa kalojen kutuvaellukseen ratkaisevasti. On havaintoja siitä, että päiväaikaan lohien nousu pysähtyy mm. siltojen alapuolelle.</p> <p>Tornionjokisuulle suunnitellaan samanaikaisesti mittavia ruoppaustoimenpiteitä. Näiden toimintojen yhteisvaikutus tulee ottaa riskianalyseissä huomioon. Reunaehtona on pidettävä, että mitään massojen siirtoa ei tule suorittaa kalojen nousuaikana toukokuuskuussa. Vaelluskaloja uhkaavat uudet maansiirto- ja rakentamistoimenpiteet tulee suorittaa Rion sopimuksen määrittelemää varovaisuusperiaatetta noudattaen. Mitään toimenpiteitä ei tule suorittaa, ellei aukottomasti, puolueettomien kansainvälisten selvityksien, ole varmistauduttu toimenpiteiden riskittömyydestä kalakantojen suojelun osalta.</p> <p>Vesivoiman rakentamisen osalta on jo riittävästi esimerkkejä siitä kuinka sähköä tuotetaan kalakantoja huolettomasti tuhoten.</p> <p>Tornio-Muoniojokiseuran tehtävänä on vaelluskalakantojen turvaaminen ja jokivarren asukkaiden kaikinpuolinen etujen ajaminen. Jokiseuran hallituksessa on edustus kaikista alueen kunnista. Velvollisuutemme on varmistaa, että elävä jokiluonto ei joudu vaaraan.</p>	<p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röyttän merituulipuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäytölliset edellytykset.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä. Tällöin voidaan ottaa huomioon rakentamisen vaikutukset kalakantoihin, linnustoon ja hylkeisiin. Pienennetään Röyttän tuulivoimapuiston aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.</p>
<p><u>Tornion Veneseura ry</u> Vastustamme Kuusiluodon merialueelle suunniteltua tuulivoima-alueen laajentamista. On täysin käsittämätöntä, että edes esitetään Veneilykeskuksen edustan lähintä merialuetta tuulivoima- eli teolliseksi alueeksi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteisviranomaisen pitää laajempia vaihtoehtoja valtakunnallisten maankäyttötavoitteiden vastaisina (YVA: lausunto s.82) "Laajemmista vaihtoehtoista ei ole YV A-menettelyn aikana esitetty sellaisia selvityksiä, että niiden ja vuorovaikutuksessa esiin tulleiden seikkojen perusteella voitaisiin todeta, että laajemmat vaihtoehdot olisivat riittävällä tavalla huomioon ja edistäisivät valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita kokonaisuutena ja olisivat energiahuollon valtakunnallisten tarpeiden, ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksien turvaamisen vuoksi perusteltuja." • Hankevastaava vetoaa alueen laajentamiseksi, kaavaselostuksessa kohta 5.3 MRL 32§:n, merenpohjan perustamisolosuhteista, rauhoituspiirin ja veneväylien pienentävän myllyjen lukumäärää. Se ei voi olla kestävä perustelu, koska rauhoituspiirit ja veneväylät ovat olleet kymmeniä vuosia ennen ympäristöministeriön 16.6.2005 tuulivoimamaakuntakaavan vahvistamista. 	<p>Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röyttän merituulipuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäytölliset edellytykset.</p> <p>Maakuntakaavassa ei osoiteta YVA:ssa esitettyjä laajempia vaihtoehtoja, vaan aluerajaus on yhteisviranomaisen lausunnossa hyväksyttävänä pitämisen vaihtoehdon (2+) mukainen.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä. Tällöin voidaan ottaa</p>

• Maakuntakaavaehdotuksessa vedotaan "laajaan ympäristövaikutustenarviointiin", selostuksessa jää täysin selvittämättä mitä tämä tarkoittaa, koska YVA-selvitys on monilta osin puutteellinen, eikä yhteysviranomaisen vaatimia kaikkia lisäselvityksiä ole tehty.

• Kaavaselostuksessa on selvä ristiriita puhuttaessa vihertarvealueesta, jotka pyritään säilyttämään rakentamiselta vapaana, joita Tornioon tulisi kaksi, eli vapaa rakentamaton yhteys mereltä mantereelle. Samassa selostuksessa perustellaan sen toisen yhteyden eteen tuulivoima-alueita?

Suunniteltu tuulipuisto tuhoaa lopullisesti, maisemallisesti ja perinteisiltä käyttöarvoiltaan Kuusiluodon merialueen, joka on Tornionjoen suistoaluetta. Maankäyttö ja rakennuslaki (132/1999) 24. 1 § "Jokien suistoalueella kiinnitetään erityistä huomiota maisemaan ja luonnontalouden erityispiirteisiin, rakentamisen sijoittelussa turvataan maankohoamisrannikolle ominainen luonnon alueellinen edustavuus". Myös yhteysviranomaisen vaatii "huomattavasti varmempaa tietoa hankkeesta aiheutuvista vaikutuksista" emo asiasta. (Lausunto s.82) Hanke on ristiriidassa em. lain kanssa.

Kuusiluodon saari on maakuntakaavassa ulkoilualuetta, eikä sitä voida liittää tuulivoima-alueeseen. Alue on erittäin suosittu retkeilykohde ympäri vuoden ja lyhyen vene- tai hiihtomatkan vuoksi satojen kävijöiden suosiossa. Myllyjen aiheuttama melu ja pimeällä valosaate, 1080 välähdystä/min. tekee saaresta ja lähialueesta vähemmän kiinnostavan kohteen.

Letolle valmistui V. 2010 pienvenesatama (150 venepaikkaa). Satama rakennettiin ED:n, valtion ja Tornion kaupungin rahoittamana Tornion veneilyharrastuksen edistämiseksi. Tornion Veneseura teki ison investoinnin rakentaessaan Letolle klubirakennuksen veneilijöiden tukikohdaksi edistämään veneilyharrastusta ja saamaan ohjausta ja koulutusta aloittaville veneilijöille. Olemme saaneet valtakunnallisen tunnustuksen tekemästämme juniorikoulutuksesta. Seura on myös mukana veneturismin kehittämisessä Perämeren kaarella yhteistyössä Metsähallitus Pohjanmaan luontopalvelut sekä muiden asiaan liittyvien organisaatioiden kanssa. Tulevana kesänä TVS järjestää mm. kansallisen purjehduskilpailun Kuusiluodon selällä. Olemme myös mukana Botnia Eskaaderissa, johon osallistuu 50-100 venekuntaa, n 400 henkilöä. Tornio on yhtenä etappisatamana välillä Piteå - Oulu. Lapin yliopiston ja Metsähallituksen luontopalvelut tekemän tutkimuksen mukaan tuulimyllyt karkottavat turismia. Tuulimyllyjen rakentaminen lähes satama-alueelle mitätöi kaikki kehittämishankkeemme veneilykulttuurin edistämiseksi Torniossa.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset:

Rakentamisalueella veden syvyys on 7,2 m (keskiarvo).

Pehmeitä maa-aineksia peruskallion päällä 25 m. (keskiarvo)

Kyiseiselle alueelle tuulimyllyjen perustaminen on erittäin vaikeaa.

Todennäköisesti se vaatii satojen teräsputki tai betonipaalujen ankuroimista peruskallioon. Paalut on sidottava yläpäästään massiivisella betonilaatalla, jonka päälle voidaan rakentaa kasuuniperustus.

Poistettavien pehmeiden maa-ainesten määrä tulee olemaan erittäin suuri (arvio 270.000 m3). Mihin maa-aines varastoidaan? Merenpohjaan sitä ei voi voida levittää, kuten YVA-selvityksessä on esitetty. Kaikki YVA-selvityksen yhteydessä annetut lausunnot pohjaelimityksen ym. osalta täytyy arvioida uudelleen.

YVA - arviointiselostus RAJAKIIRI Oy:n mukaan rakennelmien perustaminen alueelle vaatii emo ruoppaus ja paalutustöiden lisäksi:

Kasuuniperustukset 11.600 rekkakuormaa kiviainesta rahdattuna proomuilla rakennuspaikalle, purkaminen pohjaan ja tasaus kauhakoneella.

huomioon rakentamisen vaikutukset kalakantoihin, linnustoon ja hylkeisiin. Pienennetään Röyttän tuulivoimapuiston aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.

Viheryhteystarpeen laajuus, sisältö ja sijainti ratkaistaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Pienennetään tuulivoimalan aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi.

Kuusiluodon saari osoitetaan maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jota voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.

Leton satama on merkitty virkistys- / matkailukohteeksi. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä.

Yläpuoliset rakenteet:

Betonia vähintään. 4000 autokuormaa. 27 kpl 100 m terästornia asennettuna, generaattorit vaihteistoinen sekä 81 kpl 60 m pitkiä myllyn siipiä. Kaikkien näiden työvaiheiden kesto on arviointiselostuksen mukaan (RAJAKIIRI) 6 vuotta. Voimme vain arvailla mitä edellä mainitut työt aiheuttavat meren pohjaeliöille, kalojen syönnös ja kutualueille.

Torniojoki on itämeren tärkein lohen lisääntymisalue. Tuulivoima-alue katkaisee vaellusreitit. Vuosia kestävä rakennusmelun ja veden samentamisen vaikutusta kalan käyttäytymiseen ei kukaan pysty ennustamaan.

Maakuntakaavassa ei asiaa ole huomioitu.

On erittäin vastuutonta asetta hetkellinen tuulivoimayhtiön etu tuhansia vuosia joella lisääntyneen lohen edelle.

Paikallisten kalastajien (Eino Toratti ja Eino Martin) mukaan syksyllä 2011 kun pohjatutkimukset alkoivat, sen seurauksena kalat katosivat koko alueelta. Ramholl oy:n "Selvityksellä kairausmelun vaikutuksesta kaloihin" ei ole minkäänlaista tutkimusarvoa. Ramboll Oy:n tekemä ns. koekalastus tehtiin pohjatutkimusten aikana, joten siitäkin puuttuu tutkimuksellinen merkitys.

Yhteisviranomaisen vaatimat lisäselvitykset: (mainitaan muutamia asioita ja miten hankevastaava on toiminut) "Tarkempi selvitys rakentamisen ja käytön vaikutuksista kalastoon ja kalastukseen", Ei ole tehty. Hankevastaava kieltäytyi tekemästä RKTL:n ja Lapin EL Y -keskus kalatalouspalvelut, vaatimasta telemetria tutkimuksesta 10.1.2012 olleessa hankkeen kuulemistilaisuudessa. "Kalataloudellisten vaikutusten lisäselvitykset"

Arviointiselostuksen syönnösaluekartassa esitetään lohen syönnösalue? Lohi ei syönnöstä Perämerellä, jo tämä virhe osoittaa minkäläistä asiantuntemusta YV A-selvityksessä on käytetty. Minkäänlaista lisäselvitystä ei ole tehty. "Tarkempi selvitys virkistyskäytöstä ja hankkeen vaikutuksista siihen" Selvitys tekemättä. Tornion Veneseura esitti yhteisviranomaisen kautta neuvottelua asian selvittämiseksi. Hankevastaavaa ei neuvottelu kiinnostanut.

Vaadimme, että kaikki yhteisviranomaisen vaatimat lisäselvitykset täytyy tilata sitoutumattomalta toimijalta, esim. kala-asiat RKTL, jotta asioista saadaan puolueeton, kiistaton ja luotettava tieto.

Tornion Voima Oy

Tornio Voima Oy lausuu Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta alueellisena energiantuottajana ja turpeen käyttäjänä. Yhtiön haluaa varmistaa sähköntuottajana riittävän maakunnallisen turvevarannon osoittamista maakuntakaavassa, jonka tarpeet onkin pääosin huomioitu maakuntakaavavalmistelussa.

Turvevarannot maakuntakaavaehdotuksessa

Länsi-Lapin maakuntakaavatyössä on huomioitu valtakunnallinen tahtotila liittyen soiden ja turvemaiden kestävä käyttöön osalta, kuten myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet.

Maakuntakaavaehdotuksessa turvetuotantoalueet on osoitettu joko "Turpeenottoalueena" (EOT) tai "Turvetuotannon suunnitteluun soveltuva alueena" (eot), joka on merkittävä myönteinen muutos maakuntakaavaluonnosvaiheeseen, jolloin merkintänä oli vain EO-merkintä.

Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä.

Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa selvitysten tekotapaan.

Merkitään tiedoksi.

<p>Maakuntakaavan valmistelun selvitystyössä on myös pyritty luokittelemaan turvealueiden luonnontilaa. Ns. eot -alueen kaavamääräyksessä on todettu, että alueilla on todettuja turvevaroja, mikä on tärkeää. Maakuntakaavaehdotuksen kaavamääräyksessä annetaan kuitenkin kovin tiukahkot ympäristölliset kriteerit tuotantoalueiden käyttöönottoon, vaikka sitä varten on olemassa ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupamenettely. Kaavamääräystä tulisi yksinkertaistaa nimenomaan vertaamalla sitä erityislainsäädäntöön.</p> <p>Lisäksi kaavaselostuksen kohdassa 7.1.4 Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto tulisi mainita sähkön- ja kaukolämmön tuotannon alueellinen huoltovarmuus, joka on riippuvainen polttoaineiden hankinnasta, kuten turpeesta. Nyt kaavaselostusaineistossa ei ole mainittu ollenkaan huoltovarmuusnäkökulmaa.</p>	<p>Maakuntakaavalla sovitetaan yhteen erilaisia alueidenkäytön intressejä. Maakuntakaavalla ei muuteta erityislainsäädäntöä eikä luoda uusia lupamenettelyjä.</p> <p>Täydennetään selostusta.</p>
<p>Tornion Voiman turvetuotantoalueet Tornion Voima Oy:n tarkoituksena on kivihiilen käytön korvaaminen kotimaisilla polttoaineilla. Yhtiön tällä hetkellä aluehallintovirastossa vireillä olevat ympäristölupahakemukset on huomioitu kaavaehdotuksessa. Lisäksi maakuntakaava on tarkentunut turvetuotantopotentiaalin osalta, mutta Koijuvuoman aluetta ei ole edelleenkään merkitty maakunta kaavan eot - alueena.</p> <p>Lisäksi kohteen eot 2760 Juurakkojätkä alueella on jo nykyään turvetuotantoa eikä se siten ole ainoastaan eot -alue vaan EOT –merkintä soveltuu siihen paremmin.</p>	<p>Maakuntakaavassa osoitetut turvetuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet perustuvat erillisselvitykseen, jossa on arvioitu soiden luonnontilaisuus. Karttatarkastelun perusteella Koijuvuoma on suurimmilta osiltaan ojitettamaton alue. Ilman suon luonnontilaisuuden tason selvitystä maakuntakaavaan ei voida osoittaa suoaluetta turvetuotannon suunnitteluun soveltuvana alueena.</p> <p>Maakuntakaava ei estä turpeen ottoa muilta alueilta, ellei haitata sanottavasti alueen pääkäyttötarkoitusta eli ei vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.</p> <p>Muutetaan merkintää.</p>
<p>Turveruukki Oy Turveruukin jo hankkimia reservisoita (vuokrattu Metsähallitukselta) puuttuu kaavakartasta (tarkemmat sijainnit saa Turveruukista).</p> <p>SIMO Kellonkoukanaapa I – II Rahaseljänaapa Hurtansuo Maaninganaapa (Saukkoaapa)</p> <p>TERVOLA Poikkimaankummunaapa</p>	<p>Maakuntakaavassa osoitetut turvetuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet perustuvat erillisselvitykseen, jossa on arvioitu soiden luonnontilaisuus. Selvitykseen valitut alueet perustuvat Geologisen tutkimuskeskuksen turvetutkimuksiin tai turvetuottajien tekemiin tutkimuksiin Länsi-Lapin alueella. Ilman suon luonnontilaisuuden tason selvitystä maakuntakaavaan ei voida osoittaa suoaluetta turvetuotannon suunnitteluun soveltuvana alueena.</p> <p>Maakuntakaava ei estä turpeen ottoa muilta alueilta, ellei haitata sanottavasti alueen pääkäyttötarkoitusta eli ei vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.</p>
<p>Vapo Oy Kaavaehdotuksessa on yhtenä tärkeimpänä kokonaisvaikutuksena mainittu turpeenoton turvaaminen alueella. Turvetuotantoalan tarpeeksi koko Lapin alueella vuoteen 2020 mennessä on arvioitu olevan noin 5 900 - 6 000 hehtaaria. Lisäksi kasvu- ja ympäristöturpeen tuotantoalan tarpeeksi on arvioitu noin 190- 240 hehtaaria. Esitettyä pinta-alatarvetta voidaan pitää suuruusluokaltaan tämän hetken tiedon perusteella riittävänä.</p> <p>Nykyiset turvealueet on kaavaan merkitty EOT- merkinnällä. Selostuksen s. 143 taulukosta puuttuu Vapo Oy:n Varesaapa (EOT 2673) ja Saariaapa</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Korjataan selostusta.</p>

(EOT 2672). Taulukossa merkintä on kartasta poikkeavasti EO. Vapolla on hallinnassaan Hirviaavalla noin 60 ha tuotantoon soveltuvaa aluetta, joka osittain rajoittuu kohteen EOT 2550 länsilaitaan. Alue tulisi ottaa kaavaan mukaan.

Turpeenoton turvaamiseksi kaavaan on otettu mukaan potentiaalisia turvetuotantoalueita, jotka on merkitty kaavakarttaan eot- merkinnällä. Kohteiden valinta perustuu Sito Oy:n tekemään selvitykseen: Potentiaalisten turvetuotantosoiden luonnontilaisuusinventoinnit.

Selvityksessä käytiin läpi 51 suoaluetta, joista turvetuotantoon soveltuviksi selvityksen kriteerien mukaan osoittautui 31 aluetta yhteispinta-alaltaan 7900 ha. Soveltuvuus on määritetty GTK:n tutkimusten, 5.9- 21.10.2011 välisenä aikana tehdyissä maastokatselmuksissa selvitetyn luonnontilaisuuden sekä asutuksen, vesistöjen, luonnonsuojelualueiden ja tiedossa olevien uhanalaisten lajien sijainnin perusteella. Luonnontilaisuus on määritetty pääosin turvestrategian luokkien 0-2 perusteella. Luokassa 2 on kohde määritetty kohdekohtaisen tarkastelun perusteella potentiaalisesti turvetuotantoalueeksi mikäli "yleiset luontoarvot ovat alentuneet tai luontoarvot ovat seudullisesti tavanomaisia ja yleisiä."

Selvityksessä ei ole potentiaalisiksi tuotantoalueiksi esitetyiltä kohteilta määritetty mahdollisten uhanalaisten lajien esiintymistä. Esitettyihin alueisiin sisältyy varmasti tuotantoon soveltumattomia pinta-aloja ja toisaalta alueet eivät ole turvetuottajien hallinnassa, mitkä tekijät saattavat estää ainakin osan alueista hyödyntämisen. Kokemuseräisesti yli 1,5 metrin syvyisistä alueista erillisten rajoitteiden vuoksi karsiutuu pois noin 30 % ja edelleen tästä noin 30 % karsiutuu pois maanomistulosuhteiden vuoksi. Lopullinen hyödynnettävä pinta-ala on huomattavasti esitettyä pienempi, jolloin turpeenoton turvaamiseksi tarvitaan muitakin alueita, mitä kaavaan on merkitty.

Kaavaluonnoksesta käy ilmi, ettei se estä turvetuotantoa kaavaan merkittyjen alueiden ulkopuolella kuten maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, missä pääsääntöisesti kaavaan merkitsemättömät turvealueet sijaitsevat.

Suunnittelumääräyksissä jälkikäyttöä koskien tulisi määräys olla sama EOT ja eot alueilla eli "Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee pyrkiä turvaamaan alueen poronhoidon edellytykset."

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin täydentäviin selvityksiin. Maakuntakaavassa esitetyt maankäyttöratkaisut täsmentyvät vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tai lupamenettelyn yhteydessä.

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja perustuu olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin täydentäviin selvityksiin. Maakuntakaavassa esitetyt maankäyttöratkaisut täsmentyvät vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tai lupamenettelyn yhteydessä.

Maakuntakaava ei estä turpeen ottoa muilta alueilta, ellei haitata sanottavasti alueen pääkäyttötarkoitusta eli ei vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.

Maakuntakaavalla sovitetaan yhteen erilaisia alueidenkäytön intressejä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.

Wpd Finland Oy

Pyydämme Lapin liittoon lisäämään valmisteilla olevaan maakuntakaavaan Ratasjärven luoteispuolella sijaitsevan Ahkiovaaran - Palo-Kuusivaaran alueen (Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvityksen 2012 kohteen nro 22 läntinen osa-alue). Kyseinen alue on todettu em. taustaselvityksessä tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi ja alueen maanomistaja suhtautuu myönteisesti tuulivoimarakentamiseen ko. alueelle. wpd Finland Oy on laatinut alueelle alustavia selvityksiä (melumallinnus, varjon vilkkumismallinnus, näkyvyysalueanalyysi), joiden perusteella alue vaikuttaa soveltuvan hyvin enintään noin 10 voimalan tuulivoimahankeen toteuttamiselle.

Voimme tarvittaessa toimittaa em. mallinnustulokset Lapin liiton käyttöön.

Maakuntakaavassa osoitettu aluevaraus on yleispiirteinen ja sitä voidaan yksityiskohtaisempiin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen täsmentää kuntakaavassa. Riittäviin selvityksiin perustuen myös yleiskaavalla on mahdollista osoittaa tuulivoimala-alueita.

Maakuntakaavaselostukseen muutetaan seudullisesti merkittävän tuulivoimala-alueen koko ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeen mukaisesti 8-10 tuulivoimalaan.

Saapunut myöhässä 19.6.2012**Yli-Kemin kalastusalue**

Kaava laadittaessa vaikutukset on arvioitava koko siltä alueelta jonne vaikutuksia voidaan arvioida tulevan. Nyt laadittava kaava käsittää koko Euroopan Unionin merkittävimmän vaelluskalajoen, Kemijoen, alaosan ja sen kaavoittamisella on merkitystä myös Yli-Kemille. Kaavan nähtävillä panossa ja lausuntopyynnöissä ei vaikutusalueen asukkaita ole kuultu riittävällä tavalla.

Vesipuidedirektiivin mukaisesti suunnitelmissa on esitettävä, kuinka veden laatu saadaan myös rakennetuilla jokiosuuksilla hyvään tilaan vuoteen 2015 mennessä. Maakuntakaavaan on laadittava määräys ja merkintä, joka velvoittaa kalojen ja muiden veteen sidonnaisten eliöiden vapaan kulun sekä turvaamaan 20% ekologisen minimivirtaaman rakennetulla jokiosuudella sekä padotuissa sivuvesissä. Viheryhteys on merkittävä koko joki väylälle ja uusi kaavamerkintä, eli vaelluskaloille varattu alueen osa, jossa vaellusyhteyttä ei saa tukkia ja vanhat padot on muutettava siten, että 20% rakennusvirtaamasta käytetään ekologiseen tarpeeseen. Maakuntakaavassa käsittelyssä olevan jokialueen määräykset vaikuttavat lisäksi Ounasjoen, Yli-Kemin ja Luiron kalastoon suoraan ja riittävän ekologisen virtaaman ja ohitusuomien rakentaminen on kaavassa osoitettava siten, että vesieliöt pääsevät luontaisesti liikkumaan jokivartta pitkin. Vaadimme muistutuksemme huomioonottamista kaavaa laadittaessa ja osallisten ulottamista koko kaavan vaikutusalueelle.

Maakuntakaavassa ei ole esitetty sellaisia aluevarauksia tai toimia, jotka estäisivät kalateiden rakentamisen. Vesistöarakentaminen tapahtuu erityislainsäädännön nojalla. Täydennetään selostusta lisäämällä tietoja vireillä olevista kalatiehankkeista.

Osallistaminen on toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.

Yksityisten muistutukset**Esitys vastineet****Muistuttaja 1.**

Lapin maakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on Pellossa varattu tuulivoimarakentamiseen useita alueita, joista yksi sijaitsee Juoksengissa Palovaaran alueella. Tämä varaus on hyvä ja asiallinen.

Esitämme tähän varaukseen lisäyksenä Ahkiovaaran aluetta liitteenä olevan kartan rajauksen mukaisesti. Ahkiovaaran alue sijoittuu Palovaaran alueeseen nähden sen länsipuolelle lähes rinnalle ja olisi siten Palovaaran alueen laajennusta.

Perusteluna tälle Ahkiovaaran tuulipuistovaraukselle esitämme, että hallinnoimamme maa- ja metsätal MAANSAARI Rn :o 8:2 sijoittuu tälle alueelle. Tila on Erkki Kohkolan perikunnan omistama. Tilan osakkaina olemme olleet neuvotteluyhteydessä jo yli kaksi vuotta tuulivoimayhtiö WPD Finlandin kanssa ja olemme saaneet sovittua valmiiksi sopimuksen tuulivoimapuiston rakentamisesta.

Sen tähden, että sopimus ei kariutuisi kaavan asettamiin rajoituksiin, esitämme Ahkiovaaran alueen varaamista tuulivoima rakentamiselle liitekartan mukaisesti.

Liitteenä myös tilakartta, johon tuulivoimapuisto on sijoitettu.

Maakuntakaavassa osoitettu aluevaraus on yleispiirteinen ja sitä voidaan yksityiskohtaisempiin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen täsmentää kuntakaavassa. Riittäviin selvityksiin perustuen myös yleiskaavalla on mahdollista osoittaa tuulivoimala-alueita.

Maakuntakaavaselostukseen muutetaan seudullisesti merkittävän tuulivoimala-alueen koko ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeen mukaisesti 8-10 tuulivoimalaan.

Muistuttaja 2. ja 33 muuta allekirjoittanutta

Olemme Leton maanomistajia ja Tornion seurakunnan vuokramiehiä Koivuluodon Leton alueella ja meillä on jo vuosikymmeniä olleet kesämökit ko. ranta-alueella. Olemme vuodesta 2004 lähtien vastustaneet tuulivoima-alueen kaavoittamista Kuusiluodon läheisyydessä olevalle merialueelle. Meidän ja muiden asianosaistahojen vastustuksesta huolimatta meri alueelle kaavoitettiin vuonna 2004 Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavassa tuulivoima-alue tv 2281.

Myöhemmin ovat Tornion kaupungin kaavoitusta valmistelevat tahot Rajakiiri Oy: n intressien vuoksi pyrkinet yleiskaavoituksen kaavamerkinnoilla laajentamaan emo tuulivoima- aluetta. Tornion kaupungin päättävät elimet ovat kuitenkin päätöksillään estäneet alueen laajentamisen.

Vuoden 2012 alussa on ollut nähtävillä Tornion kaupungin kaavoittajien teettämä osayleiskaavaehdotus, jossa tuulivoima- aluetta on rajusti laajennettu ja tuotu lähemmäksi mannerta. Kaavaehdotuksen käsittely on

Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän aikavälin (20v.) maankäytönsuunnitelma. Tehtyjen selvitysten perusteella (YVA + laadittavana oleva Röyttän merituulipuiston yleiskaava) alueen tuulivoimasuunnittelulle on olemassa alueidenkäytölliset edellytykset.

Maakuntakaavassa osoitettua aluevarausta tulkitaan yleispiirteisesti, eikä se anna oikeutta toteuttaa tuulivoimahanketta ympäristövaikutuksia huomioimatta. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä. Tällöin voidaan ottaa huomioon rakentamisen vaikutukset

<p>tietojemme mukaan vielä lähtökuopissaan. Lapin liitto on nyt päättänyt esittämään tuulivoimamaakuntakaavaan vuonna 2004 merkityn tv 2281 aluetta laajemman tuulivoima-alueen, joka on sama, kuin vuonna 2011 nähtävillä olleessa maakuntakaavaluonnoksessa. Vastustimme vuonna 2011 laatimassa mielipiteessämme laajennettua tuulivoima-aluetta. Mielipidettämme ei näemmä ole huomioitu. Rajaus on likimain sama, kuin yllä mainittu Tornion kaupungin kaavoittajien teettämän osayleiskaavaehdotuksen rajaus. Se ei liene mikään sattuma, koska molemmissa kaavoissa toimii sama konsultti; Ramboll Finland Oy. Aiheutuuko kaavoituksessa saman konsultin käytöstä jääviys?</p>	<p>kalakantoihin, linnustoon ja hylkeisiin. Pienennetään Röyttän tuulivoimapuiston aluerajaus Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Lisätään selostukseen tiedot tehdyistä taustaselvityksistä.</p>
<p>Vastustamme myös tässä yhteydessä vuonna 2004 tehdyn tv 2281 rajauksen rajojen ylittämistä ja muuttamista. Ehdotuksen mukainen rajaus jatkotoimineen pilaisi torniolaisten parhaan meriyhteyden ja merimaiseman sekä lopettaisi alueelta jatkossa vanhan perinteisen ammatti- ja vapaa-ajan rannikkokalastuksen sekä samalla siirtäisi vaelluskalojen kutunousun Tornionjokeen Suomen puoleiselta merialueelta Ruotsin puolelle. Tuulivoimalat häiritsevät maisemassa meitä ja muita manterella kesät ja talvet sekä kesällä merialueella liikkuvia veneilijöitä ja talvella hiihtäjiä ja moottorikelkkailijoita.</p> <p>Toteutuessaan maakuntakaavaehdotuksen mukainen tuulivoimaloiden rakentaminen merialueelle näivettäisi Tornion kaupungin ja EU:n tuella rakennetun veneilykeskuksen kehityksen, joka menettäisi myös nyt jo virinneen merkityksensä sekä arvostuksensa laajenevan koti- ja ulkomaisen veneilyn vierailusatamana. Tornion imagoa matkailu- ja merikaupunkina pitää mielestämme entisestään vahvistaa eikä lopullisesti pilata lyhytnäköisten tuulivoimasuunnitelmien vuoksi.</p> <p>Tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuvat haitat ja vahingot olisivat todella suuret ja arvaamattomat. Myöhemmin voimaloiden käytöstä johtuvat jatkuvat haitat olisivat avoimella merialueilla moninaiset ja kiistattomat (maisema, ääni, varjo, vilkkuminen, valot, talvella sinkoilevat jää palaset ja niistä johtuvat turva-alueet, kalastus, veneily, ulkoilu talvella, ym.), kuten monista lehtikirjoituksista olemme saaneet lukea. Nykyisistä Röyttän sataman eteläosassa maa-alueella ja -penkereillä olevat tuulimyllyt aiheuttavat tuulen suunnasta riippuen häiritsevää suhinaa ja melua. Emme me ja eivätkä muutkaan rannikon ja merialueen käyttäjät tarvitse enää lisää tällaista melua.</p> <p>Em. perusteluihin viitaten vaadimme, että tässä asiassa ymmärretään torniolaisten etu ja säilytetään merialue lähivirkistysalueena ja vapaana tuulivoimaloista. Tällainen päätös on nykyisten ja tulevien torniolaisten parhaaksi. Esitämme, että tuulivoima-asia merialueen osalta pannaan kaikilta osin jäihin.</p>	<p>Pienennetään tuulivoimalan aluerajausa Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi. Yleiskaavan rajaus noudattaa Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan rajausta tv 2281.</p> <p>Leton satama on merkitty virkistys- / matkailukohteeksi. Tuulivoimapuiston lopullinen toteuttaminen ja laajuus ratkaistaan alueen yleiskaavassa ja lupamenettelyissä.</p>
<p>Pyydämme saada kirjallisesti tietoja kannanotoistanne asian etenemisen suhteen ja tiedon valituksenalaisista päätöksistä. Tiedot pyydämme lähettämään osoitteella Matti Mäkivuoti, Puistolammintie 1C, 95420 TORNIO</p>	<p>Vastineet ja Lapin liiton valtuuston päätös kaavan hyväksymisestä lähetetään tiedoksi.</p>

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN EHDOTUSVAIHEESSA ESITETYT LAUSUNNOT SEKÄ NIIHIN ANNETTAVAT VASTINEET

Ehdotusvaiheen kuuleminen 14.5.-13.6.2012

Ruotsin kunnat / viranomaiset

Lausunto	Esitys vastineeksi
<p>Haaparannan kaupunki MIKÄ ON MAAKUNTAKAAVA JA MIKÄ ON SEN VAIKUTUS? Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma, joka sisältää perustavanlaatuiset ratkaisut yhdyskuntarakenteesta ja alueidenkäytöstä maakunnassa tulevien 10–20 vuoden ajalle. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin on tarpeen valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön yhteensovittamiseksi. Lapissa maaseutukaava laaditaan seutukunnittain.</p> <p>Maakuntakaavalla on merkittäviä oikeusvaikutuksia. Maakuntakaava toimii ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muuten toimiin alueidenkäytön järjestämiseksi.</p> <p>Viranomaisten on otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi, taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus.</p> <p>Maakuntakaavassa huomioidaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tavoitteita konkretisoidaan ja täsmennetään sekä sovitetaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa ja ne huomioidaan kunnallisessa kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>
<p>Haaparannan kaupungin arvio Suomen seutukunnista Länsi-Lappi lienee kansainvälisin työskentelyssään. Tämä on erittäin positiivista Suomen ja Ruotsin puoleiselle Tornionlaaksolle yleisesti ja Haaparanta-Torniolle erityisesti. Tornionlaaksossa on tehty tiivistä ja pitkäkestoista yhteistyötä eri alueilla, kuten: koulutus, pelastuspalvelut, ambulanssi, linja-autot, taksit (tulossa), yhdyskuntasuunnittelu, työmatkaliikenne, vapaa-ajan palvelut, kaivostoiminta (hiljattain aloitettu), Kemin ja Pajalan lentokentät. Tämä ainutlaatuinen yhteistyö kahden EU-maan välillä saisi ilmetä paljon selkeämmin kaavan selostuksessa. Sitä tulisi korostaa vielä selkeämmin niin tekstiosuudessa kuin kaavakartassa.</p>	<p>Maakuntakaavassa on esitetty Suomen ja Ruotsin yhteisiä kehittämistavoitteita sekä kaavakartalla että selostuksessa, sekä arvioitu rajat ylittäviä vaikutuksia.</p>
<p>Infrastruktuuri Alueen lentoyhteydet, - Kemi-Tornion lentokentän tulisi kehittyä alueelliseksi lentokentäksi itäiselle Norrbottenille ja Meri-Lapille. Asiakkaiden tavoittaminen ja houkuttelemine Ruotsin puolelta edellyttää markkinointia, panostusta mainontaan ja palveluihin sekä lippujen parempaa saatavuutta ruotsinkielisille ja Ruotsissa asuville.</p>	<p>Maakuntakaavassa on varauduttu Kemi-Tornio lentoaseman kehittämiseen.</p>
<p>Rautateiden tavaraliikenne - edellyttää Suomen puoleisen rautatien sähköistämistä välillä Kemi-Tornio - Haaparanta-Tornioon tarvitaan yhteinen, uusi, suurempi ja modernimpi logistiikkakeskus. - raidelevyden ongelma on ratkaistava - Botnian käytävä tulee toteuttaa kokonaisuudessaan</p>	<p>Lisätään maakuntakaavaan välille maakunnan raja (Simo) - Haaparanta merkintä ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä”. Päärata on ehdolla TEN-T –ydinverkkoon ja käynnissä on Bothnian Green Line Logistics Corridor –hanke. Rataosuus Kyläjoelta Haaparantaan on osoitettu merkittävästi parannettavana päätätänä. Kyläjoelle on osoitettu laaja työpaikka-aluevaraus. Maakuntakaavalla edistetään Perämerenkaaren toteuttamista.</p>
<p>Rautateiden henkilöliikenne, - edellyttää Suomen puoleisen rautatien sähköistämistä välillä Kemi-Tornio</p>	<p>Yhteisen henkilöliikenteen matkakeskuksen ja yhteisen HT keskusrautatieaseman sijainti ratkaistaan kuntakaavoissa. Maakuntakaavalla</p>

<p>- yhteinen henkilöliikenteen matkakeskus - suomalaisten henkilöliikenteen junien tulisi kulkea Haaparanta-Tornion keskusrautatieasemalle - Suomen ja Ruotsin rautateiden henkilöliikenne tulee kytkeä yhteen, niin että saadaan aikaan toimiva liikenne Perämeren kaaren alueelle - raidelevyden ongelma on ratkaistava</p>	<p>tuetaan esitettyjä tavoitteita.</p>
<p>Joukkoliikenne teillä - uusi yhteinen matkakeskus linja-autoille/linja-atorahdille/takseille rakennetaan yhdistämään maiden liikennejärjestelmät, Suomen ja Ruotsin linja-autolinjat sekä raideliikenne</p>	<p>Maakuntakaavassa on osoitettu joukkoliikenteen kehittämiskäytävä Perämerenkaaren alueelle.</p>
<p>Rajan ylittävät maantiet - pitää olla hyvä luokitus, laadukasta suunnittelua ja estetiikkaa</p>	
<p>Rajan ylittävät kävely- ja pyörätiet - tulee kehittää, esimerkiksi kevyenliikenteen silta rautatiesillan yhteyteen Tornionjoen yli</p>	<p>Maakuntakaavassa on osoitettu kevyenliikenteen yhteystarve rautatiesillan yhteyteen.</p>
<p>Saaristo - Yhteisen saariston kehittämisprojekti tulisi nimetä, http://www.bottenvikensskargard.se/ samoin suomalais-ruotsalainen Boundless Bothnian Bay -projekti http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/BoundlessBothnianBay/Sivut/default.aspx</p>	<p>Perämeren saaristoon on osoitettu matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue. Lisätään selostukseen tieto kehittämishankkeista.</p>
<p>Hallinto Kaavassa tulisi kiinnittää huomiota yhä esiintyviin esteisiin EU-maiden välillä integroiduilla työmarkkinoilla, asioinnissa ja asumisessa.</p>	<p>Maakuntakaavassa käsitellään alueidenkäyttöön ja rakentamiseen liittyviä asioita.</p>
<p>Ympäristövaikutukset Maakuntakaava sisältää toimintoja, joilla voi olla vaikutusta Ruotsin puolelle. Tulevissa raja-alueiden toimintojen ympäristövaikutusten arvioinneissa tulee Haaparannan kaupungille ja sen asukkaille antaa tilaisuus vaikuttaa Espoon sopimuksen mukaisesti.</p>	<p>Maakuntakaavassa sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:n mukaisia menettelyjä rajan yli ulottuvien vaikutusten osalta.</p>
<p>Juuri valtioiden rajalla sijaitsevaa Seveso-aluetta voisi kuvata selkeämmin liittyen mahdollisiin vaikutuksiin ja tarvittuihin toimiin Ruotsin puolella.</p>	<p>Täydennetään selostusta.</p>
<p>Muuta Haaparannan kaupunki pyytää Lapin Liiton lausuntoa kaupungin yleiskaavaan, joka on lausuntokierroksella 19.6–7.9.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Pajalan kunta</u> Kaavoitus- ja ympäristölautakunta on perehtynyt asiakirjan yhteenvedoon, eikä sillä ole mitään huomautettavaa Länsi-Lapin maakuntakaavaan liittyen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><u>Övertorneån kunta</u> Lausunto koskien Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotusta Olemme perehtyneet ruotsiksi käännettyyn ehdotukseen, ja haluamme tuoda esiin seuraavia näkökohtia. Kaavaprosessin aiemmassa vaiheessa huomautimme sähköpostiviestillä, että kuntanimen Ylitornio kääntäminen Övertorneåksi on harhaanjohtavaa. Vastauksenne oli, että jatkossa kirjoitatte suomalaisesta Ylitorniosta ja ruotsalaisesta Övertorneåsta. Tiedoksi liitetään 20. syyskuuta lähetetty sähköposti ja 27. syyskuuta lähetetty vastaus. Kotisivullanne vieraillemalla huomataan, että sähköpostin mukainen toiveemme on huomioitu suomenkielisessä ehdotuksessa. Ruotsiksi käännettyssä versiossa, etenkin asiakirjassa Yhteenvedo, on paikoin kirjoitettu ruotsiksi "kommuncentrumen i Övertorneå på både den finska och den svenska sidan", mikä on täysin oikein. Samassa asiakirjassa lukee kuitenkin myös <i>Aavasaksa i Övertorneå, Rompasområdet i Övertorneå, Kainuunkylä i Övertorneå</i> ja niin edelleen, mikä on täysin harhaanjohtavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p>Olemme hyviä naapureita Ylitornion kunnan kanssa, mutta olemme silti täysin itsenäisiä kuntia ja haluamme esiintyä juurikin Ylitornion ja Övertorneån kuntina. Yksinkertaisin tapa välttää väärinymmärryksiä on vain jättää kunnanimet kääntämättä, nimien kääntäminen ei ole ylipäätään tavanmukaista. Antakaa Ylitornion olla Ylitornio myös ruotsinkielisessä versiossa, jotta lukija tietää missä maassa ja missä kunnassa maantieteelliset paikat sijaitsevat. Tämä tuntuu erityisen tärkeältä asiakirjassa, jolla on oikeusvaikutuksia tulevaan maankäytönsuunnitteluun kaava-alueella.</p>	<p>Jätetään kääntämättä kunnanimi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Muutoin meillä ei ole huomautettavaa ehdotukseen.</p>	
<p><u>Norrbotenin lääninhallitus</u> Taustaa Lapin liitto on lähettänyt Norrbottenin lääninhallitukselle ehdotuksen Länsi-Lapin maakuntakaavaksi. Lapin liitto pyytää näkemyksiä ruotsiksi käännettyyn kaavaehdotuksen yhteenvetoon.</p> <p>Lääninhallitus on syksyn 2011 aikana antanut kommenttinsa valmisteluaineistosta. Kaava on tarkoitus hyväksyä marraskuussa 2012, jonka jälkeen se asetetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi.</p> <p>Lääninhallituksen näkökulmia Lääninhallituksen mielestä on positiivista, että maakuntakaavan ehdotus tuo esiin tärkeitä rakenteita kuten Perämeren kaaren, Länsi-Lapin käytävän ja Barentsin käytävän. On myös tärkeää, että raja-alueen kaupunkikehityksen ja turismin kehityksen yhteisten intressien merkitys nostetaan esiin.</p> <p>Kääntämättömän kokonaisen kaavaehdotuksen tarkistelun jälkeen lääninhallitus toteaa, että Tornio-Kemi-rautatien sähköistäminen on yksi kaavan tavoitteista. Tähän aikatauluun vaikuttavat mahdolliset kaivostoiminnan kuljetukset sekä tulevaisuudessa mahdollinen henkilöliikenne Haaparannan radalla. Myös henkilö- ja tavaraliikenteen keskusta Haaparanta-Tornioon suunnitellaan. Näiden tavoitteiden ja suunnitelmien toteutuminen on lääninhallituksen mielestä strategisesti tärkeä kysymys. Myös kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin liitteestä käy ilmi, että joukkoliikenteen kehityskäytävä mahdollistaa jatkoyhteydet ja matkat myös Ruotsin puolelle. Raja-alueen joukkoliikenteen kehitykselle annetaan edellytyksiä, mikä on myös strategisesti merkittävää.</p> <p>Lääninhallitus huomioi, että kaavaehdotuksessa on merkittynä kevyen liikenteen yhteystarve suoraan Haaparannan ja Tornion keskustan eteläpuolella Kukkolanoskella Suomen ja Ruotsin puolen välillä sekä Aavasaksan ja Ylitornion välillä. Kääntämättömästä kokonaisversiosta käy selvästi ilmi, että muun muassa liikenneturvallisuutta edistetään jalankulkija- ja pyöräliikenteen väyliä yhdistämällä ja että Länsi-Lapissa on erillisiä pyöriteitä pääasiassa kuntakeskusten lähetyvillä. Monin paikoin on tarvetta kehittää näitä olosuhteita. Rakenteilla oleva Taroniemi-Aavasaksa-Ylitornio-pyörätie tulee kaavan mukaan tukemaan kehitystä sekä Suomen että Ruotsin puolella. Lääninhallituksen mielestä näissä tavoitteissa on paljon positiivista, ja ne tähtäävät yhdistämään yhteistä taajamarakennetta Tornionlaaksossa.</p> <p>Tornionjoki on itsessään tärkeä tekijä monessa mielessä sekä Suomelle että Ruotsille. Tässä yhteydessä on tärkeää muun muassa vaalia joen luonto- ja kulttuuriarvoja. Tämän lisäksi joki asettaa ehtoja ja rajoituksia yhdyskuntasuunnittelulle tulvien, sortumien ja vyörymien riskien muodossa. Kaavan liitteestä 3, joka kuvaa kaavaehdotuksen vaikutuksia, käy ilmi, että riskialueita tulee käsitellä yleis- ja asemakaavoissa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteinen ja laaditaan mittakaavaan 1:200 000. Maakuntakaava ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavan yleismääräyksen mukaan tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina.</p>

Lääninhallituksen mielestä olisi kuitenkin hyödyllistä, jos vuodenvaihteessa valmistunutta maiden yhteistä yksityiskohtaista Tornionjoen alaosien tulvakartoitusta hyödynnettäisiin tässä kaavatyössä. On hyvä, jos jo tässä vaiheessa voidaan tehdä yleispiirteisiä päätelmiä, jotka voivat vaikuttaa yleispiirteiseen kaavoitukseen. Tähän voisi lisätä, että ympäristön muutoksen näkökulmasta kasvavat sademäärät ja muuttuvat jaksottaisuudet voivat aiheuttaa lisävaatimuksia, joita voisi olla syytä huomioida selkeämmin tällä yleispiirteisellä kaavatasolla.

On myös tähdellistä huomioida, että mahdollinen suojatoimenpiteiden tarve tulvia, sortumia ja vyörymiä vastaan sekä Suomen että Ruotsin puolella voi vaikuttaa maiden edellytyksiin, esimerkkinä se miten korkeat tulvat ja niiden seuraukset vaikuttavat joenrantoihin. Maiden väliselle yhteistyölle on tarvetta tässä varsin tähdellisessä kysymyksessä, joka mitä suurimmassa määrin vaikuttaa Tornionlaakson yhteiseen maisemaan.

Lääninhallituksen mielestä on tärkeää, että tulevassa kaavatyössä kehitetään kuvauksia rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista, joilla on tai joilla voi olla merkitystä Ruotsin puolelle. Esimerkkeinä seuraukset olemassa olevista ja ehdotetuista kaivoksista, energiantuotannosta ja ympäristölle haitallisesta raskaasta teollisuudesta.

Lääninhallitus on tietoinen siitä, että rajallinen osa kaavaehdotuksesta on käännetty ruotsiksi, mutta tahtoo silti erityisesti painottaa sitä, että vaikutus yhteisiin ympäristöedellytyksiin käy ilmi.

Neuvottelu

Asia on käsitelty lääninhallituksen kaavoitus- ja asunto-osastossa.

Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat.

Lisätään liitteeksi Tornion tulvariskialueista laadittu yleiskartta.

Merkitään tiedoksi.

7.9.2012/223/10.02.00/2010

Asia: **Länsi-Lapin maakuntakaavan ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu**

Aika: 29.8.2012 klo 9.30 alkaen

Paikka: Kemi, Digipolis auditorio Horisontti

1. **Kokouksen avaus ja järjestäytyminen (puheenjohtajan, sihteerin ja muistion allekirjoittajien valinta)**
 Riitta Lönnström avasi kokouksen. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Matti Lankila ja sihteeriksi Juha Piisilä. Kokouksesta tehdään muistio, jonka allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri sekä varmentavat ympäristöministeriön edustajana Merja Tapalinen ja Lapin liiton edustajana Riitta Lönnström.
2. **Todetaan kokouksessa läsnä olevat ja kokoukseen kutsutut tahot**
 Kokouksessa läsnä olevat ja kutsutut tahot näkyvät liitteessä 1.
3. **Työjärjestyksen hyväksyminen**
 Työjärjestys hyväksyttiin.
4. **Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksen esittely**
 Riitta Lönnström esitteli Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksen keskeiset kohdat.
5. **Länsi-Lapin maakuntakaavaehdotuksen käsittely**
  - a) **lausunnot, muistutukset ja niiden huomioon ottaminen**
 Riitta Lönnström esitteli lausunnoissa ja muistutuksissa esille tulleet keskeiset muutosesitykset maakuntakaavaehdotukseen ja niihin laaditut vastineet (liite 2.).

Seuraavassa on esitetty tuulivoimaan liittyvät viranomaisten kannanotot:

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta

- Perämeren alue on yksi Suomen tärkeimmistä lintujen muuttoreiteistä. Ei ole kuitenkaan olemassa riittävän tarkkaa muuttoreittiselvitystä. Kaavasunnittelun pohjana olevat selvitykset tulisi kirjata ylös ja suunnittelumääräyksiin tulisi kirjata velvoite, jonka mukaan linnustovaikutukset on otettava huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Tässä yhteydessä tiettyjen tuulivoima-alueiden rajausta voisi myös tarkentaa. Lepakoiden esiintymistä ei ole tarvetta selvittää maakuntakaavatasolla.

ELY-keskus, Timo Jokelainen

- Rannikkoalueiden tuulivoimarakentaminen voi aiheuttaa estevaikutuksen lintujen muuttoreiteille. Asiasta ei ole olemassa tutkimustietoa ja sen hankkiminen vaatisi useamman vuoden seurantatutkimuksen. Selostuksessa on esitettävä selvitykselliset puutteet kyseisillä alueilla ja dokumentoida olemassa oleva tieto. Olisi myös hyvä miettiä kaavamerkintää, joka osoittaisi puutteet selvityksissä. Röyttän ja Ajoksen osalta YVA:ssa on todettu täydennystarpeita mm. kalaston osalta. On järkevää palata Tornion yleiskaavan 2021 rajaukseen Röyttän osalta.

Finavia, Kari Pinola

- Lentoesteluvat koskevat kaikkea korkeaa rakentamista, ei pelkästään tuuli-voimarakentamista.

Todettiin, että maakuntakaavassa on asiaa koskeva suunnittelumääräys.

Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio, Kari Kinnunen

- Vielä suurempi tiedon puute koskee vaelluskaloja. Ei ole tutkimustietoa miten tuulivoimalat vaikuttavat vaelluskaloihin.

Riitta Lönnström totesi, että YVA:ssa oli päädytty siihen, että kalojen osalta tarvitaan seurantatutkimuksia.

Seuraavassa on esitetty turvetuotantoon liittyvät viranomaisten kannanotot:

Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio, Kari Kinnunen

- Vesipuidedirektiivin mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ovat valtioneuvoston hyväksymät ja niitä tulisi nostaa kaavassa paremmin esille.

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta

- Maakuntakaavalla ei määrätä turvetuotannon sijoittumista. Kaavan ohjausvaikutus on enemmän negaation kautta – osoitetaan alueet mihin turvetuotantoa ei saa tulla (esim. luo-merkintä). Turvetuotannon vesistövaikutuksien keskittyminen pariin laskujokeen on huolestuttavaa. Samalla valuma-alueella yhdenaikaisesti käytössä olevilla soilla turpeenottomääriä tulisi rajoittaa niin, että valtioneuvoston hyväksymät vesienhoitosuunnitelmat toteutuvat. Selostusta tulisi täydentää luokkaan 2 kuuluvien soiden erityisten luontoarvojen osalta.

Riitta Lönnström totesi, että tarkistetaan mahdollisia täydennyksiä luokkaan 2 kuuluvien soiden osalta. Todettiin, että kaavamääräys turvetuotantoalueiden yhteisvaikutuksista vesistöihin ja pohjavesiin on olemassa. Jotta voitaisiin esittää maakuntakaavassa luo-alueita, täytyisi olla kattavat suoalueiden inventoinnit.

Ympäristöministeriö, Merja Tapalinen

- Inventointien merkitys on suuri, koska ympäristölupamenettelyssä ei oteta huomioon tuotantoalueen luontoarvoja, ellei niitä ole erikseen luonnonsuojelulaille turvattu.

ELY-keskus, Timo Jokelainen

- Maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioonottaen kyseinen selvitys on riittävä. Vesistövaikutusten minimointi Natura-vesistöjen alueilla vaatii tuotannon porrastamista pitkälle aikajaksolle.

Seuraavassa on esitetty taajamatoimintojen alueisiin liittyvät viranomaisten kannanotot:

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta

- Selkäsaaren osoittaminen maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueeksi vaatii selvitysten täydentämistä (miten toteutetaan, mitkä ovat vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen).

Tornion kaupunki, Jarmo Lokio

- Keskuskylien osalta tulisi noudattaa Tornion yleiskaavan 2021 linjaa. Yleiskaavassa on tarkkaan harkittu palvelukyläverkkoa ja maakuntakaava rikkoo yleiskaavan periaatteita.

Kemin kaupunki, Peter Brusila

- Selkäsaari on lähellä keskustaa. Laaja selvitys on tehty vuonna 1981, jonka perusteella Selkäsaari on valittu yhdeksi kasvualueeksi. Alue on tulevaisuuden reservialue.

Seuraavassa on esitetty vähittäiskaupan suuryksiköihin liittyvät viranomaisten kannanotot:

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta

- Erikois- ja päivittäistavarakaupan 35 % osuus kaupan myymälätilasta km-alueella on korkea. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista voidaan poiketa, mikäli selvityksissä voidaan todeta, että ratkaisu on kestävän kehityksen mukainen.

Tornio kaupunki, Jarmo Lokio

- Maakuntakaavan kaupan selvitys ja ratkaisut on tehty hyvin ja ne tukevat kaupungin tavoitteita.

Lapin ELY-keskus, Timo Jokelainen

- Nykyinen maakuntakaavaratkaisu osoittaa nykyisen tilanteen ja kehittämisen tavoitteet.

Seuraavassa on esitetty kulttuuriympäristöön ja rakennussuojeluun liittyvät viranomaisten kannanotot:

Museovirasto, Johanna Forsius

- Museovirasto ei vastusta Pellon koulua ja Röyttän entisen merivartioaseman aluetta koskevien suojelumerkintöjen poistamista.
- Länsi-Lapin kaavassa ei täysin noudateta Ympäristöministeriön ohjeistusta *Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa*, mutta Museovirasto näkee linjauksen tarkoituksenmukaisena Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella.

Seuraavassa on esitetty Laurila-Kyläjoki päärataan liittyvät viranomaisten kannanotot:

Ympäristöministeriö, Merja Tapalinen

- prl-merkintää ei voida käyttää, sillä radan sähköistäminen ei ole maakuntakaavassa määritettävä asia.

Lapin liitto esitti vaihtoehtoa, että käytettäisiin merkintää ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä” välillä maakunnanraja (Simo) - Haaparanta.

b) osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyn toteutuminen

Riitta Lönnström esitteli, miten osallistuminen ja vuorovaikutus on toteutettu kaavas-
sa. Osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyyn ei ollut huomautettavaa.

c) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden saavuttaminen

Käytiin läpi miten valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on vastattu maakunta-
kaavassa. Harri Pitkäranta totesi, että kaavaratkaisu toteuttaa pääsääntöisesti valtakun-
nallisia alueidenkäyttötavoitteita. Turvesoiden vesistövaikutusten tarkastelua tulisi tar-
kentaa, kaupan sijoittumisessa tulisi tarkastella tukeeko 35 % päivittäis- ja erikoistava-
rakaupan osuus olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja onko se kestävä kehityksen
mukaista.

d) maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) saavuttaminen

Maakuntakaavan sisältövaatimusten osalta viitataan muissa yhteyksissä esitettyihin
huomioihin, jotka liittyvät tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen,
maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen sekä vähittäiskaupan suuryksiköitä koske-
viin erityisiin sisältövaatimuksiin.

e) muiden tavoitteiden saavuttaminen

Muiden tavoitteiden saavuttamisesta ei ollut huomautettavaa.

f) vaikutusarviointien asianmukaisuus ja riittävyys

Harri Pitkäranta viittasi jo aiemmin esitettyihin tuulivoimaa, turvetuotantoa ja yhdys-
kuntarakennetta koskeviin huomautuksiin.

g) kaavaehdotukseen tehtävät muutokset

Palautteen perusteella Lapin liitto on päättänyt tehdä seuraavat muutokset

- Lisätään tuulivoimaa koskien tiedot tehdyistä taustaselvityksistä ja lisätään erillismääräykset rannikon muuttoreittien kannalta kriittisille alueille.
- Pienennetään Röyttän tuulipuiston alue Tornion yleiskaavan 2021 mukaiseksi.
- Lisätään karttaan meriväylien ulkomerelle johtavat osuudet.
- Täydennetään selostukseen Liikenneviraston ohje merenkulun ja tuulivoiman yhteensovittamisesta.
- Lisätään: ”Kunnan kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset ilmavalvonta-
tutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä pyydyttävä Puolustusvoimien lausunto asiasta.”
- Tarkistetaan selostusta maakuntakaavassa osoitettavien (seudullisesti merkittä-
vä tuulivoima-alue) tuulivoimaloiden minimilukumäärästä ympäristöministeri-
ön tuulivoimarakentamisen ohjeistuksen (4/2012) mukaiseksi.
- Täydennetään selostusta koskien tuulivoima-alueiden mitoitusta sekä suhdetta
valtakunnallisiin ja maakunnallisiin tuulienergiatavoitteisiin.
- Selostusta täydennetään luokkaan 2 kuuluvien soiden erityisten luontoarvojen
osalta.
- Korjataan turpeenottoalueita koskevia merkintöjä: EOT-merkinnällä osoitetaan
tuotannossa olevat alueet, eot-merkinnällä luonnontilaisuusarvioinnin perus-
teella soveltuvat alueet.
- Muutetaan eot 2760 Juurakkojärvi olemassa olevana alueena EOT-alueeksi.
- Lisätään selostuksen taulukkoon Varesaapa (EOT 2673) ja Saariaapa (EOT
2672).

- Määräyksiä täydennetään niin, että pohjaveden suojelussa on kyse laadun lisäksi myös pohjaveden määrän turvaamisesta.
- Selostukseen 7.1.4 lisätään maininta: ”Sähkön- ja kaukolämmön tuotannon alueellinen huoltovarmuus on riippuvainen polttoaineiden hankinnasta, kuten turpeesta”.
- Lisätään yleismääräyksiin suunnittelumääräys: ”Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.”
- Selostukseen Maaseudun kehittämisen kohdealueen (6.1.7), taajamatoimintojen (A), asuntovaltaisen alueen (AA) ja keskuskylän (at) yhteyteen lisätään: ”Keskitettyjen vesihuoltojärjestelmien toteuttamismahdollisuudet tulee selvittää alueilla, joilla se on teknisesti, taloudellisesti ja ympäristönsuojelullisesti sekä terveydellisin syin perusteltu. Erityisesti tämä korostuu ranta-alueilla, joissa rakentamista ohjataan kyliä ja taajamia tiivistäen.”
- Maakuntakaavasta poistetaan Tornion Korpikylän ja Yli-Liakkan at-merkinnät perustuen tuoreeseen Tornion yleiskaavaan 2021.
- Täydennetään selostusta Selkäsaaren osalta.
- Poistetaan kaavamääräyksistä tarpeettomana merkintä kaupan koon 5000 m² alarajasta.
- Täydennetään selostusta vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisen kestävä kehityksen mukaisuudesta.
- Lisätään selostukseen Kemin kaupungin tavoite kehittää kaupallisia palveluita Perämerentien ja Kiveliönkadun välisellä alueella.
- Lisätään välille maakunnan raja (Simo) – Haaparanta ”Raideliikenteen kehittämiskäytävä”-merkintä.
- Lisätään Tervolassa sijaitsevan Puupuiston kohdalle t-kohdemerkintä.
- Tervolan varikko muutetaan ”Tervolan varikkoalueeksi”.
- Korjataan Tornion Pirkkiön/Kromilaakson alue yleiskaavan mukaisesti T-merkinnäksi (T 719).
- Lisätään selostukseen Kantomaanpään Kyläyhdistys ry:n toive moottorikelkkareitistä Ratasjärveltä Törmäsjärvelle.
- Moottorikelkkareittien linjausta muutetaan SL 4052 ja SL 4081 alueilla, mikäli kyse on valtion maista. Täydennetään selostusta tavoitteella moottorikelkkaurien sijoittamisesta suojelualueiden ulkopuolella.
- Selostuksessa tuodaan esiin tavoite moottorikelkkareittien sijoittumisesta maa-alueille.
- Poistetaan Pellon koulua koskeva suojelumerkintä (SR 3092).
- Poistetaan Röyttän entisen merivartioaseman aluetta koskeva ma 8127-merkintä.
- Lisätään selostukseen valtakunnallisesti arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia koskeva liitekartta.
- Lisätään kaavakartalle Isovuoman poroerotusaita. Täydennetään aluekuvauksia Kivivaaran osalta.
- Lisätään selostukseen tietoja seveso –merkinnästä.
- Täydennetään vaikutusten arviointia ja aluekuvauksia.
- Lisätään tietoja Perämeren saariston kehittämishankkeista.
- Lisätään Torniojoen tulvariskikartta selostuksen liitekartaksi.
- Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat lisätään liitekartaksi.
- Täydennetään aluekuvauksia.

h) kaavaehdotuksen uudelleen nähtävillä pitämisen tarve

Vastineiden ja edellä esitettyjen muutosten perusteella maakuntakaavaa ei tarvitse asettaa uudelleen nähtäville.

i) kaavan toteutumista koskevan seurannan järjestäminen

Kaavan toteutumista seurataan kehittämiskeskustelujen ja kuntakaavoituksen yhteydessä (lausunnot/viran-omaisneuvottelut/ohjausryhmät) sekä kehittämishankkeiden ja rahoituksen kautta.

6. Viranomaisten puheenvuorot

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Olli Eskelinen

- Länsi-Lapin alue on myös Pohjois-Pohjanmaan kannalta tärkeä. Erityisesti raideliikenteen kehittämiskäytävä on merkityksellinen.

Museovirasto, Johanna Forsius

- Luonnosvaiheessa annetussa lausunnossa esitetyt asiat on otettu hyvin huomioon.

7. Ympäristöhallinnon edustajien puheenvuorot

ELY-keskus, Timo Jokelainen

- Länsi-Lapin maakuntakaavan laatiminen on ollut aito ja vuorovaikutteinen prosessi. Tuulivoiman, turpeenoton ja kaupan asiat vaativat vielä pieniä tarkennuksia.

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta

- Kaupan opas on valmistumassa ja Kulma –opas on valmistunut. Länsi-Lapin alue on viimeinen alue jolle on tehty maakuntakaava. Vuorovaikutus on ollut onnistunutta.

8. Muut mahdolliset asiat

Ei ollut muita asioita.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kokoukseen osallistujia ja päätti kokouksen klo 12.45.

Matti Lankila
puheenjohtaja

Merja Tapalinen
Ympäristöministeriö

Juha Piisilä
sihteeri

Riitta Lönnström
Lapin liitto

LÄSNÄ

Kemin kaupunki	Tapani Onkalo, Riitta Vallin, Peter Brusila
Keminmaan kunta	Susanna Sandberg, Pekka Mäkelä
Pellon kunta	Ari Risto
Simon kunta	Mika Tiiro (saapui 11:25)
Tervolan kunta	Mika Simoska, Ari Kurth
Tornion kaupunki	Jarmo Lokio, Markus Kannala, Matti Lankila
Finavia/Kemi-Tornion lentoasema	Kari Pinola
Geologian tutkimuskeskus/Pohjois-Suomi	Peter Johansson
Lapin ELY	Timo Jokelainen, Risto Uusipulkamo
Suomen metsäkeskus	Anssi Juujärvi
Lapin pelastuslaitos	Sanna Leiviskä
Museovirasto	Johanna Forssius
Paliskuntain yhdistys	Marja Anttonen
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Olli Eskelinen
Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio	Kari Kinnunen
Ympäristöministeriö	Harri Pitkäranta, Merja Tapalinen
Lapin liitto	Riitta Lönnström, Juha Piisilä, Kaisa Mäkinieniemi, Hanne Junnilainen

POISSA

Ylitornion kunta
 Fingrid
 Lapin aluehallintovirasto
 Lapin maanmittaustoimisto
 Lapin rajavartioston esikunta
 Liikennevirasto
 Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
 Metsähallitus
 Metsähallitus Pohjanmaa/luontopalvelut
 Länsi-Suomen merivartioston esikunta
 Pohjoinen tullipiiri
 Pohjois-Suomen huoltorykmentti
 Pohjois-Suomen sotilasläänin esikunta

Lapin liitto
Regional Council of Lapland

Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi

Puhelin 040-359 1000
Faksi 016 -318 705

info@lapinliitto.fi
etunimi.sukunimi@lapinliitto.fi